Bundel van de Raadsvergadering van 8 december 2014

Agenda documenten

- definitief oproepingsbrief raad 8 december 2014
- ingediende vragen
- Totaal budget Spreektijd 8 december 2014

I Opening en rondvraag

II BESPREEKSTUKKEN

II.1 Raadsvoorstel advies Commissie van Wijzen Technology Base Twente

- Raadsvoorstel overnemen advies CvW 8 dec 2014 (2)
- D3 - Brief aan Raad
- D3 bijlage - Brief GS def

II.2 Herziening grondexploitatie Usseler Es

- 2014.10.21_E2_RVS_hz grex Usseler Es.

II.3 Afboeken incourante en vaststellen grondexploitaties

- 2014.10.28_RVS_E1_afboeken incourante en vaststellen grondexploitaties.
- 2014.10.28_E1 bijlage 5A - Begrotingswijziging Westerval
- 2014.10.28_E1 bijlage 5B - Begrotingswijziging Euregio II
- 2014.10.28_E1 bijlage 5C - Begrotingswijziging Josink Es
- 2014.10.28_E1 bijlage 5D - Begrotingswijziging HS 333
- 2014.10.28_E1 bijlage 5E - Begrotingswijziging Unisson 297

II.4 Verordening leerlingenvervoer

- 2014.11.18_B1 RVS leerlingenvervoer verordeningf.
- 2014.11.18_B1 bijlage 2 - Verordening def.

II.5 Nadere uitwerking ombudsfunctie

- 2014.11.24_G1_RVS_nadere uitwerking ombudsfunctie.
- 2014.11.254_G1 - Klachtenverordening
- 2014.11.24_G1 - Besluit mandaat

III HAMERSTUKKEN

III.1Belastingvoorstellen

- 2014.11.18_B2 - Raadsvoorstel Belastingvoorstellen 2015.
- 2014.11.18_B2 - Begraafrechten 2015.
- 2014.11.18_B2 - Hondenbelasting 2015.
- 2014.11.18_B2 - Kwijtscheldingsverordening 2015.
- 2014.11.18_B2 - Legesverordening 2015.
- 2014.11.18_B2 - Marktgeldverordening 2015.
- 2014.11.18_B2 - Precariobelasting 2015.
- 2014.11.18_B2 - Reclamebelasting Centrum Enschede 2015.
- 2014.11.18_B2 - Verordening OZB 2015.
- 2014.11.18_B2 - Verordening reinigingsheffingen 2015.
- 2014.11.18_B2 - Verordening Rioolheffing 2015.

III.2Verstrekken subsidie aan Stichting Internationaal Onderwijs Twente

2014.11.25_RVS_Subsidie Internationale school.

III.3Externe verzelfstandiging dinsdagmarkt

2014.11.11_B6_RVS_exterene verzelfstandiging dinsdagmarkt.

III.4Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan "Laares 2014"

2014.11.11_B4_ Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan Laares 2014.

2014.11.11_B4 bijlage 2 - Verbeelding bestemmingsplan

2014.11.11_B4 bijlage 4 - Toelichting bestemmingsplan

2014.11.11_B4 bijlage 5 - Nota bestemmingsplan

2014.11.11_B4 bijlage 6 - De ingegiende zienswijzen

2014.11.11_B4 bijlage 7 - overzicht aanpassingen bestemmingsplan

2014.11.11_B4 bijlage 3 - regels bestemmingsplan

III.5Voorbereiding- en uitvoeringskrediet Verbindingszone Stadscampus- Binnenstad

2014.11.11_E2 bijlage 2 - Begrotingswijziging

2014.11.11_BE1_RVS_verbindingzone stadscampus binnenstad.

RVS_Verbindingszone-Stadscampus_GEWIJZIGD

III.6beleidsplan gladheidsbestrijding

2014.11.04_C3 RVS_gladheidsbestrijding.

2014.11.04_C3 bijlage 1 - Beleidsplan 2015-2018

III.7Vaststelling Bestemmingsplan Luchthavengebied Noord

2014.11.18_C3 bijlage 2 - Raadsvoorstel def.

2014.11.18_C3 bijlage 1b - Regels

2014.11.18_C3 bijlage 3 - Overzicht van wijzigingen

2014.11.18_C3 bijlage 4 - Nota samenvatting en zienswijzen

2014.11.18_C3 bijlage 1a - Verbeelding

2014.11.18_C3 bijlage 1d - Bijlagen bij Toelichting

III.8Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Bedrijven met milieuzones

2014.11.18_C2 bijlage 9 - Raadsvoorstel.

2014.11.18_C2 bijlage 1 - Nota zienswijzen

2014.11.18_C2 bijlage 2 - Ingediende zienswijzen

2014.11.18_C2 bijlage 3 - Regels

2014.11.18_C2 bijlage 4 - Bijlagen regels

2014.11.18_C2 bijlage 4 - Bijlagen regels

2014.11.18_C2 bijlage 5 - Verbeelding

2014.11.18_C2 bijlage 6 - Overzicht van wijzigingen bestemmingsplan

2014.11.18_C2 bijlage 7 - Toelichting

III.9Externe beleidsvisie veiligheid

2014.11.18_C1 bijlage 1 - Raadsvoorstel.

2014.11.18_C1 bijlage 2 - Beleidsvisie Externe Veiligheid 2014

III.1Opnieuw vaststellen verbeelding bestem.plan Het Bleekveld

2014.11.11_CB1_RVS_Het opnieuw en gewijzigd vaststellen van de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan Het Bleekveld bijlage 1 - Raadsvoorstel.

2014.11.11_CB1 bijlage 2 - Verbeelding

2014.11.11_CB1 bijlage 3 - Nota

III.1Herziening grondexploitatie Ossenboer

2014.11.04_E3_RVS_hz grondexploitatie ossenboer - Raadsvoorstel.

III.1Vaststellen grondexploitatie De Bothoven

RVS_Openen GREX Bothoven.

E1 bijlage 3 - Begrotingswijziging

E1 bijlage 4 - Exploitatietekening exploitatiegebied

III.1Concept structuurvisie cultuurhistorie

2014.10.21_E1_RVS_concept structuurvisie cultuurhistorie.

2014.10.21_E1 bijlage 1 - Cultuurhistorische waardenkaart

2014.10.21_E1 bijlage 2 - Structuurvisie Wat maakt E'de def

2014.10.21_E1 bijlage 3 - Plankaart structuurvisie A3

Oproepingsbrief

Definitief 8 december 2014

voor de raad van de gemeente Enschede op
maandag 8 december 2014
locatie: raadzaal stadhuis, Langestraat 24
aanvang: 19.00 uur

AGENDA

1. Opening

2. Vragenhalfuur (zie art. 39 Reglement van Orde)
Zie overzicht

3. Vaststellen van de agenda
- dhr. van Lagen, CDA, heeft een actuele motie “jeugdlintje” aangekondigd;
- dhr. Sanders, BBE, heeft een actuele motie “Boekelo” aangekondigd;
- dhr. Kerkwijk, D66, heeft een actuele motie “werken over de grens” aangekondigd.

4. a bevindingen commissie voor onderzoek geloofsbrieven
b installatie van het benoemd verklaarde en toegelaten lid van de Gemeenteraad dhr. C. Örnek (PvdA) in de opengevallen plaats als gevolg van het ontslag op eigen verzoek van dhr. K. Boz (PvdA)

5. Bespreekpunten

	onderwerp	verzonden	nummer	behandeld in
R 1	Advies Commissie van Wijzen Technology Base Twente	26-11-2014	1400307340	GLT 03-12
E 1	Herziening grondexploitatie Usseler Es	21-10-2014	--	Sted. cie 24-11
E 2	Afboeken incourante en vaststellen grondexploitaties	28-10-2014	1400272568	Sted. cie 24-11
B 1	Verordening leerlingenvervoer	18-11-2014	1400274999	Sted. cie 24-11
G 1	Nadere uitwerking Ombudsfunctie Enschede " de klachtencommissaris"	24-11-2014	1400292468	Sted. cie 01-12

Hamerstukken

	onderwerp	verzonden	nummer	behandeld in
B 2	Belastingvoorstellen	18-11-2014	1400302874	Sted. cie 24-11
B 3	Verstrekken subsidie aan Stichting Internationaal Onderwijs Twente	25-11-2014	1400304723	Sted. cie 01-12
B 4	Externe verzelfstandiging dinsdagmarkt	11-11-2014	1400274591	SDC centrum 25-

				11
BC 5	Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan "Laares 2014" **verzoek om dit voorstel door te schuiven naar de hamerstukken van 15 december 2014**	11-11-2014	1400273929	SDC centrum 25-11
BE 6	Voorbereiding- en uitvoeringskrediet Verbindingszone Stadscampus Binnenstad	11-11-2014	1400285193	SDC centrum 25-11
C 1	Beleidsplan Gladheidbestrijding	04-11-2014	1400242471	Sted. cie 17-11
C 2	Vaststellen bestemmingsplan Luchthavengebied Noord	18-11-2014	1400249893	Sted. cie 01-12
C 3	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan Bedrijven met milieuzones	18-11-2014	1400258542	Sted. cie 01-12
C 4	Externe beleidsvisie veiligheid	18-11-2014	1400290703	Sted. cie 01-12
CB 5	Opnieuw vaststellen verbeelding bestem.plan Het Bleekveld	11-11-2014	1400276547	SDC centrum 25-11
E 1	Herziening grondexploitatie Ossenboer	04-11-2014	1400275562	SDC west 18-11
E 2	Vaststellen grondexploitatie De Bothoven	14-11-2014	1400276593	SDC centrum 25-11
E 3	Concept structuurvisie cultuurhistorie	21-10-2014	1400245311	Sted. cie 17-11

Enschede, maandag 8 december 2014
Namens het raadspresidium, de voorzitter.

Overzicht ingediende vragen Raad 8 december 2014

	Vragensteller, fractie en onderwerp	Wijze behandeling (advies)
1.	**Mevr. Joosten (CU) en dhr. Wessels (GL) inzake giftig afvalwater**	**toelaten**
2.	**Dhr. van Dijk (D66) inzake rapport nationale ombudsman "geen fraudeur, toch boete"**	**toelaten**

1. Mevr. Joosten (CU) en dhr. Wessels (GL) inzake giftig afvalwater

Rtvoost kwam vandaag (1-12-2014) met het bericht dat de NAM giftig afvalwater van Drentse oorsprong in de Twentse bodem pompt. Het zou gaan om locaties nabij Mander, Tubbergen en Oldenzaal. (http://www.rtvoost.nl/nieuws/default.aspx?nid=204655&cat=1)
Kenmerk van water is dat het stroomt. Oldenzaal grenst direct naast onze gemeente en ligt hoger dan Enschede. Wij maken ons daarom zorgen.

wij hebben hierover de volgende vragen aan het college:
1. Is de wethouder op de hoogte van deze opslag?
2. Welke milieuconsequenties kan deze opslag hebben voor Enschede en omgeving?
3. Welke stappen gaat de wethouder ondernemen om de Enschedese bodem te beschermen?

2. Dhr. van Dijk (D66) inzake rapport nationale ombudsman "geen fraudeur, toch boete"

De Nationale Ombudsman heeft 4 december 2014 het rapport "Geen fraudeur, toch boete – Een onderzoek naar de uitvoering van de Fraudewet" (zie weblink 1) uitgebracht. De conclusie van dit onderzoek is dat opgelegde boetes lang niet altijd in verhouding staan tot de regels die iemand overtreden heeft. Het gaat hier dan bijvoorbeeld om bijstandsuitkeringen. Uitvoeringsorganisaties, zoals gemeenten, "nemen in wisselende mate de ruimte om boetes in redelijke verhouding te laten staan tot de begane regelovertreding." Het rapport bevat een hele lijst aanbevelingen en benadrukt het belang van persoonlijk contact tussen ambtenaar en inwoner.

D66 Enschede wil dit rapport van de Nationale Ombudsman graag vertaald zien naar Enschede en stelt daarom de volgende vragen aan het College van Burgemeester & Wethouders:
1) Kan het College op dit moment al iets zeggen over hoe het aankijkt tegen het rapport van de Nationale Ombudsman en wat de meest urgente aandachtspunten voor Enschede zijn?
2) Op welke termijn kan de raad de analyse van de enschedese situatie adhv de aanbevelingen tegemoet zien?
3) Deelt het college de visie om de landelijke regelgeving mbt fraudebestrijding aan te passen, zodat de mate van verwijtbaarheid bij fraude uitgangspunt wordt en niet meer de standaard minimaal € 150,- boete op te leggen.(zie ook motie CDA en D66 TK)

> Weblinks
> 1. https://www.nationaleombudsman.nl/rapporten/2014/159
> 2. https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-17050-477.html

*** einde ***

Totaal budget Spreektijd maandag 8 december 2014:
19:00u tot ca 23:00 incl. vragenhalfuur, benoeming, interrupties, schorsing etc.

Fractie:	**minuten**
D66 (7)	21
PvdA (5)	16
BBE (5)	16
SP (5)	16
CDA (5)	16
VVD (4)	15
GL (3)	13
CU (3)	13
OPA (1)	10
EA.nl (1)	10
College	40

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- R

Onderwerp	Advies Commissie van Wijzen "Technology Base Twente"		
Portefeuillehouder	Presidium		
Programma	*Raadsgriffie*	Aangeboden aan Raad	20 november 2014
Stuknummer **(invulling door Griffie)**		Corsanummer 1400307340	

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. in te stemmen met het advies van de Commissie van Wijzen "Technology Base Twente";
2. Gedeputeerde Staten van Overijssel en Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enschede op te dragen om zo snel mogelijk met een plan van aanpak voor de verdere uitwerking van het advies voor te leggen aan Raad en Staten;
3. dit plan van aanpak ook af te stemmen met de overige 13 Twentse gemeenten;
4. de Commissie van Wijzen decharge te verlenen voor haar werkzaamheden.

Inleiding

Op 1 juli 2014 hebben Provinciale Staten van Overijssel de Verordening Commissie van Wijzen vastgesteld. Vanaf 6 september 2014 is de Commissie van Wijzen (hierna: commissie) van start gegaan met haar werkzaamheden. De commissie stond onder voorzitterschap van Bernard Wientjes, tot voor kort voorzitter van ondernemingsorganisatie
VNO-NCW. De andere leden van de commissie waren Hilde Blank (directeur BVR adviseurs ruimtelijke ontwikkeling Rotterdam), Frans van Vught (Voormalig Rector Magnificus en voorzitter van het College van Bestuur van de Universiteit Twente, voormalig lid van het Innovatieplatform, thans top-adviseur bij de Europese Commissie) en Loek de
Vries (bestuursvoorzitter en CEO van Koninklijke Ten Cate NV). De commissie werd ondersteund door de griffier van Provinciale Staten van Overijssel, Renée Wiggers.

Beoogd resultaat

De commissie heeft met het vastgestelde initiatiefstatenvoorstel van Provinciale Staten Overijssel, ondersteund door de gemeenteraad van Enschede, de opdracht gekregen om te onderzoeken of en hoe de oorspronkelijke doelstelling voor een duurzaam en economisch sterker Twente nog steeds haalbaar/wenselijk is en te onderzoeken welke rol dit vraagt van Rijk, provincies en gemeenten. Verder hebben Provinciale Staten en de gemeenteraad de commissie gevraagd een beoordeling te geven over de gekozen governance structuur en de gewenste rol van de provincie met het oog op het bevorderen van de werkgelegenheid.
Met het aanvaarden van de opdracht heeft de voorzitter, Bernard Wientjes, namens de commissie, op 14 augustus de scope van de werkzaamheden van de commissie nader bepaald:

1. De toekomst van "Vliegveld Twente" als burgerluchthaven is een gepasseerd station. De recente uitlatingen van "Brussel" zijn duidelijk!
2. Alternatieve toekomstplannen voor het "Vliegveld Twente", dienen beoordeeld te worden op basis van versterking van de economie en de werkgelegenheid van Twente. Het is noodzakelijk de USP's (Unique Selling Points) van Twente, inhoudelijk en ruimtelijk, duidelijk in kaart te brengen.
3. Twente beschikt over sterke bedrijven van klein tot multinational, actief op terreinen, die naadloos aansluiten bij het nationaal Topsectorenbeleid en met producten en of diensten, die mondiaal sterke groeikansen hebben.
4. Twente heeft een sterke kennis- infrastructuur. De UT, de Saxion Hogeschool en de ROC hebben voldoende (potentiële) kracht om samen met het bedrijfsleven "het verschil te maken".
5. Activiteiten rond luchtvaart, zoals nieuwe materialen, drones, veiligheidstechnieken, etc. zijn groeimarkten en behoren tot het gebied van de Topsector HTSM. Onderzocht moet worden of voor deze activiteiten en voor andere aan de luchtvaart gerelateerde activiteiten (m.u.v. de burgerluchtvaart), het bezit van een start/landingsbaan van 2300 meter een belangrijk element is.
6. Aandacht voor duurzaamheid is in Twente, met haar "groene karakter" vanzelfsprekend. Plannen zullen met dit element, dat overigens ook van groot belang is voor Twente als toeristenbestemming, rekening dienen te houden.

Deze uitgangspunten zijn door Provinciale Staten en gemeenteraad bevestigd via de klankbordgroep en het Presidium van Provinciale Staten en van de gemeenteraad. Gedeputeerde Staten en Burgemeester en Wethouders hebben eveneens het instellen van de commissie met deze uitgangspunten onderschreven.

Op 30 oktober 2014 heeft de commissie haar advies "Technology Base Twente" gepresenteerd.

Argumenten

De commissie heeft de kansen voor een duurzaam economisch sterker Twente onderzocht en de rol die de voormalige luchthaven Twente daarbij kan spelen. Twente zal moeten blijven aansluiten bij de wereldwijde trends van globalisering en urbanisatie. Het advies van de commissie daarover is:

Het mondiale spel als regio mee (blijven) spelen is het uiteindelijke doel. Het spel (steviger) mee mogen spelen is de eerste opgave. Het antwoord van Twente op de aansluiting met de mondiale ontwikkeling zal via Europa gevonden moeten worden. Een eenduidige en goede economische verbinding met Europa is van wezenlijk belang om mondiaal te kunnen opereren. Twente moet daarvoor met haar economisch beleid aanhaken bij het nationaal Topsectorenbeleid. Bovendien zal Twente via Oost-Nederland een leidende rol moeten spelen in de trend naar cross-overs tussen de topsectoren. Deze trend is duidelijk zichtbaar in de 'Grand Challenges', die de basis zijn van het Europese innovatiebeleid. Twente kan zich zo steeds verder ontwikkelen in de globaliserende en specialiserende wereld.

Het antwoord van Twente op de mondiale urbanisatietrend zal moeten bestaan uit een aantal regio-brede en algemeen gedragen agenda's op het gebied van bereikbaarheid. Daartoe is het van belang om de stedelijke ruimte van Twente als één geheel te zien, zodat een hoogwaardig en aantrekkelijk voorzieningenniveau op peil gehouden kan worden. Deze agenda's moeten in samenhang zijn gericht op de versterking van het urbane voorzieningenniveau van de regio en op de aansluitingspoort van Nederland richting Duitsland en verder.

Welvaart en werkgelegenheid worden gecreëerd door het bedrijfsleven. In Europa biedt de (nieuwe) maakindustrie veel potentie voor welvaart. Het gaat om 10% van het totaal aantal bedrijven in de EU, oftewel om zo'n 2 miljoen bedrijven. Om duurzame economische ontwikkeling te realiseren is het van belang deze industrie te versterken en binnen deze ontwikkeling te focussen. Het advies van de commissie daarover is:

De moderne maakindustrie is zelf een 'banenmachine' omdat elke baan in deze industrie minimaal één extra baan genereert in gerelateerde bedrijvigheid zoals logistiek, marketing, sales, dienstverlening en administratie. De toegevoegde waarde voor duurzame economische ontwikkeling van de regio Twente is groot.

Voortgaande baanbrekende technologische innovaties door middel van fundamenteel, toegepast en industrieel onderzoek zijn noodzakelijk om vernieuwende veranderingen naar de toekomst mogelijk te maken. Dit kan met gerichte onderzoeksinstituten op het gebied van 'advanced materials and manufacturing' die gezamenlijk worden opgezet, alsmede door verbindingen aan te gaan met andere netwerken en ontwikkelingen, zeker ook elders in Europa.

Het EU-innovatiebeleid en de Slimme Specialisatiestrategie Oost-Nederland zijn de dominante bewegingen waarbij aansluiting noodzakelijk is. Daarbinnen moet de focus voor Twente gezocht worden in het algemene domein van High Tech Systemen & Materialen door het accent te leggen op 'advanced materials and manufacturing' en door inhoudelijke verbindingen te leggen met andere initiatieven in Oost-Nederland en daarbuiten.

Het gebied is een fraai groen landschap tussen de steden dat gekoesterd moet worden. Het is ook een actief landschap waar volop bedrijvigheid heeft plaatsgevonden, en nog steeds plaatsvindt, en waar het samenspel tussen activiteiten en landschap een bijzondere ruimtelijke kwaliteit vertegenwoordigt, met een hoge belevings- en gebruikswaarde. Het advies van de commissie over de rol van de luchthaven in de economie voor heel Twente is:

Maak van de luchthaven Twente een iconische internationale ontwikkel-, demonstratie- en productiezone voor 'Advanced Materials and Manufacturing': 'Technology Base Twente'
In een fraai coulisselandschap rond het Twentse vliegveld worden groen en rust gecombineerd met de bruisende energie van duurzame hightech bedrijvigheid. Kortweg: Technology Base Twente.

Vanuit deze visie is het advies van de commissie met betrekking tot de voormalige luchthaven:

Het concept voor Technology Base Twente vraagt om een integrale ontwikkelvisie voor het gebied waarbij ruimte is voor luchtvaartgerelateerde bedrijvigheid en General en Business Aviation, maar dit is geen doel op zich. Het gebruik van de baan moet op een logische manier inhaken bij de gebiedsontwikkeling en een toevoeging zijn als vestigingsfactor voor Twente.

Er dient gekozen te worden voor een integraal ontwikkelperspectief. Kiezen voor een integraal ontwikkelperspectief betekent dat de huidige ontwikkelstrategie voor het gebied zal moeten worden aangepast. Het zal consequenties hebben voor de wijze van financieren, grond uitgeven, parkmanagement etc. De commissie constateert dat door de huidige wijze van gebiedsontwikkeling het hele gebied versnippert en het ensemble verloren dreigt te gaan. Om te kunnen beoordelen of huidige en toekomstige initiatieven en activiteiten passen in het totaalbeeld is het te overwegen een gebiedsteam of kwaliteitsteam samen te stellen die vanuit een integrale afweging bekijkt wat wel of niet wenselijk is, maar ook initiatieven aan elkaar koppelt en zoekt naar synergie met de omgeving.

Breng de ontwikkeling snel op gang door initiatieven tijdelijk mogelijk te maken.

De positie van Twente versterken door een heldere visie op de economische ontwikkeling met daarbij een rol voor het luchthaventerrein is niet afdoende. Het gaat ook om daadkracht en doorzettingsvermogen ofwel de 'governance': wie doet wat en wie is waarvoor verantwoordelijk? Het advies van de commissie hierover is:

Twente dient met haar economische beleid het voorbeeld van het landelijke Topsectorenbeleid te volgen. Een model dat, ondanks tekortkomingen, succesvol is gebleken. Een alliantie tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid. Een publiek-private aanpak geleid door een klein topteam. Een team dat door kennis en statuur gezag heeft en voorop gaat. Dit team zou binnen een maand geformeerd moeten worden zodat uiterlijk in mei 2015 een aanvalsplan voor concrete uitvoering gereed is.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Bij toekomstige (raads) voorstellen wordt hiermee rekening gehouden

Kosten, opbrengsten, dekking
Het voorstel heeft geen (nieuwe) financiële consequenties.

Communicatie
een statenvoorstel van identieke strekking, Statenvoorstel nr. PS/2014/995, wordt voorgelegd aan de leden van de Provinciale Staten.

Vervolg
Voorgesteld wordt in te stemmen met het advies van de Commissie van Wijzen en Gedeputeerde Staten/Burgemeester en Wethouders te vragen om uiterlijk 1 februari 2015 met een plan van aanpak te komen voor verdere uitwerking van het advies voor te leggen aan PS/raad.

Besluit
van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van het Presidium van de Raad d.d. 20 november 2014

1. in te stemmen met het advies van de Commissie van Wijzen "Technology Base Twente";
2. Gedeputeerde Staten van Overijssel en Burgemeester en Wethouders van de gemeente Enschede op te dragen om zo snel mogelijk met een plan van aanpak voor de verdere uitwerking van het advies voor te leggen aan Raad en Staten;
3. dit plan van aanpak ook af te stemmen met de overige 13 Twentse gemeenten;
4. de Commissie van Wijzen decharge te verlenen voor haar werkzaamheden.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

POSTADRES
Postbus 20
7500 AA Enschede

BEZOEKADRES
Langestraat 24

TELEFOON
14 0 53

Aan de Gemeenteraad

DATUM	ONS KENMERK	BEHANDELD DOOR
25 november 2014	1400307350	E.A. Smit

UW BRIEF VAN	UW KENMERK	DOORKIESNUMMER
---	---	(053) 481 81 12

ONDERWERP
Advies commissie Wientjes

Geachte leden van de Raad,

Hierbij treft u een brief aan met een gezamenlijke reactie van Gedeputeerde Staten van Overijssel en ons college over het advies van de commissie Van Wijzen Technology Base Twente d.d. 30 oktober 2014.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
de Secretaris, de Burgemeester,

(M.J.M. Meijs) (P.E.J. den Oudsten)

Bijlage:
Brief Gemeenteraad en Provinciale staten d.d. 25 november 2014

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45RABO0397341121

Gemeenteraad van Enschede
Provinciale Staten van Overijssel

Inlichtingen bij
H. Bos / E. Smit
038 4998756 (Bos),
053-481-812 (Smit)
herbert.bos@overijssel.nl
e.smit@enschede.nl

Onderwerp: Gezamenlijke reactie op het advies van Commissie van Wijzen Technology Base Twente – dd 30 oktober 2014.

Toezending ter informatie aan Gemeenteraad en Provinciale Staten.

Datum
25.11.2014
Kenmerk
2014/0328787
Pagina
1

Bijlagen
Geen.

Geachte Raad en Staten,

Op 30 oktober jl. heeft u uit handen van de voorzitter, dhr Wientjes, het advies Technology Base Twente, van de door uw Staten en Raad ingestelde Commissie van Wijzen ontvangen. Het advies gaat in op de kansen voor een duurzaam economisch en sterker Twente en welke rol de voormalige luchthaven Twente daarin kan spelen. Het biedt naar onze mening kansen maar spreekt ook over noodzaak om nu handelen.

Samenvattend adviseert de Commissie om de regionale economie van Twente te versterken met een (nog) sterkere focus op HTSM en Advanced Materials and Manufacturing (AMM) en om de voormalig luchthaven Twente om te vormen tot dé iconische internationale ontwikkel-, demonstratie- en productiezone voor deze Advanced Materials and Manufacturing. Daarnaast doet de Commissie een aantal aanbevelingen voor de governance en de regie. De commissie, ingesteld om met een advies te komen over de toekomst van het luchthaventerrein - vond het belangrijk om de opdracht ruim te interpreteren in belang van Twente als geheel.

De commissie komt met aanbevelingen die naast het Noordelijk deel van het luchthaventerrein gaan over de focus op de innovatieagenda, de allianties met andere regio's in het land, de internationale positionering en aansluiting op de agenda van Brussel. Veel van de aanbevelingen raken daarmee aan de samenwerkende gemeenten in de regio, het bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen.

Algemeen
Wij zijn buitengewoon verheugd met het advies én met het proces dat doorlopen is om tot dit advies te komen. De grote inzet in het verkrijgen van draagvlak (42 gesprekken met 129 gesprekspartners) in de gehele regio verdient grote waardering. Ook de aandacht voor de huidige economische situatie van de regio, het belang van werkgelegenheid en het geschetste economisch perspectief voor Twente als geheel ondersteunt de urgentie en noodzaak van de uitwerking van dit advies. Met de Commissie zijn wij van mening dat we nu het momentum

provincie Overijssel

Datum verzending

25 NOV. 2014

moeten benutten; het is inderdaad 1 voor 12, de urgentie noopt tot handelen. Dit is dan ook het moment waarop uw Raad en Staten om uitspraken wordt gevraagd over het advies om vervolgens door te pakken als samenwerkende overheden en de condities te creëren waarin bedrijfsleven en onderzoek kansen kunnen benutten en banen kunnen scheppen. De commissie roept op tot nieuw elan, zowel op de focus van de economische en innovatie agenda als op de invulling van het noordelijk gedeelte van het luchthaventerrein. Verder constateert de commissie dat de start en landingsbaan een asset is voor de noodzakelijke, krachtige en perspectiefrijke vernieuwing in de economie van Twente. Dit onderschrijven wij. In deze brief geven wij u een aantal denklijnen mee voor uw standpuntbepaling over het advies, de uitwerking en de uitvoering ervan. Graag ontvangen wij van u opdracht om daar invulling aan te geven.

Verdere versterking regionale economie Twente

De Commissie adviseert voor wat betreft de versterking van de regionale economie in Twente, aan te sluiten bij het nationaal Topsectorenbeleid, waarbij Twente een leidende rol zou moeten spelen in cross-overs tussen de verschillende Topsectoren en verbinding moet zoeken met andere sterke innovatieve regio's in Nederland en over de grens. De Commissie adviseert verder om de moderne maakindustrie in de regio te versterken en daarbinnen te focussen op research, development en productie in Advanced Materials and Manufacturing (AMM). Deze focus op moderne maakindustrie past in de (Rijks)agenda SmartIndustries en ontwikkeling van fieldlabs, waarbij ook bedrijven en instellingen in Oost Nederland als trekker zijn aangewezen. De Commissie adviseert daarbij verbindingen te leggen met andere initiatieven in Oost Nederland. Voldoende massa is immers nodig voor een optimale beïnvloeding en benutting van de innovatiestrategie in Brussel. Wij zien dit als een waardevol advies, in lijn met eerdere bevindingen van de visitatiecommissie Draijer, die in juni dit jaar een advies heeft uitgebracht over de economische agenda, de profilering van de regio en de samenwerking in Twente. Ook biedt het kans onze inzet op het terrein van innovatie verder door te ontwikkelen. Dit vraagt om actie en doorzettingskracht op korte termijn. met alle betrokkenen, overheden, bedrijfsleven en onderzoek en kennisinstellingen. De Twente Board, met daarin een vertegenwoordiging van de vier O's onder leiding dhr. Hazewinkel als onafhankelijk voorzitter, zien wij daarbij als het kristallisatiepunt. Via de voorzitter van de Regio Twente zijn de veertien gemeenten hierin vertegenwoordigd en namens het dagelijks bestuur van de provincie Overijssel is de gedeputeerde economie en innovatie afgevaardigd. De Twenteboard voelt zich verantwoordelijk voor de strategische agendering van en advisering over de gewenste ontwikkeling van de economie in Twente, de monitoring en het bundelen van krachten. Op dit moment wordt er gewerkt aan een actieplan met daarin een extra inzet op de verbinding tussen de bovenkant en onderkant van de arbeidsmarkt.

Topteam

De Commissie doet en aanbeveling om een alliantie tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid te creëren. In navolging van het landelijk topsectorenbeleid stelt zij een publiek private aanpak voor, onder leiding van een topteam, dat door kennis en statuur gezag heeft en voorop gaat. Het topteam ontwikkelt strategie en financieringskansen binnen het focusgebied AMM en de noodzakelijke doorontwikkeling op dit terrein om zodoende aansluiting te houden op de innovatieagenda van het Rijk en Brussel maar zeker ook om verbindingen te kunnen leggen met andere sterke innovatieve regio's.

Met de commissie zijn wij van mening dat het primaat voor een dergelijke ontwikkeling met een regiobrede focus op HTSM en daarbinnen AMM primair wordt neergelegd bij het bedrijfsleven en kennisinstituten. Aansluiting op en samenwerking met de Twenteboard, als verbinder tussen de vier O's, en Kennispark behorend tot het innovatieve ecosysteem is

evident. Om in navolging van de commissie snelheid en een voortvarende start te maken met het Topteam ligt het voor de hand, spoedig na uw besluitvorming te starten met de noodzakelijke voorbereidingen voor het aanzoeken en instellen van het Topteam.

Voormalig luchthaven Twente; ontwikkelingen mogelijk maken

De aanleiding voor het instellen van de commissie Wientjes is het definitief niet doorgaan van de commerciële burgerluchthaven. De commissie is gevraagd naar een alternatieve invulling van het gebied te kijken. De ontwikkelingen in de andere deelgebieden (bijv. woongebieden en werkparken binnen de gebiedsontwikkeling luchthaven Twente en omgeving) heeft de commissie grotendeels als autonoom beschouwd. Wat overigens niet betekent dat op onderdelen geen synergie (werkparken) kan worden bereikt of extra inspanningen van ons nodig zijn.

De commissie adviseert de voormalige luchthaven Twente te ontwikkelen tot een iconische internationale ontwikkel-, demonstratie- en productiezone voor AMM; Technology Base Twente. De unieke start en landingsbaan is hierbij een belangrijke onderscheidende asset. De ambitie van de commissie een Technology Base op en nabij de luchthaven mogelijk te maken vraagt om lef, durf en doortastendheid. Dat realiseren wij ons. Het is een wenkend perspectief; een aanvulling en versterking van het vestigingspotentieel in Twente en Oost Nederland, wat tegelijkertijd alleen kan worden gerealiseerd als hiervoor planologisch ruimte wordt geboden.

Er bestaat reeds een overschot aan bedrijventerreinen. Het advies van de commissie noodzaakt echter tot het zoeken naar mogelijkheden de ontwikkeling te faciliteren zonder dat deze concurrerend wordt met andere bedrijventerreinen in Twente. Wij zijn bereid hierin de nodige stappen te zetten, vanuit provinciale verantwoordelijkheid voor het regionaal economisch beleid en samenwerkingsafspraken tussen gemeenten.

<u>Noodzakelijke procedures Technology Base Twente</u>

De commissie kent aan de start- en landingsbaan grote waarde toe. Om toekomstig gebruik hiervan in het concept van de Technology Base mogelijk te kunnen maken en het noordelijk gedeelte van het luchthaven terrein verder te ontwikkelen, indien Raad en Staten dit wensen, geven wij u mee dat er een aantal procedurele stappen gezet moeten worden om dit veilig te stellen. Nu de commerciële burgerluchthaven definitief niet door gaat kan het gebruik van de aanwezige infrastructuur (start en landingsbaan) voor general en business aviation enkel op andere wijze planologisch worden veiliggesteld. Zodat in elk geval de huidige gebruikers ook voor de toekomst kunnen worden gefaciliteerd. Om dit tijdig te realiseren ligt het voor de hand op zo kort mogelijk termijn te starten met de benodigde procedures, zodat dit huidige gebruik voor de toekomst kan worden veiliggesteld. Indien u de infrastructuur wilt veiligstellen vragen wij u ons de opdracht te geven hiervoor alles te doen wat nodig is.

<u>Ontwikkelen Technology Base Twente irt huidige gegadigden</u>

De commissie adviseert eveneens om de ontwikkeling op de luchthaven snel op gang te brengen en initiatieven van bedrijven die zich op korte termijn willen vestigen mogelijk te maken. In het besluit van de gemeenteraad in juli is hiertoe ook expliciet toe opgeroepen. Het Topteam kan hier naar onze mening kaders schetsen waarbinnen de Technology Base Twente inclusief bestaande gebruikers zich het best kunnen ontwikkelen. De commissie gaat uit van een sterke privaat publieke samenwerking. Wij scharen ons achter dit advies en zijn van mening dat dit nodig is om te komen tot een gezonde businesscase op het terrein van de voormalige luchthaven Twente. Daarnaast is het van belang om reeds nu bedrijven te faciliteren die zich op korte termijn willen vestigen.

Governance

Agendasetting

Voor de governance ziet de commissie een centrale rol weggelegd voor het Topteam in analogie met landelijke Topteams van Economische Zaken. Wij hebben vertrouwen in dat het Topteam nieuwe energie kan brengen in de versterking vand e de regionale economische ontwikkeling. Daarbij heeft en houdt het Topteam een eigen verhouding en verbinding, samenwerking met de Twente Board, Kennispark, Universiteit en Saxion Hogescholen die allen een wezenlijke bijdrage leveren aan de bestendigheid van de Twentse economie. De focus moet komen te liggen op het organiseren van product-markt-combinaties, business cases, het opzetten van het netwerk en het formeren van de juiste ketens op het gebied van HTSM/AMM.

Het Topteam schetst de contouren van de nieuwe ontwikkeling en kent een compacte samenstelling. Analoog aan het landelijke voorbeeld wordt het Topteam ingesteld door de overheid. In onze optiek zouden beide voorzitters de opdracht moeten krijgen om tot een goede samenstelling te komen. Het Topteam rapporteert op hoofdlijnen, in afstemming met de Twenteboard, eveneens aan Gedeputeerde Staten en het Dagelijks Bestuur van de Regio Twente. De Twenteboard is vanaf het begin betrokken en volgt de voortgang en het succes op de voet. In onze opinie zou op korte termijn gezocht moeten worden naar een boegbeeld en/of kwartiermaker die gevoed wordt met tenminste bovenstaand aangevuld met uw specifieke wensen, Wij zien het als onze opdracht om dit in samenspraak met de Twenteboard en de overige gemeenten ter hand te nemen.

Regie inrichting voormalige luchthaven

De commissie adviseert een integrale ontwikkelvisie voor het Noordelijk gebied om versnippering te voorkomen en de kwaliteit van het gebied te behouden. De kwaliteit, richting en ambitie van het gebied dient bewaakt te worden. De Commissie adviseert hiertoe de instelling van een kwaliteitsteam. Wij achten het van groot belang de huidige hoge kwaliteit van het gebied te behouden en door te ontwikkelen. Een onafhankelijk en gezaghebbend kwaliteitsteam kan naar onze mening een goede rol vervulling bij de invulling van het gebied en waakt daarbij over ruimtelijke, stedenbouwkundige en landschappelijke kwaliteit.

De commissie geeft in haar advies aan onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie ADT – gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling tussen provincie en gemeente Enschede - in de loop van de ontwikkeling nader geëvalueerd moet worden. Hierbij stelt de commissie terecht dat de passende juridische vorm volgt op de inhoudelijke positiebepaling. Dit hangt ook samen met de privaat publieke samenwerking die eerder is genoemd. Ook past het in het kader hoe uw raad en staten aankijken tegen verbonden partijen. De eerste stappen in een verdere uitwerking van de adviezen van de commissie Wientjes kunnen naar onze mening worden gezet op basis van de gemeenschappelijke regeling die daarvoor is ingesteld door uw Raad en Staten. De uitvoeringsorganisatie ADT kan daarbinnen slagvaardig en efficiënt aan onderdelen uit het advies die gericht zijn op de gebiedsontwikkeling nader uitwerking geven, naast de bestaande werkzaamheden op de andere deelgebieden. In die zin zien wij in ADT voorlopig een logische en onmisbare entiteit alle noodzakelijke voorbereidingen te treffen voor de ontwikkeling van luchthaven en de noodzakelijk te doorlopen procedures. Ook huidige initiatieven rondom de luchthaven zullen, tot het moment dat er duidelijkheid is of privaat publieke samenwerking op basis van een gezonde businesscase mogelijk is, door ADT kunnen worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van onze vertegenwoordigers in het bestuur van ADT.

Dit laat onverlet, mede met het oog op de hiervoor gewenste toekomstige ontwikkeling, de huidige governance binnen de gemeenschappelijke regeling te herijken. In opdracht van uw raad en staten willen wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor publiek private samenwerking naast de bestaande werkzaamheden en gebiedsontwikkeling.

Communicatie en betrokkenheid omgeving

De waarde van het advies van de commissie ligt onder meer in het draagvlak. Dit draagvlak is verkregen door de betrokkenheid van de omgeving bij het opstellen van dit advies. Dit draagvlak willen wij blijven koesteren en wij hechten dan ook zeer aan een goede communicatie met betrokkenen. Naast het bestaande overleg van de direct omliggende gemeenten bij het vliegveld, het zogeheten WABHOLD–overleg, zien wij het als onze taak ook de overige gemeenten te betrekken en te informeren. In eerste instantie stellen wij u voor het rapport formeel aan te bieden aan de overige gemeenten en de Twenteboard en vervolgens over de vervolgstappen. Ook zullen wij de omwonenden nader infomeren en betrekken.

Conclusie

Wij hechten grote waarde aan het advies van de commissie Wientjes. De grote winst van de gezamenlijke opdracht en werkwijze van gemeente en provincie willen wij vast houden en gebruiken om de Technology Base Twente ook daadwerkelijk te realiseren. Wij verwachten met deze focus dat Twente zich kan onderscheiden en lead-partner te worden in de Grand Challenges van het Europese innovatiebeleid.

In analogie van de oproep van de Commissie roepen wij u op het momentum te pakken en op vernieuwende wijze aan de slag te gaan met de uitvoering en implementatie van de hoofdlijnen van het advies. Het is ons uitdrukkelijke voornemen op zo kort mogelijk termijn nadat uw Raad en Staten zich heeft uitgesproken over het advies, u te informeren over de stappen die we hebben gezet respectievelijk gaan zetten om te komen tot een snelle, slagvaardige implementatie.

Burgemeester en Wethouders gemeente Enschede,

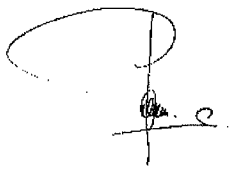

voorzitter,

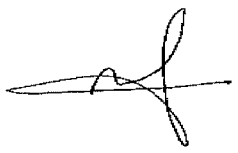

Secretaris,

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

provincie Overijssel

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Herziening grondexploitatie Usseler Es		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	21 oktober 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	000000000

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. de herziene grondexploitatie Usseler Es, bestaande uit de toelichting bij de grondexploitatie inclusief de risico- en verschillenanalyse, vast te stellen;
2. af te zien van de jaarlijkse herziening van het exploitatieplan Usseler Es in de periode 2014 – 2017;
3. het benodigde krediet (tot en met 2017) door een verhoging van € 5.658.181,-- (nadelig) aan te passen aan de herziene grondexploitatie;
4. de resultaatsverslechtering van de herziene grondexploitatie Usseler Es van € 1.655.715,-- op NCW per 1-1-2014 ten laste te brengen van de verliesvoorziening Usseler Es die wordt gedekt uit de Reserve Grondbedrijf;
5. de hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Inleiding
Het bestemmingsplan "Usseler Es 2008" voorziet in de realisatie van een modern gemengd bedrijventerrein. Op 14 maart 2011 heeft uw gemeenteraad het bestemmingsplan Usseler Es, inclusief achterliggende plannen (exploitatieplan, Milieueffectrapportage, beeldkwaliteitsplan) vastgesteld. Op 8 februari 2012 is dit bestemmingsplan na een beroepsprocedure bij Raad van State onherroepelijk geworden.

De grondexploitatie Usseler Es is voor het eerst in januari 2007 door uw raad vastgesteld. Met dat besluit is ook een krediet aangevraagd voor de werkzaamheden in de periode 2007-2009. In de tussenliggende jaren is in overeenstemming met de MPG's voor 2012, 2013 en 2014 aanvullende kredieten voor de eerstvolgende jaarschijven aangevraagd. Het resultaat van de laatst vastgestelde grondexploitatie bij het MPG 2014 was € 18,8 miljoen nadelig. Het totaal verstrekte krediet tot nu toe bedraagt € 43,3 miljoen.

Conform de financiële verordening worden grondexploitaties jaarlijks herzien als onderdeel van de vaststelling van het MPG door de raad. Door vaststelling van het MPG 2014 zijn dan ook de onderliggende grondexploitaties formeel herzien. Een dergelijke herziening beperkt zich volgens de financiële verordening tot het herzien van de grondexploitatie binnen de door de raad gestelde programmatische en financiële kaders. Als er wijzigingen zijn buiten de door de raad gestelde kaders zoals nu het geval is, dient de herziene grondexploitatie ter besluitvorming aan uw raad te worden voorgelegd.

Aanleiding
Aanleiding voor de herziening van de grondexploitatie Usseler Es is de invloed van de Stedelijke Koers en het Coalitieakkoord op het resultaat van de grondexploitatie. Het resultaat is hierdoor dusdanig gewijzigd, zodat de grondexploitatie buiten de door de raad vastgestelde programmatische en financiële kaders is gelopen.
De consequenties van de Stedelijke Koers zijn al verwerkt in het MPG 2014. De invloed van het Coalitieakkoord is in de voorliggende herziening verwerkt en zal worden meegenomen in het MPG 2015.

<u>Stedelijke Koers</u>
Naar aanleiding van de Stedelijke Koers is de Bedrijventerreinvisie Netwerkstad Twente uit 2010 geactualiseerd. De belangrijkste conclusie uit de herziening is dat de vraag en het aanbod passend zijn voor de lange termijn (tot 2040). Dit betekent onder andere dat er in Enschede geen terreinen uit de markt hoeven te worden gehaald zoals in 2012 eerder via de Stedelijke Koers was besloten (21 hectare). Wel is vastgehouden aan het uitfaseren naar 3,5 hectare uitgifte per jaar. Kwalitatief blijkt de ontwikkeling van de Usseler Es naar bedrijventerreinen op middellange termijn nodig om ruimte te bieden aan de verwachte groei van de sterke sectoren in de Netwerkstad. Met deze uitfasering is het einde van de looptijd van de grondexploitatie opgeschoven van 2029 naar 2039 wat

een aanzienlijk bedrag aan extra (rente)kosten heeft opgeleverd met name vanwege het later ontvangen van de grondopbrengsten. De consequenties hiervan zijn zoals aangegeven verwerkt in het MPG 2014.

Coalitieakkoord
Op 14 mei is het coalitieakkoord 2014-2018 Duurzaam, samen, sterker! gepresenteerd door de coalitiepartijen D66, Burgerbelangen Enschede, CDA, VVD en ChristenUnie. Hierin is met betrekking tot de ontwikkelstrategie Bedrijvenpark Usseler Es opgenomen:
"De Usseler es" is een strategische reservelocatie voor de verwachte ruimtebehoefte vanaf het eind van dit decennium. In deze collegeperiode wordt dan ook niet gestart met de ontwikkeling van het gebied en er worden geen nieuwe percelen aangekocht. Het college erkent de grote cultuurhistorische waarde van de Usseler es. Als blijkt dat er sprake is van een overschot aan bedrijfskavels in regionaal verband, wordt de Usseler es - specifiek de bolling - met voorrang uit de planvoorraad gehaald.

Op dit moment (medio 2014) zijn geen kandidaten in beeld die op korte termijn willen overgaan tot afname van gronden. Investeringen in het bouwrijp maken zijn tot op heden niet gedaan.

Beoogd resultaat
De herziene grondexploitatie past na vaststelling weer binnen alle beleidsmatige, ruimtelijke, financiële en procedurele kaders.

Argumenten
1.1 De herziening is conform de financiële verordening en beheersregels grondexploitatie
In de herziening is rekening gehouden met de meest actuele stand van zaken van de ontwikkeling. Ramingen zijn geactualiseerd en onderbouwd. Er is een voorziening getroffen voor het geprognosticeerde nadelige resultaat.

2.1 Er kan zonder juridische en/of financiële risico's worden afgezien van de jaarlijkse herziening van het exploitatieplan
Nog niet alle gronden in het toekomstig plangebied zijn in gemeentelijk eigendom. Om het kostenverhaal voor deze percelen zeker te stellen is op 14 maart 2011 naast het bestemmingsplan het exploitatieplan Usseler Es 2008 door de gemeenteraad vastgesteld. Op 20 augustus 2013 is door het college van B&W besloten af te zien van de herziening van het exploitatieplan. Dit is bewust gebeurd, omdat de percelen waarvoor zelfrealisatie mogelijk zou zijn, volgens de fasering in het exploitatieplan nog niet aan snee komen. Met nu het verder uitfaseren van de kaveluitgifte is dit nog steeds actueel. Dit betekent dat er geen omgevingsvergunning zou kunnen worden verleend.

2.2 De ontwikkeling en uitgifte van de nog te verwerven gronden is pas voorzien na 2018
Aangezien de komende vier jaar niet gestart wordt met de ontwikkeling van de Usseler Es wordt voor de gehele periode 2014-2017 afgezien van een jaarlijkse herziening van het exploitatieplan. Dit kan zonder juridische en/of financiële risico's. De ontwikkeling/uitgifte van de nog te verwerven gronden is pas voorzien na 2018.

3.1 In verband met de geactualiseerde raming moet het krediet worden aangepast
Het verstrekte krediet bij het MPG 2014 betrof uitsluitend de (te maken) kosten tot en met 2014. Omdat de kostenraming voor 2014 is bijgesteld moet het krediet worden aangepast.

3.2 Het krediet wordt nu voor de duur van het coalitieakkoord aangevraagd
Het totale benodigde krediet (incl. boekwaarde) voor de gehele looptijd bedraagt circa € 195 miljoen. In lijn met het coalitieakkoord en de laatste kredietaanvraag wordt voorgesteld om krediet aan te vragen voor de komende vier jaar (periode 2014-2017). Het hiervoor gevraagde krediet dekt de verwachte uitvoerings- en rentekosten in de jaren 2014 tot en met 2017.

Voor de grondexploitatie Usseler Es zijn al eerder kredieten verstrekt. Het verloop van de kredietaanvragen is als volgt:

Raadsbesluit	**Verstrekt krediet**	**Ten behoeve van**
15 november 2004	€ 655.000,--	Voorbereidingskrediet
29 januari 2007	€ 33.700.000,--	Verwervingen en werkzaamheden 2007-2009
17 december 2012	€ 4.888.226,--	Kredietreparatie werkzaamheden t/m 2012
Mei 2013 (MPG 2013)	€ 1.554.408,--	Aanvullend krediet jaarschijf 2013
Mei 2014 (MPG 2014)	€ 2.521.462,--	Aanvullend krediet jaarschijf 2014
Totaal verstrekt	**€ 43.319.096,--**	
Benodigd t/m 2017 cf. deze herziening	€ 48.977.277,--	Aanvullend krediet voor werkzaamheden 2014-2017 en rentekosten 2014-2017
Totaal aanvullend gevraagd	**5.658.181,--**	

Het totaal benodigde krediet bedraagt daarmee € 48.977.277,--. Per saldo bedraagt de aanvullende kredietaanvraag € 5.658.181,--.

4.1 In het kader van de Stedelijke Koers en de herziening van de Bedrijventerreinvisie was al rekening gehouden met een verliesvoorziening
De Stedelijke Koers en daarmee de herziening van de Bedrijventerreinvisie Netwerkstad heeft een nadelig effect op de grondexploitatie. Tot het MPG 2013 is uitgegaan van een looptijd van de grondexploitatie tot 2026. Naar aanleiding van de vaststelling van de Bedrijventerreinvisie Netwerkstad is de grondexploitatie in het MPG 2014 verder uitgefaseerd tot en met 2039. Het uitfaseren heeft geresulteerd in extra kostenstijging, VTU kosten, beheerslasten en rentekosten. Het resultaat van de grondexploitatie is daarmee verslechterd met € 8,96 miljoen. Voor het verslechterde resultaat is een voorziening binnen het MPG 2014 getroffen.

5.1 Door het coalitieakkoord ontstaat een verdere verslechtering van het resultaat
Het Coalitieakkoord gaat er vanuit dat de Usseler Es de komende vier jaar (2014-2017) niet in ontwikkeling wordt genomen. De grondexploitatie is hierop aangepast en leidt tot een resultaatsverslechtering van € 1,7 miljoen op contante waarde.

In de grondexploitatie zijn alle investeringen in met name bouw- en woonrijp maken en VTU kosten vier jaar opgeschoven in de tijd, aangezien er vanuit gegaan wordt dat de ontwikkeling dan weer opgepakt wordt.
In de tussenliggende periode wordt er een minimum aan kosten gemaakt. Voor de ambtelijke inzet (VTU kosten) wordt uitgegaan van het uitvoeren van de meest noodzakelijke werkzaamheden. Ongewijzigd zijn verder de beheer- en onderhoudslasten per jaar, deze lopen jaarlijkse gewoon door aangezien de gronden in het gehele toekomstige plangebied al in gemeentelijk eigendom zijn. Ook is rekening gehouden met kosten voor eventuele planschadeclaims. Tot slot wordt er vanuit gegaan dat de laatste boerderij die nu nog verhuurd wordt, de komende vier jaar verkocht kan worden. Voor het onderhoud van deze boerderij is nog budget opgenomen. Samenvattend bedragen de totale nominale kosten de komende vier jaar circa € 345.000,-- en de nominale opbrengsten € 490.900,--.

Kanttekeningen
1.1 Door het vaststellen van de herziene grondexploitatie is er de komende vier jaar geen budget om slagvaardig in te kunnen spelen op potentiële kopers.
Met het vaststellen van de herziene grondexploitatie wordt er voor gekozen om de Usseler Es de komende vier jaar niet in ontwikkeling te nemen. Dit betekent dat er in de periode 2014-2017 geen bouwrijpe kavels liggen waarmee potentiele kopers kunnen worden bediend. Met het niet beschikbaar hebben van budget voor bouwrijp maken en daarmee krediet kan niet adequaat en snel genoeg op mogelijk toekomstige marktinitiatieven worden ingespeeld. Het risico bestaat dat potentiële kopers de komende vier jaar gedwongen worden uit te wijken naar andere gemeenten. Ook het beperkte budget voor VTU dat voorhanden is, beperkt de gemeentelijke organisatie in haar slagvaardigheid om initiatiefnemers de komende vier jaar te kunnen bedienen.

1.2 De fasering in de grondexploitatie sluit niet meer volledig aan bij de Bedrijventerreinvisie Netwerkstad
Bij de herziening van de grondexploitatie per 1-1-2014 werd in de grondexploitatie rekening gehouden met een beperkte uitgifte van 4.000 m² per jaar in de jaren 2016 tot en met 2018 conform de Bedrijvenvisie Netwerkstad. Bij de voorliggende herziening is deze uitgifte verder uitgesteld en start pas in 2019. Hierdoor wordt afgeweken van de Bedrijvenvisie Netwerkstad. Deze uitgifte kan niet elders in de stad worden opgevangen, omdat er op de Usseler Es sprake is van anderssoortige kavels in vergelijking met de andere bedrijventerreinen. Het besluit tot uitstel zorgt er dus voor dat in de jaren 2016 tot en met 2018 in Enschede niet wordt voldaan aan de Bedrijvenvisie Netwerkstad.

2.1 Bij het verlenen van een vergunning vindt kostenverhaal op basis van het laatst vastgestelde exploitatieplan plaats
Hierdoor zou het kostenverhaal voor particuliere ontwikkelingen lager kunnen zijn dan met een geactualiseerd exploitatieplan. Het exploitatieplan geldt alleen voor gronden die (nog) niet zijn verworven door de gemeente. Deze gronden zouden volgens het laatst vastgestelde exploitatieplan pas na 2018 aan snee komen, waardoor het niet mogelijk is om hiervoor een rechtsgeldige omgevingsvergunning te verlenen. Kostenverhaal is hierdoor niet aan de orde en een herziening van het exploitatieplan niet noodzakelijk.

3.1 Door het uitstel van de ontwikkeling loopt de boekwaarde en de rentekosten verder op
Het niet in ontwikkeling nemen van de grondexploitatie Usseler Es de komende vier jaar leidt tot een resultaatsverslechtering van € 1,7 miljoen. De getroffen verliesvoorziening Usseler Es zal met dit bedrag worden verhoogd. Met het uitstellen van de Usseler Es is er weer sprake van het later ontvangen van de

grondopbrengsten en daarmee sterk oplopende rentekosten. Aangezien alle gronden in eigendom van de gemeente zijn, loopt de boekwaarde met ieder jaar dat er geen inkomsten gegenereerd (kunnen) worden op.

3.2 Door de verlenging van de looptijd zijn er aanvullende plankosten geraamd
Er zijn voor de periode 2014-2017 aanvullende plankosten toegevoegd. Er wordt uitgegaan van een minimale ambtelijke inzet. De plankosten betreffen uren voor projectmanagement, ondersteuning, planeconomie en communicatie. In 2014 is voor plankosten naar aanleiding van de "Nota van uitgangspunten", behorende bij het MPG 2014, budget opgehaald voor de jaarschijven 2014 en 2015. Deze bedragen zijn gebaseerd op de POM (Plankostenscan Op Maat) en zijn met de voorliggende herziening doorgeschoven naar 2018/2019.

3.3 Er is nog geen rekening gehouden met een eventuele verlaging van de omslagrente
In de raadsvergadering van 20 oktober 2014 wordt in de dan vast te stellen Programmabegroting 2015-2018 voorgesteld een lagere omslagrente van 4,5% te hanteren. In de voorliggende herziening is de grondexploitatie nog doorgerekend met het huidige rentepercentage van 5% conform de parameters van het MPG 2014. Aangezien nog besluitvorming over het lagere rentepercentage plaats moet vinden, is de renteaanpassing ten behoeve van de herziening nog niet doorgevoerd. De consequenties van renteverlaging worden meegenomen in het MPG 2015.

4.1 De resultaatsverslechtering is niet in lijn met de uitgangspunten van het coalitieakkoord
Een van de uitgangspunten in het coalitieakkoord is het verbeteren van de financiële positie en het verminderen van de financiële risico's. Met het vaststellen van deze grondexploitatie wordt hier van afgeweken. De verliesvoorziening moet worden aangevuld uit de reserve Grondbedrijf. Daarnaast is voor de herziene grondexploitatie ook een nieuwe risicoanalyse berekend. Voor het bepalen van het bijbehorende risicoprofiel is qua systematiek en parameters aangesloten op het MPG 2014. Het risicoprofiel bedraagt na het doorvoeren van de voorgaande wijzigingen € 1,8 miljoen. Dit betekent een toename van het risicoprofiel met € 0,3 miljoen t.o.v. het MPG 2014. De verhoging van het risicoprofiel wordt ten tijde van de vaststelling MPG 2015 toegevoegd aan het weerstandsvermogen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
De grondexploitatie draagt niet specifiek bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Kosten, opbrengsten, dekking
Het resultaat van de laatst vastgestelde grondexploitatie MPG 2014 is € -18,8 miljoen negatief op netto contante waarde (NCW) per 1-1-2014. Het resultaat van de actuele grondexploitatie is € -20,4 miljoen negatief op NCW 1-1-2014. Het resultaat verslechtert met € 1,7 miljoen op NCW 1-1-2014 en wordt ten laste gebracht van de verliesvoorziening Usseler Es die wordt gedekt uit de Reserve Grondbedrijf.

De verslechtering van het resultaat bestaat hoofdzakelijk uit renteverlies door het later ontvangen van de opbrengsten vanwege het verschuiven van de uitgifteperiode en extra kosten in de tussenliggende periode 2015-2017.

Doordat de som van de totale te maken kosten in de periode 2014-2017 van € 48.977.277,-- (boekwaarde, kosten, kostenstijging en rente) van de herziene grondexploitatie hoger is dan het totaal verstrekte krediet tot en met het MPG 2014 van € 43.319.096,-- is er voor € 5.658.181,-- aanvullend krediet nodig.

Communicatie
De inhoud van de grondexploitatie is vertrouwelijk. Er wordt dan ook niet aanvullend gecommuniceerd over de vaststelling van de grondexploitatie.

Vervolg
Na vaststelling van de grondexploitatie wordt deze verwerkt bij de komende herziening van het MPG 2015.

Bijlagen

1. Grondexploitatie Usseler Es (vertrouwelijk ter inzage in de leeskamer van de griffie)
2. Toelichting grondexploitatie Usseler Es (vertrouwelijk ter inzage in de leeskamer van de griffie)
3. Begrotingswijziging

Gemeente Enschede

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit

Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. de herziene grondexploitatie Usseler Es, bestaande uit de toelichting bij de grondexploitatie inclusief de risico- en verschillenanalyse, vast te stellen;
2. af te zien van de jaarlijkse herziening van het exploitatieplan Usseler Es in de periode 2014 – 2017;
3. het benodigde krediet (tot en met 2017) door een verhoging van € 5.658.181,-- (nadelig) aan te passen aan de herziene grondexploitatie;
4. de resultaatsverslechtering van de herziene grondexploitatie Usseler Es van € 1.655.715,-- op NCW per 1-1-2014 ten laste te brengen van de verliesvoorziening Usseler Es die wordt gedekt uit de Reserve Grondbedrijf;
5. de hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

SO-Planeconomie-. T.C. Schloffer Telefoon: (053) 481 5674

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Afboeken incourante en onrendabele gronden en vaststellen vijf grondexploitaties		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	28 oktober 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400272568

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De herziene grondexploitaties Euregio II, Josink Es, Hardick & Seckel, Westerval en Unisson vast te stellen;
2. Het totale krediet van de vijf herziene grondexploitaties te verhogen met € 1.297.990;
3. Het project Unisson per 1-1-2015 te beëindigen en de grondexploitatie af te sluiten;
4. Het exploitatietekort als gevolg van de herziening Josink Es en Unisson ad. € 1.564.941 te dekken uit de voorziening incourante gronden;
5. Het exploitatietekort als gevolg van de herziening Hardick & Seckel ad. € 106.965 te dekken uit de resterende voorziening incourante gronden;
6. De kavel Business & Science 1 (onderdeel ATSC/Kennispark) uit de planvoorraad te halen (stedelijke koers) en de kosten ad. € 479.524 te dekken uit de resterende voorziening incourante gronden;
7. De restant voorziening incourante kavels ad € 1.103.159 aan te wenden voor verlaging van de boekwaarde Getfertsingel 41 (Wegener);
8. Een deel van de voorziening incourante gronden ad. € 383.940 in te zetten voor de dekking van de sloop en tijdelijke inrichting van de incourante voormalige DCW bedrijfslocatie aan de wethouder Beversstraat. (€ 180.000 wordt gedekt uit de provinciale subsidie);
9. Voor de sloop en tijdelijke inrichting van de incourante voormalige DCW locatie aan de wethouder Beversstraat een krediet te verstrekken van € 563.940 (zie punt 8);
10. De hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Inleiding

Dit voorstel geeft invulling aan het besluit volgend uit de Stedelijke Koers om incourante/onrendabele gronden op bedrijventerreinen af te boeken (besloten bij vaststelling MPG 2014, 30 juni 2014). Aanvullend wordt voorgesteld om enkele andere incourante gronden binnen het grondbedrijf af te boeken. Door deze afboekingen wordt de courantheid van het aanbod op de bedrijventerreinen vergroot, worden toekomstige verliezen beperkt en dalen toekomstige rentelasten binnen het grondbedrijf. Ook past het voorstel in de ambitie tot risicoreductie uit het coalitieakkoord. De afboekingen worden gedekt uit de gereserveerde voorziening voor het afboeken van incourante gronden en hebben dus geen negatief effect op de reserve grondbedrijf.

Om de incourante/onrendabele gronden binnen enkele bestaande bedrijventerreinen af te boeken, worden de vijf grondexploitaties zoals aangegeven op het onderstaande kaartje herzien. Dit zijn bedrijventerreinen binnen het MPG die al bouwrijp zijn en waarbij de nadruk ligt op de uitgifte van bedrijfskavels. Om deze reden worden de grondexploitaties in één voorstel ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Conform de financiële verordening zijn de grondexploitaties door uw raad jaarlijks herzien bij de vaststelling van het MPG.

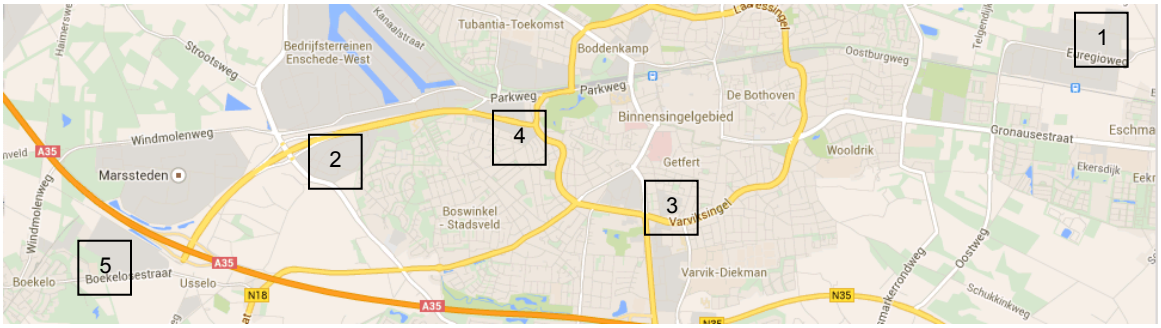

1: Euregio II	2: Josink Es	3: Hardick & Seckel	4: Westerval	5: Unisson

Relatie met Stedelijke koers en bedrijventerreinenvisie
Uw raad heeft in 2012 de stedelijke koers vastgesteld. Voordat de stedelijke koers voor de bedrijventerreinen verwerkt kon worden was de actualisatie van de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad noodzakelijk. In het MPG 2013 werd al wel een 'voorziening voor de bedrijventerreinen' getroffen van € 18,8 miljoen (NCW 1-1-2014) voor het verwerken van de effecten van de stedelijke koers.

Op 10 maart 2014 is de Bedrijventerreinenvisie door uw raad vastgesteld. De effecten zijn verwerkt in het MPG 2014. Het effect was een verslechtering van € 9,6 miljoen (ten laste gebracht van de voorziening ad. € 18,8 mln.). In het MPG 2014 is daarnaast een deel van de voorziening gereserveerd voor het afboeken van incourante/onrendabele gronden (€ 3,6 mln.). Deze voorziening is gebaseerd op de stedelijke koers uit 2012 om 3,8 hectare af te boeken binnen de projecten Unisson, Josink Es en Euregio II. De € 5,6 mln. van de 'bedrijventerreinvoorziening' die na het verwerken van de bedrijventerreinenvisie (€ -9,6 mln.) en de voorziening incourante gronden (€ -3.6 mln.) nog resteerde, is bij de jaarrekening 2013 toegevoegd aan de algemene reserve. Het voorliggende voorstel voorziet in de nadere invulling van de getroffen voorziening van € 3,6 mln. (18,8 - 5,6 - 9,6 = 3,6) voor afboeking van incourante gronden.

Het afboeken van incourante/onrendabele gronden is nader uitgewerkt. Hiervoor zijn allereerst de incourante bedrijfskavels uit de stedelijke koers nader bekeken (Unisson, Josink Es en Euregio II). In samenwerking met makelaardij en bureau kaveluitgifte zijn de incourante kavels binnen de drie projecten inzichtelijk gemaakt en afgeboekt. Per saldo leidt deze afboeking tot een verslechtering van het exploitatieresultaat met € 3,1 mln. Circa € 1,54 mln. van deze verslechtering betreft een daling van de winst van de grondexploitatie Eurregio II. Hierdoor hoeft 'slechts' het negatieve resultaat van de projecten Unisson en Josink Es ad. € 1.56 mln ten laste gebracht te worden van de voorziening incourante gronden. Per saldo resteert dan nog een bedrag van circa € 2,07 mln van de voorziening bedrijventerreinen.

Vervolgens is gekeken naar de overige voorraad aan grond binnen het MPG. Hierbij zijn ook enkele andere incourante/onrendabele gronden binnen het grondbedrijf geïdentificeerd. Het betreft gronden in Hardick & Seckel, B&S 1, Wethouder Beverstraat en Getfertsingel. Voorgesteld wordt deze incourante/onrendabele gronden eveneens (gedeeltelijk) af te boeken ten laste van de voorgenoemde voorziening.

1. Hardick en Seckel: afwaarderen van bedrijfsgronden met een nadelige kavelvorm en/of slechte ligging.
2. B&S 1: conform de programmatische heroverwegingen in het kader van de stedelijke koers is deze kavel overbodig geworden en dient afgeboekt te worden.
3. Getfertsingel: eind 2013 zijn de laatste edities van de TC Tubantia van de persen gerold op het Wegenercomplex aan de Getfertsingel. Medio 2014 kondigde Wegener aan met het resterende personeel te verhuizen naar een andere locatie binnen Enschede. Als gevolg van deze ontwikkelingen komt de bedrijfslocatie op korte termijn leeg te staan. Deze leegstand zal een aanzienlijk negatief effect hebben op de marktwaarde van de locatie. Hiervoor dient een voorziening getroffen te worden. Om deze reden wordt voorgesteld de boekwaarde van deze bedrijfslocatie te reduceren door het restant van de voorziening hiervoor aan te wenden. Hierdoor daalt de boekwaarde, worden rentekosten gereduceerd en risico's verminderd.
4. Wethouder Beversstraat: deze bedrijfskavel is incourant/onrendabel als gevolg van de voormalige huisvuilstort welke onder een gedeelte van deze kavel ligt. De 15.000 m^2 fundering welke thans nog op de locatie ligt, dient nog verwijderd te worden. Tevens dient conform bestuurlijke toezeggingen, de waterproblematiek van omwonenden opgelost te worden. Deze kosten zijn door de incourantheid naar verwachting op korte termijn niet terug te verdienen. Voorgesteld wordt deze kosten -na aftrek van een beschikbare subsidie- ten laste van de voorziening te brengen.

Beoogd resultaat
Na afboeking van de incourante/onrendabele gronden is de courantheid van de voorraad bedrijfsgrond verbeterd. De herziene grondexploitaties passen weer binnen alle ruimtelijke en financiële kaders.

Argumenten
1.1 Dit is conform de afspraak uit de stedelijke koers.
In het kader van de stedelijke koers is afgesproken dat de grondexploitaties van de bedrijventerreinen apart aan uw raad worden aangeboden. Het eerste deel van de stedelijke koers, het uitfaseren van de uitgifte, is in het MPG 2014 verwerkt. Met de vaststelling van dit voorstel wordt het afwaarderen van de incourante kavels in de onderliggende grondexploitaties verwerkt (het tweede aspect van de stedelijke koers).

2.1 De kosten van de vijf grondexploitaties zijn toegenomen.
Bij de vaststelling van MPG 2014 is voor de vijf grondexploitaties gezamenlijk, een krediet van € 73.1 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de vijf herziene grondexploitaties is € 1.3 miljoen meer krediet nodig dan op basis van MPG 2014 is toegekend. Het nieuwe krediet zal € 74.4 miljoen bedragen na vaststelling van dit raadsbesluit.

Deze hogere kosten zijn onvermijdelijk omdat de rentekosten hoger uitvallen door het afboeken van 3,3 ha. incourante kavels. Door de afboeking komen er minder opbrengsten binnen waardoor de boekwaarde minder daalt en er meer rente wordt betaald.

3.1 Door de incourantheid van de kavels is het stopzetten van het project Unisson verstandig.
Voorgesteld wordt om het project te beëindigen, de gronden volledig af te boeken en onder te brengen in het complex Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG). Tot nu toe is er geen interesse getoond in de kavels. Dit heeft te maken met de geringe omvang van het terrein, de geïsoleerde ligging en de beperkte bereikbaarheid. Na afboeking hoeven de gronden enkel nog beheerd te worden. Deze werkzaamheden kunnen goed plaatsvinden vanuit het complex NIEGG. Verhuur, verpachting of verkoop van het perceel is uitgangspunt.

3.2 De administratieve lasten verminderen door de beëindiging van Unisson.
Door beëindiging van het project is er geen projectorganisatie meer nodig en worden de administratieve werkzaamheden tot het minimum beperkt.

4.1 Bij de vaststelling van het MPG 2014 is voor dit tekort reeds een voorziening getroffen.
Bij de vaststelling van het MPG 2014 heeft uw raad besloten om een deel van de voorziening vanuit de stedelijke koers ad. € 3,6 mln. te reserveren voor het afboeken van incourante/onrendabele gronden op bestaande bedrijventerreinen. Deze afboeking is nu verder uitgewerkt en het resultaat is dat € 1,56 mln, zijnde de verslechtering van de grondexploitaties Unisson en Josink Es, ten laste van de voorziening gebracht wordt. Voor Euregio II geldt dat door de afwaardering van de kavels de grondexploitatie verslechterd met € 1,54 mln. Euregio II is echter winstgevend. Hierdoor daalt weliswaar de toekomstige winst, maar hoeft er geen voorziening getroffen te worden.

5.1 Het tekort van Hardick & Seckel wordt veroorzaakt door de afboeking van incourante bedrijfskavels.
Naast de afwaardering van de gronden op de terreinen genoemd bij argument 4.1 is ook gekeken naar de courantheid van de bedrijventerreinen Westerval en Hardick en Seckel. Voor de Westerval geldt dat de verkavelingsvorm en de bereikbaarheid van de uitgeefbare grond goed is te noemen waardoor geen afwaardering hoeft plaats te vinden. Binnen het project Hardick en Seckel zijn een paar kavels die wat betreft vorm en ligging te kwalificeren als incourant. Voorgesteld wordt ook deze kavels af te boeken en de verslechtering van de grondexploitatie ad € 0,11 mln. ten laste te brengen van de voorziening.

6.1 Bij de stedelijke koers is besloten de kavel B&S 1 uit de voorraad te nemen.
Bij de programmatische heroverweging in de stedelijke koers is besloten tot het uit de voorraad nemen van een kavel op B&S1 (Neptunusstraat). Tot heden ontbrak de financiële dekking om deze kavel daadwerkelijk uit voorraad te nemen. Voorgesteld wordt om de afwaardering ten laste te brengen van de voorziening voor incourante gronden. Met deze afwaardering is de stedelijke koers volledig financieel verwerkt.

7.1 Reductie van de boekwaarde is als gevolg van het vertrek van Wegener onvermijdelijk geworden
De leegstand welke ontstaat door het vertrek van Wegener heeft een tweetal consequenties. Allereerst zal de marktwaarde van het pand dalen doordat het pand niet langer verhuurd zal worden. Ten tweede zal door het wegvallen van de huuropbrengsten, de boekwaarde niet langer jaarlijks dalen. In het geval dat de marktwaarde lager komt te liggen dan de boekwaarde, zal hiervoor een voorziening getroffen moeten worden. Het is de verwachting dat door de hoge boekwaarde, na het vertrek van Wegener een aanzienlijke voorziening getroffen moet worden ten laste van de reserve grondbedrijf.

Op dit moment zijn de huuropbrengsten hoger dan de (rente)kosten. Hierdoor daalt de boekwaarde jaarlijks. Na het vertrek van Wegener zullen niet langer huurinkomsten ontvangen worden. Hierdoor zal de boekwaarde niet langer teruglopen. Met andere woorden de opbrengsten zullen niet langer hoger zijn dan de kosten. Hierdoor kunnen de rentelasten niet langer gedekt worden uit de huurinkomsten. Deze rentekosten zullen dan jaarlijks ten laste van de reserve grondbedrijf gebracht worden. Om de bovenstaande negatieve financiële effecten te reduceren wordt geadviseerd het restant van de voorziening incourante/onrendabele gronden, in te zetten voor het reduceren van de boekwaarde. Hierdoor worden de toekomstige rentelasten en de afboeking door een marktwaardedaling gereduceerd.

8.1 De incourantheid en huidige staat van de voormalige DCW bedrijfslocatie is een knelpunt.
Als gevolg van de aanwezige huisvuilstort is de bedrijfslocatie bijzonder incourant. Als eigenaar van de voormalige DCW bedrijfslocatie hebben we een tweetal opties. Allereerst kan verkoop/ontwikkeling van de locatie nagestreefd worden. Het alternatief is de locatie toe te voegen aan het areaal openbare ruimte. Voor beide varianten is het noodzakelijk dat de aanwezige 15.000 m^2 vloeren/funderingen op de locatie, verwijderd worden. De variant waarbij de huidige staat de definitieve situatie is, wordt voor deze zichtlocatie niet als reële duurzame oplossing gezien. Het is dus onvermijdelijk de funderingen/vloeren te slopen alvorens deze incourante kavel 'afgeboekt' kan worden.

8.2 Afboeking DCW terrein past binnen het voorzichtigheidsprincipe en het doel van de voorziening.

Afboeking van de kosten voor sloop en tijdelijke inrichting past binnen de aanbeveling uit 'Grip op Grond' om het voorzichtigheidsbeginsel een zwaarwegendere rol te geven. In lijn met het voorzichtigheidsbeginsel wordt voorgesteld de kosten na aftrek van de subsidie, ten laste te brengen van de voorziening. Gezien de aanwezigheid van de vuilstort en daarmee de incourantheid van de kavel is het immers zeer twijfelachtig of deze kosten terug te verdienen zijn met bijvoorbeeld grondverkoop. Activeren van de kosten wordt dan ook niet geadviseerd.

9.1 Er is nu sprake van provinciale cofinanciering voor de DCW locatie wat in de toekomst twijfelachtig is.

Er is een provinciale subsidie beschikbaar van € 180.000 voor de sloop van de funderingen/vloeren en de tijdelijke inrichting van de voormalige DCW locatie. De provincie is op dit moment bereid om te investeren in de leefbaarheid van Enschede, als de gemeente ook bereid is dit te doen. Indien de sloop en tijdelijke inrichting uitgesteld wordt, zal de gemeente in de toekomst de volledige kosten alleen moeten dragen. Het is duidelijk dat gemeentelijke investeringen uiteindelijk onvermijdelijk zullen zijn om verloedering tegen te gaan en een toekomstbestendige inrichting te realiseren. Door nu te investeren in de leefbaarheid neemt de gemeente als eigenaar van de locatie haar verantwoordelijkheid.

9.2 Een oplossing van de waterproblematiek rond de DCW locatie is toegezegd aan omwonenden

De omwonenden van de locatie ervaren al geruime tijd wateroverlast op hun percelen. Bestuurlijk is toegezegd dat de gemeente deze overlast zal verhelpen. Het voorliggende voorstel voorziet in het realiseren van een watergang, welke een einde moet maken aan de wateroverlast.

Kanttekeningen

1.1 De herzieningen kunnen ook niet worden vastgesteld.

Als de financiële kaders van het MPG 2014 blijven gelden en de incourante gronden niet afgeboekt worden, is het risico zeer groot dat de incourante gronden niet worden verkocht. Hierdoor zullen jaarlijks de rente-, plan- en beheerkosten stijgen, met als resultaat een jaarlijkse verslechtering van het exploitatieresultaat.

2.1 Er zijn geen extra plankosten toegevoegd.

In 2014 is voor plankosten conform de "Nota van uitgangspunten", behorende bij het MPG 2014, additioneel plankostenbudget opgehaald voor de jaarschijven 2014 en 2015. Op basis van de nieuwe inschatting van de plankosten is er meer budget nodig dan nu opgenomen in de herzieningen. In het coalitieakkoord 2014-2018 is aangegeven dat de kosten van grondexploitaties geminimaliseerd kunnen worden. Onder andere door meer personele kosten in de algemene dienst op te vangen. Er loopt een onderzoek naar het anders financieren uit AD middelen en een andere werkwijze binnen projectmatig werken. De uitkomsten van het onderzoek worden meegenomen in de Programmabegroting 2015 – 2018. In afwachting van de resultaten van het lopende onderzoek worden bij de voorliggende actualisatie van de grondexploitatie geen aanvullende plankosten opgehaald. De financiële effecten van het onderzoek lopen mee in de nieuwe nota van uitgangspunten en het MPG 2015.

3.1 Het project Unisson kan ook voortgezet worden.

Het project blijft dan onderdeel uitmaken van de projectgroep bedrijventerreinen en de grondexploitatie wordt niet afgesloten. De kans is echter zeer klein dat de kavels (spoedig) verkocht zullen worden. De jaarlijkse kosten (rente, plankosten, etc.) en daarmee de boekwaarde zullen jaarlijks oplopen. Een eventuele afboeking in de toekomst zal dan gepaard gaan met nog hogere kosten.

4.1 De kavels van Josink Es, Unisson en Euregio II kunnen ook niet worden afgeboekt.

Als de kavels niet worden afgeboekt is het niet nodig de verliesvoorziening aan te spreken. Dat betekent dat de voorziening op een andere wijze kan worden ingezet of zelfs kan vrijvallen. Dit staat echter haaks op het besluit uit het MPG 2014 om incourante/onrendabele gronden af te boeken en de courantheid van het aanbod te vergroten. Indien de incourante gronden niet afgeboekt worden blijven de financiële risico's bestaan in de genoemde grondexploitaties. Tegelijkertijd is het risico groot dat het afboeken op termijn alsnog noodzakelijk is. Het af te boeken bedrag zal dan echter hoger zijn door de extra plan- en rentekosten.

5.1/6.1/7.1/8.1 De gronden binnen Hardick en Seckel, B&S 1, Getfertsingel en Wethouder Beversstraat kunnen ook niet afgeboekt worden.

De beslispunten 5, 6, 7 en 8 hebben allen betrekking op het afboeken van incourante gronden binnen het grondbedrijf en het aanwenden van de voorziening voor incourante gronden. Vanzelfsprekend kunnen de voorstellen gezamenlijk of afzonderlijk ook afgewezen worden. In dat geval hoeft de voorziening (gedeeltelijk) niet aangewend te worden. De onrendabele en incourante gronden worden dan niet afgeboekt. De risico's blijven dan binnen het grondbedrijf aanwezig.

De afboeking van deze incourante kavels zal dan waarschijnlijk binnen afzienbare tijd alsnog noodzakelijk zijn. De problematiek wordt als het ware 'vooruit geschoven'. Deze handelswijze is toegestaan, maar wringt wel met het 'voorzichtigheidsprincipe' en het principe uit het Besluit Begroting en Verantwoording dat voorziene verliezen genomen worden indien deze bekend zijn.

9.1 Er zal voldaan moeten worden aan de subsidievoorwaarden.

Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de uiterlijke opleveringsdatum en het verwijderen van de vloeren/funderingen. Het risico bestaat dat de provincie de subsidie (gedeeltelijk) intrekt als we niet kunnen voldoen aan de subsidievoorwaarden. Tijdens de aanbesteding en uitvoering zal het gemeentelijke subsidiebureau gevraagd worden om hier toezicht op te houden en te adviseren.

9.2 'Niets doen' / uitstellen van de activiteiten op de voormalige DCW locatie is ook een mogelijkheid.

Een alternatief is de minimale variant. In dat geval zal enkel een vast hek om de locatie geplaatst worden, zodat deze niet toegankelijk is voor publiek. In dat geval zullen de verhardingen en vloeren blijven liggen. Bij deze minimale variant is weerstand uit de buurt te verwachten, gezien de toezegging aan de omwonenden dat de wateroverlast opgelost zal worden. Het beheer zal bij deze varianten gericht zijn op het behouden van de huidige uitstraling.

De ervaring is dat de beheerkosten in dat geval wel hoger uitvallen doordat overlast ontstaat van bijv. stof en water. Ook is vernieling van hekwerken en stort van afval en (vervuilde) grond niet uit te sluiten. Bij deze variant wordt de noodzakelijke investering uitgesteld. Het nadeel is dat er geen subsidie beschikbaar is voor toekomstige activiteiten. Ook bestaat het risico dat sloop van de vloeren/funderingen bij uitstel, op den duur onder tijdsdruk uitgevoerd dient te worden (bijvoorbeeld door verkoopmogelijkheden of de technische staat van de vloeren). Dit kan kostenverhogend werken.

9.3 Er zijn risico's verbonden aan de sloop van de vloeren en funderingen.

Na een eventuele gunning van de opdracht blijven er vanzelfsprekend uitvoeringsrisico's verbonden aan de voorgestelde activiteiten. Deze risico's houden voornamelijk verband met de voormalige vuilstort welke gedeeltelijk onder de vloeren ligt en de gebruikte fundatietechnieken. In de aanbestedingsopdracht zal getracht worden zo veel mogelijk risico's bij de aannemer onder te brengen. Het is de verwachting dat de risico's aanvaardbaar zijn.

9.4 Het is mogelijk dat tijdens de aanbestedingsprocedure blijkt dat sloop (financieel) niet haalbaar is of te grote risico's met zich mee brengt.

Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd naar de haalbaarheid van de voorgestelde activiteiten. Op basis daarvan wordt ingeschat dat de activiteiten haalbaar zijn. Desalniettemin is het mogelijk dat 'de markt' de risico's zodanig hoog inschat, dat tijdens de aanbesteding de prijsaanbiedingen hoger liggen dan nu geraamd. In dat geval is het mogelijk dat besloten moet worden de activiteiten niet uit te voeren. Dan dient herbezinning plaats te vinden op de mogelijkheden. Ook zal dan de subsidie niet langer beschikbaar zijn. Wel is het noodzakelijk om de aanbesteding op te starten om hier duidelijkheid over te krijgen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

Dit voorstel draagt niet specifiek bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Kosten, opbrengsten, dekking

Het onderhavige raadsvoorstel omvat een uitgewerkt voorstel voor de inzet van de reeds getroffen voorziening ad € 3,6 mln voor afboeking van incourante gronden. Doordat de reeds getroffen voorziening als dekking dient zijn er verder geen nadelige financiële consequenties verbonden aan dit voorstel.

Effect voorstel op voorziening incourante gronden.

In de onderstaande tabel is per beslispunt het financiële effect op de voorziening weergegeven. De nummering uit de tabel correspondeert met de beslispunten uit dit voorstel. Onder punt 4 is de afboeking van incourante gronden binnen de grondexploitaties Euregio II, Josink Es en Unisson nader uitgewerkt. Als alle incourante kavels binnen de drie grondexploitaties worden afgeboekt leidt dit tot een totale verslechtering van € 3,1 mln.

Aangezien Euregio II een positief exploitatieresultaat heeft komt de verslechtering ten laste van de toekomstige winst (de winst daalt). Voor de Josink Es en Unisson geldt dat de afboeking van € 1,56 mln. ten laste van de voorziening moet worden gebracht. Binnen het MPG zijn naast de voorgenoemde grondexploitaties meer gronden opgenomen die voor gehele/gedeeltelijke afboeking in aanmerking komen. Na een analyse wordt voorgesteld de afboeking van de incourante gronden onder de beslispunten 5, 6, 7 en 8 ten laste te brengen van de voorziening voor de afwaardering van incourante gronden.

			Effect herziening op resultaat (NCW)		
		Resultaat in MPG 2014 (NCW)	Ten laste van de toekomstige winst	Verrekening met voorziening	Mutatie voorziening
#	**STAND VOORZIENING 31-12-2013**				**€ 3.638.528**
4	Euregio II (grex is winstgevend)	€ 2.301.031	€ 1.536.737-		
	Josink Es	€ 2.756.511-		€ 987.056-	
	Unisson	€ 85.708-		€ 577.885-	
	Mutatie incourant stedelijke koers				***€ 1.564.941-***
5	H&S	€ 5.246.109-		€ 106.965-	
6	ATSC B&S 1	€ 49.212-		€ 479.524-	
7	Getfertsingel 41	€ -		€ 1.103.159-	
8	DCW Wethouder beversstraat	€ -		€ 383.940-	
	Mutatie incourant overig				***€ 2.073.587-***
	TOTAAL				**€ 3.638.528-**
	EINDSTAND VOORZIENING				***€ -***

Onderdeel van het voorstel is een kredietaanvraag van € 563.940 voor de sloop en tijdelijke inrichting van de incourante bedrijfslocatie aan de wethouder Beversstraat. De voorgestelde werkzaamheden zijn (op termijn) onvermijdelijk. Dit o.a. gezien de ligging van de locatie en de veiligheid (aansprakelijkheid). Enkel het tijdstip waarop geïnvesteerd wordt is beïnvloedbaar.

Investeren is op dit moment aantrekkelijk omdat door de provincie op 11 november 2013 een subsidie van € 200.000 ter beschikking is gesteld voor de sloop en tijdelijke inrichting van de locatie. Conform de interne regels zal vanuit het project een fee betaald worden aan het gemeentelijke subsidiebureau ter grootte van 10%. Netto is dus € 180.000 aan dekking vanuit de provincie beschikbaar voor de sloop en inrichting. Een aanzienlijk deel van de totale verwachte kosten ad € 563.940 (zie voor de kostenraming de bijlage bij dit voorstel). Per saldo dient naar verwachting een bedrag van € 383.940 afgeboekt te worden ten laste van de voorziening.

Effect voorstel op grondexploitaties

In dit voorstel is eveneens de vaststelling van de herziene grondexploitaties van Euregio II, Josink Es, Unisson, Hardick & Seckel en Westerval opgenomen. De financiële effecten zijn samengevat in de onderstaande tabel. De verslechtering van 3.2 mln. resulteert uit het afboeken van de incourante kavels ad. € -3,4 miljoen en het verwerken van enkele niet majeure wijzigingen bij de herziening met een positief effect van € 0,2 miljoen.

	Verslechtering op NCW per 1-1-2014	Resultaat in MPG 2014 (NCW)	Resultaat vast te stellen grex	Totale effect	Verrekening met voorziening
1	Euregio II	€ 2.301.031	€ 764.294	€ 1.536.737-	€ -
2	Josink Es	€ 2.756.511-	€ 3.743.567-	€ 987.056-	€ 987.056-
3	H&S	€ 5.246.109-	€ 5.353.074-	€ 106.965-	€ 106.965-
4	Westerval	€ 102.927-	€ 86.953-	€ 15.974	€ -
5	Unisson	€ 85.708-	€ 663.593-	€ 577.885-	€ 577.885-
	Totaal	***€ 5.890.224-***	***€ 9.082.893-***	***€ 3.192.669-***	***€ 1.671.906-***

Als gevolg van de afboeking van incourante kavels in de grondexploitaties stijgen de totale kosten van de vijf geactualiseerde grondexploitaties met € 1.3 mln. tot € 74,4 miljoen (kosten, kostenstijging en rente). De mutaties in het krediet per grondexploitatie zijn in onderstaande tabel weergegeven.

		Krediet MPG 2014	Krediet vast te stellen grex	Aanpassing krediet
1	Euregio II	€ 16.686.219	€ 17.786.673	€ 1.100.454
2	Josink Es	€ 30.674.957	€ 31.153.213	€ 478.256
3	H&S	€ 15.350.010	€ 15.280.693	€ 69.317-
4	Westerval	€ 9.473.583	€ 9.465.731	€ 7.852-
5	Unisson	€ 918.747	€ 715.196	€ 203.551-
	Totaal	***€ 73.103.516***	***€ 74.401.506***	***€ 1.297.990***

Communicatie
De inhoud van de grondexploitatie en de bijlagen zijn vertrouwelijk. Er wordt dan ook niet aanvullend gecommuniceerd over de vaststelling van de grondexploitatie.

Vervolg
Na vaststelling van de grondexploitaties worden deze verwerkt bij de komende herziening van het MPG 2015.

Bijlagen
1. Grondexploitaties Euregio II, Josink Es, Hardick & Seckel, Westerval en Unisson (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
2. Toelichting grondexploitaties (incl. risico- en verschillenanalyse) (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
3. Kostenraming sloop en tijdelijke inrichting wethouder Beverstraat (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
4. Begrotingswijzigingen

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van
1. De herziene grondexploitaties Euregio II, Josink Es, Hardick & Seckel, Westerval en Unisson vast te stellen;
2. Het totale krediet van de vijf herziene grondexploitaties te verhogen met € 1.297.990;
3. Het project Unisson per 1-1-2015 te beëindigen en de grondexploitatie af te sluiten;
4. Het exploitatietekort als gevolg van de herziening Josink Es en Unisson ad. € 1.564.941 te dekken uit de voorziening incourante gronden;
5. Het exploitatietekort als gevolg van de herziening Hardick & Seckel ad. € 106.965 te dekken uit de resterende voorziening incourante gronden;
6. De kavel Business & Science 1 (onderdeel ATSC/Kennispark) uit de planvoorraad te halen (stedelijke koers) en de kosten ad. € 479.524 te dekken uit de resterende voorziening incourante gronden;
7. De restant voorziening incourante kavels ad € 1.103.159 aan te wenden voor verlaging van de boekwaarde Getfertsingel 41 (Wegener);
8. Een deel van de voorziening incourante gronden ad. € 383.940 in te zetten voor de dekking van de sloop en tijdelijke inrichting van de incourante voormalige DCW bedrijfslocatie aan de wethouder Beversstraat. (€ 180.000 wordt gedekt uit de provinciale subsidie);
9. Voor de sloop en tijdelijke inrichting van de incourante voormalige DCW locatie aan de wethouder Beversstraat een krediet te verstrekken van € 563.940 (zie punt 8);
10. De hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Begrotingstaat 2014

Kies gemeente ->

Enschede

| | | |

Begrotingstaat 2014

Kies gemeente →

Enschede

| | | |

Begrotingstaat 2014

Kies gemeente →

Enschede

Nee

Maken?	Bedrijf	Versie: Document	2013 - 02B Investeringsblok	Bore begr. Wijz. wastgeveld nadat de PB 14 - 17 is vastgesteld -> Boekdatum	Status	Soort besluit	Boekjaar	Periode	Dschr.
Ja	B21	BGR-LJ	XL-BGR-LJ	23-7-2013	Open	00-01-1900	2014	1	
(1/0/)	B21	BGR-MJ	XL-BGR-MJ	23-7-2013	Open	00-01-1900		0	
Nee	B21	BGR-WB	XL-BGR-WB	23-7-2013	Open			0	

Besluit door: raad <- kies besluitend orgaan, uitklapmenu

Datum besluit: <- voer in als: (d)d-(m)m-(jj)jj bijv 2-1-13

Aanlevering door: SO PE <- kies organisatie onderdeel, uitklapmenu

ing (max20 pos): -> MPG 2014

Gemaakt door: M. Oude Vrielink

Naar:

Lege regels:

Gereserveerd: Gereserv

▼ DT	▼ Abl	Product ▼	▼Specificatie	▼ Kostensoort	▼Specificatie	▼	Begr. Wijz.nr	Stuknr.	▼	Type besluit	Incl/Struc	Basisjaar
JIN	S	El 1	Element 2	Element 3	Element 4	Element 5	Omschrijving					
J	1	774	9428900	M02	33200	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M03	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M04	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M05	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M06	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M07	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M08	62292	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M12	63000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M13	63000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M14	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M15	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M16	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M17	22200	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M19	10000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M20	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M21	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M22	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M23	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M24	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M25	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M26	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M27	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M29	86300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M30	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M39	80000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9428900	M08	62291	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	51000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	86120	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	86292	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	86291	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	80099	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014

▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr
Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open
XL-BGR-LJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00
Legend Jaar , B21 , Enschede , 2014	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2015	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2016	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2017	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2018	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2019	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2020	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2021	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2022	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2023	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2024
UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN	UITGAVEN
INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN	INKOMSTEN
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
1.735.486,15	1.531.847,09	1.332.243,29	1.269.750,83	1.311.866,42	1.268.230,12	1.291.699,46	1.340.553,44	1.338.481,02	2.431.224,73	
1.735.486,15	1.531.847,09	1.332.243,29	1.269.750,83	1.311.866,42	1.268.230,12	1.291.699,46	1.340.553,44	1.338.481,02	2.431.224,73	
LJ 2014 U	MJ 2015 U	MJ 2016 U	MJ 2017 U	MJ 2018 U	MJ 2019 U	MJ 2020 U	MJ 2021 U	MJ 2022 U	MJ 2023 U	
LJ 2014 I	MJ 2015 I	MJ 2016 I	MJ 2017 I	MJ 2018 I	MJ 2019 I	MJ 2020 I	MJ 2021 I	MJ 2022 I	MJ 2023 I	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
15.689	15.689	3.305	3.305	3.305	3.305	3.305	3.305	3.305	6.611	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	6.198	12.396	
39.929	14.025	36.471	5.141	22.909	22.909	22.909	5.141	5.141	10.282	
78.879	82.512	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	60.524	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
29.811	24.283	0	0	0	0	0	0	0	0	
497.458	479.945	468.250	457.166	443.958	430.302	416.613	401.535	380.682	697.514	
0	1.674	1.715	1.636	3.653	5.161	6.700	6.222	7.426	20.617	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
882.876	882.876	776.956	776.956	776.956	750.680	750.680	811.880	811.880	1.401.332	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
160.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	0	0	0	0	15.539	30.327	45.948	66.925	84.501	192.577
116.273	86.514	62.376	30.967	50.752	52.260	53.798	35.553	36.757	79.279	
1.042.876	882.876	776.956	776.956	792.495	781.007	796.627	878.805	896.381	1.593.908	
497.458	479.945	468.250	457.166	443.958	430.302	416.613	401.535	380.682	697.514	
78.879	82.512	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	60.524	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
-78.879	-82.512	-24.661	-24.661	-24.661	-24.661	-24.661	-24.661	-24.661	-60.524	
78.879	82.512	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	24.661	60.524	

legrotingstaat 2014

Kies gemeente →

Enschede

| | | |

legrotingstaat 2014

Kies gemeente →

Enschede

Versie: 2013 - 02B

Nov

Opm begr. Wijz. wastgeveld nadat de PB 14 - 17 is vastgesteld ->

Maken?	Bedrijf	Document	Invoersjabloon	Boekdatum	Status	Soort besluit	Boekjaar	Periode	Dochr.
Ja	B21	BGR-LJ	XL-BGR-LJ	23-7-2013	Open	00-01-1900	2014	1	
(1/0!)	B21	BGR-MJ	XL-BGR-MJ	23-7-2013	Open	00-01-1900		0	
ave	B21	BGR-WB	XL-BGR-WB	23-7-2013	Open			0	

Besluit door: raad <- kies besluitend orgaan, uitklapmenu

Datum besluit: <- voer in als: (d)d-(m)m-(jj)jj bijv 2-1-13

Aanlevering door: SO PE <- kies organisatie onderdeel, uitklapmenu

ing (max20 pos): -> MPG 2014

Gemaakt door: M. Oude Vrielink

Naar:

Lege regels:

Gereserveerd: Gereserv

▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr	▼ Status; Doc.type; Nr
Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open	Open
XL-BGR-LJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ	XL-BGR-MJ
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00	Verschil: 0,00
Legend Jaar , B21 , Enschede , 2014	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2015	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2016	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2017	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2018	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2019	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2020	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2021	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2022	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2023	BegrWijMJ , B21 , Enschede , 2024
UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN	UITGAVEN / INKOMSTEN
2014 / 2014	2015 / 2015	2016 / 2016	2017 / 2017	2018 / 2018	2019 / 2019	2020 / 2020	2021 / 2021	2022 / 2022	2023 / 2023	
86.032,33 / 86.032,33	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	0,00 / 0,00	

▼ DT	▼ Abt	Product ▼	▼Specificatie	▼ Kostensoort	▼Specificatie	▼	▼	▼	▼	▼	▼
JIN	S	El 1	Element 2	Element 3	Element 4	Element 5	Omschrijving	Begr. Wijz.nr	Stuknr.	Type besluit	Inc/Struc	Basisjaar
J	1	774	9429700	M02	33200	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M03	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M04	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M05	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M06	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M07	33321	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M08	62292	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M12	63000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M13	63000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M14	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429709	M15	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M16	34300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M17	22200	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M19	10000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M20	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M21	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M22	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M23	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M24	83310	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M25	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M26	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M27	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M29	86300	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M30	84320	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M39	80000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	9429700	M08	62291	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	51000	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	86120	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	86292	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	86291	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	5777400	0	80099	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie MPG 2014			standaard	2098	2014

LJ 2014 U	LJ 2014 I	MJ 2015 U	MJ 2015 I	MJ 2016 U	MJ 2016 I	MJ 2017 U	MJ 2017 I	MJ 2018 U	MJ 2018 I	MJ 2019 U	MJ 2019 I	MJ 2020 U	MJ 2020 I	MJ 2021 U	MJ 2021 I	MJ 2022 U	MJ 2022 I	MJ 2023 U	MJ 2023 I
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
35.230		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
32.379		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		0	
0		0		0		0		0		0		0		0		0		0	
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	18.423		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
18.423	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	32.379		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		0
	35.230		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	0		0		0		0		0		0		0		0		0		0
	35.230		0		0		0		0		0		0		0		0		0

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Verordening leerlingenvervoer		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg agendaletter (B))		
Programma	*OO*	Aangeboden aan Raad	18 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400274999

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De wetswijzigingen die voortvloeien uit het Passend Onderwijs te verwerken in de verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015".
2. In de verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015" de VSO leerlingen gelijk te stellen met leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs.
3. De verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015" vast te stellen, onder gelijktijdige intrekking van de verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2013".
4. De effecten van de verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015" direct na afloop van het schooljaar 2015-2016 te evalueren en daar in september 2016 aan de gemeenteraad over te rapporteren.

Inleiding
Op 2 september jl. is uw Raad in een brief geïnformeerd over de stand van zaken in het Leerlingenvervoer in relatie tot mogelijke aanpassingen van de verordening. Wij hebben u aangeven dat een nieuwe aangepaste verordening in het najaar van 2014 aan u wordt voorgelegd. Hierbij hebben wij tevens aangegeven dat in de nieuwe verordening wordt opgenomen hoe we vanaf 2015 willen omgaan met het leerlingenvervoer van de leerlingen van het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO).
In de vastgestelde Programmabegroting 2015-2018 is opgenomen dat de leerlingen van het VSO binnen de regeling Leerlingenvervoer gelijk worden gesteld aan de leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs.

Aanleiding: aanpassingen als gevolg van de invoering van het Passend Onderwijs
Het Passend Onderwijs is op 1 augustus 2014 van start gegaan. De wetswijzigingen die hieruit voortvloeien hebben gedeeltelijk betrekking op het Leerlingenvervoer. Vanwege deze wetswijzigingen heeft de VNG haar leden geadviseerd om de Verordening Leerlingenvervoer op een aantal punten te veranderen, namelijk:

1. Het overnemen van de nieuwe begripsbepalingen in het kader van de invoering van passend onderwijs.
2. Het expliciet opnemen van de bepaling om van de ouders een redelijkerwijs te vergen inzet te verlangen. (artikelen 12, lid 1 onderdeel c en 18 lid 1, onderdeel c)
3. De leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) gelijk te stellen met de leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs. Dit betekent dat zij slechts in aanmerking kunnen komen voor leerlingenvervoer als zij gezien hun handicap zijn aangewezen op aangepast vervoer (taxi) of openbaar vervoer met begeleiding. Op dit moment wordt ook het vervoer per fiets en openbaar vervoer vergoed.

Het eerste punt betreft een aantal technische wijzigingen en deze zijn onverkort overgenomen in de voorliggende verordening. Het tweede punt regelt meer expliciet de inspanning die van ouders mag worden verwacht. Dat wil zeggen dat aangepast vervoer wordt toegekend indien door ouders wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is. Dit is een formalisering van de huidige werkwijze en leidt in de praktijk niet tot een gewijzigde situatie.

Het derde punt, het gelijk stellen van leerlingen uit het VSO met de leerlingen uit het regulier onderwijs, behoeft een beleidsmatige afweging (gemeentes zijn niet verplicht deze voorgestelde wijziging over te nemen, maar kunnen er voor kiezen de regelgeving ruimhartiger toe te passen). Op grond van de Wet Passend Onderwijs zijn gemeenten niet meer verantwoordelijk voor het vervoer van leerlingen naar het VSO, tenzij een structurele handicap zelfstandig gebruik maken van het openbaar vervoer of de fiets onmogelijk maakt. Voor Enschede

betekent het overnemen van het VNG advies dat de circa 150 VSO-leerlingen die nu een vervoersvergoeding ontvangen voor vervoer per fiets of met het openbaar vervoer, dat na invoering van de nieuwe regelgeving niet meer krijgen. In de vastgestelde Programmabegroting 2015-2018 is hierover het volgende opgenomen: “De vervoersvergoedingen aan VSO-leerlingen, in het kader van de regelgeving Leerlingenvervoer, wordt aangepast en in overeenstemming gebracht met de wetgeving in het kader van Passend Onderwijs. Een voorstel tot wijziging van de verordening Leerlingenvervoer op dit punt wordt nog in 2014 aan u voorgelegd”.
In het nu voorliggende voorstel wordt de aanpassing van de verordening op dit punt nader aan u toegelicht en uitgewerkt.

Beoogd resultaat
De regeling Leerlingenvervoer is bedoeld om de toegankelijkheid van het onderwijs te waarborgen. Wetgeving verplicht de gemeente om, onder bepaalde voorwaarden, de kosten van het vervoer naar school te bekostigen. De gemeenteraad heeft de wettelijke taak om een regeling (verordening) vast te stellen waarin het leerlingenvervoer nader geregeld wordt. Zowel beleidsmatig als budgettair is het belangrijk om zorgvuldig en kritisch te blijven kijken naar de regels rondom leerlingenvervoer en indien gewenst aan te passen waar de landelijke normen dat toelaten.

Argumenten
1.1. We brengen door aanpassing de verordening in overeenstemming met de landelijke richtlijnen
Wij kiezen ervoor om daar waar mogelijk de Enschedese regelgeving op het gebied van het leerlingenvervoer zoveel mogelijk aan te laten sluiten en in overeenstemming te brengen met wettelijke bepalingen en richtlijnen.

2.1 Veel VSO leerlingen zijn evenals leerlingen uit het reguliere VO in staat zelfstandig naar school te reizen
De gedachte van het kabinet die achter de gelijkstelling ligt, is dat veel VSO leerlingen in staat zijn om zelfstandig naar school te gaan. Ook voor leerlingen uit het reguliere voortgezet onderwijs kan gelden dat zij een school bezoeken die verderweg gelegen is of buiten de gemeentegrenzen ligt. De rechten van een VSO leerling worden daarom gelijk getrokken met leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs.

2.2 Leerlingen die dat nodig hebben blijven het recht op vervoer houden
Leerlingen met een lichamelijke, zintuiglijke, of verstandelijke beperking met een indicatie voor aangepast vervoer of openbaar vervoer met begeleiding, blijven het (wettelijk) recht op vervoer houden.

2.3 We gaan uit van zoveel mogelijk zelfredzaamheid van burgers.
Het aanpassen van de verordening op dit punt leidt ertoe dat ouders en leerlingen meer “zelf” moeten oplossen. Hiermee wordt het uitgangspunt van zelfredzaamheid van burgers (en zo licht mogelijke ondersteuning) in concreet beleid vertaald.

2.4 Er worden afspraken gemaakt met de VSO scholen om daar waar mogelijk de stap van ouders en leerlingen van aangepast vervoer naar zelfstandig vervoer te blijven ondersteunen
De scholen voor speciaal onderwijs in onze stad streven nadrukkelijk naar zelfstandigheid van hun leerlingen. Dat wordt op alle terreinen nagestreefd. Zo wordt ook gestimuleerd dat zij, net als hun leeftijdgenoten in het reguliere onderwijs, zelfstandig te voet, per fiets of met het openbaar vervoer naar school komen. Dat is echter niet altijd mogelijk, aangepast vervoer is dan noodzakelijk. Maar ook dan doet zich geregeld de situatie voor dat een leerling in zijn ontwikkeling toe is aan meer zelfstandigheid, nog niet alleen per fiets of openbaar vervoer naar school kan, maar wel met begeleiding. Dat komt bijvoorbeeld in de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs voor, maar ook als de leerling al in het voortgezet speciaal onderwijs zit en aangepast vervoer heeft. Vanuit het perspectief van ontwikkeling naar zelfstandigheid is het belangrijk dit soort initiatieven te ondersteunen. Hiervoor stellen wij in samenspraak met de scholen voor speciaal voortgezet onderwijs voor om deze ondersteuning onder bepaalde condities te faciliteren. Hiervoor wordt voorgesteld om in een convenant tussen het VSO en de gemeente wederzijdse inspanningen en flankerende maatregelen te verwoorden. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het vanuit de middelen voor het leerlingenvervoer beschikbaar stellen van tijdelijke ondersteuning van ouders en leerlingen in de vorm van een vergoeding voor oefenen/begeleiding om per fiets naar school te gaan, of het ter beschikking stellen van een tijdelijk OV abonnement (ook voor de begeleider). Deze ondersteuning en begeleidingsprogramma’s worden gebaseerd op een van tevoren afgesproken plan tussen de school en de desbetreffende ouders en leerling.

2.5 We kunnen door deze aanpassing een bezuiniging realiseren
Doordat we geen vervoersvergoedingen meer uitkeren voor gebruik van fiets en openbaar vervoer kan een bezuiniging gerealiseerd worden. Netto wordt deze begroot op € 50.000.

Kanttekeningen

2.1. *Ouders en leerlingen zullen zelf zorg moeten dragen voor de kosten, wat wellicht soms moeilijk is*
Kosten voor openbaar vervoer naar scholen die verder weg gelegen zijn kunnen in sommige gevallen relatief hoog zijn. Niet voor iedere ouder is dit even goed op te brengen, deze ouders zullen wellicht een beroep gaan doen op regelingen in het kader van armoedebeleid. Hiervoor worden binnen het armoedebeleid vanuit het leerlingenvervoer voorwaarden geformuleerd. De kosten van het beroep op deze voorwaarden worden vanuit de budgetten leerlingenvervoer gefinancierd.

2.2 Strakke toetsing van aanvragen voor vervoer vanwege handicap is noodzakelijk (indicatiestelling)
Binnen de nieuwe regeling wordt het recht op bekostiging van het vervoer alleen nog maar vergoed als een leerling daar op grond van een lichamelijke, zintuiglijke of verstandelijke handicap voor in aanmerking komt. Op dit criterium wordt na invoering van de nieuwe verordening wellicht vaker een beroep gedaan. Het is daarom belangrijk om een eenduidige, objectieve indicatiestelling voor vervoersadviezen te volgen, waarbij ook de mogelijkheid van externe toetsing nadrukkelijk is ingebouwd. De hierbij te hanteren werkwijze is reeds toereikend beschreven en opgenomen in de laatste aanpassing (2013) van de verordening en zal daarom ongewijzigd blijven. Binnen het budget Leerlingenvervoer zijn de mogelijke extra kosten van externe toetsing verdisconteerd.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

--

Kosten, opbrengsten, dekking

De netto besparing die ontstaat, door het aanpassen van de verordening en daarmee het gelijk stellen van leerlingen uit het VSO met de leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs, wordt geraamd op circa € 50.000. Op deze wijze geven wij invulling aan de structurele bezuiniging zoals opgenomen in de Programmabegroting 2015-2018 m.b.t. de maatregel “gelijkstellen speciale vervoersvergoeding VSO leerlingen”. Dit bedrag gaat uit van de huidige totale vervoersvergoeding voor fiets, OV en kilometervergoeding aan VSO leerlingen op dit moment, waarop in mindering is gebracht een stelpost voor extra toekenningen aangepast vervoer (een aantal leerlingen zal een beroep doen op haar recht op aangepast vervoer). Daarnaast zal een aantal leerlingen een beroep doen op regelingen in het kader van het armoedebeleid. Ook hiervoor is een stelpost opgenomen.

Communicatie

De VSO scholen zijn geïnformeerd over het voornemen tot wijziging van de verordening. Na het besluit van uw Raad worden zij hierover definitief geïnformeerd. Daarnaast worden ook de ouders van leerlingen uit het VSO direct na besluitvorming schriftelijk geïnformeerd, waarbij voor de ouders inzichtelijk wordt gemaakt welke gevolgen dit heeft voor de vervoersvergoedingen.

Vervolg

De verordening “Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015” treedt in werking per 1 januari 2015. Voor wat betreft de wijziging m.b.t. VSO leerlingen wordt een overgangsperiode gehanteerd voor het huidige schooljaar 2014-2015 In dit schooljaar wijzigt niets, dit geldt zowel voor de huidige gebruikers als voor de nog in te dienen aanvragen betrekking hebbend op het huidige schooljaar. Voor aanvragen betrekking hebbend op het schooljaar 2015-2016 treedt de verordening onverkort in werking.
Na het eerste schooljaar van volledige invoering worden de effecten van de gelijkstelling van de VSO leerlingen aan leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs geëvalueerd. Uw Raad wordt direct na afloop van het schooljaar 2015-2016 geïnformeerd over de uitkomsten hiervan. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat deze evaluatie een jaar later plaatsvindt dan de eerder toegezegde en reeds geplande (in september 2015) evaluatie van de verordening “Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2013”.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. De wetswijzigingen die voortvloeien uit het Passend Onderwijs te verwerken in de verordening “Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015”.
2. In de verordening “Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015” de VSO leerlingen gelijk te stellen met leerlingen uit het regulier voortgezet onderwijs.
3. De verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015" vast te stellen, onder gelijktijdige intrekking van de verordening “Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2013”.
4. De effecten van de verordening "Leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015" direct na afloop van het schooljaar 2015-2016 te evalueren en daar in september 2016 aan de gemeenteraad over te rapporteren.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Verordening leerlingenvervoer gemeente Enschede 2015

De raad van de gemeente Enschede;

- gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van [**18 november 2014**];
- gelet op de artikelen 4 van de Wet op het primair onderwijs, 4 van de Wet op de expertisecentra en 4 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

besluit vast te stellen de **Verordening leerlingenvervoer Enschede 2015**:

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijving

In deze verordening wordt verstaan onder:

- **Aangepast vervoer**: vervoer per taxi, taxibus of bustaxi;
- **Afstand**: afstand tussen de woning en de school, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg;
- **Begeleider**: ouder of persoon die door de ouders wordt ingezet om de leerling tijdens het vervoer te begeleiden;
- **Commissie van onderzoek**: commissie als bedoeld in artikel 41, tweede lid, van de Wet op de expertisecentra;
- **Commissie voor de begeleiding**: commissie als bedoeld in artikel 40b van de Wet op de expertisecentra;
- **Eigen vervoer:** vervoer per eigen motorvoertuig of fiets;
- **Inkomen:** inkomensgegeven als bedoeld in artikel 21, aanhef en onder e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, in het peiljaar, bedoeld in artikel 4, zevende lid, van de Wet op het primair onderwijs;
- **Leerling:** leerling van een school als bedoeld in dit artikel;
- **Ondersteuningsplan:**
    1. voor het primair onderwijs: ondersteuningsplan als bedoeld in artikel 18a, zevende tot en met tiende lid, van de Wet op het primair onderwijs; of
    2. voor het voortgezet onderwijs: ondersteuningsplan als bedoeld in artikel 17a, zevende tot en met tiende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;
- **OPDC:** orthopedagogisch en -didactisch centrum als bedoeld in artikel 17a, lid 10a, van de Wet op het voortgezet onderwijs;
- **Openbaar vervoer:** voor een ieder openstaand personenvervoer per bus, trein, metro, tram, veerdienst of auto dan wel door de gemeente georganiseerd vervoer per grote schoolbus voor SBO-leerlingen, waarbij de school deze laatstgenoemde vorm van vervoer heeft geadviseerd.
- **Opstapplaats:** plaats aangewezen door het college, vanaf waar de leerling gebruik kan maken van het vervoer;
- **Ouders:** ouders, voogden of verzorgers van de leerling;
- **Regionale verwijzingscommissie:** commissie als bedoeld in artikel 10g van de Wet op het voortgezet onderwijs;
- **Reistijd:** totale tijdsduur die ligt tussen het verlaten van de woning en de aanvang van de schooldag volgens de schoolgids, minus maximaal 10 minuten, indien en voor zover de leerling het schoolgebouw met bijbehorend terrein gewoonlijk eerder bereikt dan de schoolgids aangeeft, dan wel de totale tijdsduur die ligt tussen het einde van de schooldag volgens de schoolgids en de aankomst bij de woning, plus een eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer of maximaal 10 minuten bij gebruikmaking van aangepast vervoer;
- **Samenwerkingsverband:**

1. voor het primair onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 18a, tweede en vijftiende lid, van de Wet op het primair onderwijs; of
2. voor het voortgezet onderwijs: samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 17a, tweede en zestiende lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;

- **School:**
  1. Basisschool of speciale school voor basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs;
  2. School voor speciaal onderwijs of speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra; of
  3. School voor voortgezet onderwijs als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs;
- **Stage**: praktische leertijd bij de beroepsopleiding;
- **Toegankelijke school**: school waarop de leerling is aangewezen van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school;
- **Vervoer**: openbaar vervoer, aangepast vervoer of eigen vervoer tussen de woning dan wel de opstapplaats en de school dat plaatsvindt in aansluiting op het begin en einde van de schooldag volgens de schoolgids, tenzij de structurele handicap van een leerplichtige leerling die aansluiting onmogelijk maakt;
- **Vervoersvoorziening:**
  1. bekostiging van de goedkoopst mogelijke wijze van openbaar vervoer voor de leerling en zo nodig diens begeleider;
  2. aanbieding van aangepast vervoer dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen; of
  3. gehele of gedeeltelijke bekostiging van de door het college noodzakelijk geachte vervoerkosten van de leerling en zo nodig diens begeleider;
- **Woning:** plaats waar de leerling structureel en feitelijk verblijft.

Artikel 2. De door het college noodzakelijk te achten vervoersvoorziening

1. Ten behoeve van het schoolbezoek kent het college aan de ouders van in de gemeente verblijvende leerlingen op aanvraag een vervoersvoorziening toe met inachtneming van het bepaalde in deze verordening.
2. Indien het college toepassing geeft aan het eerste lid, verlangt zij van de ouders aan wie slechts een gedeeltelijke bekostiging van de vervoerskosten toekomt, betaling van een bijdrage tot ten hoogste het bedrag dat de ouders volgens het bepaalde in deze verordening moeten bijdragen aan de kosten van het vervoer. Weigering tot of nalatigheid in de betaling van de in de vorige volzin bedoelde bijdrage doet de aanspraak op de vervoersvoorziening vervallen.
3. De bepalingen in deze verordening laten onverlet de verantwoordelijkheid van de ouders voor het schoolbezoek van hun kinderen.
4. Indien de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam is, wordt de vervoersvoorziening op aanvraag verstrekt aan de leerling.

Artikel 3. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school

1. Een vervoersvoorziening wordt toegekend over de afstand tussen de woning dan wel de opstapplaats en de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school, tenzij vervoer naar een verder weggelegen school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen en de ouders met het vervoer naar die school schriftelijk instemmen.
2. Indien ouders een vervoersvoorziening aanvragen voor het bezoeken van een school, die op grotere afstand van de woning is gelegen dan een andere school van dezelfde onderwijssoort, ontstaat slechts aanspraak op een vervoersvoorziening naar eerstgenoemde school als door de ouders schriftelijk wordt verklaard dat zij overwegende bezwaren hebben tegen het openbaar onderwijs dan wel tegen de richting van het onderwijs van alle bijzondere scholen, van de soort waarop de leerling is aangewezen, die dichterbij de woning zijn gelegen.

3. Het college betrekt bij de beoordeling van de aanvraag van een vervoersvoorziening het ondersteuningsplan, zoals dat is vastgesteld door het samenwerkingsverband na overleg met het college.

Artikel 4. Toekenning vervoersvoorziening
Het college bepaalt bij de toekenning van de vervoersvoorziening de wijze en het tijdstip van de verstrekking dan wel de uitbetaling, alsmede de tijdsduur van de toegekende vervoersvoorziening.

Artikel 5. Aanvraagprocedure
1. Een aanvraag voor een vervoersvoorziening wordt gedaan door indiening bij het college van een volledig ingevuld en door de ouders ondertekend formulier, voorzien van de op het formulier vermelde gegevens.
2. Indien dit voor een juiste beoordeling van de aanvraag noodzakelijk is, kan het college de ouders verzoeken aanvullende gegevens te verstrekken.
3. Het college besluit over de aanvraag binnen acht weken na ontvangst van alle benodigde gegevens.
4. Het college kan het in het vorige lid bedoelde besluit met ten hoogste vier weken verdagen. Het stelt de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis.
5. Indien een vervoersvoorziening wordt toegekend geldt deze:
    a. wanneer het een bekostiging betreft, met ingang van de door de ouders verzochte datum, met dien verstande dat de datum niet ligt vóór de datum van ontvangst van de aanvraag;
    b. wanneer het aanbieding van aangepast vervoer betreft, met ingang van een datum die zo mogelijk aansluit bij de door de ouders verzochte datum.

Artikel 6. Doorgeven van wijzigingen
1. De ouders zijn verplicht wijzigingen, die van invloed kunnen zijn op de toegekende vervoersvoorziening, onder vermelding van de datum van wijziging, onverwijld schriftelijk mede te delen aan het college.
2. Indien sprake is van een wijziging die van invloed is op de toegekende vervoersvoorziening, vervalt de aanspraak daarop en kent het college al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe.
3. Indien de ouders niet voldoen aan het bepaalde in het eerste lid, en het college een wijziging als bedoeld in het tweede lid vaststelt, waardoor blijkt dat ten onrechte een vervoersvoorziening is verstrekt, vervalt de aanspraak op de vervoersvoorziening terstond en kent het college al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe. Het college deelt zijn besluit schriftelijk mee aan de ouders.
4. Ten onrechte genoten bekostiging kan van de ouders worden teruggevorderd, dan wel worden verrekend bij een eventuele nieuw verstrekte vervoersvoorziening.

Artikel 7. Peildatum leeftijd leerling
Voor het toekennen van een vervoersvoorziening op basis van artikel 11 is bepalend de leeftijd van de leerling op 1 augustus van het schooljaar waarop de voorziening betrekking heeft.

Artikel 8. Andere vergoedingen
De aanspraak op een toelage, voor zover die voor de betreffende leerling betrekking heeft op de reiskosten, wordt op een bekostiging in mindering gebracht, dan wel als eigen bijdrage in rekening gebracht.

§ 2 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs

Artikel 9. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs

1. In deze paragraaf wordt verstaan onder school:
    a. een basisschool of speciale school voor basisonderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs; of
    b. een school voor speciaal onderwijs of een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.
2. Deze paragraaf is niet van toepassing op leerlingen van scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs die voortgezet onderwijs volgen.
3. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 3 wordt een vervoersvoorziening verstrekt over de afstand tussen de woning dan wel de opstapplaats en:
    a. de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke speciale school voor basis onderwijs in het samenwerkingsverband van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is, of
    b. een andere speciale school voor basisonderwijs in het onder a bedoelde samenwerkingsverband, indien het vervoer naar die school voor de gemeente minder kosten met zich mee zou brengen dan het vervoer naar de speciale school voor basisonderwijs, bedoeld onder a.
4. Het college betreft bij de beoordeling van de aanvraag voor leerlingenvervoer eventuele (vervoers)adviezen van (externe) deskundigen die voor de beoordeling van die aanvraag van belang zijn (artikel 26).

Artikel 10. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets

1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een basisschool zoals bedoeld onder artikel 9 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, indien de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde voor hem toegankelijke school meer dan zes km bedraagt en verstrekt aan de ouders van de leerling die een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs bezoekt bekostiging op basis van de kosten van openbaar vervoer, indien de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde voor hem toegankelijke school meer dan 3 km bedraagt.
2. Indien aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in het eerste lid en de leerling naar het oordeel van het college, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets, verstrekt het college de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets.
3. Indien aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in het eerste en tweede lid biedt het college, indien door de speciale school voor basisonderwijs vervoer per grote schoolbus wordt geadviseerd, deze vorm van vervoer aan de leerlingen van groep 1 tot en met groep 7 in het speciaal basisonderwijs.

Artikel 11. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider

1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 9 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer of vervoer per fiets van de leerling en een begeleider indien:
    a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 10 en de leerling jonger dan negen jaar is, en door de ouders ten behoeve van het college genoegzaam wordt aangetoond dat de leerling niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik te maken, of
    b. de leerling door een structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken.

2. Indien een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.

Artikel 12. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

1. Het college verstrekt een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 9 bezoekt, indien:
    a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen 10 of 11 en de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug, meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht;
    b. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in de artikelen 10 of 11 en openbaar vervoer ontbreekt, tenzij de leerling naar het oordeel van het college al dan niet onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets;
    c. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 11 en door de ouders ten behoeve van het college genoegzaam wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is; of
    d. de leerling, naar het oordeel van het college, gelet op zijn structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet in staat is – ook niet onder begeleiding – van openbaar vervoer gebruik te maken.
2. Indien begeleiding in het aangepast vervoer vereist is, vergoedt het college geen andere kosten dan de vervoerskosten welke verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het aangepast vervoer.

Artikel 13. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

1. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kan het college de ouders op aanvraag toestaan een of meer leerlingen zelf te vervoeren of te laten vervoeren.
2. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die een leerling zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren:
    a. een bedrag op basis van de kosten van het openbaar vervoer, indien aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, be houdens het bepaalde in het vijfde lid; of
    b. een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, afgeleid van de Reisregeling binnenland, indien aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
3. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die meer dan een leerling tegelijk zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren, een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto afgeleid van de Reisregeling binnenland, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
4. Aan de ouders die een of meer leerlingen laten vervoeren door andere ouders die van gemeentewege voor het vervoer van een of meer leerlingen bekostiging ontvangen, afgeleid van de Reisregeling binnenland, wordt door het college geen bekostiging verstrekt.
5. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening en het college desgewenst toestaat, dan wel van oordeel is, dat de leerling gebruik kan maken van het vervoer per fiets, bekostigt het college aan de ouders een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de fiets, afgeleid van de Reisregeling binnenland.

Artikel 14. Drempelbedrag

1. Aan de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs, zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs bezoekt, van wie het inkomen tezamen meer bedraagt dan € 24.300,- wordt slechts bekostiging verstrekt voor

zover de kosten van het vervoer van die leerling de kosten van 1 sterwaarde in het OV te boven gaan.

2. In geval het college in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgt dan wel doet verzorgen, betalen de ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt, per leerling per schooljaar een eigen bijdrage die gelijk is aan de kosten van 1 sterwaarde in het openbaar vervoer, indien het inkomen van de ouders meer bedraagt dan € 24.300,-.
3. De kosten voor openbaar vervoer, genoemd in het eerste en tweede lid, betreffen de kosten van openbaar vervoer die bij gebruik van de OV-chipkaart of een andere binnen de gemeente geldende OV-betaalmogelijkheid voor 1 sterwaarde in het OV redelijkerwijs zouden worden gemaakt, ongeacht de aanwezigheid van openbaar vervoer of het daadwerkelijk gebruik ervan. Bij het bepalen van de kosten wordt rekening gehouden met de kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.
4. Het bedrag van € 24.300,- genoemd in het eerste en tweede lid, wordt met ingang van 1 januari 2014 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van het voorafgaande jaar en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 450,-. Het aangepaste bedrag treedt in plaats van het in het eerste en tweede lid genoemde bedrag van € 24.300,-.
5. Deze bepaling is niet van toepassing op leerlingen die wegens hun structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.
6. Per gezin wordt per schooljaar voor niet meer dan 1 leerling het drempelbedrag geheven. De hoogte van het drempelbedrag bedraagt niet meer dan 1 sterwaarde in het OV.

Artikel 15. Financiële draagkracht

1. Indien de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs (zoals bedoeld in de Wet op het primair onderwijs) meer dan 20 km bedraagt, wordt de vastgestelde bekostiging verminderd met een van de financiële draagkracht van de ouders afhankelijk bedrag.
2. In geval het college in plaats van bekostiging in geld toe te kennen het vervoer zelf verzorgt dan wel doet verzorgen, en de afstand van de woning naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school voor basisonderwijs meer dan 20 km bedraagt, betalen de ouders een van de financiële draagkracht afhankelijke bijdrage tot ten hoogste het bedrag van de kosten van het vervoer.
3. De hoogte van het bedrag als bedoeld in het eerste lid en de bijdrage als bedoeld in het tweede lid worden berekend per gezin en zijn afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de ouders. Zij bedragen:

Inkomen in euro's	*Eigen bijdragen in euro's*
0-32.500	Nihil
32.500-39.000	130
39.000-45.000	545
45.000-51.000	1015
51.000-58.000	1485
58.000-64.000	1955
64.000 en verder	Voor elke extra € 5.000: € 480 erbij

4. De inkomensbedragen, genoemd in het derde lid, worden met ingang van 1 januari 2014 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het indexcijfer van de regelingslonen van volwassen werknemers heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 500,-.

5. De bedragen van de eigen bijdrage, bedoeld in het derde lid, worden met ingang van 1 januari 2014 jaarlijks aangepast aan de wijziging die het consumentenprijsindexcijfer van de reeks alle huishoudens op het onderdeel vervoersdiensten heeft ondergaan ten opzichte van 1 januari van het voorafgaande jaar, en rekenkundig afgerond op een veelvoud van € 5,-.
6. Deze bepaling is niet van toepassing op leerlingen die wegens hun structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

§ 3 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs

Artikel 16. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs

1. In deze paragraaf wordt verstaan onder school:
   a. een school voor voortgezet onderwijs als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs; of b. een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een school voor voortgezet speciaal onderwijs als bedoeld in de Wet op de expertisecentra.
2. Het college betrekt bij de beoordeling van de aanvraag voor leerlingenvervoer eventuele (vervoers)adviezen van (externe) deskundigen die voor de beoordeling van die aanvraag van belang zijn (artikel 26).

Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer met begeleiding en vervoer per fiets

1. Het college verstrekt aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 16 bezoekt bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer van de leerling en een begeleider, indien de leerling door een structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet zelfstandig van het openbaar vervoer of de fiets gebruik kan maken.
2. Indien een begeleider meer dan één leerling tegelijk begeleidt, komen slechts de kosten van het vervoer ten behoeve van één begeleider voor bekostiging in aanmerking.
3. In afwijking van de bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, zoals bedoeld in het eerste lid, verstrekt het college de ouders bekostiging op basis van de kosten van het vervoer per fiets, indien de leerling naar het oordeel van het college onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets.

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer

1. Het college verstrekt een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer aan de ouders van de leerling die een school zoals bedoeld onder artikel 16 bezoekt, indien:
   a. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug, meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht;
   b. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en openbaar vervoer ontbreekt, tenzij de leerling naar het oordeel van het college onder begeleiding gebruik kan maken van het vervoer per fiets;
   c. aanspraak bestaat op bekostiging zoals bedoeld in artikel 17 en door de ouders ten behoeve van het college genoegzaam wordt aangetoond dat begeleiding van de leerling door henzelf of anderen onmogelijk is dan wel tot ernstige benadeling van het gezin zal leiden en een andere oplossing niet mogelijk is; of
   d. de leerling, naar het oordeel van het college, gelet op zijn structurele lichamelijke, verstandelijke of zintuiglijke handicap niet in staat is – ook niet onder begeleiding – van openbaar vervoer gebruik te maken.

2. Indien begeleiding in het aangepaste vervoer vereist is, vergoedt het college geen andere kosten dan de vervoerskosten welke verbonden zijn aan de begeleiding van de leerling in het aangepaste vervoer.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer

1. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening, kan het college de ouders op aanvraag toestaan een of meer leerlingen zelf te vervoeren of te laten vervoeren.
2. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die een leerling zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren:
    a. een bedrag op basis van de kosten van het openbaar vervoer, indien aanspraak zou bestaan op bekostiging op basis van de kosten van het openbaar vervoer, behoudens het bepaalde in het vijfde lid;
    b. een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto, afgeleid van de Reisregeling binnenland, indien aanspraak zou bestaan op een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
3. Indien toestemming ingevolge het eerste lid aan de ouders is verleend, bekostigt het college aan de ouders die meer dan een leerling tegelijk zelf vervoeren, dan wel laten vervoeren, een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de auto afgeleid van de Reisregeling binnenland, behoudens het bepaalde in het vierde lid.
4. Aan de ouders die een of meer leerlingen laten vervoeren door andere ouders die van gemeentewege voor het vervoer van een of meer leerlingen bekostiging ontvangen, afgeleid van de Reisregeling binnenland, wordt door het college geen bekostiging verstrekt.
5. Indien aanspraak bestaat op een vervoersvoorziening en het college desgewenst toestaat, dan wel van oordeel is, dat de leerling gebruik kan maken van het vervoer per fiets, bekostigt het college aan de ouders een bedrag op basis van een kilometervergoeding voor de fiets, afgeleid van de Reisregeling binnenland.

§ 4 Bepalingen omtrent weekeinde- en vakantievervoer

Artikel 20. Toekenning vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie aan in de gemeente wonende ouders

Met inachtneming van artikel 3 kent het college desgewenst een vervoersvoorziening voor het weekeinde- en vakantievervoer toe aan de in de gemeente wonende ouders van de leerling die, met het oog op het volgen van voor hem passend (voortgezet) speciaal onderwijs in een interna at of pleeggezin verblijft, volgens het bepaalde in deze paragraaf.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie

1. Het college kent aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het weekeindevervoer van de leerling voor de, eenmaal per weekeinde gemaakte, reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de weekeinden niet vallen binnen de in het tweede lid bedoelde schoolvakanties.
2. Het college kent aan de ouders een vervoersvoorziening toe voor het vakantievervoer van de leerling voor de, eenmaal per schoolvakantie van twee dagen of meer, gemaakte reis van het internaat of het pleeggezin waar de leerling verblijft, naar de woning van de ouders en terug, voor zover de vakantie voorkomt in de schoolgids van de school die de leerling bezoekt.
3. Paragraaf 2 en 3 van deze verordening zijn van overeenkomstige toepassing, met uitzondering van artikel 12, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a.

§ 5 Slotbepalingen

Artikel 22. Beslissing college in gevallen waarin de regeling niet voorziet

In gevallen, de uitvoering van het leerlingenvervoer betreffende, waarin deze verordening niet voorziet, beslist het college.

Artikel 23. Afwijken van bepalingen
Het college kan in bijzondere gevallen, het vervoer voor onderwijs aangaande, ten gunste van de ouders afwijken van de bepalingen in deze verordening, zonodig na advies te hebben gevraagd aan deskundigen.

Artikel 24: Gedragsregels
1. Indien het college gebruik maakt van de bevoegdheid om het vervoer zelf te verzorgen danwel te doen verzorgen, stelt het gedragsregels op ter bevordering van een ordelijk en veilig verloop van het vervoer en informeert daarover de aanvragers vooraf.
2. Bij niet-naleving van de gedragsregels kan het college besluiten de bekostiging te beëindigen, tenzij dit vanwege de verstandelijke beperking van de leerling niet is toe te rekenen.

Artikel 25: Voorwaarden
1. Het college kan aan het verstrekken van vervoerskosten voorwaarden verbinden, die verband houden met de aard en het doel van deze Verordening.
2. Het college kan een besluit dat is genomen op grond van deze verordening intrekken indien niet aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Artikel 26: Toelichting geven op de aanvraag/advisering
1. Het college is bevoegd om, voor zover dit van belang kan zijn voor de beoordeling van het recht op bekostiging van het vervoer van een leerling, de leerling danwel ouder(s):
    a. op te roepen in persoon te verschijnen op een door het college te be palen plaats en tijdstip om hem te ondervragen.
    b. op een door het college te bepalen plaats en tijdstip door één of meer daartoe aangewezen deskundigen te doen ondervragen of onderzoeken.
2. Het college vraagt een door hem aangewezen adviseur of adviesinstantie om advies, indien:
    a. het onduidelijk is wat de aard van de problemen is en welke prognose er bestaat.
    b. het college dat overigens gewenst vindt.

Artikel 27. Intrekking oude regeling
De Verordening leerlingenvervoer gemeente Enschede 2013 wordt ingetrokken.

Artikel 28. Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2015
2. Paragraaf 3 van deze verordening is voor het eerst van toepassing op alle aanvragen die worden ingediend voor het schooljaar 2015-2016 en voor de daarop volgende schooljaren.
3. Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening leerlingenvervoer Gemeente Enschede 2015.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van [**datum**].

De voorzitter,
De griffier,

Toelichting

NB Voor een goed beeld dient deze Verordening in samenhang met de hierbij behorende toelichting gelezen te worden.

Algemeen

Ieder kind heeft recht op passend onderwijs. In sommige gevallen is de afstand naar de school groot, of kan het kind wegens zijn structurele handicap niet zelfstandig naar school. Ouders kunnen dan een beroep doen op de verordening leerlingenvervoer.

Wettelijke plicht
De gemeenteraad heeft de wettelijke plicht een regeling vast te stellen voor het leerlingenvervoer. In artikel 4, eerste lid, van de Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), artikel 4, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs (hierna: WVO) en artikel 4, eerste lid, van de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC), heet het 'de bekostiging van de door het college noodzakelijk te achten vervoerskosten ten behoeve van het schoolbezoek'. Het gaat hierbij zowel om scholen voor basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en regulier voortgezet onderwijs die zijn aangesloten bij samenwerkingsverbanden primair of voortgezet onderwijs, als om instellingen voor cluster 1 en cluster 2.
De Verordening geeft uitvoering aan de taakstelling van de gemeentebesturen.

Inhoud en indeling modelverordening
Naast voorschriften voor de wijze waarop ouders de aanvraag kunnen indienen, bevat deze Verordening criteria aan de hand waarvan ouders aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening. Uitgangspunt daarbij is dat de verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek van de leerling bij de ouders blijft.
De Verordening volgt de indeling van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs: primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

Vervoersvoorziening
In de Verordening wordt het begrip 'vervoersvoorziening' gehanteerd. Dat houdt in dat er niet altijd sprake is van een kostendekkende betaling. Zo is ook een voorziening mogelijk in de vorm aangepast vervoer, dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen.
Het college bepaalt in welke vorm de voorziening wordt verstrekt. Het vervoer dient echter te allen tijde passend te zijn.

Uitgangspunt van de regeling is bekostiging van het openbaar vervoer. Wanneer de leerling door zijn structurele handicap geen gebruik kan maken van het openbaar vervoer, zelfs niet met begeleiding, komt hij in aanmerking voor aangepast vervoer.
Als ouders aangeven hun kind zelf te willen vervoeren dienen ze hiervoor toestemming te vragen aan het college. De bekostiging van het vervoer is vervolgens gebaseerd op de vervoersvoorziening waar de ouders voor in aanmerking komen. Het college kan toestemming weigeren op grond van de kosten.

Drempelbedrag en draagkrachtafhankelijke bijdrage
De gemeente kan ouders van een leerling die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoekt een drempelbedrag in rekening brengen. De ouderlijke bijdrage is hierbij gekoppeld aan de door de gemeente vastgestelde kilometergrens, dat wil zeggen de afstand van de woning tot de school waarboven aanspraak kan bestaan op leerlingenvervoer. In de Verordening is deze grens vastgesteld op zes kilometer voor een school voor basisonderwijs of drie kilometer voor een speciale school voor basisonderwijs, een school voor speciaal onderwijs of een

school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs . De gemeente Enschede berekent als drempelbedrag de OV-kosten van 1 ster. Daarnaast wordt per gezin per schooljaar voor niet meer dan 1 leerling het drempelbedrag geheven.
Daarnaast kan de gemeente een bijdrage vragen aan ouders van leerlingen die een school voor basisonderwijs bezoeken die meer dan 20 kilometer van de woning is gelegen. Deze bijdrage is afhankelijk van de draagkracht en wordt per gezin geheven.

Artikelsgewijze toelichting

§ 1 Algemene bepalingen

Artikel 1. Begripsomschrijving
- *afstand*
De afstand dient consequent te worden gemeten. Er wordt voor elke afstand eenzelfde, professionele routeplanner gehanteerd. Het verdient aanbeveling de ouders bij de aanvraag te informeren over de wijze waarop de afstand wordt gemeten.

De route hoeft overigens niet in alle gevallen toegankelijk te zijn voor gemotoriseerd verkeer, volgens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State ((hierna: ABRvS) 12 juni 1995, nr. R03.93.5575). Ook kan de route – en daarmee de afstand – op de heenweg verschillen van die van de terugweg, volgens een uitspraak van de ABRvS (27 december 1989, nr. R03.88.7309).

De gemeente Enschede bepaalt dat voor de berekening van de afstand tussen de woning van de nieuwe leerling en de school gebruik wordt gemaakt van de Falk routeplanner. Om tot een berekening te komen, wordt er uitgegaan van de volgende instellingen:
- Route opties: kortste route
- Vervoermiddel: per fiets
Aan de hand van deze afstand wordt bepaald of voldaan wordt aan het afstandscriterium en of het de dichtstbijzijnde school betreft. Wanneer dit resulteert in een vergoeding voor het eigen vervoer (fiets, bromfiets of eigen auto) zal het aantal te vergoeden kilometers worden afgestemd op de afstand die aan de hand van dat vervoermiddel is berekend.

- *inkomen*
Als peiljaar voor het inkomen moet op grond van de WPO (artikel 4, zevende lid) worden aangemerkt het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het schooljaar waarvoor bekostiging van de vervoerskosten wordt gevraagd, begint.

- *leerling*
Voor basisscholen en speciale scholen voor basisonderwijs geldt dat kinderen de leeftijd van vier jaar moeten hebben bereikt om als leerling te worden toegelaten (artikel 39, eerste lid, van de WPO). In het derde lid van artikel 39 van de WPO is bepaald dat kinderen vanaf drie jaar en tien maanden ten hoogste vijf dagen (schoolgewenningsdagen) de basisschool mogen bezoeken. Deze kinderen zijn echter geen leerlingen in de zin van de wet, en de ouders kunnen dan ook geen aanspraak maken op een vervoersvoorziening.

Voor het (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs geldt dat ouders van leerlingen die zijn toegelaten tot scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs of voortgezet onderwijs aanspraak kunnen maken op een vervoersvoorziening indien wordt voldaan aan de voorwaarden van de gemeentelijke verordening leerlingenvervoer. De leeftijd van de leerling is hierbij niet van belang.

Een belangrijke uitzondering vormen leerlingen die rijdende scholen bezoeken voor kinderen van kermisexploitanten of van circusmedewerkers (Titel B van het Besluit trekkende bevolking WPO).

Ouders van leerlingen die deze scholen bezoeken kunnen geen aanspraak maken op een vervoersvoorziening. De kosten voor noodzakelijk vervoer van deze leerlingen ten behoeve van het schoolbezoek vormen onderdeel van de materiële instandhouding van die scholen.

- *ondersteuningsplan*
Het ondersteuningsplan speelt in het passend onderwijs een belangrijke rol. Het plan dient te verwezenlijken dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken, en dat leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen. Ook wordt het basisondersteuningsniveau aangegeven, dat voor elke school geldt.
Het ondersteuningsplan omvat onder meer de procedure en criteria voor de verdeling, besteding en toewijzing van de ondersteuningsmiddelen en –voorzieningen aan de scholen. Ook moeten de procedure en de criteria voor de plaatsing van leerlingen op speciale scholen voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband en op scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs in het plan worden opgenomen, evenals de procedure en criteria voor terug- of overplaatsing naar reguliere scholen.

Het samenwerkingsverband stelt het ondersteuningsplan vast, maar de gemeente heeft een belangrijke rol: over het concept van het plan dient eerst op overeenstemming gericht overleg (hierna: OOGO) te hebben plaatsgevonden met het college van de gemeenten die binnen het gebied van het samenwerkingsverband zijn gelegen (artikel 18a, negende lid, van de WPO en artikel 17a, negende lid, van de WVO).

- *opdc*
Een orthopedagogisch-didactisch centrum kan worden aangemerkt als 'school', wanneer het gaat om het geven van onderwijs.

- *openbaar vervoer*
Bij de definiëring van het begrip 'openbaar vervoer' is aangesloten bij de begripsomschrijving zoals deze is vastgelegd in artikel 1 van de Wet personenvervoer 2000, met uitzondering van de zinsnede 'volgens een dienstregeling'; zodoende kan ook de regiotaxi desgewenst als een vorm van openbaar vervoer worden beschouwd.
In de verordening is de begripsomschrijving uitgebreid met 'veerdienst'. Daarnaast is de definitie uitgebreid met het vervoer met grote schoolbussen voor SBO-leerlingen tot en met groep 7, omdat de Raad heeft besloten leerlingen van SBO-scholen de mogelijkheid te bieden van deze vorm van vervoer gebruik te maken.

- *opstapplaats*
Een van de mogelijkheden om het vervoer efficiënter en daardoor goedkoper te organiseren, is het instellen van centrale opstapplaatsen, van waar de leerlingen met de taxi of bus worden vervoerd. Met een dergelijk systeem worden de leerlingen niet thuis voor de deur opgehaald, maar dienen zij zich, al dan niet onder begeleiding van de ouders, te begeven naar de door de gemeente aangewezen opstapplaats. Een reistijd naar de opstapplaats van dertig minuten achtte de ABRvS alleszins redelijk (26 februari 1992, nr. R03.89.0419/83-107).

- *ouders*
De omschrijving volgt de begripsbepalingen van de WPO en de WEC.
Ook pleegouders zijn aan te merken als verzorgers en vallen daarmee onder het begrip 'ouders'.

- *reistijd*
De omschrijving van het begrip 'reistijd' is van belang om de tijd die een leerling met het openbaar vervoer onderweg is te kunnen vergelijken met de tijd die nodig is om diezelfde leerling met aangepast vervoer naar en van school te vervoeren. Immers, wanneer de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer naar school of terug meer dan anderhalf uur onderweg is en de reistijd met

aangepast vervoer tot 50% of minder van de reistijd per openbaar vervoer kan worden teruggebracht, komt de leerling in aanmerking voor aangepast vervoer (artikel 12, eerste lid, aanhef en onder a, en artikel 18, eerste lid, aanhef en onder a).

De praktijk leert dat leerlingen, ongeacht de manier waarop zij de afstand naar school overbruggen, zo'n tien minuten voor de aanvang van de lessen op het schoolplein aankomen. Het ligt voor de hand deze tijd uit te sluiten van de reistijd. De eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer aan het einde van de schooldag wordt wel meegerekend. Wanneer een leerling met aangepast verv oer wordt vervoerd, is er tijd nodig de school te verlaten en in de taxi(bus) te stappen. Het is in dit geval dan ook redelijk enige tijd (tien minuten) op te tellen bij de berekende duur van de rit. Deze periode vond ook de ABRvS redelijk (5 oktober 1990, nr. R03.90.6236/86538).

- *samenwerkingsverband*
Onder 1°: Een samenwerkingsverband primair onderwijs omvat volgens artikel 18a van de WPO alle binnen een bepaald aaneengesloten gebied gelegen vestigingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs en scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voor zover daaraan speciaal onderwijs wordt verzorgd, behorend tot cluster 3 en cluster 4. Een uitzondering vormen vestigingen van scholen waarvoor het bestuur is aangesloten bij een landelijk samenwerkingsverband.
Scholen voor speciaal onderwijs of scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, behorend tot cluster 3 en cluster 4, die geen vestigingen hebben in het gebied van het samenwerkingsverband, kunnen toch deelnemen aan dit samenwerkingsverband.
Instellingen behorend tot cluster 1 en cluster 2 behoren niet tot het samenwerkingsverband.

Onder 2°: Een samenwerkingsverband voortgezet onderwijs omvat volgens artikel 17a van de WVO alle binnen een bepaald aaneengesloten gebied gelegen vestigingen van scholen voor voortgezet onderwijs, scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, voor zover daaraan voortgezet speciaal onderwijs wordt verzorgd, be horend tot cluster 3 en cluster 4. Een uitzondering vormen vestigingen van scholen waarvoor het bestuur is aangesloten bij een landelijk samenwerkingsverband.
Scholen voor voortgezet speciaal onderwijs of scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs, behorend tot cluster 3 en cluster 4, die geen vestigingen hebben in het gebied van het samenwerkingsverband, kunnen toch deelnemen aan dit samenwerkingsverband.
Instellingen behorend tot cluster 1 en cluster 2 behoren niet tot het samenwerkingsverban d.

- *school*
Speciaal onderwijs: In de WEC gaat het om onderwijs aan dove kinderen of slechthorende kinderen, kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden, visueel gehandicapte kinderen, lichamelijk gehandicapte kinderen, langdurig zieke kinderen, zeer moeilijk lerende kinderen, zeer moeilijk opvoedbare kinderen, meervoudig gehandicapte kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

De WEC onderscheidt de volgende clusters:

Cluster 1: onderwijs aan visueel gehandicapte kinderen dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met deze handicap,

Cluster 2: onderwijs aan dove kinderen, slechthorende kinderen en kinderen met ernstige spraakmoeilijkheden dan wel meervoudig gehandicapte kinderen met een van deze handicaps,

Cluster 3: onderwijs aan langdurig zieke kinderen met een lichamelijke handicap, lichamelijk gehandicapte kinderen en zeer moeilijk lerende kinderen dan wel meervoudig gehandicapte

kinderen met een van deze handicaps en

Cluster 4: onderwijs aan langdurig zieke kinderen anders dan met een lichamelijke handicap, zeer moeilijk opvoedbare kinderen en kinderen in scholen verbonden aan pedologische instituten.

Het onderwijs van cluster 1 en cluster 2 wordt gegeven in instellingen. Deze instellingen vallen ook onder het begrip 'school'.

Voortgezet onderwijs: In de WVO gaat het om scholen voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (hierna: vwo), hoger algemeen vormend onderwijs (hierna: havo), voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (hierna: vmbo) en praktijkonderwijs (hierna: pro). Leerwegondersteunend onderwijs is geen aparte schoolsoort, maar betreft extra ondersteuning aan leerlingen in het vmbo.

- *stage*
Een stage kan deel uitmaken van het onderwijsprogramma van scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. In het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs is voor leerlingen vanaf 14 jaar minstens één stage op ten hoogste vier dagen per week zelfs verplicht (artikel 17, eerste lid, van de WEC). Wanneer de stage is opgenomen in de schoolgids is het stageadres aan te merken als 'school'.

- *toegankelijke school*
Leerlingen kunnen op grond van hun lichamelijke of geestelijke toestand zijn aangewezen op een bepaalde school. In de WPO is bepaald dat het samenwerkingsverband primair onderwijs beoordeelt of een leerling toelaatbaar is tot een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot het speciaal onderwijs van cluster 3 en cluster 4 (artikel 18a, zesde lid, van de WPO). Het samenwerkingsverband laat zich daarbij adviseren door deskundigen.

De WVO kent een dergelijke bepaling: het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs beoordeelt of een leerling toelaatbaar is tot het voortgezet speciaal onderwijs (artikel 17a, zesde lid, van de WVO). Ook hier geldt dat het samenwerkingsverband zich daarbij laat adviseren door deskundigen.

Vooralsnog bepaalt de regionale verwijzingscommissie de toelaatbaarheid tot het praktijkonderwijs (artikel 10g van de WVO) en beslist of een leerling op leerwegondersteunend onderwijs is aangewezen (artikel 10e van de WVO). Met ingang van 1 augustus 2015 wordt het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs in het passend onderwijs geïntegreerd; dan beslist het samenwerkingsverband of een leerling toelaatbaar is tot het praktijkonderwijs of is aangewezen op leerwegondersteunend onderwijs.

Voor instellingen voor cluster 1 en cluster 2 geldt een afwijkende procedure. In de WEC is bepaald dat de commissie van onderzoek beoordeelt of een leerling in aanmerking komt voor het onderwijs op de instelling óf op begeleiding vanuit de instelling, waarbij de leerling dan is ingeschreven op een andere school (artikel 41, tweede lid, van de WEC).

- *vervoer*
Indien de gemeente opstapplaatsen hanteert, is dit in de verordening opgenomen. Zie ook de toelichting op artikel 1 onder 'opstapplaats'.

Het vervoer vindt plaats in aansluiting op het begin en einde van de schooldag, zoals aangegeven in de schoolgids. Alleen wanneer de leerplichtige leerling door een structurele handicap slechts een deel van het onderwijsprogramma kan volgen, kan in een voorkomend geval tijdens de schooltijd

vervoerd worden. Sociale omstandigheden, lichamelijke problemen van tijdelijke aard of leeftijd zijn geen grond voor het vervoer tijdens schooltijd.

Met afwijkende roosters, zoals deze voorkomen in het voortgezet onderwijs, kan in beginsel geen rekening gehouden worden. De vervoerskosten zouden dan te hoog oplopen. Soms zijn, in overleg met leerlingen, ouders en de school, bepaalde vervoersarrangementen en -combinaties mogelijk, waarbij dan de leerlingen beurtelings een bepaalde tijd moeten wachten op het vervoer.

- *vervoersvoorziening*
De wet bepaalt dat de gemeenten het vervoer zelf kunnen verzorgen, dan wel doen verzorgen. In de begripsbepaling 'vervoersvoorziening' is dit nader uitgewerkt.

- *woning*
Onder 'woning' wordt in de modelverordening verstaan: de plaats waar de leerling structureel en feitelijk verblijft. Hierbij is het niet relevant in welke gemeente de ouders en/of het kind staan ingeschreven.

Wanneer de leerling tijdelijk in een andere gemeente verblijft, bijvoorbeeld in verband met noodzakelijke opvang, dient een aanvraag voor een vervoersvoorziening bij die gemeente ingediend te worden. Vakantie van de ouders geldt overigens niet als reden voor noodzakelijke opvang van de leerling elders.

Het adres waar kinderen een bepaalde tijd vóór aanvang en/of na afloop van de schooldag worden opgevangen (de buitenschoolse opvang) valt in beginsel niet onder het begrip 'woning'.

Artikel 2. De door het college noodzakelijk te achten vervoersvoorziening
Ook als het college het vervoer zelf verzorgt of laat verzorgen, kan het van ouders aan wie slechts een gedeeltelijke bekostiging van de vervoerskosten toekomt, verlangen een eigen bijdrage te betalen voor het vervoer van hun leerlingen (artikel 2, tweede lid).
De hoogte van deze eigen bijdrage, die slechts van toepassing is op ouders van leerlingen die scholen voor basisonderwijs of speciale scholen voor basisonderwijs bezoeken, is afhankelijk van het inkomen van de ouders. Indien de ouders weigeren de bijdrage te betalen of nalatig hierin zijn leidt dit tot het vervallen van de aanspraak op de bekostiging dan wel, indien gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld een taxi (busje), tot stopzetting van het vervoer.

In het tweede lid van artikel 2 komt ook tot uitdrukking dat het drempelbedrag en de bijdrage afhankelijk van het inkomen nooit hoger kunnen zijn dan de werkelijke kosten van vervoer.

De verantwoordelijkheid voor het schoolbezoek blijft ingevolge de Leerplichtwet in alle gevallen bij de ouders liggen. In het derde lid van artikel 2 is deze verantwoordelijkheid nog eens expliciet vastgelegd. Deze verantwoordelijkheid kan door de ouders niet op- of overgedragen worden aan de gemeente. De wettelijke regeling, noch de gemeentelijke verordening beperkt deze verantwoordelijkheid van de ouders.

Het vierde lid van artikel 2 bepaalt dat een leerling die meerderjarig en handelingsbekwaam is zelf een aanvraag voor leerlingenvervoer kan indienen, in plaats van de ouders/verzorgers.

Artikel 3. Vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde toegankelijke school
In de artikelen 4 van de WPO, de WEC en de WVO is bepaald dat de gemeenteraad bij het vaststellen van de verordening de "op godsdienst of levensbeschouwing van ouders berustende keuze van een school dient te eerbiedigen". Tevens is in genoemde artikelen bepaald dat in de verordening geen onderscheid wordt gemaakt tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Als toegankelijke school is dan

aan te merken de school van de verlangde godsdienstige of levensbeschouwelijke richting dan wel de openbare school. Daar komt een tweede criterium bij, namelijk de school van de soort waarop de leerling is aangewezen op grond van zijn lichamelijke of geestelijke toestand. In de verordening zijn deze bepalingen verankerd in artikel 3.
Als dichtstbijzijnde school kan worden aangemerkt de school die naar afstand het dichtstbij gelegen is, gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende (meest) begaanbare, veilige weg.

Wanneer een leerling een school bezoekt die, met voorbijgaan van een vergelijkbare school van dezelfde gewenste richting, verder van de woning van de leerling is verwijderd, blijft de aanspraak in principe beperkt tot de kosten verbonden aan het vervoer naar en van de dichtst bij de woning gelegen school. Het college is echter niet verplicht in dat geval deze kosten te vergoeden. Het college kan besluiten om in het geheel geen bekostiging te verstrekken, als vervoer aanwezig is waarvan de kosten voor de gemeente gelijk blijven, ongeacht het feit of de leerling van dat vervoer gebruik maakt. Bijvoorbeeld in het geval de gemeente busjes laat rijden naar de dichtstbij gelegen school.

Indien de situatie zich zou voordoen dat vervoer naar een verder van de woning van de leerling gelegen school van dezelfde richting voor de gemeente goedkoper zou zijn (of niet meer kosten met zich brengt), kan het college aan de ouders vragen ermee in te stemmen dat de leerling naar die school wordt vervoerd. Voor een openbare school geldt hetzelfde.

RICHTING
Als erkende richtingen binnen het bijzonder onderwijs gelden het (rooms) katholiek onderwijs, protestants-christelijk onderwijs (gereformeerd, hervormd), onderwijs naar de leer van de Gereformeerde kerk (vrijgemaakt), reformatorisch onderwijs en het evangelisch onderwijs; voorts het joods onderwijs, (orthodox) islamitisch onderwijs en het hindoe onderwijs, en ten slotte het algemeen bijzonder of neutraal bijzonder onderwijs en het onderwijs op antroposofische grondslag (vrijescholen).

Een bepaalde onderwijskundige methode wordt niet tot het begrip 'richting' gerekend. Hiermee worden onder andere bedoeld: Jenaplanscholen, Montessorischolen, Iederwijsscholen etc.

Verklaring van bezwaar
Op grond van artikel 3, tweede lid, dienen ouders van een leerling die een school bezoekt die op grote afstand is gelegen, terwijl zich dichterbij andere, ook voor de leerling passende scholen bevinden, bij de aanvraag van een vervoersvoorziening schriftelijk te verklaren dat zij overwegende bezwaren hebben tegen het openbaar onderwijs dan wel tegen de richting van de dichterbij gelegen bijzondere scholen. Deze verklaring van bezwaar dient zich te richten tegen de richting van het bijzonder onderwijs dan wel tegen het openbaar onderwijs, en niet tegen de onderwijskundige methode die op de school gehanteerd wordt.
Het college is niet gerechtigd de bezwaren van ouders tegen een bepaalde richting inhoudelijk te verifiëren.

PASSEND ONDERWIJS
Rol samenwerkingsverband
De zorgplicht van de school waar de leerling wordt aangemeld is een van de kernpunten van het passend onderwijs. Wanneer de school waar de leerling is aangemeld niet zelf in de benodigde onderwijsondersteuning kan voorzien, is het de verantwoordelijkheid van deze school om een andere school te vinden die wel een passende onderwijsplek kan bieden. Is het niet haalbaar om de leerling binnen het regulier onderwijs te plaatsen, dan kan een aanbod op het (voortgezet) speciaal onderwijs worden gedaan.
Bij de beoordeling of een school zelf in de benodigde ondersteuning kan voorzien vormt het

schoolondersteuningsprofiel het uitgangspunt. In dit profiel wordt aangegeven welke ondersteuning deze school kan bieden.

Het samenwerkingsverband stelt een ondersteuningsplan op waarin - onder meer – wordt aangegeven welk niveau van basisondersteuning voor elke school geldt, hoe de scholen met elkaar een samenhangend geheel aan ondersteuningsvoorzieningen hebben gecreëerd, op welke wijze verwijzing naar het (voortgezet) speciaal onderwijs plaatsvindt en hoe zij ouders informeren. Uit het ondersteuningsplan blijkt welke scholen bepaalde ondersteuning kunnen bieden.

Op overeenstemming gericht overleg met gemeenten
In de wet is bepaald dat samenwerkingsverbanden over het concept van het ondersteuningsplan OOGO voeren met de gemeente(n). Immers, het beleid van samenwerkingsverbanden en dat van gemeenten kan over en weer gevolgen hebben. Zo is de gemeente, behalve voor het leerlingenvervoer, ook verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de leerplicht, de onderwijshuisvesting en het achterstandenbeleid. Bovendien wordt de gemeente per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de zorg voor jeugd.

Het leerlingenvervoer is een van de thema's die bij het OOGO ter sprake kunnen komen. In het ondersteuningsplan wordt aangegeven op welke scholen extra ondersteuning wordt geboden en welke tussenvoorzieningen er zullen worden gecreëerd. Hiervan is een helder overzicht nodig, waaruit duidelijk valt op te maken wat de gevolgen zijn voor het vervoer van leerlingen.

Gemeenten zijn bij het op overeenstemming gerichte overleg én bij de voorbereiding daarvan met de scholen in gesprek. De partijen zijn zodoende van elkaars inspanningen en beleid op de hoogte. Uit het bovenstaande volgt logischerwijs dat de gemeente bij de beoordeling van een aanvraag van een vervoersvoorziening het ondersteuningsplan betrekt, zoals is vastgelegd in het derde lid van artikel 3.

Zorg voor jeugd
De decentralisatie in het jeugddomein vindt plaats op 1 januari 2015. In de concept wettekst is, spiegelbeeldig aan de betreffende tekst in de onderwijswetten, opgenomen dat gemeenten verplicht worden om OOGO te voeren met het samenwerkingsverband over het beleidsplan van de gemeenten - voor zover het de aansluiting en samenwerking met het onderwijs betreft. Ook bij dit overleg is het vervoer van leerlingen een thema dat ter sprake kan komen.

Instellingen voor cluster 1 en cluster 2
Voor instellingen voor cluster 1 en cluster 2 geldt het volgende: De instelling of de reguliere school waar de leerling is aangemeld of staat ingeschreven vraagt de toelaatbaarheid tot een instelling aan bij de commissie van onderzoek. Deze commissie beoordeelt aan de hand van criteria of een leerling is aangewezen op onderwijs op de instelling of op begeleiding vanuit de instelling.
Als de leerling niet toelaatbaar is tot de instelling, kunnen ouders hun kind inschrijven bij een reguliere school of, als daar reden voor is, bij een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. De ouders kiezen zelf voor een school, maar kunnen daarbij advies krijgen van de commissie van onderzoek van de instelling. Bepaalt deze commissie dat de leerling extra ondersteuning nodig heeft op een reguliere school, dan krijgt de leerling begeleiding vanuit de instelling.

De school is vol
Het spreekt voor zich dat op een voor de leerling geschikte school wel ruimte voor de leerling moet zijn en dat de leerling moet zijn/worden toegelaten. Een school die vol is heeft geen zorgplicht voor de leerling.
Indien de dichtstbijzijnde school niet toegankelijk is voor een leerling omdat de school vol is, wordt een vervoersvoorziening toegekend naar de eerstvolgende dichtstbijzijnde, toegankelijke school. De aanspraak op vervoer naar deze verder weg gelegen school blijft bestaan, zolang er een wachtlijst is

voor de dichtstbijzijnde school.
Als de wachtlijst is opgelost en de leerling kan worden geplaatst op de dichtstbijzijnde school - de gemeente dient naar de duur van de wachtlijst te informeren - kan de vervoersvoorziening beperkt worden tot aan de dichtstbijzijnde school, aangezien deze weer toegankelijk is geworden. Dit ongeacht het feit of de leerling vanaf dat moment ook daadwerkelijk de dichtstbijzijnde school gaat bezoeken. Ouders zijn vrij om hun kind naar elke school van hun keus te laten gaan, maar in het kader van het leerlingenvervoer hoeft slechts een vervoersvoorziening naar de dichtstbijzijnde, toegankelijke school te worden verstrekt.

Dislocaties en nevenvestigingen
Als een school die een leerling bezoekt meer dan een locatie heeft, rijst de vraag of slechts de hoofdvestiging dan wel alle onderwijslocaties als school in de zin van de modelverordening moeten worden beschouwd. Aansluitend bij de regelgeving inzake de huisvesting en materiele instandhouding geldt dat de feitelijke locatie die door de leerling wordt bezocht kan worden aangemerkt als 'school'.

Stage
Een stage kan deel uitmaken van het onderwijsprogramma van scholen voor voortgezet onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. In het arbeidsmarktgerichte uitstroomprofiel van het voortgezet speciaal onderwijs is voor leerlingen vanaf 14 jaar minstens één stage op ten hoogste vier dagen per week zelfs verplicht (artikel 17, eerste lid, van de WEC).
Wanneer de stage is opgenomen in de schoolgids is het stageadres aan te merken als 'school'. Komt de leerling in aanmerking voor een vervoersvoorziening naar de school waar hij staat ingeschreven, dan bestaat er in beginsel ook aanspraak op leerlingenvervoer naar het stageadres.
De gemeente kan tijdens het overleg scholen er op attenderen dat stage plaatsing financiële gevolgen kan hebben voor gemeenten. Scholen kunnen dit aspect dan mee laten wegen door een stageplek te zoeken zo dicht mogelijk bij huis, of op de route van het leerlingenvervoer.

Symbiose
Wanneer een leerling van een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs gedurende ten minste 180 minuten per week onderwijs volgt op een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs of een school voor voortgezet onderwijs, is er sprake van symbiose (artikel 24 van de WEC en Titel IV van het Onderwijskundig besluit WEC). Daarvoor moet wel een overeenkomst tussen de scholen gesloten zijn. De leerling volgt in dat geval onderwijs op twee verschillende locaties. Komt de leerling in aanmerking voor een vervoersvoorziening naar de school waar hij staat ingeschreven, dan bestaat er in beginsel ook aanspraak op leerlingenvervoer naar de school waar een symbiose -overeenkomst mee gesloten is, voor zover deze reis voldoet aan de voorwaarden van de verordening. Het gaat dan om vervoer in aansluiting op het begin en einde van de schooldag.

Artikel 4. Toekenning vervoersvoorziening
Om enige beleidsruimte te creëren is in artikel 4 bepaald, dat het college bij de toekenning van de vervoersvoorziening tevens de termijn van de verstrekking vastlegt. In de be schikking dient deze termijn aangegeven te worden. De gekozen formulering van artikel 4 geeft de ruimte om per geval de termijn te bepalen.

Tevens dient het college, wanneer er bekostiging plaatsvindt, de wijze en het tijdstip van uitbetaling te bepalen. Zo zal moeten worden bepaald of:
- de bekostiging per maand, kwartaal, of halfjaar geschiedt;
- de bekostiging in de vorm van een voorfinanciering of op declaratiebasis, dan wel via een vast termijnbedrag achteraf geschiedt.

Aangezien de praktijk ten aanzien van de wijze van betaling en het tijdstip van betalen veel verschillende varianten laat zien, is in de modelverordening geen expliciete keuze gemaakt.

Afhankelijk van de lokale gewoonte of de lokale wensen kan hieraan invulling worden gegeven.

Aanvragen en termijn van de vervoersvoorziening
Vanuit het oogpunt van lastenverlichting voor de burger is het wenselijk dat het aantal aanvragen zo veel mogelijk wordt beperkt. In dat kader verdient het aanbeveling om als gemeente te bezien of het mogelijk is om voor een langere periode dan één schooljaar de vervoersvoorziening toe te kennen. Wanneer te verwachten valt dat er geen verandering zal optreden in de lichamelijk of geestelijke toestand van de leerling en deze dus aan de geldende criteria blijft voldoen, is het wenselijk te kiezen voor een periode van enkele jaren, of zelfs voor de hele schoolperiode.
Als er in de situatie van de leerling echter verandering valt te verwachten, bijvoorbeeld een verbetering in de lichamelijke of geestelijke toestand, dient te worden gekozen voor een verstrekking over een termijn van één schooljaar.

De eigen bijdrage moet jaarlijks worden vastgesteld. Hiervoor dient de aanvrager jaarlijks de inkomensgegevens te overleggen, ook al wordt de vervoersvoorziening voor een langere pe riode verstrekt.

Aanvragers dienen wijzigingen die van invloed zijn op de toegekende vervoersvoorziening direct door te geven aan het college. Het is raadzaam aanvragers nadrukkelijk te wijzen op het feit dat ten onrechte genoten bekostiging kan worden teruggevorderd, dan wel kan worden verrekend (zie ook artikel 6).

Artikel 5. Aanvraagprocedure
Indien ouders menen voor een vervoersvoorziening voor hun kind in aanmerking te komen, dienen zij een aanvraag in bij het college. De gemeente stelt hiervoor een (digitaal) aanvraagformulier beschikbaar. Het is wenselijk om de aanvraag zo eenvoudig mogelijk te maken. Hierbij kan worden gedacht aan een voorgedrukt, dan wel deels ingevuld aanvraagformulier waarbij gebruik kan worden gemaakt van gegevens, die reeds bekend zijn bij de gemeente.

Overleggen gegevens ten behoeve van de aanvraag
Onder gegevens moet ook worden verstaan eventuele toevoeging van verklaringen (bewijsstukken), bijv. een medische verklaring, werkgeversverklaring, verklaring van de rijksinspecteu r der belasting of een verklaring van overwegende bezwaren.

Ouders zijn op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) verplicht deze gegevens te overleggen, als deze van belang zijn voor de beslissing op de aanvraag. De gegevens dienen juist en volledig ingevuld te zijn. Het college bepaalt of dat daadwerkelijk het geval is.

Als het aanvraagformulier aanvulling behoeft of gecorrigeerd dient te worden, stuurt het college het aanvraagformulier terug. Ouders worden dan in de gelegenheid gesteld om de verlangde gegevens binnen een door het college te bepalen termijn (bijvoorbeeld vier weken) aan te vullen of te verbeteren. Wordt hiervan geen gebruik gemaakt, dan dient het college de afweging te maken of de aanvraag in behandeling wordt genomen (artikel 4:5, eerste lid, van de Awb). Op grond van artikel 4:5, vierde lid, van de Awb dient in een voorkomend geval aan de aanvrager bekend te worden gemaakt dat de aanvraag niet in behandeling wordt genomen.

Uit jurisprudentie blijkt dat gemeenten zich bij een afwijzende beschikking niet louter kunnen beroepen op een onjuist dan wel onvolledig ingevuld aanvraagformulier, maar dat zij bij hun beoordeling mede moeten betrekken wat de kennelijke bedoeling van de aanvrager is, zoals die uit aanvragen van de voorafgaande jaren gebleken is. Zie hiervoor een uitspraak van de ABRvS (9 november 1989, nr. R03.89.5831/S6535).

Artikel 4:15 van de Awb bepaalt dat de beslistermijn wordt opgeschort tot de dag waarop de aanvraag met de ontbrekende gegevens is aangevuld of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken. In artikel 5, derde lid, is daarom bepaald dat het college binnen acht weken *na ontvangst van alle benodigde gegevens* een beslissing neemt.

Beslistermijn
Artikel 4:13 van de Awb bepaalt dat een redelijke termijn waarbinnen een beschikking dient te worden gegeven in ieder geval is verstreken indien het college binnen acht weken geen beschikking heeft gegeven, of aan de aanvrager een bericht van verdaging heeft gezonden.
Voor de modelverordening is gekozen voor de wettelijk toegestane beslistermijn van acht weken.

Verdaging
Het kan voorkomen dat de gestelde afwikkelingstermijn niet haalbaar is voor de gemeente. Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn wanneer het gevraagde oordeel van deskundigen uitblijft, of indien er sprake is van een bijzondere situatie. In dergelijke gevallen kan het college de beslissing voor ten hoogste vier weken verdagen (artikel 5, vierde lid).
Uiterlijk een dag vóór het verstrijken van de tweede termijn dient een beschikking op de ingediende aanvraag door het college te zijn gegeven. Als blijkt dat ook de verdagingstermijn onvoldoende is, bijvoorbeeld als gevolg van het uitblijven van het advies van deskundigen, dient er toch een beschikking te worden afgegeven.

Een beschikking treedt niet in werking voordat deze bekend is gemaakt (artikel 3:44 van de Awb). De termijnen die in artikel 5 zijn opgenomen zijn inclusief de tijd die het college nodig heeft om een genomen beschikking aan de aanvragers bekend te maken.

Bezwaar en beroep
Als bovenstaande termijnen (acht weken en een eventuele verdaging van vier weken) overschreden worden, kunnen de aanvragers op basis van artikel 6:2 van de Awb daartegen bezwaar maken en beroep instellen. In dit geval is het bezwaar en beroep niet aan een termijn gebonden (artikel 6:12, eerste lid, van de Awb). Het bezwaar- of beroepschrift wordt niet-ontvankelijk verklaard indien het onredelijk laat is ingediend (artikel 6:12, derde lid, van de Awb).

Ingangsdatum
Een toegekende vervoersvoorziening kan bestaan uit een bekostiging aan de ouders, óf aanbieding van aangepast vervoer dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen, in de vorm van busvervoer of een taxi(busje).
In het geval van een bekostiging zal de ingangsdatum van deze bekostiging in principe samenvallen met de in het aanvraagformulier verzochte datum van ingang, maar niet zijn gelegen vóór de datum waarop de aanvraag door de gemeente werd ontvangen (artikel 5, vijfde lid, aanhef en onder a). Er vindt dus geen bekostiging met terugwerkende kracht plaats.
Wanneer de leerling aangepast vervoer krijgt aangeboden dat verzorgd wordt door de gemeente zal de datum van ingang zo veel mogelijk aansluiten bij de door de ouders verzochte datum. Deze ligt dan uiteraard niet vóór de datum waarop de aanvraag door de gemeente werd ontvangen.
Bovendien dient rekening te worden gehouden met het feit dat het inschakelen of contracteren van een vervoerder enige tijd kan kosten (artikel 5, vijfde lid, aanhef en onder b).

Datum van aanvraag voor het nieuwe schooljaar
In de Verordening wordt geen datum genoemd waarvóór een aanvraag die het eerstvolgende schooljaar betreft moet zijn ingediend. Het vaststellen van een datum zou er toe kunnen leiden dat aanvragen die later worden ingediend als onrechtmatig worden beoordeeld door de accountant. Er kunnen echter gegronde redenen zijn voor het laat indienen van een aanvraag, bijvoorbeeld wanneer het nog niet vaststaat of een leerling op een bepaalde school wordt toegelaten.

De gemeente kan bij de voorlichting de ouders uiteraard wijzen op het belang van het indienen van een aanvraag zodra bekend is welke school de leerling gaat bezoeken.

Artikel 6. Doorgeven van wijzigingen
Ouders zijn verplicht wijzigingen die van directe invloed zijn op de toegekende vervoersvoorziening door te geven aan het college. Ouders dienen dit zo snel mogelijk te doen.

Van invloed op de vervoersvoorziening zijn onder andere:
- wijziging in het woonadres van de leerling, bijvoorbeeld door verhuizing;
- verandering van school (bijvoorbeeld van speciaal onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs);
- wijziging van het adres van de school;
- wijziging van de schooltijden;
- verandering van de reistijd, bijvoorbeeld door een wijziging in het openbaar vervoer;
- wijziging in de gezinssituatie, in verband met het al dan niet kunnen begeleiden van leerlingen.

Als de wijziging daartoe aanleiding geeft trekt het college de verstrekte vervoersvoorziening in, en kent het college al dan niet opnieuw een vervoersvoorziening toe (artikel 6, tweede lid).

Van ouders van leerlingen die een school voor basisonderwijs of een speciale school voor basisonderwijs bezoeken kan in bepaalde gevallen, afhankelijk van het inkomen, een bijdrage worden gevraagd; zie artikelen 14 en 15. Deze bijdrage kan worden verrekend met de eventuele bekostiging. Een wijziging in het inkomen van deze ouders heeft in principe geen invloed op de bekostiging van de vervoerskosten voor datzelfde jaar. Indien echter sprake is van een structurele daling in het inkomen van de ouders kan het college, vooruitlopend op een komend schooljaar, de bekostiging aanpassen.

Het college kan, zonder dat ouders iets hebben doorgegeven, zelf wijzigingen constateren die van invloed kunnen zijn op de vervoersvoorziening. Daarbij kan blijken dat ouders t en onrechte bekostiging (hebben) ontvangen. Artikel 6, vierde lid, biedt in dergelijke situaties een kapstok om de ten onrechte betaalde bekostiging terug te vorderen of in mindering te brengen bij eventueel nieuw te verstrekken bekostiging.

Artikel 7. Peildatum leeftijd leerling
In artikel 11 is het leeftijdscriterium in het basisonderwijs als een van de – wettelijk toegestane – volumebeperkende middelen opgenomen om al dan niet in aanmerking te komen voor vervoer onder begeleiding. Dan verdient het aanbeveling een peildatum van de leeftijd van de leerling te kiezen. Om administratieve lasten te beperken is een peildatum gewenst die geldt voor het gehele schooljaar. Aangezien 1 augustus de wettelijke start is van het schooljaar, is deze datum als peildatum gekozen.

De bepaling houdt in dat indien de leerling op 1 augustus van een bepaald schooljaar acht jaar is, hij in het kader van de verordening het gehele schooljaar als acht jaar wordt aangemerkt, ook al wordt de leerling halverwege het schooljaar negen jaar. Er hoeft dan ook maar één beschikking voor het gehele schooljaar te worden afgegeven.

Het recht op leerlingenvervoer staat overigens in geen relatie tot een bepaalde leeftijdgrens. Toelating en inschrijving bij een school volstaat.

Artikel 8. Andere vergoedingen
Als kan worden aangetoond dat een aanvrager van leerlingenvervoer via een andere weg

(bijvoorbeeld via de werkgever) vergoeding ontvangt voor de kosten van het vervoer naar school, mag de gemeente die vergoeding aftrekken van de bekostiging die de aanvrager zou hebben gekregen op basis van de verordening leerlingenvervoer. Ook is het mogelijk deze vergoeding als bijdrage in rekening te brengen, wanneer het om aangepast vervoer gaat dat de gemeente verzorgt of doet verzorgen.

Het bovenstaande geldt echter niet voor vergoedingen die – op aanvraag – aan ouders van schoolgaande kinderen in het voortgezet onderwijs worden verstrekt op basis van de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Deze vergoeding is opgebouwd uit verschillende componenten, zoals lesgeld, en is zeker niet uitsluitend bestemd voor reiskosten. Daarom wordt deze vergoeding niet verrekend met de vervoersvoorziening.

§ 2 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs

Artikel 9. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor primair onderwijs
Paragraaf 2 betreft leerlingen van scholen die zijn aangesloten bij een samenwerkingsverband primair onderwijs, en leerlingen van instellingen voor cluster 1 en cluster 2 die primair onderwijs volgen.

Dichtstbijzijnde speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband
Het derde lid van artikel 9 is een aanvulling op artikel 3. Voor alle onderwijssoorten geldt de hoofdregel van artikel 3, eerste lid: een vervoersvoorziening wordt toegekend naar de dichtstbijzijnde voor de leerling toegankelijke school. Volgens artikel 4, vijfde lid, van de WPO moet echter, wanneer het gaat om speciale scholen voor basisonderwijs, het vervoer naar de dichtstbijzijnde school in het samenwerkingsverband worden bekostigd. Dat hoeft niet per se de dichtstbijzijnde toegankelijke school van zijn soort te zijn. Het is mogelijk dat er een speciale school voor basisonderwijs buiten het samenwerkingsverband, maar dichterbij de woning is gelegen.

Na invoering van het passend onderwijs beoordeelt het samenwerkingsverband of leerlingen toelaatbaar zijn tot het onderwijs aan speciale scholen voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband (artikel 18a, zesde lid, aanhef en onder c, van de WPO). Een 'toelaatbaarheidsverklaring' voor een speciale school voor basisonderwijs, afgegeven door het samenwerkingsverband aan een leerling, geldt alleen binnen dat samenwerkingsverband (artikel 40, achtste lid, van de WPO). Een ander samenwerkingsverband kan immers gekozen hebben voor een hoger of lager niveau van basisondersteuningsvoorzieningen, die op elke school aanwezig zijn.

In het derde lid van artikel 9 wordt gesproken van de basisschool waarvan de leerling afkomstig is. Dit is op grond van artikel 3 de dichtstbijzijnde toegankelijke basisschool. In dat geval is artikel 9 van toepassing. Daarnaast geldt, als gevolg van de verwijzing naar artikel 3, bij toepassing van artikel 9, derde lid, aanhef en onderdeel b, ook hier het vereiste van schriftelijke instemming van de ouders.

Adviezen van deskundigen
Om te kunnen beoordelen of een leerling in aanmerking komt voor een vervoersvoorziening en, als dat het geval is, voor welk type voorziening de leerling dan in aanmerking komt, is in een aantal gevallen advies van deskundigen ter zake nodig. Het zal dan veelal gaan om de vraag of een leerling door zijn handicap in het geheel niet van openbaar vervoer gebruik kan maken, of alleen onder begeleiding daarvan gebruik kan maken, of wellicht – al dan niet onder begeleiding – naar school kan fietsen.

Adviezen kunnen worden gegeven door:
- de commissie voor de begeleiding, ingesteld door een of meer scholen voor (voortgezet) speciaal

onderwijs van cluster 3 en cluster 4;
- de commissie van onderzoek, ingesteld door een of meer instellingen van cluster 1 en cluster 2;
- de ambulante begeleider van de leerling;
- de directeur van de school;
- het samenwerkingsverband.
Deze instanties staan immers, na de ouders, het dichtst bij de leerling.
Om een zo objectief mogelijk advies te verkrijgen is het van belang gerichte vragen te stellen en te verzoeken de antwoorden te motiveren.

Wanneer de specifieke handicap van de leerling daarom vraagt kan advies worden ingewonnen van deskundigen als de huisarts van de leerling, de jeugdgezondheidsdienst, de geneeskundige dienst, een sociaal-medische adviesdienst, een medicus gespecialiseerd in de betreffende handicap, een orthopedagoog, kinderpsycholoog en dergelijke.

Een onafhankelijk onderzoek is soms noodzakelijk. In de toelichting op artikel 26 is beschreven op welke wijze dit in Enschede plaatsvindt. De kosten hiervan komen voor rekening van de gemeente.

Artikel 10. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en vervoer per fiets
In artikel 10 zijn de minimumvoorwaarden vastgelegd waaronder ouders van leerlingen die scholen bezoeken die onder paragraaf 2 vallen, aanspraak kunnen maken op bekostiging van de vervoerkosten. Hierbij geldt als uitgangspunt: bekostiging van de kosten van openbaar vervoer, door de gemeente georganiseerd vervoer per grote schoolbus dan wel de kosten van het vervoer per fiets.

Afstandscriterium
Artikel 4, achtste lid, van de WPO en artikel 4, zevende lid, van de WEC stellen dat de gemeentelijke regeling kan bepalen dat geen aanspraak op bekostiging bestaat op grond van de afstand. Artikel 4, zevende lid, van de WPO stelt een afstand van zes kilometer als bovengrens. Deze afstand wordt in de Verordening voor het basisonderwijs als criterium aangehouden. Voor de speciale school voor basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs wordt een afstandscriterium van drie kilometer aangehouden. De afstand moet per route, zowel voor de heen- als voor de terugweg, worden bepaald.

Een combinatie van afstandscriterium en leeftijdscriterium is op grond van de wet niet mogelijk (artikel 4, achtste en negende lid, van de WPO en artikel 4, zevende en achtste lid, van de WEC). Met andere woorden: een voor de hand liggend onderscheid in afstand tussen jongere en oudere kinderen is niet toegestaan.

Kosten openbaar vervoer
De gemeente bekostigt de goedkoopst mogelijke wijze van openbaar vervoer. Het gaat hierbij om de kosten die met de OV-chipkaart (of eventueel een andere, binnen de gemeente of regio geldende betaalmogelijkheid) worden gemaakt, rekening houdend met kortingen die voor de leerling binnen het systeem kunnen gelden.

Fietsvergoeding
Het tweede lid van artikel 10 bepaalt dat een fietsvergoeding kan worden verstrekt. Het college dient dan van oordeel te zijn dat de leerling, al dan niet onder begeleiding, gebruik kan maken van het vervoer per fiets. Hierbij worden dan factoren als leeftijd, eventuele handicap, de veiligheid van de route en de afstand in overweging genomen. Het is mogelijk een fietsvergoeding voor de zomermaanden te verstrekken en een andere vervoersvoorziening voor de overige maanden toe te kennen.|

Artikel 11. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer of vervoer per fiets ten behoeve van een begeleider
In een aantal gevallen zal blijken dat het voor een leerling niet mogelijk is zelfstandig met het openbaar vervoer te reizen.

Leerling is jonger dan negen jaar
In artikel 10 is bepaald dat ouders van leerlingen van het primair onderwijs in aanmerking komen voor bekostiging van de vervoerskosten, als de afstand van de woning naar de school meer dan zes dan wel meer dan 3 kilometer is. Als daarbij de leerling jonger dan negen jaar is, en de ouders op een voor het college bevredigende wijze kunnen aantonen dat het kind niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik te maken, komen de ouders in aanmerking voor de bekostiging van de vervoerskosten voor een begeleider. Hierbij kan men denken aan de volgende situaties:
- de leerling moet een of meerdere malen overstappen;
- de route van het uitstappunt van de bus naar de school kent gevaarlijke punten.

In dit verband is artikel 7 van belang. Indien de leerling op 1 augustus van het schooljaar acht jaar is, geldt voor het hele schooljaar dat de leerling als acht jaar wordt aangemerkt, ook al wordt de leerling in de loop van het schooljaar negen jaar.
De grens van negen jaar is gebaseerd op onderzoek (2001). Over het algemeen, zo bleek, kan een kind van negen jaar zonder begeleiding alleen met de fiets over straat.

Structurele handicap
Ouders van leerlingen die door hun structurele handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, komen in aanmerking voor bekostiging van de vervoerskosten voor de leerling én een begeleider, ongeacht de afstand van de woning naar de school.

De vraag of een leerling al dan niet als gehandicapt valt aan te merken is hierbij niet van belang. Het gaat om de vraag of de leerling, door zijn handicap, al dan niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kan maken.
Zo zijn er situaties denkbaar waarbij een leerling met een bepaalde structurele handicap wel degelijk zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen. Een gewenningsperiode zal dan meestal noodzakelijk zijn, waarbij de leerling de gelegenheid krijgt de weg te leren kennen, om leert gaan met de OV-chipkaart en dergelijke.
Bij de aanvraag dienen ouders verklaringen van deskundigen te overleggen. Het college kan ook advies van onafhankelijke deskundigen inwinnen. Zie de toelichting op artikel 9.

Wanneer er sprake is van een tijdelijke handicap (bijvoorbeeld een gebroken been) valt het vervoer van de leerling onder de verantwoordelijkheid van de ouders. Echter, wanneer de leerling een groot gedeelte van het schooljaar in verband met – bijvoorbeeld - herstel van een operatie en/of revalidatie niet of niet zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen, kunnen ouders een aanvraag voor een vervoersvoorziening indienen. Als criterium kan een termijn van drie maanden worden aangehouden. Toen de Wet Rea nog van kracht was werd ook een termijn van drie maanden aangehouden vóórdat er sprake kon zijn van een vervoersvergoeding.

Begeleiding
Begeleiding in het vervoer is primair een taak van de ouders. Als zij niet in staat zijn hun kind te begeleiden, dienen zij zelf voor een oplossing te zorgen Zo kan ook een familielid, een kennis, een oppas, een van de buren, een ouder van een andere leerling of een klassenassistent de leerling begeleiden. Met de begeleiding van een jongere leerling door een oudere leerling moet uiteraard heel omzichtig worden omgegaan. Een en ander hangt af van factoren als leeftijd, verkeerssituaties en dergelijke.

Wie de leerling ook begeleidt, de bekostiging vindt plaats aan de ouders van de leerling. Als een begeleider meer dan een leerling tegelijk begeleidt, wordt de begeleider slechts één maal bekostigd.

Artikel 12. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer
Een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer dient in principe slechts in uitzonderingsgevallen te worden versterkt. Deze uitzonderingen zijn in artikel 12 vastgelegd.

Eerste lid, onderdeel a: Reistijd met openbaar vervoer is meer dan anderhalf uur en kan met aangepast vervoer tot 50% of minder worden teruggebracht
Bij een reisduur tot anderhalf uur met het openbaar vervoer komt de vrijheid van de ouders om voor een bepaalde school te kiezen niet in de knel, zo oordeelde de ABRvS.

Van belang is hier de omschrijving van het begrip reistijd; zie ook de toelichting op artikel 1.
De praktijk leert dat leerlingen, ongeacht de manier waarop zij de afstand naar school overbruggen, zo'n tien minuten vóór de aanvang van de lessen op het schoolplein aankomen. Het ligt voor de hand deze tijd uit te sluiten van de reistijd. De eventuele wachttijd voor het openbaar vervoer aan het einde van de schooldag wordt wel meegerekend. Wanneer een leerling met aangepast vervoer wordt vervoerd, is er tijd nodig de school te verlaten en in de taxi(bus) te stappen. Het is in dit geval dan ook redelijk enige tijd (tien minuten) op te tellen bij de berekende duur van de rit. Zo oordeelde ook de ABRvS (5 oktober 1990, nr. R03.90.6236/86538).

Het kan voorkomen dat voor de heenreis (woning-school) de reistijd van anderhalf uur met het openbaar vervoer overschreden wordt, terwijl dit voor de terugreis niet het geval is (of vice versa). In een dergelijk geval wordt er voor de heenreis aangepast vervoer toegekend, en voor de terugreis bekostiging op basis van openbaar vervoer.

Overigens kunnen ouders, als zij op basis van het criterium reistijd aanspraak op aangepast vervoer maken, niet van het college eisen dat de totale reistijd ook daadwerkelijk tot 50% of minder wordt teruggebracht.

Eerste lid, onderdeel b: Openbaar vervoer ontbreekt
In een aantal gemeenten ontbreekt openbaar vervoer geheel of rijdt zo weinig frequent dat leerlingen daar geen gebruik van kunnen maken voor het vervoer van de woning naar de school of terug.
In dat geval kan het college allereerst het volgende overwegen:
- de vervoersonderneming verzoeken om wijzigingen aan te brengen in de dienstregeling, zodat het openbaar vervoer bruikbaar wordt voor het reizen naar de school en terug;
- het bevoegd gezag van de school verzoeken de schooltijden (beter) af te stemmen op de dienstregeling van het openbaar vervoer.

Overigens biedt artikel 12, het eerste lid, aanhef en onderdeel b, het college de mogelijkheid om te beoordelen of de leerling in staat mag worden geacht met de fiets naar school te gaan; zie ook de toelichting op artikel 10.

Eerste lid, onderdeel c: Begeleiding van de leerling in het openbaar vervoer is niet mogelijk
De ouders dienen op een voor de gemeente bevredigende wijze aan te tonen dat het hun onmogelijk is hun kind in het openbaar vervoer te begeleiden, of dat deze begeleiding tot ernstige benadeling van het gezin zou leiden. Van ouders wordt ook verwacht dat zij allereerst zelf een oplossing zoeken voor het (laten) begeleiden van hun kinderen, wanneer dit nodig is. Zie ook de toelichting op artikel 11, onder het kopje 'Begeleiding'.

In de toelichting op het amendement van de Kamerleden Dijkgraaf en Ferrier van 5 maart 2012, dat tot een wetswijziging heeft geleid, staat een en ander als volgt omschreven: "De inzet die van ouders

wordt gevraagd moet redelijk zijn. Van ouders mag uiteraard een bepaalde mate van inzet verwacht worden, maar die inzet mag niet zover gaan dat de mogelijkheid van leerlingenvervoer illusoir wordt."
Met de term 'leerlingenvervoer' zal overigens 'aangepast vervoer' bedoeld zijn.
Per ouder(paar) en per aanvraag zal het college moeten beoordelen of de gevraagde inzet redelijk is.

Eerste lid, onderdeel d: Leerling kan door zijn handicap niet van het openbaar vervoer gebruik maken
Als de leerling door zijn structurele handicap niet in staat is, zelfs niet onder begeleiding, van het openbaar vervoer gebruik te maken, verstrekt het college een voorziening in de vorm van aangepast vervoer. De vraag of een leerling al dan niet als gehandicapt valt aan te merken is hierbij niet van belang. Het gaat om de vraag of de leerling, door zijn handicap, al dan niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kan maken. Zie verder de toelichting op artikel 11, onder het kopje 'Structurele handicap'.

Tweede lid: Kosten van de begeleiding
Soms is begeleiding in het aangepast vervoer noodzakelijk, bijvoorbeeld wanneer een leerling verzorging nodig heeft, of in het geval een leerling bepaald ongewenst gedrag vertoont. In dit geval worden alleen de kosten van het vervoer die aan deze begeleiding verbonden zijn vergoed. Ook kan de gemeente een plaats beschikbaar stellen in het aangepast vervoer. Salariskosten worden niet vergoed.
Voor medische begeleiding tijdens het vervoer is de gemeente niet verantwoordelijk.

Artikel 13. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer
Artikel 13 geeft nadere regels voor de bekostiging van het eigen vervoer. Hiervan is sprake wanneer ouders de leerlingen zelf naar school vervoeren of laten vervoeren met een eigen vervoermiddel (auto, bromfiets, etc.), of wanneer een leerling gebruikmaakt van de fiets.

Als ouders de leerling zelf wensen te (laten) vervoeren, is toestemming van het college noodzakelijk. Een belangrijke maatstaf voor toestemming kan zijn dat de bekostiging van het vervoer door de ouders voor de gemeente goedkoper is. Daarvan is in ieder geval geen sprake als de leerling in aanmerking komt voor een voorziening in de vorm van aangepast vervoer, en er is plaats in een busje dat toch al rijdt.

De bekostiging van het eigen vervoer is gerelateerd aan de voorziening waar de ouders in principe op basis van de bepalingen in de Verordening voor in aanmerking komen:

a. Openbaar vervoer
Als ouders aanspraak maken op bekostiging op basis van de kosten van openbaar vervoer en zij de leerling, met toestemming van het college, zelf vervoeren, dan keert het college bekostiging uit op basis van de kosten van het openbaar vervoer. Het college gaat na wat voor de te overbruggen afstand betaald zou moeten worden, wanneer de leerling gebruik zou maken van het openbaar vervoer. Hierbij wordt het meest goedkope tarief als uitgangspunt genomen.

b. Aangepast vervoer
Als ouders in aanmerking komen voor een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer en zij met toestemming van het college de leerling zelf vervoeren, wordt een vergoeding per kilometer verstrekt. De hoogte van deze kilometervergoeding is afgeleid van de Reisregeling binnenland.
Het volledige bedrag wordt uitgekeerd voor de kilometers die de leerling aflegt. Wanneer zowel de heen- als de terugreis tweemaal worden vergoed kunnen gemeenten rekenen met het gehalveerde bedrag. In het geval gemeenten het zogenaamde schijvenmodel hanteren wordt de heen-en terugreis tweemaal vergoed.

Geen vergoeding wordt verstrekt wanneer de leerling ook tussen de middag wordt vervoerd.

Ouders vervoeren meer dan één leerling
Artikel 13, derde lid, bepaalt dat ouders aanspraak maken op bekostiging op basis van een kilometervergoeding als zij – na toestemming van het college – meer dan één leerling tegelijk vervoeren. Dit geldt ook wanneer ouders in principe slechts aanspraak maken op bekostiging op basis van de kosten van openbaar vervoer. De kilometervergoeding geldt voor de auto, en wordt niet per leerling verstrekt.
Wanneer ouders toestemming vragen meerdere kinderen met een eigen busje te vervoeren, kan het college bij wijze van uitzondering op grond van artikel 23 (de zogenaamde hardheidsclausule) een andere bekostiging vaststellen. Dit vervoer kan goedkoper zijn dan aangepast vervoer per leerling.

Vervoer per fiets
Ouders van een leerling kunnen het wenselijk vinden dat hun kind gebruik maakt van de fiets, bijvoorbeeld ter bevordering van de zelfredzaamheid. Wanneer de ouders op basis van de bepalingen in de Verordening voor een vervoersvoorziening in aanmerking komen, kan het college – na toestemming te hebben gegeven – een kilometervergoeding voor de fiets toekennen. De hoogte van deze kilometervergoeding is afgeleid van de Reisregeling binnenland.

Artikel 14. Drempelbedrag
Artikel 4, zevende lid, van de WPO biedt gemeenten de mogelijkheid een drempelbedrag bij ouders in rekening te brengen. In de Verordening is gebruik gemaakt van deze optie. De wetgever heeft bedoeld de ouders verantwoordelijk te laten zijn voor een bepaald deel van de (werkelijk gemaakte) kosten van het vervoer, de zogenaamde drempel.
Het drempelbedrag wordt in Enschede voor maximaal 1 kind geheven. Als een leerling slechts voor een deel van het schooljaar een vervoersvoorziening wordt toegekend, wordt het drempelbedrag naar evenredigheid in rekening gebracht. Dit geldt ook wanneer alleen voor de heen- of terugreis een vervoersvoorziening wordt toegekend, of voor enkele dagen per week.

Kilometergrens
Bij het drempelbedrag is de ouderlijke bijdrage gelijk aan de kosten voor 1 sterwaarde OV
Invoering van het drempelbedrag houdt in dat de kosten van het openbaar vervoer van 1 sterwaarde OV voor rekening van de ouders komen. Artikel 4, zevende lid, van de WPO stelt een afstand van zes dan wel 3 kilometer als bovengrens. De gemeente Enschede berekent als drempelbedrag de OV-kosten van 1 ster en hanteert voor het basisonderwijs een afstandsgrens van meer dan 6 kilometer en voor het speciale basisonderwijs een afstandsgrens van meer dan 3 km.

Doelgroep
Doelgroep voor het drempelbedrag zijn de ouders van leerlingen van scholen voor basisonderwijs of speciale scholen voor basisonderwijs, die een gezamenlijk inkomen hebben dat boven een bepaalde grens uitkomt. Een uitzondering geldt voor leerlingen die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, of vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken. Aan hun ouders mag geen drempelbedrag gevraagd worden.
Voor deze leerlingen geldt ook geen kilometergrens als voorwaarde voor een vervoersvoorziening.
Aan ouders van leerlingen die een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs bezoeken kan geen drempelbedrag worden opgelegd, aangezien de WEC deze mogelijkheid niet biedt.

Inkomen
Onder inkomen moet worden verstaan: het inkomensgegeven, zoals bedoeld in artikel 21, aanhef en onder e, van de Algemene wet inzake rijksbelastingen in het peiljaar.
De inkomensgrens voor het drempelbedrag en de wijze van indexering zijn bepaald in artikel 4,

zevende lid, van de WPO.
Als peiljaar moet worden aangemerkt het tweede kalenderjaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarin het schooljaar waarvoor bekostiging van de vervoerskosten wordt gevraagd, begint (zie artikel 1). Als grenswaarde wordt in de wet een gezamenlijk inkomen genoemd van € 17.700,- voor het school jaar 1998-1999; dit bedrag moet per 1 januari 1999 jaarlijks worden geïndexeerd op een voorgeschreven wijze.
In de Verordening is de grenswaarde van het gezamenlijk inkomen voor het heffen van een drempelbedrag voor het schooljaar 2013-2014 (dus voor het peiljaar 2011) vastgesteld op € 24.300,-.

Hoogte drempelbedrag
Als een drempelbedrag wordt ingevoerd, is de gemeente voor de berekening van de hoogte daarvan gebonden aan de wet. Er kan niet worden gewerkt met een fictief bedrag. Het gaat om de kosten van het openbaar vervoer tot ten hoogste de kosten van 1 sters jaarabonnement. Bij de vaststelling van de hoogte van het drempelbedrag is het niet van belang of de leerling daadwerkelijk gebruikmaakt van het openbaar vervoer. Ook wanneer de leerling gebruikmaakt van aangepast vervoer, of wanneer er geen openbaar vervoer aanwezig is, dienen de ouders de kosten van het openbaar vervoer ter hoogte van maximaal de kosten van 1 ster abonnement eIn dit geval wordt uitgegaan van de meest gangbare, voor de leerling toegankelijke route, en gerekend met een OV-prijs die geldt binnen het betreffende vervoersgebied.

Afwijkende bepalingen
Het is mogelijk om voor scholen voor speciaal basisonderwijs een andere kilometergrens te hanteren dan voor reguliere basisscholen. Ook kan de gemeente het drempelbedrag wel voor het ene maar niet voor het andere schooltype invoeren.

Wanneer aan meerdere kinderen van een gezin een vervoersvoorziening is toegekend, en daarbij het inkomen van de ouders relatief laag is, kan het drempelbedrag een grote financiële belasting betekenen. De gemeente kan bepalen dat het drempelbedrag een beperkt aantal keer per gezin geheven wordt. De gemeente Enschede kent een maximum van 1 keer het drempelbedrag per gezin.

Aantonen van het inkomen
Als de gemeente zelf geen inzage kan verkrijgen in de inkomensgegevens kunnen aanvragers een kopie van de belastingaanslag sturen om het inkomen aan te tonen. Ouders kunnen ook een IB 60-formulier opvragen bij de belastingdienst.

Wanneer ouders weigeren de gevraagde informatie over hun inkomen te verstrekken, wordt op grond van artikel 4:15 van de Awb de beslistermijn opgeschort tot de dag waarop de aanvraag met de ontbrekende gegevens is aangevuld, of de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken. In het laatste geval kan het college besluiten de aanvraag niet in behandeling te nemen. De aanvragers worden hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld.
Zie ook de toelichting op artikel 5, onder het kopje 'Overleggen gegevens ten behoeve van de aanvraag'.

Als het gezamenlijk inkomen van het peiljaar nog niet bekend is, kan het derde jaar voorafgaande aan het desbetreffende schooljaar als voorlopig uitgangspunt worden gehanteerd. In een later stadium, als het inkomen van het peiljaar wel bekend is, kan een definitieve berekening worden gemaakt.

Structurele daling van inkomen
Wanneer het inkomen van de betrokken ouders in de periode die ligt tussen het peiljaar en het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend op een structurele wijze is gedaald, is het redelijk om in het voordeel van de ouders een later peiljaar te kiezen door gebruik te maken van de

afwijkingsmogelijkheid van artikel 23. Om te bepalen in welk geval het redelijk is van de peildatum af te wijken, kan artikel 6.12 van de Wet studiefinanciering als richtsnoer dienen.

Pleegouders
Pleegouders kunnen als 'ouders' in de zin van de verordening worden aangemerkt (zie de toelichting op artikel 1). Zij kunnen dus, als zij voldoen aan de voorwaarden, in aanmerking komen voor een vervoervoorziening. Volgens een uitspraak van de ABRvS (31 augustus 1993, nrs. R03.93. 1702 en R03.93.1773) is het redelijk dat als de verzorgers pleegouders zijn, hun ook het drempelbedrag in rekening gebracht kan worden.

Invordering drempelbedrag
Artikel 2 geeft de regels voor de invordering van het drempelbedrag.
Wanneer het college zelf het vervoer verzorgt of laat verzorgen dienen de ouders die daarvoor in aanmerking komen het drempelbedrag aan de gemeente over te maken. Wanneer de ouders in gebreke blijven vervalt de aanspraak en wordt het vervoer stopgezet.

Artikel 15. Financiële draagkracht
Artikel 4, elfde lid, van de WPO biedt gemeenten de mogelijkheid een bijdrage te vragen in de kosten van het vervoer, wanneer de afstand tot de dichtstbijzijnde toegankelijke school meer is dan 20 kilometer. Deze bijdrage kan alleen worden gevraagd wanneer het een school voor regulier basisonderwijs betreft. De bijdrage is afhankelijk van de financiële draagkracht van de ouders.
Er wordt geen bijdrage gevraagd wanneer het gaat om leerlingen die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, of vanwege een zodanige handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.
De draagkrachtafhankelijke bijdrage wordt per gezin geheven, in tegenstelling tot het drempelbedrag dat per leerling in rekening wordt gebracht.

In artikel 15 is gekozen voor een systeem waarin met een aantal inkomensblokken wordt gewerkt, waaraan een vooraf vastgestelde draagkrachtafhankelijke ouderlijke bijdrage is gekoppeld. Zowel de bedragen van de inkomensblokken als van de verschuldigde bijdrage worden geïndexeerd vastgesteld op een wijze die aansluit bij artikel 4 van de WPO.

Voor het aantonen van het inkomen, hoe om te gaan met een structurele daling van het inkomen, een aanvraag door pleegouders en de invordering wordt verwezen naar de betreffende kopjes van de toelichting op artikel 14.

§ 3 Bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs

Artikel 16. Algemene bepalingen omtrent het vervoer van leerlingen van scholen voor voortgezet onderwijs
Paragraaf 3 betreft leerlingen van scholen die zijn aangesloten bij een samenwerkingsverband voortgezet onderwijs, en leerlingen van instellingen voor cluster 1 en cluster 2 die voortgezet onderwijs volgen.
Volgens artikel 4, het vierde lid, van de WEC en artikel 4, eerste lid, van de WVO komen leerlingen slechts voor een vervoersvoorziening in aanmerking als zij wegens hun handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel vanwege hun handicap niet zelfstandig van openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

Adviezen van deskundigen
Artikel 16, tweede lid, is identiek aan artikel 9, vierde lid. Zie voor een toelichting daarom de toelichting op artikel 9 onder het kopje 'Adviezen van deskundigen'.

Artikel 17. Bekostiging van de kosten van openbaar vervoer met begeleiding en vervoer per fiets
Ouders van leerlingen die door hun structurele handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen, komen in aanmerking voor bekostiging van de vervoerskosten voor de leerling én een begeleider, ongeacht de afstand van de woning naar de school.

Structurele handicap
De vraag of een leerling al dan niet als gehandicapt valt aan te merken is hierbij niet van belang. Het gaat om de vraag of de leerling, door zijn handicap, al dan niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kan maken. Zie voor verdere toelichting de toelichting op artikel 11 onder het kopje 'Structurele handicap'.

Begeleiding
Begeleiding in het vervoer is primair een taak van de ouders. Als zij niet in staat zijn hun kind te begeleiden, dienen zij zelf voor een oplossing te zorgen Zo kan ook een familielid, een kennis, een oppas, een van de buren, een ouder van een andere leerling of een klassenassistent de leerling begeleiden. Zie voor verdere toelichting de toelichting op artikel 11 onder het kopje 'Begeleiding'.

Artikel 18. Vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer
Een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer dient in principe slechts in uitzonderingsgevallen te worden versterkt. Deze uitzonderingen zijn in artikel 18 vastgelegd. Artikel 18 is identiek aan artikel 12, dat geldt voor leerlingen van scholen voor primair onderwijs. Zie voor een toelichting op artikel 18 daarom de toelichting op artikel 12. Wanneer daar 'artikel 12' staat dient er in dit geval 'artikel 18' te worden gelezen.

Artikel 19. Bekostiging op basis van de kosten van eigen vervoer
Artikel 19 is identiek aan artikel 13, dat geldt voor leerlingen van scholen voor primair onderwijs. Zie voor een toelichting op artikel 19 daarom de toelichting op artikel 13. Wanneer daar 'artikel 13' staat dient er in dit geval 'artikel 19' te worden gelezen.

§ 4 Bepalingen omtrent weekeinde- en vakantievervoer

Artikel 20. Toekenning vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie aan in de gemeente wonende ouders
Artikel 4, zesde lid, van de WEC geeft aan in de verordening bepalingen op te nemen voor het weekeinde- en vakantievervoer. In paragraaf 4 van de modelverordening wordt hier invulling aan gegeven.

Artikel 20 bevat twee belangrijke componenten:

1. Een vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie wordt alleen verstrekt als het verblijf van de leerling in een internaat of een pleeggezin noodzakelijk is met het oog op het volgen van passend (voortgezet) speciaal onderwijs. Zo is het bepaald in de WEC.

Doorslaggevend is de directe relatie tussen het verblijf in een internaat of pleeggezin en het volgen van passend onderwijs op een school die ver van de woning is gelegen. Dit betekent dat het college geen vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie toekent, als de leerling passend onderwijs kan volgen op een school die redelijkerwijs met dagelijks vervoer vanuit het ouderlijk huis bereikt kan worden. Ook betekent dit dat er geen vervoersvoorziening van en naar de woning van de ouders wordt verstrekt als de leerling om medische of sociale redenen in een internaat of pleeggezin verblijft, en daar in de buurt een school bezoekt. De gemeente dient na te gaan op welke gronden een leerling op een internaat of bij een pleeggezin is geplaatst.

Ouders van leerlingen van het regulier en speciaal basisonderwijs en van het regulier voortgezet onderwijs komen niet in aanmerking voor een vervoersvoorziening voor het weekeinde of de vakantie.

2. Het college van de gemeente waar de ouders wonen verstrekt de vervoersvoorziening voo r het weekeinde- en vakantievervoer, als de ouders daarvoor in aanmerking komen. Zo is het bepaald in de Wec. Het college van de gemeente waar de leerling in een internaat of een pleeggezin verblijft heeft hierin geen rol.

Wanneer de leerling in aanmerking komt voor dagelijks vervoer van het internaat of pleeggezin naar de school en terug, verstrekt het college van de gemeente waar de leerling in het internaat of het pleeggezin verblijft deze voorziening.

Artikel 21. Vervoersvoorziening voor weekeinde en vakantie
Artikel 21 bepaalt dat een vervoersvoorziening kan worden toegekend voor de reizen van het internaat of pleeggezin naar de woning van de ouders en terug in het weekeinde en in de vakanties. Het college van de gemeente waar de ouders wonen bepaalt welke vervoersvoorziening wordt toegekend.

Artikel 21, derde lid, geeft aan dat de bepalingen van paragraaf 2 en 3 van de modelverordening van overeenkomstige toepassing zijn op de toekenning van een vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie, op enkele uitzonderingen na.
Dit houdt het volgende in:

- Alleen die leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs komen in aanmerking voor een vervoersvoorziening voor het weekeinde en de vakantie, die wegens hun structurele handicap op ander vervoer dan openbaar vervoer zijn aangewezen, dan wel niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

- Voor de toekenning is bekostiging van de kosten van openbaar vervoer het uitgangspunt.

- Het college bekostigt ook de kosten van het openbaar vervoer voor een begeleider, als de leerling wegens zijn structurele handicap of leeftijd niet in staat is zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik te maken. Zie artikelen 11 en 18.

- Het college verstrekt een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer als:
a. openbaar vervoer ontbreekt;
b. begeleiding in het openbaar vervoer niet mogelijk is;
c. de leerling wegens zijn structurele handicap niet in staat is - ook niet onder begeleiding - van het openbaar vervoer gebruik te maken.
Zie artikelen 12 en 18.
Nota bene: Een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer wordt in dit geval niet verstrekt als de leerling met gebruikmaking van openbaar vervoer meer dan anderhalf uur onderweg is.

- Het college kan toestaan dat de ouders de leerling zelf vervoeren of laten vervoeren. De bekostiging is dan afhankelijk van de vervoersvoorziening waarop de ouders aanspraak zouden maken. Zie artikelen 13 en 29.

De algemene bepalingen van paragraaf 1 van de modelverordening zijn uiteraard ook van toepassing, evenals de slotbepalingen van paragraaf 5.

§ 5 Slotbepalingen

Artikel 22. Beslissing college in gevallen waarin de regeling niet voorziet
In de Verordening zijn de hoofdlijnen voor de bekostiging van het leerlingenvervoer vastgelegd. Er kunnen zich echter concrete gevallen voordoen waarin de Verordening niet voorziet. Te denken valt hierbij aan gemeenschappelijke afspraken met andere gemeenten, combinaties van openbaar vervoer met aangepast vervoer, varianten in het gebruik van eigen vervoer etc. Artikel 23 bepaalt dat het college in dergelijke situaties beslist. Redelijkheid is hierbij het uitgangspunt. Bij de besluitvorming dient in de geest van de wet en de Verordening gehandeld te worden.

Artikel 23. Afwijken van bepalingen
Artikel 23 stelt dat het college slechts in voor ouders voordelige zin kan afwijken van de verordening. Met deze bepaling wordt aangesloten bij artikel 4, twaalfde lid, van de WPO, artikel 4, tiende lid, van de WEC en artikel 4, zevende lid, van de WVO.
Van een afwijking in voor ouders gunstige zin kan bijvoorbeeld sprake zijn bij toekenning van bekostiging van openbaar vervoer voor een begeleider, toekenning van een vervoersvoorziening in de vorm van aangepast vervoer, bekostiging van groepsvervoer dat is georganiseerd door de ouders, of toekenning van een vervoersvoorziening naar een verder weg gelegen school. De ouders dienen aan te tonen dat er sprake is van een bijzondere situatie.
Nota bene: Het gaat hierbij uitsluitend om vervoer voor schoolbezoek ten behoeve van onderwijs, niet voor schoolbezoek ten behoeve van een medische behandeling bijvoorbeeld.

De ABRvS heeft in de casuïstiek nadere richtlijnen gegeven voor de toepassing van de hardheidsclausule:

- Hardheidsclausules hebben tot doel onbillijkheden van overwegende aard, die zich ten aanzien van personen bij een strikte toepassing van de bepalingen van de verordening zouden voordoen, weg te nemen. De toepassing ervan is niet aan enige beperking gebonden. Met alle feiten en omstandigheden kan rekening worden gehouden, zoals bijvoorbeeld medische, pedagogische en sociale factoren (12 mei 1989, nr. R03.88.7057/Sp347/26-41).

- Door middel van toepassing van de hardheidsclausule kan van alle bepalingen van de verordening worden afgeweken, inclusief het heffen van het drempelbedrag (2 april 1990 R03.87.7147/58-43).

Advies van deskundigen
In artikel 23 wordt bepaald dat het college zo nodig advies vraagt van deskundigen ter zake. Zie hiervoor de toelichting op artikel 9, onder het kopje ‘Adviezen van deskundigen’.

Precedentwerking
Ter voorkoming van - ongewenste - precedentwerking moet de toepassing van de hardheidsclausule worden onderbouwd met argumenten die op de specifieke, concrete situatie van de ouders en/of de leerling betrekking hebben.

Artikel 24 Gedragsregels
Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 25 Voorwaarden
Dit artikel behoeft geen andere toelichting

Artikel 26 Toelichting geven op de aanvraag/advisering
Met dit artikel wil het college de mogelijkheid scheppen nader onderzoek te verrichten om een afgewogen oordeel over de toe te kennen vorm van vervoer te kunnen maken.

De indicaties om vast te stellen welke vorm van vervoer noodzakelijk is wordt voor leerlingen van het SO en VSO volgordelijk beoordeeld op basis van de volgende gegevens:

1. Schooladvies (commissie voor de begeleiding), vaak is voor leerlingen van het SO en VSO deze advisering voldoende.
2. Medische verklaringen van artsen, specialisten, psychologen of orthopedagogen die de ouder zelf indient bij de aanvraag.
3. (Eventueel) extern medisch advies. Bij twijfel kan de gemeente advisering door een onafhankelijke instantie vragen.

De indicaties om vast te stellen welke vorm van vervoer noodzakelijk is wordt voor leerlingen die de overige vormen van onderwijs (waaronder SBO) volgen volgordelijk beoordeeld op basis van de volgende gegevens:

1. Medische verklaringen van artsen, specialisten, psychologen of orthopedagogen die de ouder zelf indient bij de aanvraag naast het schooladvies (permanente commissie leerlingenzorg).
2. (Eventueel) extern medisch advies.

Artikel 27. Intrekking oude regeling

In artikel 27 wordt geen tijdstip vermeld waarop de oude verordening wordt ingetrokken. Dat is ook niet nodig. De datum waarop de oude regeling vervalt, is de datum waarop de nieuwe verordening in werking treedt.

Artikel 28. Inwerkingtreding en citeertitel

In lid 2 wordt geregeld dat aanvragen tot bekostiging van de kosten van openbaar vervoer en fiets betrekking hebbend op het lopende schooljaar 2014-2015 onverkort mogelijk blijft. Paragraaf 3 van deze verordening is voor het eerst van toepassing op alle aanvragen die worden ingediend voor het schooljaar 2015-2016 en voor de daarop volgende schooljaren

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Nadere uitwerking Ombudsfunctie Enschede " de klachtencommissaris"		
Portefeuillehouder	Peter den Oudsten agendaletter (H)		
Programma	*BMO*	Aangeboden aan Raad	24 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400292468

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. een Centraal Klachtenpunt voor 1e-lijns klachten in te stellen voor alle bestuursorganen (Raad, College, Burgemeester), met de benaming Klachtencommissaris van de gemeente Enschede;
2. een Klachtencommissaris te benoemen;
2. de afhandeling van alle klachten over het bestuursorgaan de Raad (op grond van hoofdstuk 9 Algemene wet bestuursrecht) te mandateren aan de klachtencommissaris;
4. een nieuwe klachtenverordening gemeente Enschede 2015 vast te stellen;
5. kaders vast te stellen waarbinnen de klachtenafhandeling plaats moet vinden.
6. De te maken kosten vooralsnog op te vangen binnen de reguliere budgetten, in afwachting van de door de (nog te benoemen) Klachtencommissaris op te stellen begroting, waarbij deze een beroep kan doen op de ingevolge het Coalitieakkoord op dit punt ter beschikking gestelde middelen.

Inleiding
Naar aanleiding van de verkenning van de mogelijkheden van een onafhankelijke klachtenbehandeling op gemeentelijk niveau zoals verwoord in de blauwe nota ombudsfunctie Gemeente Enschede, behandeld in de stedelijke commissie d.d. 20 oktober 2014, wordt in dit raadsvoorstel de 1e- lijns klachtafhandeling verder uitgewerkt en wordt er een doorkijk gegeven naar de mogelijke instelling van een gemeentelijke ombudsman (2e-lijns klachtenafhandeling)

Beoogd resultaat
Dit raadsvoorstel is de uitwerking van de afspraak in het coalitieakkoord 2014 - 2018:
"Wij willen een onafhankelijke ombudsman die ook op het sociale domein een rol van betekenis kan spelen. De ombudsman kan klachten professioneel, onafhankelijk en vertrouwelijk onderzoeken en vervolgens een aanbeveling geven voor optimaal handelen van de gemeente." En een vervolg op de blauwe nota zoals die is behandeld in de stedelijke commissie van 20 oktober 2014.
Het instellen van een gemeentelijke ombudsman is pas mogelijk per 1 januari 2016 daarom wordt nu voorgesteld om de klachtencommissaris te benoemen. Kenmerk van deze klachtencommissaris is dat hij de 1e-lijns klachten over de gemeente kan behandelen vanuit een zelfde onafhankelijke positie als een ombudsman dat doet.
De onafhankelijkheid van de klachtencommissaris wordt benadrukt door het mandateren van de afhandelingsbevoegdheid van klachten door alle drie de bestuursorganen van de gemeente: raad, college en burgemeester aan de klachtencommissaris. Mandatering door de Raad geschiedt bij dit besluit, College en burgemeester zullen daartoe een separaat besluit nemen.
De behandeling van de 1-lijnsklachten via de klachtencommissaris voldoet aan alle eisen die in het Coalitieakkoord op dit punt worden genoemd: professioneel, onafhankelijk en vertrouwelijk. Daarnaast voldoet de voorziening aan de eisen die in de bespreking van de blauwe nota door de verschillende fracties werden verwoord. Direct, laagdrempelig en oplossingsgericht.
De 2e-lijns klachtbehandeling blijft onveranderd belegd bij de Nationale ombudsman.

Argumenten
De wens van de Raad en College is om op 1 januari 2015 tegelijk met de invoering van de 3 decentralisaties een deskundige en onafhankelijke, goed benaderbare, oplossingsgerichte en gezaghebbende ombudsmanachtige persoon (de klachtencommissaris) te benoemen die de (1e-lijns) klachtenafhandeling van klachten rondom deze decentralisaties en klachten van de overige domeinen van de Gemeente Enschede op zich neemt. De klachten over de Gemeente Enschede moeten op een voor de inwoners goed herkenbaar centraal punt binnen komen en

worden afgewikkeld met in acht neming van de volgende kaders opgesteld aan de hand van onder meer richtlijnen van de Nationale ombudsman:
1. De burger treft altijd een luisterend oor;
De gemeente voelt zich verantwoordelijk voor het oplossen van het probleem van haar inwoner en zorgt voor de kwaliteit van haar dienstverlening. De klachtencommissaris zorgt dat de gemeente deze verantwoordelijkheid oppakt.
2. Geen contract zonder goede klachtenregeling
De gemeente gedraagt zich als "goed opdrachtgever' en stuurt (gericht) op verbeteren van de dienstverlening en communiceert dit duidelijk met de in het kader van de drie decentralisaties gecontracteerde partijen, de opdrachtnemers. De gemeente maakt duidelijke afspraken met haar opdrachtnemers hoe klachtenbehandeling vorm krijgt, zij maakt daarover duidelijke afspraken en houdt een vinger aan de pols. De klachtencommissaris zorgt dat de gemeente deze verantwoordelijkheid oppakt.
3. klachtenafhandeling geschiedt laagdrempelig en informeel.
De klachtencommissaris zorgt dat de behandeling van klachten laagdrempelig en informeel gebeurt, met het oog op maatwerk en persoonlijk contact. Een belangrijke doelstelling van de klachtenafhandeling is herstel van de vertrouwensrelatie tussen burger en overheid. Het is belangrijk dat de gemeente de inwoner met zijn of haar probleem centraal stelt. De gemeente kan zich niet alleen beroepen op "regel is nu eenmaal regel" maar moet oog hebben voor behoorlijk handelen. De klachtencommissaris draagt zorg voor het invullen van deze voorwaarden. Hij zet daarvoor verschillende instrumenten in zoals bijvoorbeeld: het doen van een uitspraak over de gegrondheid van een klacht (eventueel voorzien van een aanbeveling) mediation, mediationvaardigheden, keukentafelgesprekken, informeel overleg, bemiddeling, extra uitleg al dan niet ondersteund met inhoudelijk betrokkenen, hij geeft (juridisch) advies, is een vraagbaak en/of hij verwijst binnen en buiten de gemeente actief door naar de instellingen of organisaties(onderdelen) die bij een klacht betrokken zijn dan wel die de klager verder kunnen helpen en hij monitort het resultaat van deze doorverwijzingen.
4. Door te leren van de klachten verbeteren gemeenten hun dienstverlening
De klachtencommissaris rapporteert frequent over de afgehandelde en niet afgehandelde klachten aan de raad en doet verbetervoorstellen aan de raad en de gemeentelijke organisatie, hij geeft gevraagd en ongevraagd advies, hij signaleert trends en maakt een jaarverslag.

Kanttekeningen
De centrale klachtenafwikkeling door de klachtencommissaris staat of valt met de snelheid, professionaliteit en efficiency waarmee klachten afgewikkeld worden. Het effect van het lerend vermogen van de organisatie hangt af van de mate waarin de gemeentelijke organisatie de adviezen van de klachtencommissaris overneemt.
Het opzetten van de klachtencommissaris in regionaal verband is op korte termijn (vóór 1 januari) niet te realiseren door alle overleggen die hiervoor op korte termijn plaats zouden moeten vinden. Of het voor de langere termijn wenselijk is om klachtenafhandeling te regionaliseren en in welke mate dat positief uitpakt voor onze inwoners zal met de ervaringen opgedaan met de klachtencommissaris in het evaluatie onderzoek meegenomen worden. Dit sluit niet uit dat andere gemeenten zich op zeker moment aansluiten bij of gaan samenwerken met de klachtencommissaris.
Voor het al dan niet instellen van een Gemeentelijke ombudsman (Go) is het noodzakelijk dat het evaluatieonderzoek plaatst vindt vóór 1 juli 2015. Dit tijdspad is niet realistisch. Een evaluatieonderzoek een jaar na instelling geeft een meer realistisch beeld van de opgedane ervaringen. De uitkomsten van dit evaluatierapport bieden tevens de mogelijkheid om de Nationale ombudsman (No) op te zeggen per 1 juli 2016 zodat op 1 januari 2017 een gemeentelijke ombudsman geïnstalleerd zou kunnen worden.
Bij het instellen van een Go vervalt de functie van klachtencommissaris en gaat de 1e-lijns afhandeling van klachten weer terug naar het betreffende bestuursorgaan. Een Go geeft pas een oordeel nádat de gemeentelijke organisatie de klacht heeft afgehandeld. Te vergelijken met de huidige situatie met dat verschil dat nu niet de Go maar de No bevoegd is tot klachtbehandeling in de tweede lijn.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
n.v.t.

Kosten, opbrengsten, dekking
Op dit moment ligt het geregistreerde aantal klachten per jaar zo rond de 400. Wat daar nog bij gaat komen in het kader van de 3 decentralisaties in nog niet duidelijk. Voorgesteld wordt om de eerste twee maanden te voorzien in ondersteuning uit de staande organisatie. Het betreft dan medewerkers die toch al met klachtbehandeling bezig zijn. De Klachtencommissaris kan na zijn aantreden een voorstel doen voor een correcte omvang van zijn ondersteuning.

Communicatie

Gemeente Enschede

Persbericht

Vervolg
Zodra de raad een klachtencommissaris heeft voorgedragen en benoemd kan de klachtencommissaris beginnen met de voorbereidingen voor het starten van het centrale klachtenpunt per 1 januari a.s. In de tussentijd treft de ambtelijke organisatie reeds de nodige praktische voorbereidingen.

Bijlagen

1. Klachtenverordening
2. Mandaat College en Burgemeester

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

De raad van de gemeente Enschede,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van [datum];

gezien het advies van de Stedelijk commissie van [datum];

overwegende, dat overeenkomstig het bepaalde in artikel 9:14 van de Algemene wet bestuursrecht bij wettelijk voorschrift een persoon wordt belast met de behandeling van en de advisering over klachten

gelet op het bepaalde in Afdeling 9.1.3 (Aanvullende bepalingen voor een klachtenadvies-procedure) van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 149 (Verordening in het belang van de gemeente) van de Gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de volgende verordening:

Verordening klachtenbehandeling gemeente Enschede

Artikel 1. Begripsbepaling
In deze verordening wordt verstaan onder:
a. Awb: Algemene wet bestuursrecht;
b. bestuursorgaan: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester van de gemeente Enschede;
c. medewerker: medewerker in dienst van of werkend onder verantwoordelijkheid en gezag van een bestuursorgaan;
d. klacht: een klacht zoals bedoeld in artikel 9:1 van de Awb;
e. klachtencommissaris: een persoon als bedoeld in artikel 9:14 van de Awb, belast met de behandeling van en advisering over een klacht en die geen deel uitmaakt van een bestuursorgaan en ook niet werkzaam is onder verantwoordelijkheid of gezag van een bestuursorgaan;
f. plaatsvervangend (plv.) klachtencommissaris: de functionaris die de klachten-commissaris bij diens afwezigheid in de uitoefening van zijn functie vervangt; het verder vermelde onder e. is van overeenkomstige toepassing;
g. ambtelijke medewerker: een op voordracht van het college van burgemeester en wethouders door de klachtencommissaris aan te wijzen medewerker van de gemeente Enschede ter ondersteuning van de klachtencommissaris en in die hoedanigheid en werkzaam onder diens verantwoordelijkheid;
h. gemeente: gemeente Enschede.

Artikel 2. Algemene bepalingen
1. Klachten worden behandeld overeenkomstig hoofdstuk 9 van de Awb.
2. Klachten kunnen schriftelijk, langs elektronische weg of mondeling worden ingediend.
3. Klachten worden geregistreerd.
4. De klachtencommissaris rapporteert periodiek aan de raad over de geregistreerde klachten.

CONCEPT

Artikel 3. De klachtencommissaris.

1. Er is een klachtencommissaris belast met de behandeling en advisering van een klacht tegen een gedraging als bedoeld in artikel 9:1 van de Awb van een bestuursorgaan, een lid van een bestuursorgaan of een medewerker.
2. Er is een plaatsvervanger van de klachtencommissaris, die - bij afwezigheid van de klachtencommissaris - belast is met de in het eerste lid genoemde bevoegdheid.
2. Overeenkomstig het bepaalde het bepaalde in artikel 9:13 van de Awb is, in aanvulling op de bepalingen in afdeling 9.2 van de Awb, afdeling 9.1.3 van de Awb van toepassing op de behandeling van klachten.
3. De klachtencommissaris en diens plaatsvervanger worden benoemd, geschorst en ontslagen door de raad.

Artikel 4. Ambtelijke bijstand

1. De klachtencommissaris wordt bijgestaan door één of meer ambtelijke medewerkers.
2. De in het eerste lid genoemde medewerker(s) is (zijn) voor de ondersteunende werkzaamheden uitsluitend verantwoording verschuldigd aan de klachtencommissaris.
3. Klachten met de daarop betrekkende stukken worden na ontvangst door het betreffende bestuursorgaan onverwijld ter hand gesteld van de in het eerste lid genoemde medewerker.
4. De ontvangst van de klacht wordt door - of door de ambtelijke medewerker namens de klachtencommissaris – schriftelijk bevestigd.

Artikel 5. Mandaat

1. De afdoening in de vorm van een te nemen besluit op een klacht is voor wat betreft de bevoegdheid van de raad overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in Afdeling 10.1.1 van de Awb gemandateerd aan de klachtencommissaris - en bij diens afwezigheid – aan diens plaatsvervanger.
2. In het geval van de uitvoering van de beslisbevoegdheid van de raad, worden de stukken als volgt ondertekend:
   "De raad van de gemeente Enschede",
   gevolgd door: namens deze de klachtencommissaris/plv. klachtencommissaris[1],
   zijn/haar naam en handtekening.

Artikel 8. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2015, onder gelijktijdige intrekking van de op 5 september 2006 vastgestelde "Klachtenregeling gemeente Enschede 2006".
2. Deze verordening kan worden aangehaald als "Klachtenverordening gemeente Enschede".

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Enschede in zijn vergadering van [datum]

Griffier, Voorzitter,

(naam) (naam)

[1] Het nemen van een beslissing en de ondertekening daarvan door de plv. klachtencommissaris vindt uitsluitend plaats in geval van afwezigheid van de klachtencommissaris.

CONCEPT

Het college van burgemeester en wethouders (college) en de burgemeester van de gemeente Enschede, ieder voor wat betreft de eigen bevoegdheid

gelezen de Verordening klachtenbehandeling gemeente Enschede, verder te noemen verordening, vastgesteld door de raad d.d. [datum];

gelet op het bepaalde in Afdeling 9.1.3 (Aanvullende bepalingen voor een klachtenadviesprocedure) van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het bepaalde in Afdeling 10.1.1 van de Awb

besluiten

1. De afdoening in de vorm van een te nemen besluit op een klacht als bedoeld in artikel 9:1 van de Awb overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in Afdeling 10.1.1 van de Awb te mandateren aan de klachtencommissaris als bedoeld in artikel 3 van de verordening - en bij diens afwezigheid – aan diens plaatsvervanger.
2. In het geval van de uitvoering van de beslisbevoegdheid van het college of de burgemeester worden de stukken als volgt ondertekend:
   "Het college van burgemeester en wethouders van Enschede" respectievelijk
   "De burgemeester van Enschede",
   in beide gevallen gevolgd door: namens deze de klachtencommissaris/plv. klachtencommissaris[1], zijn/haar naam en handtekening.

Dit besluit treedt in werking op de datum van inwerkingtreding van de verordening.

Enschede, [datum]

Het college van burgemeester en wethouders van Enschede,

secretaris burgemeester

(naam) (naam)

Enschede,[datum]

De burgemeester van Enschede,

(naam)

[1] Het nemen van een beslissing en de ondertekening daarvan door de plv. klachtencommissaris vindt uitsluitend plaats in geval van afwezigheid van de klachtencommissaris.

CONCEPT

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Belastingvoorstellen 2015		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg agendaletter (B)		
Programma	*CS*	Aangeboden aan Raad	18 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400302874

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De verordening vast te stellen op de heffing en invordering van
a. Onroerende-zaakbelastingen 2015
b. Hondenbelasting 2015;
c. Precariobelasting 2015;
d. Reclamebelasting 2015;
e. Leges 2015;
f. Begraafrechten 2015;
g. Marktgeldenverordening 2015
h. Reinigingsheffingen 2015 en
i. Rioolheffing 2015
2. De kwijtscheldingsverordening 2015 vast te stellen.

Inleiding
In dit voorstel worden de wijzigingen van de belastingverordeningen ten opzichte van 2014 nader toegelicht. Bij het bepalen van de tarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd;
- uit het coalitieakkoord "Duurzaam, Samen, Sterker!" de afspraak om de lastenverzwaring voor de burgers te beperken;
- de programmabegroting 2015-2018;
- het principe de vervuiler betaalt;
- het vergroten van de kostendekkendheid;
- deregulering.

Beoogd resultaat
Met de voorliggende verordeningen worden de belastingtarieven voor 2015 door de raad vastgesteld. Deze verordeningen vormen de juridische basis voor de gemeentelijke belastingen, het in rekening brengen van leges en rechten voor gemeentelijke diensten en de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken. Hiermee wordt de financiering geregeld van een deel van de gemeentelijke taken.

Argumenten
In het coalitieakkoord wordt uitgegaan van een maximum verhoging van de lasten voor de inwoners gelijk aan de inflatie. Op basis van de behandeling van de Programmabegroting 2015-2018 in uw raad is voor 2015 een maximum inflatiecorrectie van 1,25% vastgesteld. In een aantal gevallen worden de leges- en of belastingtarieven met meer dan 1,25% verhoogd. Veelal is dit een uitwerking van eerdere besluitvorming door uw raad, met name de programmabegroting 2015-2018. De belastingverordeningen waar dit aan de orde is, worden in dit raadsvoorstel separaat toegelicht.

Met een efficiënte dienstverlening en uitvoering van taken willen wij de tarieven van leges en heffingen zo laag mogelijk houden. De kosten die wij maken brengen wij zoveel mogelijk in rekening bij degene die de producten afnemen. De kostendekkenheid van onze tarieven willen wij zoveel mogelijk op 100% hebben. Dit is niet altijd mogelijk. Enerzijds omdat dit leidt tot onredelijk hoge tarieven, anderzijds omdat bepaalde tarieven door het Rijk op een maximum worden gesteld.

Bij de reinigings- en rioolheffing gaan wij uit van het principe, de vervuiler betaalt.

Daar waar de redactie van een verordening is aangepast zonder dat een inhoudelijke wijziging is beoogd en de tarieven in overeenstemming met de algemene beleidslijn programmabegroting 2015-2018, met 1,25% zijn verhoogd, wordt dit niet nader toegelicht.

a. Onroerende zaakbelastingen

De OZB-tarieven zijn afhankelijk van de WOZ-waarden. Met ingang van 2007 worden de WOZ-waarden jaarlijks vastgesteld. In 2015 geldt als waardepeildatum 1-1-2014. Omdat de waarden van alle onroerende zaken jaarlijks opnieuw moeten worden vastgesteld, treden per definitie elk jaar lichte verschuivingen (bijvoorbeeld tussen eigenaren van 2/1kapwoningen en appartementen) in belastingdruk op.

De waardebepaling was op het moment dat voorliggend belastingvoorstel moest worden vastgesteld, nog niet volledig afgerond. Op basis van de afgeronde waardebepalingen en de beschikbare gegevens uit de marktanalyse gaan wij uit van een waardedaling voor woningen van bijna 3 procent en voor niet-woningen ruim 3 procent.

De OZB-opbrengst voor 2015 is berekend op basis van de geraamde opbrengst 2014 en de voorgestelde opbrengststijging ad. 1,25%. Wij stellen dan ook voor de tarieven als volgt vast te stellen, rekening houdend met de hierboven vermelde opbrengsten en de geprognosticeerde waarden van woningen en niet-woningen per 1 januari 2014.

Tarieven (% van de WOZ-waarde)	2014	2015
Zakelijk recht woningen	0,1654	0,1724
Zakelijk recht niet-woningen	0,3512	0,3671
Gebruik niet-woningen	0,2889	0,3020

b. Hondenbelasting

In de programmabegroting 2014-2017 heeft u een structurele verhoging van de hondenbelasting met 100.000 euro, als één van de bezuinigingsrichtingen vastgesteld. Het tarief wordt met € 7,40 plus 1,25% inflatiecorrectie verhoogd naar € 80,64 per hond.

e. Leges

Leges publiekszaken

In de programmabegroting 2014-2017 is een stapsgewijze verhoging van de kostendekkendheid van leges publiekszaken als bezuinigingsmaatregel vastgesteld. De huwelijksleges, het uittreksel GBA en de gehandicaptenparkeerkaart zijn niet kostendekkend. Per 2015 worden deze leges verhoogd van respectievelijk 405,70 euro naar 465,00 euro; 14,95 euro naar 15,80 euro en 31,40 naar 33,00 euro. Dit levert naar verwachting ca. 30.000 euro extra inkomsten op. Overeenkomstig begroting.

Paspoorten, Rijbewijzen, Kansspelautomaten (titel 1, hoofdstuk 2, 3)

Het rijk heeft op het moment dat dit voorstel werd afgerond de maxima voor de rijbewijs-, de paspoort- en kansspeltarieven voor 2015 nog niet bekend gemaakt. Indien het rijk deze maxima alsnog verhoogt, zullen wij de tarieven in overeenstemming met de vastgestelde maxima in de Legesverordening 2015 verwerken.

Omgevingsvergunningen (titel 2)

Op 11 november jl. heeft uw raad een besluit genomen over het voorstel deregulering fysiek domein. De effecten daarvan voor de legesverordening, onderdeel omgevingsvergunning, wordt in 2015 in een separaat voorstel aan uw raad voorgelegd.

f. Begraafrechten

In plaats van de inflatiecorrectie is voor 2015 een verhoging in de tarieven toegepast van gemiddeld 8,5% (variërend van 2% tot 75%) om de kostendekking te verhogen. De noodzakelijke extra verhoging wordt mede veroorzaakt doordat de onderhoudskosten van de begraaf- en gedenkparken deels zijn meegenomen in het product begraven en de dienstverlening in de aula's meer tijd kost van onze eigen medewerkers. Met de programmabegroting 2014-2017 is reeds besloten te kijken naar de mogelijkheden om de kostendekkenheid van de hoofdactiviteit begraven te verhogen.
De goedkopere graftypen zijn met 2% verhoogd om concurrerend te blijven met de tarieven van het crematorium. De duurdere graftypen zijn procentueel met 10 % verhoogd. In vergelijking met de tarieven in de branche zijn de aulatarieven met 75% verhoogd.

h. Reinigingsheffingen
Door meer gescheiden (waardevolle) grondstromen (huis-aan-huis) in te zamelen wordt niet alleen een bijdrage geleverd aan de milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen, maar kunnen ook de totale kosten voor de inzameling en verwerking worden gedrukt. De afvalstoffenheffing 2015 wordt ten opzichte van 2014 verlaagd met 0,7 procent. Het tarief wordt 308,40 euro voor meerpersoonshuishoudens en 274,08 euro voor eenpersoonshuishoudens.

i. Rioolheffing
De rioolheffing is een bestemmingsheffing. Daaruit vloeit voort dat de kostendekkendheid maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten van de rioolheffingen mogen dus structureel niet hoger zijn dan de begrote kosten. De kostendekkendheid van de rioolheffing in de gemeente Enschede is 100%.
De basis voor de ontwikkeling van het tarief rioolheffing ligt in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Deze is eind 2011 door de raad vastgesteld. Uw raad heeft op 21 oktober jl. het geactualiseerde Gemeentelijk RioleringsPlan vastgesteld. Daarbij is de tariefsverhoging voor het jaar 2015 vastgesteld op 5,9%. Het tarief voor het jaar 2015 bedraagt 197,64 euro.

Woonlasten
De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden tot de volgende woonlastenontwikkeling voor 2015.

Woonlastenontwikkeling	2014	2015
OZB Eigenaar (2015: 1,25% lastenverhoging)	€ 260,00	€ 263,25
afvalstoffenheffing (meerpersoons)	€ 310,44	€ 308,40
Rioolheffing	€ 186,72	€ 197,64
TOTAAL	€ 757,16	€ 769,29

Kanttekeningen
N.v.t.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
In de basis zijn de belastingverordeningen bedoeld voor financiering van een aantal gemeentelijke taken. Een van de uitgangspunten die wordt gehanteerd is 'de vervuiler betaalt' Daarmee wordt een relatie gelegd met de duurzaamheidsdoelstellingen.

Kosten, opbrengsten, dekking
De geraamde opbrengsten uit de belastingen, leges en heffingen in 2015 bedragen samen ca. 81,2 miljoen euro.

Communicatie
Na vaststelling van de belastingverordeningen worden deze gepubliceerd in de Huis aan Huis en ter inzage gelegd op het Stadskantoor.

Vervolg
N.v.t.

Bijlagen

1. Belastingverordeningen 2015
   Onroerende-zaakbelastingen 2015
   Hondenbelasting 2015;
   Precariobelasting 2015;
   Reclamebelasting 2015;
   Leges 2015;
   Begraafrechten 2015;
   Marktgeldenverordening 2015;
   Reinigingsheffingen 2015 en
   Rioolheffing 2015

   2. Kwijtscheldingsverordening 2015

Gemeente Enschede

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

gelet op artikel 229, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en de invordering van begraafrechten 2015.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

1 In deze verordening en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:
Algemene begraafplaats:
a de Oosterbegraafplaats, gelegen aan de Noord Esmarkerrondweg 407;
b de Westerbegraafplaats, gelegen aan de Hengelosestraat 487;
c de r.k.begraafplaats, gelegen aan de Gronausestraat 405;
d de Historische Begraafplaats Espoort (HBE)gelegen aan de Espoortstraat;
e. aula: een van de aula's zoals deze aanwezig zijn op de Oosterbegraafplaats en de Westerbegraafplaats;
f uitvaartpaviljoen: paviljoen van 6 bij 4 m.

2 a particulier graf: een graf, grafkelder en wandgrafnis daaronder begrepen, waarvoor voor bepaalde tijd het uitsluitend recht is verleend tot:
- het doen begraven en begraven houden, dan wel bijzetten en bijgezet houden van lijken;
- het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen;
- het doen verstrooien van as;

b algemeen graf: een graf bij de gemeente in beheer waarin aan een ieder gelegenheid wordt geboden tot het doen begraven en begraven houden van lijken

c urnengedenkplaats: een urnenopstelplaats, -graf, -nis, -kelder daaronder begrepen, waarvoor voor bepaalde tijd gelegenheid wordt gegeven tot:
- het doen bijzetten en bijgezet houden van asbussen;
- het doen plaatsen en geplaatst houden van urnen;
- het verstrooien van as;

d urn: een voorwerp ter berging van één of meer asbussen;
e asbus: een bus ter berging van as van een overledene;
f as-strooiveld: het terrein behorend bij de Wester- Ooster-, RK- en HBE- begraafplaats voor het verstrooien van as van overledenen;
g. reservegraf: een op de r.k.-begraafplaats aan de Gronausestraat gereserveerd bovengraf;
h. onderhoud:het voorkomen van algengroei, het onderhouden van door de rechthebbende aangebrachte beplanting en het onkruidvrij houden van de grafoppervlakte door of vanwege de gemeente.
i. bijzondere begraafplaatsen buitengebied: een begraafplaats die volgens de wettelijke omschrijving valt onder de categorie "bijzondere begraafplaatsen" gelegen in het buitengebied van de gemeente
j. Herinneringsbos "de Wester": een locatie waar ter nagedachtenis en/of voor verstrooiing van as van overledenen een boom kan worden geplant.

- A graf: een algemeen graf van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van één lijk en uitgegeven voor 10 jaar;
- AK graf: een algemeen graf van maximaal 1.50 x 0,75 meter, bestemd voor het begraven van één lijk van een kind en uitgegeven voor 10 jaar;
- B graf (grasbedekking): een particulier graf van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar;

- B graf (vrije grafbedekking): een particulier graf van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar;
- RK graf: een particulier graf van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar;
- C graf: een particulier graf van minimaal 3.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar;
- D graf: een particulier graf van minimaal 1.25 x 4.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste vier lijken en uitgegeven voor 20 jaar;
- E graf: een particulier graf van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste één lijk op het oude deel van de Westerbegraafplaats en uitgegeven voor 20 jaar;
- K graf: een particulier graf van maximaal 1.50 x 0.75 meter, bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken van jonge kinderen en uitgegeven voor 20 jaar;
- KU urnengedenkplaats: een urnengedenkplek in de Kinderhof, bestemd voor het daarin of daarop bijzetten van ten hoogste twee asbussen met of zonder sierurnen, dan wel doen verstrooien van as van daarin of daarop van ten hoogste 2 overledenen en uitgegeven voor 5 jaar of een veelvoud daarvan tot maximaal 25 jaar;
- LJG graf: een op het aan de Liberaal Joodse Gemeente toegewezen gedeelte van de Westerbegraafplaats gelegen particulier graf, bestaande uit twee naast elkaar gelegen graven van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van één lijk per graf en uitgegeven voor 40 jaar;
- ISL graf: een op het islamitisch gedeelte van de Westerbegraafplaats gelegen particulier graf, bestaande uit twee naast elkaar gelegen graven van minimaal 2.00 x 1.00 meter, bestemd voor het begraven van één lijk per graf en uitgegeven voor 40 jaar;
- ISL K graf: een op het islamitische gedeelte van de Westerbegraafplaats gelegen particulier graf van maximaal 1.50 x 0.75 meter, bestemd voor het begraven van één lijk van een jong kind en uitgegeven voor 40 jaar;
- V graf: een particulier graf, dat per m2 voor 20 jaar wordt uitgegeven;
- V Oud-graf: een particulier graf, bestemd voor het begraven van maximaal één lijk op het oude deel van de Westerbegraafplaats, dat per m2 voor 20 jaar wordt uitgegeven;
- U5 urnengedenkplaats: een urnengedenkplek, bestemd voor het daarin of daarop bijzetten van ten hoogste twee asbussen met of zonder sierurnen, dan wel het doen verstrooien van as daarin of daarop van ten hoogste twee overledenen en uitgegeven voor 5 jaar of een veelvoud daarvan tot maximaal 25 jaar;
- Ke-graven: een particuliere grafkelder op de Oosterbegraafplaats bestemd voor het begraven van ten hoogste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar.
- Gereserveerd Ke-graven: het gedurende maximaal tien jaar gereserveerd houden van een particuliere grafkelder op de Oosterbegraafplaats bestemd voor het begraven van ten minste twee lijken en uitgegeven voor 20 jaar.
- Vke-graven: V graven die standaard voorzien zijn van een kelderelement, op een vrije locatie op de Oosterbegraafplaats.
- W graf: een particuliere wandgrafnis in de op het achterterrein van de Oosterbegraafplaats gelegen wand bestemd voor het bijzetten van ten hoogste één lijk en uitgegeven voor 20 jaar.
- Gereserveerd W graf: het gedurende maximaal tien jaar gereserveerd houden van een particuliere wandgrafnis in de op het achterterrein van de Oosterbegraafplaats gelegen wand bestemd voor het bijzetten van ten hoogste één lijk en uitgegeven voor 20 jaar.
- Herinneringsboom: een boom bestemd voor het doen verstrooien van as, in het plantgat of in de onmiddellijke nabijheid van ten hoogste 4 overledenen en uitgegeven voor 20 jaar.

3 a Onder het in het tweede lid genoemde 'het begraven van één lijk' wordt mede verstaan of 'het plaatsen van twee asbussen met of zonder urn' of 'het verstrooien van as van één overledene'.
   b Onder het in lid 1 genoemde 'het begraven van ten hoogste twee lijken' wordt mede verstaan of 'het plaatsen van ten hoogste vier asbussen met of zonder urnen' of 'het verstrooien van as van ten hoogste vier overledenen'.
   c Onder het in lid 1 genoemde 'het begraven van ten hoogste vier lijken' wordt mede verstaan of 'het plaatsen van ten hoogste acht asbussen met of zonder urnen' of 'het verstrooien van as van ten hoogste acht overledenen'.

4 Onder 'begraven' wordt in deze verordening mede verstaan 'herbegraven'.

Artikel 2 Belastbaar feit
Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraaf- en gedenkplaatsen en voor het genot van door of vanwege de gemeente verlenen van diensten op de begraaf- en gedenkplaatsen.

Artikel 3 Belastingplicht
De rechten worden geheven van degene op wiens aanvraag dan wel ten behoeve van wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt.

Artikel 4 Vrijstellingen
Niet van toepassing

Artikel 5 Tarieven en maatstaven van heffing
1 De rechten worden geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tabel.
2 Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tabel genoemde eenheid voor een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6 Belastingjaar
1. Met betrekking tot de rechten die per jaar worden geheven, is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.
2. Met betrekking tot de rechten genoemd in hoofdstuk 6.1.1 tot en met 6.1.3 van de tarieventabel is het belastingtijdvak gelijk aan de periode waarvoor wordt afgekocht.

Artikel 7 Wijze van heffing
De rechten worden geheven bij wege van aanslag.

Artikel 8 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang.
1 De onderhoudsrechten, als bedoeld in hoofdstuk 6.1.1 tot en met 6.1.3 van de tarieventabel zijn verschuldigd bij de aanvang van het belastingtijdvak of, indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt, bij de aanvang van de belastingplicht.
2 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt, zijn de rechten als bedoeld in hoofdstuk 6.1.1 tot en met 6.1.3 van de tarieventabel verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten als er in dat jaar, na het tijdstip van de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak eindigt, wordt voor de rechten als bedoeld in hoofdstuk 6.1.1 tot en met 6.1.3 van de tarieventabel ontheffing verleend over zoveel twaalfde gedeelten als er in dat jaar, na het tijdstip van het eindigen van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

Artikel 9 Ontstaan van de belastingschuld voor de overige rechten
Andere rechten dan die bedoeld in hoofdstuk 6.1.1 tot en met 6.1.3 van de tarieventabel zijn verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening of bij de aanvang van het gebruik van de bezittingen, werken of inrichtingen.

Artikel 10 Termijn van betaling
1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moeten de rechten worden betaald binnen een maand na de dagtekening van het aanslagbiljet of de schriftelijke kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het eerste lid gestelde termijn.

Artikel 11 Kwijtschelding
Bij de invordering van de begraafrechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van begraafrechten.

Artikel 13 Overgangsrecht
1. De 'Verordening begraafplaatsrechten 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.

2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening begraafrechten 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014

De Griffier, De Voorzitter,

Tarieventabel, behorende bij de Verordening begraafrechten 2015

hoofdstuk 1 Verlenen van rechten

Paragraaf 1 Beschikbaar stellen van graven

1.1 Voor het verlenen van het uitsluitend recht wordt geheven:

Graven zonder "uitsluitend recht" (Algemeen graf)

1.1.1	Algemene graven 1 diep	€ 700
1.1.2	Algemene kindergraven	€ 350

Graven met "uitsluitend recht" voor 20 jaar (Particulier graf)

		Keuzemogelijkheden		eind-bedrag	per 5 jaar meer, c.q. verlenging	per 10 jaar meer, c.q. verlengen	per 20 jaar meer, c.q. verlengen
1.1.3	Familiegraven, 2 diep	B graven	Afm. 2 x 1 m, ligging op een grafveld;	€ 1.800	€ 450	€ 900	€ 1.800
1.1.3a		RK graven	Afm. 2 x 1 m, ligging op een grafveld;	€ 1.800	€ 450	€ 900	€ 1.800
1.1.3b		B+RK	Afm. 2 x 1 m, ligging langs een zijpad.	€ 1.800	€ 450	€ 900	€ 1.800
1.1.3c		C graven		€ 3.600	€ 900	€ 1.800	€ 3.600
1.1.3d		D graven		€ 4.270	€ 1.068	€ 2.135	€ 4.270
1.1.3e		V graven	Per 2 m2, op een vrije locatie.	€ 3.750	€ 938	€ 1.875	€ 3.750
1.1.4	Keldergraven			€ 3.170	€ 793	€ 1.585	€ 3.170
1.1.4a	Gereserveerde keldergraven	Ke-graven		€ 2.590	€ 793	€ 1.585	€ 3.170
1.1.5	V-graven met kelderelement (2 diep)	Vke-graven		€ 5.680	€ 938	€ 1.875	€ 3.750
1.1.6	Wandgraven			€ 3.550	€ 888	€ 1.775	€ 3.550
1.1.6a	Gereserveerde wandgraven	W-graven		€ 2.975	€ 888	€ 1.775	€ 3.550
1.1.7	Kindergraven	K graven		€ 900	€ 225	€ 450	€ 900
1.1.8	Bijzondere graven / 1 diep	E graven		€ 1.450	€ 363	€ 725	€ 1.450
		V Oud		€ 3.120	€ 780	€ 1.560	€ 3.120

Graven met "uitsluitend recht" voor 40 jaar

1.1.9	Bijzonderde graven / 1 diep	ISL & LJG		€ 2.500	€ 313	€ 625	€ 1.250
		ISL K		€ 1.280	€ 160	€ 320	€ 640

Asbestemmingen voor 5 jaar						verlengen met 5 jaar
1.1.10	Urnengedenkplaats in urnentuin			€ 360		€ 360
1.1.11	Urnengedenkplek in de Kinderhof			€ 360		€ 360
1.1.12	Urnenkeldertje			€ 190		-

1.1.13	Urnennis in de wand			€ 445			€ 445
1.1.14	Kamer van Stilte			€ 450			€ 450
1.1.15	Naamplaatje bij strooiveld			€ 150			€ 75

Paragraaf 2 Uitgifte graven buiten de volgorde

Voor uitgifte van een graf buiten de volgorde als bedoeld in artikel 3 tweede lid van de " Voorschriften voor de indeling en uitgifte van graven en urnengraven aan de Westerbegraafplaats" geldt een toeslag van 50% op het tarief dat boven het in paragraaf 1 voor dat graf zou zijn berekend.

Paragraaf 3 Ingebruikneming reservegraven als bedoeld in artikel 1, tweede lid letter f van deze verordening

In afwijking van hetgeen is bepaald in paragraaf 1 bedraagt het tarief voor het in gebruik nemen van een reservegraf voor:

1.3.1 een 75-jarig koopgraf € 1.165

Paragraaf 4 Reservering wand- en keldergraven op de Oosterbegraafplaats

1.4.1 Voor het gedurende maximaal tien jaar gereserveerd houden van een in onder 1.1.4a en 1.1.6a bedoeld wand- of keldergraf € 600

1.4.2.1 Voor het maximaal vijf jaar gereserveerd houden van de overige, niet in 1.4.1 bedoelde graven met uitsluitend recht € 250

Hoofdstuk 2 Begraven

De rechten bedragen voor:

2.1 het begraven van een lijk € 700

2.2 het begraven van een lijk in een AK graf, een K graf, een K40-graf of een ISL K graf € 350

2.3 de onder 2.1 tot en met 2.2 vermelde tarieven voor het begraven, bijzetten, op- en herbegraven gelden op maandag tot en met vrijdag van 9.30 tot 14.30 uur. Buiten deze dagen en tijdstippen worden de tarieven genoemd onder 2.1 tot en met 2.2 met 75% verhoogd behoudens de zondag waarvoor een verhoging van 100% geldt.

hoofdstuk 3 cremeren

niet van toepassing

hoofdstuk 4 bijzetten asbussen en urnen

4.1 Het recht bedraagt voor het bijzetten van een asbus met of zonder urn € 175

4.2 het onder 4.1 vermelde tarief geldt op maandag tot en met vrijdag van 9.30 tot 14.30 uur.Buiten deze dagen en tijdstippen wordt het tarief met 75% verhoogd behoudens de zondag waarvoor een verhoging van 100% geldt.

Hoofdstuk 5 Verstrooien van as

5.1 Voor het doen verstrooien van as wordt per asbus € 175

	geheven	
5.2	het onder 5.1 vermelde tarief geldt op maandag tot en met vrijdag van 9.30 tot 14.30 uur. Buiten deze dagen en tijdstippen wordt het tarief met 75% verhoogd behoudens de zondag waarvoor een verhoging van 100% geldt.	
5.3	het planten en beschikbaar stellen van een boom inclusief herinneringsplaatje in het herinneringsbos voor een periode van 20 jaar.	€ 1.000
5.3.1	voor het verlengen van de onder 5.3 vermelde periode met 10 jaar	€ 315
5.4	het vervoeren van de asbus van het crematorium Usselo naar de Ooster- of Westerbegraafplaats	€ 85
5.5	het onder 5.3 vermelde tarief geldt op maandag tot en met vrijdag van 9.30 tot 14.30 uur. Buiten deze dagen en tijdstippen wordt het tarief met 75% verhoogd behoudens de zondag waarvoor een verhoging van 100% geldt.	

Hoofdstuk 6 Grafonderhoud en vergunning graftekens

6.1	De rechten bedragen voor het onderhoud van een graf per m2 grafoppervlakte indien het recht wordt afgekocht voor 5	
6.1.1	jaar	€ 115
6.1.2	indien het recht wordt afgekocht voor 10 jaar	€ 230
6.1.3	indien het recht wordt afgekocht voor 20 jaar	€ 460
6.2	De rechten voor het in behandeling nemen van een vergunning tot het plaatsen en hebben van een grafteken bedragen	€ 100

Hoofdstuk 7 Lijkschouwing Niet van toepassing

Hoofdstuk 8 Inschrijven en overboeken Niet van toepassing

Hoofdstuk 9 opgraven of ruimen

Het recht bedraagt voor

9.1	het opgraven en het verkisten van een lijk of overblijfselen van een lijk	€ 1.450
9.2	het verzamelen van overblijfselen en het dieper plaatsen daarvan in hetzelfde graf	€ 550
9.2.1	het onder 9.1 en 9.2 vermelde tarief geldt op maandag tot en met vrijdag van 9.30 tot 14.30 uur. Buiten deze dagen en tijdstippen wordt het tarief met 75% verhoogd behoudens de zondag waarvoor een verhoging van 100% geldt	
9.3	voor het na opgraven weer begraven in een ander graf wordt het recht geheven overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 1 van de tarieventabel.	

Hoofdstuk 10 'Overige diensten

10.1	Het recht bedraagt voor het gebruik van de aula's per keer	
10.1.1	op de Westerbegraafplaats	€ 125
10.1.2	op de Oosterbegraafplaats bovenruimte	€ 125
10.1.3	op de Oosterbegraafplaats benedenruimte	€ 125
10.1.4	voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor de inrichting van een bijzondere begraafplaats in het	€ 750

	buitengebied van de gemeente	
10.1.5	Het recht bedraagt voor het gebruik van een uitvaartpaviljoen per keer	€ 75

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014

gelet op artikel 226 van de Gemeentewet.

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en invordering van hondenbelasting 2015.

Artikel 1 Belastbaar feit
Onder de naam 'hondenbelasting' wordt een directe belasting geheven ter zake van het houden van een hond binnen de gemeente.

Artikel 2 Belastingplicht
1 Belastingplichtig is de houder van een hond.
2 Als houder van een hond wordt aangemerkt degene die, onder welke titel ook, een hond onder zich heeft, tenzij blijkt dat een ander de houder is.
3 Het houden van een hond door een lid van het huishouden wordt aangemerkt als het houden van een hond door een door de in artikel 232, vierde lid, onderdeel a, van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar aan te wijzen lid van het huishouden.

Artikel 3 Vrijstellingen

1. In dit artikel wordt verstaan onder hondenasiel: aan één locatie gebonden ruimte of ruimtes bestemd of gebruikt voor het in bewaring houden van honden die zwervend zijn aangetroffen, dan wel waarvan door de eigenaar permanent afstand is gedaan, welke locatie als inrichting is aangemeld overeenkomstig artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren.
2. De belasting wordt niet geheven voor honden:
    a. die zijn opgeleid tot en dienen als blindengeleidehond en in hoofdzaak als zodanig door een blind persoon worden gehouden;
    b. die zijn opgeleid tot en dienen als gehandicaptenhond en in hoofdzaak als zodanig door een gehandicapt persoon worden gehouden;
    c. die verblijven in een hondenasiel;
    d. die uitsluitend ten verkoop of aflevering in voorraad worden gehouden in een inrichting als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren;
    e. die jonger zijn dan drie maanden, voor zover zij tezamen met de moederhond worden gehouden;
    f. waarvan de houder in het bezit is van een geldend diploma der Koninklijke Nederlandse Politiehondenvereniging, mits de houder zich verbindt zijn hond met een geleider, aan wiens bevelen hij gehoorzaamt, op aanvraag ter beschikking van de politie te stellen;
    g. waarvan de houder in het bezit is van een geldend diploma van het noodcomité van Het Nederlandse Rode Kruis of van de Nederlandse Vereniging van Rodekruishonden.

Artikel 4 Maatstaf van heffing
De belasting wordt geheven naar het aantal honden dat wordt gehouden.

Artikel 5 Belastingtarief

1. De belasting bedraagt per hond en per belasting jaar **€ 80,64**

2. In afwijking in zoverre van het voorgaande lid bedraagt de belasting per jaar voor honden gehouden in een kennels, geregistreerd bij de Raad van Beheer op Kynologisch gebied in Nederland per kennel **€ 226,92**
3. Voor belastingbedragen tot maximaal € 10 vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen hondenbelasting of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 6 Belastingjaar
Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7 Wijze van heffing
De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 8 Ontstaan van de belastingschuld heffing naar tijdsgelang
1 De belasting is verschuldigd bij de aanvang van het belastingjaar of, als dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt of het aantal honden dat wordt gehouden in de loop van het belastingjaar toeneemt, is de belasting, respectievelijk de hogere belasting, verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten als er in dat jaar, na het tijdstip van de aanvang van de belastingplicht, respectievelijk de toename van het aantal honden, nog volle kalendermaanden overblijven.
3 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, of het aantal honden dat door de belastingplichtige wordt gehouden in de loop van het belastingjaar vermindert, wordt ontheffing verleend over zoveel twaalfde gedeelten als er in dat jaar, na het tijdstip van beëindiging van de belastingplicht of de vermindering van het aantal honden, nog volle kalendermaanden overblijven, tenzij blijkt dat het bedrag van de ontheffing minder bedraagt dan € 10, -.

Artikel 9 Termijnen van betaling
1 De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.
2 In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen hondenbelasting of andere belastingen moet minder zijn dan **€ 6**.400,--;
   b de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

   De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.
3 De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 10 Kwijtschelding
Bij de invordering van de hondenbelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 11 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de hondenbelasting.

Artikel 12 Overgangsrecht

1. De ‘Verordening Hondenbelasting 2014’ van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 13, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 13 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 14 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de ‘Verordening Hondenbelasting 2015’.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier De Voorzitter

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede,

gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

gelet op artikel 255 van de Gemeentewet, artikel 26 van de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen;

overwegende, dat het gewenst is om nadere regels te stellen voor het in het geheel geen dan wel gedeeltelijk verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en rechten;

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening Kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2015

Artikel 1 Uitgesloten van kwijtschelding

Geen kwijtschelding wordt verleend voor belastingaanslagen:

a. begraafplaatsrechten;

b. marktgelden;

c. leges met uitzondering voor de leges voor huwelijken en geregistreerd partnerschap;

d. haven-kade- en opslaggeld;;

e. hondenbelasting;

f. parkeerbelastingen;

g. precariobelasting;
h. reclamebelasting;
i. reinigingsrechten.

Artikel 2 Beperkte kwijtschelding

1. Bij de de invordering van de afvalstoffenheffing, wordt geen kwijtschelding verleend voor de extra container of containers buiten de standaardset.
2. Bij de invordering van de rioolheffing wordt alleen kwijtschelding verleend van het bepaalde in artikel 6, lid 1, van die verordening, voor het aantal kubieke meters water tot en met 500 m³.
3. Bij de invordering van leges wordt alleen kwijtschelding verleend van het bepaalde in hoofdstuk 1, onder 1.1.1 onder a, voor de genoemde huwelijks- of geregistreerd partnerschapsleges;

Artikel 3 Verruimde kwijtschelding

1. Bij de kwijtschelding van de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en de in artikel 2, lid 2, genoemde leges, vindt ten aanzien van kwijtschelding het bepaalde in hoofdstuk 2, artikel 16 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toepassing met dien verstande, dat de kosten van bestaan als bedoeld in artikel 16 van de genoemde uitvoeringsregeling, worden vastgesteld op 100 percent van de genormeerde bijstanduitkering.
2. Bij de kwijtschelding van van de in het eerste lid genoemde belastingen wordt voor echtgenoten, voor een alleenstaande of een alleenstaande ouder, die 65 jaar of ouder zijn, het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% percent van de toepasselijke netto AOW-bedragen, berekend overeenkomstig het bepaalde in artikel 1a van de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen.

3. Bij de kwijtschelding van de in het eerste lid genoemde belastingen worden overeenkomstig het bepaalde in artikel 28, lid 3, van de Uitvoeringsregeling als uitgaven mede in aanmerking genomen de netto kosten van kinderopvang.
4. Ter beoordeling van de aanvraag om kwijtschelding vindt een toets plaats aan de hand van hetgeen bepaald is in artikel 12 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet.
5. Aan een natuurlijk persoon die een bedrijf of zelfstandig een beroep uitoefent wordt alleen kwijtschelding verleend voor de privébelastingen, d.w.z. voor die belastingen die worden geheven voor de woning.

Artikel 4 Wijze van aanvraag kwijtschelding
Voor de aanvraag om kwijtschelding dient gebruik te worden gemaakt van het door de gemeenteambtenaar belast met invordering van gemeentelijke belasting, als bedoeld in artikel 232, vierde lid, onder b van de Gemeentewet (invorderingsambtenaar), vastgestelde aanvraagformulier met de daarbij behorende toelichting.

Artikel 5 Termijnen
1. Een verzoek om kwijtschelding wordt binnen twee maanden na de dagtekening van de aanslag, waarvoor kwijtschelding wordt gevraagd, bij de gemeente ingediend.
2. Verzoeken om kwijtschelding die na afloop van deze termijn worden ingediend, worden ambtshalve in behandeling genomen, met als voorwaarde dat er geen kwijtschelding kan worden aangevraagd indien het bedrag van de aanslag op het moment van aanvragen van kwijtschelding al minimaal 3 maanden geleden is betaald.

Artikel 6 Overgangsrecht
De bestaande kwijtscheldingsverordening, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 7 genoemde datum van ingang van de verordening, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op ingediende verzoeken die zich voor die datum hebben voorgedaan.

Artikel 7 Inwerkingtreding
Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

Artikel 8 citeertitel
Deze verordening kan worden aangehaald als “Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2015”.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 15 december 2014.

griffier, voorzitter,

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

Gelet op de artikelen 156, eerste en tweede lid, aanhef en onderdeel h, en 229, eerste lid, aanhef onderdeel b, van de Gemeentewet en en de artikelen 2, tweede lid, en 7 van de Paspoortwet;

b e s l u i t

vast te stellen de

Verordening op de heffing en invordering van leges 2015

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a. "dag": de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur, waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;

b. “week": een aaneengesloten periode van zeven dagen;

c. "maand": het tijdvak dat loopt van de n dag in een kalendermaand tot en met de (n-1) dag in de volgende kalendermaand;

d "jaar": het tijdvak dat loopt van de n dag in een kalenderjaar tot en met de (n-1) dag in het volgende kalenderjaar;

e "kalenderjaar": de periode van 1 januari tot en met 31 december.

Artikel 2 Aard van de heffing en belastbaar feit

Onder de naam ‘leges’ worden rechten geheven voor:

a. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;

b. het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Paspoortwet;

een en ander zoals genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3 Belastingplicht

Belastingplichtig is de aanvrager dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend of handelingen zijn verricht.

Artikel 4 Vrijstellingen

De in deze verordening genoemde leges worden, voor zover daarin niet reeds op andere plaatsen in deze verordening is voorzien, niet geheven voor:

1. diensten waarvan de kosten krachtens afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening (grondexploitatie) zijn of worden verhaald;
2. diensten met betrekking tot een aanvraag tot verlening of gehele of gedeeltelijke intrekking

van een omgevingsvergunning of wijziging van voorschriften van een omgevingsvergunning, voor zover die aanvraag betrekking heeft op een activiteit met betrekking tot een inrichting als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder e, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

3. het in behandeling nemen van een aanvraag tot verlening van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onderdeel i, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover het een activiteit betreft bedoeld in artikel 2.2a van het Besluit omgevingsrecht (omgevingsvergunning beperkte milieutoets);
4. het afgeven van beschikkingen op aanvragen en bezwaarschriften ter zake van plaatselijke belastingen;
5. het aan belanghebbende uitreiken van beschikkingen of afschriften daarvan, houdende aanstelling, benoeming, bevordering, ontslag, toekenning van bezoldiging, vergoeding of toelage, dan wel verhoging hiervan betrekking hebbende op enige gemeentelijke functie of dienstverrichting jegens de gemeente;
6. het aan belanghebbende uitreiken van beschikkingen of afschriften daarvan, houdende beslissing op een aanvraag om subsidie uit de gemeentekas;
7. het afgeven van beschikkingen of afschriften van beschikkingen op aanvragen ter zake van bijstand ingevolge de Algemene Bijstandswet en andere uitkeringen in het persoonlijk belang van de uitkeringsgerechtigden;
8. ontheffingen op grond van artikel 87 van het Regelement Verkeersregels en Verkeerstekens voor zover die zijn aangevraagd door gemeentelijke afdelingen en sectoren;
9. het in behandeling nemen van een aanvraag om een vergunning voor het plaatsen van een mobiele onderzoeksunit die wordt gebruikt voor het doen van bevolkingsonderzoek als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet op het bevolkingsonderzoek, voor welk onderzoek op grond van die wet vergunning is verleend;
10. De in de tarieventabel onder 1.9.2 genoemde rechten worden niet geheven, indien de verrichtingen plaatsvinden ten behoeve van door publiekrechtelijke lichamen toegekende pensioenen, lijfrenten en overige sociale uitkeringen.

Artikel 5 Maatstaf van heffing en tarieven

1. De leges worden geheven naar de maatstaven en tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel.
2. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een projectuitvoeringsbesluit als bedoeld in artikel 2.10 van de Crisis- en herstelwet bedraagt het tarief de som van de bedragen die op grond van deze verordening verschuldigd zouden zijn voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning, ontheffing, vrijstelling of enig ander besluit in het kader van de ontwikkeling en verwezenlijking van het project, voor zover het projectuitvoeringsbesluit strekt ter vervanging van deze besluiten, zoals bedoeld in artikel 2.10, derde lid, van de Crisis- en herstelwet.
3. Voor de berekening van de leges wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid gerekend.
4. Het bedrag van de heffing op grond van Titel 2 van de Tarieventabel wordt per belastingaanslag naar beneden afgerond op hele euro's.

Artikel 6 Wijze van heffing

1. De leges op basis van titel 2 van de tarieventabel worden bij wege van aanslag geheven.
2. De overige leges worden geheven bij wege van een mondelinge dan wel een gedagtekende schriftelijke of digitale kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een stempelafdruk, zegel, nota of andere schriftuur. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 7 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid van de Invorderingswet 1990 moeten de leges worden betaald ingeval de kennisgeving bedoeld in artikel 6:
   a. mondeling wordt gedaan, op het moment van het doen van de kennisgeving;
   b. schriftelijk wordt gedaan, op het moment van het uitreiken van de kennisgeving;
   c. digitaal wordt gedaan, op het moment van mailing van de kennisgeving.
2. Indien de leges niet op het in het eerste lid genoemde tijdstip kunnen worden vastgesteld moeten deze, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid, worden betaald, indien het betreft:
   a. de afgifte van een vergunning, ter zake waarvan het bedrag van de verschuldigde leges wordt berekend in verhouding tot een begroting van kosten of voor zover de leges verschuldigd zijn op grond van titel 2, hoofdstuk I, rubriek I, (leges omgevingsvergunning) van de bij deze verordening behorende tarieventabel binnen een maand na dagtekening van de schriftelijke kennisgeving;
   b. een niet onder a genoemd geval, binnen veertien dagen na dagtekening van de schriftelijke kennisgeving.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 8 Kwijtschelding

Bij de invordering van de leges wordt geen kwijtschelding verleend met uitzondering van de in Titel 1, Hoofdstuk 1 onder 1.1.1. a, genoemde huwelijks- of geregistreerd partnerschap leges.

Artikel 9 Vermindering of teruggaaf

Gehele of gedeeltelijke vermindering of teruggaaf van leges voor een in de bij deze verordening behorende tarieventabel omschreven dienst wordt verleend overeenkomstig een met betrekking tot die dienst in die tarieventabel opgenomen bepaling.

Artikel 10 Overdracht van bevoegdheden

Het college is bevoegd tot het wijzigen van deze verordening in de loop van het kalenderjaar, indien de wijzigingen:

a. van zuiver redactionele aard zijn;
b. een gevolg zijn van nieuwe of gewijzigde rijksregelgeving die in werking treedt binnen drie maanden na de officiële bekendmaking van de inwerkingtreding ervan in het Staatsblad of de Staatscourant en het de volgende hoofdstukken of onderdelen van titel 1 van de tarieventabel betreft:

1. hoofdstuk 1 onderdeel 1.1.7 Ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het legesbesluit akten burgerlijke stand.
2. hoofdstuk 2 (reisdocumenten)
3. hoofdstuk 3 (rijbewijzen);
4. onderdeel 1.9.1 (verklaring omtrent het gedrag);

Artikel 10A Hardheidsclausule

Het college kan voor bepaalde gevallen deze verordening buiten toepassing laten of daarvan afwijken voorzover toepassing, gelet op het belang dat de verordening beschermt, zal leiden tot onbillijkheden van overwegende aard.

Artikel 11 Abonnementen

1. Elk abonnement wordt gesteld op naam van de aanvrager (aanvraagster); het is noch geheel, noch gedeeltelijk voor overdracht vatbaar.
2. Aan iedere geabonneerde wordt een gedagtekende verklaring van abonnement uitgereikt, vermeldende al wat voor geabonneerde van belang wordt geacht. De geabonneerde is verplicht desverlangd de verklaring van abonnement bij zijn aanvraag om inlichtingen over te leggen.
3. Een abonnement wordt geacht te zijn ingegaan op de dag, waarop het verschuldigde bedrag is voldaan, tenzij een latere dag is overeengekomen.
4. Gehele of gedeeltelijke terugbetaling van een niet of niet volledig gebruikt abonnement vindt niet plaats.
5. Indien van een abonnement een ander gebruik wordt gemaakt dan waarvoor het is aangegaan, wordt de verdere verstrekking van inlichtingen aan de betrokkene gestaakt, zonder dat restitutie van de geheven leges zal plaatsvinden.

Artikel 12 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de leges.

Artikel 13 Overgangsrecht

1. De ‘Legesverordening 2014’ van 16 december 2013, laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit d.d. 10 maart 2014, wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.

2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Legesverordening 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier De Voorzitter

TARIEVENTABEL, BEHORENDE BIJ DE LEGESVERORDENING 2015.

Indeling tarieventabel

Titel 1 **Algemene dienstverlening**

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand
Hoofdstuk 2 Reisdocumenten
Hoofdstuk 3 Rijbewijzen
Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de Basisregistratie Personen
Hoofdstuk 5 Verstrekkingen uit het Kiezersregister
Hoofdstuk 6 Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoonsgegevens
Hoofdstuk 7 Bestuursstukken
Hoofdstuk 8 Vastgoedinformatie
Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken
Hoofdstuk 10 Stadsarchief
Hoofdstuk 11 Huisvestingswet
Hoofdstuk 12 Leegstandwet
Hoofdstuk 13 Gemeentegarantie
Hoofdstuk 14 Standplaatsen
Hoofdstuk 15 Winkeltijdenwet
Hoofdstuk 16 Kansspelen
Hoofdstuk 17 Telecommunicatie
Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer
Hoofdstuk 19 Diversen

Titel 2 **Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning**

Hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen
Hoofdstuk 2 Beoordeling conceptaanvraag
Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning
Hoofdstuk 4 Vermindering
Hoofdstuk 5 Vermindering of Teruggaaf
Hoofdstuk 6 Intrekking omgevingsvergunning gereserveerd
Hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project
Hoofdstuk 8 Bestemmingswijzigingen
Hoofdstuk 9 vervallen
Hoofdstuk 10 Overig/administratief

Titel 3 **Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn**

Hoofdstuk 1 Drank- en Horecawet
Hoofdstuk 2 Evenementenvergunning
Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven
Hoofdstuk 4 Splitsingsvergunning woonruimte
Hoofdstuk 5 Brandbeveiligingsverordening
Hoofdstuk 7 Kinderopvang
Hoofdstuk 8 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

Titel 1 Algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand

1.1	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap in het stadhuis of op een buitenlocatie*	
1.1.1	van maandag tot en met zaterdag	€ 465,00
1.1.1.1	Het onder 1.1.1 vermelde basistarief wordt verhoogd met toeslagen indien:	
1.1.1.1.1	gebruik wordt gemaakt van de mozaïekzaal van het stadhuis van maandag tot en met vrijdag	€ 75,25
1.1.1.1.2	gebruik wordt gemaakt van de mozaïekzaal van het stadhuis op zaterdag	€ 410,75
1.1.1.1.3	gebruik wordt gemaakt van een buitenlocatie op zaterdag	€ 205,35
1.1.1.1.4	het ter beschikking stellen aan bruidsparen van een internetverbinding voor het tonen van hun huwelijksvoltrekking inclusief de verstrekking van een DVD	€ 75,25
1.1.1.1.5	voltrekking van een huwelijk of een geregistreerd partnerschap bij een eenmalige locatie van maandag tot en met zaterdag	€ 342,35
1.1.1.1.6	Inschakeling van een externe buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand	€ 98,70
	*(in de hiervoor bedoelde gevallen is dit exclusief kosten die de buitenlocatie zelf in rekening brengt)	
1.1.2	Het tarief bedraagt voor het verstrekken van: een huwelijks of een geregistreerd partnerschapsboekje: bij een legesvrij of een formaliteiten huwelijk of een vervanging	€ 29,35
1.1.3	Het tarief bedraagt voor het omzetten van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk	€ 50,30
1.1.4	Het tarief bedraagt voor een uittreksel ten behoeve van huwelijksaangifte	€ 15,80
1.1.5	Het tarief bedraagt voor het bemiddelen ter verkrijging van uittreksels uit buitenlandse registers van de burgerlijke stand, per uittreksel	€ 15,80
	en tot een maximum van 4 x € 15,80 per gezin	€ 63,20
1.1.6	Het tarief bedraagt voor het verstrekken van daartoe geschikte opgaven voor publicatie in nieuwsbladen van geboorten, huwelijksaangiften, voltrokken huwelijken, partnerschapsregistraties en sterfgevallen, bij jaarabonnement	€ 801,90
1.1.7	Ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het legesbesluit akten burgerlijke stand.	

Hoofdstuk 2 Reisdocumenten

1.2	Het tarief bedraagt voor het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag:	
1.2.1	van een nationaal paspoort:	
1.2.1.a	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 66,95
1.2.1.b	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 101,75
1.2.1.c	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 51,05
1.2.1.d	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 85,80

1.2.2	van een nationaal paspoort, een groter aantal bladzijden bevattende dan een nationaal paspoort als bedoeld in onderdeel 1.2.1 (zakenpaspoort):	
1.2.2.a	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 66,95
1.2.2.b	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 101,75
1.2.2.c	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 51,05
1.2.2.d	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 85,80
1.2.3	van een reisdocument ten behoeve van een persoon die op grond van de Wet betreffende de positie van Molukkers als Nederlander wordt behandeld (faciliteitenpaspoort):	
1.2.3.a	voor een persoon die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 66,95
1.2.3.b	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 101,75
1.2.3.c	voor een persoon die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 51,05
1.2.3.d	voor een niet-ingezetene die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 85,80
1.2.4	van een reisdocument voor vluchtelingen of een reisdocument voor vreemdelingen	€ 51,05
1.2.5	van een Nederlandse identiteitskaart:	
1.2.5.a	voor een persoon (ingezetenen) die op het moment van de aanvraag 18 jaar of ouder is	€ 52,95
1.2.5.b	in andere gevallen dan bedoeld in subonderdeel 1.2.5.a aan niet-ingezetenen	€ 90,65
1.2.5.c	voor een persoon (ingezetenen) die op het moment van de aanvraag de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt	€ 28,35
1.2.5.d	in andere gevallen dan bedoeld in subonderdeel 1.2.5.c aan niet-ingezetenen	€ 65,40
1.2.6	voor een spoedlevering van de in de onderdelen 1.2.1 tot en met 1.2.5 genoemde documenten, de in die onderdelen genoemde leges vermeerderd met een bedrag van	€ 47,05
1.2.7	Het tarief als genoemd in 1.2.6 wordt bij een gecombineerde spoedlevering van een nieuw document als bedoeld in 1.2.1 tot en met 1.2.5, slechts één keer per document berekend	

Hoofdstuk 3 Rijbewijs

1.3.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot:	
1.3.1.1	het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs	€ 38,45
1.3.2	Het tarief genoemd in 1.3.1.1 wordt bij een spoedlevering vermeerderd met een bedrag van	€ 34,10

Hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de Basisregistratie personen

1.4.1	Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt onder één verstrekking verstaan één of meer gegevens over één persoon waarvoor de basisregistratie personen moet worden geraadpleegd.	
1.4.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.4.2.1	tot het verstrekken van gegevens per verstrekking of (gezins-) uittreksel	€ 15,80

1.4.2.2	Voor inlichtingen uit een ander bevolkings- en verblijfsregister dan de lopende basisregistratie personen, is het dubbele verschuldigd van de hiervoor vermelde tarieven.	
1.4.3	De in 1.4.2.1 genoemde leges worden voor ieder daaraan besteed kwartier, indien op verzoek de basisregistratie personen wordt doorgenomen, verhoogd met	€ 23,30
1.4.4	De in 1.4.2.1 genoemde leges wordt bij een spoedlevering (gegarandeerde verstrekking van de gevraagde inlichting binnen 3 werkdagen) vermeerderd met een bedrag per opgevraagde inlichting	€ 15,80

Hoofdstuk 5 Verstrekkingen uit het kiezersregister

gereserveerd

Hoofdstuk 6 Verstrekkingen op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens

gereserveerd

Hoofdstuk 7 Bestuursstukken

1.7.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag	
1.7.1.1	tot het afsluiten van een abonnement op de publicabele besluitenlijst van het College van Burgemeester en Wethouders (wekelijkse toezending)	€ 49,65
1.7.1.2	Plaatselijke politieke groeperingen en plaatselijke afdelingen van landelijke politieke partijen, alsmede besturen van vakcentrales zijn ten aanzien van een door Burgemeester en Wethouders te bepalen aantal exemplaren c.q. abonnementen vrijgesteld van het betalen van het onder 1.7.1.1 vermelde tarief, mits zij de stukken bij de Publieksdiensten in het Stadskantoor afhalen.	

Hoofdstuk 8 Vastgoedinformatie

1.8.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.8.1.1	voor het verkrijgen van inzage van de bij de gemeente berustende kadastrale bescheiden, te weten kadastrale legger, per leggerartikel en/of de kadastrale kaart, per kaartblad	€ 5,45
	In dit bedrag is begrepen het verkrijgen van één fotokopie op A4-formaat van het leggerartikel en/of de kadastrale kaart.	
1.8.1.2	voor een uittreksel uit het register en/of de registratie op basis van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke Beperkingen	€ 11,80
1.8.1.3	voor een onbelastverklaring uit het beperkingenregister op basis van de Wet kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen	€ 11,80
1.8.1.4	voor een verzoek om informatie uit de Openbare Registers via Kadaster on-Line: de legeskosten ad	€ 5,45
	van Kadaster on-Line, te vermeerderen met een toeslag van	€ 18,20
	per kwartier voor het in behandeling nemen van een verzoek om toelichting	
1.8.1.5	een verklaring bestemming en gebruik per adres	€ 121,90
1.8.1.6	een planologische verklaring per adres	€ 85,55
1.8.1.7	een milieuhygiënische verklaring per adres	€ 85,55

Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken

1.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.9.1	tot het verstrekken van een verklaring omtrent het gedrag	€ 30,05

1.9.2	tot het verstrekken van een bewijs van in leven zijn	€ 15,80
1.9.3	tot het verstrekken van een legalisatie van een handtekening of fotokopie	€ 15,80
1.9.4	tot het verstrekken van een bewijs van Nederlanderschap	€ 15,80
1.9.5	tot het verstrekken van iedere andere verklaring omtrent een bepaalde persoon	€ 15,80
1.9.6	tot bemiddeling op een verzoek om leeftijdsherziening	€ 77,10

Hoofdstuk 10 Stadsarchief

1.10	Het tarief bedraagt voor :	
1.10.1	Het op verzoek doen van onderzoek in het archief per 15 minuten of gedeelte daarvan, daaraan besteed	€ 13,45
1.10.2	Voor gereedmaken van bestellingen per 15 minuten of gedeelte daarvan	€ 9,20
1.10.3	Voor het meewerken aan lezingen en exposities op verzoek van derden per uur of gedeelte daarvan	€ 54,00
1.10.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
1.10.4.1	Fotokopieën of afschriften van stukken, een door of vanwege de gemeente uitgegeven stuk, in deze verordening niet genoemd of waarvoor geen afzonderlijke prijs is vastgesteld	
a	per pagina op formaat A4 of gedeelte daarvan	€ 0,40
b	per pagina op formaat A3 of gedeelte daarvan	€ 0,60
c	per pagina op formaat A2 of gedeelte daarvan (op A0-printer)	€ 15,30
d	per pagina op formaat A1 of gedeelte daarvan (op A0-printer)	€ 21,05
e	per pagina op formaat A0 of gedeelte daarvan (op A0-printer)	€ 26,75
1.10.4.2	het scannen of opname met digitale camera van foto's of overige documenten per foto (vanaf 300 dpi) c.q. per document	€ 13,45
1.10.4.2.1	Indien gebruik wordt gemaakt van een Cd-rom dan wordt de op basis van het 1.10.4.2 verschuldigde leges per Cd-rom verhoogd met	€ 3,00
1.10.4.2.2	Indien gebruik wordt gemaakt van een USB-stick dan wordt de op basis van het 1.10.4.2 verschuldigde leges per USB-stick verhoogd met	€ 4,05
1.10.4.3	Readerprinter afdrukken (zelfbediening) per A4 afdruk	€ 0,50
1.10.4.4	fotoprint op glanspapier Formaat 13 x 18	€ 10,25
	Formaat 18 x 24	€ 13,45
	Formaat 24 x 30	€ 16,75

Hoofdstuk 11 Huisvestingswet

1.11	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.11.1	tot het verlenen van een vergunning tot omzetting van zelfstandige woonruimte in onzelfstandige woonruimte als bedoeld in artikel 30, eerste lid, onderdeel c, van de Huisvestingswet, per te verhuren kamer	€ 253,15
	Als de aanvraag wordt ingetrokken, buiten behandeling wordt gelaten of wordt geweigerd, wordt 50% van de leges in rekening gebracht	

Hoofdstuk 12 Leegstandswet

1.12	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.12.1	tot het verlenen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte als bedoeld in artikel 15, eerste lid, van de Leegstandwet	€ 85,30

1.12.2	tot verlenging van een vergunning tot tijdelijke verhuur van woonruimte als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, van de Leegstandwet	€ 85,30
1.12.3	tot het verlenen van een vergunning tot tijdelijke verhuur van leegstaande woonruimte, voorover deze is gelegen in een complex van 10 woningen of meer, als bedoeld in artikel 15, eerste lid van de Leegstandswet	€ 85,30

Hoofdstuk 13 Gemeentegarantie

Gereserveerd

Hoofdstuk 14 Standplaatsen

1.14	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.14.1	tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 2 van de Standplaatsverordening:	
	a voor een vaste standplaats	€ 74,55
	b voor een tijdelijke standplaats	€ 29,85
1.14.2	tot het verlenen van iedere andere vergunning, wijziging, inschrijving of ontheffing, verleend op grond van de Standplaatsverordening	€ 38,40

Hoofdstuk 15 Winkeltijdenwet

1.15	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een ontheffing of vrijstelling op grond van de Winkeltijdenwet, het Vrijstellingenbesluit Winkeltijdenwet of de Winkeltijdenverordening :	€ 70,90

Hoofdstuk 16 Wet op de kansspelen

1.16.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een aanwezigheidsvergunning als bedoeld in artikel 30b van de Wet op de kansspelen:	
1.16.1.1	voor een periode van twaalf maanden voor één kansspelautomaat	€ 56,50
1.16.1.2	voor een periode van twaalf maanden voor twee of meer kansspelautomaten, voor de eerste kansspelautomaat	€ 56,50
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 34,00
1.16.1.3	voor één kansspelautomaat, welke vergunning geldt voor een periode van vier jaar	€ 226,50
1.16.1.4	voor twee of meer kansspelautomaten, welke vergunning geldt voor een periode van vier jaar, voor de eerste kansspelautomaat	€ 226,50
	en voor iedere volgende kansspelautomaat	€ 136,00
1.16.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Wet op de kansspelen (loterijvergunning)	€ 55,80
1.16.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning tot het exploiteren of doen exploiteren van een speelgelegenheid als bedoeld in artikel 2:39 van de Algemene plaatselijke verordening	€ 55,80

Hoofdstuk 17 Telecommunicatie en nutsvoorzieningen

1.17.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een melding in verband met het verkrijgen van instemming over plaats, tijdstip en wijze van uitvoering van werkzaamheden als bedoeld in artikel 5.4, eerste lid, van de Telecommunicatiewet	€ 321,85

1.17.1.2	indien met betrekking tot een melding overleg moet plaatsvinden tussen gemeente, andere beheerders van openbare grond en de aanbieder van het netwerk, verhoogd met	€ 171,70
1.17.1.3	indien met betrekking tot een melding onderzoek naar de status van de kabel plaatsvindt, verhoogd met het bedrag van de voorafgaand aan het in behandeling nemen van de melding aan de melder meegedeelde kosten, blijkend uit een begroting die door het college van burgemeester en wethouders is opgesteld.	
1.17.2	Indien een begroting als bedoeld in 1.17.1.3 is uitgebracht, wordt een melding in behandeling genomen op de vijfde werkdag na de dag waarop de begroting aan de melder ter kennis is gebracht, tenzij de melding voor deze vijfde werkdag schriftelijk is ingetrokken.	

Hoofdstuk 18 Verkeer en vervoer

1.18	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.18.1	voor een ontheffing per voertuig als bedoeld in artikel 87 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (rekening houdende met het bepaalde in 1.18.12)	
	voor een periode van maximaal een week	€ 30,40
	voor een periode van maximaal één maand	€ 45,55
	voor een periode van maximaal een half jaar:	€ 81,00
	voor een periode van maximaal één jaar	€ 121,50
1.18.2	tot het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 9.1 van de Regeling voertuigen voor een periode van maximaal één jaar	€ 64,15
1.18.3	tot het verstrekken van een gehandicaptenparkeerkaart als bedoeld in artikel 49 van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	€ 33,00
1.18.3.1	voor een document, genoemd onder 1.18.3 dat wordt verstrekt in verband met vermissing van het oorspronkelijk afgegeven document wordt het bij dat artikel genoemde tarief verhoogd met een bedrag van	€ 20,25
1.18.4	voor een ontheffing als bedoeld in artikel 148 van de Wegenverkeerswet 1994	€ 28,35
	Indien vooroverleg noodzakelijk is geldt een opslag van per aanvraag	€ 101,25
1.18.5	In afwijking van 1.18.1 geldt voor het afgesloten gedeelte van het stadserf: voor een ontheffing van artikel 10 van het RVV 1990, artikel 62 juncto bord E1 van bijlage I (parkeerverbod), of van artikel 62 juncto bord G5/G7 van bijlage I (voetgangersgebied), van het RVV 1990	€ 28,05
1.18.6	voor iedere andere vergunning of ontheffing, verleend op grond van de Wegenverkeerswet 1994 of een daarop steunende regeling	€ 56,70
	met dien verstande dat dit bedrag met	€ 150,00
	wordt verhoogd indien tevens een gecertificeerde sleutel moet worden afgegeven voor het bedienen van een paaltje of slagboom op een afgesloten weg. Per huisadres worden maximaal twee sleutels afgegeven. Het genoemde bedrag van geldt per sleutel.	€ 150,00
1.18.6.1	Indien een onder 1.18.6 bedoelde sleutel wordt verstrekt in verband met vermissing van de oorspronkelijk afgegeven sleutel, wordt de in het vorige lid genoemde tarief van:	€ 150,00
	verhoogd met een bedrag van ter vergoeding van de kosten voor registratie van de vermissing	€ 5,05

1.18.6.2	Indien een onder 1.18.6 bedoelde sleutel wordt verstrekt in verband met breuk van of slijtage aan de oorspronkelijk afgegeven sleutel, wordt de in het vorige lid genoemde tarief van:	€ 50,00
	verhoogd met een bedrag van ter vergoeding van de kosten voor registratie van de vermissing	€ 5,05
1.18.7	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
1.18.7.1	vermelding van een verandering in of afgifte van een duplicaat van de in dit hoofdstuk bedoelde vergunningen of ontheffingen	€ 11,25
1.18.8	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor:	
1.18.8.1	het verlenen van een éénmalige ontheffing voor een termijn van maximaal 3 maanden als bedoeld in artikel 22 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 136,30
1.18.8.2	het verlenen van een ontheffing voor een termijn van 1 tot 3 jaar als bedoeld in artikel 22 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 274,00
1.18.8.3	het verlenen van een verlenging van een ontheffing voor een termijn van 1 tot 3 jaar als bedoeld in artikel 22 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen	€ 182,30
1.18.9	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om Ontheffing van de Luchtvaartwet	€ 120,30
1.18.10	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het aanstellen van verkeersregelaars/transportbegeleiders voor een periode van 5 jaar op grond van artikel 7 van de Regeling Verkeersregelaars 2009, inclusief aanstellingspas, per verkeersregelaars/transportbegeleider	€ 131,65
	Bij verlies/diefstal van een aanstellingspas worden kosten in rekening gebracht voor de verstrekking van een duplicaat van de aanstellingspas conform het tarief dat vermeld is in artikel 1.18.7.1	
1.18.10.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het aanstellen van verkeersregelaars/transportbegeleiders op grond van artikel 11 van de Regeling Verkeersregelaars 2009, inclusief aanstellingspas per verkeersregelaars/transportbegeleider voor een aanvraag voor:	
	1 t/m 5 aangestelde personen	€ 36,85
	6 t/m 10 aangestelde personen	€ 73,70
	11 t/m 20 aangestelde personen	€ 147,40
	21 of meer aangestelde personen	€ 253,15
	Dit tarief geldt indien de aangestelde personen worden aangesteld voor een aaneensluitende periode van maximaal 12 maanden en het niet een aanvraag voor het aanstellen voor een eenmalig evenement betreft.	
	Bij verlies/diefstal van een aanstellingspas worden kosten in rekening gebracht voor de verstrekking van een duplicaat van de aanstellingspas conform het tarief dat vermeld is in artikel 1.18.7.1	
1.18.11	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het aanstellen van verkeersbrigadiers op grond van artikel 56 lid 2 BABW, inclusief legitimatiebewijs, per verkeersbrigadier	€ 37,45
1.18.12	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het verkrijgen van een tijdelijke dan wel permanente ontheffing (al dan niet met tijdsduurbeperking) van het verbod om het stadserf binnen te rijden en het verstrekken van een toegangspas of kentekenherkenning met een geldigheidsduur van een jaar conform de voorschriften van de beleidregel “Afsluiting stadserf Enschede”	€ 27,20

1.18.12.1	Voor de in 1.18.12 genoemde toegangspas zal een borg geheven worden van	€ 50,00
1.18.12.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor het verkrijgen van een tijdelijke ontheffing van het verbod om het stadserf binnen te rijden en het verstrekken van een toegangspas conform de voorschriften van de beleidsregel "Afsluiting stadserf Enschede"	€ 8,00
1.18.12.3	Voor de in 1.18.12.2 genoemde toegangspas zal een borg geheven worden van	€ 50,00
1.18.13	Het tarief bedraagt voor de afgifte van:	
1.18.13.1	een sleutel voor het bedienen van een parkeerbeugel ingeval van verlies, diefstal of bij het in ongerede raken van de orginele sleutel	€ 18,25
1.18.13.2	een transponder voor het bedienen van een toegangssysteem naar een parkeerplaats ingeval van verlies, diefstal of bij het in ongerede raken van vermissing van de orginele transponder	€ 50,00
1.18.13.3	een parkeervergunning ingeval van verlies, diefstal, of bij het in ongerede raken van de orginele parkeervergunning	€ 10,30

Hoofdstuk 19 Diversen

1.19.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag:	
1.19.2	tot het verlenen van een ontheffing van het verbod bedoeld in artikel 2:11 van de Algemene Plaatselijke Verordening (werkzaamheden in de openbare weg)	€ 313,15
1.19.3	tot het verlenen van een vergunning voor een ligplaats als bedoeld in artikel 23 van de Havenverordening	€ 136,30
1.19.4	Tot het verlenen van een ontheffing op grond van het Wegenreglement Overijssel ten behoeve van het leggen van een schrikdraadkabel	€ 20,20
1.19.5	Een vergunning als bedoeld in artikel 5:14 van de Algemene Plaatselijke Verordening:	
	a met een geldigheidsduur van een dag	€ 10,90
	b met een geldigheidsduur van een maand	€ 32,40
	c met een geldigheidsduur van een jaar	€ 97,30
1.19.6	bemiddeling op een verzoek om leeftijdsherziening	€ 77,10
1.19.7	gereserveerd	
1.19.8	een vergunning als bedoeld in artikel 2:86 van de Algemene Plaatselijke Verordening (growshops c.a.)	€ 389,05
1.19.9	een vergunning tot het opgraven c.q. herbegraven van een lijk	€ 90,15
1.19.10	een ontheffing van het verbod als bedoeld in artikel 2:10 van de Algemene Plaatselijke Verordening (opslaan materiaal)	€ 181,15
1.19.11	een ontheffing als bedoeld in artikel 4:6, tweede lid, van de Algemene Plaatselijk Verordening (geluidshinder) of art. 8.3 lid 1 van het bouwbesluit 2012	€ 178,80
1.19.12	tot het verstrekken van iedere in deze verordening en tarieventabel niet afzonderlijk genoemde administratieve dienst of de verstrekking van inlichtingen op basis van onderzoek	€ 8,65
1.19.13	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een ontheffing van het verbod op kamperen grond van artikel 4:18, lid 3, van de Algemene Plaatselijke Verordening	€ 78,60
1.19.14	Het tarief bedraagt ter zake van het in behandeling nemen tot het verstrekken van een beschikking op aanvraag, voor zover daarvoor niet elders in deze tabel of in een andere wettelijke regeling een tarief is opgenomen	€ 54,00

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning

Hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen

2.1.1 **Voor de toepassing van deze titel wordt verstaan onder:**

2.1.1.1 **aanlegkosten:**

de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en van technische installatie werken (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;

de aannemingssom exclusief omzetbelasting, bedoeld in paragraaf 1, eerste lid, van de Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012), voor het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt, een raming van de aanlegkosten, de omzetbelasting niet inbegrepen. Indien de werken of werkzaamheden geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschieden wordt in deze titel onder aanlegkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor de werken of werkzaamheden waarop de aanvraag betrekking heeft;

2.1.1.2 **bouwkosten:**

A. Uitgangspunten "standaard" bouwwerken:

Bij de in onderstaande tabel genoemde bouwwerken wordt het aantal kubieke meters of het aantal vierkante meters berekend volgens NEN 2580 (bruto-oppervlakte- en inhoudsberekening bouwwerken)

Civieltechnisch
Parkeergarage (gebouw) bovengronds
Parkeergarage ondergronds

Agrarische voorzieningen
Veldschuren, werktuigberging
Loodsen
Stallen, rund / kip
Varkensstallen
Paardenstallen
Mestkelders

Industrie
Productie- / opslaghal, magazijn < 10.000 m3
Productie- / opslaghal, magazijn > 10.000 m3
Productie- / opslaghal, magazijn > 20.000 m3
Werkplaatsen / garages

Kantoren
kantoren

Handel
Commerciële centra
Warenhuizen / supermarkten
Showroom

Winkels
Medisch/ sociaal
Verpleeg / bejaardenhuizen
gezondheidscentra / huisartsenpraktijk/ apotheek
Horeca
Hotels
(Eet)café / snackbar / koffiebar
Restaurant
Feest-/vergaderzaal
Amusement
Schouwburg
Bioscoop
Sport
Sporthallen / gymzalen
Kleedgebouwen, kantines, clublokaal
Onderwijs
Scholen/ kinderdagverblijven
Woningen/ woongebouwen
Seriematig / projectbouw / sociale woningbouw
Flats/ appartementen
Recreatiewoningen
Vrijstaande en /of geschakelde woningen
Tijdelijke woonvoorziening, hout / mobiel
Overige
Aanbouwen/erkers
Garage / berging, vrijstaand / aangebouwd
Dakkapel (per m1)
Dakopbouw
Carport/overkapping (per m2)
Kelder
Schuttingen/hekwerken (per m1)

B. Uitgangspunt bouwkosten "niet-standaard" bouwwerken:
Voor bouwwerken die niet in bovenstaande tabel Bouwkosten zijn genoemd worden de bouwkosten (exclusief BTW) als uitgangspunt genomen. Onder bouwkosten wordt in deze gevallen verstaan de aan een derde te betalen aanneemsom als bedoeld in paragraaf 1, lid 1 van de "Uniforme Administratieve Voorwaarden voor de uitvoering van werken en technische installatiewerken 2012 (UAV 2012), van het uit te voeren werk, of voor zover deze ontbreekt een raming van de aan een derde te betalen bouwkosten berekend op de wijze als bedoeld in normblad NEN 2639, uitgave 2013, of zoals dit normblad laatstelijk is vervangen of gewijzigd (exclusief BTW). Indien het bouwen geheel of gedeeltelijk door zelfwerkzaamheid geschiedt wordt in deze titel onder bouwkosten verstaan: de prijs die aan een derde in het economisch verkeer zou moeten worden betaald voor het tot stand brengen van het bouwwerk waarop de aanvraag betrekking heeft;

2.1.1.3 Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

2.1.1.4 Conceptvraag: voordat een aanvraag wordt ingediend van een omgevingsvergunning kan aan de hand van een conceptaanvraag worden gevraagd naar het onderdeel van het bevoegd gezag omtrent de kans op het verlenen van een vergunning, op basis van conceptaanvraag, uitgewerkt plan

2.1.1.5 In behandeling nemen: hiermee wordt bedoeld het moment van

	indienen, dat wil zeggen als voor de aanvrager een ontvangstbevestiging is gemaakt waarin vermeld staat dat een aanvraag is ontvangen.	
2.1.1.6	Perceel: Het gebied waarop de (partiële) herziening / wijziging van het bestemmingsplan betrekking heeft	
2.1.2	In deze titel voorkomende begrippen die in de Wabo zijn omschreven, hebben dezelfde betekenis als bij of krachtens de Wabo bedoeld.	
2.1.3	In deze titel voorkomende begrippen die niet nader in de Wabo zijn omschreven en die betrekking hebben op de activiteiten waarvoor het toetsingskader in een ander wettelijk voorschrift is uitgewerkt, hebben dezelfde betekenis al in dat wettelijk voorschrift bedoeld.	
Hoofdstuk 2 Beoordeling conceptaanvraag		
2.2	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een conceptaanvraag:	
2.2.1	om beoordeling van een conceptaanvraag om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a of c, van de Wabo (indien een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor een op basis van een concept aanvraag uitgewerkt plan in behandeling wordt genomen, worden de daarvoor geheven leges, indien de aanvrager, bouwplan en locatie hetzelfde zijn, met deze leges verrekend):	€ 115,60
2.2.2.	voor het op ambtelijk niveau beoordelen of een formeel aan de Raad gericht verzoek om een herziening van het bestemmingsplan kansrijk is	€ 115,60

Hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning

2.3	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een project: de som van de verschuldigde leges voor de verschillende activiteiten of handelingen waaruit het project geheel of gedeeltelijk bestaat en waarop de aanvraag betrekking heeft en de verschuldigde leges voor de extra toetsen die in verband met de aanvraag moeten worden uitgevoerd, berekend naar de tarieven en overeenkomstig het bepaalde in dit hoofdstuk en hoofdstuk 4 van deze titel. In afwijking van de vorige volzin kan ook per activiteit, handeling of andere grondslag een legesbedrag worden gevorderd.	
2.3.1	**Bouwactiviteiten** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo betrekking heeft op bouwwerken welke 2.1.1.2.A worden benoemd, bedraagt het tarief per m3 (tenzij anders vermeld)	
	Civieltechnisch	
	Parkeergarage (gebouw) bovengronds	€ 2,55
	Parkeergarage ondergronds	€ 4,45
	Agrarische voorzieningen	

	Veldschuren, werktuigberging	€ 1,50
	Loodsen	€ 1,80
	Stallen, rund / kip	€ 1,00
	Varkensstallen	€ 1,90
	Paardenstallen	€ 2,55
	Mestkelders	€ 1,90
	Industrie	
	Productie- / opslaghal, magazijn < 10.000 m3	€ 1,50
	Productie- / opslaghal, magazijn: ≥10.000 m3 en < 20.000 m3	€ 1,30
	Productie- / opslaghal, magazijn ≥ 20.000 m3	€ 1,10
	Werkplaatsen / garages	€ 1,60
	Kantoren	
	kantoren	€ 6,90
	Handel	
	Commerciële centra	€ 6,10
	Warenhuizen / supermarkten	€ 6,10
	Showroom	€ 5,50
	Winkels	€ 6,90
	Medisch/ sociaal	
	Verpleeg / bejaardenhuizen	€ 8,60
	gezondheidscentra / huisartsenpraktijk/ apotheek	€ 9,00
	Horeca	
	Hotels	€ 7,80
	(Eet)café / snackbar / koffiebar	€ 6,90
	Restaurant	€ 6,90
	Feest-/vergaderzaal	€ 5,90
	Amusement	
	Schouwburg	€ 9,00
	Bioscoop	€ 5,90
	Sport	
	Sporthallen / gymzalen	€ 6,10
	Kleedgebouwen, kantines, clublokaal	€ 6,80
	Onderwijs	
	Scholen/ kinderdagverblijven	€ 6,60
	Woningen/ woongebouwen	
	Seriematig / projectbouw / sociale woningbouw	€ 5,10
	Flats/ appartementen	€ 6,60
	Recreatiewoningen	€ 6,30
	Vrijstaande en /of geschakelde woningen	€ 6,60
	Tijdelijke woonvoorziening, hout / mobiel	€ 5,20
	Overige	
	Aanbouwen/erkers	€ 8,85
	Garage / berging, vrijstaand / aangebouwd	€ 4,05
	Dakkapel (per m1)	€ 25,40
	Dakopbouw	€ 6,80
	Carport/overkapping (per m2)	€ 3,55
	Kelder	€ 6,90
	Schuttingen / hekwerken (per m1)	€ 2,55
	met een minimum van	€ 228,00
	en een maximum van	€ 771.000
2.3.1.1	Indien de aanvraag betrekking heeft op bouwwerken welke niet bij 2.1.1.2.A worden benoemd dan bedragen de leges	2,80%

	van de bouwkosten als bedoeld in art. 2.1.1.2, onder B met een minimum van	€ 228,00
	en een maximum van	€ 771.000
	Verplicht advies agrarische commissie	
2.3.1.2	Onverminderd het bepaalde in subonderdeel 2.3.1.1 bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een advies van de agrarische commissie nodig is en wordt beoordeeld:	€ 347,05
	Achteraf ingediende aanvraag	
2.3.1.3	Onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3 bedraagt het tarief, indien de in dat onderdeel bedoelde aanvraag wordt ingediend na aanvang of gereedkomen van de bouwactiviteit	10%
	van de op grond van dat onderdeel verschuldigde leges met een maximum van	€ 1.012,50
	Aanlegactiviteiten	
2.3.2	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een aanlegactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b, van de Wabo, en de kosten niet meer zijn dan €25.000, bedraagt het tarief:	€ 231,20
	en indien de aanlegkosten meer zijn dan € 25.000 bedraagt het tarief	€ 411,10
	Planologisch strijdig gebruik waarbij tevens sprake is van een bouwactiviteit	
2.3.3	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief, onverminderd het bepaalde in onderdeel 2.3.1:	
2.3.3.1	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking):	10%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1.1 verschuldigde bedrag voor het betreffende bouwdeel met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
2.3.3.2	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking):	10%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag voor het betreffende bouwdeel met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
2.3.3.3	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking):	€ 9.375,00
2.3.3.3.1	indien een ruimtelijke onderbouwing wordt aangeleverd die voldoet aan de kwaliteitscriteria van de gemeente	€ 7.031,25

2.3.3.4	indien artikel 2.12, tweede lid, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking):	10%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
2.3.3.5	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan):	10%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
2.3.3.6	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	25%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag met een minimum van	€ 201,45
2.3.3.7	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving):	25%
	Van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
2.3.3.8	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit):	10%
	van het op grond van subonderdeel 2.3.1 verschuldigde bedrag met een minimum van	€ 201,45
	en een maximum van	€ 2.835,00
	Planologisch strijdig gebruik waarbij geen sprake is van een bouwactiviteit	
2.3.4	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder c, van de Wabo, en niet tevens sprake is van een bouwactiviteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder a, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.4.1	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 1º, van de Wabo wordt toegepast (binnenplanse afwijking):	€ 291,65
2.3.4.2	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 2º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse kleine afwijking):	€ 291,65
2.3.4.3	indien artikel 2.12, eerste lid, onder a, onder 3º, van de Wabo wordt toegepast (buitenplanse afwijking):	€ 9.375,00
2.3.4.3.1	indien een ruimtelijke onderbouwing wordt aangeleverd die voldoet aan de kwaliteitscriteria van de gemeente	€ 7.031,25
2.3.4.4	indien artikel 2.12, tweede lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (tijdelijke afwijking):	€ 291,65
2.3.4.5	indien artikel 2.12, eerste lid, onder b, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van exploitatieplan):	€ 291,65

2.3.4.6	indien de aanvraag een project van provinciaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.1, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van provinciale regelgeving):	€ 722,35
2.3.4.7	indien de aanvraag een project van nationaal belang betreft, de activiteit in strijd is met de regels die zijn gesteld krachtens artikel 4.3, derde lid, van de Wet ruimtelijke ordening en artikel 2.12, eerste lid, onder c, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van nationale regelgeving):	€ 722,35
2.3.4.8	indien artikel 2.12, eerste lid, onder d, van de Wabo wordt toegepast (afwijking van voorbereidingsbesluit):	€ 291,65
2.3.5	**In gebruik nemen of gebruiken bouwwerken in relatie tot brandveiligheid**	
	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder d, van de Wabo bedraagt het tarief	€ 260,00
	Dit bedrag wordt als volgt verhoogd voor een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte volgens NEN 2580	
	0 tot en met 100 m² met een vast bedrag van	€ 260,00
	101 tot en met 500 m² met een vast bedrag van	€ 124,35
	vermeerderd met een bedrag per m² oppervlakte van	€ 1,39
	501 tot en met 1000 m² met een vast bedrag van	€ 400,20
	vermeerderd met een bedrag per m² oppervlakte van	€ 0,81
	1001 tot en met 1500 m² met een vast bedrag van	€ 579,90
	vermeerderd met een bedrag per m² oppervlakte van	€ 0,64
	1501 tot en met 2500 m² met een vast bedrag van	€ 1.005,00
	vermeerderd met een bedrag per m² oppervlakte van	€ 0,34
	meer dan 2500 m² met een vast bedrag van	€ 1.294,35
	vermeerderd met een bedrag per m² oppervlakte van	€ 0,23
2.3.6	**Activiteiten met betrekking tot monumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten**	
2.3.6.1	Indien de aanvraag voor een omgevingsvergunning betrekking heeft op een gemeentelijk of rijksmonument bedraagt het tarief	€ 253,15
2.3.7	**Sloopactiviteiten**	
2.3.7.1	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het slopen van een bouwwerk bedraagt het tarief:	
2.3.7.1.1	in gevallen waarin dat in een bestemmingsplan, beheersverordening of voorbereidingsbesluit is bepaald, bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder g, van de Wabo,	€ 172,95
2.3.7.1.2	in gevallen waarin de aanvraag betrekking heeft op het geheel of gedeeltelijk slopen van een bouwwerk (gemeentelijk, provinciaal of rijksmonument), bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f, van de Wabo, en artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wabo:	€ 172,95

2.3.7.2	**Asbesthoudende materialen** Gereserveerd	
2.3.8	**Uitweg/inrit** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het maken, hebben, veranderen of veranderen van het gebruik van een uitweg waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 2.12 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder e, van de Wabo, bedraagt het tarief: De aanlegkosten worden afzonderlijk in rekening gebracht.	€ 172,95
2.3.9	**Kappen** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het vellen of doen vellen van houtopstand, waarvoor op grond van een bepaling in een provinciale verordening of artikel 4.11 van de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder g, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
	Bij 1 boom	€ 57,55
	Bij 2 tot en met 5 bomen en/of houtwallen	€ 102,75
	Bij 6 tot en met 10 bomen	€ 256,90
	Bij 11 bomen of meer	€ 513,85
2.3.10.	**Handelsreclame** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelsreclame met behulp van een opschrift, aankondiging of afbeelding in welke vorm dan ook, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats, waarvoor ingevolge een bepaling in een provinciale verordening of de Algemene plaatselijke verordening een vergunning of ontheffing is vereist, en indien niet tevens sprake is van een activiteit als bedoeld in onderdeel 2.3.1 (bouwactiviteit), bedraagt het tarief:	
2.3.10.1	indien de activiteit bestaat uit het maken of voeren van die handelsreclame bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder h, van de Wabo:	€ 115,60
2.3.10.2	indien de activiteit bestaat uit het als eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker van een onroerende zaak toestaan of gedogen dat die handelsreclame aan de onroerende zaak wordt gemaakt of gevoerd, bedoeld in artikel 2.2, aanhef en eerste lid, onder i, van de Wabo:	€ 115,60
2.3.11	**Opslag van roerende zaken** Gereserveerd	
2.3.12	**Projecten of handelingen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998**	

2.3.12.1	Indien een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op handelingen in een beschermd natuurgebied die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of voor de dieren planten, als bedoeld in artikel 16, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998, bedraagt het tarief	€ 115,60
2.3.13	**Handelingen in het kader van de Flora- en Faunawet**	
2.3.13.1	Indien een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een handeling waarvoor op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en Faunawet ontheffing nodig is, bedraagt het tarief	€ 115,60
2.3.14	**Andere activiteiten** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het verrichten van een andere activiteit of handeling dan in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedoeld en die activiteit of handeling:	
2.3.14.1	behoort tot een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder i, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 115,60
2.3.14.2	Behoort tot een bij provinciale verordening, gemeentelijke verordening of waterschapsverordening aangewezen categorie activiteiten die van invloed kunnen zijn op de fysieke leefomgeving, als bedoeld in artikel 2.2, tweede lid, van de Wabo, bedraagt het tarief	€ 115,60
2.3.15	**Omgevingsvergunning in twee fasen** Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning op verzoek in twee fasen plaatsvindt, als bedoeld in artikel 2.5, eerste lid, van de Wabo, bedraagt het tarief:	
2.3.15.1	voor het in behandeling nemen van de aanvraag tot het verlenen van een beschikking met betrekking tot de eerste fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de eerste fase betrekking heeft;	
2.3.15.2	voor het in behandeling nemen van de aanvraag tot het verlenen van een beschikking met betrekking tot de tweede fase: het bedrag dat voortvloeit uit toepassing van de tarieven in dit hoofdstuk voor de activiteiten waarop de aanvraag voor de tweede fase betrekking heeft.	
2.3.16	**Beoordeling bodemrapport** Onverminderd het bepaalde in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien krachtens wettelijk voorschrift voor de in dat onderdeel bedoelde aanvraag een bodemrapport wordt beoordeeld:	

2.3.16.1	voor de beoordeling van een milieukundig bodemrapport	€ 291,65
2.3.16.2	voor de beoordeling van een archeologisch bodemrapport	€ 380,95
2.3.17	**Advies**	
2.3.17.1	Gereserveerd	
2.3.18	**Verklaring van geen bedenkingen**	
2.3.18.1	Onverminderd hetgeen bepaald in de voorgaande onderdelen van dit hoofdstuk bedraagt het tarief, indien een daartoe bij wet of algemene maatregel van bestuur aangewezen bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven voordat de omgevingsvergunning kan worden verleend, als bedoeld in artikel 2.27, eerste lid van de Wabo:	
2.3.18.1.1	indien de gemeenteraad een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 253,15
2.3.18.1.2	indien een ander bestuursorgaan een verklaring van geen bedenkingen moet afgeven	€ 253,15

Hoofdstuk 4 Vermindering

2.4.1	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning is voorafgegaan door een beoordeling van een conceptaanvraag als bedoeld in hoofdstuk 2, waarop de eerstgenoemde aanvraag betrekking heeft, worden de ter zake van de beoordeling van de conceptaanvraag geheven leges in mindering gebracht op de leges voor het in behandeling nemen van de aanvraag om de omgevingsvergunning bedoeld in hoofdstuk 3.	
2.4.2	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op meer dan vijf activiteiten, bestaat aanspraak op vermindering van leges, met uitzondering van het legesdeel in verband met adviezen of verklaringen van geen bedenkingen als bedoeld in de onderdelen 2.3.17 en 2.3.18. De vermindering bedraagt: bij 5 of meer activiteiten: van de voor die activiteiten verschuldigde leges.	5%

Hoofdstuk 5 Vermindering of teruggaaf

2.5.1	Vermindering als gevolg van intrekking aanvraag omgevingsvergunning Als een aanvrager zijn aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning voor een project intrekt, bestaat aanspraak op vermindering van een deel van de leges. De vermindering bedraagt: van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	75%
2.5.2	Teruggaaf als gevolg van intrekking verleende omgevingsvergunning	

	Als de gemeente een verleende omgevingsvergunning voor een project intrekt op verzoek van de vergunninghouder, is sprake van teruggaaf van een deel van de leges, mits dit verzoek is ingediend binnen één jaar na verlening van de vergunning en van de vergunning geen gebruik is gemaakt. De teruggaaf bedraagt: van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges	25%
2.5.3	**Vermindering als gevolg van het weigeren van een omgevingsvergunning**	
2.5.3.1	Als de gemeente een omgevingsvergunning voor een project weigert, is sprake van vermindering van de leges. De vermindering bedraagt: van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	25%
2.5.3.2	Onder een weigering bedoeld in onderdeel 2.5.3.1 wordt mede verstaan een vernietiging van de beschikking waarbij de vergunning is verleend bij rechterlijke uitspraak.	
2.5.3.3	De leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning, bedragen 50% van de leges, berekend op de wijze zoals in onderdeel 2.3.1. indien aan de aanvraag een eerdere geweigerde vergunning vooraf is gegaan en: - de aanvrager en de locatie hetzelfde zijn, - de nieuwe aanvraag geen compleet nieuw bouwplan is, - de nieuwe aanvraag is ingediend binnen twaalf maanden na de weigering.	
2.5.4	**Vermindering als gevolg van het niet verder behandelen van een aanvraag omgevingsvergunning**	
2.5.4.1	Als de gemeente een aangevraagde omgevingsvergunning voor een project niet verder behandelt op grond van artikel 4:5 Awb, is sprake van teruggaaf van een deel van de leges. De vermindering bedraagt: van de op grond van die onderdelen voor de betreffende activiteit verschuldigde leges.	50%
2.5.4.2	De leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning, bedragen: van de leges, berekend op de wijze zoals in onderdeel 2.3.1. indien aan de aanvraag een eerder niet behandelde aanvraag vooraf is gegaan en: - de aanvrager en de locatie hetzelfde zijn, - de nieuwe aanvraag geen compleet nieuw bouwplan is, - de nieuwe aanvraag is ingediend binnen twaalf maanden na het buiten behandeling laten.	75%
2.5.5	**Vermindering als gevolg van het van rechtswege verlenen van een omgevingsvergunning**	

	Indien de aangevraagde vergunning niet binnen de daarvoor wettelijk gestelde termijn wordt verleend (vergunning van rechtswege), is sprake van vermindering van een deel van de leges. De vermindering bedraagt	50%
2.5.6	**Minimumbedrag voor teruggaaf** Een bedrag minder dan wordt niet teruggegeven.	€ 201,45
2.5.7	**Geen teruggaaf legesdeel advies of verklaring van geen bedenkingen**	
	Gereserveerd	
2.5.8	**Geen vergunning vereist** Indien een besluit inhoudende, dat voor de aangevraagde activiteit geen omgevingsvergunning is vereist, zijn er geen leges verschuldigd.	

Hoofdstuk 6 Intrekking omgevingsvergunning

2.6	Gereserveerd	

Hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project

2.7	Indien een aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op het bouwen in afwijking van een eerder ingediend bouwplan, waarvoor reeds een vergunning is verleend, maar waarvan nog geen gebruik is gemaakt, bedraagt het tarief 10% van de oorspronkelijk geheven leges met een minimum van	€ 228,00
	en een maximum van	€ 1.012,50
	Het vorenstaande vindt geen toepassing indien het geen ondergeschikte wijziging betreft of de afwijking zodanig is dat naar de omstandigheden beoordeeld van een nieuw bouwplan sprake is.	

Hoofdstuk 8 Herziening of wijziging van een bestemmingsplan

2.8.1	(Partiële) herziening bestemmingsplan	
2.8.1.1	Het verschuldigde bedrag bedraagt onverkort het bepaalde onder 2.3.1, voor het behandelen van een aanvraag, vanaf het moment van indienen, tot herziening van het bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid van de Wet ruimtelijke ordening:	
		€ 9.375,00
2.8.1.1.1	indien een ruimtelijke onderbouwing wordt aangeleverd die voldoet aan de kwaliteitscriteria van de gemeente	€ 7.031,25
2.8.2	Wijziging bestemmingsplan	
2.8.2.1	Het verschuldigde bedrag bedraagt onverkort het bepaalde onder 2.3.1, voor het behandelen van een aanvraag, vanaf het moment van indienen, tot wijziging van het bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onder a, van de Wet ruimtelijke ordening:	
		€ 4.875,00
2.8.2.2	indien een ruimtelijke onderbouwing wordt aangeleverd die voldoet aan de kwaliteitscriteria van	€ 3.656,25

	de gemeente	
2.8.3	Vermindering	
2.8.3.1	Als een aanvraag voor herziening/wijziging van het bestemmingsplan wordt ingetrokken of geweigerd is sprake van vermindering van de van de leges. De vermindering bedraagt van de op grond van 2.8.1.1 of 2.8.1.2 in rekening te brengen leges	50%
2.9	**Hoofdstuk 9** Gereserveerd	
Hoofdstuk 10 Overig/administratief		
2.10.1	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in subonderdeel 2.3.1 (bouwactiviteit), onderdeel 2.3.3 en 2.3.4 waarvoor een vergunning moet worden verleend met toepassing van artikel 2.5.8, 2.5.14, 2.5.28 en 2.5.29 van de Bouwverordening wordt het berekende bedrag, onverkort het bepaalde in 2.3.1, verhoogd met:	€ 202,35
2.10.2	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in subonderdeel 2.3.1.1 (bouwactiviteit), waarbij uitsluitend ten behoeve van die aanvraag, tevens een procedure tot vaststelling van een hogere grenswaarde als bedoeld in de Wet geluidhinder moet worden toegepast, wordt het berekende bedrag, onverkort het bepaalde in 2.3.1, verhoogd met:	€ 1.734,10
2.10.3	Indien de aanvraag tot het verlenen van een omgevingsvergunning betrekking heeft op een activiteit als bedoeld in subonderdeel 2.3.1.1 (bouwactiviteit), waarvoor een bouwveiligheidsplan als bedoeld in artikel 2.7 lid a van de Ministeriële regeling omgevingsrecht door de aanvrager ingediend moet worden, wordt het berekende bedrag, onverkort het bepaalde in 2.3.1, verhoogd met:	€ 231,20
2.10.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het nemen van een andere, in deze titel niet benoemde beschikking:	€ 115,60
	<u>Exploitatieovereenkomst/Exploitatieplan</u>	
2.10.5	Indien de kosten voor de diensten als bedoeld in de bepalingen 2.3.3, 2.3.4 en 2.8.1 verhaald worden via een exploitatieplan of een exploitatieovereenkomst wordt het uit dien hoofde verschuldigde bedrag niet op grond van de legesverordening in rekening gebracht.	

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 1 Drank- en Horecawet en aanverwante regelingen

	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van:	
3.1.1	een vergunning als bedoeld in artikel 3 van de Drank- en Horecawet:	
	A voor het uitoefenen van het horecabedrijf	
	met een oppervlakte tot en met 50m2	€ 607,50
	met een oppervlakte van 51m2 tot en met 100m2	€ 709,00
	met een oppervlakte van 101 m2 tot en met 250m2	€ 810,00
	met een oppervlakte van 251 m2 tot en met 500m2	€ 911,50
	met een oppervlakte meer dan 501m2	€ 1.012,50
	B voor het uitoefenen van het slijtersbedrijf	€ 265,50
3.1.2	een ontheffing van het verbod als bedoeld in artikel 2:28 van de Algemene Plaatselijke Verordening (terrasvergunning)	
3.1.2.1	tot 20 m2	€ 154,00
3.1.2.2	van 20 m2 tot en met 50m2	€ 282,50
3.1.2.3	meer dan 50 m2	€ 411,00
3.1.3.	een vergunning als bedoeld in artikel 2:29, tweede lid, van de Algemene Plaatselijke Verordening	
3.1.3.1	met een geldigheidsduur van één jaar met een sluitingstijd tot 02.00 uur	€ 205,50
3.1.3.2	met een geldigheidsduur van één jaar met een sluitingstijd later dan 02.00 uur	€ 103,00
3.1.3.3	een eenmalige ontheffing van de sluitingstijd voor een openbare inrichting als bedoeld in artikel 2:29, tweede lid, van de Algemene plaatselijke verordening	€ 54,50
3.1.4	een ontheffing als bedoeld in artikel 35, lid 1 van de Drank- en Horecawet niet behorende bij een evenementenvergunning	€ 72,50
3.1.5	iedere andere vergunning, ontheffing of wijziging op grond van de Drank- en Horecaverordening/-wet, voorzover niet anders is bepaald	€ 137,00
3.1.6	een vergunning als bedoeld in artikel 12a, lid 1 van de Drank- en Horecaverordening	€ 485,00
3.1.7	een vergunning als bedoeld onder 3.1.6 indien het betreft een aanvraag in verband met uitsluitend een wijziging in de persoon van een leidinggevende die niet de vergunninghouder is	€ 161,50
3.1.8	van een nieuw aanhangsel als bedoeld in artikel 30a, tweede lid, van de Drank- en Horecawet	€ 150,00
	als een aanvraag voor een vergunning genoemd in Titel 3, Hoofdstuk 1 wordt ingetrokken, geweigerd of buiten behandeling wordt gelaten, wordt 50 % van de leges in rekening gebracht.	

Hoofdstuk 2 Evenementenvergunning

	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van:	
3.2.1	een vergunning voor een standplaats (niet voor verkoop) als bedoeld in artikel 2:10 van de Algemene Plaatselijke Verordening voor niet-commerciële doeleinden; per standplaats per maand met een maximum van 4 dagen:	€ 36,50

3.2.2	Een vergunning voor een standplaats (niet voor verkoop) als bedoeld in artikel 2:10 van de Algemene Plaatselijke Verordening voor commerciële doeleinden; per standplaats per dag:		€ 82,50
	met een maximum van per week		€ 267,50
3.2.3	Een vergunning voor een tijdelijke, structurele standplaats als bedoeld in artikel 5:18 van de Algemene Plaatselijke Verordening voor commerciële doeleinden, voor de duur van maximaal 1 jaar.		€ 163,00
3.2.4	Bij het berekenen van de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor een integrale evenementenvergunning als bedoeld in artikel 2:25 van de Algemene Plaatselijke Verordening wordt voor de legesbepaling het totale aantal punten volgens onderstaande lijst vermenigvuldigd met:		€ 40,50
	en zijn andere bepalingen in deze tarieventabel niet van toepassing		
	Omschrijving:	aantal punten	
	Standaardtarief voor het in behandeling nemen van een aanvraagformulier		2
	Het aantal punten van het standaardtarief wordt verhoogd volgens de volgende puntenlijst:		
a	Het evenement duurt meerdere dagen:		
	1. 2-7 dagen, incl. opbouwen en afbreken		2
	2. 8-14 dagen, incl. opbouwen en afbreken		4
	3. meer dan 15 dagen, incl. opbouwen en afbreken		6
b	Tijdens het evenement worden wegen afgesloten en/of zijn omleidingen noodzakelijk		1
c	Tijdens het evenement worden objecten op of aan de weg geplaatst		1
d	Het evenement start op zondag voor 13.00 uur /verwekt na 13.00 uur een gerucht dat op meer dan 200 meter hoorbaar is (Zondagswet)		1
e	Tijdens het evenement vindt er verkoop plaats buiten de reguliere winkeltijden (Winkeltijdenwet) en er een ontheffing van de Winkeltijdenwet nodig is		1
f	Het gaat om een grootschalig evenement		
	verwachte aantal bezoekers > 2.000 per etmaal)		4
	verwachte aantal bezoekers > 5.000 per etmaal)		8
	verwachte aantal bezoekers > 10.000 per etmaal)		12
	verwachte aantal bezoekers > 30.000 per etmaal)		15
g	Tijdens het evenement wordt er licht-alcoholische drank geschonken		2
h	Er is een vergunning in het kader van de Wet op de kansspelen benodigd		1
i	Het aangevraagde evenement past niet binnen het beleid voor evenementen-vergunningen		3
j	Het bestemmingsplan staat het houden van een evenement op de locatie niet toe		3
k	Er is een ontheffing voor kamperen benodigd		1
l	Er is een aanstellingsbesluit voor verkeersregelaars nodig		1
m	Er is een ontheffing van de Regeling verkeersregels en verkeerstekens nodig		1

n	Er zijn tijdens het evenement inrichtingen in gebruik (als bedoeld in art. 2.11.1 lid A en B van het Besluit brandveiligheid bouwwerken en artikel 2.1.1 lid 1 A, C en D van de brandveiligheidsverordening) dan worden leges conform 3.5.1 van deze verordening in rekening gebracht	
o	Het aantal punten wordt bij de behandeling van een spoedaanvraag vermenigvuldigd met 2 waarbij een maximum van 11 extra punten wordt aangehouden.	
	als een aanvraag voor een vergunning genoemd in Titel 3, Hoofdstuk 2 wordt ingetrokken, geweigerd of buiten behandeling wordt gelaten, wordt 50 % van de leges in rekening gebracht.	

Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven

	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen of wijzigen van:	
3.3.1	Een exploitatievergunning als bedoeld in artikel 3:2.1, lid 1 van de Algemene plaatselijke verordening:	
	a voor een seksinrichting	€ 859,50
	b voor een escortbedrijf	€ 347,50
3.3.2	Een wijziging van een exploitatievergunning als hiervoor bedoeld, in verband met uitsluitend een wijziging in de persoon van de beheerder (artikel 3:4.2, tweede lid van de Algemene plaatselijke verordening)	
	a voor een seksinrichting	€ 582,00
	b voor een escortbedrijf	€ 272,50
3.3.3	Een geschiktheidverklaring als bedoeld in artikel 2.1 van het Besluit Prostitutiebedrijven een basisbedrag van	€ 272,50
	vermeerderd met:	
	voor een seksinrichting met een oppervlakte van:	
	a niet meer dan 100 m2	€ 252,50
	b meer dan 100 m2 maar niet meer dan 500 m2	€ 127,50
	vermeerderd per m2 oppervlakte met	€ 1,28
	c meer dan 500 m2 maar niet meer dan 1000 m2	€ 333,50
	vermeerderd per m2 oppervlakte met	€ 0,85
	d meer dan 1000 m2 maar niet meer dan 1500 m2	€ 556,00
	vermeerderd per m2 oppervlakte met	€ 0,64
	e meer dan 1500 m2 maar niet meer dan 2500 m2	€ 987,00
	vermeerderd per m2 oppervlakte met	€ 0,34
	f meer dan 2500 m2	€ 1.188,00
	vermeerderd per m2 oppervlakte met	€ 0,22

Hoofdstuk 4 Splitsingsvergunning woonruimte

3.4	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een splitsingsvergunning als bedoeld in artikel 33 van de Huisvestingswet	€ 439,80

Hoofdstuk 5 Brandbeveiligingsverordening

3.5	Het tarief voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 2.11.1 lid 1 A en B van het Besluit brandveiligheid bouwwerken en in artikel 2.1.1 lid 1 A, C en D van de Brandbeveiligingsverordening voor het in gebruik hebben of houden van een inrichting voor de maximale duur van 30 dagen bedraagt voor inrichtingen met een oppervlakte van	
	0 tot en met 100 m² een vast bedrag van	€ 58,80

101 tot en met 500 m² een vast bedrag van	€ 88,50
501 tot en met 1.000 m² een vast bedrag van	€ 178,20
1.001 tot en met 1.500 m² een vast bedrag van	€ 267,30
1.501 tot en met 2.500 m² met een vast bedrag van	€ 446,00
2.500 tot en met 5.000 m² een vast bedrag van	€ 802,40
voor oppervlakte van meer dan 5.000 m² wordt voor elke 2.500 m² of een gedeelte daarvan het bedrag vermeerderd met	€ 223,00

Hoofdstuk 6 Kinderopvang

3.6	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van:	
3.6.1	een vergunning ter zake van peuterspeelzaalwerk als bedoeld in artikel 8 van de Verordening Kinderopvang 1996	€ 135,00

Hoofdstuk 7 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking

3.7.1	Het tarief bedraagt voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een andere, in deze titel niet benoemde administratieve dienst of de verstrekking van inlichtingen op basis van onderzoek	€ 62,20

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014

De griffier van de gemeente Enschede,

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18 november 2014,

gelet op de artikelen 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet,

b e s l u i t:

vast te stellen de Verordening op de heffing en de invordering van marktgeld 2015

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

a markt: de warenmarkt die plaatsvindt op de, bij of krachtens artikel 3 van de Marktverordening vastgestelde dag, tijd en plaats;
b marktterrein: de gehele openbare of voor publiek toegankelijke oppervlakte grond die bij of krachtens artikel 3 van de Marktverordening is aangewezen voor de uitoefening van markthandel;
c marktmeester: de persoon, die als zodanig is aangewezen door het college;
e maand: kalendermaand;
f week: periode van zeven achtereenvolgende dagen beginnende met de maandag;
g dag: de periode van 00.00 uur tot 24.00 uur waarbij een gedeelte van een dag als een hele dag wordt aangemerkt;
h standplaats: de ruimte die voor de duur van de markt op het marktterrein is aangewezen door het college voor het uitoefenen van de markthandel;
i standplaatshouder: ieder aan wie door het college is toegestaan om gedurende een markt een standplaats te bezetten;
j dagplaats: een standplaats die per marktdag beschikbaar wordt gesteld aan een standplaatshouder, omdat een dergelijke plaats niet als vaste plaats is toegewezen dan wel ingenomen;
k vaste plaats: een standplaats die op een markt voor onbepaalde tijd ter beschikking wordt gesteld aan de vergunninghouder;
l een vaste plaats met hoek: een vaste plaats die aan twee zijden aan een voor het publiek geprojecteerde gang is gelegen;
m vergunninghouder: degene aan wie vergunning is verleend tot het innemen van een vaste plaats op het marktterrein;
n promotiegeld: het bedrag dat in rekening wordt gebracht voor promotionele activiteiten.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam marktgeld wordt een recht geheven voor het ter beschikking stellen van een standplaats op een markt als bedoeld in de marktverordening gemeente Enschede en voor het genot van de diensten die in verband daarmee worden verleend.

Artikel 3 Belastingplicht
Belastingplichtig voor het gebruik van een marktplaats en voor het genot van de diensten die in verband daarmee worden verleend is degene aan wie een standplaats ter beschikking is gesteld.

Artikel 4 Maatstaf van heffing en tarieven

1. Het marktgeld wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven, opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel, met inachtneming van het overige in deze verordening bepaalde.
2. Voor de berekening van het marktgeld wordt een gedeelte van een marktdag aangemerkt als een gehele marktdag.

Artikel 5 Belastingtijdvak

1. Indien voor een standplaats een vergunning wordt afgegeven, dan is het belastingtijdvak de periode waarvoor een vergunning voor een standplaats geldt, met dien verstande dat bij een vergunning voor meer dan een jaar het belastingtijdvak gelijk is aan het kalenderjaar.
2. Het marktgeld voor een dagplaats wordt per dag geheven.

Artikel 6 Wijze van heffing

Het marktgeld wordt geheven:

a. bij wege van aanslag indien het een vaste plaats betreft;
b. bij wege van een mondelinge dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving, waaronder mede wordt begrepen een nota of andere schriftuur in de overige gevallen.

Artikel 7 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. In de gevallen als bedoeld in artikel 5, eerste lid, is het marktgeld verschuldigd bij de aanvang van het belastingtijdvak of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt is het naar jaartarieven geheven marktgeld verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde rechten als er in dat tijdvak, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak door intrekking van de vergunning eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor het naar jaartarieven geheven marktgeld voor zoveel twaalfde gedeelten van het voor dat tijdvak verschuldigde marktgeld als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Indien de belastingplichtige aantoont dat hij ten gevolge van overmacht gedurende een aaneengesloten periode van tenminste 4 opeenvolgende weken de ter beschikking gestelde plaats niet heeft kunnen innemen en hij gedurende die periode de standplaats niet door een ander heeft laten innemen, wordt op zijn schriftelijk met redenen omkleed verzoek aan de in artikel 232, vierde lid, onderdeel a van de Gemeentewet bedoelde gemeenteambtenaar ontheffing verleend voor een kalendermaand over elke volle 4 opeenvolgende weken waarin van de vaste plaats geen gebruik kan worden gemaakt.
5. In de gevallen, anders dan die bedoeld in artikel 5, lid 1, is het marktgeld verschuldigd bij aanvang van het gebruik van de marktplaats.

Artikel 8 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet het marktgeld worden betaald ingeval:
   a. bij wege van aanslag wordt geheven, binnen een maand na de dagtekening van de aanslag;
   b. bij wege van mondelinge of schriftelijke kennisgeving wordt geheven als bedoeld in artikel 6, op het moment van het doen of uitreiken van de kennisgeving.
2. In afwijking van het eerste lid, onder a, kunnen op verzoek van belastingplichtige de aanslagen in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien de verschuldigde bedragen door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.
3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het voorgaande lid gestelde termijnen.

Artikel 9 Kwijtschelding
Van het marktgeld wordt geen kwijtschelding als bedoeld in artikel 26 van de Invorderingswet 1990 verleend.

Artikel 10 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van het marktgeld.

Artikel 11 Overgangsrecht
1. De 'Marktgeldverordening 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 12, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 12 Inwerkingtreding
1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 13 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als de 'Marktgeldverordening 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier, De Voorzitter,

TARIEVENTABEL BEHORENDE BIJ DE 'VERORDENING MARKTGELD 2015'.

Algemeen

1. Alle in deze verordening opgenomen tarieven zijn inclusief omzetbelasting indien deze verschuldigd is (hoofdstuk 2).
2. Voor de toepassing van hoofdstuk 1 wordt de som van de oppervlakten van de voorwerpen in aanmerking genomen, ongeacht of een voorwerp zich in, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond bevindt. De som van de oppervlakten wordt bepaald op ten hoogste de oppervlakte van de standplaats

Hoofdstuk 1 standplaatsen

1.1	Het recht voor een ter beschikking gestelde standplaats op het H.J. van Heekplein, alsmede een bijzondere markt als bedoeld in artikel 2, lid 2, van de Marktverordening bedraagt per marktdag per vierkante meter of gedeelte daarvan:	
1.1.1	Voor een vaste plaats met hoek per jaar	**€ 54,48**
1.1.2	voor een plaats zonder hoek per jaar	**€ 40,08**
1.1.3	voor het gebruik van een dagplaats per marktdag	**€ 1,37**
1.2	Het recht voor een ter beschikking gestelde standplaats op de overige markten bedraagt per vierkante meter of gedeelte daarvan:	
1.2.1	Voor een vaste plaats met hoek per jaar	**€ 43,56**
1.2.2	voor een plaats zonder hoek per jaar	**€ 32,04**
1.2.3	voor het gebruik van een dagplaats per marktdag	**€ 1,20**

Hoofdstuk 2 elektriciteit

2.1	Het recht als bedoeld in 1.1.1, 1.1.2, 1.2.1 en 1.2.2 wordt voor het gebruik en vastrecht van de elektriciteitsinstallatie:	
2.1.1.	per tl-armatuur c.q. per 80 Watt van andere elektrische apparatuur per jaar vermeerderd met	**€ 17,40**
2.1.2	per standplaats vermeerderd met vastrecht voor energie van	**€ 42,72**
2.2	Het recht als bedoeld in 1.1.3 en 1.2.3 wordt voor het gebruik en vastrecht van de elektriciteitsinstallatie:	
2.2.1.	per tl-armatuur c.q. per 80 Watt van andere elektrische apparatuur vermeerderd met	**€ 0,34**
2.2.2	per standplaats vermeerderd met vastrecht voor energie van	**€ 1,60**

Hoofdstuk 3 promotiegelden

3.1	Onverminderd het bepaalde in hoofdstuk 1 en 2 bedraagt het promotiegeld	
3.1.1	per vaste plaats per jaar	€ 267,24
3.1.2	per dagplaats per marktdag	€ 5,14

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014

De griffier van de gemeente Enschede,

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

gelet op artikel 228 van de Gemeentewet.

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en invordering van precariobelasting 2015

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze verordening wordt verstaan onder:

dag:	een periode van 24 uren, aanvangende te 00.00 uur;
week:	een periode van zeven achtereenvolgende dagen;
maand:	een kalendermaand;
kwartaal:	periode van aaneengesloten periode van drie maanden in één jaar, niet vallende in het zomerseizoen;
zomerseizoen:	periode van zes maanden, ingaande op 1 april en eindigende op 1 oktober daaropvolgend;
terrasseizoen:	periode van acht maanden, ingaande op 1 maart en eindigende op 1 november daaropvolgend;
jaar:	kalenderjaar;
automaten:	toestellen die in werking treden bij inwerping van een munt, c.q. munten;
vergunning:	een door het gemeentebestuur verleende en in een gemeentelijke registratie opgenomen toestemming op grond waarvan een persoon een of meer voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond mag hebben;
terras:	een gelegenheid waar eet- en drinkwaren voor gebruik ter plaatse worden verstrekt;
voorwerpen op een terras:	banken, tafeltjes, stoelen, windschermen, parasols, bloemen- en plantenbakken en andere voorwerpen ter aankleding van een terras;
onroerende zaak:	een onroerende zaak, als bedoeld in artikel 16 van de Wet waardering onroerende zaken;
standplaats:	een ruimte op of aan de weg, aangewezen door het college voor de uitoefening van de straathandel.

Artikel 2 Voorwerp van belasting; belastbaar feit

Onder de naam precariobelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, bedoeld of genoemd in deze verordening en de daarbij behorende tarieventabel.

Artikel 3 Belastingplicht

1 De precariobelasting wordt geheven van degene die het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft, dan wel degene ten behoeve van wie dat voorwerp of die voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond aanwezig zijn.
2 In afwijking in zoverre van het eerste lid wordt, indien de gemeente een vergunning of ontheffing heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, degene aan wie de vergunning is verleend of diens rechtsopvolger aangemerkt als degene bedoeld in het eerste lid, tenzij blijkt dat hij niet het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond heeft.
3 Behoudens het bepaalde in het eerste en tweede lid van dit artikel wordt de precariobelasting voor reclamevoorwerpen en automaten geheven van de gebruiker van de onroerende zaak waaraan of waarvoor de voorwerpen zijn bevestigd of geplaatst.

Artikel 4 Vrijstellingen

De precariobelasting wordt niet geheven ter zake van het hebben van:

1 voorwerpen, indien de gemeente ter zake van het gebruik van de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond waarop het voorwerp of de voorwerpen zich bevinden een recht heft op grond van artikel 229, eerste lid, onderdeel a, van de Gemeentewet, dan wel een privaatrechtelijke vergoeding is overeengekomen;
2 voorwerpen, waarvan de gemeente genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is, met uitzondering van voorwerpen die in gebruik zijn bij een derde;
3 voorwerpen, welke ingevolge een wettelijk voorschrift, een overeenkomst,concessie of anderszins rechtens moeten worden gedoogd;
4 voorwerpen, welke uitsluitend voorzien in een algemeen belang dan wel worden gebezigd voor activiteiten met een politiek, godsdienstig, sociaal of weldadig doel en welke niet worden geëxploiteerd tegen betaling;
5 deuren, welke krachtens een wettelijk voorschrift naar buiten moeten openslaan;
6 afvoerbuizen van hemelwater, welke aan een gebouw zijn aangebracht en niet meer dan 0,15 meter buiten de gevel uitsteken;
7 buizen in de grond, tot lozing van fecaliën, huishoud- of hemelwater;
8 voorwerpen op de openbare weg met kleinschalige niet commerciële buurtactiviteiten;
9 wegwijzers en verkeersaanwijzingen van de Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB en van andere overeenkomstige instellingen;
10 niet als reclamevoorwerpen aan te merken bloemen- of plantenbakken.

11 borden - plat tegen de gevel bevestigd - die geen grotere frontoppervlakte hebben dan O,30 m2, waarbij de langste zijde niet uitgaat boven 1 strekkende meter en welke de naam en verdere bijzonderheden vermelden van beroep of bedrijf van de persoon of onderneming, welke in de onroerende zaak, waartegen die borden zijn aangebracht, woont, is gevestigd of waar het beroep of bedrijf wordt uitgeoefend;

12 borden tot verhuur of verkoop van onroerende zaken, in het geval deze borden aan de te verhuren of te verkopen onroerende zaken zijn bevestigd

13 brievenbussen;

14 telefooncellen;

15 voorwerpen ter zake waarvan krachtens de bepalingen van de in de gemeente Enschede geldende "Verordening reclamebelasting centrum Enschede 2015" belasting wordt geheven;

16 een mobiele onderzoeksunit die wordt gebruikt voor het doen van bevolkingsonderzoek als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet op het bevolkingsonderzoek, voor welk onderzoek op grond van die wet vergunning is verleend.

Artikel 5 Maatstaf van heffing en belastingtarief

De precariobelasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel, met inachtneming van het overigens in deze verordening bepaalde.

Artikel 6 Berekening van de precariobelasting

1 Voor de berekening van de precariobelasting wordt met betrekking tot een in de tarieventabel genoemde lengte- en oppervlaktemaat een gedeelte daarvan als een volle eenheid aangemerkt.

2 Indien een tarief per oppervlakte is vastgesteld, wordt de precariobelasting berekend naar de oppervlakte van de horizontale projectie van de voorwerpen, tenzij anders is bepaald.

3 De oppervlakte van andere dan rechthoekige voorwerpen wordt gesteld op het product van de twee aangrenzende zijden van een om het voorwerp geplaatse denkbeeldige rechthoek.

4 Indien de gemeente een vergunning heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, wordt voor de berekening van de precariobelasting aangesloten bij de geldigheidsduur van die vergunning, tenzij blijkt dat het belastbaar feit zich gedurende een kortere periode heeft voorgedaan. In dat geval bestaat aanspraak op ontheffing, waarbij het vijfde lid van overeenkomstige toepassing is.

5 Indien in de tarieventabel voor een voorwerp tarieven voor verschillende tijdseenheden zijn opgenomen, wordt de precariobelasting berekend op de voor de belastingplichtige meest voordelige wijze.

6 In afwijking van het bepaalde in het vijfde lid van dit artikel wordt voor de berekening van de precariobelasting:

a. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een weektarief, maar geen dagtarief is opgenomen, een gedeelte van een week gelijkgesteld met een week;

b. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp wel een maandtarief, maar geen dag- of week tarief is opgenomen, een gedeelte van een maand gelijkgesteld met een maand.

7. Indien in de tarieventabel voor een voorwerp een dagtarief, weektarief of maandtarief is opgenomen en het belastingtijdvak een langere periode dan een dag, onderscheidenlijk een week of een maand omvat, gelden deze tarieven per dag, onderscheidenlijk week of maand van het belastingtijdvak.

Artikel 7 Belastingtijdvak

1 In de gevallen waarin de gemeente een vergunning of ontheffing heeft verleend voor het hebben van het voorwerp of de voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, is het belastingtijdvak de periode waarvoor de vergunning is verleend, met dien verstande dat bij een kalenderjaaroverschrijdende geldigheidsduur van de vergunning het belastingtijdvak gelijk is aan het kalenderjaar.

2 In andere dan de in het eerste lid bedoelde gevallen, is het belastingtijdvak de aaneengesloten periode gedurende welke het belastbaar feit zich voordoet of heeft voorgedaan.

Artikel 8 Wijze van heffing

1 De precariobelasting wordt geheven bij wege van aanslag.

2 In afwijking van het eerste lid wordt de voor een dag verschuldigde precariobelasting geheven door middel van een mondelinge kennisgeving, dan wel gedagtekende schriftelijke kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld. Het gevorderde bedrag wordt mondeling, dan wel door toezending of uitreiking van de schriftelijke kennisgeving aan de belastingschuldige bekendgemaakt.

Artikel 9 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1 In de gevallen bedoeld in artikel 7, eerste lid, is de precariobelasting verschuldigd bij de aanvang van het belastingtijdvak of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.

2 In de gevallen bedoeld in artikel 7, tweede lid, is de precariobelasting verschuldigd bij het einde van het belastingtijdvak.

3 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt is de naar jaartarieven geheven precariobelasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde belasting als er in dat tijdvak, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

4 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing:

   a. voor de naar jaartarieven geheven precariobelasting voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde precariobelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
   b. voor de naar zomerseizoen geheven precariobelasting voor zoveel zesde gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde precariobelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
   c. voor de naar terrasseizoen geheven precariobelasting voor zoveel achtste gedeelten van de voor dat tijdvak verschuldigde precariobelasting als er in dat tijdvak, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

5 Belastingaanslagen en gevorderde bedragen van minder dan **€ 10,--** worden niet opgelegd of ter kennis gebracht. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van op één aanslagbiljet

of kennisgeving verenigde belastingaanslagen of gevorderde bedragen aangemerkt als één belastingaanslag of één kennisgeving.

Artikel 10 Termijnen van betaling

1 In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet de precariobelasting worden betaald ingeval:
   a. bij wege van aanslag wordt geheven, binnen een maand na de dagtekening van de aanslag;
   b. bij wege van mondelinge of schriftelijke kennisgeving wordt geheven als bedoeld in artikel 8, op het moment van het doen of uitreiken van de kennisgeving.
2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het voorgaande lid gestelde termijnen.

Artikel 11 Kwijtschelding

Bij de invordering van de precariobelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van precariobelasting.

Artikel 13 Overgangsrecht

1. De 'Verordening Precariobelasting 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening Precariobelasting 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier De Voorzitter

TARIEVENTABEL BEHORENDE BIJ DE "VERORDENING PRECARIOBELASTING 2015"

Hoofdstuk 1 Uitstallingen en dergelijke geplaatst op openbare gemeentegrond

Het tarief bedraagt voor het uitstallen van al dan niet ten verkoop of ter verhuring aangeboden goederen en dergelijke per 1 m2 ingenomen grondoppervlakte in

	gebied A	gebied B
in het zomerseizoen (zes maanden)	**€ 56,16**	**€ 37,86**
in het zomerseizoen per maand	**€ 9,36**	**€ 6,31**
per kwartaal buiten zomerseizoen	**€ 22,71**	**€ 15,42**
per maand buiten zomerseizoen	**€ 7,57**	**€ 5,14**

gebied A het gebied dat wordt begrensd door Oldenzaalsestraat, Parallelweg, Stationsplein, Piet Heinstraat, Nijverheidstraat, Boulevard 1945 met uitzondering van het tussen de Beltstraat en de Kuipersdijk gelegen gedeelte aan de zuidzijde van de Boulevard 1945.

gebied B het buiten het gebied A liggende deel van de gemeente.

Hoofdstuk 2 Voorwerpen bij bouw- en sloopwerkzaamheden

Het tarief bedraagt voor het hebben van bouwmaterialen zoals een loods, een keet, een container, een steiger of een stelling, een heikar of een heistelling, een kraan, een betonmolen, een asfaltketel, trechter, of enig ander werktuig ten dienste van enig bouw- of sloopwerk aangevoerde, c.q. af te voeren materialen per 1 m2 ingenomen grondoppervlak per maand **€ 3,80**

Hoofdstuk 3 Installaties voor het al dan niet automatisch aftappen van motorbrandstoffen, olie lucht of water

Het tarief bedraagt per jaar voor het hebben van

a	een al dan niet automatische aftapinrichting voor benzine, olie, gas en dergelijke, evenwel met uitzondering van die, genoemd in de onderdelen b en c	**€ 252,60**
b	een verplaatsbare, al dan niet automatische aftapinrichting voor benzine, olie, gas en dergelijke	**€ 95,70**
c	een bovensmeringspomp	**€ 43,10**
d	een installatie om olie te verversen	**€ 43,10**
e	een pompperron, behorende bij een aftapinrichting	**€ 43,10**
f	een tank voor opslag van benzine, olie, gas en dergelijke met eventueel daarbij behorende leidingen en vulput, evenwel met uitzondering van die genoemd in onderdeel g	**€ 252,60**
g	een bovengrondse tank voor opslag van benzine, olie, gas en dergelijke met een inhoud van niet meer dan 200 liter	**€ 95,70**
h	een bedieningshuis bij een aftapinrichting	**€ 95,70**
i	een luchtpomp, servicezuil of loze mantel met eventueel daarbij behorende leidingen	**€ 95,70**

j	een vulput voor benzine, olie, gas en dergelijke voor zover niet op grond van onderdeel f belast	**€ 20,35**
k	een mast of zuil voor verlichting of reclame bij een aftapinrichting	**€ 20,35**
l	een wateraftappunt	**€ 20,35**

Hoofdstuk 4 Standplaatsen

Het tarief voor het hebben van een standplaats als bedoeld in artikel 5:18 van de APV bedraagt:

A voor vaste standplaatsen per kwartaal of gedeelte daarvan **€ 13,35** per vierkante meter;

B voor tijdelijke standplaatsen per week of gedeelte daarvan **€ 41,60**;

C voor tijdelijke standplaatsen per dag **€ 22,55**.

Hoofdstuk 5 Automaten

Het tarief bedraagt voor het hebben van een automatisch verkoop-, weeg-, speel-, of ander toestel indien bevestigd aan een gevel per 0,50 m2 frontoppervlakte

per jaar	**€ 18,84**
per maand	**€ 1,57**

indien geplaatst op openbare gemeentegrond per 1 m2 ingenomen grondoppervlakte

per jaar	**€ 30,12**
per maand	**€ 2,51**

Hoofdstuk 6 Voorwerpen bevestigd aan gevels en luifels boven openbare gemeentegrond

Het tarief bedraagt voor het hebben van voorwerpen, bevestigd aan luifels en gevels van onroerende zaken per jaar en per onroerende zaak **€ 111,95**

Hoofdstuk 7 Terrassen

Het tarief bedraagt voor het hebben van voorwerpen onder op of boven een terras per 1 m2 ingenomen grondoppervlakte

	gebied A	gebied B
per jaar	**€ 56,70**	**€ 44,95**
in het terrasseizoen (acht maanden)	**€ 38,08**	**€ 30,00**
in het terrasseizoen per maand	€ 4,76	€ 3,75
buiten het terrasseizoen per maand	**€ 8,12**	**€ 5,78**

gebied A het gebied dat wordt begrensd door Oldenzaalsestraat, Parallelweg, Stationsplein, Piet Heinstraat, Nijverheidstraat, Boulevard 1945 met uitzondering van het tussen de Beltstraat en de Kuipersdijk gelegen gedeelte aan de zuidzijde van de Boulevard 1945.

gebied B het buiten het gebied A liggende deel van de gemeente.

Hoofdstuk 8 Parkeerplaatsen

Het tarief bedraagt per ingenomen parkeerapparatuurplaats of belanghebbendenplaats per etmaal:	**€ 11,45**

Hoofdstuk 9 Borden boven openbare gemeentegrond

Het tarief bedraagt voor het hebben van borden	
zonder kunstverlichting, over de frontoppervlakte per 0,5 m2 per jaar	**€ 34,80**
zonder kunstverlichting, over de frontoppervlake per 0,5 m2 per maand	**€ 2,90**
met kunstverlichting, over de frontoppervlakte per 0,5 m2 per jaar	**€ 52,20**
met kunstverlichting, over de frontoppervlakte per 0,5 m2 per maand	**€ 4,35**

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014.

De griffier van de gemeente Enschede,

Gemeente Enschede

De raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 18 november 2014

gelet op artikel 227 van de Gemeentewet;

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting 2015 in het centrum van Enschede (Verordening reclamebelasting centrum Enschede 2015)

Artikel 1 Begripsomschrijvingen
Deze verordening verstaat onder:
a. reclameobject: een openbare aankondiging in letters, symbolen, voorwerpen of kleuren, of een combinatie daarvan, zichtbaar vanaf de openbare weg;
b. bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij directe of indirecte steun vindt in of op de grond;
c. vestiging: een gebouw of bouwwerk, of deel daarvan,
d. tussenpersoon: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die zijn bedrijf maakt van het verlenen van bemiddeling bij het tot stand brengen en sluiten van overeenkomsten in opdracht en op naam van personen tot wie hij niet in vaste betrekking staat;
e. exploitant: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die zijn bedrijf maakt van het ten behoeve van derden tegen vergoeding aanbrengen van reclameobjecten op door hem daartoe beschikbaar gestelde oppervlakten;
f. reclamevoorwerp: een aankondigingsvoorwerp, waarmee beoogd wordt reclame te maken dan wel aandacht te trekken voor een product, een dienst of een bedrijf. Hieronder wordt in elk geval verstaan de gaper en de namaakversies van de ijsco, de patatzak en het gebak;
g. jaar of maand: een kalenderjaar of –maand of een gedeelte van een van die kalenderperioden.

Artikel 2 Belastbaar feit
Onder de naam reclamebelasting wordt, binnen het gebied zoals nader aangewezen in de bij deze verordening behorende bijlage 1, een directe belasting geheven terzake van een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg.

Artikel 3 Belastingplicht
1. De reclamebelasting wordt geheven van degene die het reclameobject heeft, dan wel van degene ten behoeve van wie al dan niet met vergunning het reclameobject is aangebracht.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid wordt de reclamebelasting ter zake van reclameobjecten, die met vermelding van de naam van een tussenpersoon zijn gedaan in verband met de huur of de verkoop van roerende of onroerende zaken, geheven van die tussenpersoon.
3. In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid wordt de reclamebelasting ter zake van reclameobjecten die door tussenkomst van een exploitant zijn aangebracht, geheven van die exploitant.

Artikel 4 Vrijstellingen

De reclamebelasting wordt niet geheven voor openbare aankondigingen:

a. waarvoor op grond van een privaatrechtelijke overeenkomst betaling aan de gemeente moet geschieden onderscheidenlijk een vergoeding aan de gemeente verschuldigd is;
b. die zijn aangebracht op of boven een terras of uitstalling of op verplaatsbare borden, waarvoor precariobelasting wordt geheven, met uitzondering van reclamevoorwerpen;
c. die als algemene bewegwijzering waarmee een algemeen belang wordt gediend, kunnen worden aangemerkt;
d. die door de gemeente of in opdracht van de gemeente is geplaatst of aangebracht, indien en voor zover de openbare aankondiging geschiedt ter uitvoering van de publieke taak;
e. die door (semi) overheden of cultureel-maatschappelijke instellingen of verenigingen zijn aangebracht en die een cultureel, maatschappelijk, charitatief of ideëel belang dienen;
f. die zijn aangebracht door of namens winkeliersverenigingen of wijkorganen, waarbij het reclameobject uitsluitend bestaat uit een vlag met naam van de winkeliersvereniging of het wijkorgaan;
g. die uitsluitend landen-, provincie-, gemeente- of streekvlag inhouden;
h. die door politieke partijen zijn aangebracht en die een ideëel belang dienen;
i. die zijn aangebracht op scholen, zorginstellingen, ziekenhuizen, kerken en moskeeën, en die betrekking hebben op de functie van het gebouw;
j. die zijn aangebracht op terreinen en gebouwen van amateursportverenigingen;
k. die nostalgische uitingen aan de gevel zijn ouder dan 50 jaar en die geen relatie hebben met de uitoefening van het bedrijf;
l. die korter dan 13 weken aanwezig zijn en niet kunnen worden aangemerkt als vervanging, opvolging en continuering van andere openbare aankondigingen;
m. die zijn aangebracht op bouwterreinen, voor zover deze opschriften rechtstreeks betrekking hebben op de op dat terrein in uitvoering zijnde bouwwerkzaamheden;
n. die zijn aangebracht door een tussenpersoon in verband met de verkoop of verhuur van onroerende zaken, indien deze aanwezig zijn in de onmiddellijke nabijheid van de te verkopen of de te verhuren zaak;
o. op, aan of in de nabijheid van een mobiele onderzoeksunit die wordt gebruikt voor het doen van bevolkingsonderzoek als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet op het bevolkingsonderzoek, voor welk onderzoek op grond van die wet vergunning is verleend voor zover die aankondigingen een relatie hebben met het bevolkingsonderzoek.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

De reclamebelasting wordt geheven naar de maatstaven en tarieven zoals opgenomen in de bij deze verordening behorende tarieventabel, met inachtneming van het overige in deze verordening en bijbehorende tarieventabel bepaalde.

Artikel 6 Berekening van de reclamebelasting

1. De oppervlakte van een reclameobject wordt vastgesteld als volgt:
   a. indien de openbare aankondiging wordt gedaan op een zuil, bord, poster of soortelijk aankondigingsvoorwerp, wordt de oppervlakte van de aankondiging bepaald op de oppervlakte van de zijde van het voorwerp waarop de aankondiging wordt gedaan. Indien het voorwerp niet rechthoekig is, wordt de oppervlakte van het aankondigingsvoorwerp bepaald door de lengte, de hoogte en de breedte van de denkbeeldige rechthoek die het voorwerp omsluit;
   b. indien de openbare aankondiging wordt gedaan op een vlag, banier, (span)doek of soortgelijk voorwerp, wordt de oppervlakte van de aankondiging bepaald op de oppervlakte van één zijde van het voorwerp waarop de aankondiging wordt gedaan;
   c. indien de openbare aankondiging bestaat uit het reclamevoorwerp zelf, wordt de oppervlakte van de aankondiging bepaald op de oppervlakte van het voorwerp. Indien het voorwerp niet rechthoekig is, wordt de oppervlakte bepaald door de lengte, de hoogte en de breedte van de denkbeeldige rechthoek die het voorwerp aan 2 zijden omsluit;

d. indien de openbare aankondiging wordt gedaan door middel van een combinatie van verschillende losse voorwerpen of een opschrift met losse letters of symbolen, wordt de oppervlakte van het reclameobject bepaald door de lengte, de hoogte en de breedte van de denkbeeldige rechthoek die de voorwerpen of het opschrift omsluit.

2. Indien het reclameobject slechts voor een deel zichtbaar is vanaf de openbare weg wordt de oppervlakte van het reclameobject bepaald op het van de openbare weg zichtbare gedeelte van het reclameobject.
3. indien de openbare aankondiging wordt gedaan op een zuil, bord, vlag, (span)doek, poster of soortgelijk aankondigingsvoorwerp, waarop door verschillende belastingplichtigen een aankondiging wordt gedaan, wordt de oppervlakte van de aankondiging van de belastingplichtige bepaald op de aan hem voor het doen van de aankondiging ter beschikking staande oppervlakte van het aankondigingsvoorwerp.
4. De oppervlakten van reclameobjecten, die bij één vestiging behoren, worden bij elkaar opgeteld. Indien een vestiging tezamen met een bouwwerk of deel daarvan wordt gebruikt door één belastingplichtige, worden de oppervlakten van alle reclameobjecten die bij de vestiging en deze bouwwerken of delen daarvan behoren bij elkaar opgeteld.
5. Reclameobjecten behoren in elk geval tot één bouwwerk en daarmee tot een vestiging indien zij daarmee fysiek zijn verbonden of daarmee tezamen worden gebruikt.
6. Onder een vestiging wordt tevens verstaan een bouwwerk dat uitsluitend dient voor het hebben van een of meer openbare aankondigingen.

Artikel 7 Belastingtijdvak
Het belastingtijdvak is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8 Wijze van heffing
De reclamebelasting wordt geheven bij wege van aanslag.

Artikel 9 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang
1. De belastingschuld ontstaat bij het begin van het belastingtijdvak.
2. Indien de belastingplicht na het begin van het belastingtijdvak aanvangt, ontstaat de belastingschuld bij de aanvang van de belastingplicht.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak aanvangt, is de reclamebelasting verschuldigd naar het maandtarief voor zoveel maanden als er in dat jaar, na het tijdstip van de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Indien een toename van de oppervlakte van de openbare aankondigingen gedurende de rest van het belastingtijdvak leidt tot indeling in een hogere tariefklasse, leidt tot een nieuw belastbaar feit en wordt een aanslag opgelegd voor het verschil tussen de respectievelijke maandtarieven gedurende het resterende aantal volle kalendermaanden in het belastingtijdvak.
5. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingtijdvak eindigt, wordt de aanslag op verzoek van belastingplichtige verminderd met het resterende aantal volle kalendermaanden in het kalenderjaar vermenigvuldigd met het maandtarief.
6. Indien vermindering van de oppervlakte van de openbare aankondigingen gedurende de rest van het belastingtijdvak leidt tot indeling in een andere tariefklasse, wordt de aanslag op verzoek van belastingplichtige verminderd met het verschil tussen de respectievelijke maandtarieven gedurende het resterende aantal volle kalendermaanden in het belastingtijdvak.

Artikel 10 Betalingstermijn
1. De aanslag dient te worden betaald in één termijn, welke vervalt twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet.
2. In afwijking van het eerste lid kan op verzoek van de belastingplichtige de aanslag in tien gelijke termijnen worden betaald, indien aan het navolgende wordt voldaan:
   a het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen reclamebelasting of andere belastingen moet meer zijn dan € 100, - ;
   b de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de

betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11 Kwijtschelding

Bij de invordering van de reclamebelasting wordt geen kwijtschelding verleend.

Artikel 12 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels stellen met betrekking tot de heffing en invordering van de reclamebelasting.

Artikel 13 Overgangsrecht

1. De 'Verordening Reclamebelasting 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening Reclamebelasting Centrum 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De griffier, De voorzitter,

Tarieventabel bij de Verordening Reclamebelasting 2015 van de gemeente Enschede

1. Het tarief bedraagt voor het hebben van reclameobjecten, per vestiging,

		Per jaar
a.	indien de oppervlakte van de reclameobjecten minder is dan 0,1 m²:	€ 0,00
b.	indien de oppervlakte van de reclameobjecten bedraagt 0,1 m² of meer, maar minder dan 10,0 m²	€ 303,12
c.	indien de oppervlakte van de reclameobjecten bedraagt 10,0 m² of meer, maar minder dan 25,0 m²	€ 676,44
d.	indien de oppervlakte van de reclameobjecten bedraagt 25,0 m² of meer, maar minder dan 50,0 m²	€ 1.028,52
e.	Indien de oppervlakte van de reclameobjecten bedraagt 50,0 m² of meer	€ 1.353,24

2. Het maandtarief bedraagt 1/12^{e} deel van het jaartarief.

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014.

De griffier van de gemeente Enschede,

Bijlage 1 bij de Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting 2015

Als aangewezen gebied, bedoeld in artikel 2 van de Verordening reclamebelasting centrum Enschede 2015, geldt het op onderstaande kaart gearceerde gedeelte.

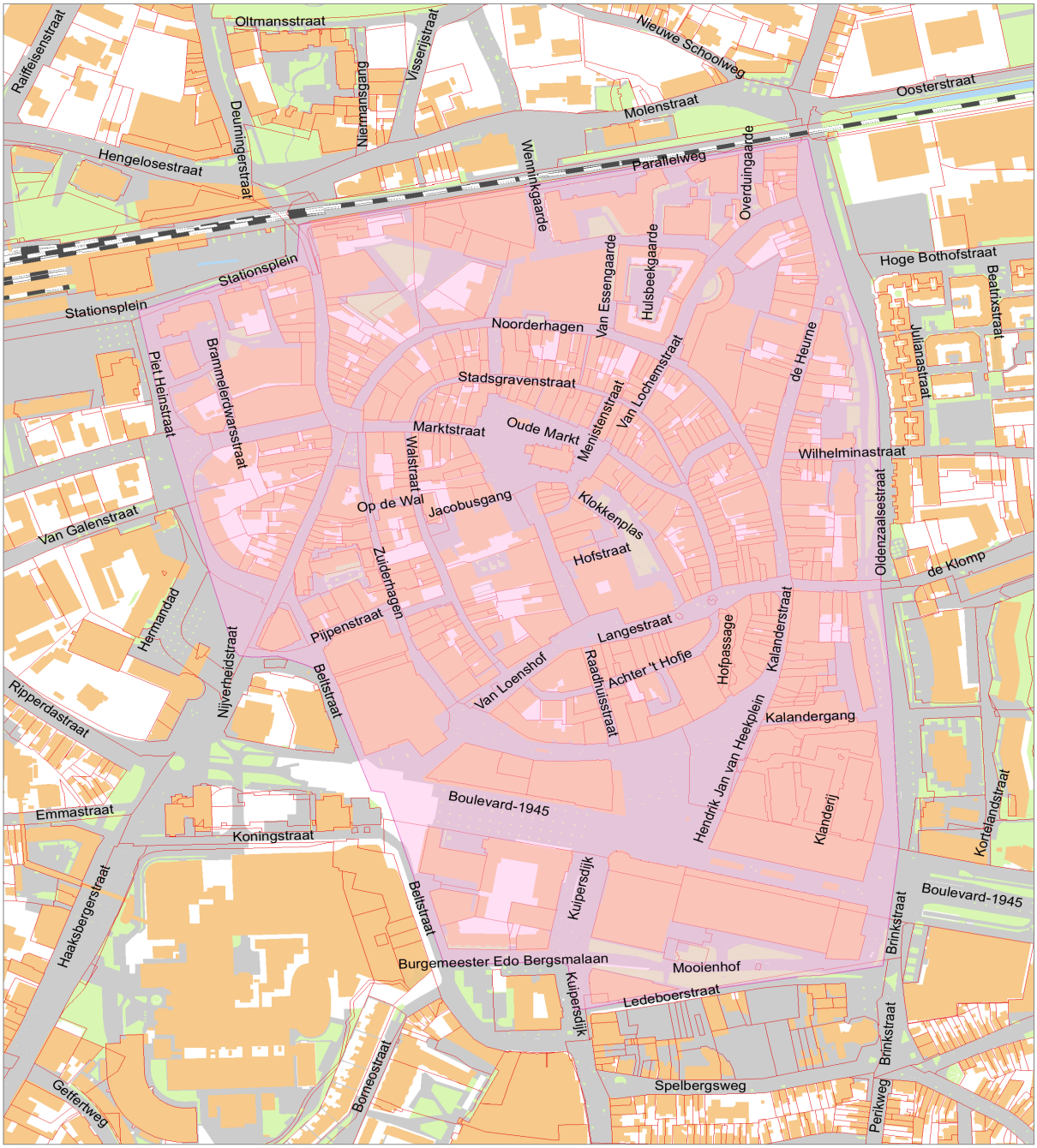

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,
gelet op de artikelen 220 tot en met 220h van de Gemeentewet;

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en invordering van onroerende-zaakbelastingen 2015.

Artikel 1 Belastingplicht

1 Onder de naam "onroerende-zaakbelastingen" worden ter zake van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:
   a een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak die niet in hoofdzaak tot woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt, verder te noemen: gebruikersbelasting;
   b een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht verder te noemen: eigenarenbelasting;

2 Bij de gebruikersbelasting wordt:
   a gebruik door degene aan wie een deel van een onroerende zaak in gebruik is gegeven (verder: de gebruiker), aangemerkt als gebruik door degene die dat deel in gebruik heeft gegeven (verder: de gebruikgever); de gebruikgever is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op de gebruiker;
   b het ter beschikking stellen van een onroerende zaak voor volgtijdig gebruik aangemerkt als gebruik door degene die die onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld; degene die de onroerende zaak ter beschikking heeft gesteld is bevoegd de belasting als zodanig te verhalen op degene aan wie die zaak ter beschikking is gesteld.

3 Voor de eigenarenbelasting wordt als genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht aangemerkt degene die bij het begin van het kalenderjaar als zodanig in de basisregistratie kadaster is vermeld, tenzij blijkt dat hij op dat tijdstip geen genothebbende krachtens eigendom, bezit of beperkt recht is.

Artikel 2 Belastingobject

1. Als onroerende zaak wordt aangemerkt de onroerende zaak, bedoeld in hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken.
2. Een onroerende zaak dient in hoofdzaak tot woning indien de waarde die op grond van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken is vastgesteld voor die onroerende

zaak in hoofdzaak kan worden toegerekend aan delen van die onroerende zaak die dienen tot woning dan wel volledig dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 3 Maatstaf van heffing

1 De heffingsmaatstaf is de op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken voor de onroerende zaak vastgestelde waarde voor het kalenderjaar bedoeld in artikel 1.

2 Indien met betrekking tot een onroerende zaak geen waarde is vastgesteld op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken wordt de heffingsmaatstaf van die onroerende zaak bepaald met overeenkomstige toepassing van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 17, 18 en 20, tweede lid, van de Wet waardering onroerende zaken.

Artikel 4 Vrijstellingen

1 In afwijking inzoverre van artikel 3 wordt bij het bepalen van de heffingsmaatstaf buiten aanmerking gelaten, voor zover dit niet reeds is geschied bij de bepaling van de in dat artikel bedoelde waarde, de waarde van:

a voor de land- of bosbouw bedrijfsmatig geëxploiteerde cultuurgrond, daaronder mede begrepen de open grond, alsmede de ondergrond van glasopstanden, die bedrijfsmatig aangewend wordt voor de kweek of teelt van gewassen, zonder daarbij de ondergrond als voedingsbodem te gebruiken;

b glasopstanden, die bedrijfsmatig worden aangewend voor de kweek of teelt van gewassen, voor zover de ondergrond daarvan bestaat uit de in onderdeel a bedoelde grond;

c onroerende zaken die in hoofdzaak zijn bestemd voor de openbare eredienst of voor het houden van openbare bezinningssamenkomsten van levensbeschouwelijke aard, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;

d één of meer onroerende zaken die deel uitmaken van een op de voet van de Natuurschoonwet 1928 aangewezen landgoed dat voldoet aan de voorwaarden genoemd in artikel 8 van het Rangschikkingsbesluit Natuurschoonwet 1928, met uitzondering van de daarop voorkomende gebouwde eigendommen;

e natuurterreinen, waaronder mede worden verstaan duinen, heidevelden, zandverstuivingen, moerassen en plassen, die door rechtspersonen met volledige rechtsbevoegdheid welke zich uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het behoud van natuurschoon ten doel stellen, beheerd worden;

f openbare land- en waterwegen en banen voor openbaar vervoer per rail, een en ander met inbegrip van kunstwerken;

g waterverdedigings- en waterbeheersingswerken die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;

h werken die zijn bestemd voor de zuivering van riool- en ander afvalwater en die worden beheerd door organen, instellingen of diensten van publiekrechtelijke rechtspersonen, met uitzondering van de delen van zodanige werken die dienen als woning;

i werktuigen die van een onroerende zaak kunnen worden afgescheiden zonder dat beschadiging van betekenis aan die werktuigen wordt toegebracht en die niet op zichzelf als gebouwde eigendommen zijn aan te merken;

j straatmeubilair, waaronder begrepen alle zodanige gebouwde eigendommen - niet zijnde gebouwen - welke zijn geplaatst voor het belang van het publiek, ten dienste van het verkeer of ter verfraaiing van de gemeente, zoals lichtmasten, verkeersinstallaties, standbeelden monumenten, fonteinen, banken, abri's, hekken en palen.

k plantsoenen, parken en waterpartijen, die bij de gemeente in beheer zijn of waarvan de gemeente het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, met uitzondering van delen van zodanige eigendommen die dienen als woning;

l begraafplaatsen, urnentuinen en crematoria, een en ander met uitzondering van delen van zodanige onroerende zaken die dienen als woning;

2 In afwijking in zoverre van artikel 3 wordt bij de bepaling van de heffingsmaatstaf voor de gebruikersbelasting buiten aanmerking gelaten de waarde van gedeelten van de onroerende zaak die in hoofdzaak tot woning dienen dan wel in hoofdzaak dienstbaar zijn aan woondoeleinden.

Artikel 5 Belastingtarieven

1. De belasting bedraagt een percentage van de heffingsmaatstaf. Het percentage bedraagt voor:
   a. de gebruikersbelasting 0,3020%.

   b. de eigenarenbelasting
   1° voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen 0,1724%;
   2° voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen 0,3671%.

2. Voor belastingbedragen tot € 10,-- vindt geen invordering plaats. Voor de toepassing van de vorige volzin wordt het totaal van de op een aanslagbiljet verenigde verschuldigde bedragen onroerende-zaakbelastingen of andere heffingen aangemerkt als één belastingbedrag.

Artikel 6 Wijze van heffing

De belastingen worden bij wege van aanslag geheven.

Artikel 7 Termijnen van betaling

1 De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.

2 In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:

a het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen onroerende zaakbelastingen of andere belastingen moet minder zijn dan € 6.400,--;

b de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3 De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde

termijnen.

Artikel 8 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en invordering van onroerende-zaakbelastingen.

Artikel 9 Overgangsrecht

1. De 'Verordening Onroerende zaakbelastingen 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 10, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 10, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 10 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 11 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening onroerende zaakbelastingen 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier De Voorzitter

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b van de Gemeentewet en artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en invordering van reinigingsheffingen 2015.

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1 Inleidende bepaling

Krachtens deze verordening worden geheven:

a. een afvalstoffenheffing;
b. reinigingsrechten.

Artikel 2 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a) perceel:
   1. de onroerende zaak, bedoeld in Hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
   2. een binnen de gemeente gelegen roerende zaak;
   3. een gedeelte van een roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
   4. een samenstel van twee of meer roerende zaken of in onderdeel c bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren.
   5. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel b bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel c bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel d bedoeld samenstel.

b) gebruik maken' in hoofdstuk 2 Afvalstoffenheffing: gebruik maken in de zin van artikel 15.33 Wet milieubeheer;

c) grof bedrijfsafval: afvalstoffen, met uitzondering van autowrakken, afkomstig van bedrijven en instellingen, welke door aard, omvang of hoeveelheid niet periodiek worden ingezameld;

d) grove huishoudelijke restafvalstoffen: restafval geproduceerd door en afkomstig uit huishoudens, dat niet wordt aangeboden via de wekelijkse huis-aan-huis inzameling;

Hoofdstuk II Afvalstoffenheffing

Artikel 3 Aard van de belasting en belastbaar feit

1 Onder de naam "afvalstoffenheffing" wordt een directe belasting geheven als bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.

2 De afvalstoffenheffing als bedoeld in deze verordening wordt naar afzonderlijke grondslagen geheven ter zake van:
   a het gebruik van een perceel ten aanzien waarvan krachtens artikel 10.21 en 10.22. (10.11) van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt;
   b het inzamelen van grove huishoudelijke afvalstoffen bij percelen en het ter beschikking stellen van plaatsen waar gelegenheid wordt geboden om grove huishoudelijke afvalstoffen achter te laten.

Artikel 4 Belastingplicht

1 De belasting wordt geheven van degene die in de gemeente naar de omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan de ingevolge artikel 10.21 en 10.22 van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt.

3 De belasting voor het achter laten van afvalstoffen op de afvalbrengpunten West, Zuid of Oost wordt geheven van degene die de afvalstoffen achter laat.

Artikel 5 Maatstaf van heffing en belastingtarief

1 De belasting wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven van de in de hoofdstukken 1 en 2 van de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2 Voor de berekening van de belastingen wordt een gedeelte van een in de tarieventabel bedoelde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 6 Belastingjaar

Met betrekking tot de belasting die per jaar wordt geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 7 Wijze van heffing

1 De belasting als bedoeld in hoofdstuk I van de tarieventabel wordt geheven bij wege van aanslag.

2 De belasting als bedoeld in hoofdstuk II van de tarieventabel wordt geheven door middel van een gedagtekende kennisgeving waarop het gevorderde bedrag is vermeld.

Artikel 8 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1 De belasting als bedoeld in hoofdstuk I van de tarieventabel is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.

2 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.

3 Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht nog volle kalendermaanden overblijven.

4 Het tweede en het derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in gebruik neemt.

5 De belasting bedoeld in hoofdstuk 2 van de tarieventabel is verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening.

Artikel 9 Termijn van betaling

1 De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.

2 In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:

   a het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen afvalstoffenheffing of andere belastingen moet minder zijn dan **€ 6.400,--;**

   b de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3 De in artikel 7 tweede lid bedoelde gedagtekende kennisgevingen moeten worden betaald
   a. ingeval van uitreiking van de kennisgeving: op het tijdstip van uitreiking;
   b. ingeval van toezending van de kennisgeving: binnen vijf dagen na de dagtekening.

4 De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Hoofdstuk III Reinigingsrechten

Artikel 10 Belastbaar feit

Onder de naam 'reinigingsrechten' worden rechten geheven zowel voor het genot van door het gemeentebestuur verstrekte diensten als voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen, werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn.

Artikel 11 Belastingplicht

Het recht voor het gebruik van de weegbruggen op de afvalbrengpunten wordt geheven van de aanvrager van de dienst.

Artikel 12 Maatstaf van heffing en belastingtarief

1 De rechten worden geheven naar de maatstaven en de tarieven opgenomen in de hoofdstukken 3 en 4 van de bij deze verordening behorende tarieventabel.

2 Voor de berekening van de rechten wordt een gedeelte van een in de tarieventabel genoemde eenheid als een volle eenheid aangemerkt.

Artikel 13 Belastingjaar

Met betrekking tot de rechten die per jaar worden geheven is het belastingjaar gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 14 Wijze van heffing

De rechten bedoeld in hoofdstuk 3 en 4 van de tarieventabel worden geheven bij wege van aanslag, gedagtekende bon, nota of andere schriftuur waarop het gevorderde bedrag is vermeld.
Als contante betaling van de rechten genoemd in hoofdstuk 4 wordt mede begrepen een rechtsgeldige ondertekende eenmalige incasso machtiging.

Artikel 15 Ontstaan van de belastingschuld en de heffing naar tijdsgelang voor de jaarlijks verschuldigde rechten

Niet van toepassing

Artikel 16 Ontstaan van de belastingschuld en de heffing van de overige rechten

De rechten bedoeld in hoofdstuk 4 van de tarieventabel zijn verschuldigd bij de aanvang van de dienstverlening of bij de aanvang van het gebruik van de bezittingen, werken of inrichtingen.

Artikel 17 Termijnen van betaling

1. In afwijking van artikel 9, eerste lid, van de Invorderingswet 1990 moet het reinigingsrecht worden betaald ingeval:
   a. bij wege van aanslag wordt geheven, binnen een maand na de dagtekening van de aanslag;
   b. bij wege van mondelinge of schriftelijke kennisgeving wordt geheven als bedoeld in artikel 8, op het moment van het doen of uitreiken van de kennisgeving.

2. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in het voorgaande lid gestelde termijnen.

Hoofdstuk IV Aanvullende bepalingen

Artikel 18 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en de invordering van de reinigingsheffingen.

Artikel 19 Overgangsrecht

1. De 'Verordening reinigingsheffingen 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 20, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 20, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 20 Inwerkingtreding

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 21 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening reinigingsheffingen 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014

De Griffier, De voorzitter,

TARIEVENTABEL BEHORENDE BIJ DE VERORDENING REINIGINGSHEFFINGEN 2015

Hoofdstuk 1 Maatstaf jaarlijks tarief afvalstoffenheffing

1. De belasting bedraagt per perceel per belastingjaar:
   a) indien het perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door één persoon **€ 274,08**;
   b. indien het perceel op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht, wordt gebruikt door twee of meer personen **€ 308,40.**
   c. Voor de toepassing van het bepaalde onder a. en b. is beslissend de gebruikssituatie bij de aanvang van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij aanvang van de belastingplicht. Onder de gebruikssituatie wordt verstaan het aantal personen dat deel uitmaakt van een particuliere huishouding die gebruik maakt van een perceel. Voor de vaststelling van die gebruikssituatie is beslissend hetgeen in de basisregistratie personen is geregistreerd tenzij blijkt dat de gebruiksituatie anders is.
3. De belasting als bedoeld onder lid 1 wordt vermeerderd voor het op 1 januari van het belastingjaar of, indien de belastingplicht later aanvangt, bij de aanvang van de belastingplicht, in bruikleen hebben van één extra container (ongeacht 240 of 140 liter):
   a. bestemd voor groente-, fruit- en tuinafval met **€ 77,16**;
   b. bestemd voor de overige huishoudelijke afvalstoffen met **€ 119,04**.

Hoofdstuk 2 Maatstaven en tarieven overige afvalstoffenheffing

1. De belasting voor het op aanvraag inzamelen van grove huishoudelijke afvalstoffen bedraagt:

tariefcat. A: STANDAARD TARIEF

voor restafval ad **€ 0,17** per kilogram te verhogen met een voorrijtarief van **€ 33,35** per opdracht en **€ 6,90** per blok van 5 minuten werktijd. Met dien verstande dat onder werktijd wordt verstaan de tijd welke is gelegen tussen het tijdstip van aankomst en het tijdstip van vertrek bij een perceel.

tariefcat. B: SPECIFIEK TARIEF

zand (schoon) ad **€ 0,05**
grof tuinafval ad **€ 0,05**
puin (schoon) ad **€ 0,05**
te verhogen met een voorrijtarief van **€ 33,35** per opdracht en **€ 6,90** per blok van 5 minuten werktijd. Met dien verstande dat onder werktijd wordt verstaan de tijd welke is gelegen tussen het tijdstip van aankomst en het tijdstip van vertrek bij een perceel.

tariefcat. C: GRATIS (NUL)TARIEF pakkettendienst

Per aansluiting mag maximaal 3 keer per kalenderjaar een hoeveelheid grof huisafval worden aangeboden welke overeenkomt met maximaal 5 pakketten met een maximale omvang zoals beschreven in artikel 6.3 van het uitvoeringsbesluit behorend bij de “afvalstoffenverordening Gemeente Enschede 2004”.

Voorzover er nog gratis stortquotum aanwezig is op de milieupas wordt per keer 100 kilogram afgeschreven van het gratis stortquotum op de milieupas. Bij ontbreken van voldoende quotum is tariefcategorie A of B van dit hoofdstuk van toepassing.

2. De belasting voor het achterlaten van (grove) huishoudelijke afvalstoffen op de afvalbrengpunten West (Binnenhaven 152), Zuid (Vlierstraat 105) en Oost (Lenteweg 44) bedraagt:

tariefcat. I: STANDAARD TARIEF

voor niet gescheiden restafval ad **€ 1,70** per 10 kilogram

tariefcat. II: LAAG TARIEF

voor naar afvalsoort als bedoeld in tariefcat.III gescheiden afval, welke met twee of meer soorten afval in combinatie aangeboden wordt ad **€ 0,50** per 10 kilogram.

tariefcat.III: SPECIFIEK TARIEF

voor gescheiden afvalfractie (mono-fractie) te onderscheiden in een tarief voor:

oud papier	ad **€ 0,00**
verpakkingsglas	ad **€ 0,00**
asbest	ad **€ 0,00**
metalen\schroot	ad **€ 0,00**
hout	ad **€ 0,50** per 10 kilogram
zand	ad **€ 0,50** per 10 kilogram
grof tuinafval	ad **€ 0,50** per 10 kilogram
puin	ad **€ 0,50** per 10 kilogram
tapijt	ad **€ 0,50** per 10 kilogram
gft afval	ad **€ 0,75** per 10 kilogram
bielzen	ad **€ 1,70** per 10 kilogram
voertuigbanden (personenauto)	ad **€ 1,70** per 10 kilogram
voertuigbanden (vrachtwagen)	ad **€ 1,70** per 10 kilogram
voertuigbanden (tractor)	ad **€ 1,70** per 10 kilogram

3. Voor het aanbieden van huishoudelijke afvalstoffen op de afvalbrengpunten is beneden de 300 kilogram geen recht verschuldigd. Deze vrijstelling geldt per perceel en per belastingjaar en is niet van toepassing voor het aanbieden van bovenbedoelde voertuigbanden.
4. Ingeval een nota of ander schriftuur voor het in rekening brengen van de kosten voor het brengen van huishoudelijk afval moet worden toegezonden, wordt hiervoor **€ 6,90** in rekening gebracht.
5. Indien de belastingplichtige wil wisselen van containervolume, dan bedragen de kosten voor de omwisseling per keer **€ 34,50**
6. Indien de belastingplichtige bij verwijtbaar verlies of diefstal een nieuwe set containers aanvraagt, dan bedragen de kosten per keer **€ 65,00**

Hoofdstuk 3 Maatstaven en tarieven jaarlijkse reinigingsrechten

Niet van toepassing

Hoofdstuk 4 Maatstaven en tarieven overige reinigingsrechten
Voor het op verzoek gebruiken van de op de afvalbrengpunten aanwezige geijkte weegbruggen per **weging € 8,90** inclusief geijkte weegbon.

Behoort bij raadsbesluit van 15 december 2014.

De griffier van de gemeente Enschede,

Gemeente Enschede

De Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014,

gelet op artikel 228a van de Gemeentewet;

b e s l u i t

vast te stellen de Verordening op de heffing en de invordering van de rioolheffing 2015.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Deze verordening verstaat onder:

a) perceel:
   1. de onroerende zaak, bedoeld in Hoofdstuk III van de Wet waardering onroerende zaken;
   2. een binnen de gemeente gelegen roerende zaak;
   3. een gedeelte van een roerende zaak dat blijkens zijn indeling is bestemd om als afzonderlijk geheel te worden gebruikt;
   4. een samenstel van twee of meer roerende zaken of in onderdeel 3 bedoelde gedeelten daarvan die bij dezelfde belastingplichtige in gebruik zijn en, naar de omstandigheden beoordeeld, bij elkaar behoren;
   5. het binnen de gemeente gelegen deel van de in onderdeel 2 bedoelde roerende zaak, van een in onderdeel 3 bedoeld gedeelte daarvan of van een in onderdeel 4 bedoeld samenstel.

b) gemeentelijke riolering: een voorziening of combinatie van voorzieningen voor inzameling, verwerking, zuivering of transport van afvalwater, hemelwater of grondwater, in eigendom, in beheer of in onderhoud bij de gemeente;

c) verbruiksperiode: de periode waarop de afrekening van het waterbedrijf betrekking heeft;

d) water: huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater.

Artikel 2 Aard van de belasting

Onder de naam rioolheffing wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 3 Belastbaar feit en belastingplicht

1. De belasting wordt geheven van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.
2. Als gebruiker wordt aangemerkt:
   a. degene die naar de omstandigheden beoordeeld het perceel al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
   b. in geval een gedeelte van een perceel ten gebruiker is afgestaan: degene die dat gedeelte in gebruik heeft afgestaan.

Artikel 4 Vrijstellingen

De belasting is niet verschuldigd ter zake van een perceel die in zelfstandig gebruik zijn als:

a. berging;

b. garagebox.

Artikel 5 Maatstaf van heffing

1. De belasting wordt geheven per perceel.
2. De belasting wordt geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd.
3. Het aantal kubieke meters water wordt gesteld op het aantal kubieke meters leidingwater en grondwater dat in de laatste aan het einde van het belastingjaar voorafgaande verbruiksperiode naar het perceel is toegevoerd of is opgepompt. Indien de verbruiksperiode niet gelijk is aan een periode van twaalf maanden, wordt de hoeveelheid water door herleiding naar tijdsgelang bepaald. Bij die herleiding wordt een gedeelte van een maand voor een volle maand gerekend.
4. Ingeval gebruik wordt gemaakt van een pompinstallatie moet die pompinstallatie zijn voorzien van een:
   a. watermeter, waarvan de hoeveelheid opgepompt water kan worden afgelezen, of
   b. bedrijfsurenteller, waarvan het aantal uren dat een pompinstallatie met vaste capaciteit in bedrijf is geweest kan worden afgelezen.

   De eerste volzin is niet van toepassing indien vaststelling van de hoeveelheid opgepompt water geschiedt op grond van enige andere wettelijke bepaling.
5. De op de voet van het derde lid berekende hoeveelheid toegevoerd of gepompt water wordt verminderd met de hoeveelheid water die niet is afgevoerd.

Artikel 6 Belastingtarieven

1 De belasting bedraagt **€ 197,64** per perceel per belastingjaar indien 500 m3 of minder wordt afgevoerd.

2 Indien meer dan 500 kubieke meter water wordt afgevoerd, is boven het in het eerste lid verschuldigde bedrag een rioolbelasting verschuldigd van:
   a. bij lozing bij meer dan 500 m^3 doch minder dan 20.001 m3 **€ 0,20** per m^3;
   b. bij lozing dan 20.001 of meer m^3, doch minder dan 100.001 m3 **€ 3.900,00** vermeerderd met **€ 0,14** per $m^{3;}$
   c. bij lozing van 100.001 m^3 en daarboven **€ 15.100,00** vermeerderd met **€ 0,11** per m^3.

Artikel 7 Belastingjaar

Het belastingjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 8 Wijze van heffing

De belasting wordt bij wege van aanslag geheven.

Artikel 9 Ontstaan van de belastingschuld en heffing naar tijdsgelang

1. De belasting is verschuldigd bij het begin van het belastingjaar of, zo dit later is, bij de aanvang van de belastingplicht.
2. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar aanvangt, is de belasting verschuldigd over zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na de aanvang van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
3. Indien de belastingplicht in de loop van het belastingjaar eindigt, bestaat aanspraak op ontheffing voor zoveel twaalfde gedeelten van de voor dat jaar verschuldigde belasting als er in dat jaar, na het einde van de belastingplicht, nog volle kalendermaanden overblijven.
4. Het tweede en derde lid zijn niet van toepassing indien de belastingplichtige binnen de gemeente verhuist en aldaar een ander perceel in gebruik neemt.

Artikel 10 Termijnen van betaling

1. De aanslagen moeten worden betaald uiterlijk twee kalendermaanden na de op het aanslagbiljet vermelde dagtekening.
2. In afwijking van het eerste lid kunnen op verzoek van de belastingplichtige de aanslagen worden betaald in zoveel gelijke termijnen als er na de dagtekening van het aanslagbiljet nog

maanden in het kalenderjaar overblijven, met dien verstande dat het aantal termijnen ten minste twee bedraagt en maximaal 10, indien aan het navolgende wordt voldaan:
a het totaal bedrag van de op één aanslagbiljet verenigde aanslagen rioolheffing of andere belastingen moet minder zijn dan € 6.400,--;
b de verschuldigde bedragen moeten door middel van automatische betalingsincasso van de betaalrekening van de belastingschuldige kunnen worden afgeschreven.

De eerste termijn vervalt één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet en elk van de volgende termijnen telkens een maand later.

3. De Algemene termijnenwet is niet van toepassing op de in de voorgaande leden gestelde termijnen.

Artikel 11 Kwijtschelding
Bij de invordering van de rioolheffing wordt geen kwijtschelding verleend indien en voor zover de belastingaanslag betrekking heeft op de belasting als bedoeld in artikel 6, lid 2.

Artikel 12 Nadere regels door het dagelijks bestuur van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
Het dagelijks bestuur van het gemeentelijk belastingkantoor Twente kan nadere regels geven met betrekking tot de heffing en invordering van de rioolheffing.

Artikel 13 Overgangsrecht

1. De 'Verordening Rioolheffing 2014' van 16 december 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, met dien verstande dat zij van toepassing blijft op de belastbare feiten die zich voor die datum hebben voorgedaan.
2. Indien de datum van inwerkingtreding van deze verordening ligt na de in artikel 14, tweede lid, genoemde datum van ingang van de heffing, blijft de in het eerste lid genoemde verordening gelden voor de in de tussenliggende periode plaatsvindende belastbare feiten voor zover de heffing van de rechten hiervoor in die periode plaatsvindt.

Artikel 14 Inwerkingtreding
1. Deze verordening treedt in werking met ingang van 1 januari 2015.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 januari 2015.

Artikel 15 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de 'Verordening Rioolheffing 2015'.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 december 2014.

De Griffier, De Voorzitter,

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Verstrekken subsidie aan Stichting Internationaal Onderwijs Twente		
Portefeuillehouder	Algemeen agendaletter (B)		
Programma	*EW & OO*	Aangeboden aan Raad	25 nov 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400304723

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. de door de Regio Twente beschikbare gestelde en ontvangen subsidie voor Internationaal Onderwijs in Twente, groot € 220.000 te verstrekken aan de Stichting Internationaal Onderwijs Twente.
2. de gemeentebegroting 2014 overeenkomstig te wijzigen.

Inleiding
In januari 2014 heeft de Regio Twente subsidie van € 220.000 toegekend voor het project Internationaal Onderwijs en dit bedrag overgemaakt aan de gemeente Enschede. Dit project wordt uitgevoerd door de Stichting Internationaal Onderwijs Twente (SIOT).

Beoogd resultaat
a) Een internationale community op een schoollocatie voor basis- en voortgezet onderwijs, waar internationaal onderwijs wordt aangeboden volgens het International Baccalaureate (IB).

b) En daarmee versterking van de economische structuur van Enschede en Twente;
de aanwezigheid van een internationale school met een IB Diploma Program (mondiale standaard) is voor internationaal opererende bedrijven in Twente een voorwaarde om in de regio gevestigd te blijven.

Argumenten
1.1 De Stichting Internationaal Onderwijs Twente, SIOT, is projectmatig bezig met de ontwikkeling van het IB-Curriculum. In 2014 heeft een tijdelijk projectdirecteur gezorgd voor de benodigde accreditaties, het opstellen van een curriculum, het trainen van leerkrachten en de aanschaf van materiaal.
Daarnaast is SIOT bezig met het ontwikkelen van gezamenlijke huisvesting voor primair en secundair internationaal onderwijs, eveneens een voorwaarde van het internationaal opererende bedrijfsleven.

Gezien de bovenstaande werkzaamheden wil de gemeente Enschede nu de regionale subsidie verstrekken aan SIOT, opdat zij het project verder kan uitvoeren.

1.2 Alle subsidievoorwaarden die door de Regio Twente aan Enschede zijn opgelegd, worden letterlijk opgenomen in de beschikking die de gemeente Enschede naar SIOT stuurt, evenals de bepaling dat SIOT verantwoordelijk is voor de cofinanciering vanuit het bedrijfsleven.

2.1 De subsidie van de Regio is al overgeboekt op de gemeentelijke rekening. Dit voorstel regelt de juiste financieel technisch verantwoording.

Kanttekeningen
1.1 Het project kent een voorwaarde tot cofinanciering door het bedrijfsleven. Als deze cofinanciering onvoldoende wordt gerealiseerd, dan wordt niet voldaan aan de subsidievoorwaarde en zal de Regio de subsidie terugvorderen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
n.v.t.

Kosten, opbrengsten, dekking
n.v.t.

SO-Beleid SO D.Y.M. Smolders telefoon: (053) 481 77 74 / O&O-Beleid F.O. Wiersma telefoon: (053) 481 78 69

Gemeente Enschede

Communicatie
-

Vervolg
Over de voortgang van het project Internationaal Onderwijs informeren wij u separaat.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

1. **de door de Regio Twente beschikbare gestelde en ontvangen subsidie voor Internationaal Onderwijs in Twente, groot € 220.000 te verstrekken aan de Stichting Internationaal Onderwijs Twente.**
2. **de gemeentebegroting 2014 overeenkomstig te wijzigen.**

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Externe verzelfstandiging dinsdagmarkt.		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg agendaletter (B)		
Programma	*EW*	Aangeboden aan Raad	11 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400274591

Wij stellen u voor te besluiten om:

Over te gaan tot externe verzelfstandiging van de dinsdag warenmarkt op het Van Heekplein met ingang van 1 januari 2015 en daartoe de marktverordening en de marktgeldverordening per 1 januari 2015 buiten werking te stellen voor de dinsdagmarkt.

Inleiding
Warenmarkten zijn belangrijke voorzieningen in onze stad. Ze dragen bij aan bedrijvigheid, werkgelegenheid en hebben een functie als publiekstrekker voor de binnenstad. Ze vormen bovendien een welkome aanvulling op het winkelaanbod. Warenmarkten worden al heel lang door de gemeente op dezelfde traditionele wijze georganiseerd en gefaciliteerd. De gemeente heeft daartoe een marktverordening, verleent standplaatsvergunningen, int de marktgelden en zorgt ervoor dat de markt verloopt volgens de regels. Deze constructie past niet meer helemaal bij deze tijd. Er wordt meer flexibiliteit gevraagd en het consumentengedrag verandert. Met de visie ambulante handel Enschede van augustus 2012 is daarom de mogelijkheid gegeven het beleid, beheer en de exploitatie van de warenmarkt uit te laten voeren door de ondernemers zelf.

Beoogd resultaat
De exploitatie van de dinsdagmarkt wordt vanaf 1 januari 2015 overgenomen door een groep marktondernemers, die daarvoor een stichting in het leven heeft geroepen. Op deze wijze ontstaat marktwerking en wordt de warenmarkt als een bedrijf gerund.

Argumenten
1. *Over te gaan tot externe en definitieve verzelfstandiging van de dinsdagwarenmarkt op het Van Heekplein met ingang van 1 januari 2015.*
    a. Beleid, beheer en exploitatie van warenmarkten is geen wettelijke taak. Door deze in handen te geven van de ondernemers zelf, wordt een impuls gegeven aan vernieuwing en marktwerking. Hierdoor wordt uitvoering gegeven aan de visie ambulante handel 2012.
    b. Het levert een bijdrage aan deregulering omdat er niet langer per standplaatshouder een vergunning wordt afgegeven.
    c. Bij een krimpende gemeentelijke organisatie (CFO en outsourcen van taken) is de exploitatie van een warenmarkt niet langer vanzelfsprekend.
    d. Verwacht wordt dat op termijn de kosten voor de standplaatshouders lager zullen zijn.
    e. Een kleine groep enthousiaste marktondernemers heeft het afgelopen jaar hard gewerkt aan hun voornemen de exploitatie van de dinsdagmarkt over te nemen. Zij hebben de gemeente verzocht met ingang van 1 januari 2015 de markt aan hen over te dragen.

Kanttekeningen
1. Het overlaten aan de markt van een traditionele overheidstaak kan niet bij alle ondernemers rekenen op draagvlak. Weliswaar is de Centrale Vereniging voor Ambulante Handel (CVAH) voor, maar dat betekent niet dat te verwachten is dat 100% van alle marktondernemers het hier mee eens zullen zijn. Artikel 4 lid 4 van de gebruiksovereenkomst waarborgt gedurende twee jaar de anciënniteitsrechten van de bestaande ondernemers op de dinsdagmarkt.
2. De gemeente is niet voornemens deze taak weer terug te nemen wanneer het deze stichting niet lukt om tot een succesvolle exploitatie te komen. In dat geval kan gedacht worden aan het geven van

ondersteuning via het Ondernemersloket van het programma EW om een andere groep van marktondernemers te interesseren deze taak op te pakken.

3. Mocht het voorkomen dat er tussen marktondernemers onderling en/of met de stichting dinsdagmarkt structurele problemen (zijn) ontstaan, kan de stadsdeelmanager centrum een bemiddelende/intermediaire rol vervullen en uiteindelijk een scheidsrechtersrol vervullen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
n.v.t.

Kosten, opbrengsten, dekking
Door de verzelfstandiging van de dinsdagmarkt ontstaat er een wijziging in de geldstromen, de relatie gemeente - standplaatshouders vervalt er komt een directe relatie tussen de ondernemers - standplaatshouders. De gemeente stopt dan ook met het innen van de marktgelden, deze taak wordt overgenomen door de ondernemers. De kosten die door de gemeente worden gemaakt worden rechtstreeks in rekening gebracht bij de ondernemers waarbij te denken valt aan schoonmaak, gladheidsbestrijding, feitelijk gebruik van elektra en een toerekening van vastrecht, kosten onderhoud en beheer van de stroomkasten. Daarmee ontstaat er geen nadeel voor de gemeente.
Door de verzelfstandiging vervalt de inzet van de marktmeester (0.25fte), de marktmeester zal worden ingezet op andere taken (vacature ruimte) binnen de afdeling. Daarmee kan het ontstane nadelig effect weer worden gecompenseerd en blijft het eindproduct 100% kostendekkend.

Communicatie
De gemeente verzorgt de communicatie gezamenlijk met de stichting dinsdagmarkt en de CVAH naar alle betrokken marktondernemers

Vervolg
Bij goede ervaringen kunnen ook andere warenmarkten in aanmerking komen voor externe verzelfstandiging. Conform de visie ambulante handel 2012.

Bijlagen
Geen

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B

Onderwerp	Gewijzigd vaststellen bestemmingsplan "Laares 2014"		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg (agendaletter B) Hans van Agteren (agendaletter C)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	11 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400273929

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het vaststellen van de Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan "Laares 2014" en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen al dan niet aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan "Laares 2014", overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00073-0003;
3. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan;
4. Gedeputeerde Staten van Overijssel te verzoeken om in te stemmen met eerdere bekendmaking.

Inleiding

Op grond van artikel 3.1, 1e lid van de Wet ruimtelijke ordening stelt de gemeenteraad voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vast. Daarbij wordt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in het plan begrepen gronden aangewezen en worden, met het oog op die bestemming regels voor het gebruik van de grond en het daarop realiseren van bouwwerken en voorzieningen gegeven. Het vaststellen van een bestemmingsplan of een herziening daarvan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad.

Voor het plangebied geldt momenteel het in 2004 door uw raad vastgestelde bestemmingsplan “Laares 2003”.

Aanleiding en situering bestemmingsplan "Laares 2014"

Het bestemmingsplan "Laares 2014" is opgesteld in het kader van de wettelijke actualisatieplicht van bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan beoogt voor het gebied begrensd door de Oldenzaalsestraat, de Laaressingel en de Oosterstraat een actuele juridische regeling te geven, waarbij zoveel mogelijk de bestaande planologische situatie wordt vastgelegd. Bestemmingen zijn (kort aangegeven) Wonen, Bedrijf (tankstation), Gemengd (met o.a. wonen, dienstverlening, maatschappelijk), Verkeer, Maatschappelijk (scholen) en Groen.

Op basis van het ter plaatse geldende bestemmingsplan “De Laares 2003” is het mogelijk op gronden gelegen langs de Begoniastraat en in het gebied begrensd door Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen te realiseren. Deze woningen en voorzieningen zijn op dit moment nog niet gerealiseerd. Het bestemmingsplan "Laares 2014" maakt dit opnieuw mogelijk.

Procedure en interactie met belanghebbenden

1. Overleg met wijkcommissie

Voorafgaand aan de bestemmingsplanprocedure is het concept-bestemmingsplan om advies voorgelegd aan de Stichting Wijkcommissie de Laares. Tevens is in een gesprek het bestemmingsplan toegelicht. De Wijkcommissie heeft aangegeven zich te kunnen vinden in het plan.

2. Vooraankondiging en tervisielegging

In overeenstemming met de Wet ruimtelijke ordening is het voornemen tot het maken van het bestemmingsplan “Laares 2014” bekend gemaakt in de Huis-aan-huis van 12 februari 2014.

3. Tervisielegging

Het ontwerp-bestemmingsplan “Laares 2014” heeft gedurende zes weken, van 21 augustus 2014 tot en met 1 oktober 2014, ter visie gelegen. Tevens is er op 3 september 2014 een informatieavond gehouden.

De tervisielegging, de bekendmaking van de informatieavond en de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen zijn aangekondigd in de Huis-aan-huis, de Staatscourant en via internet.

Zienswijzen
Tijdens de tervisielegging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn twee zienswijzen ontvangen. Deze zienswijzen zijn tijdig ingediend en derhalve ontvankelijk.
Daarnaast is een reactie ontvangen die verwijst naar een ingediende zienswijze, maar niet is gebleken dat deze is ingediend.
In de vergadering van de Stadsdeelcommissie Centrum van 25 november 2014 krijgen de indieners van de zienswijzen de gelegenheid hun zienswijze nader toe te lichten.
Kortheidshalve wordt verwezen naar de Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen".

Beoogd resultaat
Met het vaststellen van het bestemmingsplan "Laares 2014" wordt het plangebied voorzien van een actuele en passende juridisch-planologische regeling, gericht op het beheer en het behoud van de bestaande situatie ter plaatse. Daarnaast biedt het de mogelijkheid tot het realiseren van nieuwe bebouwing en voorzieningen op enkele locaties binnen het plangebied.

Argumenten

Verplichte actualisatie en legessanctie

Op grond van Wet ruimtelijke ordening dienen bestemmingsplannen binnen de gemeente actueel te zijn. Het thans geldende bestemmingsplan “De Laares 2003” is vastgesteld op 20 december 2004 en dient binnen 10 jaren na vaststelling te worden geactualiseerd. Voor het plangebied van De Laares betekent dit dat het nieuwe bestemmingsplan moet worden vastgesteld in december 2014. Het niet tijdig vaststellen van het bestemmingsplan heeft tot gevolg dat er geen leges mogen worden geheven voor aanvragen omgevingsvergunningen die betrekking hebben op gronden en gebouwen binnen het plangebied van dit bestemmingsplan.

Relatie met Stedelijke Koers:

Bij de vaststelling van de Stedelijke Koers door de gemeenteraad op 24 september 2012 is bepaald dat het realiseren van de woningbouw in het plangebied van De Laares aangemerkt kan worden als een project en in principe doorgang kan vinden. Overwogen kan worden dat realisatie gefaseerd gaat. Om woningbouw mogelijk te maken zijn de betreffende gronden in het bestemmingsplan “Laares 2014” voorzien van een woonbestemming.

Gewijzigde vaststelling n.a.v. zienswijze
Eén van de zienswijzen is aanleiding om uw Raad voor te stellen om het bestemmingsplan gewijzigd vast te stellen. De wijzigingen hebben betrekking op de gebieden / gronden waarop door de WijkOntwikkelingsMaatschappij De Laares (WOM) nog woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen kan worden gerealiseerd. Momenteel zijn er voor die gebieden / gronden nog geen concrete plannen. Het betreft het gebied begrensd door Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat (Fase 5 Laares) en het zgn. Assinkterrein aan de Oosterstraat.
Om de ontwikkeling van de wijk Laares niet te frustreren en ook vast te kunnen houden aan gemeentelijke voorwaarden, wordt voor het gebied van Fase 5 Laares voorgesteld het maximaal aantal te bouwen woningen en het type van de te bouwen woningen te wijzigen (toestaan max. 65 woningen in type max. twee aaneen). Op basis van de algemene afwijkingsbevoegdheid mag met 10 % van dit maximale aantal worden afgeweken.
Voor nog meer flexibiliteit in het bestemmingsplan, wordt een wijzigingsbevoegdheid opgenomen waarbij het College de bevoegdheid krijgt het bestemmingsplan onder voorwaarden zodanig te wijzigen dat maximaal 20 % van de woningen (afgerond een maximum aantal van 15 grondgebonden woningen) aaneengesloten mag worden gebouwd.
De gronden van het zgn. Assinkterrein hebben de bestemming “Gemengd 2”. Voorgesteld wordt voor deze gronden een Wijzigingsbevoegdheid naar de bestemming Wonen op te nemen. Hierbij krijgt het College de bevoegdheid het bestemmingsplan onder voorwaarden zodanig te wijzigen dat in het gebied maximaal 35 grondgebonden woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen worden gerealiseerd.

Ambtshalve gewijzigde vaststelling
Het is wenselijk uw raad voor te stellen het bestemmingsplan op enkele punten ambtshalve gewijzigd vast te stellen. Eén van de wijzigingen heeft betrekking op gronden met de bestemming “Gemengd -3” op de hoek van de Oldenzaalsestraat en de Oosterstraat. Binnen deze bestemming is het ook mogelijk woningen te realiseren. Dit is niet wenselijk voor de gronden en gebouwen waarin momenteel een sportschool en een gezondheidscentrum zijn gevestigd.

Daarnaast gaat het vooral om kleine technische aanpassingen en niet om inhoudelijke wijzigingen van het plan.

Voor een overzicht van alle wijzigingen in het bestemmingsplan wordt kortheidshalve verwezen naar het "Overzicht van aanpassingen".

Kanttekeningen
Geen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Het vaststellen van het bestemmingsplan "Laares 2014" draagt hooguit op indirecte wijze bij aan het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen. Woningbouw vindt plaats in stedelijk gebied

Kosten, opbrengsten, dekking

Artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht de gemeenteraad om gelijktijdig met de vaststelling van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen, indien in het bestemmingsplan gronden zijn opgenomen waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) kan worden gerealiseerd. In artikel 6.12 Wro is echter ook bepaald dat de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan kan besluiten geen exploitatieplan vast te stellen indien het gemeentelijk kostenverhaal anderszins is verzekerd en aan de daarvoor geldende voorwaarden wordt voldaan.

Voor de (her)ontwikkeling van de gronden in het gebied omgeven door de Laaressingel, Oosterstraat, Oldenzaalsestraat en Minkmaatstraat is in 2003 een exploitatieovereenkomst gesloten met de drie in het gebied actieve woningcorporaties en twee projectontwikkelaars. Hierbij is afgesproken dat de marktpartijen de herstructurering gaan uitvoeren (bouw woningen en inrichten openbare ruimte) en dat de gemeente zich beperkt tot het stellen van kaders, het begeleiden van de marktpartijen en het toetsen van de uitvoering aan de kaders. De marktpartijen zijn gaan samenwerken in de WijkOntwikkelingsMaatschappij De Laares (WOM).

In 2013 zijn de afspraken uit de exploitatieovereenkomst 2003 geactualiseerd in een tussen de gemeente en de WOM gesloten addendum op de exploitatieovereenkomst. In oktober 2002 heeft de gemeenteraad van de gemeente Enschede ingestemd met het krediet en de gemeentelijke grondexploitatie behorende bij de herstructurering van de Laares. Op 25 maart 2013 is deze grondexploitatie geactualiseerd vastgesteld en is een additioneel krediet verleend door de gemeenteraad. Voor het tekort op de grondexploitatie ad € 4.904.881 per 1-1-2014 is een voorziening getroffen ten laste van de reserve Grondbedrijf. Het uiteindelijke grondexploitatieresultaat wordt conform de gemeentelijke financiële verordening verrekend met de reserve grondbedrijf.

Gelet op de exploitatieovereenkomst met de WOM en de sluitende gemeentelijke grondexploitatie kan worden gesteld dat het kostenverhaal voldoende anderszins is verzekerd en dat de economische uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan voldoende is aangetoond.

Communicatie
Communicatie vindt plaats op de door de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze. Indieners van zienswijzen worden persoonlijk per brief geïnformeerd.

Vervolg

Terinzagelegging en beroepstermijn:

Na vaststelling door de gemeenteraad en bekendmaking daarvan op wettelijk voorgeschreven wijze wordt de digitale verbeelding van het bestemmingsplan gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en wordt de analoge (papieren) verbeelding van het bestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het Stadskantoor. Voor belanghebbenden bestaat tijdens deze beroepstermijn de mogelijkheid om tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Eerdere bekendmaking gewijzigd vastgesteld bestemmingsplan:

Bij gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan schrijft de Wet ruimtelijke ordening voor dat bekendmaking niet zoals gebruikelijk binnen 2 weken maar pas na 6 weken mag plaatsvinden. Dit is om gedeputeerde staten en rijksdiensten in de gelegenheid te stellen om eventueel via een reactieve aanwijzing hun ongenoegen te uiten over de door de gemeenteraad gewijzigd vastgestelde onderdelen van het bestemmingsplan. Deze termijn van 6 weken kan worden verkort tot de reguliere 2 weken indien gedeputeerde staten en rijksdiensten instemmen met het verzoek van de gemeente om het bestemmingsplan eerder bekend te mogen maken.

Bijlagen

1. Verbeelding bestemmingsplan “Laares 2014”;
2. Regels bestemmingsplan “Laares 2014”;
3. Toelichting bestemmingsplan “Laares 2014”;
4. Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan "Laares 2014";
5. De ingediende zienswijzen;
6. Overzicht aanpassingen bestemmingsplan “Laares 2014”.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. Het vaststellen van de Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen bestemmingsplan "Laares 2014" en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen al dan niet aanleiding geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het gewijzigd vaststellen van het bestemmingsplan "Laares 2014", overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00073-0003;
3. Het niet vaststellen van een exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1/2 genoemde bestemmingsplan;
4. Gedeputeerde Staten van Overijssel te verzoeken om in te stemmen met eerdere bekendmaking.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

BESTEMMINGSPLANNEN

Programma Stedelijke Ontwikkeling
BESTEMMINGSPLAN:
Laares 2014
Gemeente Enschede
SO/BP

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:							
Naam	Datum	Projectleiding	Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
dB	130601		3			A0	1000
			4			Tekeningnummer	
			5				
T:\ENEW\LOCATIE_SI\LY\SO\BP\LAARES 2014_BP\LAOKOLJA\BS\LAARES 2014_BP012.DWG							BP00073

0 10 25 50 100

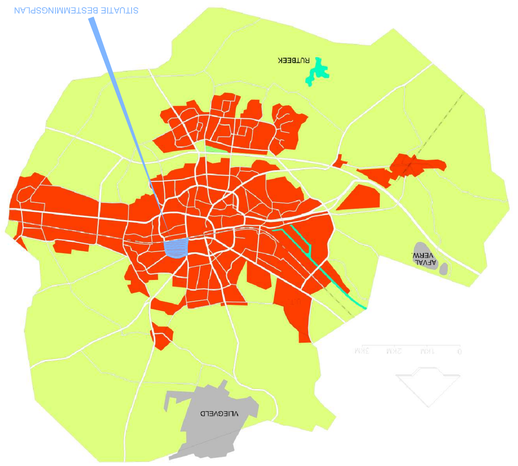

Plangebied

Laares 2014

Enkelbestemmingen

- B-VM - Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder bpg
- GD-2 - Gemengd - 2
- G - Groen
- M - Maatschappelijk
- V - Verkeer
- V-VB - Verkeer - Verblijfsgebied
- W - Wonen
- WG - Woongebied

Dubbelbestemmingen

- L-H - Leiding - hoogspanning

Gebiedsaanduidingen

- overige zone - archeologisch onderzoeksgebied a
- overige zone - - archeologisch onderzoeksgebied b
- wetgevingzone - wijzigingsgebied met volgnummer 1

Functieaanduidingen

- (b) - bedrijf
- (dh) - detailhandel
- (h) - horeca
- (k) - kantoor
- (m) - maatschappelijk
- (p) - parkeergarage
- (sw – gb) - specifieke vorm van wonen - garagebox
- (w) - wonen uitgesloten

Bouwvlakken

- bouwvlak

Bouwaanduidingen

- [ond] - ondergrondse bouw
- [sb-d] - specifieke bouwaanduiding - luifel
- [twe] - twee-aaneen
- [vrij] - vrijstaand

Maatvoeringen

- 11 - maximum aantal woonruimten
- 60% - maximum bebouwingspercentage (%)
- (10) - maximum bouwhoogte (m)
- (6 / 10) - maximum goothoogte (m), maximum bouwhoogte (m)

Figuren

- hartlijn leiding - hoogspanning

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Laares 2014

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Laares 2014

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 3
1.3 Geldende juridische regelingen 4
1.4 Wettelijk kader 4
1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure 5

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **7**
2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk 7
2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel 7
2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid 9

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving **12**
3.1 Ruimtelijke en functionele structuur 12
3.2 Cultuurhistorie en archeologie 25

Hoofdstuk 4 Ontwikkelingen in het plangebied **33**
4.1 Ontwikkelingen 33
4.2 Welstand en beeldkwaliteit 34
4.3 Duurzaamheid 35

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten **37**
5.1 Milieu 37
5.2 Water 47
5.3 Natuur 52

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet **54**
6.1 Algemeen 54
6.2 Indeling en beschrijving van de planregels en bestemmingen 54
6.3 Beschrijving van het plan 55
6.4 Handhaving 57

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid **58**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

De Wet ruimtelijke ordening verplicht dat elke 10 jaar een bestemmingsplan opnieuw wordt vastgesteld. Een bestemmingsplan dat ouder is dan tien jaar wordt als niet meer actueel beschouwd. Binnenkort verloopt de termijn van 10 jaar voor het geldende bestemmingsplan “De Laares 2003”.

Het voorliggende bestemmingsplan "Laares 2014" heeft als doel de bestemming van de binnen het plan gelegen gronden en de bouw- en gebruiksmogelijkheden daarvan vast te leggen. Het bestemmingsplan betreft grotendeels het vastleggen van de bestaande gebruik van de gronden en de gebouwen in het plangebied.

Het bestemmingsplan maakt geen nieuwe ontwikkelingen mogelijk. Daar waar nieuwe bebouwing kan worden gerealiseerd is dat ook al mogelijk op grond van het geldende bestemmingsplan "De Laares 2003".

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan “De Laares 2014” betrekking heeft, maakt deel uit van het 'binnensingelgebied' van Enschede en is gelegen ten noordoosten van het stadscentrum. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door de Oldenzaalsestraat, aan de noordzijde en de noordoostzijde door de Laaressingel en aan de zuidzijde door de Oosterstraat/spoorlijn.

De Laares stond een tijd geleden bekend als vooroorlogse arbeiderswijk. De oorspronkelijke woningen zijn in de jaren 20 gebouwd.

De afgelopen tien jaar is er flink geïnvesteerd in de wijk door een grondige herstructurering. Belangrijke doelstelling van de herstructurering was dat de eenzijdige woningvoorraad in de wijk, bestaande uit goedkope huurwoningen in grote dichtheden voor een groot deel plaats maakt voor hoogwaardig centrumstedelijk wonen in lagere dichtheden. Bij aanvang van het project was de verhouding huur-koop ongeveer 65%-35%, na de voltooiing van de herstructurering is deze verhouding precies omgekeerd.

De ligging nabij het centrum en de nieuwe uitstraling na de herstructurering maakt de Laares tot een gewilde woonwijk.

Kaartje plangebied

1.3 Geldende juridische regelingen

Voor het gebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" geldt het bestemmingsplan "De Laares 2003". Dit plan is op 20 december 2004 vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede en op 12 juli 2005 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Overijssel. Na uitspraak van de Raad van State op 24 januari 2007 is het bestemmingsplan onherroepelijk van kracht.

1.4 Wettelijk kader

Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro).

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieu Effect Rapport, of sprake is van archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro, nader uitgewerkt in de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.5 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014" ligt binnen het werkgebied van het erkende wijkorgaan Stichting Wijkcommissie De Laares.

Bij brief van 26 juni 2014 is de Stichting Wijkcommissie De Laares gevraagd schriftelijk advies uit te brengen over het voorontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014". Op 15 juli 2014 is het voorontwerp- bestemmingsplan in een gesprek met leden van de Wijkcommissie nader toegelicht. De Wijkcommissie heeft aangegeven zich te kunnen vinden in het bestemmingsplan en heeft geen bezwaar tegen de tervisie legging daarvan.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk.

Het bestemmingsplan "Laares 2014" maakt geen ontwikkelingen mogelijk waarbij ruimtelijke belangen van andere gemeenten, het waterschap Regge en Dinkel, de provincie Overijssel of het Rijk in het geding zijn. Daarom is voor dit bestemmingsplan afgezien van het plegen van vooroverleg. Wel is het ontwerpbestemmingsplan ter kennisname toegezonden aan de provincie Overijssel en het waterschap Regge en Dinkel.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders moeten burgers en anderen informeren over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

In dit geval is het voornemen om een nieuw bestemmingsplan genaamd "Laares 2014" in voorbereiding te nemen op 12 februari 2014 gepubliceerd in het gemeentelijk blad “Huis aan Huis" en op de website van de

gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs “elektronische weg”, dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van dit ontwerpbestemmingsplan "Laares 2014" en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen is op 20 augustus 2014 gepubliceerd in de "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl.

Het ontwerp-bestemmingsplan heeft tervisie gelegen van 21 augustus 2014 tot en met 1 oktober 2014.

Op 3 september 2014 is er een informatiebijeenkomst over het ontwerp-bestemmingsplan gehouden in het Wijkcentrum LaRes aan de Tulpstraat in Enschede.

Zienswijzen

Tijdens de periode dat een bestemmingsplan ter inzage ligt, kan een ieder bij de gemeenteraad in een "zienswijze" een mening geven over het bestemmingsplan.

Met betrekking tot het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014" zijn twee zienswijzen ontvangen. Daarnaast is er een reactie ontvangen die verwijst naar een ingediende zienswijze, maar niet is gebleken dat deze is ingediend.

Van de ingekomen zienswijzen en de gemeentelijke beantwoording daarvan is een verslag gemaakt dat als bijlage bij het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan wordt gevoegd. Eén van de zienswijzen heeft aanleiding gegeven om wijzigingen aan te brengen in het ontwerp-bestemmingsplan.

Vaststelling

Artikel 3.8 van de Wet ruimtelijke ordening schrijft eveneens voor dat de gemeenterad binnen 12 weken na het einde van de periode van tervisielegging besluit tot het vaststellen van het bestemmingsplan. Bij de besluitvorming tot vaststelling van het bestemmingsplan betrekt de gemeenteraad de eventueel ingediende zienwijzen. De gemeenteraad kan naar aanleiding van ingediende zienswijzen of op eigen initiatief bij de vaststelling van het bestemmingsplan besluiten het ontwerpplan op onderdelen te wijzigen.

vaststelling bestemmingsplan "Laares 2014"

Eén van de zienswijzen heeft aanleiding gegeven om wijzigingen aan te brengen in het ontwerp-bestemmingsplan. Daarnaast zijn ambtshalve wijzigingen aangebracht. Een overzicht van alle wijzigingen die door de Raad bij de vaststelling van het bestemmingsplan "Laares 2014" ten opzichte van het ontwerpplan zijn aangebracht staan vermeld in het "Overzicht aanpassingen bestemmingsplan "Laares 2014".

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Bro.

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan.

2.1.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van het Rijk

Gelet op het conserverende karakter van het bestemmingsplan "Laares 2014" hebben het ruimtelijke beleid en de regels van het Rijk geen directe doorwerking op het plangebied.

2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013. De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken

zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Een voorbeeld van een generieke beleidskeuze is dat gemeenten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen moeten afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Een ander voorbeeld is de 'SER-ladder', die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

toetsing bestemmingsplan "Laares 2014" aan de Omgevingsvisie

Omdat het bestemmingsplan "Laares 2014" conserverend van aard is en er geen sprake is van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, is het niet nodig om nader in te gaan op de generieke beleidskeuzes, de

ontwikkelingsperspectieven en de gebiedskenmerken die van toepassing zijn op het plangebied.

2.2.2 Omgevingsverordening Overijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

toetsing bestemmingsplan "Laares 2014" aan beleid en regels van de provincie Overijssel

Omdat het bestemmingsplan "Laares 2014" conserverend van aard is en er geen sprake is van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, is het niet nodig om nader in te gaan op eventuele onderwerpen die op grond van de Omgevingsverordening Overijssel in dit bestemmingsplan geregeld zouden moeten worden.

2.2.3 Conclusie

Gelet op het conserverende karakter van het bestemmingsplan "Laares 2014" hebben de Omgevingsvisie Overijssel 2009 en de Omgevingsverordening Overijssel 2009 geen directe doorwerking op de beheerregeling van het plangebied.

2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

De ruimtelijk relevante aspecten van de hoofdlijnen en beleidsdoelstellingen in de Toekomstvisie zijn uitgewerkt in de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie, die op 22 juni 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie). Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie is ruimtelijk vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

2.3.2 Stedelijke Koers

Onder de noemer "Stedelijke Koers" heeft de gemeenteraad op 24 september 2012 ingestemd met een andere koers voor Enschede. Dat was nodig omdat vraag en aanbod in de vastgoedmarkt op het gebied van wonen, bedrijventerreinen en kantoren flink uit balans zijn. De maatschappij is veranderd. Het aantal projecten, de ambities en de plannen in Enschede die werden voorbereid en uitgevoerd pasten niet meer bij de huidige en toekomstige vraag. Om dit terug te brengen naar een realistisch aanbod heeft de gemeenteraad gekozen voor de plannen en projecten die het meest waardevol zijn voor de toekomst van Enschede en die de economie van Enschede en de regio zoveel mogelijk stimuleren. De financiële uitwerking hiervan vond plaats tijdens de behandeling van de Programmabegroting op 12 november 2012.

In Enschede zullen niet alleen minder woningen worden gebouwd, maar ook andere soorten: minder appartementen en meer woningen met een tuin. De prognose voor de verkoop van grond voor bedrijventerreinen wordt naar beneden bijgesteld. Voor de kantorensector wordt naast verlagen van het aantal te bouwen kantoren ook gekeken naar hergebruik van bestaande kantoren, omdat er sprake is van leegstand.

2.3.3 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;
- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

Sectorale en gebiedsgerichte structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook drie sectorale structuurvisies vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld.

Woonvisie

Op 12 maart 2012 is de Woonvisie Enschede 2025 vastgesteld. De Woonvisie vormt een nadere uitwerking van de Structuurvisie, specifiek toegespitst op de gemeentelijke beleidsdoelstellingen ten aanzien van het wonen.

Detailhandelsstructuurvisie

Op 23 januari 2012 is de Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 vastgesteld. In deze sectorale

structuurvisie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. Na een technische aanpassing in de besluitvorming op 12 november 2012 is dit formeel een structuurvisie zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Wro.

Watervisie

Op 27 mei 2013 is de Watervisie 2013-2025 vastgesteld. Deze sectorale structuurvisie richt zich op het samen met partners in de waterketen aanpakken van waterknelpunten in Enschede op het gebied van hemelwateroverlast, grondwateroverlast, grondwaterverontreiniging en waterkwaliteit. De watervisie heeft twee sporen, het oplossen van knelpunten en het realiseren van een zestal waterambities.

De op te lossen knelpunten zijn:

- Overbelasting van het rioolstelsel.
- Grondwateroverlast.
- Problemen met waterkwaliteit.

De Enschedese waterambities zijn:

- Daar waar het kan is het regenwaterwater afgekoppeld van het gemengde riool.
- De beleving van de groene en blauwe kwaliteit van Enschede versterken door water zichtbaar te maken.
- Water in de buitenruimte wordt zoveel mogelijk benut voor het opvangen van extreme regenbuien en om bij warme perioden de stad te verkoelen.
- De watergerelateerde component van de (woon)lasten blijft beheersbaar.
- Enschedeers gaan bewuster met water om en zijn meer betrokken bij de watervoorzieningen in de stad.
- De waterpartners zorgen samen voor een goede waterkwaliteit en – kwantiteit in Enschede.

Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o.

Specifiek voor de luchthaven heeft de raad op 14 december 2009 de Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. vastgesteld. De voormalige militaire vliegbasis transformeert tot een burgerluchthaven in een robuuste landschappelijke setting. In samenhang met de ontwikkeling van de luchthaven wordt bedrijvigheid ontwikkeld. Op termijn komt de zuidelijke zone van het huidige vliegveldgebied geheel vrij voor ontwikkeling van natuur. Beekherstel en het ontwikkelen van nieuwe natuur zorgen voor een nieuwe ecologische verbinding die de EHS versterkt.

2.3.4 Toetsing bestemmingsplan aan het gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

In de strategische beleidsdocumenten Toekomstvisie, Stedelijke Koers en de diverse structuurvisies zijn voor het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" geen specifieke beleidsdoelstellingen of ontwikkelingsrichtingen benoemd.

Hoofdstuk 3 Gebiedsbeschrijving

In dit hoofdstuk wordt een algemene beschrijving van de huidige situatie in het plangebied gegeven. Daarbij zal voornamelijk worden ingegaan op de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en buurtkarakteristieken. Doel is het aanreiken van een kader waaraan ontwikkelingen in de wijk of buurt (of, in geval van Boekelo, Lonneker, Usselo of Glanerbrug: het dorp) kunnen worden getoetst.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde: de huidige planologische situatie in het plangebied, de positie van het plangebied binnen de gemeente Enschede (de stedelijke context), de ruimtelijke kwaliteit, de huidige ruimtelijke structuur met een beschrijving van de ruimtelijke kenmerken en buurtkarakteristieken, welstand en beeldkwaliteit, cultuurhistorie, verkeer, groenstructuur, ecologie en landschapswaarden en water.

3.1 Ruimtelijke en functionele structuur

3.1.1 Stedenbouwkundige structuur

De Laares heeft een heldere structuur, gedragen door de licht krommende oost-west wegen lopend vanaf de Minkmaatstraat naar de Laaressingel. Dit zijn de Tulpstraat, de Leliestraat en de Begoniastraat. De Rozenstraat vormt de enige noord-zuid verbinding in de buurt tussen de singel en de Oosterstraat.

Er is een hoogteverschil waarneembaar in de wijk van west oplopend naar oost.

De Laares is voor het overgrote deel een woonbuurt. Aan de randen van de wijk, langs de Oosterstraat, Oldenzaalsestraat en Singel zitten een paar andere functies. In de wijk zelf is de Minkmaatstraat de enige straat met gemengde functies. In de wijk bevindt zich ook een school.

De Oldenzaalsestraat vormt de uitvalsweg van het centrum naar buiten. Langs deze weg staan oude villa's, in gebruik als kantoren, winkels en grotere particuliere woningen.

De singel heeft een kenmerkend profiel, twee rijstroken gescheiden door een middenberm met laanbeplanting. De woningen aan de singel bestaan uit particuliere woningen en huurwoningen van woningbouwcorporaties. De kwaliteit van de woningen geeft de rand van de buurt een aantrekkelijk aanzien. Het Florapark, gelegen aan de westzijde van de singel, draagt duidelijk bij tot het aantrekkelijke beeld van de singel.

Het plan voor de herstructurering is gebaseerd op twee typen woonmilieus. Het wonen aan straten en het wonen in tuinen. De oost-west straten verbinden en begrenzen steeds twee verschillende woonmilieus met elk een eigen bebouwingstypologie en verkaveling, geïnspireerd op de dichtbebouwde straten met diepe tuinen die de Laares eigen was: een straatmilieu en een tuinmilieu. De te handhaven bebouwing is opgenomen in de verschillende milieus. Aan de ene zijde van de oost-west straat komt een straatmilieu aan de andere zijde een tuinmilieu.

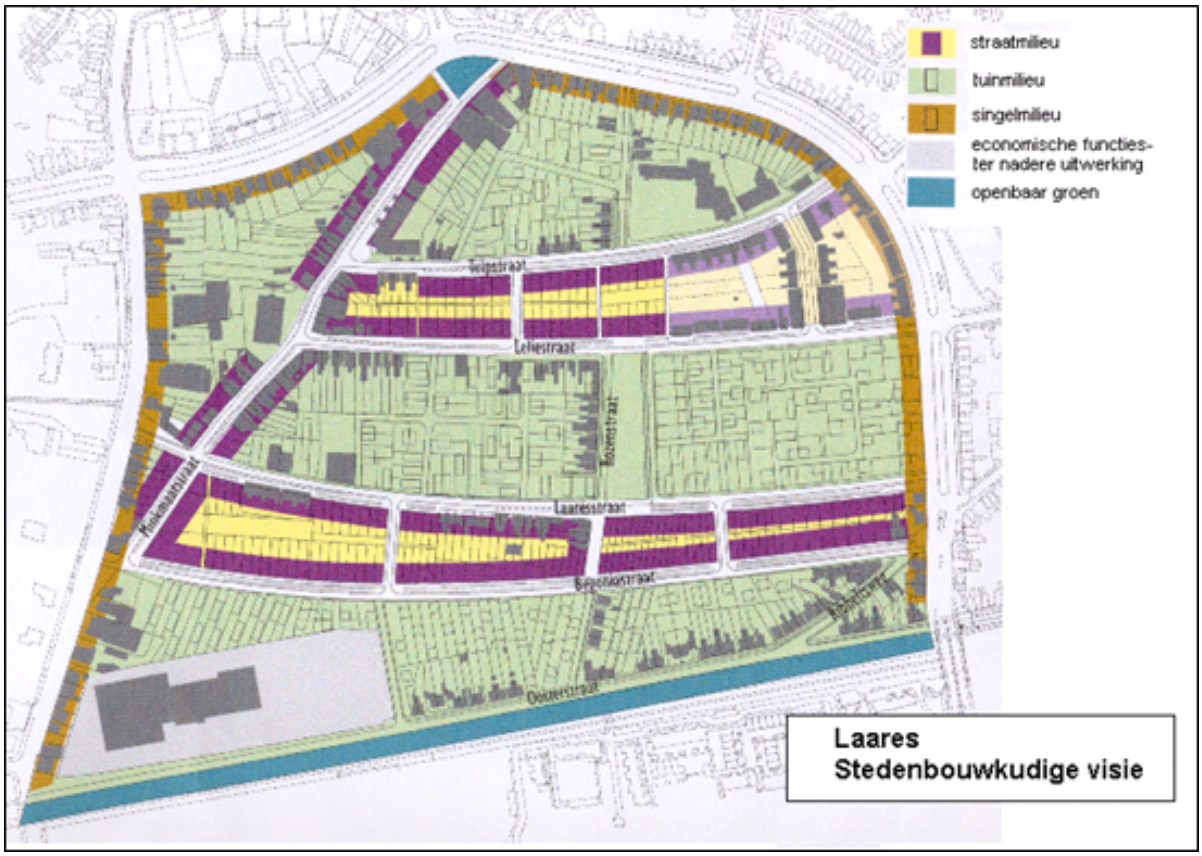

Beeldkwaliteit

De straten die dit bestemmingsplan begrenzen, behoren tot het raamwerk van Enschede. Dit betekent dat hier extra aandacht is voor de inrichting van open plekken aan de straat en de beeldkwaliteit van de gebouwen.

Verder geldt de welstandsnota en voor de onbebouwde gebieden is er een beeldkwaliteitplan.

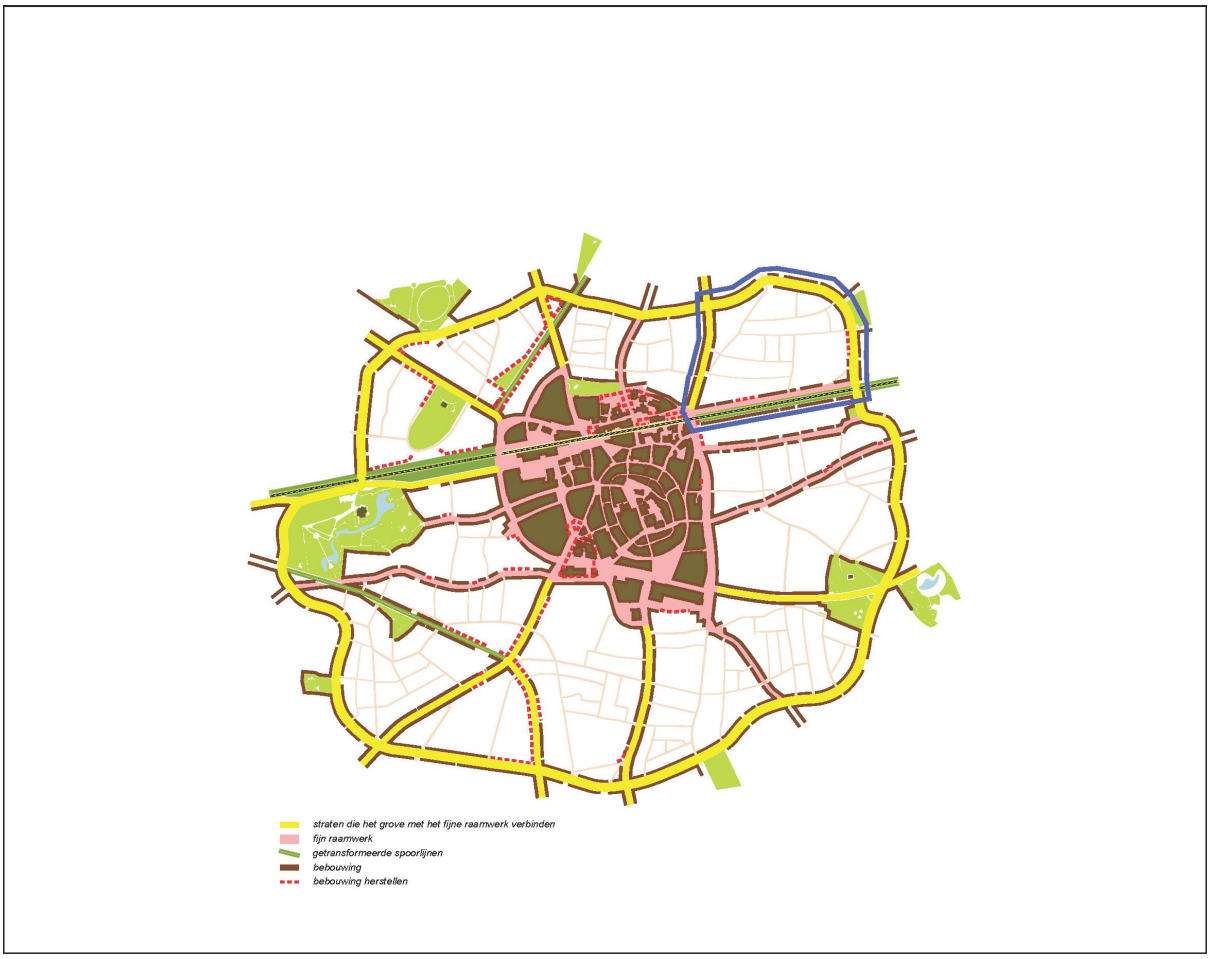

Afbeelding raamwerk

Tuinmilieu

Het tuinmilieu wordt gekenmerkt door vrijstaande bebouwing met een tuin. De kavels hebben geen vaste rooilijn, parkeren gebeurt op eigen erf en slechts beperkt in de openbare ruimte ten behoeve van bezoekersparkeren. De kavels variëren in lengte en breedte. Elk huis is individueel herkenbaar, bouwhoogte is een of twee lagen met of zonder kap.

Straatmilieu

Het straatmilieu wordt gekenmerkt door een aaneengesloten bebouwing langs de straten in de rooilijn, waarbij kleine verspringingen mogelijk zijn. De bebouwing vormt een wand aan de straat, waarbij een kleine bandbreedte in de rooilijn mogelijk is. De woningen hebben een privé-achtertuin en parkeren gebeurt langs de brede straten of op binnenterreinen.

3.1.2 Water

Internationaal en nationaal beleid

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Europese Kaderrichtlijn Water is richtinggevend voor de bescherming van de oppervlaktewaterkwaliteit van de landen in de Europese Unie. Aan alle oppervlaktewateren in een stroomgebied worden haalbare doelen gesteld die in 2015 moeten worden bereikt. Ruimtelijk relevant rijksbeleid is verwoord in de Vierde Nota Waterhuishouding, de Nota Ruimte en het Advies Waterbeheer 21e eeuw. In de provincie Overijssel is de in 2009 vastgestelde Omgevingsvisie richtinggevend voor waterschap en gemeenten.

Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet, die een achttal wetten vervangt en integreert, wordt de watersysteembenadering centraal geplaatst. Hoewel de Waterwet een vergunningstelsel kent met een zogenaamde watervergunning, is het de bedoeling dat de vergunningen, die in het kader van de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) voor overstorten van gemeentelijke riolering zijn verleend, verdwijnen. Hiervoor in de plaats komen algemene regels, die voor overstorten worden vastgelegd in het Besluit lozen buiten inrichtingen. Indien Enschede lozingen wil laten plaatsvinden die niet in het GRP zijn opgenomen, dan is voor het lozen op oppervlaktewater een vergunning nodig bij het bevoegde gezag op basis van artikel 6.2 van de Waterwet. Voor de regionale wateren is dat het waterschap en Rijkswaterstaat.

Een belangrijk uitgangspunt van de Waterwet is dat zoveel mogelijk activiteiten onder algemene regels vallen. Hierbij is het uitgangspunt dat er geen vergunning nodig is, tenzij daar goede redenen voor zijn. De algemene regels zijn opgenomen in een viertal besluiten, het al eerder genoemde Besluit lozen buiten inrichtingen, het besluit Landbouwactiviteiten (nog niet vastgesteld), het Activiteitenbesluit, en het Besluit lozing afvalwater huishoudens. Het Besluit lozen buiten inrichtingen is per 1 juli 2011 in werking getreden en de laatste 2 besluiten zijn per 1 januari 2008 in werking getreden.

Voor zeer specifieke gevallen kunnen watervergunningen nog maximaal 3 jaar in de vorm van een maatwerkbesluit blijven voortbestaan. Dit zijn lozingen waarvoor een vergunning of ontheffing was verleend voor de inwerkingtreding van artikel 2.1 maar door de inwerkingtreding van het Besluit lozen buiten inrichtingen niet meer vergunningsplichtig of ontheffingsplichtig zijn.

Indirecte lozingen zijn met de invoering van de Waterwet niet meer vergunningsplichtig bij de waterkwaliteitsbeheerder (zuiveringsbeheerder). De behandeling van deze lozingen valt daarmee onder het regime van de Wm. Bij de inwerkingtreding van de Wabo zijn de vergunningstrajecten aangepast. Dit betekent, dat in de meeste gevallen Enschede bevoegd gezag is, alleen voor complexe aanvragen is de provincie bevoegd gezag. Wel heeft de waterbeheerder, het waterschap, bindend adviesrecht en behoudt het waterschap toezichthoudende bevoegdheden.

Voor de activiteiten waarvoor een watervergunning nodig is, is de (grond)waterbeheerder, het waterschap, de provincie of Rijkswaterstaat bevoegd gezag, maar kan de vergunning worden aangevraagd bij Enschede. In dat geval heeft Enschede de coördinatieplicht. De aanvraag voor de vergunning kan ook rechtstreeks bij het bevoegde gezag worden ingediend.

In de Waterwet zijn gemeentelijke zorgplichten uit de Wet op de Waterhuishouding overgenomen.

Nationaal Bestuursakkoord Water (2003, geactualiseerd in 2007 en 2011)

Deze overeenkomst is gesloten in samenwerkingsverband tussen het Rijk en de koepelorganisaties van de provincies, gemeenten en de waterschappen, waarin op hoofdlijnen de wateropgaven zijn neergelegd die benodigd zijn om in 2015 het watersysteem op orde te hebben en vervolgens op orde te houden richting 2050. Het Nationaal Bestuursakkoord Water is gericht op het verminderen van de kans op wateroverlast, zowel vanuit de riolering als het oppervlaktewater, op het op orde krijgen van de waterkwaliteit en op het niet ernstiger laten worden van watertekorten.

Nationaal Waterplan

In december 2009 heeft het kabinet het Nationaal Waterplan vastgelegd. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van de Waterwet en is de opvolger van de Vierde Nota waterhuishouding. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor ruimtelijke aspecten de status structuurvisie. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, op voldoende en schoon water en op diverse vormen van gebruik van water en het Waterplan geeft het beleid op hoofdlijnen weer dat het Rijk wil voeren om tot duurzaam waterbeheer te komen. Voor stedelijk water zijn de volgende punten opgenomen:

- bij de ontwikkeling van locaties in de stad wordt ernaar gestreefd dat de hoeveelheid groen en water per saldo toeneemt;
- bij de aanpak van de stedelijke wateropgave, wordt rekening gehouden met verdergaande verstedelijking en klimaatverandering en zoveel mogelijk aangesloten bij de dynamiek van de stad;
- de combinatie van water en groen biedt volop kansen om het stedelijk watersysteem robuuster en klimaatbestendiger te maken;

Regionaal en lokaal beleid

Watervisie

In mei 2013 heeft de gemeenteraad de nieuwe watervisie voor Enschede vastgesteld. De watervisie is in samenwerking met verschillende partners (o.a. waterbeheerders, woningbouwverenigingen, kennisinstellingen) tot stand gekomen. De watervisie heeft twee sporen, het oplossen van knelpunten en het realiseren van een zestal waterambities. Knelpunten zijn:

- Overbelasting van het rioolstelsel.
- Grondwateroverlast.
- Problemen met waterkwaliteit.

Enschede heeft de volgende waterambities:

1. Daar waar het kan is het regenwaterwater afgekoppeld van het gemengde riool, zie afbeelding 1.
2. De beleving van de groene en blauwe kwaliteit van Enschede versterken door water zichtbaar te maken.
3. Water in de buitenruimte wordt zoveel mogelijk benut voor het opvangen van extreme regenbuien en om bij warme perioden de stad te verkoelen.
4. De watergerelateerde component van de (woon)lasten blijft beheersbaar.
5. Enschedeers gaan bewuster met water om en zijn meer betrokken bij de watervoorzieningen in de stad.
6. De waterpartners zorgen samen voor een goede waterkwaliteit en – kwantiteit in Enschede.

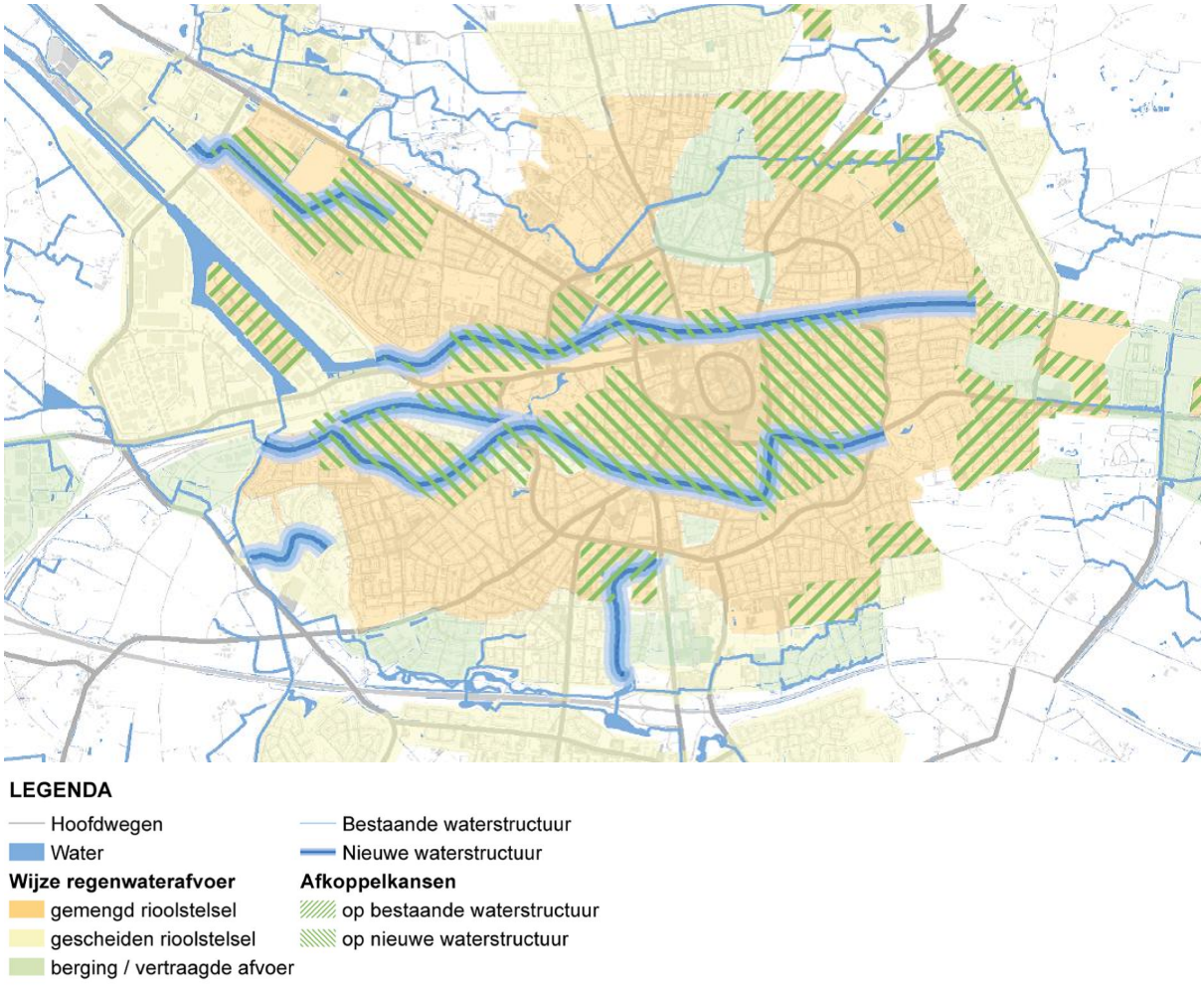

Afbeelding 1. Waterkaart watervisie Enschede 2013

Waterbeheerplan Waterschap Regge en Dinkel 2010-2015

Het waterschap Regge en Dinkel heeft de beleidskaders van rijk en provincie nader uitgewerkt in het vigerende waterbeheerplan. Diverse aspecten van het waterbeleid zijn verder uitgediept in afzonderlijke

beleidsnota's. Voor het ruimtelijk relevante aandachtsgebied vasthouden en bergen van water is de "Beleidsnota Retentie" opgesteld. De uitgangspunten en wensen voor de inrichting en het beheer van beken en overige waterlopen zijn verwoord in de "Stroomgebied Actie Plannen (STAP)". Daarnaast is de Keur van het waterschap Regge en Dinkel een belangrijk kaderstellend instrument, waarmee in ruimtelijke plannen rekening moet worden gehouden.

Gemeentelijk Rioleringsplan

In het Gemeentelijk Rioleringsplan zijn de watertaken van de gemeente vastgelegd voor de periode 2012 tot 2015. Het GRP is door de gemeenteraad vastgesteld in oktober 2011.

De gemeentelijke watertaken zijn:

- Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater;
- Inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater, als dit redelijkerwijs niet van particulieren kan worden verwacht;
- Voorkomen van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand, voor zover dit niet tot de zorg van het waterschap, de provincie of particulieren behoort;

Met als randvoorwaarden:

- Doelmatigheid;
- Zo min mogelijk voor de omgeving;
- Zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu.

Afvalwater

We zorgen voor het inzamelen en transporteren van al het stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen het grondgebied van de gemeente Enschede. Dit omvat al het huishoudelijk afvalwater, of een mengsel daarvan met bedrijfsafvalwater. Wel is onze eis daarbij dat men het afvalwater aanbiedt volgens de daaraan gestelde regels. Dit betekent dat je daar waar geen gemengde riolering aanwezig is het afvalwater gescheiden van het hemelwater aanlevert. Na renovaties en herinrichting moet afvalwater ook gescheiden van het hemelwater aangeboden worden. Wij zorgen voor (vuilwater)riolering vanaf de erfgrens van woning of bedrijf. Het afvalwater transporteren we naar de rioolwaterzuivering. Het zuiveren van dit water is een taak van het waterschap Regge en Dinkel.

Hemelwater

Hemelwater houden we uit het afvalwaterstelsel (gemengde riolering en afvalwaterriolering) Dit betekent dat bedrijven en particulieren het hemelwater dat op hun perceel valt, eerst zelf op eigen perceel moet proberen te verwerken en, indien dat niet redelijkerwijs kan, het gescheiden aan moeten leveren aan de riolering. Dit geldt voor alle nieuwbouw en bestaande bouw, tenzij het afvalwater en hemelwater oorspronkelijk werd afgevoerd naar het gemengd riool. Nieuwe bedrijventerreinen voorzien we van een verbeterd gescheiden stelsel. De gemengde rioolstelsels bij enkele bestaande bedrijventerreinen bouwen we bij reguliere vervanging om tot (verbeterd) gescheiden stelsels.

In de komende planperiode gaan we voortvarend door met het verder afkoppelen van verhard oppervlak. Tegelijkertijd worden beken hersteld om een afvoer voor schoon regenwater en grondwater mogelijk te maken. Het hemelwater van een groot aantal afgekoppelde oppervlakken wordt dan naar bestaande en nieuwe waterstructuren.

Grondwater

Perceeleigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het grondwater op eigen terrein. Dat betekent dat de afvoer van dat grondwater naar een, eventueel door de gemeente aangelegde, drainageleiding voor eigen rekening komt. Dit beleid werkte de afgelopen drie jaren goed en daarom zetten we dit ook door. Dit betekent dat we maatregelen in openbare gemeentelijke gebieden treffen als er sprake is van structurele nadelige gevolgen door de grondwaterstand. Voorwaarde is wel dat de te nemen maatregelen doelmatig zijn en deze niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoren.

Onder structureel nadelige gevolgen verstaan we gevolgen die:

- tenminste jaarlijks terugkeren;
- niet tijdelijk zijn (tenminste 5 jaar);

- tenminste één maand continu aanhouden;
- stabiel of toenemend zijn;
- van significante omvang zijn.

Maatregelen vinden we doelmatig als:

- ze effectief zijn en dus de problemen voorkomen of aanzienlijk beperken;
- ze efficiënt zijn en er geen alternatieven zijn die goedkoper of effectiever zijn;
- de kosten van de maatregelen in redelijke verhouding staan met de nadelige gevolgen.

3.1.3 Groenstructuur

Het groen van de Laares wordt gekenmerkt door een combinatie van oude en nieuwe structuren. Door de ingrijpende ontwikkeling van de wijk de laatste jaren zijn, meestal op basis van de oude lay-out van de wijk, compleet nieuwe straten met woningen ontstaan.

De wijk is nog niet af, ondanks plannen voor het geheel, zijn er grote, tijdelijk braakliggende terreinen die op een invulling wachten.

De Laaressingel is onderdeel van het bestemmingsplan van de Laares. De singel is een van de belangrijkste groenstructuren in Enschede en heeft met zijn brede middenberm met volwassen bomen een hoge structurele, visuele en recreatieve waarde.

De bestaande monumentale eikenlaan langs de Oosterstraat doet aan als smalle parkstrook. Het groene uiterlijk is zeer beeldbepalend.

Aan drie entrees naar de Laares zijn kleine groene pleintjes met bomen te vinden. Door het oude stratenpatroon hebben al deze groenvlakken, in de vorm van een driehoek, een eigen waarde en hebben al lang een groen uiterlijk.

Op de hoek van de Oldenzaalsestraat met de Minkmaatstraat staan drie linden, aan de overgang van de Begoniastraat naar de Ribbeltsweg is een grote plataan te vinden. Ook langs de Laaressingel is een aan de kruising met de Minkmaatstraat een grote boom te vinden. Alle bomen op de boven genoemde groenvlakken hebben een betekenis voor de wijk en worden dan ook als belangrijke bomen beschermd.

Langs de nieuwe Vrouwenmantelstraat (een zijstraat van de Leliestraat) staan drie monumentale moeraseiken. De bomen hebben in het bestemmingsplan een beschermde status.

Afbeelding *groenstructuur*

Door de nieuwe ontwikkelingen in de Laares hebben de Leliestraat en de Tulpstraat gedeeltelijk een nieuw straatprofiel en daarmee ook nieuwe bomen gekregen. Beide straten lopen in de richting west – oost en zijn echte structuurdragers van de wijk. In de toekomst zullen de straten met woonbebouwing langs de randen verder in oostelijke richting ontwikkeld worden. Daarmee zullen later ook de bomenrijen in beide straten op de singel aansluiten.

In noord – zuid richting is de Rozenstraat een belangrijke ader in de Laares. De huidige bomenrij in de straat heeft een betekenis voor de groenstructuur, het is belangrijk deze te bewaren.

Tussen Leliestraat en Papaverstraat is langs de Rozenstraat een grote groenvoorziening te vinden. Deze plek is recentelijk met participatie vanuit de wijk als speelterrein ingericht en heeft een grote betekenis voor kinderen en de jeugd in de Laares. Vanzelfsprekend heeft deze speelplek een groene bestemming.

3.1.4 Verkeer

De Laares wordt begrensd door de Laaressingel, Oldenzaalsestraat en Oosterstraat. De Laaressingel en de Oldenzaalsestraat zijn verkeersaders. De Oosterstraat had oorspronkelijk eveneens een verkeersfunctie, maar mede op verzoek van aanwonenden is het oostelijk deel van Oosterstraat ter plaatse van de woonbebouwing aangewezen als woonstraat.

In het kader van Duurzaam Veilig Verkeer is de Laares als 30 km gebied aangewezen. De achterliggende doestelling is hiermee, naast de verkeersveiligheid, het verblijfsklimaat in de wijk te verbeteren. Dit betekent tevens dat alles er op gericht is het doorgaande verkeer te weren, zodat het aantal motorvoertuigen in het gebied beperkt blijft. Anderzijds is een goede bereikbaarheid uiteraard een voorwaarde voor het optimaal functioneren van de wijk. In het nieuwe inrichtingsplan zal middels verkeersmaatregelen een en ander worden geëffectueerd. Sluipverkeer wordt geweerd door op strategische plekken eenrichtingsverkeer in te stellen. In 2011 en 2012 is met een participatietraject met bewoners en wijkraad het wijkverkeerscirculatieplan opgesteld. Na vaststelling zijn de verkeersborden in 2013 geplaatst.

De verkeerstructuur in de wijk bestaat uit een hoofdstructuur van oost-west lopende straten met een doorlopende verbindingsstraat, de Minkmaatstraat, enkele korte verbindingsstraten met aansluitingen op een luw netwerk van tuinwegen en uit een uitgebreid fijnmazig netwerk van paden voor fietsers en voetgangers. De pleinen zijn verblijfsplekken. Het bestaande bedrijvencomplex is via een uitrit aan de Oosterstraat rechtstreeks bereikbaar vanaf de Oldenzaalsestraat.

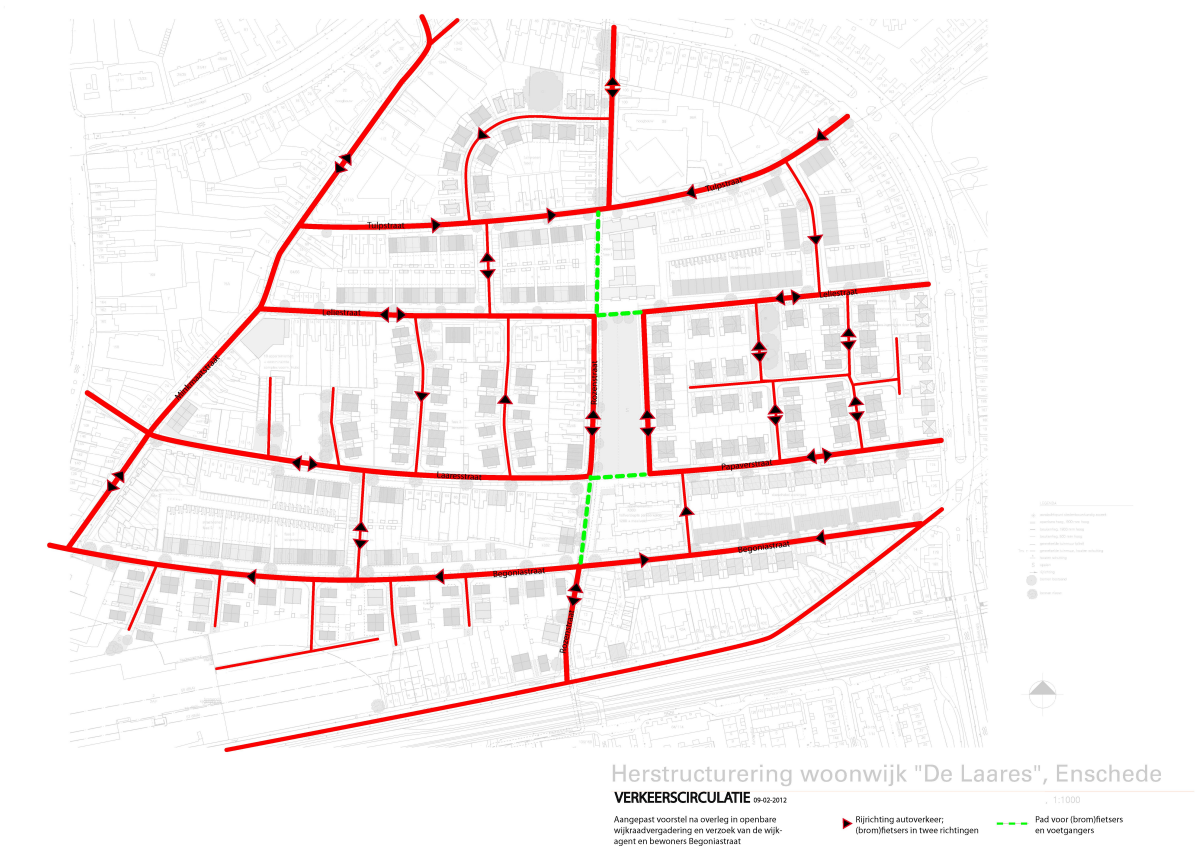

Afbeelding *verkeersstructuur*

De noodzakelijk parkeercapaciteit in het nieuwe plan zal binnen de wijk moeten worden ingepast. Het aantal parkeerplaatsen op openbaar terrein zal tezamen met de parkeerplaatsen op eigen terrein voldoende moeten zijn en overeenkomen met de normering welke is gehanteerd in de Laares. Parkeren wordt per woonmilieu opgelost: straatmilieu met parkeren op straat en in binnenhoven, tuinmilieu met parkeren op eigen terrein. Bezoekers parkeren in de straat. In de regels behorende bij het bestemmingsplan "Laares 2014" zijn voorwaarden opgenomen met betreking tot parkeren. Conform de nieuwe parkeervisie zal de gemeente zich actief inspannen om de wijk te laten vallen binnen de zone van betaald parkeren. Als eerste stap zal een enquête worden verspreid om het draagvlak op te vragen.

De huidige openbaar vervoerroute via de Oosterstraat zal gehandhaafd blijven in het nieuwe plan. Bij de herinrichting van de Oosterstraat zal met deze busroute rekening moeten worden gehouden.

3.1.5 Bedrijven

Binnenstedelijke bedrijvigheid valt uiteen in twee beleidsvelden te weten:

1. Bedrijventerreinen; formele locaties met een minimale grootte van 2 ha.;
2. Bedrijvigheid in woonwijken; enclaves (bedrijvenclusters kleiner dan 2 ha) en functiemenging (gecombineerde woon-werk locaties).

De gemeente wil actief inzetten op het tegengaan van een verdere afname van de bestaande voorraad binnenstedelijk bedrijfslocaties en heeft hiervoor beleid ontwikkeld.

Ad 1. Bedrijventerreinen

Het Ministerie ILM hanteert de zogenoemde SER-ladder (Ruimtelijk Economisch Beleid, 1999) voor een selectief en doelmatig ruimtegebruik van Nederland. Uitgangspunt is de behoefteraming voor de lange termijn gebaseerd op het Transatlantic Market scenario zoals beschreven in de studie Welvaart en Leefomgeving (WLO).De aanpak loopt via een betere regionale samenwerking en planning en het versnellen van de herstructureringsopgave. Via een convenant met provincie en de VNG (2009) zijn de taken voor alle partijen vastgesteld.
De provincie Overijssel heeft één en ander vertaald in de Omgevingsvisie en het meerjarenprogramma Vitale bedrijvigheid (juni 2009). Met elke gemeente zijn meerjarenafspraken gemaakt over herstructurering en nieuwe uitleglocaties, ook weer vastgelegd in een convenant met prestatie-afspraken (november 2009). Deze afspraken zijn overgenomen in de herijking van de Omgevingsvisie (2012).
In 2012 is het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gewijzigd en is de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' toegevoegd. Deze ladder ondersteunt gemeenten bij het vraaggericht programmeren van hun grondgebied.

Met het programma 'Economie en Werk' en de economische visie 'Enschede in sterk Twente' (2012) blijft het creëren van fysieke ruimte voor bedrijvigheid hoog op de agenda staan waarbij inbreiding voor uitbreiding gaat. Het gaat dan om herstructurering, binnenstedelijke terreinen, variatie in kavels/terreinen en om de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Hiermee volgen wij de SER-ladder en de ladder voor duurzame verstedelijking. Ruimte voor modern gemengde bedrijvigheid is nodig voor het uitvoeren van de Toekomstvisie: behoud van het bestaande en ruimte geven aan vernieuwing. Het uiteindelijke doel is dat er ruimte wordt geboden aan groei van bedrijven zodat er (nieuwe) arbeidsplaatsen ontstaan in de stad/regio en een stevige economische basis wordt gelegd.

De gemeenten van de Netwerkstad Twente hebben in 2010 gezamenlijk een bedrijventerreinenvisie opgesteld. Uitgangspunt is het gezamenlijk ruimte kunnen aanbieden aan bedrijven die nieuwe ruimte nodig hebben. Ook is gekozen voor het nauw op elkaar afstemmen van de ontwikkeling van bedrijventerreinen zodat overcapaciteit voorkomen wordt en een gezamenlijke acquisitie in Netwerkstadverband. Doel is om alle typen bedrijvigheid te accommoderen. In de visie is ook aangegeven hoe de gemeenten en bedrijven (willen) bijdragen aan duurzaam ruimtegebruik. Daartoe worden diverse initiatieven ontwikkeld en uitgevoerd op het terrein van energiegebruik, milieumanagement, ruimtekwaliteit en parkmanagement. De uitgifte van bedrijventerreinen en de werkelijke ruimtebehoefte zullen jaarlijks gemonitord worden. In 2013 heeft een herijking van de bedrijventerreinenvisie Netwerkstad plaatsgevonden waarin extra aandacht is besteed aan het belang van regionale afstemming en planning van bedrijventerreinen. Enschede heeft meerdere locaties om aan de vraag te kunnen voldoen: via herstructurering (o.a. Havengebied, Hardick & Seckel), zoeken naar nieuwe binnenstedelijke locaties en uitleg (Usseler Es).

In het plangebied van bestemmingsplan "Laares 2014" komen geen bedrijventerreinen voor.

Ad 2. Bedrijvigheid in woonwijken

Enclaves

Naast de grote bedrijventerreinen in en om de stad bestaan zgn. bedrijfsenclaves in de (woon)wijken. Om naar de toekomst toe duidelijkheid te geven aan gebruiker en omwonenden is per enclave gekeken naar de functionele toekomstwaarde. Deze zijn in kaart gebracht en door het College vastgesteld op 18 januari 2011

In het plangebied van bestemmingsplan "Laares 2014" komen geen enclaves voor.

Functiemenging

Het beleid ten aanzien van functiemenging is een overkoepelend beleid (zie ook detailhandel- en kantorenbeleid) ter stimulering van de werkgelegenheid en leefbaarheid in (woon)wijken. Het beleid sluit tevens aan bij het gemeentelijk startersbeleid. Het beleid ten aanzien van functiemenging in de woonwijken is in het kader van Stimuleren wijkeconomie nader uitgewerkt en is in de zomer 2009 vastgesteld.

Veel mensen starten een eigen bedrijf vanuit hun woning. De woning is zeker in de beginfase van het bedrijf een ideale vestigingslocatie. Het is goedkoop, flexibel en geschikt om werk te combineren met andere taken. Vanuit economisch opzicht leveren deze bedrijven aan huis een goede bijdrage aan de bedrijvigheid en dynamiek van de wijk. Bovendien wordt de werkgelegenheid hierdoor bevorderd. Ook al blijven deze bedrijven vaak klein en meestal beperkt tot een eenmans bedrijf, zoals bijvoorbeeld de zogenaamde ZZP-ers (zelfstandige zonder personeel).

Het bevorderen van het starten van een bedrijf vanuit de woning past ook bij de aandacht voor levendige wijken, het multifunctioneel bouwen en een meervoudig ruimtegebruik. In veel wijken zijn er grotere dan wel kleinere concentraties van ZZP-ers. Als voorbeeld kan worden genoemd Stroinkslanden-Zuid en Horstlanden Veldkamp. In totaal zijn alleen al ongeveer 4500 ZZP-ers in de stad gevestigd.

Voor de gemeente Enschede is het fenomeen “bedrijf aan huis”vanuit verschillende doelstellingen relevant:

- Het bevorderen van werkgelegenheid in de wijk;
- Het vergroten van de (sociaal-economische) dynamiek in de wijk door een vermindering van de nadruk op de woonfunctie (doorbreken van de monofunctie wonen);
- Het bevorderen van sociale stijging;
- Het terugdringen van mobiliteit.

Bij werken aan huis gaat het niet alleen over ZZP-ers, die bijvoorbeeld één kamer in de woning in gebruik hebben als kantoor/bedrijfsruimte. Vaak zijn er in doorgaande straten (stedelijke radialen of dorpse linten) meestal nog winkelplinten waar naast detailhandel en restaurants ook andere bedrijfjes gevestigd zijn. In het ruimtelijk beleid gelden voor detailhandel en horeca specifieke vereisten en daarom vallen deze bedrijven ook niet onder de definitie van functiemenging. De ruimten in plinten zijn echter vaak wel zeer interessant als vestigingsplaats voor bedrijfsruimtes waarbij de bedrijfsuitoefening niet thuis kan plaatsvinden omdat men bijvoorbeeld meer ruimte nodig heeft of het bedrijf in kwestie veel bezoekers trekt. Het bedrijf wordt meestal ook niet zo groot, dat verhuizing naar een (te bouwen) bedrijfspand op een bedrijventerrein een optie is. Bij plinten kan ook gedacht worden aan de begane grond van flats, waarbij bijvoorbeeld vanuit een garage een bedrijfje gevoerd kan worden.

Enschede is ingedeeld in landelijk gebruikte woonmilieus. Deze woonmilieus geven aan hoe een buurt is opgebouwd in de samenhang tussen stedenbouw, korrelgrootte en woningtype. Hieruit kan ook iets worden gezegd over parkeermogelijkheden en openbare ruimte. Vaak trekken bepaalde woonmilieus ook mensen aan met een bijbehorende leefstijl. Het ene woonmilieu leent zich daarom beter voor functiemenging dan het andere. In het schema is aangegeven in welk woonmilieu gekozen is voor welke mate van functiemenging.

Regeling functiemenging per woonmilieu:

A. De basisregeling functiemenging: max. 30 m^2 bebouwde oppervlak, daarboven ontheffing aanvragen per geval;

B 30% van het bebouwde oppervlak standaard vrijgeven voor functiemenging, daarboven ontheffing aanvragen per geval;

C Binnen de kader van de 'Gids Buitenkans' geheel vrijlaten. Deze gids maakt veel ontwikkelingen mogelijk, mits ze versterkend zijn voor de kwaliteiten van het landschap;

D Een aantal “hotspots” in de stad aangeven waarbinnen een 49% vrijstelling toegestaan wordt (daarboven is er sprake van bestemmingswijzigingsprocedure per individueel geval).

Deze categorieën gekoppeld aan de woonmilieus geven de volgende indeling:

Woonmilieu	Regeling functiemenging
Landelijk milieu	**C.**
Dorps woonmilieu	**B.**
Villa's in het groen	**B.**
Suburbaan	**A.**
Groene woonwijk	**A. (met experimenten (B) in de plinten).**
Wijkcentrum wonen	**A.**
Stedelijk compact	**A.**
Centrum stedelijk	**A.**
Stedelijke villa's	**B.**
Stedelijke radialen, dorpse linten en singels	**B.**
“Hot Spots” in de stad	**D.**

De binnen de grenzen van het bestemmingsplan "Laares 2014" liggende woonmilieus vallen op basis van de Regeling functiemenging onder **A.** 'Stedelijk compact**'.**

3.1.6 Detailhandel

Detailhandelsstructuurvisie 2012

In januari 2012 is de detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 vastgesteld. In deze visie wordt als beleidskader gehanteerd:

- Versterking van de binnenstad door bundeling van marktinitiatieven;
- Een fijnmazige, duurzame structuur van sterke boodschappencentra in elke wijk;
- Herpositionering en kwaliteitsverbetering van lokaal verzorgende woonboulevard;
- Versterking van een gevarieerd aanbod doe-het-zelfartikelen op aanvaardbare afstand van de consument;
- Behoud van gevarieerd tuincentrumaanbod op bestaande (winkel-)locaties;
- Zo mogelijk behoud voorzieningen in kleine kernen.

Detailhandelsbeleid voor het gebied Laares

In het gebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" is geen wijkwinkelcentrum aanwezig noch gepland. Er is een beperkt aantal winkels aanwezig in het gebied. Deze vinden we met name aan de Oldenzaalsestraat, waar kledingwinkels, een winkel voor woningtextiel, een telecomwinkel en een muziekwinkel zijn gevestigd, en aan de Minkmaatstraat, waar winkel voor woningtextiel en een rijwielhandel te vinden zijn. Alle detailhandel in dit bestemmingsplangebied wordt aangemerkt als “verspreide bewinkeling”. Hiervoor geldt een consolidatiebeleid. Dit betekent dat de huidige winkels kunnen blijven zitten, maar niet meer mogen uitbreiden.

3.1.7 Horeca

Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015

Op 11 juli jl. heeft de gemeenteraad het Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015 vastgesteld. Het ontwikkelingskader vormt een beleidskader voor een goede ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Enschedese horeca.

Het ontwikkelingskader:

- beschrijft op hoofdlijnen het toekomstige horecabeleid in de Gemeente Enschede en geeft aldus aan waar de gemeente zich de komende jaren op richt als het gaat om het realiseren van ambities in de horeca;
- zorgt voor inbedding van de bestaande horeca en biedt gemeente én ondernemers een toetsingskader voor nieuwe horecaontwikkelingen en –initiatieven;
- dient als basis voor de uitwerking van bestemmingsplannen (input voor gemeentelijke bestemmingsplannen en toetsingskader voor de provincie).

In de nota zijn de volgende nadere keuzes verwerkt:

- de versterking van de (binnen)stad als euregionaal uitgaanscentrum door aanwijzing van gebieden waar bestaande en nieuwe marktpartijen voldoende ruimte krijgen om een (ver)nieuw(end) horeca-aanbod te introduceren;
- de bundeling van horecabedrijvigheid in een aantal krachtige clusters, waarbij planologisch onderscheid is aangebracht tussen horecaconcentratiegebied, horecaontwikkelingsgebied, horecaconsolidatiegebied en sterlocaties. Concreet krijgt de horeca de komende jaren ruimte voor ontwikkeling op de volgende locaties: Oude Markt e.o., Muziekkwartier, Van Heekplein, Roombeek, Boekelo/Rutbeek e.o.;
- de beperking van mogelijke overlast voor aanpalende overige functies;
- de verruiming van de openingstijden in horecaconcentratiegebied en de overige binnenstad.

Horeca Stadsdeel Centrum

Het plangebied de Laares is gelegen in het Stadsdeel Centrum. In dit stadsdeel bevinden zich ongeveer 160

horecabedrijven, bijna de helft van het totale aantal horecabedrijven in de gemeente Enschede en een derde van het totale horeca verkoopoppervlak.

Het grootste deel van de horeca bevindt zich in de binnenstad en vormt samen met de retail het koop- en uitgaanscentrum van Enschede. De komende jaren zal het areaal horeca in de binnenstad nog aanzienlijk worden uitgebreid met onder meer de oplevering van het Willem Wilminkplein en de doorontwikkeling van het Walstraat-Pijpenstraat-Zuiderhagen gebied. Met de herinvulling van het oude Schouwburgpand is dit al gebeurd

Buiten het kernwinkelapparaat is langs de radialen Kuipersdijk, Deurningerstraat, Haaksbergerstraat en Lipperkerkstraat nog een aanbod publieksgerichte voorzieningen te vinden waaronder horeca. Elders bevinden zich verspreid over het Stadsdeel Centrum nog diverse drank-, maaltijd- en spijsverstrekkende horecabedrijven met een van oudsher buurt-/wijkverzorgende functie alsmede een aantal specifieke functies waaronder partycentra en hotels/pensions.

Horecabeleid in De Laares

Horeca kan een bijdrage leveren aan de leefbaarheid en levendigheid van de dagelijkse leefomgeving. In het horecabeleid wordt dan ook ingezet op behoud van het bestaande aanbod horecavoorzieningen in buurten en wijken. Uit oogpunt van beheersbaarheid (beperking overlast) en de keuze voor een beperkt aantal krachtige horeca(ontwikkel)locaties in de binnenstad, Roombeek en Boekelo/Rutbeek wordt een verdere uitbreiding van de horeca in woonbuurten en -wijken in zijn algemeenheid niet voorgestaan. Net als voor detailhandel geldt dat de kansen op behoud en kwaliteitsversterking van horecabedrijven het grootst zijn bij concentratie in perspectiefvolle buurt- en wijkcentra.

In het plangebied de Laares, waarin het accent op wonen zal liggen, haken we aan op deze algmene beleidslijn. Met oog op de aanzienlijke uitbreiding van het horeca areaal in het nabij gelegen kernwinkelapparaat wordt geen ruimte geboden voor nieuwe horeca.

3.1.8 Kantoren

Kantorenvisie Netwerkstad 2012

In mei 2012 is de Kantorenvisie Netwerkstad vastgesteld. In deze visie worden de volgende beleidskader gehanteerd:

Ten aanzien van plancapaciteit:

- Inzet op twee typen kantoorlocaties, namelijk centrum/stationlocaties en stadsrandlocaties (Zuiderval en Kennispark;
- Geen nieuwe kantoorlocaties (plancapaciteit) toevoegen;
- Fasering binnen bestaande kantoorgebieden;
- Accent op renovatie en vervangende nieuwbouw;
- Voorwaarden aan (ver)nieuwbouw;

Ten aanzien van leegstand:

- Proactieve houding bij leegstand
- Bestrijden structurele leegstand (niet courante panden)
- Flexibiliteit transformatie leegstaande kantoren op overige locaties
- Tijdelijke functies in leegstaande kantoren

Beleid met betrekking tot kantoren in De Laares

Binnen dit bestemmingsplangebied zijn Kantoorfuncties (deels) mogelijk aan de Oldenzaalsestraat, Oosterstraat (Oosterpoort) en de Minkmaatstraat.

De panden aan de Oldenzaalsestraat 110 t/m 132 vallen binnen het gebied centrum/stationslocaties en zijn gedefinieerd als kantoorlocatie. Dit geldt niet voor de overige gebieden in dit bestemmingsplan. Voor die overige gebieden geldt een consolidatiebeleid. Dit betekent dat de huidige kantoren kunnen blijven zitten, maar niet meer mogen uitbreiden. Voor uitbreiding van kantoren binnen de kantoorlocatie 'centrum/stationslocaties' gelden strikte voorwaarden.

3.2 Cultuurhistorie en archeologie

Inleiding

Het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Het Verdrag van Valetta) is in 1992 ondertekend. Het verdrag is geïmplementeerd via een wijziging van de Monumentenwet (Wet op de archeologische monumentenzorg), die op 1 september 2007 in werking is getreden.

Doelstelling is om zo veel mogelijk bodemschatten in de bodem te behouden, om zo aantasting van het bodemarchief te voorkomen. Verder wordt bevorderd dat in een zo vroeg mogelijk stadium van de ruimtelijke ordening rekening wordt gehouden met archeologische waarden. Uitgangspunt is tevens dat bodemverstoorders archeologisch vooronderzoek en mogelijke opgravingen betalen.

De Wet op de archeologische monumentenzorg legt de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed bij gemeenten en bepaalt dat archeologie voortaan binnen het instrumentarium van de ruimtelijke ordening dient te worden meegewogen. De kern van de nieuwe wetgeving is als volgt:

- het Rijk blijft verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen ingevolge de Monumentenwet 1988 en dus voor de aanwijzing van archeologische rijksmonumenten;
- de provincie kan archeologische attentiegebieden aanwijzen die moeten worden opgenomen in een bestemmingsplan van een gemeente en kan verplichtingen opleggen bij ontgrondingen;
- het inbedden van archeologie in ruimtelijke plannen;
- het behouden en beschermen van waardevolle archeologie in de bodem;
- verplicht archeologisch onderzoek bij bodemverstoring;
- de bodemverstoorder betaalt de kosten van archeologisch onderzoek.

De gemeente heeft ten aanzien van het omgaan met archeologie een substantiële inhoudelijke beleidsruimte om belangenafwegingen te maken. De uitvoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg draagt bij aan de kennis van het ontstaan van de stad en samen met de monumenten, landschapshistorie en bouwhistorie, aan de kwaliteit van de ruimte en de identiteit en het imago van de gemeente Enschede

Archeologiebeleid gemeente Enschede

Op 28 januari 2008 heeft de gemeenteraad van Enschede het gemeentelijk archeologiebeleid vastgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze binnen de gemeente Enschede invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor het archeologisch erfgoed. Op basis van het beleid dient archeologie op een dusdanig vroeg tijdstip te worden betrokken bij planontwikkelingen en/of aanvragen voor bouw-, sloop- of aanlegvergunningen dat de risico's van bodemverstoringen voor de archeologie voorafgaand aan de werkzaamheden in kaart kunnen worden gebracht. Hierbij is het van belang dat inzicht bestaat in de archeologische verwachtingswaarde en de trefkans dat waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Daarbij geldt dat de geologie, de geomorfologie en de aard van de bodem zeer bepalend zijn voor de archeologische verwachtingswaarde. Gesteld kan worden dat tot de Middeleeuwen nederzettingen meestal gelegen waren op hooggelegen gronden (stroomruggen en oeverwallen). In de Middeleeuwen en daarna heeft zich op een deel van deze gronden een esdek gevormd. In deze hoger gelegen gebieden zijn resten van nederzettingen uit diverse periodes te verwachten. Op basis van kennis over het hiervoor genoemde kan een indicatie worden gegeven over hoe groot de kans is dat ergens waardevolle archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn. Deze indicaties ten aanzien van gebiedsspecifieke verwachtingen zijn op een archeologische verwachtingenkaart van de gemeente Enschede aangegeven. Voor gebieden met een hoge en middelhoge archeologische verwachtingswaarde en waardevolle terreinen geldt een archeologische onderzoeksplicht.

Die onderzoeksplicht strekt ertoe dat voor ingrepen in de bodem met een oppervlakte van tenminste 250 m^2 (gebied A) dan wel tenminste 2500 m^2 (gebied B) en een verstoringsdiepte van meer dan 50 cm eerst via archeologisch (voor)onderzoek dient te worden aangetoond of door die voorgenomen ingreep geen waardevolle archeologische resten zullen worden verstoord.

Archeologie en het plangebied "Laares 2014"

Het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" heeft op de gemeentelijke Archeologische Verwachtingenkaart deels een lage (in geel aangegeven) en deels een middelhoge (oranje) archeologische verwachting.

Gebieden met een lage verwachtingswaarde zijn vrijgesteld van de archeologische onderzoeksplicht. Archeologisch onderzoek is verplicht in gebieden met een middelhoge en hoge verwachtingswaarde bij

activiteiten met een bodemverstoring van > 500 m2 en een diepte van > 50 cm.

Fragment archeologische verwachtingenkaart

Doordat het bestemmingsplan "Laares 2014" overwegend consoliderend van aard is, het gebied voor het merendeel is bebouwd en er op is gericht de bestaande situatie ter plaatse vast te leggen, is archeologisch onderzoek niet noodzakelijk.

Mochten in het plangebied bij activiteiten met bodemverstoring toch archeologische resten worden aangetroffen dan geldt op grond van de Monumentenwet een meldingsplicht bij de gemeente Enschede.

In verband met de nieuwe ontwikkeling in het gebied omgeven door Laaressingel, ... heeft archeologisch onderzoek op deze gronden plaatsgevonden. In dit gebied zijn de aanwezige woningen gesloopt. Deze woningen hadden geen waarde in de zin van cultuurhistorie. Ze waren niet aangemerkt als monument.

Zowel uit het vooronderzoek als het vervolgonderzoek is naar voren gekomen dat er geen sprake is van waarden. De onderzoeksrapporten zijn als bijlagen bij deze toelichting gevoegd (Vooronderzoek en Vervolgonderzoek met proefsleuven; BAAC rapport V-07.0476 en BAAC rapport A.08.0163).

Monumenten in het plangebied

In het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" staan vijf gemeentelijke monumenten. Op bijgaande kaart is te zien waar de monumenten staan.

Rijksmonumenten zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

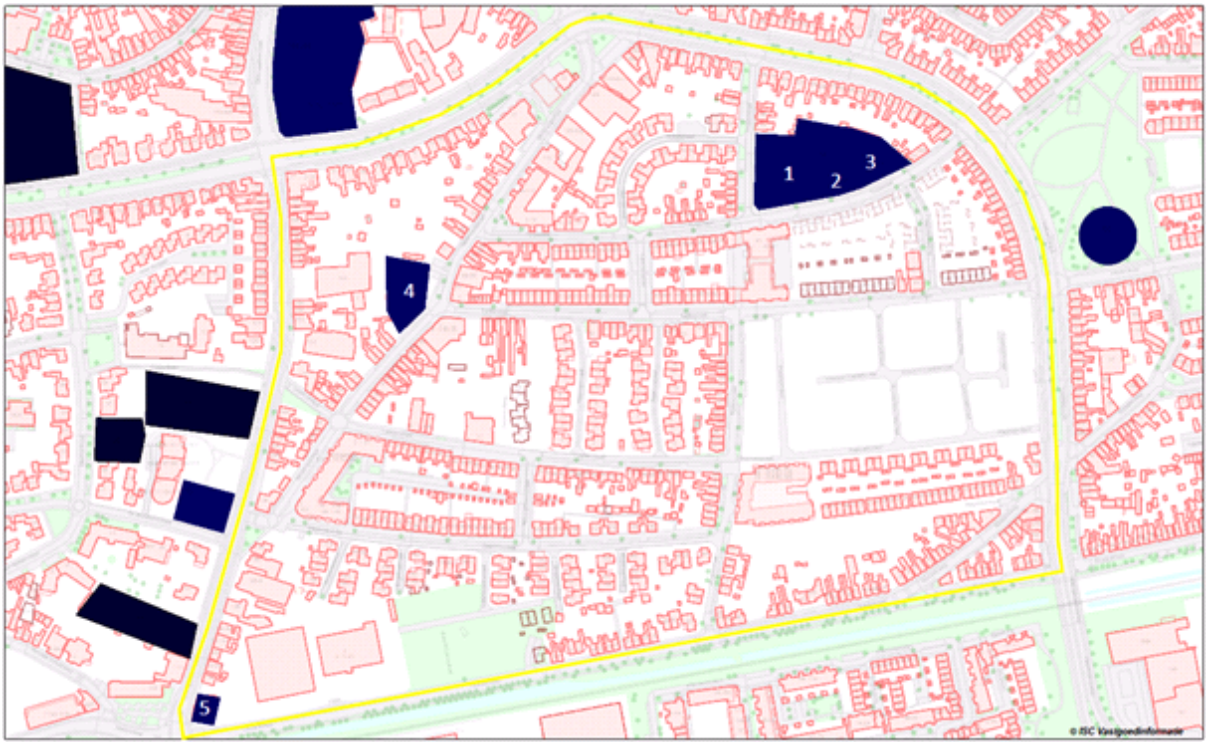

1 Rozenstraat 98

De O.L.S. DE LAAREN SCHOOL, is gebouwd in 1930, in opdracht van de gemeente Enschede. De openbare lagere school is een onderdeel van het Laarescomplex, dat bestaat uit deze lagere school en een kleuterschool (Tulpstraat 67)en een badhuis (Tulpstraat 65). De lagere school vormt samen met de kleuterschool en het badhuis een ensemble.

De school is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen, onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. De voorgevel bevindt zich aan de Rozenstraat. Opvallend is de hoektoren met grote, staande vensterpartijen en uurwerk in tegeltableaus onder een gebroken zadeldak. Op de begane grond de hoofdentree met een dubbele deur onder rondboog en bovenlicht met lantaarn. De lokalen hebben rechtgesloten vensterpartijen met penanten en hardstenen onderdorpels. In het dakvlak bevinden zich dakkapellen. Een dwars op het volume staand, verdiepingloos bouwdeel heeft vijf vensters met hardstenen onderdorpels. In het dakvlak bevindt zich een groter venster. Het interieur is gedeeltelijk nog in oorspronkelijke staat met betegelde wanden.

2 Tulpstraat 65

Het BADHUIS is in 1929 gebouwd, in opdracht van de gemeente, als onderdeel van het Laarescomplex dat bestond uit een lagere school en een kleuterschool (tulpstraat 67). Op dit moment wordt het badhuis gebruikt als buurthuis.

Het badhuis is opgetrokken vanuit een kruisvormige plattegrond, in baksteen, onder een met Hollandse pannen gedekt gebroken zadeldak. De voorgevel heeft een risalerend gedeelte dat de entreepartij bevat. De rechtgesloten dubbele deur heeft een bovenlicht en een stoep. Daarboven, in de nok, bevindt zich een tegeltableau met het wapen van Enschede. Het linkerbouwdeel heeft drie hoge vensters met matglas. In het achterste deel bevinden zich dakkapellen met ventilatiesleuven en een met zink bekleed ventilatiekanaal.

3 Tulpstraat 67

De KLEUTERSCHOOL is gebouwd in de jaren '30 van de 20ste eeuw. De kleuterschool is een onderdeel van het Laarescomplex. Een badhuis (Tulpstraat 65) en een lagere school grenzen aan de kleuterschool. De erfafscheiding, in de vorm van een ijzeren hek met gemetselde balusters, maakt onderdeel uit van de bescherming.

De school is opgetrokken vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen, onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. De voorgevel heeft aan de rechterzijde een licht risalerend deel onder een zadeldak. Hier bevindt zich een rondboogentree. Deze wordt aan de linkerzijde geflankeerd door een groot samengesteld venster met roedeverdeling. Aan de rechterzijde een lager en kleiner venster met roedeverdeling. In de geveltop bevinden zich drie vierruits-vensters. In de langsvleugel bevinden zich drie lokalen met erkers met stalen bovenlichten tussen penanten.

De school wordt omsloten door een ijzeren hek met gemetselde balusters, deze erfafscheiding loopt aan de linkerzijde door voor het badhuis.

4 Minkmaatstraat 15a

SCHOOL, gelegen in een arbeiderswijk aan de rand van de stad. De school is gebouwd in 1895 in opdracht van de gemeente. De school wordt nu gebruikt als atelier voor kunstenaars.

De school is gebouwd vanuit een rechthoekige plattegrond, in baksteen op een natuurstenen plint, onder een met gegolfde friese dakpannen gedekt afgeknot schilddak. De symmetrische voorgevel heeft een ingangsrisaliet onder een dwarskap met een entree onder een rondboog baksteenmozaïek en een drieruits rondboog bovenlicht. Daarboven in de nok een klein dubbel venster, eveneens onder een rondboog baksteenmozaïek. De entree wordt geflankeerd door vier vensters onder segmentbogen met aanzet-en sluitstenen. De dakrand wordt aangezet door een uitgemetseld boogfries. De hoeken worden geaccentueerd door lisenen. De rechterzijgevel heeft rondboogvensters. Aan de achterzijde bevindt zich nog een ingangsportaal onder een plat dak. De gevels zijn verfraaid door speklagen en aanzetstenen.

5 Oldenzaalsestraat 110-112

Het belang van dit woonhuis is gelegen in zijn ligging, zijn gaafheid, goede gedetailleerdheid en de sober uitgevoerde evenwichtige architectuur. Het is een niet op de rooilijn liggend hoekhuis met afgeplat zadeldak, trap met hardstenen bordes en siersmeedijzeren hek. De woning bestaat uit een souterrain met aan weerszijden van de ingangspartij twee vensters met strekken en sluitsteen. Boven de deur, die in het midden van de symmetrisch opgebouwde gevel zit, bevindt zich een balkon met siersmeedijzeren hek. Dit balkon bevindt zich ter hoogte van de bovendorpel van de vensters van de twee zijtraveeën en vormt onderdeel van een dakkapel met sierdaklijst en pilasters aan weerszijden. De rechter zijgevel heeft zowel in het souterrain als op de begane grond een venster zoals beschreven in de voorgevel. In het dak zijn drie dakvensters aangebracht. Aan de achtergevel zit een lagere aanbouw. De hoekafsluitingen worden gevormd door evenzovele kolossale orden.

Magazijn :

Het belang van dit pand is gelegen in zijn verbondenheid met het woonhuis ernaast. Het is een niet op de rooilijn liggend gebouw dat iets terugspringt t.o.v. het woonhuis en dat hiertegen is aangebouwd.

Het heeft een schilddak en een horizontale daklijst onderbroken door een driehoekige uitstulping waarin een hijsbalk is aangebracht. Het drie traveeën brede gebouw heeft naast de in het midden van de gevel zittende dubbele deur en op de hoeken kolossale orden. Tussen de begane grond en de verdieping loopt een sierlijst. De vensters op de verdieping zijn aangebracht aan weerszijden van een hijsluik. De voorgevel is wit gepleisterd.

Overige cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren in het plangebied

Op onderstaand kaartje is te zien waar in het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" cultuurhistorisch waardevolle elementen aanwezig zijn. De wijk Laares als geheel heeft een attentiewaarde.

Het valt op dat zowel de Laaressingel zelf -aangegeven als weg met hoge attentiewaarde - als het merendeel van de panden daaraan als waardevol worden beschouwd. Samen vormt dat een ensemble waar we zuinig

op moeten zijn.

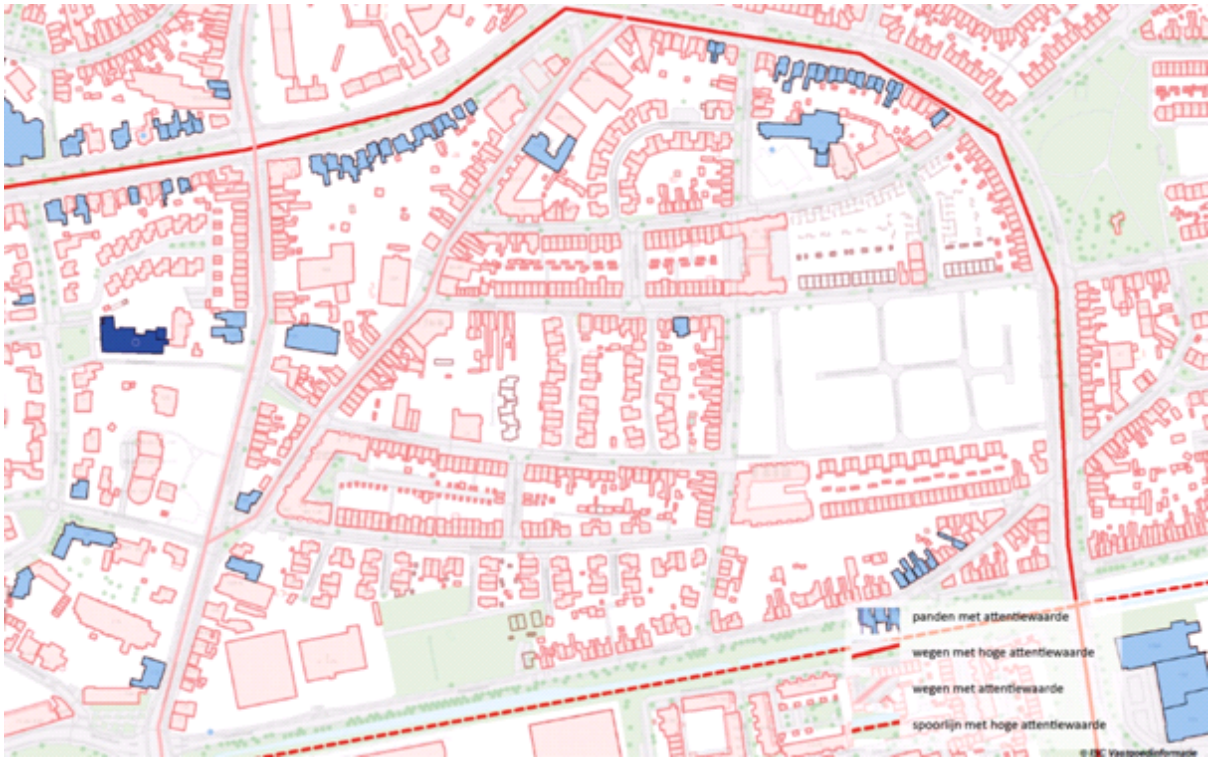

Conclusie

Vanuit een oogpunt van cultuurhistorie en archeologie zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Laares 2014".

Hoofdstuk 4 Ontwikkelingen in het plangebied

4.1 Ontwikkelingen

In 2002 heeft de raad van de gemeente Enschede ingestemd met het starten van de herstructurering van de wijk Laares. De belangrijke doelstelling van de herstructurering is dat de eenzijdige woningvoorraad in de wijk, bestaande uit goedkope huurwoningen in grote dichtheden, voor een groot deel plaats maken voor hoogwaardig centrumstedelijk wonen in lagere dichtheden. Hierdoor verbeteren ook de slechte sociale en economische omstandigheden in de wijk. Om dit mogeliljk te maken dienen circa 400 woningen te worden gesloopt om in een tijdsbestek van een aantal jaren plaats te maken voor nieuwe woningen, enkele wijkvoorzieningen en een nieuwe inrichting van de openbare ruimte.

Om deze herstructurering van de Laares mogelijk te maken is door de gemeente een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten met de drie in het gebied actieve woningcorporaties en twee projectontwikkelaars. Hierbij is afgesproken dat de marktpartijen de herstructurering gaan uitvoeren (bouw woningen en inrichten openbare ruimte) en dat de gemeente zich beperkt tot het stellen van kaders, het begeleiden van de marktpartijen en het toetsen van de uitvoering aan de kaders. De marktpartijen zijn gaan samenwerken in de WijkOntwikkelingsMaatschappij De Laares (WOM).

Om ook de particuliere woningbezitter bij de herstructurering van de wijk de Laares te betrekken is in 2006 de "Subsidieverordening Particuliere Pandverbetering 2006" ingesteld. Voor deze gemeentelijke subsidieregeling is -in het kader van stadsvernieuwing- van het Ministerie VROM een IPSV-subsidie verkregen. Op grond hiervan konden particuliere eigenaren van bestaande woningen subsidie verkrijgen voor renovatie van hun woning. Per 1 januari 2009 is deze subsidiëring van particuliere woningverbetering in de wijk Laares beëindigd.

Op dit moment (juni 2014) is de herstructurering van de Laares voor een flink deel uitgevoerd, maar nog niet afgerond. Van de geplande circa 400 nieuw te bouwen woningen zijn er ongeveer 140 woningen nog niet gerealiseerd. De overige woningen zijn ofwel gebouwd of er is vergunning afgegeven voor het realiseren daarvan.

In het kader van Stedelijke Koers (Koersdocument ten behoeve van de herprioritering van projecten) is de afweging gemaakt of de bouw van deze woningen in de wijk De Laares kan doorgaan. Omdat het hier gaat om kwalitatief hoogwaardig wonen vlakbij de binnenstad en er geen appartementen in de plannen zijn opgenomen, is bij de vaststelling van de Stedelijke Koers besloten om de komende jaren door te gaan met deze geplande bouw van grondgebonden woningen.

Zoals aangegeven zullen binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” nog een aantal woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen worden gebouwd.

Woningbouw zal plaatsvinden:

a. in het gebied omgeven door de Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat;
b. aan de Begoniastraat;
c. aan de Oosterstraat.

Het bestemmingsplan biedt de voorwaarden waaronder deze nieuwbouw kan plaatsvinden.

De gronden in het gebied omgeven door de Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat zijn in het bestemmingsplan bestemd voor "Woongebied". Een concreet verkavelingsplan / inrichtingsplan is er op dit moment niet. Om de ontwikkeling niet te frustreren en ook vast te kunnen houden aan gemeentelijke voorwaarden wordt voor dit gebied het bestemmingsplan zoals dat in ontwerp ter visie heeft gelegen gewijzigd. De bestemming "Woongebied" blijft gehandhaafd maar er worden nieuwe functie-aanduidingen opgenomen. De verplichting om, zoals op de ontwerp-verbeelding was aangegeven, langs de Singel vrijstaande woningen te bouwen is vervallen. Het is wenselijk om ook daar het woningtype twee-aan-een te kunnen bouwen. Als nieuwe aanduidingen worden opgenomen een maximaal aantal te bouwen woningen van 65 en een type aanduiding van maximaal twee-aan-een. De bouw van vrijstaande woningen en blokken van twee wordt hiermee mogelijk gemaakt. Dit aantal en type aanduiding komt overeen met de uitgangspunten van o.a. de Stedelijke Koers. Middels een afwijkingsbevoegdheid in de regels is het mogelijk om met 10 % af te wijken van het maximum aantal woningen.

Om nog meer flexibiliteit in het bestemmingsplan op te nemen, wordt tevens een wijzigingsbevoegdheid in de

regels opgenomen. Hierbij krijgen Burgemeester en wethouders de bevoegdheid het bestemmingsplan voorzover het betreft gronden met de bestemming "Woongebied" zodanig te wijzigen dat in het gebied omgeven door Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat maximaal 20 % van de woningen (afgerond een maximum aantal van 15 woningen) aaneengesloten mag worden gebouwd. Voor het in procedure brengen van een wijziging van het bestemmingsplan worden voorwaarden opgenomen. In overleg met de ontwikkelaar wordt gestreefd naar het realiseren van een kwalitatief hoogwaardig woonmilieu met een diversiteit aan grondgebonden woningen.

Op gronden gelegen aan de zuidzijde van de Begoniastraat kunnen maximaal 18 woningen worden gebouwd. Het op de verbeelding aangegeven bouwvlak heeft een diepte gekregen van 15 meter in plaats van 13 meter om hier woningen met een slaapkamer op de begane grond te kunnen realiseren.

Voor de gronden aan de Oosterstraat - het zgn. Assinkterrein- is op dit moment nog geen concreet plan. Er vindt tussen ontwikkelaar en gemeente overleg plaats over het type te bouwen woningen. De bouw van grondgebonden woningen op dit Assinkterrein is opgenomen in de Stedelijke Koers. In het bestemmingsplan "Laares 2014" hebben de gronden de bestemming "Gemengde 2" omdat de ontwikkeling nog niet duidelijk is. Dit is een bestemming overeenkomstig de geldende bestemming in het plan "Laares 2003". Om bij een concreet plan op korte termijn medewerking te kunnen verlenen aan het realiseren van woningbouw met voorzieningen als wegen en groen is voor dit gebied een wijzigingsbevoegdheid in het plan opgenomen.

4.2 Welstand en beeldkwaliteit

In de Welstandsnota "Bouwen aan identiteit" is aangegeven aan welke welstandseisen bouwplannen moeten worden getoetst. In de Welstandsnota gelden voor het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" diverse welstandsidentiteiten. Deze identiteiten hangen samen met de diverse bestemmingen en functies binnen het plangebied. Iedere identiteit kent eigen specifieke criteria waaraan aanvragen om afgifte omgevingsvergunningen worden getoetst. De diverse identiteiten zijn aangegeven op onderstaande tekening (Dorpse linten - paars, Modern Enschede -oranje en Regenboogwijken - rood).

Een deel van het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" is op onderstaande tekening in grijs aangegeven. Voor deze gebieden is het Beeldkwaliteitplan Laares van toepassing.

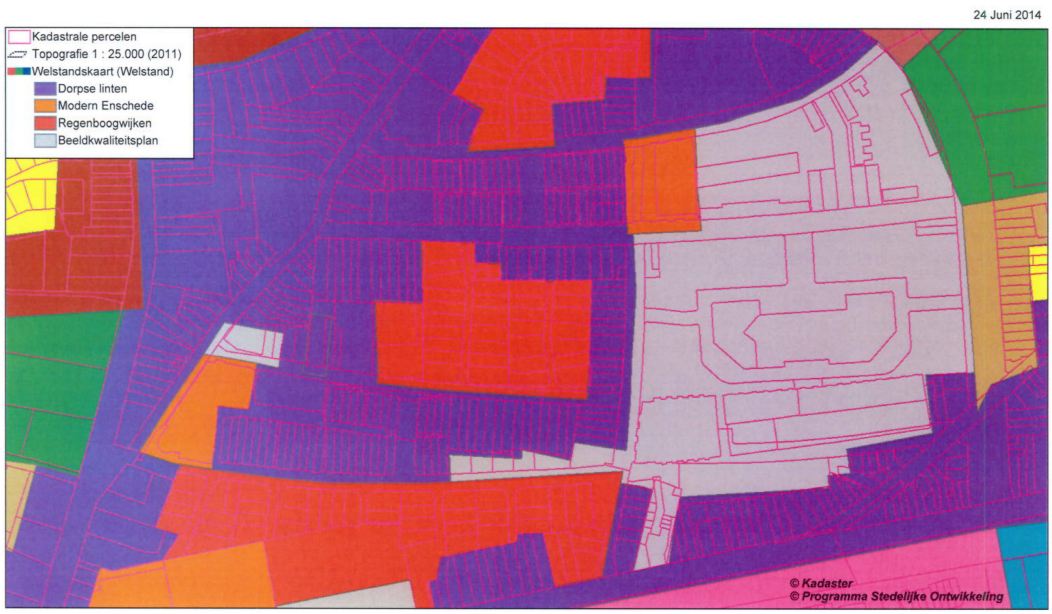

4.3 Duurzaamheid

De afgelopen jaren heeft de gemeenteraad van Enschede op verschillende momenten uitgesproken dat haar duurzaamheidsambities verder reiken, dan waartoe wettelijke voorschriften de gemeente verplichten. Nota's waarin die ambities tot uitdrukking komen betreffen de nota Nieuwe energie voor Enschede en de Woonvisie Enschede 2025. In deze paragraaf wordt eerst kort ingegaan op het wettelijk kader en wordt vervolgens ingegaan op de Enschedese energie- en klimaatambities, althans voorzover tot uitdrukking komend in genoemde nota's.

Wettelijk kader

De minimaal in acht te nemen energetische maatregelen bij nieuw- en verbouw zijn beschreven in het Bouwbesluit. Het Bouwbesluit schrijft bij nieuwbouw een minimale isolatiewaarde voor de schil van een gebouw (buitenmuren, vloer en dak) en voor deuren, ramen en kozijnen voor. Bij verbouw gelden deze eisen uitsluitend voor dat deel dat wordt verbouwd. Daarnaast stelt het Bouwbesluit bij nieuwbouw eisen aan de energieprestatie van gebouwen met een bepaalde functie, die wordt uitgedrukt in de vorm van een zogenaamde energieprestatiecoëfficiënt. Op grond van artikel 122 Woningwet is het niet toegestaan om bij privaatrechtelijke overeenkomst bouwvoorschriften op te leggen die al publiekrechtelijk zijn geregeld. Om die reden is het niet mogelijk om bij de kaveluitgifte in de koopovereenkomst te bepalen dat bij de bebouwing van de bouwkavels, in afwijking van het Bouwbesluit, andere energieprestatienormen gelden.

Landelijke energieprestatieafspraken

Om energiezuinigheid bij nieuwbouwontwikkelingen de komende jaren een impuls te geven, is in het voorjaar van 2008 het zogenaamde Lente-akkoord gesloten tussen de toenmalige minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en bouwende en ontwikkelende partijen (Bouwend Nederland, NEPROM en NVB). Belangrijkste onderdeel van dit akkoord is de afspraak dat in de periode tot 2020 de energieprestatiecoëfficiënt als volgt zal worden aangescherpt:

- de energieprestatie-eis voor nieuwe woongebouwen wordt met ingang van 1 januari 2011 verlaagd met 25% (is gebeurd) en in 2015 met 50% .
- de energieprestatie-eis voor utiliteitsgebouwen wordt in 2017 met 50% verlaagd.

De bij dit akkoord betrokken partijen hebben bovendien het streven uitgesproken vanaf 2020 te bouwen met een energieprestatiecoëfficiënt van 0. Bij een energieprestatiecoëfficiënt van 0 wordt bij een langjarig gemiddelde geen energie verbruikt voor de elementaire energiebehoeften van een gebouw, zijnde verwarming, warm tapwater, ventilatie en verlichting.

Energie- en klimaatambities gemeente Enschede

Nieuwe energie voor Enschede

Op 16 november 2009 heeft de gemeenteraad van Enschede de nota Nieuwe energie voor Enschede vastgesteld. In de nota Nieuwe Energie voor Enschede heeft de gemeente Enschede zich het volgende ten doel gesteld op het gebied van energie en klimaat:

- in 2020 hebben we in Enschede 30 procent CO_2 bespaard ten opzichte van 1990;
- in 2020 voorziet duurzame geproduceerde energie in minimaal 20 procent van de behoefte aan energie;
- in 2015 is de gemeentelijke organisatie klimaatneutraal;
- In 2020 zijn alle scholen in Enschede klimaatneutraal.

Woonvisie Enschede 2025

In de op 12 maart 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie Enschede 2025 is duurzaamheid een van de vier centrale thema's. Rondom dit thema zijn in deze visie de volgende uitgangspunten geformuleerd voor de op te stellen uitvoeringsagenda:

- Inwoners (huurders en eigenaren) krijgen de mogelijkheid om tegen betaling de energiecomponent van de woonlast beheersbaar te houden.
- Gemeente, marktpartijen en corporaties onderzoeken en stimuleren de mogelijkheden voor decentrale energieopwekking in Enschede.
- Vanaf 2015 streven we er naar dat in Enschede alleen nog energieneutrale nieuwbouw wordt gerealiseerd.
- Via de MIO (majeure inversteringsopgave) Duurzaam Wonen en Werkgelegenheid worden vragers en

aanbieders op het gebied van duurzaamheid gekoppeld.
- Voor woningeigenaren met onvoldoende financiële draagkracht voor noodzakelijke ingrepen aan de woning, wordt door marktpartijen en financiers een financieel instrumentarium ontwikkeld.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld met het verduurzamen van haar eigen gebouwen.

Duurzaamheid binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014"

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zal, afhankelijk van de opgave en de locatie, bezien moeten worden welke duurzame energiebronnen aangeboord worden. Dit kan er toe leiden dat in het ene geval ingezet wordt op een zongerichte verkaveling, terwijl in het andere geval gekoerst wordt op het gebruik van bodem- en/of windenergie, c.q. aansluiting op het warmtenet.

Ook de aanpassing aan de klimaatverandering is in hoge mate een ruimtelijk vraagstuk. Meer warme zomers en een toenemende kans op extreme weersituaties vragen bij een verdere ontwikkeling van de stad om het vergroten van afvoer- en absorptievermogen in stedelijke watersystemen en het voorkomen van 'hitte-eilanden' en hittestress.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Laares 2014" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

5.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten bodemkwaliteit, geluid, luchtkwaliteit en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

5.1.1 Bodemkwaliteit

Bodemkwaliteit algemeen

Het bodembeleid in Nederland zit in een hervormingsfase. Er is sprake van een overgang van het saneren van vervuilde bodems naar het duurzaam beheren en bewust gebruiken van de bodem en de ondergrond. Het beleid richt zich niet uitsluitend meer op het wegnemen van risico's, maar de nadruk is komen te liggen op creatief, innovatief en integraal beheer en gebruik van de bodem en ondergrond. Het oude beginsel van niet bouwen op een vervuilde bodem is hiermee verlaten. Bouwen op een ernstig verontreinigde bodem is onder voorwaarden mogelijk, mits er geen risico's zijn voor de gezondheid. Functiegericht saneren is dan voldoende.

Op grond van artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. De milieuhygiënische bodemgesteldheid kan daarbij een rol spelen. De Wet bodembescherming kan hierop van toepassing zijn.

Bodemkwaliteit en het bestemmingsplan "Laares 2014"

Het bestemmingsplan "Laares 2014" betreft een actualisatie. Dit houdt in dat in dit plan de bestaande situatie wordt vastgelegd. De in dit plan geprojecteerde bestemmingen wijken niet (wezenlijk) af van die in het vigerende bestemmingsplan. Omdat de huidige bodemgesteldheid de financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet beïnvloed, is het niet nodig om na te gaan of er bodemonderzoekgegevens bekend zijn. Opgemerkt wordt dat er binnen het bestemmingsplangebied wel enkele locaties bekend zijn waar sterk verhoogde gehalten voorkomen in grond of grondwater. Hiermee dient rekening gehouden te worden bij herontwikkelingen binnen het gebied.

Conclusie bodemkwaliteit

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de bodemkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Laares 2014".

5.1.2 Geluid

Inleiding

Door de gemeente Enschede wordt het bestemmingsplan voor de Laares geactualiseerd. De actualisatie betreft voornamelijk een conservering van de huidige situatie. Binnen de Laares vinden in vier gebieden nog ontwikkelingen plaats die relevant zijn voor het aspect geluid. Volgens het vigerende bestemmingsplan is in deze gebieden de bouw van geluidgevoelige bestemmingen (woningen) mogelijk. De geluidgevoelige bestemmingen zijn echter nog niet gerealiseerd. De realisatie van de geluidgevoelige bestemmingen blijft in het nieuwe plan mogelijk.

Ten behoeve van het bestemmingsplan dient een ruimtelijke onderbouwing te worden opgesteld waarin o.a. de milieugevolgen inzichtelijk moeten worden gemaakt. In dit advies is de tekst gegeven die als geluidsparagraaf in de toelichting bij het bestemmingsplan "Laares 2014" kan worden opgenomen. Tevens zijn aanbevelingen gedaan met betrekking tot de op te nemen planregels en/of te volgen procedures.

Wet geluidhinder

In artikel 3.3.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen, spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

Het plangebied is gelegen binnen diverse op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde wegen (Oldenzaalsestraat, Laaressingel en Oosterstraat (gedeeltelijk)). De overige wegen zijn niet voorzien van een zone omdat hiervoor een maximumsnelheid geldt van 30 km/uur. Het plangebied is tevens gelegen binnen de zone van de spoorlijn Enschede-Gronau. Industrielawaai en luchtvaartlawaai zijn voor het plangebied niet relevant. In het navolgende wordt verder uitsluitend ingegaan op weg- en railverkeerslawaai.

In het bestemmingsplan Laares 2014 wordt in vier gebieden de mogelijkheid geboden om nieuwe geluidgevoelige bestemmingen (woningen) te realiseren. De vier gebieden waar nog geluidgevoelige bestemmingen worden gerealiseerd zijn gelegen binnen de zone van de Laaressingel, Oosterstraat en/of spoorlijn Enschede-Gronau.

Wegverkeerslawaai

Wettelijk kader

In artikel 74 van de Wgh is bepaald dat zich aan weerszijden van een weg een zone bevindt. De breedte van de zone is afhankelijk van de ligging van de weg in stedelijk of buitenstedelijk gebied en van het aantal rijstroken. De zonering geldt niet voor wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied en voor wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km per uur.

Volgens artikel 76a/77 van de Wgh moet bij het vaststellen of herzien van een bestemmingsplan of een projectbesluit, waarin nieuwe woningen of andere geluidgevoelige functies mogelijk worden gemaakt, binnen onderzoekszones van wegen, als bedoeld in artikel 74 van de Wgh, akoestisch onderzoek worden verricht.

De binnen het plangebied te realiseren woningen zijn gelegen in stedelijk gebied binnen de zone van bestaande wegen. Op woningen bedraagt de voorkeurswaarde 48 dB (artikel 82, eerste lid Wgh). Indien deze waarde wordt overschreden kan onder voorwaarden een hogere waarde worden verleend tot ten hoogste 63 dB (artikel 83, tweede lid Wgh). Voor vervangende woningen bedraagt de ten hoogste vast te stellen hogere waarde 68 dB (artikel 83, vijfde lid Wgh).

Het vaststellen van een hogere waarde is pas mogelijk indien aangetoond wordt dat maatregelen (bronmaatregelen, overdrachtsmaatregelen en/of maatregelen bij de ontvanger) om te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde niet doeltreffend zijn (bezwaren stedenbouwkundige, verkeerskundige, vervoerskundige, landschappelijke of financiële aard), en voldaan wordt aan de voorwaarden uit de Geluidnota Enschede 2009-2012 (verder Geluidnota). De Geluidnota is op 19 april 2011 door Burgemeester en Wethouders (gewijzigd) vastgesteld. Bij besluit van 15 januari 2013 is door Burgemeester en Wethouders de werkingsduur van de Geluidnota 2009-2012 verlengd totdat een nieuwe geluidnota is vastgesteld.

Akoestisch onderzoek

Om inzicht te krijgen in de geluidsbelasting die de nog te realiseren woningen zullen ondervinden vanwege het wegverkeer is door de gemeente Enschede een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Akoestisch onderzoek Bestemmingsplan Laares 2014, Enschede, Weg- en railverkeerslawaai” van 10 april 2014. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Onderzoeksresultaten

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat in alle vier de gebieden op diverse woningen vanwege wegverkeer de voorkeursgrenswaarde van 48 dB uit de Wet geluidhinder wordt overschreden. In gebied 1 wordt dit veroorzaakt door het wegverkeer op de Oosterstraat. De geluidsbelasting in gebied 1 bedraagt vanwege het wegverkeer op de Oosterstraat ten hoogste 58 dB. De overschrijding van de voorkeursgrenswaarde in gebied 3 en 4 wordt veroorzaakt door het wegverkeer op de Laaressingel. Vanwege het wegverkeer op de Laaressingel bedraagt in gebied 3 en 4 de geluidsbelasting ten hoogste respectievelijk 64 en 53 dB.

In gebied 2 bedraagt eveneens als in gebied 1 de geluidsbelasting vanwege het wegverkeer op de Oosterstraat ten hoogste 58 dB. Hier is echter formeel geen sprake van een overschrijding van de voorkeursgrenswaarde omdat de Oosterstraat ter plaatse van gebied 2, vanwege de maximum snelheid van 30 km per uur, geen zone heeft volgens de Wet geluidhinder.

Onderzocht is of door middel van bron- en of overdrachtsmaatregelen de geluidsbelasting kan worden gereduceerd. Uit het rapport blijkt dat maatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeursgrenswaarde te voldoen onvoldoende effect hebben of bezwaren ontmoeten van verkeerskundige, stedenbouwkundige of financiële aard.

Conclusie

Realisatie van een deel van de woningen in de vier gebieden is alleen mogelijk als vanwege het wegverkeer op de Oosterstraat of Laaressingel een hogere waarde wordt vastgesteld. Aan de voorwaarden, uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota, voor het vaststellen van een hogere waarde wordt voldaan.

Gelijktijdig met de procedure voor dit bestemmingsplan wordt een procedure gestart voor het vaststellen van de hogere waarden.

Railverkeerslawaai

Wettelijk kader

In de Wet geluidhinder en het Besluit geluidhinder zijn regels opgenomen voor wat betreft het aspect railverkeerslawaai. Langs een spoorweg bevindt zich een zone. In artikel 1.4a van het Besluit geluidhinder is aangegeven dat de breedte van de zone afhankelijk is van de hoogte van het geluidproductieplafond.

Op grond van artikel 4.3 van het Besluit geluidhinder is het college van Burgemeester en Wethouders verplicht om voor nieuwe situaties bij de voorbereiding van de vaststelling van een bestemmingsplan, of van een wijzigings- of uitwerkingsplan, dat geheel of gedeeltelijk betrekking heeft op gronden die zijn gelegen binnen een zone als bedoeld in artikel 106c, een akoestisch onderzoek in te stellen naar de geluidsbelasting die woningen, andere geluidgevoelige gebouwen en geluidgevoelige terreinen die binnen de zone zijn gelegen, ondervinden vanwege de spoorweg. Daarnaast wordt een onderzoek ingesteld naar de doeltreffendheid van de in aanmerking komende verkeersmaatregelen en andere maatregelen, om te voorkomen dat de in de toekomst vanwege de weg optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige objecten, de ten hoogste toelaatbare waarden te boven zou gaan.

Op geluidgevoelige bestemmingen bedraagt vanwege railverkeerslawaai de voorkeurgrenswaarde 55 dB. Een geluidsbelasting hoger dan de voorkeursgrenswaarde is uitsluitend mogelijk indien een hogere waarde wordt vastgesteld. De maximaal vast te stellen hogere waarde bedraagt 68 dB.

Akoestisch onderzoek

Om inzicht te krijgen in de geluidsbelasting die de nog te realiseren woningen zullen ondervinden vanwege het railverkeer is door de gemeente Enschede een akoestisch onderzoek uitgevoerd. De resultaten van het onderzoek zijn opgenomen in het rapport “Akoestisch onderzoek Bestemmingsplan Laares 2014, Enschede, Weg- en railverkeerslawaai” van 4 april 2014. Het rapport is als bijlage bij deze toelichting gevoegd.

Onderzoeksresultaten

Uit het akoestisch onderzoek blijkt dat vanwege het railverkeer op de spoorlijn Enschede-Gronau in gebied 1 en 2 de voorkeursgrenswaarde van 55 dB wordt overschreden. In gebied 1 en 2 bedraagt de geluidsbelasting vanwege het railverkeer ten hoogste respectievelijk 57 en 56 dB.

Onderzocht is of door middel van bron- en of overdrachtsmaatregelen de geluidsbelasting kan worden gereduceerd. Uit het rapport blijkt dat maatregelen die getroffen kunnen worden om aan de voorkeursgrenswaarde bezwaren ontmoeten van verkeerskundige, stedenbouwkundige of financiële aard.

Conclusie

Realisatie van een deel van de woningen in gebied 1 en 2 is alleen mogelijk als vanwege het railverkeer op de spoorlijn Enschede-Gronau een hogere waarde wordt vastgesteld. Aan de voorwaarden, uit de Wet geluidhinder en de Geluidnota, voor het vaststellen van een hogere waarde wordt voldaan.

Gelijktijdig met de procedure voor dit bestemmingsplan wordt een procedure gestart voor het vaststellen van de hogere waarden.

Cumulatie

De in gebied 1 en 2 te realiseren woningen zullen zowel vanwege het wegverkeer op de Oosterstraat als vanwege het railverkeer op de Spoorlijn Enschede-Gronau een geluidsbelasting ondervinden. Op de woningen in gebied 1 is dan volgens de Wet geluidhinder sprake van cumulatie van geluid. In gebied 2 is volgens de Wet geluidhinder geen sprake van cumulatie omdat ter plaatse van gebied 2 de Oosterstraat volgens de Wet geluidhinder geen zone heeft. In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ook voor gebied 2 naar cumulatie gekeken.

De gecumuleerde geluidsbelasting bedraagt 63 dB voor wegverkeerslawaai en 68 dB voor railverkeerslawaai. Daarmee wordt voldaan aan de volgens de Wet geluidhinder ten hoogste toegestane geluidsbelasting van 63 dB voor wegverkeer en 68 dB voor railverkeer. In dat geval is overeenkomstig de Geluidnota Enschede sprake van een aanvaardbare situatie.

Conclusie Geluid

Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de geluidwetgeving en het geluidbeleid geen belemmering vormen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.3 Luchtkwaliteit

Het wettelijk stelsel voor luchtkwaliteitseisen is geregeld in hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wm en onderliggende algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Luchtkwaliteitseisen vormen geen belemmering voor ruimtelijke ontwikkelingen indien:

a. er geen sprake is van feitelijke of dreigende overschrijding van de grenswaarde;
b. een project, al dan niet per saldo, niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
c. een project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
d. een project is opgenomen in een regionaal programma van maatregelen of in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL).

Luchtkwaliteit en het plangebied Laares

In het onderhavige geval gaat het om de vaststelling van een conserverend bestemmingsplan, dat niet voorziet in ontwikkelingen die niet reeds in het vigerende plan waren opgenomen. Gelet hierop zal geen sprake zijn van een negatief effect op de luchtkwaliteit.

Conclusie

Uit het oogpunt van luchtkwaliteit (art 5.16 WM, lid 1 onder b) ligt er geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Laares 2014".

5.1.4 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Risicovolle activiteiten bij inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen bedrijven of inrichtingen aanwezig waarop het Bevi en/of het BRZO van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen

Voor het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen is het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) het wettelijk kader. Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen buisleidingen aanwezig waarop het Bevb van toepassing is.

Transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water

Voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor of over het water zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen en de Circulaire Vervoer Gevaarlijke Stoffen het wettelijk kader. Momenteel is nieuwe wet- en regelgeving in voorbereiding voor het transport van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor en het water. De basis van die nieuwe regelgeving wordt gevormd door het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen. Het Basisnet kent 3 vervoersmodaliteiten: Basisnet Water, Basisnet Spoor en Basisnet Weg.

Basisnet Weg

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen wegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over de weg.

Basisnet Water

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” of in de directe nabijheid daarvan zijn geen waterwegen aanwezig die in het Basisnet zijn aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over water.

Basisnet Spoor

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” of in de directe nabijheid daarvan is geen spoorweg aanwezig die in het Basisnet is aangewezen als transportroute voor gevaarlijke stoffen over het

spoor.

Gebruik van luchthavens

De aanwezigheid van vliegvelden en grote luchthavens in de omgeving is van belang in het kader van de externe veiligheid omdat de kans op het neerstorten van vliegtuigen in de buurt van een vliegveld of luchthaven groter is dan elders. Een luchtvaartongeval is daar dus te voorzien en het is denkbaar dat daarbij (woon)bebouwing wordt getroffen. Een vliegtuig of helikopter kan overal neerstorten, de gevolgen kunnen dus in beginsel op elke plek optreden. Het risico is echter het grootst nabij een vliegveld of luchthaven, met name bij het opstijgen en landen.

Het plangebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” is hemelsbreed op ca. 5 kilometer van het (voormalige) vliegveld Twente gelegen. Dit betekent dat de kans op een luchtvaartongeluk in het plangebied (zeer) klein is.

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande en het gegeven dat het plan geen (nieuwe) kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk maakt kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5 Milieuhinder van bedrijven en inrichtingen

Bedrijven- en milieuinventarisatie en milieuzonering

In het kader van het bestemmingsplan “Laares 2014” heeft een inventarisatie plaatsgevonden van bestaande bedrijvigheid in en rondom (binnen ca. 100 m.) het plangebied, die van invloed kan zijn op het woon- en leefklimaat in het plangebied. Er is onderzoek gedaan naar de potentiële milieubelasting van deze inrichtingen (bedrijven en voorzieningen). De milieubelasting en de bijbehorende hindercontouren worden bepaald door verschillende ruimtelijk relevante milieuaspecten, zoals geur, stof, geluid en gevaar. Hierbij is gebruik gemaakt van het bedrijvenbestand van de afdeling Vergunningen. Met behulp van de publicatie "Bedrijven en milieuzonering", een VNG uitgave van 2009, zijn van de aanwezige bedrijven de indicatieve hindercontouren en de categorie bepaald.

Conclusie milieuhinder bedrijven en inrichtingen

Op basis van de inventarisatie kan worden geconcludeerd dat er uit oogpunt van milieuhinder van bedrijven en voorzieningen geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.1.5.1 Bedrijvigheid binnen het plangebied

Uitgangspunt (voor de bestaande situatie) is dat bedrijven en voorzieningen van categorie 1 en 2 doorgaans toelaatbaar zijn in een woonomgeving.

Binnen het plangebied bevinden zich diverse bedrijven c.q. voorzieningen zoals is aangegeven in het onderstaande overzicht van bedrijven binnen het plangebied. De in het gebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” aanwezige bedrijven c.q. voorzieningen worden ingedeeld in categorie 1 of 2 milieuhinderlijke bedrijven.

Bedrijven of voorzieningen met een hogere categorie zijn niet aanwezig binnen het plangebied.

Conclusie

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat aanwezige bedrijven c.q. voorzieningen binnen het plangebied geen belemmeringen opleveren voor het plangebied Laares.

Overzicht bedrijven binnen plangebied

Adres	Naam	Omschrijving activiteit	Cat	Milieuaspect	Indicatieve afstand (in m[1])
Laaressingel 32	Tamoil	Benzinetankstation zonder LPG	2	Geluid en geur	30 m
Laaressingel 38	Onderdelenhuis	Detailhandel	1	Geluid	10 m
Laaressingel 80	Voortman assurantiën	Kantoor	1	Geluid	10 m
Laaresstraat 27	Sociedad Espanola	Sociëteit	2	Geluid	30 m
Oldenzaalsestraat 110-112	Logopedisch Centrum Enschede/Van der Stam psychologie	Praktijk	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 122A	De Zilveren Naald	Kledingherstel	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 122	Hiphopshop Relax	Detailhandel kleding	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 124	Deters Hairstyling	Kapsalon	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 126	Van Weersel	Handel en reparatie van muziekinstrumenten	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 128	Biljartpaleis Stokkers	Biljartcafé	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 130	Orthodontiepraktijk Oey	Praktijk	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 136	Netzodruk B.V	Drukkerij	2	Geluid	30 m
Oldenzaalsestraat 152	Aimee Avond- en bruidskleding	Detailhandel	1	Geluid	10 m
Oldenzaalsestraat 158	Het Apostolische Genootschap	Kerkgebouw	2	Geluid	30 m
Oldenzaalsestraat 168	Het Paleis	Woonwinkel	1	Geluid	10 m
Oosterstraat 1	Health City	Sportschool	2	Geluid	30 m
Oosterstraat 2	Gezondheidscentrum Oosterstraat	Gezondheidscentrum	1	Geluid	10 m
Oosterstraat 43C	Sjon's handelsonderneming	Verkoop en reparatie fietsen	1	Geluid en gevaar	10 m
Ribbeltsweg 18	Oranje Satelliet Paleis	Verkoop satelliet-onderdelen, telefoons, computers en andere communicatiemiddelen	1	Geluid	10 m
Meidoornstraat 101	La Linia	Productie ten behoeve van verlichtingsbranche	1	Geluid	10m
Minkmaatstraat 50	Evangelie gemeente De Deur	Kerkgebouw	2	Geluid	30 m
Minkmaatstraat 60	Evangelische boetiek De Mirt	Boekhandel	1	Geluid	10 m
Minkmaatstraat 64	Artline	Drukkerij	2	Geluid	30 m
Minkmaatstraat 81	Enexis	Trafo	1	Geluid en gevaar	10 m
Minkmaatstraat 112	H.M. Installaties	Installatiebedrijf	2	Geluid	30 m

Minkmaatstraat 122	Reekers rijwielen	Verkoop en reparatie fietsen	1	Geluid en gevaar	10 m
Minkmaatstraat 126	EHB Kringloop Enschede	Kringloopwinkel	1	Geluid	10 m
Minkmaatstraat 134B	Weka Druk	Drukkerij	2	Geluid	30 m
Minkmaatstraat 134C	Fiscaal adviesbureau Vos	Kantoor	1	Geluid	10 m
Minkmaatstraat 136	Pour Elle	Schoonheidssalon en pedicure	1	Geluid	10 m
Minkmaatstraat 138	Kapsalon Miriam	Kapsalon	1	Geluid	10 m
Rozenstraat 98	Brede school La Res	Basisonderwijs	2	Geluid	30 m
Rozenstraat 98a	Gemeente Enschede	Gymnastieklokaal	2	Geluid	30 m
Tulpstraat 65	Buurthuis Laares	Buurthuis	2	Geluid	30 m
Tulpstraat 67	De Robbedoes	Kinderdagverblijf	2	Geluid	30 m
Tulpstraat 69	TV Service	TV reparatie	1	Geluid	10 m

5.1.5.2 Bedrijvigheid buiten het plangebied

In de omgeving van het plangebied zijn diverse bedrijven en voorzieningen gelegen, zoals is aangegeven in onderstaand overzicht van bedrijven buiten het plangebied. Behoudens één bedrijf (Impossible B.V., Hoge Bothofstraat 45) worden de bedrijven en voorzieningen ingedeeld in categorie 1 of 2. Zoals hiervoor al is aangegeven is het uitgangspunt (voor de bestaande situatie) dat bedrijven en voorzieningen van categorie 1 en 2 doorgaans toelaatbaar zijn in een woonomgeving.

Het bedrijf Impossible B.V. wordt ingedeeld in categorie 3.2. Uit een nadere beschouwing (zie hierna) blijkt dat ook dit bedrijf geen knelpunt vormt voor het gebied van bestemmingsplan “Laares 2014”.

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat aanwezige bedrijven en voorzieningen in de omgeving van het plangebied geen belemmeringen opleveren voor het gebied van het bestemmingsplan “Laares 2014”.

Overzicht Bedrijven buiten plangebied

Adres	Naam	Omschrijving activiteit	Cat	Milieuaspect	Indicatieve afstand (in m[1])	Invloed op plan-gebied
Bentrotstraat 40A	Auto Beckers	Autohandel- en reparatie	2	Geluid	30	Nee
Bentrotstraat 42	Auto en poetsbedrijf Fransen	Auto en poetsbedrijf	2	Geluid	30	Nee
Bentrotstraat 44	Ter Hofte verpakkingen	Groothandel verpakkings-materiaal	2	Geluid	30	Nee
Bentrotstraat 45	De Kachel	Café	1	Geluid	10	Nee
Hoge Bothofstraat 45	Impossible B.V.	Vervaardiging van fotochemische producten	3.2	Geluid	100	Ja
Hoge Bothofstraat 33-49 (excl. 45)	Performance Factory*	Diverse functies	2	Geluid	30	Nee
Laaressingel 61	Bolwerk Advocaten	Kantoor	1	Geluid	10	Nee

Laaressingel 67-69	Huizendokter	Makelaarskantoor	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 71	Reinas	Kapsalon	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 87	Bouquetterie	Detailhandel bloemen en planten	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 91	Hoevers advocaten	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 121	Prieshof	Aquarium- en vijverspeciaalzaak	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 127	Fleur Artistique	Detailhandel bloemen en planten	1	Geluid	10	Nee
Laaressingel 195	Kapsalon Maureen	Kapsalon	1	Geluid	10	Nee
Lage Bothofstraat 159	Scapino	Detailhandel	1	Geluid	10	Nee
Lage Bothofstraat 161	Emte	Supermarkt	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 93-101	Detailhandel	Divers	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 103	De Molen	Coffeeshop/sociaal pension	1	Geur en geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 113	Lassche Advocaten	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 115	Jozef kerk	Kerkgebouw	2	Geluid	30	Nee
Oldenzaalsestraat 123	Eluxis	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 125	De Loft	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 141	Slimmer zorgen	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 143	GK Productions	Kantoor	1	Geluid	10	Nee
Oldenzaalsestraat 153 A B	De Vluchte	Cafe/zalencentrum	1	Geluid en geur	10	Nee
Ribbeltsweg 26	Mevlana	Supermarkt	1	Geluid	10	Nee
Ribbeltsweg 39	Mellink	Schildersbedrijf	2	Geluid	30	Nee
Ribbeltsweg 51	Autobedrijf Touring	Autohandel- en reparatie	2	Geluid	30	Nee
Staringstraat 15	Prinseschool	Basisonderwijs	2	Geluid	30	Nee
Zeggeltlaan 10	Gemeente Enschede	Gymnastieklokaal	2	Geluid	30	Nee

*Hoge Bothofstraat 33-49 Performance Factory

Diverse functies op gebied van cultuur, sport, bedrijvigheid e.d. Op de locatie van de Performance Factory zijn uitsluitend bedrijfsactiviteiten en functies aanwezig dan wel toegestaan met een feitelijke milieuhinder die vergelijkbaar is met maximaal categorie 2 uit de VNG brochure "Bedrijven en milieuzonering". De normafstand

bedraagt 30 meter tot woningen en andere milieugevoelige functies. De dichtstbijzijnde woningen binnen de Laares zijn op meer dan 30 m van de Performance Factory gelegen. Bovendien is het uitgangspunt (voor de bestaande situatie) dat bedrijven en voorzieningen van categorie 1 en 2 doorgaans toelaatbaar zijn in een woonomgeving. Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat de aanwezige en beoogde bedrijven en voorzieningen in de Performance Factory" geen knelpunt zullen opleveren voor het gebied van bestemmingsplan "Laares 2014".

Nader beschouwing Impossible B.V. Hoge Bothofstraat 45

Het bedrijf Impossible B.V. betreft een bedrijf voor de vervaardiging van fotochemische producten (het produceren van producten en ontwikkelaar die passen in instant foto camera's en het uitvoeren van speciale verpakkingsactiviteiten).

Een fotochemische productenfabriek wordt volgens de Publicatie Bedrijven en milieuzonering ingediend in categorie 3 waarbij de volgende richtafstanden tot gevoelige functies worden gehanteerd:

Stof	10 m
Geur	50 m
Geluid	100 m
Gevaar	50 m

De indicatieve contouren voor de aspecten geur, geluid en gevaar vallen binnen het plangebied. Deze aspecten zullen daarom nader worden beschouwd.

Geur

Ten gevolge van de bedrijfsactiviteiten treden geen relevantie emissies op die kunnen leiden tot eventuele geuroverlast. Bovendien zijn binnen 50 m van het bedrijf geen woningen of andere geurgevoelige functies gelegen.

Gelet op het vorenstaande kan het *aspect geur* verder buiten beschouwing worden gelaten.

Geluid

De richtafstand voor het aspect geluid is 100 m. Dit betreft de richtafstand voor het omgevingstype "Rustige woonwijk". De omgeving van het bedrijf betreft echter geen rustige woonwijk. In het nabijheid van het bedrijf zijn andere bedrijven en voorzieningen gelegen. Tevens is er in de nabijheid een spoorlijn gelegen. Aangezien er sprake is van een gemengd gebied kan conform de systematiek van de Publicatie "Bedrijven en milieuzonering" de richtafstand voor geluid met één stap worden teruggebracht tot een afstand van 50 m. Binnen deze afstand van 50 m zijn geen woningen gelegen of geluidgevoelige functies aanwezig.

Er zijn geen akoestische gegevens bekend met betrekking tot het bedrijf Impossible B.V. Op de inrichting is het Activiteitenbesluit milieubeheer van toepassing. Op basis van dit besluit is op 28 juni 2013 een maatwerkvoorschrift voor het aspect geluid gesteld. Het betreft het volgende voorschrift:

1. Het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige toestellen en installaties en door de in de inrichting verrichte werkzaamheden of activiteiten in de representatieve bedrijfssituatie, mag ter plaatse van de volgende beoordelingspunten niet meer bedragen dan de in onderstaande tabel vermelde waarden:

Beoordelingspunt	Gebiedstype	Dagperiode (07.00-19.00 uur)	Avondperiode (19.00-23.00 uur)	Nachtperiode (23.00-07.00 uur)
50 meter van de grens van de inrichting	Ongezoneerd bedrijfsterrein	55 dB(A)	50 dB(A)	45 dB(A)
Woningen, dan wel op 50 meter van de grens van de inrichting , in gebied ten westen van de Oosterstraat 2	Woongebied	45 dB(A)	40 dB(A)	35 dB(A)

Als aan deze geluidnormen wordt voldaan kan er van worden uitgegaan dat er sprake is van een aanvaardbare situatie. Vanuit het *aspect geluid* is er dan geen knelpunt voor de omgeving.

Gevaar

Het aspect gevaar wordt bepaald door de opslag van gevaarlijke stoffen en het gebruik van de striping-machine.

- *Gevaarlijke stoffen*

Ten behoeve van het productieproces van direct klaar fotocassettes werkt het bedrijf Impossible B.V. met een aantal gevaarlijke stoffen (aceton en MEK) en met stikstofgas. Voor de gevaarlijke stoffen is een buitenopslag aanwezig. De capaciteit van de opslag is 200 liter aceton, 200 liter MEK en 200 liter afvalstof.

Daarnaast is een opslagtank van stikstof aanwezig (5400 liter).

Voor de opslag van gevaarlijke stoffen tot 10 ton dient op basis van de Publicatie "Bedrijven en milieuzonering" een richtafstand van 10 m te worden aangehouden. Binnen deze afstand bevinden zich geen woningen of andere milieugevoelige bebouwing.

- *Striping-machine*

Ten behoeve van de verplaatsing van de striping-machine van gebouw zuid-west naar gebouw noord is een risico-scan uitgevoerd (Risico-quick-scan voormalig terrein van Polaroid, Hoge Bothofweg 45 te Enschede, Lycens Milieu, Projectnummer: 20121101-A Status: Definitief, revisie 04 Datum: 26 november 2012). De rapportage is gericht op de risico's bij het functioneren van de striping-machine in gebouw zuid-west en het opslaan van gevaarlijke stoffen ten behoeve van de striping-machine.

In de rapportage wordt aangegeven dat een tweetal maatgevende scenario's van toepassing zijn te weten:

-Brandgevaar in combinatie met het gebruik van brandbare vloeistoffen.

Dit scenario omvat het volledig vrijkomen en vlam vatten van de aceton en MEK in de inkt. In dit scenario ontstaat na vrijkomen een plasbrand, het gevaarlijkste scenario. Geconcludeerd wordt dat de ontstane brand in het scenario waarbij aceton en MEK de oorzaak zijn, niet krachtig genoeg is om door te slaan van de ruimte met de striping-machine naar een andere ruimte.

-Explosiegevaar bij het verdampen van brandbare vloeistoffen in de vrije ruimte.

Dit scenario omvat het volledig vrijkomen van alle brandbare vloeistof die in de striping-machine aanwezig is. Geconcludeerd wordt dat de explosiegrens met de gebruikte hoeveelheden niet gehaald wordt. Het gebruik van de striping-machine is bij dit scenario inherent explosieveilig.

Inmiddels is de striping-machine verplaatst naar gebouw Noord. De striping-machine is inpandig geplaatst waarbij de nodige voorzieningen ter voorkoming van explosiegevaar, brand, brandoverslag en doorslag zijn getroffen.

Op basis van de rapportage van het risico-scan kan geconcludeerd worden dat het gebruik van de striping-machine geen risico's voor de omgeving oplevert.

Gelet op het vorenstaande kan geconcludeerd worden dat het *aspect gevaar* geen knelpunt oplevert voor de omgeving.

Conclusie

Op basis van de vorenstaande beschouwing kan geconcludeerd worden dat het bedrijf Impossible B.V. aanvaardbaar in zijn omgeving en derhalve geen knelpunt oplevert voor het gebied van bestemmingsplan “Laares 2014”.

5.2 Water

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in een bestemmingsplan een beschrijving opgenomen van de wijze waarop in het plan rekening is gehouden met de waterhuishouding.

Het bestemmingsplan “Laares 2014” is hoofdzakelijk conserverend van aard. Hiermee wordt bedoeld dat ten

aanzien van dit plan overwegend de bestaande situatie wordt vasgelegd. Dit betekent ook dat de in dit plan geprojecteerde bestemmingen niet wezenlijk afwijken van die in het geldende bestemmingsplan.

Huidige situatie

Het gebied van het bestemmingsplan “Laares 2014” heeft een oppervlak van ongeveer 30 hectare. In onderstaande tekening "Waterkaart de Laares" staan de grenzen van het plangebied weergegeven.

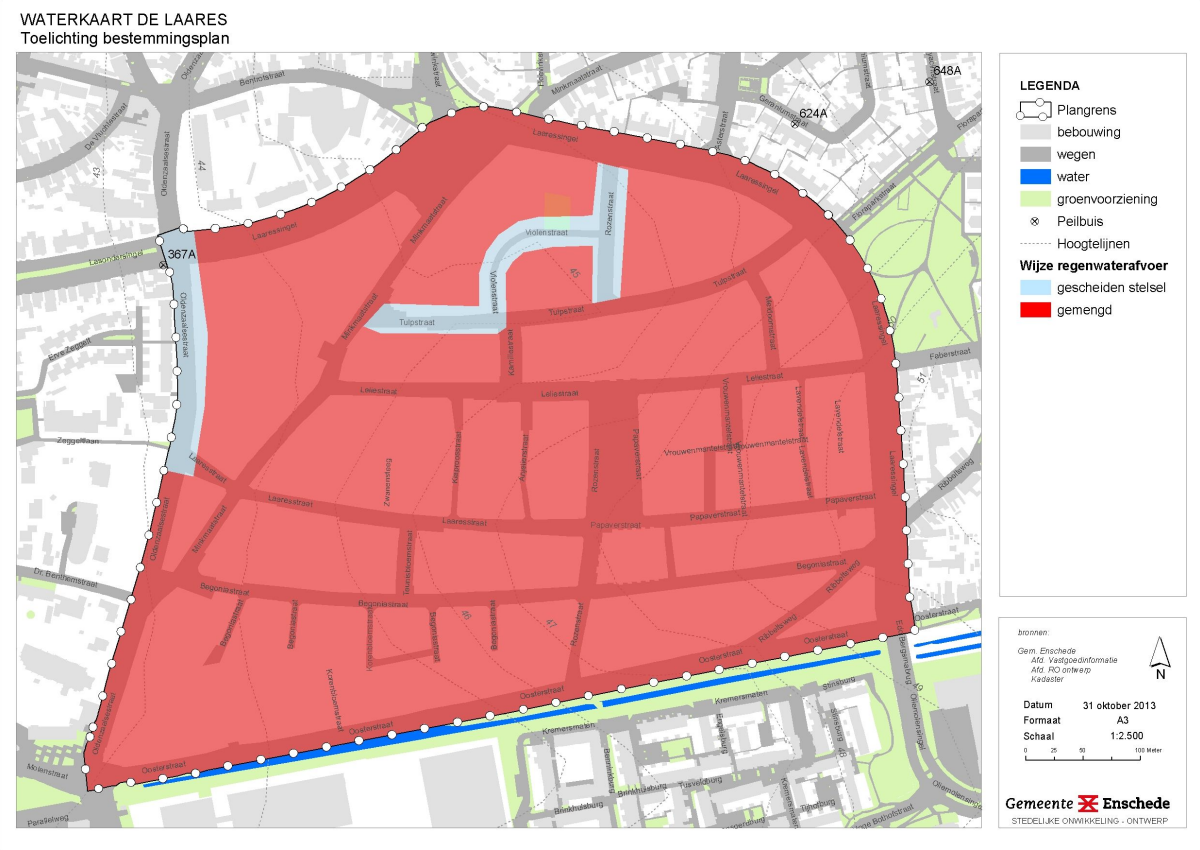

Maaiveld

De wijk Laares ligt binnen de singels van de gemeente Enschede en ten westen van de Enschedese stuwwal. Het plangebied loopt van ongeveer 50 m +NAP in het oosten af naar plusminus 43 m +NAP in het westen. Op bijlage I staat het maaiveldverloop met hoogtelijnen aangegeven.

Bodem en geohydrologie

Bodem

De bodemopbouw van de wijk wordt bepaald door de formatie van Drente. Kenmerkend voor deze formatie is de aanwezigheid van een laag bestaande uit slecht waterdoorlatend keileem en grindhoudend lemig zand en leem van minstens 30 cm dik. In het noorden van het gebied, komt deze laag aan het oppervlak. In de rest van het gebied wordt de keileem bedekt door een dekzandlaag dunner dan 2 meter. Op afbeelding 2 staat de bodemopbouw bij de Klaproosstraat waar een geologische grondboring is verricht.

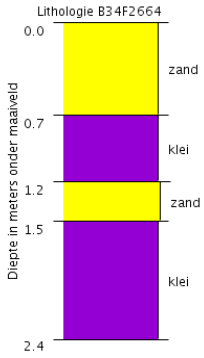

Afbeelding 2. Geologisch booronderzoek B34F2664

Doorlatendheid

De zanderige deklaag is relatief goed doorlatend. Leemlagen in de bodem zijn slecht doorlatend. Door deze opbouw wordt grondwater voornamelijk afgevoerd door horizontale grondwaterstromen.

Grondwaterstanden

Aan de hand van gemeentelijke peilbuizen aan de rand van het plangebied kan een inschatting worden gemaakt van de grondwaterstanden binnen het plangebied. Ter plaatse van de peilbuizen zijn gedurende een langere periode de grondwaterstanden opgenomen. De meetlocaties staan weergegeven op de kaart van bijlage I. De hoogste grondwaterstanden liggen op ongeveer een meter beneden maaiveld. De laagste grondwaterstanden liggen op ongeveer twee meter beneden maaiveld.

Ondanks dat de maximale grondwaterstanden voldoen aan de ontwateringsnormen zijn bij de gemeente klachten binnen gekomen over grondwater. Mogelijke zorgen leemlagen in de bodem voor hoge (schijn)grondwaterstanden.

Grondwateronttrekkingen

Binnen het plangebied zijn voor zover bekend geen actieve grondwaterbemalingen.

Riolering en afwatering

Afvalwater

Binnen het plangebied bevinden zich woonwijken en bedrijventerreinen. Het huishoudelijk afvalwater en/of bedrijfsafvalwater van de panden loost op het gemengd rioolsysteem en wordt afgevoerd naar de zuivering Enschede West.

Regenwater

Het plangebied is voor een groot percentage verhard wat gebruikelijk is bij stedelijk gebied. Het plangebied heeft van oorsprong een gemengd rioolsysteem. In 2004 is een plan opgesteld om in De Laares een gescheiden rioolsysteem aan te brengen waarbij (voorkanten van) daken en wegen worden afgekoppeld van het gemengd rioolsysteem en worden aangesloten op een apart hemelwaterrioolsysteem. Delen van dit systeem zijn inmiddels aangelegd en tijdelijk aangesloten op de gemengde riolering, zie bijlage I.

Uit modelberekening komt naar voren dat bij hevige neerslag lokaal (veel) water op straat komt te staan doordat het gemengde riool overbelast raakt. Op de meeste plaatsen, met uitzondering van de Minkmaatstraat, leidt dit voor zover bekend niet tot waterschade.

Grondwater

Voor zover bekend is binnen het plangebied geen drainage aanwezig om wegen en woningen te ontwateren.

Oppervlaktewater

Ten zuiden van de wijk ligt de spoorsloot van de Nederlandse Spoorwegen. Ter hoogte van de Oldenzaalsestraat stroomt de spoorsloot in het gemengde rioleringsstelsel.

Geprojecteerde ontwikkelingen

Binnen het plangebied is men tien jaar geleden begonnen met grootschalige herontwikkelingen. De ontwikkelingen vinden gefaseerd plaats. Meerdere gebieden moeten de komende jaren nog ontwikkeld worden. Op onderstaande afbeelding 3 staat de stedenbouwkundige visie van De Laares.

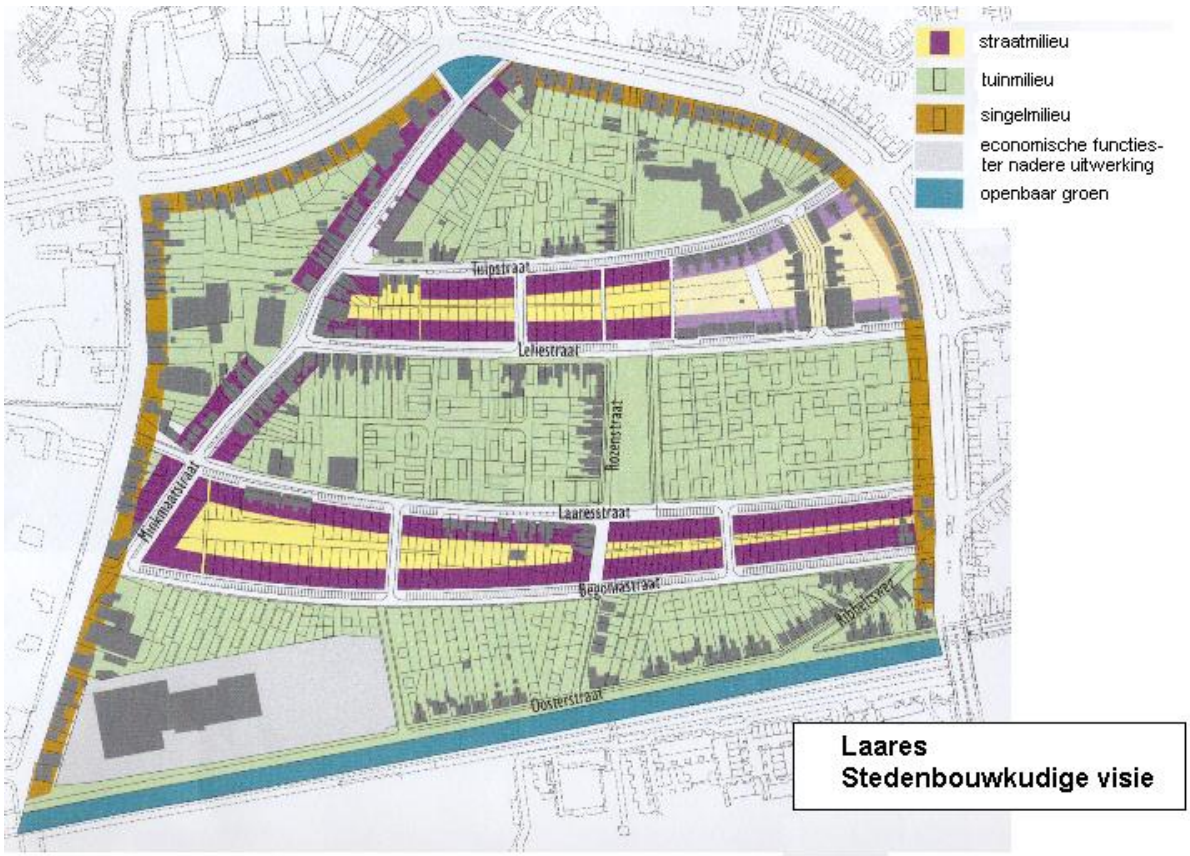

Afbeelding 3. Stedenbouwkundige visie De Laares

Vanwege de grootschalige ontwikkelingen is in 2004 een rioleringsplan opgesteld. Dit plan gaat uit van een volledig gescheiden stelsel rioolstelsel. Het water wordt via hemelwaterriolen afgevoerd naar de Roombeek. Naast berging in het hemelwaterriool is geen aanvullende waterberging in het systeem aanwezig. Bij de inrichting van de Roombeek is rekening gehouden met de aanvoer van hemelwater afkomstig van de Laares.

Beleid ingeval van nieuwe ontwikkelingen

Om te komen tot een duurzame waterhuishouding worden voor toekomstige ontwikkelingen kaders gesteld door het noemen van uitgangspunten.

In dit hoofdstuk zijn uitgangspunten opgenomen voor regenwater, oppervlaktewater, afvalwater, grondwater en ontwatering. Het hoofdstuk beleid heeft als basis voor de uitgangspunten gediend.

Uitgangspunten hemelwater

Voor het omgaan met hemelwater gelden de volgende uitgangspunten:

- Hemelwater wordt zo min mogelijk verontreinigd en komt ten goede aan het oppervlakte- en grondwatersysteem.
- Voor verharde oppervlakken, bijvoorbeeld daken en goten waarmee het hemelwater in aanraking komt, wordt de toepassing van uitloogbare bouwmaterialen voorkomen.
- Het opvangen en afvoeren van hemelwater zoveel mogelijk voorkomen. Dit kan door het toepassen van bijvoorbeeld halfverharding en/of grasdaken.
- Hemelwater gescheiden van afvalwater opvangen, bergen en afvoeren.
- Hemelwater op eigen terrein bergen en infiltreren, indien niet mogelijk hemelwater zichtbaar afvoeren naar de perceelsgrens.
- Hemelwater dat afgevoerd wordt vanaf percelen wordt ingezameld en afgevoerd via regenwaterriolering.
- Voor het toevoegen van verhard oppervlak geldt de eis dat de waterschapsbui T=50 (komt eens in de 50 jaar voor) van 40 mm in 75 minuten geheel binnen het gebied wordt geborgen. Voor herstructureringen geldt de eis dat 20 mm binnen het gebied wordt geborgen.

Uitgangspunten oppervlaktewater

Voor het omgaan met oppervlaktewater gelden de volgende uitgangspunten:

- De bestaande waterlopen (beken en greppels) handhaven of verplaatsen, zodat overtollig regen- en grondwater uit het plangebied en de aangrenzend gebieden afgevoerd kan worden op het natuurlijke watersysteem.

Afvalwater

Voor het omgaan met afvalwater gelden de volgende uitgangspunten:

- Het ontstaan van afvalwater minimaliseren.
- Afvalwater niet vermengen met relatief schoon hemelwater.

Grondwater en ontwatering

Voor het omgaan met grondwater gelden de volgende uitgangspunten:

- Uitgangspunt is geen toename van de afvoer van grondwater. Dit betekent dat de grondwaterstand niet negatief beïnvloedt mag worden. Gevolg hiervan is dat voor het voldoen aan de ontwateringsnormen beperkt drainage toegepast mag worden. Gezocht moet worden naar een goede afstemming tussen het ophogen van het maaiveld en het toepassen van drainerende voorzieningen. Waar mogelijk moet de drainage worden verwijderd.
- Om te voldoen aan de ontwateringsnormen, moet het maaiveld opgehoogd worden ter plaatse van wegen en bebouwing. Aandachtspunten hierbij zijn de gewenste afwatering en het gewenste toekomstige beeld. Reduceren van de benodigde ophoging kan gerealiseerd worden door kruipruimteloos te bouwen.

Om te voorkomen dat wegen en bebouwing problemen krijgen met grondwater worden de onderstaande ontwateringsnormen gehanteerd. Ontwatering is het verschil tussen het peil van de weg/ de bebouwing en de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG).

Wegen: ontwateringsdiepte van 0,70 meter, waarbij een zandbed met minimale dikte van 0,50 m aanwezig moet zijn. Een te hoge grondwaterstand kan opvriezen en opdooi van de fundering van de weg veroorzaken.

Bebouwing: de ontwateringsdiepte van bebouwing hangt af van het type gebouw. Voor woningen of gebouwen met een niet-waterdichte kruipruimte die goed toegankelijk moet zijn, dient de ontwatering zodanig te zijn dat zich geen grondwater in de kruipruimte bevindt. Als norm wordt vaak gehanteerd dat het grondwater tenminste 0,20 m beneden de vloer van de kruipruimte moet staan. Uitgaande van een 0,50 m hoge kruipruimte en een vloerdikte (woonvloer) van 0,20 m betekent dit een afstand van 0,90 m tussen de GHG en de bovenzijde van de vloer. Door kruipruimteloos te bouwen kan de ontwateringsnorm onder bepaalde voorwaarden met 0,30 m verminderd worden.

Groen: voor deze bestemming wordt meestal een ontwateringdiepte van 0,50 m –mv geadviseerd.

Langdurige te hoge grondwaterstanden beïnvloeden de beworteling nadelig.

Om te voorkomen dat afstromend regenwater problemen veroorzaakt op de percelen gelden de volgende adviesnormen:

- Het vloerpeil van de bebouwing minimaal 0,20 m boven het dichtstbijzijnde wegpeil leggen.
- Perceel vlak of richting de weg af laten lopen.
- De maaiveldpeilen en vloerpeilen van de verschillende percelen op elkaar afstemmen.

Conclusie

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de waterhuishouding geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3 Natuur

5.3.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 wordt de aanwijzing en bescherming van de Europese 'Natura 2000' gebieden geregeld. Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 dienen voor alle Natura 2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen en een beheerplan te worden vastgesteld. Bestaand gebruik mag worden voortgezet, mits niet conflicterend met de instandhoudingsdoelstellingen en als zodanig vastgelegd in het beheerplan.

Voor alle andere activiteiten is een Natuurbeschermingswetvergunning van het bevoegd gezag noodzakelijk. Voor de meeste Natura 2000 gebieden is Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag. Alleen voor een aantal expliciet in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 genoemde gebieden is de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie het bevoegd gezag.

Bij elke ruimtelijke ontwikkeling moet worden getoetst of die activiteiten mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied. Indien dat op voorhand niet kan worden uitgesloten dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden opgesteld. Wanneer significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het plangebied “Laares 2014”

Het plangebied van het bestemmingsplan “De Laares 2014” is niet gelegen binnen een gebied dat is aangewezen als Natura 2000 gebied of beschermd natuurmonument of in de directe omgeving daarvan. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden “Lonnekermeer” en “Aamsveen” zijn op respectievelijk ca. 5,5 kilometer ten noordwesten en 4,5 kilometer ten zuidoosten van het plangebied gelegen. Voor activiteiten die mogelijk significant negatieve gevolgen kunnen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied dient een passende beoordeling en een plan-milieu effect rapportage (plan-MER) te worden uitgevoerd om te bepalen of en zo ja er daadwerkelijk sprake is van significant negatieve effecten voor kwalificerende soorten. Indien significant negatieve effecten inderdaad niet uitgesloten kunnen worden dient voor de betreffende activiteiten een Natuurbeschermingswetvergunning te worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, zijnde Gedeputeerde Staten van Overijssel. Gelet op het conserverende karakter van het bestemmingsplan en de grote afstand van het plangebied tot de dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden kunnen eventuele negatieve effecten worden uitgesloten. Een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet kan dan ook achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Natuurbeschermingswet 1998 op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van de meest kwetsbare planten- en diersoorten die in Nederland voorkomen. Het gaat daarbij niet om de bescherming van individuele planten of dieren maar om waarborgen om te voorkomen dat het voortbestaan van soorten planten of dieren niet in gevaar komt. Hiertoe zijn in deze wet een aantal verbodsbepalingen opgenomen, zoals het verbod op het doden of verontrusten van dieren of het verbod op het plukken van planten. Daarbij is het “nee, tenzij” principe het uitgangspunt, er mag geen schade worden toegebracht aan beschermde dieren of planten tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan.

Op grond van de Flora- en faunawet zijn alle dieren en planten van onvervangbare waarde en dus dienen mensen daarmee zorgvuldig om te gaan. Daarom is in de wet ook een algemene zorgplicht (artikel 2) opgenomen, die inhoudt dat een ieder 'voldoende zorg' in acht dient te nemen voor álle in het wild voorkomende dieren en planten (dus niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Indien een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk negatieve gevolgen heeft voor in dat gebied voorkomende beschermde soorten dan dient in de regel ontheffing van de betreffende verbodsbepalingen te worden gevraagd bij de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie. De ontheffingsregeling is geregeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet en nader uitgewerkt in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

De Flora- en faunawet en het plangebied “Laares 2014”

Het bestemmingsplan “De Laares 2014” heeft hoofdzakelijk een consoliderend en conserverend karakter. In verband hiermee behoeft er in het kader van dit ruimtelijk plan geen nader onderzoek plaats te vinden. In het bestemmingsplan zijn geen ontwikkellocaties gelegen. Wel liggen er in het gebied tussen Begoniastraat, Rozenstraat, Leliestraat en Laaressingel diverse braakliggende percelen waarop in de toekomst nog woningbouw is voorzien. Deze terreinen zijn al grotendeels bouw- en woonrijp gemaakt, waardoor ter plaatse geen vaste rust- of verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van (strikt) beschermde planten- en/of diersoorten is te verwachten. Verder ligt er aan de Oosterstraat, direct naast het “De Oosterpoort” nog een braakliggend terrein waar in de toekomst nog bebouwing mogelijk is. Dit terrein bestaat uit grasland en is momenteel in gebruik als speelterrein. Met uitzondering van het oostelijke deel dat direct grenst aan het perceel van “De Oosterpoort” is op dit terrein geen opgaande beplanting aanwezig. Vaste rust- of verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van (strikt) beschermde planten- en/of diersoorten zijn hier dan ook niet te verwachten.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan nog niet met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de Flora- en faunawet op voorhand geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

5.3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van natuurgebieden en landbouwgebieden met veel natuurwaarden. De EHS heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). De EHS beoogt een bijdrage te leveren aan het realiseren en in stand houden van een (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De EHS valt niet onder de werking van de gebiedsbescherming, zoals geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998 of de soortenbescherming, zoals geregeld in de Flora- en faunawet. De EHS is een ruimtelijk rijksbelang dat door provincies en gemeenten dient te worden door vertaald in ruimtelijke plannen, zoals structuurvisies en bestemmingsplannen.

De EHS en het plangebied “Laares 2014”

Het plangebied van het bestemmingsplan “De Laares 2014” is niet gelegen op of in de directe nabijheid van gronden die deel uitmaken van de EHS. Een verdere toetsing aan de EHS kan dan ook achterwege blijven.

Conclusie

Op grond van het voorgaande kan met aan voldoende zekerheid grenzende stelligheid worden geconcludeerd dat de EHS geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

6.1 Algemeen

Type bestemmingsplan

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

a. een *traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan*. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
b. een *globaal bestemmingsplan* dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
c. Een *globaal eindplan*. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
d. Een *mix van bovenstaande planvormen* afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen. Daarnaast speelt een rol of er in een gebied sprake is van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor het bestemmingsplan "Laares 2014" is gekozen voor het onder a. genoemde "traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan" dat grotendeels de bestaande situatie in het plangebied vastlegt.

Wijze van bestemmen

Het uitgangspunt van een bestemmingsplan is om een passende bestemming toe te kennen aan de gronden in het plangebied. De bestemming bepaalt welke gebruiksdoelen of functies op grond van een goede ruimtelijke ordening zijn toegestaan.

Bij de keuze voor een bepaalde bestemming is de (gewenste) hoofdfunctie doorslaggevend. Als het ruimtelijk relevant is of als een bepaalde functie de omgeving beïnvloedt of daar eisen aan stelt, wordt gekozen voor een specifieke bestemming met eigen regels bouwen en gebruik.

Het is mogelijk om binnen de hoofdgroepen bestemmingen specifieker te maken door bijvoorbeeld ondergeschikte functies in de bestemmingsomschrijving op te nemen. Voor bijzondere ondergeschikte functies, die niet onder de algemene bestemmingsomschrijving vallen en niet conflicteren met de bestemming, wordt gekozen voor een afzonderlijke functieaanduiding.

In paragraaf 7.3 van deze plantoelichting wordt nader inhoudelijk ingegaan op de wijze van bestemmen waarvoor in het bestemmingsplan "Laares 2014" is gekozen.

6.2 Indeling en beschrijving van de planregels en bestemmingen

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken:

Hoofdstuk 1: Inleidende regels;

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels;

Hoofdstuk 3: Algemene regels;

Hoofdstuk 4: Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan "Laares 2014" .

In *Artikel 1 - Begrippen* zijn definities van de in de planregels gebruikte begrippen opgenomen, waarmee een eenduidige interpretatie van de begrippen is vastgelegd.

In *Artikel 2 - Wijze van meten* zijn opgenomen bepalingen hoe onder meer de hoogtes van gebouwen en de inhoud van gebouwen gemeten moeten worden en hoe bepaalde eisen betreffende de maatvoering begrepen moeten worden.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen weer. Het geeft regels omtrent de bebouwing die is toegestaan en waar die is toegestaan. Bij de bestemmingen is een doeleindenomschrijving gegeven met daarbij, voorzover van toepassing, nadere bebouwingsregels en gebruiksregels. Verder zijn opgenomen afwijkings- en wijzigingsbevoegdheden teneinde enige flexibiliteit in dit plan te kunnen waarborgen.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit algemene afwijkingsregels, wijzigingsregels, procedureregels, bouwregels, gebruiksregels, aanduidingsregels, overige regels en anti-dubbeltelregel.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In Hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor bouwwerken en gebruik van gronden. Deze artikelen bevatten regels die als doel hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen.

De "Slotregel" geeft de naam van het bestemmingsplan aan waarmee de regels kunnen worden aangehaald.

6.3 Beschrijving van het plan

De gronden begrepen in het bestemmingsplan "Laares 2014" zijn bestemd voor de hierna genoemde bestemmingen.

Artikel 3 Bedrijf - verkooppunt motorbrandstoffen zonder l.p.g.

De bestemming "Bedrijf - verkooppunt motorbrandstoffen zonder l.p.g." is toegekend aan de gronden gelegen aan de Laaressingel, op de hoek met de Minkmaatstraat.

Binnen de bestemming "Bedrijf - verkooppunt motorbrandstoffen zonder l.p.g. " zijn bedrijven toegestaan ten behoeve van de verkoop van motorbrandstoffen zonder l.p.g. en daaraan ondergeschikte detailhandel in aanverwante goederen. De verkoop van l.p.g. is om redenen van externe veilgheid niet toegestaan.

Artikel 4 Gemengd - 2

De bestemming "Gemengd - 2" is toegekend aan gronden gelegen langs de Oldenzaalsestraat, de Minkmaatstraat en op de hoek van de Oldenzaalsestraat en de Oosterstraat. Op gronden met de bestemming "Gemengd - 2" maakt de vestiging van diverse functie mogelijk: dienstverlening, maatschappelijk, bedrijf en wonen.

Daarnaast zijn de gronden bestemd voor het realiseren van bij deze bestemming behorende voorzieningen zoals ontsluitingswegen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

Daar waar dit op de verbeelding is aangegeven via functie-aanduiding is tevens toegestaan detailhandel, kantoor en horeca.

Voor gronden en gebouwen gelegen op de hoek van de Oldenzaalsestraat en de Oosterstraat waar een fitness centrum en een gezondheidscentrum zijn gevestigd is op de verbeelding de functie-aanduiding "wonen uitgesloten" aangegeven. Hier is het realiseren van woningen niet toegestaan.

Artikel 5 Groen

De groenvoorzieningen die structuurbepalend zijn op wijkniveau, zijn bestemd als "Groen". Binnen deze bestemming is het toegestaan om groenstroken, plantsoenen, bospercelen, bermstroken aan te leggen en in stand te houden. Daarnaast zijn waterpartijen, waterlopen, wadi's en overige voorzieningen in het kader van de waterbeheersing toegestaan. Het aanleggen van wandel- en fietspaden en speelvoorzieningen is eveneens toegestaan.

Bebouwing van de voor “Groen” aangewezen gronden is slechts toegestaan in het kader van de bestemming. Hierbij kan worden gedacht aan de plaatsing van straatmeubilair, speelvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

Artikel 6 Maatschappelijk

De bestemming "Maatschappelijk" is gegeven aan de in het plangebied aanwezige school en kinderdagverblijf aan de Tulpstraat.

Bebouwing ten behoeve van deze bestemming is slechts toegestaan in de op de verbeelding aangegeven bouwvlakken met een maximale bouwhoogte zoals die op de verbeelding is aangegeven .

Artikel 7 Verkeer

De bestemming "Verkeer” is bedoeld voor verkeerszones die een doorgaand karakter hebben (verkeersaders). Dit zijn wegen waar maximaal 50 km/uur mag worden gereden. Deze bestemming geldt binnen het plangebied voor de Oldenzaalsestraat, de Laaressingel en de Oosterstraat.

Op de voor "Verkeer" aangewezen gronden zijn onder andere wegen, fietspaden, parkeerplaatsen, bushaltes met wachtruimten, trottoirs en groenaanleg mogelijk. Uitsluitend mogen worden gebouwd bouwwerken ten dienste van deze bestemming zoals bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, nutsvoorzieningen, draagconstructies voor reclame en ander straatmeubilair.

Artikel 8 Verkeer-Verblijfsgebied

De gronden met de bestemming “Verkeer-Verblijfsgebied” zijn bestemd voor gebiedsontsluitingswegen, erftoegangswegen en woonerven. Deze bestemming richt zich met name op langzaam verkeer en draagt het karakter van een verblijfsgebied. Dit zijn voornamelijk de 30 km/uur zones waar de verblijfsfunctie belangrijker is dan de verkeersfunctie. De inrichting van de wegen is hierop afgestemd. Op de voor “Verkeer-Verblijfsgebied“ aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van deze bestemming, zoals straatmeubilair, nutsvoorzieningen en speelvoorzieningen.

Artikel 9 Wonen

De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis. Voor deze bestemming wordt een ruime bestemmingsomschrijving gehanteerd, waarbinnen allerlei soorten woonvormen zijn toegestaan. Hierbij kan worden gedacht aan eengezinswoningen, appartementen, woonzorgwoningen, serviceflats en kamerbewoning. Er is geen onderscheid gemaakt tussen vrijstaande-, halfvrijstaande-, aaneengesloten- en gestapelde woningen. Waar dit wel het geval is (bijvoorbeeld maximaal aantal woningen op een perceel of maximaal twee-aaneen) is dit op de verbeelding aangegeven.

In de planregels zijn algemene bouwregels opgenomen voor de bouw van hoofdgebouwen, bijbehorende bouwwerken en overige bouwwerken, zoals erf- en perceelafscheidingen. Voor nutsvoorzieningen gelden daarvan afwijkende bepalingen.

De beleidsuitgangspunten voor aan huis gebonden beroepsmatige en bedrijfsmatige activiteiten hebben een juridische vertaling gekregen in de specifieke gebruiksregels binnen de woonbestemming. De uitoefening

van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is onder voorwaarden toegestaan.

De bestemmingsregels bevatten enkele flexibiliteitsbepalingen, waardoor het mogelijk is om in de concrete situatie af te wijken van de bouwregels voor een groter vloeroppervlak en voor de uitoefening van aan huis gebonden bedrijfsmatige activiteiten in een hogere milieucategorie.

Artikel 10 Woongebied

De bestemming "Woongebied" is toegekend aan de gronden gelegen in het gebied omgeven door de Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat. Deze gronden zijn bestemd voor het realiseren van woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen. Op de verbeelding is aangegeven het maximaal aantal te realiseren woningen in het gebied (65 woningen) en de woonvorm, maximaal twee-aan-een.

Dubbelbestemmingen

Met een dubbelbestemming kunnen ruimtelijke relevante belangen worden veiliggesteld die niet of onvoldoende met de "onderliggende" bestemmingen kunnen worden gewaarborgd. Met de dubbelbestemming samenhangende belangen hebben in beginsel voorrang op de belangen van de onderliggende bestemmingen.

Artikel 12 Leiding - Hoogspanning

De voor “Leiding - Hoogspanning” aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van gasleidingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag op de gronden met de bestemming “Leiding - Hoogspanning” niet worden gebouwd anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming. Burgemeester en wethouders kunnen bij het verlenen van een omgevingsvergunning toestaan dat de in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de gasleiding.

Daarnaast is het mogelijk een omgevingsvergunning te verlenen voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden, mits deze niet de veiligheid van de gasleiding kan schaden of de continuïteit van de gasvoorziening in gevaar kan brengen.

6.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen.

In het kader van de bedrijven- en milieuinventarisatie is voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Hoofdstuk 7 Economische uitvoerbaarheid

Het hoofddoel van dit bestemmingsplan is de bestaande situatie juridisch vast te leggen. Het plan heeft hoofdzakelijk een conserverend karakter. Het accent ligt dan ook voornamelijk op het beheer van de bestaande situatie. Voor het conserverende gedeelte van het bestemmingsplan is de financiële uitvoerbaarheid geen vraagstuk.

Naast het conserverende gedeelte van het bestemmingsplan, wordt in aansluiting op het geldende bestemmingsplan 'De Laares 2003' ruimte geboden aan de ontwikkeling van bepaalde deelgebieden. Voor deze gebieden legt het bestemmingsplan de gewenste toekomstige situatie planologisch-juridisch vast.

Voor de (her)ontwikkeling van de gronden in het gebied omgeven door de Laaressingel, Oosterstraat, Oldenzaalsestraat en Minkmaatstraat is in 2003 een exploitatieovereenkomst gesloten met de Wijkontwikkelingsmaatschappij Laares CV (WOM). De gronden in het plangebied zijn eigendom van de gemeente Enschede en de WOM. Het plangebied wordt grotendeels herontwikkeld door en voor rekening en risico van de WOM. Wel zijn in de exploitatieovereenkomst met de WOM diverse gemeentelijke financiële bijdrages opgenomen om de herontwikkeling van de Laares mogelijk te maken.

Tussen 2003 en heden heeft de WOM binnen de kaders van de gesloten overeenkomsten een aanzienlijk deel van de wijk Laares geherstructureerd. Deze delen maken inmiddels deel uit van het conserverende deel van het voorliggende bestemmingsplan.

De komende jaren worden de resterende deelgebieden door de WOM tot ontwikkeling gebracht. De ontwikkeling van deze resterende deelgebieden past binnen de gemeentebrede herprioritering van woningbouwprojecten op basis van de Stedelijke Koers, welke op 24 september 2012 is vastgesteld door de Enschedese gemeenteraad.

In 2013 zijn de afspraken uit de exploitatieovereenkomst 2003 geactualiseerd in een tussen de gemeente en de WOM gesloten addendum op de exploitatieovereenkomst. In oktober 2002 heeft de gemeenteraad van de gemeente Enschede ingestemd met het krediet en de gemeentelijke grondexploitatie behorende bij de herstructurering van de Laares. Op 25 maart 2013 is deze grondexploitatie geactualiseerd vastgesteld en is een additioneel krediet verleend door de gemeenteraad. Voor het tekort op de grondexploitatie ad € 4.904.881 per 1-1-2014 is een voorziening getroffen ten laste van de reserve Grondbedrijf. Het uiteindelijke grondexploitatieresultaat wordt conform de gemeentelijke financiële verordening verrekend met de reserve grondbedrijf.

Conclusie

Op grond van het bepaalde in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient de gemeenteraad voor gronden waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is voorgenomen een exploitatieplan vast te stellen, tenzij het kostenverhaal van de grondexploitatie over de in het bestemmingsplan begrepen gronden anderszins is verzekerd.

Gelet op de afgesloten exploitatieovereenkomst met de WOM en de sluitende gemeentelijke grondexploitatie kan worden gesteld dat het kostenverhaal voldoende anderszins is verzekerd en is de economische uitvoerbaarheid van het nu voorliggende bestemmingsplan voldoende aangetoond.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Nota Samenvatting en beantwoording zienswijzen

Bestemmingsplan “Laares 2014”

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
November 2014

SAMENVATTING EN BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN "LAARES 2014"

Het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014" heeft van 21 augustus 2014 tot en met 1 oktober 2014 ter inzage gelegen. Tevens is er op 3 september 2014 een informatieavond gehouden.
Het bestemmingsplan heeft betrekking op het gebied gelegen tussen de Oldenzaalsestraat, de Laaressingel en de Oosterstraat. Het bestemmingsplan "Laares 2014" is een actualiserend bestemmingsplan en beoogt voor de gronden gelegen binnen het bovengenoemde gebied te voorzien in een actuele bestemmingsregeling. Hierbij wordt grotendeels de bestaande situatie in het gebied vastgelegd. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot het realiseren van nieuwe bebouwing en voorzieningen op gronden langs de Begoniastraat en in het gebied begrensd door Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat -zoals die is opgenomen in het geldende bestemmingsplan- opnieuw mogelijk gemaakt.

Tijdens de tervisielegging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn twee zienswijzen ontvangen. Deze zienswijzen zijn tijdig ingediend en derhalve ontvankelijk.
Daarnaast is een reactie ontvangen die verwijst naar een ingediende zienswijze, maar niet is gebleken dat deze is ingediend.

In de vergadering van de Stadsdeelcommissie Centrum van 25 november 2014 zijn de indieners van de zienswijzen in de gelegenheid gesteld een mondelinge toelichting te geven op hun zienswijze.

---

1. WOM De Laares Beheer B.V., Tulpstraat 22, 7514 ZK ENSCHEDE
Brief d.d. 30 september 2014, ingeboekt op 1 oktober 2014.

Samenvatting reactie:
Zoals bekend heeft de Wijkontwikkelingsmaatschappij Laares Beheer B.V. (WOM) als doel om de wijk Laares te herontwikkelen tot een toekomstgerichte woonwijk met een gezonde mix van huur- en koopwoningen. De WOM bestaat uit vijf partijen –Woningcorporaties Domijn, Ons Huis en De Woonplaats, project- en gebiedsontwikkelaar AM BV en Bouwcombinatie Nijhuis-Hegeman VOF. In 2003 heeft de WOM een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten met de gemeente. De eerste woningen verkocht in 2004, in 2005 start bouw van de eerste woningen. Tot op heden is men er, ondanks de economische crisis, in geslaagd om elk jaar binnen de gestelde randvoorwaarden weer diverse woningen te bouwen.
Partners binnen de WOM hebben naar elkaar toe de nodige flexibiliteit ingebracht met als doel de bouwproductie in gang te houden.
Deze flexibiliteit was ook aanwezig in het vorige bestemmingsplan maar wordt in het voorliggende plan deels gemist. Op de plankaart ligt voor het nog te ontwikkelen gebied een te specifieke aanduiding. De noodzakelijke flexibiliteit wordt daarmee geweld aangedaan en wijkt af van het eerder vastgestelde bestemmingsplan. De aangegeven maximum aantallen en type woningen worden onaanvaardbaar geacht en niet gewenst. Deze komen niet overeen met de aantallen in voorliggende stedenbouwkundige en naar verwachting toekomstige plannen.
De WOM kan dan ook niet instemmen met een maximum aantal te realiseren woningen en typologie/woonvorm woningen. Hier wordt opgemerkt dat voor gerealiseerde woningen geen specifieke aanduidingen zijn aangegeven.
Ook voor andere nog in te vullen locaties vindt men het nu voorliggende bestemmingsplan te rigide aangeduid.
Het zogenaamde "Assinkterrein" bestaande uit een nog deels braakliggend terrein en tijdelijke speelvoorziening tussen de Oosterstraat en Begoniastraat heeft in het ontwerp een gemengde bestemming. Dit is niet wenselijk in relatie tot beoogde planontwikkeling met woningbouw en ook in relatie met aanpalende woonomgeving niet gewenst.

Dit gebied is al deels bouwrijp gemaakt en voor een klein deel al bebouwd. Verder bebouwing was niet mogelijk in verband met een hindercirkel van Polaroid. Nu deze hindercirkel is vervallen is woningbouw mogelijk. De bestemming dient dan ook te wijzigen in wonen.
Daarnaast verzoekt men om aanpassing van de lijn van het bebouwingsvlak van het naastgelegen terrein met de bestemming Gemengd omdat anders bebouwing te dicht bij de woningen mogelijk is.
Bij de ontwikkeling van de Laares dient de WOM zich -naast het bestemmingsplan- ook het beeldkwaliteitsplan en de Samenwerkingsovereenkomst te houden. Dit waarborgt dat Laares wordt afgemaakt kan worden in de geest en sfeer zoals nu al voor 80% is gerealiseerd.

Ook worden enkele kleinere maar niet onbelangrijke zaken aangegeven waarvan wordt verzocht deze aan te passen.

1. Aangeven bestemming parkeerterrein achter gebouw Leger des Heils en aanpassen bouwvlak ter plaatse;
2. Aanpassen bouwblok aan Zwanesteeg;
3. Aangeven bestemming parkeerterrein achter appartementencomplex Minkmaatstraat;
4. Groenbestemming Rozenstraat;
5. Aanpassen bouwblok garageboxen grenzend aan achtertuin toekomstige woningen Begoniastraat;
6. Opnemen mogelijkheid bouw vrijstaande woning op perceel aan Oosterstraat;
7. Aanpassen bouwvlak en functieaanduiding gronden zuidzijde Begoniastraat;
8. Aanwijzen gebied omgeven door Laaressingel, Papaverstraat, Rozenstraat en Leliestraat als woongebied zonder functieaanduidingen type woning en maximum aantal;
9. Aanpassen bouwvlak Laaresstraat 97 en verwijderen bestemming “Bedrijf” van naastgelegen pand;
10. Wijzigen bestemming gronden aan Oosterstraat van “Gemengd 3“ naar “Woongebied”;
11. Wijzigen bestemming “Verkeersdoeleinden” in wonen aan Laaresstraat.

Daarnaast vraagt men om geringe aanpassing van de regels en de toelichting behorende bij dit bestemmingsplan.

<u>Gemeentelijk commentaar:</u>
Naar aanleiding van deze zienswijze hebben enkele gesprekken plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de WOM. In deze gesprekken is aangegeven welke onderdelen van de zienswijze al dan niet aanleiding zijn geweest wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan aan te brengen. Aangegeven is waarom oplossingen mogelijk zijn en waarom niet.

Bij het al dan niet aanbrengen van wijzigingen is van belang geweest:

1. *de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) tussen de gemeente en de woningcorporaties Domijn, Ons Huis en De Woonplaats, de project- en gebiedsontwikkelaar AM BV en de Bouwcombinatie Nijhuis-Hegeman VOF;*
2. *het beleid van de gemeente Enschede zoals vastgelegd in o.a. de Woonvisie en de Stedelijke Koers waarbij de focus ligt op het binnensingelgebied en de radialen;*
3. *het afbouwen van de wijk Laares met het open houden van mogelijkheden voor de ontwikkeling van het zgn. Assinkterrein en het gebied Fase 5. Hierbij rekening houdend met de wensen van de WOM en eventuele ontwikkelingen op de woningmarkt.*

Met betrekking tot het verzoek om aanpassing van het ontwerpplan voor de aangegeven kleinere onderdelen wordt het plan gewijzigd voor wat betreft het genoemde onder <u>ad 1,2,4,5,6,7 en 11.</u>

Voor het genoemde onder <u>ad 3</u> is het parkeerterrein onderdeel van de ter plaatse geldende woonbestemming waardoor dit niet afzonderlijk hoeft te worden aangegeven.

Het genoemde onder ad 8 heeft betrekking op de gronden van Fase 5. Het realiseren van woningbouw met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen in dit gebied is al mogelijk op basis van het momenteel ter plaatse geldende bestemmingsplan Laares 2003. Deze mogelijkheid is opnieuw opgenomen in het ontwerpplan Laares 2014. Een concreet verkavelingsplan is er op dit moment nog niet. Om de ontwikkeling niet te frustreren en ook vast te kunnen houden aan gemeentelijke voorwaarden wordt voor dit gebied het ontwerpplan zodanig gewijzigd dat de aanduidingen op de verbeelding van het ontwerpplan vervallen. De bestemming "Woongebied" blijft gehandhaafd maar er worden nieuwe functie-aanduidingen opgenomen. De verplichting om, zoals op de verbeelding was aangegeven, langs de Singel vrijstaande woningen te bouwen is vervallen. Het is wenselijk om ook daar het woningtype twee-aan-een te kunnen bouwen. Als nieuwe aanduidingen worden opgenomen een maximaal aantal te bouwen woningen van 65 en een type aanduiding van maximaal twee-aan-een. De bouw van vrijstaande woningen en blokken van twee wordt hiermee mogelijk gemaakt. Dit aantal en type aanduiding komt overeen met de uitgangspunten van o.a. de Stedelijke Koers. Middels een afwijkingsbevoegdheid in de regels is het mogelijk om met 10 % af te wijken van het maximum aantal woningen. Om nog meer flexibiliteit in het bestemmingsplan op te nemen, wordt ook een wijzigingsbevoegdheid in de regels opgenomen waarbij Burgemeester en wethouders de bevoegdheid krijgen het bestemmingsplan voorzover het betreft gronden met de bestemming "Woongebied" zodanig te wijzigen dat in het gebied van Fase 5 maximaal 20 % van de woningen (afgerond een maximum aantal van 15 woningen) aaneengesloten mag worden gebouwd. Voor het in procedure brengen van een wijziging van het bestemmingsplan worden voorwaarden opgenomen.

Het onder ad 9 bedoelde bouwvlak is aangepast. De op de verbeelding aangegeven functie-aanduiding "bedrijf" heeft betrekking op het in het pand Meidoornstraat 1 gevestigde bedrijf dat producten voor de verlichtingsbranche maakt. De aanduiding is in overeenstemming met de ter plaatse geldende situatie.

De onder ad 10 genoemde gronden betreffen het zogenaamde "Assinkterrein". Om de ontwikkeling van deze gronden met woningen mogelijk te maken wordt voor deze gronden een wijzigingsbevoegdheid opgenomen naar de bestemming "Wonen". Hierbij wordt aangegeven dat maximaal 35 grondgebonden woningen mogen worden gebouwd.

Deze zienswijze heeft geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014".

2. De heer en mevrouw Van der Veen, Begoniastraat 119, 7514 ZS ENSCHEDE, namens in totaal 10 bewoners Begoniastraat en Korenbloemstraat
Brief d.d. 29 september 2014, ingeboekt op 2 oktober 2014.

Samenvatting reactie:
Tijdens de informatiebijeenkomst op 3 september 2014 heeft men kennis genomen van het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014". Dit plan is veel globaler van aard dan men had verwacht. Voor deze bewoners van huizen direct grenzend aan het speel- en hondenveld tussen Oosterstraat, Korenbloemstraat en Begoniastraat is het belangrijk dat de toekomstige bebouwing het woongenot niet gaat ontnemen. Duidelijk is dat er plannen zijn maar dat die niet nader zijn geconcretiseerd.

Door appellanten wordt het volgende aangegeven:

- verzoek om de bestemming 'gemengde bebouwing' aan te passen aan alleen 'woningbouw';
- de maximale bouwhoogte zegt niets over het type woningen dat kan worden gebouwd. Wens om alleen eengezinswoningen te bouwen;
- qua type eengezinswoningen is men verheugd dat wordt gesproken over twee-onder-een-kap afgewisseld met vrijstaande. Dit past bij de reeds bestaande woningen en het beeld dat werd geschetst bij aankoop van de eigen woning;
- voor de aanblik van dit deel van de wijk worden woningen bij voorkeur gebouwd in lijn met aangrenzende woningen (stijl: spoorwoning);

- men heeft sterke voorkeur voor koopwoningen aangezien dit gunstig is voor de waardeontwikkeling van de eigen woningen. Ook dit is overeenkomstig hetgeen bij aankoop van de woning is aangegeven. Mede daarvan is men overgegaan tot aankoop.

Gemeentelijk commentaar:
Zoals op de informatiebijeenkomst op 3 september 2014 is aangegeven, bestaan er op dit moment (november 2014) geen concrete plannen voor het realiseren van bebouwing op door appellanten genoemde gronden (het zgn. Assinkterrein). Dit is ook de reden waarom in het ontwerpbestemmingsplan grotendeels de planologische situatie van het momenteel geldende bestemmingsplan Laares 2003 is opgenomen. Dit is een gemengde bestemming waar het mogelijk is bedrijven, kantoren, woningen en dergelijke te realiseren. Ook zijn opgenomen de maximale bouwhoogte en de bouwvlakken waarbinnen moet worden gebouwd.

Het is de wens van zowel de eigenaar van de gronden als de gemeente dat ter plaatse grondgebonden woningen worden gerealiseerd. Daarover vindt overleg plaats, mede omdat er nog geen concreet verkavelingsplan ligt. Op grond van het geldende bestemmingsplan is dit echter niet mogelijk. Om de voortgang van de procedure van het bestemmingsplan niet de frustreren wordt in het nu voorliggende bestemmingsplan een zogenaamde "wijzigingsbevoegdheid" opgenomen. Dit betekent dat zodra er een concreet plan ligt waar zowel de ontwikkelaar als de gemeente zich in kunnen vinden, via een korte planologische procedure medewerking kan worden verleend aan de bouw van woningen op het zgn. Assinkterrein.

Door appellanten worden voorkeuren aangegeven voor de te realiseren bebouwing qua soort en hoogte. Met deze voorkeuren zal zo veel als mogelijk rekening worden gehouden bij de ontwikkeling van deze gronden.

Deze zienswijze heeft niet geleid tot het aanbrengen van wijzigingen in het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014".

3. De heer A. Rauhe, Leliestraat 101, 7514 ZS ENSCHEDE,
Brief d.d. 21 oktober 2014, ingeboekt op 24 oktober 2014.

Op 24 oktober 2014 is een brief ontvangen van de heer A. Rauhe waarin hij mededeelt geen reactie te hebben ontvangen op zijn zienswijze tegen bestemmingsplan Laares 2014.

Gemeentelijk commentaar:
Naar aanleiding van deze brief is in het gemeentelijk postregistratiesysteem gezocht naar een door de heer Rauhe ingediende zienswijze. Er is echter geen registratie van een zienswijze van de heer Rauhe met betrekking tot het ontwerp-bestemmingsplan Laares 2014 gevonden.

De heer Rauhe is gevraagd om aan te tonen dat door of namens hem daadwerkelijk een zienswijze is ingediend en daarover contact op te nemen met de gemeente. Tot op heden heeft dit niet plaatsgevonden.

Er wordt dan ook van uit gegaan dat door de heer Rauhe geen zienswijze tegen het ontwerp-bestemmingsplan "Laares 2014" is ingediend. De brief van 21 oktober 2014 kan ook niet als zodanig worden beschouwd.

BE 5947

Gemeente Enschede | 7 | A/B

Reg.nr.

Ingekomen 01 OKT. 2014

Afdeling BP/SO

Behandeltermijn

Attentie

De Laares

daar werk je aan je toekomst!

Gemeente Enschede

Ontvangen op:

30 SEP. 2014

Stadskantoor

Gemeente Enschede
Postbus 20
7500 AA Enschede

Uw kenmerk	Uw brief	Ons kenmerk	Datum
		30.2/2014-1493	30 september 2014
Bijlagen	**Inlichtingen bij**	**Telefoonnummer**	**Projectnummer**
1	André la Rivière	0653760487	

Onderwerp
Zienswijze ontwerp bestemmingsplan Laares 2014

Geachte Raad

Naar aanleiding van uw publicatie d.d. 20 augustus 2014 in de Huis aan Huis inzake de tervisielegging van het Ontwerp Bestemmingsplan Laares 2014 delen wij u het volgende mede.

Tot en met 1 oktober 2014 kan een zienswijze worden ingediend. Als belanghebbende , zijnde de commanditaire vennootschap Laares CV vertegenwoordigd door WOM Laares Beheer B.V., maken wij gebruik van deze mogelijkheid tot het indienen van de zienswijzen.

Zoals u weet heeft de Wijkontwikkelingsmaatschappij Laares Beheer B.V. (WOM) als doel om de wijk de Laares te herontwikkelen tot een toekomstgerichte woonwijk met een gezonde mix van huur- en koopwoningen. In die zin is de WOM dan ook te beschouwen als belanghebbende in relatie tot het ontwerp bestemmingsplan. De WOM heeft zich dan ook verwonderd over het feit dat er niet in het voortraject met de vertegenwoordigers overleg is geweest. Deze constatering is ook reeds ambtelijk gedeeld en waarbij begrip is getoond voor het door de WOM ingenomen standpunt.

De WOM bestaat uit een vijftal partijen, te weten de woningcorporaties Domijn, Ons Huis en De Woonplaats, project- en gebiedsontwikkelaar AM BV en Bouwcombinatie Nijhuis-Hegeman VOF.
In december 2003 heeft de WOM een samenwerkingsovereenkomst (SOK) gesloten met de gemeente Enschede, nadat uw raad in 2002 de stedenbouwkundige visie met beeldkwaliteitsplan en krediet had vastgesteld.

De eerste woningen zijn in 2004 in verkoop gegaan en in 2005 is met bouw van de eerste koopwoningen begonnen. De belangstelling voor het eerste nieuwbouwproject was zeer groot en tot op heden zijn we ondanks de economische crisis erin geslaagd om elk jaar binnen de gestelde randvoorwaarden weer diverse woningen te bouwen. De ligging binnen de singels, dichtbij het centrum in combinatie met een aantrekkelijk woonproduct

Laares CV heeft als beherend vennoot WOM Laares Beheer B.V. In WOM Laares Beheer B.V. zijn direct of indirect aandeelhouder:

AM bv

Woningcorporatie Domijn

Hegeman Bouwgroep Beheer BV

Nijhuis Bouw BV

RK Woningstichting Ons Huis

Woningstichting De Woonplaats

heeft ervoor gezorgd dat de wijk een populaire woonwijk geworden is die ruimte biedt voor jong en oud. Ook de aanwezige voorzieningen zoals de school La Res varen er wel bij. Binnenkort wordt begonnen met de bouw van de volgende fase van 47 woningen waarvan 20 koopwoningen en 27 huurwoningen.

Desalniettemin staan de grond- en opstalexploitaties erg onder druk. Met name de afgelopen jaren zijn als gevolg van de verslechterende marktomstandigheden moeilijk geweest en hebben diverse afwaarderingen plaatsgevonden; mede als gevolg van herontwikkelingsopgaven en is van winst weinig of helemaal geen sprake. Partners binnen de WOM hebben naar elkaar toe de nodige flexibiliteit ingebracht, juist met als doel om de bouwproductie in gang te houden om daarmee ook het openbare gebied definitief in te richten. Dit heeft er toe geleid dat bewoners over het algemeen dan ook erg tevreden zijn met hun woning en woonomgeving.
De flexibiliteit die partners naar elkaar toe betrachtten was ook aanwezig in het vorige bestemmingsplan en wordt nu deels gemist in dit nu voorliggend ontwerp. Reeds in de samenwerkingsovereenkomst van december 2003 is aangegeven dat:

De gemeente zal zich binnen het vast te stellen bestemmingsplan inspannen om bij de inrichting van het plan bij de mate van flexibiliteit:

1. *enerzijds het evenwicht met de vereiste rechtszekerheid te bewaren en*
2. *anderzijds Laares CV voldoende mogelijkheden te bieden om binnen het gestelde toetsingskader in deze overeenkomst in de periode van herstructurering in te kunnen spelen op de marktomstandigheden.*

In het nu voorliggend ontwerp bestemmingsplan ligt er voor die delen waarvoor op dit moment door de WOM nog geen concrete bouwaanvragen zijn ingediend een te specifieke aanduiding op de plankaart. De noodzakelijke flexibiliteit wordt daarmee geweld aangedaan en wijkt af van het eerder vastgestelde bestemmingsplan. In het nu nog braakliggend terrein grenzend tussen de Papaverstraat en Leliestraat en de Laaressingel staan maximum aantallen en type woningen genoemd. Wij vinden dit onaanvaardbaar en niet gewenst en begrijpen dan ook niet waarom dit wordt opgenomen, temeer omdat deze niet overeenkomen met de aantallen in voorliggende stedenbouwkundige en naar verwachting toekomstige plannen. Op dit braakliggend terrein zullen diverse type koopwoningen worden ontwikkeld ten behoeve van verschillende doelgroepen o.a singelwoningen in diverse verschijningsvormen. De planvorming is hiervoor in voorbereiding. In concreto betekent dit dat de WOM niet instemt met een maximum aantal te realiseren woningen in het woongebied en typologie/woonvorm woningen voor dit deel. Wij merken in dat kader op dat er ook voor de gerealiseerde woningen binnen het ontwerpplan geen specifieke aanduidingen zijn aangegeven, zoals bijvoorbeeld twee aaneen of maximale aantallen.
Ook voor de nog braakliggend strook grond (Zwanesteeg) naast de Spaanse Sociëteit worden bouwvlakken te rigide aangeduid. Het bouwplan, waarvan de stedenbouwkundige invulling-reeds ambtelijk door de gemeente is goedgekeurd, wijkt hiervan af.

Laares CV • E info@delaares.nl • I www.delaares.nl

Het is met name voor deze nog nader in te vullen locaties ongewenst om alles specifiek aan te duiden, omdat daarmee de noodzakelijke flexibiliteit ontbreekt. Voor de locatie naast de Spaanse sociëteit geldt hetzelfde, ook hier vinden wij het noodzakelijk dat de bestemming woongebied wordt aangeduid.

Het zogenaamde "Assinkterrein", bestaande uit een nog deels braakliggend terrein en tijdelijke speelvoorziening tussen de Oosterstraat en Begoniastraat, heeft in het ontwerp een gemengde bestemming. Dit is in relatie tot de beoogde planontwikkeling met woningbouw en ook in relatie tot de aanpalende woonomgeving niet gewenst.
In het verleden is door de gemeente reeds een stedenbouwkundige verkaveling met wonen goedgekeurd. Mede op basis daarvan zijn de civiele bestekken in het kader van het bouwrijpmaken door de gemeente goedgekeurd en is het terrein bouwrijp gemaakt. Op een klein deel van het gebied is ook al woningbouw gerealiseerd. Echter als gevolg van de aanwezigheid van hindercirkel van Polaroid kon dit gebied niet bebouwd worden. Echter nu de hindercirkel van vml. Polaroid vervalt is woningbouw ook hier mogelijk. Als gevolg van gewijzigde markomstandigheden zal ook hier opnieuw het voorliggend stedenbouwkundig model opnieuw moeten worden bekeken, maar zal op deze locatie de bestemming moeten worden gewijzigd naar wonen. Daarnaast dient de lijn van het bebouwingsvlak van het naastgelegen terrein met de bestemming Gemengd aangepast te worden, omdat anders bebouwing te dicht bij de woningen mogelijk zou zijn. Het betreft nu het parkeerterrein van dat perceel. Specifieke aanduidingen zijn naar onze mening te belemmerend voor de uiteindelijke invulling en realisatie. Bovendien is de WOM gehouden, zich naast het bestemmingsplan aan het beeldkwaliteitsplan en de Samenwerkingsovereenkomst te houden. Dit waarborgt dat Laares afgemaakt kan worden in de geest en sfeer zoals dit nu al voor 80% is gerealiseerd.

Naast deze belangrijkste opmerking zijn er nog enkele kleinere maar niet onbelangrijke zaken die naar onze mening gewijzigd zouden moeten worden. Dit hebben we aangegeven op bijgaande bestemmingsplanstekening.

1. Aangeven bestemming parkeerterrein achter het gebouw van Leger des Heils en daarbij de bebouwingstrook langs de Laaresstraat deels laten vervallen en deels uitbreiden tot aan achterpad belendende percelen.
2. De gehele vlek "Zwanesteeg" als zijstraat van de Laaresstraat aanwijzen als Woongebied in plaats van slechts een bouwblok.
3. Aangeven bestemming parkeerterrein achter het appartementencomplex aan de Minkmaatstraat.
4. Groenbestemming geven aan groenveldje aan de Rozenstraat.
5. Bouwblok ten behoeve van garageboxen iets groter maken grenzend aan achtertuin toekomstige woningen Begoniastraat teneinde een goede eindinvulling mogelijk te maken.
6. Aan de Oosterstraat dient ook een vrijstaande woning te kunnen worden gebouwd. Omdat de bestaande muren van belendende percelen blijven staan is vanwege beperkte breedte kavel een twee onder één kapwoning hier bijna niet mogelijk.

Laares CV • E info@delaares.nl • I www.delaares.nl

7. Het bouwblok aan de zuidkant van de Begoniastraat dient dieper te worden (15 meter) aangezien ook hier de noodzakelijke flexibiliteit nog noodzakelijk is. Dit deel moet nog ontwikkeld worden. Ook hier dient geen typologie (dus verwijderen aanduiding twee onder één kap) te worden aangegeven maar alleen Woongebied.
8. Het gehele gebied dient te worden aangewezen als Woongebied, zonder aantallen te noemen en typologie omdat deze locatie nog in ontwikkeling is en de nodige flexibiliteit daarom nodig gewenst is.
9. Het bouwvlak van de woning aan de Laaresstraat 97 dient te worden vergroot tot het huidig bebouwd oppervlak. Daarnaast vinden wij bestemming Bedrijf op naastliggend perceel niet gewenst en ligt bestemming Wonen hier voor de hand.
10. Perceel zoals op kaart aangegeven dient bestemming Woongebied te krijgen. Heeft nu bestemming gemengde doeleinden 2. Daarnaast dient rooilijn aanpalend bedrijf te worden gelegd op huidige bebouwingslijn in verband met afstand toekomstige woningen. Ook dient de op de bestemmingsplan kaart aangeduide nog niet gebouwde vrijstaande woning aan de Oosterstraat en het aangegeven bouwblok met twee onder één kap woningen te worden gewijzigd in Woongebied, teneinde een geïntegreerde samenhangende invulling te kunnen realiseren.
11. Dit perceel van verkeersdoeleinden dient te worden gewijzigd in Wonen zoals het hele blok.

Opmerking in relatie tot regels

Artikel 9 wonen.
Artikel 9.2.1. sub b.
Het verzoek is om deze nader te omschrijven (zie ook 10.2.1 lid b). Wat wordt hiermee bedoeld?
Artikel 9.2.2.
Nieuw lid toevoegen waarbij opgemerkt dient te worden dat er geen verplichting is om te bouwen in de voorgevelrooilijn
Artikel 9.2.2. sub e en f
Verwijderen
Artikel 9.2.2. sub g
Staat niet in bestemmingsplan aangegeven en dus ook verwijderen.
Artikel 9.2.5. sub a
De oppervlakte van de garageboxen vergroten van 20m2 naar 25m2

Artikel 10 woongebied
Artikel 10.1 bestemmingsomschrijving
Het wonen in de vorm van vrijstaande woningen en maximaal twee- aan ééngebouwde woningen wijzigen in woningen.
Artikel 10.2.2. sub e.f.g.
Verwijderen
Artikel 10.6 sub a
Lid 2 en lid 5 staan nergens in de regels genoemd dus kun je deze ook niet wijzigen. Graag verwijderen.

Laares CV • E info@delaares.nl • I www.delaares.nl

Artikel 16.2 sub a
De grondslag van de bodem is leem en niet of slecht waterdoorlatend. Overtollig hemelwater wordt nu via het gescheiden rioolstelstel afgevoerd conform gemaakte afspraken. Voorshands gaan we dan ook niet akkoord met voorgestelde wijziging

Opmerking in relatie tot toelichting
Paragraaf 3.1.1.
In de omschrijving geeft u aan dat het tuinmilieu wordt gekenmerkt door vrijstaande bebouwing met een tuin. Dit kunnen echter ook twee onder één kapwoningen zijn of incidenteel rijwoningen.

Paragraaf 3.1.4.
Het wijkverkeerscirculatieplan is ook in samenwerking met de WOM opgesteld.

Paragraaf 4.1
Woningbouw zal ook nog plaatsvinden aan de Laaresstraat.
De constatering dat er sprake is van een maximum aantal woningen en typologie woning en dat dit voorkomt uit de SOK klopt niet. Dit gold immers ook niet bij het vorig bestemmingsplan. Ook voor de locatie Begoniastraat geldt dat daar nog geen concreet plan voorligt en dus ook hier de nodige flexibiliteit nodig is. Met de beperking van de typologie gaan we dan ook niet akkoord.
Voor de gronden aan de Oosterstraat ligt in tegenstelling tot wat gesteld wordt een concrete door de gemeente ambtelijk goedgekeurde verkaveling ten behoeve van woningbouw. Echter zoals ook reeds eerder betoogd kon dit terrein niet worden bebouwd als gevolg van de milieucirkel van Polaroid. Ons uitgangspunt en ook van de kopers van de aangrenzende woningen is dat dit terrein wordt bestemd ten behoeve van woningbouw en dat, even als bij fase 6 dat het geval was, een addendum op de SOK wordt opgesteld. Naar onze overtuiging is dat ook steeds het uitgangspunt van de gemeente geweest, immers veel is goedgekeurd door de gemeente en zelfs al door de WOM aangelegd, dit zoals eerder in deze brief al is vermeld.

Graag willen wij gebruik maken van de mogelijkheid om een mondelinge toelichting van de zienswijze op het Ontwerp Bestemmingsplan De Laares 2014 te geven en zien graag een uitnodiging hiervoor van u tegemoet,

Hoogachtend,

André la Rivière

Directeur
WOM De Laares Beheer B.V.

Laares CV • E info@delaares.nl • I www.delaares.nl

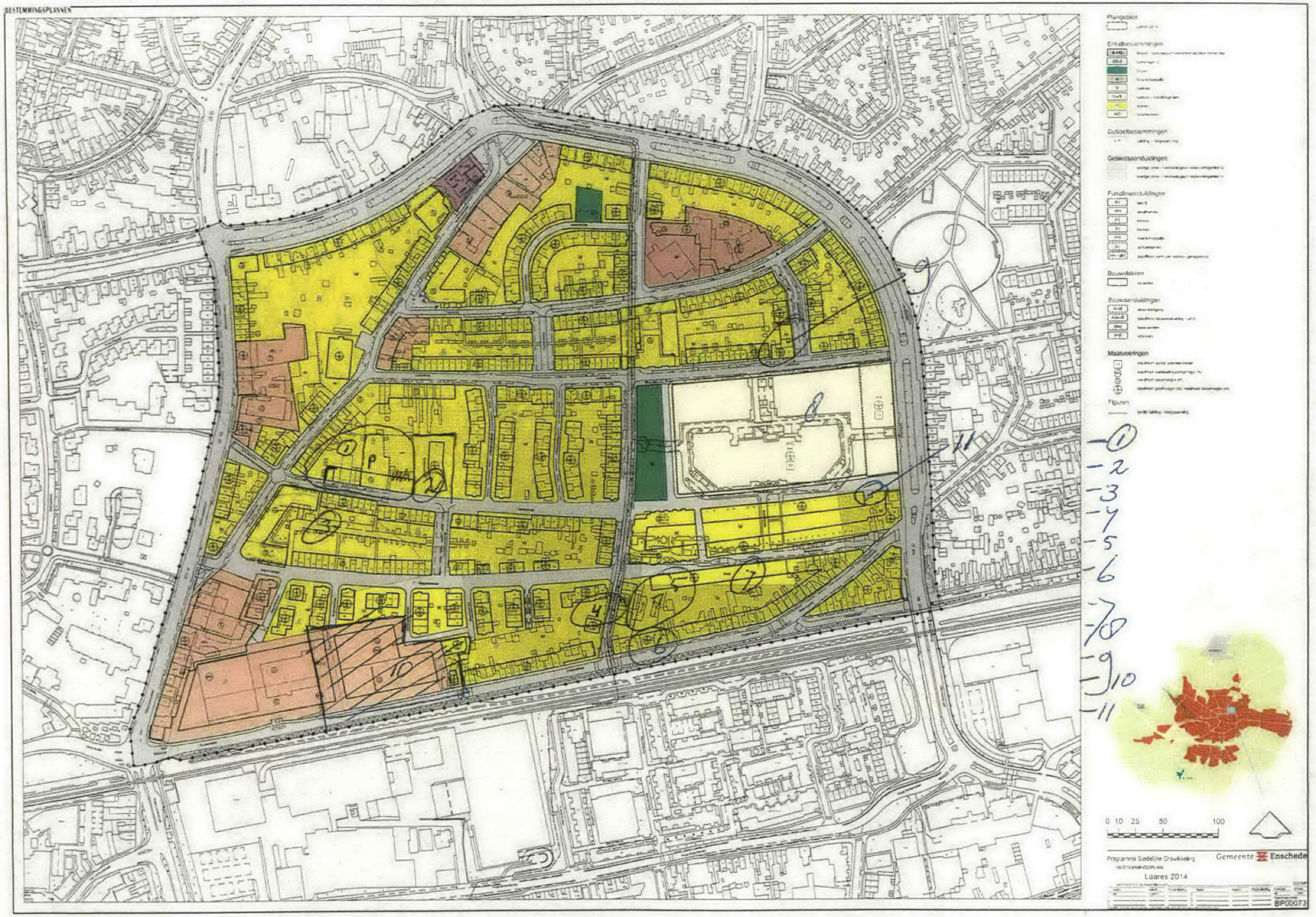
Plangebied
Enkelbestemmingen
Dubbelbestemmingen
Gebiedsaanduidingen
Functieaanduidingen
Bouwvlakken
Bouwaanduidingen
Maatvoeringen
Figuren
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
P
0 10 25 50 100
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede
Laares 2014
BP00073

Tulpstraat 22 • 7514 ZK Enschede

De Laares
daar werk je aan je toekomst!

Gemeente Enschede
Ontvangen op:
30 SEP. 2014
Stadskantoor

Ingekomen postkamer
30 SEP. 2014

BE5547

Gemeente Enschede		A/B
Reg.nr	1400265214	
Ingekomen	02 OKT. 2014	
Afdeling	BP/SO	
Behandeltermijn		
Attentie		

Richard & Jessica van der Veen
Begoniastraat 119
7514 ZS ENSCHEDE
jessicavanderveen@ziggo.nl
(06) 50 87 94 27

Enschede, 29 september 2014

Gemeenteraad Enschede
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Betreft: Zienswijze ontwerp-bestemmingsplan 'Laares 2014', kenmerk: BP00073

Geachte gemeenteraad,

Op woensdag 3 september 2014 hebben wij ons in het Wijkcentrum LaRes laten informeren over het ontwerp-bestemmingsplan 'Laares 2014'. Dit plan is nog veel globaler van aard dan we hadden verwacht. Voor ons als bewoners van huizen direct aan het speel- en hondenveld tussen de Oosterstraat, Korenbloemstraat en Begoniastraat is het belangrijk dat de toekomstige bebouwing ons het woongenot niet gaat ontnemen. Daarom zijn we op zoek naar meer specifieke informatie over de bouwplannen.

Tijdens de inloopavond werd duidelijk dat er zowel bij de Gemeente Enschede als de WOM wel voornemens zijn, maar dat die nog niet nader zijn geconcretiseerd. Aan de hand van onze vragen werd ons geadviseerd een eigen zienswijze voor de bouwgrond aan de Korenbloemstraat in te dienen. Deze formuleren we als volgt op basis van de gesprekken met vertegenwoordigers van de Gemeente Enschede, Wijkcommissie Laares en de WOM:

- Op dit moment heeft de bouwgrond aan de Korenbloemstraat 'gemengde bebouwing' als bestemming. Graag zien wij deze bestemming aangepast naar enkel 'woningbouw'.
- De maximale bouwhoogte zegt niets over het type woningen dat gebouwd kan worden. We spreken nadrukkelijk de wens uit voor eengezinswoningen.
- Qua type eengezinswoningen zijn we verheugd dat zowel de Gemeente Enschede als de WOM spreekt over twee-onder-een-kapwoningen, eventueel afgewisseld met vrijstaande woningen. Dit past bij de reeds bestaande woningen en het beeld dat ons bij aankoop van de woning is geschetst voor dit gebied.
- Voor de aanblik van dit deel van de wijk worden de woningen bij voorkeur in lijn met de aangrenzende woningen gebouwd (stijl: spoorwoning).
- Tot slot hebben we een sterke voorkeur voor koopwoningen op de bouwgrond aan de Korenbloemstraat, aangezien dit gunstig is voor de waardeontwikkeling van onze eigen woningen. Ook dit is overeenkomstig hetgeen ons bij aankoop van de woningen is aangegeven en mede op basis daarvan zijn we tot koop overgegaan.

Tijdens de inloopavond spraken we over deze zienswijze met verschillende buren en merkten we dat het een gedeelde zienswijze is. In de bijlage treft u een overzicht van buren aan die deze zienswijze onderschrijven.

Met vriendelijke groet,

Richard van der Veen

Jessica van der Veen

Naam	Adres	Handtekening
Reppink	Korenbloemstr 1	
Koh	Korenbloemstr. 3	
Z. Yalcin	Korenbloemstr 5	
Veldman	Begoniastraat 117	
Ertunc	Begoniastr 115	
Brouwer	Begoniastr. 113	
Boudhuin	Begoniastr. 111	
Besselink	Begoniastr 125	
Soeraj Pal	Begoniastr 123	
Wissink - Besselink	Begoniastraat 137	

Bijlage Handtekeningen buurtbewoners

Naam	Adres	Handtekening

Gemeente Enschede
Ontvangen op:
01 OKT. 2014
Stadskantoor

GEMEENTERAAD ENSCHEDE 01 OKT. 2014

POSTBUS 20

7500 AA ENSCHEDE

BESTEMMINGSPLAN "DE LAARES 2014"

Overzicht aanpassingen bestemmingsplan "Laares 2014"

Bij de vaststelling door de gemeenteraad is het bestemmingsplan "Laares 2014" ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan zoals dat ter inzage heeft gelegen op de volgende onderdelen gewijzigd:

Aanpassing verbeelding:

1. *gebiedsaanduiding Wetgevingszone – wijzigingsgebied met volgnummer 1*
   Voor een gedeelte van de gronden met de bestemming "Gemengd – 2" gelegen aan de Oosterstraat is een gebiedsaanduiding aangegeven. Op deze gronden is en wijzigingsbevoegdheid voor het College opgenomen om de bestemming "Gemengd – 2" te wijzigen naar Woongebied;
2. *functieaanduiding "wonen uitgesloten"*
   Voor de gronden en gebouwen gelegen aan de Oosterstraat waarin zijn gevestigd een fitness centrum en een gezondheidscentrum is het realiseren van woningen niet toegestaan;
3. *functieaanduidingen binnen bestemming "Woongebied"*
   Gewijzigd is het maximaal aantal te realiseren woningen, de aanduiding [vrij] voor het realiseren van vrijstaande woningen is verwijderd;
4. *functieaanduiding vervallen*
   - perceel aan de Oosterstraat (aanduiding twee aan een)
   - bouwvlak zuidzijde Begoniastraat (aanduiding twee aan een);
5. *Bestemming Verkeer – verblijfsgebied"* opnemen voor parkeerterrein aan de Laaresstraat;
6. Wijzigen bouwvlak aan de Laaresstraat, de Zwanensteeg en de Leliestraat;
7. *Opnemen bestemming "Groen"* voor perceel aan de Rozenstraat;
8. Vergroten bouwvlak voor gronden aan de zuidzijde van de Begoniastraat en toevoegen functieaanduiding maximum aantal te bouwen woningen;
9. Vergroten vlak van de functieaanduiding "specifieke vorm van wonen – garageboxen";
10. Bestemming "Wonen" voor gronden gelegen aan de Papaverstraat en hoek Oldenzaalsestraat -Laaresstraat;

Aanpassing regels:

1. *Artikel 4 Gemengd – 2*
   Lid f toevoegen door opnemen functieaanduiding "wonen uitgesloten" zodat geen woningen zijn toegestaan op gronden en in gebouwen gelegen aan de Oosterstraat.
2. *Artikel 10 Woongebied*
   Wijzigen artikel 10.2.2 lid e dat ter plaatse van de functieaanduiding twee aaneen zijn toegestaan vrijstaande en twee aaneengesloten woningen;
   Vervallen artikel 10.2.2 lid f;
   Toevoegen artikel 10.6 lid b dat middels wijziging is een maximum van 20 % van het maximaal aantal ter plaatse te bouwen woningen aaneengesloten mag worden gebouwd.
3. *Artikel 12 Algemene aanduidingsregels*
   Opnemen 12.2 Wetgevingszone – wijzigingsgebied met volgnummer 1" waarin wordt geregeld dat het college de bevoegdheid krijgt middels wijziging de bestemming van gronden met de bestemming "Gemengd – 2" te wijzigen in "Woongebied".
4. *Artikel 13 Algemene afwijkingsregels*
   In lid a. toevoegen dat mag worden afgeweken van de in het plan voorgeschreven aantallen.
5. *Artikel 14 Algemene wijzigingsregels*
   In lid f. toevoegen dat mag worden afgeweken van de in het plan voorgeschreven aantallen.

Aanpassingen toelichting:

1. Paragraaf 1.5. Procedure is aangepast overeenkomstig de actuele situatie.
2. Paragraaf 4.1. Ontwikkelingen is uitgebreid naar aanleiding van wijzigingen die in het ontwerp-bestemmingsplan zijn aangebracht. Dit in verband met de mogelijkheid van het realiseren van woningen met bijbehorende voorzieningen als wegen en groen op een drietal locatie in het plangebied.
3. Paragraaf 6.3. Beschrijving van het plan is eveneens aangepast naar aanleiding van de wijzigingen die in het ontwerp-bestemmingsplan zijn aangebracht.

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Laares 2014

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Laares 2014

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4
Artikel 2 Wijze van meten 15

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels **17**
Artikel 3 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg 17
Artikel 4 Gemengd - 2 19
Artikel 5 Groen 23
Artikel 6 Maatschappelijk 24
Artikel 7 Verkeer 26
Artikel 8 Verkeer - Verblijfsgebied 27
Artikel 9 Wonen 28
Artikel 10 Woongebied 32
Artikel 11 Leiding - Hoogspanning 36

Hoofdstuk 3 Algemene regels **37**
Artikel 12 Algemene aanduidingsregels 37
Artikel 13 Algemene afwijkingsregels 39
Artikel 14 Algemene wijzigingsregels 40
Artikel 15 Algemene procedureregels 41
Artikel 16 Overige regels 42

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels **43**
Artikel 17 Overgangsrecht 43
Artikel 18 Slotregel 45

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Laares 2014 met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00073-0002 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels van het plan regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden.

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft.

1.5 achtererfgebied:

erf aan de achterkant en de niet naar openbaar toegankelijk gebied gekeerde zijkant, op meer dan 1 m van de voorkant, van het hoofdgebouw.

1.6 afhaalzaak:

een bedrijf waar in hoofdzaak kant en klare maaltijden en kleine etenswaren, alsmede alcoholvrije dranken en consumptie-ijs, worden verkocht voor consumptie anders dan ter plaatse.

1.7 ander geluidsgevoelig gebouw:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen gebouw, niet zijnde een woning, dat vanwege de bestemming daarvan bijzondere bescherming tegen geluid behoeft:

a. een onderwijsgebouw;
b. een ziekenhuis;
c. een verpleeghuis;
d. een verzorgingstehuis;
e. een psychiatrische inrichting;
f. een kinderdagverblijf

met uitzondering van de delen van het gebouw die een andere bestemming hebben dan verblijfsruimten.

1.8 antennedrager:

antennemast of andere constructie bedoeld voor de bevestiging van een antenne.

1.9 antenne-installatie:

installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de al dan niet in een of meer techniekkasten opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie.

1.10 autoherstelbedrijf

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen en waar geen verkoop van motorvoertuigen plaatsvindt.

1.11 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde.

1.12 bebouwingspercentage:

een op de verbeelding van het plan of in de regels aangegeven percentage, dat de grootte aangeeft van het deel van een bouwperceel, dat ten minste moet of ten hoogste mag worden bebouwd.

1.13 bed and breakfast:

een kleinschalige overnachtingsaccommodatie gericht op het bieden van de mogelijkheid tot een toeristisch en veelal kortdurend verblijf met het serveren van ontbijt. Een bed & breakfast is gevestigd in een woning of een daarbij behorend gebouw en wordt geleid door de bewoners van de betreffende woning. In planologische zin valt een bed & breakfast onder beroep of bedrijf aan huis.

1.14 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.15 bedrijfsonderdeel met veiligheidszone Bevi:

een (deel van een) risicovolle inrichting met bedrijfsactiviteiten, waaraan op grond van het Besluit externe veiligheid inrichtingen een aan te houden veiligheidszone is verbonden, waarbinnen geen beperkt en/of kwetsbare objecten aanwezig mogen zijn.

1.16 bedrijfswoning:

een woning in of bij een (bedrijfs)gebouw of op een (bedrijven)terrein kennelijk slechts bedoeld voor (het huishouden van) een persoon wiens huisvesting daar, gelet op de bestemming van het gebouwen of het terrein, noodzakelijk is.

1.17 beperkt kwetsbare objecten:

de objecten als bedoeld in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. verspreid liggende woningen, woonschepen en woonwagens van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen, woonschepen of woonwagens per hectare, en dienst- en bedrijfswoningen van derden;
b. kantoorgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
c. hotels en restaurants, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
d. winkels , voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
e. sporthallen, sportterreinen, zwembaden en speeltuinen;
f. kampeerterreinen en andere terreinen bestemd voor recreatieve doeleinden, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
g. bedrijfsgebouwen, voorzover zij niet als kwetsbaar object kunnen worden aangemerkt;
h. objecten die met de onder a tot en met e en g genoemde gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voorzover die objecten geen kwetsbare zijn, en
i. objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of electriciteitscentrale of een gebouw

met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen de gevolgen van dat ongeval.

1.18 beroep of bedrijf aan huis:

een beroep of bedrijf, dat in of bij een woning wordt uitgeoefend, waarvan de ruimtelijke uitwerking of uitstraling met de woonfunctie verenigbaar is en waarbij de woning in overwegende mate de woonfunctie behoudt en degene die het beroep of het bedrijf uitoefent ook bewoner van de woning is.

1.19 bestaande bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken, geen gebouwen zijnde, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering zijn dan wel na dat tijdstip zijn of mogen worden opgericht krachtens een omgevingsvergunning die vóór dat tijdstip is aangevraagd.

1.20 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak.

1.21 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming.

1.22 bijbehorend bouwwerk:

uitbreiding van een hoofdgebouw dan wel functioneel met een zich op hetzelfde perceel bevindend hoofdgebouw verbonden, daar al dan niet tegen aangebouwd en met de aarde verbonden bouwwerk met een dak.

1.23 bijzondere woonvorm:

een complex van ruimten waar bewoners nagenoeg zelfstandig wonen met (voorzieningen voor) verzorging en begeleiding (ook 24-uurs begeleiding), maar niet therapeutisch behandeld worden.

1.24 bouwen:

Het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk.

1.25 bouwgrens:

de grens van een bouwvlak.

1.26 bouwlaag:

het doorlopende gedeelte van een gebouw dat door op gelijke of vrijwel gelijke hoogte liggende vloeren of balklagen wordt begrensd, zulks met inbegrip van de begane grond en met uitsluiting van onderbouw of kelder en zolder.

1.27 bouwmarkt:

een al dan niet geheel overdekt detailhandelsbedrijf van minimaal 1.000 m² verkoopvloeroppervlak, waarop het volledige assortiment van bouw- en doe-het-zelfproducten aan zowel vakman als particulier wordt aangeboden op basis van zelfbediening.

1.28 bouwperceel:

een aaneengesloten stuk grond, waarop ingevolge de regels een zelfstandige, bij elkaar behorende bebouwing is toegelaten.

1.29 bouwperceelgrens:

De grens van een bouwperceel.

1.30 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten.

1.31 bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.32 dak:

iedere bovenbeëindiging van een gebouw.

1.33 dakopbouw:

een constructie, niet zijnde een dakkapel, op een hellend dak waarin een of meerdere ramen zijn opgenomen en die voorzien is van zijwanden en een hellend dak, waarbij de nok van deze constructie hoger ligt dan de nok van het oorsponkelijke dak.

1.34 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.35 detailhandel volumineus:

detailhandel in volumineuze goederen die wegens aard en omvang en de specifieke vestigingseisen, met name op het gebied van bereikbaarheid en parkeren, niet thuishoort in het kernwinkelgebied of bestaande winkelcentra, zoals detailhandel in motorvoertuigen, grove bouwmaterialen, keukens en sanitair, tuincentra, bouwmarkten, woninginrichting en meubelen.

1.36 dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek rechtstreeks (al dan niet via een balie) te woord wordt gestaan en geholpen, zoals een uitzendbureau, reisbureau, kapsalon, wasserette, schoonheidsinstituut, pedicure, belwinkel en internetcafé, met uitzondering van seksinrichtingen.

1.37 erf:

al dan niet bebouwd perceel, of een gedeelte daarvan, dat direct is gelegen bij een hoofdgebouw en dat in feitelijk opzicht is ingericht ten dienste van het gebruik van dat gebouw, voor zover het plan die inrichting niet verbiedt.

1.38 fast food restaurant:

Een horecabedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het snel verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse of voor gebruik elders, en gericht is op het in korte tijd bedienen van grote aantallen mensen, waarbij tevens de mogelijkheid aanwezig is om vanuit de auto gebruik te maken van de geboden service.

1.39 garagebedrijf:

een bedrijf dat uitsluitend of in hoofdzaak is bedoeld voor de verkoop van motorvoertuigen en het onderhoud en/of de reparatie van motorvoertuigen.

1.40 garageboxen:

een zelfstandig, van bijbehorende bouwwerken te onderscheiden, complex van minimaal twee aaneengesloten gebouwen, kennelijk bestemd voor de stalling van (motor)voertuigen.

1.41 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt.

1.42 geluidgevoelig terrein:

een standplaats voor een woonwagen of een ligplaats in het water voor een woonschip.

1.43 geluidluwe gevel

een gevel waarvan de geluidsbelasting ten gevolge van elk van de afzonderlijk te onderscheiden bronnen op grond van de Wet geluidhinder niet hoger is dan de voorkeurgrenswaarde die voor elk van de te onderscheiden geluidsbronnen geldt.

1.44 geluidzoneringsplichtige inrichting:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen inrichting die in belangrijke mate geluidhinder kan veroorzaken, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidzone moet worden vastgesteld.

1.45 grenswaarde:

grenswaarde, als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.46 groepsrisico:

cumulatieve kansen per jaar dat tenminste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.47 hogere grenswaarde:

een bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, die hoger is dan de voorkeurgrenswaarde en die in een concreet geval kan worden vastgesteld op grond van de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.48 hoofdgebouw:

een of meer panden, of een gedeelte daarvan, dat noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de geldende of toekomstige bestemming van een perceel en, indien meer panden of bouwwerken op het perceel aanwezig zijn, gelet op die bestemming het belangrijkst is.

1.49 horecabedrijf:

een bedrijf, dat in zijn algemeenheid is gericht op het verstrekken van dranken en/of etenswaren voor gebruik ter plaatse en/of het bedrijfsmatig verstrekken van logies, met uitzondering van bed and breakfast, en/of het exploiteren van zaalaccommodatie; met een horecabedrijf wordt een afhaalzaak gelijkgesteld.

1.50 hotel:

een bedrijf, dat tot hoofddoel heeft het verstrekken van logies met als nevenactiviteit het verstrekken van maaltijden en dranken voor consumptie ter plaatse.

1.51 invloedsgebied:

gebied waarin, volgens bij ministeriële regeling gestelde regels, personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico.

1.52 kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is om uitsluitend of in hoofdzaak te worden gebruikt voor de uitoefening van administratieve werkzaamheden en werkzaamheden, die verband houden met het doen functioneren van (semi-) overheidsinstellingen, het bank- en verzekeringswezen en naar de aard daarmee gelijk te stellen overige zakelijke dienstverlening.

1.53 kantooreenheid:

een zelfstandige ruimte voor kantoren, inclusief eigen toegang (eventueel in een gezamenlijke hal), eigen sanitaire voorzieningen, meters voor gas, elektra en water.

1.54 kelder:

het beneden peil gelegen gedeelte van een gebouw.

1.55 kwetsbare objecten:

de objecten als bedoeld in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten;
b. gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
    1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
    2. scholen, of
    3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor de dagopvang van minderjarigen.
c. gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, waartoe in ieder geval behoren:
    1. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak (b.v.o.) van meer dan 1500 m² per object, of
    2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto meer dan 1000 m² bedraagt en winkels met een totaal b.v.o. van meer dan 2000 m² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd, en
d. kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.56 ligplaats:

een plaats in het water, bestemd of aangewezen om door een woonschip bij verblijf te worden ingenomen.

1.57 luifel:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, dat een overdekte ruimte vormt zonder dan wel met ten hoogste één wand.

1.58 maatschappelijke voorzieningen:

educatieve, sociaal-medische, sociaal-culturele, levensbeschouwelijke voorzieningen en voorzieningen ten behoeve van openbare dienstverlening alsmede naar de aard daarmee gelijk te stellen voorzieningen, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Maatschappelijk' genoemde voorzieningen.

1.59 motorvoertuig:

alle motorrijtuigen als bedoeld in de Wegenverkeerswet met uitzondering van bromfietsen, fietsen met trapondersteuning en gehandicaptenvoertuigen. Onder motorvoertuigen worden boten, caravans en aanhangwagens mede begrepen.

1.60 niet zelfstandige horeca:

horeca die een functionele relatie heeft met de in de bestemmingsomschrijving genoemde hoofdfunctie en uitsluitend ondergeschikt en ondersteunend is aan die hoofdfunctie.

1.61 nutsvoorzieningen:

gebouwde dan wel ongebouwde voorzieningen ten behoeve van algemene nutsdoeleinden zoals de watervoorziening, afval, energievoorziening, warmte-koude opslag of het (tele)communicatie-verkeer, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Bedrijven' genoemde voorzieningen.

1.62 omgevingsvergunning:

omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

1.63 onderbouw:

een gedeelte van een gebouw dat wordt afgedekt door een vloer, waarvan de bovenkant minder dan 1,5 meter boven peil is gelegen.

1.64 openbaar toegankelijk gebied:

weg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wegenverkeerswet 1994, alsmede pleinen, parken, plantsoenen, openbaar water en ander openbaar gebied dat voor publiek algemeen toegankelijk is, met uitzondering van wegen die uitsluitend zijn bedoeld voor de ontsluiting van percelen door langzaam verkeer.

1.65 overig bouwwerk:

Een bouwkundige constructie van enige omvang, geen pand zijnde, die direct en duurzaam met de aarde is verbonden.

1.66 pand:

De kleinste bij de totstandkoming functioneel en bouwkundig-constructief zelfstandige eenheid die direct en duurzaam met de aarde is verbonden en betreedbaar en afsluitbaar is.

1.67 perceelsgrens:

de grens van een (bouw)perceel.

1.68 perifere detailhandel:

detailhandel in volumineuze goederen die wegens aard en omvang en de specifieke vestigingseisen, met name op het gebied van bereikbaarheid en parkeren, niet thuishoort in het kernwinkelgebied of bestaande winkelcentra, zoals detailhandel in auto's, boten, caravans, motoren, grove bouwmaterialen, keukens en sanitair, tuincentra, bouwmarkten, woninginrichting en meubelen.

1.69 plaatsgebonden risico:

risico op een plaats buiten een inrichting, uitgedrukt als de kans per jaar dat een persoon, die onafgebroken en onbeschermd op die plaats zou verblijven, overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is.

1.70 plaatsgebonden risicocontour PR 10-5:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op honderdduizend is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers.

1.71 plaatsgebonden risicocontour PR 10-6:

de risicocontour zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen die aangeeft waar er een bepaalde effectkans van één op een miljoen is op een incident met één of meer dodelijke slachtoffers; deze contour geldt voor kwetsbare objecten als grenswaarde en voor beperkt als richtwaarde.

1.72 praktijkruimte:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het beroepsmatig verlenen van diensten op administratief, architectonisch, kunstzinnig, juridisch, medisch, paramedisch, therapeutisch of een daarmee naar aard gelijk te stellen gebied.

1.73 prostitutie:

het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander tegen vergoeding.

1.74 richtwaarde:

richtwaarde als bedoeld in artikel 5.1, lid 3 van de Wet milieubeheer en zoals uitgewerkt in het Besluit externe veiligheid inrichtingen ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico (PR).

1.75 risicovol bedrijf:

een bedrijf, niet tevens een risicovolle inrichting zijnde, waarbij het milieu-aspect gevaar bepalend is voor de categorie-indeling als bedoeld in de bij deze regels behorende Lijst van bedrijfstypen.

1.76 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.77 seksinrichting:

de voor het publiek toegankelijke, besloten ruimte waarin bedrijfsmatig, of in een omvang alsof zij bedrijfsmatig was, seksuele handelingen worden verricht. Onder een seksinrichting wordt in ieder geval verstaan: een sekstheater, een parenclub of een prostitutiebedrijf waaronder tevens begrepen een erotische massagesalon, al dan niet in combinatie met elkaar.

1.78 slopen:

geheel of gedeeltelijk afbreken.

1.79 sportvoorzieningen:

gebouwde en/of ongebouwde voorzieningen ten behoeve van sport en sportieve recreatie, zoals de in bijlage 1 van deze regels onder de hoofdgroep 'Sport' genoemde voorzieningen.

1.80 straatmeubilair:

de op of bij de weg behorende bouwwerken, zoals verkeersgeleiders, verkeersborden, brandkranen, lichtmasten, parkeermeters, stadsplattegronden, zitbanken, bloem- en plantenbakken, papier-, glas- en andere inzamelbakken, kunstobjecten, gedenktekens, draagconstructies voor reclame alsmede telefooncellen, toiletgebouwtjes, abri's en andere, hiermee gelijk te stellen bouwwerken.

1.81 verblijfsruimten:

de ruimten als bedoeld in artikel 1.1 van het Besluit geluidhinder, zijnde:

a. leslokalen en theorielokalen van onderwijsgebouwen;
b. onderzoeks- en behandelingsruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen;
c. onderrzoeks-, behandelings-, recreatie-, en conversatieruimten, alsmede woon- en slaapruimten van verzorgingshuizen, psychiatrische inrichtingen en kinderdagverblijven;
d. theorievaklokalen van onderwijsgebouwen;
e. ruimten voor patiëntenhuisvesting, alsmede recreatie- en conversatieruimten van ziekenhuizen en verpleeghuizen.

1.82 voorerfgebied:

erf dat geen onderdeel is van het achtererfgebied.

1.83 voorgevelrooilijn:

de evenwijdig aan de as van de weg gelegen lijn, die zoveel mogelijk aansluit bij de ligging van - een deel van de - voorgevels van de bestaande.

1.84 voorkeursgrenswaarde:

de bij een bestemmingsplan in acht te nemen maximale waarde voor de geluidsbelasting van woningen, andere en geluidsgevoelige terreinen, zoals deze rechtstreeks kan worden afgeleid uit de Wet geluidhinder en/of het Besluit geluidhinder.

1.85 vuurwerkbedrijf:

inrichting waar professioneel vuurwerk en/of meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk aanwezig is.

1.86 warmte-koude opslag:

energievoorziening in de vorm van het opslaan van warmte en/of koude in de bodem waarbij gebruik wordt gemaakt van de temperatuur van het grondwater om gebouwen te verwarmen in de winter en/of af te koelen in de zomer.

1.87 winkel:

een gebouw of een gedeelte daarvan dat door zijn indeling en inrichting bedoeld is als ruimte voor detailhandel , eventueel met bijbehorende kantoorruimte, en/of ambacht en/of magazijn.

1.88 woning:

een gebouw of een deel van een woongebouw, dat door zijn indeling en inrichting uitsluitend bedoeld is voor de huisvesting van één afzonderlijk huishouden.

1.89 woongebouw:

een gebouw , dat meerdere naast elkaar en/of geheel of gedeeltelijk boven elkaar gelegen woningen omvat en dat qua uiterlijke verschijningsvorm als een eenheid beschouwd kan worden.

1.90 woonkeet:

een loods, keet of ander soortgelijk bouwwerk, bestemd om te voorzien in een tijdelijke behoefte aan woongelegenheid.

1.91 woonschip:

een schip dat uitsluitend of hoofdzakelijk als woning wordt gebruikt of tot woning is bestemd.

1.92 woonwagen:

voor bewoning bestemd gebouw dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst en op een daartoe bestemd perceel is geplaatst.

1.93 woonzorgcomplex:

een woongebouw, waarin de hoofdfunctie wonen wordt gecombineerd met zorg- en welzijnsvoorzieningen en waarbij tevens ter ondersteuning van deze functies kleinschalige, ondergeschikte detailhandel, dienstverlening en/of horeca kan voorkomen.

1.94 zakelijke dienstverlening:

het bedrijfsmatig verlenen van administratieve diensten aan of ten behoeve van bedrijven en/of personen, zoals administratie-, advocaten-, advies- en ingenieursbureaus met een beperkt publieksgerichte functie.

1.95 zelfstandig kantoor:

een gebouw of een gedeelte daarvan, dat dient voor het bedrijfsmatig verlenen van diensten, waarbij het publiek niet of slechts in ondergeschikte mate rechtstreeks te woord wordt gestaan en geholpen, waaronder congres- en vergaderaccommodatie, en de werkzaamheden niet ten dienste staan van en verbonden zijn aan de uitoefening van bedrijfsactiviteiten, maar een afzonderlijke eenheid vormen.

1.96 zendmast:

een bouwwerk, geen gebouw zijnde, waarop antenne-installaties worden geplaatst.

1.97 zorgwoning:

Een zelfstandige woning die geschikt is voor mensen met een zorgvraag.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de dakhelling:

langs het dakvlak ten opzichte van het horizontale vlak.

2.2 de goothoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan de bovenkant van de goot, c.q. de druiplijn, het boeibord, of een daarmee gelijk te stellen constructiedeel.

2.3 de inhoud van een bouwwerk:

tussen de onderzijde van de begane grondvloer, de buitenzijde van de gevels (en/of het hart van de scheidsmuren) en de buitenzijde van daken en dakkapellen.

2.4 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een overig bouwwerk met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes, en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen.

2.5 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk.

2.6 buitenwerks gevelvlak van een bouwwerk:

Het gedeelte van het bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.7 buitenwerks gevelvlak van een gebouw of bijbehorend bouwwerk:

Het gedeelte van het gebouw of bijbehorend bouwwerk dat, voorzover van wanden voorzien, van buitenaf zichtbaar is. Voor gebouwen en bijbehorende bouwwerken die niet of niet aan alle zijden door wanden omsloten worden, wordt de loodrechte projectie van de dakrand op het maaiveld als buitenwerks gevelvlak aangemerkt.

2.8 de hoogte van een windturbine:

vanaf het peil tot aan de as van de windturbine.

2.9 de afstand tot de perceelsgrens:

de kortste afstand van enig punt van een gebouw tot de perceelsscheiding van het bouwperceel.

2.10 de afstand tussen gebouwen:

de kortste afstand tussen de buitenwerkse gevelvlakken van de gebouwen .

2.11 peil:

a. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van de hoofdtoegang;
b. voor een gebouw, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse van de hoofdtoegang bij voltooiing van de bouw;
c. voor een bouwwerk, geen gebouw zijnde: de hoogte van het afgewerkte terrein ter plaatse bij voltooiing van de bouw.

2.12 minimum/maximum bebouwingspercentage:

a. uit te werken bestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bestemmingsvlak, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden;
b. eindbestemmingen: het aangegeven bebouwingspercentage moet worden berekend over het gehele bouwperceel, met inbegrip van de buiten de bouwgrens gelegen gronden.

Voor de berekening blijven bouwwerken gelegen beneden peil buiten beschouwing.

2.13 bruto vloeroppervlak van een gebouw (b.v.o.):

de totale en buitenwerks gemeten vloeroppervlakte van de ruimten van een gebouw met inbegrip van de daartoe behorende magazijnen en overige ruimten.

2.14 verkoopvloeroppervlak van een gebouw (v.v.o.):

de totale overdekte vloeroppervlakte die voor het publiek geheel of grotendeels toegankelijk is, bestemd en feitelijk ingericht voor de verkoop en uitstalling van goederen.

2.15 ondergeschikte bouwdelen:

bij de toepassing van het bepaalde ten aanzien van het bouwen worden ondergeschikte bouwdelen, zoals plinten, pilasters, kozijnen, gevelversieringen, ventilatiekanalen, schoorstenen, gevel- en kroonlijsten, luifels, erkers, balkons en overstekende daken buiten beschouwing gelaten, mits de overschrijding van bouw-, c.q. bestemmingsgrenzen niet meer dan 1 meter bedraagt.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. bedrijven ten behoeve van de verkoop van motorbrandstoffen zonder lpg en daaraan ondergeschikte detailhandel in aanverwante goederen;
b. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen;
c. ter plaatse van de aanduiding "specifieke bouwaanduiding - luifel" mag een luifel worden gebouwd.

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

Op de voor “Bedrijf - Verkooppunt motorbrandstoffen zonder lpg” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming met het bepaalde in lid 3.1.

3.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouw: gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. voor hoofdgebouwen geldt een minimale afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen van 3 meter;

3.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat achter de voorgevelrooilijn buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken is toegestaan;
b. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

3.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 3 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 7 meter bedragen;
d. ter plaatse van de aanduiding “specifieke bouwaanduiding – luifel” mag een luifel worden gebouwd met een bouwhoogte van maximaal 5 meter.

3.2.5 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 3 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 7 meter bedragen;

3.2.6 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

3.2.7 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5 en/of 3.2.6 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

3.3 Afwijken van de bouwregels (optionele variabele)

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 3.2.3 onder a, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
b. lid 3.2.7 voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De afwijkingen genoemd onder a. en b. worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 4 Gemengd - 2

4.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Gemengd-2” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. dienstverlening:, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond;
   2. maatschappelijke voorzieningen, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot maatschappelijke voorzieningen die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2);
   3. bedrijf:, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot bedrijven die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2);
   4. het wonen, al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf aan huis, met inachtneming van het bepaalde onder f;
   5. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals bergingen, trappenhuizen, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.
b. In afwijking van het bepaalde onder a is de vestiging van risicovolle inrichtingen uitgesloten;
c. Ter plaatse van de aanduiding “horeca” is horeca toegestaan, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond en beperkt is tot horecabedrijven die zijn genoemd in categorie A van de bij deze regels behorende Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2);
d. Ter plaatse van de aanduiding “detailhandel" is detailhandel: toegestaan met uitzondering van een supermarkt en met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond;
e. Ter plaatse van de aanduiding "kantoor" is een kantoor: toegestaan, met dien verstande dat deze functie uitsluitend is toegestaan op de begane grond;
f. Ter plaatse van de aanduiding "wonen uitgesloten" op gronden aan de Oosterstraat zijn de gronden niet bestemd voor het wonen.

4.2 Bouwregels

4.2.1 Algemeen

Op de voor “Gemengd-2” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 4.1.

4.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximale bouwhoogte” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. ter plaatse van de aanduiding “maximale goothoogte en maximale bouwhoogte” mag de goothoogte en de bouwhoogte niet worden overschreden;
d. ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage" mag het bebouwingspercentage niet worden overschreden.

4.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen binnen het bouwvlak worden gebouwd;
b. bijbehorende bouwwerken mogen buiten het bouwvlak uitsluitend achter de voorgevelrooilijn worden gebouwd tot maximaal 50 m²;
c. de bouwhoogte van bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen.

4.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;

b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;

c. de bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

4.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

4.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 4.2.1, 4.2.2, 4.2.3, 4.2.4, en/of 4.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

4.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 4.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in bijlage van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 4.1, onder a sub 4, op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 4.2.3, onder b, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
c. lid 4.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. lid 4.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;
e. lid 4.2.6, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

4.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis is samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
    1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
    2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep

Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage);
3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van de woonsituatie en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.
2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken voor bewoning.

4.5 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 4.1, onder a sub 3, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in bijlage van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 4.1, onder a sub 3, op die locatie toegestane bedrijven;
b. lid 4.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximaal vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende bouwwerken;
c. lid 4.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 van de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

4.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

a. het verwijderen van de aanduiding “detailhandel”, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
b. het verwijderen van de aanduiding “horeca”, indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
c. het verwijderen van de aanduiding "kantoor" indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheid, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;

- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 5 Groen

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Groen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. groenstroken, plantsoenen, waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen in het kader van de waterbeheersing;
b. in- en uitritten, wandel- en fietspaden;
c. speelvoorzieningen
d. nutsvoorzieningen;
e. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

5.2 Bouwregels

5.2.1 Algemeen

Op de voor “Groen” aangewezen gronden mogen uitsluitend bouwwerken worden gebouwd ten dienste van de bestemming, zoals straatmeubilair, speelvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

5.2.2 Speelvoorzieningen

Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van een bouwwerk mag maximaal 4 meter bedragen;
b. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen;

5.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggenmasten en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

5.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen;
b. de oppervlakte van een bouwwerk mag per bouwwerk maximaal 25 m² bedragen.
c. de maximum goothoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

Artikel 6 Maatschappelijk

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor "Maatschappelijk" aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. maatschappelijke voorzieningen:, die zijn genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Maatschappelijk van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
b. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, terreinen en voorzieningen, zoals parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.

6.2 Bouwregels

6.2.1 Algemeen

Op de voor “Maatschappelijk” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming met het bepaalde in lid 6.1.

6.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. ter plaatse van de aanduiding “maximale goot- en bouwhoogte (m)” mag de goothoogte en de de bouwhoogte van een bouwwerk: niet worden overschreden.

6.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd, met dien verstande dat:
    1. bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak uitsluitend in het achtererfgebied mogen worden gebouwd;
    2. buiten het bouwvlak maximaal 50 m² aan bijbehorende bouwwerken mogen worden gebouwd.
b. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, voor zover gelegen binnen het bouwvlak, mag gelijk zijn aan de maximum toegestane bouwhoogte voor hoofdgebouwen;
c. de bouwhoogte van overige bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;

6.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 2 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag maximaal 5 meter bedragen.

6.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

6.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3, 6.2.4 en/of 6.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

6.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 6.2.1, voor de bouw van gebouwen ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 6.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen;
b. lid 6.2.3, onder a, voor een gezamenlijk oppervlak van bijbehorende bouwwerken buiten het bouwvlak tot maximaal 75 m², mits het bebouwingspercentage niet meer bedraagt dan 50%;
c. lid 6.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen tot maximaal 3 meter;
d. lid 6.2.4, onder c, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot maximaal 7 meter;
e. lid 6.2.6, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
    1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
    2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

6.4 Afwijken van de gebruiksregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in lid 6.1, onder a, ten behoeve van de vestiging van een maatschappelijke voorziening dan wel wijziging of aanpassing van een bestaande maatschappelijke voorziening in een maatschappelijke voorziening, die niet is genoemd in de hoofdgroep Maatschappelijk van bijlage 1 van deze regels, mits die maatschappelijke voorziening, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 6.1, onder a, op die locatie toegestane maatschappelijke voorzieningen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 7 Verkeer

7.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Verkeer” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. wegen;
   2. voet- en fietspaden;
   3. viaducten en bruggen;
   4. parkeervoorzieningen;
   5. groenvoorzieningen;
   6. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
   7. geluidwerende voorzieningen;
   8. nutsvoorzieningen;
   9. bij deze doeleinden behorende gebouwen, bouwwerken geen gebouwen zijnde, straatmeubilair en andere werken.

7.2 Bouwregels

7.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 7.1.

7.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering, beveiliging en regeling van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

7.2.3 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

7.2.4 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 7.2.1, 7.2.2 en/of 7.2.3 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 8 Verkeer - Verblijfsgebied

8.1 Bestemmingsomschrijving

De voor “Verkeer - Verblijfsgebied” aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. erftoegangswegen;
b. woonerven;
c. pleinen;
d. voet- en fietspaden;
e. parkeervoorzieningen;
f. groenvoorzieningen;
g. waterpartijen, -lopen, -bergingen, wadi's, infiltratiestroken en andere voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding;
h. speelvoorzieningen;
i. straatmeubilair;
j. nutsvoorzieningen;
k. verkeersvoorzieningen;
l. bij deze doeleinden behorende bouwwerken en andere werken.

8.2 Bouwregels

8.2.1 Algemeen

Op de voor “Verkeer - Verblijfsgebied” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 8.1.

8.2.2 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en straatmeubilair gelden de volgende bepalingen:

a. De bouwhoogte van bouwwerken voor bewegwijzering en beveiliging van het verkeer, kunstobjecten, vlaggen- en lichtmasten mag maximaal 10 meter bedragen;
b. De bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en overig straatmeubilair mag maximaal 5 meter bedragen.

8.2.3 Speelvoorzieningen

Voor het bouwen van speelvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van bouwwerken mag maximaal 4 meter bedragen;
b. de oppervlakte van bouwwerken mag per bouwwerk maximaal 20 m² bedragen.

8.2.4 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

8.2.5 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3 en/of 8.2.4 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

Artikel 9 Wonen

9.1 Bestemmingsomschrijving

a. De voor “Wonen” aangewezen gronden zijn bestemd voor:
   1. het wonen, (waarbij één woning per bouwperceel is toegestaan, tenzij er sprake is van een woonhuis of woongebouw) al dan niet in combinatie met een beroep of bedrijf
   2. bij deze doeleinden behorende bouwwerken, erven, tuinen en voorzieningen, zoals woningen, bergingen, trappenhuizen, in- en uitritten, parkeervoorzieningen, groenvoorzieningen en nutsvoorzieningen.
b. Ter plaatse van de aanduiding “bedrijf " is een bedrijf toegestaan, dat is genoemd in de categorieën 1 en 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), met uitzondering van risicovolle en garagebedrijven;
c. Ter plaatse van de aanduiding “detailhandel” is detailhandel toegestaan, met uitzondering van een supermarkt;
d. Ter plaatse van de aanduiding "kantoor" is een kantoor: toegestaan;
e. Ter plaatse van de aanduiding “specifieke vorm van wonen - garageboxen” zijn garageboxen toegestaan;
f. Ter plaatse van de aanduiding "onderdoorgang" zijn de gronden tevens bestemd voor een onderdoorgang.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Wonen” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 9.1 en nutsvoorzieningen worden gebouwd.;
b. Het maximum bebouwingspercentage bedraagt per bouwperceel:
   1. 80% voor percelen met een oppervlakte tot 150 m^2;
   2. 60% voor percelen met een oppervlakte van 150 m^2 tot 300 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 120 m^2;
   3. 50% voor percelen met een oppervlakte van 300 m^2 tot 500 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 180 m^2;
   4. 40% voor percelen met een oppervlakte groter dan 500 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 250 m^2.

9.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 9.2.1 de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte (m)" mag de goothoogte en de bouwhoogte niet worden overschreden;
d. ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage (%)" mag het bebouwingspercentage niet worden overschreden;
e. ter plaatse van de aanduiding "twee-aaneen" mogen uitsluitend twee-aaneengesloten woningen worden gebouwd;
f. ter plaastse van de aanduiding "vrijstaand" mogen uitsluitend vrijstaande woningen worden gebouwd;
g. ter plaatse van de aanduiding "maximum aantal wooneenheden" mag het aantal woningen niet worden overschreden.

9.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 10.2.1 de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd;

b. in het voorerfgebied is de bouw van een erker of portaal aan de voorgevel van een woning mogelijk, onder de volgende voorwaarden:
    1. de breedte mag maximaal 2/3 van de gevellengte bedragen;
    2. de diepte mag maximaal 1,5 meter bedragen;
    3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen;
    4. de bouwhoogte mag maximaal 4,5 mete r bedragen;
    5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt minimaal 1 meter, tenzij er sprake is van twee aan elkaar gekoppelde erkers bij twee aaneengesloten woningen;
c. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het voorerfgebied gelden de volgende voorwaarden:
    1. de voorgevelrooilijn mag met ten hoogste 3 meter worden overschreden;
    2. minimaal 50% van de oppervlakte van het bijbehorende bouwwerk dient achter de voorgevelrooilijn te worden geplaatst;
    3. het bijbehorende bouwwerk dient minimaal 2 meter van het openbaar toegankelijk gebied te worden geplaatst;
    4. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.
d. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het achtererfgebied gelden de volgende voorwaarden:
    1. de bouwhoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
    2. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, niet zijnde een uitbreiding van het hoofdgebouw, mag binnen het bouwvlak maximaal gelijk zijn aan de goothoogte van het hoofdgebouw;
    3. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag buiten het bouwvlak maximaal 4,5 meter bedragen;

9.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het voorerfgebied, mag maximaal 1 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het achtererfgebied, mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
d. andere overige bouwwerken mogen uitsluitend in het achtererfgebied worden gebouwd, waarbij de maximale bouwhoogte 5 meter mag bedragen.

9.2.5 Garageboxen

Voor het bouwen van garageboxen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een garagebox mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen.

9.2.6 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

9.2.7 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 9.2.1, 9.2.2, 9.2.3, 9.2.4, 9.2.5 en/of 9.2.6 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

d. lid 9.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het voorerfgebied tot maximaal 2 meter
e. lid 9.2.4, onder b, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter;
f. lid 9.2.4, onder d, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken in het achtererfgebied tot

maximaal 7 meter;

g. lid 9.2.7, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
   1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
   2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

9.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
   1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
   2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
   3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
   4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
   5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van het woon- en leefklimaat en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
   1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.
   2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken of complexen garageboxen voor bewoning.

9.5 Afwijken van de gebruiksregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 9.1, onder b, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 9.1, onder d, op die locatie toegestane bedrijven;

b. lid 9.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximum vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende;

c. lid 9.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

2. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden

9.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

a. het verwijderen van de aanduiding “bedrijf ”:
1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit .

b. het verwijderen van de aanduiding “dienstverlening”
1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit .

c. het verwijderen van de aanduiding “detailhandel”:
1. indien de betreffende activiteit ter plaatse gedurende tenminste een half jaar is beëindigd en er geen redenen zijn om aan te nemen dat de activiteit op korte termijn wordt voortgezet;
2. indien met de eigenaar overeenstemming is bereikt over het op korte termijn beëindigen van de betreffende activiteit.

d. het toevoegen van een bouwvlak en/of het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, indien dit ruimtelijk aanvaardbaar is, met dien verstande dat:
    1. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 12 (algemene aanduidingsregels);
    2. de woningen gebouwd moeten worden in de voorgevelrooilijn;
    3. de diepte van de woningen maximaal 13 meter mag bedragen;
    4. de bouwhoogte van de woningen overenkomt met de aanduiding op de verbeelding;
    5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen minimaal 3 meter bedraagt;
    6. in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien;
    7. omliggende bedrijven en voorzieningen niet onevenredig in hun bedrijfsvoering worden geschaad en ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd;
    8. voor het overige het bepaalde in artikel 9 ten aanzien van de bestemming “Wonen” van overeenkomstige toepassing is.

e. Een wijzigingsplan, als bedoeld onder f, kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
    1. is aangetoond dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor de woonfunctie en dat noodzakelijke bodemsaneringen technisch en financieel kunnen worden uitgevoerd;
    2. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht wordt gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
    3. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
    4. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
    5. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 10 Woongebied

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor Woongebied aangewezen gronden zijn bestemd voor:

a. het wonen in de vorm van vrijstaande woningen en maximaal twee-aan-eengebouwde woningen, met bijbehorende, overige bouwwerken, tuinen, erven en in- en uitritten;
b. groenvoorzieningen;
c. speelvoorzieningen;
d. (openbare) nutsvoorzieningen;
e. verkeersdoeleinden in de vorm van lanen, woonstraten, ontsluitingswegen, voet- en fietspaden, één en ander met bijbehorend straatmeubilair;
f. waterpartijen en watergangen;
g. geluidwerende voorzieningen.

10.2 Bouwregels

10.2.1 Algemeen

a. Op de voor “Woongebied” aangewezen gronden mogen uitsluitend gebouwen en bouwwerken in overeenstemming met het bepaalde in lid 10.1en nutsvoorzieningen worden gebouwd.;
b. Het maximum bebouwingspercentage bedraagt per bouwperceel:
    1. 80% voor percelen met een oppervlakte tot 150 m^2;
    2. 60% voor percelen met een oppervlakte van 150 m^2 tot 300 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 120 m^2;
    3. 50% voor percelen met een oppervlakte van 300 m^2 tot 500 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 180 m^2;
    4. 40% voor percelen met een oppervlakte groter dan 500 m^2, met een minimum toegestane oppervlakte van 250 m^2.

10.2.2 Hoofdgebouwen

Voor het bouwen van hoofdgebouwen gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 10.2.1 de volgende bepalingen:

a. hoofdgebouwen dienen binnen het bouwvlak te worden gebouwd;
b. ter plaatse van de aanduiding “maximum bouwhoogte (m)” mag de bouwhoogte niet worden overschreden;
c. ter plaatse van de aanduiding "maximale goot- en bouwhoogte (m)" mag de goothoogte en de bouwhoogte niet worden overschreden;
d. ter plaatse van de aanduiding “maximum bebouwingspercentage (%)" mag het bebouwingspercentage niet worden overschreden;
e. ter plaatse van de aanduiding "twee-aaneen" mogen vrijstaande dan wel maximaal twee-aaneen gesloten woningen worden gebouwd;
f. ter plaatse van de aanduiding "maximum aantal wooneenheden" mag het aantal woningen niet worden overschreden.

10.2.3 Bijbehorende bouwwerken

Voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken gelden in aanvulling op het bepaalde in lid 10.2.1 de volgende bepalingen:

a. bijbehorende bouwwerken mogen zowel binnen als buiten het bouwvlak worden gebouwd;
b. in het voorerfgebied is de bouw van een erker of portaal aan de voorgevel van een woning mogelijk, onder de volgende voorwaarden:
    1. de breedte mag maximaal 2/3 van de gevellengte bedragen;

2. de diepte mag maximaal 1,5 meter bedragen;
3. de goothoogte mag maximaal 3 meter bedragen;
4. de bouwhoogte mag maximaal 4,5 meter bedragen;
5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrens bedraagt minimaal 1 meter, tenzij er sprake is van twee aan elkaar gekoppelde erkers bij twee aaneengesloten woningen;

c. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het voorerfgebied gelden de volgende voorwaarden:
   1. de voorgevelrooilijn mag met ten hoogste 3 meter worden overschreden;
   2. minimaal 50% van de oppervlakte van het bijbehorende bouwwerk dient achter de voorgevelrooilijn te worden geplaatst;
   3. het bijbehorende bouwwerk dient minimaal 2 meter van het openbaar toegankelijk gebied te worden geplaatst;
   4. de bouwhoogte mag maximaal 3 meter bedragen.
d. voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken in het achtererfgebied gelden de volgende voorwaarden:
   1. de bouwhoogte van vrijstaande bijbehorende bouwwerken mag maximaal 4,5 meter bedragen;
   2. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken, niet zijnde een uitbreiding van het hoofdgebouw, mag binnen het bouwvlak maximaal gelijk zijn aan de goothoogte van het hoofdgebouw;
   3. de bouwhoogte van aangebouwde bijbehorende bouwwerken mag buiten het bouwvlak maximaal 4,5 meter bedragen;

10.2.4 Overige bouwwerken

Voor het bouwen van niet eerder genoemde overige bouwwerken gelden de volgende bepalingen:

a. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het voorerfgebied, mag maximaal 1 meter bedragen;
b. de bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen, voor zover gelegen in het achtererfgebied, mag maximaal 2 meter bedragen;
c. de bouwhoogte van vlaggenmasten mag maximaal 6 meter bedragen;
d. andere overige bouwwerken mogen uitsluitend in het achtererfgebied worden gebouwd, waarbij de maximale bouwhoogte 5 meter mag bedragen.

10.2.5 Nutsvoorzieningen

Voor het bouwen van nutsvoorzieningen gelden de volgende bepalingen:

a. de oppervlakte van een bouwwerk mag maximaal 25 m² bedragen;
b. de goothoogte van een bouwwerk mag maximaal 3 meter bedragen.
c. de maximum bouwhoogte van een bouwwerk bedraagt 5 meter.

10.2.6 Bestaande bebouwing

Bestaande bebouwing, die afwijkt van het bepaalde in de leden 10.2.1, 10.2.2,10.2.3 10.2.4 en/of 10.2.5 mag worden gehandhaafd en/of vernieuwd.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

d. lid 10.2.4, onder a, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het voorerfgebied tot maximaal 2 meter
e. lid 10.2.4, onder b, voor een bouwhoogte van erf- en perceelafscheidingen in het achtererfgebied tot maximaal 3 meter;
f. lid 10.2.4, onder d, voor een bouwhoogte van andere overige bouwwerken in het achtererfgebied tot maximaal 7 meter;
g. lid 10.2.7, voor het vervangen en/of uitbreiden van bestaande gebouwen die zijn gesitueerd buiten het bouwvlak met een vergroting die niet meer bedraagt dan 15% van de oppervlakte van die gebouwen onder de voorwaarden dat:
   1. de uitbreiding van het gebouw uitsluitend op de begane grond wordt gerealiseerd;
   2. de goot- en bouwhoogte niet toenemen.

De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

10.4 Specifieke gebruiksregels

a. De uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis in samenhang met wonen is uitsluitend toegestaan, indien:
    1. het vloeroppervlak ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis niet groter is dan 30 m²;
    2. bedrijfsmatige activiteiten beperkt zijn tot bedrijven die zijn genoemd in categorie 1 uit de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1);
    3. geen sprake is van verkeersaantrekkende activiteiten, die kunnen leiden tot een nadelige beïnvloeding van de normale afwikkeling van het verkeer dan wel tot een onevenredige parkeerdruk op de openbare ruimte;
    4. geen sprake is van detailhandel en/of horeca;
    5. geen onevenredige aantasting plaats vindt van het woon- en leefklimaat en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.
b. Tot een gebruik strijdig met deze bestemming wordt in ieder geval gerekend:
    1. het gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van een seksinrichting.
    2. het gebruik van vrijstaande bijbehorende bouwwerken of complexen garageboxen voor bewoning.

10.5 Afwijken van de gebruiksregels

1. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in:

a. lid 10.1, onder b, ten behoeve van de vestiging van een bedrijf dan wel wijziging of aanpassing van een bestaand bedrijf in een bedrijf dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven van bijlage 1 van deze regels, mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met de volgens lid 9.1, onder d, op die locatie toegestane bedrijven;

b. lid 10.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een beroep of bedrijf aan huis tot een maximum vloeroppervlak van 49% van het totale vloeroppervlak van de woning met bijbehorende;

c. lid 10.4, onder a, ten behoeve van de uitoefening van een bedrijf aan huis, dat niet is genoemd in de hoofdgroep Bedrijven of Dienstverlening van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1) danwel is genoemd in categorie 2 uit de hoofdgroep Bedrijven van de bij deze regels behorende Lijst van Bedrijfstypen (bijlage 1), mits dat bedrijf, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving kan worden gelijkgesteld met een bedrijf dat is genoemd in categorie 1.

2. De in dit lid genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden

10.6 Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:

a. het toevoegen van een bouwvlak en/of het veranderen van de vorm van een bestaand bouwvlak, indien dit ruimtelijk aanvaardbaar is, met dien verstande dat:
    1. voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 12 (algemene aanduidingsregels);
    2. de woningen gebouwd moeten worden in de voorgevelrooilijn;
    3. de diepte van de woningen maximaal 13 meter mag bedragen;
    4. de bouwhoogte van de woningen overenkomt met de aanduiding op de verbeelding;

5. de afstand tot de zijdelingse perceelsgrenzen minimaal 3 meter bedraagt;
6. in voldoende parkeergelegenheid wordt voorzien;
7. omliggende bedrijven en voorzieningen niet onevenredig in hun bedrijfsvoering worden geschaad en ter plaatse een aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gewaarborgd;
8. voor het overige het bepaalde in artikel 10 ten aanzien van de bestemming “Woongebied” van overeenkomstige toepassing is.

b. het toevoegen van het realiseren van aaneengesloten grondgebonden woningen op gronden met de bestemming Woongebied voor maximaal 20 % van het aantal toegestane woningen met een maximum van 15 woningen;
c. een wijzigingsplan, als bedoeld onder a, kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
    1. is aangetoond dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor de woonfunctie en dat noodzakelijke bodemsaneringen technisch en financieel kunnen worden uitgevoerd;
    2. in overleg met het bevoegd gezag door middel van een archeologisch vooronderzoek inzicht wordt gegeven over de aanwezigheid van archeologische waarden;
    3. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
    4. is aangetoond dat de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling niet leidt tot een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde voor de luchtkwaliteit, of per saldo niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit of deze slechts in niet in betekenende mate bijdraagt aan de luchtverontreiniging;
    5. is aangetoond dat het plan financieel uitvoerbaar is.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheden, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 11 Leiding - Hoogspanning

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Hoogspanning' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor de aanleg, de instandhouding en bescherming van ondergrondse hoogspanningsleidingen met de daarbij behorende bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

11.2 Bouwregels

a. In afwijking van het bepaalde bij de andere bestemming(en) mag niet worden gebouwd, anders dan ten behoeve van deze dubbelbestemming;
b. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, geldt een bouwhoogte van maximaal 3 meter;
c. Voor het bouwen van nutsvoorzieningen geldt per bouwwerk een goothoogte van maximaal 3 meter en een oppervlakte van 25 m².

11.3 Afwijken van de bouwregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde in artikel 11.2, onder a, en toestaan dat in de andere daar voorkomende bestemming(en) genoemde bebouwing wordt gebouwd, mits geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de ondergrondse hoogspanningsleiding en vooraf advies wordt ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

a. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door burgemeester en wethouders verleende omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren, die de veiligheid kunnen schaden of de continuïteit van de energievoorziening in gevaar kunnen brengen:
    1. het aanbrengen van diepwortelende beplanting en/of bomen;
    2. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgronding of ophoging;
    3. het verrichten van graafwerkzaamheden anders dan normaal spit- en ploegwerk;
    4. het aanbrengen van gesloten verhardingen;
    5. het indrijven van voorwerpen in de grond.
b. Het onder a bedoelde verbod geldt niet voor werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden die het normale onderhoud, gebruik en beheer van de gasleiding betreffen, of die reeds is uitvoering zijn op het tijdstip waarop het plan rechtskracht verkrijgt.
c. De werken en werkzaamheden als bedoeld onder a zijn slechts toelaatbaar, indien door die werken en werkzaamheden, dan wel door de daarvan hetzij direct, hetzij indirect te verwachten gevolgen geen onevenredige aantasting van de belangen van de ondergrondse hoogspanningsleiding en/of energievoorziening ontstaat of kan ontstaan.
d. Alvorens te beslissen omtrent een vergunning als bedoeld onder a, wordt het advies ingewonnen van de betreffende leidingbeheerder.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 12 Algemene aanduidingsregels

12.1 Overige zones

12.1.1 archeologisch onderzoeksgebied a

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte van meer dan 250 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken en/of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied a" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

12.1.2 archeologisch onderzoeksgebied b

a. Ter plaatse van de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" mogen, in afwijking van het bepaalde elders in de regels van dit plan, geen bouwwerken worden gebouwd en/of werken, geen bouwwerken zijnde, en/of werkzaamheden worden uitgevoerd die een bodemverstoring veroorzaken dieper dan 50 cm onder het maaiveld en met een bodemverstoringsoppervlakte meer dan 2.500 m².
b. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a voor de bouw van bouwwerken of uitvoering van werken, geen bouwwerken zijnde en/of werkzaamheden ten behoeve van de daar voorkomende bestemming(en), indien uit archeologisch vooronderzoek blijkt dat ter plaatse geen archeologische waarden aanwezig zijn dan wel indien daardoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van de aanwezige archeologische waarden.
c. Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen door:
    1. de aanduiding "archeologisch onderzoeksgebied b" geheel of gedeeltelijk te doen vervallen, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn;
    2. aan gronden de dubbelbestemming "Waarde - Archeologie" toe te kennen ter bescherming van de aanwezige archeologische waarden, indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betreffende locatie archeologische waarden aanwezig zijn waarvoor op grond van de Monumentenwet 1988 in het bestemmingsplan een beschermende bestemmingsregeling dient te worden opgenomen.

12.2 Wetgevingszones

12.2.1 wetgevingszone - wijzigingsgebied met volgnummer 1

a. Ter plaatse van de aanduiding "Wetgevingszone - wijzigingsgebied met volgnummer 1" zijn

burgemeester en wethouders bevoegd om met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening de bestemming te wijzigen in "Woongebied" ten behoeve van de realisatie van maximaal 35 grondgebonden woningen.

b. Voor een wijzigingsplan als bedoeld onder a gelden de volgende ruimtelijke randvoorwaarden:
   1. de gronden gelegen in het onder a. genoemde gebied zijn bestemd voor het wonen met bijbehorende, overige bouwwerken, tuinen, erven en in- en uitritten;
   2. de maximale goothoogte van de te realiseren woningen mag niet meer bedragen dan 6 meter;
   3. de maximale bouwhoogte van de te realiseren woningen mag niet meer bedragen dan 10 meter;
   4. voor het overige is het bepaalde in Artikel 10 Woongebied van overeenkomstige toepassing, echter met uitzondering van het bepaalde onder 10.1,onder a en het bepaalde onder 10.2.2 (Hoofdgebouwen).

c. Een wijzigingsplan, als bedoeld onder a, kan niet eerder worden vastgesteld dan nadat:
   1. is aangetoond dat de kwaliteit van de bodem geschikt is voor de woonfunctie en dat eventueel noodzakelijke bodemsaneringen technisch en financieel kunnen worden uitgevoerd;
   2. is aangetoond dat een duurzame waterhuishouding gewaarborgd kan worden;
   3. is onderzocht of realisatie van het plan leidt tot verstoring en/of vernietiging dan wel doding van door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten en, indien het laatste het geval is, of er ten behoeve van dit plan voor deze handeling een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet kan worden verleend;
   4. uit akoestisch onderzoek is gebleken dat kan worden voldaan aan de voorkeurgrenswaarde als bedoeld in de Wet geluidhinder dan wel, indien dat niet het geval is, een noodzakelijke hogere grenswaarde is verleend;
   5. is aangetoond dat het plan economisch uitvoerbaar is.

Burgemeester en wethouders kunnen uitsluitend toepassing geven aan de in dit lid genoemde wijzigingsbevoegdheid, indien hierdoor geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- de woonsituatie;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en natuurlijke waarden;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 13 Algemene afwijkingsregels

Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van de regels van dit plan:

a. voor het afwijken van de in het plan voorgeschreven maten, afmetingen, percentages en aantallen met ten hoogste 10%;
b. voor het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of verkeersintensiteit daartoe aanleiding geeft;
c. voor het uitvoeren van een bouwplan, indien op grond van de definitieve uitmeting of in verband met de verkaveling of situering blijkt dat aanpassing van het bestemmingsplan noodzakelijk zou zijn en de afwijking van zodanig ondergeschikte aard blijft, dat de structuur van het bestemmingsplan niet wordt aangetast;
d. voor de bouw van antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie en overige antennes, zend- en sirenemasten tot een bouwhoogte van maximaal 15 meter;
e. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, tot een bouwhoogte van maximaal 10 meter, met uitzondering van erf- en perceelsafscheidingen.

De in dit artikel genoemde omgevingsvergunningen worden uitsluitend verleend onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van:

- het woon- en leeklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 14 Algemene wijzigingsregels

Burgemeester en wethouders zijn op grond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd het plan te wijzigen:

a. voor het aanpassen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit een oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
b. voor het aanpassen van de Staat van bedrijfsactiviteiten bij functiemenging (bijlage 2) van deze regels ten behoeve van het verschuiven van soorten bedrijven en/of voorzieningen naar een lagere of hogere categorie, indien dit uit het oogpunt van milieuhygiëne dan wel als gevolg van technische ontwikkelingen wenselijk of noodzakelijk is;
c. voor het wijzigen van de Lijst van bedrijfstypen (bijlage 1) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
d. voor het wijzigen van de Staat van bedrijfsactiviteitenbij functiemenging (bijlage 2) van deze regels door het aanvullen met nieuwe bedrijven of voorzieningen en/of het verwijderen van bestaande bedrijven of voorzieningen. Indien bedrijven of voorzieningen in de lijst worden opgenomen, worden zij gerangschikt onder die categorie, waarmee zij, gelet op de milieubelasting, naar aard en invloed op de omgeving het meest vergelijkbaar zijn;
e. voor een wijziging in de situering van bestemmingsgrenzen en bouwvlakken, indien bij de uitvoering van het plan mocht blijken, dat verschuivingen in verband met ingekomen bouwplannen wenselijk of noodzakelijk zijn, mits de bestemmingsgrenzen of bouwgrenzen niet meer dan 5 meter worden verschoven;
f. voor het wijzigen van de voorgeschreven maten, afmetingen, percentages en aantallen met ten hoogste 20%;
g. voor het bouwen van vrijstaande antenne-installaties ten behoeve van mobiele telecommunicatie met een maximum bouwhoogte van 50 meter;
h. voor het bouwen van zend- en sirenemasten met een maximum bouwhoogte van 50 meter.

De in dit artikel genoemde wijzigingsbevoegdheden worden uitsluitend toegepast onder de voorwaarde dat geen onevenredige aantasting plaats vindt van:

- het woon- en leefklimaat;
- het straat- en bebouwingsbeeld;
- de verkeersveiligheid;
- de sociale veiligheid;
- de milieusituatie;
- de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden.

Artikel 15 Algemene procedureregels

15.1 Procedureregels wijziging en nadere uitwerking

Bij toepassing van een wijzigingsbevoegdheid of verplichting tot uitwerking, zoals bedoeld in deze regels, gelden de procedureregels zoals voorgeschreven in artikel 3.9a, lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening, met dien verstande dat:

a. indien het een besluit op aanvraag betreft, burgemeester en wethouders de aanvrager zo nodig in de gelegenheid stellen te reageren op de naar voren gebrachte zienswijzen;
b. indien tegen het ontwerp-besluit zienswijzen naar voren zijn gebracht, het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking met redenen wordt omkleed;
c. burgemeester en wethouders het besluit tot het al dan niet vaststellen van de wijziging of uitwerking bekend maken aan de aanvrager en eventuele indieners van zienswijzen.

Artikel 16 Overige regels

16.1 Parkeren en laden en lossen

a. Indien de omvang of de bestemming van een gebouw daartoe aanleiding geeft, dient, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, ten behoeve van het parkeren of stallen van auto's in voldoende mate ruimte zijn aangebracht in, op of onder het gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort;
b. De onder a bedoelde ruimte voor het parkeren van auto"s moet afmetingen hebben die zijn afgestemd op gangbare personenauto"s. Aan deze eis worden geacht te zijn voldaan:
1. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten tenminste 1,8 meter bij 5 meter en ten hoogste 3,25 meter bij 6 meter bedragen;
2. indien de afmetingen van een gereserveerde parkeerruimte voor een gehandicapte - voorzover die ruimte niet in de lengterichting aan een trottoir grenst – tenminste 3,50 meter bij 5 meter bedragen;
3. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij langsparkeren een breedte hebben van minimaal 1,95 meter en maximaal 2,20 meter en een lengte hebben van minimaal 5,50 meter, met dien verstande dat op de koppen een afwijkende lengtemaat geldt van minimaal 7 meter;
4. indien de afmetingen van bedoelde parkeerruimten bij haaksparkeren tenminste 2,30 meter bij 5 meter bedragen;

c. Indien de bestemming van een gebouw aanleiding geeft tot een te verwachten behoefte aan ruimte voor het laden of lossen van goederen, moet, onverminderd het bepaalde elders in de regels van dit plan, in deze behoefte in voldoende mate zijn voorzien aan, in of onder dat gebouw, dan wel op het onbebouwde terrein dat bij dat gebouw behoort.
d. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder a, b en c:
    1. indien het voldoen aan die bepalingen door bijzondere omstandigheden op overwegende bezwaren stuit; of
    2. voor zover op andere wijze in de nodige parkeer- of stallingruimte, dan wel laad- of losruimte wordt voorzien.

16.2 Bergen, vasthouden en afvoeren van hemelwater

a. Hemelwater afkomstig van bebouwing en overig verhard oppervlak op een bouwperceel dient op het bij die bebouwing en overig verhard oppervlak behorende onbebouwde en onverharde terrein te worden geborgen of geïnfiltreerd in de bodem.
b. Het bepaalde onder a is niet van toepassing voor bouwpercelen met bestaande bebouwing en terreinverharding, waar op het tijdstip van terinzagelegging van het ontwerp van dit plan reeds op een andere wijze uitvoering wordt gegeven aan het bergen of infiltreren van hemelwater dat van die bestaande bebouwing en terreinverharding afkomstig is.
c. Burgemeester en wethouders kunnen bij een omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde onder b en alsnog het bepaalde onder a geheel of gedeeltelijk van toepassing verklaren indien door gebruikmaking van de daartoe in dit plan opgenomen mogelijkheden het bebouwde en verharde oppervlak wordt vergroot.

Hoofdstuk 4 Overgangs-en slotregels

Artikel 17 Overgangsrecht

17.1 Overgangsrecht bouwwerken

17.1.1 Overgangsbepaling

Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, danwel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,

a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
b. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

17.1.2 Afwijken

Burgemeester en wethouders kunnen eenmalig in afwijking van het bepaalde in lid 17.1.1 een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

17.1.3 Uitzondering op het overgangsrecht bouwwerken

Lid 17.1.1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

17.2 Overgangsrecht gebruik

17.2.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

17.2.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 17.2.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

17.2.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 17.2.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

17.2.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 17.2.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

17.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard voor een of meer natuurlijke personen die op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan grond en bouwwerken gebruikten in strijd met het voordien geldende bestemmingsplan, kan met het oog op beëindiging op termijn van die met het plan strijdige situatie, ten behoeve van die persoon of personen bij een omgevingsvergunning van dat overgangsrecht worden afgeweken.

Artikel 18 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Laares 2014".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gecombineerde Begrotingstaat 2014

Kies gemeente -> **Enschede**

		Versie:	**2014V01A**		**Wordt deze begr. Wijz vastgesteld nadat de PB 15 - 18 is vastgesteld ->**			**Nee**			**▼ Status; Doc.type; Nr**	
Maken?	Bedrijf	Document	Invoersjabloon	Boekdatum	Status	Soort besluit	Boekjaar	Periode	DocNr.		Open	
Ja	B21	BGR-LJ	XL-BGR-LJ	6-11-2014	Open	R 00-01-1900 St(	2014	**1**			XL-BGR-LJ	
Nee (10jr	B21	BGR-MJ	XL-BGR-MJ	6-11-2014	Open			0			0	
Nee	B21	BGR-WB	XL-BGR-WB	6-11-2014	Open			0			Verschil:	0,00

Soort besluit:	**Besluit door:**	RAAD	<- kies besluitend orgaan, uitklapmenu	**Lopend Jaar . B21 . Enschede . 2014**
	Datum besluit:		<- voer in als: (d)d-(m)m-(jj)jj bijv 2-1-14	**Naar:**
	Aanlevering door:	StOn	<- kies organisatie onderdeel, uitklapmenu	**Lege regels:**
	Vul in omschrijving (max20 pos): ->	Van Galenstraat	« Aantal pos oké	**Juiste manier**

▼ DT	▼ Afd		Product ▼	▼Specificatie	▼ Kostensoort	▼Specificatie	▼	▼	▼	▼	▼	▼	UITGAVEN	INKOMSTEN
J/N	**S**	**El 1**	**Element 2**	**Element 3**	**Element 4**	**Element 5**	**Omschrijving**	**Begr. Wijz.nr**	**Stuknr.**	**Type besluit**	**Inc/Struc**	**Basisjaar**	2014	2014
													3.200.000,00	**3.200.000,00**
J	1	774	7433550	0	10000	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014	1.600.000,00	
J	1	774	7433550	0	86320	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		300.000,00
J	1	774	7433550	0	84230	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		300.000,00
J	1	774	7433550	0	86310	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		1.000.000,00
J	1	774	04200	RES000	60100	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014	300.000,00	
J	1	774	6484499	0	86010	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		300.000,00
J	1	774	6484499	0	63200	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014	300.000,00	
J	1	774	6484499	0	63100	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014	1.000.000,00	
J	1	774	6484499	0	84220	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		1.000.000,00
J	1	774	15900	0	85800	0	Raadsvoorstel Van Galenstraat			Standaard	2014	2014		300.000,00

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- B/E

Onderwerp	Voorbereiding- en uitvoeringskrediet Verbindingszone Stadscampus Binnenstad		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg (B) / Jeroen Hatenboer agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	11 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400285193

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het ontwerp uit te werken voor de herinrichting van de openbare ruimte van de Van Galenstraat inclusief aansluitingen op de omliggende straten (Piet Heinstraat, Nijverheidsstraat, Hoedemakersplein en Ruyterlaan);

2. De uitvoering van het herinrichtingsplan daarna voor te bereiden en in 2015 tot realisatie over te gaan.

3. Voor de voorbereiding en de realisatie een krediet beschikbaar te stellen van € 600.000,- en dit te dekken door een onttrekking uit de Algemene Reserve (Stedelijke projecten).

Inleiding
Het college van B&W vindt het van groot belang om Saxion en het ROC in de binnenstad te faciliteren. De netwerksteden en de provincie Overijssel ondersteunen dit standpunt. Zij doen dit met een investeringsimpuls in de openbare ruimte om te komen tot een sterkere verbinding tussen de Stadscampus en de binnenstad. De provincie en de netwerksteden hebben daarom in het kader van de Ontwikkelagenda Netwerk Twente eind 2013 een toezegging gedaan voor 1 miljoen euro, bij een gemeentelijke cofinanciering van € 600.000,-.

Met de inzet van de aangevraagde middelen kan de Stadscampus beter worden gekoppeld aan de binnenstad. De van Galenstraat kan worden heringericht inclusief extra voorzieningen in de openbare ruimte zoals een trappartij bij de entree van de nieuwbouw van Saxion. Om de verbindingszone Stadscampus Binnenstad daadwerkelijk aan kwaliteit te laten winnen is tegelijkertijd een aanpak noodzakelijk van de verbindingen van de Van Galenstraat met de omliggende straten richting de binnenstad aan de ene kant (Piet Heinstraat/ Niijverheidsstraat/ Hoedemakersplein) en de kruising met de Ruyterlaan aan de andere kant.

Het project draagt bij aan alle thema's van het Ontwikkelingsperspectief 2040 voor Netwerkstad Twente met een accent op de thema's "binden van talent" en verbeteren stedelijke kwaliteit/complementaire binnensteden". Het project versterkt het profiel van Enschede als 'grootstedelijke binnenstad', 'studentenstad' en 'de schakel naar Duitsland'.

Met dit raadsvoorstel wordt krediet gevraagd voor het gemeentelijke cofinancieringsdeel om te komen tot de versterking van de Verbindingszone tussen de Stadscampus en de binnenstad. Dit in nauwe relatie tot de nieuwbouwplannen van Saxion ter versterking van de Stadscampus.

Met ruim 26.000 studenten is Enschede dé studentenstad en enige universiteitsstad van Overijssel en dus ook van de Netwerkstad. In het verlengde daarvan zijn de Universiteit Twente, Kennispark Twente en Saxion Hogeschool de broedplaats voor 700 spin-offs en jaarlijks 50-60 start-ups van nieuwe bedrijven. Saxion heeft zelf een grote rol in de ontwikkeling van kennis en technologie en de toepassingen daarvan, ook in het maatschappelijke domein. Binnen Stichting Kennispark werkt Saxion daarbij nauw samen met de gemeente en UT om het programma van zorg en technologie verder vorm te geven.

De uitbreiding van Saxion is voor de totale ontwikkeling van het plangebied rondom de van Galenstraat, waar kennis, zorg en technologie samenkomen, van groot belang. De instroom van studenten, ook internationale studenten, is nog steeds groeiende. Saxion verwacht dat de groei de komende 10 jaar zal aanhouden. De Stadscampus wordt uitgebreid rondom de hoofdlocatie en rond het Epi Drost-gebouw aan de van Galenstraat. Saxion heeft mede met het oog op deze groei de locatie Natuurmuseum en Vredehof aangekocht. Met de herontwikkeling van deze beide locaties wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke wens om de Stadscampus

(met daarin ook ROC Twente) aan de binnenstad te koppelen. In totaal wordt 8.000 m2 toegevoegd. Met de nieuwbouw wordt flink geïnvesteerd in het meer tastbaar maken van techniek o.a. door uitbreiding R&D faciliteiten, demonstratiecentra voor het bedrijfsleven en verdere ontwikkeling en uitbreiding van het opleidingenaanbod.

Beoogd resultaat

- Opstellen van een ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte in nauw overleg met Saxion, ROC en andere belanghebbende partijen (2014);
- Voorbereiding en realisatie (2015).

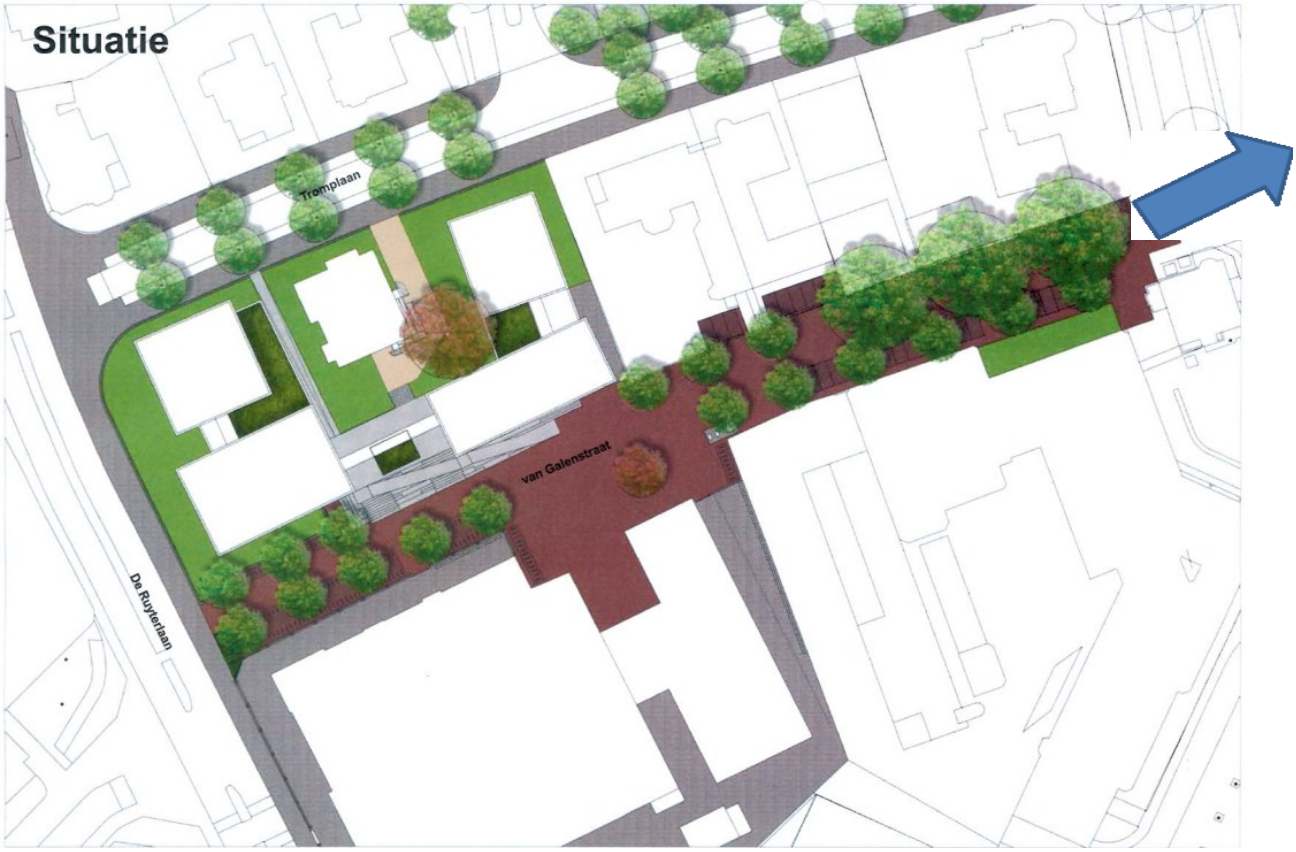

Argumenten

Argumenten

1.1 Belang van versterking Verbindingszone Stadscampus Binnenstad wordt onderschreven vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente

In het ontwikkelingsperspectief 2040 wordt het belang van dit project onderschreven. Het project draagt bij aan alle thema's van het ontwikkelingsperspectief met een accent op de thema's "binden van talent" en verbeteren stedelijke kwaliteit/complementaire binnensteden".

Het project versterkt het profiel van Enschede als 'grootstedelijke binnenstad', 'studentenstad' en 'de schakel naar Duitsland'.

1.2 Opwaardering Verbinding Stadscampus – Binnenstad gewenst.

Een goede verbinding van de Stadscampus met de topvoorzieningen voor cultuur, zorg, technologie, talent en grootstedelijk wonen in en rond de binnenstad is essentieel, evenals een goede bereikbaarheid via het vlakbij gelegen station. Dat draagt er immers aan bij dat studenten niet alleen uit de regio, maar ook daarbuiten (o.a. uit Duitsland) besluiten om in de Netwerkstad Enschede te gaan studeren. Het openbaar gebied maakt hier een wezenlijk onderdeel vanuit.

Op dit moment is de van Galenstraat rommelig wat betreft inrichting en uitstraling. Een kwaliteitsslag is des te belangrijker in verband met de sterke toename in het gebruik van de openbare ruimte in de Van Galenstraat als de nieuwbouw van Saxion in gebruik wordt genomen (goede afwikkeling voetgangersstromen, toevoeging van veel fietsvoorzieningen, laden en lossen etc).

1.3. Belang van het gebied rond de nieuwbouw van Saxion Hogescholen in Coalitieakkoord 2014-2018 opgenomen
In het Coalitieakkoord is in het kader van de Duurzame Leefomgeving aangegeven dat het bestuur zich wenst te concentreren op het gebied rond de nieuwbouw van Saxion Hogescholen.

1.4 Saxion heeft reeds een eerste aanzet voor een visie gemaakt
Saxion heeft op eigen kosten al een eerste aanzet laten maken voor een visie op een deel van de Galenstraat in relatie tot de nieuwbouw van Saxion. De gemeente kan, wanneer definitief duidelijkheid bestaat over het budget vanuit gemeente en provincie aan de slag met het uitwerken tot een ontwerp voor de totale verbindingszone Stadscampus- Binnenstad.

1.5 Beheer en onderhoud op basiskwaliteitsniveau
Bij het opstellen van het herinrichtingsplan is het in de toekomst goed kunnen beheren en onderhouden van het openbaar gebied een belangrijk uitgangspunt. Het onderhoud en beheer moet ook in de toekomst op basiskwaliteitsniveau kunnen plaatsvinden. Saxion zal zelf het beheer/onderhoud en toezicht van de fietsenstalling verzorgen. Hierover worden met Saxion nog nadere afspraken gemaakt.

2.1 Uitvoering dient op tijd te starten i.v.m. subsidievereisten provincie
Voor de inzet van de provinciale middelen is ook tijdige uitvoering van belang (nl. maart 2015 start uitvoering). Mocht de uitvoering niet op tijd starten dan bestaat het risico dat de subsidie van € 1 miljoen niet wordt uitgekeerd.

2.2 Openbare ruimte rondom nieuwbouw Saxion op tijd gereed
Voor de van Galenstraat is het van belang om middelen beschikbaar te hebben om een herinrichtingsplan te kunnen uitwerken zodat in 2015 daadwerkelijk de uitvoering kan plaatsvinden. In de zomer van 2015 zal namelijk de nieuwbouw van Saxion in gebruik worden genomen en moet het omliggende openbaar gebied gereed zijn.

3.1 Gemeentelijke cofinanciering benodigd voor bijdrage vanuit Ontwikkelagenda Netwerk Twente
Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente is een bijdrage toegekend van € 1 miljoen aan dit onderdeel, uitgaande van een gemeentelijke cofinancieringsbijdrage van in totaal € 600.000,-. Saxion wil gezien het belang van de versterking van de Verbindingszone een bijdrage doen van € 300.000,- waardoor de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage beperkt kan blijven tot € 300.000,-. Het totale bedrag voor versterking van de Verbindingszone Stadscampus- Binnenstad komt daarmee op € 1.600.000,-.

3.2 Onttrekking middelen uit de Algemene Reserve
Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2014 is uitgebreid gesproken over de inzet van middelen bij de grote projecten. De raad heeft besloten de niet-verplichte bedragen van de reserve MSI toe te voegen aan de Algemene Reserve (Stedelijke Projecten) ter versterking van het weerstandsvermogen. Met dit raadsvoorstel wordt nu een beroep gedaan op een gedeelte van de algemene reserve, zijnde € 300.000, waardoor dit een effect heeft op de ratio weerstandsvermogen van 0,007.

Kanttekeningen
3.1 Bij ontbreken gemeentelijke cofinanciering verlies van € 1 miljoen provinciale middelen en komt de essentiële verbinding tussen Stadscampus en binnenstad niet tot stand.

Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente is een toezegging gedaan voor een groot bedrag, namelijk €1 miljoen, ter versterking van de Verbindingszone Stadscampus Binnenstad, uitgaande van een cofinancieringsbijdrage van
€ 600.000,-. Saxion is bereid hieraan bij te dragen met € 300.000,- zodat de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage verlaagd worden tot €300.000,-. Wanneer de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage vervalt zal ook de bijdrage vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente niet gedaan worden.

3.2 Een versobering van het plan betekent een risico m.b.t. subsidie Ontwikkelagenda Netwerk Twente
Bij een versobering van de opgave tot puur en alleen een herinrichting van de Van Galenstraat is er geen ruimte voor de extra investeringen in de aansluitingen met de omgeving. Daarmee zullen de ambities van Netwerk

Twente om te komen tot een daadwerkelijke versterking van de gehele Verbindingszone tussen Stadscampus en Binnenstad onvoldoende waargemaakt kunnen worden. Het risico bestaat dan ook dat het plan niet meer past binnen de eerder gestelde ambities op basis waarvan de provinciale toezegging is gedaan. Daarmee ontstaat een risico dat de daadwerkelijke toekenning van de middelen vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente in gevaar komt of dat de beschikking uiteindelijk lager uitvalt.

3.3 In geval geen gemeentelijke investering in de openbare ruimte wordt gedaan, worden afspraken richting Saxion niet waargemaakt.
De gemeente heeft richting Saxion bij de ontwikkeling van de nieuwbouwplannen benadrukt dat een verdere ontwikkeling van de Stadscampus richting de binnenstad gewenst was. Daaruit is ook de keuze van Saxion voor de locatie Natuurmuseum en vervolgens Vredehof naar voren gekomen. Saxion investeert zeer fors in deze ontwikkeling zowel in de nieuwbouw van de eigen panden maar nu ook met een bijdrage aan de Verbindingszone Stadscampus-Binnenstad. De gemeente heeft aan Saxion altijd aangegeven dat de gemeente zou bijdragen aan de versterking van de Stadscampus door het verbeteren van de openbare ruimte.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Door de integrale ontwikkeling en bundeling van activiteiten op het gebied van kennis, zorg en technologie in de bestaande stad wordt een grote duurzaamheidswinst behaald. Een bundeling zorgt voor een beperking van de mobiliteitsstromen. De ligging nabij het station zorgt voor een goede en duurzame bereikbaarheid.

Kosten, opbrengsten, dekking
De totale kosten voor de versterking van de Verbindingszone Stadscampus Binnenstad worden geraamd op € 1.600.000,- In het raadsvoorstel wordt in totaal € 300.000,- gevraagd als gemeentelijke cofinancieringsbijdrage. Daarnaast zal vanuit de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente een provinciale bijdrage worden gedaan van € 1.000.000,-. Ook Saxion zal een bijdrage doen van € 300.000,-. De gemeente neemt daarmee 19% van de kosten voor haar rekening. Saxion levert een vergelijkbare bijdrage van 19% van de kosten. Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente wordt 63% van de kosten gedekt. De algemene risico's voor subsidies zijn ook hier van toepassing (verantwoording).

In onderstaande tabel is een globale kostenraming opgenomen. Het kredietvoorstel gaat uit van een totaalbedrag van € 1,6 miljoen. Hierin zijn middelen opgenomen voor de herinrichting van de Van Galenstraat en ook voor het kruispunt met de Ruyterlaan en de aansluiting Nijverheidsstraat/Piet Heijnstraat/Hoedemakersplein. Ook zijn er middelen opgenomen voor planvoorbereiding en proceskosten (overleg met aanwonenden/belanghebbenden/belangenorganisaties/Syntus e.d). Ook wordt uitgegaan van een bijdrage vanuit dit budget aan verschillende voorzieningen in de van Galenstraat. Het gaat hierbij om de aanleg van extra straatmeubilair, fietsvoorzieningen en de uitgebreide trappartij die Saxion aanlegt bij de entree van het gebouw. De trap komt grotendeels in de openbare ruimte te liggen en voegt extra kwaliteit toe aan de aansluiting van de nieuwbouw van Saxion op de openbare ruimte.

Kosten

Onderdeel	Omschrijving	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Subtotaal
Van Galenstraat	Raming volledige herinrichting	4.417	m^2	€ 100,00	€ 441.700,00
De Ruyterlaan	Raming aanpassing	2.705	m^2	€ 100,00	€ 270.500,00
Hoedemakersplein	Raming aanpassing	2.818	m^2	€ 100,00	€ 281.800,00
Piet Heinstraat	Raming aanpassing	219	m^2	€ 100,00	€ 21.900,00
Trap/fietsvoorzieningen	Aanleg diverse voorzieningen	1	stelpost	€ 300.000,00	€ 300.000,00
Plankosten	Raming plankosten obv POM	1	raming	€ 200.000,00	€ 200.000,00
Onvoorzien	Restant	6%	percentage	€ 1.515.900,00	€ 84.100,00
Totaal					***€ 1.600.000,00***

Dekking

Onderdeel	Bedrag	
Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	€ 1.000.000,00	63%
Bijdrage Saxion	€ 300.000,00	19%
Algemene Reserve (MSI)	€ 300.000,00	19%
Totaal	***€ 1.600.000,00***	

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2014 is besloten om de nog niet verplichte bedragen van de reserve MSI in 2015 toe te voegen aan de Algemene Reserve ter verbetering van het weerstandsvermogen. Dit betrof een bedrag van € 3 miljoen, dat nog niet verplicht was. Het kredietvoorstel ten behoeve van de Verbindingszone Stadscampus-Binnenstad is een onderdeel dat nog niet gereserveerd is.

Vanwege de benodigde cofinanciering en het ontbreken van andere dekkingsbronnen stellen wij voor de co-financiering te dekken uit de algemene reserve. Door de onttrekking van 3 ton aan de algemene reserve verslechtert de ratio weerstandsvermogen met 0,007.

De komende periode willen we nog de optie open houden voor additionele externe middelen in dit project als substitutie voor gemeentelijke middelen met het oog op de beperkte financiële mogelijkheden van de gemeente Enschede.

In volgende tabel wordt weergegeven welk gedeelte van de eerdere 3 miljoen euro resteert na inzet op projecten waarvoor een raadsvoorstel is ingediend, inclusief voorliggende raadsvoorstel.

Oorspronkelijk gereserveerd voor:	**Bedrag in euro**	**In raadsvoorstel opgenomen**	**Datum raadsvoorstel**	**Restant ongelabeld**
Boswinkel	1.000.000	500.000	Febr. 2014	
Plankosten herstructurering 2015	500.000	500.000	PB 2015 nov. 2014	
Kennishuis	1.000.000			
Stadsweide Overall	500.000	300.000	Maart 2014	
Van Galenstraat	0	300.000	December 2014	
Totaal	**3.000.000**	**1.600.000**		**1.400.000**

Communicatie
In het krediet wordt rekening gehouden met ondersteuning vanuit de afdeling communicatie en is een beperkt budget opgenomen. In principe wordt zoveel mogelijk de communicatie integraal voor het centrum opgepakt en wordt vanuit de projecten daar een bijdrage aan gedaan.

Er zal overleg worden gevoerd met de gebruikers/eigenaren die in en rond de Van Galenstraat zijn gesitueerd waarbij hun ambities/wensen meegenomen kunnen worden bij de uitwerking van het ontwerp.

Vervolg
Na kredietverlening zal de visie en een eerste schetsontwerp worden opgesteld, en wordt een inventarisatie gedaan van wensen en ideeën van aanpalende bedrijven en instellingen. De resultaten worden teruggekoppeld aan stadsdeelcommissie centrum, waarna de verdere uitwerking van het ontwerp zal volgen. De daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats 3^{e}/4^{e} kwartaal 2015 in nauwe afstemming met de bouw van Saxion.

Over de voortgang van het project houden wij u door middel van de gangbare procedure rondom projectrapportages op de hoogte.

Bijlagen

1. Begrotingswijziging

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Voorbereiding- en uitvoeringskrediet Verbindingszone Stadscampus Binnenstad		
Portefeuillehouder	Eelco Eerenberg (B) / Jeroen Hatenboer agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	11 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400285193

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het ontwerp uit te werken voor de herinrichting van de openbare ruimte van de Van Galenstraat inclusief aansluitingen op de omliggende straten (Piet Heinstraat, Nijverheidsstraat, Hoedemakersplein en Ruyterlaan);

2. De uitvoering van het herinrichtingsplan daarna voor te bereiden en in 2015 tot realisatie over te gaan.

3. Voor de voorbereiding en de realisatie een krediet beschikbaar te stellen van € 1.600.000,- en dit te dekken door een bijdrage van € 1 miljoen euro vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente, een bijdrage van Saxion van € 300.000,- en een gemeentelijke bijdrage van € 300.000,- door een onttrekking uit de Algemene Reserve.

Inleiding
Het college van B&W vindt het van groot belang om Saxion en het ROC in de binnenstad te faciliteren. De netwerksteden en de provincie Overijssel ondersteunen dit standpunt. Zij doen dit met een investeringsimpuls in de openbare ruimte om te komen tot een sterkere verbinding tussen de Stadscampus en de binnenstad. De provincie en de netwerksteden hebben daarom in het kader van de Ontwikkelagenda Netwerk Twente eind 2013 een toezegging gedaan voor 1 miljoen euro, bij een gemeentelijke cofinanciering van € 600.000,-.

Met de inzet van de aangevraagde middelen kan de Stadscampus beter worden gekoppeld aan de binnenstad. De van Galenstraat kan worden heringericht inclusief extra voorzieningen in de openbare ruimte zoals een trappartij bij de entree van de nieuwbouw van Saxion. Om de verbindingszone Stadscampus Binnenstad daadwerkelijk aan kwaliteit te laten winnen is tegelijkertijd een aanpak noodzakelijk van de verbindingen van de Van Galenstraat met de omliggende straten richting de binnenstad aan de ene kant (Piet Heinstraat/ Niijverheidsstraat/ Hoedemakersplein) en de kruising met de Ruyterlaan aan de andere kant.

Het project draagt bij aan alle thema's van het Ontwikkelingsperspectief 2040 voor Netwerkstad Twente met een accent op de thema's "binden van talent" en verbeteren stedelijke kwaliteit/complementaire binnensteden". Het project versterkt het profiel van Enschede als 'grootstedelijke binnenstad', 'studentenstad' en 'de schakel naar Duitsland'.

Met dit raadsvoorstel wordt krediet gevraagd voor het gemeentelijke cofinancieringsdeel om te komen tot de versterking van de Verbindingszone tussen de Stadscampus en de binnenstad. Dit in nauwe relatie tot de nieuwbouwplannen van Saxion ter versterking van de Stadscampus.

Met ruim 26.000 studenten is Enschede dé studentenstad en enige universiteitsstad van Overijssel en dus ook van de Netwerkstad. In het verlengde daarvan zijn de Universiteit Twente, Kennispark Twente en Saxion Hogeschool de broedplaats voor 700 spin-offs en jaarlijks 50-60 start-ups van nieuwe bedrijven. Saxion heeft zelf een grote rol in de ontwikkeling van kennis en technologie en de toepassingen daarvan, ook in het maatschappelijke domein. Binnen Stichting Kennispark werkt Saxion daarbij nauw samen met de gemeente en UT om het programma van zorg en technologie verder vorm te geven.

De uitbreiding van Saxion is voor de totale ontwikkeling van het plangebied rondom de van Galenstraat, waar kennis, zorg en technologie samenkomen, van groot belang. De instroom van studenten, ook internationale studenten, is nog steeds groeiende. Saxion verwacht dat de groei de komende 10 jaar zal aanhouden. De Stadscampus wordt uitgebreid rondom de hoofdlocatie en rond het Epi Drost-gebouw aan de van Galenstraat. Saxion heeft mede met het oog op deze groei de locatie Natuurmuseum en Vredehof aangekocht. Met de

herontwikkeling van deze beide locaties wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke wens om de Stadscampus (met daarin ook ROC Twente) aan de binnenstad te koppelen. In totaal wordt 8.000 m2 toegevoegd. Met de nieuwbouw wordt flink geïnvesteerd in het meer tastbaar maken van techniek o.a. door uitbreiding R&D faciliteiten, demonstratiecentra voor het bedrijfsleven en verdere ontwikkeling en uitbreiding van het opleidingenaanbod.

Beoogd resultaat

- Opstellen van een ontwerp voor de herinrichting van de openbare ruimte in nauw overleg met Saxion, ROC en andere belanghebbende partijen (2014);
- Voorbereiding en realisatie (2015).

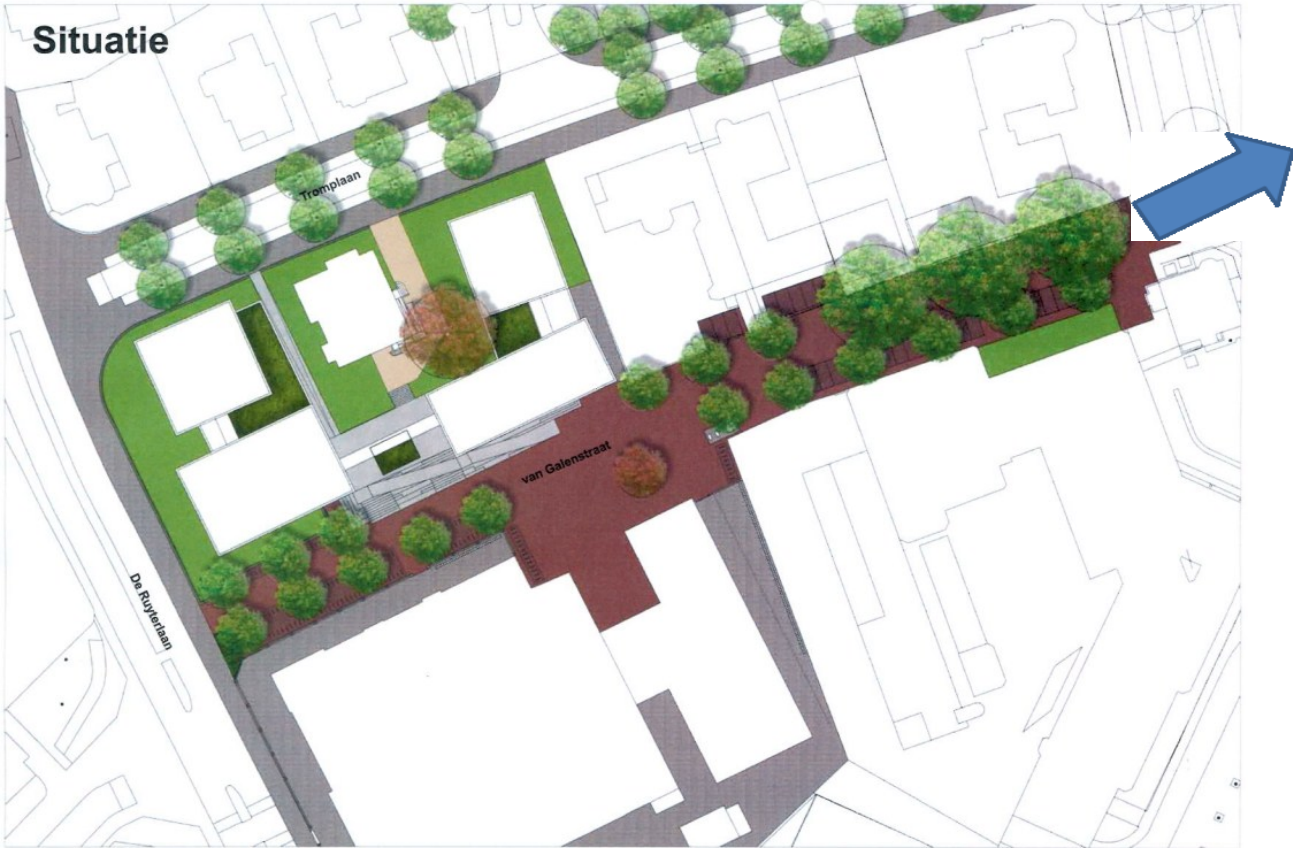

Argumenten

Argumenten

1.1 Belang van versterking Verbindingszone Stadscampus Binnenstad wordt onderschreven vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente

In het ontwikkelingsperspectief 2040 wordt het belang van dit project onderschreven. Het project draagt bij aan alle thema's van het ontwikkelingsperspectief met een accent op de thema's "binden van talent" en verbeteren stedelijke kwaliteit/complementaire binnensteden".

Het project versterkt het profiel van Enschede als 'grootstedelijke binnenstad', 'studentenstad' en 'de schakel naar Duitsland'.

1.2 Opwaardering Verbinding Stadscampus – Binnenstad gewenst.

Een goede verbinding van de Stadscampus met de topvoorzieningen voor cultuur, zorg, technologie, talent en grootstedelijk wonen in en rond de binnenstad is essentieel, evenals een goede bereikbaarheid via het vlakbij gelegen station. Dat draagt er immers aan bij dat studenten niet alleen uit de regio, maar ook daarbuiten (o.a. uit

Duitsland) besluiten om in de Netwerkstad Enschede te gaan studeren. Het openbaar gebied maakt hier een wezenlijk onderdeel vanuit.

Op dit moment is de van Galenstraat rommelig wat betreft inrichting en uitstraling. Een kwaliteitsslag is des te belangrijker in verband met de sterke toename in het gebruik van de openbare ruimte in de Van Galenstraat als de nieuwbouw van Saxion in gebruik wordt genomen (goede afwikkeling voetgangersstromen, toevoeging van veel fietsvoorzieningen, laden en lossen etc).

1.3. Belang van het gebied rond de nieuwbouw van Saxion Hogescholen in Coalitieakkoord 2014-2018 opgenomen
In het Coalitieakkoord is in het kader van de Duurzame Leefomgeving aangegeven dat het bestuur zich wenst te concentreren op het gebied rond de nieuwbouw van Saxion Hogescholen.

1.4 Saxion heeft reeds een eerste aanzet voor een visie gemaakt
Saxion heeft op eigen kosten al een eerste aanzet laten maken voor een visie op een deel van de Galenstraat in relatie tot de nieuwbouw van Saxion. De gemeente kan, wanneer definitief duidelijkheid bestaat over het budget vanuit gemeente en provincie aan de slag met het uitwerken tot een ontwerp voor de totale verbindingszone Stadscampus- Binnenstad.

1.5 Beheer en onderhoud op basiskwaliteitsniveau
Bij het opstellen van het herinrichtingsplan is het in de toekomst goed kunnen beheren en onderhouden van het openbaar gebied een belangrijk uitgangspunt. Het onderhoud en beheer moet ook in de toekomst op basiskwaliteitsniveau kunnen plaatsvinden. Saxion zal zelf het beheer/onderhoud en toezicht van de fietsenstalling verzorgen. Hierover worden met Saxion nog nadere afspraken gemaakt.

2.1 Uitvoering dient op tijd te starten i.v.m. subsidievereisten provincie
Voor de inzet van de provinciale middelen is ook tijdige uitvoering van belang (nl. maart 2015 start uitvoering). Mocht de uitvoering niet op tijd starten dan bestaat het risico dat de subsidie van € 1 miljoen niet wordt uitgekeerd.

2.2 Openbare ruimte rondom nieuwbouw Saxion op tijd gereed
Voor de van Galenstraat is het van belang om middelen beschikbaar te hebben om een herinrichtingsplan te kunnen uitwerken zodat in 2015 daadwerkelijk de uitvoering kan plaatsvinden. In de zomer van 2015 zal namelijk de nieuwbouw van Saxion in gebruik worden genomen en moet het omliggende openbaar gebied gereed zijn.

3.1 Gemeentelijke cofinanciering benodigd voor bijdrage vanuit Ontwikkelagenda Netwerk Twente
Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente is een bijdrage toegekend van € 1 miljoen aan dit onderdeel, uitgaande van een gemeentelijke cofinancieringsbijdrage van in totaal € 600.000,-. Saxion wil gezien het belang van de versterking van de Verbindingszone een bijdrage doen van € 300.000,- waardoor de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage beperkt kan blijven tot € 300.000,-. Het totale bedrag voor versterking van de Verbindingszone Stadscampus- Binnenstad komt daarmee op € 1.600.000,-.

3.2 Onttrekking middelen uit de Algemene Reserve
Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2014 is uitgebreid gesproken over de inzet van middelen bij de grote projecten. De raad heeft besloten de niet-verplichte bedragen van de reserve MSI toe te voegen aan de Algemene Reserve (Stedelijke Projecten) ter versterking van het weerstandsvermogen. Met dit raadsvoorstel wordt nu een beroep gedaan op een gedeelte van de algemene reserve, zijnde € 300.000, waardoor dit een effect heeft op de ratio weerstandsvermogen van 0,007.

Kanttekeningen
3.1 Bij ontbreken gemeentelijke cofinanciering verlies van € 1 miljoen provinciale middelen en komt de essentiële verbinding tussen Stadscampus en binnenstad niet tot stand.

Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente is een toezegging gedaan voor een groot bedrag, namelijk €1 miljoen, ter versterking van de Verbindingszone Stadscampus Binnenstad, uitgaande van een cofinancieringsbijdrage van
€ 600.000,-. Saxion is bereid hieraan bij te dragen met € 300.000,- zodat de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage verlaagd worden tot €300.000,-. Wanneer de gemeentelijke cofinancieringsbijdrage vervalt zal ook de bijdrage vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente niet gedaan worden.

3.2 Een versobering van het plan betekent een risico m.b.t. subsidie Ontwikkelagenda Netwerk Twente

Bij een versobering van de opgave tot puur en alleen een herinrichting van de Van Galenstraat is er geen ruimte voor de extra investeringen in de aansluitingen met de omgeving. Daarmee zullen de ambities van Netwerk Twente om te komen tot een daadwerkelijke versterking van de gehele Verbindingszone tussen Stadscampus en Binnenstad onvoldoende waargemaakt kunnen worden. Het risico bestaat dan ook dat het plan niet meer past binnen de eerder gestelde ambities op basis waarvan de provinciale toezegging is gedaan. Daarmee ontstaat een risico dat de daadwerkelijke toekenning van de middelen vanuit de Ontwikkelagenda Netwerk Twente in gevaar komt of dat de beschikking uiteindelijk lager uitvalt.

3.3 In geval geen gemeentelijke investering in de openbare ruimte wordt gedaan, worden afspraken richting Saxion niet waargemaakt.
De gemeente heeft richting Saxion bij de ontwikkeling van de nieuwbouwplannen benadrukt dat een verdere ontwikkeling van de Stadscampus richting de binnenstad gewenst was. Daaruit is ook de keuze van Saxion voor de locatie Natuurmuseum en vervolgens Vredehof naar voren gekomen. Saxion investeert zeer fors in deze ontwikkeling zowel in de nieuwbouw van de eigen panden maar nu ook met een bijdrage aan de Verbindingszone Stadscampus-Binnenstad. De gemeente heeft aan Saxion altijd aangegeven dat de gemeente zou bijdragen aan de versterking van de Stadscampus door het verbeteren van de openbare ruimte.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Door de integrale ontwikkeling en bundeling van activiteiten op het gebied van kennis, zorg en technologie in de bestaande stad wordt een grote duurzaamheidswinst behaald. Een bundeling zorgt voor een beperking van de mobiliteitsstromen. De ligging nabij het station zorgt voor een goede en duurzame bereikbaarheid.

Kosten, opbrengsten, dekking
De totale kosten voor de versterking van de Verbindingszone Stadscampus Binnenstad worden geraamd op € 1.600.000,- In het raadsvoorstel wordt in totaal € 300.000,- gevraagd als gemeentelijke cofinancieringsbijdrage. Daarnaast zal vanuit de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente een provinciale bijdrage worden gedaan van € 1.000.000,-. Ook Saxion zal een bijdrage doen van € 300.000,-. De gemeente neemt daarmee 19% van de kosten voor haar rekening. Saxion levert een vergelijkbare bijdrage van 19% van de kosten. Vanuit de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente wordt 63% van de kosten gedekt. De algemene risico's voor subsidies zijn ook hier van toepassing (verantwoording).

In onderstaande tabel is een globale kostenraming opgenomen. Het kredietvoorstel gaat uit van een totaalbedrag van € 1,6 miljoen. Hierin zijn middelen opgenomen voor de herinrichting van de Van Galenstraat en ook voor het kruispunt met de Ruyterlaan en de aansluiting Nijverheidsstraat/Piet Heijnstraat/Hoedemakersplein. Ook zijn er middelen opgenomen voor planvoorbereiding en proceskosten (overleg met aanwonenden/belanghebbenden/belangenorganisaties/Syntus e.d). Ook wordt uitgegaan van een bijdrage vanuit dit budget aan verschillende voorzieningen in de van Galenstraat. Het gaat hierbij om de aanleg van extra straatmeubilair, fietsvoorzieningen en de uitgebreide trappartij die Saxion aanlegt bij de entree van het gebouw. De trap komt grotendeels in de openbare ruimte te liggen en voegt extra kwaliteit toe aan de aansluiting van de nieuwbouw van Saxion op de openbare ruimte.

Kosten

Onderdeel	Omschrijving	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Subtotaal
Van Galenstraat	Raming volledige herinrichting	4.417	m^2	€ 100,00	€ 441.700,00
De Ruyterlaan	Raming aanpassing	2.705	m^2	€ 100,00	€ 270.500,00
Hoedemakersplein	Raming aanpassing	2.818	m^2	€ 100,00	€ 281.800,00
Piet Heinstraat	Raming aanpassing	219	m^2	€ 100,00	€ 21.900,00
Trap/fietsvoorzieningen	Aanleg diverse voorzieningen	1	stelpost	€ 300.000,00	€ 300.000,00
Plankosten	Raming plankosten obv POM	1	raming	€ 200.000,00	€ 200.000,00
Onvoorzien	Restant	6%	percentage	€ 1.515.900,00	€ 84.100,00
Totaal					***€ 1.600.000,00***

Dekking

Onderdeel	Bedrag	
Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	€ 1.000.000,00	63%
Bijdrage Saxion	€ 300.000,00	19%
Algemene Reserve (MSI)	€ 300.000,00	19%
Totaal	***€ 1.600.000,00***	

Bij de vaststelling van de programmabegroting 2014 is besloten om de nog niet verplichte bedragen van de reserve MSI in 2015 toe te voegen aan de Algemene Reserve ter verbetering van het weerstandsvermogen. Dit betrof een bedrag van € 3 miljoen, dat nog niet verplicht was. Het kredietvoorstel ten behoeve van de Verbindingszone Stadscampus-Binnenstad is een onderdeel dat nog niet gereserveerd is.

Vanwege de benodigde cofinanciering en het ontbreken van andere dekkingsbronnen stellen wij voor de co-financiering te dekken uit de algemene reserve. Door de onttrekking van 3 ton aan de algemene reserve verslechtert de ratio weerstandsvermogen met 0,007.

De komende periode willen we nog de optie open houden voor additionele externe middelen in dit project als substitutie voor gemeentelijke middelen met het oog op de beperkte financiële mogelijkheden van de gemeente Enschede.

In volgende tabel wordt weergegeven welk gedeelte van de eerdere 3 miljoen euro resteert na inzet op projecten waarvoor een raadsvoorstel is ingediend, inclusief voorliggende raadsvoorstel.

Oorspronkelijk gereserveerd voor:	**Bedrag in euro**	**In raadsvoorstel opgenomen**	**Datum raadsvoorstel**	**Restant ongelabeld**
Boswinkel	1.000.000	500.000	Febr. 2014	
Plankosten herstructurering 2015	500.000	500.000	PB 2015 nov. 2014	
Kennishuis	1.000.000			
Stadsweide Overall	500.000	300.000	Maart 2014	
Verbindingszone Stadscampus-Binnenstad	0	300.000	December 2014	
Totaal	**3.000.000**	**1.600.000**		**1.400.000**

Communicatie
In het krediet wordt rekening gehouden met ondersteuning vanuit de afdeling communicatie en is een beperkt budget opgenomen. In principe wordt zoveel mogelijk de communicatie integraal voor het centrum opgepakt en wordt vanuit de projecten daar een bijdrage aan gedaan.

Er zal overleg worden gevoerd met de gebruikers/eigenaren die in en rond de Van Galenstraat zijn gesitueerd waarbij hun ambities/wensen meegenomen kunnen worden bij de uitwerking van het ontwerp.

Vervolg
Na kredietverlening zal de visie en een eerste schetsontwerp worden opgesteld, en wordt een inventarisatie gedaan van wensen en ideeën van aanpalende bedrijven en instellingen. De resultaten worden teruggekoppeld aan stadsdeelcommissie centrum, waarna de verdere uitwerking van het ontwerp zal volgen. De daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats $3^{e}/4^{e}$ kwartaal 2015 in nauwe afstemming met de bouw van Saxion.

Over de voortgang van het project houden wij u door middel van de gangbare procedure rondom projectrapportages op de hoogte.

Gemeente Enschede

Bijlagen

1. Begrotingswijziging

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Beleidsplan Gladheidbestrijding		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren agendaletter (C)		
Programma	*LO*	Aangeboden aan Raad	4 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400242471

Wij stellen u voor te besluiten om:
1. Het beleidsplan Gladheidbestrijding vast te stellen.

Inleiding
In 2010 heeft uw Raad het Gladheidbestrijdingsplan 2011-2014 vastgesteld. Omdat dit plan eindigt in 2014 hebben wij een nieuw beleidsplan opgesteld voor de komende jaren. Er zijn een paar kleine wijzigingen opgenomen ten opzichte van het oude Gladheidbestrijdingsplan.

Wettelijk kader
Vanuit de Wegenwet geldt voor de gladheidbestrijding een inspanningsverplichting en dus geen resultaatverplichting. Om aan de inspanningsverplichting te voldoen moet er sprake zijn van een adequate gladheidbestrijding, dat wil zeggen een vastgestelde selectieve aanpak van de gladheidbestrijding, gebaseerd op afwegingen van o.a. verkeersveiligheid, toegankelijkheid, milieubelasting en de beschikbare financiële middelen.

Beleidskaders
Het Gladheidbestrijdingsplan 2011-2014 heeft zich in de afgelopen jaren bewezen als effectief en toekomstbestendig. Het beleid in het nieuwe beleidsplan is daarom niet wezenlijk veranderd. Vanuit de programmabegroting 2014-2017 is per 2015 een taakstelling opgelegd. Hiervoor zijn maatregelen gezocht die geen directe invloed hebben op de weggebruikers, zoals het optimaliseren en deels verlengen van de strooiroutes. Het beleid is hierop aangepast.

In het nu voorliggende Beleidsplan Gladheidbestrijding staan de beleidsuitgangspunten waarmee we bepalen welke wegen en fietspaden we strooien. De te strooien wegen zijn gebaseerd op de wegtypering en de fietsnetwerkkaart van het mobiliteitsplan en de Fietsvisie, aangevuld met wegfuncties zoals busroutes en industrie. Dit komt overeen met de landelijke CROW[1]-richtlijnen. We voeren de gladheidbestrijding uit op de stroomwegen, verkeersaders, busroutes, en ontsluitingswegen in industriegebieden en aanliggende fietspaden. Aanvullend strooien we op de brandweerroutes ten behoeve van de hulpverleningsdiensten, de hoofdfietsroutes richting de Voortgezet Onderwijscomplexen. Bij sneeuwval strooien we alle wegen in de binnenstad. Door de wegtypering en aanvullende routes toe te passen, sluit de gladheidbestrijding goed aan op het gebruik van de wegen en fietsroutes. Dit is niet gewijzigd ten opzichte van het vorige beleidsplan.

Bezuinigingstaakstelling
Vanaf 2015 is een structurele taakstelling opgelegd van 200.000 euro. Hierbij gaan we uit van efficiencymaatregelen die zo beperkt mogelijk effect hebben op de weggebruikers en mogen we volgens een motie niet minder wegen strooien. Dit doen we door onder andere met minder strooiers verlengde routes te rijden. We blijven wél alle wegen strooien die nu ook op de strooikaart zijn aangegeven. Hiermee is aan de aangenomen motie d.d. 11-11-2013 tegemoet gekomen.

Strooikaart
Alle volgens het beleidsplan te strooien wegen nemen we op in de strooikaart. Jaarlijks leggen wij de concept-strooikaart van juni tot september ter inzage. Iedereen kan dan zienswijzen indienen voor een wijziging van de strooikaart. B&W stelt in oktober de strooikaart vast, samen met de beantwoording van de zienswijzen. De strooikaart voor de komende winter 2014-2015 heeft al ter inzage gelegen en is door het College vastgesteld. Het nieuwe beleidsplan heeft geen invloed op de samenstelling van de strooikaart.

[1] CROW: onafhankelijke landelijke kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeer en vervoer.

Beoogd resultaat
Gladheidbestrijding voeren we in winterse omstandigheden uit om de verkeersveiligheid te bevorderen, de doorstroming te optimaliseren en de bereikbaarheid op peil te houden. Zonder gladheidbestrijding is er meer kans op ongelukken en economische en maatschappelijke schade. Het beleidsplan geeft de kaders aan waar en hoe wij de gladheidbestrijding zo efficiënt mogelijk uitvoeren.

Argumenten
1.1 We kunnen het huidige beleid voortzetten
Het oude beleid heeft zich bewezen als effectief en toekomstbestendig. Tevens is het passend aan de paragraaf 'Bereikbaarheid & Mobiliteit' van het huidige coalitieakkoord. Het nu voorliggende nieuwe Beleidsplan Gladheidbestrijding bevat daarom geen grote beleidswijzigingen en heeft dan ook geen einddatum meer meegekregen.
In de afgelopen vier jaar zijn een paar kleine aanpassingen uitgevoerd die nu zijn opgenomen in het nieuwe beleidsplan. Na de sneeuwrijke winters van 2010-2011 is in 2012 besloten een strategische zoutvoorraad aan te leggen, om zouttekorten in de toekomst te voorkomen.
Daarnaast is een beleidswijziging voor de uitvoering opgenomen om een efficiencymaatregel ten behoeve van het realiseren van de taakstelling in te kunnen zetten. Om de routes te optimaliseren zijn de routes verlengd, waardoor de hele stad binnen 5 uur is gestrooid.

1.2 De taakstelling vullen we in met efficiency- (90.000 euro) en bedrijfsvoering maatregelen (110.000 euro)
Per 1 januari 2015 vullen we het grootste deel van de taakstelling in met bedrijfsvoering maatregelen. Dit vraagt geen beleidswijziging.
Om de opgelegde taakstelling volledig in te kunnen vullen, zijn als efficiencymaatregel de routes verlengd. Met minder strooiers kunnen we dan toch alle wegen blijven strooien van de huidige strooikaart.

Kanttekeningen
1.1 Bij sneeuwval kan het iets langer duren voordat alle routes sneeuwvrij zijn
De taakstelling op gladheidbestrijding (200.000 euro) is van dien aard dat de uiterste grenzen zijn opgezocht om maatregelen te vinden die geen directe invloed hebben op de weggebruikers. Door de routes te verlengen van 3 uur naar 5 uur zijn er minder machines en personeel nodig per strooiactie. Dit is bij de normale preventieve gladheidbestrijding geen probleem voor de weggebruikers. De gladheidbestrijding is dan namelijk uitgevoerd voordat het glad wordt en voordat de ochtendspits begint (07:00 uur).
Bij sneeuwval overdag duurt het wellicht langer dan we voorheen gewend waren voordat alle wegen sneeuwvrij zijn. Tegelijkertijd duurt het overdag toch altijd al langer, aangezien de kans aanwezig is dat ook de strooiers dan in de file kunnen komen te staan. Voordeel van sneeuw is dat de gladheid goed zichtbaar is en de weggebruiker er zijn snelheid goed op kan aanpassen. Vanaf de winter 2015-2016 werken we met deze verlengde strooiroutes. Hiervoor maken we nieuwe strooiroutes, waarbij we aparte strooiroutes voor sneeuwval maken, zodat we in ieder geval de hoofdroutes zo snel mogelijk sneeuwvrij maken.

1.2 Ons risicoprofiel verandert
Door de voorgestelde veranderingen zijn er situaties denkbaar waarbij het bestrijden van gladheid 5 uur duurt, waar het nu nog 3 uur is. Nadrukkelijk zij gesteld dat dat niet bij preventieve gladheidbestrijding het geval is, maar tegelijkertijd is ook duidelijk dat het wel kan voorkomen bij sneeuwval. Dat betekent dat sommige wegen straks soms voor langere tijd dan nu minder goed begaanbaar zullen zijn. Mochten zich in die situatie ongelukken voordoen, dan is het denkbaar dat we als wegbeheerder aansprakelijk gesteld kunnen worden. Of ook de rechter ons vervolgens aansprakelijk acht is daarmee overigens niet gezegd. De weersomstandigheden en de eigen verantwoordelijkheid van de weggebruiker worden dan ook meegewogen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Er is blijvende aandacht voor een duurzame uitvoering van de gladheidbestrijding. Nieuwe ontwikkelingen passen we waar mogelijk (operationeel en financieel) toe.
Om de milieubelasting van strooizout zo laag mogelijk te houden, strooien wij met natzout en kan de hoeveelheid strooizout per m^2 wegdek vanuit de cabine worden aangepast.

Kosten, opbrengsten, dekking
Taakstelling
Op de huidige begroting van 923.000 euro is vanaf 2015 een taakstelling opgelegd van 200.000 euro. In het voorliggende Beleidsplan Gladheidbestrijding is deze taakstelling verwerkt. De bedrijfsvoering maatregelen (110.000 euro) voeren we structureel per 2015 in. Voor het aanpassen van de strooiroutes en het wijzigen van de personele en materiele inzet, heeft Twente Milieu meer tijd nodig. Dit gaat in bij de volgende winter per 1 november 2015, waardoor de wijziging ook niet ongewenst midden in de winterperiode valt. Onzeker is het of we de volledige taakstelling in 2015 kunnen invullen binnen het eindproduct Gladheidbestrijding, we zijn daarbij sterk

afhankelijk van het weer. Er is dus sprake van een risico. In de zomernota 2015 kunnen we een eerste doorkijk geven in hoeverre dat risico zich al heeft voorgedaan.

Reguliere afspraken
In het verleden is vastgesteld dat eventuele overschrijdingen op de begroting Gladheidbestrijding worden gedekt uit algemene middelen. De begroting is opgesteld voor een normale winter. Bij zwaardere winterse omstandigheden is het in verband met de verkeersveiligheid wenselijk en noodzakelijk dat de gladheidbestrijding altijd wordt uitgevoerd.

Communicatie
Het beleidsplan Gladheidbestrijding en de strooikaart plaatsen we op het digitaal loket van de gemeente en maken we bekend in de Huis aan Huiskrant. Voor en tijdens het strooiseizoen 2015-2016 informeren wij de weggebruikers over de verlengde strooitijd. Tevens wijzen wij op de eigen verantwoordelijkheid van de weggebruikers om hun rijgedrag aan de omstandigheden aan te passen.

Vervolg
In 2015 bereidt Twente Milieu de wijzigingen in uitvoering voor, om per 1 november 2015 met nieuwe aaneengesloten verlengde strooiroutes te rijden.

Bijlagen

1. Beleidsplan Gladheidbestrijding

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Beleidsplan Gladheidbestrijding

Gemeente Enschede
Oktober 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting 3
1. Inleiding 4
1.1 Waarom een nieuw Beleidsplan Gladheidbestrijding? 4
1.2 Doel van dit beleidsplan 4
1.3 Leeswijzer 4
2. Gladheidbestrijding, een algemeen kader 5
2.1 Doel van gladheidbestrijding 5
2.2 Wet- en regelgeving 5
2.3 Landelijke richtlijnen 5
3. Beleidskaders 6
3.1 Kaders volgen(s) de landelijke richtlijnen 6
3.2 Waar wel en waar niet strooien? 6
4. Uitvoering 9
4.1 Werkwijze 9
4.2 Hoe en wanneer strooien? 10
4.3 Zoutverbruik en voorraad 12
4.4 Milieu, duurzaamheid en innovaties 12
5. Financieel 14
5.1 Financiële taakstelling 14
5.2 Het budget 14

Bijlagen 15
Bijlage 1: Begrippenlijst 16
Bijlage 2. Hoofdwegenstructuur (mobiliteitsplan) 17
Bijlage 3. Fietsroutes 18
Bijlage 4. Brandweer uitrukroutes 19
Bijlage 5: Processchema strooiactie 20

Samenvatting

Gladheidbestrijding is belangrijk voor een goede en veilige doorstroming van het verkeer naar en door de stad. Het huidige beleid van gladheidbestrijding op de wegen in Enschede heeft zich in de afgelopen jaren bewezen in effectieve uitvoering van de gladheidbestrijding en is toekomstbestendig.

De kaders voor het beleid voor gladheidbestrijding volgen de landelijke richtlijnen van de CROW (landelijk adviesorgaan voor wegenbeheer). De combinatie van deze richtlijnen, wettelijke kaders en wegencategorisering geeft een goede en vaste basis voor de strooikaart.

Naast de richtlijn-categorieën zoals gebiedsontsluitingswegen, busroutes, fietspaden, brandweerroutes en dergelijke zijn in het verleden op verzoek van de Gemeenteraad aanvullend de hoofdfietsroutes naar het Voortgezet Onderwijs en de binnenstad als extra gladheidbestrijdingscategorie opgenomen.

Er zijn een paar kleine wijzigingen opgenomen in dit nieuwe beleidsplan, maar het beleid is niet wezenlijk veranderd, wat aanleiding geeft om geen einddatum aan dit stuk mee te geven.

In de programmabegroting 2014 is een taakstelling opgelegd op gladheidbestrijding vanaf 2015. De opdracht die is meegegeven, is om de uitwerking van deze taakstelling geen direct effect te laten hebben op de doorstroming en veiligheid van de weggebruikers. De gevonden (efficiency) maatregelen voldoen daar aan. Voor de uitvoering maken we langere aaneengesloten strooiroutes, wat naar verwachting geen direct effect heeft op de doorstroming en de veiligheid.

1. Inleiding

1.1 Waarom een nieuw Beleidsplan Gladheidbestrijding?

Het vorige Beleidsplan Gladheidbestrijding is op 5-10-2010 door de Raad vastgesteld voor de periode 2011-2014. Dit voorliggende beleidsplan is opgesteld voor 2015 en verder. Er is geen einddatum aan meegegeven, aangezien het beleid niet wijzigt en toekomstbestendig is. Gladheidbestrijding is een verantwoordelijkheid van de gemeente, vanuit de zorgplicht in de wegenverkeerswet. De wijze waarop, en de kaders waarbinnen we gladheidbestrijding uitvoeren, stellen we vast in dit Beleidsplan Gladheidbestrijding.

1.2 Doel van dit beleidsplan

Een efficiënte gladheidbestrijding op wegen en fietspaden van de gemeente Enschede is belangrijk voor een goede doorstroming van het verkeer naar en door de stad bij winterse omstandigheden. Op alle wegen en fietspaden de gladheid bestrijden is operationeel onmogelijk en financieel en milieutechnisch onwenselijk. Dit beleidsplan geeft aan waar, wanneer en hoe we de gladheid bestrijden.

In dit beleidsplan bereiken we een evenwicht tussen:

- Verkeersveiligheid, veilige verkeersdoorstroming,
- kostenefficiency,
- milieu en duurzaamheid.

1.3 Leeswijzer

In het kader leest u wat de inhoud van de hoofdstukken van dit beleidsplan is.
In het beleidsplan wordt verwezen naar bijlagen. In bijlage 1 is een begrippenlijst opgenomen met de meest voorkomende vaktermen.

Hfdst.	Naam	Wat?
2	Gladheidbestrijding, een algemeen kader	Waarom is gladheidbestrijding noodzakelijk? Wat zijn de wettelijke kaders? Hoe gaan we om met het milieu, duurzaamheid en innovaties?
3	Beleidskaders	Belang van landelijke richtlijnen. Waar wel/ niet strooien? Hoe en wanneer strooien?
4	Uitvoering	Hoe strooien we bij gladheid en bij sneeuw? Hebben we genoeg zout in voorraad?
5	Financieel	Hoeveel budget hebben wij de komende jaren beschikbaar?

2. Gladheidbestrijding, een algemeen kader

In dit hoofdstuk schetsen we het kader waarbinnen we de gladheidbestrijding uitvoeren. Duidelijk wordt welke wet- en regelgeving van toepassing is. We geven aan welke milieu- en duurzaamheidsaspecten van invloed zijn en waar innovatie mogelijk is.

2.1 Doel van gladheidbestrijding

De wegen en fietspaden zijn in beheer van de gemeente. Het wegbeheer is beschreven in het Wegenbeleidsplan 2014-2018. Gladheidbestrijding is een aparte discipline. Gladheidbestrijding voeren we in winterse omstandigheden uit om de verkeersveiligheid te bevorderen, de doorstroming te optimaliseren en de bereikbaarheid op peil te houden. Zonder gladheidbestrijding is er kans op ongelukken en economische en maatschappelijke schade.

2.2 Wet- en regelgeving

In deze paragraaf leest u een toelichting op de wet- en regelgeving die van toepassing is op gladheidbestrijding.

Wegenwet

Juridisch valt gladheidbestrijding onder het onderhoud van wegen. De wegbeheerder is volgens artikel 15 e.v. van de Wegenwet verantwoordelijk voor het onderhoud van de wegen. De zorgplicht voor het in goede en veilige staat verkeren van wegen geldt ook voor de bestrijding van gladheid als gevolg van winterse omstandigheden.

Vanuit de Wegenwet geldt voor de gladheidbestrijding een inspanningsverplichting en dus geen resultaatverplichting. Om aan de inspanningsverplichting te voldoen moet er sprake zijn van een adequate gladheidbestrijding, dat wil zeggen een vastgestelde selectieve aanpak van de gladheidbestrijding, gebaseerd op afwegingen van o.a. verkeersveiligheid, toegankelijkheid, milieubelasting en de beschikbare financiële middelen.

Burgerlijk Wetboek en eigen verantwoordelijkheid weggebruikers

Op grond van het Burgerlijk Wetboek (art. 6:174) bestaat voor gemeenten een risicoaansprakelijkheid wanneer wegen en fietspaden niet voldoen aan de gestelde eisen in de gegeven omstandigheden. Deze wettelijke bepaling houdt ook in dat van alle verkeersdeelnemers verwacht mag worden dat zij het eigen verkeersgedrag aan de winterse omstandigheden aanpassen. Op het digitaal loket van www.enschede.nl onder ‘Gladheidbestrijding’ en in de jaarlijkse communicatie in Huis aan Huis communiceren wij dit nadrukkelijk met de weggebruikers. Weggebruikers hebben zelf een grote rol bij het veilig rijden tijdens (mogelijke) gladheid.

2.3 Landelijke richtlijnen

Waar en wanneer gaan we strooien? Hoeveel zout per m² is optimaal? Binnen welke tijd mag verwacht worden dat een strooigebied is behandeld? Hiervoor gebruiken wij de algemeen gehanteerde CROW- richtlijnen. De CROW is een onafhankelijke kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeer & vervoer. Omdat er geen concrete regelgeving bestaat voor gladheidbestrijding, wordt er wel een zekere status ontleend aan de richtlijnen. In de volgende hoofdstukken geven we aan hoe we deze richtlijnen inzetten bij de beleidskaders en de uitvoering van de gladheidbestrijding.

3. Beleidskaders

In dit hoofdstuk geven wij aan binnen welke kaders wij ons doel bereiken: efficiënte gladheidbestrijding voor een goede doorstroming van het verkeer naar en door de stad in winterse omstandigheden.

3.1 Kaders volgen(s) de landelijke richtlijnen

Bij gladheidbestrijding staat de veiligheid van de weggebruiker voorop. Het is echter, gezien het grote areaal aan wegen en fietspaden, zowel economisch als organisatorisch onmogelijk om op alle wegen en paden de gladheid te bestrijden. Het is daarom noodzakelijk om belangen af te wegen en op grond daarvan prioriteiten te stellen.

Prioritering volgens landelijke richtlijnen

Volgens de landelijke CROW-richtlijnen ligt de prioriteit doorgaans bij gebiedsontsluitings-wegen (verkeersaders), routes van het openbaar vervoer (busroutes), schoolroutes en de toegankelijkheid voor hulpdiensten (brandweerroutes). Daarnaast zijn in het verleden, op verzoek van de Gemeenteraad, aanvullend de hoofdfietsroutes naar het Voortgezet Onderwijs en de Binnenstad als extra categorie opgenomen.

Grote strooier in actie in het buitengebied

3.2 Waar wel en waar niet strooien?

In deze paragraaf gaan we dieper in op de indeling van de wegen en fietspaden en wat dit betekent voor de gladheidbestrijding.
In tabel 1: ‘Prioritering’ is aangegeven welke prioriteit wij geven aan de verschillende wegcategorieën en routes. Wegen met een strooiprioriteit hoog en middel nemen we op in de strooikaart.
In bijlage 2, 3 en 4 zijn de kaarten opgenomen met de huidige beleidslijnen voor wegcategorisering, brandweerroutes en fietsroutes.

Naast de prioriteit van wegen is de spreiding van strooiroutes bepalend voor opname in de strooikaart. Parallelle routes voegen we waar mogelijk samen op één weg. Dit geldt vooral voor (hoofd)fietsroutes. Daarnaast is de technische bereikbaarheid van de strooiers bepalend, zoals te smalle of doodlopende straten.

Tabel 1. Prioritering

Wegcategorie/type route	Verkeersfunctie	Kenmerken	Max. rijsnelheid
Verkeersader	Stromen	2x1 Rijstroken; Rijbaanscheiding,	50 tot 80 km/u
Busroute	Specifieke Stadsbusroute	2 x1 Rijstroken; Busbaan	50 km/u
Hellingen en bruggen	Stromen en uitwisselen	Variabel	50 tot 80 km/u
Ontsluitingsweg industriegebied *[1]	Uitwisselen, beperkt gebruik	Geen aparte rij-stroken; pleinen	50 km/u
Brandweerroute *[2]	Divers	Divers	Divers
Hoofdfietsroute (Fietsvisie 2013 en Fietsnetwerk 2004)	Stromen en uitwisselen	Aanhoudend benut	Divers
Hoofdfietsroute naar Voortgezet Onderwijs*[2]	Stromen en uitwisselen	's morgens vroeg en 's middags	Divers
Fietsroute (Fietsvisie 2013 en Fietsnetwerk 2004)	Stromen en uitwisselen	Regelmatig benut	N.v.t.
Fietsroute recreatief	Recreatief	Incidenteel, recreatief benut	N.v.t.
Binnenstad *[3]	Winkelgebied	Winkelcentrum; alleen bij sneeuwval	Stapvoets
Marktterrein *[4]	Tijdens markttijd: winkelgebied	Alleen voor marktdag	n.v.t.
Overige wegen	Uitwisselen, woongebied	Geen aparte rijstroken; fiets op rijbaan	30 tot 50 km/u

*[1] Hoofdontsluitingswegen in industriegebieden worden niet gestrooid in het weekeinde.
*[2] Voor brandweerroutes en schoolroutes heeft de CROW geen richtlijn. In de CROW-tekst wordt het wel genoemd als type route waar prioriteit aan wordt gegeven.
*[3] CROW geeft hier geen 'richtlijn', maar een 'aanbeveling', i.v.m. lokaal sterk verschillende omstandigheden.
*[4] Marktterreinen worden alleen op de betreffende marktdag gestrooid.

Fietsroutes

De fietsroutes vormen een belangrijk onderdeel van de gladheidbestrijding. Fietsers vormen een groot deel van de mobiliteit en leveren een essentiële bijdrage aan het bereikbaar houden van de stad. Fietsers zijn echter ook kwetsbaarder. Daarnaast is het effect van gladheidbestrijding op fietspaden minder dan op wegen. De smalle fietsbanden rijden het zout onvoldoende in de ijslaag. Pekelsproeien werkt (op asfalt fietspaden) beter dan natzout strooien, maar komt vanwege de fors hogere kosten niet in aanmerking. Ditzelfde geldt voor het borstelen van sneeuw in plaats van schuiven.

In 2013 is de Fietsvisie vastgesteld. De fietsroutes in de Fietsvisie zijn gericht op versterken van de verbinding naar werkgelegenheid in stadsdeel West en het Centrum. Deze verbindingen bevorderen het gebruik van de fiets boven de auto voor het woon-werkverkeer in Enschede. De al ingerichte fietsverbindingen maken onderdeel uit van de voor gladheidbestrijding opgenomen fietsroutes zoals die zijn aangegeven in de kaart in bijlage 3.

De Fietsersbond is zeer betrokken bij de uitvoering van de gladheidbestrijding op de fietsroutes. Er is direct contact over meldingen, zij stellen evaluaties op na bijzondere situaties en de gladheidbestrijding is een onderwerp in het verkeersoverleg met de wethouder. De fietsersbond zou graag meer aandacht zien voor nog grotere nabewerking van sneeuw op de aanliggende fietsstroken langs de hoofdwegen en geeft voorkeur aan borstelen van de sneeuw in plaats van schuiven. Nabewerking voeren we overdag uit als sneeuw de fietsstroken is opgereden. Borstelen heeft te veel nadelen om nu in te zetten, zoals wegschietende steentjes, lage werksnelheid, maar vooral ook de hoge kosten.

Strooikaart

De beleidslijnen en prioriteitstellingen komen samen tot uiting in de strooikaart. De strooikaart is opgebouwd uit alle wegen en fietspaden met strooiprioriteit hoog en middel. In de bijlagen 2 t/m 4 zijn de kaarten per categorie weergegeven. Jaarlijks passen we de strooikaart aan op eventuele wijzigingen, zoals nieuwe wegen of fietspaden. In de zomer ligt de strooikaart minimaal zes weken ter inzage. B&W stelt de strooikaart vast, met de eventueel te beantwoorden zienswijzen en wijzigingen, voor de start van het winterseizoen (1 november). De strooikaart is beschikbaar op het digitaal loket van www.enschede.nl onder ‘gladheidbestrijding’.

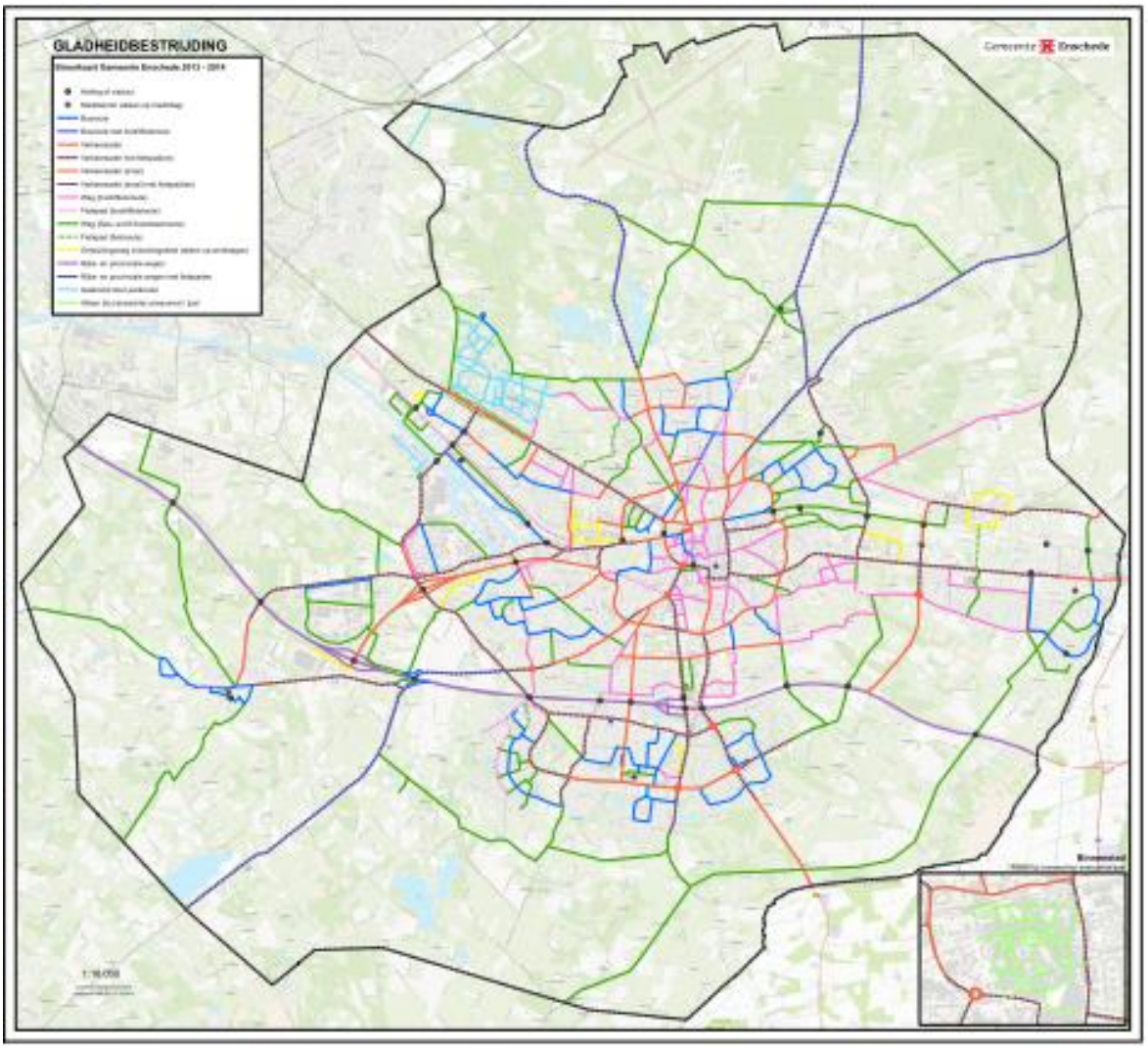

Voorbeeld strooikaart

4. Uitvoering

In dit hoofdstuk geven wij aan hoe wij de gladheidbestrijding uitvoeren om de weggebruiker zo veilig mogelijk door en naar de stad te laten gaan en welk materieel, personeel en strooimiddelen wij daarvoor inzetten.

4.1 Werkwijze

Uitvoerende organisatie

De uitvoering van de gladheidbestrijding op basis van de strooikaart ligt bij Twente Milieu. In de dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen de Gemeente Enschede en Twente Milieu staat vermeld binnen welke kaders we de gladheidbestrijding uitvoeren.

Materieel en personeel

Voor een goede en adequate uitvoering heeft Twente Milieu in de periode tussen 1 november en 1 april een piketdienst ingericht. Hierdoor is er te allen tijde een volledige strooiploeg beschikbaar, die via een 24 uur per dag telefonisch bereikbare coördinator direct oproepbaar is. Bij een volledige strooiactie worden ongeveer 8 grote strooiers en 9 kleinere fietspadstrooiers en met even zoveel chauffeurs ingezet. Hieronder valt ook de kleine 'ommetjesstrooier' die we inzetten op de locaties waar de fietspaden te smal zijn voor de fietspadstrooier.

Grote strooier in actie

Beslissing tot strooiactie

Twente Milieu beslist naar eigen inzicht en op eigen verantwoordelijkheid (eigen informatie) of en wanneer er wordt gestrooid. Het uitrukken voor een preventieve strooiactie (voorkomen van gladheid) gebeurt op grond van de weersverwachting van Meteo Consult[1]. Tevens wordt uitgereden zodra provincie Overijssel op de aansluitende wegen de gladheid gaat bestrijden. Curatieve strooiacties (bestrijden van gladheid) volgen na melding over gladheid van bijvoorbeeld overige wegbeheerders, Politie of eigen waarneming (vanuit een andere locatie van Twente Milieu) of telefonische melding door Meteo Consult over winterse buien, zoals sneeuw en ijzel, in de regio. In bijlage 5 is schematisch aangegeven hoe de beslissing tot een strooiactie tot stand komt.

[1] *Meteo Consult verschaft actuele weersinformatie via een online internet verbinding.*

Bestrijdingstijd

Vanaf 2016 werken we met aaneengesloten verlengde strooiroutes. De totale maximale bestrijdingstijd van de strooiroutes is dan 5 uur. We maken geen onderscheid in bestrijdingstijd tussen hoofdroutes en overige routes. Voorheen strooiden we de hoofdwegen en hoofdfietsroutes binnen 3 uur en de overige routes binnen 5 uur. Dit is gewijzigd in verband met efficiencymaatregelen. De preventieve actie voeren we uit voor de ochtendspits, dus voor 07:00 uur. Bij curatieve acties overdag zoals sneeuwval duurt het langer dan we gewend waren voordat de sneeuw op alle wegen is weggeschoven. Er worden nog nieuwe gecombineerde routes ontwikkeld, om wel zo veel als mogelijk de hoofdroutes snel klaar te hebben. Bij zware of langdurige sneeuwval is overigens hoe dan ook meer tijd nodig om alle sneeuw weg te schuiven en te strooien. De DVO met Twente Milieu passen we hierop aan.

Samenwerking

Sinds een aantal jaar is er een nauwere samenwerking tussen de omliggende gemeenten en de provincie Overijssel. Het doel is om de gladheidbestrijding zodanig op elkaar te laten aansluiten dat het voor de weggebruiker niet uitmaakt in welke gemeente hij rijdt. Zodra de provincie Overijssel op zijn wegen de gladheid gaat bestrijden, informeert de provincie alle inliggende gemeenten hierover. De gemeente Enschede sluit in principe hierbij aan, mits er hier in de gemeente Enschede ook kans is op gladheid.

4.2 Hoe en wanneer strooien?

Natzout strooien

Sinds 2006 strooien we preventief met natzout in plaats van curatief met droog zout. Preventief strooien houdt in dat je de wegen strooit voordat het glad wordt. Zodra de temperatuur onder het nulpunt zakt zorgt het natzout er voor dat het natte (gecondenseerde) wegdek niet bevriest. Hiermee voorkom je dus gladheid. Bij sneeuwval schuiven we de sneeuw weg en strooien vervolgens (curatief) de weg, zodat het laatste restje sneeuw wegsmelt.

Type strooiactie

Afhankelijk van de aard en omvang van de gladheid passen we de volgende actietypes toe:

a. *Alleen de bruggen en hellingen*[2] bij een geringe kans op gladheid (preventief).
b. *Alle strooiroutes* bewerken (preventief) bij vrijwel zeker optredende gladheid of bij constatering van gladheid (curatief). [incl. a. en bij sneeuwval ook c.]
c. *Alleen bij sneeuwval: alle wegen in de binnenstad*, als uitbreiding van b.

Sneeuw ruimen en zout strooien op het H.J. van Heekplein

[2] *Bruggen en hellingen (incl. de opritten) zijn specifieke objecten die extra gevoelig zijn voor opvriezen bij condensatie.*

Extreme situaties door sneeuw

Bij een kleine sneeuwbui volstaat het strooien met zout. Bij (aanzienlijke) sneeuwval schuift de strooier met sneeuwschuif de sneeuw naar de zijkant weg. De combinatie van schuiven en zout strooien is dan over het algemeen voldoende om gladheid in voldoende mate tegen te gaan of op te lossen.

Winterse omstandigheden met forse pakken sneeuw van meer dan vijf centimeter dik, of langdurige sneeuwval, komen de laatste jaren vaker voor dan vroeger. Oorzaak is waarschijnlijk de klimaatverandering. Er is vaak sprake van grote lokale verschillen in sneeuwval, die niet altijd goed zijn te voorspellen door de weerstations. Voor de verschillende omstandigheden die zich in een winterperiode kunnen voordoen, waarbij vooral sneeuwval van doorslaggevende betekenis is, zijn een aantal situaties beschreven met de bijhorende acties.

Bij aanhoudende sneeuwval en/of grote hoeveelheden sneeuw verwijderen we de sneeuw zo nodig op kritieke locaties, zoals kruisingen en op de fiets(suggestie)stroken. Eventueel voeren we de sneeuw af met speciaal materieel. Dit vergt extra inzet van manuren en materieel met een verhoging van de variabele kosten tot gevolg. Vaak is sprake van een chaotische verkeersituatie, waardoor wegen ook voor de strooiwagens niet of slechts gedeeltelijk toegankelijk zijn om de sneeuw weg te schuiven.
De coördinator van de gladheidbestrijding maakt deel uit van een eventueel op te zetten gemeentelijk coördinatieteam. De gemeente organiseert de communicatie naar de weggebruikers over de specifieke situatie en aanpak.

Handmatig sneeuwvegen rond het Stadhuis

Handmatig sneeuwvegen

Er zijn een aantal situaties en locaties waar bij (forse) sneeuwval de sneeuw handmatig wordt geruimd. De verantwoordelijkheid voor dergelijk handmatig werk ligt bij Stadsdeelbeheer en wordt uitgevoerd door de afdeling Onderhoud Enschede. Het betreft o.a. bushalteplaatsen, Voetgangers Oversteek Plaatsen (VOP) en de hoofdentrees naar de winkelcentra.

4.3 Zoutverbruik en voorraad

Zoutopslag Marssteden

In een 'normale' winter strooien we tussen de 1.000 en 2.000 ton zout op de wegen. De spreiding is groot, aangezien er grote verschillen zijn tussen de winters. Bij sneeuwval strooien we, in vergelijking met normale gladheid, bijvoorbeeld drie keer zoveel zout op de weg om de sneeuw goed te laten smelten. Kwakkelwinters, met nachten onder het nulpunt en overdag erboven met eventueel regen, vragen veel strooiacties, maar in lange droge vorstperioden zijn juist weinig strooiacties nodig.

Zoutloods Marssteden

Bij de uitvoerende instantie Twente Milieu aan de Marssteden ligt 1.500 ton strooizout in de zoutloods opgeslagen. Volgens het contract met de zoutleverancier wordt deze voorraad zo nodig binnen 24 uur aangevuld.

Strategische zoutvoorraad

In geval van een extreme winters gebruiken we veel meer zout dan de beschikbare 2.000 ton zout in het zoutcontract. In de extreme winters van 2009 en 2010 was er een landelijk zouttekort. De zoutleveranciers konden geen zout meer leveren. Als alternatief hebben we wegen met minder zout, of een mengsel van zout en zand gestrooid. Dit leverde echter gevaarlijke situaties en stremmingen in het verkeer op. Om dit te voorkomen hebben we in 2011 de landelijke trend en het advies van de zoutleveranciers gevolgd door een strategische zoutvoorraad aan te kopen van 1.000 ton strooizout.

4.4 Milieu, duurzaamheid en innovaties

De CROW-richtlijnen voor gladheidbestrijding zijn ook gebaseerd op milieu- en duurzaamheidsaspecten en beschikbare effectieve innovaties. Strooi niet meer wegen dan nodig, gebruik zo weinig mogelijk zout per m², gebruik materieel dat goed en makkelijk is in te stellen. Door de richtlijnen te volgen strooien wij zo duurzaam mogelijk.

Wegenzout

Voor een effectieve gladheidbestrijding is het noodzakelijk zout te strooien op de wegen. Zout is een dooimiddel wat zorgt voor een vriespunt verlagend effect op ijs. Hierdoor bevriest het vocht op het wegdek niet bij preventief strooien (voordat het glad wordt) en ontdooit het bevroren vocht snel in geval van curatief strooien (als het al glad is). Een dooimiddel moet voldoen aan de eisen effectiviteit, efficiënt, toepasbaar, beschikbaar, betaalbaar en milieuvriendelijkheid. Het enige dooimiddel dat daar aan voldoet is het huidig gebruikte wegenzout.

Als het zout via de berm of plantvakken in de bodem terechtkomt, kan dit echter nadelige invloed hebben op de groei van planten en bomen. Zout kan blijvende bladschade veroorzaken aan wintergroene struiken en planten die dicht naast de wegen staan. Een groot deel van het zout spoelt binnenstedelijk met het regenwater weg in het riool en hindert daarmee de plantengroei minder.

Alternatieve dooimiddelen

Er zijn geen geschikte alternatieve dooimiddelen die de gladheid voldoende oplossen. Andere dooimiddelen/zouten belasten het milieu vaak nog meer en hebben

doorslaggevende nadelen zoals: onbetaalbaar, eutrofiëring (overbemesting), te hygroscopisch (vocht opnemend), of zelfs bijtend waardoor speciale opslag en kleding noodzakelijk zijn. Dus wegenzout is de beste optie.

Alternatieve strooimiddelen

Als het harder vriest dan 10 °C verliest ook zout zijn smeltkwaliteit. Een alternatief om de gladheid dan iets te verminderen is het toepassen van een stroef makend middel zoals zand. De stroef makende werking is echter matig en het zand kan bij veelvuldig gebruik kolken en riolen verstoppen. We passen zand alleen toe als zout niet meer werkt of beschikbaar is.

Minder zout strooien

Om de nadelige effecten van het strooizout te voorkomen, gebruiken wij verschillende methoden om minder en gerichter zout te strooien. Zo gebruiken we sinds 2006 de 'natzout'-methode in plaats van droog zout, waardoor we ook preventief (voordat het glad wordt) kunnen strooien. Natzout waait niet weg en je strooit tot 40% minder zout per m². De strooibreedte en hoeveelheid zout/m² stelt de chauffeur van de strooiers direct vanuit de cabine bij. Afhankelijk van de gladheid- of wegsituatie strooien ze daardoor altijd met de minimale hoeveelheid zout en komt er zo weinig mogelijk zout in de berm terecht.

De hoeveelheid zout per m² weg wordt voor de uitruk (strooiactie) bepaald. De belangrijkste factor is het type gladheid, sneeuwval en de hoeveelheid zout die nog op het wegdek ligt van eventuele voorgaande strooiacties. We volgen bij deze afwegingen de CROW-richtlijnen.

Innovaties

Vanuit de CROW en NVRD (Vereniging voor afval- en reinigingsmanagement) worden nieuwe methoden en technieken getest en de kennis gedeeld. Huidige innovaties zijn bijvoorbeeld het sproeien van pekelwater en borstelen van sneeuw op fietspaden.

In de gemeenten waar Twente Milieu de gladheidbestrijding uitvoert, zijn deze technieken samen met leveranciers beproefd. Uit de evaluatie blijkt dat zowel sproeien als sneeuw borstelen vooral op fietspaden effectiever werkt, maar dat de kosten hoger zijn.

Aangezien het budget voor gladheidbestrijding omlaag gaat, is er in de komende jaren geen mogelijkheid om deze innovaties in te zetten. Nieuwe ontwikkelingen volgen wij uiteraard op de voet en passen we waar mogelijk toe, of proberen we uit.

Handmatig strooien bushaltes

5. Financieel

In dit hoofdstuk geven we aan hoeveel budget we de komende jaren beschikbaar hebben voor de gladheidbestrijding in Enschede en hoe het budget is opgebouwd.

5.1 Financiële taakstelling

In de Keuzenota en de Programmabegroting 2014-2017 is een taakstelling opgenomen om vanaf 2015 structureel 200.000 euro op de begroting van gladheidbestrijding te bezuinigen, middels efficiency bij Twente Milieu. Dit is gerealiseerd en verwerkt in het budget.

Het uitgangspunt voor de bezuiniging was dat de weggebruiker geen hinder mag hebben van de effecten van de taakstelling. De taakstelling is gevonden in efficiënter werken bij Twente Milieu en een scherpere begroting op basis van een 'normale winter'. Daarnaast zetten wij binnen de gemeente minder beleidsuren in. Een belangrijk deel van de taakstelling vullen we in door langere aaneengesloten strooiroutes in te richten, waardoor we 3 strooiers minder inzetten. Naar verwachting geeft dit geen direct effect op de doorstroming en de veiligheid.

5.2 Het budget

Het budget is voor de komende jaren 723.000 euro per jaar.
Op hoofdlijnen is dit budget als volgt opgebouwd:

• Gemeentelijke kosten *(o.a. personele kosten, communicatie)*	22.000 euro
• Materieel budget: *(strooimiddelen / wegenzout)*	111.000 euro
• Uitvoering gladheidbestrijding *(vaste en variabele kosten)*	590.000 euro
Totaal	723.000 euro

Bijlagen

Bij het Beleidsplan Gladheidbestrijding 2015-2018

Bijlage 1. Begrippenlijst

CROW	De CROW is een onafhankelijke kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeer & vervoer.
Curatief	Strooien nadat gladheid is opgetreden, door opvriezing, sneeuw of ijzel.
Droog(zout)strooien	Strooimethode gebruik makend met standaard droog Wegenzout.
DVO	Dienst Verlenings Overeenkomst, contractafspraken met Twente Milieu over o.a. de gladheidbestrijding.
Fiets(suggestie)strook	Aan de rijbaan gelegen (vaak gekleurde) fietsstrook met onderbroken belijning.
Nat(zout)strooien	Strooimethode gebruik makend van gemengde zoutoplossing (waterbasis) met droog wegenzout.
Preventief	Strooien voorafgaand aan de verwachtte gladheid.
Sneeuwschuif/-ploeg	Materieel om sneeuw van het wegdek te schuiven.
Stromen	Verkeersfunctie doorstroming. Verkeer rijdt met een relatief constante snelheid (in een constante richting).
Strooiactie	Uitruk. Uitrijden van materieel voor de gladheidbestrijding (zout strooien/sneeuw schuiven).
Strooikaart	Alle wegen en fietspaden die onderdeel uitmaken van de gladheidbestrijding (op plattegrond weergegeven).
Strooiprioriteit	Eventuele toedeling van straat of fietspad aan de gladheidbestrijding, afhankelijk van het (verkeers-)belang van de straat of het fietspad.
Strooiroute	Route indeling van de te strooien wegen en fietspaden.
Uitruk	Zie Strooiactie.
Uitwisselen	Verkeersfunctie voor weg waar verkeer met wisselende snelheid en richting rijdt; hier kunnen aansluitingen zitten naar woningen en bedrijven.
VOP	Voetgangers Oversteek Plaats.

Bijlage 2. Hoofdwegenstructuur (mobiliteitsplan)

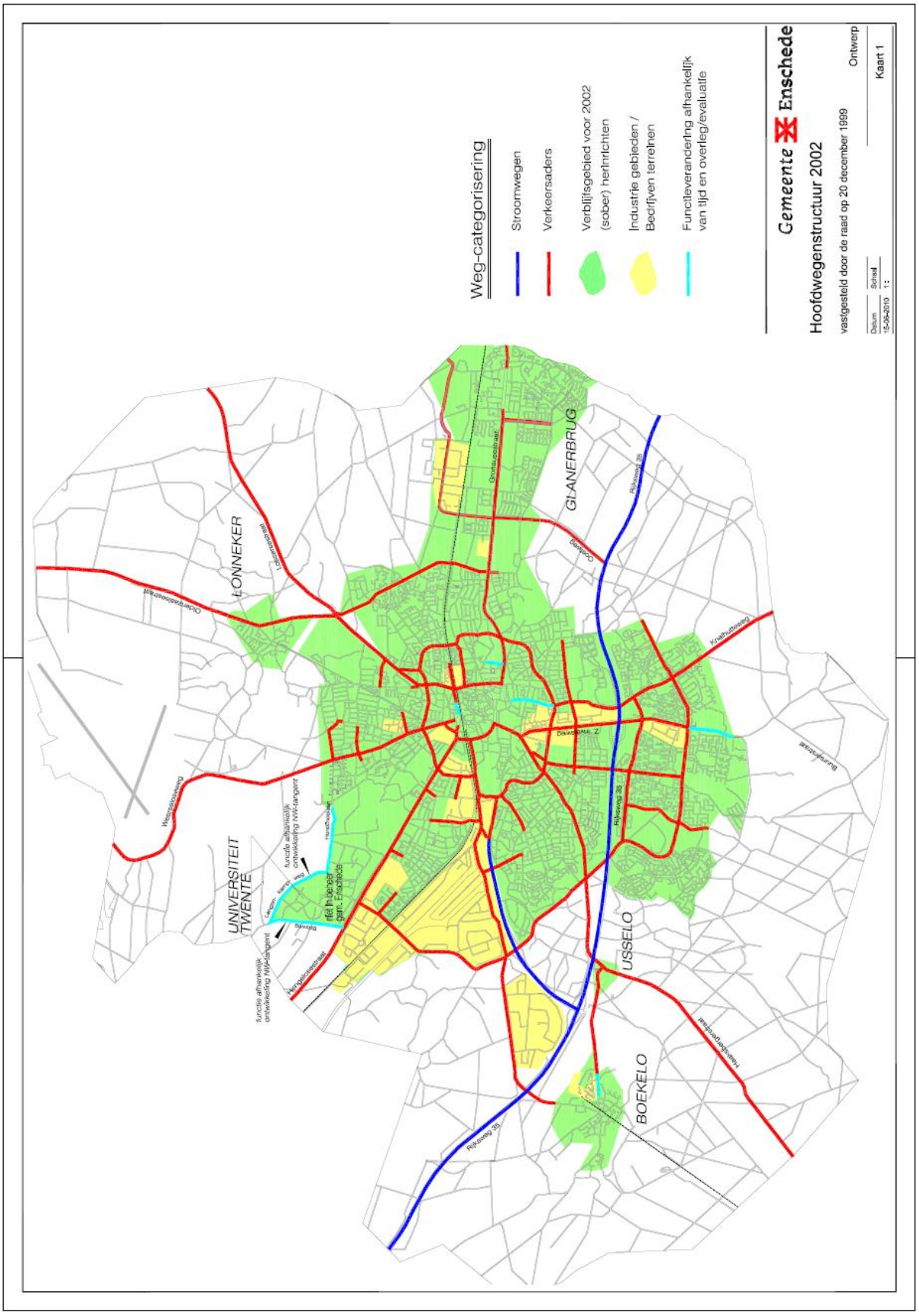

Bijlage 3. Fietsroutes

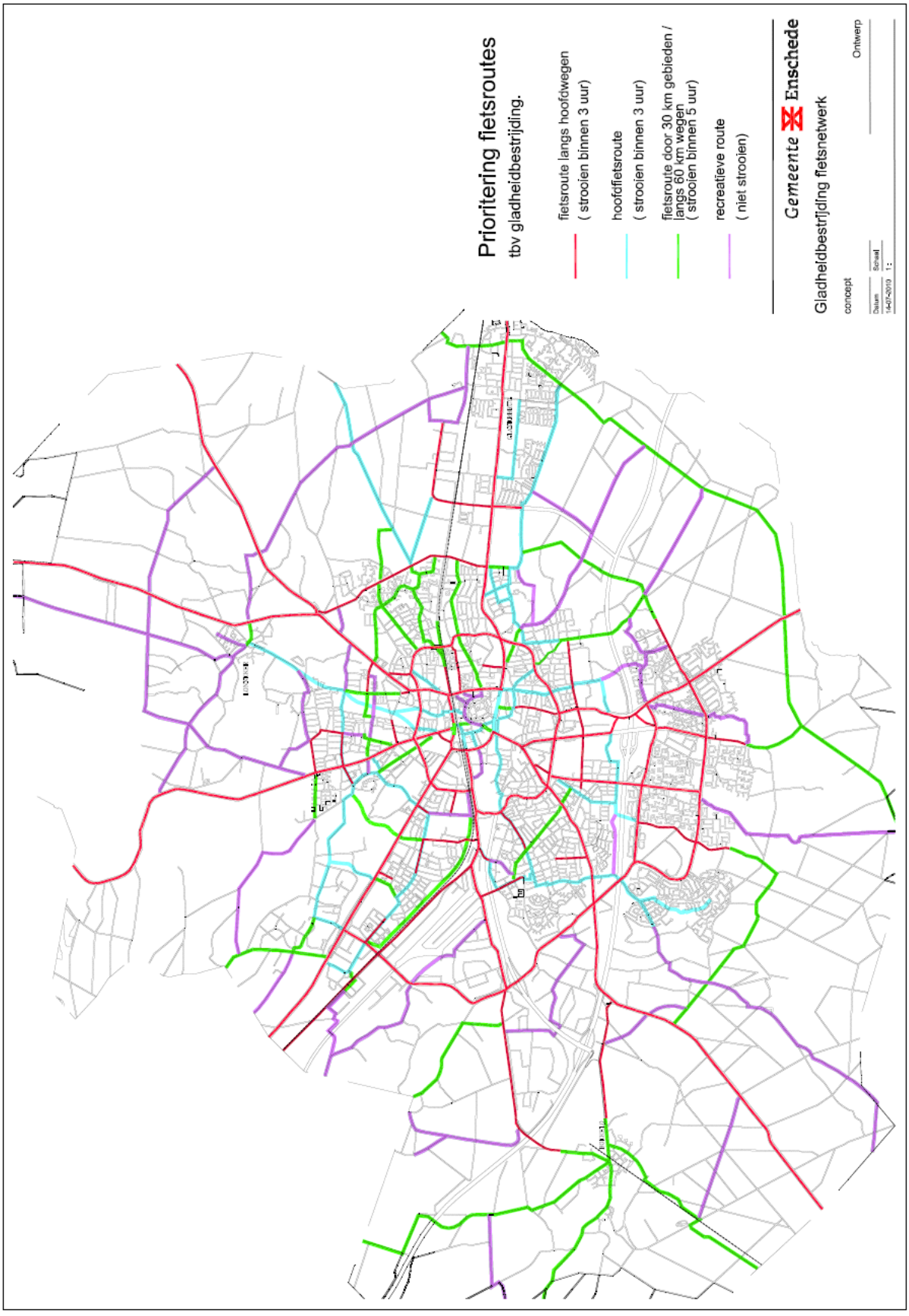

Bijlage 4. Brandweer uitrukroutes

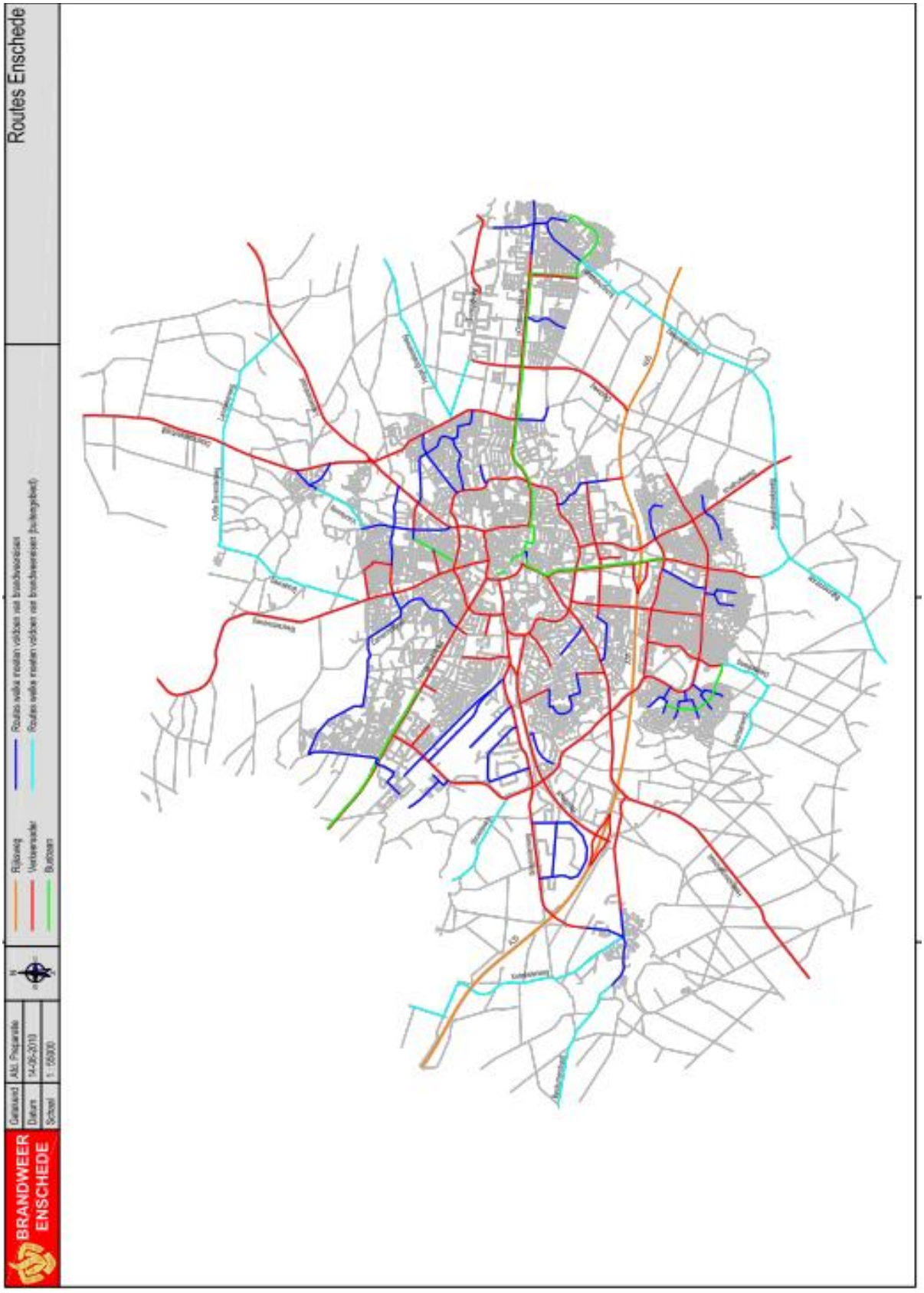

Bijlage 5. Processchema strooiactie

KAM Managementsysteem Twente Milieu	TWENTE MILIEU	
C.5.2 Instructies consignatiedienst		
C.5.2.3 GLADHEIDBESTRIJDING	Proceseigenaar:	Locatiemanager Enschede
	Versiedatum:	Oktober 2013

DOEL
Het op een efficiënte wijze uitvoeren van de gladheidbestrijding.

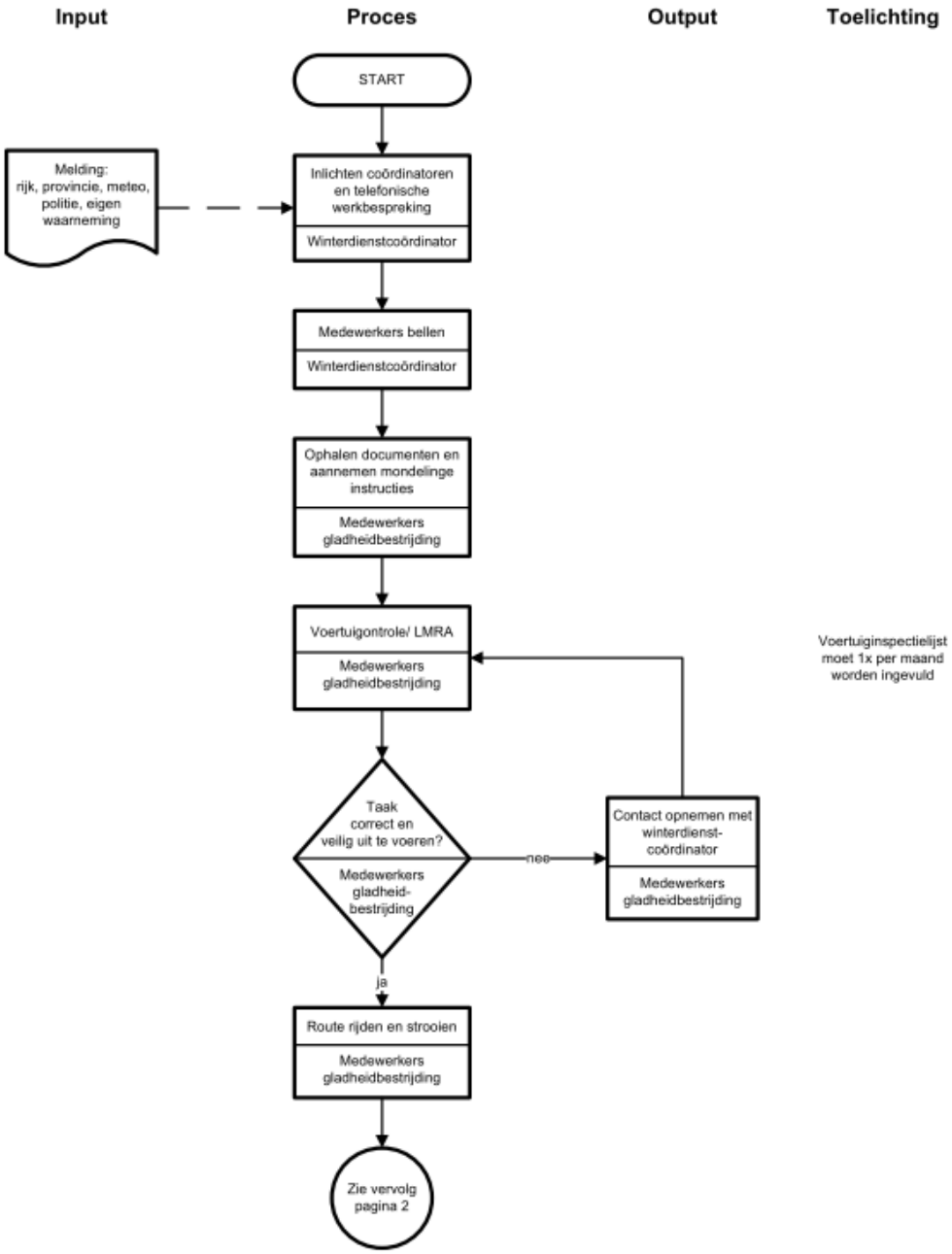

Input **Proces** **Output** **Toelichting**

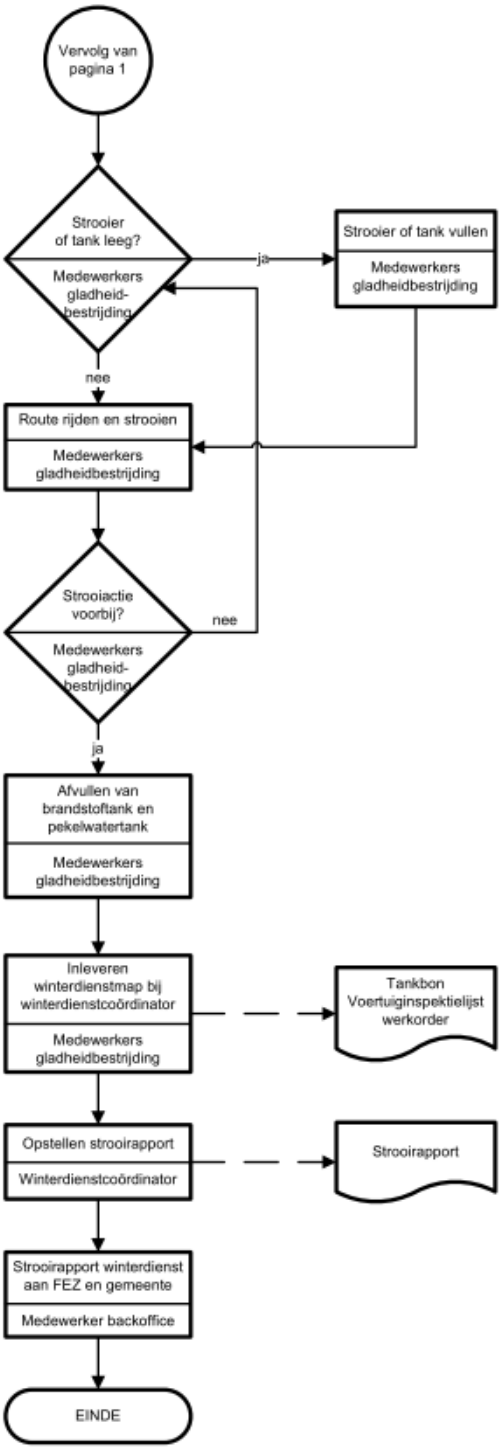

Winterdienstmap bevat:
- Voertuigmap
- Routelijsten
- Sleutels

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Vaststellen bestemmingsplan Luchthavengebied Noord		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren (C)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	*18-11-2014*
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400249893

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen" vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de Raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen mede aanleiding hebben geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het bestemmingsplan "Luchthavengebied Noord" overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00091-0003 gewijzigd vast te stellen;
3. Geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan vast te stellen;
4. Gedeputeerde Staten na vaststelling van het bestemmingsplan te verzoeken om in te stemmen met eerdere bekendmaking.

Inleiding
In 2012 is een tijdelijke vergunning verleend voor het houden van opleidingen, trainingen en oefeningen en onderzoek voor de hulpverlenende diensten binnen een veiligheidscentrum (Twente Safety Campus), gelegen in het noordelijk deel van luchthaven Twente. Dit centrum is tijdelijk vergund tot 31 december 2014. Het centrum zou een definitieve bestemming krijgen in het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' waarin ook de commerciële burgerluchthaven was opgenomen. Juni 2014 is besloten om de inspanningen voor de commerciële burgerluchthaven stop te zetten, waardoor de noodzaak is ontstaan om voorliggend bestemmingsplan op te stellen.

Oktober 2014 heeft de commissie Wientjes advies uitgebracht over de ontwikkelingsrichting van het luchthaventerrein. Dit scenario moet nog nader uitgewerkt worden. Totdat dit scenario is uitgewerkt is het wenselijk dat de Safety Campus haar activiteiten kan blijven uitoefenen. Nu de tijdelijke vergunning voor de Safety Campus eindigt op 31 december 2014, is het noodzakelijk dat er een nieuwe ruimtelijk-juridische basis komt. Hierin voorziet het bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord'. Dit plan voorziet in de voorlopige voorzetting van de huidige activiteiten in het gebied (Safety Campus, verhuur van gebouwen voor opslag en film- en tv-opnames), totdat een nieuw scenario in een definitief bestemmingsplan wordt vastgelegd.

Beoogd resultaat
Het beoogde resultaat is het mogelijk maken van het hierboven genoemd gebruik. Het bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord' werkt als een paraplubestemmingsplan. Het maakt 3 functies mogelijk bovenop de huidige functies die zijn toegestaan vanuit het al geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996.

Argumenten
1. Het bestemmingsplan sluit aan bij het raadsbesluit en bijbehorende moties van 30 juni 2014 over de luchthavenontwikkeling. Er wordt duurzaam gebruik gemaakt van bestaande voorzieningen zonder de infrastructuur aan te tasten en de geldende bestemming (o.a. luchthaven) blijft in stand.
2. Ten opzichte van het ontwerpplan is het definitieve bestemmingsplan aangepast om een aantal nieuwe verplaatsbare oefenunits mogelijk te maken. Deze units zijn op de korte termijn nodig om als oefenterrein aantrekkelijk te blijven (de bestaande oefenobjecten zijn inmiddels bekend bij de diverse veiligheidsregio's).
3. In het advies van de commissie Wientjes wordt gesteld dat de doorontwikkeling van de Twente Safety Campus past binnen de visie Technology Base Twente.
4. Als de gemeenteraad dit bestemmingsplan vaststelt is het geen besluit tot definitieve vestiging van de huidige activiteiten. Het doel van het plan is dat aanwezig potentieel niet onnodig wordt belemmerd voordat er besluiten

zijn genomen over de toekomstige ontwikkelingsrichting. Het is de bevoegdheid van de gemeenteraad om op een later tijdstip een plan voor een andere ontwikkeling vast te stellen.

Kanttekeningen
1. In het bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord' is niet gekozen voor tijdelijke bestemmingen, omdat onbekend is hoe en binnen welke termijn het advies van de commissie Wientjes een vervolg krijgt. ADT heeft als eigenaar van de gronden en opstallen privaatrechtelijke middelen om het huidige gebruik eerder te beëindigen.
2. Voor Twente Safety Campus is ook een nieuwe milieuvergunning voor de periode vanaf 1 januari 2015 noodzakelijk. Deze procedure is inmiddels opgestart.
3. Tijdens de tervisielegging als ontwerp zijn zeven zienswijzen ingediend. Enkele zienswijzen hebben tot wijziging van het bestemmingsplan geleid. Daarnaast zijn er ambtshalve wijzigingen doorgevoerd in het plan. Voor meer informatie zie de Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen en het Overzicht wijzigingen bestemmingsplan.
4. Afhankelijk van het besluit dat de gemeenteraad neemt over het bestemmingsplan "Luchthavengebied Noord" kan ook de procedure voor het bestemmingsplan "Luchthaven Twente" dat in het voorjaar als ontwerp ter inzage heeft gelegen een vervolg krijgen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Met het plan wordt hergebruik van bestaande voorzieningen gestimuleerd.

Kosten, opbrengsten, dekking
Met ADT is een overeenkomst gesloten waarin het kostenverhaal voor het opstellen van het bestemmingsplan volledig wordt geregeld. Er is geen sprake van kosten voor de gemeente.

Communicatie
Het bestemmingsplan is opgesteld op verzoek van en in overleg met ADT en de Veiligheidsregio Twente. De Dorpsraad Lonneker is niet specifiek voor dit plan om advies gevraagd, omdat in eerdere adviezen over de gebiedsontwikkeling het standpunt van de dorpsraad al voldoende kenbaar is gemaakt. De provincie heeft het plan beoordeeld en geeft aan dat het plan past in het provinciaal ruimtelijk beleid.

Het ontwerpbestemmingsplan heeft van 25 september 2014 tot en met 5 november 2014 voor een ieder ter inzage gelegen. Tijdens deze periode zijn er zeven zienswijzen kenbaar gemaakt. De indieners hiervan hebben een uitnodiging voor de behandeling van het bestemmingsplan in de raadscommissie gehad en worden schriftelijk op de hoogte gebracht van het raadsbesluit.

Vervolg
Het vaststellen van een bestemmingsplan is een exclusieve bevoegdheid van de gemeenteraad. Voor belanghebbenden bestaat de mogelijkheid tegen het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Op het raadsbesluit is afdeling 2 van hoofdstuk 1 van de Crisis- en herstelwet van rechtswege van toepassing. Dit betekent dat belanghebbenden in het beroepschrift moeten aangeven welke beroepsgronden worden aangevoerd. Na afloop van de termijn van zes weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden worden ingediend. Ook wordt de procedure versneld, aangezien binnen zes maanden na afloop van de beroepstermijn uitspraak dient te worden gedaan door de Raad van State.

Bijlagen
1 Bestemmingsplan "Luchthavengebied Noord", bestaande uit verbeelding, regels en toelichting (analoge versie)
2 Overzicht van wijzigingen
3 Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Gemeente Enschede

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014

1. De Nota "Samenvatting en beantwoording zienswijzen" vast te stellen en degenen die een zienswijze omtrent dit plan aan de Raad kenbaar hebben gemaakt hiervan in kennis te stellen en mede te delen dat de ingediende zienswijzen mede aanleiding hebben geven tot aanpassing van het bestemmingsplan;
2. Het bestemmingsplan "Luchthavengebied Noord" overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00091-0003 gewijzigd vast te stellen;
3. Geen exploitatieplan als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 2 genoemde bestemmingsplan vast te stellen;
4. Gedeputeerde Staten na vaststelling van het bestemmingsplan te verzoeken om in te stemmen met eerdere bekendmaking.

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Luchthavengebied Noord

Status: Vastgesteld

Luchthavengebied Noord

Inhoudsopgave Regels

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4

Hoofdstuk 2 Algemene regels **5**
Artikel 2 Anti-dubbeltelregel 5
Artikel 3 Algemene aanduidingsregels 6
Artikel 4 Van toepassing verklaring 7

Hoofdstuk 3 Overgangs- en slotregels **8**
Artikel 5 Overgangsrecht 8
Artikel 6 Slotregel 9

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

In deze regels wordt verstaan onder:

1.1 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.2 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.3 bestemmingsplan

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels;

1.4 culturele activiteiten:

televisie-, foto- en filmopnamen zonder aanwezigheid van publiek;

1.5 geluidzoneringsplichtigeinrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidszone moet worden vastgesteld;

1.6 plan:

het bestemmingsplan Luchthavengebied Noord met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00091-0003 van de gemeente Enschede;

1.7 risicovolle inrichting:

een inrichting, bij welke ingevolge het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen een grenswaarde, richtwaarde voor het risico c.q. risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten;

1.8 veiligheidscentrum:

een of meer gebouwen, bouwwerken en/of gronden bedoeld voor het in hoofdzaak verzorgen van bedrijfsmatige, informatieve, praktijkgerichte, educatieve en innovatieve veiligheidsactiviteiten en het verzorgen van praktijkgerichte training op het gebied van veiligheid, alsmede de hierbij behorende reguliere en ondersteunende bedrijfsprocessen, waaronder in ieder geval wordt verstaan:

- een brandweeroefencentrum;
- rijvaardigheidstrainingen;
- ondergeschikte en ondersteunende horeca;
- overnachtingsfaciliteiten voor deelnemers en/of personeel.

1.9 verplaatsbare bouwwerken

al dan niet uit losse modules opgebouwde, niet permanente bouwwerken

Hoofdstuk 2 Algemene regels

Artikel 2 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 3 Algemene aanduidingsregels

3.1 overige zone - Twente Safety Campus

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - Twente Safety Campus' zijn de gronden mede bestemd voor een veiligheidscentrum, niet zijnde een geluidzoneringsplichtige inrichting en een risicovolle inrichting.

3.2 overige zone - opslag en culturele activiteiten

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - opslag en culturele activiteiten' zijn de gronden mede bestemd voor:

a. opslag in bestaande gebouwen, niet zijnde:
    1. opslag van gevaarlijke stoffen als bedoeld in het Besluit risico's zware ongevallen 1999;
    2. opslag van vuurwerk;
    3. een geluidzoneringsplichtige inrichting;
    4. een risicovolle inrichting;
b. culturele activiteiten.

3.3 specifieke bouwaanduiding- verplaatsbare bouwwerken

Ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - verplaatsbare bouwwerken' zijn de gronden mede bestemd voor het bouwen van verplaatsbare bouwwerken tot een bouwhoogte van maximaal 12 m.

Artikel 4 Van toepassing verklaring

Het bepaalde in de regels (voorschriften) en op de verbeelding (plankaarten) van de bestemmingsplannen 'Buitengebied' zoals vastgesteld door de voormalige gemeenteraad van Weerselo d.d. 22 augustus 1989 en 'Buitengebied 1996', vastgesteld door de gemeenteraad van Enschede d.d. 8 september 1997 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Overijssel d.d. 7 april 1998 blijven van kracht, met dien verstande dat:

- de regels (voorschriften) worden aangevuld met de regels van dit plan;
- de verbeelding (plankaarten) worden aangevuld met de verbeelding van dit plan.

Hoofdstuk 3 Overgangs- en slotregels

Artikel 5 Overgangsrecht

5.1 Overgangsrecht bouwwerken

a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een omgevingsvergunning voor het bouwen, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
   1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
   2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de omgevingsvergunning voor het bouwen wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is teniet gegaan.

b. Het bevoegd gezag kan eenmalig in afwijking van het bepaalde onder a een omgevingsvergunning verlenen voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld onder a met maximaal 10%.

c. Het bepaalde onder a is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

5.2 Overgangsrecht gebruik

a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

b. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld onder a, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

c. Indien het gebruik, bedoeld onder a, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

d. Het bepaalde onder a. is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 6 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord'.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

“Luchthavengebied Noord”

Overzicht wijzigingen bestemmingsplan
(ontwerp → vaststelling)

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
November 2014

OVERZICHT WIJZIGINGEN BESTEMMINGSPLAN LUCHTHAVENGEBIED NOORD

Bestemmingsplan / Locatie:	Noordelijk deel van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente eo
Dossiernummer:	NL.IMRO.0153.BP00091-0002

Onderwerp met de gewijzigde onderdelen van het bestemmingsplan

Onderwerp	**kaart**	**regels**	**toelichting**
In paragraaf 5.1.3. van de toelichting wordt 'de oostelijke terreingrens' gewijzigd in 'de westelijke terreingrens'. (n.a.v. ingediende zienswijze nr. 1a., 3e., 4i. en 6a.)			x
De volgende begripsbepaling wordt onder vernummering aan artikel 1 van de planregels toegevoegd: *Culturele activiteiten:* *Televisie-, foto- en filmopnamen zonder aanwezigheid van publiek.* Het bepaalde in 3.2 sub b., waar gesproken wordt van 'kleinschalige, niet voor publiek toegankelijke, culturele activiteiten' wordt gewijzigd in 'culturele activiteiten'. (n.a.v. ingediende zienswijze nr. 1b., 3f., 4d., en 6a.)		x	x
Aan de oostelijke zijde van de gronden die zijn aangeduid als 'overige zone - Twente Safety Campus' wordt deze aanduiding uitgebreid met een oppervlakte van 3,5 ha. ten behoeve van het veiligheidscentrum. Op deze nader aan te duiden gronden wordt de mogelijkheid opgenomen om verplaatsbare bouwwerken te bouwen, tot een maximale hoogte van 12 m. Onder vernummering wordt aan artikel 1 van de planregels toegevoegd: *Verplaatsbare bouwwerken:* *al dan niet uit losse modules opgebouwde, niet permanente bouwwerken* In de toelichting wordt ingegaan op de kostenverhaalsplicht als gevolg van de bouwplannen die het bestemmingsplan mogelijk maakt. (ambtshalve wijziging)	x	x	x
In hoofdstuk 5 wordt verduidelijkt dat Wet geluidhinder op dit bestemmingsplan niet van toepassing is. (n.a.v. ingediende zienswijze nr. 3d.)			x
De verwijzing naar de ontwikkeling van scenario's in paragraaf 1.1. van de toelichting wordt verwijderd.			x

(n.a.v. ingediende zienswijze nr. 4a.)			
Het rapport ‘Akoestisch onderzoek Twente Safety Campus’ (Tebodin, 15 september 2014) wordt aan bijlage aan de toelichting toegevoegd. (n.a.v. ingediende zienswijze nr. 4l., 7a., 7b., en 7c.)			x

Bestemmingsplan “Luchthavengebied Noord”

Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet toegestaan om (zonder toestemming) gegevens van natuurlijke personen digitaal beschikbaar te stellen. In versies van deze zienswijzennota die digitaal openbaar beschikbaar gesteld worden zijn daarom de persoonsgegevens geanonimiseerd.

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
November 2014

OVERZICHT NAAR VOREN GEBRACHTE (INGEDIENDE) ZIENSWIJZEN MET BETREKKING TOT HET ONTWERP-BESTEMMINGSPLAN "LUCHTHAVENGEBIED NOORD".

Bestemmingsplan / Locatie:	Noordelijk deel van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente eo
Dossiernummer:	NL.IMRO.0153.BP00091-0002

Het ontwerp-bestemmingsplan "Luchthavengebied Noord" heeft van 25 september 2014 tot en met 5 november 2014 gedurende zes weken voor eenieder ter inzage gelegen. De ter visie legging van dit bestemmingsplan is van te voren aangekondigd in het plaatselijke Huis-aan-Huis blad en de Staatscourant. Gedurende de periode van ter visie legging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn door onderstaanden zienswijzen ingediend.

---

1. **Stichting Lonnekerberg en omgeving**
   Bergweg 261
   7524 CV LONNEKER

2. **ARAG**
   (namens Twentsche Zweefvlieg Club)
   Postbus 230
   3830 AE LEUSDEN

3. **Stichting Lonnekerland**
   Vincent van Goghlaan 20
   7545 RN ENSCHEDE

4. **Vereniging Omwonenden Luchthaven Twente**[1]
   Stobbenkamp 44
   7631 CP OOTMARSUM

5. **[…]**

6. **Landschap Overijssel**
   Poppenallee 39
   7722 KW Dalfsen

7. **Stichting Natuur- en milieuraad**
   Postbus 20
   7500 AA Enschede

[1] Met een volmacht voor zes overige personen, zie bijlage 2 van de zienswijze VOLT

Iedere indiener heeft een nummer gekregen om de reacties te kunnen onderscheiden. In het vervolg van deze nota is per indiener het volgende opgenomen:

- naam en adres van indiener(s);
- dagtekening zienswijze en datum van ontvangst;
- samenvatting van de zienswijze;
- gemeentelijk commentaar op de zienswijze;
- conclusie of de zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan.

OVERZICHT INHOUDELIJKE PUNTEN UIT ZIENSWIJZEN

1. Stichting Lonnekerberg en omgeving, Bergweg 261, 7524 CV Lonneker Dagtekening brief 31-10-2014 / Ontvangen op 04-11-2014
Inhoud zienswijze
1a. De ontsluitingsroute voor het veiligheidscentrum is niet duidelijk. De toelichting geeft aan dat het verkeer voor het veiligheidscentrum het terrein bereikt via de Oude Vliegveldweg en rijdt langs 'de oostelijke terreingrens', terwijl uit navraag bij de gemeente blijkt dat het terrein via de Weerseloseweg wordt ontsloten. Mocht de ontsluiting inderdaad via de oostzijde plaatsvinden, dan wordt daartegen bezwaar gemaakt.
1b. Een duidelijke definitie van het begrip 'culturele activiteiten' in het bestemmingsplan wordt gemist.
1c. Duidelijkheid wordt verlangd over de stand van zaken rond het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' dat begin dit jaar ter visie heeft gelegen. Is het juist dat dit bestemmingsplan niet meer verder in procedure wordt gebracht?
1d. De activiteiten die op grond van dit bestemmingsplan kunnen worden ontplooid moeten passen binnen de kaders die de Commissie van Wijzen in haar rapport van 30 oktober 2014 heeft aangegeven: behoud van het landschappelijk raamwerk en inpassing van de activiteiten in de groene omgeving, behoud van het coulisselandschap, de belevingswaarde en de rust in het gebied.
Gemeentelijk commentaar
1a. De ontsluiting vindt plaats via de Weerseloseweg en de Oude Vliegveldweg. De toelichting vermeldt dat het verkeer langs de oostelijke terreingrens naar de trainingslocaties van de Twente Safety Campus rijdt. Dit moet zijn *'de westelijke terreingrens'*.
1b. In artikel 3.2 van de planregels is opgenomen dat culturele activiteiten zijn toegestaan. Dit zal nader worden verduidelijkt door de volgende begripsbepaling aan het plan toe te voegen: *Culturele activiteiten:* *Televisie-, foto- en filmopnamen zonder aanwezigheid van publiek.* Voorts wordt het bepaalde in 3.2 sub b., waar gesproken wordt van *'kleinschalige, niet voor publiek toegankelijke, culturele activiteiten'* gewijzigd in *'culturele activiteiten'*. Ook de toelichting zal op deze aspecten worden aangepast.
1c. Er is door het college van B&W nog geen formeel besluit genomen over het beëindigen van de procedure. Hiervoor wacht de gemeente de besluitvorming over het advies van de commissie Wientjes af. Ook vindt er nog afstemming plaats met het ministerie van I&M als bevoegd gezag voor het Luchthavenbesluit. Uiteraard worden de indieners van een zienswijze geïnformeerd nadat de gemeente formeel heeft besloten over de verdere procedure van het ontwerpbestemmingsplan 'Luchthaven Twente'.

1d. Het bestemmingsplan bestendigt het reeds aanwezige gebruik van de bestaande bebouwing. De kenmerken van het terrein worden hierdoor niet aangetast. In het advies van de commissie Wientjes wordt daarnaast gesteld dat de doorontwikkeling van Troned past binnen de visie Technology Base Twente.
Conclusie
1a. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
1b. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
1c. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
1d. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

2. ARAG (namens Twentsche Zweefvlieg Club), Postbus 230, 3830 AE LEUSDEN Dagtekening brief 16-10-2014 / Ontvangen op 20-10-2014
Inhoud zienswijze
2a. De Twentsche Zweefvliegclub wenst haar gebruiksrecht op het vliegveld Twente vastgelegd te zien in het nu in procedure gebrachte bestemmingsplan.
2b. De gebouwen waarin de zweefvliegclub wordt ondergebracht staan niet op de verbeelding. De activiteiten lijken niet te zijn meegenomen in de aanduiding ‘overige zone - opslag en culturele activiteiten’.
Gemeentelijk commentaar
2a. Het betreft een paraplubestemmingsplan, waarmee een aantal extra functies mogelijk worden gemaakt ten opzichte van de geldende bestemming. De activiteiten van de zweefvliegclub passen reeds binnen de geldende bestemming, waardoor een extra juridische regeling geen meerwaarde heeft.
2b. Zie het commentaar op 2a.
Conclusie
2a. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
2b. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

3. Stichting Lonnekerland, Vincent van Goghlaan 20, 7545 RN ENSCHEDE Dagtekening brief 02-11-2014 / Ontvangen op 04-11-2014
Inhoud zienswijze
3a. Zienswijze gelijkluidend aan 1c.
3b. De terreinvergroting voor de veiligheidsregio en het gewijzigde gebruiksregime zijn niet onderbouwd.
3c. Het bestemmingsplan frustreert de adviezen van de Commissie van Wijzen.
3d. Het bestemmingsplan voldoet niet aan de eisen van de Wet geluidhinder.
3e. Zienswijze gelijkluidend aan 1a.
3f. Zienswijze gelijkluidend aan 1b.
3g. Paragraaf 2.2.1 van de toelichting kwalificeert de luchthaven tot bestaand stedelijk gebied. Hoe verhoudt zich dat tot de stelling dat de stedelijke laag niet van toepassing is?
3h. Het plangebied grenst niet alleen aan de noordzijde aan de EHS, zoals in de toelichting wordt gesteld, maar ook aan de zuidzijde. Voor EHS-gronden aan de zuidzijde van het plangebied dient op korte termijn in een bestemmingsplan te worden voorzien.
Gemeentelijk commentaar
3a. Zie het commentaar op 1c.
3b. Voor de gronden die de veiligheidsregio in gebruik heeft, neemt het onderhavige bestemmingsplan als basis de grenzen over van de tijdelijke omgevingsvergunning uit 2010. Tijdens de tervisielegging als ontwerp is een omgevingsvergunning aangevraagd (kenmerk V-2014-4567) waarin een uitbreiding van het terrein is voorzien van 3,5 ha voor verplaatsbare oefenunits. Deze uitbreiding is geprojecteerd aan de oostzijde van het deel dat op de verbeelding is aangeduid als ‘overige zone – Twente Safety Campus’. Aanvrager geeft aan dat deze units op de korte termijn noodzakelijk zijn voor de voortzetting van de bedrijfsvoering. Omdat het een beperkte uitbreiding betreft zonder negatieve gevolgen voor de omgeving en het om verplaatsbare units gaat wordt medewerking aan deze uitbreiding verleend. De regels en verbeelding worden hierop aangepast.
3c. Zie het commentaar op 1d.
3d. De Wet geluidhinder richt zich op specifieke geluidbronnen, te weten verkeers-, spoor- en industrielawaai. Geen van deze geluidbronnen is ten aanzien van dit bestemmingsplan aan de orde. De toelichting zal op dit punt worden verduidelijkt.
3e. Zie het commentaar op 1a.
3f. Zie het commentaar op 1b.
3g. Gedoeld wordt waarschijnlijk op paragraaf 2.2.1 van de toelichting. Daarin wordt het bestemmingsplan getoetst aan de provinciale Omgevingsvisie en

Beleidsperspectievenkaart die daarvan onderdeel uitmaakt. Daaruit blijkt dat het plangebied behoort tot de ‘Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente’, het ‘Beekdal’ en het ‘Mixlandschap’. Binnen de bijhorende gebiedskenmerken is de stedelijke laag niet van toepassing. Bij de toetsing aan het criterium ‘duurzame verstedelijking’ in paragraaf 2.1.3. is de kwalificatie ‘bestaand stedelijk gebied’ van toepassing. De bestaande luchthaven voldoet aan die kwalificatie.
3h. De opmerking heeft betrekking op gronden die buiten het plangebied liggen. De aangegeven ontwikkeling van de EHS aan de zuidzijde zal in een ander bestemmingsplan worden vastgesteld.
Conclusie
3a. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3b. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3c. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3d. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3e. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3f. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3g. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
3h. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

4. Vereniging Omwonenden Luchthaven Twente, Stobbenkamp 44, 7631 CP OOTMARSUM

Dagtekening brief 04-11-4014 / Ontvangen op 04-11-4014

Inhoud zienswijze

4a.

De bewering in de toelichting dat handhaving van Twente Safety Campus uitgangspunt is bij de uitwerking van scenario's is in strijd met gemaakte afspraken. Bovendien is de scenario-uitwerking gestopt.

4b.

De motivatie om het wettelijk overleg als bedoeld in artikel 3.3.1 Bro over te slaan is onjuist, aangezien de ontwikkeling van de Twente Safety Campus groter is dan was voorgenomen, er sprake is van ander gebruik en een andere ontsluiting. Van overleg met omwonenden over het onderhavige bestemmingsplan is geen sprake geweest.

4c.

De omvang van de functies 'opslag' en 'kleinschalige culturele activiteiten' kan een grote invloed op de omgeving hebben.

4d.

Het is niet duidelijk wat het bestemmingsplan verstaat onder 'culturele activiteiten'.

4e.

Het onderhavige bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord' valt samen met het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente'. Het plan kan echter niet eerder in procedure worden gebracht dan nadat het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' is ingetrokken en het wettelijk overleg is gevoerd.

Het bestemmingsplan is uitsluitend in procedure gebracht om na 1 januari 2015 te kunnen gedogen.

4f.

Op de gronden rust een militaire geluidscontour. Het is niet duidelijk welke beperkingen dientengevolge ontstaan voor het gebruik dat in het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt.

4g.

De zienswijze is gelijkluidend aan zienswijzen 3c.

4h.

Geconcludeerd moet worden dat de gemeente Enschede kennelijk geen oordeel heeft over dit bestemmingsplan.

4i.

De zienswijze is gelijkluidend aan zienswijze 1a.

4j.

Ten onrechte is in de toelichting gerefereerd aan het bestaande gebruik als vliegveld en militair terrein. Deze functies zijn al ruim 10 jaar niet meer aan de orde.

4k.

- Gezien de onduidelijkheid van de status van het ontwerp bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' en de samenhang met het ontwerp bestemmingsplan 'Luchthaven Noord' wordt de eerder ingediende zienswijze tegen het ontwerp bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' als herhaald en ingelast beschouwd.
- Het dossier Tijdelijke Omgevingsvergunning Troned en dossier (concept) gedoogvergunning worden als herhaald en ingelast beschouwd.
- De door stichting 'Hart van Twente' ingediende zienswijzen tegen het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' worden als herhaald en ingelast beschouwd.

4l.

De zienswijze bevat een aanzienlijke hoeveelheid detailopmerkingen. De gemeente kiest

ervoor slechts die opmerkingen te becommentariëren waarin wordt toegelicht waarom het bestemmingsplan naar het oordeel van de indiener niet voldoet aan de eisen van een goede ruimtelijke ordening, danwel het strijd oplevert met wet en recht.

1. De economische haalbaarheid is niet aangetoond.
2. Het bestemmingsplan is niet in overeenstemming met het provinciale en het gemeentelijke beleid.
3. De omgevingsaspecten zijn onvoldoende onderzocht.
4. Van een aantal gehanteerde begrippen in het bestemmingsplan wordt de betekenis gemist.

Gemeentelijk commentaar

4a.

Ten tijde van het opstellen van het bestemmingsplan was de verhouding tussen het opstellen van de scenario's en de werkzaamheden van de Commissie van Wijzen nog niet geheel helder. Inmiddels is de ontwikkeling van de scenario's stopgezet. Dit zal worden verwerkt in de plantoelichting.

4b.

De wettelijke overlegpartners zijn de besturen van betrokken gemeenten, het waterschap en de diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening. In de toelichting is ingegaan op de motivatie om het plan niet aan deze partners voor te leggen. De ruimtelijke consequenties van de wijzigingen ten opzichte van het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente', zoals dat eerder in het wettelijk overleg werd gebracht, zijn naar aard en omvang niet zodanig dat aangenomen moet worden dat het plan de belangen van de genoemde partners ernstiger raakt dan in genoemd bestemmingsplan het geval was. Hernieuwd vooroverleg is om die reden niet doelmatig.

4c.

Ten aanzien van de opmerking over de culturele activiteiten wordt verwezen naar het commentaar op zienswijze 1b. De beperking in de toe te voegen begripsbepaling naar TV-, foto- en filmopnamen zonder de aanwezigheid van publiek geeft inhoud aan de beoogde kleinschalige impact van de activiteit.

Waar het de opslag betreft, maakt het bestemmingsplan geen uitbreiding van de bebouwing mogelijk. De opslag vindt derhalve uitsluitend plaats in de bestaande bebouwde voorzieningen op het terrein. Daarmee is verzekerd dat de invloed op de omgeving beperkt is.

4d.

Zie het commentaar op zienswijze 1b.

4e.

Het bestemmingsplan 'Luchthaven Twente' heeft het stadium van ontwerp. Het is niet vastgesteld. Het staat de gemeente vrij om daarnaast het bestemmingsplan 'Luchthavengebied Noord' in procedure te brengen. Uiteindelijk is bepalend welk bestemmingsplan door de gemeenteraad wordt vastgesteld. De indieners van zienswijzen bij beide plannen zullen van het raadsbesluit en de consequenties voor de procedures op de hoogte worden gebracht.

De procedure is erop ingericht om het bestemmingsplan in de raadsvergadering van december 2014 ter vaststelling aan te bieden. Hiermee wordt juist voorkomen dat er langdurig gedoogd zou moeten worden.

4f.

Het bestemmingsplan maakt geen geluidsgevoelige objecten mogelijk, verdere toetsing aan geluidscontouren is daarom niet aan de orde.

4g.

Zie het commentaar op zienswijze 3c.

4h.

De vaststellingsprocedure van artikel 3.8 Wro brengt met zich mee dat het college van B en W een ontwerpplan ter visie legt. Het eindoordeel over het plan is uiteraard

voorbehouden aan de raad. In de toelichting is ingegaan op het vigerende beleid voor het plangebied. Het bestemmingsplan is daarmee in overeenstemming.
4i. Zie het commentaar op zienswijze 1a.
4j. Het bestemmingsplan noemt ‘vliegveld’ en ‘militair terrein’ als het bestaande gebruik in de context van het geldende planologische regime. Niet is daarmee bedoeld dat deze gebruiksvormen ook feitelijk aan de orde zijn.
4k. Verwezen wordt naar het commentaar op zienswijze 4e. Er is geen procedurele samenhang van het onderhavige bestemmingsplan met het ontwerp bestemmingsplan ‘Luchthaven Twente’. De indiener laat na inzichtelijk te maken welke onderdelen ook op dit bestemmingsplan van toepassing zouden zijn.
4l. 1. De toelichting bevat een beschrijving van de financiële uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, zoals artikel 3.1.6. lid 1 onder f Bro dat voorschrijft. Het plan heeft voor de gemeente geen financiële consequenties. De uitbreiding heeft mede betrekking op bouwplannen in de zin van artikel 6.2.1 Bro. Om die reden is sprake van een kostenverhaalsplicht. Een overeenkomst met de grondeigenaar wordt gesloten om in die verplichting te voorzien. De exploitatieovereenkomst wordt gelijktijdig met het bestemmingsplan behandeld. De toelichting wordt op dit punt aangepast. 2. Het bestemmingsplan gaat uitvoerig in op de conformiteit met het provinciale en gemeentelijk beleid. De zienswijze bevat geen aanleiding om de toelichting op dat punt te wijzigen. Voorts is van belang dat de provincie geen aanleiding heeft gezien om een zienswijze in te dienen tegen het ontwerp plan. 3. De relevante omgevingsaspecten zijn behandeld in hoofdstuk 5 van de plantoelichting. De in de zienswijze naar voren gebrachte argumenten zijn geen aanleiding om de conclusies inzake bodem, geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, milieuzonering, water en natuur te herzien. Wel merkt de gemeente over het aspect geluid op dat de Wet geluidhinder niet van toepassing is, nu het plangebied geen relevante geluidbronnen bevat. Akoestisch onderzoek is verricht naar de mate waarin het bestemmingsplan een goed woon- en leefklimaat garandeert. Dit onderzoek zal als bijlage aan de toelichting worden toegevoegd. 4. Begripsbepalingen worden in de regels opgenomen indien van bepaalde termen moet worden aangenomen dat zij tot onduidelijkheden en/of misinterpretaties kunnen leiden. Van de termen die in zienswijze worden opgesomd is dat niet het geval.
Conclusie
4a. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4b. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4c. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4d. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4e. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4f. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4g. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4h. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4i. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4j. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4k. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
4l. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

5. […] Dagtekening e-mail 03-11-2014 / Ontvangen op 03-11-2014
Inhoud zienswijze
5a. De zienswijze is gelijkluidend aan zienswijze 1d.
Gemeentelijk commentaar
5a. Zie het commentaar op zienswijze 1d.
Conclusie
5a. De zienswijze geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

6. Landschap Overijssel, Poppenallee 39, Dalfsen 7722 KW Dalfsen Dagtekening 04-11-2014 / Ontvangen op 05-11-2014
Inhoud zienswijze
6a. De zienswijze is gelijkluidend aan de zienswijzen 1a., 1b., 1c. 1d., 3c., 3h., 4b. en 4e.
Gemeentelijk commentaar
6a. Zie het commentaar op de zienswijzen 1a., 1b., 1c. 1d., 3c., 3h., 4b. en 4e.
Conclusie
6a. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

7. Th. Stichting Natuur- en milieuraad, Postbus 20, 7500 AA Enschede Dagtekening brief 03-10-2014 / Ontvangen op 04-11-2014
Inhoud zienswijze
7a. Duidelijkheid wordt verzocht over de milieubelasting van de voertuigen die voor de activiteiten van de veiligheidsregio nodig zijn.
7b. De zienswijze is gelijkluidend aan zienswijze 4c.
7c. De geluidsaspecten dienen cumulatief en op basis piekbelastingen te worden onderzocht
Gemeentelijk commentaar
7a. De akoestische effecten van dit bestemmingsplan zijn getoetst aan de geldende wettelijke kaders. De Wet geluidhinder is niet van toepassing aangezien ter zake van het plangebied geen sprake is van weg-, spoor- dan wel industrielawaai. De Wet ruimtelijke ordening schrijft voor dat het bestemmingsplan een goede ruimtelijke ordening moet dienen. Ten aanzien van geluid betekent dit dat een goed woon- en leefklimaat moet worden verzekerd. De gemeente Enschede heeft deze norm uitgewerkt in de 'Geluidnota Enschede'. Deze nota is opgesteld als beleidsregel in de zin van de Algemene wet bestuursrecht en wordt toegepast onder andere bij het vaststellen van bestemmingsplannen. Het op basis van de Geluidnota uitgevoerde akoestische onderzoek zal als bijlage bij Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten aan de toelichting worden toegevoegd. Het rapport gaat in op de indirecte hinder als gevolg van transportbewegingen alsmede op voertuigbewegingen op het terrein zelf. De conclusie luidt dat voldaan wordt aan de richtwaarden uit het geluidbeleid van de gemeente Enschede.
7b. Zie het commentaar op zienswijze 4c.
7c. Zie de reactie op zienswijze 7a. Het akoestische rapport brengt de geluidbelasting vanwege het plangebied in beeld. Zowel de langetijdgemiddelde waarden als de piekbelastingen zijn in overeenstemming met de Geluidnota.
Conclusie
7a. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
7b. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.
7c. De zienswijze geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan.

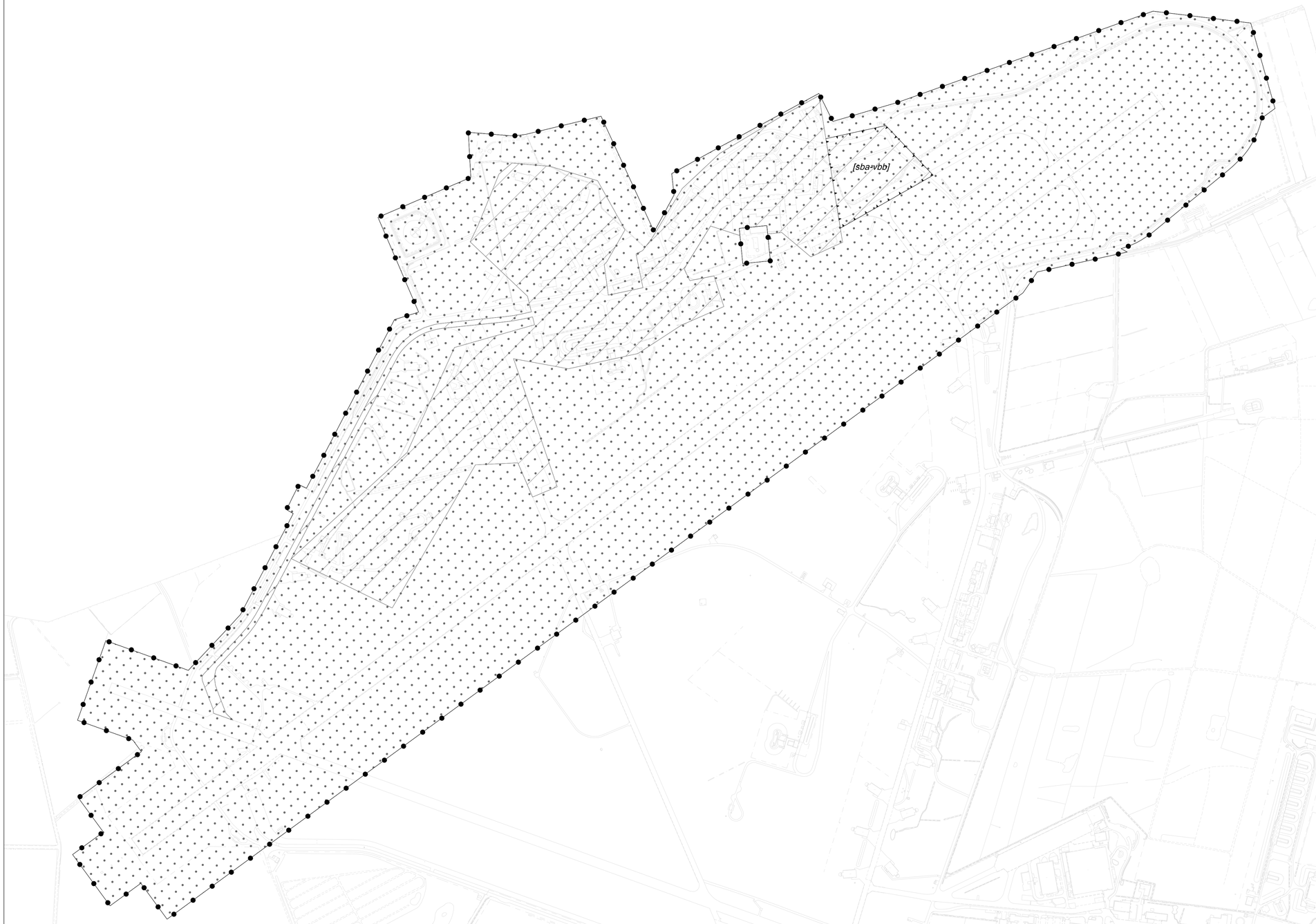

Legenda

Plangebied

Gebiedsaanduidingen

overige zone - Twente Safety Campus

overige zone - opslag en culturele activiteiten

Bouwaanduiding

[sba-vbb] specifieke bouwaanduiding - verplaatsbare bouwwerken

Verklaring

topografische ondergrond (BRT)

Gemeente ENSCHEDE

Bestemmingsplan Luchthavengebied Noord

Verbeelding

datum:	15-12-2014
schaal:	1 : 5000
status:	vastgesteld
projectnr.:	088.15.00.00.00
gezien:	RvR

NL.IMRO.0153.BP00091-0003

BügelHajema
Plek voor ideeën

BügelHajema Adviseurs bv, Bureau voor Ruimtelijke Ordening en Milieu BNSP
Postbus 2153, 3800 CD Amersfoort T 033 465 65 45 E amersfoort@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Gemeente Enschede

Bijlagen Toelichting

Bestemmingsplan

Luchthavengebied Noord

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 **Verslag ex artikel 3.1.1. Bro Luchthaven Twente**

Bijlage 2 **Akoestisch onderzoek**

Bijlage 3 **Onderzoek Flora- en faunawet Luchthaven Twente**

Bestemmingsplannen
“Luchthaven Twente” / “Luchthaven Twente (Dinkelland)”

Verslag overleg ex artikel 3.1.1. Bro

Gemeente Enschede
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Bestemmingsplannen
Januari 2014

OVERZICHT VOOROVERLEGREACTIES MET BETREKKING TOT DE VOORONTWERP-BESTEMMINGSPLANNEN "LUCHTHAVEN TWENTE" / "LUCHTHAVEN TWENTE (DINKELLAND)".

Bestemmingsplan / Locatie:	Ontwikkeling Luchthaven Twente, gelegen in de gemeenten Enschede en Dinkelland.
Dossiernummer:	NL.IMRO.0153.BP00001 / NL.IMRO.1774.BUIBPLuchthaven

---

Krachtens artikel 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) pleegt het college van Burgemeester en Wethouders overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn. De voorontwerp-bestemmingsplannen "Luchthaven Twente" / "Luchthaven Twente (Dinkelland) zijn vanaf 7 maart 2013 gedurende zes weken voor advies voorgelegd aan betrokken instanties. Omdat beide bestemmingsplannen betrekking hebben op de ontwikkeling van de luchthaven Twente zijn de vooroverlegreacties, ontvangen door de gemeenten Enschede en Dinkelland, gebundeld.

In het kader van het vooroverleg zijn de voorontwerpen van de bestemmingsplannen "Luchthaven Twente" / "Luchthaven Twente (Dinkelland)" voorgelegd aan:

1. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
2. Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie, Centrale Directie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht
3. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
4. Provincie Overijssel, Eenheid Ruimte en Bereikbaarheid, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle *
5. Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA Almelo
6. Kamer van Koophandel, Postbus 5500, 7500 GM Enschede
7. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort
8. Natuurmonumenten, Regiokantoor Overijssel en Flevoland, Emmastraat 7, 8011 AE Zwolle
9. Natuur en Milieu Overijssel, Stationsweg 3, 8011 CZ Zwolle
10. Landschap Overijssel, Poppenallee 39, 7722 KW Dalfsen
11. Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, Stationsplein 1a, 7511 JD Enschede
12. Veiligheidsregio Twente, t.a.v. J. Meerenburg, Postbus 1400, 7500 BK Enschede
13. Gemeente Hengelo, Postbus 18, 7550 AA Hengelo
14. Gemeente Oldenzaal, Postbus 354, 7570 AJ Oldenzaal
15. Gemeente Hof van Twente, Postbus 54, 7470 AB Goor
16. Gemeente Losser, Postbus 90, 7580 AB Losser
17. Gemeente Haaksbergen, postbus 102, 7480 AC Haaksbergen
18. Gemeente Dinkelland, Postbus 11, 7590 AA Denekamp *
19. Gemeente Enschede, Postbus 20, 7500 AA Enschede **
20. Stichting Dorpsbelang Deurningen, Eschgaarde 34, 7561 BA Deurningen **

* Alleen betrokken vanuit de gemeente Enschede

** Alleen betrokken vanuit de gemeente Dinkelland

In dit verslag zijn de binnengekomen reacties en het gemeentelijk commentaar daarop opgenomen. Iedere organisatie heeft een nummer gekregen om de reacties te kunnen onderscheiden. In het vervolg van dit verslag is per organisatie het volgende opgenomen:

- naam en adres van organisatie;
- dagtekening reactie en datum van ontvangst;
- Ingediend bij gemeente Enschede en/of Dinkelland;
- samenvatting van de reactie;
- gemeentelijk commentaar op de reactie;
- conclusie of de reactie leidt tot aanpassing van de bestemmingsplannen.

OVERZICHT INHOUDELIJKE PUNTEN UIT REACTIES

1. Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Postbus 20901, 2500 EX Den Haag
- geen reactie ontvangen -

2. Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie, Centrale Directie, Postbus 90004, 3509 AA Utrecht
Dagtekening brief 15-04-2013 / Ontvangen op 16-04-2013
Ingediend bij: gemeente Enschede
Inhoud reactie
2a. De begrenzing van het zendercomplex is niet conform Barro/Rarro aangeduid op de verbeelding.
2b. Het bouwbeperkingengebied van het zendercomplex is niet opgenomen in de planregels en op de verbeelding.
2c. Verzoek is om de tekst in de plantoelichting over het radarstation Twente te actualiseren en te voorzien van een illustratieve kaart met de beperkingenzone.
2d. De tekst in de plantoelichting over de conventionele explosieven is niet volledig conform de koopovereenkomst, omdat er onvoldoende is omschreven om welke gewichtsklassen en gebieden het gaat.
Gemeentelijk commentaar
2a. De verbeelding wordt aangepast in overeenstemming met het Barro.
2b. Op de verbeelding en in de regels wordt de bouwbeperking opgenomen, zodat bij het toepassen van afwijkings- of wijzigingsbevoegdheden voorafgaand advies ingewonnen moet worden bij de Minister van Defensie.
2c. De tekst in de toelichting (paragraaf 5.1.9 onder radarverstoringsgebied) is geactualiseerd.
2d. De tekst over conventionele explosieven is in overeenstemming gebracht met de inhoud van de koopovereenkomst.
Conclusie
2a. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
2b. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
2c. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
2d. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

3. Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag
- geen reactie ontvangen -

4. Provincie Overijssel, Eenheid Ruimte en Bereikbaarheid, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle Dagtekening e-mail 26-09-2013 / Ontvangen op 26-09-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede
Inhoud reactie
4a. Het plan past in het provinciaal ruimtelijk beleid. Vanuit het provinciaal belang zijn er geen beletselen voor het verdere vervolg van de procedure.
Gemeentelijk commentaar
4a. -
Conclusie
4a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

5. Waterschap Regge en Dinkel, Postbus 5006, 7600 GA Almelo Dagtekening e-mail 13-03-2013 / Ontvangen op 13-03-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede
Inhoud reactie
5a. Conclusie is dat rekening is gehouden met de beleidsuitgangspunten van het waterschap.
Gemeentelijk commentaar
5a. -
Conclusie
5a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

6. Kamer van Koophandel, Postbus 5500, 7500 GM Enschede Dagtekening e-mail 15-03-2013 / Ontvangen op 15-03-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
6a. De Kamer van Koophandel (KvK) is in het voortraject nauw betrokken geweest bij visievorming, studies en klankbordgroepen van Vliegwiel Twente Maatschappij en later ADT. KvK ondersteunt de eindvisie en heeft derhalve geen opmerkingen meer op het bestemmingsplan.
Gemeentelijk commentaar
6a. -
Conclusie
6a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

7. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort Dagtekening brief 29-03-2013 / Ontvangen op 02-04-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
7a. De opvatting van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed was en is dat het vliegveld in zijn geheel beschouwd en benaderd zou moeten worden als een inmiddels historische gebiedsontwikkeling met een eigen cultuurhistorische betekenis en waarde voor de regio Twente. Plannen voor inrichting t.b.v. de voorziene herontwikkeling zouden daarin inspiratie kunnen vinden. De rijksdienst vertrouwt er op dat met het plan invulling wordt gegeven aan de verplichting wat betreft (gebouwd, archeologisch en landschappelijk) erfgoed in artikel 3.1.6 Bro.
Gemeentelijk commentaar
7a. In het plan is rekening gehouden met de bepalingen uit de Bro over cultuurhistorische waarden. De verantwoording hiervan is onder andere in hoofdstuk 2 en 4 van de toelichting terug te vinden.
Conclusie
7a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

8. Natuurmonumenten, Regiokantoor Overijssel en Flevoland, Emmastraat 7, 8011 AE Zwolle

- geen reactie ontvangen -

9. Natuur en Milieu Overijssel, Stationsweg 3, 8011 CZ Zwolle

- De reactie van Landschap Overijssel (10) is mede namens Natuur en Milieu Overijssel opgesteld -

10. Landschap Overijssel, Poppenallee 39, 7722 KW Dalfsen

Dagtekening e-mail 18-04-2013 / Ontvangen op 18-04-2013

Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland

Inhoud reactie

10a. Het plan heeft een gebrek aan ambitie in ecologisch en landschappelijk opzicht. Het bestemmingsplan biedt geen invulling voor een compacte luchthaven in het groen. Dit blijkt onder andere uit:

- In het beeldkwaliteitsplan ontbreekt iedere verwijzing naar de “robuuste groene setting”.
- De conclusie dat er geen aantasting plaatsvindt van de EHS wordt in het geheel niet onderbouwd.
- De duurzaamheidsparagraaf die onduidelijk en onvolledig is. Wat wordt bijvoorbeeld bedoeld met “natuurlijke omgeving” in de laatste bullet in de duurzaamheidsparagraaf?

Geef helderheid over de concrete inhoud van het begrip “robuuste groene setting”. Heeft dit begrip uitsluitend betrekking op het plangebied of ook op de relatie met de omgeving?

10b. Verzoek is om aan de duurzaamheidsprincipes een punt toe te voegen over de waterhuishouding, waarbij de kringloop zoveel mogelijk moet worden gesloten. Dit dient ook meegenomen te worden in de waterparagraaf en de passende beoordeling.

10c. De duurzaamheidsprincipes moeten doorwerking vinden in de regels, zodat het ook mogelijk wordt om de relatie tussen de luchthaven en het Natura 2000-gebied Lonnekermeer te versterken.

10d. In de structuurvisies is bepaald dat luchthavengerelateerde bedrijvigheid is toegestaan in het plangebied. In het bestemmingsplan wordt niet onderbouwd waarom het veiligheidscentrum luchthavengerelateerd is. Verzoek is dan ook om dit onderdeel te schrappen, mede doordat er elders in het verzorgingsgebied op bestaande bedrijventerreinen ruimschoots plaats is voor deze voorziening.

10e. Op het grondgebied van de gemeente Dinkelland is op een bosperceel van Landschap Overijssel de bestemming Verkeer gelegd. Op dit bos is de Boswet van toepassing en derhalve geldt er een instandhoudingsplicht. Om die reden kan Landschap Overijssel niet instemmen met de voorgenomen bestemming Verkeer, omdat hierbinnen de aanwezigheid van bos niet mogelijk is.

Gemeentelijk commentaar

10a. In de structuurvisie van de gemeente Enschede voor de gebiedsontwikkeling is de relevante omschrijving opgenomen: “Deze structuurvisie gaat uit van een transformatie van de voormalige militaire vliegbasis in een burgerluchthaven in een robuuste landschappelijke setting. Het bestemmingsplan betreft, naast enkele agrarische gronden waarvan de bestemming geactualiseerd moet worden, alleen de gronden voor de compacte luchthaven. Dit plan doet daarmee, net als het beeldkwaliteitsplan, geen uitspraken over het omliggende landschap. Wel wordt waar mogelijk rekening gehouden met een geleidelijke overgang naar de landelijke omgeving, maar omdat er nog geen exacte invulling van het terrein bekend is, wordt hier flexibiliteit aangehouden. In de plantoelichting is verantwoord hoe met de verschillende omliggende natuurwaarden wordt omgegaan. Op basis van de verschillende onderzoeken kan geconcludeerd worden dat het plan op deze punten uitvoerbaar is.

10b. De voorstellen worden meegenomen in het ontwerpplan, waarbij in de toelichting en de regels meer aandacht gegeven zal worden aan het wateraspect.

10c. Ten behoeve van de effecten van de luchthaven op het Natura 2000 gebied Lonnekermeer wordt een passende beoordeling voorbereid. Hierin wordt voornamelijk ingegaan op de effecten van de aan- en afrijdende passagiers en de daarmee gepaard gaande stikstofemissie. Voor wat de relatie op waterhuishoudkundig vlak betreft, wordt

verwezen naar hetgeen hiervoor onder 10b is weergegeven.
10d. Op 14 december 2009 heeft de gemeenteraad de structuurvisie gebiedsontwikkeling luchthaven Twente e.o. vastgesteld. Hierin is gekozen voor optie B (herontwikkeling luchthaven). Op afbeelding 13.30 van scenario B in de structuurvisie is te zien waar het de verschillende onderdelen gepland zijn. Onder punt 5 is het brandweeroefencentrum apart genoemd, naast platformgebonden bedrijvigheid. Een onderbouwing waarom deze activiteit valt onder luchthavengerelateerde bedrijvigheid is daarmee op basis van de structuurvisie niet van belang.
10e. Op grond van artikel 3 Boswet is de eigenaar van grond waarop een houtopstand is geveld of op andere wijze tenietgegaan, verplicht om binnen drie jaar na de velling of het tenietgaan van de houtopstand te herbeplanten. Deze verplichting geldt op grond van artikel 5 Boswet echter niet indien de grond, waarop de velling zal worden verricht of waarop zich de gevelde of tenietgegane houtopstand bevond, nodig is voor de uitvoering van een werk overeenkomstig het bestemmingsplan. Uit jurisprudentie en uit de wetsgeschiedenis van artikel 5 Boswet blijkt dat onder "uitvoering van een werk" bouwplannen en andere civieltechnische werken wordt verstaan. Aangezien er bij de herinrichting van Luchthaven Twente sprake is van het uitvoeren van dergelijke werken, geldt er geen verplichting tot herbeplanting indien de velling plaatsvindt ter uitvoering van een bestemmingsplan.
Conclusie
10a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
10b. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
10c. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
10d. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
10e. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

11. Stichting Natuur- en Milieuraad Enschede, Stationsplein 1a, 7511 JD Enschede Dagtekening brief 22-04-2013 / Ontvangen op 23-04-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede
Inhoud reactie
11a. De Natuur- en Milieuraad spreekt het aan dat men zoveel mogelijk de natuurlijke waarden wil behouden en heeft waardering van de voorgestelde aanpak van de diverse onderdelen. Ingestemd wordt met de regels voor agrarisch gebruik die megastallen niet mogelijk maken.
11b. Verzoek is het strijdig gebruik met de bestemming 'Agrarisch' uit te breiden zodat er geen opslag tegen bomen en struiken of binnen een paar meter onder de stam mag plaatsvinden.
11c. In het gehele plan wordt de bescherming van waardevolle bomen gemist.
11d. Binnen de bestemming 'Verkeer – Luchthaven' wordt detailhandel toegestaan. De Natuur- en Milieuraad gaat er vanuit dat dit kleinschalige detailhandel betreft zoals op vele luchthavens het geval is.
11e. Bij de stukken ontbreekt een geluidskaart voor de toekomstige luchthaven.
Gemeentelijk commentaar
11a. -
11b. Conform het voorstel wordt het strijdig gebruik binnen de bestemming 'Agrarisch' uitgebreid met opslag tegen of binnen een te bepalen afstand van een boomstam.
11c. In het bestemmingsplan is geen specifieke bepaling opgenomen om mogelijk aanwezige waardevolle bomen te beschermen. Reden hierachter is de combinatie van het vallen van het gebied onder de Boswet met de flexibiliteit die in het plan is opgenomen omdat een exacte invulling van het gebied nog niet bekend is.
11d. Binnen de bestemming 'Verkeer – Luchthaven' is detailhandel alleen toegestaan in een luchthaventerminal voor zover het aan de hoofdactiviteit (afhandelen van passagiers) ondergeschikt en ondersteunend is. Hiermee wordt detailhandel beoogt zoals op luchthavens gebruikelijk is.
11e. Om een luchthaven te exploiteren is (naast een bestemmingsplan) op grond van de Wet luchtvaart een luchthavenbesluit nodig. Hierin worden grenswaarden en regels omtrent het gebruik van de luchthaven door het luchthavenluchtverkeer opgenomen. Daarnaast bevat het luchthavenbesluit de aanduiding van het luchthavengebied en de aanduiding van gebieden rondom de luchthaven met ruimtelijke beperkingen in verband met de geluidbelasting en de externe veiligheid van het luchthavenluchtverkeer en in verband met de vliegveiligheid. De gevraagde geluidskaart maakt dus onderdeel van het luchthavenbesluit. Pas als het luchthavenbesluit is geslagen worden de contouren vastgelegd in een bestemmingsplan.
Conclusie
11a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
11b. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
11c. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
11d. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
11e. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

12. Veiligheidsregio Twente, t.a.v. J. Meerenburg, Postbus 1400, 7500 BK Enschede (de reactie is verstuurd vanuit de Brandweer Twente, Postbus 1400, 7500 BK Enschede) Dagtekening brief 17-04-2013 / Ontvangen op 18-04-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
12a. Het advies richt zich uitsluitend op de wettelijke adviesrol van de Veiligheidsregio Twente in het kader van externe veiligheid.
12b. In de toelichting van het bestemmingsplan staat beschreven dat er geen kwetsbare objecten binnen de plaatsgebonden risicocontour 10-6 liggen. Het deelonderzoek externe veiligheid van Adeca (dd. 12 december 2012) geeft aan dat deze objecten zich wel binnen deze risicocontour bevinden.
12c. Binnen de toegestane luchthavengerelateerde bedrijvigheid worden bedrijven onder de werkingssfeer van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) niet uitgesloten. Wil een dergelijk bedrijf zich in het plangebied vestigen dan wordt bij de verantwoording van het groepsrisico het scenario, de zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid beoordeeld.
12d. Voor de inventarisatie van de risicobronnen in de omgeving van het plangebied is gebruik gemaakt van het 'Anker-rapport' van november 2005. Aangezien in het project geen sprake meer is van meest recente gegevens wordt voorgesteld gebruik te maken van de tabellen uit het Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (Rnvgs). Advies is om de paragraaf over externe veiligheid in algemene zin te actualiseren. Zo valt een Brzo (Besluit Risico's Zware Ongevallen) bedrijf onder de werkingssfeer van het Bevi en zou nader ingegaan kunnen worden op het Basisnet.
12e. Uit de verbeelding is niet af te leiden of binnen het invloedsgebied van de buisleiding voor transport van brandbare vloeistoffen (beperkt) kwetsbare objecten mogelijk worden gemaakt die leiden tot een verhoging van het groepsrisico. Wanneer er sprake is van een verhoging van het groepsrisico dan dient op basis van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) een verantwoording van het groepsrisico plaats te vinden.
12f. Voor luchthavens zijn geen wettelijke normen of voorschriften vastgelegd ten aanzien van het groepsrisico. De beoordeling van de bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid is dan ook door de Brandweer Twente buiten beschouwing gelaten. De advisering in het kader van bestrijdbaarheid en zelfredzaamheid vindt daarom plaats bij het nog te nemen Luchthavenbesluit.
12g. Het is van belang dat het plangebied zodanig wordt ingericht dat de hulpdiensten mogelijkheden hebben om op te treden bij incidenten. Geadviseerd wordt daarom om deze beheersmaatregelen bij het Luchthavenbesluit, het ontwerpproces van het gebied of bij het verlenen van de omgevingsvergunning mee te nemen.
Gemeentelijk commentaar
12a. -
12b. Binnen het plangebied worden geen (nieuwe) kwetsbare objecten (binnen de 10^{-6}-contour) toegestaan. Het onderzoek van Adecs heeft betrekking op het volledige gebied van het Luchthavenbesluit, de genoemde gevallen vallen wel binnen dat besluit maar niet binnen de plangrens van het bestemmingsplan. De toelichting zal hierover worden verduidelijkt.
12c. In overeenstemming met het voorstel wordt het bestemmingsplan aangepast zodat risicovolle inrichtingen zijn uitgesloten.
12d. De tekst zal worden aangepast aan de recentere wet- en regelgeving.
12e. In de regels zal worden opgenomen dat er binnen de belemmeringenstrook (waarbinnen de 10^{-6}-contour (Brief Defensie 16-08-2011), effectafstand (Risicokaartprof) is gelegen) geen (beperkt) kwetsbare objecten worden toegestaan.
12f. -

12g. Bij de definitieve inrichting van het terrein wordt uiteraard rekening gehouden met de vereisten vanuit de hulpverlening. Het bestemmingsplan en Luchthavenbesluit zijn hiervoor niet de gekende instrumenten, dit wordt meegenomen bij de verdere invulling.
Conclusie
12a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12b. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12c. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12d. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12e. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12f. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
12g. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

13. Gemeente Hengelo, Postbus 18, 7550 AA Hengelo Dagtekening brief 19-04-2013 / Ontvangen op 22-04-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
13a. De definitiebepaling van 'luchthavengerelateerde bedrijvigheid' is op de volgende punten onvoldoende duidelijk en objectief toetsbaar: - bedrijvigheid met een synergie-effect met de luchthavenactiviteiten; - bedrijvigheid waarmee de duurzaamheidsdoelstelling van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente direct wordt ondersteund.
13b. Door het ontbreken van de MER-studie voor het Luchthavenbesluit is op dit moment niet mogelijk om te beoordelen of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.
13c. Uit de toelichting wordt niet duidelijk waarom het landelijk en gemeentelijk externe veiligheidsbeleid in het geval van het vliegveld niet wordt gevolgd, omdat in feite sprake is van een nieuwe situatie.
13d. Er is geen informatie opgenomen over het afvalwater dat moet worden opgevangen bij het proces (tanken, ontijzen e.d.)
13e. Vraag is of de economische uitvoerbaarheid voldoende deugdelijk is gemotiveerd, doordat in de gekozen constructie de gemeente Enschede de kosten deels op zichzelf verhaalt.
Gemeentelijk commentaar
13a. Mede naar aanleiding van deze reactie is de inhoud van de genoemde begripsbepaling nader bekeken. Gekozen is om onder andere het onderdeel 'synergie-effect' te laten vervallen omdat de beoogde ontwikkelingen in de overige delen van de bepaling al zijn benoemd. Het begrip 'duurzaamheidsdoelstelling van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente' wordt duidelijker juridisch uitgewerkt.
13b. Omdat dit bestemmingsplan grotendeels dezelfde ontwikkelingen betreft als het luchthavenbesluit en de milieugevolgen daarmee in beeld worden gebracht met de m.e.r.-procedure bij dit laatste besluit is er voor gekozen om geen aparte m.e.r.-procedure te volgen voor het bestemmingsplan. Daar waar deze m.e.r. de milieuaspecten onvoldoende in beeld brengt zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Doel is om het luchthavenbesluit en het bestemmingsplan gelijktijdig als ontwerp ter inzage te leggen. Omdat de procedure van het luchthavenbesluit geen formeel vooroverleg in het kader van de Wro kent en de m.e.r. voor het luchthavenbesluit nog in voorbereiding is, was het niet mogelijk om deze bij

het voorontwerp-bestemmingsplan op te nemen. In de plantoelichting is echter op de meeste onderdelen inzichtelijk gemaakt wat de consequenties van het plan zijn. Ten tijde van het als ontwerp ter inzage leggen van beide plannen (inclusief m.e.r.) staat het voor eenieder open om een zienswijze in te dienen.
13c. Het plaatsgebonden risico voor risicobronnen zoals bijvoorbeeld inrichtingen en buisleidingen is inderdaad 10^{-6}. De regelgeving waaronder de Luchthaven Twente valt, het Besluit Burgerluchthavens (Bbl), kent echter andere normen t.a.v. het plaatsgebonden risico. Voor meer informatie hieromtrent wordt verwezen naar met name artikel 10 en 11 uit het Bbl. Het onderhavige plan voldoet aan de grenswaarden uit dit besluit. Hiermee wordt het volgen van landelijk beleid, zoals in de gemeentelijke beleidsvisie staat, gestand gedaan. Binnen het plangebied worden namelijk geen (nieuwe) kwetsbare objecten (binnen de 10^{-6}-contour) toegestaan. Voor het vastleggen van de 10-6 contour wordt een luchthavenbesluit voorbereid. De gemeente Hengelo zal op de hoogte worden gehouden van de procedure van dit besluit. Voor het groepsrisico wordt ook verwezen naar de besluitvorming omtrent het luchthavenbesluit. Wel wordt opgemerkt dat de oriënterende waarde uit het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen niet van toepassing is op luchthaven. Dat komt omdat het Bbl niet ingaat op groepsrisico en geen oriënterende waarde bevat.
13d. Uitgangspunt is het voorkomen van afvalwater. Activiteit zoals tanken en de-icen kan ervoor zorgen dat verharde oppervlakken vervuild raken. Het is aan de ontwikkelende partij om te voorkomen dat hemelwater vervuild raakt, bijvoorbeeld door het toepassen van alternatieve middelen voor de-icing. De hoeveelheid afvalwater kan beperkt worden door hemelwater te zuiveren, bijvoorbeeld door middel van een olieafscheider. De afvoer van hemelwater (kwantiteit en kwaliteit) wordt getoetst in de watervergunning van het waterschap. De afvoer van afvalwater (kwantiteit en kwaliteit) wordt getoetst door de aansluitingsvergunning van de Gemeente Enschede. De toelichting zal op dit punt worden aangepast.
13e. ADT is een gemeenschappelijke regeling dat als zelfstandig openbaar lichaam opereert. In het kader van de Wro heeft ADT daarmee geen andere positie dan een andere ontwikkelende partij. De omschreven constructie middels een exploitatieovereenkomst is daarmee de juiste weg om invulling te geven aan de wettelijke bepalingen.
Conclusie
13a. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
13b. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
13c. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
13d. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
13e. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

14. Gemeente Oldenzaal, Postbus 354, 7570 AJ Oldenzaal Dagtekening brief 02-05-2013 / Ontvangen op 03-05-2013 Ingediend bij: gemeente Enschede / gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
14a. Door het ontbreken van de MER-studie voor het Luchthavenbesluit is op dit moment niet mogelijk om te beoordelen of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit is met name van belang voor Zuid-Berghuizen.
14b. Uit de toelichting wordt niet duidelijk waarom het landelijk externe veiligheidsbeleid in het geval van het vliegveld niet wordt gevolgd aangaande het plaatsgebonden risico en groepsrisico, omdat in feite sprake is van een nieuwe situatie. De gekozen systematiek is strijdig met het veiligheidsbeleid van de gemeente Oldenzaal.

14c. De definitiebepaling van ‘luchthavengerelateerde bedrijvigheid’ is op de volgende punten onvoldoende duidelijk en objectief toetsbaar: - bedrijvigheid met een synergie-effect met de luchthavenactiviteiten; - bedrijvigheid waarmee de duurzaamheidsdoelstelling van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente direct wordt ondersteund. Verder is bijlage 1 van de regels niet beperkt tot luchthavengerelateerde bedrijvigheid.
14d. Vraag is waarom het ruimtebeslag van de ondersteunende functies, zoals detailhandel en horeca niet is gemaximaliseerd.
14e. Vraag is of de economische uitvoerbaarheid voldoende deugdelijk is gemotiveerd, doordat in de gekozen constructie de gemeente Enschede de kosten deels op zichzelf verhaalt.
14f. Bepleit wordt onderzoek te doen naar een directe ontsluiting van het luchthavengebied vanaf de aansluiting Oldenzaal nr. 32 van de A1.
Gemeentelijk commentaar
14a. Omdat dit bestemmingsplan grotendeels dezelfde ontwikkelingen betreft als het luchthavenbesluit en de milieugevolgen daarmee in beeld worden gebracht met de m.e.r.-procedure bij dit laatste besluit is er voor gekozen om geen aparte m.e.r.-procedure te volgen voor het bestemmingsplan. Daar waar deze m.e.r. de milieuaspecten onvoldoende in beeld brengt zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd. Doel is om het luchthavenbesluit en het bestemmingsplan gelijktijdig als ontwerp ter inzage te leggen. Omdat de procedure van het luchthavenbesluit geen formeel vooroverleg in het kader van de Wro kent en de m.e.r. voor het luchthavenbesluit nog in voorbereiding is, was het niet mogelijk om deze bij het voorontwerp-bestemmingsplan op te nemen. In de plantoelichting is echter op de meeste onderdelen inzichtelijk gemaakt wat de consequenties van het plan zijn. Ten tijde van het als ontwerp ter inzage leggen van beide plannen (inclusief m.e.r.) staat het voor eenieder open om een zienswijze in te dienen.
14b. Het plaatsgebonden risico voor risicobronnen zoals bijvoorbeeld inrichtingen en buisleidingen is inderdaad 10^{-6}. De regelgeving waaronder de Luchthaven Twente valt, het Besluit Burgerluchthavens (Bbl), kent echter andere normen t.a.v. het plaatsgebonden risico. Voor meer informatie hieromtrent wordt verwezen naar met name artikel 10 en 11 uit het Bbl. Het onderhavige plan voldoet aan de grenswaarden uit dit besluit. Hiermee wordt het volgen van landelijk beleid, zoals in de gemeentelijke beleidsvisie staat, gestand gedaan. Binnen het plangebied worden namelijk geen (nieuwe) kwetsbare objecten (binnen de 10^{-6}-contour) toegestaan. Voor het vastleggen van de 10-6 contour wordt een luchthavenbesluit voorbereid. De gemeente Hengelo zal op de hoogte worden gehouden van de procedure van dit besluit. Voor het groepsrisico wordt ook verwezen naar de besluitvorming omtrent het luchthavenbesluit. Wel wordt opgemerkt dat de oriënterende waarde uit het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen niet van toepassing is op luchthaven. Dat komt omdat het Bbl niet ingaat op groepsrisico en geen oriënterende waarde bevat.
14c. Mede naar aanleiding van deze reactie is de inhoud van de genoemde begripsbepaling nader bekeken. Gekozen is om onder andere het onderdeel ‘synergie-effect’ te laten vervallen omdat de beoogde ontwikkelingen in de overige delen van de bepaling al zijn benoemd. Het begrip ‘duurzaamheidsdoelstelling van de gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente’ wordt duidelijker juridisch uitgewerkt.
14d. Een limitering in oppervlakte is niet noodzakelijk, omdat in de regels in bepaald dat genoemde functies alleen ondergeschikt en ondersteunend aan de terminalactiviteiten zijn toegestaan. Daarnaast is op de verbeelding in beperkt deel van het plangebied aangewezen als zoekgebied voor de terminal.
14e. ADT is een gemeenschappelijke regeling dat als zelfstandig openbaar lichaam opereert. In het kader van de Wro heeft ADT daarmee geen andere positie dan een andere ontwikkelende partij. De omschreven constructie middels een exploitatieovereenkomst is daarmee de juiste weg om invulling te geven aan de wettelijke bepalingen.
14f. In 2008/2009 is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijke ontsluitingsvarianten ten behoeve van de herontwikkeling van vliegveld Twente. De voorgestelde ontsluiting was hier onderdeel van. Vervolgens is in de Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Twente

e.o.,, na afweging van de verschillende varianten, voor zowel model A als B een keuze gemaakt voor een ontsluiting van het luchthavengebied via de Vliegveldstraat / Weerseloseweg (N737) richting de A1. Aangezien het bestemmingsplan ruimtelijk juridische invulling geeft aan de structuurvisie vindt er in het bestemmingsplan geen afweging meer plaats van mogelijke ontsluitingsvarianten.
Conclusie
14a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
14b. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
14c. De reactie geeft **wel** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
14d. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
14e. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
14f. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

15. Gemeente Hof van Twente, Postbus 54, 7470 AB Goor

- geen reactie ontvangen -

16. Gemeente Losser, Postbus 90, 7580 AB Losser

- geen reactie ontvangen -

17. Gemeente Haaksbergen, postbus 102, 7480 AC Haaksbergen

- geen reactie ontvangen -

18. Gemeente Dinkelland, Postbus 11, 7590 AA Denekamp

- geen reactie ontvangen -

19. Gemeente Enschede, Postbus 20, 7500 AA Enschede

- geen reactie ontvangen -

20. Stichting Dorpsbelang Deurningen, Eschgaarde 34, 7561 BA Deurningen Dagtekening brief 15-04-2013 / Ontvangen op 16-04-2013 Ingediend bij: gemeente Dinkelland
Inhoud reactie
20a. Verzoek is om in het kader van de invulling van het bestemmingsplan voor de luchthaven voldoende aandacht te hebben voor het aanpassen van de verkeerssituatie aan de Vliegveldstraat (N737) binnen de bebouwde kom van Deurningen.
20b. Advies is om een representatieve verkeerstelling en fijnstofmeting uit te voeren, zodat deze later vergeleken kan worden met te houden tellingen en metingen nadat de luchthaven is gerealiseerd.
20c. In het kader van de verkeersveiligheid is het advies te onderzoeken of het wenselijk is om vanaf de kruising Hoofdstraat-Deurningerstraat (N738)-Koehorsterweg tot aan de nieuw aan te brengen rotonde Vliegveldstraat (N737) en Deurningerstraat (N738) een 60km zone aan te brengen.
Gemeentelijk commentaar
20a. De gemeente Dinkelland heeft geconstateerd dat de verkeersituatie zoals deze op dit moment is niet als verkeersknelpunt wordt ervaren. De weg voldoet aan de richtlijnen, er zijn geen problemen ten aanzien congestie, ongevallen of te hoge rijsnelheid. De provincie is wegbeheerder en ook zij heeft aangegeven dat er geen knelpunten zijn. Daarnaast hebben er sinds het indienen van de vooroverlegreactie meerdere gesprekken plaatsgevonden tussen Stichting Dorpsbelangen Deurningen, bewoners en ondernemers. Hieruit komt ook naar voren dat er geen (grote) verkeersknelpunten zijn. Wel zijn er wensen en een aantal kleinere zaken. Dit is ook aan de stichting meegedeeld middels een brief van de gemeente Dinkelland (kenmerk 13.08582). De gemeente Dinkelland is echter wel van mening dat de situatie onder de aandacht moet blijven, ook voor de langere termijn. Er vindt op dit moment overleg met diverse partijen plaats om afspraken te maken over het verdere proces als het aantal vervoersbewegingen boven een bepaald aantal komt.
20b. De gemeente Hengelo heeft aangegeven nog verkeerstellingen te houden. Zodra deze gegevens bekend zijn zal dit worden gedeeld met de stichting. Het verzoek tot een fijnstofmeting is bij de provincie Overijssel neergelegd. In het kader van de bestemmingsplannen voor de luchthavenontwikkeling is het niet noodzakelijk om een fijnstofmeting ten hoogte van Deurningen uit te voeren. Dit is ook opgenomen in de toelichting van het bestemmingsplan (hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten).
20c. Het betreft hier een provinciale weg waar gemeenten geen zeggenschap over hebben. De suggestie wordt doorgegeven aan de wegbeheerder (provincie Overijssel).
Conclusie
20a. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
20b. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan
20c. De reactie geeft **geen** aanleiding tot aanpassing van het bestemmingsplan

Opdrachtgever: **Twente Safety Campus**
Project: **Akoestisch onderzoek**

Akoestisch onderzoek Twente Safety Campus
t.b.v. een vergunningsaanvraag in het kader van de Wabo

Tebodin

Tebodin Netherlands B.V.
Jan Tinbergenstraat 101
7559 SP Hengelo
Postbus 233
7550 AE Hengelo

Auteur: D. Stam
- Telefoon: 074 249 6221
- E-mail: d.stam@tebodin.com

15 september 2014
Ordernummer: 47220
Documentnummer: 3317001
Revisie: B

always close

B	15-09-2014	Derde uitgave, aanpassingen na opmerkingen TSC	D. Stam	R. van den Berg
A	20-08-2014	Tweede uitgave, aanpassingen na opmerkingen TSC	D. Stam	P. van Eeghem
0	01-08-2014	Eerste Uitgave	D. Stam	P. van Eeghem
Rev.	**Datum**	**Omschrijving**	**Opsteller**	**Gecontroleerd**

© Copyright Tebodin

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**4**
2	**Aanleiding onderzoek en normstelling**	**5**
2.1	Situering van de inrichting	5
2.2	Omschrijving van de activiteiten	5
2.3	Verkeer van en naar de inrichting	5
2.4	Bedrijfstijden	6
3	**Toetsingskader**	**7**
3.1	Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)	7
3.2	Maximale geluidsniveau (L_{AMax})	7
3.3	Indirecte Hinder	7
4	**Geluidsbronnen**	**9**
4.1	Metingen	9
4.2	Stationaire geluidsbronnen	9
4.3	mobiele geluidsbronnen	10
4.4	Piek geluidsbronnen	11
4.5	Best beschikbare technieken	11
5	**Overdrachtsberekeningen**	**12**
5.1	Overdrachtsmodel	12
5.2	Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)	12
5.3	Maximale geluidsniveaus (L_{AMax})	13
6	**Samenvatting en Conclusie**	**14**

Bijlagen	**Revisie**	**Datum**
Bijlage 1 Situering Twente Safety Campus	B	15-09-2014
Bijlage 2 Bronsterkteberekeningen uit rapport 43066/3314001	A	20-05-2011
Bijlage 3 Invoergegevens rekenmodel	B	15-09-2014
Bijlage 4 Computerplots rekenmodel	B	15-09-2014
Bijlage 5 Berekeningsresultaten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)	B	15-09-2014
Bijlage 6 Berekeningsresultaten maximale geluidsniveau (L_{AMax})	B	15-09-2014

1 Inleiding

In opdracht van Twente Safety Campus, hierna kortweg TSC genoemd, heeft Tebodin een akoestisch onderzoek verricht naar de activiteiten van TSC op de voormalige luchtmachtbasis Twente in de gemeente Enschede. Op deze locatie worden oefeningen gehouden op het gebied van brandbestrijding en technische hulpverlening. Daarnaast zal TSC in de toekomst ook de Risk Factory in gebruik nemen, een educatieve omgeving voor kinderen met als thema risicobeleving.

Het akoestisch onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van een aanvraag voor de omgevingsvergunning, dit aangezien de huidige vergunning zal per 1 januari 2015 komen te vervallen. De akoestisch onderzoek dat voor de huidige vergunning is opgesteld is in 2011 opgesteld door Tebodin en gerapporteerd in *Akoestisch onderzoek naar brandweeroefencentrum Troned op vliegbasis Twente, 43066/3317001 revisie A, 20-05-2011*. Voornoemde rapportage wordt als basis gebruikt voor het voorliggende akoestisch onderzoek.

Alle berekeningen zijn uitgevoerd conform de “Handleiding meten en rekenen industrielawaai” van 1999, hierna de Handleiding genoemd.

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van de situering en de activiteiten van de inrichting gegeven. Vervolgens wordt het toetsingskader in hoofdstuk 3 besproken. Daarop volgend worden in hoofdstuk 4 de geluidsbronnen beschreven. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de overdrachtsberekeningen gegeven. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 het rapport samengevat en zijn de conclusies opgesomd.

2 Aanleiding onderzoek en normstelling

2.1 Situering van de inrichting

De inrichting van TSC is gelegen op de voormalige vliegbasis Twente, in de gemeente Enschede. De locatie is gesitueerd in een overwegend agrarische omgeving waarbij er ook ruimte voor de natuur is gereserveerd. Een overzichtskaart van de topografische situatie is gegeven in bijlage 1.

2.2 Omschrijving van de activiteiten

Op de locatie van TSC worden oefeningen gehouden ten behoeve van brandbestrijding en technische hulpverlening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van materiaal en materieel op een manier die vergelijkbaar is met de manier van werken bij noodsituaties. Op deze manier wordt op een zo realistisch mogelijke manier geoefend. Er worden onder andere basistrainingen gegeven in de volgende categorieën:

- Brandbestrijding;
- Hulpverlening;
- Rijvaardigheid
- Ongevalbestrijding Gevaarlijk Stoffen (OGS).

Naast de bovengenoemde basistrainingen worden ook zogeheten eind- en slotoefeningen uitgevoerd. Hierbij worden grotere noodsituaties geënsceneerd en werken respectievelijk twee en vier brandweerteams samen.

Bij de brandbestrijding en hulpverlening worden onder andere oefeningen gedaan waarbij gebruik gemaakt wordt van tankautospuiten, aggregaten en zwaar gereedschap. Deze worden ook gebruikt bij de eind- en slotoefeningen. Bij de rijvaardigheidstraining wordt met vierwielaangedreven (4x4) tankautospuiten gereden op een speciaal aangelegd, onverhard, parcours ter oefening van natuurbrandbestrijding. Bij de OGS-oefening worden hulpverleners getraind in procedures en inzettechnieken, hierbij wordt geen gebruik gemaakt van tankautospuiten of overig geluidsrelevant materieel en/of apparatuur.

Voor het opbouwen van oefeningen worden een vorkheftruck en een verrijker gebruikt, echter niet tegelijk.

De basistrainingen voor brandbestrijding en hulpverlening worden voor het overgrote deel gehouden bij een zestal bunkers, gebouwen B514 t/m B519, gelegen aan de noordzijde van het terrein. De slotoefeningen worden gehouden op twee verschillende locaties ten zuiden van de bunkers B514 t/m B519. De eindoefeningen vinden plaats bij bunker B520 en nabij gebouwen C59 t/m C61. Het parcours voor de 4x4 tankautospuiten is gelegen aan de westkant van het terrein van de vliegbasis.

In het akoestisch onderzoek uit 2011 vonden basistrainingen plaats bij gebouw C67, deze activiteit zal hier in de toekomst niet meer plaatsvinden en worden verplaatst naar de overige basistrainingslocaties.

Een plattegrond met daarop de locaties van de verschillende oefenplekken is gegeven in bijlage 1.

Nieuw op het terrein van TSC is het gebruik van de Risk Factory. Dit is een veiligheidseducatiecentrum waar schoolkinderen voorgelicht zullen worden over risico's in het dagelijks leven. De Risk Factory is ingericht in hangar 7.

In hangar 7 wordt ook kantoorruimte ingericht voor medewerkers van het Safety Field ten behoeve van kennisontwikkeling op het gebied van veiligheid.

2.3 Verkeer van en naar de inrichting

De inrichting van TSC wordt per dag gemiddeld door zes brandweerteams bezocht die met een eigen tankautospuit de locatie bezoeken om te oefenen. Daarnaast zullen er voor de oefeningen ook cursusleiders aanwezig zijn, dit zullen er in totaal ook zes zijn, welke arriveren per personenauto. Verder zullen er cursisten per auto de locatie bereiken. Op sommige

dagen zal materiaal aangeleverd of opgehaald worden voor de oefeningen. Dit betreft onder andere sloopauto's, brandstof en overige goederen bestemd voor de oefeningen. In het akoestisch onderzoek wordt voor het leveren van goederen rekening gehouden met één vrachtwagen per dag die de inrichting bezoekt.

Voor het model is uitgegaan van zeven vrachtwagens en tankautospuiten (TAS) die de inrichting in de dagperiode bereiken en weer verlaten, in de avondperiode zijn dit er drie. Verder zullen er in de dagperiode twintig personenauto's het terrein van TSC bereiken ten behoeve van de oefeningen op- en afrijden, in de avondperiode tien.

Voor de Risk Factory zal tweemaal per dag een schoolklas kinderen per bus naar de Risk Factory komen. Deze bussen bereiken en verlaten de inrichting gedurende de dagperiode.

Met betrekking tot het personeel dat in het Safety Field Lab werkt is rekening gehouden met veertien additionele personenauto's die het terrein bereiken.

Verkeer voor TSC rijdt het terrein van de vliegbasis Twente op via de N737 en de Oude Vliegveldweg en rijdt vervolgens langs de noordelijke terreingrens naar de trainingslocaties, de Risk Factory en het Safety Field Lab. De personenauto's parkeren bij hangar 7 voor de ontvangst en briefings voor de trainingen. De tankautospuiten rijden eerst naar gebouw C-39A en rijden vervolgens naar de oefenlocaties.

2.4 Bedrijfstijden

Oefeningen vinden dagelijks plaats gedurende drie periodes, van 8:00 tot 12:00, van 13:00 tot 17:00 en van 18:00 tot 22:00. Teams oefenen over het algemeen in twee van de drie periodes waarbij basistrainingen, eindoefeningen en slotoefeningen na elkaar uitgevoerd kunnen worden.

Naast het daadwerkelijke oefenen zal er tijdens de trainingen ook uitleg gegeven worden en resultaten worden besproken. Daardoor zijn tijdens de oefenperiodes de geluidsbronnen niet continu in bedrijf. Zoals vermeld in het akoestisch onderzoek van 2011 wordt tijdens de oefenperiode de apparatuur in totaal ongeveer één uur gebruikt. Zwaar gereedschap zoals slijpschijven wordt slechts kortstondig gebruikt, korter dan een minuut per oefening.

Het rijden over de onverharde baan zal enkel bij daglicht plaatsvinden aangezien er geen kunstmatige verlichting langs de baan aanwezig is.

Kantoorpersoneel en de bezoekers van de Risk Factory zullen tussen 7:00 en 19:00 de inrichting bezoeken

3 Toetsingskader

3.1 Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)

Voor het aanvragen van omgevingsvergunningen in het kader van de Wabo dient een afweging te worden gemaakt ten aanzien van de geluidsvoorschriften. In de onderhavige situatie vormt de gemeente Enschede het bevoegd gezag.

De gemeente Enschede heeft nader beleid gespecificeerd ten aanzien van industrielawaai. Dit is geformuleerd in de 'Geluidnota Enschede 2009-2012', hierna de Geluidnota genoemd. In het geluidbeleid worden de diverse geluidsgevoelige gebieden in de gemeente Enschede beschreven.

Per gebiedstype zijn richtwaarden voor de geluidsimmissie geformuleerd. In de Geluidnota wordt aangegeven dat de inrichting van TSC en het invloedsgebied ervan in het gebiedstype 'buitengebied' valt. De bij dit gebiedstype te hanteren richtwaarde voor het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) bedraagt 45 dB(A) in de dagperiode, 40 dB(A) in de avondperiode en 35 dB(A) in de nachtperiode[1]. Aan deze waarden wordt getoetst op een afstand van 50 meter van de inrichting.

De meest nabijgelegen woning, met betrekking tot de activiteiten op het terrein, ligt op 275 meter ten noorden van de inrichting aan de Visschedijkweg. Bij de woning zal eveneens het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau berekend worden om inzichtelijk te maken wat de invloed is van de activiteiten van TSC op de geluidsimmissie voor de omwonenden.

3.2 Maximale geluidsniveau (L_{AMax})

Naast de gemiddelde geluidsbelasting kunnen er kortstondige pieken in het geluidsniveau optreden, de zogenaamde maximale geluidsniveaus (L_{AMax}). Hieromtrent is het geluidsbeleid van de gemeente Enschede geen toetsingskader opgenomen. Daarom wordt voor het vaststellen van grenswaarden van de maximale geluidsniveaus de *Handreiking industrielawaai en vergunningverlening* uit 1998 (verder: de Handreiking) geraadpleegd. Volgens de Handreiking moet er naar gestreefd worden om de maximale geluidsniveaus (L_{AMax}) niet meer dan 10 dB boven het in die periode optredende langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) te laten komen.

Indien er niet aan de streefwaarden kan worden voldaan, kunnen hogere maximale geluidsniveaus worden vergund. Hier wordt in de Handreiking aanbevolen dat de maximale geluidsniveaus niet meer dan 70 dB(A) in de dag-, 65 dB(A) in de avond- en 60 dB(A) in de nachtperiode bedragen. Slechts in uitzonderlijke situatie kunnen deze grenswaarden worden overschreden danwel worden uitgezonderd van de voorschriften. De maximale geluidsniveaus worden bepaald ter plaatse van de gevels van woningen, hierbij wordt de gevelreflectie van de woningen niet meegerekend. Bij de bepaling van de maximale geluidsniveaus (L_{AMax}) wordt de meteocorrectieterm C_m toegepast.

3.3 Indirecte Hinder

In de Wabo is indirecte hinder als volgt omschreven: "de nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt door activiteiten die, hoewel plaatsvindend buiten het terrein van de inrichting, aan de inrichting zijn toe te rekenen." Een belangrijke vorm van indirecte hinder zijn transportbewegingen van en naar de inrichting over de openbare weg van vracht- en personenauto's.

Indirecte hinder van transportbewegingen wordt separaat van de directe hinder van de inrichting alsmede het overige wegverkeer beoordeeld, aangezien er hiervoor verschillende normenstelsels zijn gedefinieerd. De indirecte hinder wordt beoordeeld volgens de Circulaire indirecte hinder. In de circulaire is voor de geluidsbelasting (L_{Aeq}) een voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) en een maximale grenswaarde van 65 dB(A) opgenomen.

---

[1] Voor het gebiedstype buitengebied is in de Geluidnota de dagperiode gedefinieerd van 06:00 tot 19:00, de avondperiode van 19:00 tot 22:00 en de nachtperiode van 22:00 tot 06:00.

De indirecte hinder wordt slechts tot een bepaalde afstand van de inrichting toegeschreven aan de inrichting. De maat die hierbij wordt gehanteerd is de herkenbaarheid van het verkeer van en naar de inrichting ten opzichte van het overige verkeer. In de onderhavige situatie is uitgegaan van een maximale situatie waarbij alle verkeer bestemd voor TSC via de Oude Vliegveldweg rijdt.

De dichtstbijzijnde woning met betrekking tot de Oude Vliegveldweg ligt op circa 400 meter afstand, het betreft het adres Weerseloseweg 400. Vanwege de grote afstand tot de aanrijroute voor de Twente Safety Campus is de geluidsbelasting veroorzaakt door indirecte hinder niet relevant.

4 Geluidsbronnen

4.1 Metingen

Op 12 mei 2011 zijn door Tebodin Netherlands B.V. bij de inrichting van TSC, destijds Troned geheten, geluidsmetingen uitgevoerd. Deze metingen zijn voor het huidige akoestisch onderzoek opnieuw gebruikt. De metingen zijn uitgevoerd met een geluidsmeter van het merk Rion (type NA-27) en zijn verricht binnen het meteoraam.

De metingen hadden tot doel de bronsterktes te bepalen van de in akoestisch opzicht relevante geluidsbronnen die bij de oefeningen gebruikt worden. De bronsterktemetingen c.q. – berekeningen zijn verricht volgens de geconcentreerde bronmethode (II.2) van de Handleiding. De bronsterkteberekeningen zijn in bijlage 2 opgenomen.

4.2 Stationaire geluidsbronnen

Bij de brandbestrijdings- en hulpverleningsoefeningen wordt gebruik gemaakt van tankautospuiten en zwaar gereedschap. Tijdens deze oefeningen zullen de motoren van de tankautospuiten tijdelijk op een stationair toerental draaien en zal een aggregaat gebruikt worden ten behoeve van verlichting en het aandrijven van gereedschap. Bij brandbestrijdingsoefeningen wordt tevens de pomp op de tankautospuiten gebruikt, deze wordt aangedreven door de motor van de tankautospuit.

Voor het opbouwen van oefeningen kan een vorkheftruck of een verrijker gebruikt worden. Hiervoor is een bronvermogen van 105 dB(A) geprognosticeerd op basis van ervaringscijfers en kentallen van Tebodin. De vorkheftruck/verrijker zal naar verwachting in de dagperiode 1 uur in gebruik zijn en in de avondperiode een half uur.

Voor de bovenstaande situaties zijn metingen verricht op de vliegbasis Twente, de berekende bronvermogens zijn gegeven in Tabel 1.

Tabel 1 Bronvermogens van geluidsbronnen gebruikt bij de oefeningen

Bronnummer	Geluidsbron	Bronvermogen [dB(A)]
001	Tankautospuit stationair	93
002	Tankautospuit stationair met pomp aan	98
003	Aggregaat	93
005,006	Tankautospuit met aggregaat aan	96
007	Vorkheftruck/Verrijker	105

De activiteiten behorend bij bronnen 001 t/m 006 kunnen plaats vinden plaats verschillende plaatsen op het terrein, voor gelijke activiteiten zijn in het model gelijke bronnummers gehanteerd. Zo zijn er voor de bronnen 001 t/m 003, behorend bij de basistraining, zeven verschillende locaties aangewezen. Voor bronnen 005 en 006, behorend bij de slot- en eindoefeningen zijn twee verschillende locaties aangewezen. Daarnaast worden er bij de slotoefeningen vier tankautospuiten gebruikt waardoor er per oefenlocatie vier geluidsbronnen 005 zijn. Bij de eindoefening worden twee tankautospuiten gebruikt en worden derhalve twee geluidsbronnen 006 per oefenlocatie aanwezig zijn

De mogelijke oefeningslocaties liggen verspreid over het terrein van TSC. Per dag zullen de gebruikte locaties kunnen verschillen, hierdoor wisselt ook de plaats en richting van de geluidsemissie van het terrein van dag tot dag. In het model is daarom gekozen om alle oefenlocaties tegelijk op te nemen. Door deze manier van modelleren wordt de totale geluidsproductie van de stationaire bronnen overschat. Voor deze methode is evenwel gekozen zodat de geluidsemissie naar de verschillende zijden van het terrein niet onderschat wordt.

In Tabel 2 zijn voor de verschillende trainingen de bijbehorende geluidsbronnen en respectievelijke bedrijfstijden weergegeven. De bedrijfstijden die zijn gebruikt in het akoestisch model zijn op basis van drie basistrainingen, twee in de dag en één in de avond per oefenlocatie. In het model zijn op de locaties voor eind- en slotoefeningen de bedrijfstijden gebaseerd op één oefening in de dagperiode en één oefening in de avondperiode. Hoewel de oefenactiviteit voor een

volledige dag hiermee wordt overschat is voor deze aanpak gekozen om inzichtelijk te maken wat het effect is van de verschillende oefeningen.

Tabel 2 Bedrijfstijden geluidsbronnen behorende bij de trainingen

Oefening	Geluidsbron	Bedrijfstijd dagperiode (uren)	Bedrijfstijd avondperiode (uren)
Brandbestrijding	Tankautospuit stationair	1	0,5
	Tankautospuit stationair met pomp aan	1	0,5
	Aggregaat	2	1
Hulpverlening	Tankautospuit stationair	2	1
	Aggregaat	2	1
Eindoefening	Tankautospuit met aggregaat aan	2*	1
Slotoefening	Tankautospuit met aggregaat aan	2*	1

*2 uur opgenomen voor het geval de avondoefening voor 19.00 uur begint

Op het dak van Hangar 7 is in het geluidsmodel een bron opgenomen ten behoeve van de ruimteventilatie, het betreft bron 008 met een bronvermogen van 90 dB(A). Deze bron is enkel gedurende de dagperiode in bedrijf.

Op het dak van de kantoorruimte C40 is eveneens een bron opgenomen ten behoeve van de ruimteventilatie, dit is bron 009 met een bronvermogen van 84 dB(A). Deze bron is enkel gedurende de dagperiode in bedrijf.

4.3 mobiele geluidsbronnen

Het rijden van de tankautospuit is in het verleden gemeten en in het model gelegd als mobiele lijnbron VRW01 met een bronvermogen van 103 dB(A). Voor het rijden van de tankautospuit wordt uitgegaan van 12 bewegingen in de dagperiode en 6 bewegingen in de avondperiode die zijn opgenomen in mobiele lijnbron VRW01.

Voor de bussen naar hangar 7 en de vrachtwagens voor het leveren van oefenmateriaal is hetzelfde bronvermogen aangehouden als voor de tankautospuit. De bussen zijn opgenomen in mobiele lijnbron VRW02, de vrachtwagen is toegevoegd aan mobiele lijnbron VRW01.

Voor het rijden van de vierwielaangedreven tankautospuiten over de onverharde baan is hetzelfde bronvermogen van 103 dB(A) aangehouden als het rijden van een andere tankautospuit over de verharde weg. Er worden in de dagperiode 15 rondes gereden over de baan.

Voor de personenauto's die over het terrein rijden is, gebaseerd op ervaringscijfers en kentallen van Tebodin, een immissierelevant bronvermogen van 89 dB(A) genomen. Het betreft de mobiele lijnbron PRS01.

In Tabel 3 zijn de totale aantallen voertuigbewegingen van de mobiele bronnen opgenomen. Hierbij zorgt één bezoekend voertuig voor twee bewegingen, heen en terug, over de route.

Tabel 3 Aantallen voertuigbewegingen

Bronnummer	Omschrijving	Aantallen voertuigbewegingen per periode		
		Dag	Avond	Nacht
VRW01	Tankautospuiten/vrachtwagens	14	6	-
VRW02	Bussen	4	-	-
VRW03	4x4 Baan	15	-	-
PRS01	Personenauto's	68	20	-

4.4 Piek geluidsbronnen

Naast de bovengenoemde bronnen zijn er ook geluidsbronnen die slechts kortstondig geluid produceren en niet van invloed zullen zijn op het gemiddelde geluidsniveau. Deze bronnen hebben evenwel een piekbronvermogen die van belang is bij het beoordelen van de maximale geluidsniveaus (L_{AMax}). In Tabel 4 zijn deze bronnen weergegeven.

Tabel 4 Bronvermogens van piekbronnen

Bronnummer	Geluidsbron	Bronvermogen [dB(A)]
101	Slijpschijf slijpt door pijp	115
102	Achteruitrijden tankautospuit + achteruitrijdsignaal	102
103	Starten pomp op tankautospuit	112
104	Knippen hydraulische schaar	96
VRW01, VRW02, VRW03	Tankautospuit hoog toerental	108

De slijpschijf en hydraulische schaar worden kortstondig gebruikt om een metalen pijp door te slijpen c.q. te knippen. Het achteruitrijden van tankautospuiten komt enkel voor bij het parkeren van deze voertuigen. Het hoge toerental van de tankautospuiten kan optreden tijdens het rijden over de onverharde weg als er bijvoorbeeld over obstakels/heuvels heen gereden wordt.

4.5 Best beschikbare technieken

Volgens de Wabo dient er altijd de Best Beschikbare Techniek (BBT) te worden toegepast om nadelige invloeden op en emissies naar het milieu te voorkomen. Indien het voorkomen niet mogelijk is dienen emissies en nadelige invloeden zoveel mogelijk te worden beperkt.

Om invulling te geven aan het principe Best Beschikbare Technieken kan aansluiting worden gezocht bij de IPPC richtlijn (2008/1/EG). In de uitwerking hiervan zijn voor een aantal bedrijfstakken en technieken die over meerdere bedrijfstakken worden gebruikt referentiedocumenten opgesteld, de zogeheten BREF's. In de IPPC richtlijn zijn de verschillende bedrijfstakken benoemd waarvoor BREF's beschikbaar gemaakt zijn. De onderhavige situatie valt niet onder de IPPC richtlijn en derhalve is er voor de geplande inrichting geen BREF beschikbaar. Daarom zal er op een andere manier invulling gegeven worden aan het begrip BBT.

De manier waarop oefeningen worden uitgevoerd op het terrein van TSC is zodanig dat er slechts kortdurend gebruik wordt gemaakt van apparatuur en tankautospuiten. Ook worden er voor het oefenen met slijpschijven geen autowrakken doorgezaagd maar wordt slechts een stalen pijp verzaagd. Als laatste wordt opgemerkt dat er geen sirenes worden gebruikt tijdens de oefeningen. Door het toepassen van deze manier van werken wordt geen onnodig lawaai geproduceerd.

5 Overdrachtsberekeningen

5.1 Overdrachtsmodel

De bedrijfssituatie van de inrichting is schematisch verwerkt in een overdrachtsmodel, waarbij tevens omliggende objecten die met betrekking tot de geluidsafscherming en/of reflecties van belang kunnen zijn, zijn meebeschouwd. Het overdrachtsmodel is gebaseerd op de methode II.8 van de Handleiding. Beoordeling van de geluidsimmissie vindt plaats op 5 meter boven het lokale maaiveld.

De rekenpunten liggen op 50 meter van de grens van de inrichting. De inrichtingsgrens is grillig en is voorzien van een aantal inhammen. In deze inhammen zijn geen rekenpunten geplaatst, aangezien het geluid dan van meerdere zijden kan komen. De rekenpunten op 50 meter dienen ter bescherming van de omgeving en daarom is gekozen om de rekenpunten niet in de inhammen te leggen. De geluidsuitstraling wordt naar de omgeving gewaarborgd door de rekenpunten aan de buitenzijde van de inrichtingsgrens te leggen.

In bijlage 3 en 4 zijn de invoergegevens respectievelijk de computerplots van het model opgenomen.

5.2 Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)

Voor de representatieve bedrijfssituatie zijn de langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) berekend op meerdere rekenpunten die gelegen zijn op een afstand van 50 meter van de inrichting. In Tabel 5 zijn de in de representatieve bedrijfssituatie optredende langtijdgemiddelde beoordelingsniveaus ($L_{Ar,LT}$) ter plaatse van rekenpunten weergegeven. In bijlage 5 zijn voor alle rekenpunten de berekeningsresultaten opgenomen.

Tabel 5 Rekenresultaten langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$)

Rekenpunt	Omschrijving	Langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) in dB(A)		
		Dagperiode	Avondperiode	Nachtperiode
001	50m van grens	35	37	-
002	50m van grens	37	38	-
003	50m van grens	36	39	-
006	50m van grens	37	40	-
007	50m van grens	37	40	-
W01	Woning Visschedijkweg	28	31	-

Het hoogst optredende langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) ter plaatse van de rekenpunten bedraagt respectievelijk 37 dB(A) in de dagperiode en 40 dB(A) in de avondperiode (rekenpunten 06 en 07).

Ter plaatse van de woning aan de Visschedijkweg, rekenpunt W01, bedraagt het langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) respectievelijk 28 dB(A) in de dagperiode en 31 dB(A) in de avondperiode.

5.3 Maximale geluidsniveaus (L_{AMax})

In de representatieve bedrijfssituatie treden maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) op zoals beschreven in paragraaf 4.4. Verder zijn de piekbronvermogens van het rijden van personenauto's en vrachtwagens is geprognosticeerd op respectievelijk 94 en 108 dB(A).

Voor de representatieve bedrijfssituatie zijn de maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) berekend ter plaatse van de rekenpunten. In Tabel 6 zijn de in de representatieve bedrijfssituatie optredende maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) ter plaatse van de rekenpunten weergegeven.

In bijlage 6 zijn voor alle rekenpunten de berekeningsresultaten opgenomen.

Tabel 6 Berekeningsresultaten maximale geluidsniveaus (L_{Amax})

Rekenpunt	Omschrijving	Maximale geluidsniveaus (L_{Amax}) in dB(A)		
		Dagperiode	Avondperiode	Nachtperiode
001	50m van grens	59	59	-
002	50m van grens	60	60	-
003	50m van grens	54	54	-
006	50m van grens	62	62	-
007	50m van grens	54	54	-
W01	Woning Visschedijkweg	42	42	-

Het hoogst optredende maximale geluidsniveau (L_{Amax}) ter plaatse van de rekenpunten bedraagt in de dag-, en avondperiode 62 dB(A) (rekenpunt 6).

Ter plaatse van de woning aan de Visschedijkweg bedraagt het maximale geluidsniveau (L_{AMax}) in de dag-, en avondperiode 42 dB(A).

6 Samenvatting en Conclusie

In opdracht van de Twente Safety Campus (TSC) heeft Tebodin Netherlands B.V. een akoestisch onderzoek uitgevoerd voor de activiteiten van TSC op de vliegbasis Twente in de gemeente Enschede.

Het doel van dit onderzoek is het bepalen van de geluidsemissie van de inrichting naar de omgeving. Deze waarden dienen getoetst te worden aan de richtwaarden zoals gegeven in de 'Geluidnota Enschede 2009-2012' en de 'Handreiking industrielawaai en vergunningverlening 1998'.

In dit onderzoek is rekening gehouden met het Best Beschikbare Technieken (BBT)-principe om de geluidsemissie van de inrichting zo laag mogelijk te houden.

De overdrachtsberekeningen zijn uitgevoerd conform methode II.8 uit de 'Handleiding meten en rekenen Industrielawaai 1999'. Uit deze berekeningen volgt dat:

- Het hoogst optredende langtijdgemiddeld beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) bedraagt ter hoogte van rekenpunten 6 en 7 respectievelijk 37 dB(A) in de dagperiode en 40 dB(A) in de avondperiode. Hiermee wordt voldaan aan de richtwaarden uit het geluidbeleid van de gemeente Enschede.
- Het hoogst optredende maximale geluidsniveau (L_{Amax}) ter plaatse van de rekenpunten in de dag-, en avondperiode bedraagt 62 dB(A) (rekenpunten 1 en 2). Hiermee wordt voldaan aan de grenswaarden van de Handreiking.

N

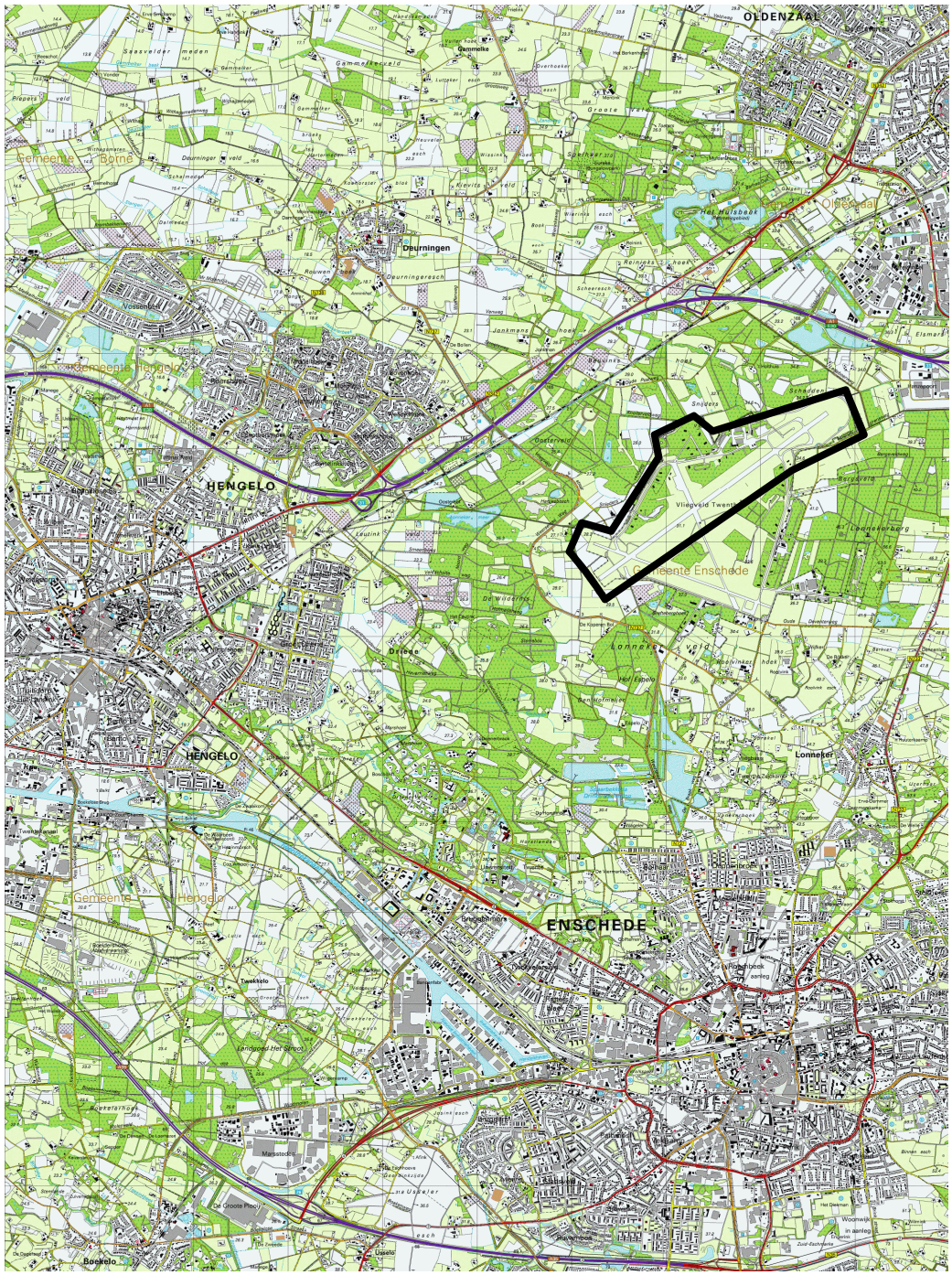

Topografische Situering Vliegbasis Twente

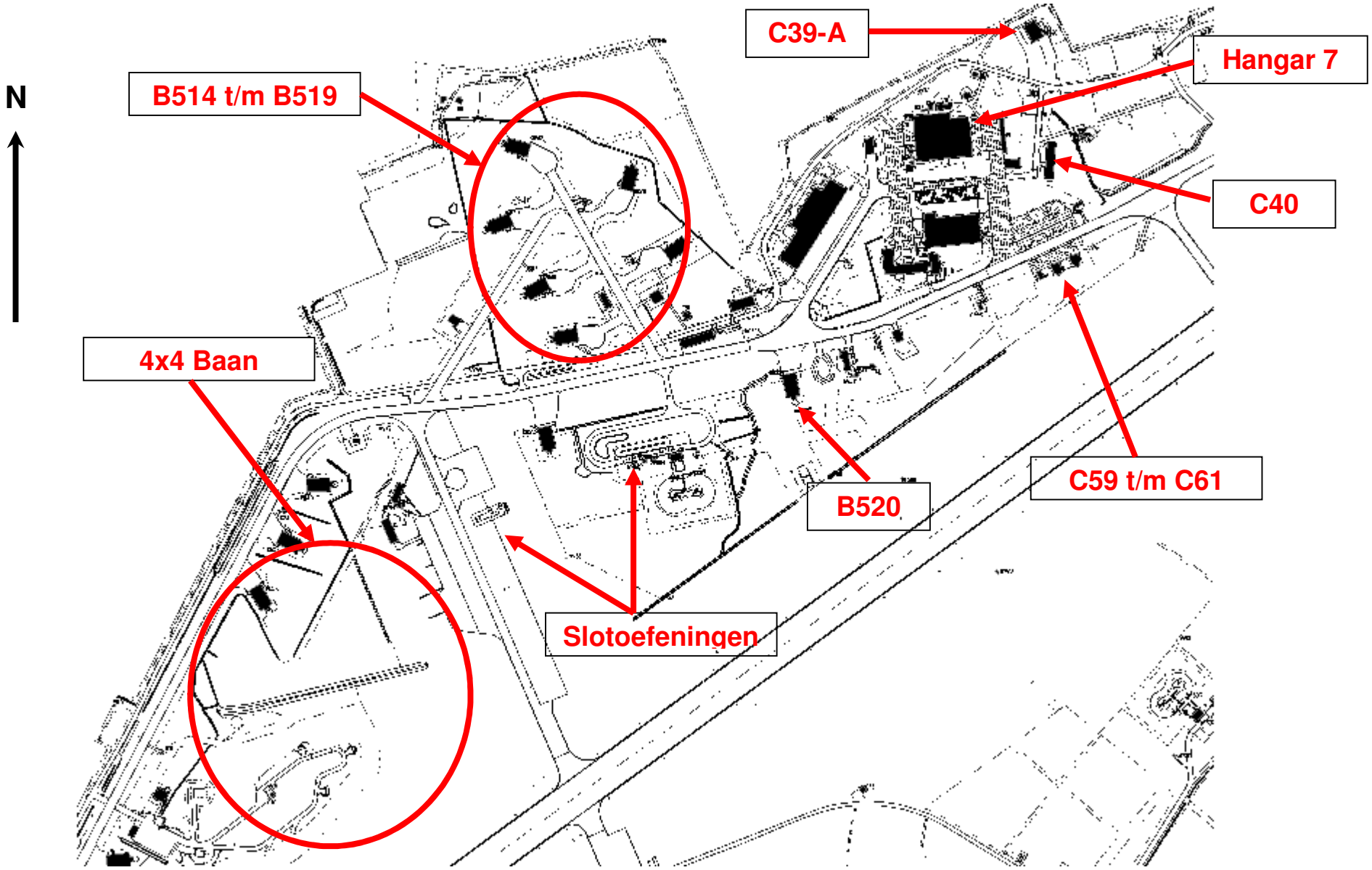

Overzicht Trainingslocaties

Geconcentreerde bronmethode (methode II.2)

Bron: Rijdende Tankautospuit

Halve bol	ja		
Bronhoogte [m]:	1,0		
Meethoogte [m]:	3,0		
Meetafstand [m]	35,0		
Brongebied [m]	**30**	B_b:	1,0
ntvangergebied [m]	**35**	B_o:	1,0
Middengebied [m]	**0**	B_m:	1,0

Bronnummer	**VRW01,VRW02**
Meetpunt	25

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	20,0	54,9	54,6	45,1	52,7	53,2	54,5	48,4	38,5	**61,4**
D_{geo} [dB]	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	
a_{lu}*R [dB]	0,0007	0,0025	0,0088	0,0266	0,056	0,1015	0,217	0,665	2,345	
D_b [dB]	-6,0	-6,0	1,2	5,9	4,6	1,0	0,0	0,0	0,0	
L_{WR} [dB(A)]	55,9	90,8	97,7	92,9	99,2	96,2	96,6	90,9	82,7	**104,4**

Bron: Tankautospuit Stationair

Bodemvlak	ja
Meethoogte [m]	3,0
Bronhoogte [m]	1,0
Meetafstand [m]	20,0

Bronnummer	**001**
Meetpunt	27
Koppelen	nee

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	21,6	33,9	37,6	45,8	50,9	54,4	52,6	45,5	34,1	**58,2**
D_{geo} [dB]	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	56,6	68,9	72,6	80,8	85,9	89,4	87,6	80,5	69,1	**93,2**

Bron: Tankautospuit Stationair + aggregaat

Bodemvlak	ja
Meethoogte [m]	3,0
Bronhoogte [m]	1,0
Meetafstand [m]	20,0

Bronnummer	**004,005**
Meetpunt	28
Koppelen	nee

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	21,7	35,7	41,4	48,4	51,8	56,5	55,8	51,0	41,9	**60,8**
D_{geo} [dB]	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	56,7	70,7	76,4	83,4	86,8	91,5	90,8	86,0	76,9	**95,8**

Bron: Aggregaat

Bodemvlak	ja
Meethoogte [m]	3,0
Bronhoogte [m]	1,0
Meetafstand [m]	20,0

Bronnummer	**003**
Meetpunt	29
Koppelen	nee

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	0,0	34,8	37,5	46,8	46,0	53,0	54,0	49,5	40,9	**58,1**
D_{geo} [dB]	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	35,0	69,8	72,5	81,8	81,0	88,0	89,0	84,5	75,9	**93,1**

Bron: Tankautospuit met Pomp aan

Bodemvlak	ja	**Bronnummer**	**002**
Meethoogte [m]	3,0	Meetpunt	33
Bronhoogte [m]	1,0	Koppelen	nee
Meetafstand [m]	20,0		

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	31,5	43,2	44,0	49,0	53,4	59,9	57,3	50,2	40,1	**63,0**
D_{geo} [dB]	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	66,5	78,2	79,0	84,0	88,4	94,9	92,3	85,2	75,1	**98,0**

Bron: Tankautospuit achteruitrijden + signaal (Max)

Bodemvlak	ja	**Bronnummer**	**102**
Meethoogte [m]	2,0	Meetpunt	34
Bronhoogte [m]	1,0	Koppelen	nee
Meetafstand [m]	10,0		

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	27,7	46,4	48,7	50,3	58,9	72,0	61,3	56,0	50,1	**72,7**
D_{geo} [dB]	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	56,7	75,4	77,7	79,3	87,9	101,0	90,3	85,0	79,1	**101,7**

Bron: Slijpschijf slijpt door pijp (MAX)

Bodemvlak	ja	**Bronnummer**	**101**
Meethoogte [m]	2,0	Meetpunt	36
Bronhoogte [m]	0,1	Koppelen	nee
Meetafstand [m]	5,0		

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	20,0	27,7	42,3	56,0	68,4	80,5	78,8	91,4	81,3	**92,3**
D_{geo} [dB]	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	43,0	50,7	65,3	79,0	91,4	103,5	101,8	114,4	104,3	**115,3**

Bron: Knip hydraulische schaar

Bodemvlak	ja	**Bronnummer**	**104**
Meethoogte [m]	3,0	Meetpunt	39
Bronhoogte [m]	0,5	Koppelen	nee
Meetafstand [m]	12,0		

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	11,8	31,0	44,1	52,6	55,4	58,2	60,2	59,1	51,3	**65,1**
D_{geo} [dB]	32,6	32,6	32,6	32,6	32,6	32,6	32,6	32,6	32,6	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	42,4	61,6	74,7	83,2	86,0	88,8	90,8	89,7	81,9	**95,6**

Bron: aggegraat + starten TAS+pomp (MAX)

Bodemvlak	ja	**Bronnummer**	**103**
Meethoogte [m]	3,0	Meetpunt	31
Bronhoogte [m]	1,0	Koppelen	nee
Meetafstand [m]	20,0		

Frequentie [Hz]	31,5	63	125	250	500	1k	2k	4k	8k	dB(A)
L_p [dB(A)]	20,0	36,1	45,4	60,8	70,0	73,7	71,1	67,8	55,4	**77,3**
D_{geo} [dB]	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	37,0	
D_b [dB]	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	
L_{WR} [dB(A)]	55,0	71,1	80,4	95,8	105,0	108,7	106,1	102,8	90,4	**112,3**

Rapport: Lijst van model eigenschappen
Model: 47220 TSC LAr,LT

Model eigenschap	
Omschrijving	47220 TSC LAr,LT
Verantwoordelijke	794020
Rekenmethode	IL
Aangemaakt door	794020 op 13-May-11
Laatst ingezien door	794020 op 20-Aug-14
Model aangemaakt met	Geomilieu V1.81
Standaard maaiveldhoogte	0
Rekenhoogte contouren	5
Detailniveau toetspunt resultaten	Bronresultaten
Detailniveau resultaten grids	Totaalresultaten
Meteorologische correctie	Toepassen standaard, 5,0
Standaard bodemfactor	1,0
Absorptiestandaarden	HMRI-II.8
Clusteren gebouwen	Ja
Verwijderen binnenwanden	Ja
Luchtdemping [dB/km]	0,02 0,07 0,25 0,76 1,63 2,86 6,23 19,00 67,40
Aandachtsgebied	--
Dynamische foutmarge	--

Commentaar

Model: 47220 TSC LAr,LT
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Rekenpunten, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Gevel	Hoogte A	Hoogte B	Hoogte C	Hoogte D	Hoogte E	Hoogte F
009	50m van Grens	1067,36	1172,99	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
008	50m van Grens	1387,95	1403,34	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
007	50m van Grens	1642,55	1682,71	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
006	50m van Grens	2062,37	1931,55	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
010	50m van Grens	705,89	1066,61	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
002	50m van grens	942,05	1725,97	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
003	50m van grens	1202,28	2141,83	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
004	50m van grens	1608,32	2144,00	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
005	50m van grens	1971,87	2326,09	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
001	50m van grens	700,83	1291,04	0,00	Nee	5,00	--	--	--	--	--
W01	Woning Visschedijkweg	1498,62	2524,91	0,00	Ja	5,00	--	--	--	--	--

Model: 47220 TSC LAr,LT
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Bodemgebieden, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Omtrek	Opp.	Bf
001	Asfalt	2747,54	2287,65	5920,91	178103,12	0,00
002	Asfalt	2154,08	279,90	3989,57	97118,76	0,00
003	Asfalt	1347,33	1231,18	1240,37	29152,62	0,00
006	Knollerveldweg	2159,46	2275,58	3157,15	13447,79	0,00
007	Sniedersveldweg	893,27	2491,53	3725,25	23816,30	0,00
004	Asfalt	2134,48	2027,55	4321,08	28835,22	0,00
005	Druiventros	1296,34	2087,16	1381,53	10949,39	0,00
008	Aanrijroute	2137,16	134,09	11727,13	83688,24	0,00
009	Weg	575,09	999,09	977,10	5589,83	0,00
010	Verharding	1969,25	2172,53	1619,57	17209,72	0,00
011	Oude vliegveldweg	182,99	1467,20	441,75	3135,79	0,00

Model: 47220 TSC LAr,LT
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Gebouwen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	Vormpunten	Hoogte	Maaiveld	Refl. 31	Cp
B514	Bunker	1355,03	1857,82	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
B515	Bunker	1311,62	1921,89	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
B516	Bunker	1267,01	2003,02	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
B517	Bunker	1295,97	2089,38	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
B518	Bunker	1420,15	2062,50	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
B519	Bunker	1491,99	1973,03	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
H7	Hangar 7	1790,80	2122,09	4	7,00	0,00	0,80	0 dB
H9	Hangar 9	1676,73	2042,68	4	8,00	0,00	0,80	0 dB
H8	Hangar 8	1801,67	1992,19	4	12,50	0,00	0,80	0 dB
C40	Kantoor	1964,86	2090,61	4	4,00	0,00	0,80	0 dB
C39	Gebouw C39	1933,24	2236,47	4	4,00	0,00	0,80	0 dB

Model: 47220 TSC LAr,LT
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	GeenRefl.	Richt.	Hoek
001	TAS Stat.	1301,67	2078,70	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
002	TAS+Pomp	1307,19	2071,79	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1300,28	2071,79	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1439,72	1708,77	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1466,93	1718,48	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1492,20	1727,23	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1957,58	1940,90	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1977,02	1947,71	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1206,37	1560,46	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1225,50	1567,34	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1258,85	1578,92	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1281,92	1999,23	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
002	TAS+Pomp	1287,44	1992,32	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1280,53	1992,32	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1457,77	1950,45	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
002	TAS+Pomp	1463,29	1943,54	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1456,38	1943,54	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1416,17	2014,26	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1408,93	2020,60	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1332,39	1913,38	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1325,15	1919,72	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1372,81	1847,93	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1365,57	1854,27	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1689,47	1833,14	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1708,91	1839,95	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
001	TAS Stat.	1378,79	1945,61	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
002	TAS+Pomp	1384,31	1938,70	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
003	Aggregaat	1377,40	1938,70	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1478,53	1721,86	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1239,54	1572,03	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
007	Vorkheftruck/Verrijker	1355,99	1987,32	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
008	Ruimteventilatie Hangar 7	1830,06	2095,99	7,00	0,50	Nee	0,00	360,00
009	Ruimteventilatie kantoor	1969,14	2066,62	4,00	0,50	Nee	0,00	360,00

Model: 47220 TSC LAr,LT
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k
001	11,14	7,78	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
002	11,14	7,78	--	66,50	78,20	79,00	84,00	88,40	94,90	92,30	85,20	75,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
006	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
006	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
001	11,14	7,78	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
002	11,14	7,78	--	66,50	78,20	79,00	84,00	88,40	94,90	92,30	85,20	75,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
001	11,14	7,78	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
002	11,14	7,78	--	66,50	78,20	79,00	84,00	88,40	94,90	92,30	85,20	75,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
001	8,13	4,77	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
001	8,13	4,77	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
001	8,13	4,77	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
006	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
006	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
001	11,14	7,78	--	56,60	68,90	72,60	80,80	85,90	89,40	87,60	80,50	69,10
002	11,14	7,78	--	66,50	78,20	79,00	84,00	88,40	94,90	92,30	85,20	75,10
003	8,13	4,77	--	35,00	69,80	72,50	81,80	81,00	88,00	89,00	84,50	75,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
005	8,13	4,77	--	56,70	70,70	76,40	83,40	86,80	91,50	90,80	86,00	76,90
007	11,14	7,78	--	77,00	91,00	95,00	95,00	98,00	99,00	99,00	93,00	86,00
008	0,00	--	--	46,90	67,20	77,90	80,80	86,40	83,00	79,40	74,60	71,70
009	0,00	--	--	40,90	61,20	71,90	74,80	80,40	77,00	73,40	68,60	65,70

Model: 47220 TSC LAr,LT
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr Totaal
001	93,23
002	97,96
003	93,12
005	95,82
005	95,82
005	95,82
006	95,82
006	95,82
005	95,82
005	95,82
005	95,82
001	93,23
002	97,96
003	93,12
001	93,23
002	97,96
003	93,12
003	93,12
001	93,23
003	93,12
001	93,23
003	93,12
001	93,23
006	95,82
006	95,82
001	93,23
002	97,96
003	93,12
005	95,82
005	95,82
007	105,08
008	89,80
009	83,80

Model: 47220 TSC LAr,LT
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	H-1	M-1	Lengte	Gem.snelheid	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	512,37	969,20	0,75	0,00	2425,42	50	68	20	--	25,87
VRW01	Aanrijroute TAS	511,19	971,80	0,75	0,00	2149,50	50	14	6	--	32,69
VRW02	Aanrijroute Bussen	514,84	969,25	0,75	0,00	2312,56	50	4	--	--	38,15
VRW03	4x4 Baan	711,47	1138,87	0,75	0,00	1308,47	30	15	--	--	27,30

Model: 47220 TSC LAr,LT
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(A)	Cb(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
PRS01	24,82	--	66,70	66,70	74,90	78,00	81,60	83,80	83,10	79,30	75,20	89,09
VRW01	30,00	--	61,90	96,80	96,50	87,00	94,60	95,20	96,60	90,90	82,70	103,41
VRW02	--	--	61,90	96,80	96,50	87,00	94,60	95,20	96,60	90,90	82,70	103,41
VRW03	--	--	61,90	96,80	96,50	87,00	94,60	95,20	96,60	90,90	82,70	103,41

Model: 47220 TSC LAMax
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X	Y	Maaiveld	Hoogte	GeenRefl.	Richt.	Hoek
101	Slijpschijf	1466,93	1718,48	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1692,28	1831,40	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1972,65	1942,37	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1304,52	2071,31	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1411,32	2013,81	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1280,12	1995,90	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1327,88	1915,11	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1368,44	1845,43	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1462,00	1945,20	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
101	Slijpschijf	1233,31	1552,52	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1472,03	1717,84	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1697,38	1830,76	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1977,75	1941,73	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1309,62	2070,67	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1416,42	2013,17	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1285,22	1995,26	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1332,98	1914,47	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1373,54	1844,79	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1467,10	1944,56	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
102	Achteruitrijden TAS	1238,41	1551,88	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1472,66	1710,07	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1698,01	1822,99	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1978,38	1933,96	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1310,25	2062,90	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1417,05	2005,40	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1285,85	1987,49	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1333,61	1906,70	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1374,17	1837,02	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1467,73	1936,79	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
103	Starten Pomp	1239,04	1544,11	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1471,84	1723,40	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1697,19	1836,32	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1977,56	1947,29	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1309,43	2076,23	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1416,23	2018,73	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1285,03	2000,82	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1332,79	1920,03	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1373,35	1850,35	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1466,91	1950,12	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
104	Knippen Hydraulische Schaar	1238,22	1557,44	0,00	1,00	Nee	0,00	360,00
008	Ruimteventilatie Hangar 7	1830,06	2095,99	7,00	0,50	Nee	0,00	360,00

Model: 47220 TSC LAMax
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(D)	Cb(A)	Cb(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
101	0,00	0,00	--	43,00	50,70	65,30	79,00	91,40	103,50	101,80	114,40	104,30
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
102	0,00	0,00	--	56,70	75,40	77,70	79,30	87,90	101,00	90,30	85,00	79,10
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
103	0,00	0,00	--	55,00	71,10	80,40	95,80	105,00	108,70	106,10	102,80	90,40
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
104	0,00	0,00	--	42,40	61,60	74,70	83,20	86,00	88,80	90,80	89,70	81,90
008	0,00	--	--	46,90	67,20	77,90	80,80	86,40	83,00	79,40	74,60	71,70

Model: 47220 TSC LAMax
47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevA - Vliegbasis Twente
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Puntbronnen, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Lwr	Totaal
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
101		115,33
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
102		101,72
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
103		112,32
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
104		95,67
008		89,80

Model: 47220 TSC LAMax
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Omschr.	X-1	Y-1	H-1	M-1	Lengte	Gem.snelheid	Aantal(D)	Aantal(A)	Aantal(N)	Cb(D)
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	512,37	969,20	0,75	0,00	2425,42	50	68	20	--	25,87
VRW01	Aanrijroute TAS	511,19	971,80	0,75	0,00	2149,50	50	14	6	--	32,69
VRW02	Aanrijroute Bussen	514,84	969,25	0,75	0,00	2312,56	50	4	--	--	38,15
VRW03	4x4 Baan	711,47	1138,87	0,75	0,00	1308,47	30	15	--	--	27,30

Model: 47220 TSC LAMax
Groep: (hoofdgroep)
Lijst van Mobiele bron, voor rekenmethode Industrielawaai - IL

Naam	Cb(A)	Cb(N)	Lwr 31	Lwr 63	Lwr 125	Lwr 250	Lwr 500	Lwr 1k	Lwr 2k	Lwr 4k	Lwr 8k	Lwr Totaal
PRS01	24,82	--	71,70	71,70	79,90	83,00	86,60	88,80	88,10	84,30	80,20	94,09
VRW01	30,00	--	72,70	74,70	92,70	99,60	100,40	102,10	101,70	95,00	85,80	107,52
VRW02	--	--	72,70	74,70	92,70	99,60	100,40	102,10	101,70	95,00	85,80	107,52
VRW03	--	--	72,70	74,70	92,70	99,60	100,40	102,10	101,70	95,00	85,80	107,52

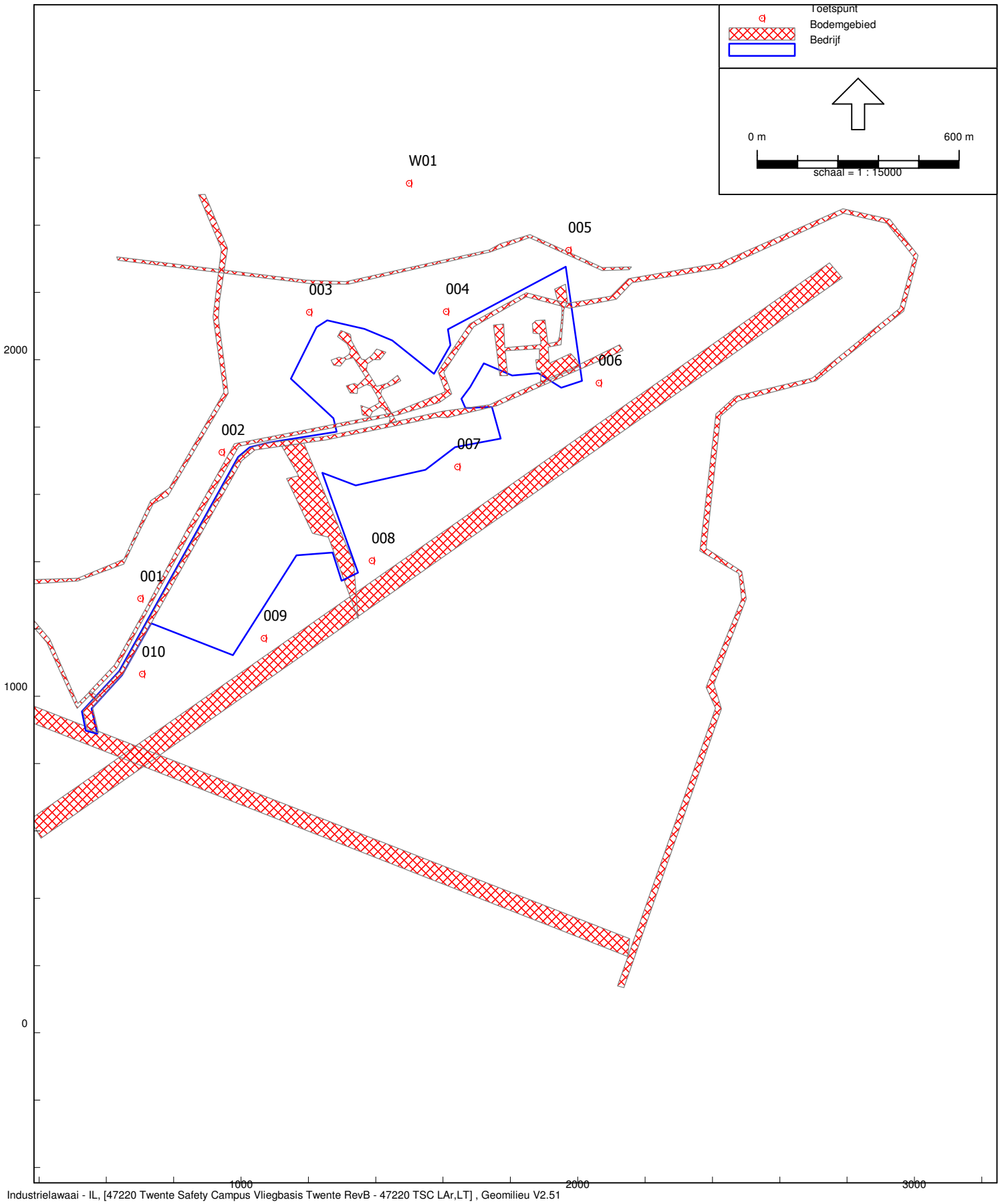

Industrielawaai - IL, [47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevB - 47220 TSC LAr,LT] , Geomilieu V2.51

Ligging ontvangerpunten

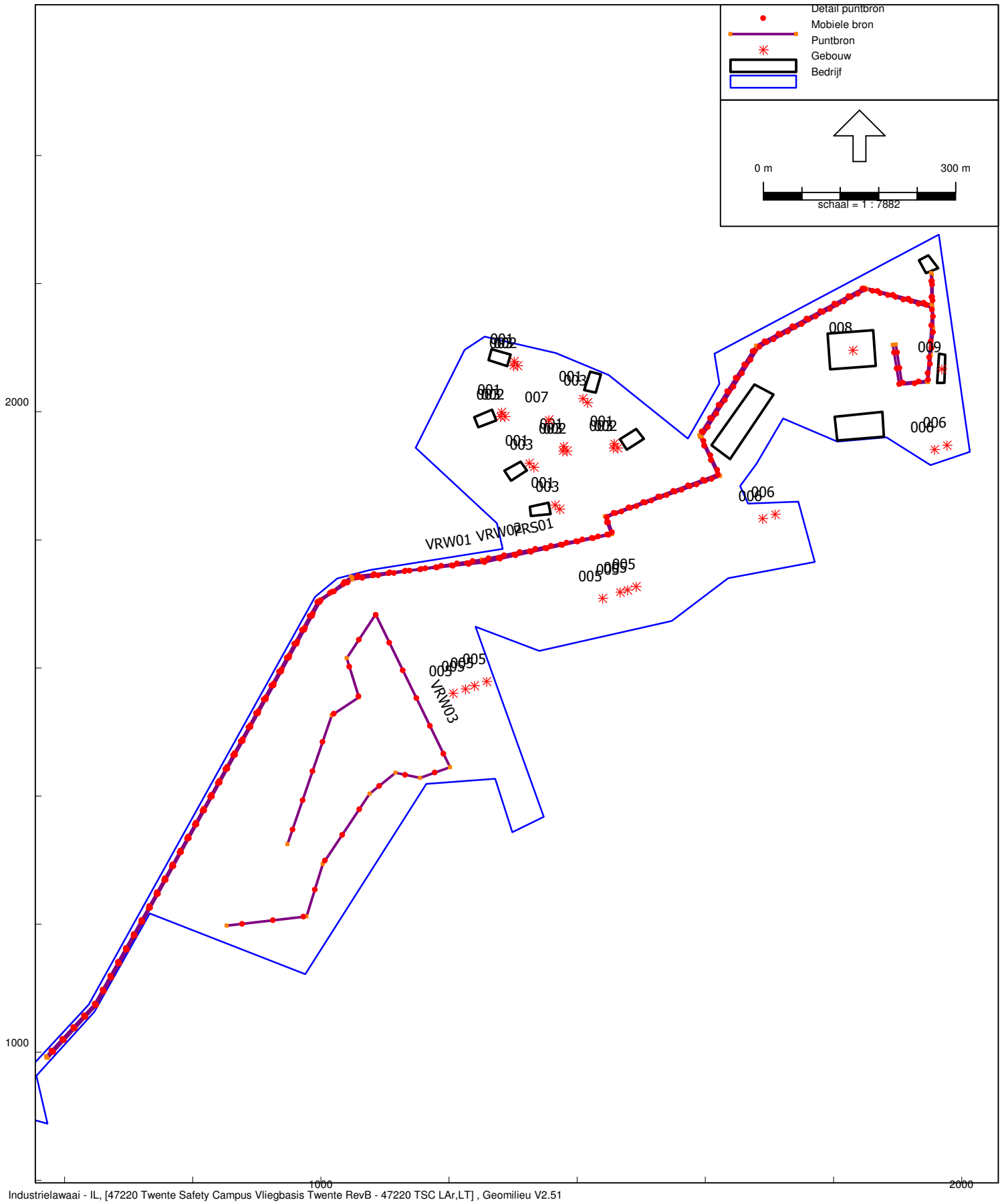

Industrielawaai - IL, [47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevB - 47220 TSC LAr,LT] , Geomilieu V2.51

Ligging geluidsbronnen

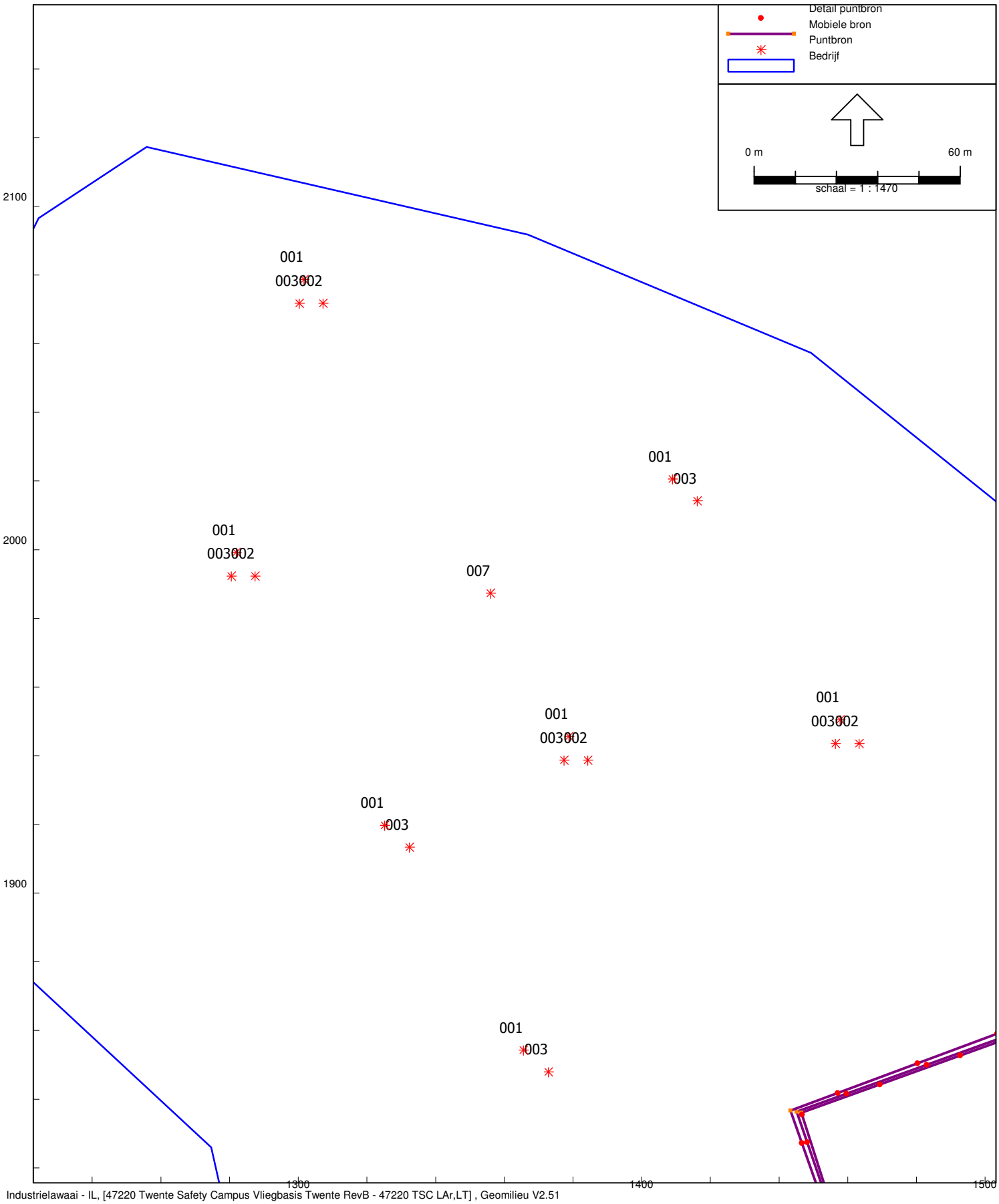

Industrielawaai - IL, [47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevB - 47220 TSC LAr,LT] , Geomilieu V2.51

Ligging geluidsbronnen (Detail)

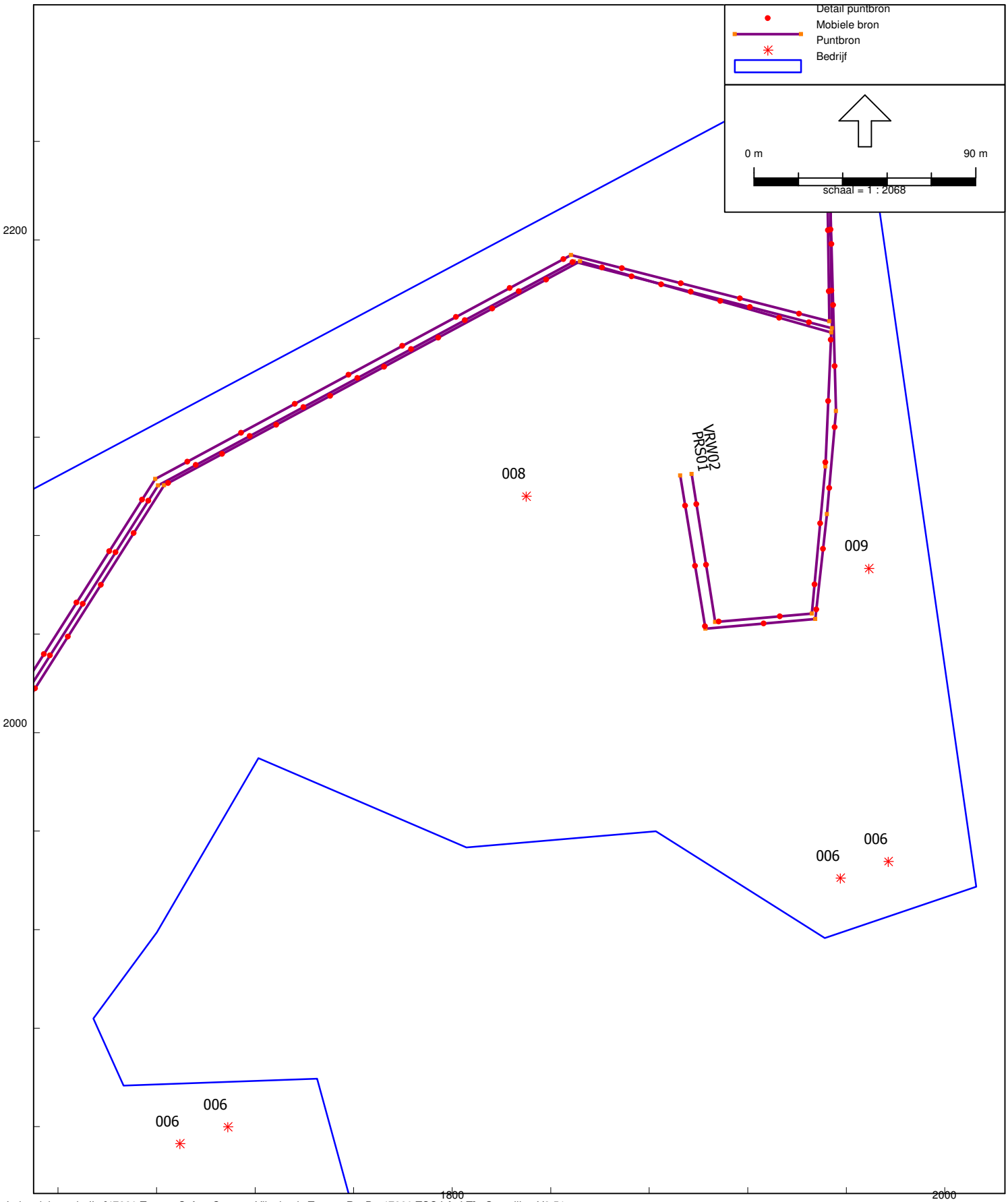

Industrielawaai - IL, [47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevB - 47220 TSC LAr,LT] , Geomilieu V2.51

Ligging geluidsbronnen (Detail)

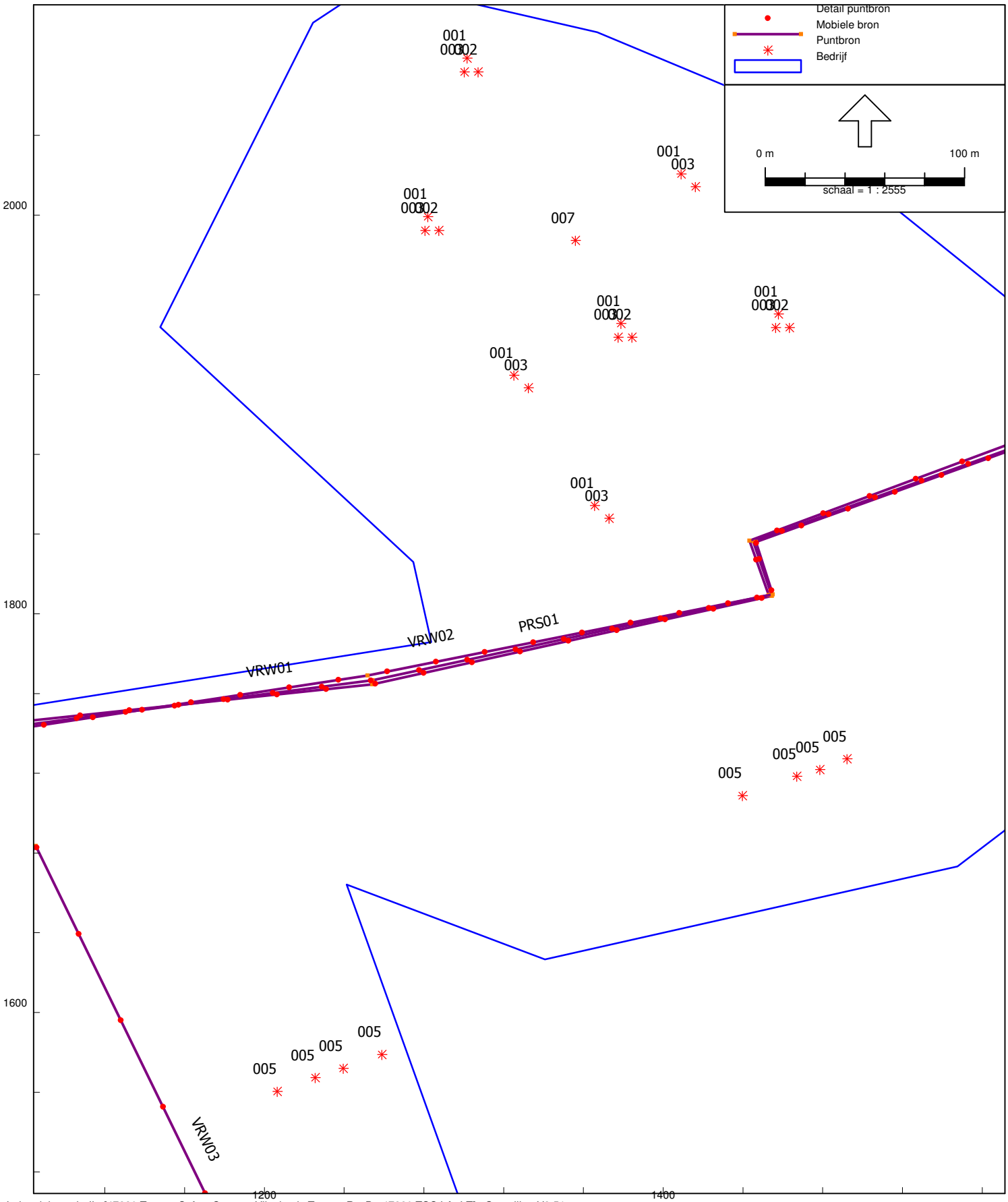

Industrielawaai - IL, [47220 Twente Safety Campus Vliegbasis Twente RevB - 47220 TSC LAr,LT] , Geomilieu V2.51

Ligging geluidsbronnen (Detail)

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
001_A	50m van grens	5,00	35,3	36,6	--	41,6	70,5
002_A	50m van grens	5,00	36,8	38,5	--	43,5	70,7
003_A	50m van grens	5,00	35,7	38,8	--	43,8	63,1
004_A	50m van grens	5,00	35,8	38,4	--	43,4	68,6
005_A	50m van grens	5,00	30,5	32,6	--	37,6	64,4
006_A	50m van Grens	5,00	37,2	40,3	--	45,3	62,4
007_A	50m van Grens	5,00	37,0	40,1	--	45,1	64,7
008_A	50m van Grens	5,00	34,7	37,2	--	42,2	63,8
009_A	50m van Grens	5,00	32,8	31,8	--	36,8	64,8
010_A	50m van Grens	5,00	35,1	36,4	--	41,4	70,2
W01_A	Woning Visschedijkweg	5,00	28,5	31,3	--	36,3	60,7

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: 001_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
001_A	50m van grens	5,00	35,3	36,6	--	41,6	70,5
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	33,0	35,6	--	40,6	67,3
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	22,7	23,8	--	28,8	50,3
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	27,6	--	--	27,6	67,3
VRW03	4x4 Baan	0,75	25,6	--	--	25,6	57,0
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	16,2	19,5	--	24,5	32,0
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	15,6	18,9	--	23,9	28,2
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	15,5	18,9	--	23,9	28,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	15,4	18,7	--	23,7	28,0
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	15,0	18,4	--	23,4	27,7
002	TAS+Pomp	1,00	11,6	15,0	--	20,0	27,5
002	TAS+Pomp	1,00	10,7	14,0	--	19,0	26,5
003	Aggregaat	1,00	9,5	12,9	--	17,9	22,3
002	TAS+Pomp	1,00	9,3	12,6	--	17,6	25,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	8,3	11,7	--	16,7	21,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	7,9	11,3	--	16,3	20,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	7,7	11,1	--	16,1	20,5
001	TAS Stat.	1,00	7,6	10,9	--	15,9	20,4
003	Aggregaat	1,00	7,5	10,9	--	15,9	20,3
003	Aggregaat	1,00	7,5	10,9	--	15,9	20,3
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	7,5	10,9	--	15,9	20,3
003	Aggregaat	1,00	6,8	10,2	--	15,2	19,6
003	Aggregaat	1,00	6,4	9,7	--	14,7	19,2
001	TAS Stat.	1,00	5,6	8,9	--	13,9	21,4
001	TAS Stat.	1,00	5,4	8,8	--	13,8	21,2
003	Aggregaat	1,00	5,2	8,5	--	13,5	18,0
003	Aggregaat	1,00	4,7	8,1	--	13,1	17,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	4,7	8,1	--	13,1	17,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	4,5	7,8	--	12,8	17,3
002	TAS+Pomp	1,00	4,2	7,5	--	12,5	20,0
001	TAS Stat.	1,00	3,0	6,3	--	11,3	18,8
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	1,7	5,0	--	10,0	14,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	1,5	4,8	--	9,8	14,4
001	TAS Stat.	1,00	1,4	4,7	--	9,7	17,2
001	TAS Stat.	1,00	-6,3	-3,0	--	2,0	6,5
001	TAS Stat.	1,00	-6,6	-3,2	--	1,8	6,2
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	1,6	--	--	1,6	6,4
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	-9,0	--	--	-9,0	-4,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: 002_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
002_A	50m van grens	5,00	36,8	38,5	--	43,5	70,7
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	32,9	35,6	--	40,6	67,3
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	25,1	28,5	--	33,5	40,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	22,6	26,0	--	31,0	34,8
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	22,5	25,8	--	30,8	34,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	22,3	25,7	--	30,7	34,5
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	22,0	25,3	--	30,3	34,2
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	22,6	23,7	--	28,7	50,4
VRW03	4x4 Baan	0,75	28,4	--	--	28,4	59,4
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	27,2	--	--	27,2	67,2
002	TAS+Pomp	1,00	18,2	21,5	--	26,5	33,6
002	TAS+Pomp	1,00	17,8	21,2	--	26,2	33,4
002	TAS+Pomp	1,00	15,2	18,5	--	23,5	30,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,7	18,1	--	23,1	27,3
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,1	17,5	--	22,5	26,7
001	TAS Stat.	1,00	14,0	17,4	--	22,4	26,6
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	13,9	17,2	--	22,2	26,4
003	Aggregaat	1,00	13,8	17,2	--	22,2	26,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	13,6	16,9	--	21,9	26,1
003	Aggregaat	1,00	13,2	16,5	--	21,5	25,8
003	Aggregaat	1,00	12,4	15,7	--	20,7	24,8
003	Aggregaat	1,00	12,4	15,7	--	20,7	24,9
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	10,9	14,3	--	19,3	23,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	10,7	14,1	--	19,1	23,5
002	TAS+Pomp	1,00	10,5	13,8	--	18,8	26,0
001	TAS Stat.	1,00	10,2	13,5	--	18,5	25,7
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	8,9	12,2	--	17,2	21,7
001	TAS Stat.	1,00	7,5	10,9	--	15,9	23,1
001	TAS Stat.	1,00	7,4	10,8	--	15,8	22,9
003	Aggregaat	1,00	5,8	9,2	--	14,2	18,3
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	5,7	9,1	--	14,1	18,6
003	Aggregaat	1,00	4,4	7,8	--	12,8	16,8
001	TAS Stat.	1,00	3,2	6,5	--	11,5	18,7
003	Aggregaat	1,00	2,9	6,2	--	11,2	15,3
001	TAS Stat.	1,00	0,0	3,3	--	8,3	12,4
001	TAS Stat.	1,00	-0,4	3,0	--	8,0	12,1
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	5,7	--	--	5,7	10,5
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	-1,8	--	--	-1,8	3,0

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: 003_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
003_A	50m van grens	5,00	35,7	38,8	--	43,8	63,1
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	30,2	33,5	--	38,5	44,9
002	TAS+Pomp	1,00	26,6	30,0	--	35,0	41,0
003	Aggregaat	1,00	24,6	28,0	--	33,0	36,0
002	TAS+Pomp	1,00	23,5	26,8	--	31,8	38,5
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	22,3	25,0	--	30,0	59,4
001	TAS Stat.	1,00	21,3	24,7	--	29,7	35,6
001	TAS Stat.	1,00	21,1	24,5	--	29,5	33,1
003	Aggregaat	1,00	21,0	24,4	--	29,4	33,0
003	Aggregaat	1,00	19,5	22,9	--	27,9	31,5
002	TAS+Pomp	1,00	19,4	22,8	--	27,8	34,6
001	TAS Stat.	1,00	18,9	22,3	--	27,3	33,9
003	Aggregaat	1,00	18,9	22,3	--	27,3	30,8
003	Aggregaat	1,00	17,5	20,9	--	25,9	29,8
001	TAS Stat.	1,00	17,4	20,8	--	25,8	29,7
003	Aggregaat	1,00	17,2	20,6	--	25,6	29,4
001	TAS Stat.	1,00	17,2	20,5	--	25,5	29,0
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	16,1	19,5	--	24,5	28,7
002	TAS+Pomp	1,00	16,0	19,4	--	24,4	29,8
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	16,0	19,4	--	24,4	28,6
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	15,9	19,3	--	24,3	28,5
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,8	18,2	--	23,2	27,3
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,5	17,9	--	22,9	27,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,4	17,8	--	22,8	26,9
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	14,3	17,6	--	22,6	26,8
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	14,0	17,3	--	22,3	26,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	13,9	17,3	--	22,3	26,5
001	TAS Stat.	1,00	13,9	17,2	--	22,2	29,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	12,7	16,1	--	21,1	25,3
003	Aggregaat	1,00	11,8	15,1	--	20,1	22,4
VRW03	4x4 Baan	0,75	19,9	--	--	19,9	51,7
001	TAS Stat.	1,00	10,0	13,3	--	18,3	23,6
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	17,1	--	--	17,1	59,6
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	10,4	11,4	--	16,4	40,6
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	10,1	--	--	10,1	14,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	-2,2	1,2	--	6,2	10,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	-2,8	0,6	--	5,6	10,0
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	1,5	--	--	1,5	6,2

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: 006_A - 50m van Grens
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
006_A	50m van Grens	5,00	37,2	40,3	--	45,3	62,4
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	34,4	37,8	--	42,8	44,1
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	32,0	35,4	--	40,4	42,3
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	21,1	23,7	--	28,7	58,1
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	19,5	22,8	--	27,8	35,2
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	17,6	21,0	--	26,0	29,9
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	17,0	20,4	--	25,4	29,4
001	TAS Stat.	1,00	13,9	17,3	--	22,3	26,6
002	TAS+Pomp	1,00	13,7	17,1	--	22,1	29,5
001	TAS Stat.	1,00	13,5	16,8	--	21,8	26,2
003	Aggregaat	1,00	13,0	16,4	--	21,4	25,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	11,8	15,2	--	20,2	24,5
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	11,5	14,9	--	19,9	24,2
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	11,3	14,7	--	19,7	24,0
002	TAS+Pomp	1,00	11,3	14,7	--	19,7	27,0
003	Aggregaat	1,00	11,2	14,6	--	19,6	24,0
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	19,4	--	--	19,4	23,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	10,8	14,2	--	19,2	23,5
002	TAS+Pomp	1,00	10,7	14,1	--	19,1	26,5
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	12,9	13,9	--	18,9	42,6
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	10,3	13,6	--	18,6	23,1
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	18,6	--	--	18,6	21,9
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	10,1	13,4	--	18,4	22,9
001	TAS Stat.	1,00	9,5	12,9	--	17,9	25,3
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	17,8	--	--	17,8	59,9
003	Aggregaat	1,00	9,1	12,5	--	17,5	21,8
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	9,1	12,5	--	17,5	21,9
001	TAS Stat.	1,00	8,9	12,3	--	17,3	24,6
003	Aggregaat	1,00	8,6	11,9	--	16,9	21,3
003	Aggregaat	1,00	8,5	11,9	--	16,9	21,2
003	Aggregaat	1,00	8,0	11,3	--	16,3	20,7
001	TAS Stat.	1,00	7,6	10,9	--	15,9	20,2
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	7,4	10,7	--	15,7	20,2
VRW03	4x4 Baan	0,75	15,4	--	--	15,4	47,5
002	TAS+Pomp	1,00	3,8	7,2	--	12,2	19,4
001	TAS Stat.	1,00	2,1	5,5	--	10,5	17,8
003	Aggregaat	1,00	1,7	5,1	--	10,1	14,3
001	TAS Stat.	1,00	-6,4	-3,0	--	2,0	9,3

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: 007_A - 50m van Grens
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
007_A	50m van Grens	5,00	37,0	40,1	--	45,1	64,7
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	28,0	31,3	--	36,3	43,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	27,2	30,5	--	35,5	38,4
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	27,1	30,5	--	35,5	38,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	26,3	29,7	--	34,7	37,7
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	26,2	29,6	--	34,6	37,6
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	25,6	29,0	--	34,0	37,1
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	24,1	27,5	--	32,5	35,8
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	24,5	27,2	--	32,2	61,2
001	TAS Stat.	1,00	21,7	25,1	--	30,1	33,9
002	TAS+Pomp	1,00	20,5	23,9	--	28,9	35,8
002	TAS+Pomp	1,00	20,0	23,4	--	28,4	35,2
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	18,7	22,1	--	27,1	31,2
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	18,3	21,7	--	26,7	30,8
003	Aggregaat	1,00	18,2	21,6	--	26,6	30,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	17,9	21,3	--	26,3	30,3
003	Aggregaat	1,00	17,9	21,3	--	26,3	30,2
003	Aggregaat	1,00	17,9	21,2	--	26,2	30,1
001	TAS Stat.	1,00	17,2	20,6	--	25,6	29,6
002	TAS+Pomp	1,00	16,9	20,2	--	25,2	32,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	16,7	20,0	--	25,0	29,0
001	TAS Stat.	1,00	16,5	19,9	--	24,9	28,9
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	16,4	19,8	--	24,8	28,8
003	Aggregaat	1,00	16,1	19,5	--	24,5	28,5
002	TAS+Pomp	1,00	16,1	19,5	--	24,5	31,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	15,9	19,2	--	24,2	28,3
001	TAS Stat.	1,00	15,5	18,8	--	23,8	30,8
001	TAS Stat.	1,00	15,2	18,6	--	23,6	30,5
003	Aggregaat	1,00	14,8	18,2	--	23,2	27,2
001	TAS Stat.	1,00	14,5	17,8	--	22,8	30,0
003	Aggregaat	1,00	14,3	17,6	--	22,6	26,8
003	Aggregaat	1,00	13,9	17,2	--	22,2	26,4
VRW03	4x4 Baan	0,75	20,6	--	--	20,6	52,4
001	TAS Stat.	1,00	11,7	15,0	--	20,0	27,2
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	19,1	--	--	19,1	61,3
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	12,9	13,9	--	18,9	42,7
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	13,8	--	--	13,8	18,2
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	6,5	--	--	6,5	10,9

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAr,LT
LAeq bij Bron voor toetspunt: W01_A - Woning Visschedijkweg
Groep: (hoofdgroep)
Groepsreductie: Nee

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht	Etmaal	Li
W01_A	Woning Visschedijkweg	5,00	28,5	31,3	--	36,3	60,7
007	Vorkheftruck/Verrijker	1,00	21,8	25,2	--	30,2	37,4
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	20,0	22,7	--	27,7	57,2
002	TAS+Pomp	1,00	16,5	19,9	--	24,9	32,1
002	TAS+Pomp	1,00	15,0	18,4	--	23,4	30,5
003	Aggregaat	1,00	13,7	17,0	--	22,0	26,3
002	TAS+Pomp	1,00	13,1	16,5	--	21,5	28,7
003	Aggregaat	1,00	13,1	16,4	--	21,4	25,7
002	TAS+Pomp	1,00	12,9	16,2	--	21,2	28,5
003	Aggregaat	1,00	12,6	16,0	--	21,0	25,2
001	TAS Stat.	1,00	12,5	15,9	--	20,9	25,1
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	11,9	15,2	--	20,2	24,6
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	11,5	14,8	--	19,8	24,2
003	Aggregaat	1,00	10,9	14,3	--	19,3	23,5
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	10,7	14,1	--	19,1	23,4
003	Aggregaat	1,00	10,0	13,4	--	18,4	22,7
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	9,6	12,9	--	17,9	22,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	9,5	12,9	--	17,9	22,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	9,4	12,8	--	17,8	22,3
001	TAS Stat.	1,00	9,4	12,7	--	17,7	24,9
001	TAS Stat.	1,00	9,1	12,5	--	17,5	21,6
001	TAS Stat.	1,00	8,8	12,1	--	17,1	21,5
003	Aggregaat	1,00	8,7	12,0	--	17,0	21,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	8,6	12,0	--	17,0	21,4
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	8,5	11,9	--	16,9	21,3
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	8,5	11,9	--	16,9	21,3
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	8,5	11,8	--	16,8	21,2
001	TAS Stat.	1,00	7,9	11,2	--	16,2	23,5
006	Eindoeffening TAS Stat+Aggr	1,00	7,8	11,2	--	16,2	20,5
001	TAS Stat.	1,00	7,7	11,1	--	16,1	23,4
001	TAS Stat.	1,00	6,9	10,3	--	15,3	22,6
VRW03	4x4 Baan	0,75	15,2	--	--	15,2	47,2
VRW02	Aanrijroute Bussen	0,75	14,9	--	--	14,9	57,6
005	Slotoefening TAS Stat+Aggr	1,00	6,3	9,7	--	14,7	19,1
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	7,6	8,7	--	13,7	38,0
008	Ruimteventilatie Hangar 7	0,50	11,6	--	--	11,6	16,1
003	Aggregaat	1,00	-1,4	1,9	--	6,9	11,1
009	Ruimteventilatie kantoor	0,50	3,2	--	--	3,2	7,8

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax totaalresultaten voor toetspunten
Groep: (hoofdgroep)

Naam Toetspunt	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
001_A	50m van grens	5,00	59,4	59,4	--
002_A	50m van grens	5,00	59,9	59,9	--
003_A	50m van grens	5,00	53,8	53,8	--
004_A	50m van grens	5,00	54,1	54,1	--
005_A	50m van grens	5,00	49,1	47,9	--
006_A	50m van Grens	5,00	61,6	61,6	--
007_A	50m van Grens	5,00	54,2	54,2	--
008_A	50m van Grens	5,00	52,1	52,1	--
009_A	50m van Grens	5,00	51,0	44,3	--
010_A	50m van Grens	5,00	60,0	60,0	--
W01_A	Woning Visschedijkweg	5,00	41,8	41,8	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: 001_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
001_A	50m van grens	5,00	59,4	59,4	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	59,4	59,4	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	46,1	46,1	--
103	Starten Pomp	1,00	40,2	40,2	--
101	Slijpschijf	1,00	36,8	36,8	--
103	Starten Pomp	1,00	35,8	35,8	--
103	Starten Pomp	1,00	34,9	34,9	--
103	Starten Pomp	1,00	34,6	34,6	--
103	Starten Pomp	1,00	34,1	34,1	--
103	Starten Pomp	1,00	32,2	32,2	--
103	Starten Pomp	1,00	31,2	31,2	--
101	Slijpschijf	1,00	31,1	31,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,2	30,2	--
101	Slijpschijf	1,00	29,7	29,7	--
103	Starten Pomp	1,00	29,0	29,0	--
101	Slijpschijf	1,00	28,7	28,7	--
101	Slijpschijf	1,00	27,8	27,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,8	26,8	--
101	Slijpschijf	1,00	26,4	26,4	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	25,9	25,9	--
103	Starten Pomp	1,00	25,7	25,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	24,7	24,7	--
103	Starten Pomp	1,00	24,5	24,5	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	24,5	24,5	--
101	Slijpschijf	1,00	24,4	24,4	--
101	Slijpschijf	1,00	24,2	24,2	--
101	Slijpschijf	1,00	23,6	23,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	23,2	23,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	23,0	23,0	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	22,3	22,3	--
101	Slijpschijf	1,00	20,6	20,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	19,9	19,9	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	18,6	18,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	17,7	17,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	17,0	17,0	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	16,4	16,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	15,6	15,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	14,7	14,7	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	14,4	14,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	13,9	13,9	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	12,4	12,4	--
Rest			59,4	11,0	--
LAmax	(hoofdgroep)		59,4	59,4	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: 002_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
002_A	50m van grens	5,00	59,9	59,9	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	59,9	59,9	--
103	Starten Pomp	1,00	46,5	46,5	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	46,1	46,1	--
101	Slijpschijf	1,00	45,6	45,6	--
103	Starten Pomp	1,00	44,5	44,5	--
103	Starten Pomp	1,00	43,1	43,1	--
103	Starten Pomp	1,00	42,5	42,5	--
103	Starten Pomp	1,00	41,3	41,3	--
103	Starten Pomp	1,00	39,4	39,4	--
101	Slijpschijf	1,00	39,3	39,3	--
103	Starten Pomp	1,00	38,3	38,3	--
103	Starten Pomp	1,00	38,3	38,3	--
101	Slijpschijf	1,00	38,1	38,1	--
101	Slijpschijf	1,00	37,8	37,8	--
101	Slijpschijf	1,00	37,3	37,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	36,5	36,5	--
101	Slijpschijf	1,00	35,3	35,3	--
103	Starten Pomp	1,00	34,8	34,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	33,1	33,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	33,1	33,1	--
101	Slijpschijf	1,00	32,3	32,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,3	30,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,2	30,2	--
103	Starten Pomp	1,00	29,8	29,8	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	29,2	29,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	28,8	28,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	28,2	28,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	25,7	25,7	--
101	Slijpschijf	1,00	25,4	25,4	--
101	Slijpschijf	1,00	24,9	24,9	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	23,6	23,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	23,1	23,1	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	22,7	22,7	--
101	Slijpschijf	1,00	22,4	22,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	21,0	21,0	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	20,6	20,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	20,6	20,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	19,8	19,8	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	17,6	17,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	15,3	15,3	--
Rest			59,1	10,6	--
LAmax	(hoofdgroep)		59,9	59,9	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: 003_A - 50m van grens
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
003_A	50m van grens	5,00	53,8	53,8	--
101	Slijpschijf	1,00	53,8	53,8	--
103	Starten Pomp	1,00	51,8	51,8	--
101	Slijpschijf	1,00	49,0	49,0	--
103	Starten Pomp	1,00	48,1	48,1	--
103	Starten Pomp	1,00	47,3	47,3	--
103	Starten Pomp	1,00	46,2	46,2	--
103	Starten Pomp	1,00	45,0	45,0	--
101	Slijpschijf	1,00	45,0	45,0	--
101	Slijpschijf	1,00	44,9	44,9	--
101	Slijpschijf	1,00	44,9	44,9	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	41,4	41,4	--
103	Starten Pomp	1,00	40,5	40,5	--
103	Starten Pomp	1,00	40,3	40,3	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	40,1	40,1	--
103	Starten Pomp	1,00	38,6	38,6	--
101	Slijpschijf	1,00	38,5	38,5	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	38,1	38,1	--
101	Slijpschijf	1,00	38,0	38,0	--
103	Starten Pomp	1,00	37,1	37,1	--
101	Slijpschijf	1,00	37,0	37,0	--
101	Slijpschijf	1,00	36,1	36,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	35,8	35,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	35,2	35,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	34,8	34,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	34,6	34,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	31,2	31,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,4	30,4	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,4	30,4	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	29,2	29,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	29,1	29,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	28,2	28,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	27,2	27,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	27,0	27,0	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	26,5	26,5	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	24,4	24,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	22,6	22,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	21,6	21,6	--
103	Starten Pomp	1,00	21,1	21,1	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	20,9	20,9	--
101	Slijpschijf	1,00	14,1	14,1	--
Rest			40,3	11,2	--
LAmax	(hoofdgroep)		53,8	53,8	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: 006_A - 50m van Grens
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
006_A	50m van Grens	5,00	61,6	61,6	--
101	Slijpschijf	1,00	61,6	61,6	--
103	Starten Pomp	1,00	59,3	59,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	48,7	48,7	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	45,4	45,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	42,5	42,5	--
101	Slijpschijf	1,00	41,7	41,7	--
103	Starten Pomp	1,00	41,5	41,5	--
103	Starten Pomp	1,00	37,1	37,1	--
101	Slijpschijf	1,00	36,7	36,7	--
103	Starten Pomp	1,00	36,5	36,5	--
103	Starten Pomp	1,00	35,7	35,7	--
103	Starten Pomp	1,00	35,7	35,7	--
103	Starten Pomp	1,00	35,5	35,5	--
103	Starten Pomp	1,00	35,1	35,1	--
103	Starten Pomp	1,00	35,0	35,0	--
101	Slijpschijf	1,00	34,8	34,8	--
101	Slijpschijf	1,00	34,7	34,7	--
103	Starten Pomp	1,00	34,3	34,3	--
101	Slijpschijf	1,00	33,6	33,6	--
101	Slijpschijf	1,00	33,6	33,6	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	33,0	33,0	--
101	Slijpschijf	1,00	33,0	33,0	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	31,8	31,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,5	30,5	--
101	Slijpschijf	1,00	29,7	29,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	29,2	29,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,7	26,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,3	26,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,3	26,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	25,1	25,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	24,7	24,7	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	24,5	24,5	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	23,1	23,1	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	21,3	21,3	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	20,5	20,5	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	19,8	19,8	--
101	Slijpschijf	1,00	18,3	18,3	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	18,3	18,3	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	16,6	16,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	15,7	15,7	--
Rest			46,0	13,9	--
LAmax	(hoofdgroep)		61,6	61,6	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: 007_A - 50m van Grens
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
007_A	50m van Grens	5,00	54,2	54,2	--
101	Slijpschijf	1,00	54,2	54,2	--
101	Slijpschijf	1,00	52,4	52,4	--
103	Starten Pomp	1,00	52,0	52,0	--
103	Starten Pomp	1,00	50,5	50,5	--
103	Starten Pomp	1,00	46,5	46,5	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	46,3	46,3	--
101	Slijpschijf	1,00	45,6	45,6	--
101	Slijpschijf	1,00	45,3	45,3	--
103	Starten Pomp	1,00	44,4	44,4	--
103	Starten Pomp	1,00	43,6	43,6	--
103	Starten Pomp	1,00	43,0	43,0	--
101	Slijpschijf	1,00	42,9	42,9	--
103	Starten Pomp	1,00	42,2	42,2	--
101	Slijpschijf	1,00	41,7	41,7	--
103	Starten Pomp	1,00	41,5	41,5	--
101	Slijpschijf	1,00	41,4	41,4	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	41,3	41,3	--
103	Starten Pomp	1,00	40,5	40,5	--
103	Starten Pomp	1,00	40,4	40,4	--
101	Slijpschijf	1,00	40,2	40,2	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	40,1	40,1	--
101	Slijpschijf	1,00	39,7	39,7	--
101	Slijpschijf	1,00	39,1	39,1	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	35,8	35,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	34,9	34,9	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	34,5	34,5	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	33,6	33,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	33,5	33,5	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	33,4	33,4	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	32,9	32,9	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	32,0	32,0	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	32,0	32,0	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	31,4	31,4	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,6	30,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	28,2	28,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	27,4	27,4	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	25,9	25,9	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	25,6	25,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	24,7	24,7	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	24,0	24,0	--
Rest			46,1	23,9	--
LAmax	(hoofdgroep)		54,2	54,2	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Rapport: Resultatentabel
Model: 47220 TSC LAMax
LAmax bij Bron voor toetspunt: W01_A - Woning Visschedijkweg
Groep: (hoofdgroep)

Naam Bron	Omschrijving	Hoogte	Dag	Avond	Nacht
W01_A	Woning Visschedijkweg	5,00	41,8	41,8	--
103	Starten Pomp	1,00	41,8	41,8	--
103	Starten Pomp	1,00	40,2	40,2	--
101	Slijpschijf	1,00	38,4	38,4	--
101	Slijpschijf	1,00	38,3	38,3	--
103	Starten Pomp	1,00	38,1	38,1	--
101	Slijpschijf	1,00	37,1	37,1	--
VRW01	Aanrijroute TAS	0,75	36,9	36,9	--
103	Starten Pomp	1,00	36,8	36,8	--
101	Slijpschijf	1,00	35,4	35,4	--
103	Starten Pomp	1,00	35,4	35,4	--
103	Starten Pomp	1,00	34,6	34,6	--
103	Starten Pomp	1,00	34,4	34,4	--
103	Starten Pomp	1,00	34,1	34,1	--
101	Slijpschijf	1,00	33,2	33,2	--
103	Starten Pomp	1,00	32,7	32,7	--
101	Slijpschijf	1,00	32,1	32,1	--
101	Slijpschijf	1,00	31,9	31,9	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	31,3	31,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,8	30,8	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	30,0	30,0	--
101	Slijpschijf	1,00	29,6	29,6	--
103	Starten Pomp	1,00	29,0	29,0	--
101	Slijpschijf	1,00	28,5	28,5	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,7	26,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	26,0	26,0	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	25,9	25,9	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	24,3	24,3	--
PRS01	Aanrijroute Personenauto's	0,75	23,6	23,6	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	23,6	23,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	22,1	22,1	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	21,9	21,9	--
101	Slijpschijf	1,00	21,7	21,7	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	20,6	20,6	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	20,3	20,3	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	18,2	18,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	18,0	18,0	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	17,2	17,2	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	16,1	16,1	--
104	Knippen Hydraulische Schaar	1,00	15,3	15,3	--
102	Achteruitrijden TAS	1,00	15,2	15,2	--
Rest			37,2	13,6	--
LAmax	(hoofdgroep)		41,8	41,8	--

Alle getoonde dB-waarden zijn A-gewogen

Onderzoek Flora- en faunawet
Luchthaven Twente

Definitief

Opdrachtgever:

Area Development Twente (ADT)
Zuidkampweg, Gebouw Z31
7524 PJ Enschede

Opdrachtnemer:

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 3784

Opgesteld door	***Gecontroleerd***	***Datum***
G. Lubbers	R. Heins	24 juni 2011

INHOUDSOPGAVE

1. HUIDIGE SITUATIE 2

1.1 Aanleiding en doelstelling 2
1.2 Dankwoord 2
1.3 Plangebied 2
1.4 Beleidskader 2
1.5 Leeswijzer 3

2. ONDERZOEKSMETHODE 3

2.1 Bureauonderzoek 3
2.2 Veldonderzoek 3
2.3 Methodiek per soortgroep 5
2.4 Weersomstandigheden in 2010 12

3. RESULTATEN VELDONDERZOEK 2010 13

3.1 Inleiding 13
3.2 Vogels 13
3.3 Vleermuizen 15
3.4 Muizen 17
3.5 Overige zoogdieren 17
3.6 Amfibieën 18
3.7 Reptielen 20
3.8 Vissen 20
3.9 Dagvlinders 20
3.10 Libellen 21
3.11 Overige fauna 21
3.12 Flora 21

4. ANALYSE 25

4.1 Inleiding 25
4.2 Vogels 25
4.3 Vleermuizen 28
4.4 Muizen 34
4.5 Overige zoogdieren 35
4.6 Amfibieën 38
4.7 Reptielen 40
4.8 Vissen 42
4.9 Dagvlinders 43
4.10 Libellen 44
4.11 Overige fauna 45
4.12 Flora 45
4.13 Samenvatting 49

5. EFFECTENBEOORDELING EN MAATREGELEN 52

5.1 Inleiding 52
5.2 Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen 52
5.3 Het beschrijven van kansen en knelpunten vormt uitgangspunt bij de effectenbeoordeling 52
5.4 Effecten op hoofdlijnen 52
5.5 Effecten per deellocatie 60

5.6 Mitigerende maatregelen....66
5.7 Compenserende maatregelen....67
5.8 Planaanpassing....70

6. TOETSING FLORA- EN FAUNAWET; CONCLUSIES EN ADVIES....71

6.1 De werking van de Flora- en faunawet....71
6.2 Mogelijk uitgezaaide plantensoorten zijn wel beschermd....72
6.3 Ontheffing is noodzakelijk....72
6.4 Nader onderzoek naar waterspitsmuis en kruipend moerasscherm is noodzakelijk....73
6.5 Mogelijke vestiging van nieuwe soorten vraagt om altertheid....73
6.6 Start tijdig met compenseren....73
6.7 Opstellen van een ecologisch werkprotocol is wenselijk....74
6.8 Aanwezigheid van kwetsbare vegetaties vraagt om beheermaatregelen....74
6.9 Onderzoek is 3 tot 5 jaar geldig....74
6.10 Actualisatie 2011....75

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

Bijlage 1: Toelichting Flora en faunawet
Bijlage 2: Kaart Structuurvisie Model B
Bijlage 3: Kaartbeeld Voorbeeld-uitwerking Model B
Bijlage 4: Verspreidingskaarten broedvogels
Bijlage 5: Verspreidingskaarten vleermuizen
Bijlage 6: Verspreidingskaarten overige zoogdieren
Bijlage 7: Verspreidingskaarten amfibieën
Bijlage 8: Verspreidingskaarten reptielen
Bijlage 9: Verspreidingskaarten vissen
Bijlage 10: Verspreidingskaarten dagvlinders en libellen
Bijlage 11: Verspreidingskaarten overige fauna
Bijlage 12: Verspreidingskaarten flora

1. HUIDIGE SITUATIE

1.1 Aanleiding en doelstelling

Na het verlaten van Defensie van Vliegbasis Twente op 31 december 2007 ontwikkelt Area Development Twente (ADT; voorheen Vliegwiel Twente Maatschappij of VTM) in opdracht van gemeente Enschede, Provincie Overijssel en het Rijk voor het voormalige militaire vliegveld een nieuwe invulling. Deze gebiedsontwikkelingen zijn uitgewerkt in een Structuurvisie waarvan variant B op 14 december 2009 door de gemeenteraad van Enschede is vastgesteld. De voorgenomen ontwikkelingen vragen om een toetsing aan de Flora- en faunawet. Hiertoe is in 2009 door adviesbureau Eelerwoude uit Goor een verkennend onderzoek uitgevoerd naar bestaande data over flora en fauna in het gebied, noodzakelijk voor een goede toetsing aan de Flora- en faunawet. Hieruit bleek dat een actualiserend veldonderzoek noodzakelijk was. De resultaten hiervan, inclusief een toetsing aan de Flora- en faunawet, zijn uitgewerkt in deze rapportage.
Doel van dit (veld)onderzoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige beschermde soorten, om aan de hand hiervan uitspraken te kunnen doen over (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Vanwege de omvang van het gebied is het onderzoek uitgevoerd door een team van veldmedewerkers en ecologen.

1.2 Dankwoord

Een woord van dank gaat uit naar de medewerkers van Ecochore Natuurtechniek uit Eibergen en Ecologisch Adviesburo Schröder uit Winterswijk-Woold, die een groot deel van het veldonderzoek hebben uitgevoerd. Dank gaat ook uit naar Willem Vreman, voormalig terreinbeheerder bij Defensie, voor zijn enthousiaste medewerking en interessante rondleidingen over de voormalige vliegbasis. De heer B. Elshof, luchthavenmeester van Luchthaven Twente en de medewerkers van de bewakingsdient RJ Security worden bedankt voor hun medewerking bij het regelen van de toegang tot het terrein. De Provincie Overijssel, Waterschap Regge & Dinkel, Harry Koster, beheerder bij Landschap Overijssel en Henk Mellema, medewerker bij Natuur en Milieu Overijssel worden bedankt voor het aanleveren van waardevolle, aanvullende data over flora en fauna.

1.3 Plangebied

Het plangebied ligt in de stedendriehoek van Oldenzaal, Hengelo en Enschede en bestaat uit de voormalige vliegbasis (598 ha.), Prins Bernhardkamp (17,6 ha.), Kamp Overmaat (2,9 ha.), Zuidkamp (46,1 ha.) en een braakliggend perceel langs de Oldenzaalsestraat (3,2 ha.). De genoemde oppervlakten zijn groter dan de oppervlakten waarbinnen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien (het feitelijke plangebied). Dit onderzoeksgebied is ruimer begrensd in verband met mogelijke randeffecten en externe werking. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging en begrenzing van de verschillende deelgebieden.

1.4 Beleidskader

De natuurwetgeving in Nederland is geregeld in twee wetten; de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. De Flora- en faunawet richt zich op het soortsbeschermingsaspect, de Natuurbeschermingswet richt zich vooral op de bescherming van gebieden (zgn. Natura 2000-gebieden). In deze rapportage beperken we ons tot de Flora- en faunawet.

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het ‘nee, tenzij’-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. Het Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I) is het be-

voegd gezag. De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst.
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw.
Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar paragraaf 6.1 en de bijlagen van dit rapport.

1.5 Leeswijzer

Na een korte beschrijving van de aanleiding en doelstelling van het onderzoek in dit hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de methodiek van het veldonderzoek dat in 2010 is uitgevoerd. De resultaten worden per soortgroep gepresenteerd in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt deze veldinformatie aangevuld met informatie uit literatuurbronnen en diverse databases, en volgt per soortgroep een analyse over de aan- of afwezigheid van soorten, verspreiding en eventuele aantalsontwikkelingen. In hoofdstuk 5 worden aan de hand van de Structuurvisie Model B de effecten van deze plannen op beschermde soorten beschreven, eerst op hoofdlijnen en vervolgens meer in detail in overzichtstabellen. Aan het einde van het hoofdstuk worden de belangrijkste mitigerende en compenserende maatregelen toegelicht. Hoofdstuk 6 tot slot, gaat in de op werking van de Flora- en fauna en geeft een overzicht van conclusies en advies in het kader van deze wetgeving en de voorgenomen plannen.

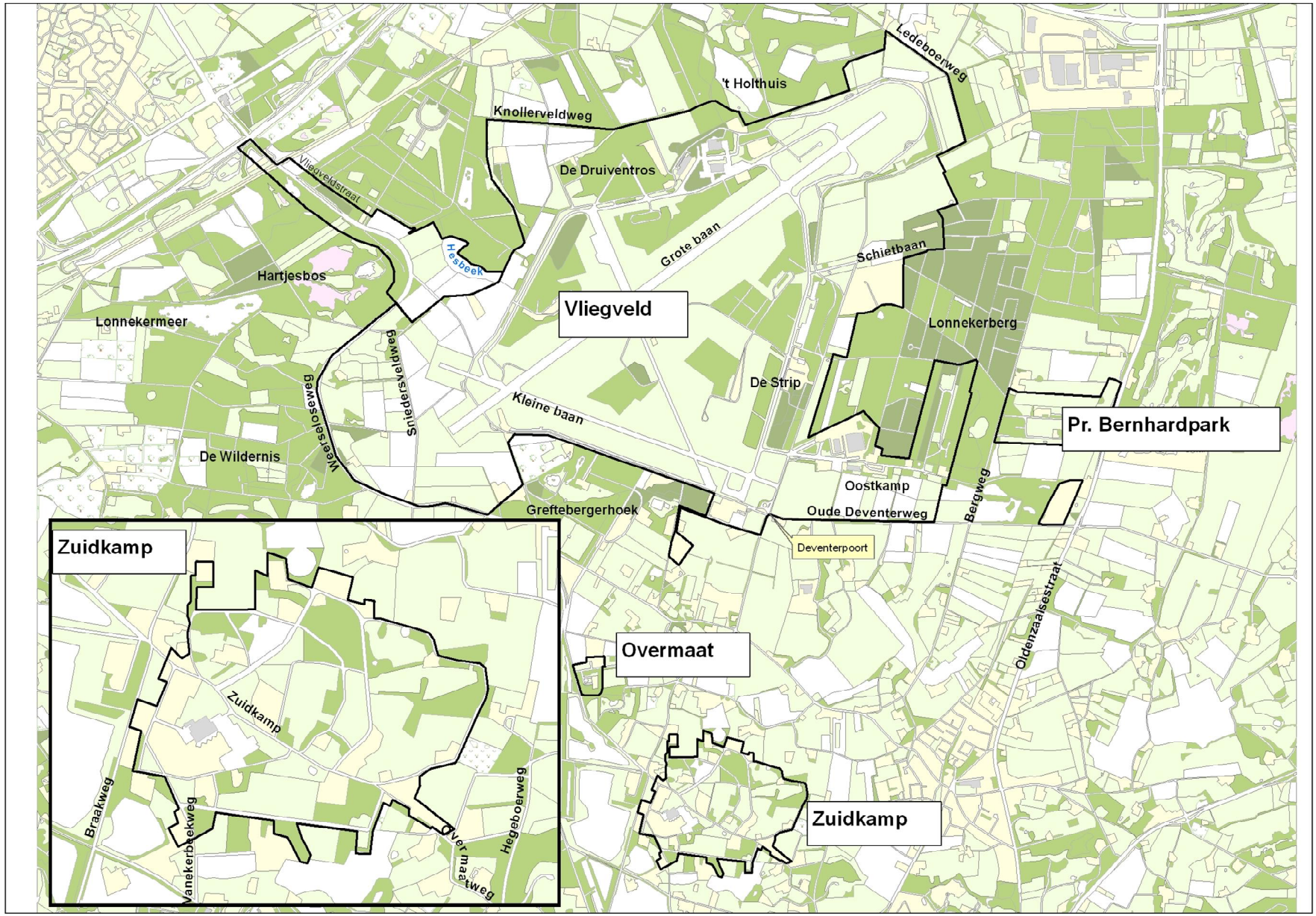

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied(en) ten noorden van Enschede (zwarte omlijning).

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1 Bureauonderzoek

Ten behoeve van de ontwikkelingen op en rond Vliegveld Twente is in het voorjaar van 2009 een uitgebreid bureauonderzoek uitgevoerd naar beschikbare informatie over de verspreiding van flora en fauna (*Eelerwoude, augustus 2009*). Bij dit onderzoek is bij diverse partijen informatie over flora en fauna opgevraagd en zijn verschillende literatuurbronnen geraadpleegd. De verzamelde data is vervolgens beoordeeld op kwaliteit, actualiteit en bruikbaarheid. De verkregen flora- en faunadata bleek onvoldoende om te komen tot een goede toetsing van de ontwikkelingen aan de Flora- en faunawet. Om die reden is geadviseerd om een actualiserend veldonderzoek uit te laten voeren, waarvan deze rapportage het resultaat vormt. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de landelijke geldende onderzoeksnormen en criteria en vormt daarmee een afdoende toetsing in het kader van de Flora- en faunawet.

In het kader van dit veldonderzoek is een deel van de verzamelde (digitale) informatiebronnen gebruikt. De belangrijkste bronnen zijn:

- Faunaonderzoek Twente; faunainventarisatie van een vijftal natuurterreinen van Landschap Overijssel rondom Vliegveld Twente (*M. v.d. Sluis, maart 2008*)
- Flora- en faunaonderzoek Hanzepoort-West, gemeente Oldenzaal (Eelerwoude, september 2005)
- Flora- en faunaonderzoek het Vaneker, gemeente Enschede (Eelerwoude, december 2004)
- Flora- en faunaonderzoek en Activiteitenplan 't Vaneker, gemeente Enschede (Eelerwoude, november 2010)
- Databases met data over flora en fauna van Landschap Overijssel, Provincie Overijssel en Waterschap Regge & Dinkel.

Met betrekking tot de digitale databases moet opgemerkt worden dat er geen gegevens bekend zijn omtrent onderzoeksmethodiek en onderzoeksintensiteit. Aangenomen wordt dat de gegevens zijn verzameld volgens de gangbare methodieken en onderzoeksintensiteit.

Verder is informatie verzameld uit een aantal meer algemene literatuurbronnen. Het gaat voornamelijk om regionale verspreidingsatlassen naar een beperkt aantal soorten en soortgroepen. Alle geraadpleegde bronnen zijn opgenomen in de literatuurlijst.

2.2 Veldonderzoek

Plan van aanpak
Ten behoeve van het veldonderzoek is het onderzoeksgebied opgedeeld in een aantal deelgebieden (figuur 2). Voorafgaand aan de start van het veldwerk is een planning opgesteld waarbij per week de verschillende veldrondes per soortgroep en deelgebied zijn ingepland. De planning en coördinatie van het veldwerk is uitgevoerd door G. Lubbers, ecologisch adviseur bij Eelerwoude. Hij onderhield ook de contacten met de luchthavenmeester over de planning en toegang tot het niet vrij toegankelijke vliegveld (deelgebieden B,C en een deel van D in figuur 2). Het veldwerk is gestart met een gezamenlijk veldbezoek op de fiets op 25 maart met de voormalige terreinbeheerder van Defensie op het vliegveld, de heer W. Vreman.

Toegankelijkheid en veiligheid
In verband met de veiligheid van de veldmedewerkers en de toegankelijkheid van het vliegveld is door Eelerwoude een veldwerkinstructie opgesteld. Omdat het vliegveld overdag een (beperkte) functie heeft voor vliegverkeer zijn de Grote baan en Kleine baan inclusief een zone van 25 meter aan weerszijden van de rand van de baan, tijdens het veldwerk niet betreden. Alleen ten behoeve

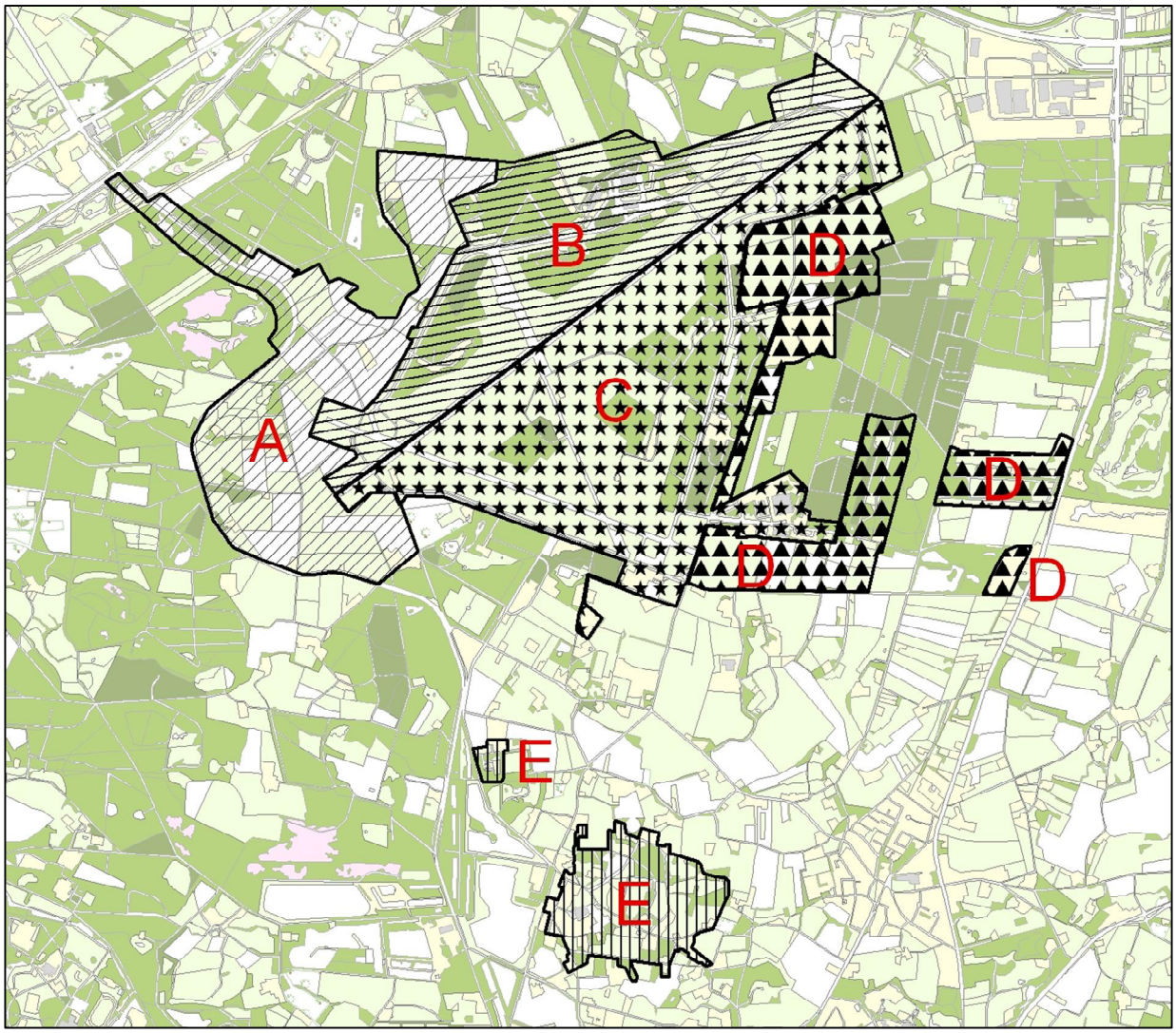

Figuur 2. Ligging en begrenzing deelgebieden.

van het veldwerk naar flora zijn beide vliegbanen beurtelings tijdelijk afgesloten voor vliegverkeer, zodat ook deze 25 meter-zone kon worden onderzocht.

Het veldwerk is te voet en per fiets uitgevoerd. Overdag is het vliegveld betreden via de hoofdingang aan de Oude Deventerweg (Deventerpoort in figuur 1). Na sluitingstijd was het vliegveld toegankelijk via één van de crashhekken aan de zuidwestzijde van het vliegveld.

Veldteam
Het veldonderzoek is uitgevoerd door een team van negen ervaren veldmedewerkers, ieder met hun specifieke soortkennis (tabel 1). Alle medewerkers beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en zijn werkzaam bij een ecologisch adviesbureau.

Onderzoeksperiode
Het veldwerk is uitgevoerd in de periode van 18 maart tot en met 9 november 2010, maar vooral in de periode van 15 april tot 15 september. Het veldonderzoek heeft zich gericht op de beschermde soorten zoals vermeld in tabel 2 en tabel 3 van de Flora en faunawet (groep van ontheffingsplichtige soorten). De aandacht ging vooral uit naar flora, broedvogels, vleermuizen, amfibieën, reptielen en dagvlinders.

waarnemer	organisatie	flora	broedvogels	vleermuizen	muizen	overige zoogdieren	reptielen	amfibieën en vissen	dagvlinders en libellen
Bas Voerman	Ecochore Natuurtechniek		x	x	x	x	x		x
Kees Weiland	Ecochore Natuurtechniek		x	x	x	x			
Rob Papendorp	Ecochore Natuurtechniek		x	x	x	x			
Rody Schröder	Ecologisch Adviesburo Schröder	x	x			x	x	x	x
Merijn Volkers	Bureau Aandacht Natuur		x	x		x			
Teddy Dolstra	Eelerwoude			x		x		x	
Vincent de Lenne	Eelerwoude		x	x	x	x			
Sharon Boekhout	Eelerwoude			x		x			
Gerard Lubbers	Eelerwoude		x	x		x			x

Tabel 1. Overzicht veldmedewerkers en expertise per soortgroep.

Begrenzing onderzoeksgebied(en)
De begrenzing van het onderzoeksgebied is tot stand gekomen door een combinatie van factoren, zoals mogelijke invloedssfeer van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen, logische en herkenbare grenzen in het veld en afgesloten terreindelen. Waarnemingen langs de buitenranden van het onderzoeksgebied zijn bij het onderzoek betrokken.

2.3 Methodiek per soortgroep

Broedvogels
Voor broedvogels is gebruik gemaakt van de methode van uitgebreide territoriumkartering (*Van Dijk, 2004*), waarbij alleen de minder algemene soorten kwalitatief zijn geïnventariseerd. Van de algemene soorten is wel de aanwezigheid als broedvogel genoteerd, maar er is geen informatie verzameld over aantallen en broedlocaties. De inventarisatie heeft zich vooral gericht op vogelsoorten die jaarrond gebruik maken van hun vaste rust- en verblijfplaatsen (met name uilen en roofvogels). Dit vanwege de enigszins afwijkende beschermingsstatus die deze soorten genieten in de Flora- en faunawet. Daarnaast wordt door het Ministerie van EL&I een lijst met broedvogels gehanteerd waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is, maar de inventarisatie wel gewenst is (zgn. 'categorie 5-soorten'). Ook deze soorten zijn tijdens het onderzoek geïnventariseerd. Tijdens de veldbezoeken naar de overige soortgroepen zijn aanvullende waarnemingen van broedvogels verzameld.
Bij de methode van uitgebreide territoriumkartering worden territoriumindicerende waarnemingen (zang, balts etc.) zo nauwkeurig mogelijk op kaart ingetekend. Het veldwerk is uitgevoerd in vier veldronden in de vroege ochtenduren (tabel 2). In verband met de aanwezigheid van veel veldleeuwerikken en graspiepers is op 14 mei een extra veldbezoek naar graslandzangers uitgevoerd. Voor laat broedende soorten als boomvalk en wespendief is op 12 augustus een extra veldbezoek uitgevoerd. Waarnemingen van nachtactieve soorten als bosuil, ransuil en houtsnip zijn verzameld tijdens de veldbezoeken naar vleermuizen.

deelgebied	A	B	C	D	E
soortgroep					
broedvogels 1e ronde	18-03	01-04	31-03	18-03/13-04	18-03
broedvogels 2e ronde	22-04	29-04	26-04	26-04/06-05	06-05
broedvogels 3e ronde	12-05	21-05	20-05/21-05	02-06/03-06	28-05
broedvogels 4e ronde	17-06	09-06	29-06	06-07	29-06
broedvogels extra graslandzangers		14-05	14-05		
broedvogels extra laat-broeders	12-08	09-07/12-08	12-08	12-08	12-08

Tabel 2. Overzicht veldbezoeken broedvogelinventarisatie.

deelgebied	A	B	C	D	E
soortgroep					
vleermuizen 1e ronde grootoren	29-03	22-03	22-03	04-05	29-03
vleermuizen 2e ronde grootoren	27-04	27-04	27-04	10-05	28-04
vleermuizen 1e ronde kraamperiode	22-05/27-05	26-05	17-05	31-05	08-06
vleermuizen 2e ronde kraamperiode	12-06	16-06	16-06	16-06	24-06
vleermuizen 3e ronde kraamperiode	25-06	29-06	29-06	08-07	29-06
vleermuizen 1e ronde baltsperiode	30-08	25-08	25-08/02-09	01-09/02-09	06-09
vleermuizen 2e ronde baltsperiode	21-09	28-09	28-09/23-09	26-09/28-09	23-09

Tabel 3. Overzicht veldbezoeken vleermuisinventarisatie.

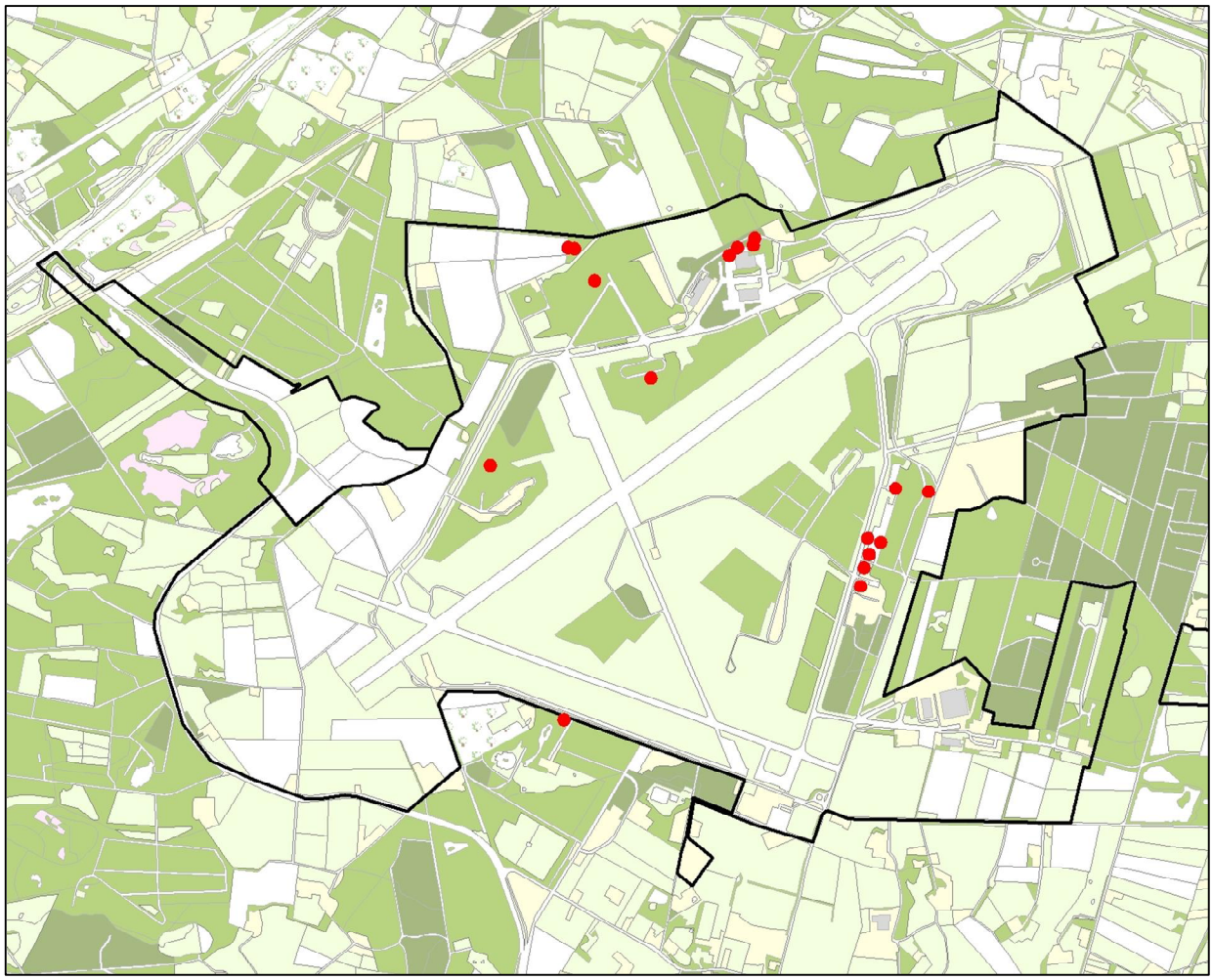

Figuur 3. Overzicht van onderzochte gebouwen op overwinterende vleermuizen (rode stippen).

Vleermuizen

Het veldonderzoek naar vleermuizen vond plaats in de avond- en ochtendschemering onder gunstige waarneemomstandigheden (weinig wind, geen neerslag, > 10º C). Het veldwerk is op de fiets en te voet uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D100 en D240x). Van een aantal waarnemingen zijn

geluidsopnamen gemaakt die op kantoor voor determinatie zijn geanalyseerd in het softwareprogramma Batsound. Er zijn in totaal 7 veldrondes uitgevoerd waarbij veel veldwerk gelijktijdig door 2 tot 3 veldmedewerkers is uitgevoerd. Tabel 3 geeft een overzicht van de onderzoeksinspanning. Het vleermuisonderzoek volgt het 'Protocol voor vleermuisinventarisaties' dat in april 2009 door DLG is goedgekeurd en wordt gehanteerd door het Netwerk Groene Bureaus (waarbij Eelerwoude is aangesloten) voor het uitvoeren van vleermuisonderzoek. Dit protocol is in maart 2010 aangepast en opnieuw vastgesteld door de Zoogdiervereniging, Netwerk Groene Bureaus (NGB) en de Gegegevensautoriteit Natuur (GAN).

Op het vliegveld zijn een drietal locaties bekend waar kleine aantallen vleermuizen overwinteren (*bron: Provincie Overijssel*). Om een beeld te krijgen van de geschiktheid van met name gebouwen voor overwinterende vleermuizen is op 9 november 2010 door drie veldmedewerkers samen met de voormalige terreinbeheerder de heer W. Vreman (overdag) een veldbezoek uitgevoerd. Figuur 3 geeft een overzicht welke gebouwen zijn bezocht. De aandacht heeft zich niet alleen gericht op bunkers, (reinwater)kelders en zolders, maar ging ook uit naar overwinteringslocaties in bijvoorbeeld het rioolstelsel. Opgemerkt moet worden dat binnen het onderzoeksgebied tientallen zo niet honderden potentieel geschikte gebouwen voor vleermuizen aanwezig zijn. Een inventarisatie van al deze locaties is, indien dit al mogelijk is, zeer arbeidsintensief. Onze inzet is beperkt gebleven tot de ogenschijnlijk meest kansrijke locaties op het Vliegveld. Dit betekent dat objecten in andere deelgebieden zoals Prins Bernhardkamp, Overmaat en Zuidkamp niet zijn bezocht. De onderzochte locaties op het Vliegveld zijn in overleg met de beheerder bepaald, die goed bekend is met de eisen die vleermuizen stellen aan hun overwinteringslocaties.

Grondgebonden zoogdieren

Muizen
In verband met de mogelijke aanwezigheid van de strikt beschermde waterspitsmuis en veldspitsmuis is een veldonderzoek uitgevoerd met behulp van inloopvallen. Er is gewerkt met zgn. 'life-traps' van het type Longworth en Heslinga. Het muizenonderzoek is uitgevoerd op 9 locaties (lees: raaien) in de periode van 9 tot en met 17 september en aanvullend op 2 locaties (raaien) in de periode van 22 tot en met 29 oktober. De vallen zijn geplaatst in de meest optimale biotopen van veld- en waterspitsmuis en zijn voorafgegaan door een gewenningsperiode (pre-bait periode) van circa 5 dagen. In totaal zijn er 1.048 vangmomenten uitgevoerd (tabel 4 en figuur 4).
Er is geen lifetrap-onderzoek uitgevoerd op en rond de deelgebieden Overmaat en Zuidkamp. Dit omdat er in het najaar van 2009 een intensief lifetrap-onderzoek is uitgevoerd net ten zuiden van Zuidkamp in het Vaneker (*Eelerwoude, 2010*). De resultaten van dit onderzoek gaven geen aanleiding om ook in deze deelgebieden lifetraps te plaatsen.

Bij het lifetrap-onderzoek is gewerkt conform de voorwaarden uit de ontheffing Flora- en faunawet voor veldonderzoek van het Netwerk Groene Bureaus, waar Eelerwoude bij is aangesloten. Uitgangspunt bij het vangen was dat de muizen maximaal 8 uur in de vallen aanwezig zouden zijn. Om die reden waren er drie controlemomenten per dag ingepland. Helaas bleek door onvoorziene omstandigheden de toegang op donderdagavond 16 september niet mogelijk en konden de vallen binnen het hekwerk van het vliegveld (raainummers 3, 5, 6, 7 en 8) pas na circa 18 uur worden gecontroleerd en geleegd. De muizensterfte die hierdoor optrad bleef gelukkig beperkt tot slechts enkele dieren. Om toch te komen tot een minimale onderzoeksinspanning van 1.000 vangmomenten zijn vervolgens op twee nieuwe locaties een 46 lifetraps geplaatst waar in oktober 2010 nog een aantal momenten is gevangen.

Overige soorten
Het onderzoek naar overige zoogdieren zoals marterachtigen is uitgevoerd tijdens de veldbezoeken naar overige soortgroepen (met name broedvogels en vleermuizen). Er is intensief gezocht naar sporen zoals prenten, uitwerpselen, prooiresten en wissels. Daarnaast zijn (toevallige) waarnemingen genoteerd. Extra aandacht ging uit naar de mogelijke aanwezigheid van de boommarter en de das, waarbij een aantal bospercelen intensief zijn doorzocht op de mogelijke aanwezigheid van dassenburchten. Tevens is navraag gedaan naar soorten als vos, bunzing, eekhoorn,

boommarter en das bij de bewakingsdienst van het vliegveld en bij omwonenden. Tot slot is navraag gedaan bij de heer H. Koster, beheerder van de omliggende terreinen van Landschap Overijssel.

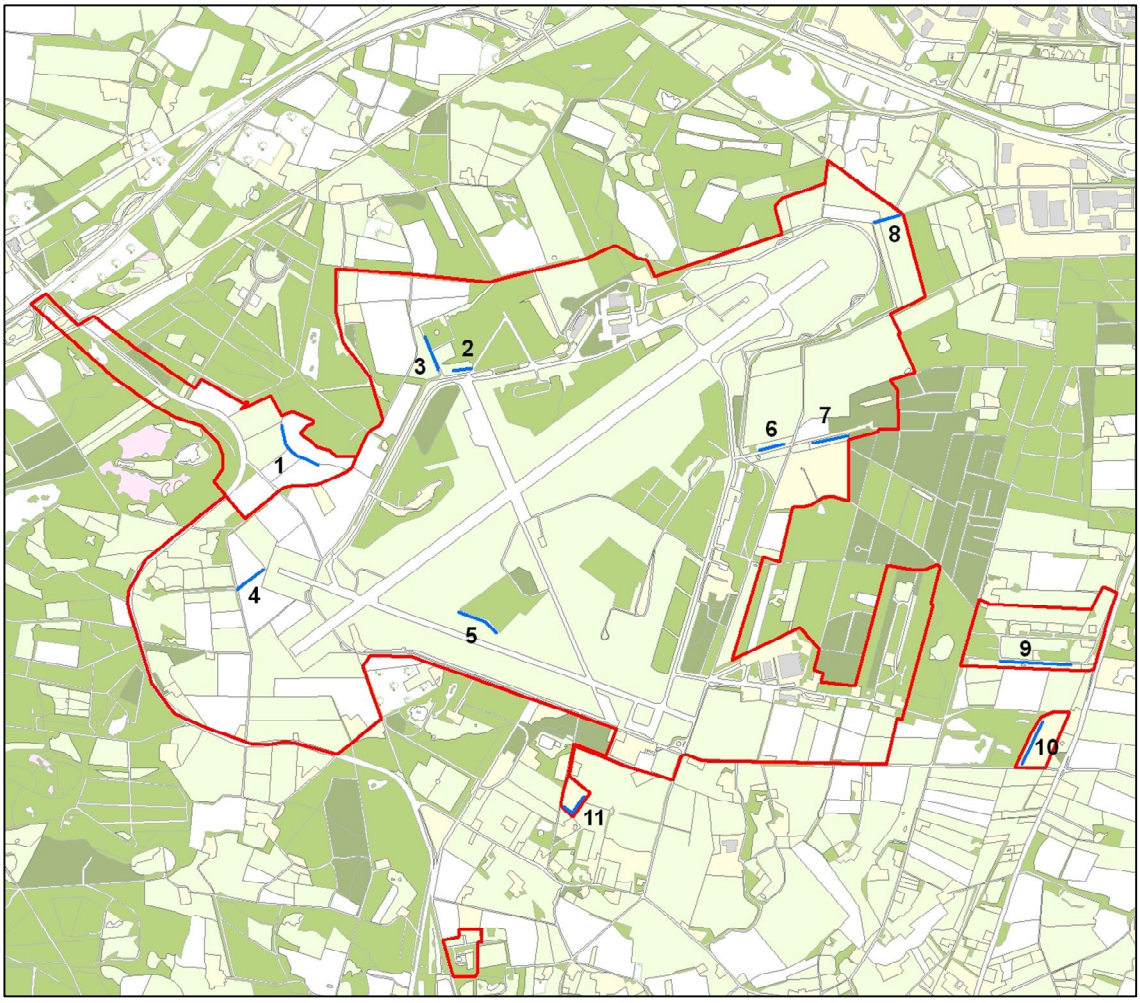

Figuur 4. Ligging vanglocaties lifetrap-onderzoek.

			vangmomenten								
raainummer	aantal lifetraps	uitzetten (prebait)	15-09 (avond)	16-09 (ochtend)	16-09 (middag)	16-09 (avond)	17-09 (ochtend)	28-10 (ochtend)	28-10 (middag)	28-10 (avond)	29-10 (ochtend)
1	26	22-10	niet	niet	niet	niet	niet	x	x	x	x
2	20	22-10	niet	niet	niet	niet	niet	x	x	x	x
3	20	09-09 / 10-09	x	x	x	niet	x	niet	niet	niet	niet
4	20	09-09 / 10-09	x	x	x	x	x	niet	niet	niet	niet
5	26	09-09 / 10-09	x	x	x	niet	x	niet	niet	niet	niet
6	20	09-09 / 10-09	x	x	x	niet	x	niet	niet	niet	niet
7	20	09-09 / 10-09	x	x	x	niet	x	niet	niet	niet	niet
8	20	09-09 / 10-09	x	x	x	niet	x	niet	niet	niet	niet
9	20	09-09 / 10-09	x	x	x	x	x	niet	niet	niet	niet
10	20	09-09 / 10-09	x	x	x	x	x	niet	niet	niet	niet
11	28	09-09 / 10-09	x	x	x	x	x	niet	niet	niet	niet

Tabel 4. Overzicht vangdata lifetrap-onderzoek.

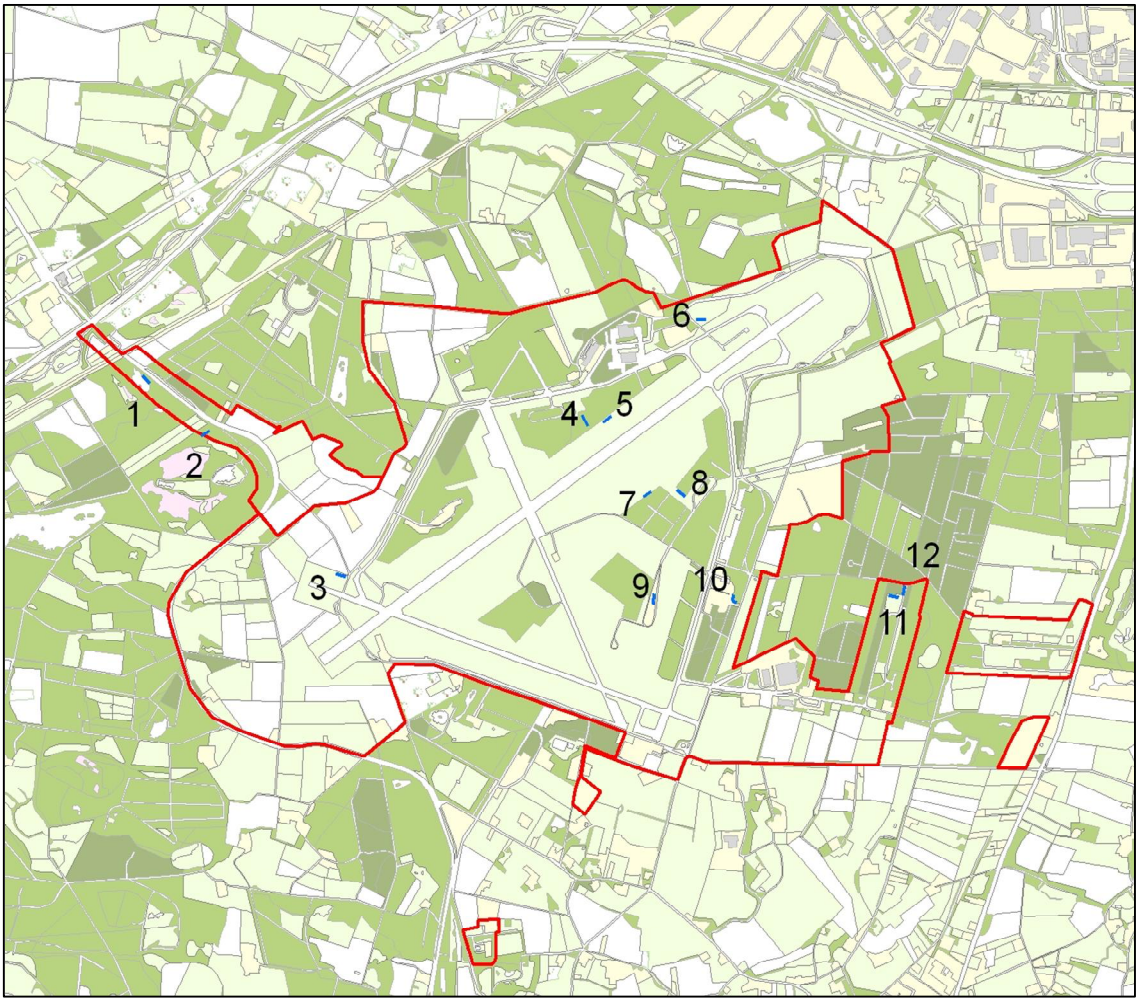

Figuur 5. Ligging locaties plaatjes-onderzoek.

raainummer	aantal plaatjes	geplaatst op	14-05 (ochtend)	21-05 (ochtend)	25-05 (overdag)	03-06 (ochtend)	12-06 (avond)	16-06 (overdag)	16-06 (avond)	24-06 (ochtend)	29-06 (overdag)
1	10	25-05	niet	niet	x	niet	x	niet	niet	niet	x
2	10	25-05	niet	niet	x	niet	x	niet	niet	niet	x
3	10	25-05	x	x	niet	niet	niet	niet	niet	niet	x
4	10	25-05	x	x	x	niet	niet	x	niet	niet	x
5	10	25-05	niet	niet	niet	niet	niet	niet	niet	niet	x
6	10	04-05	x	x	x	niet	niet	niet	niet	niet	x
7	10	04-05	niet	niet	x	niet	niet	niet	niet	x	x
8	5	04-05	niet	niet	x	niet	niet	niet	x	x	x
9	10	04-05	niet	niet	x	niet	niet	niet	x	niet	x
10	5	04-05	niet	x	x	niet	niet	niet	niet	x	x
11	5	04-05	niet	niet	x	x	niet	niet	niet	niet	x
12	5	04-05	niet	niet	x	x	niet	niet	niet	niet	x

raainummer	29-06 (overdag)	30-06 (overdag)	09-07 (ochtend)	13-07 (ochtend)	12-08 (ochtend)	25-08 (overdag)	02-09 (ochtend)	16-09 (middag)	21-09 (avond)	01-10 (overdag)	15-10 (middag)
1	x	x	niet	x	niet	x	niet	niet	x	x	x
2	x	x	niet	x	niet	x	niet	niet	x	x	x
3	x	x	x	niet	niet	x	x	niet	niet	x	x
4	x	x	niet	niet	niet	x	x	x	niet	x	x
5	x	x	niet	niet	niet	x	x	x	niet	x	x
6	x	x	niet	niet	niet	x	x	x	niet	x	x
7	x	x	niet	niet	niet	x	niet	niet	niet	x	x
8	x	x	niet	niet	niet	x	niet	niet	niet	x	x
9	x	x	niet	niet	niet	x	x	niet	niet	x	x
10	x	x	niet	niet	x	x	x	niet	niet	x	x
11	x	x	niet	niet	x	x	x	niet	niet	x	x
12	x	x	niet	niet	x	x	x	niet	niet	x	x

Tabel 5. Overzicht controledata plaatjes-onderzoek.

Reptielen
Reptielen zijn door hun verborgen leefwijze een lastig te inventariseren soortgroep. Sinds een aantal jaren wordt voor de inventarisatie van deze soorten de zgn. 'plaatjesmethode' toegepast. Hierbij is gebruik gemaakt van bitumen golfplaatjes van circa 50 bij 50 centimeter. Het plaatjesonderzoek heeft zich vooral gericht op de mogelijke aanwezigheid van levendbarende hagedis en hazelworm. In de periode van 5 mei tot en met 15 oktober zijn op een twaalftal locaties een 5 tot 10 plaatjes per locatie (lees: raai) neergelegd. De raaien zijn overdag gecontroleerd op de aanwezigheid van reptielen. Naast een zestal controlerondes waarbij nagenoeg alle raaien zijn gecontroleerd, zijn tijdens veldbezoeken naar andere soortgroepen veel aanvullende waarnemingen verzameld. In totaal zijn zo 980 waarneemmomenten uitgevoerd. Tabel 5 geeft een overzicht van de onderzoeksinspanning, figuur 5 van de ligging van de raaien.
Er is geen plaatjesonderzoek uitgevoerd op en rond de deelgebieden Overmaat en Zuidkamp. Dit omdat er in het najaar van 2009 een intensief plaatjes-onderzoek is uitgevoerd net ten zuiden van Zuidkamp in het Vaneker (*Eelerwoude, november 2010*). De resultaten van dit onderzoek gaven geen aanleiding om alsnog in deze deelgebieden plaatjes neer te leggen.

Amfibieën en vissen
Op 26 maart is overdag een veldbezoek uitgevoerd waarbij gezocht is naar verkeersslachtoffers om een beeld te krijgen van locaties met een sterke paddentrek. De aandacht ging met name uit naar de Vliegveldstraat/Weerseloseweg en de omgeving van de Pannekoekplas langs de Ledeboerweg. Ook tijdens de veldbezoeken naar andere soortgroepen is extra gelet op verkeersslachtoffers.

Het aantal poelen, sloten en andere waterelementen binnen het onderzoeksgebied is beperkt. Figuur 6 geeft een overzicht van de waterelementen die vanaf de oever met behulp van een steeknet (Ravon standaardnet met een maaswijdte van 3 mm) bemonsterd zijn. Vrijwel alle waterelementen binnen het onderzoeksgebied zijn bemonsterd met uitzondering van de (particuliere) poelen in de omgeving van de Sniedersveldweg en Weerseloseweg. Dit omdat deze waterelementen ver buiten de invloedssfeer liggen waar mogelijk ruimtelijke ontwikkelingen gaan plaatsvinden.

Het veldwerk naar amfibieën en vissen is in twee veldronden uitgevoerd tijdens voor het waarnemen van amfibieën en vissen gunstige weersomstandigheden. De eerste veldronde is uitgevoerd in de periode van 29 maart tot en met 6 mei. Een tweede veldronde is uitgevoerd in de periode van 29 juni tot en met 14 juli. Er zijn geen gerichte veldbezoeken naar specifieke soorten als boomkikker of heikikker uitgevoerd. Wel is tijdens de veldbezoeken naar broedvogels (vnl. vroege ochtend) en vleermuizen (vooral in avond) extra gelet op de mogelijk aanwezigheid van roepende amfibieën.

Dagvlinders en libellen
Het veldonderzoek naar dagvlinders en libellen heeft zich vooral gericht op de beschermde soorten heideblauwtje en gevlekte witsnuitlibel binnen het Vliegveld. Binnen de overige deelgebieden zijn namelijk geen geschikte leefgebieden voor deze soorten aanwezig. Naar het heideblauwtje zijn diverse gerichte veldbezoeken uitgevoerd in de periode van 29 juni tot en met 14 juli. Alle gebiedsdelen met geschikt biotoop zijn eenmalig bezocht. Naar de gevlekte witsnuitlibel is gezocht in de periode van 21 mei tot en met 25 mei. Extra veldbezoeken zijn uitgevoerd op 21 mei, 24 juni en 25 juni (Zuidkamp) om een beeld te krijgen van (niet beschermde) soorten als bruine vuurvlinder en kleine ijsvogelvlinder. Extra, losse waarnemingen zijn vooral verzameld tijdens het veldwerk naar flora en amfibieën. De tijdstippen tijdens het veldonderzoek naar broedvogels en vleermuizen waren doorgaans te vroeg of te laat om nog dagvlinders of libellen te kunnen waarnemen.

Flora
Met betrekking tot de flora zijn niet alleen de beschermde plantensoorten geïnventariseerd, maar op verzoek van ADT en advies door Eelerwoude ook de soorten van de Rode Lijst[1]. Het veldwerk is te voet uitgevoerd in twee veldrondes. De eerste veldronde is uitgevoerd op 16 en 17 juni en 8 juli. De tweede veldronde is uitgevoerd op 24 en 26 augustus 2010. De aandacht heeft zich vooral

Figuur 6. Ligging bemonsterde waterelementen.

gericht op het Vliegveld, al zijn de overige deelgebieden uiteraard ook bezocht. Tevens zijn met name tijdens veldbezoeken naar amfibieën en dagvlinders extra waarnemingen van flora verzameld. De inspectie naar winterverblijven van vleermuizen leverde nog veel aanvullende waarnemingen op van fraai uitgekleurde brede wespenorchis.

Overige soorten
Van de overige soorten zijn waarnemingen genoteerd tijdens de verschillende veldbezoeken naar andere soortgroepen. Extra aandacht ging uit naar de mogelijke aanwezigheid van nesthopen van (rode) bosmieren.

[1]Rode lijsten zijn voor verschillende soorten planten en dieren opgesteld en geven een overzicht van soorten die op landelijke schaal verdwenen zijn, sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam en daardoor bedreigd en kwetsbaar zijn. Ze dienen als graadmeter bij het natuur- en landschapsbeleid en veel soorten zijn inmiddels opgenomen als beschermde soort in de Flora en faunawet. De Rode Lijst heeft geen wettelijk bindende status.

2.4 Weersomstandigheden in 2010

Onderstaande tekst is afkomstig van de site van www.weeronline.nl.

Eind januari is de winter gaan kwakkelen, en de eerste week van februari verliep met normale temperaturen. Bovendien was het onder invloed van depressies erg wisselvallig. Het bleek echter een korte zachtere episode te zijn, want tot aan de 16e februari kreeg een hogedrukgebied ten noordwesten van Nederland het voor het zeggen. Hierdoor keerde vorst terug, met overdag lichte en in de nachten matige tot strenge vorst. Pas na 16 februari werd het weer wisselvalliger, met temperaturen die geleidelijk opliepen tot boven de normale waarde voor de tijd van het jaar.
De meteorologische lente begon goed. De eerste decade van maart verliep nog wel erg koud, met temperaturen ruim beneden de normale waarden voor de tijd van het jaar. Toch kwam er daarna snel een einde aan een hardnekkige en sneeuwrijke winter. De gladheidperikelen werden uit het geheugen gewist door een zacht slot van maart en een droge, zeer zonnige en zachte april. De lente was snel geboren, maar kreeg een koel einde in de maand mei. De gemiddelde temperatuur in De Bilt bedroeg 10,5 graden, tegen 12,7 normaal. Sinds 1991 was mei niet meer zo koud verlopen.
De angst voor een koude zomer die bij veel mensen groeide gedurende de meimaand, verdween in juni geleidelijk- de maand verliep warm met 16,4 graden tegen 15,2 normaal. Vanaf de 22e was het volop zomer, met dagelijks veel zon. Ook in juli was het volop zomer – vooral in het begin was het daarbij ook droog en zonnig en leken we begonnen te zijn aan een historisch mooie zomer. De gemiddelde temperatuur was 19,9 graden tegen 17,4 normaal – dit betekent de 5e plaats in de rij van warmste julimaanden sinds 1901. De hoogste temperatuur van het jaar werd dan ook in juli gemeten – 9 juli werd het in Arcen 36,2 graden. Tot een hittegolf kwam het ook dit jaar niet, doordat de zomer als een nachtkaars uitging – dit betekent het 4e jaar op rij zonder hittegolf. Vanaf de 2e decade van juli was de wisselvalligheid wel flink toegenomen. Van tijd tot tijd trokken stevige buiencomplexen over, waarbij op 14 juli op een camping in Veldhuizen een dode viel als gevolg van zware windstoten. Op maarliefst 17 dagen in juli werd er onweer waargenomen. In augustus deed de neerslag pas echt van zich spreken. Vanaf de oceaan werden regelmatig met grote snelheid gebieden met bewolking en veel neerslag aangevoerd. Augustus was met 170 mm, tegen 62 mm normaal de op één na natste maand sinds 1901. Voor de natste augustusmaand hoeven we niet ver terug te gaan: 2006. Op 26 augustus 2010 viel in een brede strook over het midden van het land 80 tot bijna 140 mm neerslag – in Lievelde werd 138 mm in een etmaal afgetapt. Dit veroorzaakte op uitgebreide schaal wateroverlast. Uiteindelijk eindigde de zomer als geheel warmer dan normaal.
Met 9,9 graden tegen 10,2 graden normaal verliep de herfst net iets te koud. Verder viel de normale hoeveelheid neerslag en scheen de zon ook zoals we het gewend zijn. Toch gebeurden er 2 noemenswaardige dingen. Rond 13 november regende het langdurig en stevig door. De meest neerslag trok over het zuidoosten van het land. In Limburg viel er toen lokaal 90-100 mm neerslag, met modderstromen in de heuvels tot gevolg. Aan het einde van de herfst viel de winter al binnen. De temperatuur dook snel naar beneden en aan het einde van de maand bleef het op veel plaatsen ook overdag vriezen.

3. RESULTATEN VELDONDERZOEK 2010

3.1 Inleiding

Het veldonderzoek in 2010 heeft geresulteerd in meer dan 2.500 waarnemingen. Alle waarnemingen zijn ingevoerd in een database en verwerkt in een GIS-omgeving (ArcGis). In de bijlagen van dit rapport is van alle relevante beschermde soorten een verspreidingskaart opgenomen. In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek gepresenteerd. De resultaten worden per soortgroep besproken. In hoofdstuk 4 worden de resultaten uit eerdere onderzoeken en informatie uit diverse literatuurbronnen hieraan toegevoegd en per soortgroep en/of soort geanalyseerd.

3.2 Vogels

Broedvogels
Binnen het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn in totaal van 73 broedvogelsoorten territoria vastgesteld (tabel 6). Maar liefst 13 soorten komen voor op de zgn. 'Rode Lijst van bedreigde vogels 2004[1]'. Het gaat om boerenzwaluw, gele kwikstaart (5 territoria binnen plangebied), graspieper (20), grauwe vliegenvanger (11), groene specht (10), huismus (37), kneu (15), matkop (4), paapje (1), patrijs (1), ransuil (2), veldleeuwerik (105) en wielewaal (2).

Met betrekking tot de Flora- en faunawet is met name de aanwezigheid van vogelsoorten van belang die jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen (zgn. 'jaarrondsoorten'). In deze situatie gaat het om buizerd (3), havik (0), huismus (37), ransuil (2) en sperwer (2).

De broedvogelbevolking binnen het totale plangebied bestaat vooral uit algemene broedvogels van een half-open tot open agrarisch en deels (ver)stedelijk(t) landschap. Het gaat om soorten als merel, zanglijster, roodborst, winterkoning, vink, koolmees, pimpelmees, tuinfluiter, zwartkop, tjiftjaf, fitis, en houtduif. Binnen het deelgebied Vliegveld zijn een aantal bijzondere soorten vastgesteld, dan wel aangetroffen in opvallend grote aantallen en/of hoge dichtheden.

Bijzonder is de aanwezigheid van een grote populatie veldleeuwerik (105) en graspieper (20) in het open terrein rond beide landingsbanen op het Vliegveld. Hier zijn ook andere kritische soorten als gele kwikstaart (5) en kwartel (2) vastgesteld. Bijzonder is ook de aanwezigheid op het Vliegveld van een hoge dichtheid aan minder algemene broedvogels van structuurrijke bosranden en struwelen zoals geelgors (41 territoria binnen dit deelgebied), boompieper (34), kneu (15) en braamsluiper (10). Maar ook een vrij algemene soort als grasmus (55) is op het Vliegveld opvallend talrijk aanwezig. Het voorkomen van heischrale vegetaties en schrale bermen komt naar voren in de aanwezigheid van kritische soorten als roodborsttapuit (3) en boomleeuwerik (1). De bossen op het Vliegveld zijn over het algemeen van vrij jonge leeftijd en hebben een hoge dichtheid aan algemene soorten als fitis en tuinfluiter, maar vormen ook het broedbiotoop voor een schaarse soort als goudvink (13 territoria binnen het deelgebied Vliegveld).

De boselementen op Prins Bernhardkamp, Overmaat en Zuidkamp zijn in vergelijking met het Vliegveld over het algemeen van wat oudere leeftijd en vormen het broedbiotoop van typische bosgebonden soorten als boomklever (36 territoria binnen totale onderzoeksgebied), boomkruiper (totaal 28), bosuil (totaal 5), glanskop (totaal 18), grote bonte specht (totaal 33), groene specht (totaal 10) en zwarte specht (totaal 1).

Roofvogels als buizerd, havik en sperwer komen in kleine aantallen voor. De ekster ontbreekt nagenoeg in het onderzoeksgebied, de zwarte kraai komt rond het Vliegveld in een lage dichtheid voor. Watervogels, met uitzondering van wilde eend, ontbreken in het gebied. De weidevogelbevolking is beperkt tot kievit (12 paar) en scholekster (3 paar) en is aanwezig buiten het open terrein van het vliegveld. De patrijs (1 territorium) laten we daarbij even buiten beschouwing.

	status		onderzoeksgebied				status		onderzoeksgebied		
soort	**Ffwet**	**RL**	**binnen**	**buiten**	**totaal**	**soort**	**Ffwet**	**RL**	**binnen**	**buiten**	**totaal**
appelvink			26	5	31	kleine plevier			2	0	2
boerenzwaluw	cat.5	ge	3	0	3	kneu		ge	15	0	15
bonte vliegenvanger	cat.5		8	4	12	koolmees	cat.5		178	16	194
boomklever	cat.5		36	8	44	kuifmees			12	0	12
boomkruiper	cat.5		28	4	32	kwartel			2	0	2
boomleeuwerik			1	0	1	matkop		ge	4	1	5
boompieper			34	2	36	merel			+	+	+
bosrietzanger			13	2	15	nijlgans			1	0	1
bosuil	cat.5		5	2	7	paapje		be	1	0	1
braamsluiper			10	2	12	patrijs		kw	1	0	1
buizerd	JR		3	2	5	pimpelmees	cat.5		125	16	141
ekster	cat.5		1	0	1	putter			4	0	4
fazant			6	0	6	ransuil	JR	kw	2	3	5
fitis			+	+	+	roodborst			+	+	+
gaai			+	+	+	roodborsttapuit			3	0	3
geelgors			41	0	41	scholekster			3	1	4
gekraagde roodstaart	cat.5		17	5	22	sperwer	JR		2	2	4
gele kwikstaart		ge	5	0	5	spreeuw	cat.5		19	1	20
glanskop	cat.5		18	2	20	staartmees			23	1	24
goudhaan			15	1	16	tjiftjaf			+	+	+
goudvink			15	1	16	torenvalk	cat.5		1	0	1
grasmus			55	2	57	tuinfluiter			+	+	+
graspieper		ge	20	0	20	turkse tortel			+	+	+
grauwe vliegenvanger	cat.5	ge	11	0	11	veldleeuwerik		ge	105	0	105
groene specht	cat.5	kw	10	4	14	vink			+	+	+
groenling			13	0	13	vuurgoudhaan			1	2	3
grote bonte specht	cat.5		33	7	40	wielewaal		kw	2	1	3
grote lijster			5	3	8	wilde eend			+	+	+
havik	JR		0	1	1	winterkoning			+	+	+
heggemus			+	+	+	witte kwikstaart			24	1	25
holenduif			2	0	2	zanglijster			+	+	+
houtduif			+	+	+	zwarte kraai	cat.5		29	3	32
houtsnip			8	2	10	zwarte mees	cat.5		2	2	4
huismus	JR	ge	37	14	51	zwarte roodstaart	cat.5		6	0	6
kauw			+	+	+	zwarte specht	cat.5		1	1	2
kievit			12	0	12	zwartkop			+	+	+
kleine bonte specht	cat.5		3	1	4						

Tabel 6. Overzicht van in 2010 vastgestelde broedvogelsoorten en aantal territoria binnen en (net) buiten het onderzoeksgebied.

+ = aanwezig als broedvogel, maar niet kwantitatief geïnventariseerd

Ffwet = Flora- en faunawet
JR = jaarrond-soort cat.5 = categorie 5-soort

RL = Rode Lijst 2004
ge= gevoelig kw = kwetsbaar be = bedreigd

Niet-broedvogels

Behalve voor broedvogels heeft het plangebied ook een functie voor soorten die niet in het gebied broeden maar hier bijvoorbeeld op doortrek korte tijd foerageren.

Het Vliegveld blijkt in voor- en najaar van belang voor kleine groepen zangvogels die zich graag ophouden in de grazige, heischrale vegetaties. Het gaat vooral om doortrekkende soorten als paapje, tapuit, graspieper en veldleeuwerik. Voor watervogels heeft het onderzoeksgebied geen bijzondere betekenis, al worden in het natuurontwikkelingsgebied bij de Hesbeek ter hoogte van de Vliegveldstraat (zie figuur 1) wel kleine aantallen gezien van steltlopers als witgatje en groenpootruiter. In maart werd hier ook een foeragerende grote zilverreiger waargenomen. Op 25 maart werd ter hoogte van de Deventerpoort een laag overvliegende ooievaar aangetroffen. Op dezelfde datum werd een overtrekkende rode wouw waargenomen.

Voor roofvogels vormt met name het open terrein van het Vliegveld een geschikt jachtgebied. Naast broedvogels als buizerd, havik, sperwer en torenvalk werd op 12 augustus een jagende slechtvalk waargenomen en op 24 augustus een foeragerende boomvalk.

Vermeldenswaardig is ook de waarneming van een foeragerende wespendief aan de noordzijde van het deelgebied Zuidkamp op 25 juni. De data waarop deze soorten zijn aangetroffen wijzen op de aanwezigheid van broedparen in de omgeving van het onderzoeksgebied. Aanwezigheid van een territorium of broedgeval binnen het onderzoeksgebied is niet waarschijnlijk gelet op de intensieve inventarisatie van broedvogels en andere soortgroepen en het ontbreken van verdere waarnemingen. Tot slot wordt melding gemaakt van een waarneming van een alarmerende middelste bonte specht in een bosperceel met oud eikenbos, centraal in het deelgebied Zuidkamp op 29 juni. In tegenstelling tot de eerder genoemde roofvogels kan deze soort door zijn verborgen leefwijze, tijdens de inventarisatierondes zijn gemist. Het bosperceel waarin de soort is aangetroffen is zeer geschikt als broedbiotoop en de soort komt in meer bosgebieden rond Enschede als broedvogel voor.

Voor doortrekkende of overwinterende ganzen en zwanen heeft het gebied geen bijzondere functie. De deelgebieden Zuidkamp, Overmaat en Prins Bernhardkamp zijn door het besloten karakter van de gebieden voor deze soorten ongeschikt. De vegetatie binnen het Vliegveld is door het verschralingsbeheer te voedselarm als foerageergebied voor deze soorten.

3.3 Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn in het gebied zeven vleermuissoorten aangetroffen: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis. Het gaat om in Nederland vrij algemeen voorkomende soorten. Overigens komen in de regio Oost-Nederland maximaal zo'n 13 à 14 vleermuissoorten voor.

In de bijlagen van dit rapport worden de waarnemingen per soort weergegeven. Daarbij wordt opgemerkt dat de kaartbeelden een optelsom vormen van alle waarnemingen tijdens de verschillende veldbezoeken.

Gewone dwergvleermuis
De gewone dwergvleermuis is veruit de meest algemene soort in Nederland en tevens de meest talrijke soort in het onderzoeksgebied. Het gaat om vele honderden exemplaren. De gewone dwergvleermuis is een typisch gebouwbewonende soort. Binnen het totale onderzoeksgebied zijn een tiental zomerverblijfplaatsen in gebouwen bekend geworden. De vastgestelde aantallen per verblijfplaats zijn over het algemeen klein en variëren van één of enkele dieren tot maximaal enkele tientallen vleermuizen. In hoofdstuk 4 zal hier meer in detail op worden ingegaan.
Lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen, bosranden en laanbeplanting hebben voor vleermuizen vaak een functie als vliegroute tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen. Binnen het onderzoeksgbied zijn op diverse plaatsen vliegroutes vastgesteld. Opvallend is met name de vliegroute langs de Vliegveldstraat en de Grefteberghoekweg op en rond het Vliegveld. Het kaartbeeld is waarschijnlijk niet volledig, omdat vleermuizen gedurende het seizoen regelmatig verhuizen van verblijfplaats en dan van andere vliegroutes gebruik maken.
Baltsende dwergvleermuizen zijn vooral waargenomen vanaf juli op diverse plaatsen verspreid over de diverse (deel)gebieden. Duidelijke aantalconcentraties van baltsende of (najaars)zwermende dieren zijn niet aangetroffen.

Gewone grootoorvleermuis
Van de vrij algemene, maar moeilijk te inventariseren gewone grootoorvleermuis zijn een beperkt aantal waarnemingen van voornamelijk foeragerende exemplaren bekend geworden. De soort is, met uitzondering van Overmaat, in alle deelgebieden vastgesteld. Zomer- en kraamverblijfplaatsen zijn niet aangetroffen, maar zijn ongetwijfeld in gebouwen en boomholten binnen het onderzoeksgebied aanwezig. Vanwege de beperkte actieradius van de soort moeten de verblijfplaatsen van deze dieren op korte afstand van de waarnemingen liggen (maximaal 1.000 tot 1.500 meter).
Alleen binnen Zuidkamp zijn in het vroege voorjaar twee baltsende grootoren aangetroffen. De waarnemingen sluiten aan op een bekend leefgebied van de soort in het Vane-

ker net ten oosten van Zuidkamp (*Eelerwoude, 2004 en 2010*).
Tijdens de veldronde naar overwinterende vleermuizen in november 2010 zijn in twee verblijfplaatsen aan de noordzijde van het Vliegveld respectievelijk één ten twee overwinterende gewone (bruine) grootoorvleermuizen aangetroffen. Een derde, reeds bekende overwinteringslocatie, aan de zuidkant van het Vliegeveld leverde geen waarnemingen van overwinterende vleermuizen op. De winterwaarnemingen hebben met zekerheid betrekking op de bruine of gewone grootoorvleremuis. Van de grijze grootoorvleermuis zijn alleen waarnemingen bekend uit Noord-Brabant en Limburg. Aangenomen wordt dat de waarnemingen in het zomerhalfjaar ook betrekking hebben op gewone of bruine grootoren.

Baardvleermuis
Van de baardvleermuis zijn tenminste drie waarnemingen van een foeragerend exemplaar bekend geworden. Eén van de waarnemingen kon aan de hand van de analyse van een geluidsopname met zekerheid worden gedetermineerd als baardvleermuis spec. Ondanks extra onderzoeksinspanningen zijn er geen (zomer)verblijfplaatsen van de soort vastgesteld.

Laatvlieger
De waarnemingen van de laatvlieger concentreren zich in Zuidkamp, Prins Bernhardkamp, het agrarisch gebied rond de Weerseloseweg/Vliegveldstraat, het bosgebied ten noorden van het Vliegveld en rondom de Lonnekerberg. Er zijn voornamelijk foeragerende laatvliegers waargenomen. De opgaande beplanting langs de Sniedersveldweg en de weg Zuidkamp in het gelijknamige deelgebied hebben een belangrijke functie als vliegroute. De laatvlieger is een typisch gebouwbewonende soort. Binnen het totale onderzoeksgebied zijn tenminste vijf zomerverblijfplaatsen in gebouwen bekend geworden. De vastgestelde aantallen per verblijfplaats zijn over het algemeen klein en variëren van enkele dieren tot maximaal enkele tientallen vleermuizen.

Rosse vleermuis
De rosse vleermuis is verspreid over het onderzoeksgebied aangetroffen. De meeste waarnemingen hebben betrekking op foeragerende dieren. Concentraties zijn aangetroffen rond de Vliegveldstraat, het bosgebied ten noorden van het Vliegveld en Prins Bernhardkamp. Rond een oude zomereik op Prins Bernhardkamp zijn tenminste drie 'zwermende' rosse vleemuizen aangetroffen, een belangrijke indicatie voor een verblijfplaats. De rosse vleermuis is in Nederland overigens een typisch boombewonende vleermuissoort.

Foto 1. Gewone grootoorvleermuis (foto R.J. Koops).

Ruige dwergvleermuis
De ruige dwergvleermuis is alleen op en rond het Vliegveld aangetroffen. Het gaat om maximaal enkele tientallen dieren, voornamelijk foeragerend in de omgeving van de Lonnekerberg, het bosgebied ten noorden van het Vliegveld en de omgeving van de Vliegveldstraat. De waarnemingen van enkele baltsende ruige dwergvleermuizen lijken zich enigszins te concentreren rond de Lonnekerberg. Verblijfplaatsen of belangrijke vliegroutes zijn niet vastgesteld.

Watervleermuis
De waarnemingen van watervleermuis concentreren zich op en rond de waterelementen ten zuiden van Prins Bernhardkamp. Hier zijn maximaal enkele tientallen foeragerende dieren aangetroffen, jagend boven het wateroppervlak. Verblijfplaatsen van deze soorten bevinden zich in deze regio voornamelijk in boomholten, maar zijn niet vastgesteld.

Myoot spec.
De groep van myoten waartoe behalve watervleermuis en baardvleermuis ook een soort als franjestaart behoort, is een moeilijk te determineren vleermuisgroep. Om die reden zijn niet nader gedetermineerde waarnemingen

		vangmomenten								
raainummer	aantal lifetraps	15-09 (avond)	16-09 (ochtend)	16-09 (middag)	16-09 (avond)	17-09 (ochtend)	28-10 (ochtend)	28-10 (middag)	28-10 (avond)	29-10 (ochtend)
1	26						4BM/2VM	1BS/1VM	1BM/1VM	7BM/2VM
2	20						3BM/2BS/3VM/ 1RW/2AM	2BS/1VM	2BS/1VM	2BM/1BS/3VM/ 2AM
3	20	VM	3BM	geen		1BM				
4	20	4VM	3BM/3RW/2VM	VM	geen	8VM				
5	26	2DS/BS/BM	1BM/4BS/2DS/ 2VM	RW		1VM/3BM/1DS				
6	20	3BM/1VM/2DS	2BM/1BS/6VM	geen		1DS/4BM/1VM				
7	20	3BM/1VM/2DS	4BM	geen		1DS/4BM/1VM				
8	20	geen	1AM	geen		2VM/1BM				
9	20	1BS/1VM	2BM/1HS/1DS/ 1RW	geen	1HS/1BS	1RW				
10	20	geen	3BM/**1WS**/4AM	RW	1BS	3BM/1VM				
11	28	geen	geen	BM	geen	2BM				

BM =	bosmuis	**WS =**	waterspitsmuis
HS =	huisspitsmuis	RW =	rosse woelmuis
BS =	bosspitsmuis	VM =	veldmuis
DS =	dwergspitsmuis	AM =	aardmuis

Tabel 7. Overzicht vangstresultaten lifetrap-onderzoek.

samengenomen onder de naam 'myoot spec.'. De waarnemingen (3 in totaal) hebben betrekking op enkele foeragerende dieren.

3.4 Muizen

Tijdens het veldonderzoek met behulp van lifetraps is de aanwezigheid van tenminste 8 muizensoorten bekend geworden (tabel 7). Het gaat met uitzondering van de waterspitsmuis, om algemeen voorkomende soorten. Hoewel niet gevangen, is het zeer waarschijnlijk dat ook de niet beschermde huismuis in het gebied aanwezig is. Van de bosspitsmuis zijn mogelijk zowel de tweekleurige als de gewone bosspitsmuis gevangen. Determinatie op basis van uiterlijke kenmerken alleen is echter zeer twijfelachtig (*Hoekstra et al., 2010*). Om basis van de huidige verspreidingsgegevens en de habitats waarin de bosspitsmuizen zijn gevangen wordt uitgegaan van de tweekleurige bosspitsmuis. Daarmee komen in het gebied tenminste 9 muizensoorten voor.

Met een totaal van 157 vangsten van de in totaal ruim 1.000 vangmomenten, komt het vangstpercentage op 15%. Bosmuis (39% van alle vangsten) is het meest gevangen, gevolgd door veldmuis (30%), bosspitsmuis spec. (11%), dwergspitsmuis (8%), aardmuis (5,5%), rosse woelmuis (5%), huisspitsmuis (1%) en waterspitsmuis (0,5%). De in deze regio zeldzame en strikt beschermde veldspitsmuis is niet gevangen. Wel werd in een droge, ruige vegetatie langs de Oldenzaalsestraat één waterspitsmuis gevangen. Op zich een bijzondere vangst gelet op het feit dat het gaat om een kritische soort van structuurrijke, natte biotopen. Het dier is zeer waarschijnlijk afkomstig uit de natte (elzen)bossen en plassen ten westen van de vangstlocatie.

3.5 Overige zoogdieren

Tijdens het veldonderzoek zijn waarnemingen gedaan van bunzing, eekhoorn, egel, haas, konijn, mol, ree, steenmarter en vos. Van deze soorten genieten de steenmarter en eekhoorn een wat striktere bescherming.
Binnen de hekken van het Vliegveld blijkt een zeer hoge dichtheid aanwezig van ree, vos en haas. Het aantal reeën binnen het hekwerk wordt op 75 tot 150 geschat. Met name tijdens de vroege ochtendbezoeken werden veel reeën gezien, soms tot zo'n 30 dieren op één ochtend. Buiten het Vliegveld zijn de aantallen aanmerkelijk kleiner. Op en rond Prins Bernhardkamp gaat het om 2 tot 3 dieren, voor Zuidkamp om maximaal 5 reeën. Ook de haas

komt zeer talrijk voor binnen het hekwerk van de voormalige vliegbasis. Het gaat om vele tientallen dieren. De waarnemingen van vos zijn beperkt tot het Vliegveld. Tenminste zesmaal werd een vos gezien, een opmerkelijk groot aantal zichtwaarnemingen gelet op de geringe trefkans van de soort. Aan de voet van de Lonnekerberg werd begin juni een enkele weken oude pup gezien. De meeste waarnemingen hebben betrekking op sporen (uitwerpselen, prenten). De steenmarter blijkt vooral op Zuidkamp en het Vliegveld aanwezig. Behalve diverse spoorwaarnemingen (met name uitwerpselen) is er ook tenminste vijfmaal een exemplaar gezien.
Van de eekhoorn zijn verspreid door het onderzoeksgebied enkele dieren aangetroffen. Op Zuidkamp komt de eekhoorn wat meer voor dan op het Vliegveld. De egel is vooral waargenomen binnen het deelgebied Zuidkamp, het gaat om kleine aantallen. De waarnemingen van konijn concentreren zich in het oostelijke deel van het Vliegveld (Oostkamp) en in Zuidkamp. Elders ontbreekt het konijn of komt het slechts in zeer kleine aantallen voor. De bunzing tot slot, is alleen aangetroffen op het Vliegveld. Het gaat om waarnemingen van sporen en een zichtwaarneming van een passerend dier.
Andere zoogdiersoorten zoals das en boommarter zijn niet vastgesteld.

3.6 Amfibieën

Het veldonderzoek in 2010 heeft geresulteerd in de vondst van tenminste 6 amfibieënsoorten. Het gaat om bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kamsalamander, kleine watersalamander en poelkikker. Omdat groene kikkers in hoofdzaak door vangst met zekerheid op naam gebracht kunnen worden, zijn onzekere waarnemingen zonder vangst samengenomen onder de noemer ‘groene kikker complex’. Het zal echter voornamelijk gaan om de meest algemene soort, de bastaardkikker, al kan aanwezigheid van de vrij zeldzame poelkikker niet op voorhand worden uitgesloten, te meer omdat de soort op een aantal plaatsen is aangetroffen.
Het voorkomen van amfibieën is beperkt en sterk gerelateerd aan het spaarzame voorkomen van waterelementen binnen het onderzoeksgebied. Het meest opmerkelijk is de aanwezigheid van de strikt beschermde poelkikker en kamsalamander.

Foto 2. Gewone pad.

Gewone pad
In het vroege voorjaar kan bij deze soort sprake zijn van een massale paddentrek waarbij de padden hun overwinteringslocaties verlaten op weg naar hun voortplantingswateren. Een eerste veldronde in maart heeft zich daarom gericht op het verzamelen van waarnemingen van verkeersslachtoffers tijdens de paddentrek. Dit resulteerde in de vondst van tenminste drie locaties waar sprake is van geconcentreerde paddentrek. De locatie rond de Pannekoekenplas is een bekende lokale paddentrekroute waarbij vele honderden padden over de Ledeboerweg richting de Pannekoekenplas trekken. Op het telmoment werden tenminste 45 doodgereden padden geteld. Een tweede locatie waar een tiental padden werd gevonden betreft de Vliegveldstraat, waar zowel op het fietspad als op de rijbaan doodgereden padden zijn aangetroffen. Een derde locatie heeft betrekking op de oprit naar een woning op het Prins Bernhardkamp. Het gaat om de vondst van slechts 3 padden. Gelet op het naar verwachting zeer extensieve gebruik van de weg is dit aantal nogal fors, en een indicatie dat er mogelijk sprake is van een sterke, geconcentreerde paddentrek.

Een klein deel van de waarnemingen betreft dieren die zijn aangetroffen onder de plaatjes ten behoeve van het reptielenonderzoek. Verreweg de meeste waarnemingen hebben betrekking op vondsten van eisnoeren en de vangst van larven. Vooral in het natuurontwik-

kelingsgebied van de Hesbeek ter hoogte van de Vliegveldstraat blijken vele honderden paddenlarven aanwezig.

Bruine kikker
De bruine kikker is samen met de bastaardkikker de meest algemene amfibieënsoort binnen het onderzoeksgebied. De soort komt verspreid in het gebied in flinke aantallen voor. De meeste waarnemingen hebben betrekking op waarnemingen van eiklompen en de vangst van kikkerlarven. Tijdens de veldronde naar overwinterende vleermuizen bleken in diverse gebouwen en rioleringsputten kleine aantallen van overwinterende bruine kikkers aanwezig.

Bastaardkikker en groene kikker-complex
Een belangrijk deel van de waarnemingen van het groene kikker complex zal betrekking hebben op bastaardkikker. De zekere waarnemingen betreffen vooral vangsten en duidelijke waarnemingen van roepende dieren. Sterker nog dan bij de bruine kikker concentreren de bastaardkikker zich in en direct rond de voortplantingswateren en worden maar weinig kikkers of grote afstand van het water (> 500m) aangetroffen.

Poelkikker
Rond de Vliegveldstraat werden op tenminste drie verschillende locaties (met zekerheid) roepende poelkikkers gehoord. De overige waarnemingen hebben betrekking op vangsten van (sub)adulte dieren in voortplantingswater. Zo is de soort aangetroffen in een poel aan de zuidzijde van Prins Bernhardkamp, in de vijver bij Overmaat, in een ven langs de Vliegveldstraat en in een (kwel)sloot aan de noordzijde van het Vliegveld. De aantallen op de verschillende locaties variëren van enkele dieren tot enkele tientallen exemplaren.

Kleine watersalamander
De waarnemingen van kleine watersalamander betreffen grotendeels vangsten met het schepnet. De soort is in alle deelgebieden aangetroffen, waarbij zowel eitjes, larven als (sub)adulte dieren zijn aangetroffen.

raainummer	14-05 (ochtend)	21-05 (ochtend)	25-05 (overdag)	03-06 (ochtend)	12-06 (avond)	16-06 (overdag)	16-06 (avond)	24-06 (ochtend)	29-06 (overdag)	29-06 (ochtend)
1			geen		geen				geen	
2			geen		geen				geen	
3	geen	geen							geen	
4	geen	geen	1LH			2LH			geen	
5									geen	
6	geen	geen	geen						geen	
7			geen					geen	geen	geen
8			geen				geen	geen	geen	geen
9			1LH				geen		geen	geen
10		geen	geen					geen	geen	geen
11			3LH	geen					geen	
12			1LH	1LH					geen	

raainummer	30-06 (overdag)	09-07 (ochtend)	13-07 (ochtend)	12-08 (ochtend)	25-08 (overdag)	02-09 (ochtend)	16-09 (middag)	21-09 (avond)	01-10 (overdag)	15-10 (middag)
1	geen		geen		geen			geen	geen	geen
2	geen		geen		geen			geen	geen	geen
3	geen	geen			1LH	1LH			geen	geen
4	geen				geen	geen	geen		1LH	geen
5	1LH				geen	1LH	geen		1LH	geen
6	geen				geen	2LH	3LH		3LH	geen
7	geen				2LH				2LH	1DS
8	geen				geen				geen	geen
9	1LH				8LH	5LH			3LH	1VM
10	1LH			geen	1LH	geen			geen	geen
11	1LH			2LH	4LH/1GP	2LH			geen	geen
12	geen			geen	geen	1LH			geen	geen

LH	Levendbarende hagedis	geen = gecontroleerd, geen dieren	
DS	Dw ergspitsmuis	grijs vak = niet gecontroleerd	
VM	Veldmuis		
GP	Gew one pad		

Tabel 8. Overzicht resultaten plaatjesonderzoek.

Kamsalamander
In een kleine en grotendeels verlande poel aan de westkant van de Lonnekerberg zijn 3 wijfjes kamsalamander gevangen. De waarnemingen in de overige drie poelen hebben betrekking op de vangst van larven. Opvallend in het verspreidingsbeeld is het feit dat de waarnemingen allen op of net buiten de grenzen van de diverse deelgebieden liggen. Opvallend is ook dat in de poelen waarin larven zijn vastgesteld tijdens een eerste bemonsteringsronde geen kamsalamanders zijn waargenomen.

3.7 Reptielen

Het plaatjesonderzoek heeft zich geconcentreerd op een twaalftal vanglocaties binnen het Vliegveld. Hier is in totaal 56 keer een levendbarende hagedis waargenomen (tabel 8). Het gaat om waarnemingen van zowel adulte als juveniele exemplaren en zowel mannetjes als wijfjes. Opvallend is dat de plaatjes in de raaien langs de Vliegveldstraat (nrs. 1 en 2 in figuur 4) en centraal op het plangebied (nr. 9 in figuur 4) geen waarnemingen hebben opgeleverd. Dit in tegenstelling tot de overige 9 locaties waar overal tenminste één keer een levendbarende hagedis is waargenomen. Andere reptielen zijn niet waargenomen. Overigens leverde het plaatjesonderzoek ook nog 'bijvangsten' op van gewone pad, dwergspitsmuis en veldmuis.

3.8 Vissen

Binnen het onderzoeksgebied zijn 6 vissoorten vastgesteld. Het gaat om bermpje, driedoornige en tiendoornige stekelbaars, giebel, goudvis en karper spec. Geen van deze soorten geniet een bescherming in de Flora- en faunawet. Giebel, goudvis en een niet nader gedetermineerde karpersoort zijn vermoedelijk uitgezet. De overige soorten komen algemeen voor in (licht) stromende wateren zoals beken en sloten.

3.9 Dagvlinders

Met een totaal van 26 waargenomen dagvlindersoorten moet het onderzoeksgebied worden aangemerkt als bijzonder vlinderrijk (tabel 9). De meest bijzondere waarnemingen concentreren zich op en rond het Vliegveld. Maar liefst vijf van de waargenomen soorten staat op de Nieuwe Rode lijst uit 2006. Het gaat om grote weerschijnvlinder (ernstig bedreigd), kleine ijsvogelvlinder (bedreigd), bruine vuurvlinder (kwetsbaar), heideblauwtje (gevoelig) en groot dikkopje (gevoelig).
De verschraalde graslanden op het Vliegveld vormen het leefgebied voor grote populaties van hooibeestje, bruin zandoogje, icarusblauwtje en kleine vuurvlinder. In de heidetereinen, heischrale graslanden en aangren-

	status			status	
soort	**Ffwet**	**RL**	**soort**	**Ffwet**	**RL**
atalanta			grote weerschijnvlinder		eb
bont zandoogje			heideblauwtje	beschermd	ge
boomblauwtje			hooibeestje		
bruin zandoogje			icarusblauwtje		
bruine vuurvlinder		kw	klein geaderd witje		
citroenvlinder			klein koolwitje		
dagpauwoog			kleine ijsvogelvlinder		be
distelvlinder			kleine vos		
geelsprietdikkopje			kleine vuurvlinder		
gehakkelde aurelia			koevinkje		
groentje			landkaartje		
groot dikkopje		ge	oranjetipje		
groot koolwitje			zwartsprietdikkopje		

Tabel 9. Overzicht van in 2010 waargenomen dagvlindersoorten binnen het totale onderzoeksgebied.

Ffwet = Flora- en faunawet

RL = Rode Lijst 2006
ge= gevoelig kw = kwetsbaar be = bedreigd eb = ernstig bedreigd

zende struwelen en structuurrijke bosranden komen kritische soorten voor als heideblauwtje, bruine vuurvlinder, groentje en groot dikkopje. De waarnemingen van kleine ijsvogelvlinder concentreren zich rond de Lonnekerberg en de natuurterreinen rond de Vliegveldstraat.

3.10 Libellen

Het veldonderzoek naar libellen was beperkt van omvang en heeft zich vooral gericht op de mogelijke aanwezigheid van de beschermde gevlekte witsnuitlibel. De soort is in klein aantal aangetroffen rond de Vliegveldstraat. De dieren zijn ongetwijfeld afkomstig van de populatie die aanwezig is in het Lonnekermeer op relatief korte afstand van de waarnemingen. Een andere leuke waarneming betreft het natuurterreintje langs de Hesbeek. Hier werden enkele exemplaren van de tengere grasjuffer aangetroffen, een typisch pionier van natuurontwikkelingsterreinen.

3.11 Overige fauna

In één van de bospercelen aan de noordzijde van het Vliegveld is een nesthoop aangetroffen van de kale rode bosmier. Andere beschermde diersoorten dan al eerder beschreven zijn niet aangetroffen.

3.12 Flora

In het onderzoekgebied zijn in 2010 in totaal 27 Rode lijst- en/of beschermde vaatplanten aangetroffen (tabel 10). Daarvan staan er 18 op de Rode lijst van 2000 (bedreigd: 1, kwetsbaar: 8 en gevoelig: 9). Daarnaast zijn er 13 beschermde soorten vastgesteld. Het gaat om 6 licht beschermde soorten (tabel 1 FF-wet) en 7 matig beschermde soorten (tabel 2 FF-wet). Van enkele soorten wordt de oorspronkelijkheid in twijfel getrokken. Het betreft alle groeiplaatsen van bevertjes, steenanjer, wilde marjolein, wilde tijm en wondklaver. Alle in 2010 waargenomen beschermde en Rode lijstsoorten worden hieronder kort besproken.

Bevertjes
Deze soort is waargenomen in het noordelijke deel van de grote baan (6-25 ex.). Omdat daar verschillende 'dubieuze' soorten aanwezig zijn, is de oorspronkelijkheid van de groeiplaats onzeker. Door de terreinbeheerder is aangegeven dat er op Vliegveld Twente in het verleden vele bedrijven werkzaam zijn geweest. Daartoe behoorde ook een Duits bedrijf uit het midden van Duitsland. Waarschijnlijk is met deze machines grond met zaden van Duitse groeiplaatsen geïntroduceerd. Bevertjes staat langs de Grote baan in gezelschap van scherpe fijnstraal, steenanjer, wilde marjolein, wilde tijm en wondklaver.

Borstelgras
Deze soort van heischrale graslanden is in 2010 langs de Kleine baan vastgesteld. Daar werden 26-50 exemplaren gezien nabij het asfalt.

Bosdroogbloem
Deze soort is van een vijftal groeiplaatsen bekend geworden. De aantallen variëren van één tot meer dan 500 exemplaren per groeiplaats. De biotopen bestaan uit ruderale en schrale wegbermen, verlaten parkeerplaatsen, heischraal grasland en open bos.

Brede wespenorchis
Deze karakteristieke soort van het Essen-Iepenbos komt verspreid over het onderzoeksgebied voor. In totaal zijn een 15-tal groeiplaatsen bekend geworden. Zij komt vooral op halfbeschaduwde plekken voor in wegbermen en open loofbossen. Meestal zijn de aantallen laag. Soms worden enkele tientallen exemplaren in elkaars nabijheid waargenomen.

Dubbelloof
Deze varen is op een drietal groeiplaatsen gevonden in 2010. Twee groeiplaatsen bevinden zich op een sloottalud (op Vliegveld en daarbuiten langs een kwekerij) en één bevindt zich op een hooiland/plagveld (Hartjesbos). Op deze laatstgenoemde standplaats groeit de soort tussen koningsvaren, veenmos, gewone dophei, kleine zonnedauw en moeraswolfsklauw. Per groeiplaats zijn twee tot 50 exemplaren aangetroffen.

Dwergviltkruid
Dwergviltkruid is een pionier van open, voedselarme en droge zandgrond. Zij is uitsluitend aangetroffen in het natuurontwikkelingsgebiedje bij de Vliegveldstraat. Hier werden ongeveer 100 exemplaren gezien.

Gewone dotterbloem
Deze kwelindicator is op slechts één locatie aangetroffen: een A-watergang van Waterschap Regge en Dinkel nabij de Weerselose Weg. Zij staat hier onderaan het talud. Deze groeiplaats was in 2008 ook al bekend bij het waterschap.

Grasklokje
In 2010 is het grasklokje in een tweetal deelgebieden op het vliegveld vastgesteld. In één van beide deelgebieden komen 15 groeiplaatsen voor met in totaal vele honderden bloeiende exemplaren.

Jeneverbes
Van deze inheemse naadboom is één groeiplaats ontdekt. Het betreft een oude levenskrachtige jeneverbes op een boswal in het Natura2000-gebied 'Lonnekermeer'. Deze groeiplaats was in 1996 ook al bekend bij de provincie Overijssel.

Klein blaasjeskruid
Deze vleesetende plant is op slechts één locatie aangetroffen. Het betreft een grotendeels verland poeltje aan de oostzijde van het vliegveld, aan de voet van de Lonnekerberg. In het poeltje groeien enkele honderden exemplaren.

Kleine zonnedauw
Deze pionier van vochtige tot natte (geplagde) heide, is vastgesteld in het hooiland/plagveld in het Hartjesbos nabij de Vliegveld straat en aan de oostzijde van het vliegveld aan de voet van de Lonnekerberg. Op deze laatste groeiplaats staat zij samen met onder andere trekrus, moeraswolfsklauw en echt duizendguldenkruid in een heischrale wegberm waar kwel uittreedt.

Koningsvaren
Deze varen is op een tweetal locaties aangetroffen: een ven nabij spoor in Natura2000-gebied 'Lonnekermeer' en het hooiland/plagveld in het Hartjesbos. Bij het ven groeit koningsvaren op de oever en op de plagstrook bij het hooiland staat zij tussen dubbelloof, gewone dophei, moeraswolfsklauw en kleine zonnedauw. Op beide groeiplaatsen is slechts één exemplaar gevonden.

Kruipbrem
Deze dwergstruik is op zeven locaties op het vliegveld bekend geworden. Hij groeit langs de Kleine baan (5 groeiplaatsen) en Grote baan (twee groeiplaatsen). Meestal zijn er per groeiplaats één of enkele planten waargenomen.

Moerashertshooi
Moerashertshooi is op één locatie aangetroffen: in een ven nabij de spoorlijn door het Natura2000-gebied 'Lonnekermeer'. Zij staat hier tussen vlottende bies, veenpluis, waternavel en moerasstruisgras en is talrijk (100-en ex.).

Moeraswolfsklauw
Deze soort van vochtige tot natte (geplagde) heide, is vastgesteld in het hooiland/plagveld

		status				status	
soort	wetenschappelijke naam	Ffwet	RL	soort	wetenschappelijke naam	Ffwet	RL
Bevertjes*	Briza media		kw	Moerashertshooi	Hypericum elodes		kw
Borstelgras	Nardus stricta		ge	Moeraswolfsklauw	Lycopodium inundatum		kw
Bosdroogbloem	Gnaphalium sylvaticum		ge	Rietorchis	Dactylorhiza majalis subsp. praeter	tabel 2	
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine	tabel 1		Slanke sleutelbloem	Primula elatior	tabel 1	
Dubbelloof	Blechnum spicant		ge	Steenanjer*	Dianthus deltoides	tabel 2	kw
Dwergviltkruid	Filago minima		ge	Stekelbrem	Genista anglica		ge
Gewone dotterbloem	Caltha palustris ssp. palustris	tabel 1		Stijve ogentroost	Euphrasia stricta		ge
Grasklokje	Campanula rotundifolia	tabel 1		Tongvaren	Asplenium scolopendrium	tabel 2	
Jeneverbes	Juniperus communis	tabel 2	ge	Vlottende bies	Scirpus fluitans		kw
Klein blaasjeskruid	Utricularia minor		kw	Wilde gagel	Myrica gale	tabel 2	ge
Kleine maagdenpalm*	Vinca minor	tabel 1		Wilde marjolein*	Origanum vulgare	tabel 2	
Kleine zonnedauw	Drosera intermedia	tabel 2	ge	Wilde tijm*	Thymus serpyllum		be
Koningsvaren	Osmunda regalis	tabel 1		Wondklaver*	Anthyllis vulneraria		kw
Kruipbrem	Genista pilosa		kw				
* adventieve soort die op het Vliegveld mogelijk is ingeburgerd.							

Tabel 10. Overzicht van in 2010 waargenomen plantensoorten (beschermd en Rode Lijst) in het totale onderzoeksgebied.

in het Hartjesbos nabij de Vliegveldstraat, op een klein heideveld op het Vliegveld en aan de oostzijde van het Vliegveld aan de voet van de Lonnekerberg. Op deze laatste groeiplaats staat zij samen met onder andere trekrus, kleine zonnedauw en echt duizendguldenkruid in een heischrale wegberm waar kwel uittreedt.

Rietorchis
Op het vliegveld zijn acht groeiplaatsen van rietorchis ontdekt. Zij komt vooral in de omgeving van de Kleine baan voor. Daar zijn in totaal tenminste 150 bloeiende exemplaren geteld. Zij staat op de meer vochtige delen van de graslanden met soorten als echte koekoeksbloem, pitrus, zwarte zegge en gewoon reukgras.

Slanke sleutelbloem
In 2010 is één groeiplaats van slanke sleutelbloem vastgesteld (1 ex.). Het betreft het talud van een sloot naast het fietspad langs de Weerselose Weg, ter hoogte van 'De Koperen Bol'. Waarschijnlijk is deze groeiplaats ontstaan uit zaden die met hoog water vanuit een nabijgelegen beekje in de Grefteberghoek deze sloot zijn ingestroomd. Langs dat beekje is in 2008 namelijk een populatie ontdekt (bron: Waterschap Regge en Dinkel).

Steenanjer
Van deze soort zijn in 2010 vijf groeiplaatsen bekend geworden. De meeste liggen langs de grote baan. Hoewel deze soort in de regio wel bekend is, lijken de waarnemingen 'dubieus' (zie bevertjes). Per groeiplaats staan één tot 25 exemplaren. Steenanjer staat langs de Grote baan in gezelschap van bevertjes, scherpe fijnstraal, wilde marjolein, wilde tijm en wondklaver.

Stekelbrem
Stekelbrem komt verspreid over het vliegveld voor met in totaal 15 groeiplaatsen met één tot vele tientallen exemplaren per groeiplaats. De meeste groeiplaatsen liggen in het midden van het vliegveld. Zij staat vaak op heischrale plekken met soorten als struikhei, gewone dophei, trekrus en zandstruisgras.

Stijve ogentroost
Van stijve ogentroost zijn 27 groeiplaatsen met in totaal enkele duizenden exemplaren vastgesteld. Daarmee is dit de meest talrijke vaatplant van de Rode lijst. Concentraties van groeiplaatsen zijn met name ten oosten van de Grote baan en ten noorden van de Kleine baan te vinden.

Tongvaren
Deze varen is op één groeiplaats vastgesteld nabij Kamp Overmaat. Het betreft een groeiplaats met één exemplaar op een beekoever.

Vlottende bies
Vlottende bies is op drie locaties aangetroffen: in een ven nabij de spoorbaan in het Natura2000-gebied 'Lonnekermeer' (vele 100-en ex.), in een klein bosven 150 meter ten zuidoosten hiervan (vele 100-en ex.) en in het natuurontwikkelingsgebied langs de Hesbeek (2-5 ex.). Zij staat op deze locaties tussen moerashertshooi, snavelzegge, veenpluis, waternavel en moerasstruisgras.

Wilde gagel
Deze soort is in 2010 op een drietal locaties aangetroffen: langs een ven nabij de spoorbaan in het Natura2000-gebied 'Lonnekermeer' (enkele 10-en ex.), langs een klein bosven 150 meter ten zuidoosten hiervan (ongeveer 100 ex.) en in een berkenbroekbosje langs de Vliegveldstraat (2-5 ex.).

Wilde marjolein
Deze soort is in 2010 waargenomen op drie locaties langs de Grote baan. Het gaat om één of enkele bloeiende exemplaren per groeiplaats. De waarnemingen lijken 'dubieus' (zie bevertjes), vooral omdat wilde marjolein van origine (nagenoeg) uitsluitend in het rivierengebied voorkomt. Wilde marjolein staat langs de Grote baan in gezelschap van bevertjes, scherpe fijnstraal, steenanjer, wilde tijm en wondklaver.

Wilde tijm
Wilde tijm is in 2010 op slechts één locatie aangetroffen langs de Grote baan. Het gaat om het meest noordelijke deel van de Grote baan. Er zijn daar twee tot vijf exemplaren vastgesteld. Wilde tijm staat langs de Grote baan in gezelschap van bevertjes, scherpe fijnstraal, steenanjer, wilde marjolein en wondklaver. De waarnemingen lijken 'dubieus' (zie bevertjes).

Wondklaver
Wondklaver is op slechts één locatie langs de Grote baan vastgesteld. Het gaat om het meest noordelijke deel van de Grote baan. Er zijn daar 6 tot 25 exemplaren vastgesteld. Wondklaver staat langs de Grote baan in gezelschap van bevertjes, scherpe fijnstraal, steenanjer, wilde marjolein en wilde tijm. De waarnemingen lijken ‘dubieus’ (zie bevertjes).

4. ANALYSE

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de waarnemingen van beschermde soorten per soortgroep dan wel soort geanalyseerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van actuele verspreidingsinformatie uit eerdere onderzoeken en diverse verspreidingsatlassen. Voor een aantal soortgroepen wordt tevens ingegaan op de aantalsontwikkeling in vergelijking met eerdere onderzoeksjaren.

4.2 Vogels

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van (broed)vogels is gebruik gemaakt van de provinciale kartering van het Vliegveld in 1997 *(Provincie Overijssel, 2009*), de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), het faunaonderzoek Hanzepoort-West (*Eelerwoude, 2005*) en het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van het laatstgenoemde onderzoek zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld
Het deelgebied Vliegveld blijkt bijzonder rijk aan kritische broedvogels van bloemrijke, droge tot vochtige graslanden. Het gaat om soorten als veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart die door intensieve landbouw in de omgeving niet of nauwelijks (meer) voorkomen. Op de voormalige luchthaven zijn in de periode tussen 1987 en 1991 landbouwpercelen omgevormd naar schraalgraslandvegetaties (*Van der Zee, 1995*). Vervolgens is hier een verschralingsbeheer toegepast. Dit lijkt de voornaamste reden voor de hoge dichtheid aan deze graslandzangers. Het aantal territoria van de veldleeuwerik nam toe van 84 paar in 1997 tot 116 paar in 2006 (*Provincie Overijssel, 2009 / Van der Sluis, 2008*). Het in 2010 vastgestelde aantal van 105 paar is iets kleiner, maar nog steeds een aanzienlijk aantal. De aantalsontwikkeling van de graspieper laat een stijging zien van 9 paar in 1997 naar 20 paar in 2010. De gele kwikstaart nam toe van 1 paar in '97 tot 4 paar in 2010. Tabel 11 geeft een overzicht van de aantallen in beide onderzoeksjaren. De weergegeven aantallen in 2010 kunnen afwijken van het totaaloverzicht in tabel 6, omdat de getallen zijn aangepast aan een vergelijkbaar onderzoeksgebied in beide jaren. Het doel van het verschralingsbeheer, namelijk het verkleinen van de kans op botsingen van het vliegverkeer met grote(re) vogelsoorten, lijkt zeer effectief. Territoria van weidevogels als kievit zijn alleen aangetroffen aan de randen van het deelgebied, buiten de hekken van de voormalige vliegbasis. De wulp, waarvan in 1997 nog 1 territorium werd vastgesteld, ontbreekt nu. De aantalsontwikkeling van de kwartel van 4 paar in 1997 naar 1 paar (binnen de vliegbasis) nu is minder goed verklaarbaar. De aantallen bij deze vrij kritische soort schommelen echter sterk van jaar op jaar, waarbij er sprake is van piek- en daljaren.
Het verschralingsbeheer is vermoedelijk ook een belangrijke oorzaak voor de toename van roodborsttapuit van 1 paar in 1997 naar 2 paar (in een vergelijkbaar gebied) in 2010. Ook het paartje paapje, dat zich overigens in de aangrenzende vrij extensieve graslandpercelen buiten de hekwerken heeft gebroed, kan hier alleen voorkomen dankzij de aanwezigheid van de bloemrijke graslanden op de voormalige vliegbasis. Aan het einde van het broedseizoen werden enkele jonge paapjes gezien.

Een tweede, minstens zo belangrijke groep van kritische broedvogels betreft soorten van struwelen en structuurrijke bosranden. Opvallend is het grote aantal van geelgors, boompieper, kneu en braamsluiper. Een vergelijking met 1997 laat voor boompieper, kneu en braamsluiper een groei zien van resp. 129%, 167% en 1.100%. Het aantal van geelgors nam juist af van 40 paar naar 32 paar in 2010 (- 20%). Een vergelijking met de ligging van de territoria tussen beide onderzoeksjaren toont opvallende gelijkenis. De afname van de soort lijkt zich alleen te hebben voorgedaan in het bosgebied aan de noordzijde van het

	1997*	2010		1997*	2010
appelvink	8	20	holenduif	3	0
bonte vliegenvanger	5	1	houtsnip	0	7
boomklever	10	10	huismus	?	7
boomkruiper	14	10	kleine bonte specht	1	3
boompieper	17	22	kneu	0	11
bosrietzanger	?	9	koekoek	4	0
bosuil	1	3	kuifmees	10	3
braamsluiper	3	8	kwartel	5	1
buizerd	1	2	matkop	8	3
ekster	?	1	patrijs	2	1
fitis	1	veel	putter	0	3
geelgors	40	32	ransuil	0	1
gekraagde roodstaart	13	8	rietgors	1	0
gele kwikstaart	1	4	roodborsttapuit	1	2
glanskop	9	7	sperwer	0	1
goudhaan	?	7	spotvogel	4	0
goudvink	7	10	torenvalk	2	1
grasmus	51	41	veldleeuwerik	84	102
graspieper	9	20	vuurgoudhaan	0	1
grauwe klauwier	1	0	wespendief	0	1
grauwe vliegenvanger	7	2	wielewaal	0	1
groene specht	3	4	wulp	1	0
groenling	?	3	zwarte mees	2	1
grote bonte specht	7	14	zwarte roodstaart	6	4
grote lijster	5	2	zwarte specht	1	1
** Bron: Provincie Overijssel, 2009.*					

Tabel 11. Overzicht aantal territoria / broedparen van minder algemene broedvogelsoorten in 1997 en 2010 in een vergelijkbaar gebied binnen het Vliegveld.

vliegveld. Mogelijk een gevolg van de bouw van een aantal nieuwe loodsen waardoor leefgebied verloren is gegaan. Het totale aantal van 41 territoria geelgors is echter aanzienlijk, zeker in vergelijking met de slechts 3 paar die in 2007 in de omringende natuurterreinen van Landschap Overijssel zijn aangetroffen (*Van der Sluis, 2008*). Het Vliegveld kan terecht als een bolwerk voor de soort worden beschouwd. Kritische struweelvogels als grauwe klauwier, geelgors en nachtegaal zijn niet vastgesteld hoewel er ogenschijnlijk wel veel geschikt biotoop aanwezig is. Van de grauwe klauwier werd in 1997 nog een territorium aangetroffen in de omgeving waar nu het paapje is vastgesteld. De spotvogel was in 1997 nog aanwezig met tenminste 4 territoria. De nachtegaal is geen van beide onderzoeksjaren aangetroffen.

De bossen op het Vliegveld zijn voor het merendeel jonger dan 50 jaar. Oudere boselementen bestaan uit opstanden van grove den, zomereik en ruwe berk en uit restanten van bomenrijen, houtwallen en laanbeplanting. Opmerkelijk is daarom het relatief grote aantal van broedvogels van oude(re) bossen zoals appelvink, boomklever, boomkruiper, bosuil, glanskop, grote bonte specht en groene specht. Vermoedelijk wordt dit deels veroorzaakt door de aanwezigheid van veel oud bos in de omliggende natuurterreinen zoals de Lonnekerberg, 't Holthuis en Hof Espelo. Maar ook het ouder worden van de bosopstanden lijkt een oorzaak. Dit blijkt ondermeer uit een explosieve toename van een soort als fitis waarvan in 1997 slechts 1 territorium wordt vermeld. Hoewel aantalsgegevens van de fitis ontbreken is het duidelijk dat het in 2010 gaat

om vele tientallen, zo niet enkele honderden territoria. Ook de aantalstoename van een soort als goudvink is mogelijk een gevolg van het ouder en meer geschikt worden van de bosopstanden. Matkop en wielewaal zijn kenmerkend voor vochtige tot natte (loof)bossen en komen met name voor in de natte boselementen aan de noordzijde van het Vliegveld en rond de Lonnekerberg. Aantalsontwikkelingen zoals de sterke afname van soorten als gekraagde roodstaart (van 13 naar 8 paar), en grauwe vliegenvanger (van 7 naar 2 paar) en het verdwijnen van een soort als koekoek (van 4 paar in 1997), lijken meer relatie te hebben met landelijke trends, waar vooral een verslechterde situatie in de overwinteringsgebieden in Afrika een belangrijke oorzaak van de afname blijkt te zijn.

Roofvogels komen in opvallend kleine aantallen voor. Het gaat om buizerd, havik, torenvalk en sperwer. Van de in 1997 vastgestelde boomvalk en wespendief (beiden 1 paar) zijn in 2010 geen waarnemingen gedaan die wijzen op de aanwezigheid van een broedgeval of territorium. Wel werd in augustus een jagende boomvalk waargenomen. Een foeragerende wespendief is eind juni op enige afstand van het Vliegveld ten noorden van Zuidkamp waargenomen. Een oorzaak voor het relatief kleine aantal roofvogels ligt mogelijk in het verschralingsbeheer, waardoor in het open gebied van het Vliegveld relatief weinig grote(re) prooien als houtduif en konijn voorkomen. Tijdens de veldbezoeken zijn ook slechts sporadisch enkele jagende buizerds en torenvalken waargenomen. Het intensieve en voedselrijke agrarische gebied in de omgeving heeft voor deze soorten in die zin veel meer te bieden. Bovendien is de vegetatie hier doorgaans korter, waardoor prooidieren eenvoudiger kunnen worden opgespoord en gevangen. Het nagenoeg ontbreken van de ekster (1 paar) en het relatief geringe aantal territoria van zwarte kraai past in dit beeld.

Deelgebied Zuidkamp

De broedvogelbevolking binnen het deelgebied Zuidkamp bestaat vooral uit algemene soorten van een parkachtig, half-open landschap. De aanwezigheid van oude boselementen en laanbeplanting komt naar voren in flinke aantallen van kenmerkende soorten van oude (loof)bossen als boomklever, boomkruiper, appelvink, glanskop, grauwe vliegenvan-

	2004*	2010		2004*	2010
appelvink	5	3	groenling	3	3
bonte vliegenvanger	8	2	grote bonte specht	4	9
boomklever	13	12	grote lijster	1	0
boomkruiper	21	8	holenduif	1	0
bosuil	5	2	houtsnip	1	1
braamsluiper	1	0	huismus	?	5
buizerd	1	1	kuifmees	1	3
fazant	1	0	matkop	0	1
ekster	0	0	ransuil	0	3
gekraagde roodstaart	2	2	scholekster	1	1
glanskop	5	4	sperwer	0	1
goudhaan	5	1	staartmees	5	5
goudvink	0	3	torenvalk	2	0
grasmus	1	1	waterhoen	1	0
grauwe vliegenvanger	3	4	witte kwikstaart	2	3
groene specht	3	3			
** Bron: Eelerwoude, 2004*					

Tabel 12. Overzicht aantal territoria / broedparen van minder algemene broedvogelsoorten in 2004 en 2010 in een vergelijkbaar gebied binnen Zuidkamp.

ger, bosuil, grote bonte specht en groene specht. Binnen het deelgebied zijn ook een territorium van buizerd en sperwer aangetroffen. De nestlocatie van de buizerd is gevonden in een bosperceel centraal in het gebied. De nestlocatie van de sperwer (indien al aanwezig binnen het plangebied) kon niet worden achterhaald. Een vergelijking met de resultaten van een onderzoek uit 2004 maakt duidelijk dat de vastgestelde aantallen van de meeste soorten vergelijkbaar zijn. De torenvalk waarvan in 2004 nog 2 territoria zijn vastgesteld werd in 2010 niet meer in het gebied waargenomen. Opvallend is verder de ogenschijnlijke afname van de boomkruiper (van 21 naar 8 paar) en bonte vliegenvanger (van 8 naar 2 paar). Mogelijk een gevolg in onderzoeksopzet en een verschil in de periodes waarin de veldrondes in beide jaren zijn uitgevoerd. Dit kan ook een verklaring zijn voor de ogenschijnlijk sterke toename van grote bonte specht (van 4 naar 9 paar).

Overige deelgebieden
De broedvogels binnen de deelgebieden Vliegveldstraat, Prins Bernhardkamp en Overmaat bestaan voornamelijk uit algemene soorten van een bosrijke, deels stedelijke omgeving. Op het nog grotendeels onbegroeide natuurontwikkelingsgebiedje langs de Hesbeek zijn 2 territoria van kleine plevier aangetroffen. Ook werden er 3 paar kievit en 1 paar scholekster vastgesteld. In het bosgebied net ten zuiden van de Vliegstraat werd een territorium ransuil opgetekend. De bospercelen aan weerszijden van de Vliegveldstraat zijn rijk algemene soorten als koolmees, vink, winterkoning en naaldhoutsoorten als goudhaan. De geelgors ontbreekt in dit deelgebied, wel komt de boompieper voor (2 paar).
Binnen Prins Bernhardkamp komen door de aanwezigheid van oud(er) bos en laanelementen een aantal kenmerkende soorten van oude (loof)bossen voor. Het gaat om houtsnip (1 paar), grauwe vliegenvanger (2 paar), grote bonte specht (2 paar), boomklever (5 paar), bosuil (1 paar), glanskop (3 paar) en groene specht (1 paar). In het verruigde perceel ten zuiden van het Prins Bernhardkamp broeden voornamelijk algemene soorten van ruigten en opslag. Kenmerkende soorten zijn grasmus (3 paar) en bosrietzanger (2 paar).
In en rond Overmaat valt met name het grote aantal nestkasten op rond de woningen. In de nestkasten broeden soorten als koolmees, pimpelmees, boomklever maar ook minder algemene holenbroeders als gekraagde roodstaart (2 paar) en bonte vliegenvanger (2 paar). De aanwezigheid van enkele vrij oude bosopstanden komt ondermeer naar voren in de aanwezigheid van soorten als groene specht (1 paar), glanskop (1 paar) en grote bonte specht (1 paar).

4.3 Vleermuizen

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van vleermuizen is gebruik gemaakt van de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), het faunaonderzoek Hanzepoort-West (*Eelerwoude, 2005*), de Werkatlas Zoogdieren van Overijssel (*Hoekstra et al., 2010*) en het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van de aangegeven onderzoeken zijn aan de verspreidingskaarten in bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld
De waarnemingen van vleermuizen binnen het deelgebied Vliegveld concentreren zich in de groene randen rondom beide startbanen. Het ontbreken van waarnemingen in het centrale deel rond de startbanen geeft niet helemaal een juist beeld. Vanwege de jonge leeftijd van de beplanting en het ontbreken van geschikte gebouwen als verblijfplaats, is het centrale deel namelijk minder intensief onderzocht. Duidelijk is wel dat dit deel van het gebied door slechts kleine aantallen foeragerende vleermuizen wordt gebruikt.

Vleermuizen maken in het zomerhalfjaar gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen waar ze, afhankelijk van de functie en geschiktheid van de verblijfplaats, korte of langere tijd in verblijven. De keuze van de verblijfplaats is ondermeer afhankelijk van het voedselaanbod in de omgeving. Daarnaast blijken ook weersinvloeden een grote rol te spelen. Op warme dagen worden bijvoorbeeld meer koele verblijfplaatsen opgezocht, op koude dagen juist warmere zomerverblijven. Door dit gedrag varieert het terreingebruik dan ook sterk gedurende het seizoen. Tussen de verschillende jaren blijken de verschillen aanzienlijk kleiner. Vleermuizen zijn in die zin zeer

trouw aan verblijfplaatsen en het terreingebruik. De verspreidingskaarten van de verschillende vleermuissoorten in de bijlagen geven weliswaar een goed beeld van de verspreiding en het terreingebruik, maar zijn dus niet volledig als het gaat om bijvoorbeeld verblijfplaatsen en vliegroutes.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is veruit de meest algemene en meest talrijke soort. Binnen het Vliegveld gaat om enkele honderden tot enkele duizenden dieren. De waarnemingen van deze gebouwbewonende soort concentreren zich op plaatsen waar (bij voorkeur in de directe omgeving van de verblijfplaats) veel geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van bijvoorbeeld bomenrijen, bosranden en houtwallen. Vliegroutes zijn op diverse plaatsen aangetroffen met name tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Het aantal (potentiële) verblijfplaatsen in het gebied is beperkt. Binnen het hekwerk van de voormalige vliegbasis zijn alleen in gebouwen rond de Ooststrip enkele verblijfplaatsen bekend geworden. Het gaat om relatief kleine aantallen van maximaal enkele tientallen dieren. Gelet op het tijdstip van de waarnemingen kan het gaan om zowel kraamverblijven als verblijfplaatsen van kleine groepjes mannetjes. De gebouwen aan de noordzijde van het Vliegveld en in Oostkamp bestaan over het algemeen uit loodsen, shelters en bunkers en zijn weinig geschikt als (zomer)verblijfplaats. Wel zijn hier en in de omgeving van geschikte en bekende verblijfplaatsen kleine aantallen baltsende dwergvleermuizen aangetroffen. Mogelijk hebben deze gebouwen wel een functie als paarverblijf en/of als overwinteringslocatie. Gelet op de verzamelde waarnemingen gaat het vermoedelijke om zeer kleine aantallen.
Van de vastgestelde vliegroutes vallen met name de vliegroutes langs de Vliegveldstraat en de Grefteberghoekweg op. De vliegroutes worden gebruikt door vele tientallen gewone dwergvleermuizen en sluiten aan op de vastgestelde dan wel vermoedelijke verblijfplaatsen. De vliegroute in de laanbeplanting van de Knollerveldweg betreft waarschijnlijk vleermuizen die afkomstig zijn van verblijfplaatsen op erven aan de noordzijde van het vliegveld. De gewone dwergvleermuizen op vliegroute langs de Oude Deventerweg komen vermoedelijk uit verblijfplaatsen van erven langs deze weg.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is verspreid door het gebied aangetroffen. De meeste waarnemingen hebben betrekking op kleine aantallen foeragerende vleermuizen. Het aantal waarnemingen is relatief klein. Dat geldt zeker ook voor het aantal waarnemingen van baltsende ruige dwergvleermuizen. Verblijfplaatsen of vliegroutes zijn niet vastgesteld.
Tijdens het faunaonderzoek in 2007 zijn in de natuurterreinen rond het vliegveld slechts enkele ruige dwergvleermuizen waargenomen (*Van der Sluis, 2008*).

Gewone grootoorvleermuis

De grootoorvleermuis is door het gebruik van zijn zgn. ‘fluistersonar’ een erg lastig waar te nemen soort. Het verspreidingsbeeld in de kaartbijlagen is vermoedelijk dan ook verre van volledig. Het is waarschijnlijk dat de soort op diverse plaatsen binnen het plangebied foerageert. De talrijk aanwezige shelters en loodsen kunnen daarbij een belangrijke functie hebben als foerageergebied tijdens minder gunstige weersomstandigheden (harde wind, neerslag), al is dit tijdens het veldonderzoek niet vastgesteld. Van de soort is namelijk bekend dat ze regelmatig foerageren in gebouwen. Het veldwerk heeft zich echter vooral gericht op oude(re) groenstructuren, waterelementen en verblijfplaatsen in gebouwen. De binnenzijde van een aantal gebouwen is alleen tijdens de veldronde naar overwinterende vleermuizen geïnspecteerd. Zomerkolonies van de gewone grootoorvleermuis in de omgeving zijn niet bekend, maar worden in ieder geval vermoed op Hof Espelo en ’t Holthuis (*Van der Sluis, 2008*).

In een bunker en een trafogebouwtje aan de noordzijde van het Vliegveld zijn in november resp. 2 en 1 overwinterende gewone grootoorvleermuis aangetroffen (foto 1). Het gaat om bekende winterverblijven die jaarlijks door medewerkers van de provincie worden geteld. In een derde bekende overwinteringslocatie in een kleine bunker aan de westzijde van het vliegveld zijn tijdens de inspectie in november 2010 geen overwinterende vleermuizen aangetroffen. In het winterseizoen 2008-2009 werden hier 7 grootoorvleermuizen aangetroffen. In de winter van 2009-2010 ging het om 3 grootoren. In geen van de drie bekende overwinteringslocaties zijn uit deze winterperiode

waarnemingen bekend van andere overwinterende soorten (*Provincie Overijssel, 2010*).
In de objecten aan de noordzijde van het Vliegveld zijn in 2008-2009 resp. 1 en geen grootoorvleermuizen vastgesteld en in 2009-2010 resp. 1 en 3 dieren. Een winterverblijfplaats is ook bekend in een bunker op 't Holthuis en in een trafogebouwtje op de Lonnekerberg. In het trafohuisje werden in 2007 twee grootoren aangetroffen (*Van der Sluis, 2008*). In de bunker op 't Holthuis is het aantal grootoorvleermuizen dat hier overwintert samen met franjestaart jaarlijks toegenomen van 8 exemplaren in 2004 tot 13 exemplaren in 2007 (*Van der Sluis, 2008*).

Laatvlieger
De waarnemingen van laatvlieger laten in het kaartbeeld drie concentraties zien. Een eerste concentratie van voornamelijk foeragerende dieren is aangetroffen in de omgeving van de erven rond de Sniedersveldweg en Weerseloseweg. De laatvlieger is een gebouwbewonende soort. De waarneming op een erf hier van zwermende dieren wijst op de aanwezigheid van een verblijfplaats. Duidelijk is dat de opgaande beplantingen in deze omgeving een functie hebben als vliegroute tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden.
Aan de noordzijde van het Vliegveld is een tweede concentratie van foeragerende laatvliegers vastgesteld. Het gaat om waarnemingen in een relatief korte periode. Gedurende diverse veldbezoeken hier zijn helemaal geen laatvliegers waargenomen. Mogelijk werden de dieren aangetrokken door een onbekende voedselbron (b.v. kevers) die hier gedurende korte tijd in flinke aantallen aanwezig was.
Tot slot werden rond de Ooststrip en Oostkamp kleine aantallen foeragerende laatvliegers waargenomen. Evenals op de locatie aan de noordzijde van het Vliegveld zijn ook hier geen aanwijzingen verkregen voor verblijfplaatsen in gebouwen in de omgeving.

Rosse vleermuis
De rosse vleermuis is in hoofdzaak waargenomen aan de (noord)westkant van het Vliegveld. Ondanks intensief veldwerk zijn geen verblijfplaatsen van deze boombewonende soort bekend geworden. Opvallend in het verspreidingsbeeld is het nagenoeg ontbreken van waarnemingen in de omgeving van de Lonnekerberg. Van de Lonnekerberg zijn ook geen waarnemingen bekend uit het faunaonderzoek in 2007 (*Van der Sluis, 2008*).
Tijdens het onderzoek in Hanzepoort-West in 2005 zijn veel foeragerende rosse vleermuizen waargenomen op en rond de Pannekoekenplas. De verblijfplaats kon helaas niet achterhaald worden maar bevond zich op korte afstand, vermoedelijk in beplanting langs de Deurningerbeek (*Eelerwoude, 2005*). Verblijfplaatsen zijn ook vastgesteld in 't Holthuis in 2003 en in 2007. De verblijfplaatsen die hier in 2007 zijn aangetroffen bevonden zich allemaal in Amerikaanse eik (*Van der Sluis, 2008*). In juli 2007 werden tenminste 31 uitvliegende dieren geteld. Ook op Hof Espelo zijn enkele verblijfplaatsen bekend (*Van der Sluis, 2008*). Van belangrijke vliegroutes is bij deze soort geen sprake, omdat de dieren op doorgaans flinke hoogte boven het landschap vliegen en zich weinig aantrekken van opgaande landschapselementen.

Watervleermuis
Watervleermuizen foerageren bij voorkeur boven waterelementen zoals plassen, rivieren en beken. Met uitzondering van een langsvliegende watervleermuis langs de Sniedersveldweg zijn in het deelgebied Vliegveld geen watervleermuizen aangetroffen. Gelet op het feit dat binnen dit deelgebied nauwelijks waterelementen voorkomen, een verklaarbaar beeld.
Leuk is de melding in 2007 van een vliegroute van watervleermuis boven de Jufferbeek buiten het plangebied (*Van der Sluis, 2008*). Vermeld wordt dat hier in juli 2007 zes langsvliegende watervleermuizen zijn gezien die kwamen aanvliegen uit de richting van de Pannekoekenplas. De waarneming sluit naadloos aan op de bevindingen uit het onderzoek in Hanzepoort West twee jaar eerder *(Eelerwoude, 2005*). Toen werd langs de Landkruisweg ten zuiden van de Pannenkoekenplas een belangrijke vliegroute van tientallen watervleermuizen vastgesteld. Deze dieren foerageerden boven de Pannenkoekplas en waren afkomstig van een vermoedelijke verblijfplaats in laanbeplanting langs deze weg. Het ging om een verblijfplaats van tenminste 50 dieren. Enkele dieren kwamen in de vroege ochtend aangevlogen uit de richting van de Jufferbeek die genoemd wordt in het faunaonderzoek uit 2007.

Baardvleermuis spec.
Van de baardvleermuis komen in Nederland twee soorten voor, de gewone baardvleermuis en de Brandts vleermuis, die op basis van geluidswaarnemingen alleen, niet van elkaar zijn te onderscheiden. De waarnemingen rond de Lonnekerberg kunnen dus op beide soorten betrekking hebben. Determinatie van de soort ten opzichte van andere 'myotis-soorten' is (mede) gebaseerd op analyse van geluidsopnames in Batsound.
De waarnemingen op het Vliegveld hebben betrekking op kleine aantallen foeragerende en langsvliegende dieren. De laanbeplanting langs de Greftenberghoekweg dat ook een functie heeft als vliegroute voor enkele tientallen gewone dwergvleermuizen, dient ook als vliegroute voor de baardvleermuis. Er zijn tenminste vijf langsvliegende dieren waargenomen. Verblijfplaatsen van baardvleermuizen bevinden zich zowel in gebouwen als in boomholten. Ondanks extra onderzoeksinspanningen kon de verblijfplaats niet achterhaald worden. De waarneming van een baardvleermuis aan de noordkant van het Vliegveld maakt duidelijk dat ook in deze omgeving vermoedelijk een populatie aanwezig is. Het is niet waarschijnlijk dat het dier de grote open ruimte van de hoofdstartbaan overvliegt en dus afkomstig is van de waarnemingen rond de Lonnekerberg. Mogelijk heeft een waarneming hier van een niet nader gedermineerde myoot (myoot spec.) ook betrekking op baardvleermuis. Dat geldt ook voor de twee waarnemingen van myoten op de Lonnekerberg. Gelet op de afstand tussen de waarnemingen is het waarschijnlijk dat het gaat om verschillende (deel)populaties.

Franjestaart
De franjestaart is een soort die alleen aan de hand van geluidsopnames en vangst met zekerheid op naam kan worden gebracht. Er zijn geen waarnemingen bekend geworden binnen het onderzoeksgebied, maar mogelijk heeft één van de waarnemingen van de niet nader gedetermineerde 'myoten' betrekking gehad op franjestaart. Het faunaonderzoek in 2007 heeft geen zomerwaarnemingen van de soort opgeleverd (*Van der Sluis, 2008*). Wel is een overwinteringslocatie bekend in een bunker op 't Holthuis waar tevens grootoorvleermuizen overwinteren. Het aantal franjestaarten nam hier jaarlijks toe van 6 exemplaren in 2004 tot 17 dieren in 2007 (*Van der Sluis, 2008*).

Foto 3. Overwinterende bruine grootoorvleermuis in bunker aan noordzijde van het vliegveld.

Overige vleermuissoorten
Uit de omgeving zijn geen waarnemingen verricht dan wel bekend van andere vleermuissoorten zoals bosvleermuis, tweekleurige vleermuis of vale vleermuis.

Overige deelgebieden

Gewone dwergvleermuis
Evenals als binnen het deelgebied Vliegveld is ook binnen de overige deelgebieden de gewone dwergvleermuis veruit de meest algemene en meest talrijke soort. Verblijfplaatsen zijn in diverse gebouwen aangetroffen. De vastgestelde aantallen zijn doorgaans beperkt en variëren van enkele dieren tot maximaal enkele tientallen vleermuizen. Daarbij moet worden opgemerkt dat bij veel verblijfplaatsen geen gerichte telling van in- of uitvliegende vleermuizen is verricht. Het aantal vleermuizen dat van de betreffende verblijfplaats gebruik maakt kan daardoor (aanzienlijk) groter zijn. Belangrijke vliegroutes zijn, met uitzondering van een kleine vliegroute binnen Prins Bernhardkamp, niet aangetroffen. Dit komt vermoedelijk omdat de foerageergebieden en verblijfplaatsen op korte afstand van elkaar liggen. Het aantal waarnemingen van foeragerende dieren is groot, zeker in vergelijking met het in oppervlakte veel grotere deelgebied Vliegveld. Per veldbezoek zijn binnen Prins Bernhardkamp en Zuidkamp vele tientallen foeragerende dieren waargenomen. Het kleinschalige landschap binnen Overmaat, Prins Bernhardkamp en Zuidkamp vormt door de grote hoeveelheid aan opgaande beplanting

en bebouwing een ideaal landschap voor vleermuizen, in het bijzonder voor deze algemene vleermuissoort.
Baltsende dwergvleermuizen zijn zowel in Prins Bernhardkamp, Overmaat als in Zuidkamp aangetroffen. Baltswaarnemingen vormen een belangrijke indicatie voor de aanwezigheid van paarverblijven en/of overwinteringslocaties. Dwergvleermuizen overwinteren meestal solitair of in kleine groepjes op vorstvrije plaatsen in gebouwen zoals in spouwmuren. Gelet op het grote aanbod aan potentieel geschikte gebouwen, kunnen overwinterende dwergvleermuizen op veel plaatsen binnen de verschillende deelgebieden voorkomen.

Het deelgebied Zuidkamp is ook in 2004 uitgebreid onderzocht op flora en fauna. Het aangrenzende gebied aan de oost- en zuidkant, het Vaneker, is daarbij niet alleen in 2004 maar ook in 2008 op vleermuizen onderzocht. Beide onderzoeken hebben duidelijk gemaakt dat rond Zuidkamp twee belangrijke vleermuisvliegroutes aanwezig zijn die aansluiten op (de omgeving van) Zuidkamp. Het gaat om de Vanekerbeekweg en de Hegeboerweg (*Eelerwoude, 2004/2010*). Door en langs de beplanting langs deze wegen vliegen 's avonds enkele tientallen vleermuizen vanuit verblijfplaatsen in gebouwen in de stadsrand van Enschede naar de foerageergebieden in het groene buitengebied van ondermeer het Zuidkamp. Binnen het Zuidkamp zwermen de dieren vermoedelijk uit over de omgeving, waardoor duidelijke vliegroutes binnen Zuidkamp nooit zijn vastgesteld.

Gewone grootoorvleermuis
Zoals al eerder opgemerkt is het verspreidingsbeeld van de gewone grootoorvleermuis zoals weergegeven in de kaartbijlagen niet volledig. Het Zuidkamp vormt het enige (deel)gebied waar in het vroege voorjaar baltsende grootoren zijn aangetroffen. Het gaat om tenminste twee dieren. Daarnaast werd een foeragerende grootoorvleermuis waargenomen in het bosgebied aan de westkant van Prins Bernhardkamp. Gelet op de beperkte actieradius van de soort is het zeer goed mogelijk dat de verblijfplaats van dit dier zich bevindt binnen Prins Bernhardkamp. Zo komt er binnen het plangebied veel oude beplanting voor en zijn er ook diverse potentieel geschikte gebouwen. Ook kunnen hier kleine aantallen overwinterende grootoorvleermuizen worden verwacht, bijvoorbeeld op de zolder van de voormalige officiersmess. Dit geldt overigens ook voor een groot aantal gebouwen binnen Zuidkamp, waar evenals op Prins Bernhardkamp geen gericht onderzoek naar overwinterende vleermuizen is verricht.
De waarneming van de baltsende grootoren sluit goed aan op eerdere waarnemingen in 2004 en 2008 toen in het aansluitende gebied tenminste twee verblijfplaatsen bekend werden en enkele tientallen foeragerende grootoren zijn waargenomen (*Eelerwoude, 2005/2010*).

Laatvlieger
De waarnemingen van laatvlieger concentreren zich in Prins Bernhardkamp en Zuidkamp. In beide deelgebieden zijn enkele (vermoedelijke) verblijfplaatsen in gebouwen aangetroffen. Ook de waarneming van zwermende dieren in Zuidkamp wijst op de aanwezigheid van een verblijfplaats. Hoewel de exacte aantallen niet zijn bepaald bestaat de indruk dat het om maximaal enkele tientallen dieren per verblijfplaats gaat. De weg Zuidkamp binnen het gelijknamige deelgebied blijkt een functie te hebben als vliegroute voor tenminste een 10-tal laatvliegers. Op zich logisch, gelet op de ligging van een verblijfplaats bij de hoofdingang en de verbindende functie van de weg met de rest van het gebied.
Ook in 2004 werd een concentratie van waarnemingen vastgesteld rond de hoofdingang en de weg Zuidkamp (*Eelerwoude, 2005*). Een vermoedelijke verblijfplaats bevond zich toen in een gebouw aan de zuidzijde van Zuidkamp. In 2008 werd een zgn. 'sociale foerageerplaats' vastgesteld in de omgeving ten zuiden van dit gebouw (*Eelerwoude, 2010*). Het is een aanwijzing voor een verblijfplaats in de directe omgeving. Tijdens het onderzoek in 2004 werd langs de Hegeboerweg een belangrijke vliegroute vastgesteld waarlangs 's avonds tientallen laatvliegers vanuit Enschede richting het buitengebied (en Zuidkamp vlogen). In 2008 werd een concentratie van foeragerende en langsvliegende laatvliegers aangetroffen ter hoogte van de Overmaatweg, net ten oosten van het deelgebied Zuidkamp. De dieren waren vermoedelijk afkomstig van een verblijfplaats in deze omgeving.

De waarnemingen in 2007 net ten westen van Prins Bernhardkamp sluiten goed aan bij de waarnemingen uit 2010 (*Van der Sluis, 2008*).

Het is goed mogelijk dat deze dieren afkomstig waren van verblijfplaatsen binnen Prins Bernhardkamp.

Rosse vleermuis
Het verspreidingsbeeld van de rosse vleermuis laat binnen het Prins Bernhardkamp en Zuidkamp een opvallend beeld zien. Waarnemingen van foeragerende vleermuizen ontbreken nagenoeg, wel is er een waarneming van een vermoedelijke verblijfplaats van enkele dieren in een bosperceel op Prins Bernhardkamp. Binnen Zuidkamp is op twee locaties een baltsende rosse vleermuis waargenomen, een aanwijzing voor een (paar)verblijfplaats. De overige waarnemingen hier zijn echter beperkt gebleven tot een foeragerend en een overvliegend exemplaar. Het verspreidingsbeeld op Zuidkamp is des te opvallender wanneer de onderzoeksresultaten uit 2004 en 2008 er bij worden betrokken. In 2004 zijn er tientallen foeragerende en overvliegende rosse vleermuizen aangetroffen, evenals twee vermoedelijke verblijfplaatsen (*Eelerwoude, 2005*). Het onderzoek in 2008, dat weliswaar buiten Zuidkamp is uitgevoerd, laat een zelfde beeld zien met een concentratie van foeragerende vleermuizen net ten zuidwesten van Zuidkamp. Een verblijfplaats bevond zich toen in een oude laanbeplanting van eik in deze omgeving (*Eelerwoude, 2010*). Dat in de omgeving van Zuidkamp veel rosse vleermuizen voorkomen blijkt ook uit de vondst van een drietal verblijfplaatsen in 2007 in Hof Espelo, ten westen van het deelgebied (*Van der Sluis, 2008*).

Watervleermuis
Het verspreidingsbeeld van de watervleermuis laat een concentratie van waarnemingen zien op en rond de waterplassen ten zuiden van Prins Bernhardkamp. Ook in 2007 werden hier al foeragerende watervleermuizen vastgesteld (*Van der Sluis, 2008*). Verblijfplaatsen van de soort bevinden zich in Oost-Nederland vooral in boomholten, maar zijn hier niet aangetroffen. Gelet op de waarnemingen is het echter waarschijnlijk dat de verblijfplaats zich in de omgeving van de waterplassen bevindt, op de Lonnekerberg of in oude bomen binnen Prins Bernhardkamp. Een relatie met de waarnemingen van watervleermuizen rond de Jufferbeek (zie soortsbeschrijving in deelgebied Vliegveld) is gelet op de afstand, niet waarschijnlijk maar kan niet worden uitgesloten. Bekend is dat watervleermuizen soms grote afstanden afleggen van enkele kilometers tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden.
Binnen Zuidkamp zijn geen waarnemingen van watervleermuis bekend geworden. In 2004 werd hier nog wel een vliegroute vastgesteld van een kleine aantal watervleermuizen, vermoedelijk op weg naar de waterplas net ten zuidwesten van het deelgebied. Later op de avond werden hier enkele tientallen foeragerende watervleermuizen waargenomen (*Eelerwoude, 2005*).

Baardvleermuis spec.
Binnen het bosgebied van Prins Bernhardkamp is eenmalig een foeragerende baardvleermuis vastgesteld. Mogelijk hebben de twee waarnemingen van niet nader gedetermineerde ‘myoten’ op korte afstand op de Lonnekerberg ook betrekking op baardvleermuis. In Zuidkamp zijn geen baardvleermuizen aangetroffen.

In 2004 is een vliegroute vastgesteld van enkele tientallen baardvleermuizen langs de Hegeboerweg nabij Zuidkamp. Een verblijfplaats werd vermoed in een oude eik langs deze weg. De vleermuizen vlogen ’s avonds in noordelijke richting naar Zuidkamp (*Eelerwoude, 2005*). Mogelijk heeft een deel van de destijds foutief gedetermineerde franjestaarten ook betrekking gehad op waarnemingen van baardvleermuizen. In 2008 werd op een locatie langs de Overmaatweg, dichtbij de locatie van de eerste verblijfplaats, een andere verblijfplaats aangetroffen. In 2004 werd deze verblijfplaats ook al vastgesteld maar toegeschreven aan franjestaart. In beide jaren ging het om tenminste enkele tientallen vleermuizen (*Eelerwoude 2010*).

Overige vleermuissoorten
Uit de omgeving zijn geen waarnemingen verricht dan wel bekend van andere vleermuissoorten zoals bosvleermuis, tweekleurige vleermuis of vale vleermuis. De waarnemingen van franjestaart binnen Zuidkamp in 2004 hebben vermoedelijk betrekking op een foute determinatie. Waarnemingen van deze lastig te onderscheiden soort waren niet gebaseerd op analyse van geluidsopnames. De waarnemingen hebben mogelijk betrekking gehad op baardvleermuizen.

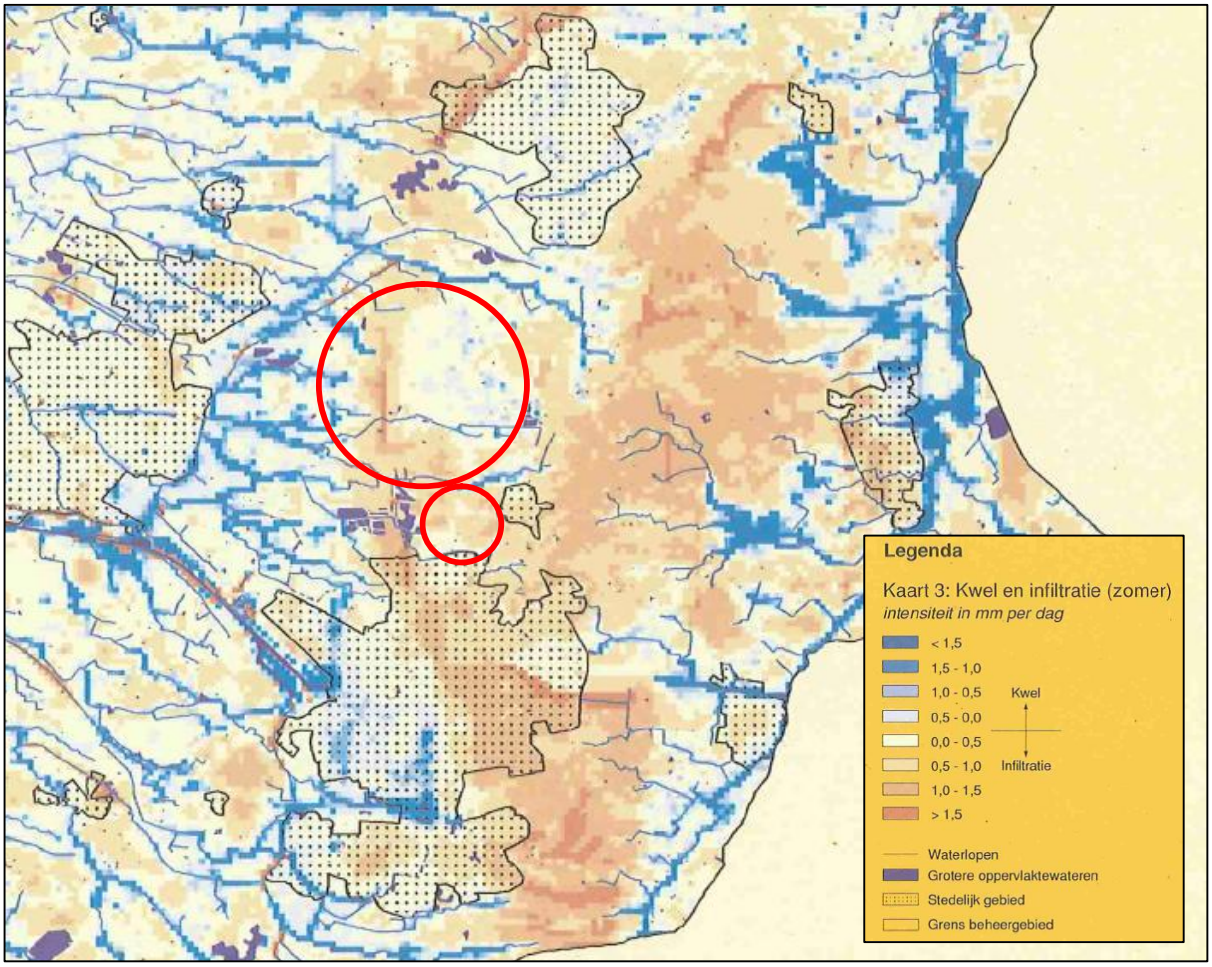

Figuur 7. Weergave van kwel- (blauw) en infiltratiegebieden (Bron: Wateratlas Waterschap Regge & Dinkel). De grote cirkel geeft de ligging weer van het Vliegveld, de kleine cirkel die van Zuidkamp.

4.4 Muizen

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van muizen is gebruik gemaakt van het flora- en faunaonderzoek in het Vaneker (*Eelerwoude, 2010*), het faunaonderzoek Hanzepoort-West (*Eelerwoude, 2005*), het faunaonderzoek Lonneker Erf (*Eelerwoude, 2004*), de Werkatlas Zoogdieren van Overijssel (*Zoogdiervereniging, 2010*) en het rapport 'Prooidieren van kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007 (*Snaak, 2008*).

Lifetraponderzoek
Het lifetraponderzoek heeft de aanwezigheid van tenminste 8 muizensoorten aangetoond. Het is zeer waarschijnlijk dat ook een negende soort, de zeer algemene huismuis, in het gebied voorkomt. Het lifetraponderzoek heeft zich vooral gericht op de strikt beschermde veldspitsmuis. De veldspitsmuis werd niet gevangen, wel de eveneens strikt beschermde waterspitsmuis. De vangst van een waterspitsmuis in een droge ruigte circa 500 meter ten oosten van het Vliegveld maakt duidelijk dat de soort op onverwachte plaatsen in de omgeving voor kan komen. Zeer waarschijnlijk

vormt het plassengebied op de hoek van de Bergweg en Oude Deventerweg in combinatie met hier aanwezige natte bossen, zijn leefgebied. De ruigte waarin de waterspitsmuis is gevangen sluit namelijk aan op dit bosgebied en dit verklaart de vangst van deze kritische soort in een ogenschijnlijk ongeschikt habitat. De waterspitsmuis wordt vooral aangetroffen op plaatsen waar kwel optreedt. De waarneming blijkt binnen een kwelzone te vallen (blauwe lijn in grote rode cirkel in figuur 7).

De vangst van waterspitsmuis is des te opmerkelijker omdat vangsessies in recente jaren niet tot de vangst van waterspitsmuis (en veldspitsmuis) in of rondom het onderzoeksgebied hebben geleid. Zo is er gevangen met lifetraps in het projectgebied Hanzepoort-West, ten noorden van het Vliegveld (in 2005; *Eelerwoude*), in het projectgebied 'Lonneker Erf' ten noorden van Lonneker, op de Lonnerkerberg en 't Holthuis (in 2007; *Van der Sluis*) en in het Vaneker net ten zuiden van Zuidkamp (in 2009; *Eelerwoude*). Het laatstgenoemde onderzoek vormde overigens de aanleiding om de onderzoeksinspanning naar muizen te concentreren op en rond het Vliegveld.
Anderzijds zijn zowel waterspitsmuis en veldspitsmuis aangetroffen in braakballen van kerkuil in de omgeving. Zo is de veldspitsmuis aangetroffen in de kilometerhokken 28-48 (Hulsbeek e.o.), 29-51 en 35-11 (beiden ten oosten van de lijn Oldenzaal-Enschede). Het gaat om waarnemingen uit resp. 2002 en de periode 1999-2006 (*Snaak, 2008*). De waterspitsmuis is vastgesteld in braakballen in de kilometerhokken 29-51 en 35-11 (beiden ten oosten van de lijn Oldenzaal-Enschede) en 34-18 (noordzijde Enschede, inclusief Zuidkamp en Overmaat). Het gaat om waarnemingen in resp. 1997-2005 en 2005 (*Snaak, 2008*). Deze waarnemingen van waterspitsmuis maken het aannemelijk dat de soort ook aanwezig in het waterwingebied van Vitens, net ten westen van Zuidkamp (in atlasblok 34-18). Mogelijk is de soort ook aanwezig aan de noordzijde van Zuidkamp waar een kwelzone aanwezig is (figuur 7). In de Werkatlas Zoogdieren in Overijssel wordt bovendien een waarneming van na 1999 geprojecteerd in het gebied net ten oosten van Zuidkamp. Tevens wordt in dit rapport een melding van na 1999 weergegeven op de vangstlocatie in 2010 en een oude waarneming op het Vliegveld aan de voet van de Lonnekerberg in de periode 1970-1998.

Conclusies veldspitsmuis
Samengevat wordt geconcludeerd dat de veldspitsmuis in 2010 niet is gevangen. Uit beschikbare literatuurbronnen en diverse lifetraponderzoeken in de omgeving blijkt niet dat deze soort binnen het onderzoeksgebied aanwezig is, al kan zijn aanwezigheid niet met 100% zekerheid worden uitgesloten. Het onderzoeksgebied ligt op de rand van het nu bekende verspreidingsgebied van de soort en geschikt habitat is binnen het onderzoeksgebied in principe aanwezig.

Conclusies waterspitsmuis
Ten aanzien van de waterspitsmuis is duidelijk dat de soort in ieder geval voorkomt in de omgeving van de Oude Deventerweg en Bergweg. Waarnemingen uit literatuurbronnen geven aan dat de soort mogelijk ook aanwezig is binnen het plangebied. De omgeving van de Lonnekerberg en de (noord)oostkant van Zuidkamp lijken daarbij de meest kansrijke locaties. Daarbij wordt opgemerkt dat het aanwezige habitat ogenschijnlijk weinig geschikt is voor deze kritische soort.

4.5 Overige zoogdieren

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van overige zoogdieren is gebruik gemaakt van de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), de Werkatlas Zoogdieren van Overijssel (*Hoekstra et al., 2010*) en het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van de aangegeven onderzoeken zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld

Algemene en licht beschermde soorten
Binnen het deelgebied Vliegveld valt met name de hoge dichtheid aan ree, haas en vos op die binnen de hekken van de voormalige vliegbasis voorkomt. Dit is ongetwijfeld een gevolg van het ontbreken van afschot en de aanwezigheid van voldoende dekking en voedsel. De jacht is sinds het beëindigen van

de militaire activiteiten eind 2007 gestaakt. Wel wordt er sinds begin 2011 aan schadebestrijding gedaan. De Wildbeheereenheid (WBE) Lonneker/Losser heeft hiertoe een beheerplan opgesteld. De provincie heeft aan de hand hiervan bepaald of en hoeveel reeën en vossen er afgeschoten mogen worden. Om het afschot uit te voeren in een faunabeheerovereenkomst afgesloten met de WBE. Het aantal reeën wordt, zoals al eerder aangegeven, geschat op 75 tot 150 dieren (binnen het raster). Bij de haas gaat het om vele tientallen tot enkele honderden dieren. Van de vos zijn tenminste twee territoria aanwezig, gebaseerd op concentraties van vondsten van uitwerpselen. Gelet op het relatief grote aantal zichtwaarnemingen (tenminste zesmaal 1 exemplaar) gaat het mogelijk om meer dan twee territoria. Burchten zijn niet aangetroffen, ondanks extra onderzoeksinspanningen. Rond de gebouwen van De Strip werd op 16 juni een bunzing gezien. De twee overige waarnemingen hebben betrekking op sporen. Wezel en hermelijn zijn niet aangetroffen maar kunnen, gelet op de aanwezige biotopen, zeker in het gebied voorkomen. Van beide soorten worden waarnemingen vermeld in de Werkatlas Zoogdieren van Overijssel (*Hoekstra et al., 2010*). Opvallend klein is het aantal waarnemingen van algemene soorten als konijn en egel. Konijnen zijn in hoofdzaak aangetroffen in Oostkamp. Het gaat om maximaal enkele tientallen dieren. Van de egel is slechts één waarneming bekend van een foeragerend rond De Strip.

Eekhoorn
Een andere opvallend schaarse soort op het Vliegveld is de eekhoorn. Het gaat om een vijftal waarnemingen van meestal 1 tot maximaal 2 exemplaren per waarneming. Nesten zijn niet vastgesteld maar zullen ongetwijfeld in het gebied aanwezig zijn. De waarnemingen concentreren zich op locaties waar oud(er) bos aanwezig is. Het aantal waarnemingen is zeer beperkt, zeker gelet op het grote oppervlak aan potentieel geschikt leefgebied. Wat hiervan de oorzaak is niet duidelijk.

Steenmarter
Van de steenmarter zijn op het Vliegveld tenminste twee territoria aanwezig. Een marter, die is aangetroffen rond De Strip, markeerde zijn territorium met uitwerpselen op de plaatjes die in het gebied waren uitgelegd ten behoeve van het reptielenonderzoek. Verblijfplaatsen zijn niet vastgesteld, maar kunnen op diverse plaatsen aanwezig zijn. Gelet op het grote aanbod aan potentiële verblijfplaatsen en aan voedsel in het gebied is het werkelijke aantal steenmarters mogelijk veel groter. De soort blijft door zijn nacht- en schemeractieve leefwijze nu eenmaal een lastig waar te nemen soort.

Das
In de omgeving van Enschede komen in toenemende mate dassen voor. Binnen het onderzoeksgebied zijn geen aanwijzingen verkregen voor de aanwezigheid van dassen. Het merendeel van de aanwezige bospercelen is tijdens het veldseizoen doorkruist op zoek naar sporen en verblijfplaatsen (burchten). Wel wordt door één van de bewakers melding gemaakt van een waarneming van een overstekende das aan de noordzijde van het Vliegveld ter hoogte van het natuurontwikkelingsgebiedje langs de Hesbeek. Het dier is begin maart 2010 waargenomen. Extra onderzoeksinspanningen in deze omgeving leverden echter geen aanwijzingen of waarnemingen op. In de omringende terreinen van Landschap Overijssel worden sporadisch wel eens dassen gezien. Het gaat vermoedelijk om zwervende dieren. Aanwezigheid van een dassenburcht in deze terreinen is niet bekend (*mond. mededeling H. Koster, Landschap Overijssel*). In de Werkatlas Zoogdieren in Overijssel worden twee waarnemingen op en rond het Vliegveld vermeld in de periode van na 1999 (*Hoekstra et al., 2010*).

Samengevat wordt geconcludeerd dat van de das in 2010 geen verblijfplaatsen binnen het Vliegveld zijn aangetroffen. Gelet op waarnemingen van zwervende dassen in de omgeving en het feit dat de soort in de regio toeneemt, is het goed mogelijk dat de das zich op korte termijn in het gebied vestigt.

Boommarter
De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. Het gaat om bossen in allerlei typen en leeftijden. Het Vliegveld vormt daarmee zeker een potentieel geschikt leefgebied. Zijn voedsel bestaat uit insecten, vogels, eieren en kleine zoogdieren, bessen en vruchten. Hij is het enige zoogdier dat in staat is om een eek-

hoorn te vangen. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor het relatief kleine aantal eekhoorns dat is waargenomen.
Tijdens het veldonderzoek zijn geen aanwijzingen verkregen voor de aanwezigheid van boommarter(s). Het onderzoek in de omliggende terreinen van het Landschap Overijssel in 2007 heeft ondanks intensief onderzoek ondermeer door inspecties van boomholten met boomcamera's, geen waarnemingen opgeleverd (*Van der Sluis, 2008*). De soort komt echter vermoedelijk wel voor. Zo is er een waarneming van een doodgereden vrouwtje bekend in 1991 ter hoogte van het vliegveld en zijn er in de periode 1991-2000 meerdere waarnemingen bekend van haren, vraatsporen en uitwerpselen op De Wildernis en het Landgoed Oosterveld (*Van der Sluis, 2008*). In de Werkatlas Zoogdieren in Overijssel wordt een waarneming vermeld in de stadsrand net ten zuidoosten van Zuidkamp vermeld uit de periode van na 1999 (*Hoekstra et al., 2010*).

Samengevat wordt voor de boommarter geconcludeerd dat de soort niet binnen het Vliegveld is aangetroffen. Waarnemingen in natuurterreinen in de omgeving geven aan dat de soort hier mogelijk in een lage dichtheid aanwezig is. Aanwezigheid van de boommarter op het Vliegveld, waar veel potentieel geschikt leefgebied aanwezig is, kan echter niet volledig worden uitgesloten.

Overige deelgebieden

Algemene en licht beschermde soorten
De egel is waargenomen in zowel Prins Bernhardkamp, Overmaat als Zuidkamp. De meeste waarnemingen zijn gedaan in Zuidkamp, al hebben de waarnemingen doorgaans betrekking op slechts één exemplaar. De haas is door het meer kleinschalige karakter van de deelgebieden slechts in kleine aantallen aanwezig en dan vooral aan de buitenrand op de overgang naar het omliggende agrarische gebied. Het konijn is alleen in klein aantal aangetroffen in Zuidkamp. De waarnemingen in Zuidkamp zijn vergelijkbaar met de situatie in 2004, al werden er toen wel aanzienlijk meer hazen waargenomen (*Eelerwoude, 2005*). Het ree komt in klein aantal voor in Prins Bernhardkamp en Zuidkamp. Het gaat om slechts enkele dieren. Wezel, bunzing, vos en hermelijn zijn niet aangetroffen maar kunnen, gelet op de aanwezige biotopen, zeker in de drie deelgebieden voorkomen.

Eekhoorn
De eekhoorn is aangetroffen in Prins Bernhardkamp en Zuidkamp, maar is vermoedelijk ook aanwezig in Overmaat. De aantallen zijn klein. Er zijn geen nesten aangetroffen, maar deze zijn ongetwijfeld wel in de betreffende deelgebieden aanwezig.
Steenmarter
De steenmarter is aangetroffen op Zuidkamp, maar komt vermoedelijk ook voor in Prins Bernhardkamp en Overmaat. In Zuidkamp lijkt de steenmarter nog wat talrijker aanwezig dan op het Vliegveld. Er werd tenminste drie keer een exemplaar gezien. De ligging van Zuidkamp aan de rand van Enschede is mogelijk een verklaring voor de vermoedelijk hoge dichtheid aan steenmarters in dit deelgebied. Het grote aanbod aan potentiële verblijfplaatsen in gebouwen in combinatie met een goed voedselgebied in de stadsrand, maakt Zuidkamp vermoedelijk een optimaal leefgebied voor de soort. Op basis van waarnemingen van gebruikers wordt op de zolder van het kantoor van ADT (voorheen VTM) op Zuidkamp een verblijfplaats van steenmarter vermoed. In het gebied zijn ongetwijfeld meer verblijfplaatsen aanwezig.

Strikt beschermde soorten
Binnen de drie overige deelgebieden zijn geen waarnemingen gedaan van strikt beschermde soorten als das en boommarter. Aanwezigheid van deze soorten kan echter niet worden uitgesloten omdat beide soorten wel in de omgeving voorkomen en geschikt leefgebied binnen de deellocaties aanwezig is. Voor de das geldt wel dat aanwezigheid van deze soort binnen één van de drie deelgebieden zou zijn opgevallen. Aanwezigheid van deze soort is minder waarschijnlijk dan bijvoorbeeld de boommarter. Zoals al eerder aangegeven is aan de zuidoostkant van Zuidkamp namelijk een waarneming van na 1999 bekend van boommarter (*Hoekstra et al., 2010*). Boommarters zijn door hun heimelijke en in hoofdzaak nachtactieve leven zeer lastig waar te nemen. Waarnemingen van de das hebben betrekking op de omgeving van het Vliegveld en omliggende natuurterreinen (*Hoekstra et al., 2010*).

Samengevat wordt geconcludeerd dat aanwezigheid van boommarter binnen de drie deelgebieden niet op voorhand kan worden uitgesloten. Aanwezigheid van de das is niet waarschijnlijk al wordt opgemerkt dat de soort rond Enschede in toenemende mate wordt waargenomen.

4.6 Amfibieën

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van reptielen is gebruik gemaakt van de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), het faunaonderzoek Hanzepoort-West (*Eelerwoude, 2005*), het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*), het Actieplan Kamsalamander Salland (*Spikmans et al., 2007*) en de Atlas van amfibieën en reptielen in Nederland (*Creemers & Van Delft, 2009*). De waarnemingen van Faunaonderzoek uit 2007 zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld
De aanwezigheid van amfibieën binnen het Vliegveld is beperkt en concentreert in en rond het beperkte aantal waterelementen in het gebied. Algemene soorten als bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander komen op de meeste plaatsen, verspreid in het gebied voor. De verspreiding van meer kritische soorten als kamsalamander en poelkikker is beperkt tot slechts enkele vindplaatsen. Bij de analyse beperken we ons tot de kritische soorten. Op het aspect van de paddentrek wordt in een afzonderlijke paragraaf besproken.

<u>Kamsalamander</u>
De waarneming van de kamsalamander in de verlande poel in De Strip wordt ook al vermeld in het Faunaonderzoek uit 2007 (*Van der Sluis, 2008*). In de omgeving hiervan op de Lonnekerberg liggen tenminste vijf andere leefgebieden. Nieuw was de ontdekking van de soort in een poel net buiten het noordelijke deel van het Vliegveld, op de rand van 't Holthuis. Een viertal bekende leefgebieden bevinden zich op 1.000 meter of meer afstand van deze poel (*Van der Sluis, 2008*). Uit een database van de Grontmij wordt de soort vermeld aan de rand van de Lonnekerberg, net binnen Oostkamp. Tevens wordt een waarneming vermeld aan de noordkant van het Vliegveld bij de 'Druiventros' (voorligging deellocatie, zie figuur 1).
De kamsalamander kan ook aanwezig zijn in één van de (particuliere) poelen in de omgeving van de Sniedersveldweg / Weerseloseweg. Zoals toegelicht in het hoofdstuk over onderzoeksmethodiek zijn deze poelen namelijk niet bemonsterd.
Twente vormt één van de belangrijkste kerngebieden voor de kamsalamander in Nederland. Vooral op de stuwwal van Oldenzaal-Enschede komt de soort veel voor. Ook in de omringende natuurterreinen van 't Holthuis, de Wildernis, Lonnekermeer, Hof Espelo en de Lonnekerberg is de kamsalamander komt hij op diverse plaatsen voor.
Het ontbreken van de kamsalamander op veel potentieel geschikte plaatsen binnen het Vliegveld lijkt twee belangrijke oorzaken te hebben. Door achterstallig beheer en onderhoud zijn veel voortplantingswateren ongeschikt geraakt door een combinatie van bladinval en beschaduwing. Ook verlanding vormt hier een probleem. In een aantal waterelementen is bovendien vis aanwezig. Zo is in een voor kamsalamander zeer geschikte poel bij de Lonnekerberg (nr. 12 in figuur 6) veel giebel aanwezig waardoor de kamsalamander hier geen kans maakt om zich hier te vestigen.

Kamsalamanders verplaatsen zich over land om te foerageren en om andere (voortplantings)wateren op te zoeken. De afstand die een dier aflegt is afhankelijk van de hoeveelheid en de kwaliteit van het landbiotoop. In de meeste gevallen zal een volwassen dier een afstand van maximaal 250 meter van het voortplantingswater afleggen. Grotere afstanden tot zo'n 1.000 meter worden ook wel afgelegd maar door een kleiner aantal individuen. Nieuwe poelen op een afstand van maximaal 700 meter van een bestaande populatie worden door de soort vanaf 3 jaar na aanleg gekoloniseerd (*Spikmans et al., 2007*).
De vondst van kamsalamander in 2010 in een poel aan de noordzijde van het Vliegveld maakt duidelijk dat deze poel door de afstand tot andere kamsalamanderpoelen op dit moment een min of meer geïsoleerde waarneming betreft. Aanleg van nieuwe poelen in deze omgeving kan noodzakelijk zijn om de

populatie te behouden en te versterken. Voor de poel in De Strip vormt het ontbreken van beheer een bedreiging. Verwacht wordt dat indien de poel niet wordt opgeschoond, de poel binnen 5 jaar geheel is verland.

Poelkikker
Binnen het Vliegveld is de poelkikker alleen aangetroffen in klein aantal in de kwelsloot ten noorden van de Grote Baan. Het is niet waarschijnlijk dat dit waterelement ook gebruikt wordt als voortplantingswater. Door geringe watervoerendheid, de steile oevers en het grotendeels ontbreken van een oeverbegroeiing is de sloot hiervoor weinig geschikt. De poelkikkers zijn waarschijnlijk afkomstig van het aangrenzende Holthuis waar verschillende voortplantingswateren bekend zijn (*Van der Sluis, 2008*). Met name in de Wildernis en het Lonnekermeer zijn grote aantallen poelkikkers aanwezig. In de natuurterreinen Lonnekerberg en Hof Espelo is de soort (nog) niet aangetroffen (*Van der Sluis, 2008*).
Anders dan bij de kamsalamanders zijn poelkikkers echte pioniers die vaak al na 1 jaar bij een nieuwe poel verschijnen en zich verplaatsen over enkele kilometers afstand (*Creemers & Van Delft, 2009*). Dit verklaart de waarnemingen langs de Grote Baan op aanzienlijke afstand van de poelen in 't Holthuis.
De poelkikker kan ook aanwezig zijn in één van de (particuliere) poelen in de omgeving van de Sniedersveldweg / Weerseloseweg. Zoals toegelicht in het hoofdstuk over onderzoeksmethodiek zijn deze poelen namelijk niet bemonsterd.

Overige (kritische) soorten
De heikikker komt voor in de Wildernis net ten zuiden van de Vliegveldstraat. Vermeld wordt dat de heikikker in 2007 is aangetroffen op een nieuwe locatie in de Wildernis, maar dat de aantallen heikikkers aanzienlijk zijn teruggelopen (*Van der Sluis, 2008*). Binnen het deelgebied Vliegveld komt geen geschikt voortplantingswater voor deze kritische soort voor. De omgeving van het natuurontwikkelingsgebied langs de Hesbeek vormt wel een potentieel geschikt leefgebied (met name de vennen in het aangrenzende Hartjesbos), maar dit maakt geen onderdeel uit van het deelgebied Vliegveld. Ten zuiden van de Kleine baan is een waarneming van een exemplaar bekend uit juli 2006 (*database Waterschap Regge & Dinkel, 2010*). Aanwezigheid van de soort binnen het Vliegveld zou moeten zijn opgemerkt, ondermeer aan de hand van roepende dieren tijdens de vele avondbezoeken naar vleermuizen. Samengevat wordt daarom geconcludeerd dat de heikikker niet binnen het deelgebied Vliegveld is aangetroffen en hier door het ontbreken van geschikt habitat waarschijnlijk op dit moment ook niet voorkomt.

In de rapportage van het Faunaonderzoek in 2007 wordt een waarneming vermeld van boomkikker in een poel ten westen van Lonneker in 2001 (*Van der Sluis, 2008*). Kernpopulaties liggen echter op grote afstand ten oosten en zuiden van Enschede (Aamsveen en Derkinksmaten). Aanwezigheid van de soort binnen het onderzoeksgebied zou evenals bij heikikker moeten zijn opgemerkt, vooral aan de hand van roepende dieren tijdens de vele avondbezoeken naar vleermuizen. Geschikt habitat is bovendien in beperkte mate op het Vliegveld aanwezig, veel waterelementen zijn door achterstallig onderhoud ongeschikt. Samengevat wordt geconcludeerd dat de boomkikker niet in het onderzoeksgebied aanwezig is. Ook van andere kritische soorten als knoflookpad en rugstreeppad zijn geen oude waarnemingen bekend, ook niet uit de omgeving van het onderzoeksgebied.

Overige deelgebieden

Kamsalamander
Behalve op het Vliegveld is de kamsalamander ook aangetroffen in een poel op Prins Bernhardkamp en een poel langs de Oldenzaalsestraat, buiten het feitelijke onderzoeksgebied. Het plangebied kan hier echter wel een functie hebben als landbiotoop en overwinteringslocatie. Op Zuidkamp en Overmaat is de soort niet vastgesteld. Ook in 2004 ontbreken waarnemingen van de soort in Zuidkamp (*Eelerwoude, 2005)*. Wel is een waarneming van kamsalamander bekend in Overmaat uit de database van de Grontmij. Net buiten Zuidkamp is de kamsalamander wel aangetroffen in 2009 (*Eelerwoude, 2010)*. Het gaat om een drietal poelen aan de (zuid)oostkant van Zuidkamp. Ook het land- en winterbiotoop bevindt zich hier waarschijnlijk grotendeels buiten Zuidkamp. In verband met compensatieverplichtingen zullen naar verwachting in 2011 een aantal nieuwe poelen

gegraven worden op Zuidkamp, als alternatief voor de drie poelen in 't Vaneker. Hoewel de soort nu dus niet is vastgesteld binnen Zuidkamp is de verwachting dat de soort hier mogelijk wel op (korte) termijn zal voorkomen.
De poelen met kamsalamander op Prins Bernhardkamp en langs de Oldenzaalsestraat liggen op een flinke afstand van 1.000 meter en meer van de poelen op de Lonnekerberg. Vermoedelijk ligt een kamsalamanderpoel op de aangrenzende golfbaan 't Sybrook aan de oostzijde van Prins Berhardkamp op kortere afstand (*Eelerwoude, 2010*).

Poelkikker
De poelkikker is vastgesteld in de kamsalamanderpoel op Prins Bernhardkamp en in de vijver op Overmaat. Beide waarnemingen zijn vrij bijzonder omdat er geen waarnemingen van poelkikker in de omgeving bekend zijn (*Van der Sluis, 2008*). Dit maakt de populaties extra kwetsbaar omdat uitwisseling met populaties in de omgeving mogelijk niet plaatsvindt.
Het ontbreken van de poelkikker in Zuidkamp is opmerkelijk omdat de soort in 2009 is aangetroffen in twee poelen op korte afstand van Zuidkamp (*Eelerwoude, 2010*). Het is mogelijk dat Zuidkamp voor deze dieren wel een functie heeft als land- en overwinteringsbiotoop. Vestiging van de poelkikker op korte termijn in Zuidkamp is waarschijnlijk gelet op de plannen om hier een aantal nieuwe poelen aan te leggen.

Overige (kritische) soorten
Aanwezigheid van de heikikker in het natuurontwikkelingsgebiedje langs de Hesbeek kan niet worden uitgesloten. Het verbreidingsvermogen van de soort is niet bijzonder groot. De dispersieafstand wordt geschat op 1 tot 3 kilometer (*Creemers & Van Delft, 2009*). De heikikkerpopulaties in de Wildernis liggen echter op enkele honderden meters van dit gebiedje. Het terrein vormt door de voedselarme uitgangssituatie, aanwezigheid van ondiepe waterplassen en de aanvoer van relatief voedselarm water uit de Hesbeek, een goed habitat voor de soort. Hoewel de soort niet is aangetroffen, lijkt het lijkt meer een kwestie van tijd tot de soort zich ook hier vestigt. Samengevat wordt daarom geconcludeerd dat de heikikker niet is aangetroffen, maar verwacht wordt dat de soort zich hier op (zeer) korte termijn kan vestigen.
Voor een analyse en beschrijving van de overige, kritische soorten wordt verwezen naar de paragraaf onder het deelgebied Vliegveld.

Paddentrek
Op tenminste twee locaties binnen het totale onderzoeksgebied is een geconcentreerde paddentrek vastgesteld. Het gaat om een locatie over de Ledeboerweg bij de Pannenkoekenplas en de omgeving van de Vliegveldstraat. Waarnemingen op een derde locatie ter hoogte van een oprit naar een woning op het Prins Bernhardkamp indiceren dat ook op deze locatie in het vroege voorjaar mogelijk sprake is van een geconcentreerde padden- en salamandertrek. Informatie op het Internet wijst op de een belangrijke paddentrekroute over de Braakweg in de omgeving van Zuidkamp (*site Groenlinks, Enschede*). De situatie hier doet vermoeden dat de dieren richting de spaarbekkens van Vitens trekken vanuit omliggende bospercelen. De boselementen op Prins Bernhardkamp en de Lonnekerberg zouden een zelfde functie kunnen hebben als overwinteringslocatie, waarbij padden, kikkers en salamanders in het voorjaar over de Bergweg richting de waterplassen hier trekken. De doodvondsten van gewone pad op de oprit naar de woning hier bevestigen dit beeld.
Hoewel slechts één verkeersslachtoffer is aangetroffen kan de weg door het bosgebied van De Strip eenzelfde barrière vormen voor de paddentrek van bospercelen richting de waterelementen hier aan de westzijde van deze weg.

4.7 Reptielen

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van reptielen is gebruik gemaakt van de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*) en de Atlas van amfibieën en reptielen in Nederland (*Creemers & Van Delft, 2009*). De waarnemingen van Faunaonderzoek uit 2007 zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld

Levendbarende hagedis
Het veldonderzoek heeft geresulteerd in een groot aantal waarnemingen van de levendbarende hagedis. Er zijn geen waarnemingen verricht van andere reptielensoorten.

De levendbarende hagedis is een kritische soort die sterk in aantal is afgenomen en om die reden op de Rode Lijst is geplaatst onder de status 'gevoelig'. Met uitzondering van twee vanglocaties langs de Vliegstraat is de levendbarende hagedis op alle vanglocaties aangetroffen. De verspreiding van de soort zal echter ruimer zijn dan het kaartbeeld weergeeft. De plaatjes zijn neergelegd in de meest kansrijke biotopen. Het is zeer waarschijnlijk dat de soort op (veel) meer plaatsen in het gebied voorkomt.

Opvallend is de afwezigheid van de soort in de raaien 1 en 2 langs de Vliegveldstraat, vooral omdat op korte afstand veel waarnemingen van de soort bekend zijn in het terrein van Landschap Overijssel (zie verspreidingskaart in bijlagen). Wat hiervan de oorzaak is, is onbekend. Ook in raai 8 centraal op het Vliegveld zijn geen vangsten gedaan. Mogelijk is dit een gevolg van het zeer geringe aantal controlemomenten (45 in totaal).
Wanneer het aantal vangsten per raai wordt vergeleken met het aantal vangmomenten dan springen de raaien 9 en 11 er in positieve zin uit. In raai 9 werd een vangstpercentage van 20% behaald, in raai 11 zelfs 24%. In de overige raaien bedraagt dit percentage nergens meer dan 7%. In hoeverre dit veroorzaakt wordt door bijvoorbeeld een verschil in waarneemtijdstip en daarmee een verschil in trefkans, is onduidelijk. De hoge vangstpercentages lijken er op te wijzen dat op deze locaties (beiden rond de Lonnekerberg) grotere populaties van levendbarende hagedis aanwezig zijn dan elders in het gebied. Verspreidingsgegevens uit het Faunaonderzoek Twente (*Van der Sluis, 2008*) bevestigen dit beeld echter niet. Weliswaar toont het verspreidingsbeeld enkele waarnemingen van de soort op en rond de Lonnekerberg, maar het gaat om kleine aantallen van doorgaans één exemplaar per waarneming. Het cluster van waarnemingen door Landschap Overijssel aan de noordkant van de Lonnekerberg betreft wat grotere aantallen variërend van 2 tot 4 exemplaren per waarneming. Veruit de meeste waarnemingen zijn echter gedaan op Hof Espelo en in de heideterreinen net ten zuiden van de Vliegveldstraat. De levendbarende hagedis is achteruitgegaan door habitatversnippering, verdroging en versnelde vegetatiesuccessie (verbossing) door eutrofiëring. Daarnaast kan een ongunstig beheer leiden tot het verdwijnen van (lokale) populaties. De ruime verspreiding van de soort over het Vliegveld geeft aan dat er van versnippering van leefgebied hier geen sprake is. Uit een Nederlands onderzoek bij 65 gevolgde hagedissen bleek dat de dieren zich 50 tot 300 meter verplaatsten met een gemiddelde van 160 meter. Het vermogen om afstanden tussen geschikte leefgebieden te overbruggen is sterk afhankelijk van de kwaliteit van het te doorkruisen terrein (*Creemers & Van Delft, 2009*). De verschraalde, half-natuurlijke graslanden op het Vliegveld moeten echter worden beschouwd als een weinig optimaal habitat. Dit komt vooral door het maaibeheer waarbij vrijwel het gehele gebied in één ronde wordt gemaaid en er nauwelijks fasering plaatsvindt waardoor meer structuurvariatie ontstaat.. Levenbarende hagedis komt juist voor in structuurrijke, gevarieerde vegetaties. Op het Vliegveld bestaan deze grotendeels uit heischrale delen met struikhei en pijpenstrootje.

Overige reptielensoorten
Circa 300 meter ten westen van de Wildernis is een vindplaats met een klein aantal muurhagedissen. De dieren zijn vermoedelijk afkomstig uit Zuid-Europa en met plantmateriaal meegevoerd (*Van der Sluis, 2008*). In Nederland komt alleen in Maastricht nog een (natuurlijke) populatie muurhagedis voor. Ook in 2009 zijn de dieren hier nog aangetroffen (*Ravon-blad, 2010*).
Van adder, zandhagedis, ringslang en gladde slang zijn geen populaties bekend in de omgeving van het plangebied. Aanwezigheid van deze soorten binnen het onderzoeksgebied is uitgesloten. Ook de hazelworm is niet waargenomen, ook niet in de omringende natuurterrein van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). Aangezien hazelworm een zeer verborgen levenswijze heeft, zou de soort gemist kunnen zijn. Het feit er geen waarnemingen bekend zijn in de omringende natuurterreinen en geen waarnemingen bekend zijn geworden tijdens het intensieve plaatjeson-

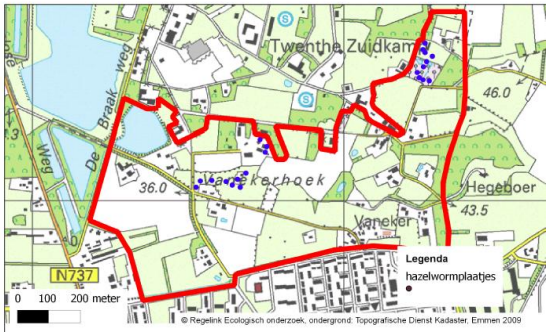

Figuur 8. Overzicht locaties met reptielenplaatjes (blauwe stip). De rode omlijning geeft de begrenzing van het onderzoeksgebied aan.

derzoek, rechtvaardigt de aanname dat de soort niet binnen het Vliegveld voorkomt.

Overige deelgebieden
Binnen de overige deelgebieden is geen gericht veldonderzoek uitgevoerd naar reptielen. Prins Bernhardkamp en Overmaat worden beoordeeld als weinig geschikt voor levendbarende hagedis. Aanwezigheid van andere reptielensoorten is nog minder waarschijnlijk, gelet op het ontbreken van waarnemingen in de omgeving (*Van der Sluis, 2008*).

Zuidkamp is in principe geschikt als leefgebied voor levendbarende hagedis. Voor hazelworm geldt hetzelfde als eerder beschreven. De hazelworm komt binnen Zuidkamp naar verwachting dus niet voor. Plaatjesonderzoek is hier niet uitgevoerd omdat in september 2009 in het aangrenzende gebied 't Vaneker een uitgebreid plaatjesonderzoek heeft plaatsgevonden (*Eelerwoude, 2010*). Er zijn toen in totaal 21 plaatjes uitgelegd verspreid over twee potentieel kansrijke vanglocaties (figuur 8). De plaatjes zijn vervolgens vier keer gecontroleerd (totaal 84 controlemomenten). Er zijn geen reptielen waargenomen.

Naar aanleiding van de resultaten van het plaatjesonderzoek op het Vliegveld moet, ondanks de negatieve resultaten van het plaatjesonderzoek uit 2009, toch worden geconcludeerd dat met name in de natte graslanden, struwelen en ruigten aan de oost- en noordzijde van Zuidkamp potentieel geschikt habitat voor levendbarende hagedis aanwezig is. Aanwezigheid van de soort hier is goed mogelijk, mede gelet op een concentratie van waarnemingen in Hof Espelo, op hemelsbreed 1.000 meter ten westen van Zuidkamp. Uitwisseling van dieren kan in principe plaatsvinden via de bosranden en graslanden rondom de spaarbekkens van Vitens. Aanwezigheid van andere soorten zoals ringslang, adder en gladde slang is zeer onwaarschijnlijk door het ontbreken van waarnemingen (van populaties) in de omgeving.

4.8 Vissen

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van vissen is gebruik gemaakt van de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*), het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*) en de Vissenatlas Overijssel (*Crombaghs et al., 2002*). De waarnemingen van het Faunaonderzoek uit 2007 zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Totale onderzoeksgebied
Binnen het totale onderzoeksgebied zijn zes vissoorten vastgesteld. Bermpje, driedoornige en tiendoornige stekelbaars zijn vissoorten van (zwak) stromende sloten en beken. Het bermpje is alleen aangetroffen in de Hesbeek en de spoorsloot. Het ging om slechts enkele exemplaren. Tot voor kort (tot 1 juli 2010) viel het bermpje onder de bescherming van de Flora- en faunawet. Waarnemingen van het bermpje in de omgeving zijn bekend uit de Jufferbeek, die ten westen van de A1 overgaat in de Deurningerbeek. Hier zijn in 2007 veel bermpjes gevangen (*Van der Sluis, 2008*). Ook in de Vissenatlas Overijssel wordt het bermpje in de Jufferbeek al vermeld samen met driedoornige en tiendoornige stekelbaars (*Crombaghs et al., 2002*). Verder stroomafwaarts waar de beek overgaat in de Deurningerbeek zijn zeven soorten vastgesteld: baars, bermpje, blankvoorn, driedoorn, paling, riviergrondel, en tiendoorn (*Crombaghs et al., 2002*). Geen van de vissen betreft een beschermde soort. Beschermde soorten als kleine en grote modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad zijn niet aangetroffen. Er zijn ook geen waarnemingen van deze soorten binnen het onderzoeksgebied bekend uit andere onderzoeken.

4.9 Dagvlinders

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van dagvlinders is gebruik gemaakt van het rapport van Ellen Vos (*Vos, 1996*), de atlas 'De dagvlinders van Nederland' (*Bos et al., 2006*) en het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van het Faunaonderzoek uit 2007 zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Deelgebied Vliegveld
Van de in totaal 26 waargenomen dagvlindersoorten geniet alleen het heideblauwtje bescherming in de Flora- en faunawet. De overige soorten zijn ondanks hun status als Rode Lijstsoort niet beschermd.'
In vergelijking met onderzoeksgegevens uit 1995 lijkt de soortenrijkdom wat te zijn afgenomen. In hoeverre dit reëel is of bijvoorbeeld veroorzaakt wordt door een verschil in onderzoeksintensiteit is onduidelijk. In 1995 zijn in totaal 28 dagvlindersoorten aangetroffen (*Vos, 1996*). Oranje zandoogje, bont dikkopje, eikepage en argusvlinder zijn in 2010 niet vastgesteld. Groentje en heideblauwtje zijn in vergelijking met 1995 een nieuwe soort. Enkele beschermde en Rode Lijst-soorten worden nader toegelicht.

<u>Heideblauwtje</u>
De waarnemingen van heideblauwtje zijn beperkt tot een tweetal vliegplaatsen; een locatie rond de Vliegveldstraat en een locatie op een klein heideterreintje aan de noordkant van het Vliegveld. Op de eerstgenoemde locatie zijn eind juni een twintigtal heideblauwtjes waargenomen, zowel mannetjes als wijfjes. Op de locatie op het Vliegveld gaat het om tenminste 50 exemplaren, eveneens zowel mannetjes als wijfjes. Het ontbreken van waarnemingen elders op het Vliegveld is opvallend, omdat er meer ogenschijnlijk geschikte vliegplaatsen zijn, waar bijvoorbeeld wel een kritische soort als levendbarende hagedis is aangetroffen die in vergelijkbaar habitat voorkomt. De waarnemingen aan de Vliegveldstraat sluiten aan op waarnemingen uit 2007 in de Wildernis van een twintigtal heideblauwtjes (*Van der Sluis, 2008*). In 2008 is een heideblauwtje waargenomen op Hof Espelo (*database Landschap Overijssel, 2010*).
Het heideblauwtje is een honkvaste vlinders. Een open grasland van 100 meter vormt soms al een onoverbrugbare afstand. Zwervende dieren zijn nooit op meer dan 500 tot 600 meter van een populatie aangetroffen (*Bos et al., 2006*), De twee aangetroffen populaties liggen op een onderlinge afstand van circa 1.700 meter. Uitwisseling van exemplaren tussen beide populaties is daarmee niet waarschijnlijk. Beide populaties zijn daarmee erg kwetsbaar en vragen om maatregelen om de populaties ook in de toekomst veilig te stellen. Opvallend is wel dat het heideblauwtje niet is aangetroffen in 1995. Dit lijkt er op te wijzen dat de soort zich sinds 1995 hier heeft gevestigd. Op zich een logisch gevolg van de (verschraalde) vegetatieontwikkeling. Mogelijk waren er in deze periode nog populaties van heideblauwtje op korte(re) afstand van het Vliegveld aanwezig en zijn deze nu verdwenen.

Foto 4. Groot dikkopje op akkerdistel (G. Lubbers, 2010).

<u>Kleine ijsvogelvlinder</u>
De waarnemingen van de kleine ijsvogelvlinder concentreren zich op twee locaties: de omgeving van de Vliegvelstraat en de Lonnekerberg. In de periode van 24 juni tot 14 juli zijn in totaal 20 exemplaren waargenomen. Het aantal vlinders varieerde van één tot maximaal drie per vliegplaats. De Lonnekerberg vormt een bolwerk voor de soort en vermoedelijk één van de bolwerken in Twente en daarmee in Nederland. De soort is namelijk een zeldzame standvlinder die alleen in de Achterhoek en in Twente nog een min of meer

aaneengesloten verspreidingsgebied heeft (*Bos et al., 2006*). De kleine ijsvogelvlinder komt voor in alle omringende natuurterreinen (*Van der Sluis, 2008*). In 2010 is het aantal waarnemingen hier sterk toegenomen (*mond. mededeling Landschap Overijssel, 2011*).

Bruine vuurvlinder
De bruine vuurvlinder is verspreid over het Vliegveld in kleine aantallen aangetroffen. Het verspreidingsbeeld in de kaartbijlagen is zeker niet volledig. Verspreid over tenminste 7 locaties zijn in totaal een twintigtal bruine vuurvlinders waargenomen in de periode van 21 tot 25 mei. De soort geldt als weinig mobiel en vliegt in kruidenrijke, schrale natte en droge graslanden. De populatie op het Vliegveld vormt vermoedelijk één van de laatste kernpopulaties in de regio.

Groot dikkopje
Van het groot dikkopje zijn verspreid over diverse vliegplaatsen tenminste enkele honderden exemplaren waargenomen. Met name rond de Vliegveldstraat en rond de Lonnekerberg is de soort veel aangetroffen. Ook in de omliggende natuurterreinen komt de soort vrij veel voor (*Van der Sluis, 2008*).

Overige dagvlindersoorten
Van de zeldzame grote weerschijnvlinder zijn in totaal 3 waarnemingen uit 2007 bekend; twee waarnemingen 1 exemplaar op de Lonnekerberg en een waarneming op het Lonnekermeer (*Van der Sluis, 2008*). Met name de omgeving van de voormalige Schietbaan vormt door de aanwezigheid van veel wilgenstruwelen een zeer geschikt biotoop voor deze soort, hoewel de soort hier niet is waargenomen. De omgeving van de Lonnekerberg vormt ook het leefgebied voor het vrij zeldzame bont dikkopje, dat overigens in vrijwel alle natuurterreinen rondom het Vliegveld voorkomt (*Van der Sluis, 2008*). Het is waarschijnlijk dat het bont dikkopje ook binnen het onderzoeksgebied voorkomt.

De kruidenrijke en heischrale graslanden op het Vliegveld hebben niet alleen een belangrijke functie als leefgebied voor zeldzame(re) dagvlinders als heideblauwtje en bruine vuurvlinder. Ook voor vrij algemene soorten als hooibeestje, bruin zandoogje, icarusblauwtje en vermoedelijk ook kleine vuurvlinder vormt het Vliegveld een kerngebied van waaruit soorten zich kunnen uitbreiden in de omgeving. De aantallen bij deze soorten variëren van vele honderden bij het icarusblauwtje tot vermoedelijk vele duizenden bij een soort als hooibeestje. Ook de aanwezigheid van deze grote populaties vraagt om de nodige aandacht en zorgvuldigheid bij het beheer en de inrichting van het gebied.

Overige deelgebieden
Hoewel ook in de overige deelgebieden diverse dagvlindersoorten zijn waargenomen beperken we ons bij het beschrijven tot de meest belangrijke soort: de grote weerschijnvlinder.

Grote weerschijnvlinder
De waarneming van een grote weerschijnvlinder op 25 juni in Zuidkamp vormt één van de hoogtepunten van het veldonderzoek. De omgeving van Vliegveld Twente wordt als één van de negen plaatsen genoemd waar de soort na 2000 nog meerdere malen is waargenomen (*Bos et al., 2006*). Ook de omgeving van de Universiteit Twente wordt genoemd. Tijdens het Faunaonderzoek in 2007 is de soort twee keer aangetroffen op de Lonnekerberg en één keer bij het Lonnekermeer. Het gaat om bekende vliegplaatsen waar jaarlijks één tot vier exemplaren worden waargenomen (*Van der Sluis, 2008*).

Van de soort is bekend dat er doorgaans maar één vlinder op een vliegplaats wordt gezien (*Bos et al., 2006*). Het feit dat de soort wordt aangemerkt als weinig mobiel en de aanwezigheid van potentieel geschikt leefgebied in de vorm van vochtige loofbossen, bosranden en wilgenstruwelen, maakt het zeer waarschijnlijk dat binnen Zuidkamp sprake is van een (kleine) populatie. Met name de natte graslanden en wilgenzomen aan de oost- en noordzijde van het gebied vormen een geschikt biotoop. Aanwezigheid van deze soort vraagt daarom om de nodige aandacht bij de voorgenomen ontwikkelingen.

4.10 Libellen

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van libellen is gebruik gemaakt van de atlas ‘De Nederlandse Libellen’ (*Kalkman et al., 2002*) en het Faunaonderzoek van Landschap

Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van het Faunaonderzoek uit 2007 zijn aan de verspreidingskaarten in de bijlagen toegevoegd.

Totale onderzoeksgebied
De strikt beschermde gevlekte witsnuitlibel komt voor in en rond het Lonnekermeer. Het is een typische soort van ongestoorde, verlandende laagveenmoerassen. Op de zandgronden komen kleine populaties voor in gebufferde, rijk begroeide plassen en vennen. In sommige jaren kunnen op veel plaatsen zwervende dieren worden aangetroffen. De waarnemingen van gevlekte witsnuitlibel rond de Vliegveldstraat hebben vermoedelijk betrekking op rondzwervende dieren. De waterelementen binnen het onderzoeksbied en binnen het Vliegveld in het bijzonder, vormen geen geschikt biotoop voor deze vrij kritische soort.
Van de groep van overige beschermde libellensoorten zijn uit de regio alleen waarnemingen bekend van de oostelijke witsnuitlibel en noordse winterjuffer. Van de noordse winterjuffer dateert de laatste waarneming uit 1974 (*Van der Sluis, 2008*). De waarnemingen van oostelijke witsnuitlibel zijn gedaan rond het Lonnekermeer in 1961, 1982 en voor het laatst in juni 1983 (*database Waterschap Regge en Dinkel, 2010*). Aanwezigheid van deze soorten binnen het onderzoeksgebied is niet waarschijnlijk door het ontbreken van recente waarnemingen in de omgeving en de afwezigheid van geschikt biotoop.

4.11 Overige fauna

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van de overige fauna is gebruik gemaakt van het Faunaonderzoek van Landschap Overijssel (*Van der Sluis, 2008*). Er is tot zover bekend geen aanvullende informatie voorhanden over voorkomen en verspreiding van andere dan al eerder beschreven beschermde soorten.

Totale onderzoeksgebied

Kale rode bosmier
Van de kale rode bosmier is een nesthoop aan de noordzijde van het Vliegveld aangetroffen. Het is mogelijk dat deze vrij algemene soort op een aantal plaatsen over het hoofd is gezien, met name in percelen met naaldbos. Ook de licht beschermde en vrij algemene behaarde rode bosmier en zwartrugbosmier kunnen binnen het onderzoeksgebied worden verwacht, al zijn ze niet vastgesteld.

Wijngaardslak
De wijngaardslak is een licht beschermde soort die leeft op een kalkrijke, vochtige bodem met een vaak rijke plantengroei. De soort komt met name voor in bosranden, wegranden, parken, tuinen en in het duingebied. De soort is bekend uit de omgeving van Enschede en kan, gelet op aanwezig biotoop, ook binnen het onderzoeksgebied voorkomen (*Gmelig Meyling et al., 2009*).

4.12 Flora

Bureaustudie
Bij de analyse van de resultaten ten aanzien van flora is gebruik gemaakt van de databases van de Provincie Overijssel, Waterschap Regge & Dinkel en Landschap Overijssel en de flora- en faunaonderzoeken van het Vaneker (*Eelerwoude, 2004 en 2010*). De floradata uit de database van Landschap Overijssel heeft in hoofdzaak betrekking op de eigen natuurterreinen van het Landschap en is om die reden vooral aanvullend gebruikt bij de analyse.

Deelgebieden Vaneker, Prins Bernhardkamp en Overmaat
Met uitzondering van de vondst van een groeiplaats van tongvaren net buiten Overmaat zijn er buiten het deelgebied Vliegveld geen beschermde of Rode Lijst-soorten aangetroffen. Tijdens het onderzoek in 2004 in Zuidkamp zijn ook geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Ook uit de databases van de provincie en het waterschap zijn geen waarnemingen van beschermde en/of Rode lijst-soorten bekend. Bij de nu volgende analyse en beschrijving beperken we ons daarom tot de omgeving van het Vliegveld en de Vliegveldstraat.

Deelgebied Vliegveld
Tabel 11 geeft een overzicht van alle beschermde en Rode Lijst-soorten die in 2010 zijn vastgesteld, aangevuld met soorten binnen het onderzoeksgebied en de omringende natuurterreinen uit de databases van de Provincie Overijssel en Waterschap Regge & Dinkel. Uit deze informatie komen nog eens 10 soorten naar voren die in een recent verleden binnen het onderzoeksgebied zijn vastgesteld en op de Rode Lijst staan, dan wel beschermd zijn in de Flora- en faunawet. Het gaat om blonde zegge, bruine snavelbies, draadgentiaan, echte guldenroede, eenarig wollegras, gewone vogelmelk (tabel 1, Flora- en faunawet), klein glidkruid, kruipend moerasscherm (tabel 3, Flora- en faunawet), stijve waterweegbree en wijdbloeiende rus. Genoemde soorten worden kort besproken. Tevens wordt stilgestaan bij waarnemingen uit deze databases van brede wespenorchis, gewone dotterbloem, grasklokje, kleine maagdenpalm, kleine zonnedauw, koningsvaren, slanke sleutelbloem, stijve ogentroost en wilde gagel.

Blonde zegge
Blonde zegge is in 2003 vastgesteld in een hooilandje in het Hartjesbos, nabij de Vliegveldstraat. Dit hooilandje is in het (recente) verleden geplagd en kent een soortenrijke vegetatie. De vegetatie die hier voorkomt is typerend voor Dotterbloemhooiland, Natte heide en Blauwgrasland.

Brede wespenorchis
Uit de databank van Waterschap Regge en Dinkel is één groeiplaats bekend geworden: nabij bij de ingang van het vliegveld (2008).

Bruine snavelbies
Deze soort van natte en vochtige heide is in 2004 vastgesteld in een hooilandje in het Hartjesbos, nabij de Vliegveldstraat. Dit hooilandje is in het (recente) verleden geplagd en kent een soortenrijke vegetatie. De vegetatie die hier voorkomt is typerend voor Dotterbloemhooiland, Natte heide en Blauwgrasland. Bruine snavelbies staat vooral op plagplekken, droogvallende oevers van vennen en wissels van reeën door de hei. In een aangrenzend heideterrein is deze soort in 2010 ook aangetroffen. Deze groeiplaats ligt echter buiten de begrenzing van het onderzoekgebied.

Foto 5. Gevlekte orchis op Vliegveld (G. Lubbers, 2010).

Draadgentiaan
In 1997 en 1998 is deze soort in een bermgreppel naast de Vliegveldstraat, grenzend aan het Hartjesbos waargenomen. De soort is karakteristiek voor matig voedselrijke, 's winters geïnundeerde plaatsen op venig zand en leem.

Echte guldenroede
Deze soort van boszoomvegetaties is in 1997 langs de Ledeboerweg aangetroffen. In 1998 is langs een zandweg nabij de Ledeboerweg nog een groeiplaats vastgesteld. De in totaal drie groeiplaatsen liggen in het noordelijkste puntje van het onderzoekgebied. Buiten deze begrenzing zijn groeiplaatsen hoofdzakelijk aangetroffen op de Lonnekerberg en in het Snijders- en Schaddenveld aan de noordzijde van het onderzoekgebied.

Eenarig wollegras
Deze soort van hoogvenen, vennen en berkenbroekbossen is in 2006 langs de Weerselose Weg aangetroffen op twee groeiplaatsen.

Deze groeiplaatsen grenzen aan het gebied De Wildernis, dat ten westen van de Weerselose Weg ligt. Hier liggen verspreid drie groeiplaatsen.

Gewone dotterbloem
Uit de databank van Waterschap Regge en Dinkel blijkt dat gewone dotterbloem op twee locatie in het onderzoekgebied voorkomt: A-watergang nabij de Weerselose Weg (ook in 2010 aangetroffen) en een sloot bij de ingang van het vliegveld. Bij de provincie Overijssel zijn twee groeiplaatsen bekend geworden uit 2008: hooilandje in het Hartjesbos (2002-2004) en sloot langs zandweg tussen de Weerselose Weg en het vliegveld (1993).

Gewone vogelmelk
Gewone vogelmelk is in 2005 binnen de begrenzing van het onderzoekgebied aangetroffen. Zij is toen aangetroffen langs de spoorbaan ter hoogte van de Vliegveldstraat. Daarnaast zijn in de periode 1993-2003 nog negen groeiplaatsen vastgesteld in de omgeving van het onderzoekgebied.

Grasklokje
In de ruime omgeving van het onderzoekgebied kwam het grasklokje verspreid voor in de periode 1993-2005.

Klein glidkruid
Van het klein glidkruid zijn twee groeiplaatsen bekend geworden binnen de begrenzing van het onderzoekgebied. Zij is hier in de jaren 1996 en 1998 aangetroffen aan de oostzijde van het vliegveld. In die omgeving zijn nog eens negen groeiplaatsen buiten het onderzoekgebied vastgesteld in de periode 1994-2004.

Kleine maagdenpalm
Kleine maagdenpalm kwam in 2005 aan de oostzijde van het onderzoekgebied en in 2010 op vliegveld voor aan oostzijde. Omdat beide groeiplaatsen in de nabije omgeving van gebouwen voorkomen, betreft het waarschijnlijk uit tuinafval ontstane groeiplaatsen.

Kleine zonnedauw
Deze soort is uitsluitend vastgesteld in het hooiland/plagveld in het Hartjesbos nabij de Vliegveld straat. Uit de databank van de provincie Overijssel blijkt dat zij hier in de periode 1999-2004 aanwezig was. In 2010 is zij hier opnieuw vastgesteld.

Koningsvaren
Langs een beekje aan de zuidkant van het vliegveld in de Grefteberghoek stond koningsvaren in 2008 over een lengte van ongeveer 200 meter (*database Waterschap Regge en Dinkel*).

Kruipend moerasscherm
Deze zeldzame soort is op drie locaties op het vliegveld vastgesteld in 2006. Eén groeiplaats betreft een 'klein gegraven plasje' (ipi-code 345 in de database van de provincie; waarschijnlijk een poel) in een bosgebied en beide andere waarnemingen betreffen een struweel of singel nabij de Grote baan.

Slanke sleutelbloem
In 2008 is langs een beekje in de Grefteberghoek een populatie ontdekt over een lengte van ongeveer 500 meter (*database Waterschap Regge en Dinkel)*. Daarnaast is in 1980 een groeiplaats bekend geworden in de bufferzone van het onderzoekgebied aan de oostzijde van het vliegveld. Het betreft een greppel/bosrand in het deelgebied Bergsveld, aan de voet van de Lonnekerberg.

Stijve ogentroost
In de periode 1996-2005 zijn langs de Vliegveldstraat en de Weerselose Weg in totaal 11 groeiplaatsen gevonden. Op één groeiplaats na, lagen zij allen langs de Vliegveldstraat tussen het retentiebekken en het Hartjesbos (*database provincie Overijssel*).

Stijve moerasweegbree
In 2006 zijn er op het vliegveld drie groeiplaatsen vastgesteld van Stijve moerasweegbree. Deze lagen allen westelijk van de Grote baan.

Wijdbloeiende rus
In 1997 is deze soort van matig voedselrijke natte tot vochtige pioniersituaties aangetroffen op één groeiplaats langs de Grote baan op Vliegveld Twente.

Wilde gagel
In de periode 1993-2003 is wilde gagel op een drietal locaties aangetroffen binnen de begrenzing van het onderzoekgebied: in een ven

nabij het spoor in Natura2000-gebied 'Lonnekermeer', langs een klein bosven 150 meter ten zuidoosten hiervan (*database provincie Overijssel*) en op een open natte plek in een bosje tussen de Weerselose Weg en het vliegveld.

Rode Lijst-soorten en beschermde soorten in de omgeving van het Vliegveld
In tabel 11 zijn tevens een 19-tal soorten opgenomen die op de Rode Lijst staan, dan wel beschermd zijn, maar buiten het onderzoeksgebied zijn aangetroffen. Daarbij wordt opgemerkt dat we ons beperkt hebben tot de soorten uit de databases van de provincie en het waterschap. Het is waarschijnlijk dat deze lijst aanmerkelijk langer is wanneer ook de data uit de database van Landschap Overijssel erbij wordt betrokken. Het is echter niet de bedoeling om hierin volledig te zijn. De soorten zijn opgenomen om een beeld te geven van de soortenrijkdom in de omgeving en de potenties binnen het plangebied bij de realisatie van nieuwe natuur. De waarnemingen worden verder niet toegelicht.

Beschermde plantensoorten binnen het deelgebied Vliegveld
Zoals in paragraaf 3.12 is aangegeven zijn tijdens het veldonderzoek in 2010 binnen het Vliegveld in totaal 13 beschermde plantensoorten vastgesteld. Uit literatuurbronnen kunnen daar nog 2 soorten aan worden toegevoegd; kruipend moerasscherm en gewone vogelmelk.

De waarnemingen van beschermde soorten concentreren zich rond de Vliegveldstraat en in de bloemrijke graslanden waar een verschralingsbeheer wordt toegepast. Een aantal licht beschermde en vrij algemene soorten zoals brede wespenorchis, een soort van licht beschaduwde bosranden, is verspreid door het gebied aangetroffen en zal waarschijnlijk op meer plaatsen voorkomen dan nu zijn vastgesteld.

Kwelindicatoren
Bijzonder is de aanwezigheid van beschermde soorten als kleine zonnedauw en wilde gagel, soorten die indicatief zijn voor de aanvoer van schoon kwelwater. De groeiplaats op de Lonnekerberg ten noorden van Oostkamp is bijzonder florarijk. Naast kleine zonnedauw komen hier ook zeldzame soorten voor als moeraswolfsklauw, echt duizenguldenkruid en trekrus. De beschermde wilde gagel is aangetroffen op drie locaties langs de Vliegveldstraat. Ook uit de periode 1993-2003 zijn een drietal groeiplaatsen uit deze omgeving bekend. De soort groeit hier vooral in de venoevers waar de vegetatie kenmerkend is voor zure, voedselarme omstandigheden met zeldzame soorten als moerashertshooi, veenpluis, veelstengelige waterbies en vlottende bies.
Kwelindicatoren komen overigens op veel plaatsen binnen het Vliegveld voor. Zo is langs de steile ontwateringssloot aan de noordzijde veel veldrus aanwezig. Ook aan de voet van de Lonnekerberg in de omgeving van de Schietbaan komt veel veldrus voor. Aanwezigheid van deze soorten vormt een belangrijke indicatie waar kansen liggen om zeldzame kwelvegetaties te ontwikkelen.

Schraalgraslandsoorten
Voor de meeste graslanden op de voormalige vliegbasis vond de omzetting van landbouwgrond naar (schraler) grasland plaats in 1991. Sindsdien worden de graslanden jaarlijks één- tot tweemaal gemaaid waarbij het maaisel (grotendeels) wordt afgevoerd. Een vergelijking met de situatie uit 1991-1994 maakt al snel duidelijk dat het verschralingsbeheer zijn effect heeft gehad (*Van der Zee, 1995*). Al in 1995 werd geconcludeerd dat er een snelle ontwikkeling naar schraalgraslanden op gang was gekomen. Deze ontwikkeling heeft zich voortgezet, al valt wel op dat er plaatselijk sprake is van verruiging doordat niet op alle locaties het maaisel (tijdig) wordt afgevoerd. In de bloemrijke graslanden komen beschermde soorten voor als grasklokje, steenanjer, wilde tijm en wilde marjolein en op vochtige plaatsen een beschermde soort als rietorchis.

Heischrale vegetaties
Op een aantal, zeer voedselarme plaatsen hebben zich fraai heischrale vegetaties ontwikkeld met kritische soorten als kruipbrem, stekelbrem en borstelgras. Het gaat met name om droge heidevegetaties waarin struikhei domineert. Op plaatsen waar leem in de ondergrond aanwezig is, ontstaan vochtiger groeiplaatsen waarin ook dophei voorkomt.

Bosvegetaties
De bosflora binnen het deelgbied Vliegveld is over het algemeen weinig bijzonder. Opvallend is het talrijke voorkomen van wilde kam-

perfoelie, vooral rond de Lonnekerberg en de omgeving van de Vliegveldstraat. Dit verklaart ook de concentraties van kleine ijsvogelvlinder op beide locaties, die de eieren afzet op jonge scheuten van wilde kamperfoelie.

Omgeving Vliegveldstraat
De floristische waarden in de omgeving van de Vliegveldstraat concentreren zich in en rond de aangrenzende heide- en natuurterreinen zoals het Hartjesbos. Hier komen beschermde soorten voor als jeneverbes, wilde gagel en kleine zonnedauw en Rode Lijst-soorten als moerasherthooi, vlottende bies en moeraswolfsklauw. Het voorkomen van enkele beschermde koningsvarens en een rode lijst-soort als dubbelloof wijst op de aanwezigheid van oude bosbodems in combinatie met steilranden en/of wallichamen.
Ook de bermflora bestaat uit heischrale soorten als kleine leeuwetand, pilzegge, stijve ogentroost, struik- en dophei. Op veel plaatsen is sprake van vochtige groeiplaatsomstandigheden waar soorten als echte koekoeksbloem, moerasrolklaver en wilde bertram groeien. De aanwezigheid van herthoornweegbree, een zoutminnende soort, wijst op het gebruik van strooizout.

4.13 Samenvatting

Tabel 13 geeft een totaaloverzicht van de onderzoeksresultaten. De in 2010 vastgestelde soorten zijn aangevuld met beschermde soorten die op basis van literatuurgegevens binnen het onderzoeksgebied aanwezig (kunnen) zijn. Per soort wordt de beschermingsstatus weergegeven en de status op de betreffende Rode Lijst.

		aangetroffen in (met jaartal):		status	
soort	**wetenschappelijke naam**	**onderzoekgebied**	**omgeving**	**Ffwet**	**RL**
Bevertjes*	Briza media	2010			kw
Borstelgras	Nardus stricta	2010			ge
Bosdroogbloem	Gnaphalium sylvaticum	2010			ge
Brede w espenorchis	Epipactis helleborine	2010		tabel 1	
Dubbelloof	Blechnum spicant	2010			ge
Dw ergviltkruid	Filago minima	2010			ge
Gew one dotterbloem	Caltha palustris ssp. palustris	2010	2005	tabel 1	
Grasklokje	Campanula rotundifolia	2010	2005	tabel 1	
Jeneverbes	Juniperus communis	2010	2003	tabel 2	ge
Klein blaasjeskruid	Utricularia minor	2010			kw
Kleine maagdenpalm*	Vinca minor	2010	2008	tabel 1	
Kleine zonnedauw	Drosera intermedia	2010	2007	tabel 2	ge
Koningsvaren	Osmunda regalis	2010	1996	tabel 1	
Kruipbrem	Genista pilosa	2010			kw
Moershertshooi	Hypericum elodes	2010	2004		kw
Moerasw olfsklauw	Lycopodium inundatum	2010	2004		kw
Rietorchis	Dactylorhiza majalis subsp. praeter	2010	2004	tabel 2	
Slanke sleutelbloem	Primula elatior	2010	2004	tabel 1	
Steenanjer*	Dianthus deltoides	2010	2005	tabel 2	kw
Stekelbrem	Genista anglica	2010			ge
Stijve ogentroost	Euphrasia stricta	2010	2004		ge
Tongvaren	Asplenium scolopendrium	2010		tabel 2	
Vlottende bies	Scirpus fluitans	2010	2003		kw
Wilde gagel	Myrica gale	2010	2003	tabel 2	ge
Wilde marjolein*	Origanum vulgare	2010			
Wilde tijm*	Thymus serpyllum	2010			be
Wondklaver*	Anthyllis vulneraria	2010			kw
Eenarig w ollegras	Eriophorum vaginatum	2006	2006		kw
Kruipend moerasscherm	Apium repens	2006		tabel 3	be
Gew one vogelmelk	Ornithogalum umbellatum	2005	2003	tabel 1	
Bruine snavelbies	Rhynchospora fusca	2004	2007		ge
Blonde zegge	Carex hostiana	2003	2006		be
Draadgentiaan	Cicendia filiformis	1998			be
Echte guldenroede	Solidago virgaurea	1998	2005		kw
Klein glidkruid	Scutellaria minor	1998	2004		be
Stijve moerasw eegbree	Echinodorus ranunculoides	2006	2006		be
Wijdbloeiende rus	Juncus tenageia	1997	1997		be
Alpenrus	Juncus alpinoarticulatus subsp. alp		1996		ge
Bleke zegge	Carex pallescens		2003		kw
Dw ergvlas	Radiola linoides		2006		be
Fraai hertshooi	Hypericum pulchrum		2007		be
Gaspeldoorn	Ulex europaeus		1993		kw
Gevlekte orchis	Dactylorhiza maculata		2004	tabel 2	kw
Gew one veenbies	Trichophorum cespitosum subsp. germanicum		2010		ge
Gew one vleugeltjesbloem	Polygala vulgaris		2003		ge
Grondster	Illecebrum verticillatum		1996		ge
Klein w arkruid	Cuscuta epithymum		2007		kw
Klein w intergroen	Pyrola minor		2006		be
Klokjesgentiaan	Gentiana pneumonanthe		2006	tabel 2	ge
Liggende vleugeltjesbloem	Polygala serpyllifolia		2004		kw
Muurhavikskruid	Hieracium murorum		2006		kw
Oeverkruid	Littorella uniflora		2004		be
Ondergedoken moerasscherm	Apium inundatum		1996		kw
Spits havikskruid	Hieracium lactucella		2006		eb
Waterlepeltje	Ludw igia palustris		1996		eb
Zw anebloem	Butomus umbellatus		2008	tabel 1	

* adventieve soort die op Vliegvled Tw ente mogelijk is ingeburgerd.

Tabel 11. Overzicht vastgestelde beschermde en Rode Lijst-plantensoorten binnen het onderzoeksgebied en in de omgeving (bronnen: databases Provincie Overijssel en Waterschap Regge & Dinkel.

	soort	FF-wet		Rode Lijst	aanw.	lit.
broedvogels	appelvink	tabel 2			x	
	boerenzwaluw	tabel 2	cat.5	ge	x	
	bonte vliegenvanger	tabel 2	cat.5		x	
	boomklever	tabel 2	cat.5		x	
	boomkruiper	tabel 2	cat.5		x	
	boomleeuwerik	tabel 2			x	
	bompieper	tabel 2			x	
	bosrietzanger	tabel 2			x	
	bosuil	tabel 2	cat.5		x	
	braamsluiper	tabel 2			x	
	buizerd	tabel 2	JR		x	
	ekster	tabel 2	cat.5		x	
	fazant	tabel 2			x	
	fitis	tabel 2			x	
	gaai	tabel 2			x	
	geelgors	tabel 2	*cat.5*		x	
	gekraagde roodstaart	tabel 2	cat.5		x	
	gele kwikstaart	tabel 2		ge	x	
	glanskop	tabel 2	cat.5		x	
	goudhaan	tabel 2			x	
	goudvink	tabel 2			x	
	grasmus	tabel 2			x	
	graspieper	tabel 2	*cat.5*	ge	x	
	grauwe vliegenvanger	tabel 2	cat.5	ge	x	
	groene specht	tabel 2	cat.5	kw	x	
	groenling	tabel 2			x	
	grote bonte specht	tabel 2	cat.5		x	
	grote lijster	tabel 2			x	
	havik	tabel 2	JR		x	
	heggemus	tabel 2			x	
	holenduif	tabel 2			x	
	houtduif	tabel 2			x	
	houtsnip	tabel 2			x	
	huismus	tabel 2	JR	ge	x	
	kauw	tabel 2			x	
	kievit	tabel 2			x	
	kleine bonte specht	tabel 2	cat.5		x	
	kleine plevier	tabel 2			x	
	kneu	tabel 2		ge	x	
	koolmees	tabel 2	cat.5		x	
	kuifmees	tabel 2			x	
	kwartel	tabel 2			x	
	matkop	tabel 2		ge	x	
	merel	tabel 2			x	
	nijlgans	tabel 2			x	
	paapje	tabel 2		be	x	
	patrijs	tabel 2		kw	x	
	pimpelmees	tabel 2	cat.5		x	
	putter	tabel 2			x	
	ransuil	tabel 2	JR	kw	x	
	roodborst	tabel 2			x	
	roodborsttapuit	tabel 2			x	
	scholekster	tabel 2			x	
	sperwer	tabel 2	JR		x	
	spreeuw	tabel 2	cat.5		x	
	staartmees	tabel 2			x	
	tjiftjaf	tabel 2			x	
	torenvalk	tabel 2	cat.5		x	
	tuinfluiter	tabel 2			x	
	turkse tortel	tabel 2			x	
	veldleeuwerik	tabel 2	*cat.5*	ge	x	
	vink	tabel 2			x	
	vuurgoudhaan	tabel 2			x	
	wielewaal	tabel 2		kw	x	
	wilde eend	tabel 2			x	
	winterkoning	tabel 2			x	
	witte kwikstaart	tabel 2			x	
	zanglijster	tabel 2			x	
	zwarte kraai	tabel 2	cat.5		x	
	zwarte mees	tabel 2	cat.5		x	
	zwarte roodstaart	tabel 2	cat.5		x	
	zwarte specht	tabel 2	cat.5		x	
	zwartkop	tabel 2			x	
dagvlinders & libellen	atalanta				x	
	bont zandoogje				x	
	boomblauwtje				x	
	bruin zandoogje				x	
	bruine vuurvlinder			kw	x	
	citroenvlinder				x	
	dagpauwoog				x	
	distelvlinder				x	
	geelsprietdikkopje				x	
	gehakkelde aurelia				x	
	gevlekte witsnuitlibel	tabel 3	HRL	be	x	
	groentje				x	
	groot dikkopje			ge	x	
	groot koolwitje				x	
	grote weerschijnvlinder			eb	x	
	heideblauwtje	tabel 2		ge	x	
	hooibeestje				x	
	icarusblauwtje				x	
	klein geaderd witje				x	
	klein koolwitje				x	
	kleine ijsvogelvlinder			be	x	
	kleine vos				x	
	kleine vuurvlinder				x	
	koevinkje				x	
	landkaartje				x	
	oranjetipje				x	
	zwartsprietdikkopje				x	

	soort	FF-wet		Rode Lijst	aanw.	lit.
flora	bevertjes			kw	x	
	borstelgras			ge	x	
	bosdroogbloem			ge	x	
	brede wespenorchis	tabel 1			x	
	dubbelloof			ge	x	
	dwergviltkruid			ge	x	
	gewone dotterbloem	tabel 1			x	
	gewone vogelmelk	tabel 1				x
	grasklokje	tabel 1			x	
	jeneverbes	tabel 2		ge	x	
	klein blaasjeskruid			kw	x	
	kleine maagdenpalm	tabel 1			x	
	kleine zonnedauw	tabel 2		ge	x	
	koningsvaren	tabel 1			x	
	kruipbrem			kw	x	
	kruipende moerasscherm	tabel 3	HRL	be		x
	moershertshooi			kw	x	
	moeraswolfsklauw			kw	x	
	rietorchis	tabel 2			x	
	slanke sleutelbloem	tabel 1			x	
	steenanjer	tabel 2		kw	x	
	stekelbrem			ge	x	
	stijve ogentroost			ge	x	
	tongvaren	tabel 2			x	
	vlottende bies			kw	x	
	wilde gagel	tabel 2		ge	x	
	wilde marjolein	tabel 2			x	
	wilde tijm			be	x	
	wondklaver			kw	x	
zoogdieren	aardmuis	tabel 1			x	
	baardvleermuis (spec.)	tabel 3	HRL		x	
	boommarter	tabel 3		kw		(x)
	bosmuis	tabel 1			x	
	bosspitsmuis (spec.)	tabel 1			x	
	bruine rat					x
	bunzing	tabel 1			x	
	das	tabel 3				(x)
	dwergmuis	tabel 1				x
	dwergspitsmuis	tabel 1			x	
	eekhoorn	tabel 2			x	
	egel	tabel 1			x	
	gewone dwergvleermuis	tabel 3	HRL		x	
	gewone grootoorvleermuis	tabel 3	HRL		x	
	haas	tabel 1			x	
	hermelijn	tabel 1		ge		x
	huismuis					x
	huissptsmuis	tabel 1			x	
	konijn	tabel 1			x	
	laatvlieger	tabel 3	HRL	kw	x	
	mol	tabel 1			x	
	ree	tabel 1			x	
	rosse vleermuis	tabel 3	HRL	kw	x	
	rosse woelmuis	tabel 1			x	
	ruige dwergvleermuis	tabel 3	HRL		x	
	steenmarter	tabel 2			x	
	veldmuis	tabel 1			x	
	vos	tabel 1			x	
	watersptsmuis	tabel 3		kw	x	
	watervleermuis	tabel 3	HRL		x	
	wezel	tabel 1				x
	wolelrat	tabel 1				x
amfibieën & reptielen	bastaardkikker	tabel 1			x	
	bruine kikker	tabel 1			x	
	gewone pad	tabel 1			x	
	heikikker	tabel 3	HRL			(x)
	kamsalamander	tabel 3	HRL	kw	x	
	kleine watersalamander	tabel 1			x	
	levendbarende hagedis	tabel 2		ge	x	
	poelkikker	tabel 3	HRL		x	
vissen & overig	bermpje				x	
	driedoornige stekelbaars				x	
	giebel				x	
	goudvis				x	
	kale rode bosmier	tabel 1			x	
	karper spec.				x	
	tiendoornige stekelbaars				x	
	wijngaardslak					(x)

Tabel 13. Totaaloverzicht van vastgestelde en mogelijk aanwezige beschermde soorten binnen het totale onderzoeksgebied.
(Flora- en faunawet : JR jaarrond-soort / cat.5 = categorie 5-soort / HRL : habitatrichtlijnsoort
(aanw.: vastgesteld in 2010 lit. : uit literatuurbronnen) (Rode lijst : eb ernstig bedreigd be bedreigd kw kwetsbaar ge gevoelig)

5. EFFECTENBEOORDELING EN MAATREGELEN

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten geconfronteerd met de voorngenomen ruimtelijke ontwikkelingen. Eerst worden de effecten op beschermde soorten op hoofdlijnen besproken en vervolgens uitgewerkt in tabel-vorm. De belangrijkste mitigerende en compenserende maatregelen worden aan het einde van het hoofdstuk toegelicht.

5.2 Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen

Uitgangspunt bij de effectenbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet vormt het op 14 december 2009 door de Enschedese gemeenteraad vastgestelde Structuurvisie Model B (*Kuenzli, juli 2009; verder aangeduid als 'de Structuurvisie'*). De 'Ruimtelijke Visie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving', versie juni 2010, is vastgesteld door de Provincie Overijssel en is in het kader van dit onderzoek gebruikt als achtergrondinformatie.

5.3 Het beschrijven van kansen en knelpunten vormt uitgangspunt bij de effectenbeoordeling

De Structuurvisie beschrijft op hoofdlijnen waar, welke gebiedsontwikkelingen (kunnen) plaatsvinden. Deze uitwerking op hoofdlijnen heeft als belangrijk voordeel dat vroegtijdig rekening kan worden gehouden met bestaande natuurwaarden, waardoor negatieve effecten op beschermde soorten (en mogelijke conflicten met de Flora- en faunawet), kunnen worden voorkomen en kansen voor flora en fauna optimaal kunnen worden benut. Een nadeel is echter dat in deze fase van het planproces de plannen nog onvoldoende concreet zijn om tot een afdoende toetsing in het kader van de Flora- en faunawet te komen. De in dit hoofdstuk uitgewerkte effectenbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet gaat daarom vooral in op knelpunten en oplossingsrichtingen. Het kaartkaartbeeld van model B zoals weergegeven in bijlage 2 vormt daarbij het uitgangspunt, samen met het kaartbeeld in bijlage 3, wat een eerste voorbeeld-uitwerking geeft van het gekozen model B. Er wordt min of meer uitgegaan van een 'worst case-scenario'. In de praktijk kunnen deze effecten meevallen omdat door planaanpassing en compensatie veel negatieve effecten zijn voorkomen. Vooraf-gaand aan een beoordeling van effecten wordt in de volgende paragraaf kort ingegaan op een aantal belangrijke aspecten uit de Flora- en faunawet.

5.4 Effecten op hoofdlijnen

In deze paragraaf wordt aan de hand van het kaartbeeld van de Structuurvisie in bijlage 2 ingegaan op de voorgenomen ontwikkelingen en mogelijke effecten op aanwezige beschermde flora en fauna. We beperken ons eerst tot een beschrijving van de hoofdlijnen. In paragraaf 5.5 zal aan de hand van overzichten meer in detail op de verschillende aspecten worden ingegaan. De ontwikkelingen rond de A1 die in het kaartbeeld van de Structuurvisie zijn weergegeven worden buiten beschouwing gelaten, omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het onderzoeksgebied. Dit geldt ook voor het braakliggende perceel langs de Oldenzaalsestraat dat overigens wel onderdeel uitmaakt van het onderzoeksgebied.

De ontwikkelingen binnen het onderzoeksgebied bestaan op hoofdlijnen uit:

1. Ontwikkeling van luchthavenvoorzieningen aan de noordzijde van het vliegveld inclusief verlenging van de start- en landingsbaan
2. Aanleg ontsluitingsweg ter hoogte van Vliegveldstraat naar A1
3. Realisatie van nieuwe, natte natuur (EHS) ten zuiden van het vliegveld
4. Realisatie van nieuwe woonfuncties aan de zuidzijde van de nieuwe EHS

5. Ontwikkeling bedrijvigheid en woonfuncties van De Strip
6. Ontwikkeling leisure en bedrijvigheid Oostkamp
7. Aanleg nieuwe ontsluitingswegen ten zuiden van Oostkamp
8. Ontwikkeling nieuwe woonfuncties en ontsluiting Prins Bernhardkamp
9. Ontwikkeling nieuwe woonfuncties en ontsluiting Kamp Overmaat
10. Realisatie en ontwikkeling woonfuncties en ontsluiting Zuidkamp in combinatie met versterking van groen en landschap.

Ontwikkeling 1. Noordzijde Vliegveld
De ontwikkeling van nieuwe luchthavenvoorzieningen ('Basis Noord' in de Structuurvisie, figuur 9) vormt feitelijk de meest omvangrijke stedelijke ontwikkeling binnen het onderzoeksgebied. Het huidige bosgebied inclusief

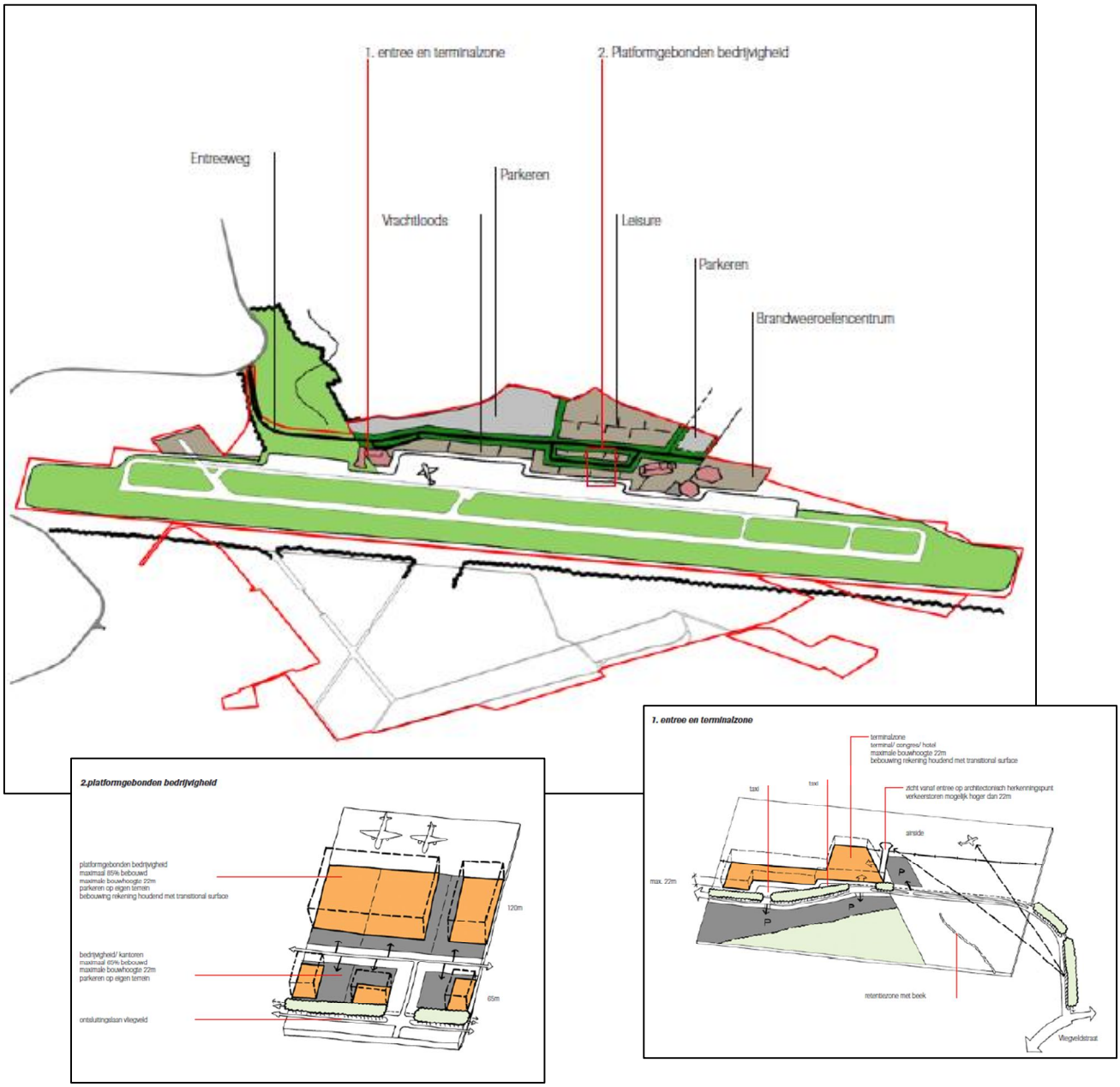

Figuur 9. Uitwerking plandeel 'Basis Noord' (Structuurvisie, juli 2009).

heideterreintjes, waterelementen en bebouwing komt te vervallen. Wel wordt langs de nieuwe hoofdontsluitingsweg een nieuwe groenstructuur geprojecteerd.
De ontwikkeling zal leiden tot verlies van leefgebied van vooral bos- en heidegebonden soorten. Daarnaast zal meer verstoring ontstaan door geluid, verlichting en (vlieg)verkeersbewegingen. Soorten van een groene, stedelijke omgeving zullen zich in het gebied (op termijn) vestigen dan wel handhaven. De verlenging van de start- en landingsbaan leidt met name aan de noordzijde tot een versmalling van de EHS, waardoor minder uitwisselings- en migratiemogelijkheden ontstaan voor diverse grondgebonden soorten.

Ontwikkeling 2. Ontsluitingsweg naar A1
De nieuwe aanleg, dan wel verbreding van de huidige Vliegveldstraat zal op beperkte schaal leiden tot een verlies aan bosareaal (bijlage

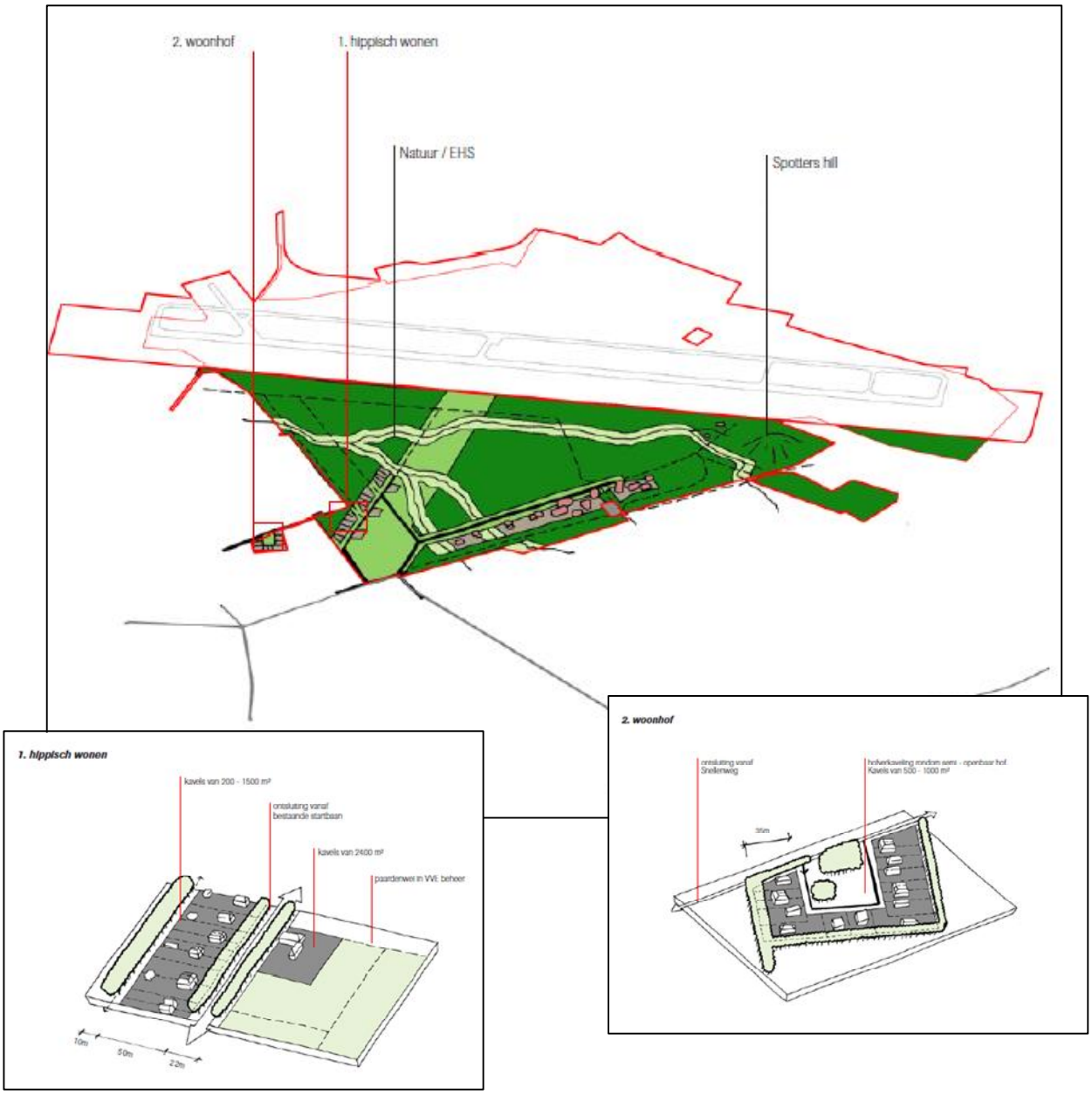

Figuur 10. Uitwerking plandeel Basis Zuid (midden) (Structuurvisie, juli 2009).

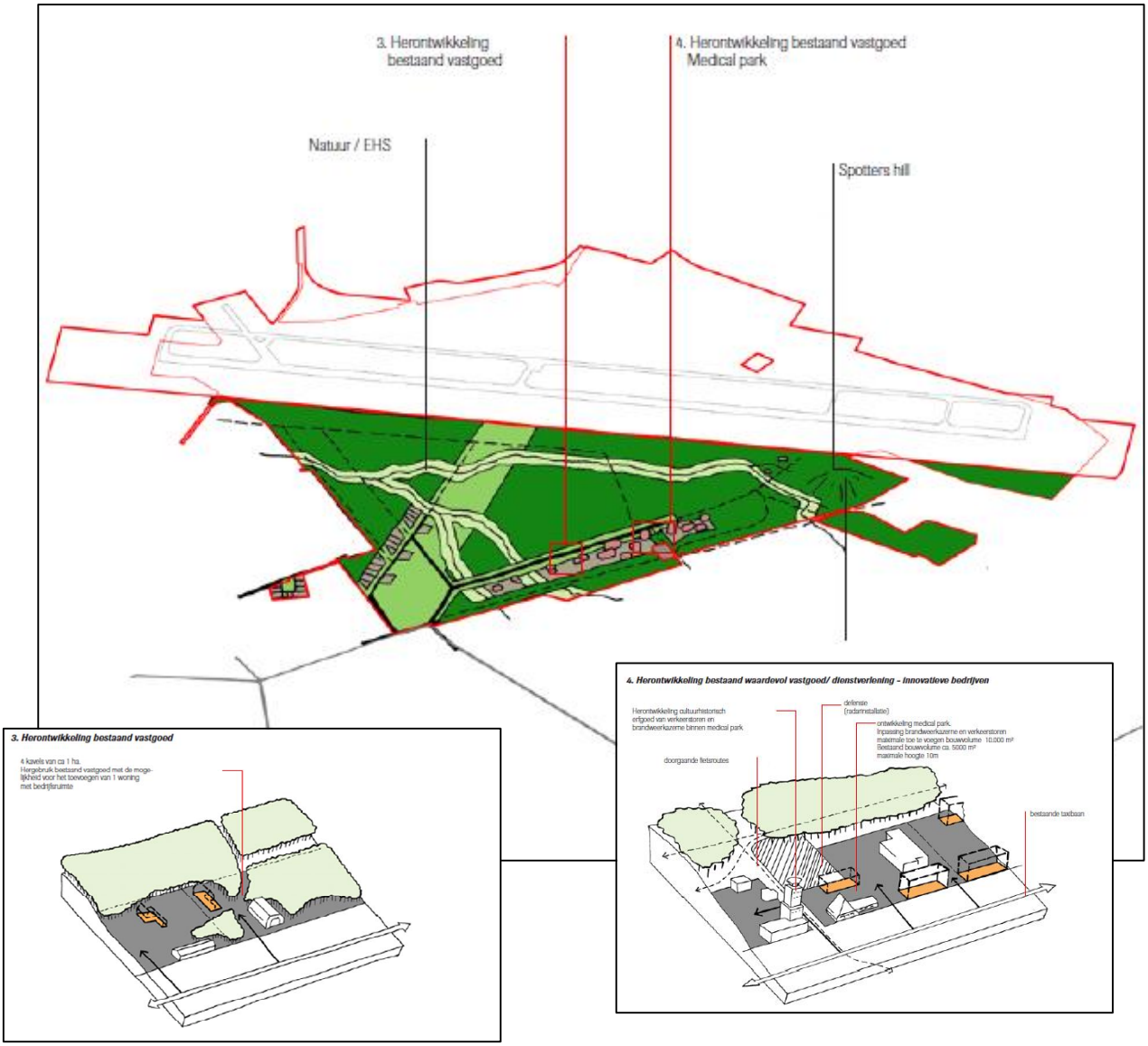

Figuur 11. Uitwerking plandeel Basis Zuid (Strip) (Structuurvisie, juli 2009)

3). Effecten worden vooral verwacht door een toename van de verkeersintensiteit waardoor meer verstoring en kans op sterfte onder fauna kan optreden. Bij verstoring gaat het niet alleen om geluid en beweging, maar ook om verlichting. Daarnaast kan een toename van verkeer leiden tot meer verzuring en vermesting van met name de voedselarme vennen, bos- en heidepercelen in de directe omgeving de Vliegveldstraat.

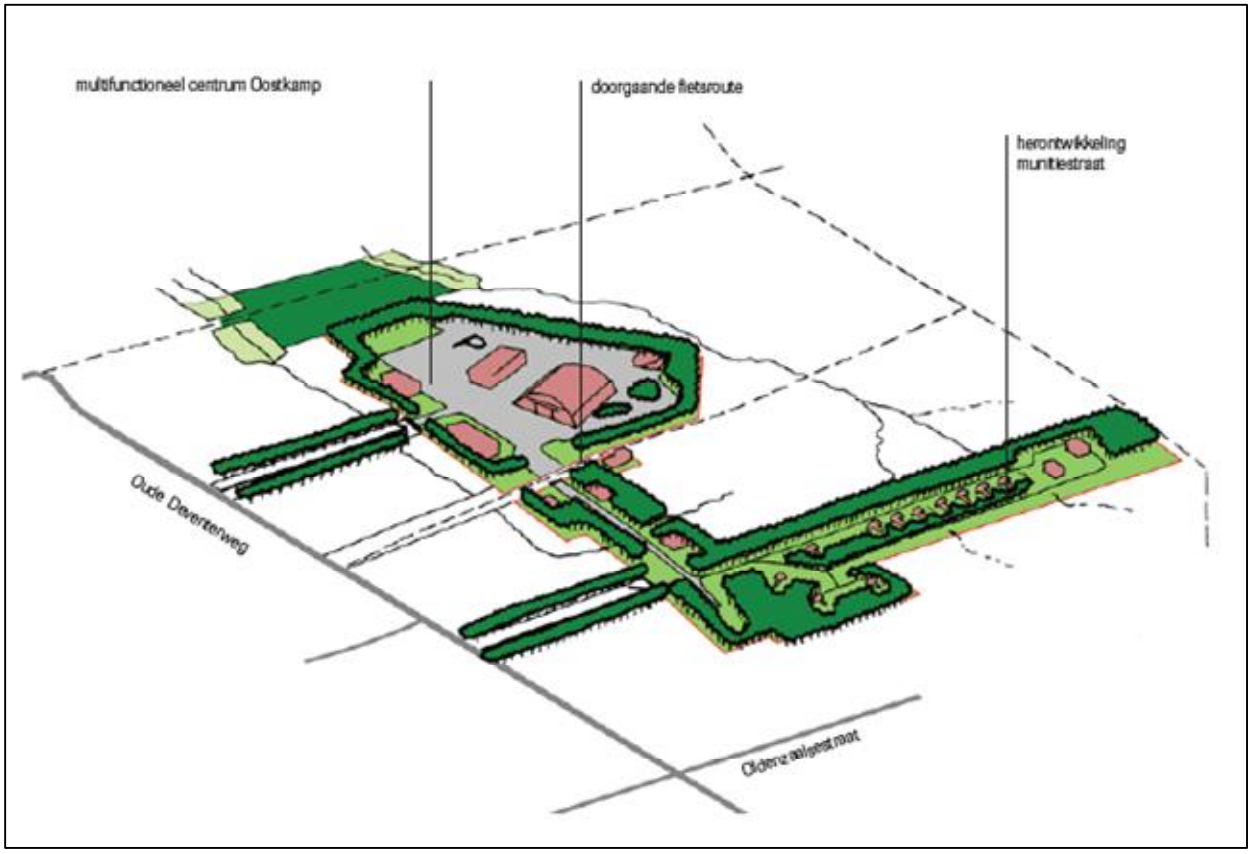

Figuur 12. Uitwerking plandeel Oostkamp (Structuurvisie, juli 2009).

Ontwikkeling 3. Nieuwe EHS
De realisatie van nieuwe natuur in het gebied aan de zuidkant van het huidige vliegveld ('Basis Zuid (midden)' in de Structuurschets, figuur 10) kan een belangrijk positief effect hebben op flora en fauna. Vooralsnog wordt gedacht aan een verdichting van het nu nog grotendeels open graslandgebied door laanbeplanting en bosaanplant. Tevens zal het bekensysteem worden hersteld, waardoor delen van het gebied aanzienlijk zullen vernatten. Bestaand bos en boselementen blijven gehandhaafd en worden ingepast. Met name het verdichten van het open gebied zal een onbedoeld negatief effect hebben op kritische graslandzangers als veldleeuwerik en graspieper en op diverse kritische en beschermde plantensoorten waaronder een grote groeiplaats met rietorchis. Voor bos- en watergebonden soorten is de ontwikkeling vooral positief door een toename van leefgebied en meer en betere uitwisselingsmogelijkheden tussen omliggende leefgebieden. Verwacht wordt dat de effecten op het jachtgebied van soorten als buizerd, havik, sperwer en torenvalk beperkt zijn. Enerzijds verdwijnt er open jachtterrein, anderzijds is er door de aanwezigheid van meer opgaand groen, meer dekking voor prooidieren zoals muizen en kleine vogelsoorten.

Ontwikkeling 4. Woonfuncties bij nieuwe EHS
Aan de zuidzijde van de nieuwe EHS zijn in beperkte mate nieuwe woonfuncties geprojecteerd ('Basis Zuid (midden) in de Structuurvisie, figuur 10). Naast verlies van leefgebied van soorten die nu leven in het open grasland is een toename van verstoring te verwachten door geluid, betreding, (verkeers)bewegingen en verlichting. Dit geldt met name voor de aangrenzende nieuwe EHS die door de keuze voor deze nieuwe woonlocatie ook nog eens

aanzienlijk versmald wordt. Negatieve effecten kunnen ook optreden op het direct aan de woonzone grenzende beeksysteem door vervuiling, betreding en wateronttrekking (voor beregening van tuinen etc.).

Ontwikkeling 5. De Strip
In de huidige situatie worden de gebouwen en voorzieningen (wegen, parkeerplaatsen etc.) in De Strip niet of nauwelijks gebruikt ('Basis Zuid' in figuur 11). Door de ontwikkeling van nieuwe bebouwing gaat in beperkte mate leefgebied verloren van met name bosrandgebonden soorten. De kap is naar verwachting beperkt tot enkele randen. De situering van de ontwikkelingslocaties kan, afhankelijk van de uiteindelijke vorm en gebruiksintensiteit, een grote barrière vormen voor de uitwisselingsmogelijkheden van fauna tussen de nieuwe EHS en de aangrenzende Lonnekerberg. Daarnaast zijn effecten te verwachten door een toename van verstoring door geluid, (verkeers)bewegingen, betreding en verlichting. Dit zal vooral effect hebben op kritische bosgebonden soorten en op nachtactieve soorten zoals vleermuizen op en rond de Lonnekerberg.
Functieverandering van bestaande bebouwing kan effect hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen. Tot slot is er een toename van sterfte in de omgeving van de Strip te verwachten door een toename van verkeer, met name op kikkers en padden tijdens de voorjaarstrek en kleine zoogdieren zoals eekhoorn.

Ontwikkeling 6. Oostkamp
In het deelgebied Oostkamp is voorzien in de ontwikkeling van nieuwe bedrijvigheid en leisure (figuur 12). Door de ontwikkelingen gaat mogelijk leefgebied van bosrandgebonden soorten verloren zoals boompieper en geelgors en zal meer verstoring ontstaan door geluid en betreding. Aan de noordzijde van Oostkamp (Munitiestraat in figuur 12) is sprake van kwetsbare kwelvegetaties met soorten als moeraswolfsklauw en de beschermde kleine zonnedauw. Hier komt ook de levendbarende hagedis voor. Ruimtelijke ontwikkelingen in deze omgeving kunnen leiden tot verdroging, verrijking en verruiging. Deze effecten zijn deels al zichtbaar in de verruigde bermvegetaties rond de bunkers waar al een functieverandering heeft plaatsgevonden, ondermeer door de aanwezigheid van grote brandnetel. De oorzaak is onduidelijk. Een toename van verkeer vergroot ook de kans op verkeerssterfte bij een kritische soort als levendbarende hagedis. Functieverandering van bestaande bebouwing kan effect hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen, evenals een toename van verlichting. Afhankelijk van de uiteindelijke locaties en omvang kan verdichting van het gebied door bebouwing en de aanleg van nieuwe wegen een barrière vormen voor uitwisselingsmogelijkheden van fauna tussen de nieuwe EHS en de Lonnekerberg.

Ontwikkeling 7. Ontsluiting Oostkamp
Het versterken van de laanstructuren in de omgeving van de Oude Deventerstraat kan een belangrijke verbetering betekenen voor de uitwisselingsmogelijkheden voor met name vleermuizen (figuur 12). Negatieve effecten zijn te verwachten door een toename van verkeersbewegingen en een verhoogde sterftekans door aanrijdingen. Daarnaast zal meer verstoring ontstaan door geluid, betreding en verlichting. In de omgeving zijn echter maar in beperkte mate natuurwaarden vastgesteld. Wel beperkt de ontwikkeling van de nieuwe ontsluitingswegen de uitwisselingsmogelijkheden voor fauna tussen de zuidzijde van de Lonnekerberg en de omgeving (barrièrewerking).

Ontwikkeling 8. Prins Bernhardkamp
De ontwikkelingen binnen Prins Bernhardkamp ('Prins Bernhardpark' in de Structuurvisie, figuur 13) zijn in vergelijking met ontwikkelingen binnen de andere gebieden beperkt tot enkele nieuwe bouwkavels en het ontwikkelen van in hoofdzaak bestaande ontsluitingswegen. Verlies van leefgebied van bosgebonden soorten is beperkt. Wel is er sprake van een toename van verstoring door (verkeers)bewegingen, betreding, geluid, verlichting en mogelijk ook door functiewijzingen op vleermuisverblijven in gebouwen. Dat geldt ook voor vleermuisverblijven in boomholten bij eventuele kap. Afhankelijk van de uiteindelijke locatiekeuze en de verkeersintensiteit kan er meer sterfte optreden met name van amfibieën tijdens de paddentrek. De poel met de strikt beschermde kamsalamander en poelkikker lijkt in de plannen ongewijzigd aanwezig te blijven. Wel is door omvorming van bospercelen mogelijk sprake van verlies van overwinteringsbiotoop van amfibieën en salamanders.

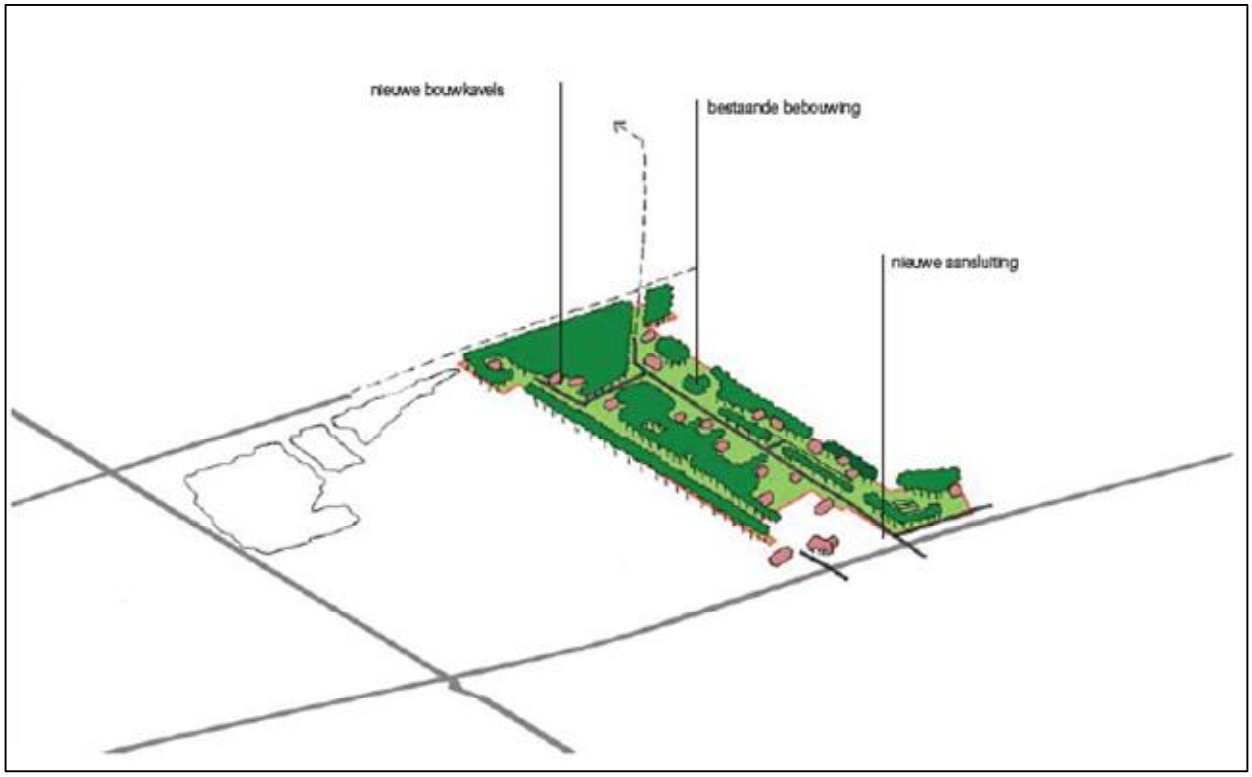

Figuur 13. Uitwerking plandeel Prins Bernhardkamp. (Structuurvisie, juli 2009).

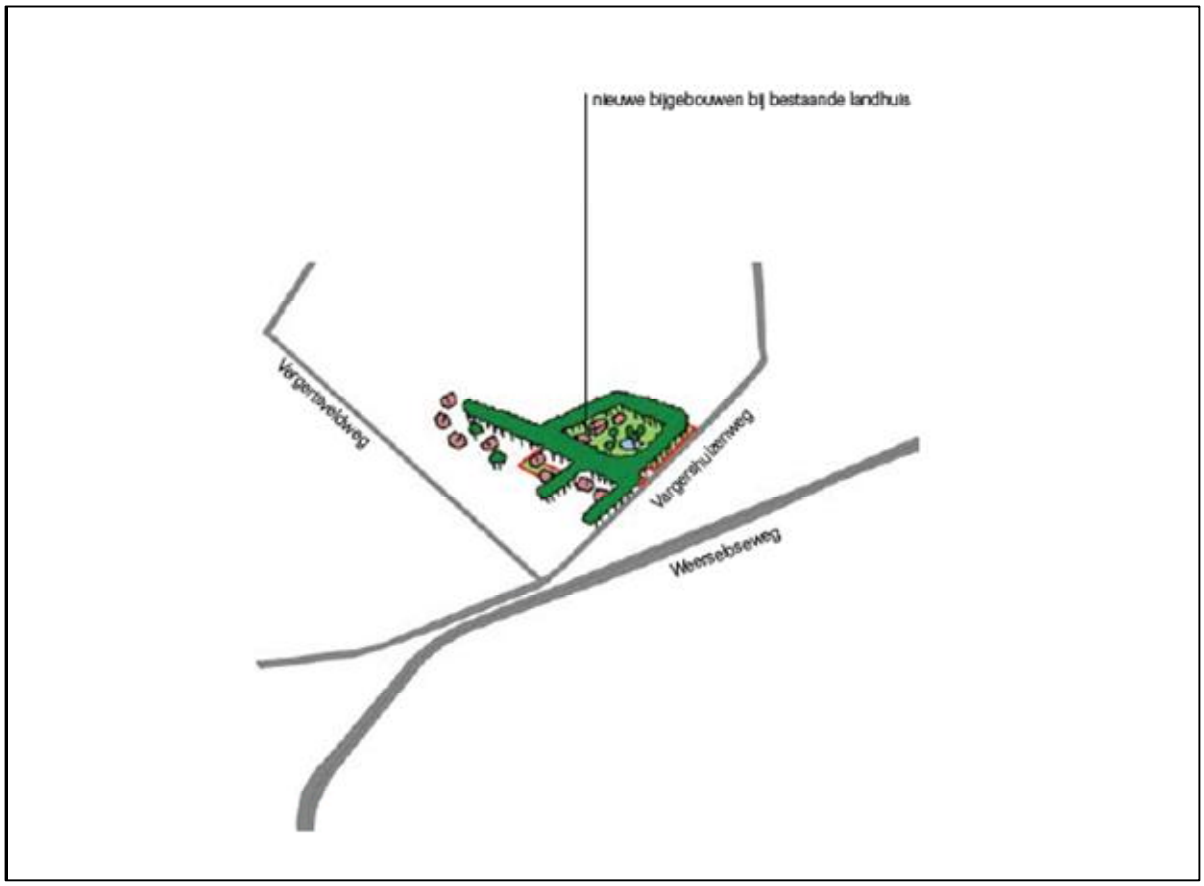

Figuur 14. Uitwerking plandeel Kamp Overmaat (Structuurvisie, juli 2009).

Ontwikkeling 9. Kamp Overmaat
Kamp Overmaat vormt het kleinste deelgebied. De ontwikkelingen hier bestaan uit de bouw van enkele nieuwe bijgebouwen ten koste van het areaal aan met name bos en bosgebonden soorten (figuur 14). De vijver blijft vooralsnog ongewijzigd aanwezig. Negatieve effecten zijn beperkt en bestaan mogelijk uit een verlies aan overwinteringsbiotoop voor amfibieën. Afhankelijk van de uiteindelijke vormgeving kan ook meer verstoring ontstaan op de omgeving door geluid, verlichting en betreding. Een functiewijziging van bestaande bebouwing kan effect hebben op vleermuizen en gebouwbewonende vogelsoorten zoals huismus.

Ontwikkeling 10. Zuidkamp
Woningbouw en het verbeteren van de ontsluitingsmogelijkheden binnen Zuidkamp zullen leiden tot een verlies aan en versnippering van leefgebied van vooral bosgebonden soorten (figuur 15). Anderzijds vormt de ontwikkeling van nieuw bos en herstel van de beekomgeving een ontwikkeling die vooral een positieve bijdrage levert aan de gebiedsontwikkeling. Veel hangt echter af van het 'maatwerk' van de ruimtelijke ontwikkelingen en de inpassing van bestaande natuurwaarden. De ontwikkeling van nieuwe woonfuncties zal naar verwachting wel leiden tot een toename van het nu nog extensieve gebruik van het gebied. Daardoor zal er meer verstoring ontstaan door betreding, geluid, verlichting en (verkeers)bewegingen. Ook de kans op sterfte door verkeer neemt toe. Een bijzonder aandachtspunt zijn mogelijke effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen en (broed)vogels bij functiewijziging en renovaties van bestaande bebouwing.

Figuur 15. Uitwerking plandeel Zuidkamp (Structuurvisie, juli 2009).

5.5 Effecten per deellocatie

In verband met de overzichtelijkheid en daarmee ook de leesbaarheid van deze rapportage is ervoor gekozen om de specifieke effecten per deellocatie uit te werken in tabelvorm.

Per ontwikkeling worden de belangrijkste knelpunten en oplosrichtingen weergegeven. In de volgende paragraaf worden een aantal mitigerende en compenserende maatregelen toegelicht. Uiteraard hebben de voorgenomen ontwikkelingen zowel in positieve als negatieve zin een effect op aanwezige beschermde planten- en diersoorten. In de overzichten beperken we ons tot de relevante soorten in het kader van de Flora- en faunawet, op een aantal punten aangevuld met soorten van de Rode Lijst. Voor soorten die tussen haakjes zijn vermeld geldt het betreffende knelpunt slechts in beperkte mate.

			oplossingen	
	knelpunten	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
ontwikkeling 1. Noordzijde Vliegveld	verlies leefgebied heidegebonden soorten	levendbarende hagedis	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied
		heideblauwtje	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied
		roodborsttapuit		aanleg nieuw leefgebied
	verlies leefgebied bosrand- en struweelsoorten	geelgors		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		boompieper		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		kneu		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		(braamsluiper)		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
	verlies leefgebied bossoorten	eekhoorn		aanleg nieuw bos
		gekraagde roodstaart		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		glanskop		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		grote bonte specht		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		havik		aanleg nieuw bos
		kleine bonte specht		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		matkop		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw nat loofbos
	verlies leefgebied amfibieen	kamsalamander	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied, herstel bestaand leefgebied (poelen)
		poelkikker	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied, herstel bestaand leefgebied (poelen)
	(mogelijk) verlies groeiplaats(en)	kruipende moerasscherm	verplanten	aanleg nieuwe groeiplaatsen
	versmalling (barrièrewerking) EHS noordzijde start- en landingsbaan	grondgebonden fauna		versmalling compenseren door aankoop en aanleg nieuwe natuur ter plaatse
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	boerenzwaluw		aanbieden kunstnesten, begrazing terreindelen
		buizerd		aanleg nieuw bos
		huismus		aanbieden nestkasten, aanleg erfbeplanting rond nieuwe gebouwen
		torenvalk		aanbieden nestkasten, aanleg nieuwe natuur (open terrein)
		gewone grootoorvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe overwinteringslocaties (bunkers, trafogebouwen)
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving

			oplossingen	
	knelpunten	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
ontwikkeling 2. Ontsluitingsweg naar A1	verlies leefgebied bos(rand)soorten	diverse soorten		aanleg nieuw(e) bos(randen)
	toename stikstofdepositie in voedselarme vennen	diverse soorten (met name planten, amfibieën)	aanleg strook bos als buffer	aanleg nieuw leefgebied in omgeving
	toename sterftekans door verkeer	amfibieen (alle soorten)	aanleg paddentunnels en -schermen	
		overige soorten	aanleg faunavoorziening (en), verlagen maximumsnelheid	
		vleermuizen	aanleg 'hop-overs' op kruising belangrijke vliegroutes	
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	
	(mogelijk) verlies groeiplaats(en)	wilde gagel	verplanten	aanleg nieuwe groeiplaatsen
		koningsvaren	verplanten	aanleg nieuwe groeiplaatsen
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	ransuil		aanleg nieuw bos

			oplossingen	
ontwikkeling 3. Nieuwe EHS	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies (open) leefgebied bij aanplant opgaande beplantingen	veldleeuw erik		compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		graspieper		compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		(gele kw ikstaart)		compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		dagvlinders (o.a. bruine vuurvlinder, hooibeestje)		herinrichting omliggende landbouw gronden; extensivering en verschraling
	verlies groeiplaatsen bij omvorming graslanden	rietorchis	verplanten	aanleg nieuw e groeiplaatsen
		w ilde marjolein	verplanten	aanleg nieuw e groeiplaatsen
		(steenanjer)	verplanten	aanleg nieuw e groeiplaatsen
		overige flora (o.a. diverse Rode Lijst-soorten)		aanleg nieuw e groeiplaatsen
	verlies leefgebied bij omvorming huidige situatie	gew one dw ergvleermuis	handhaven laanstructuur (en vliegroute) langs Grefteberghoekw eg	evt. aanleg nieuw e laanstructuur
		baardvleermuis	handhaven laanstructuur (en vliegroute) langs Grefteberghoekw eg	evt. aanleg nieuw e laanstructuur
	vernatting; verlies leefgebied droogteminnende soorten	levendbarende hagedis	w egvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied
		flora (b.v. stekelbrem, kruipbrem)		aanleg nieuw e groeiplaatsen

			oplossingen	
ontwikkeling 4. Woonfuncties bij nieuwe EHS	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies leefgebied grasland gebonden soorten	veldleeuw erik	handhaven open karakter graslanden	compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		graspieper	handhaven open karakter graslanden	compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		rietorchis	handhaven open karakter graslanden	compensatie leefgebied niet mogelijk: planaanpassing !
		dagvlinders (o.a. bruine vuurvlinder, hooibeestje)	handhaven open karakter graslanden	herinrichting omliggende landbouw gronden; extensivering en verschraling
	versmalling (barrièrew erking) van oppervlak huidige graslanden en nieuw e natuur (EHS)	grondgebonden fauna		versmalling compenseren door aankoop en aanleg nieuw e natuur ter plaatse
	verlies vaste rust- en	huismus		aanbieden nestkasten, aanleg erfbeplanting rond nieuw e gebouw en
	vervuiling en verstoring nieuw e EHS door verlichting, geluid en betreding	flora en fauna (alle soorten)	bij planuitw erking van nieuw e EHS bufferzone creëren	

			oplossingen	
ontwikkeling 5. De Strip	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies leefgebied bos(rand)soorten	geelgors		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		boompieper		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		kneu		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		(braamsluiper)		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
	verlies leefgebied heide- en schraal graslandsoorten	levendbarende hagedis		aanleg nieuw leefgebied
		dagvlinders (o.a. groentje, bruine vuurvlinder)		aanleg nieuw leefgebied
		flora (o.a. grasklokje, stekelbrem, kruipbrem)		aanleg nieuwe groeiplaatsen
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	buizerd		aanleg nieuw bos
		sperwer		aanleg nieuw bos
		eekhoorn		aanleg nieuw bos
		gewone dwergvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(baardvleermuis)	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(ruige dwergvleermuis)	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving
	verlies leefgebied amfibieën (door aanplant bos)	kamsalamander	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied, herstel bestaand leefgebied (poelen)
	toename sterftekans door verkeer	amfibieen (alle soorten)	aanleg paddentunnels en -schermen	
		overige soorten	aanleg faunavoorziening (en), verlagen maximumsnelheid	
		vleermuizen	aanleg 'hop-overs' op kruising belangrijke vliegroutes	
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	
	barrierewerking door verdichting (bedrijfs)gebouwen	grondgebonden fauna		planaanpassing: creëren van 'corridors'

			oplossingen	
ontwikkeling 6. Oostkamp	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies leefgebied bos(rand)soorten	geelgors		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		boompieper		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		kneu		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
		(braamsluiper)		omvormen bosranden, aanleg nieuw(e) bos(randen)
	verlies leefgebied heide- en schraal graslandsoorten	levendbarende hagedis		aanleg nieuw leefgebied
		dagvlinders (o.a. kleine ijsvogelvlinder)		aanleg nieuw leefgebied
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	buizerd		aanleg nieuw bos
		sperwer		aanleg nieuw bos
		eekhoorn		aanleg nieuw bos
		gewone dwergvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(baardvleermuis)	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(ruige dwergvleermuis)	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving
	verlies van kwetsbare kwelvegetaties	kleine zonnedauw	veiligstellen door uitrasteren, beheerplan opstellen	aanleg nieuwe groeiplaatsen
		diverse Rode Lijstsoorten (o.a. moeraswolfsklauw)	veiligstellen door uitrasteren, beheerplan opstellen	aanleg nieuwe groeiplaatsen
	toename sterftekans door verkeer	amfibieen (alle soorten)	aanleg paddentunnels en -schermen	
		overige soorten	aanleg faunavoorziening (en), verlagen maximumsnelheid	
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	
	barrierewerking door verdichting (bedrijfs)gebouwen	grondgebonden fauna		planaanpassing: creëren van 'corridors'

			oplossingen	
ontw. 7. Ontsluiting Oostkamp	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	barriewerking door aanleg en intensivering (nieuwe) wegen	grondgebonden fauna		planaanpassing: creëren van 'corridors'

			oplossingen	
ontwikkeling 8. Prins Bernhardkamp	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies leefgebied bos(rand)soorten	diverse soorten		aanleg nieuw(e) bos(randen)
	verlies leefgebied amfibieen (overwinteringsbiotoop)	kamsalamander	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied (overwinteringsgebied)
		poelkikker	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied (overwinteringsgebied)
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	eekhoorn		aanleg nieuw bos
		baardvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		gewone grootoorvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		gewone dwergvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		rosse vleermuis	vleermuisvriendelijk kappen van bomen	planaanpassing; handhaven bomen, evt.. aanbieden vleermuiskasten
		watervleermuis	vleermuisvriendelijk kappen van bomen	planaanpassing; handhaven bomen, evt.. aanbieden vleermuiskasten
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving
	toename sterftekans door verkeer	amfibieen (alle soorten)	aanleg paddentunnels en -schermen	
		overige soorten	aanleg faunavoorziening (en), verlagen maximumsnelheid	
		gewone dwergvleermuis	aanleg 'hop-overs' op kruising belangrijke vliegroutes	
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	

			oplossingen	
ontwikkeling 9. Kamp Overmaat	**knelpunten**	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	eekhoorn		aanleg nieuw bos
		gewone dwergvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		huismus		aanbieden nestkasten, aanleg erfbeplanting rond nieuwe gebouwen
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving
	verlies leefgebied amfibieen (overwinteringsbiotoop)	poelkikker	wegvangen en verplaatsen	aanleg nieuw leefgebied (overwinteringsgebied)
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	

			oplossingen	
	knelpunten	**beschermde soort / aandachtssoort**	**specifieke mitigerende maatregelen**	**specifieke compenserende maatregelen**
ontwikkeling 10. Zuidkamp	verlies leefgebied (foerageergebied in open ruimtes)	buizerd		verbeteren leefgebied in omgeving, aanplant bos
		(sperwer)		verbeteren leefgebied in omgeving, aanplant bos
		ransuil		verbeteren leefgebied in omgeving, aanplant bos
	verlies (mogelijke) vaste rust- en verblijfplaatsen	buizerd		aanleg nieuw bos
		huismus		aanbieden nestkasten, aanleg erfbeplantingen rond
		sperwer		aanleg nieuw bos
		eekhoorn		aanleg nieuw bos
		gewone dwergvleermuis	vleermuisvriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(gewone grootoorvleermuis)	vleermuisvriendelijk slopen, (ver)bouwen en kappen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in gebouwen of vleermuiskasten
		(rosse vleermuis)	vleermuisvriendelijk kappen van bomen	planaanpassing; handhaven bomen, evt.. aanbieden vleermuiskasten
		steenmarter	martervriendelijk slopen en (ver)bouwen	aanbieden nieuwe verblijfplaatsen in omgeving
	verlies leefgebied bossoorten	eekhoorn		aanleg nieuw bos
		boomklever		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		boomkruiper		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		bosuil		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		glanskop		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		grauwe vliegenvanger		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		grote bonte specht		aanbieden nestkasten, aanleg nieuw bos
		grote weerschijnvlinder		aanleg nieuwe bosranden en nat bos (wilgen struweel)
	verlies leefgebied vleermuizen	gewone grootoorvleermuis	verlichting beperkten, handhaven kleinschalig karakter landschap	aanplant nieuwe landschapselementen
		laatvlieger	handhaven laanstructuur (en vliegroute) langs weg Zuidkamp	evt. aanleg nieuwe laanstructuur
	verstoring door verlichting	vleermuizen (alle soorten)	toepassen strooilicht beperkende armaturen, verlichting beperken	
	toename sterftekans door verkeer	amfibieen (alle soorten)	aanleg paddentunnels en -schermen	
		overige soorten	aanleg faunavoorziening (en), verlagen maximumsnelheid	
		laatvlieger	aanleg 'hop-overs' op kruising belangrijke vliegroutes	

5.6 Mitigerende maatregelen

Inleiding
Mitigerende maatregelen zijn maatregelen bedoeld om het effect van de voorgenomen ontwikkeling te verzachten. Compensatie kan daardoor niet meer noodzakelijk zijn omdat de mitigerende maatregel het negatieve effect opheft.

Verlichting beperken
Een belangrijk aspect bij de (her)inrichting van gebiedsdelen vormt buitenverlichting. Hoewel verlichting vaak insecten en daarmee op insecten foeragerende dieren aantrekt, geldt over het algemeen dat verlichting vooral een verstorend effect heeft op nachtactieve soorten als uilen en vleermuizen. Het is daarom belangrijk om bij de (her)inrichting van het gebied hier rekening mee te houden, te meer ook vanwege de verplichting vanuit de Flora en faunawet om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen dan wel zoveel mogelijk te beperken. Voor een aantal soorten, waaronder alle vleermuissoorten geldt zelfs een ontheffingsplicht wanneer negatieve effecten optreden als gevolg van een toename van verlichting. Uiteraard is op bepaalde plaatsen buitenverlichting noodzakelijk. Maatregelen kunnen echter ook bestaan uit het spaarzamer verlichten, het gebruik van bepaalde typen verlichting dat minder insecten (en daarmee vleermuizen) aantrekt, de toepassing van strooilichtbeperkende armaturen of de toepassing van een tijdschakelaar. Verder kan gedacht worden aan het bewust onverlicht laten van bepaalde gebiedsdelen voor nachtactieve soorten. Dit geldt met name voor een soort als gewone grootoorvleermuis die bekend staat als zeer gevoelig voor verstoring door verlichting.

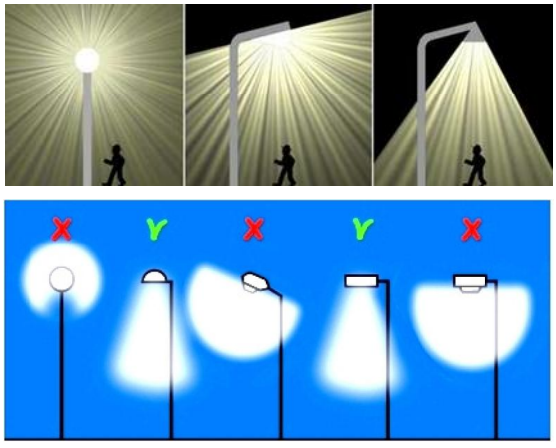

Figuur 16. Verschillende geschikte en ongeschikte manier om buitenverlichting toe te passen (bron: Anonymus, 2009).

Vleermuisvriendelijk slopen (en renoveren)
Binnen het onderzoeksgebied zijn diverse verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen vastgesteld. Een deel van de verblijfplaatsen in gebouwen is niet bekend geworden. Sloop, maar ook renovatie of een functiewijziging (waardoor een ruimte bijvoorbeeld verwarmd wordt), kunnen een (negatief) effect hebben op verblijfplaatsen van vleermuizen. Afhankelijk van de soort houden vleermuizen zich op diverse plaatsen in gebouwen op; in spouwmuren, achter raamluiken, achter houtbeschot, onder dakpannen of op zolders. Verstoring, of vernieling van vleermuisverblijven is in strijd met de Flora- en faunawet en ontheffingsplichtig. Het vleermuisvriendelijk renoveren dan wel slopen is een maatregel die overtreding van de Flora- en faunawet in veel situaties kan voorkomen. Belangrijk daarbij is om een beeld te hebben welke soorten gebruik (kunnen) maken van het specifieke gebouw, in welke tijd van het jaar en met welke functie (zomerverblijf, kraamverblijf, overwinteringslocatie etc.). De werkzaamheden dienen vervolgens plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van de soort(en). Bij sloop is het belangrijk om het gebouw eerst te ‘strippen’ waarbij eerst plaatwerk zoals boeiborden worden verwijderd. Vervolgens kunnen in de buitenmuur gaten worden gemaakt waardoor de spouwmuur gaat doortochten en daarmee ongeschikt word als vleermuisverblijf. Genoemde werkzaamheden dienen (conform de wetgeving) door een ter zake kundige te worden begeleid en nader te worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

Planning van de werkzaamheden
Veel knelpunten zijn te voorkomen door verstorende werkzaamheden zoals sloop en kap zorgvuldig in te plannen, waarbij tijdig rekening wordt gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten, en met de (mogelijke) functie die het object of plangebied heeft voor deze soort(en). Indien een te slopen gebouw potentieel geschikt is voor overwinterende vleermuizen, kan de sloop mogelijk het beste plaatsvinden buiten de winterperiode. Bij aanwezigheid van een zomerverblijfplaats kan sloop mogelijk juist het beste in het winterhalfjaar plaatsvinden.

Foto's 6 en 7. Paddentunnel. (Boven: opening met keerwand. Onder : goot door weg)

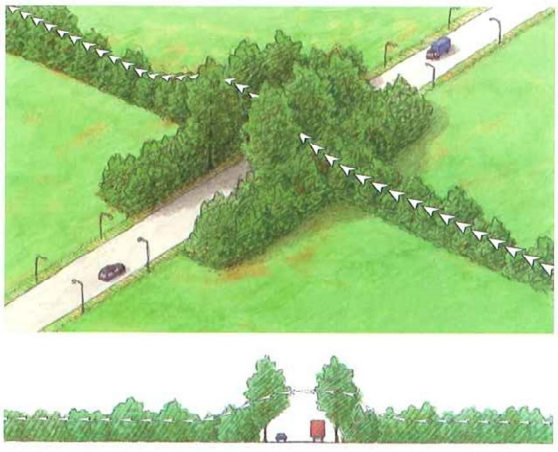

Figuur 17. Voorbeeld van een 'hop-over' (Bron: brochure 'Met vleermuizen overweg' Rijkswaterstaat).

Maatregelen bij paddentrek

Op een beperkte aantal plaatsen is een sterke paddentrek vastgesteld, dan wel te verwachten. Door op deze plaatsen faunapassages aan te leggen kan sterfte door het verkeer worden voorkomen (foto's 6 en 7). Maatregelen kunnen vaak eenvoudig worden gecombineerd met wegwerkzaamheden. Faunaverzieningen bestaan uit een buis of faunaduiker in combinatie met geleidende amfibiën schermen of keerwanden om de padden, kikkers en salamander naar de onderdoorgang te geleiden. Aanvullende maatregelen bestaan uit het plaatsen van waarschuwingsborden of het tijdelijk afsluiten van wegen. De paddentrek beslaat uiteindelijk slechts een periode van maximaal 3 tot 4 weken.

Aanleg 'hop-over' voor vleermuizen

Een 'hop-over' voor vleermuizen bestaat uit geleidende beplanting waardoor vleermuizen tijdens hun vlucht omhoog worden geleid op hun vliegroute en op veilige hoogte de kruising passeren (figuur 17). Afhankelijk van de situatie zijn er diverse toepassingen van hetzelfde principe. Ook door het aanbrengen van verlichting kunnen vleermuizen worden 'gestuurd' naar een locatie waar de kruisende weg veilig kan worden gepasseerd.

5.7 Compenserende maatregelen

Inleiding

Indien mitigerende maatregelen niet mogelijk of onvoldoende zijn om het negatieve effect van de voorgenomen ontwikkelen op te heffen, kunnen compenserende maatregelen noodzakelijk zijn. Compensatie bestaat uit het aanbieden van een alternatief voor datgene dat verloren dreigt te gaan.

Foto 8. Voorbeeld van fraaie mantel-zoom vegetatie aan noordzijde van Vliegveld (bosrand op achtergrond).

Foto 9. Voorbeeld van structuurrijke, droge heide aansluitend op mantel-zoom vegetatie (omgeving van de Strip).

Figuur 18. Voorbeeld ontwikkeling van mantel-zoomvegetatie (Bron: Groenendijk, & Wolterbeek, 2001).

Aanleg en ontwikkeling van nieuwe bosranden

Binnen het Vliegveld is sprake van een grote populatie van een aantal kritische broedvogels van structuurrijke bosranden en struwelen. Het gaat om soorten als geelgors, kneu en boompieper. Maar ook veel andere soorten profiteren van deze situatie zoals muizen, dagvlinders en een kritische soort als levendbarende hagedis. Met name bij de ontwikkeling van het noordelijke deel van het Vliegveld gaat een belangrijk de el van het leefgebied van deze soorten verloren. Tijdige compensatie door de aanleg van nieuwe, structuurrijke bosranden en de omvorming van bestaande bosranden in de omgeving is daarom essentieel. Het is wenselijk om daarbij geleidelijke overgangen te creëren met een struik- en kruidenlaag (zgn. 'mantel-zoomvegetaties). Dit betekent niet alleen winst voor flora en fauna maar levert bovendien een verbetering van de belevingswaarde van het gebied (foto's 8 en figuur 18).

Foto's 10 en 11. Voorbeelden van meanderende beekloop (boven) en nieuwe poel (onder).

Aanleg en ontwikkeling nieuw leefgebied heidegebonden soorten

Het verlies van leefgebied van kritische heidegebonden soorten als roodborsttapuit, heideblauwtje en levendbarende hagedis vraagt

om compensatie van leefgebied in de omgeving. Dit dient te bestaan uit een mozaïek van natte en droge heide waarbinnen veel structuurvariatie aanwezig (hoog-laag, nat-droog, zon-schaduw etc.).Door aan te sluiten op een mantel-zoom vegetatie langs een bosrand ontstaat een belangrijke meerwaarde en wordt tevens invulling gegeven aan compensatieverplichtingen op dit vlak (foto 9).

Foto's 12 t/m 15. Voorbeeld van objecten binnen het deelgebied Vliegveld die mogelijk ingericht kunnen als (winter)verblijfplaats voor vleermuizen.

Herstel en aanleg van poelen

De ontwikkeling van de nieuwe EHS aan de zuidzijde van het Vliegveld, maar zeker ook het herstel van de beek en beekdal op Zuidkamp biedt veel kansen om natuurwaarden die verloren (dreigen te) gaan vroegtijdig te compenseren. Belangrijk daarbij is dat rekening wordt gehouden met de specifieke eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen, zeker als het gaat om soorten waarvoor leefgebied gecompenseerd wordt. Bij de aanleg van een nieuwe poel voor kamsalamander bijvoorbeeld, moet voorkomen worden dat hier vis in terecht komt door overstroming van een nabijgelegen beek of door het uitzetten van vis door omwonenden. Alleen dan is compensatie succesvol en in het kader van de wetgeving afdoende.

Veel winst is te behalen door een inhaalslag in het beheer en onderhoud van bestaande waterelementen, vooral op het Vliegveld. Door verbossing en verlanding zijn de natuurwaarden in de meeste waterelementen op het Vliegveld sterk verminderd. Met relatief weinig moeite en kosten kunnen deze elementen worden omgevormd tot waardevol (compensatie)biotopen.

Aanleg verblijven voor vleermuizen

De winterverblijven van grootoorvleermuizen aan de noordzijde zullen waarschijnlijk moeten verdwijnen. Tijdige compensatie is essentieel, vooral omdat vleermuizen eerste enkele jaren moeten wennen aan een nieuwe situatie, wanneer bijvoorbeeld een nieuw winterverblijf wordt aangeboden. De mogelijkheden voor compensatie zijn door de aanwezigheid van veel bunkers, shelters en andere gebouwen, groot (foto's 12 t/m 15). Ook voor zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen in spouwmuren, achter houtbeschot en op zolders zijn veel mogelijkheden, zowel op het Vliegveld als binnen de deellocaties van Prins Bernhardkamp en Zuidkamp.

Natuurvriendelijk(er) bosbeheer
Met relatief beperkte ingrepen kunnen de huidige bosopstanden worden omgevormd naar meer structuurrijke en gevarieerde bospercelen. Groepsgewijze kap en dunning, omvorming naar meer natuurlijke bostypen en de ontwikkeling van structuurrijke, geleidelijke overgangen (zie vorige paragraaf) zijn slechts enkele maatregelen. Ook het handhaven van voldoende dood hout op locaties waar dit kan, betekent een belangrijke verbetering voor het ecosysteem van het bos.

5.8 Planaanpassing

Voor een beperkt aantal beschermde soorten is op voorhand duidelijk dat het negatief effect op deze soorten niet voldoende kan worden gemitigeerd dan wel gecompenseerd. Het gaat met name om de soorten in het zuidelijke deel van het Vliegveld wat nu een open karakter heeft en het leefgebied vormt van kritische broedvogels als veldleeuwerik en graspieper, en waar ondermeer een grote groeiplaats aanwezig is van de beschermde rietorchis. In de omgeving komt intensieve landbouw voor, één van de belangrijkste oorzaken voor de afname van deze soorten. Compensatie in het agrarisch gebied is daarom geen optie en zou bovendien, gelet op de vastgestelde aantallen om een aanzienlijke oppervlakte aan nieuw leefgebied vragen. Planaanpassing lijkt vooralsnog de enige optie. Belangrijk is het daarbij om de openheid van het gebied te handhaven en af te zien van verdichting van het gebied door de aanplant van nieuw opgaand groen. Een belangrijk aandachtspunt is ook de verstorende randwerking van bijvoorbeeld nieuwe bebouwing en wegen rondom het deelgebied.

6. TOETSING FLORA- EN FAUNAWET; CONCLUSIES EN ADVIES

6.1 De werking van de Flora- en faunawet

Centraal bij de effectenbeoordeling in het kader van de Flora- en faunawet staat de vraag: “Is er met de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling(en) sprake van een negatief op de beschermde soort(en) en kan de functionaliteit van de voorplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van deze soort(en) worden gegarandeerd?”. Indien dit niet kan worden gegarandeerd kan een ontheffing (lees: vergunning) noodzakelijk zijn. Belangrijk daarbij is in welke mate de soort beschermd is. De Flora- en faunawet hanteert een drietal beschermingscategorieën.

Tabel 1-soorten
Voor de groep van licht beschermde, tabel 1-soorten geldt een vrijstelling op de ontheffingsplicht voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algehele zorgplicht. Het gaat om algemene soorten waarbij de voorgenomen ontwikkelingen doorgaans geen effect hebben op de functionaliteit van de verblijfplaats dan wel de lokale, regionale of landelijke populatie.

Tabel 2-soorten
Anders ligt voor de matig beschermde soorten in tabel 2 en de groep van vogels. De beschermde soorten in tabel 2 komen (plaatselijk) minder algemeen voor en/of zijn kwetsbaarder waardoor eerder negatieve effecten optreden. Indien gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode (waarin maatregelen zijn opgenomen om negatieve effecten te voorkomen), is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk. In andere situaties kan een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels
Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Veiligheid van het luchtverkeer
- Volksgezondheid of openbare veiligheid

Ruimtelijke ontwikkeling vormt bij vogels dus geen belang waarvoor ontheffing kan worden verleend. Praktisch betekent dit dat indien er een negatief effect wordt verwacht op een beschermde vogelsoort er dusdanige maatregelen moeten worden genomen dat het negatief effect (en daarmee overtreding van de Flora- en faunwet) wordt voorkomen. Oplossingen moeten (in deze volgorde) worden gezocht in planaanpassing, het uitvoeren van mitigerende (verzachtende) maatregelen en in laatste instantie in de vorm van compenserende maatregelen (vervangend leefgebied). Indien dit alles niet mogelijk of wenselijk is kan de ontwikkeling in principe niet plaatsvinden omdat deze in strijd is met de Flora- en faunawet.

Tabel 3-soorten
Binnen de groep van strikt beschermde, tabel 3-soorten is een tweedeling aanwezig in bijlage 1-soorten en Habitatrichtlijn-(bijlage IV)soorten.

Bijlage 1-soorten
Voor deze soorten kan alleen ontheffing worden verleend op grond van belangen zoals genoemd in het ‘Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten’. In de praktijk gaat het bij ruimtelijke ingrepen met name om:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid of openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

Anders dan bijvoorbeeld bij vogels vormt ruimtelijke ontwikkeling bij deze soorten dus wel een belang waarvoor ontheffing kan worden verleend. De praktijk leert dat om ook daadwerkelijk een ontheffing te verkrijgen vaak wel

mitigerende en/of compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.

Habitatrichtlijn-soorten
Voor soorten zoals genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dat zijn:

- Bescherming van flora en fauna
- Volksgezondheid en openbare veiligheid
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

Dit betekent dat voor ruimtelijke ontwikkelingen in principe geen ontheffing wordt verleend, tenzij er sprake is bovenstaande belangen.
In de praktijk blijkt dat vooral bij kleinschalige, ruimtelijke ontwikkelingen er geen sprake is van één van de genoemde belangen. Deze ontwikkelingen kunnen (bij een te verwachten negatief effect op een Habitatrichtlijn-soort) in strijd zijn met de Flora- en faunawet en mogen dan niet plaatsvinden. Oplossingen moeten (in deze volgorde) worden gezocht in planaanpassing, het uitvoeren van mitigerende (verzachtende) maatregelen en in laatste instantie in de vorm van compenserende maatregelen (vervangend leefgebied).

Voor grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen, waartoe ook de totale ontwikkelingen op de Luchthaven Twente kunnen worden gerekend, geldt dat er sprake kan zijn van dwingende redenen van groot openbaar belang. De ontwikkelingen vinden doorgaans wel doorgang, mits er (in deze volgorde) planaanpassing plaatsvindt, dan wel mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

Essentieel bij de uitvoering van mitigerende en compenserende maatregelen is dat deze maatregelen functioneren vóórdat de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats of een daarvoor essentieel leefgebied wordt aangetast. Dit vraagt dus om een vroegtijdige uitvoering van deze maatregelen. De fase van planuitwerking op het niveau van Structuurvisie leent zich hier uitstekend voor, omdat de planrealisatie (en daarmee de mogelijke aantasting van beschermde soorten) een doorlooptijd heeft van (tientallen) jaren. Een vroegtijdige uitvoering van maatregelen is nog zeker mogelijk en vergroot de kans op het verkrijgen van de ontheffing Flora- en faunawet, dan wel voorkomt de noodzaak om een ontheffing aan te moeten vragen.

6.2 Mogelijk uitgezaaide plantensoorten zijn wel beschermd

In paragraaf 3.12 is aangegeven dat van de groeiplaatsen van een aantal beschermde plantensoorten binnen het Vliegveld onduidelijk is of het hier gaat om natuurlijke groeiplaatsen of dat de planten zich hier (al dan niet opzettelijk) door aanplant of door uitzaaien hebben gevestigd. Het gaat om de beschermde soorten bevertjes, kleine maagdenpalm, steenanjer, wilde marjolein, wilde tijm en wondklaver. Jurisprudentie maakt duidelijk dat indien er sprake is van bewuste aanplant (of uitzaaien) de soorten op deze groeiplaatsen niet beschermd zijn. In alle andere situaties, dus ook bij twijfel over de oorspronkelijkheid van de groeiplaats zoals op het Vliegveld, geldt dat de planten wel beschermd zijn. Wel geldt dat bij een eventuele ontheffingsaanvraag mild wordt getoetst waarbij gekeken wordt of, en zo ja in welke mate de soort binnen zijn oorspronkelijke verspreidingsgebied voorkomt.

6.3 Ontheffing is noodzakelijk

De ruimtelijke ontwikkelingen zijn op dit moment nog onvoldoende concreet uitgewerkt om aan te kunnen geven voor welke soorten wel of geen ontheffing noodzakelijk is. Duidelijk is wel dat er een ontheffing noodzakelijk is voor de ontwikkelingen aan de noordzijde van het Vliegveld (ontwikkeling 1). Planrealisatie zal leiden tot een verlies van leefgebied van levenbarende hagedis, heideblauwtje en overwinteringslocaties van gewone grootoorvleermuis. Door het verlies van een aanzienlijke oppervlakte aan bos en structuurrijke bosranden is ook een negatief effect te verwachten op vogelsoorten als geelgors en kneu. Hoewel beide soorten niet jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen, moeten ze toch als jaarrond beschermde soorten worden beschouwd. Dit omdat ecologische omstandighe-

den dat rechtvaardigen. De soorten zijn kritisch en alternatief leefgebied in de omgeving is niet of onvoldoende voorhanden.
Een ontheffing is ook noodzakelijk bij de (mogelijke) verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen van vastgestelde soorten als buizerd, havik, ransuil, sperwer, huismus, gewone dwergvleermuis en laatvlieger.
Indien de te realiseren EHS inderdaad ten koste gaat van het leefgebied van kritische soorten als veldleeuwerik, graspieper en gele kwikstaart, moeten deze soorten worden aangemerkt als categorie 5-soorten en zijn deze soorten, omdat alternatief leefgebied in de omgeving ontbreekt, ontheffingsplichtig.

6.4 Nader onderzoek naar waterspitsmuis en kruipend moerasscherm is noodzakelijk

Eén van de meest opmerkelijke waarnemingen betrof de vangst van een waterspitsmuis tijdens het lifetraponderzoek. De vangst was des te bijzonder omdat het biotoop waarin de soort werd gevangen bestaat uit een droge ruigte, een ogenschijnlijk weinig geschikt leefgebied voor deze kritische en grotendeels kwelwaterafhankelijke soort. De vangst maakt ook duidelijk dat de waterspitsmuis op mogelijk meer plaatsen aanwezig is dan in eerste instantie gedacht wordt. Niet alleen de omgeving van de Lonnekerberg (waar de soort nu is gevangen) is daarbij kansrijk, maar ook de (noord)oostkant van Zuidkamp. Het lifetraponderzoek dat in 2009 net buiten Zuidkamp is uitgevoerd, heeft zich destijds gericht op de mogelijke aanwezigheid van veldspitsmuis. Het kwelgebied aan de noord(oost)kant is daarbij niet onderzocht. Op basis van de nieuwe bevindingen wordt daarom geadviseerd om een beperkt nader onderzoek uit te voeren naar de waterspitsmuis in Zuidkamp.

Tijdens de analyse van het onderzoek zijn drie waarnemingen bekend geworden van het strikt beschermde kruipend moerasscherm. Het gaat om waarnemingen van de Provincie Overijssel uit 2006. Eén groeiplaats betreft een 'klein gegraven plasje' (waarschijnlijk een poel) in een bosgebied en beide andere waarnemingen zijn gedaan in een struweel of singel nabij de Grote baan. Met name de laatste twee waarnemingen zijn dubieus aangezien het hier gaat om een waterplant. Het kruipend moerasscherm geniet echter een strikt bescherming onder de Habitatrichtlijn. Geadviseerd wordt daarom om de waarnemingen uit 2006 te controleren tijdens een nader veldonderzoek.

6.5 Mogelijke vestiging van nieuwe soorten vraagt om altertheid

Zoals in hoofdstuk 4 is aangegeven komen in de omgeving het plangebied een aantal (strikt) beschermde soorten voor zoals das, boommarter en veldspitsmuis. Hoewel deze soorten niet tijdens het onderzoek zijn aangetroffen is vestiging van deze soorten zeker wel mogelijk. Alertheid blijft daarom geboden, zeker voor de genoemde soorten vanwege de strikte bescherming die deze soorten genieten en de soms vergaande compenserende en mitigerende maatregelen die voor deze soorten noodzakelijk zijn. Maar ook de vestiging van vastgestelde soorten als eekhoorn en steenmarter op nieuwe locaties binnen het plangebied is natuurlijk mogelijk.

6.6 Start tijdig met compenseren

Zoals aangegeven in paragraaf 6.1 is het belangrijk dat compensatie vroegtijdig plaatsvindt. Alleen dan kan de functionaliteit van de verblijfplaats of het leefgebied van de soort worden gegarandeerd en vindt geen overtreding van de Flora- en faunawet plaats. Veel beschermde soorten zijn uitermate kritisch bij de keuze van hun verblijfplaats en hun leefgebied en er is nog relatief weinig bekend aan welke eisen een nieuwe verblijfplaats of leefgebied exact moet voldoen. Om die reden vindt vaak 'overcompensatie' plaats. Een verblijfplaats van een steenuil bijvoorbeeld, wordt gecompenseerd door het ophangen van meerdere nieuwe nestkasten op verschillende locaties. Soorten moeten ook de kans krijgen om aan de nieuwe situatie te wennen en nieuwe verblijfplaatsen te ontdekken. Van vleermuizen is bekend dat het vaak enkele jaren duurt voordat een nieuwe overwinteringslocatie wordt ontdekt en bevolkt. Ook de mobiliteit van de soort speelt een belangrijke rol. Zo verplaatst de kamsalamander zich maar zo'n 1.000 meter per jaar op zoek naar nieuw leef-

gebied. Al met al redenen genoeg om tijdig te starten met compenseren.

6.7 Opstellen van een ecologisch werkprotocol is wenselijk

Flora komt vaak jaren achtereen op dezelfde locatie voor, in tegenstelling tot fauna waarbij de situatie van jaar op jaar sterk kan verschillen. Afwezigheid van een diersoort nu, hoeft niet te betekenen dat de soort hier volgend jaar ook niet voorkomt. Zorgvuldigheid bij verstorende werkzaamheden, zoals de kap van beplanting en sloop van gebouwen blijft noodzakelijk om onnodige schade en sterfte van soorten, en daarmee overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. De rijksoverheid onderschrijft dit belang in en vereist bij het verlenen van een ontheffing dat de voorwaarden uit de ontheffing concreet worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. In zo'n werkprotocol wordt per activiteit en/of per beschermde soort(groep) aangegeven in welke periode en op welke wijze de werkzaamheden het beste kunnen worden uitgevoerd om schade aan beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken. Hoewel veel van deze maatregelen van algemene aard zijn, vraagt dit toch om een stuk maatwerk, zeker op plaatsen waar sprake is van bijzondere soorten en hoge natuurwaarden.

6.8 Aanwezigheid van kwetsbare vegetaties vraagt om beheermaatregelen

Tijdens het veldonderzoek is duidelijk geworden dat het verschralingsbeheer op het Vliegveld niet overal even succesvol is. De indruk bestaat dat op een aantal plaatsen het maaisel niet of onvoldoende wordt afgevoerd waardoor de aanwezige vegetatie plaatselijk verruigd. Gelet op de doelstelling van het maaibeheer is dit ongewenst, vooral omdat dit ten koste gaat van zeldzame soorten die gebaat zijn voedselarme groeiplaatsomstandigheden. Bovendien wordt het effect van een jarenlang verschralingsbeheer in korte tijd teniet gedaan.

De aanwezigheid van grote oppervlakten van lupine met name ten zuiden van de Strip, vermoedelijk ooit uitgezaaid als groenbemester, maakt dat andere (inheemse) soorten onvoldoende kansen krijgen om zich hier te ontwikkelen. Het is wenselijk om het maaibeheer op deze plaatsen aan te passen zodat de soort zich hier niet zo makkelijk meer kan uitzaaien.

Een belangrijk aandachtspunt zijn ook de kwetsbare (kwel)vegetaties en bloemrijke bermen op de Lonnekerberg ten noorden van Oostkamp. Het gaat niet alleen om de zeer kwetsbare kwelvegetaties aan de noordzijde met soorten als kleine zonnedauw en moeraswolfsklauw, maar zeker ook om de bloemrijke bermen met soorten als veldrus, reukgras, gewone veldbies en echte koekoeksbloem. Een deel van deze bermvegetaties is inmiddels verruigd tot een soortenarme vegetatie met grote brandnetel, akkerdistel en boerenwormkruid. De oorzaak hiervan is onduidelijk. Duidelijk is wel dat het wenselijk is om bij een functiewijziging ook aandacht te besteden aan aanwezige natuurwaarden in de omgeving. Mogelijk kunnen voorwaarden worden gesteld aan het beheer en gebruik van het groen in de omgeving. Informatie richting de nieuwe gebruikers is daarbij essentieel. Te veel en te vaak gaan natuurwaarden niet verloren door moedwil, maar door onwetendheid.

6.9 Onderzoek is 3 tot 5 jaar geldig

Verspreidingsgegevens van flora en fauna mogen in het kader van de Flora- en faunawet over het algemeen niet ouder zijn dan 3 tot 5 jaar. De termijn van 3 jaar geldt met name voor de groep van strikt beschermde (tabel 3) soorten, de termijn van 5 jaar voor de overige soorten (tabel 1 en 2). De termijn van 3 jaar eindigt dan op 1 januari 2014, de termijn van 5 jaar op 1 januari 2016. Bij langjarige ruimtelijke ontwikkelingen betekent dit na een periode van 5 jaar een actualisatie noodzakelijk kan zijn. Zoals aangegeven in paragraaf 6.5 Aandachtspunt blijft uiteraard altijd de vestiging van nieuwe, met name strikt beschermde soorten in een plangebied. Binnen dit onderzoeksgebied dient men met name alert te zijn op de vestiging van das en boommarter. De omringende natuurterreinen van Landschap Overijssel, waar zowel door vrijwilligers als door be-

roepskrachten regelmatig soortsinventarisaties worden uitgevoerd, vormen in die zin een goede indicatie of een soort ook binnen het plangebied kan worden verwacht.

6.10 Actualisatie 2011

Op 5 juli 2011 heeft aanvullend flora- en fauna onderzoek (veldbezoek) door ecologisch adviseur G. Lubbers plaatsgevonden. Aanleiding daarvoor was de veronderstelde aanwezigheid van drie groeiplaatsen waar het kruipend moerasscherm zou voorkomen en een controle op de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten binnen een beperkt gedeelte aan de noordzijde van het gebied waar noodzakelijke beheersmaatregelen (velling houtopstanden in het kader van de vliegveiligheid) zijn uitgevoerd. Het aanvullende onderzoek leidt tot de volgende conclusies:
De uitgevoerde beheersmaatregelen hebben voor zover kan worden beoordeeld, geen gevolgen voor de conclusies uit het onderzoek. Op de ontstane open ruimtes zijn 4 paar roodborsttapuit aangetroffen, die na de velling dit terrein hebben benut om hier te broeden. Van de soort is bekend dat ze gebruik maken van dit soort terreinen. In de omgeving werd een 5^{e} paar vastgesteld. Aangenomen mag worden dat in 2011 binnen het deelgebied vliegveld tenminste 6 paar roodborsttapuit hebben gebroed. Waar nodig zullen voor deze soort compenserende en mitigerende maatregelen worden getroffen.
Kruipend moerasscherm is niet aangetroffen. De drie groeiplaatsen waar de strikt beschermde soort in 2006 is vastgesteld door medewerkers van de provincie, blijken ongeschikt en bestaan uit droge ruigten en loofbos. Het is niet waarschijnlijk dat kruipend moerasscherm hier of elders op het vliegveld aanwezig is. De noodzaak voor nader (veld)onderzoek naar kruipend moerasscherm zoals eerder aangegeven in paragraaf 6.4 komt daarmee te vervallen.

LITERATUURLIJST

Anonymus (2009) *Syllabus Cursus Kadervorming Lichthinder in het kader van de Nacht van de Duisternis.* Preventie Lichthinder vzw & Natuurpunt educatie

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren*. Waanders Uitgevers, Zwolle.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I… Wynhof, De Vlinderstichting, 2006. *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming – Nederlandse Fauna deel 7.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

BRO Adviseurs, januari 2006. *Natuuronderzoek in 7 gebieden in het buitengebied van de gemeente Hengelo.* BRO Adviseurs, Vught.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland – Nederlandse Fauna deel 9.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Crombaghs, B.H.J.M., N. v.d. Berg & A.B. Goutbeek, 2002. *Vissen in Overijssel – verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.* Provincie Overijssel / Limes Divergens, Zwolle/Nijmegen.

Dijk, A.J. van, 2004. *Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken).* SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Eelerwoude, juli 2004. *Inventarisatie en advies flora en fauna Lonneker Erf.* Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 9 december 2004. *Flora- en faunaonderzoek het Vaneker, gemeente Enschede.* Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 15 september 2005. *Flora- en faunaonderzoek Hanzepoort-West, gemeente Oldenzaal.* Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 11 augustus 2009*. Verzamelen van data flora en fauna voor ontwikkeling gebied voormalige Luchthaven Twente.* Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 1 februari 2010. *Basiskartering flora en fauna terrein Universiteit Twente.* Eelerwoude, Goor.

Eelerwoude, 8 november 2010. *Flora- en faunaonderzoek en Activiteitenplan 't Vaneker, gemeente Enschede.* Eelerwoude, Goor.

Gmelig Meyling, A.W., R.H. de Bruyne, A. Boesveld & I. van Lente, 30 juni 2009. *Onderzoek naar de verspreiding van de Wijngaardslak Helix pomatia, op basis van bestaande gegevensbronnen.* Stichting Anemoon, Bennebroek.

Groenendijk, D. & T. Wolterbeek, *Praktisch natuurbeheer: Vlinders en libellen.,* KNNV-uitgeverij, 2001.

Grontmij, 29 februari 2005. *Ecologische verbindingszone Twekkelo – Driene.* Grontmij, Arnhem.

Hoekstra, B. et al., december 2010. *Werkatlas Zoogdieren van Overijssel.* Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Kalkman, V.J., R. Ketelaar & D. Groenendijk, 2002. *De Nederlandse libellen (Odonata) – Nederlandse Fauna 4.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Kuenzli et al., juli 2009. *Structuurvisies Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o.* Vliegwiel Twente Maatschappij i.o., Amersfoort.

Louw, P. de, maart 2006. *Wateratlas Twente – de grond- en oppervlaktewatersystemen van Regge en Dinkel.* Waterschap Regge en Dinkel / TNO Bouw en Ondergrond.

Provincie Overijssel, 2009. Aanlevering digitale data over flora, broedvogels en vegetatietypen in en rond het onderzoeksgebied uit provinciale database. Provincie Overijssel, Zwolle.

Provincie Overijssel, juni 2010. *Ruimtelijke Visie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente en omgeving – Uitwerking Omgevingsvisie.* Provincie Overijssel, Zwolle.

Sluis, M. van der, 1 maart 2008. *Faunaonderzoek Twente 2007.* Landschap Overijssel / Ecogroen advies BV, Dalfsen/Zwolle.

Snaak, G., 2008. *Prooidieren kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim (1992-2007).* Natuur- en milieuvereniging Het Stroomdal, Schoonebeek.

Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000 - Nederlandse Fauna 5.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Spikmans, F., J. Janse & R. Zollinger, oktober 2007. *Actieplan Kamsalamander. Behoud en verbetering van leefgebied in ZW-Salland.* Ravon, Nijmegen.

Vos, E., 1996. De vegetatie van de Vliegbasis Twente in relatie tot bodem, beheer en voorkomen van dagvlinders. Landbouwuniversiteit Wageningen / IKC Natuurbeheer, Wageningen.

Zee, F. van der, maart 1995. *Vegetatieontwikkeling Vliegbasis Twente 1991-1994.* IKC Natuurbeheer Adviesgroep Vegetatiebeheer, Wageningen.

BIJLAGEN

Bijlage 1: **Toelichting Flora en faunawet**

Bijlage 2: **Kaart Structuurvisie Model B**

Bijlage 3: **Kaartbeeld Voorbeeld-uitwerking Model B**

Bijlage 4: **Verspreidingskaarten broedvogels**

Bijlage 5: **Verspreidingskaarten vleermuizen**

Bijlage 6: **Verspreidingskaarten overige zoogdieren**

Bijlage 7: **Verspreidingskaarten amfibieën**

Bijlage 8: **Verspreidingskaarten reptielen**

Bijlage 9: **Verspreidingskaarten vissen**

Bijlage 10: **Verspreidingskaarten dagvlinders en libellen**

Bijlage 11: **Verspreidingskaarten overige fauna**

Bijlage 12: **Verspreidingskaarten flora**

Bijlage 1. Toelichting Flora en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie .
Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.
De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).
De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het '*Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten
Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten
Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75
Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels
Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt,

ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1 Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
  Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.
5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de sort..

Bijlage 2. Kaart Structuurvisie model B
(bron: Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o., juli 2009).

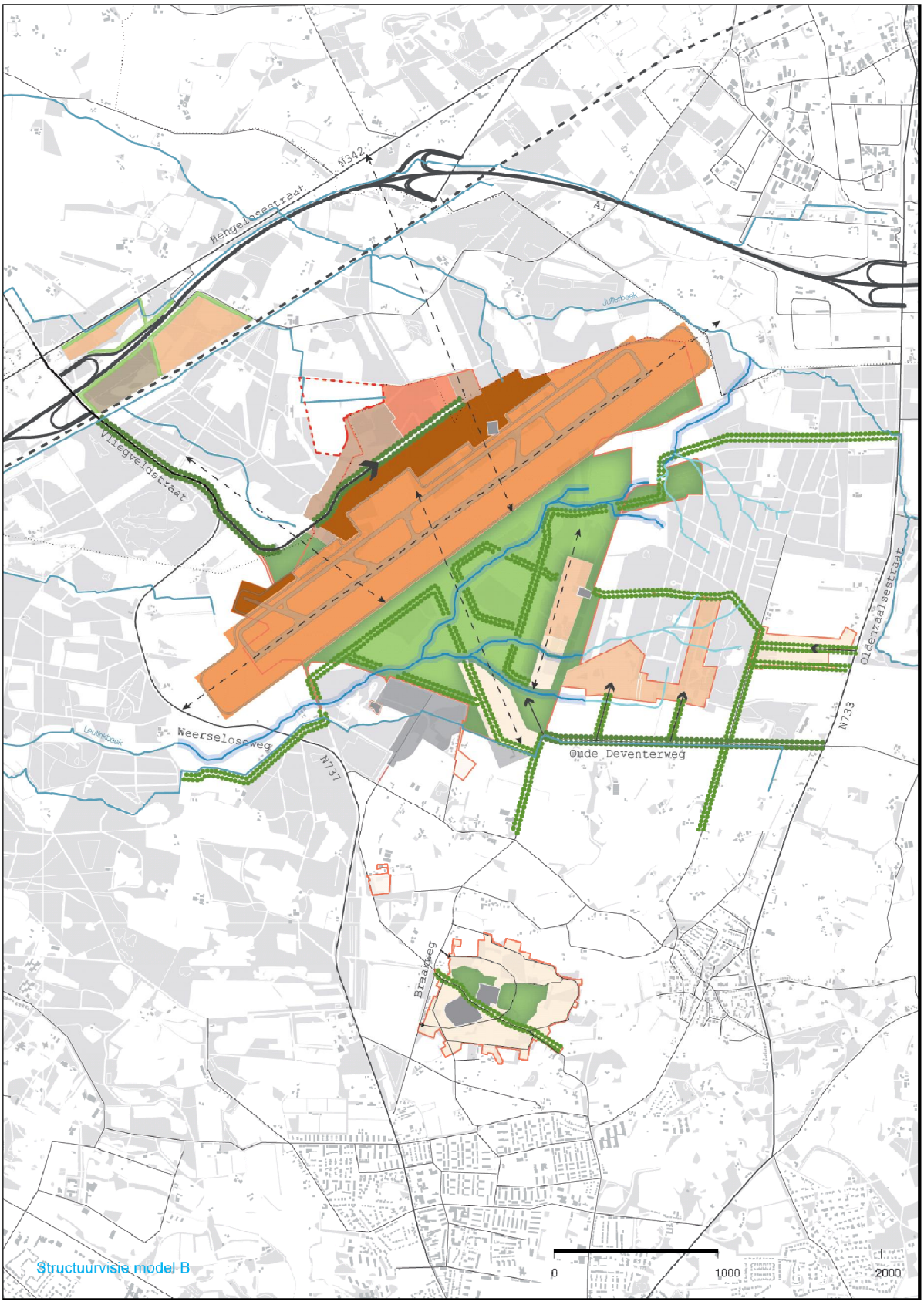

Structuurvisie model B

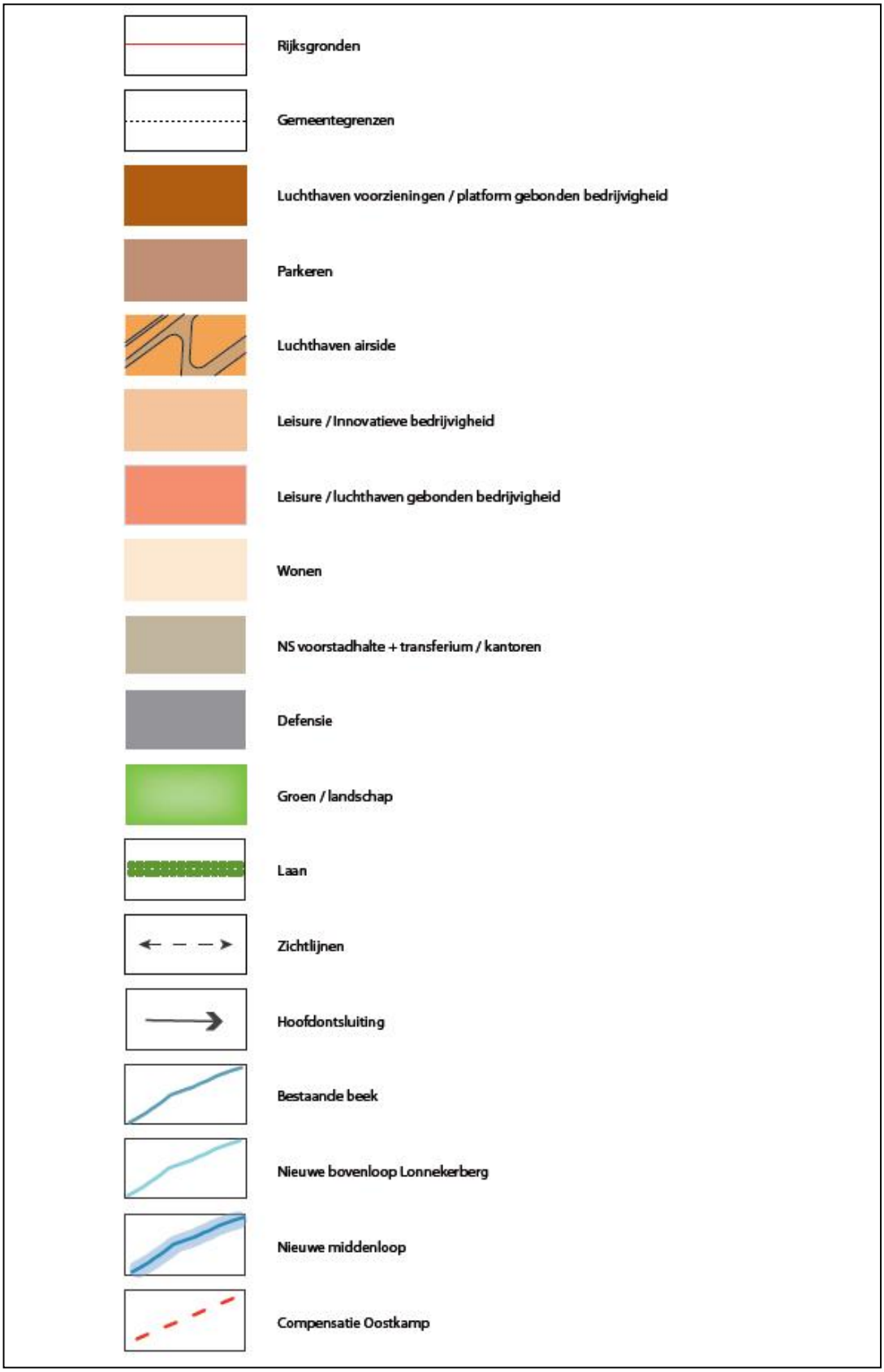
Rijksgronden
Gemeentegrenzen
Luchthaven voorzieningen / platform gebonden bedrijvigheid
Parkeren
Luchthaven airside
Leisure / Innovatieve bedrijvigheid
Leisure / luchthaven gebonden bedrijvigheid
Wonen
NS voorstadhalte + transferium / kantoren
Defensie
Groen / landschap
Laan
Zichtlijnen
Hoofdontsluiting
Bestaande beek
Nieuwe bovenloop Lonnekerberg
Nieuwe middenloop
Compensatie Oostkamp

Bijlage 3. Kaartbeeld Voorbeeld-uitwerking model B.
(Bron: gemeente Enschede, 2010).

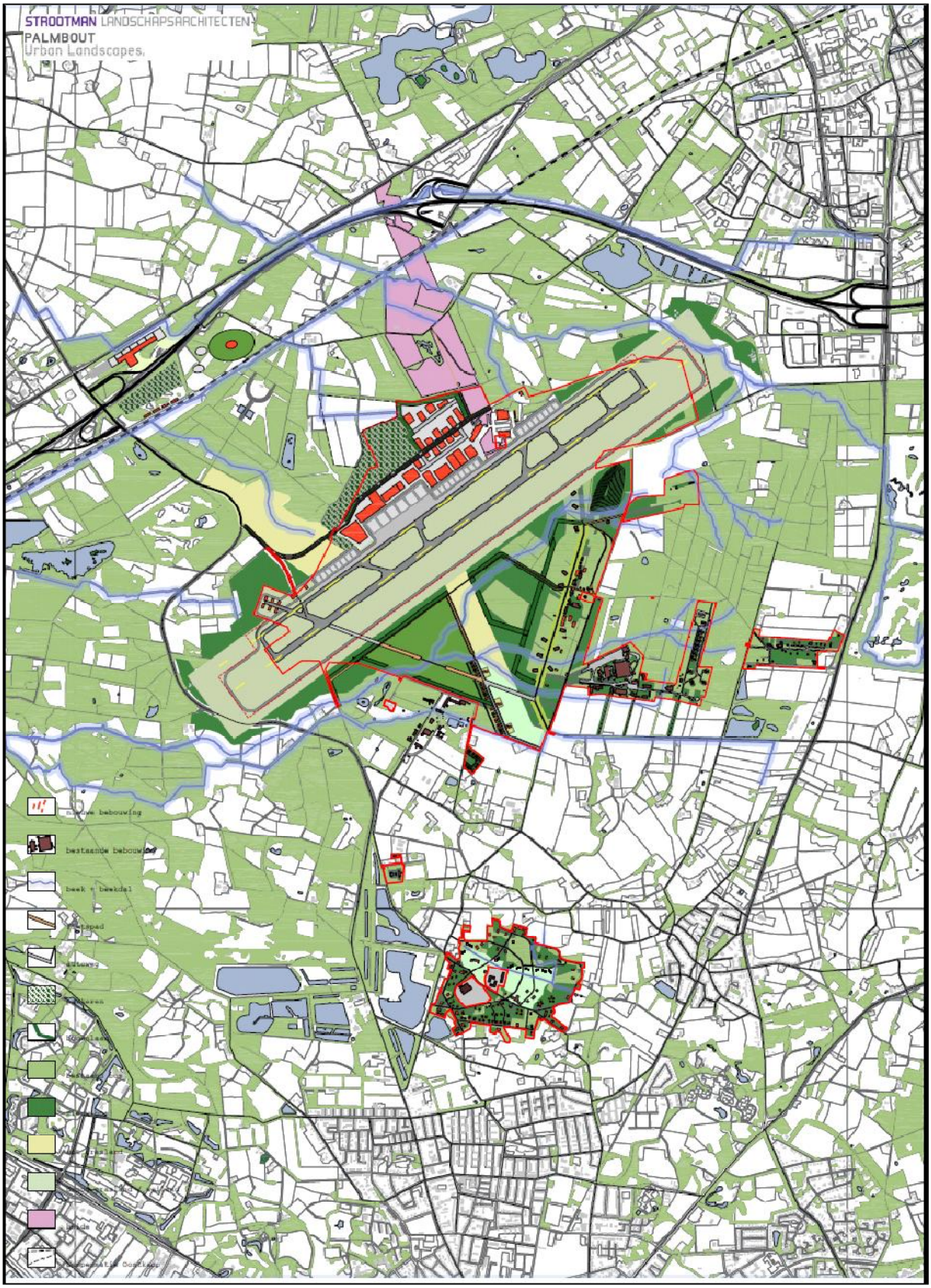
STROOTMAN LANDSCHAPSARCHITECTEN
PALMBOUT
Urban Landscapes

Bijlage 4. Verspreidingskaarten broedvogels

Bijlage 5. Verspreidingskaarten vleermuizen

Bijlage 6. Verspreidingskaarten overige zoogdieren

Bijlage 7. Verspreidingskaarten amfibieën

Bijlage 8. Verspreidingskaarten reptielen

Bijlage 9. Verspreidingskaarten vissen

Bijlage 10. Verspreidingskaarten dagvlinders & libellen

Bijlage 11. Verspreidingskaarten overige fauna

Bijlage 12. Verspreidingskaarten flora

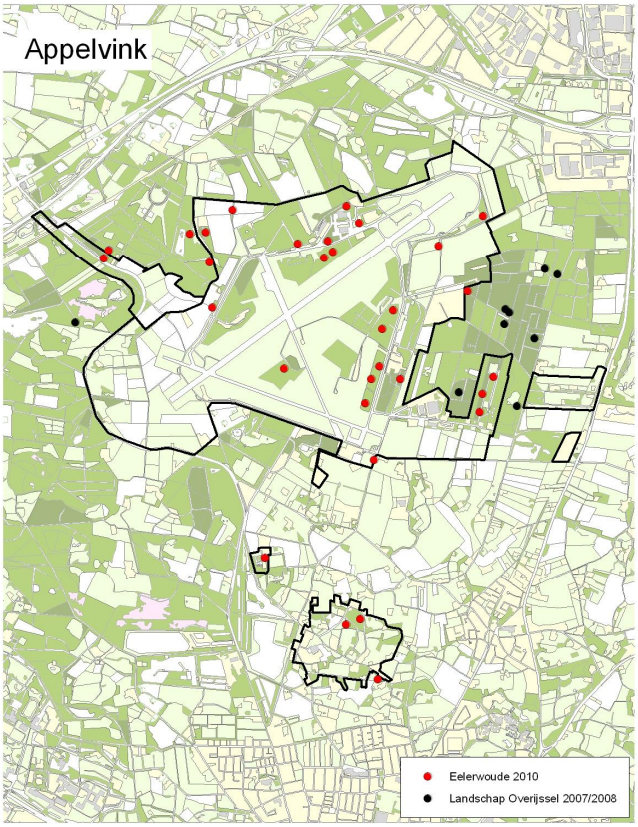
Appelvink
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

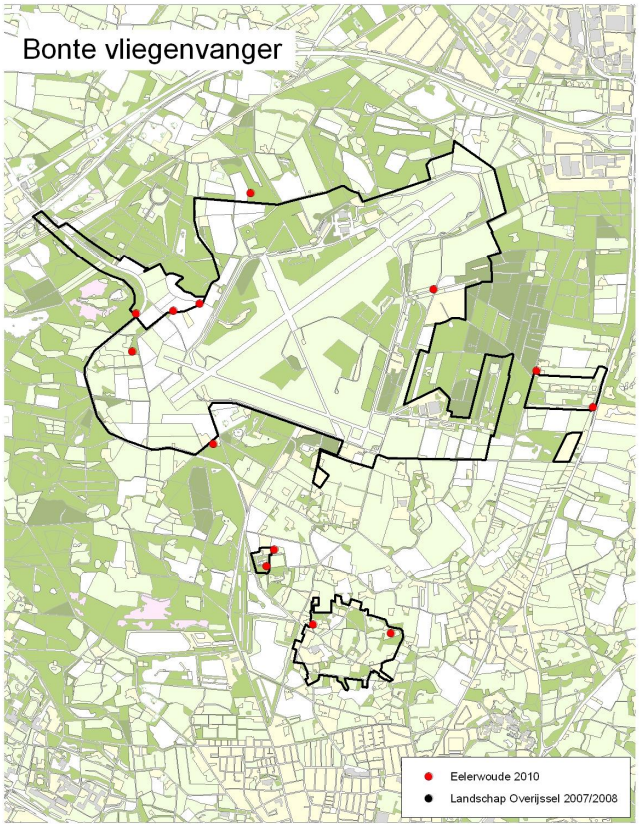
Bonte vliegenvanger
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

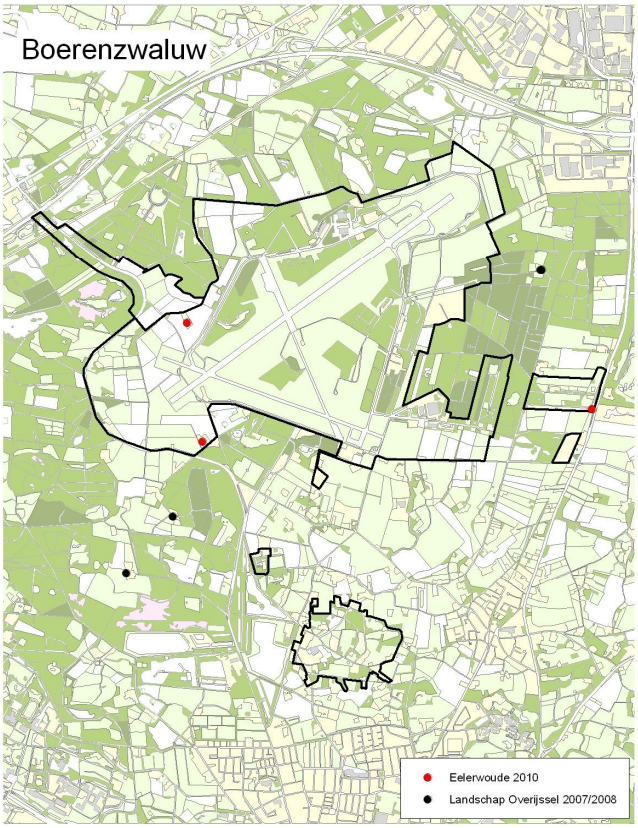
Boerenzwaluw
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

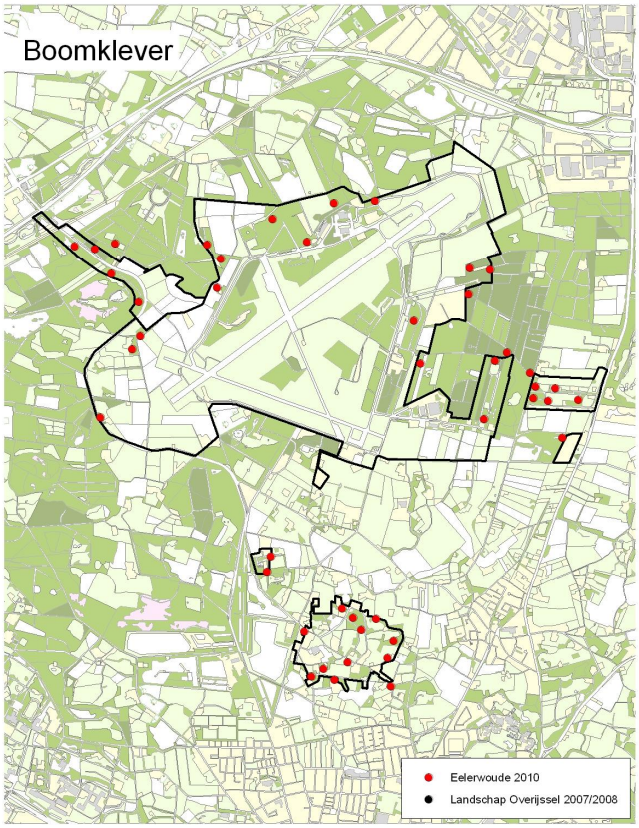
Boomklever
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

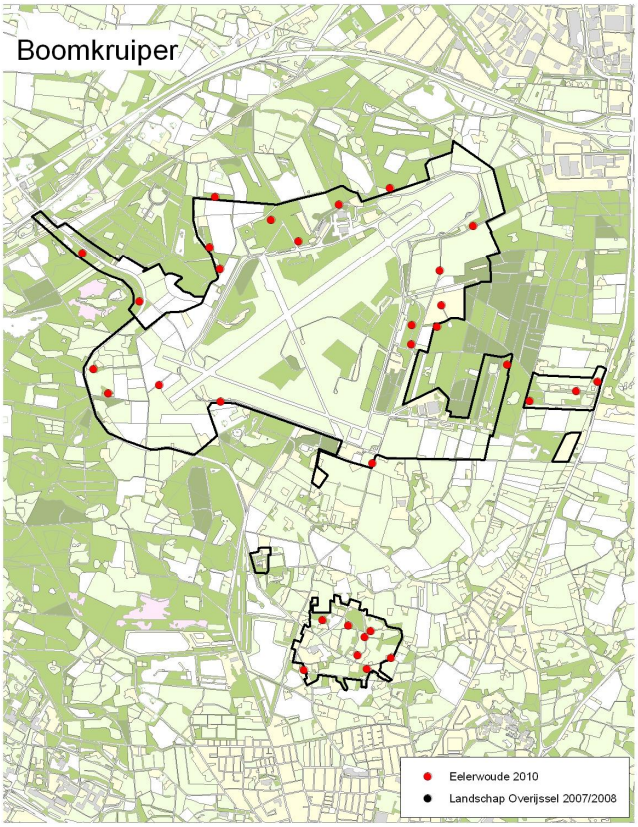
Boomkruiper
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

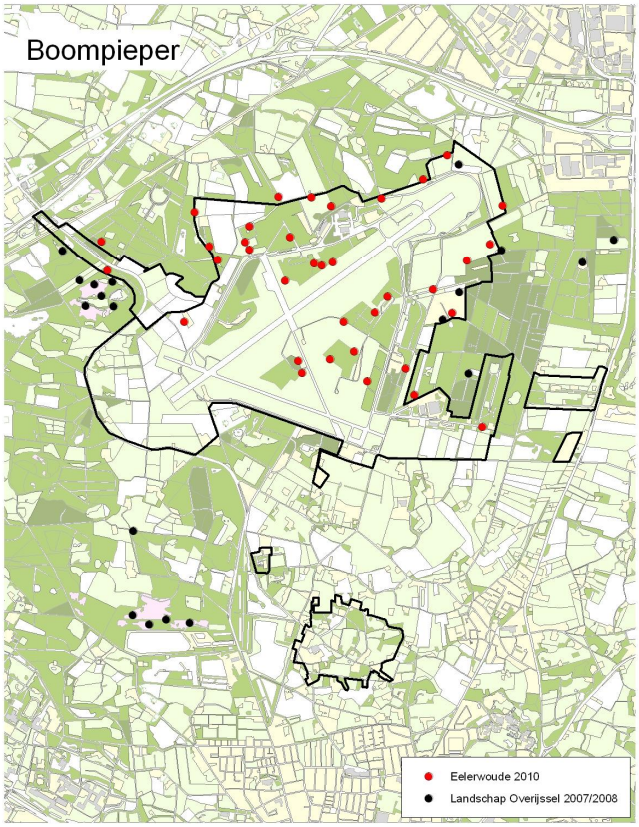
Boompieper
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

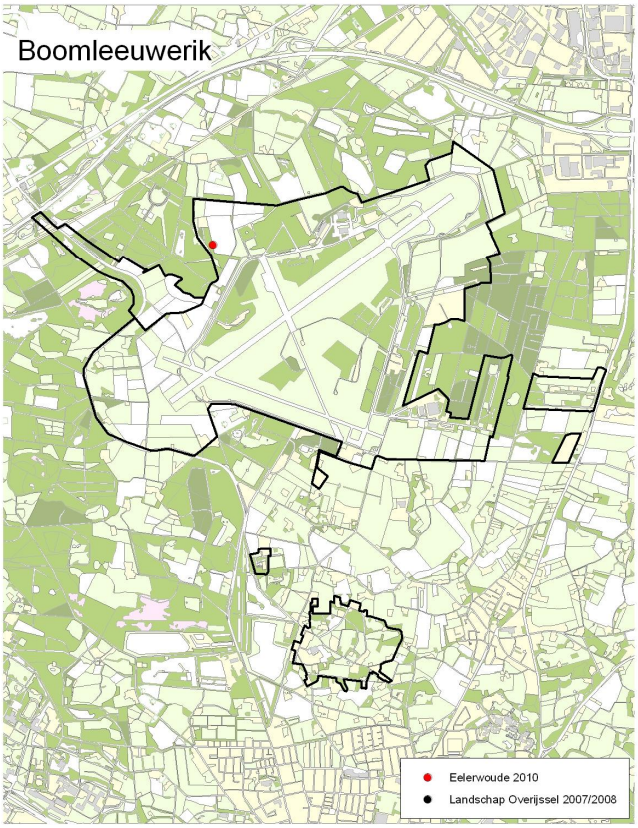
Boomleeuwerik
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

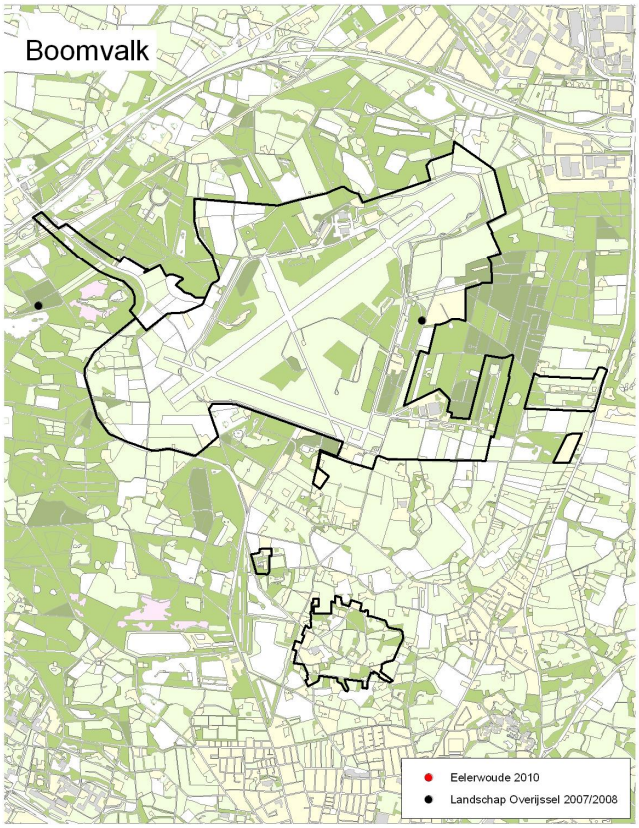
Boomvalk
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

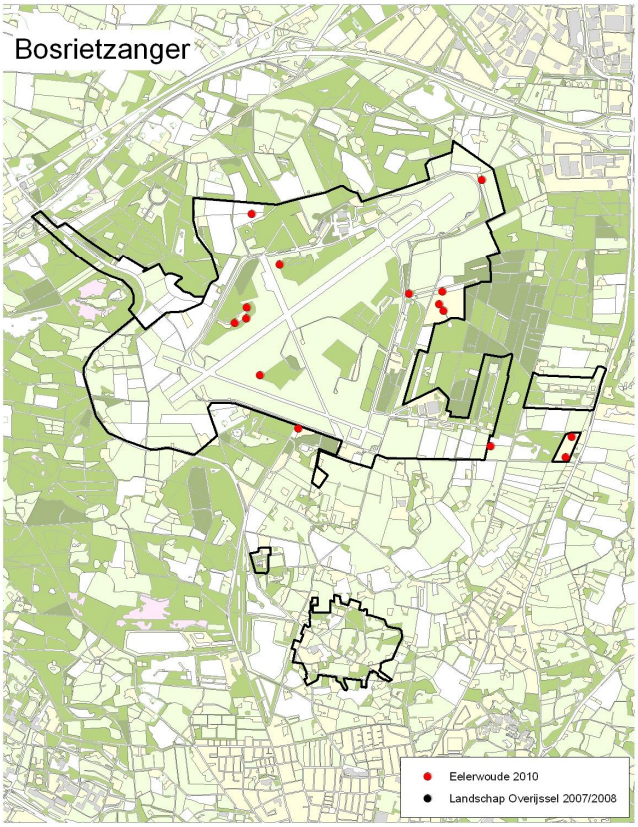
Bosrietzanger
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

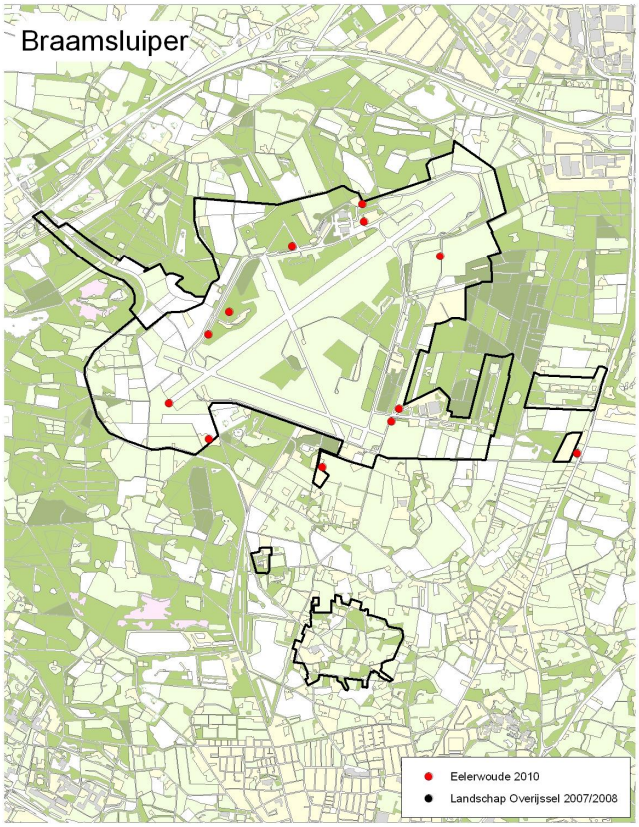
Braamsluiper
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

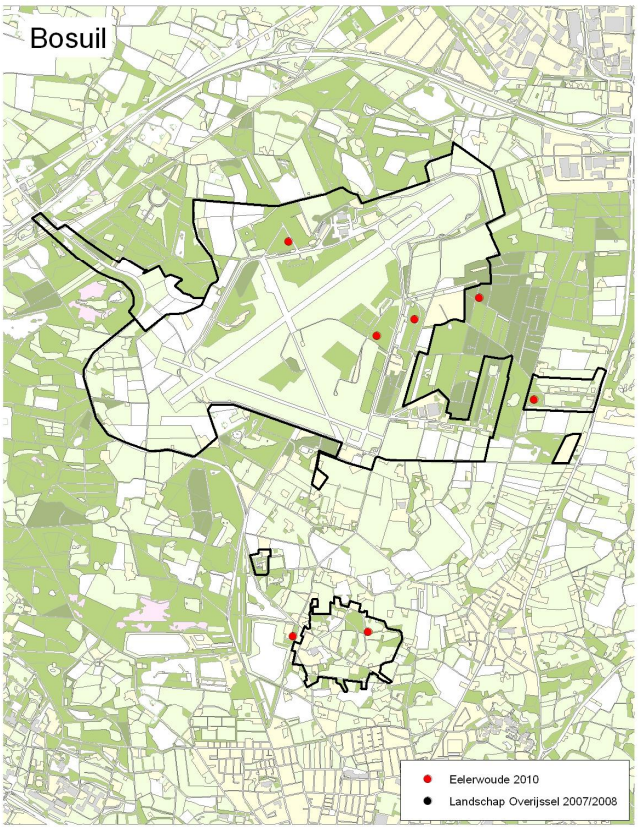
Bosuil
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

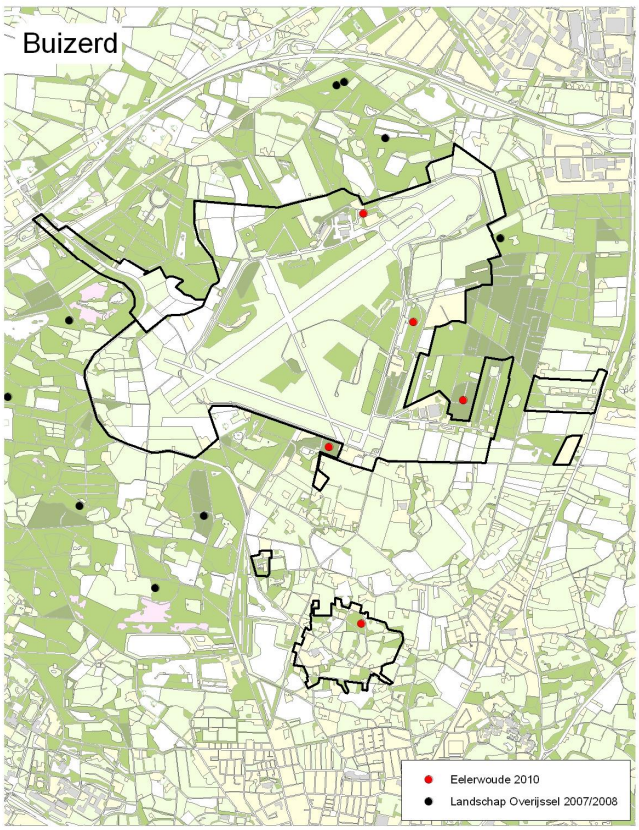
Buizerd
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

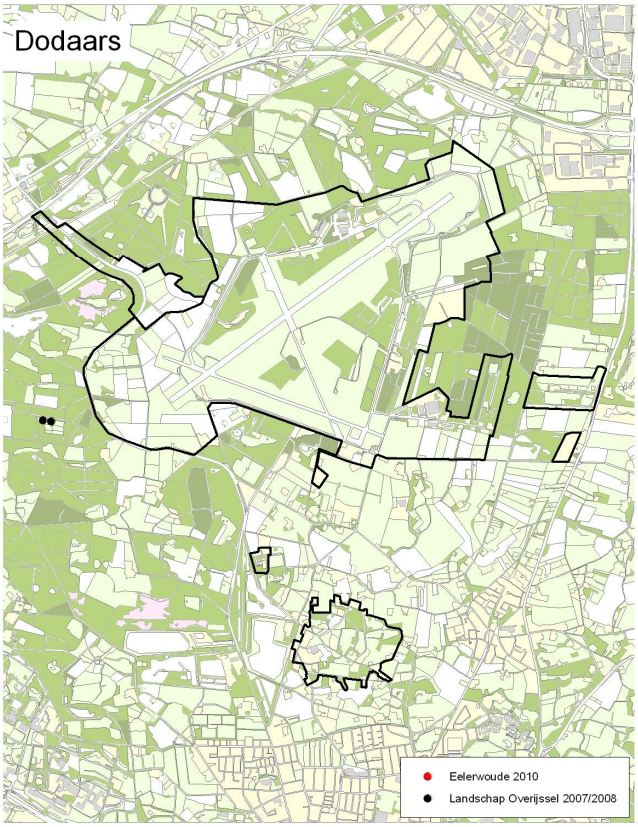
Dodaars
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

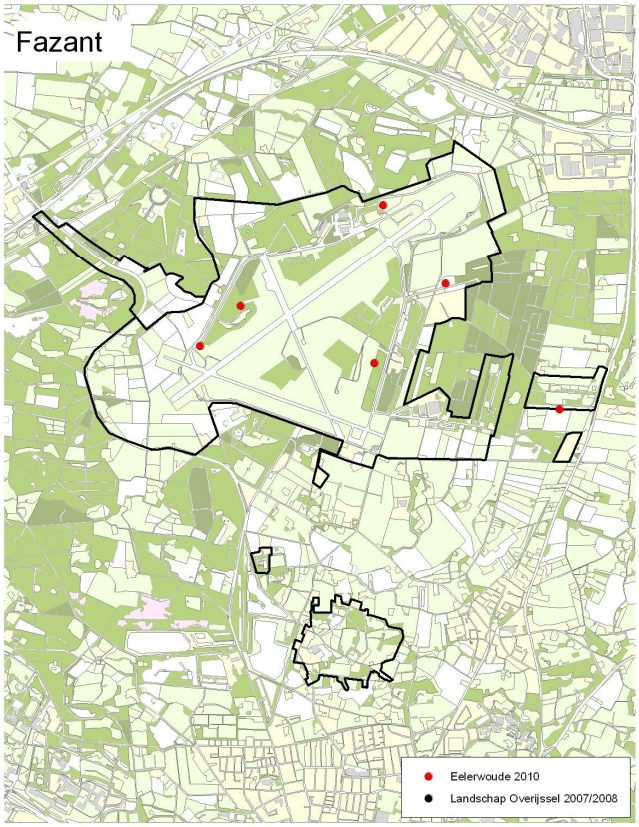
Fazant
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

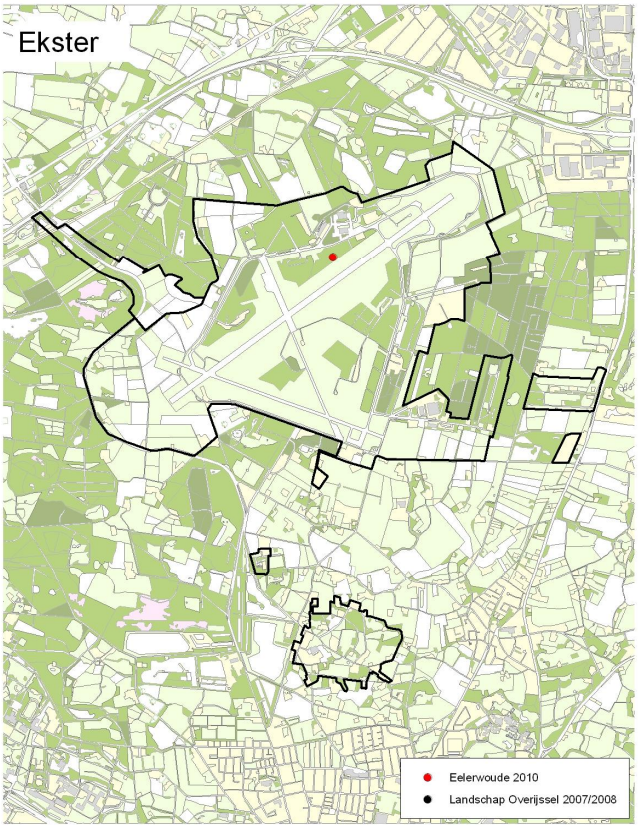
Ekster
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

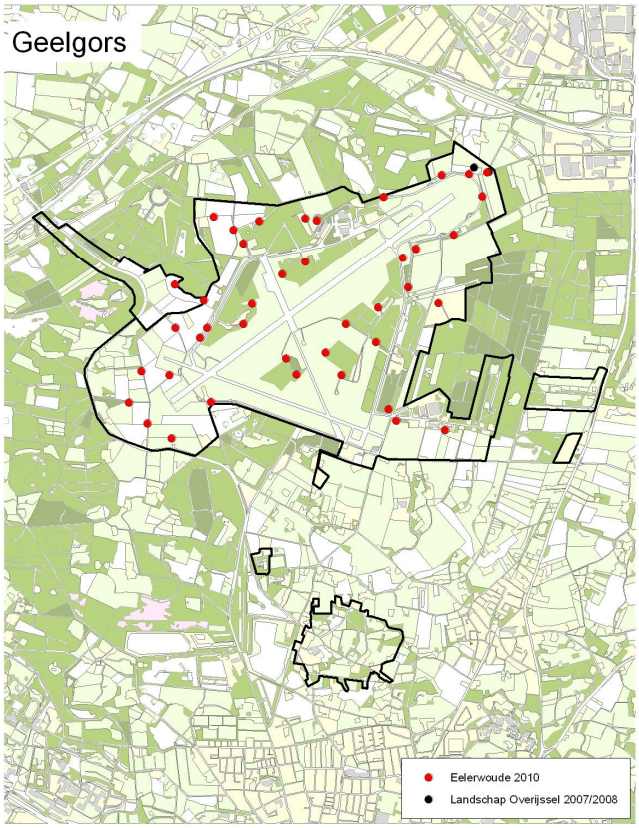
Geelgors
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

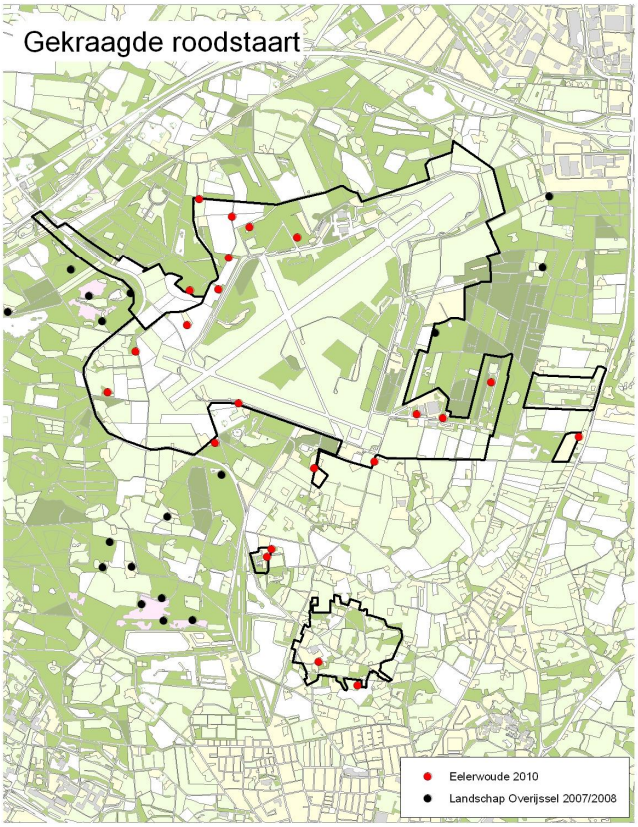
Gekraagde roodstaart
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

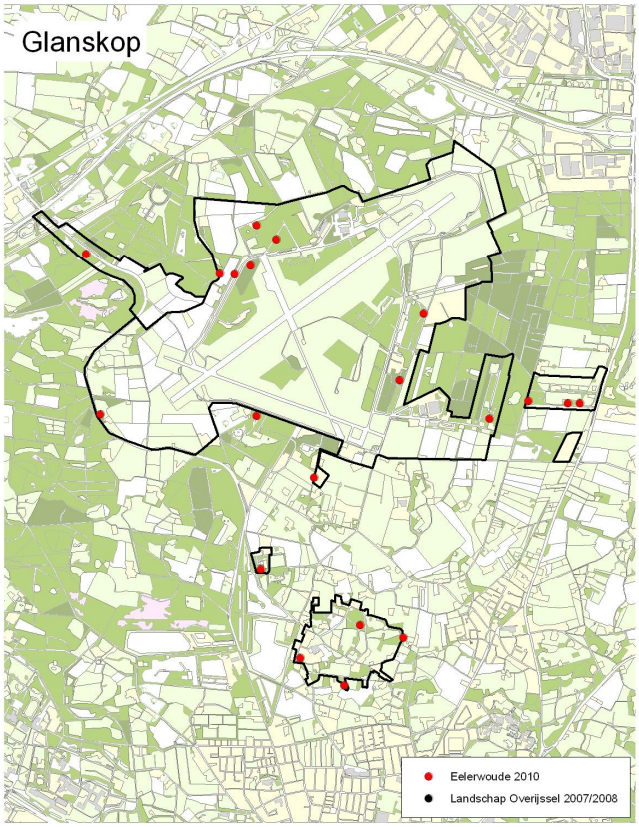
Glanskop
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

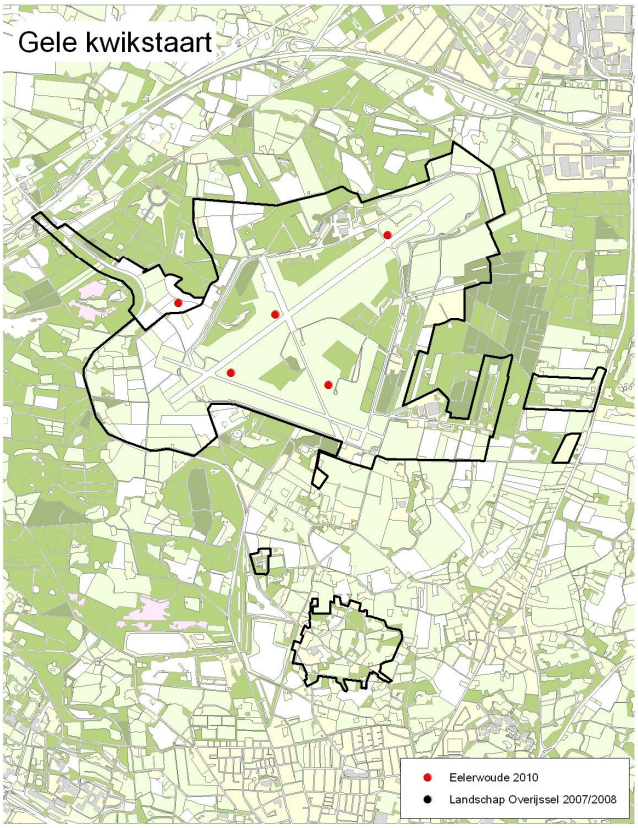
Gele kwikstaart
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

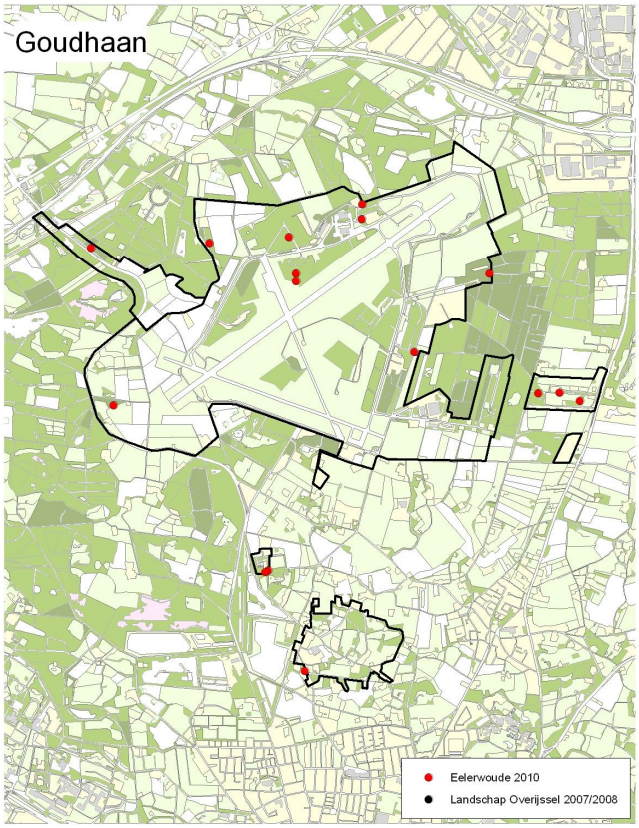
Goudhaan
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

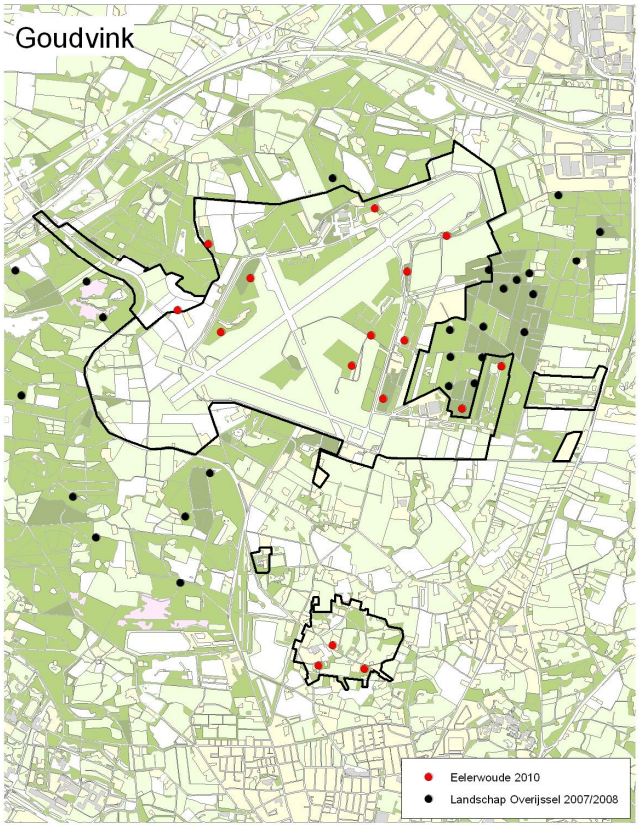
Goudvink
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

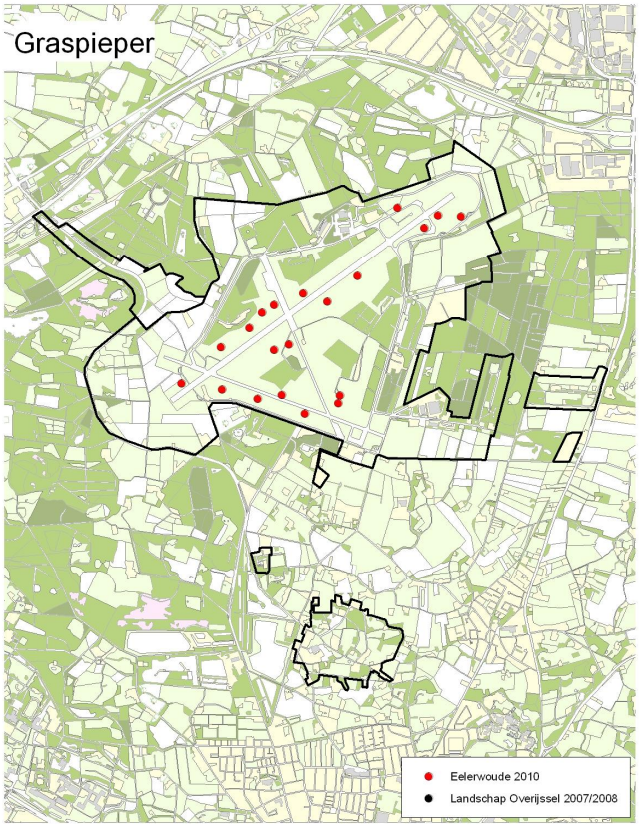
Graspieper
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

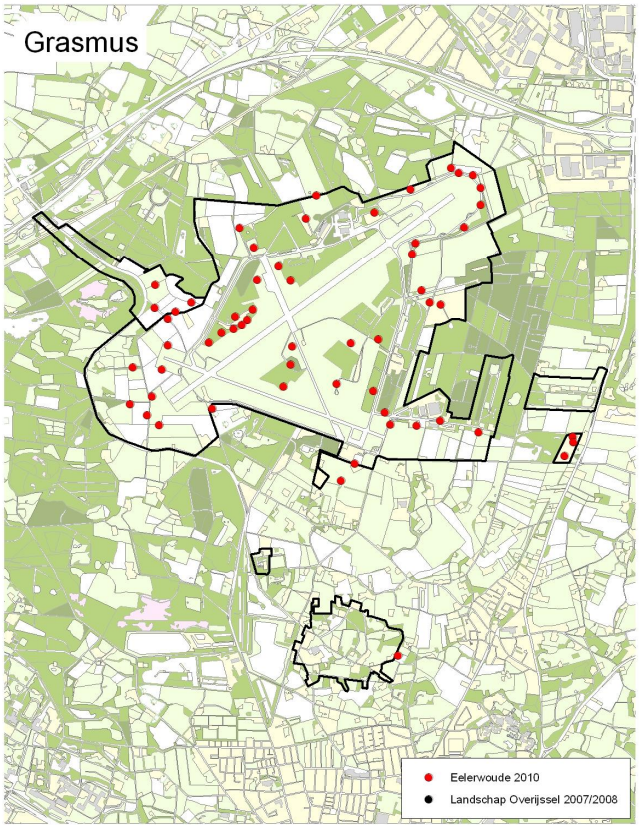
Grasmus
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

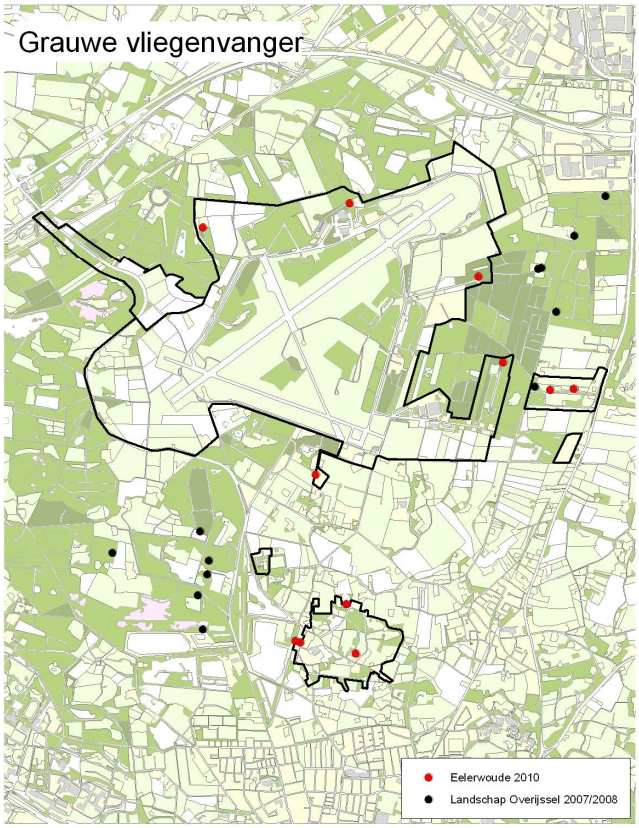
Grauwe vliegenvanger
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

Groene specht

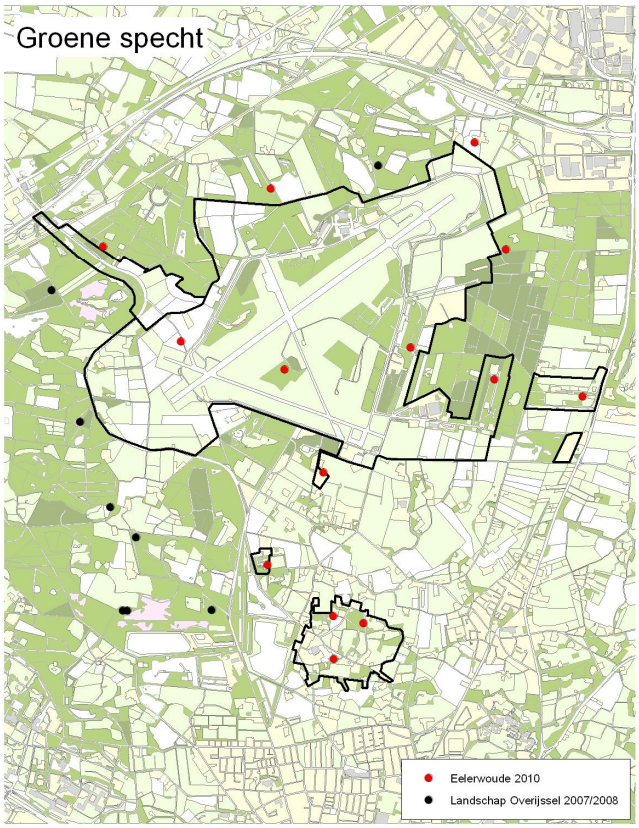

Grote bonte specht

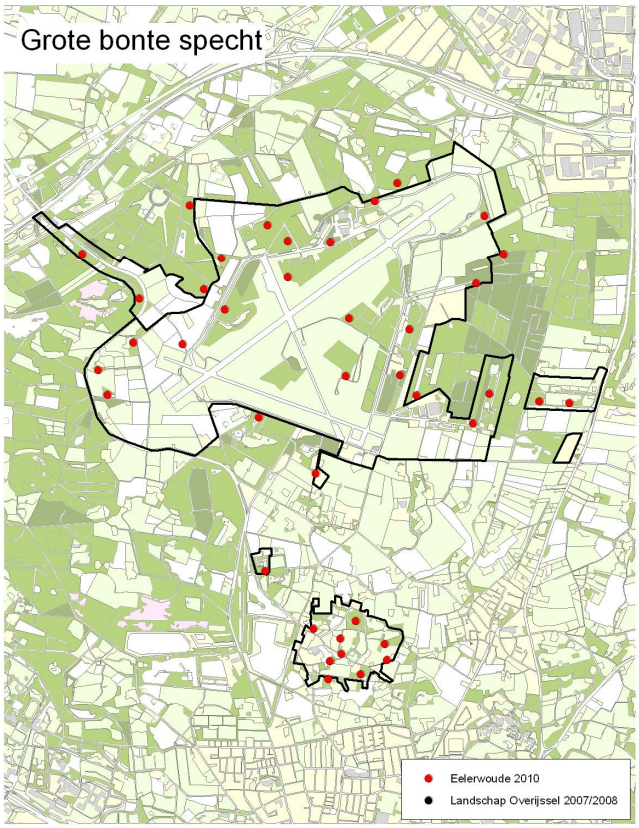

Groenling

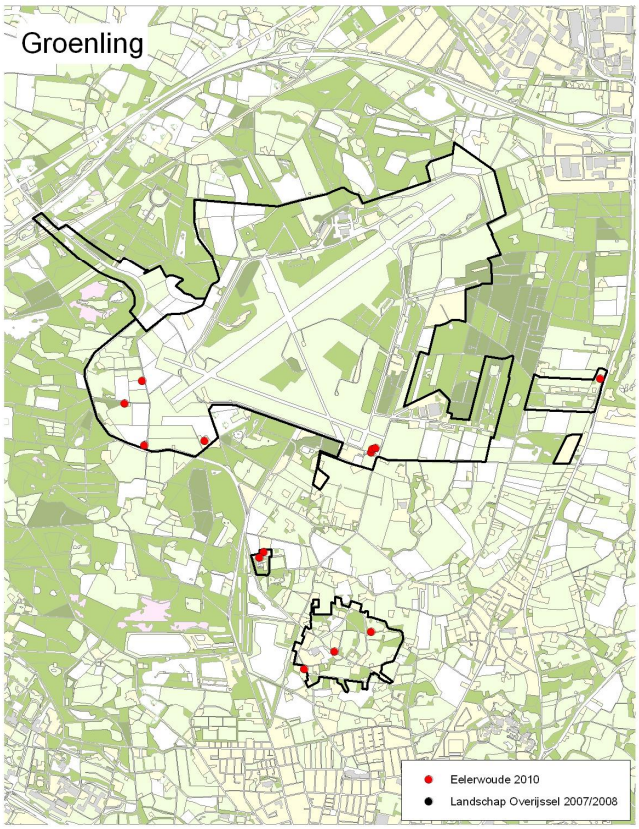

Grote gele kwikstaart

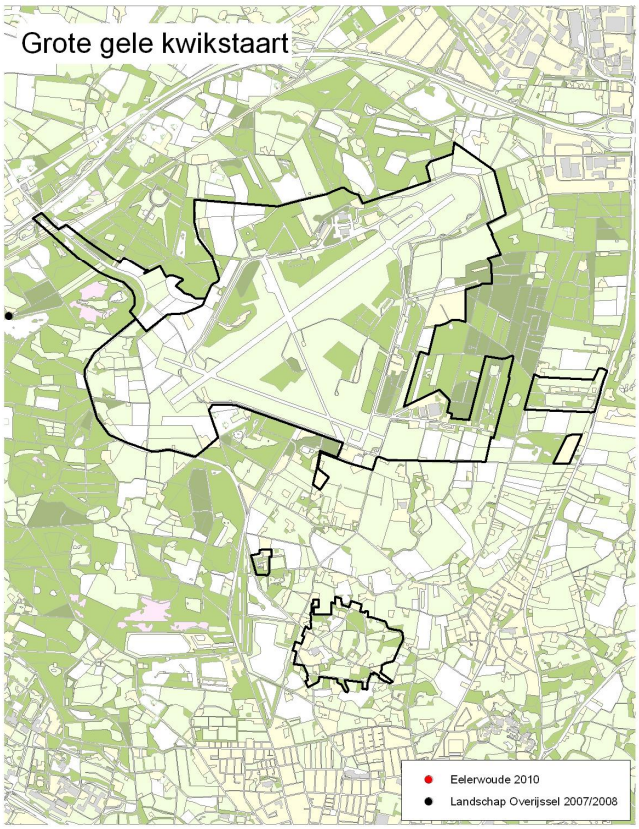

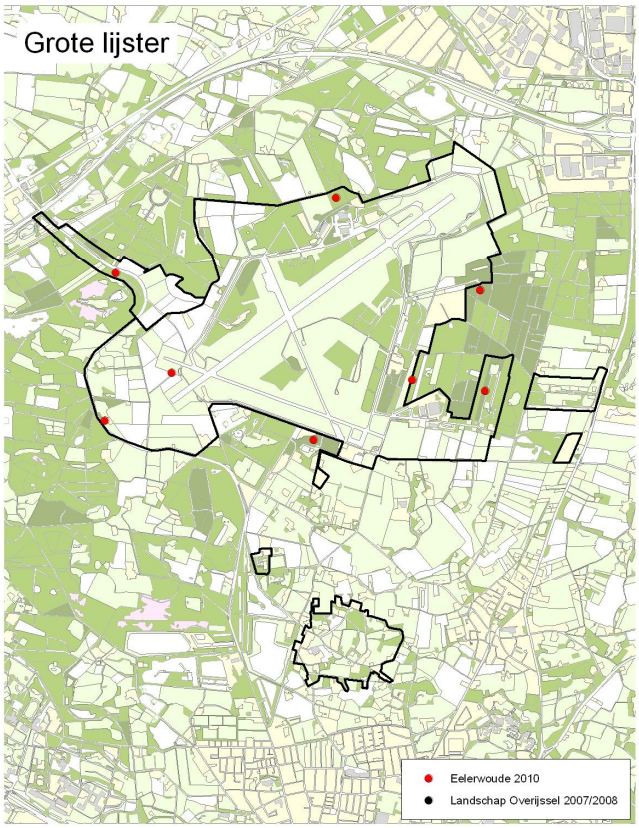
Grote lijster
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

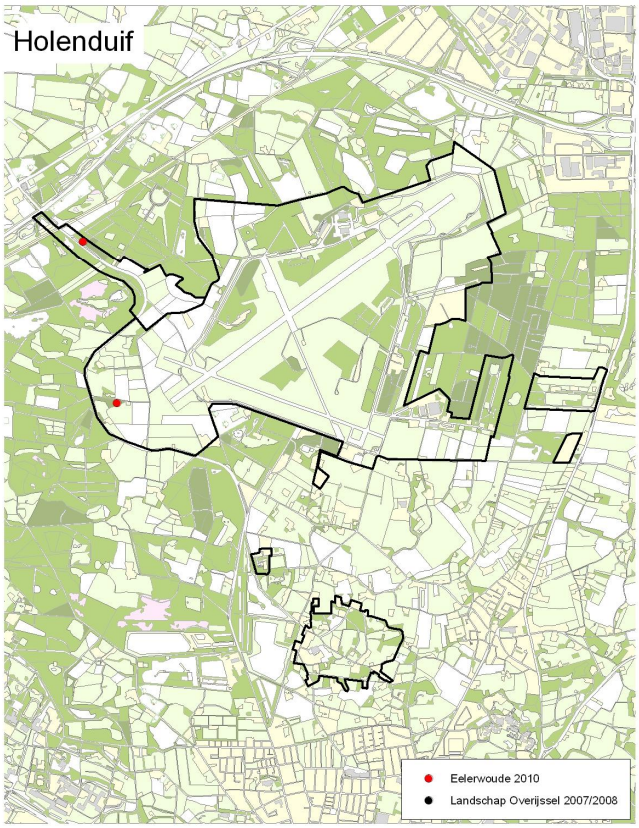
Holenduif
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

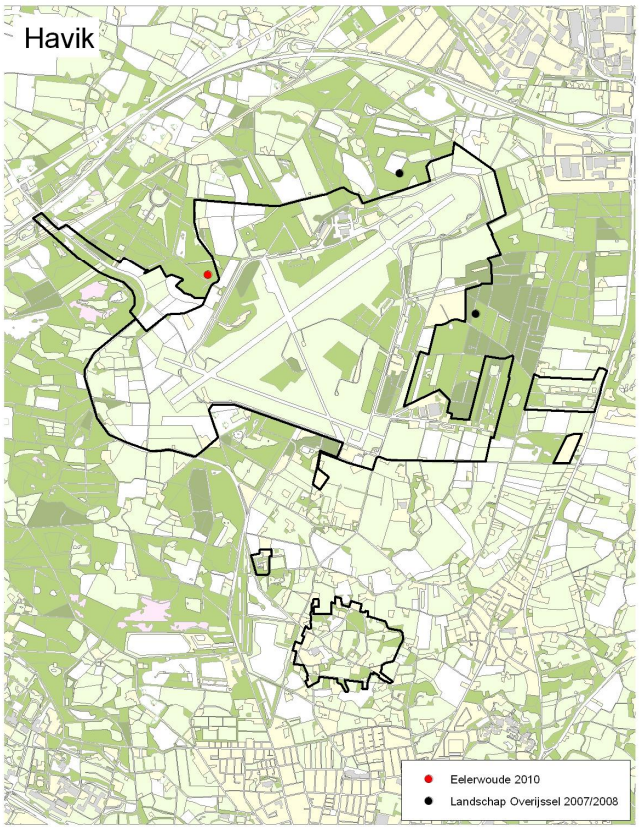
Havik
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

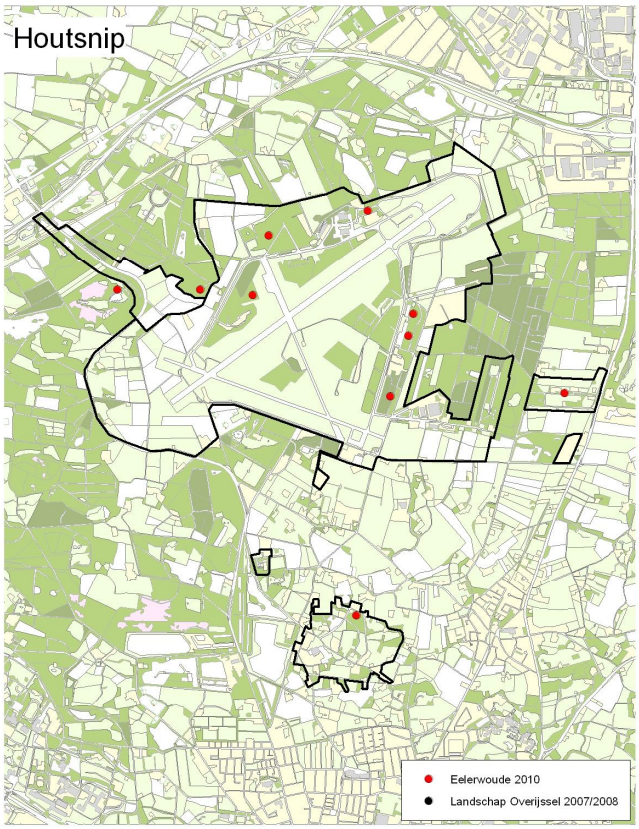
Houtsnip
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

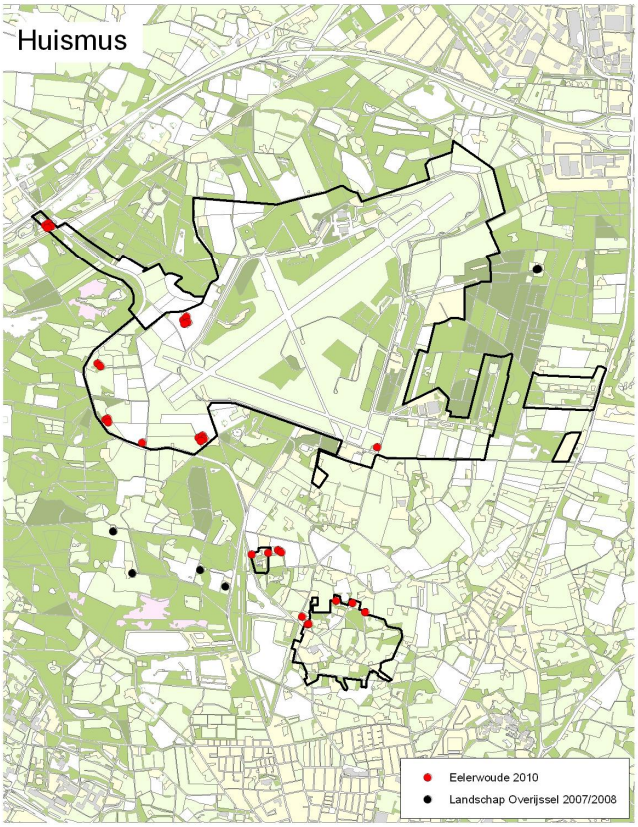
Huismus
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

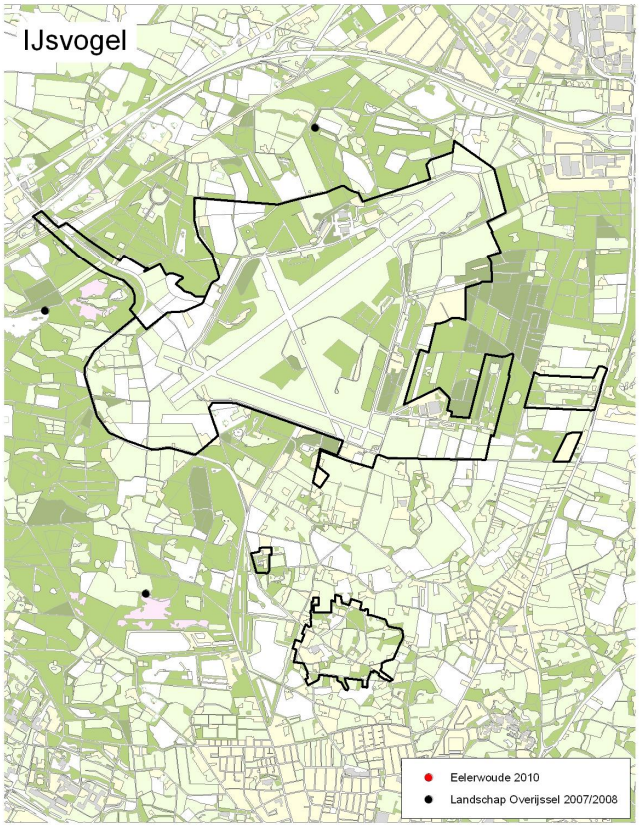
IJsvogel
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

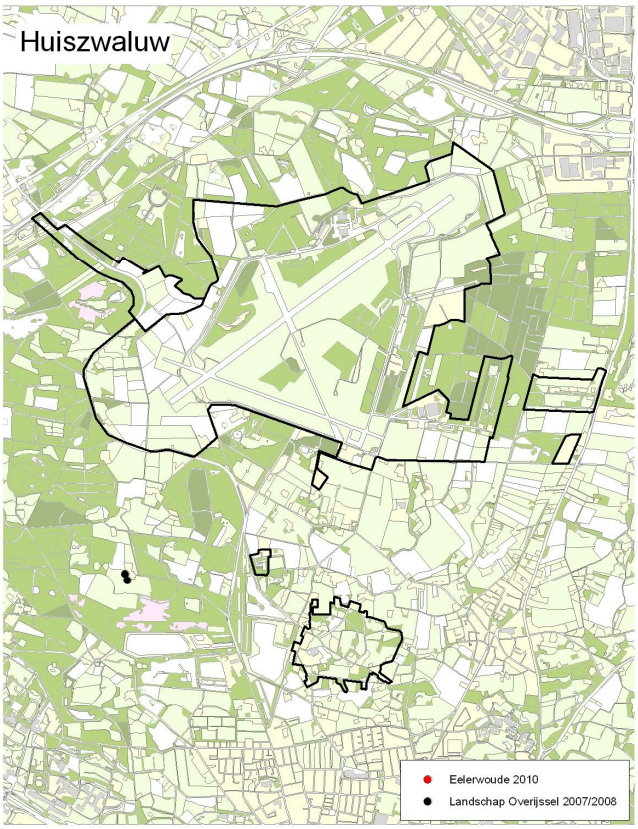
Huiszwaluw
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

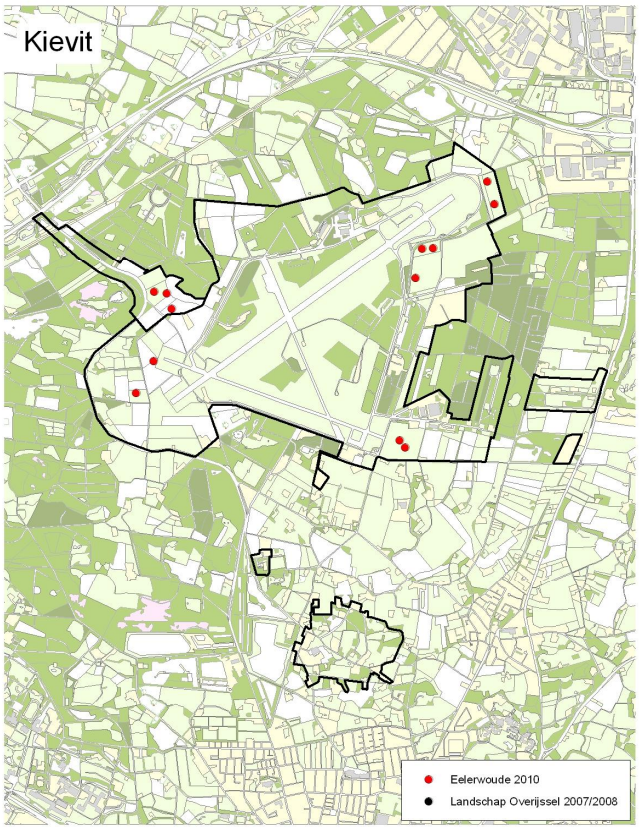
Kievit
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

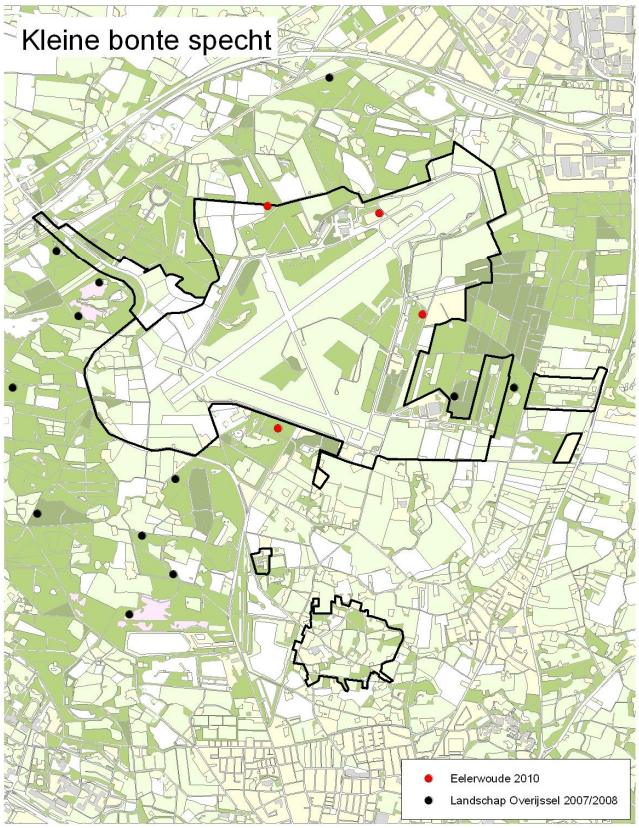
Kleine bonte specht
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

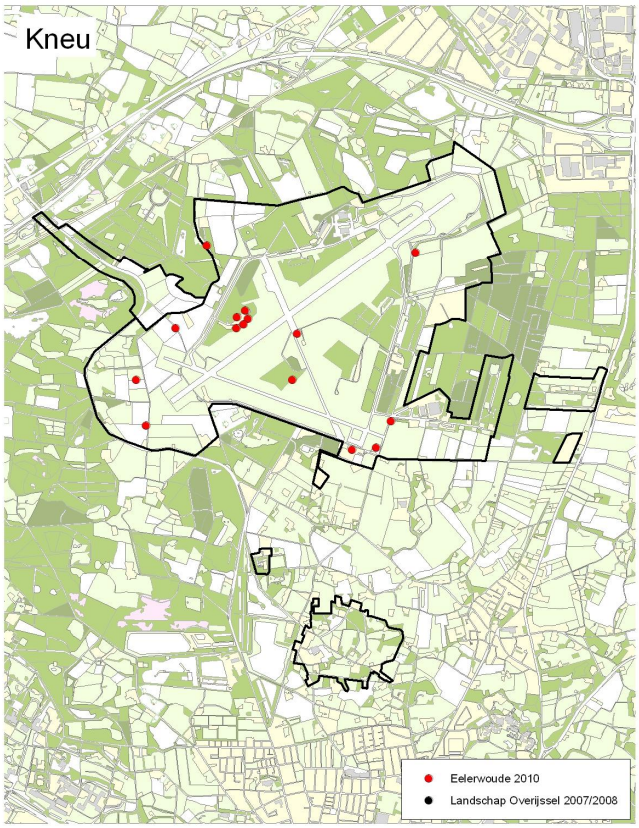
Kneu
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

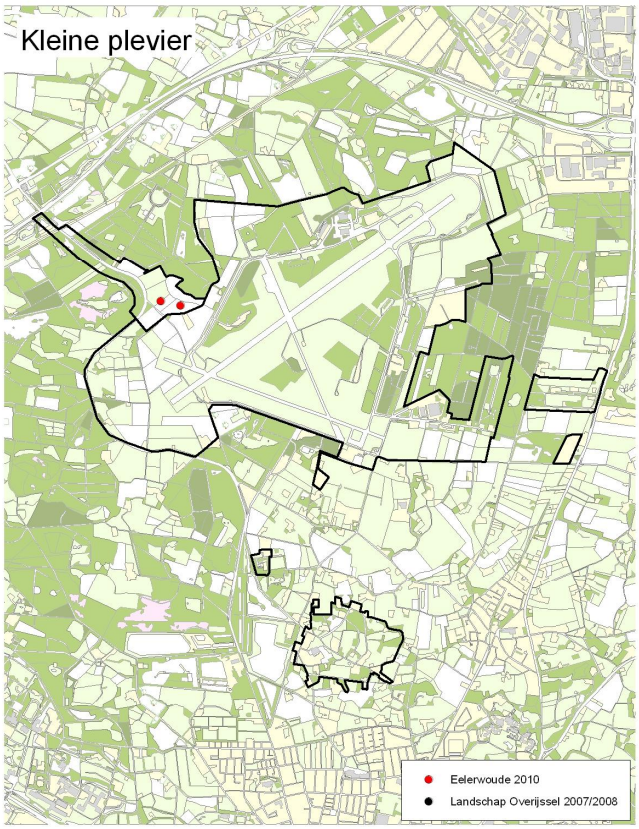
Kleine plevier
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

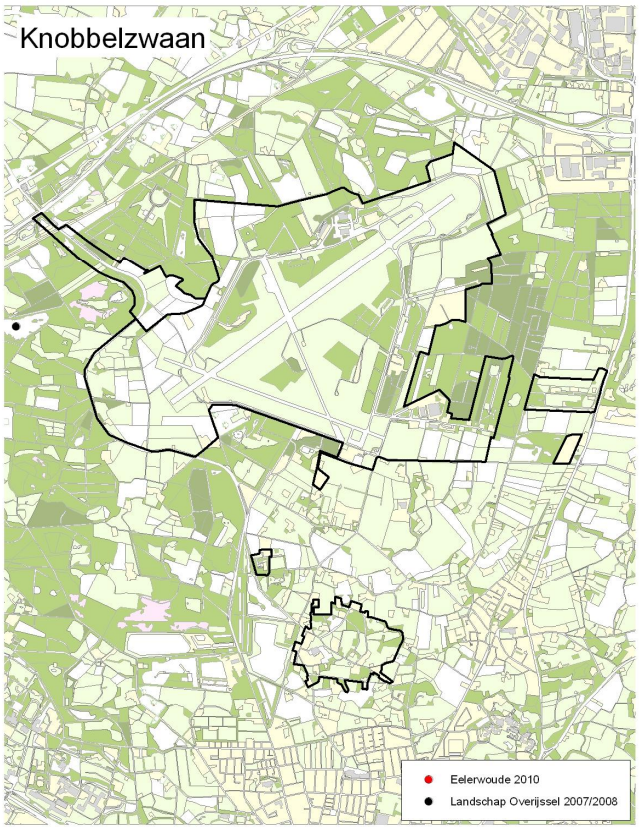
Knobbelzwaan
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

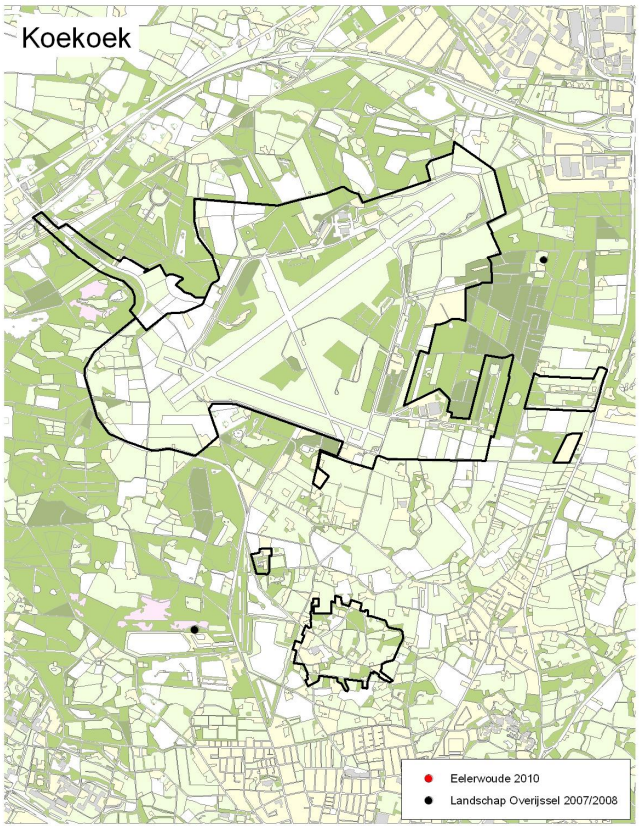
Koekoek
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

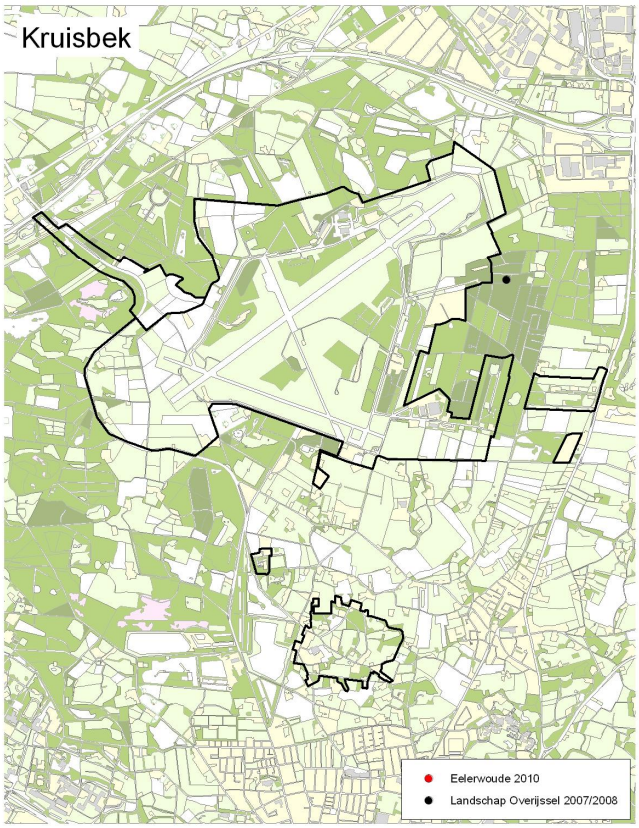
Kruisbek
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

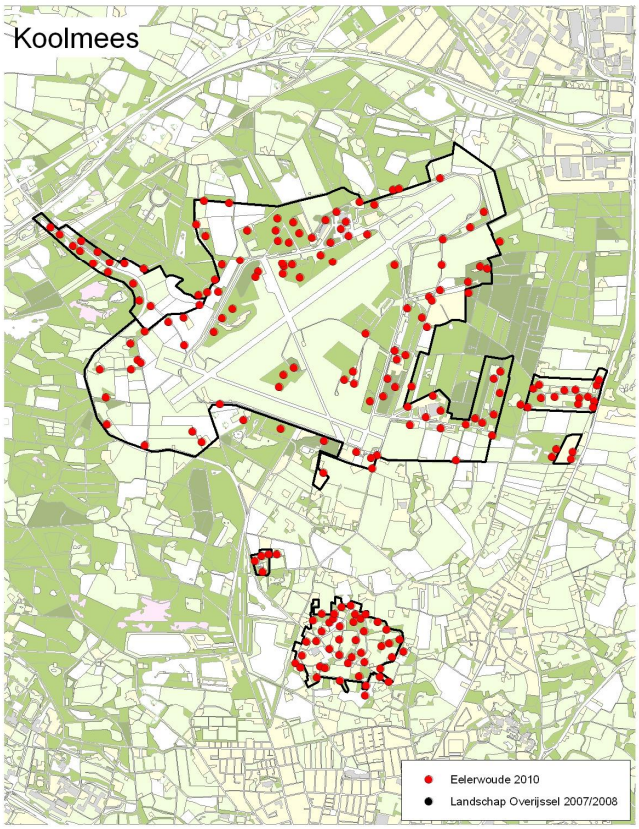
Koolmees
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

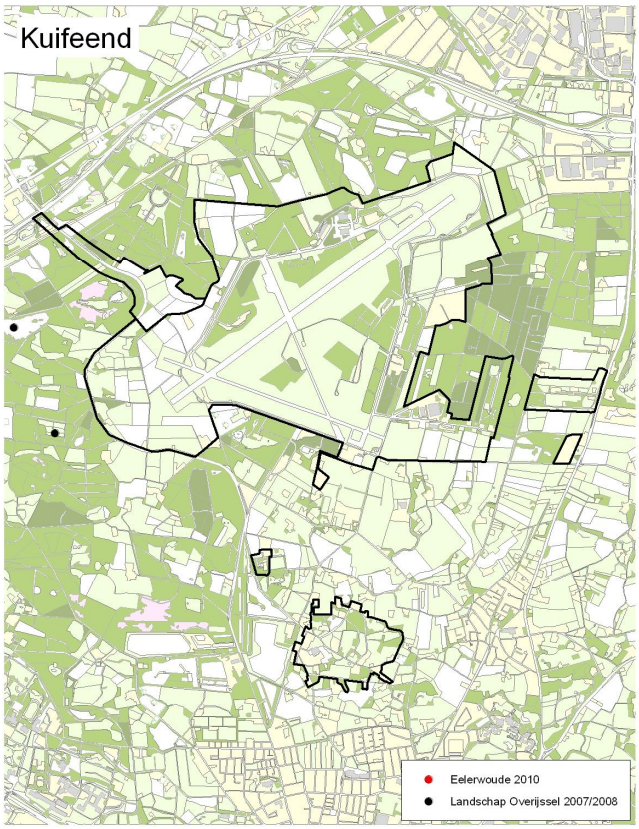
Kuifeend
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

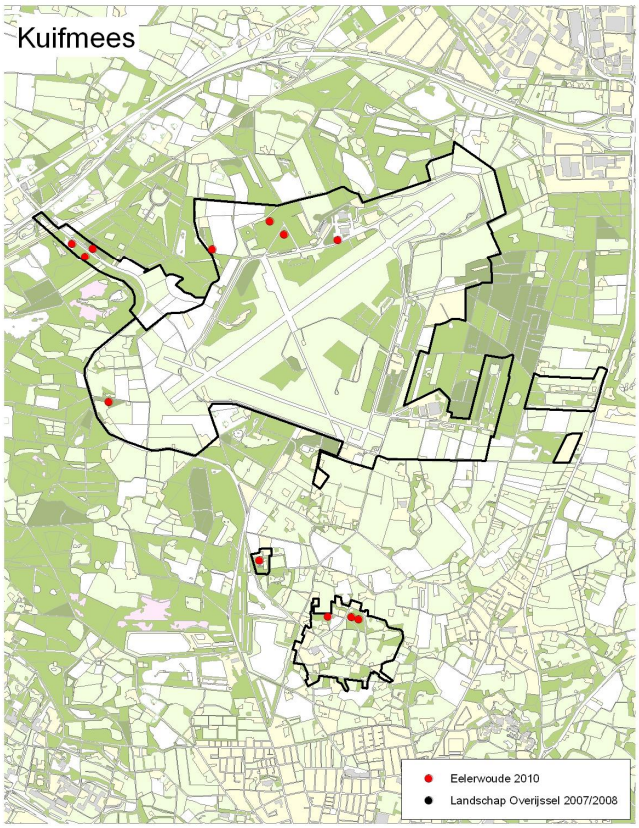
Kuifmees
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

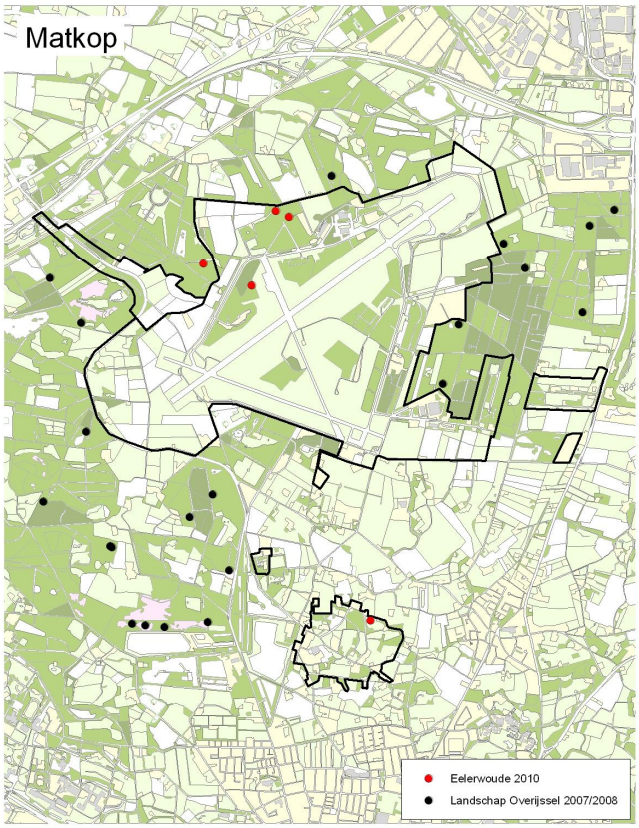
Matkop
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

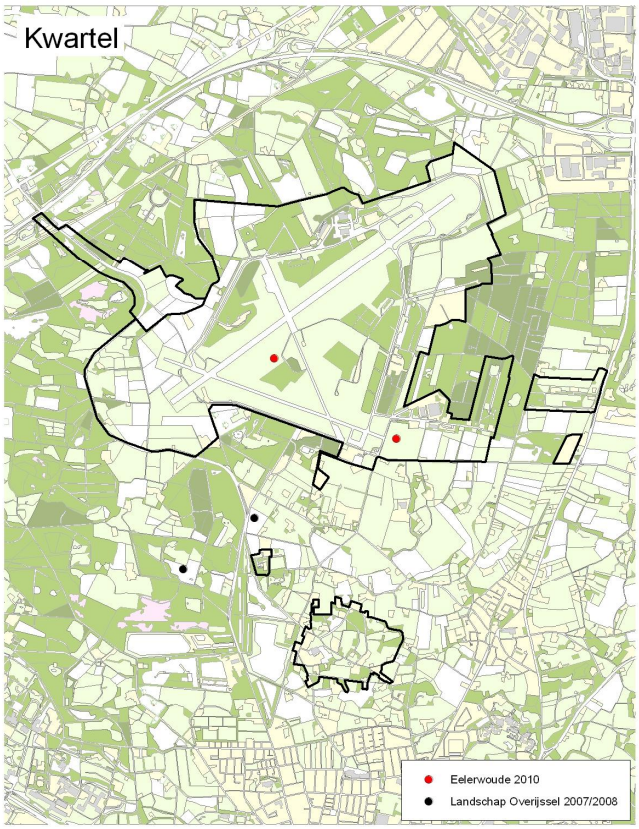
Kwartel
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

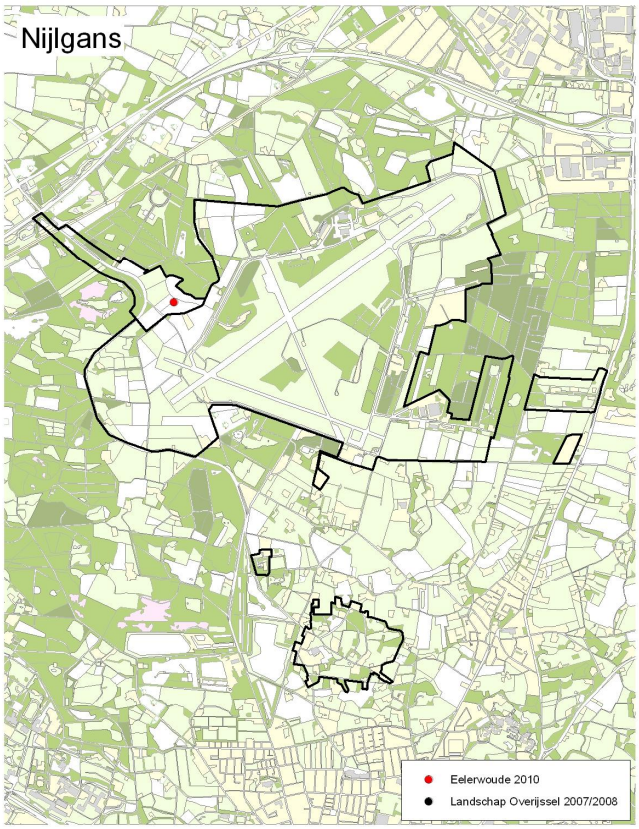
Nijlgans
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

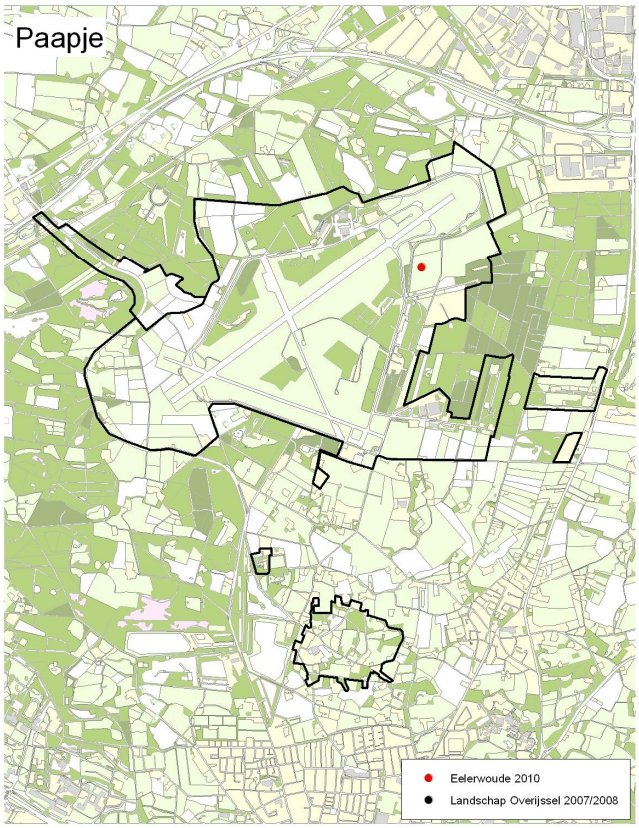
Paapje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

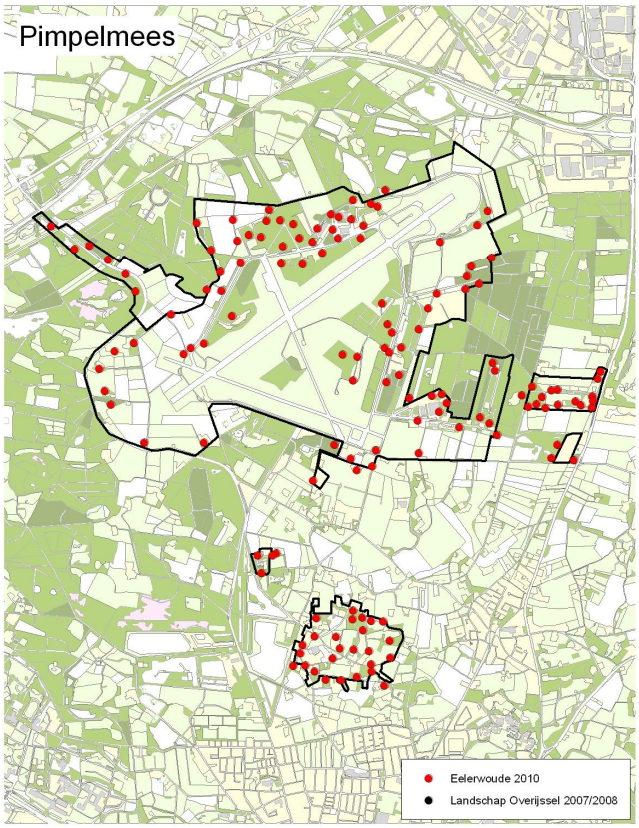
Pimpelmees
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

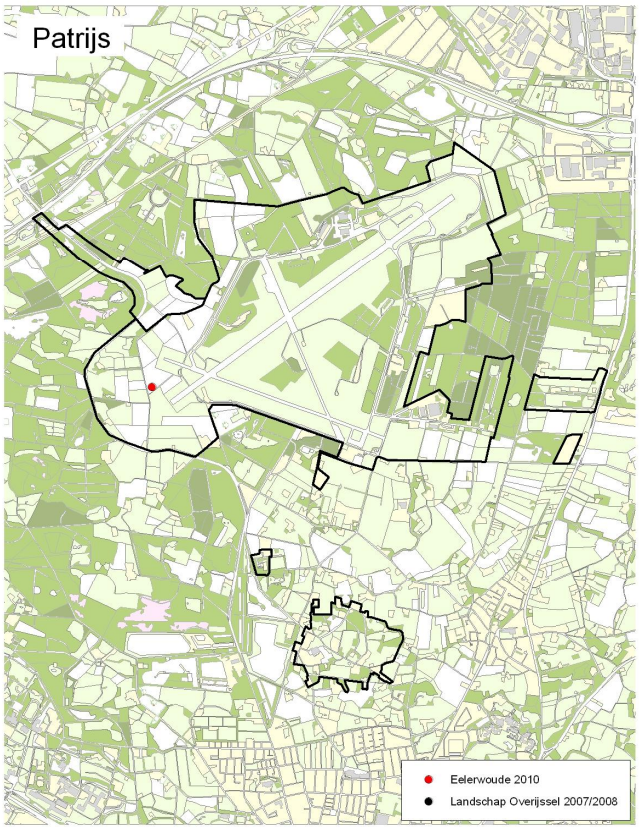
Patrijs
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

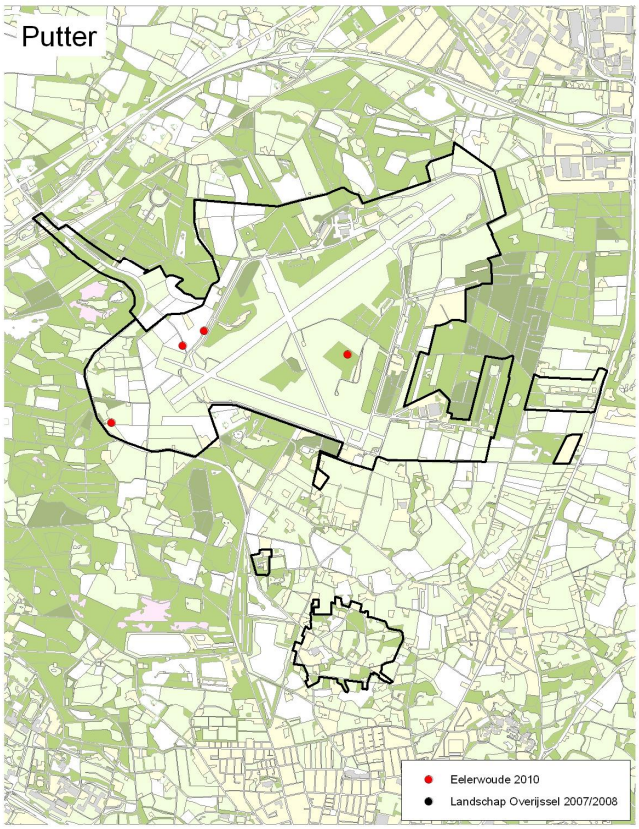
Putter
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

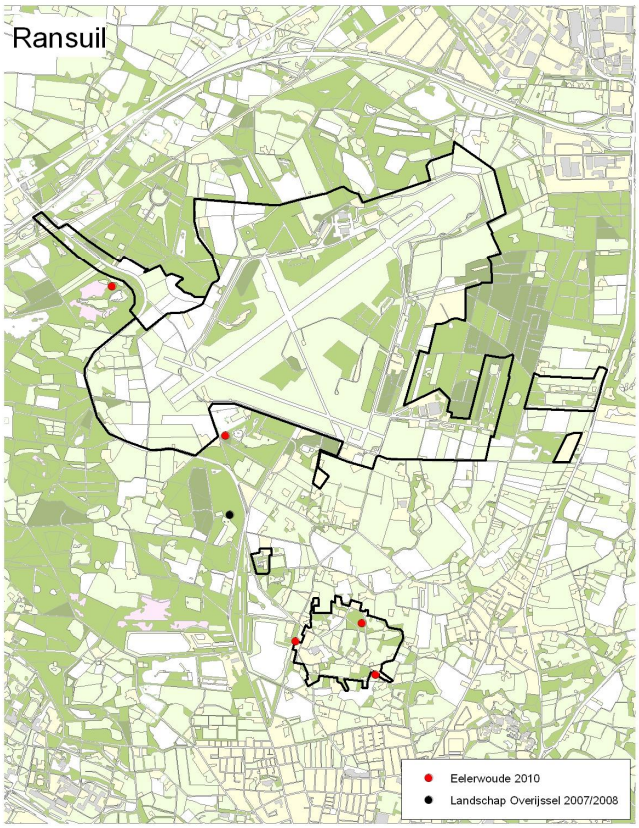
Ransuil
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

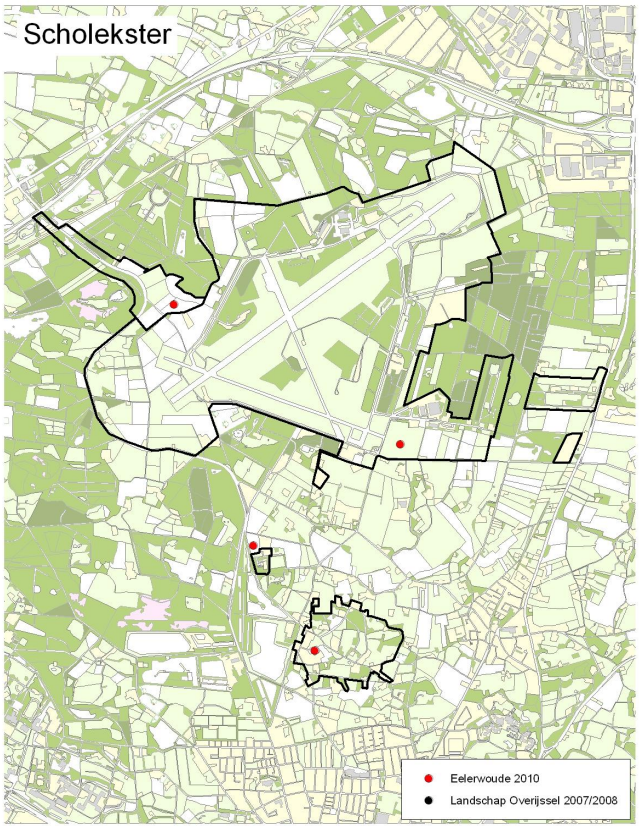
Scholekster
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

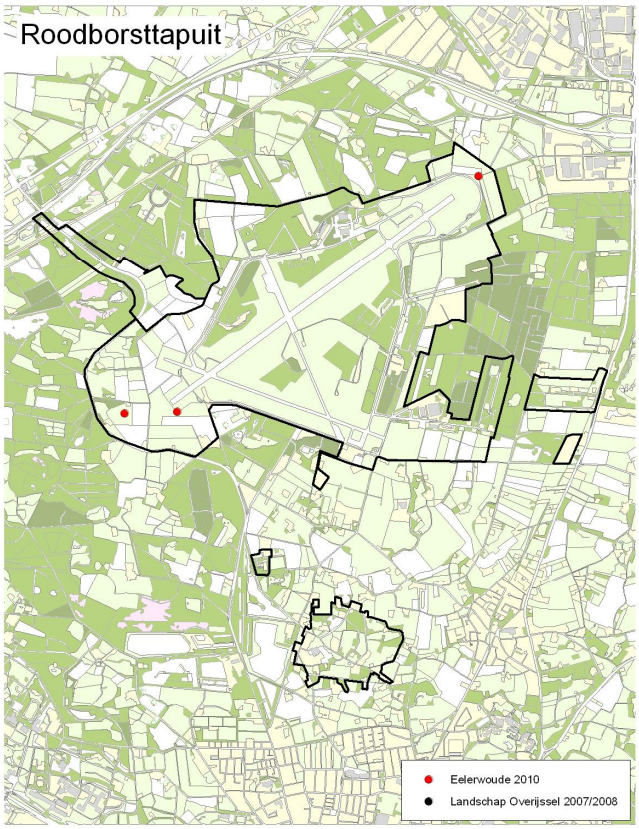
Roodborsttapuit
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

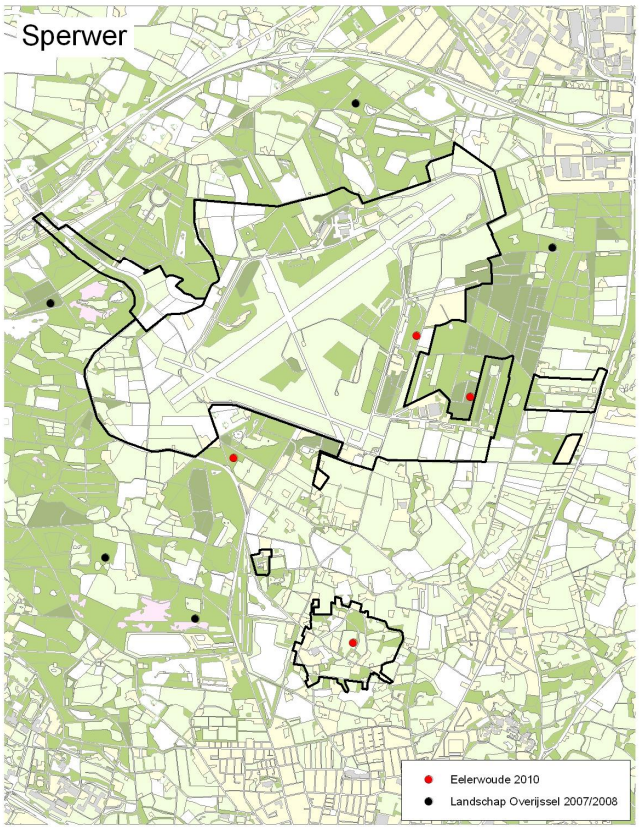
Sperwer
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

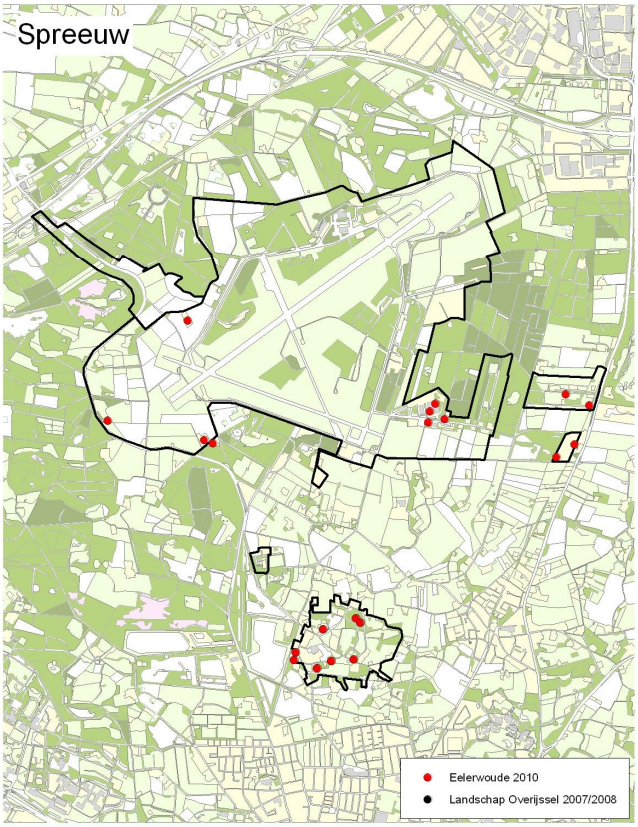
Spreeuw
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

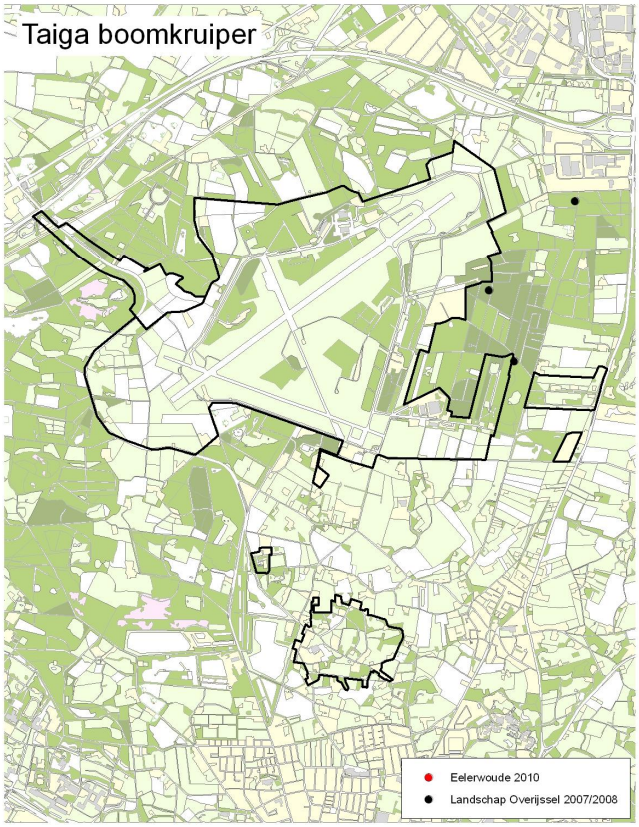
Taiga boomkruiper
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

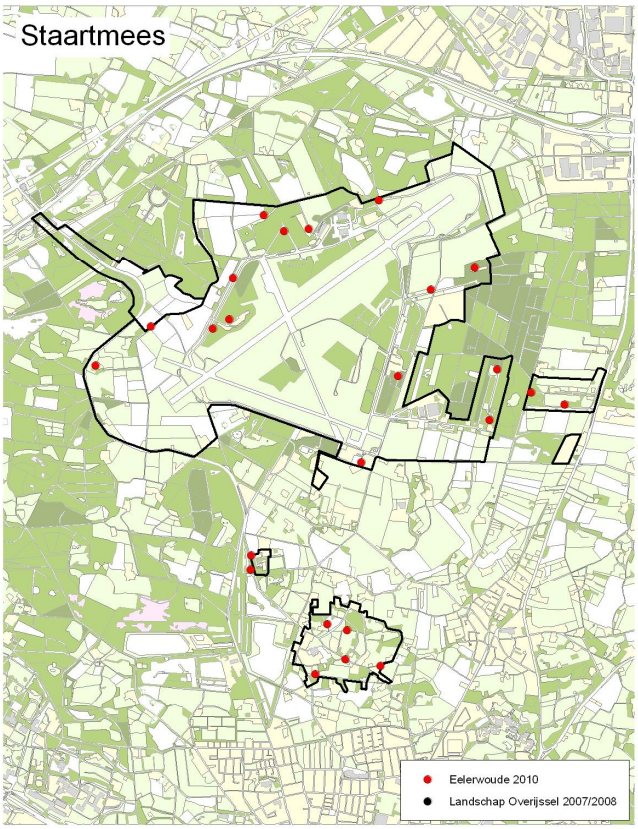
Staartmees
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

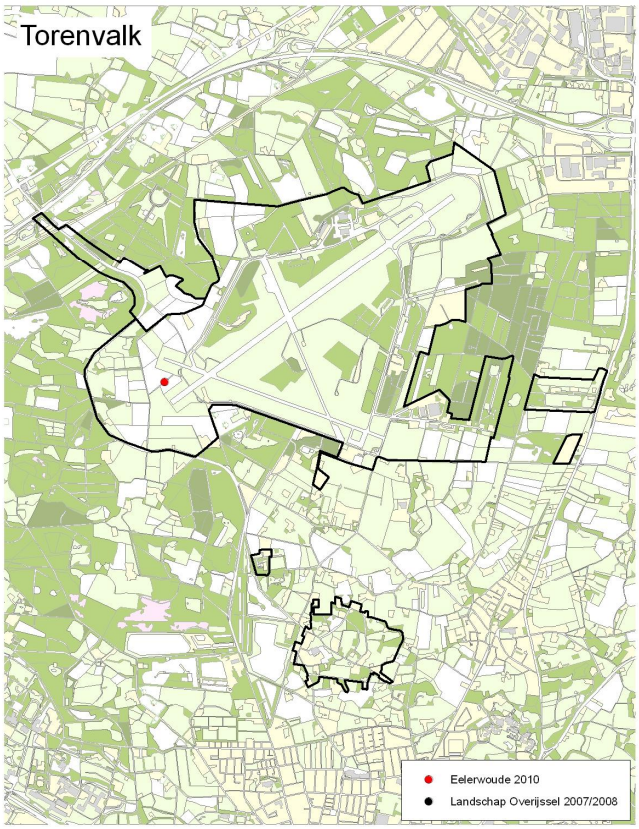
Torenvalk
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

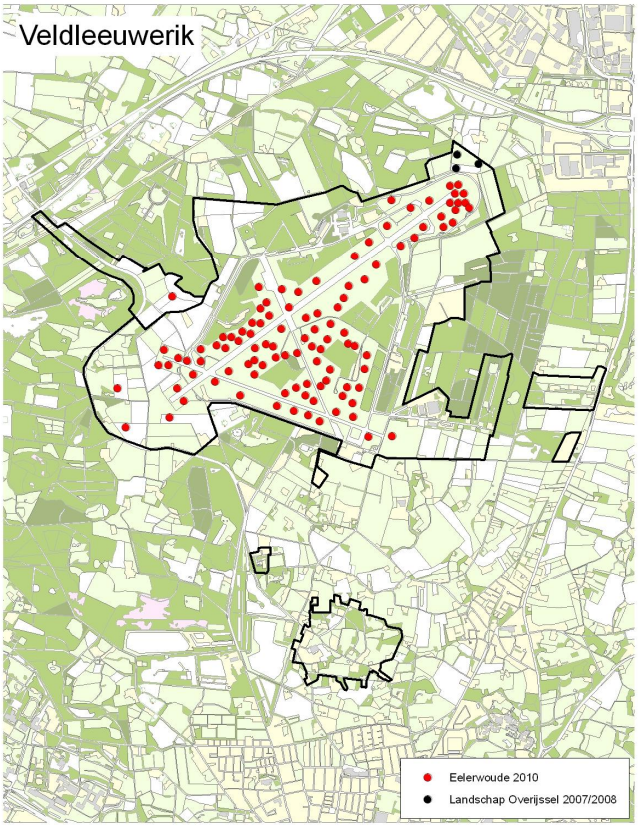
Veldleeuwerik
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

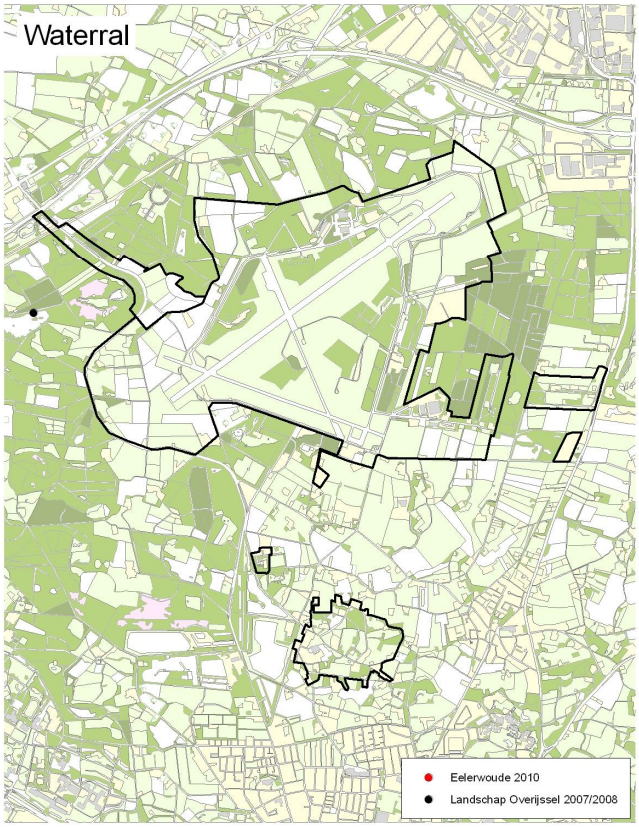
Waterral
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

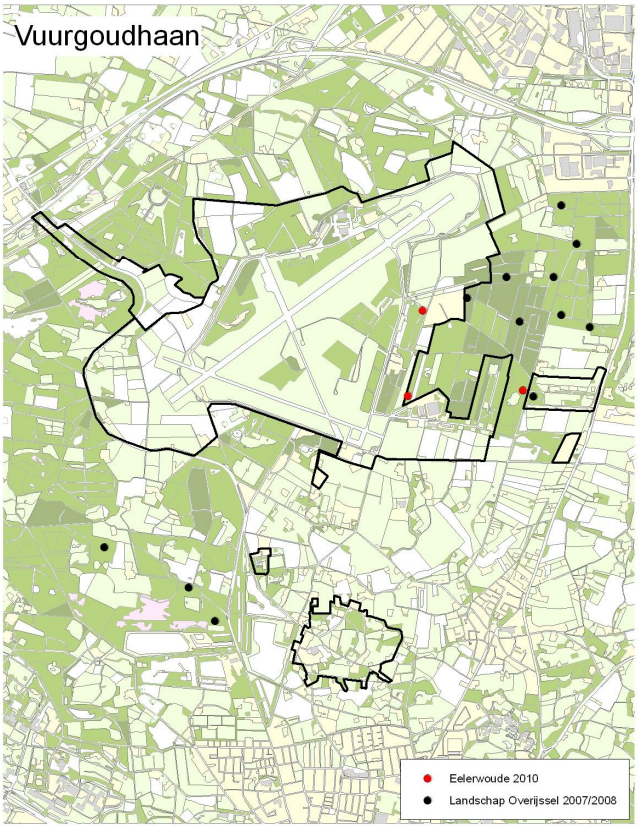
Vuurgoudhaan
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

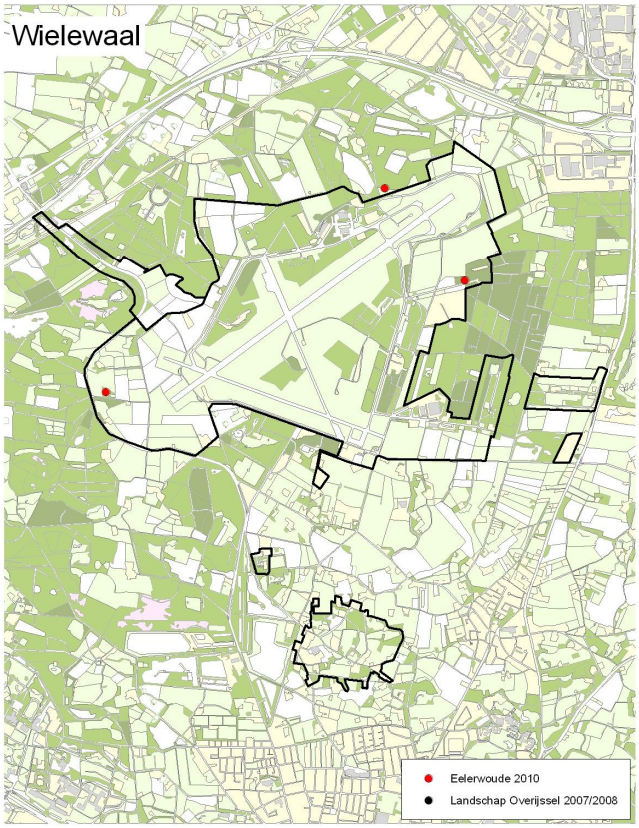
Wielewaal
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

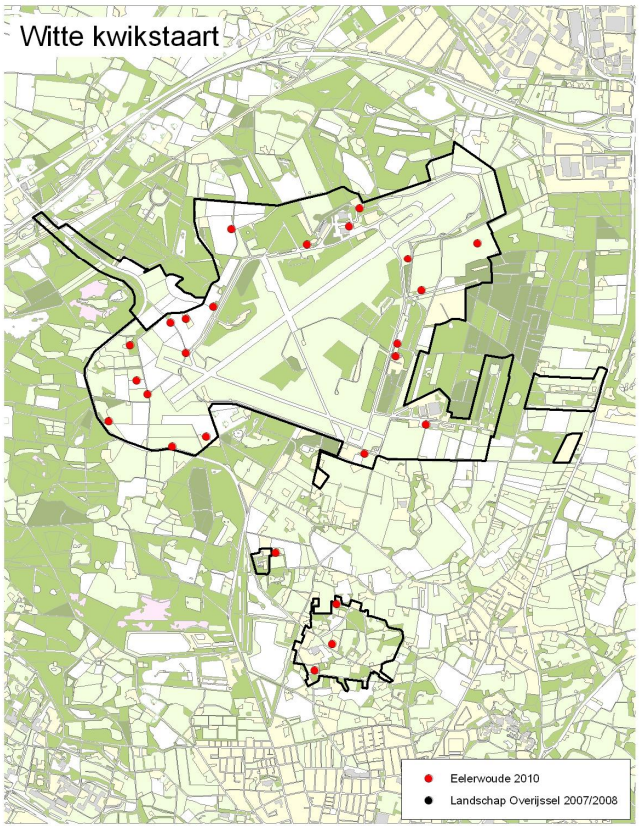
Witte kwikstaart
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

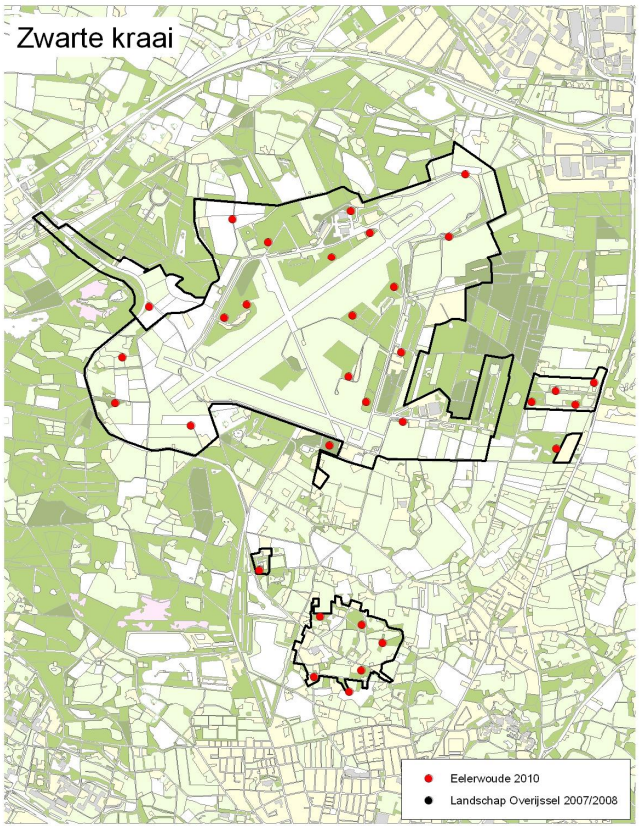
Zwarte kraai
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

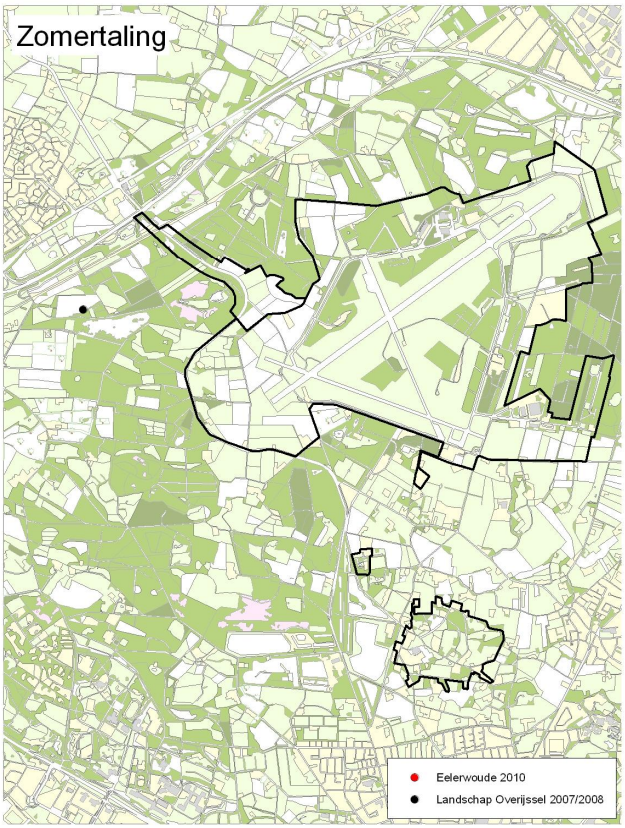
Zomertaling
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

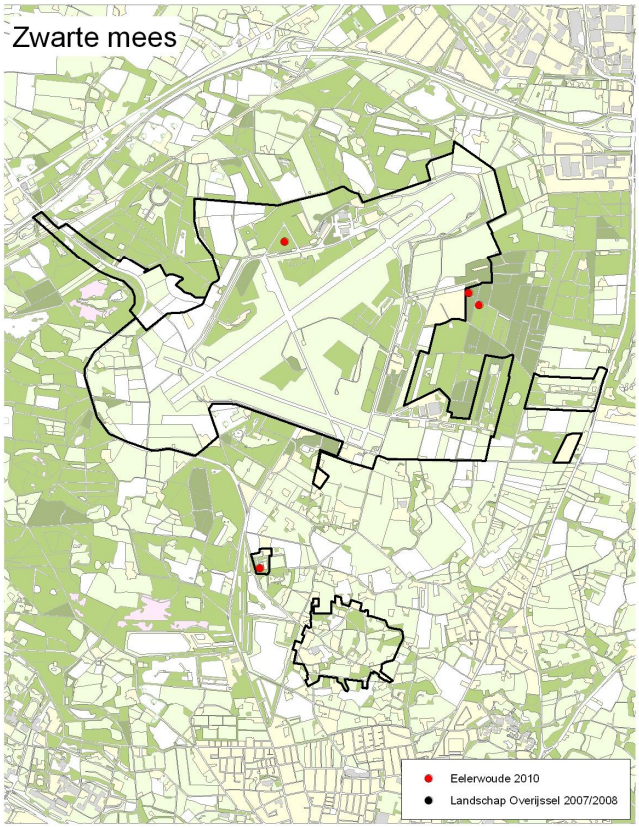
Zwarte mees
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

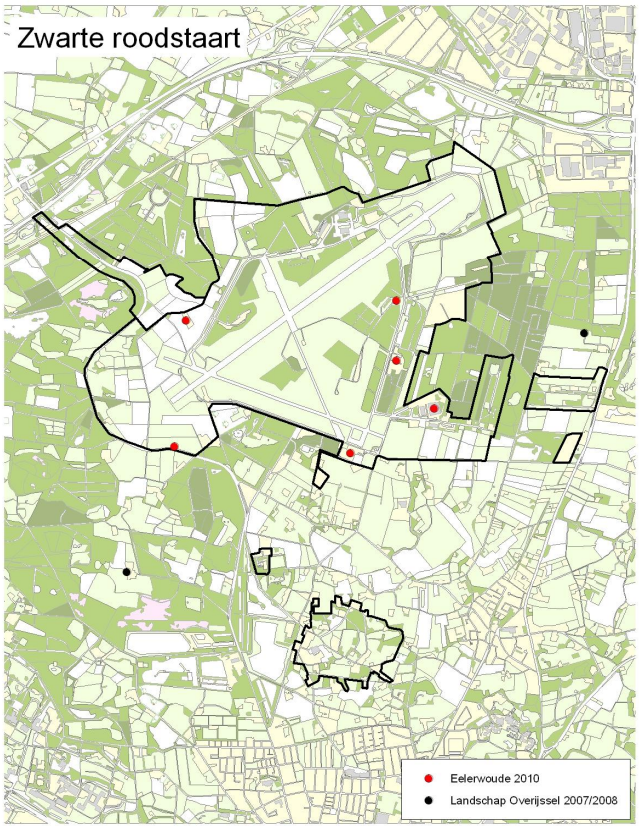
Zwarte roodstaart
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

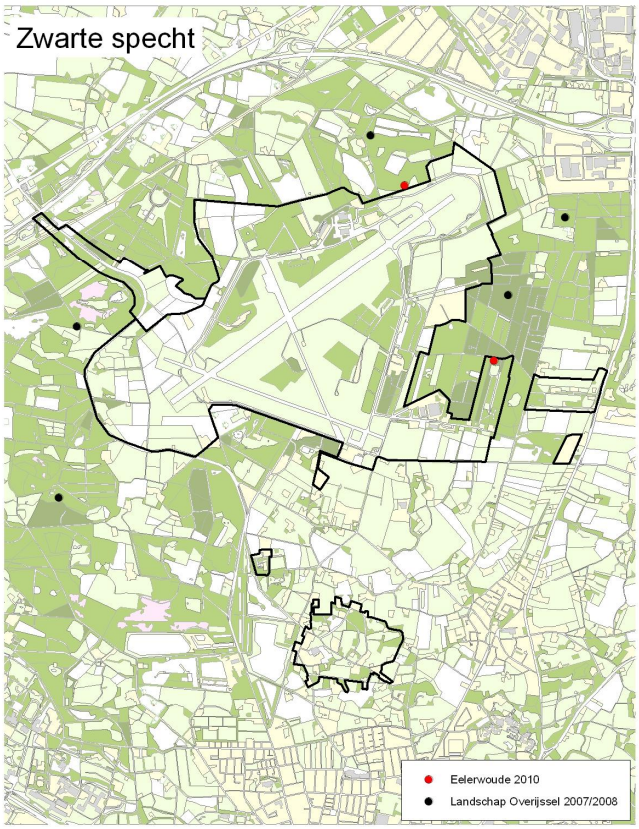
Zwarte specht
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

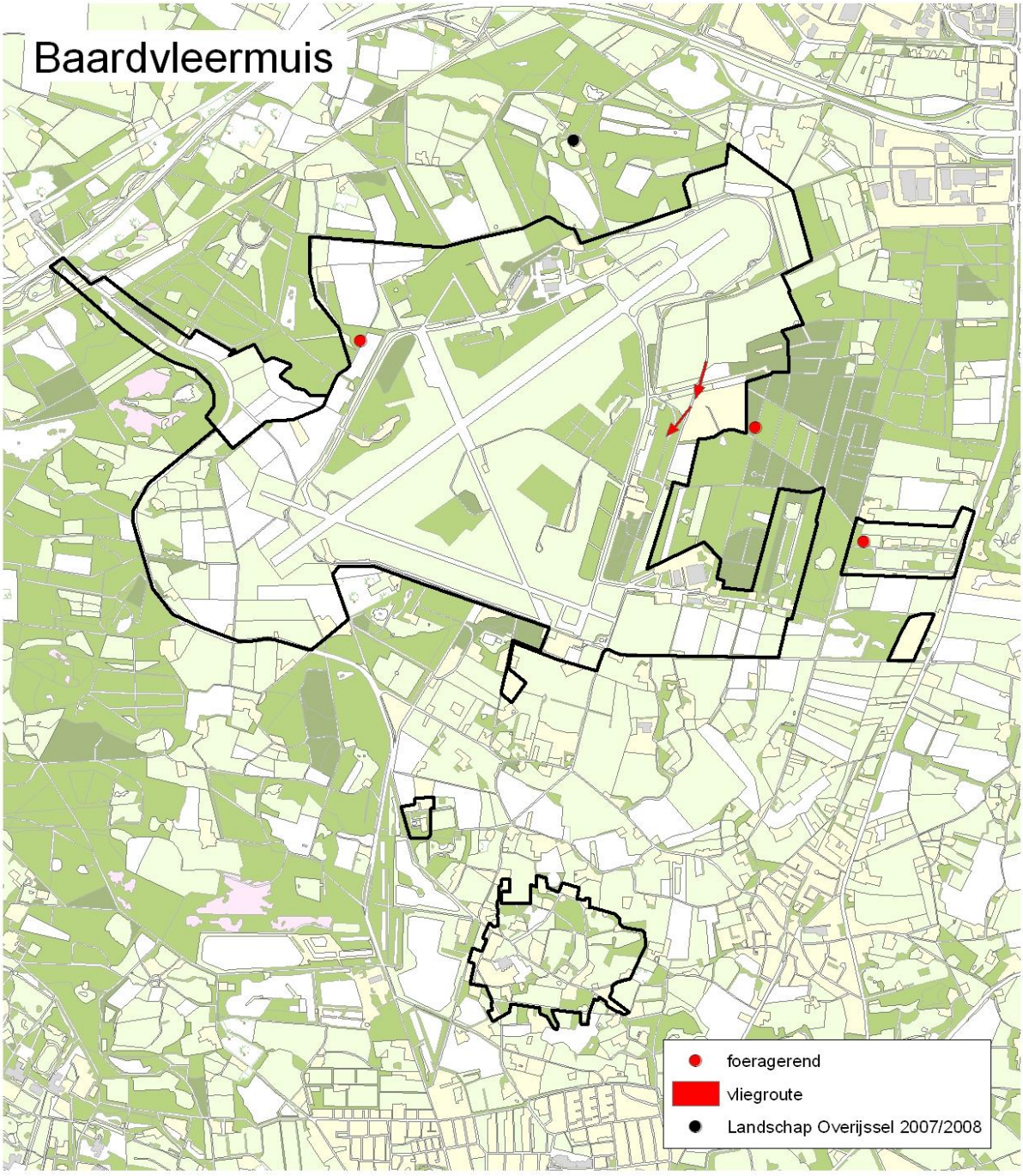
Baardvleermuis
foeragerend
vliegroute
Landschap Overijssel 2007/2008

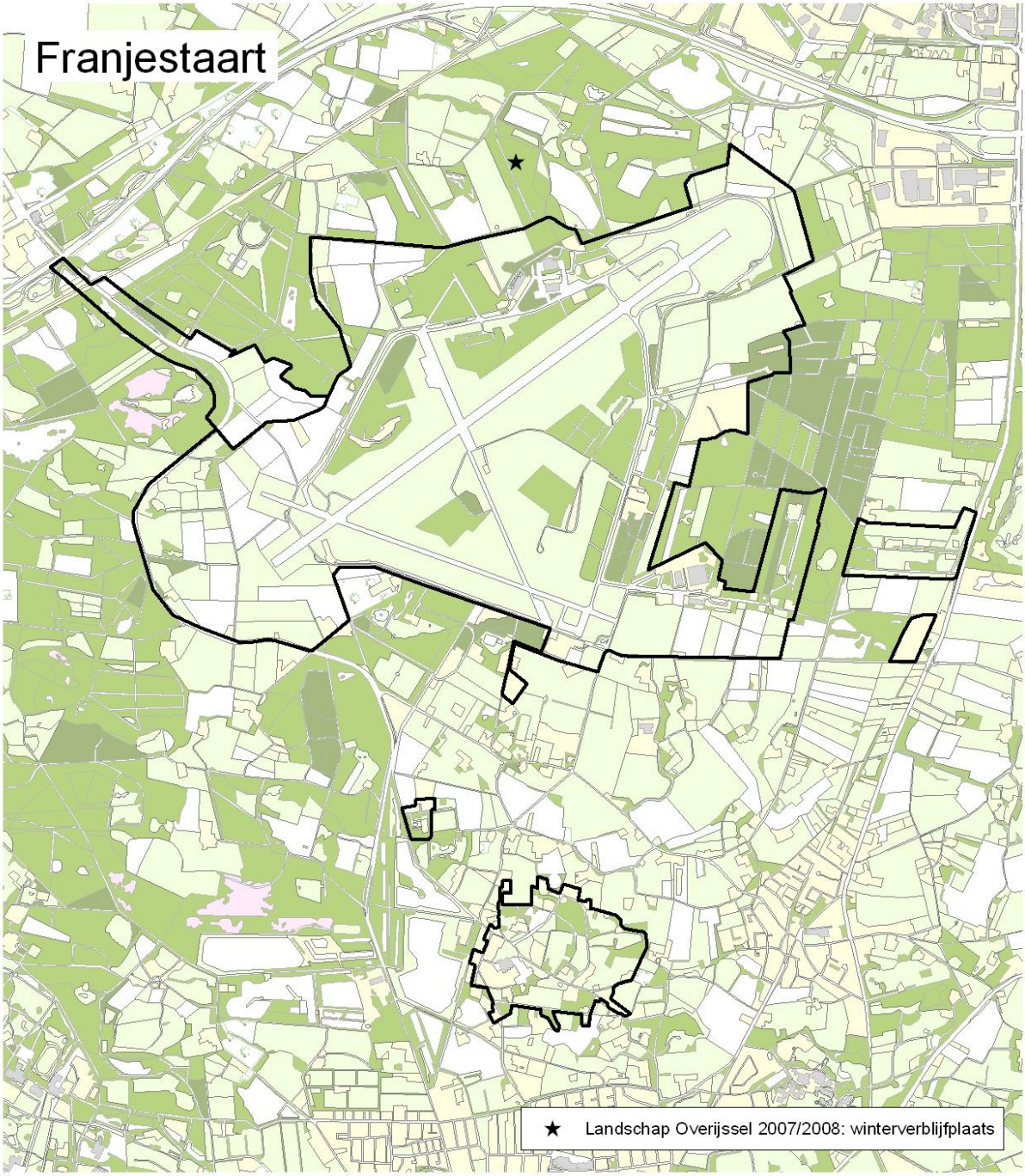
Franjestaart
Landschap Overijssel 2007/2008: winterverblijfplaats

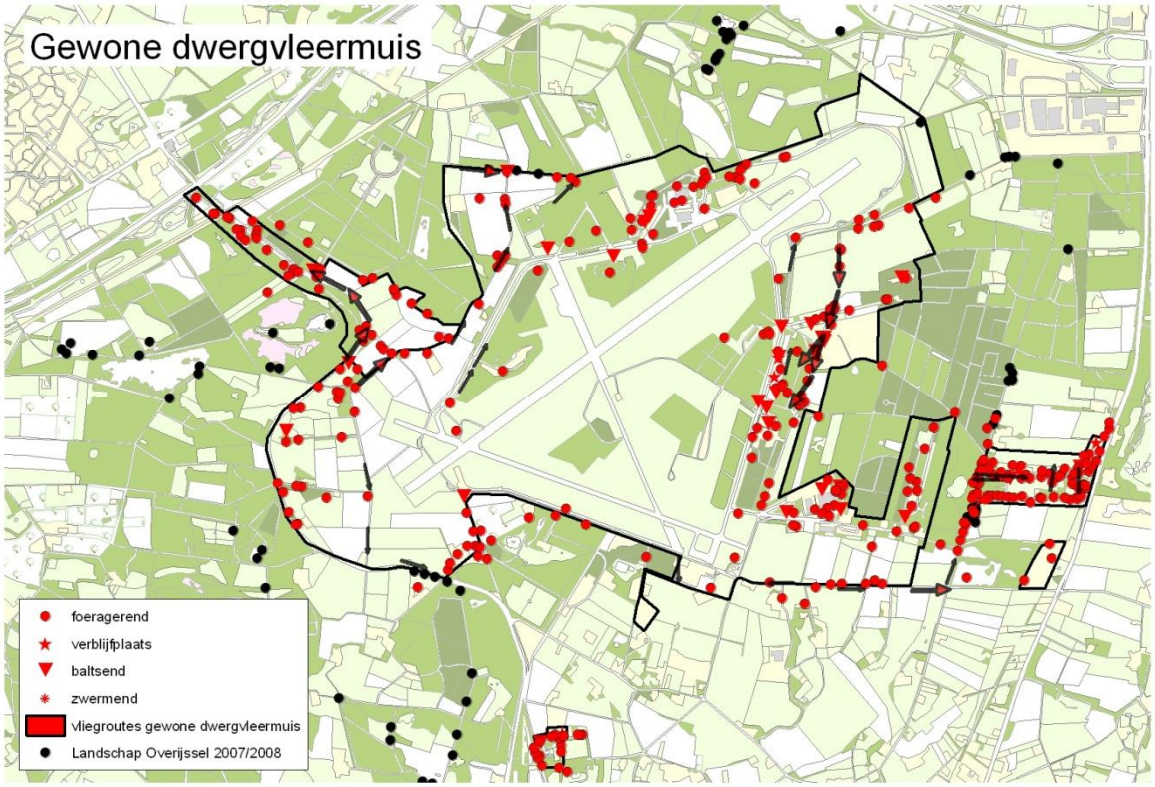
Gewone dwergvleermuis
foeragerend
verblijfplaats
baltsend
zwermend
vliegroutes gewone dwergvleermuis
Landschap Overijssel 2007/2008

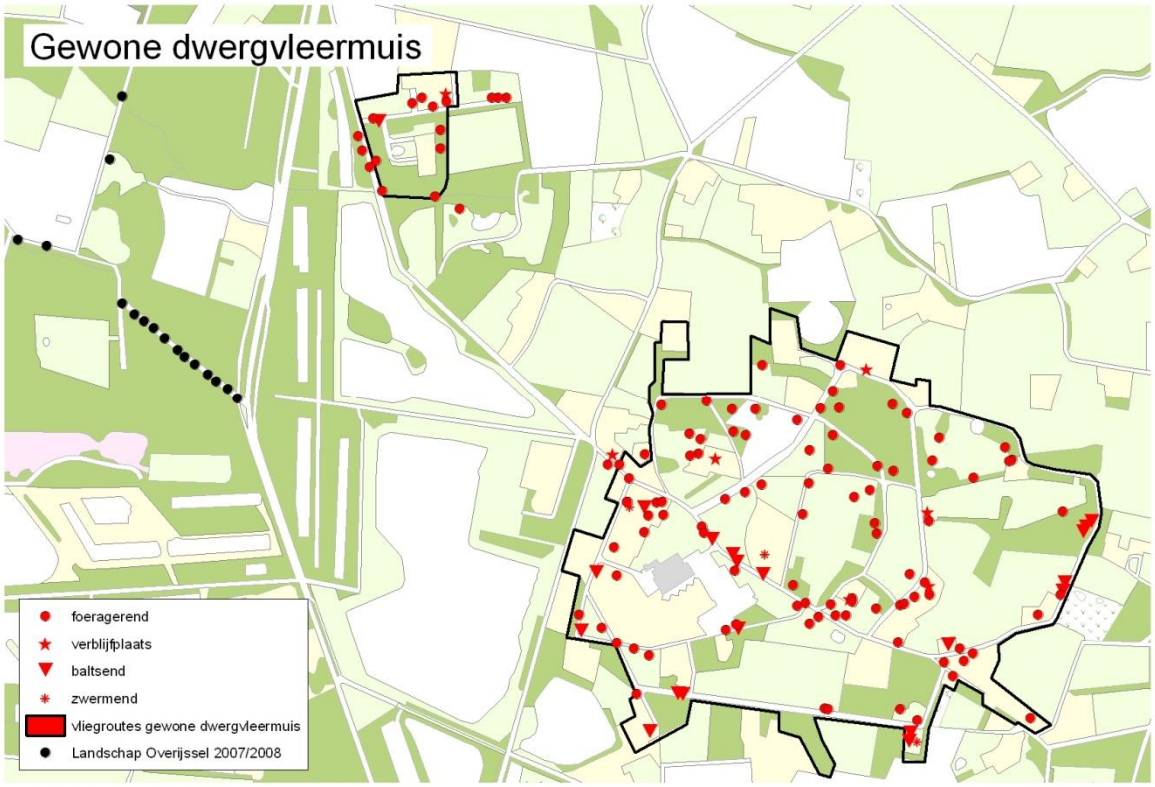
Gewone dwergvleermuis
foeragerend
verblijfplaats
baltsend
zwermend
vliegroutes gewone dwergvleermuis
Landschap Overijssel 2007/2008

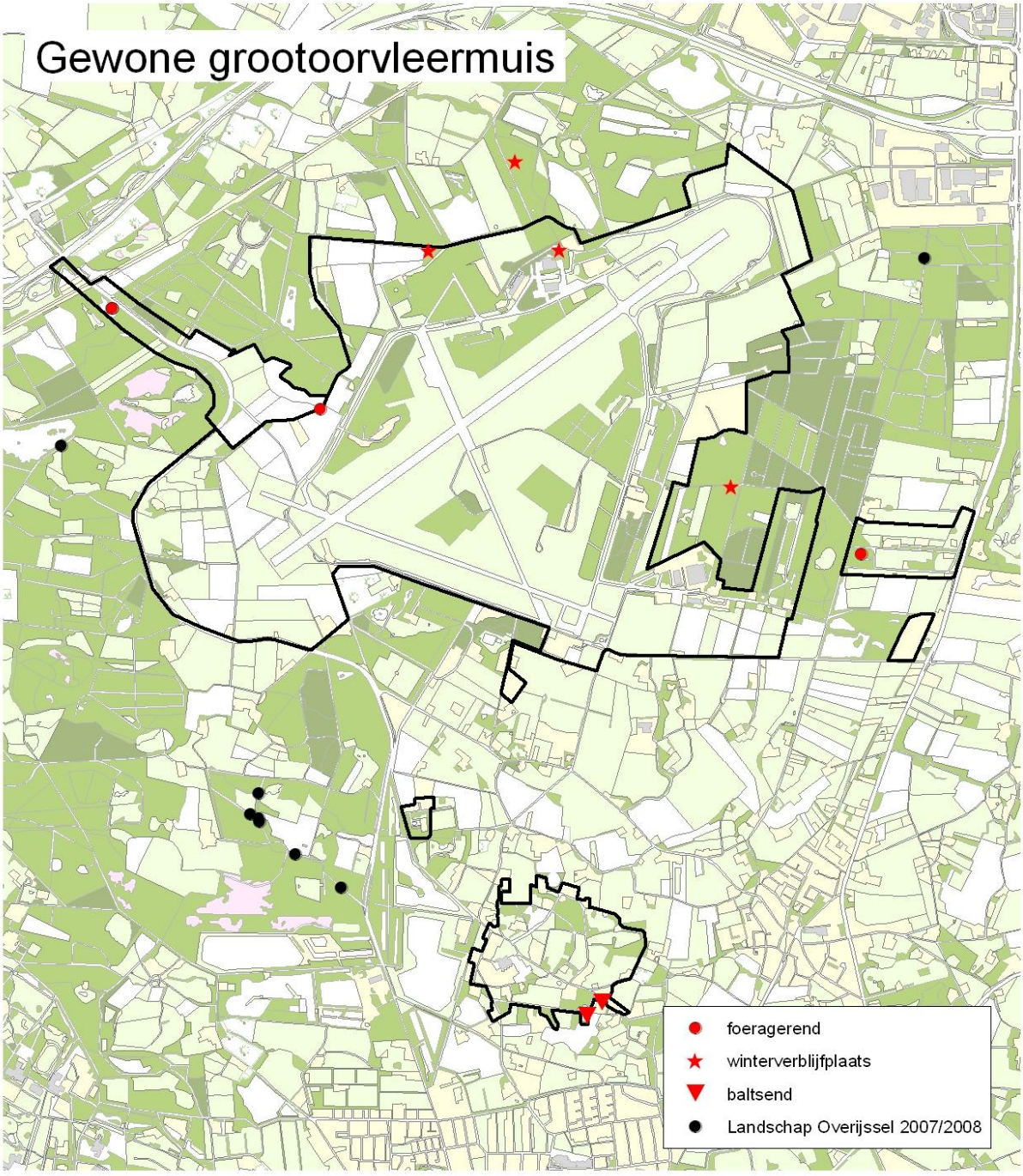
Gewone grootoorvleermuis
foeragerend
winterverblijfplaats
baltsend
Landschap Overijssel 2007/2008

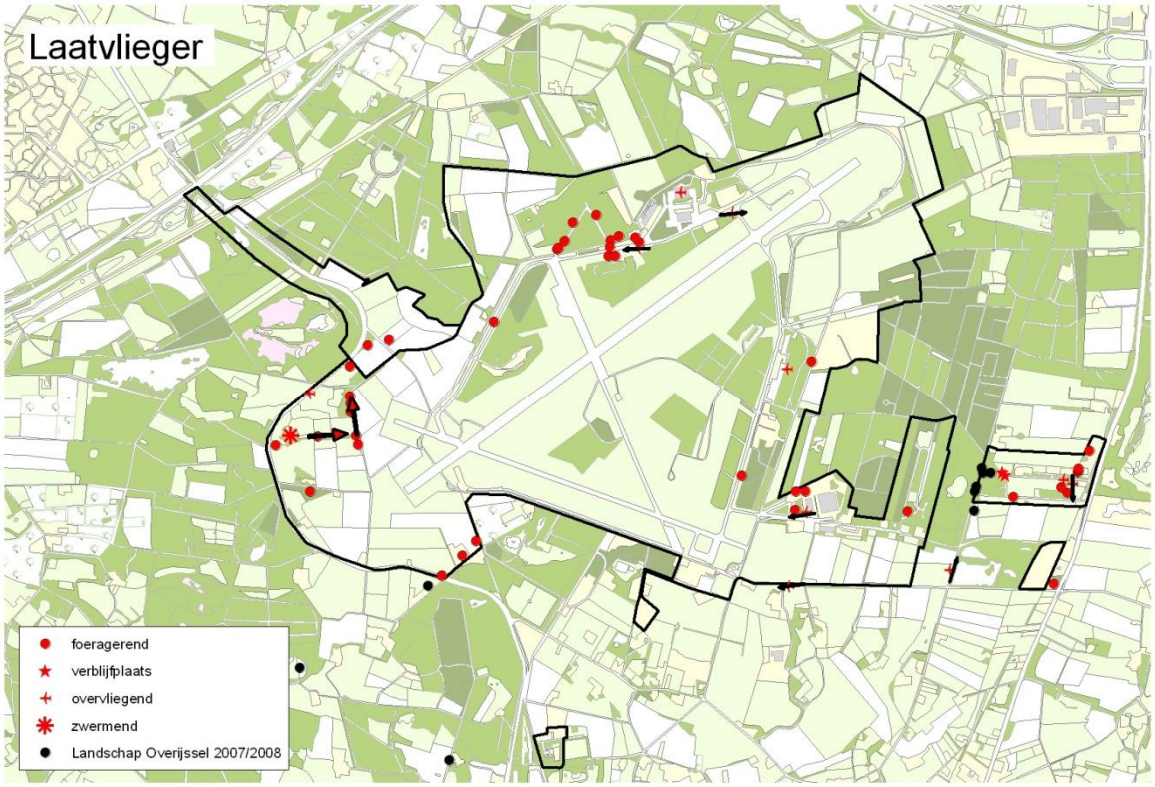
Laatvlieger
foeragerend
verblijfplaats
overvliegend
zwermend
Landschap Overijssel 2007/2008

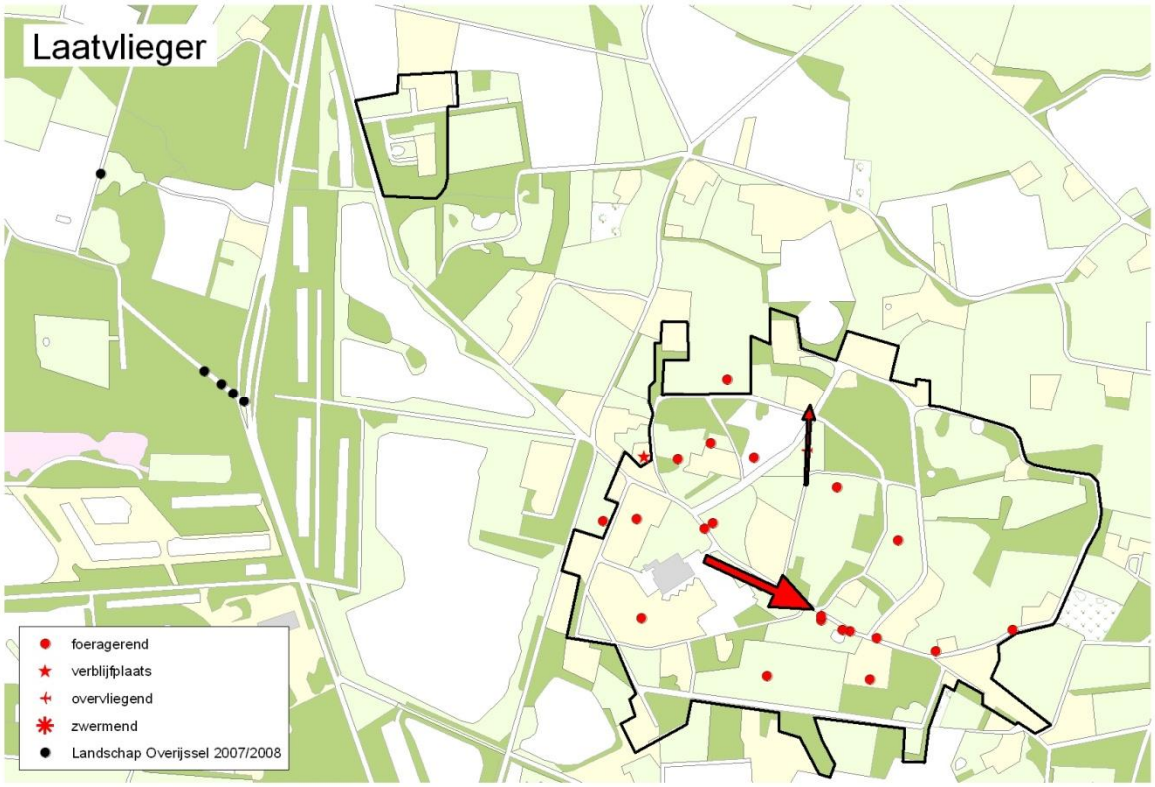
Laatvlieger
foeragerend
verblijfplaats
overvliegend
zwermend
Landschap Overijssel 2007/2008

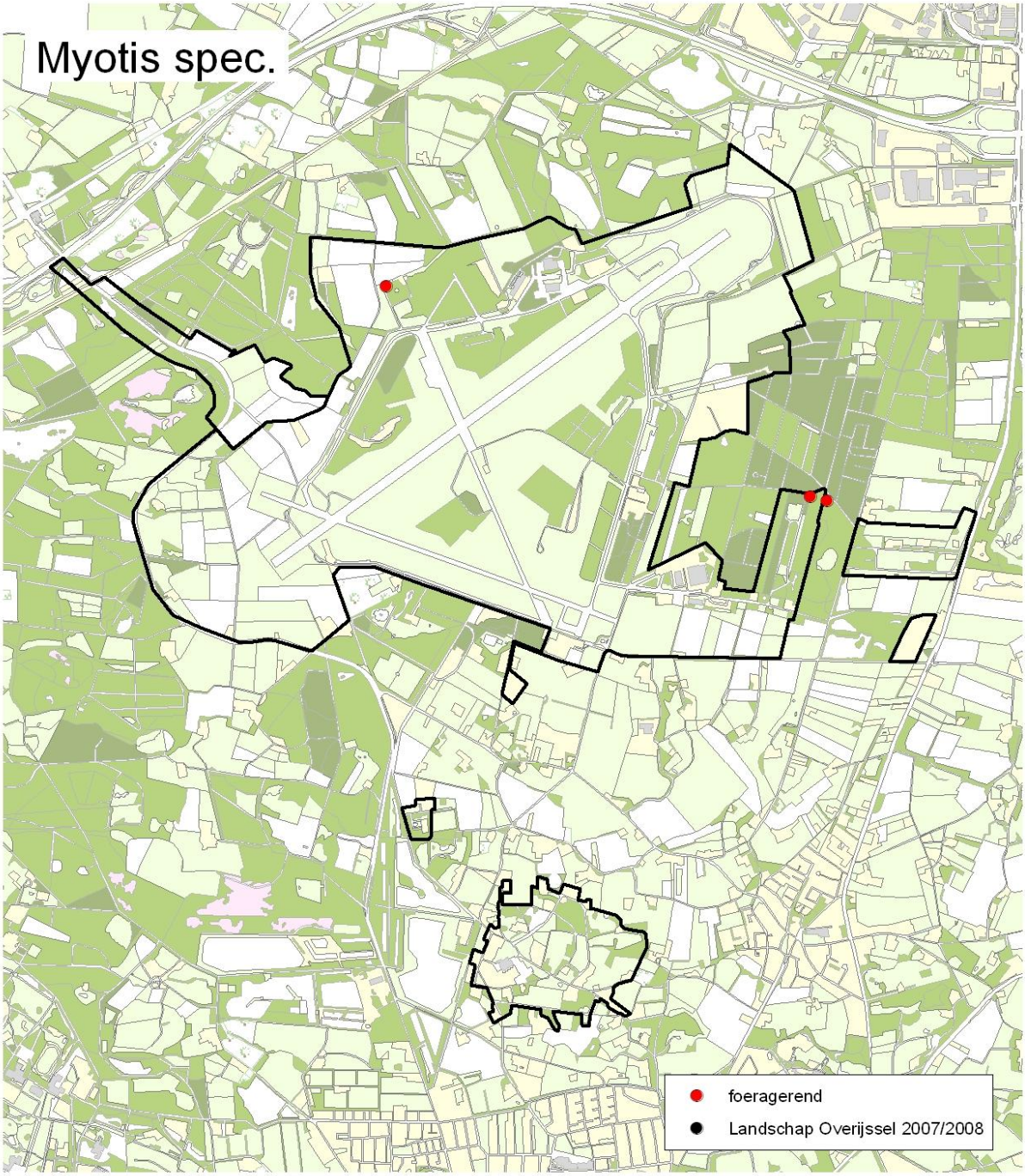
Myotis spec.
foeragerend
Landschap Overijssel 2007/2008

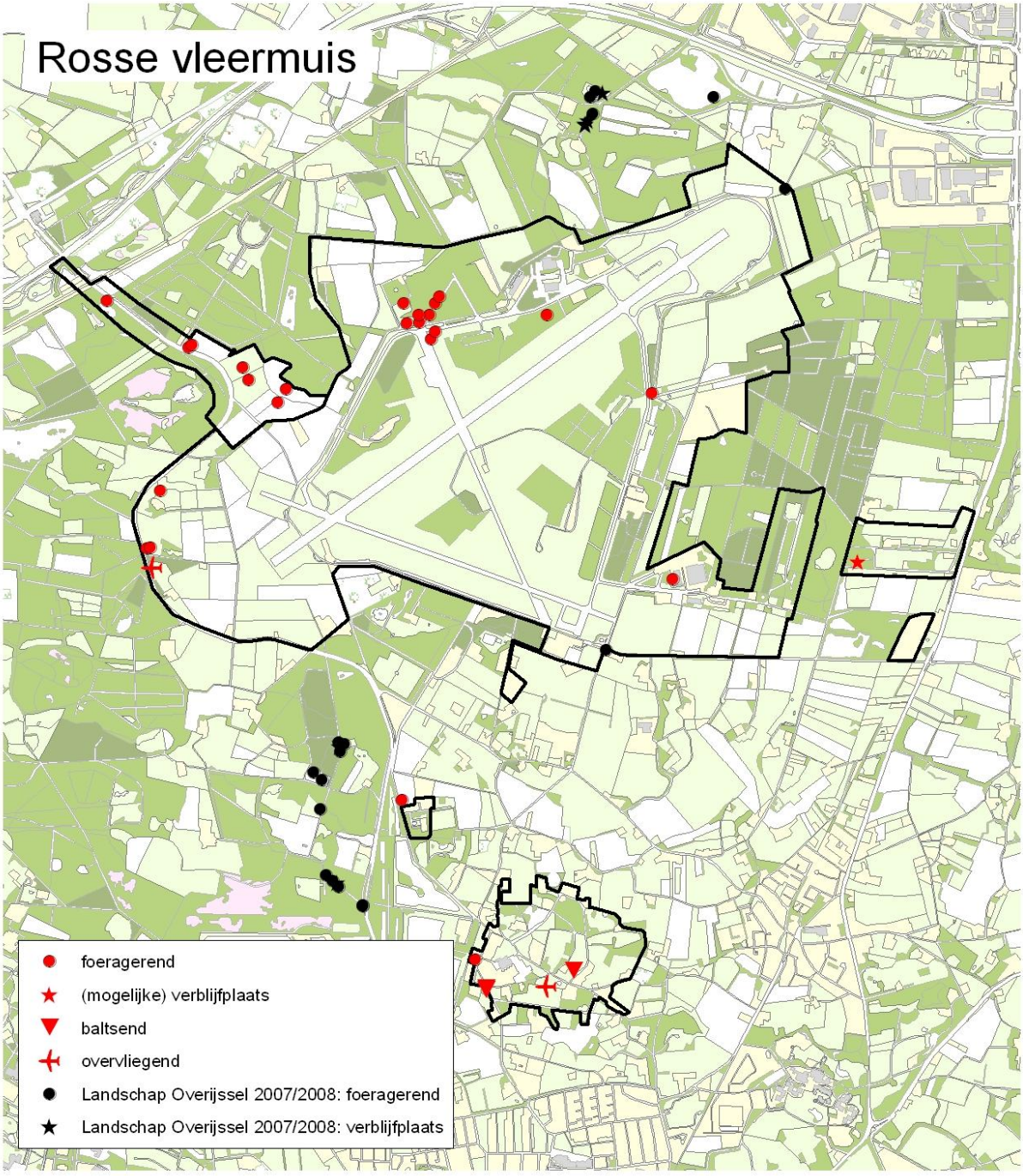
Rosse vleermuis
foeragerend
(mogelijke) verblijfplaats
baltsend
overvliegend
Landschap Overijssel 2007/2008: foeragerend
Landschap Overijssel 2007/2008: verblijfplaats

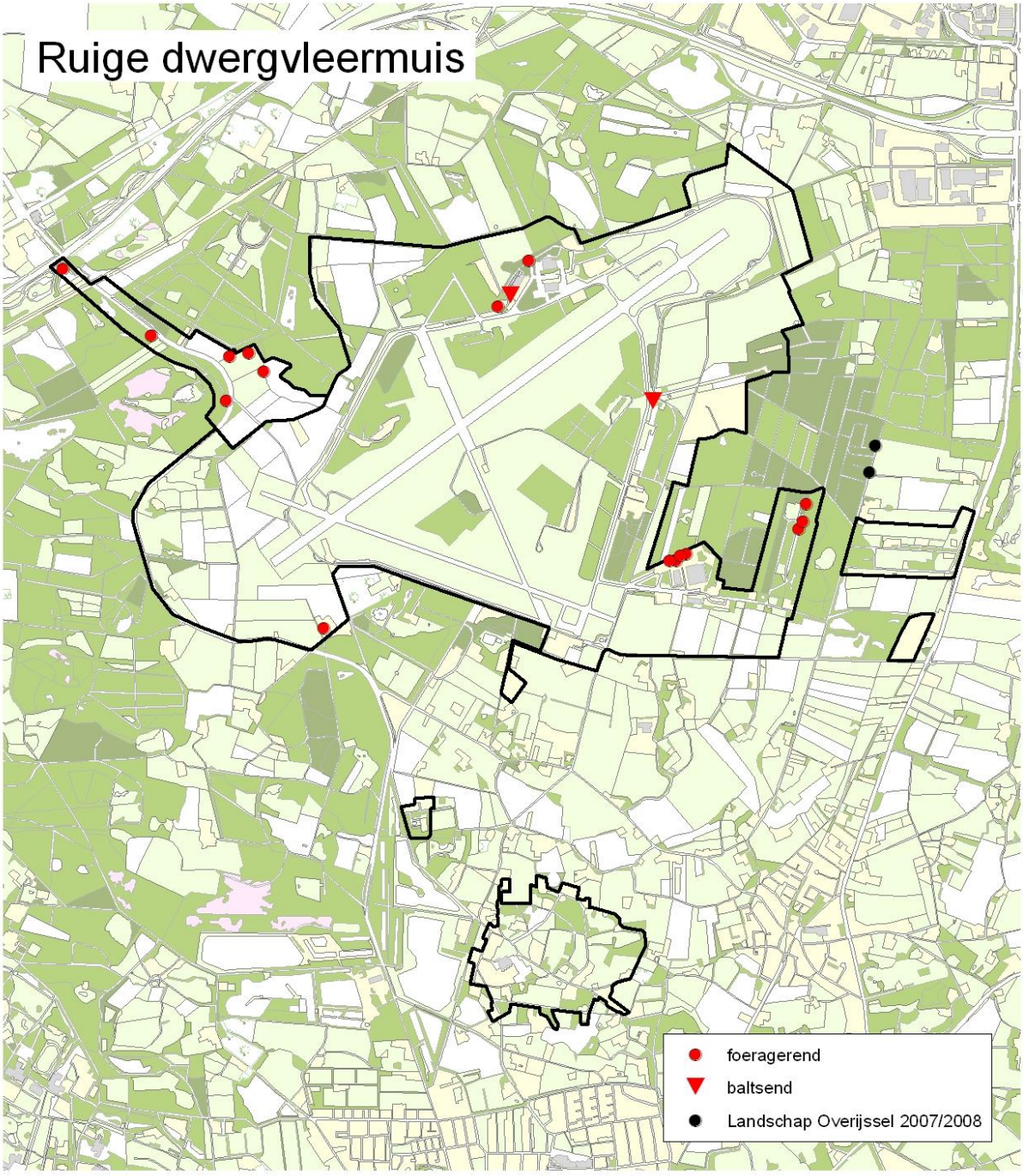
Ruige dwergvleermuis
foeragerend
baltsend
Landschap Overijssel 2007/2008

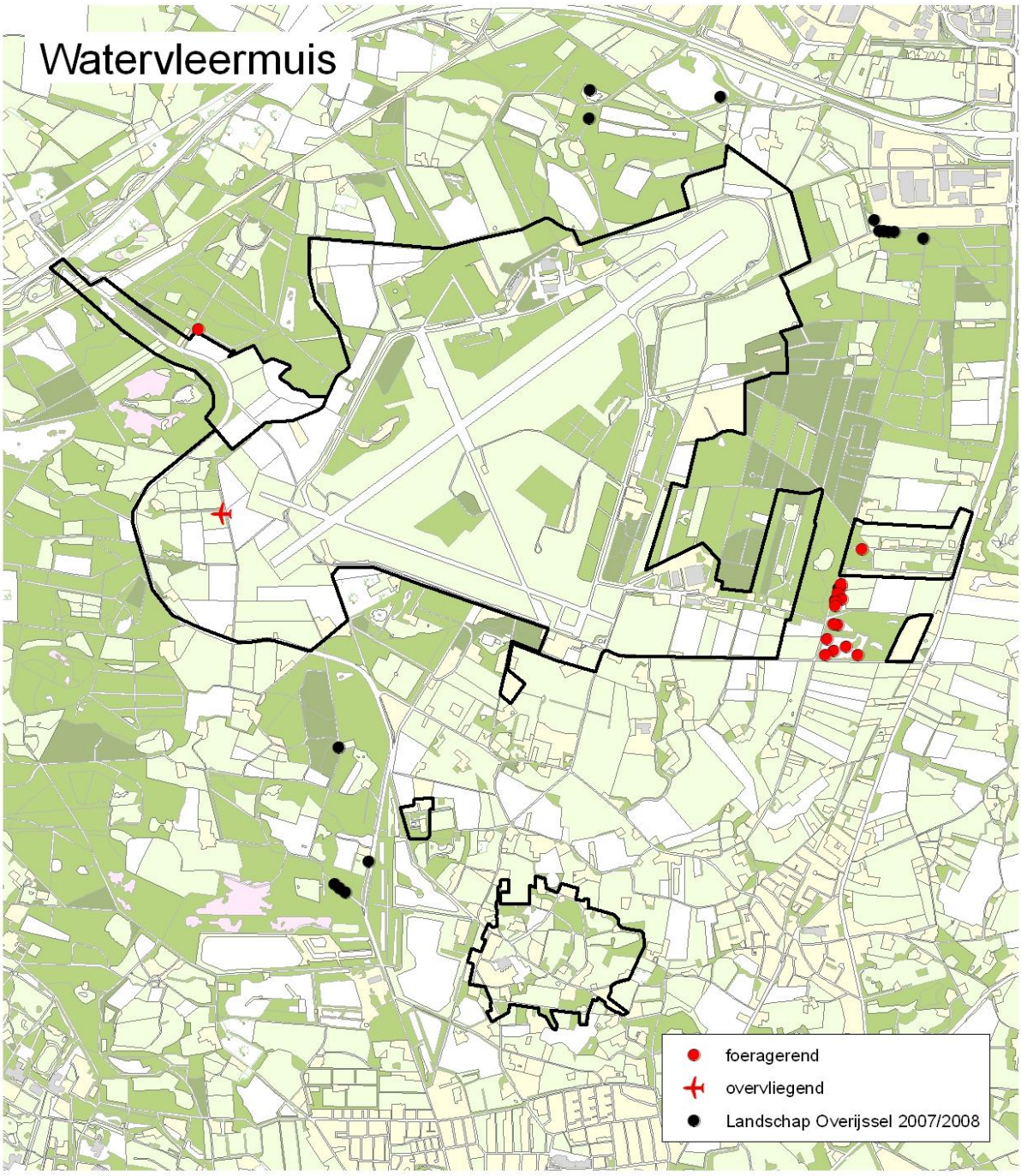
Watervleermuis
foeragerend
overvliegend
Landschap Overijssel 2007/2008

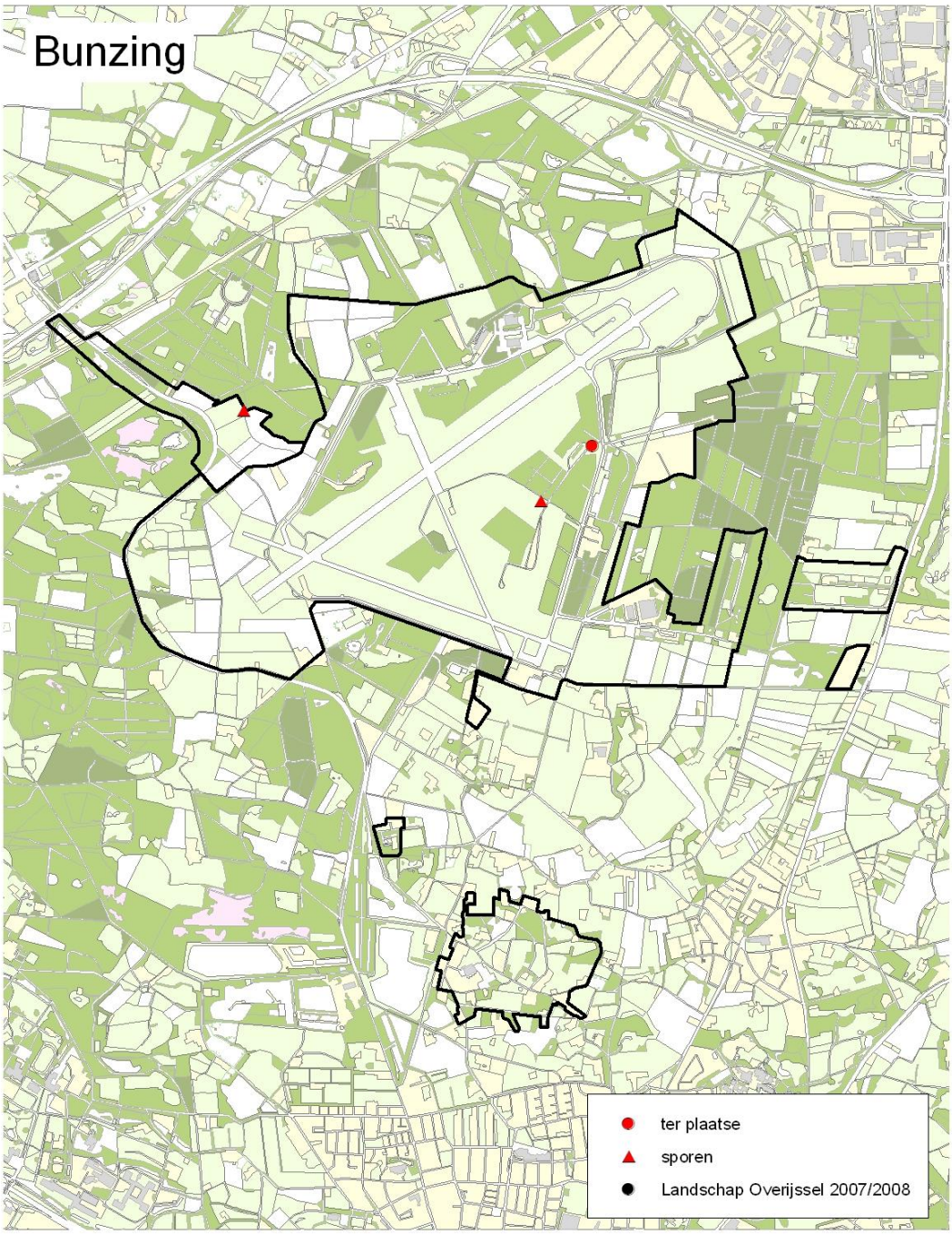
Bunzing
ter plaatse
sporen
Landschap Overijssel 2007/2008

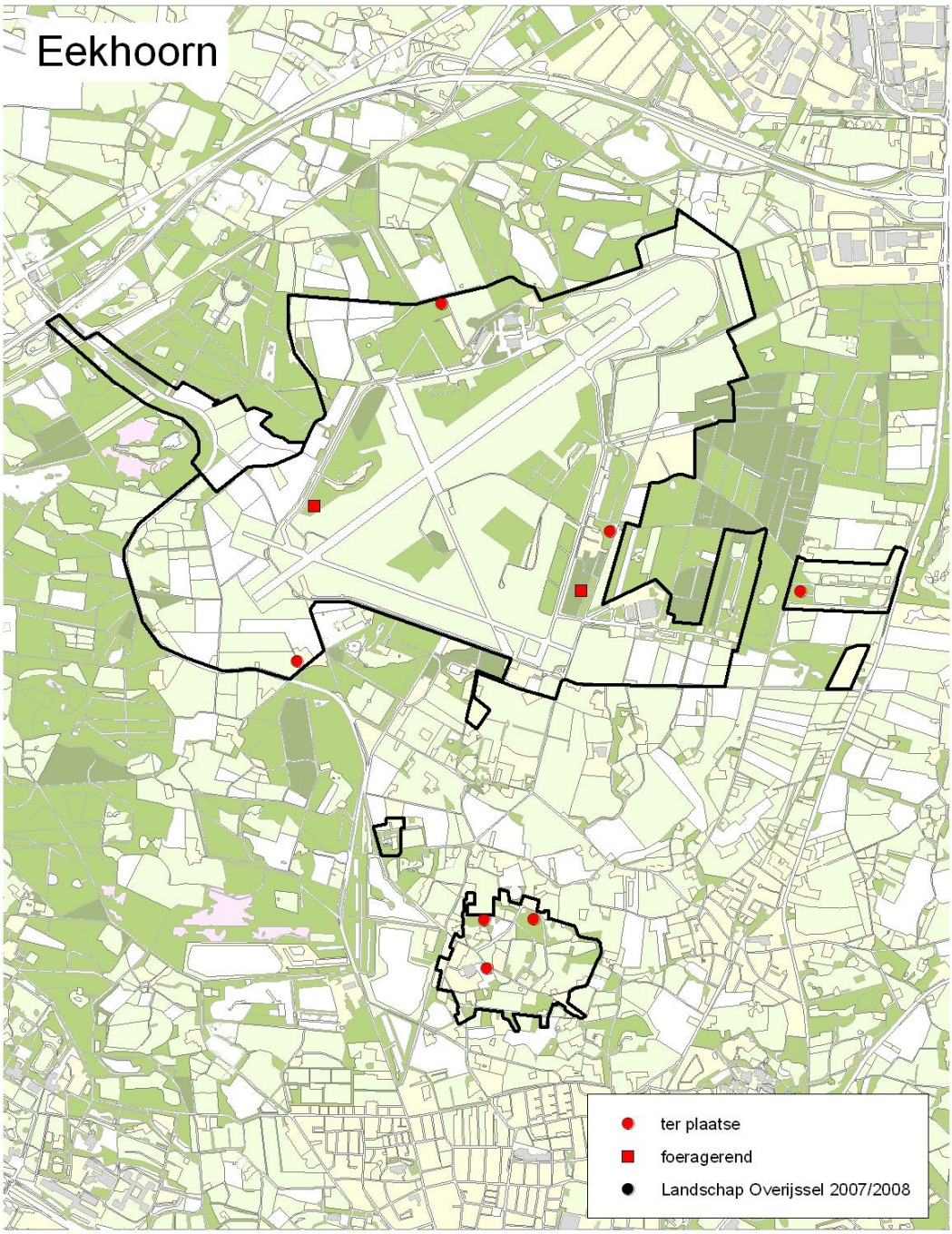
Eekhoorn
ter plaatse
foeragerend
Landschap Overijssel 2007/2008

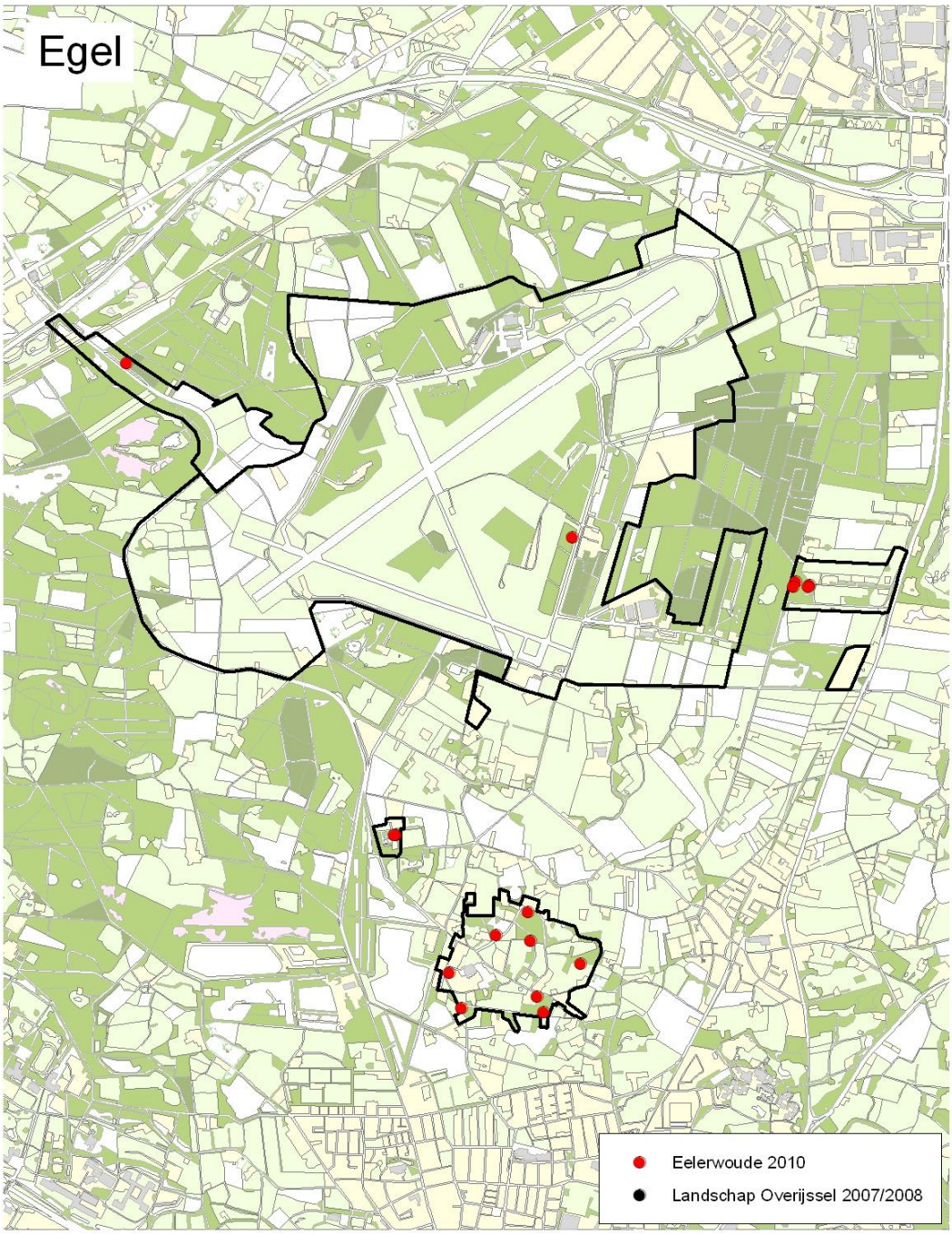
Egel
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

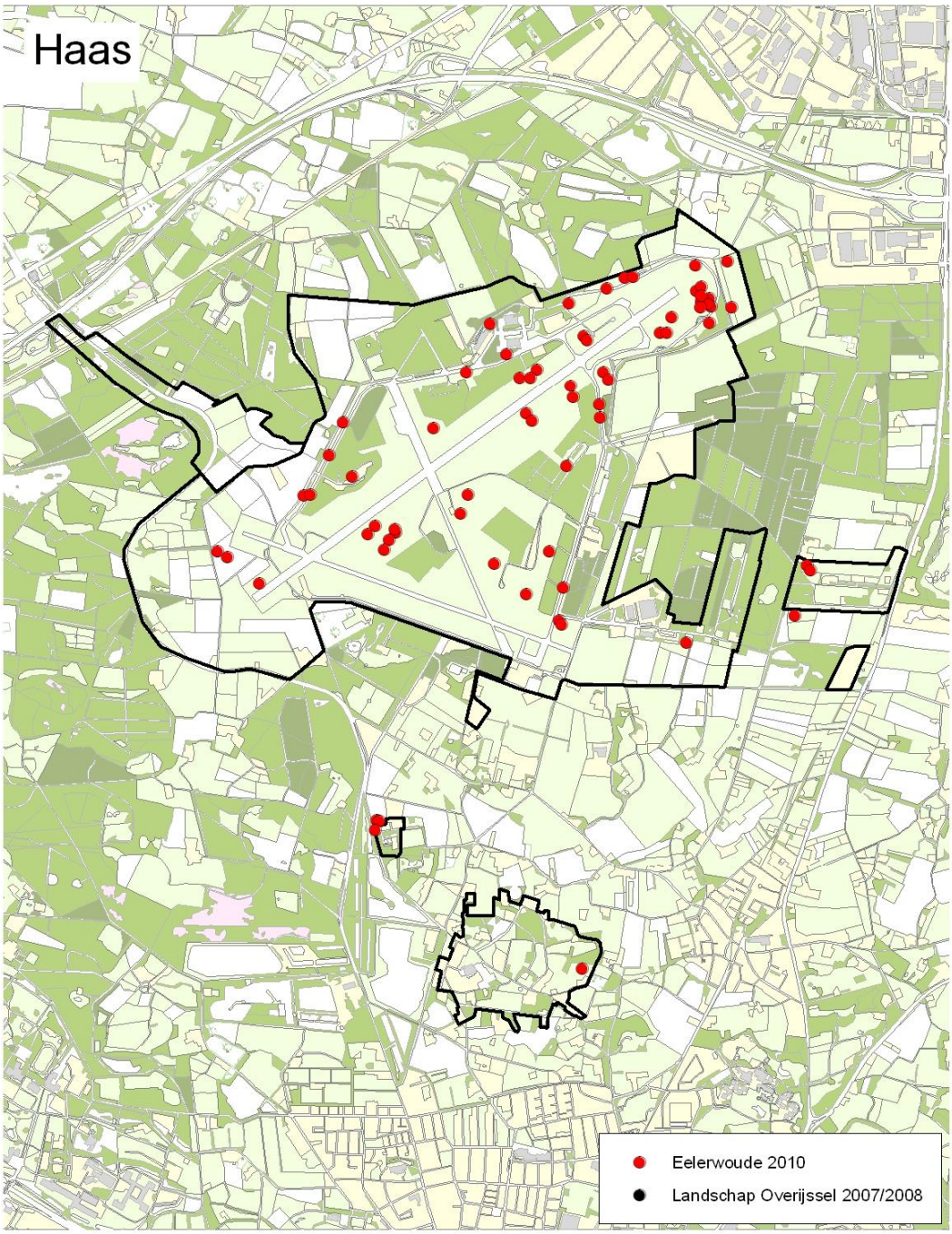
Haas
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

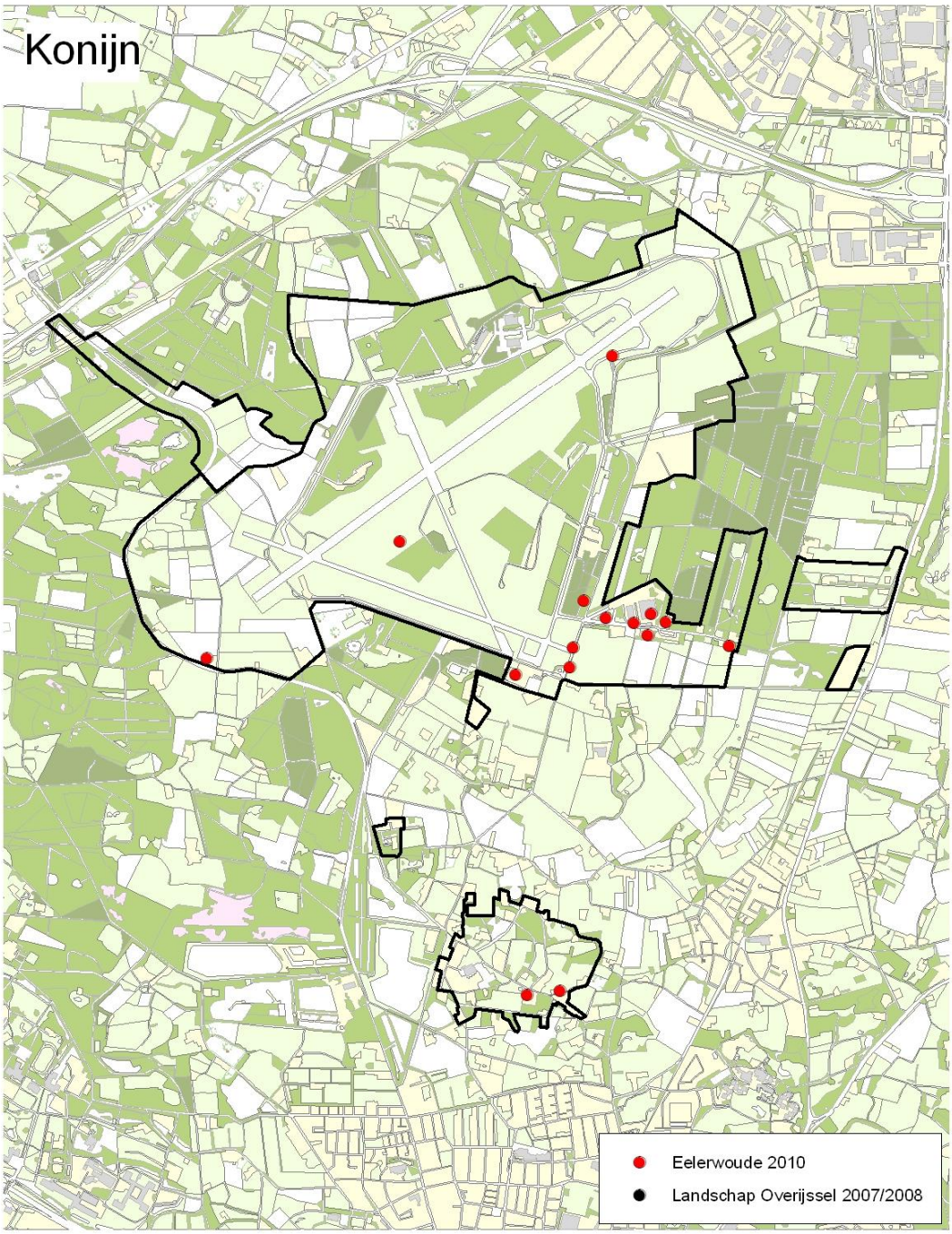
Konijn
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

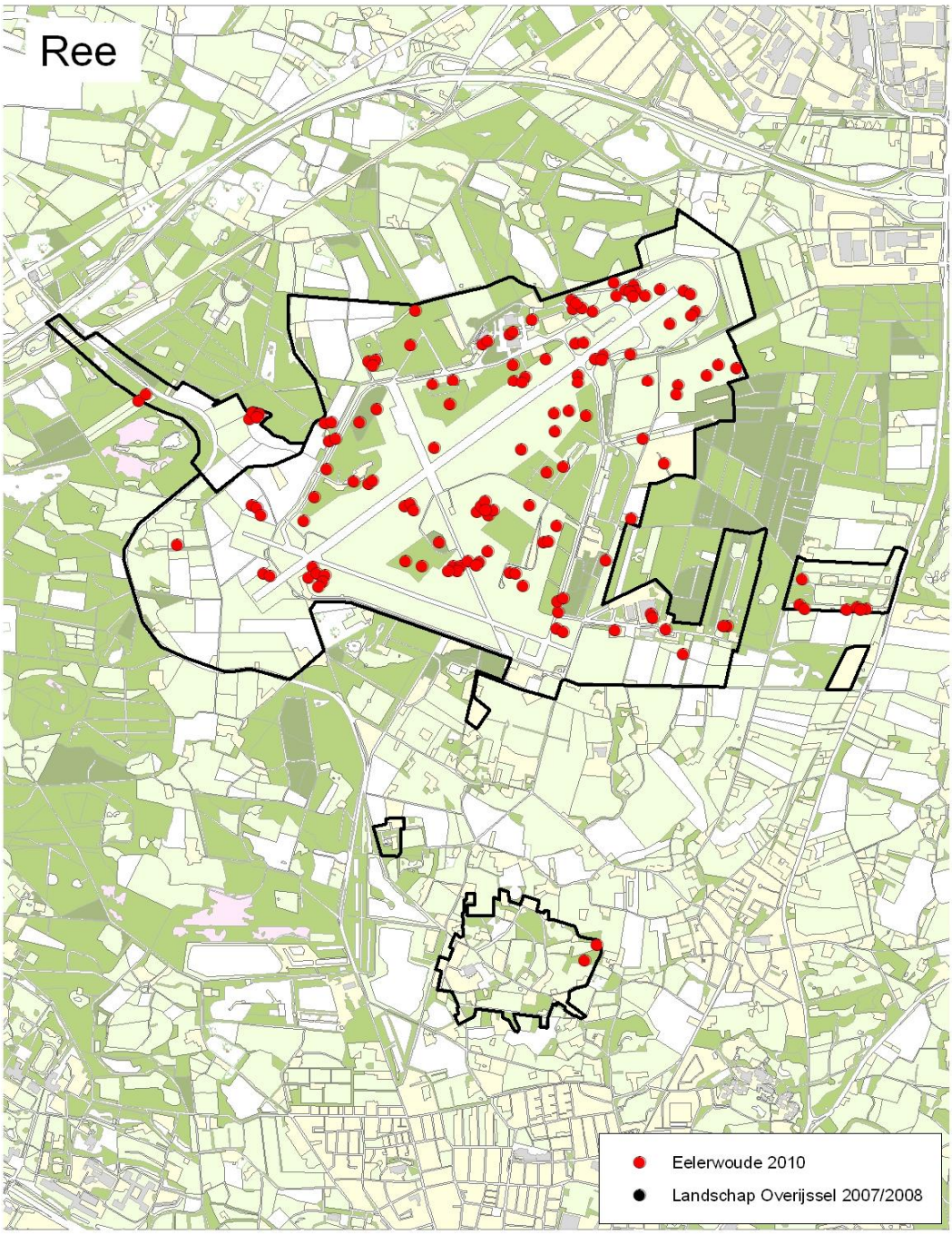
Ree
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

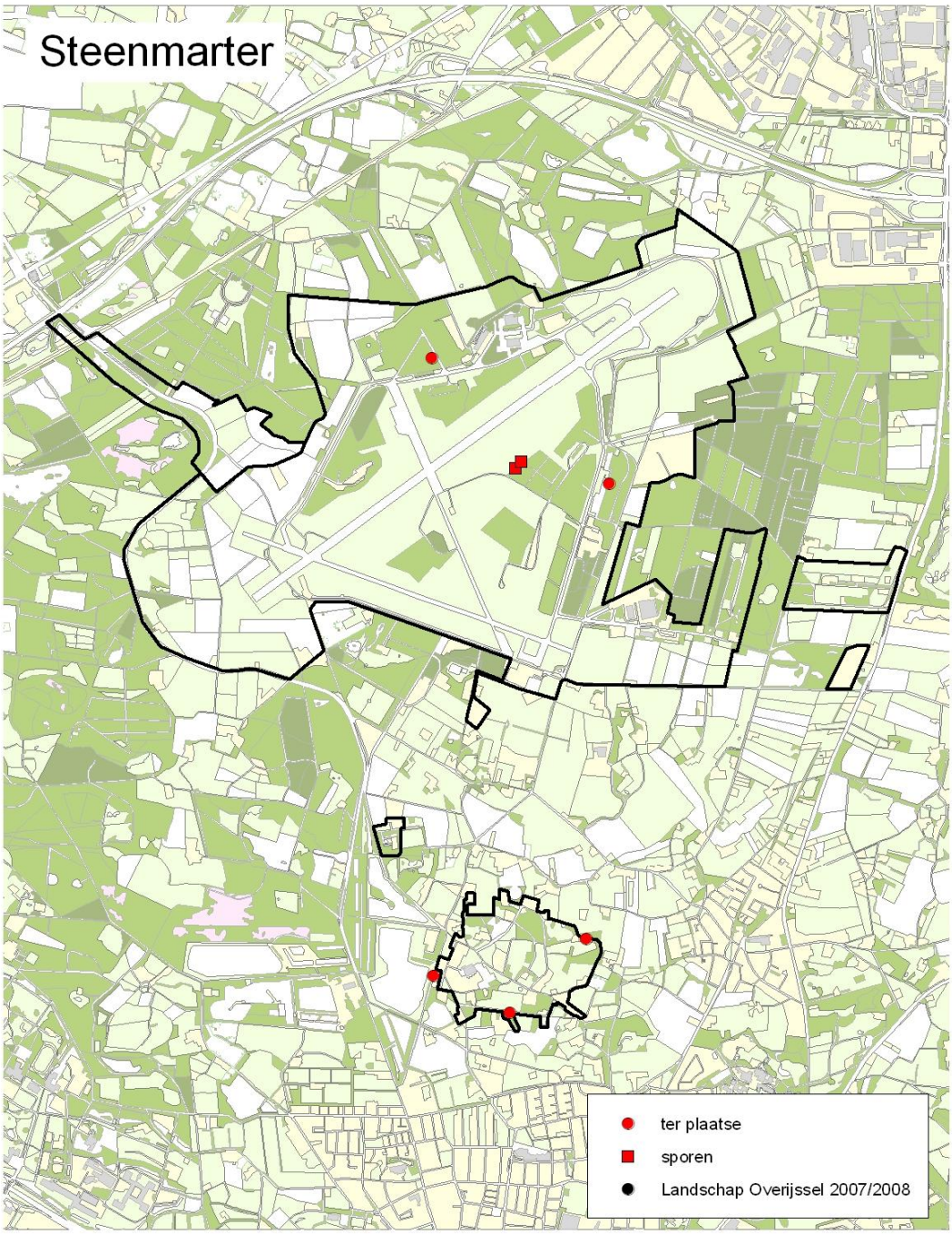
Steenmarter
ter plaatse
sporen
Landschap Overijssel 2007/2008

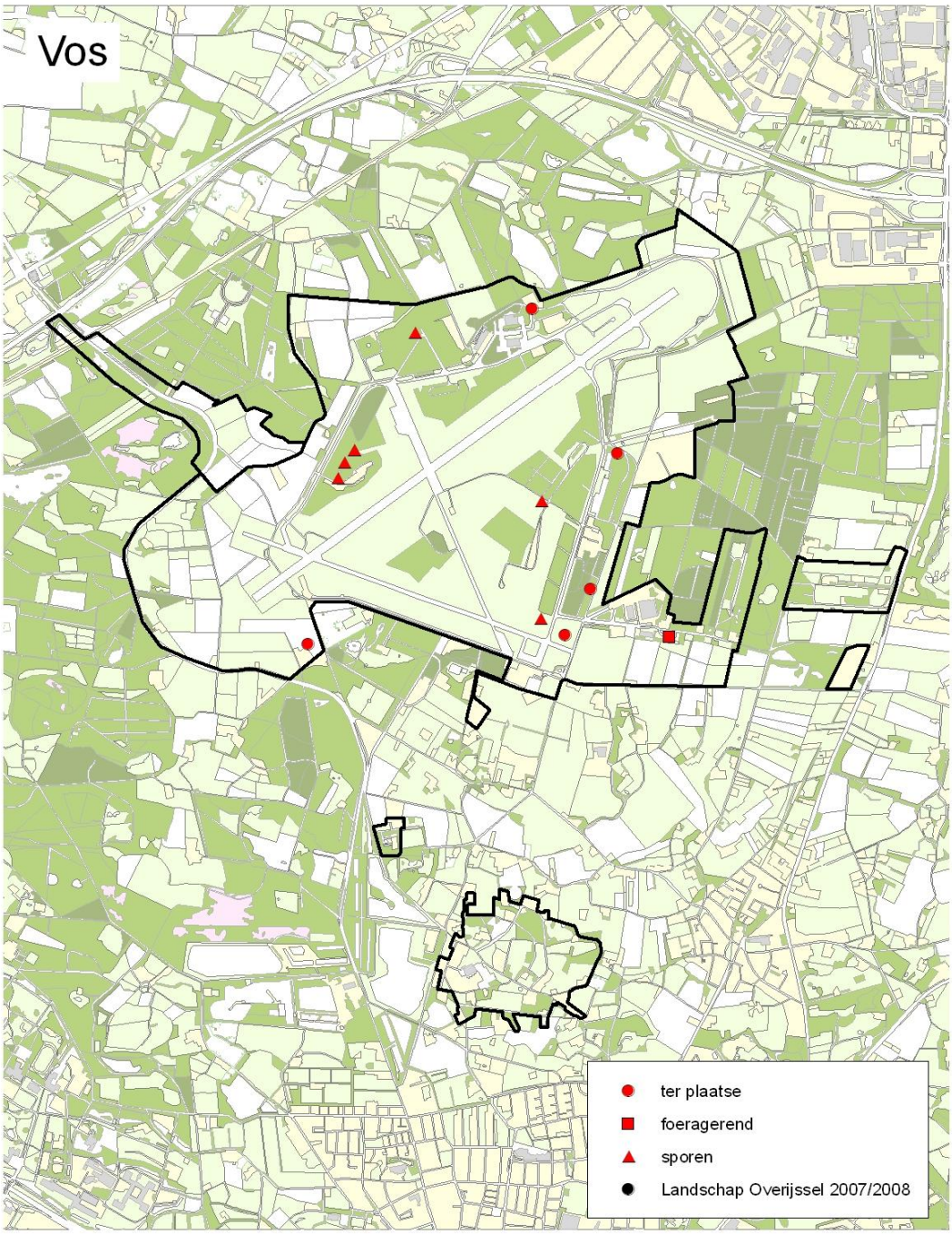
Vos
ter plaatse
foeragerend
sporen
Landschap Overijssel 2007/2008

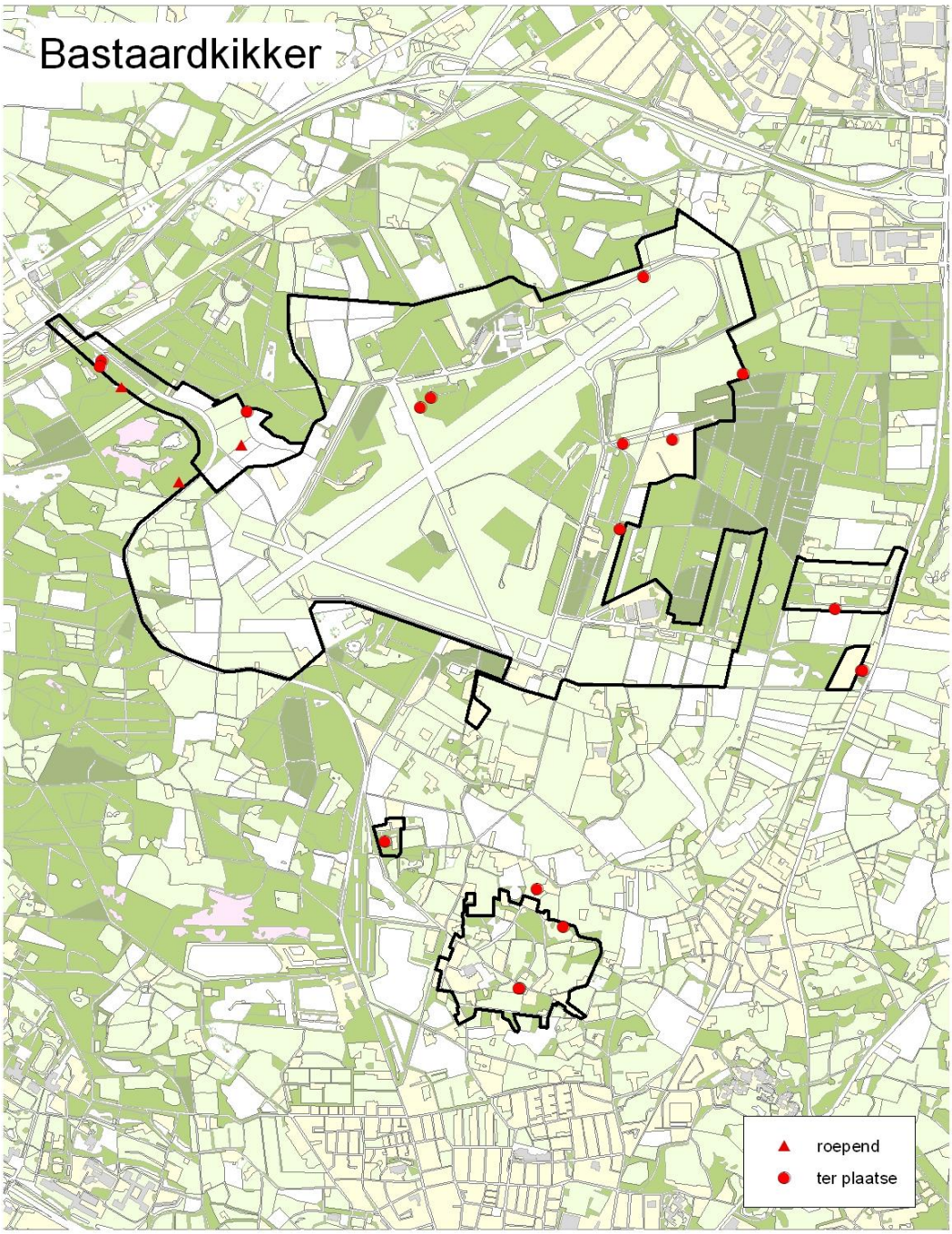
Bastaardkikker
roepend
ter plaatse

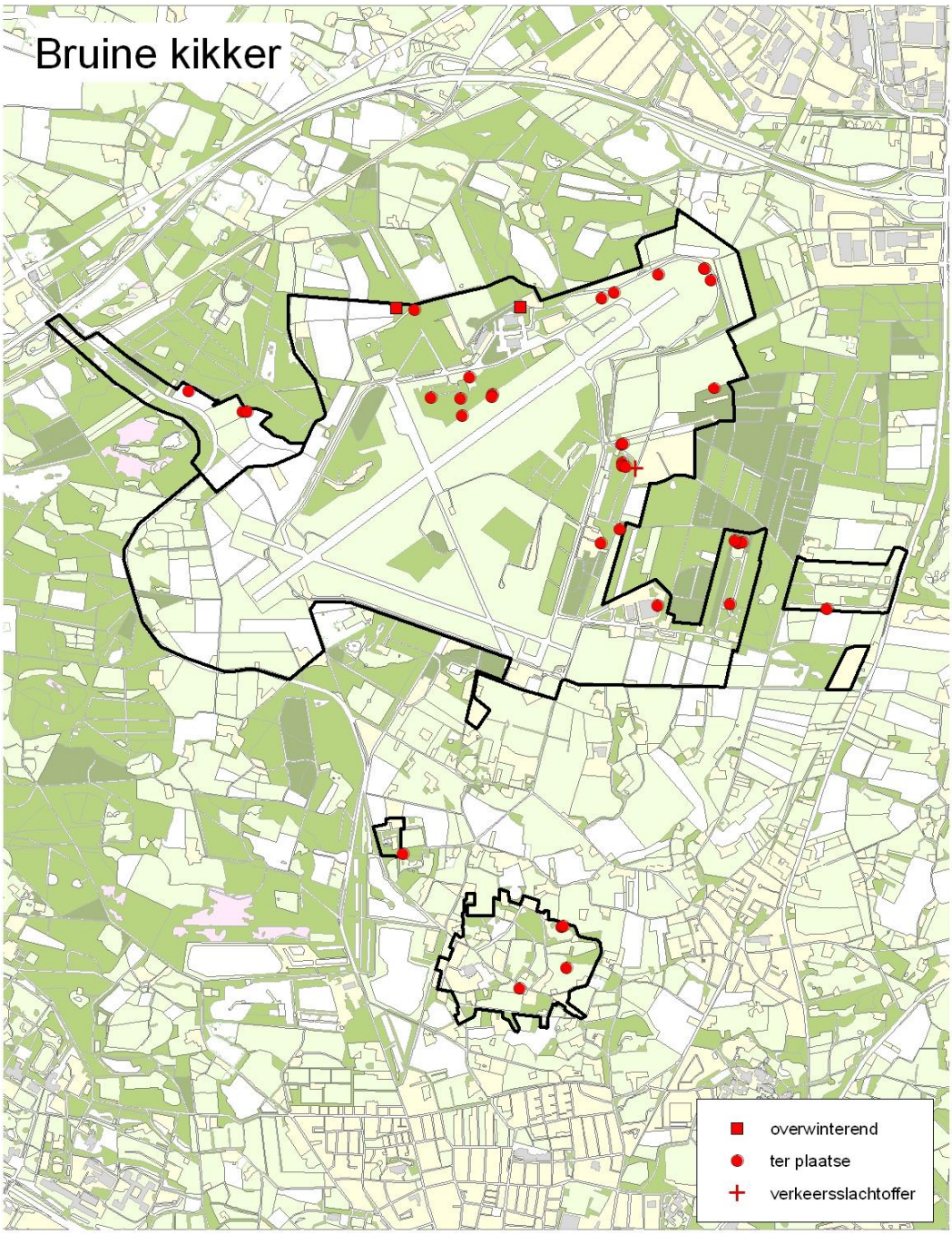
Bruine kikker
overwinterend
ter plaatse
verkeersslachtoffer

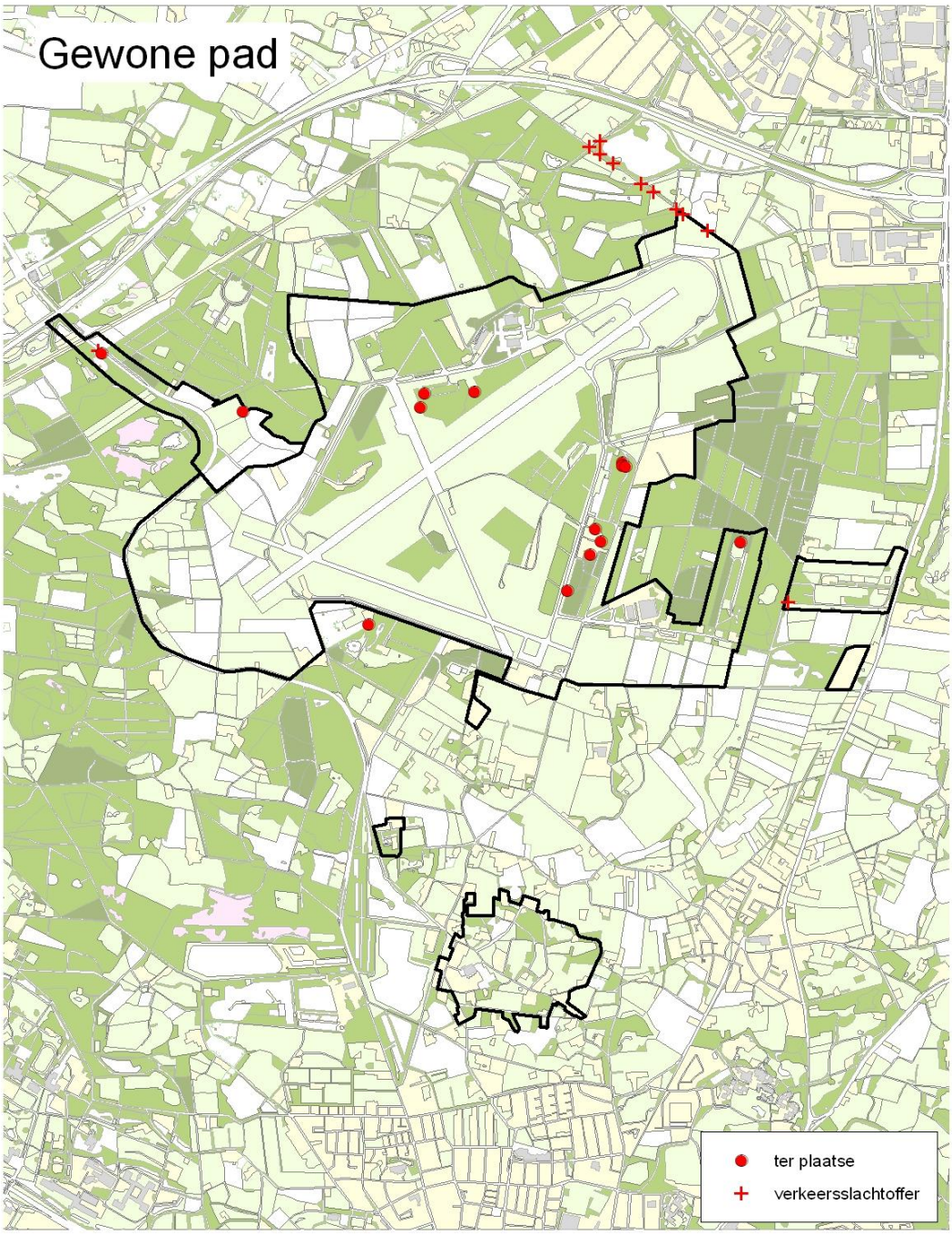
Gewone pad
ter plaatse
verkeersslachtoffer

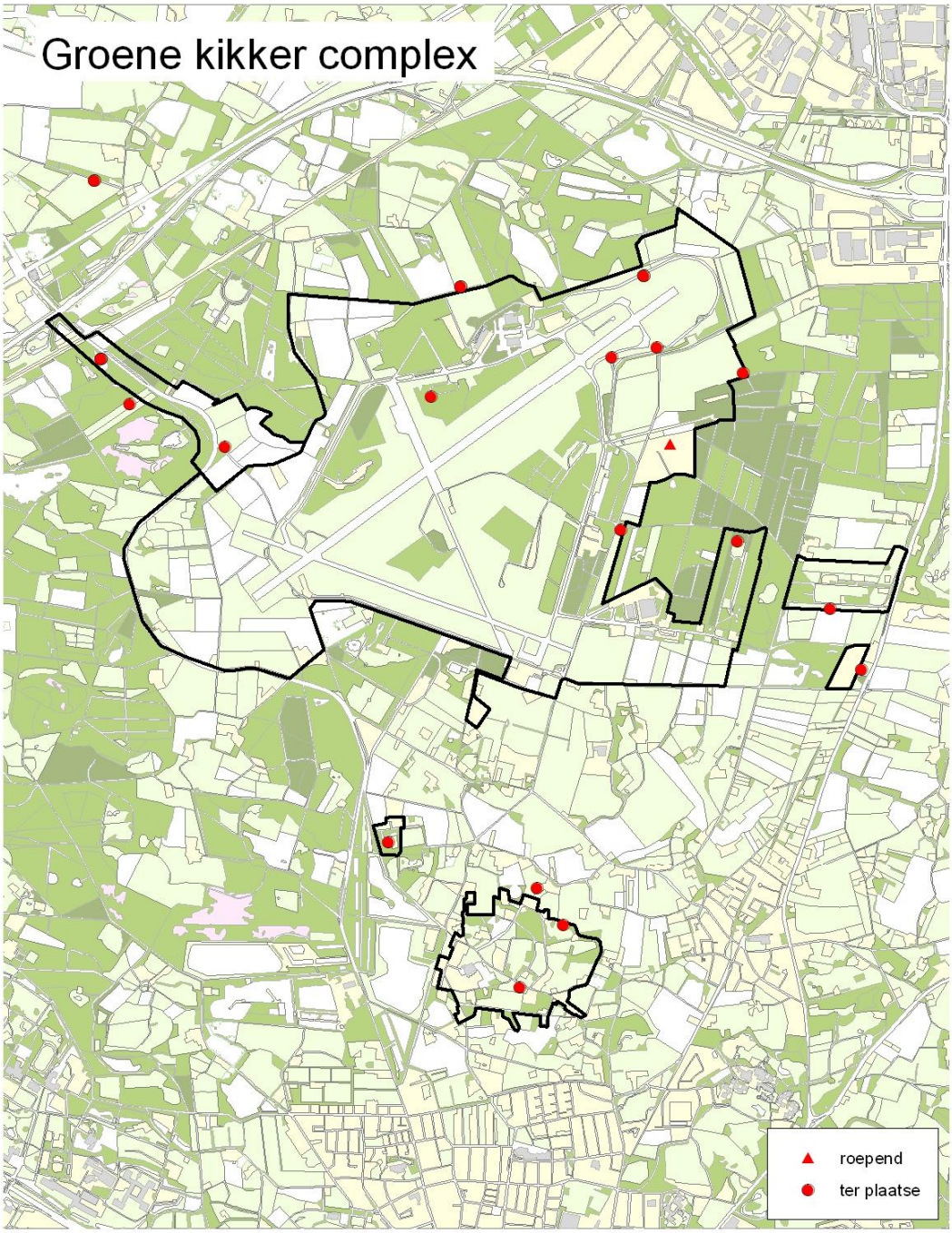
Groene kikker complex
roepend
ter plaatse

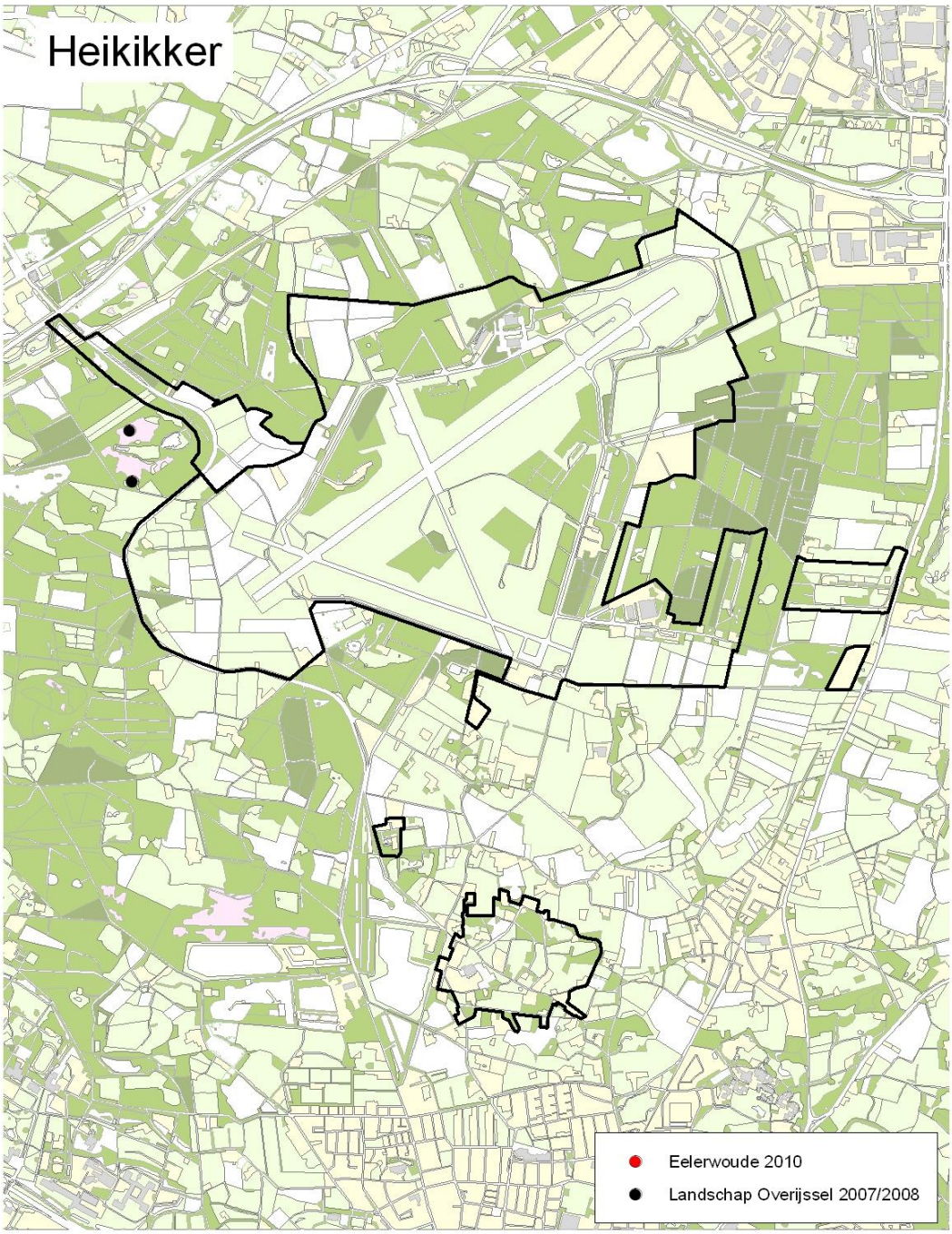
Heikikker
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

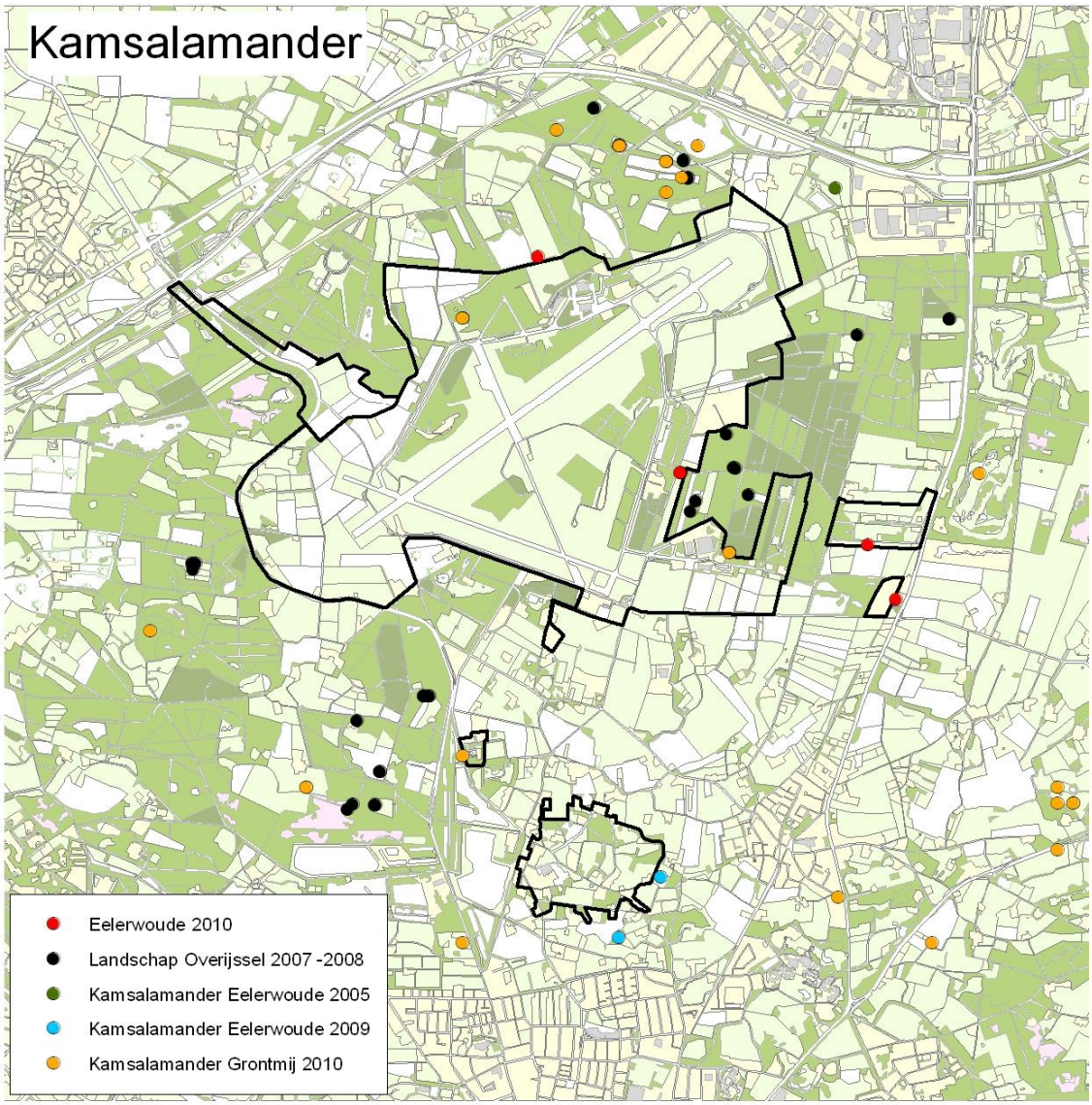
Kamsalamander
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007 -2008
Kamsalamander Eelerwoude 2005
Kamsalamander Eelerwoude 2009
Kamsalamander Grontmij 2010

Kleine watersalamander

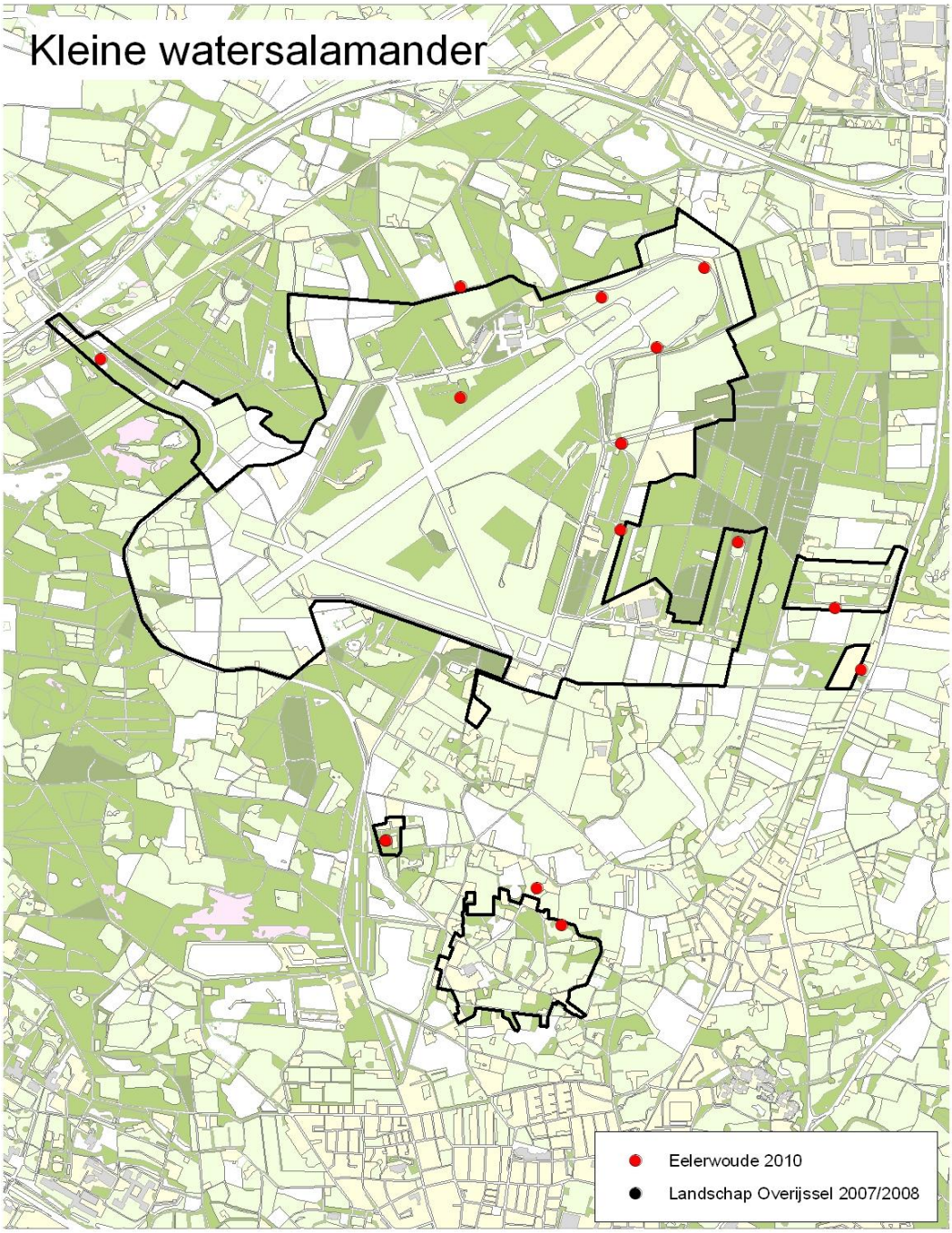

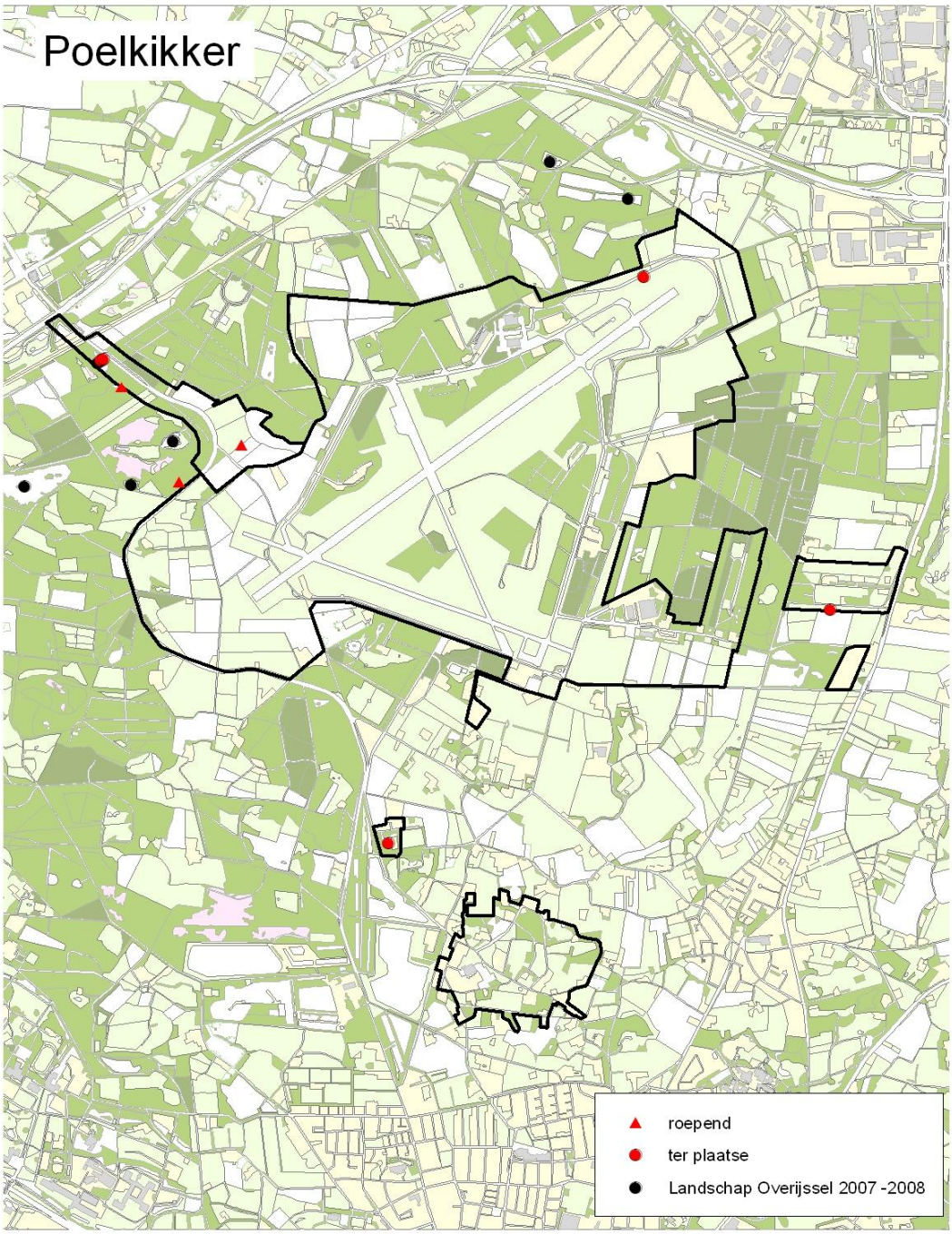
Poelkikker
roepend
ter plaatse
Landschap Overijssel 2007 -2008

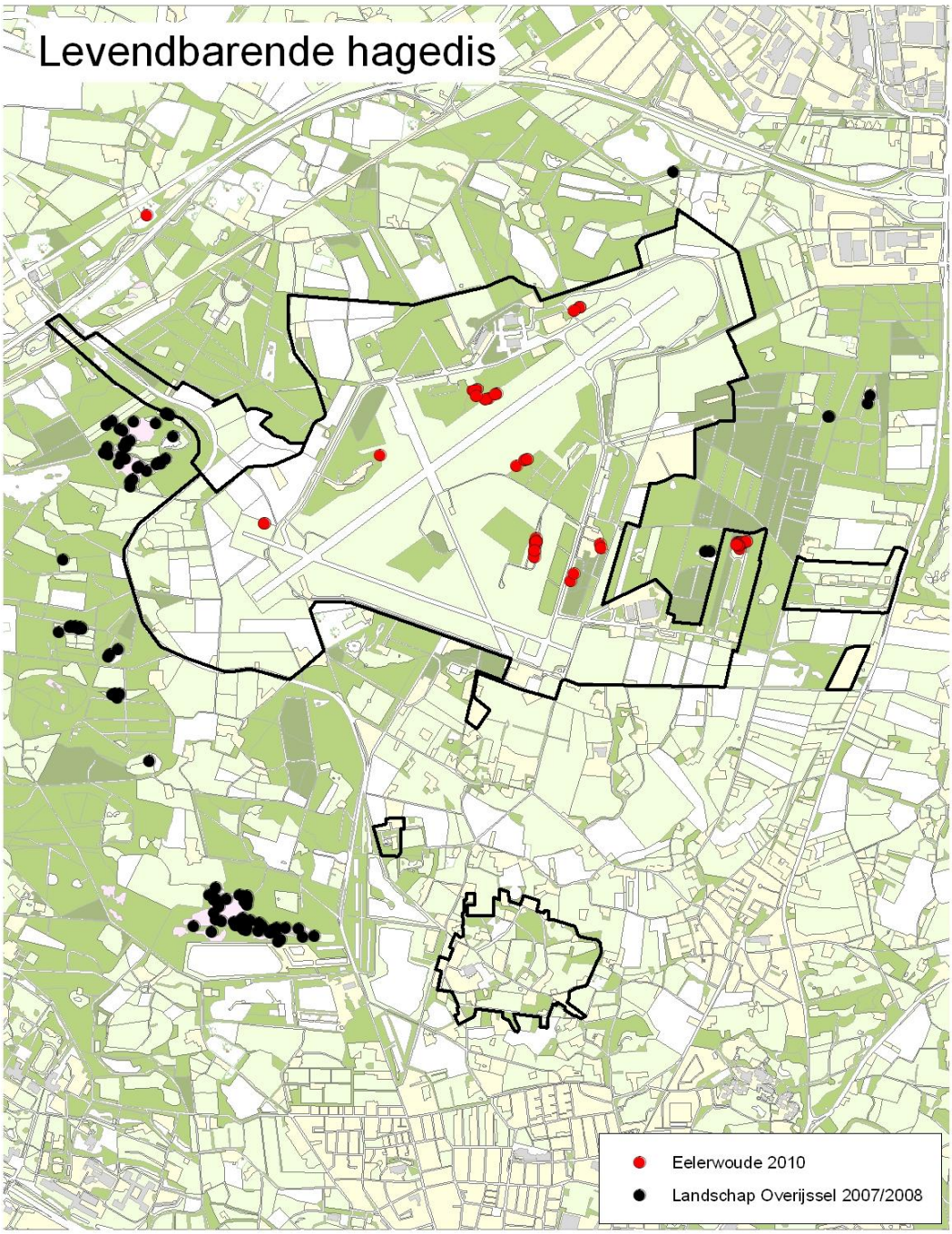
Levendbarende hagedis
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

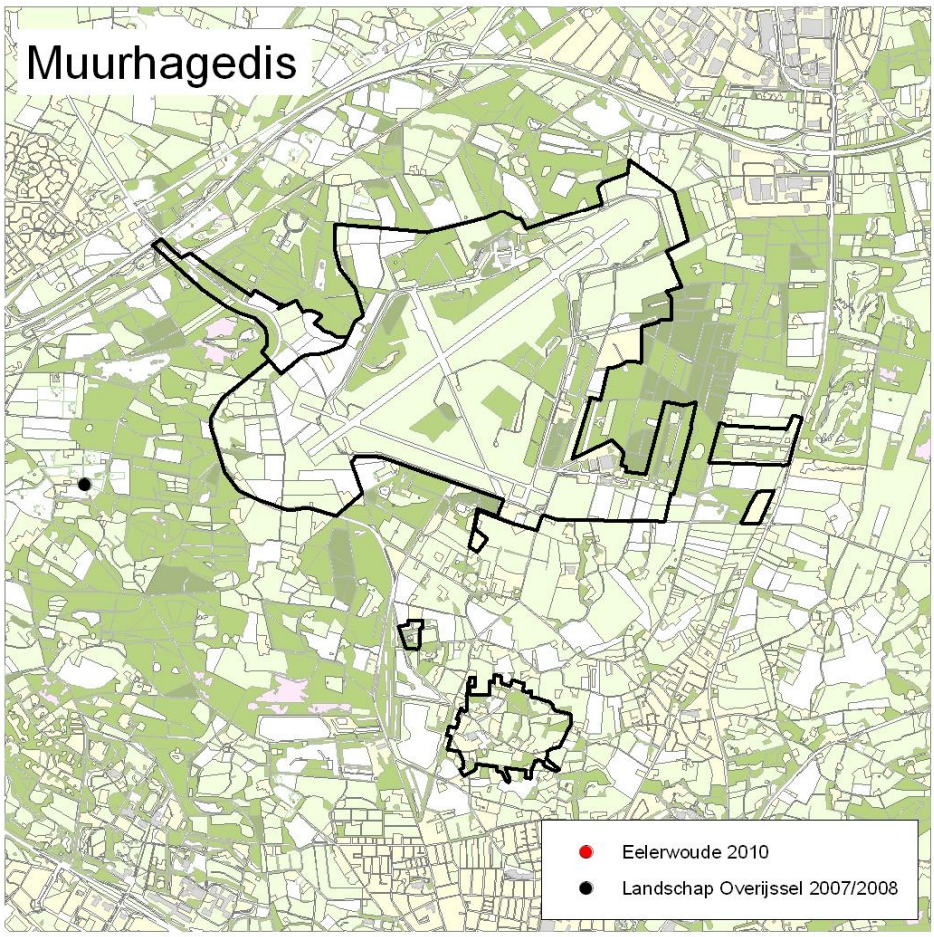
Muurhagedis
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

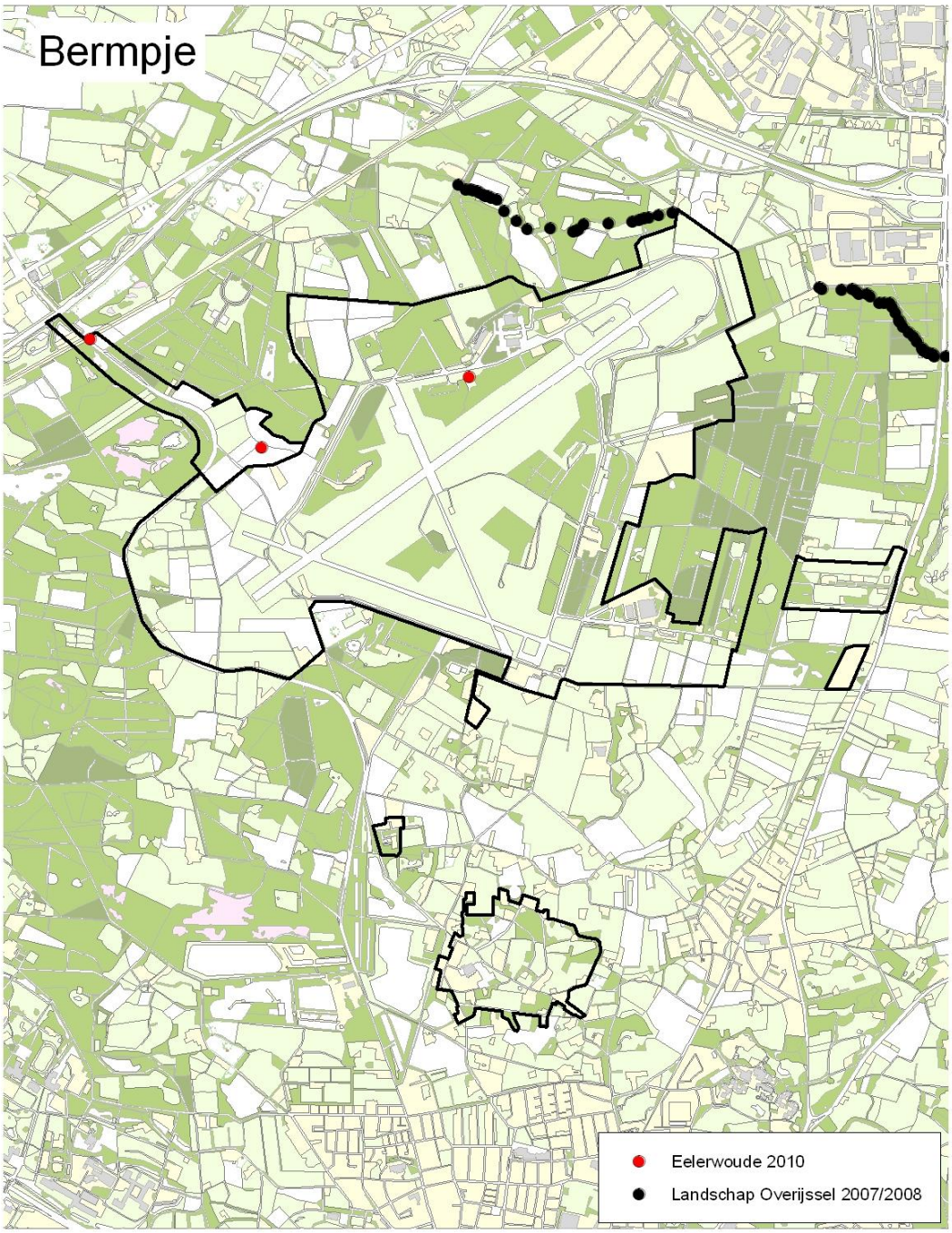
Bermpje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

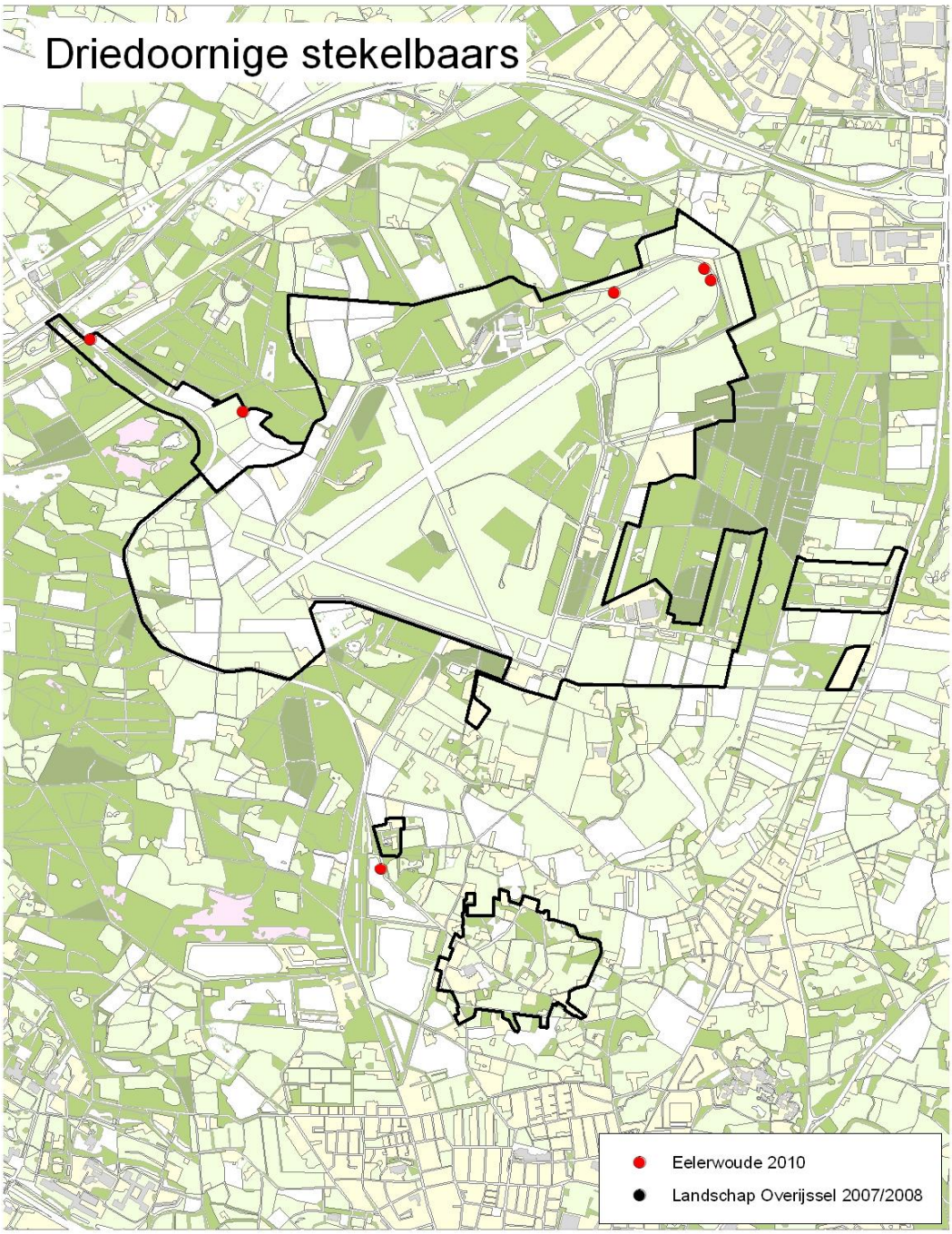
Driedoornige stekelbaars
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

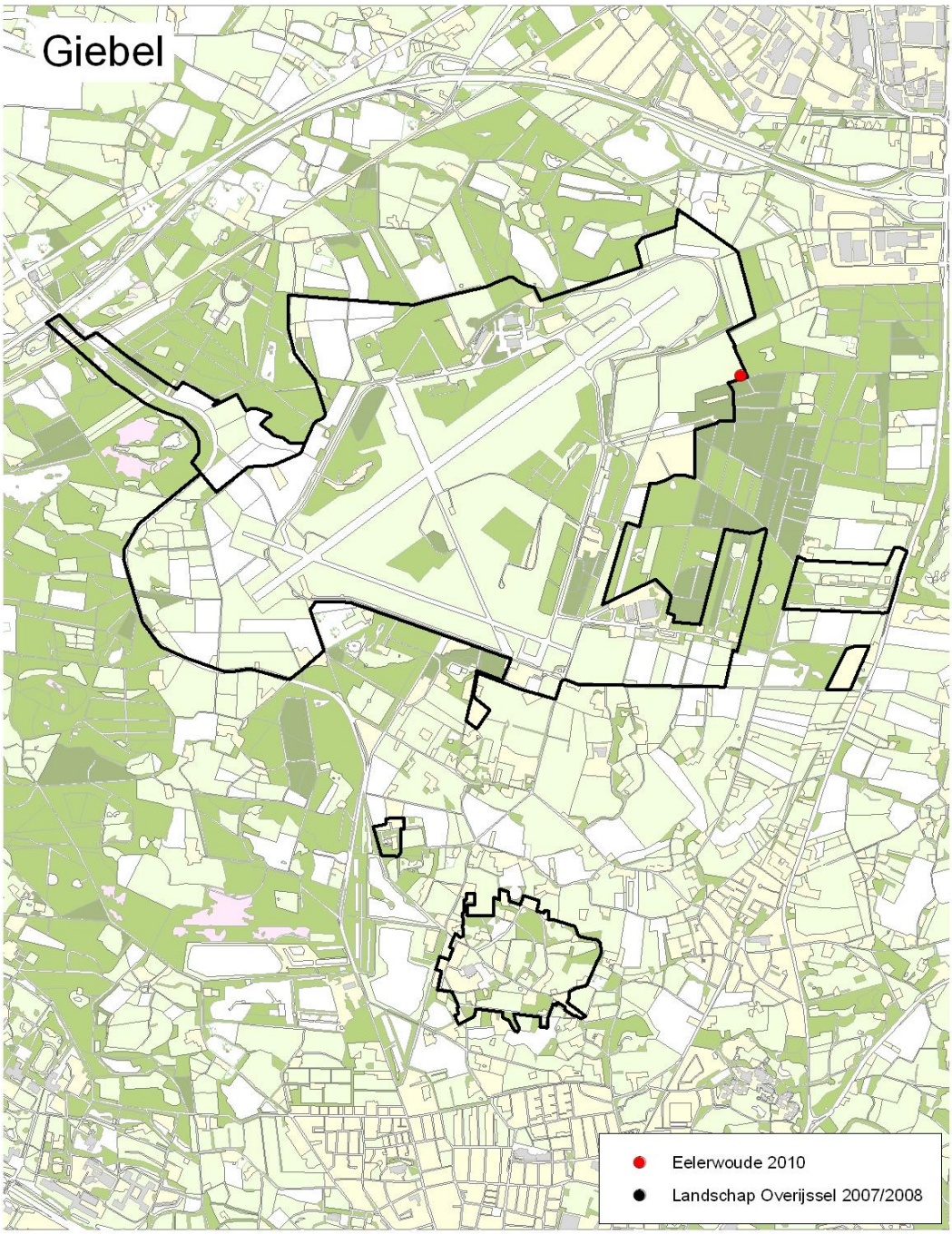
Giebel
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

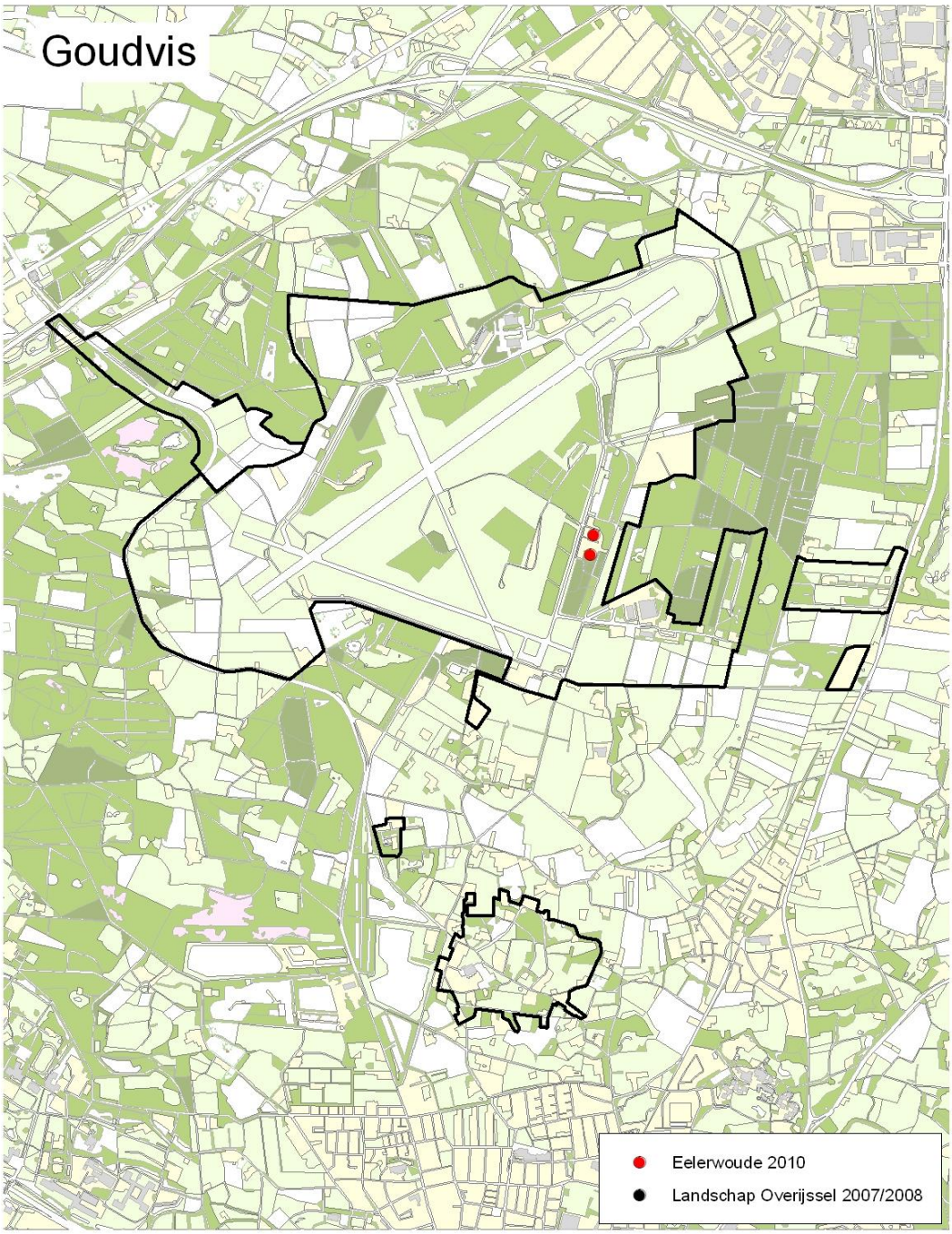
Goudvis
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

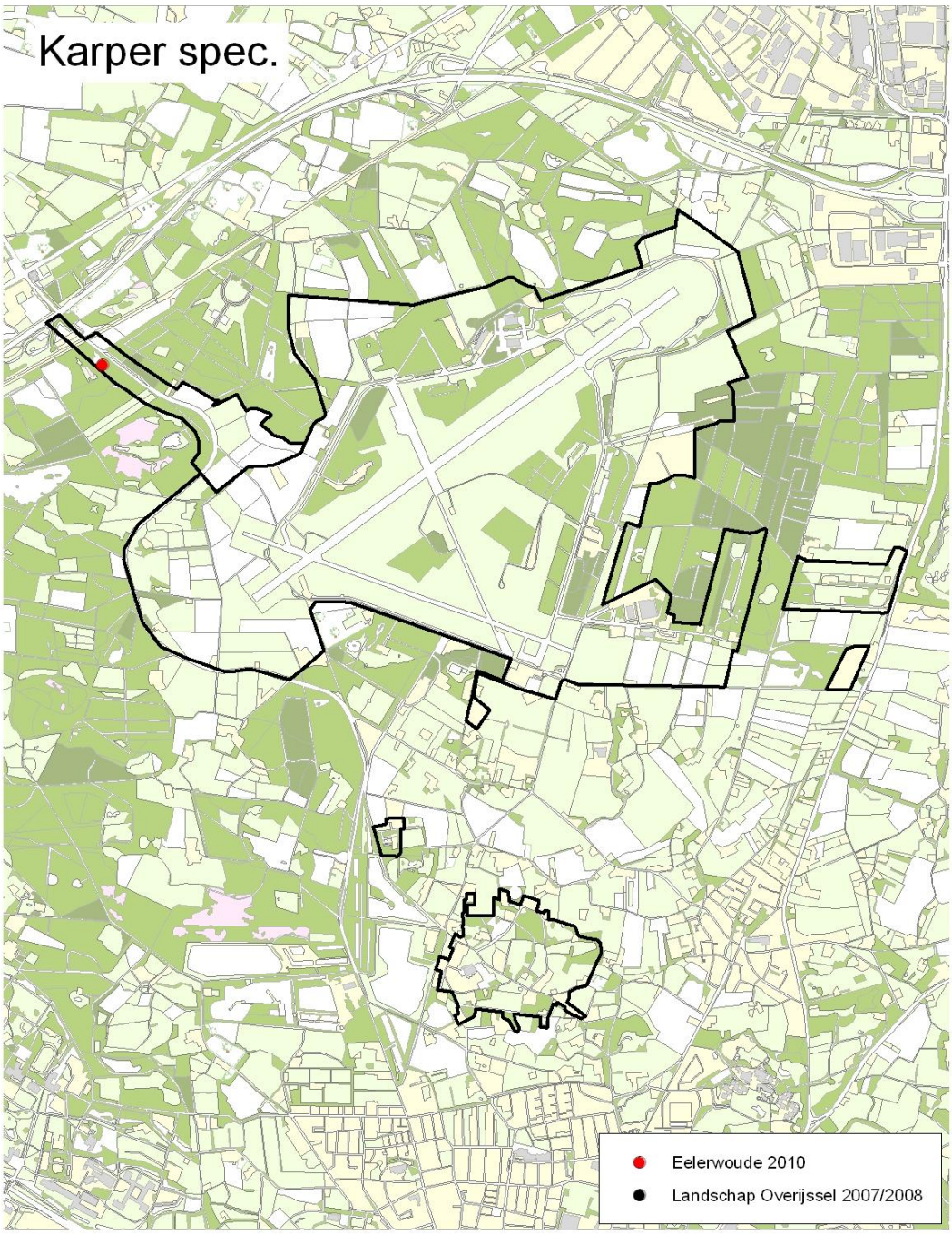
Karper spec.
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

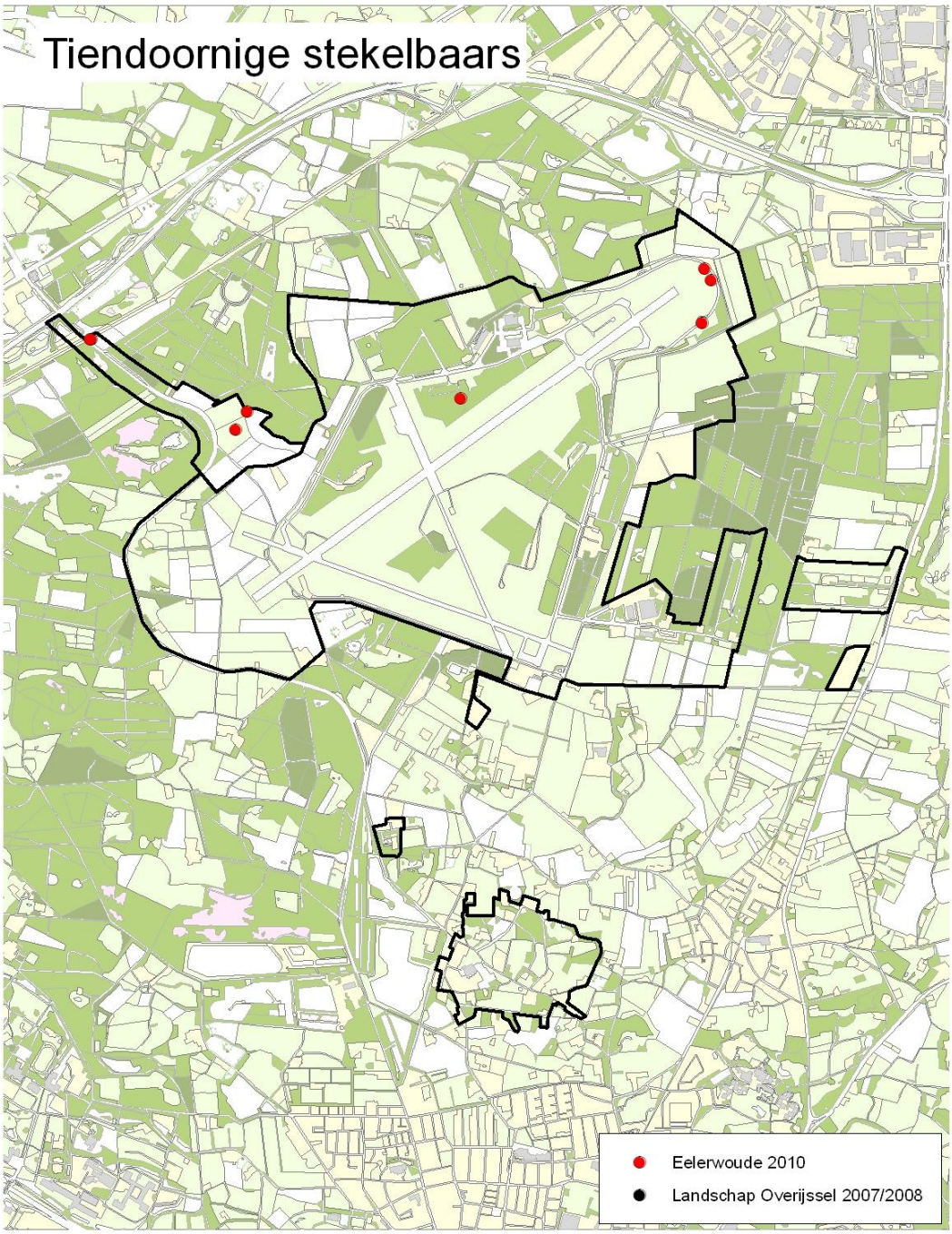
Tiendoornige stekelbaars
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

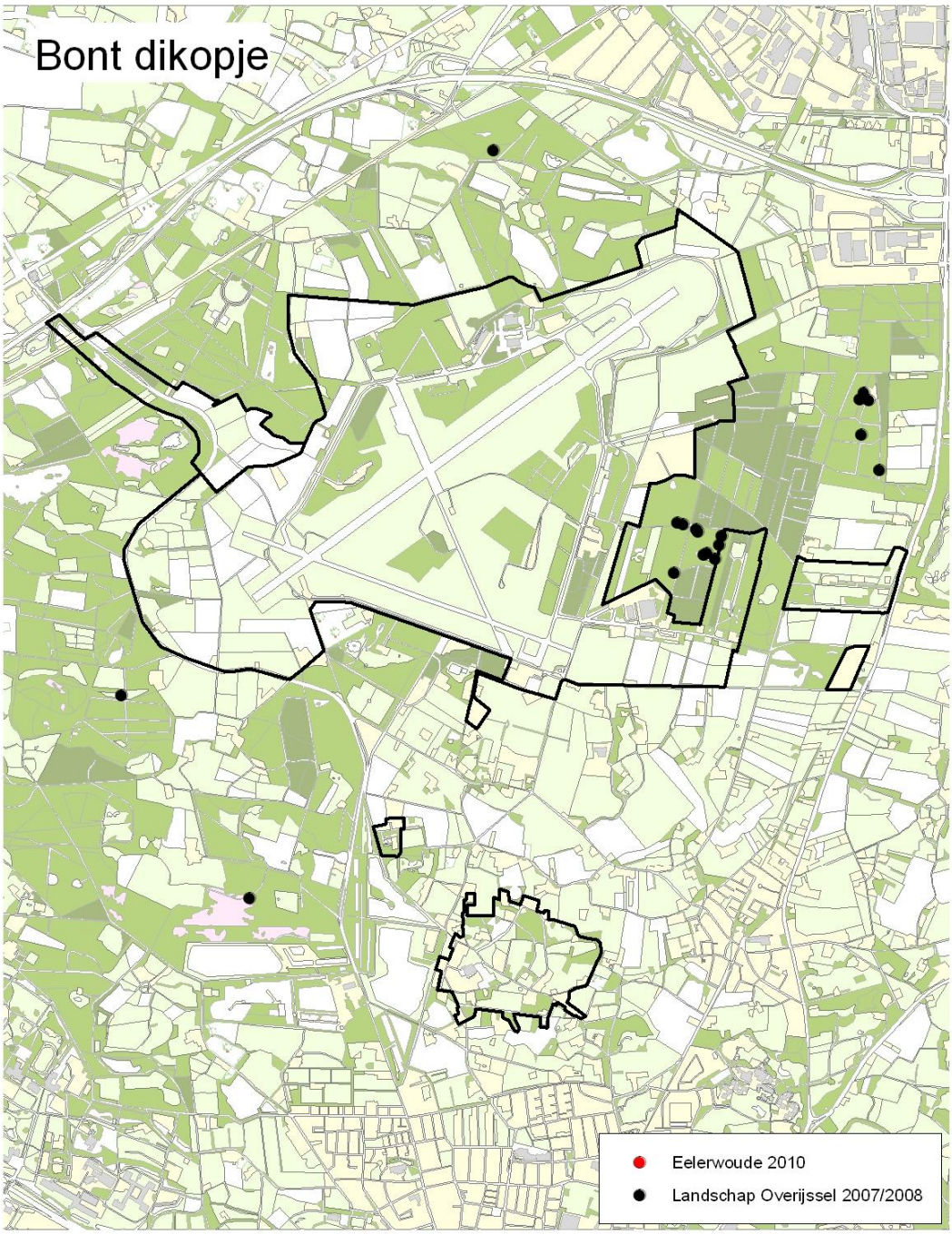
Bont dikopje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

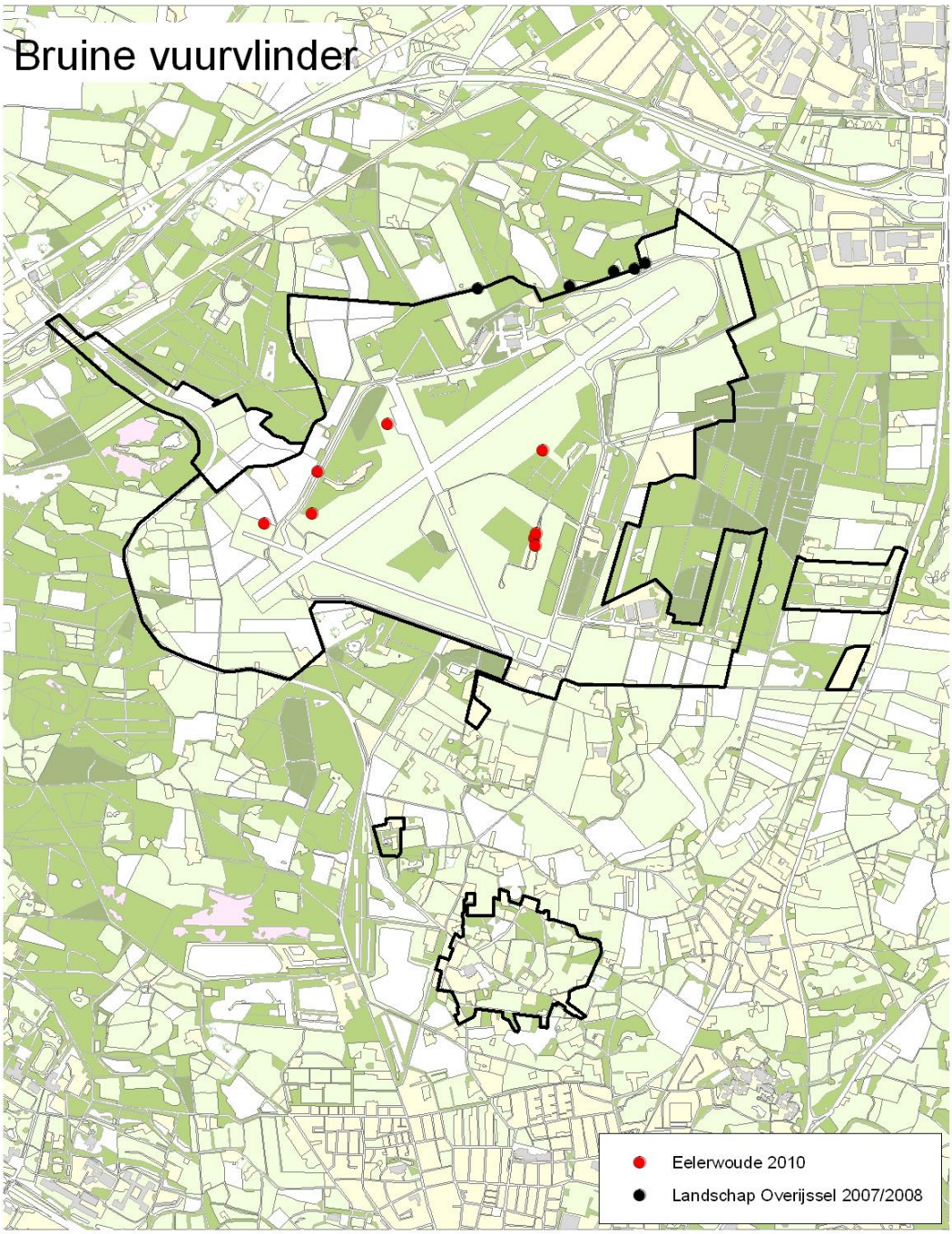
Bruine vuurvlinder
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

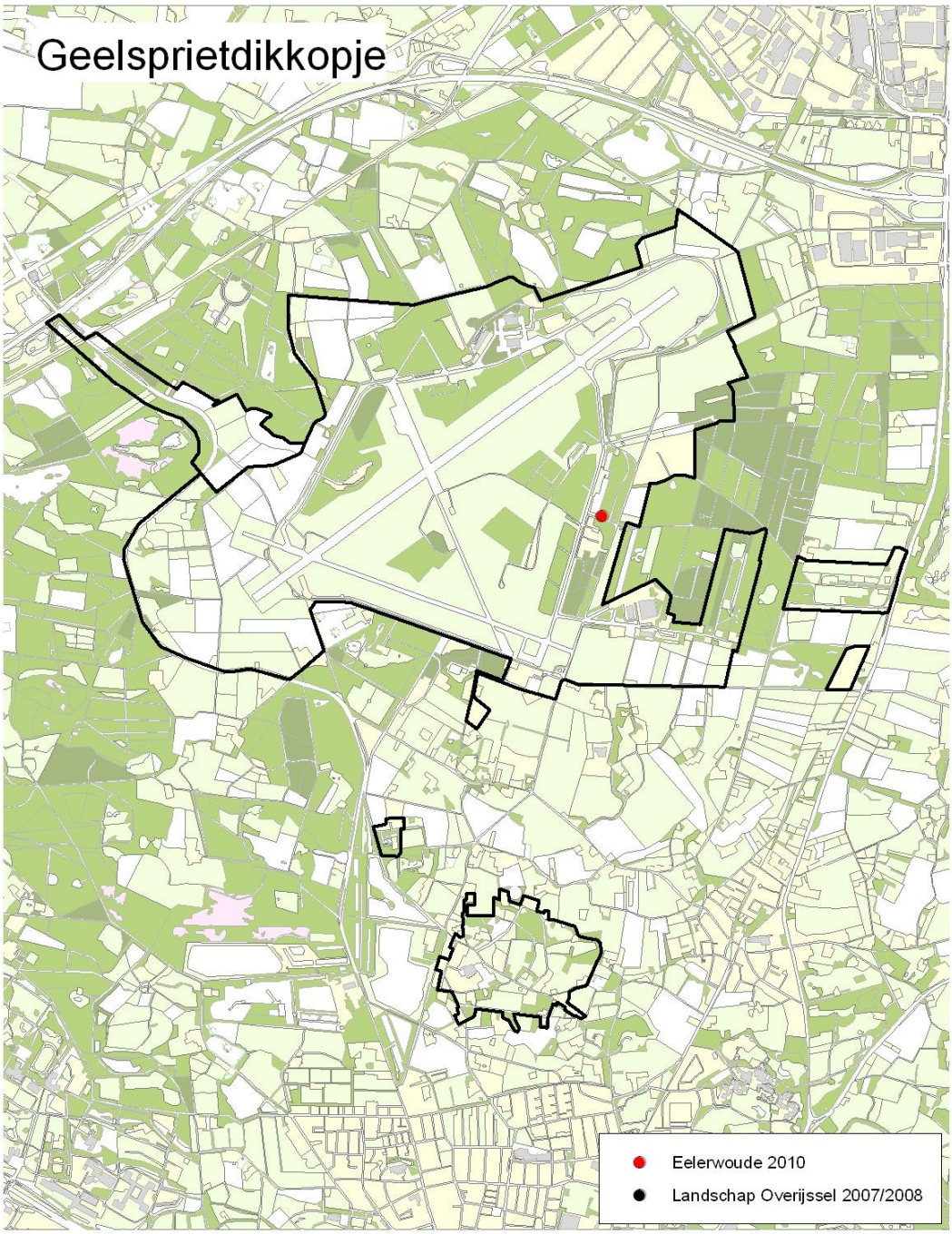
Geelsprietdikkopje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

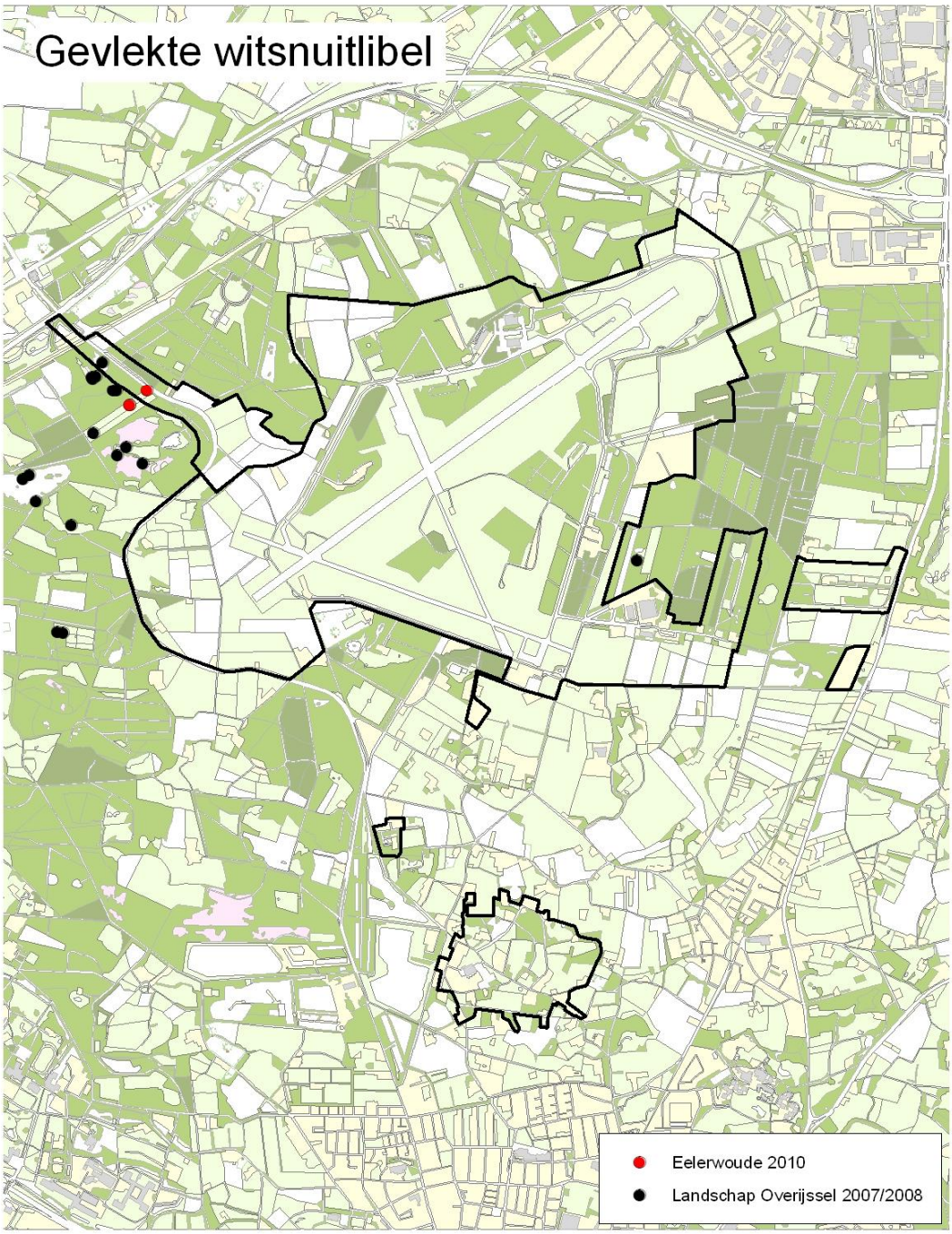
Gevlekte witsnuitlibel
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

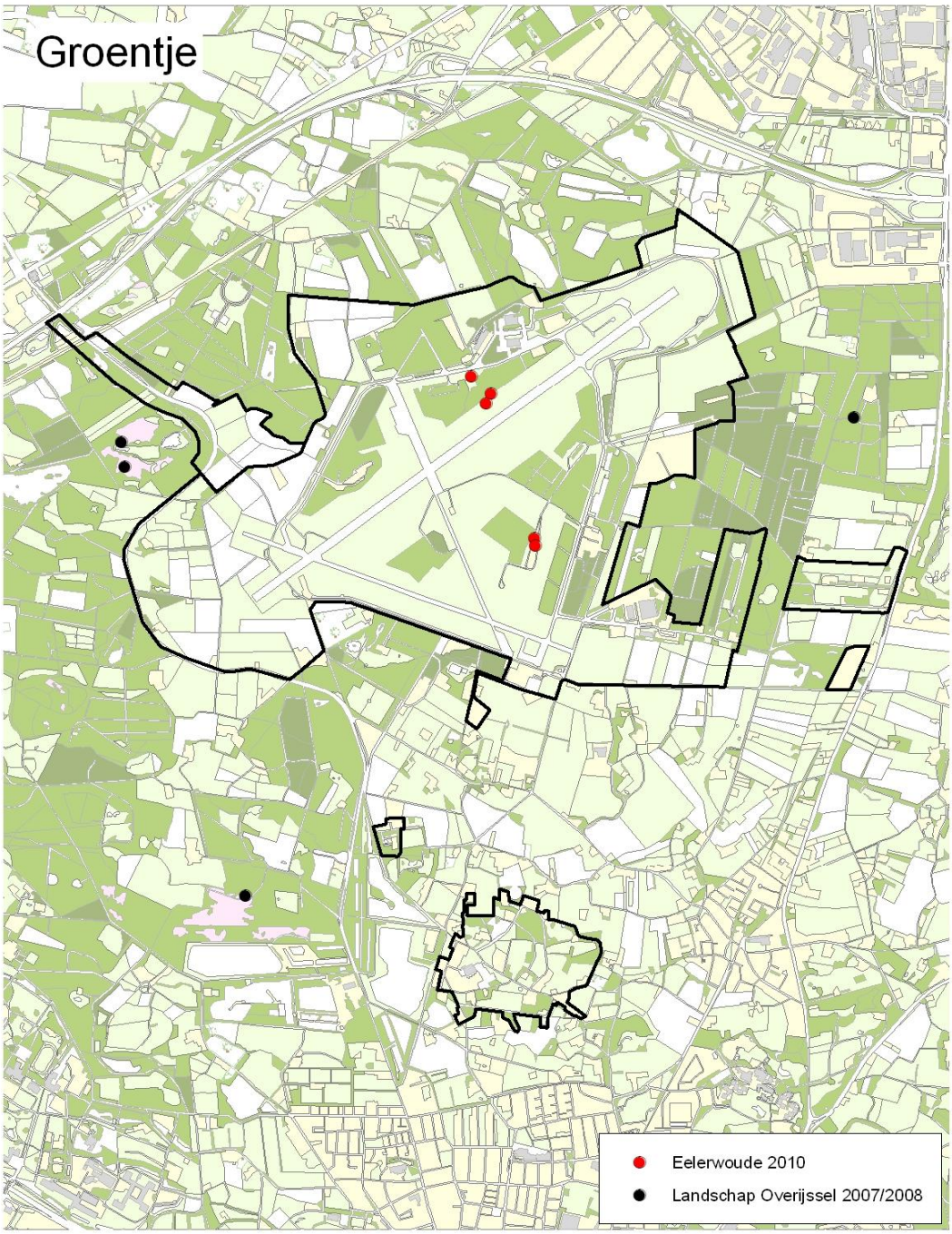
Groentje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

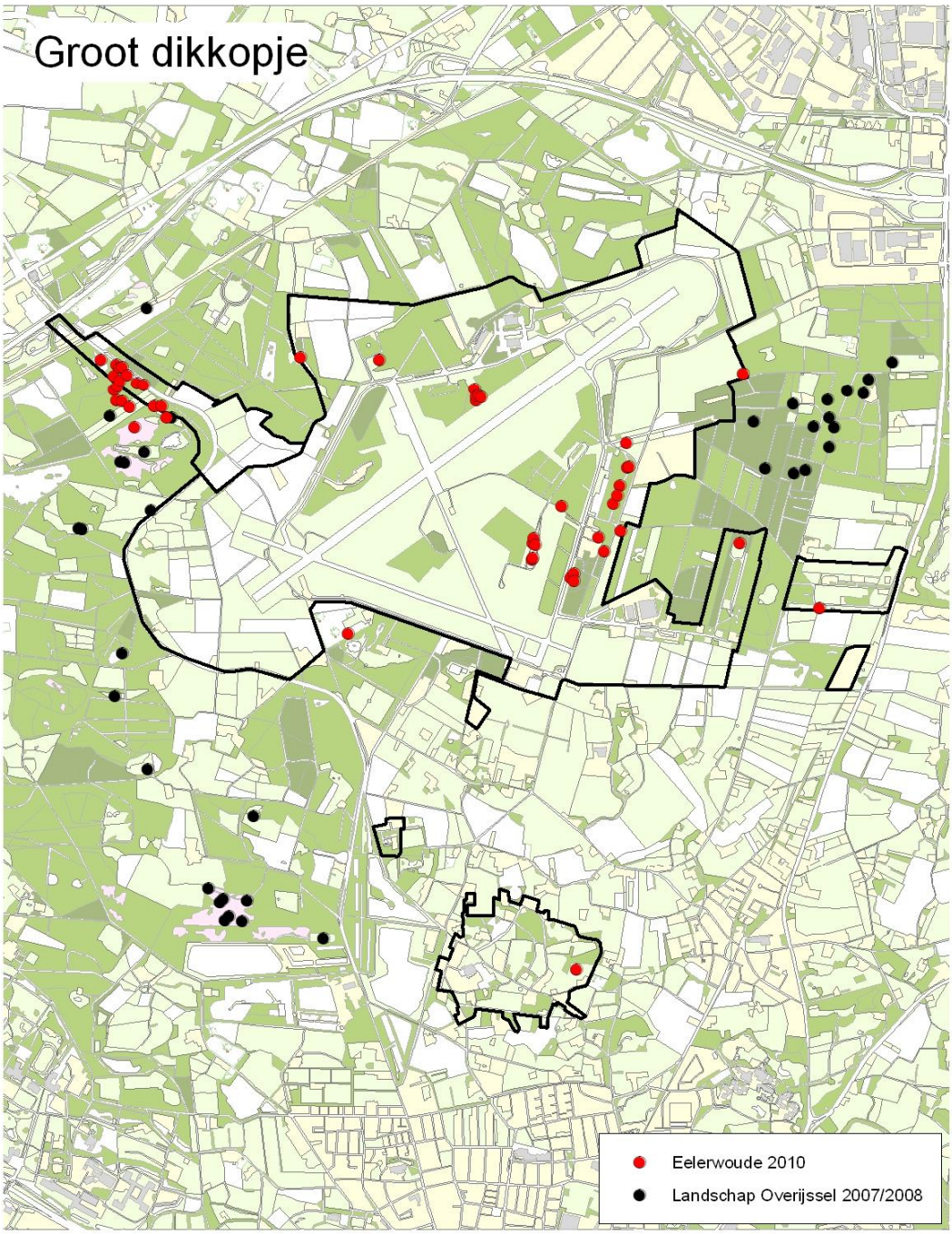
Groot dikkopje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

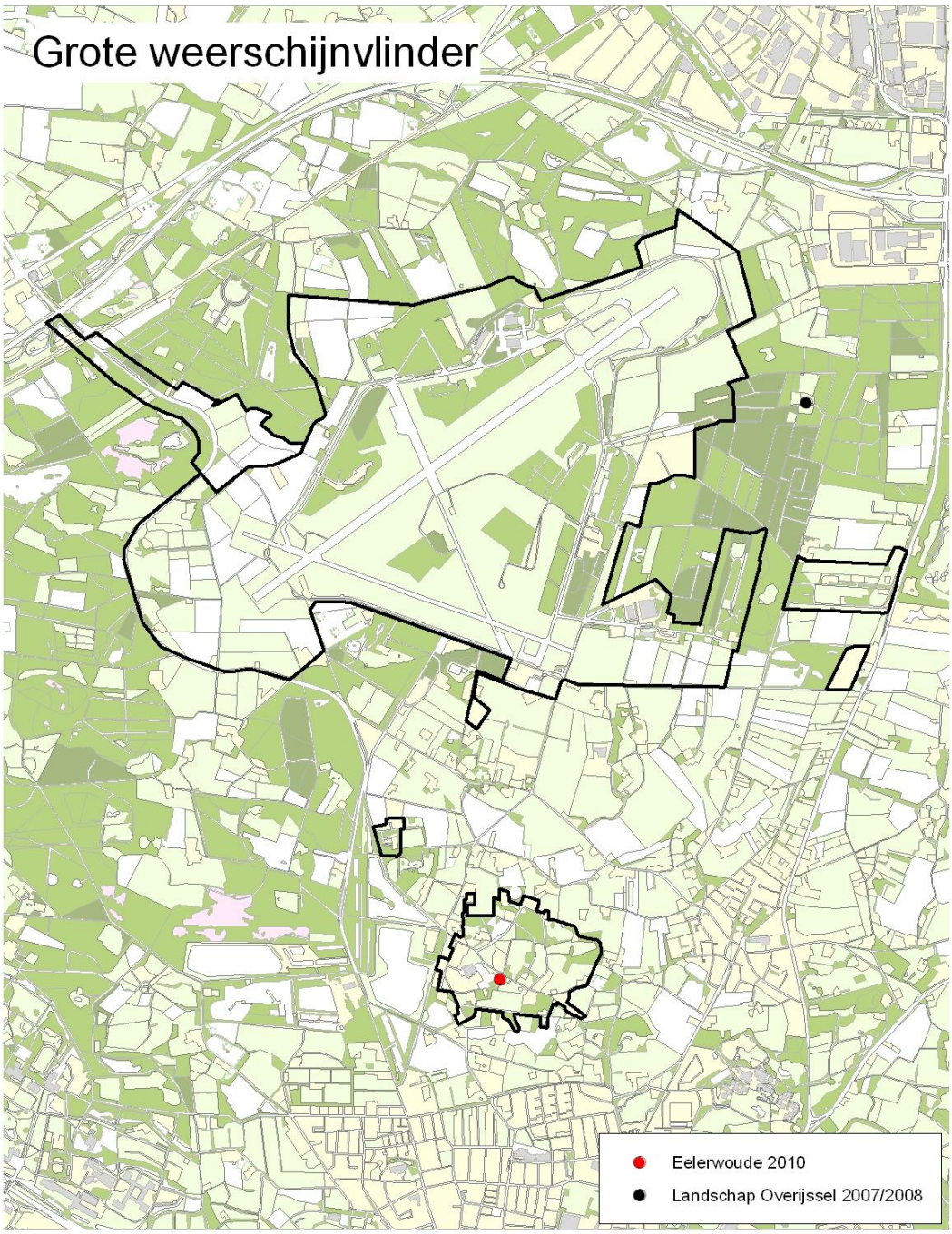
Grote weerschijnvlinder
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

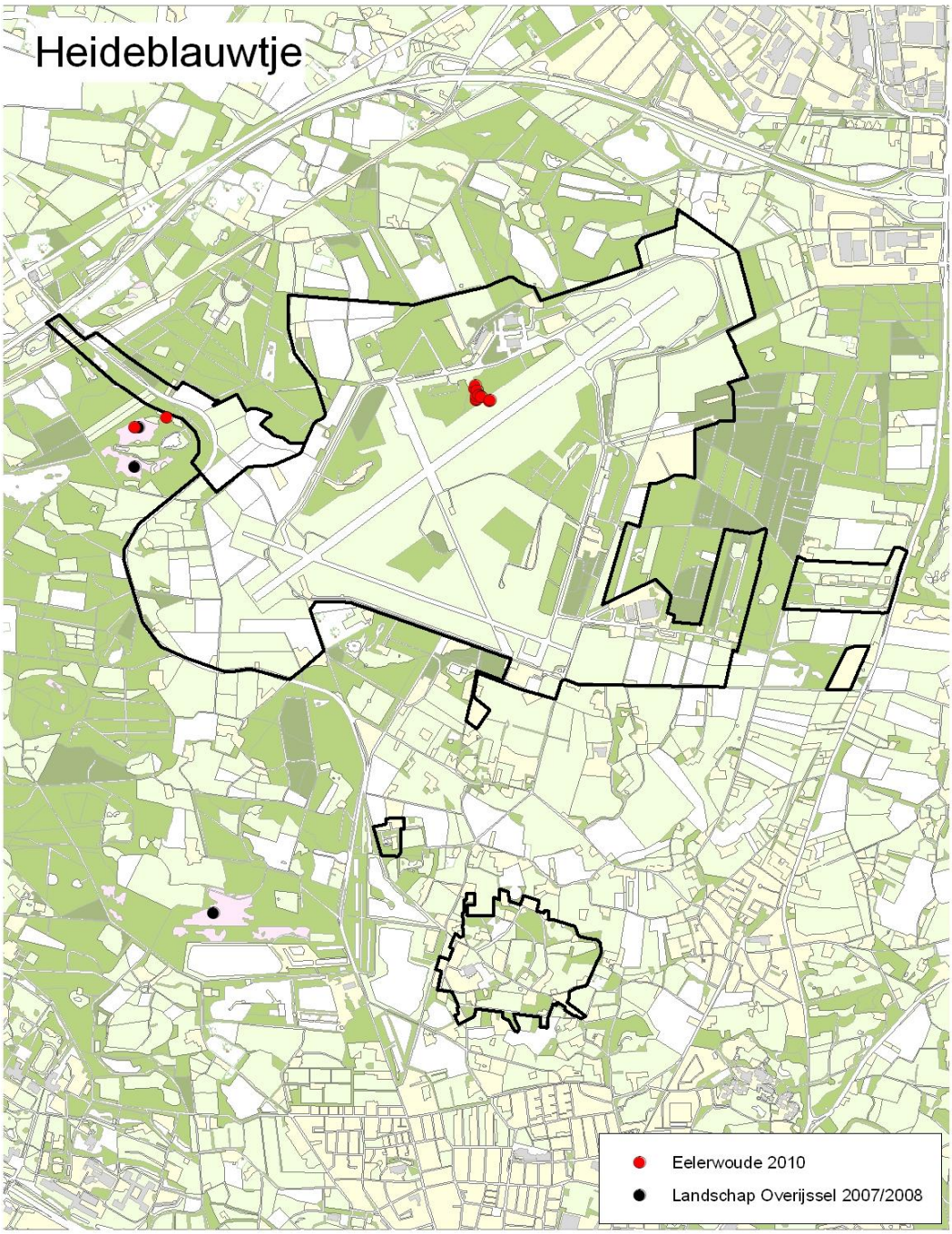
Heideblauwtje
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

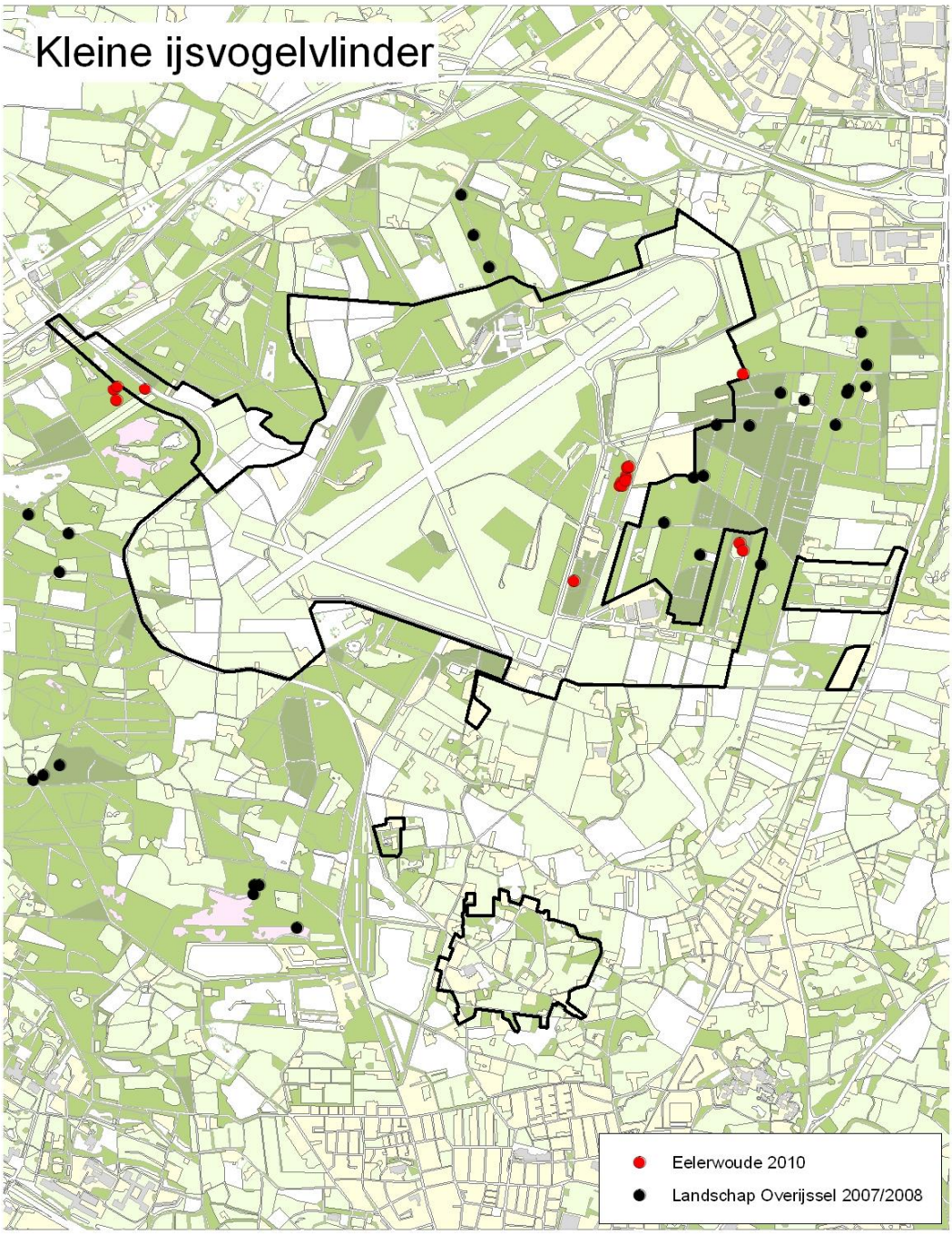
Kleine ijsvogelvlinder
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

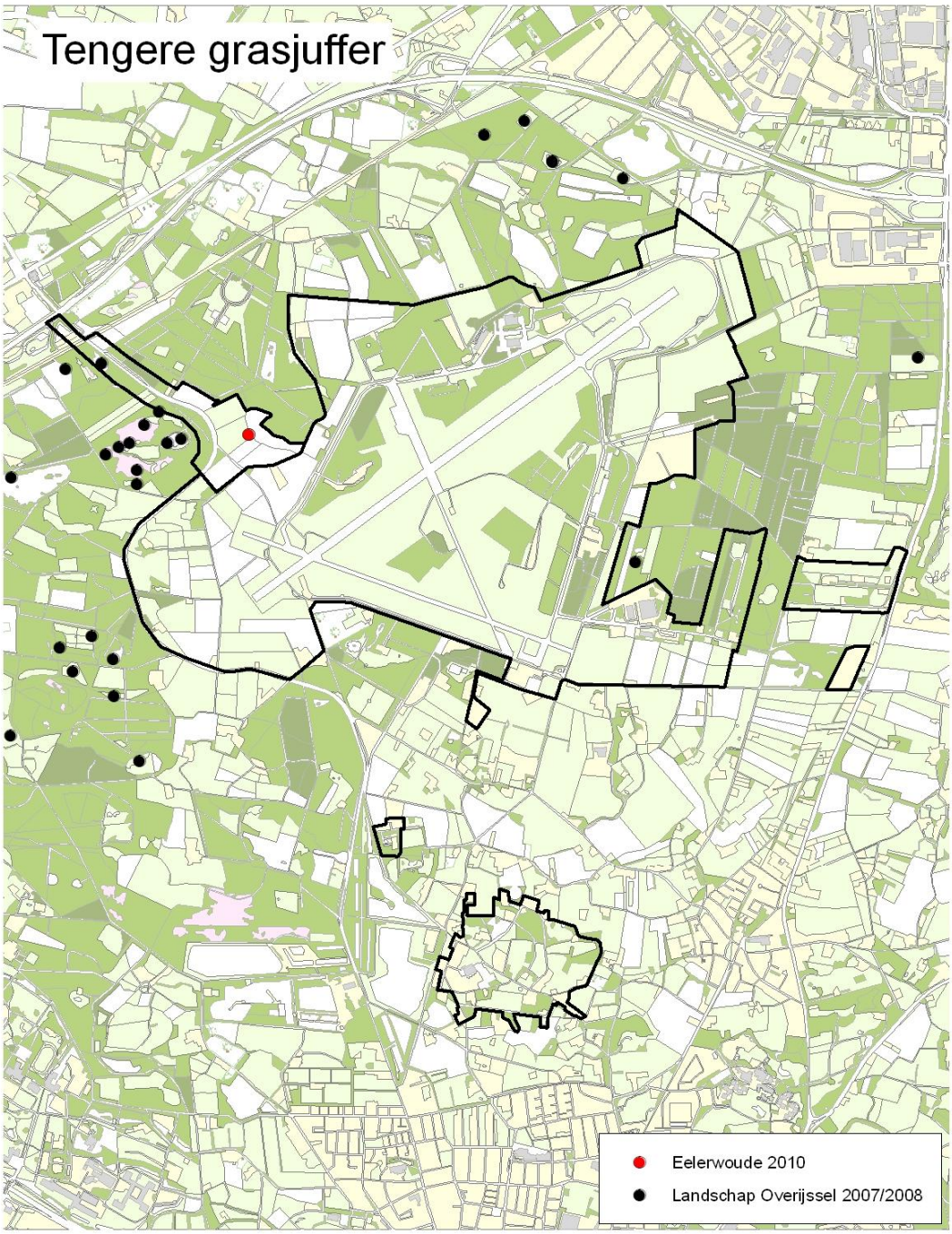
Tengere grasjuffer
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007/2008

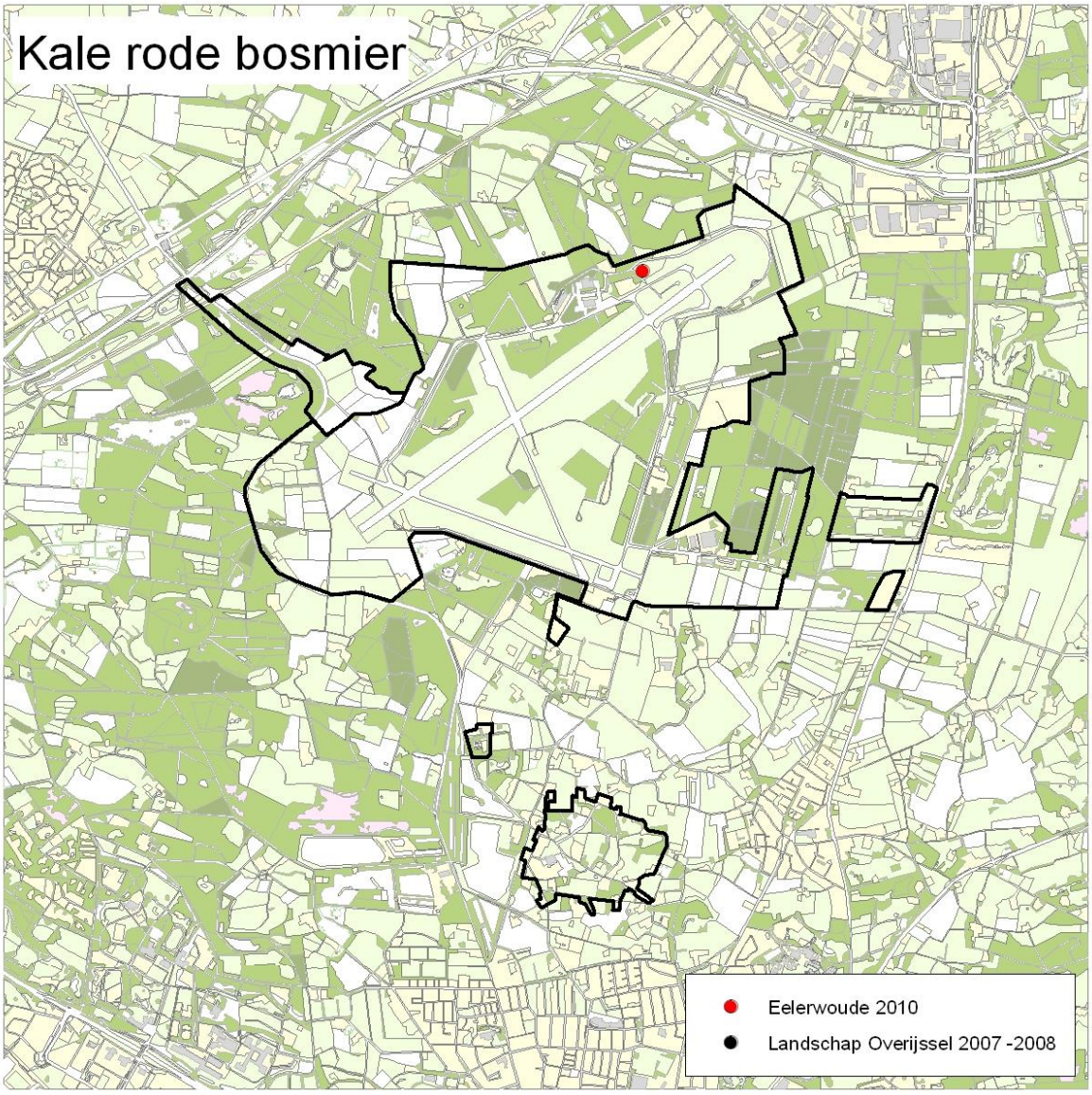
Kale rode bosmier
Eelerwoude 2010
Landschap Overijssel 2007 -2008

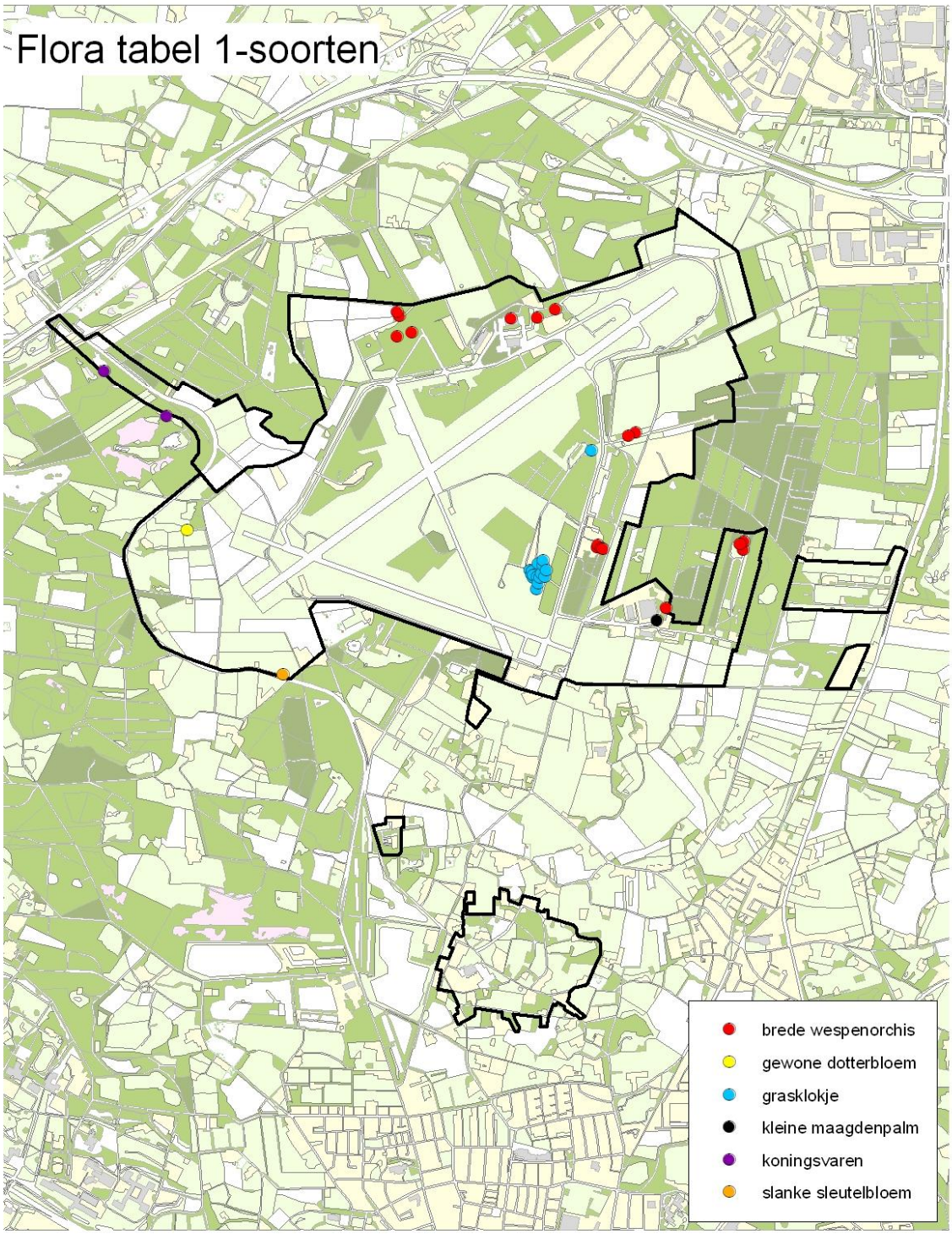
Flora tabel 1-soorten
brede wespenorchis
gewone dotterbloem
grasklokje
kleine maagdenpalm
koningsvaren
slanke sleutelbloem

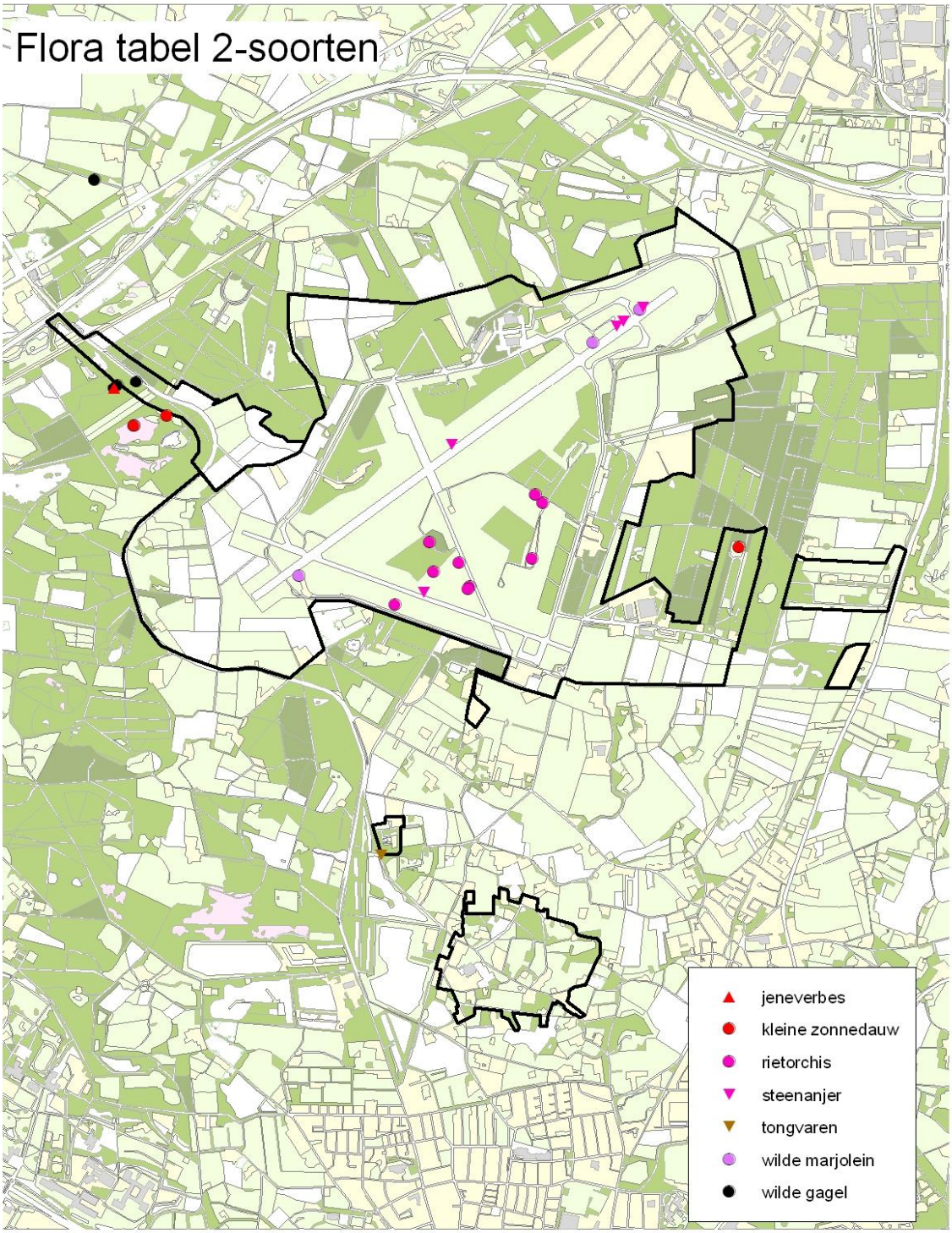
Flora tabel 2-soorten
jeneverbes
kleine zonnedauw
rietorchis
steenanjer
tongvaren
wilde marjolein
wilde gagel

Tabel 3 / Bijlage IV Habitatrichtlijn

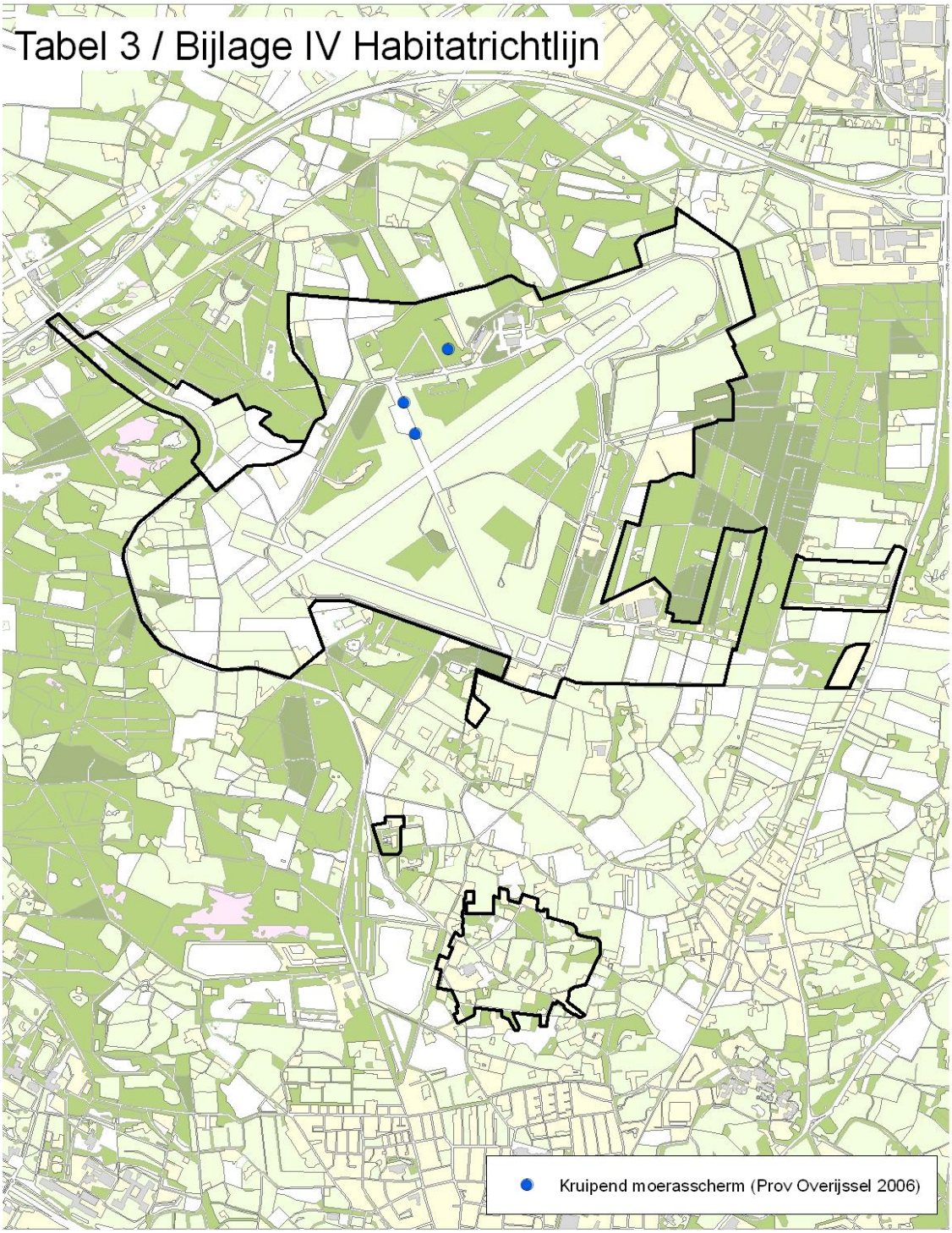

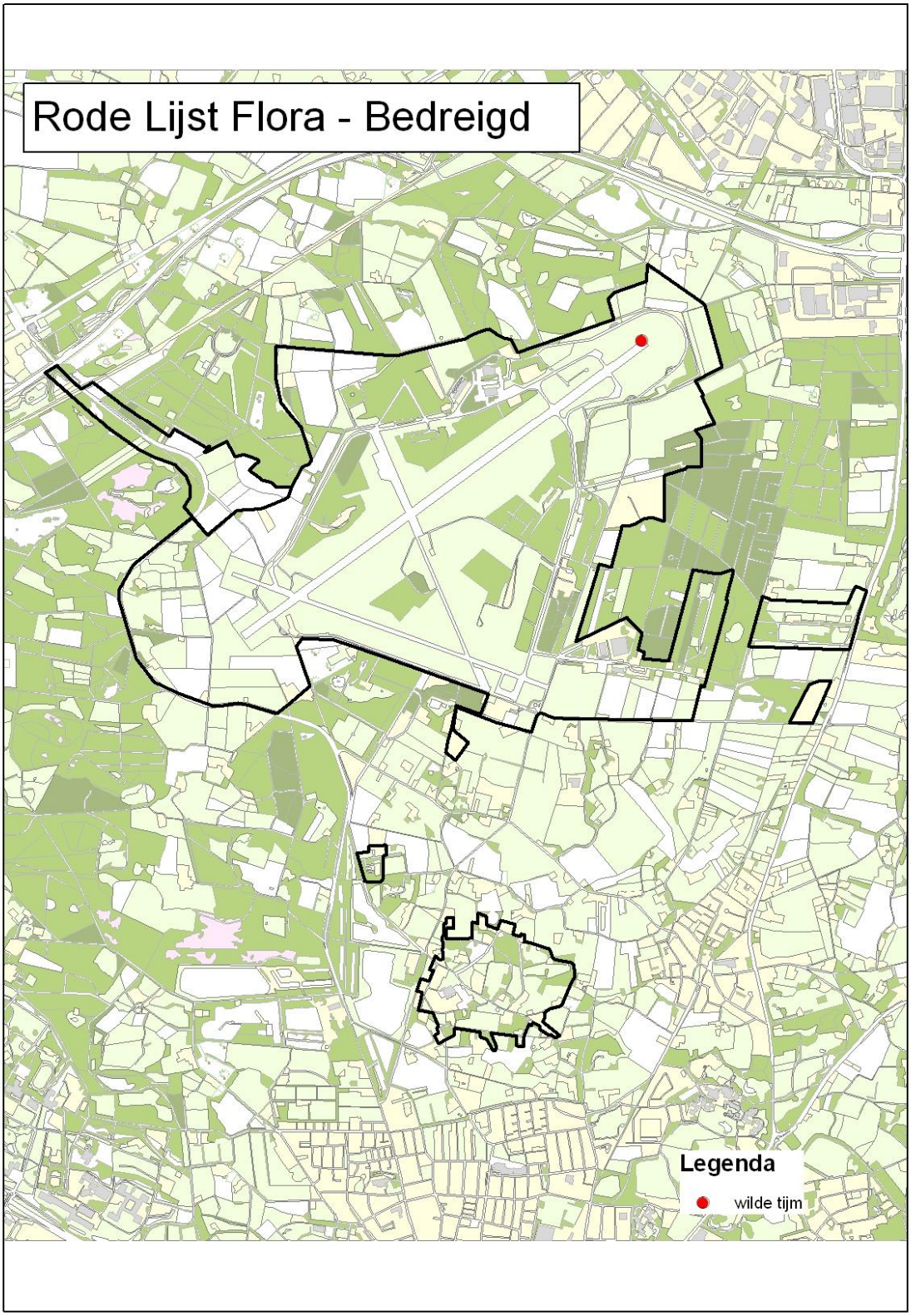
Rode Lijst Flora - Bedreigd
Legenda
wilde tijm

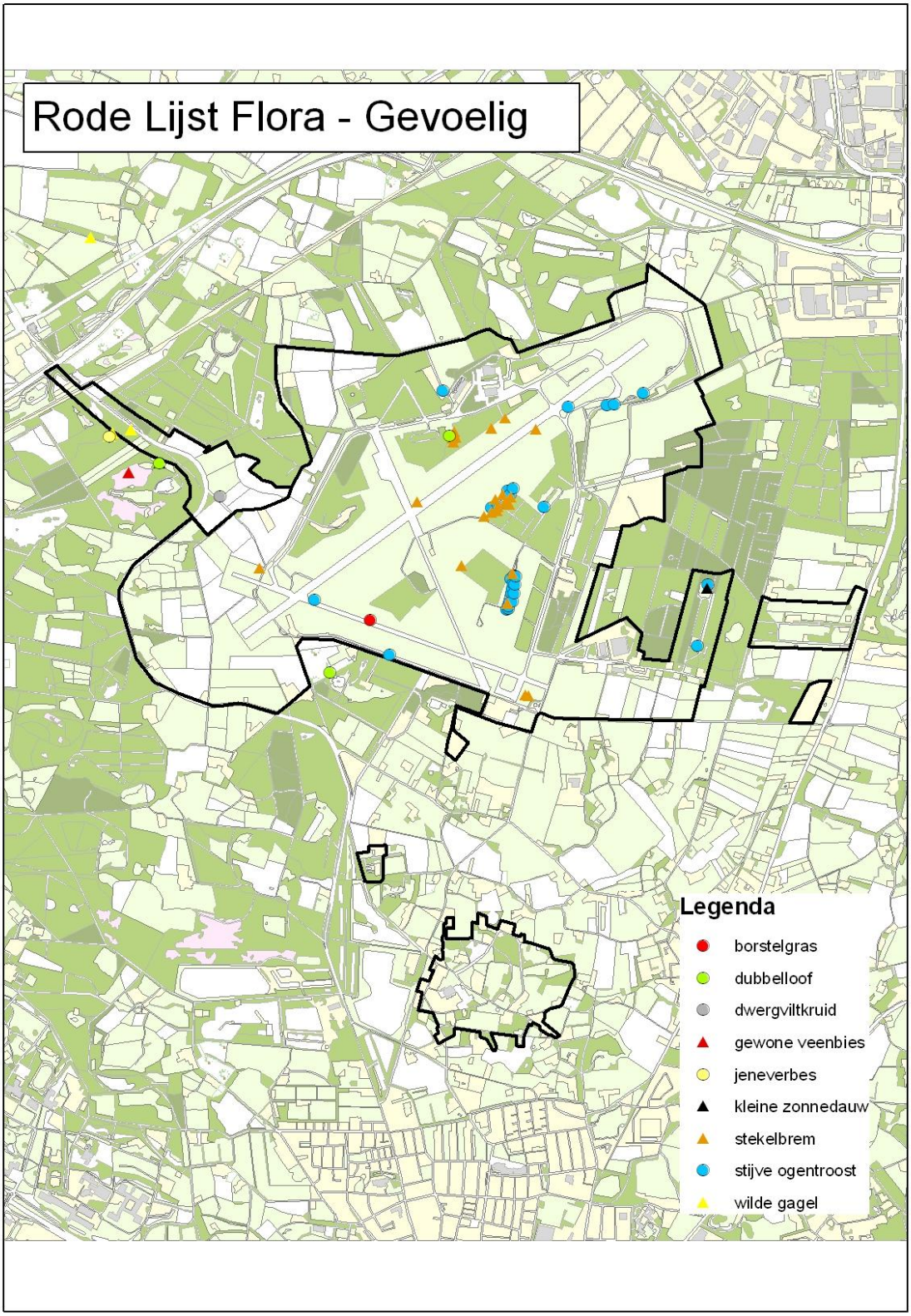
Rode Lijst Flora - Gevoelig
Legenda
borstelgras
dubbelloof
dwergviltkruid
gewone veenbies
jeneverbes
kleine zonnedauw
stekelbrem
stijve ogentroost
wilde gagel

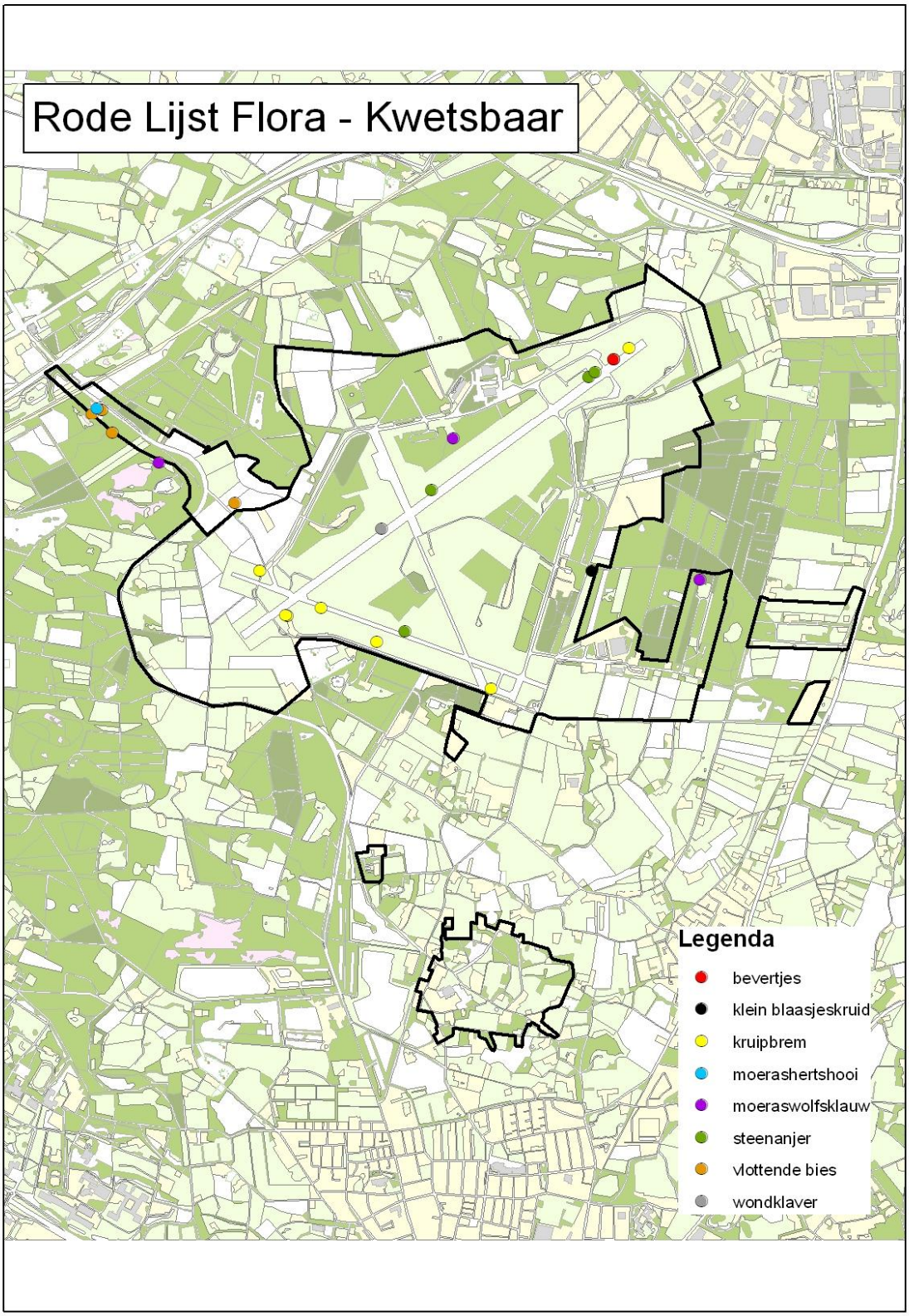
Rode Lijst Flora - Kwetsbaar
Legenda
bevertjes
klein blaasjeskruid
kruipbrem
moerashertshooi
moeraswolfsklauw
steenanjer
vlottende bies
wondklaver

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Gewijzigde vaststelling bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)"		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren agendaletter (C)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	18 nov 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400258542

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Het bestemmingsplan '"Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00081-0003;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan.

Inleiding

Sinds de vuurwerkramp in 2000 heerst er onder de inwoners van Enschede min of meer een blijvende maatschappelijke onrust rondom vuurwerk. Verzoeken over verkoop en opslag van vuurwerk wekken onveiligheidsgevoelens op bij de inwoners van Enschede. Of het nu gaat om uitbreidingsverzoeken op bedrijventerreinen of locaties in of nabij woongebieden daarin verschillen deze gevoelens zich niet. Bij goede naleving van het Vuurwerkbesluit is een veilige situatie gegarandeerd. Echter, er zijn andere argumenten waarom vestiging en uitbreiding van een opslag niet altijd wenselijk is. Bij het toestaan van (grootschalige) opslagplaatsen in of nabij woonwijken en bedrijventerreinen zorgt dit voor veel maatschappelijke onrust. Het investeringsklimaat, de leefbaarheid als de aantrekkelijkheid van de werk- en woongebieden komt onder druk te staan. Ook spelen thema's als verkeersaantrekkende werking, ruimtebeslag en bereikbaarheid bij calamiteiten een rol.

De aanvraag voor grootschalige vuurwerkopslag aan de Lenteweg 16 heeft aanleiding gegeven tot nader onderzoek naar de (on)mogelijkheden met betrekking tot de vestiging van detailhandelsbedrijven met vuurwerkopslag en groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk.
Om te voorkomen dat zich ongewenste ontwikkelingen voordoen waardoor onomkeerbare situaties ontstaan, heeft uw Raad op 30 september 2013 het voorbereidingsbesluit "Vuurwerkopslag Enschede" voor het gehele grondgebied vastgesteld. Dit voorbereidingsbesluit is op 10 oktober 2013 in werking getreden en had een geldingsduur van één jaar. Aangezien het ontwerp-bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" vóór de afloop van die geldingsduur ter inzage is gelegd, is de voorbereidingsbescherming verlengd. Hierdoor is het uitgesloten dat zich nieuwe bedrijven met vuurwerkopslag kunnen vestigen en dat bestaande bedrijven meer vuurwerk kunnen opslaan dan conform een vergunning of geaccepteerde melding in de huidige situatie aanwezig is.

Vuurwerk
In het kader van het nader onderzoek zijn er voor heel Enschede beleidsmatige uitgangspunten geformuleerd, waaruit duidelijk blijkt of en zo ja welke bedrijfsmatige activiteiten met betrekking tot vuurwerk al dan niet worden toegestaan.
Deze uitgangspunten voor (on)gewenste ontwikkelingen ten aanzien van bedrijven die activiteiten met vuurwerk uitoefenen zijn in een zgn. 'paraplubestemmingsplan' vastgelegd. Het begrip 'parapluplan' wordt gehanteerd voor een overkoepelend bestemmingsplan dat gelijktijdig een (groot) aantal bestemmingsplannen gedeeltelijk herziet. Via deze parapluherziening wil de gemeente sturing geven aan de opslag van consumentenvuurwerk en wordt tegemoet gekomen aan de onveiligheidsgevoelens, die verklaarbaar zijn gelet op het verleden dat de stad Enschede als gevolg van de vuurwerkramp met zich meedraagt

Met deze parapluherziening wordt ook invulling gegeven aan het collegeprogramma Duurzaam Samen Sterker (2014 -2018). Bestuurlijk is afgesproken om een overkoepelend bestemmingsplan ter voorkoming van grootschalige vuurwerkopslag te realiseren.

Risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen
Daarnaast is gebleken dat de regels in de geldende bestemmingsplannen ten aanzien van risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen niet in alle gevallen correct zijn vertaald vanuit het beleid dat geldt voor dergelijke inrichtingen. Het parapluplan corrigeert eveneens deze gebreken

Beleidsvisie externe veiligheid
De beleidsmatige uitgangspunten van dit 'parapluplan' ten aanzien van vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen zullen tevens onderdeel uit gaan maken van de gemeentelijke beleidsvisie Externe Veiligheid. Een afzonderlijk voorstel voor vaststelling van deze beleidsvisie wordt u separaat aangeboden. Vanwege de ruimtelijke component van vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen zullen deze onderdelen als structuurvisie worden vastgesteld.

Beoogd resultaat
Een bestemmingsplan met een actuele en een passende juridisch-planologische regeling ten aanzien van de onderwerpen vuurwerk, risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

Argumenten

1.1 Paraplubestemmingsplan geeft juridisch-planologisch kader voor vuurwerk
De geldende bestemmingsplannen kennen verschillende bestemmingsregelingen ten aanzien van bedrijfsmatige activiteiten met betrekking tot vuurwerk. Binnen meerdere bestemmingsplannen is het op grond van de bedrijfsbestemming toegestaan om een groothandel in consumentenvuurwerk te vestigen.
De bestemmingsplannen laten echter nooit meer dan 50.000 kg opslag consumentenvuurwerk toe. Er gelden ook een aantal bestemmingsplannen waarin elke activiteit met betrekking tot vuurwerk is uitgesloten.
De uitgangspunten zijn nader geconcretiseerd in dit 'parapluplan, waarmee een juridisch-planologisch kader is gegeven voor bestaande bedrijven en nieuwvestiging van bedrijven met vuurwerkactiviteiten.

Samengevat zijn de uitgangspunten dat nieuwvestiging van bedrijven met opslag van (professioneel en/of consumenten) vuurwerk (groothandel) onaanvaardbaar wordt geacht. Een uitzondering geldt voor de bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk. Nieuwvestiging van verkooppunten met een opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg is binnen de detailhandelsbestemming mogelijk. Deze hoeveelheid opslag is gezien de in acht te nemen veiligheidsafstand en het daarbij horende ruimtebeslag ook aanvaardbaar in een woonomgeving.
Binnen een aantal geldende bestemmingsplannen, zoals Roombeek, is elke activiteit met betrekking tot vuurwerk expliciet uitgesloten. Er is ervoor gekozen dat in deze gebieden niet wordt afgeweken van het bestemmingsplan, gezien de destijds nadrukkelijke keuze en achtergronden hiervoor.

Kanttekeningen

1.1 Geen mogelijkheden voor nieuwvestiging groothandelsbedrijven in vuurwerk
De twee bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk krijgen geen uitbreidingsruimte. Daarnaast is nieuwvestiging van groothandelsbedrijven in vuurwerk uitgesloten. Deze lijn wordt in dit paraplubestemmingsplan vastgelegd.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Er zijn geen positieve of negatieve effecten op de duurzaamheidsdoelstellingen.

Kosten, opbrengsten, dekking

Op grond van het bepaalde in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening dient de gemeenteraad gelijktijdig met de vaststelling van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen, indien het bestemmingsplan voorziet in gronden waarop een bouwplan als bedoeld in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening gerealiseerd kan worden. Vanwege het conserverend karakter van het paraplubestemmingsplan is van een dergelijk bouwplan geen sprake. Het bestemmingsplan is voor het overige economisch uitvoerbaar.

Communicatie

Communicatie over de bestemmingsplanprocedure vindt plaats op door de Wet ruimtelijke ordening en Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze.

Voorafgaande aan de formele procedure zijn alle erkende wijkorganen, de ondernemersverenigingen, de vuurwerkondernemers en omliggende gemeenten schriftelijk geïnformeerd over het proces en de inhoud van het paraplubestemmingsplan. Hierbij is hun de mogelijkheid geboden een zienswijze kenbaar te maken.

Terinzagelegging ontwerpplan en zienswijzen
Het ontwerp-bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid) heeft voor een ieder van 18 september tot en met 29 oktober 2014 ter inzage gelegen. Tevens is op 25 september 2014 een inloopavond georganiseerd voor belangstellenden. De terinzagelegging, de bekendmaking van de informatieavond en de mogelijkheid tot indienen zienswijzen is aangekondigd in Huis-aan-Huis, de Staatscourant en via internet.

Gedurende deze termijn van terinzagelegging zijn….zienswijzen ingediend.

Eén van de ingediende zienswijzen heeft aanleiding gegeven om tot een wijziging in het plan over te gaan. Dit betreft een aanpassing van de gebiedsaanduiding “overige zone-gezoneerd industrieterrein voor wat betreft het perceel Strootbeekweg 145.
Daarnaast heeft ambtshalve technisch herstel op enkele onderdelen van de planregels plaatsgevonden. Voor een volledig overzicht van de aanpassingen in het plan verwijzen wij u naar de bijlage “Overzicht van wijzigingen”.

Vervolg

Terinzagelegging en beroepstermijn:

Na vaststelling door de gemeenteraad en bekendmaking daarvan op wettelijk voorgeschreven wijze wordt de digitale verbeelding van het bestemmingsplan gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en op de website van de gemeente Enschede en wordt de analoge (papieren) verbeelding van het bestemmingsplan gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het Stadskantoor. Voor belanghebbenden bestaat tijdens deze beroepstermijn de mogelijkheid om tegen het vaststellingsbesluit beroep in te stellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Eerdere bekendmaking gewijzigd vastgesteld bestemmingsplan:
Bij gewijzigde vaststelling van een bestemmingsplan schrijft de Wet ruimtelijke ordening voor dat bekendmaking niet zoals gebruikelijk binnen 2 weken maar pas na 6 weken mag plaatsvinden. Dit is om gedeputeerde staten en rijksdiensten in de gelegenheid te stellen om eventueel via een reactieve aanwijzing hun ongenoegen te uiten over de door de gemeenteraad gewijzigd vastgestelde onderdelen van het bestemmingsplan. Deze termijn van 6 weken kan worden verkort tot de reguliere 2 weken indien gedeputeerde staten en rijksdiensten instemmen met het verzoek van de gemeente om het bestemmingsplan eerder bekend te mogen maken.

Bijlagen

1. Nota samenvatting en beantwoording zienswijzen;
2. Analoge verbeelding bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" met tekeningnr. BP00081;
3. Planregels bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)";
4. Toelichting bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)";
5. Overzicht van wijzigingen ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan.

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

1. Het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" gewijzigd vast te stellen, overeenkomstig de bij dit plan behorende verbeelding, regels, toelichting en ondergrond conform NL.IMRO.0153.BP00081-0003;
2. Geen exploitatieplan vast te stellen als bedoeld in artikel 6.12 van de Wet ruimtelijke ordening ten behoeve van het onder 1 genoemde bestemmingsplan.

Nota zienswijzen
behorende bij het bestemmingsplan
“Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)”

d.d. 7 november 2014

Voor het gehele grondgebied van Enschede is het bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” ontworpen.

Het bestemmingsplan heeft betrekking op bedrijven met vuurwerk, risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen. Het is een zogenaamd ‘paraplubestemmingsplan’, dat inhoudt dat dit bestemmingsplan als een overkoepelend plan over de geldende bestemmingsplannen binnen de gemeente Enschede heen wordt gelegd. Het betreft een gedeeltelijke herziening van de geldende bestemmingsplannen, waarbij de regels in het parapluplan aanvullend van toepassing zijn op alle geldende bestemmingsplannen.

In het paraplubestemmingsplan zijn concrete keuzes gemaakt over het al dan niet toelaten van groothandel, detailhandel en de opslag van consumentenvuurwerk binnen de gemeente Enschede. Het bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” is voor het onderwerp vuurwerk het vervolg op het voorbereidingsbesluit ‘Vuurwerkopslag Enschede’ voor de gehele gemeente.

Wat betreft het onderwerp risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen zorgt het paraplubestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” voor het herstel van enkele gebreken en een verduidelijking van de regels in de geldende bestemmingsplannen.

Het ontwerp-bestemmingsplan met de daarbij behorende stukken heeft van 18 september tot en met 29 oktober 2014 voor een ieder ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn van terinzagelegging is op 25 september 2014 een informatiebijeenkomst georganiseerd, waarbij een ieder in de gelegenheid is gesteld om van dit bestemmingsplan kennis te kunnen nemen.

Tijdens de periode van terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan zijn 2 zienswijzen ingediend.

De zienswijzen zijn ingediend door:

1. **Twence B.V.**
   Postbus 870
   7550 AW HENGELO
   Brief ingekomen 13 oktober 2014

2. **Stichting Dorpsraad Lonneker**
   Dorpsstraat 98
   7524 CK LONNEKER
   Brief ingekomen 23 oktober 2014

Beantwoording zienswijzen.

Zienswijze 1 ingediend door:

Twence B.V.
Postbus 870
7550 AW HENGELO

De bedrijfslocatie van Twence aan de Boeldershoekweg 51 te Hengelo ligt grotendeels binnen de gemeente Enschede, waarvoor het bestemmingsplan “Boeldershoek 2009” geldt. Aan de zuidzijde van het bedrijfsterrein van Twence , ter plaatse van het perceel Strootbeekweg 145, ligt een perceel met de bestemming “Bedrijf-Afval en energie-West”.

Op het perceel is een bedrijfswoning van Twence gelegen. Dit perceel behoort tot het gebied, dat volgens het bestemmingsplan “Boeldershoek 2009” onderdeel is van het geluidgezoneerde industrieterrein. Reclamant constateert dat dit perceel in het ontwerp-bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid) ten onrechte niet als zodanig is aangeduid en verzoekt om dit te corrigeren om de volgende redenen:

a. Bij het zonebesluit van 20 augustus 1992 is een kaart gevoegd waaruit blijkt dat het perceel Strootbeekweg 145 binnen het gezoneerde industrieterrein valt. De bedrijfswoning wordt om die reden ook niet genoemd in het saneringsprogramma;
b. Het ontwerp-bestemmingsplan heeft als uitgangspunt dat er geen verandering wordt aangebracht in reeds bestaande bestemmingen;
c. In de toelichting van het geldende bestemmingsplan “Boeldershoek 2009” wordt expliciet vermeld dat de betreffende gronden deel uitmaken van een industrieterrein, dat van een geluidzone industrielawaai is voorzien;
d. Het ontwerp-bestemmingsplan heeft nu tot gevolg dat een kleine, maar volwaardige bedrijfsbestemming buiten het gezoneerde industrieterrein en in de geluidzone komt te liggen. Hiermee wordt de bestemming gewijzigd, wat in strijd is met het uitgangspunt van het ontwerp-bestemmingsplan. Bovendien verdraagt de aanwezigheid van bedrijfsbestemmingen in een geluidzone zich niet met het systeem van de Wet geluidhinder.

Het geheel overziende verzoekt reclamant het plan zodanig aan te passen dat het perceel Strootbeekweg 145 deel uit gaat maken van het gebied met de aanduiding “overige zone-gezoneerd industrieterrein”.

Antwoord gemeente:
Het bestemmingsplan wordt aangepast in die zin dat het perceel Strootbeekweg 145 met de bestemming “Bedrijf –Afval en energie- West” deel uit gaat maken van het gebied met de aanduiding “overige zone-gezoneerd industrieterrein”.

Zienswijze 2 ingediend door:

Stichting Dorpsraad Lonneker
Dorpsstraat 98
7524 CK LONNEKER

> De Dorpsraad kan zich goed vinden in de uitgangspunten van het ontwerp-bestemmingsplan. Uitbreiding van nieuwvestiging van verkooppunten met een detailhandelsbestemming blijft mogelijk, indien aan alle gestelde voorwaarden wordt voldaan. De Dorpsraad gaat er van uit dat de uitbreiding van één van de groothandelsbedrijven is afgewezen.

Antwoord gemeente:
De gemeente neemt kennis van de positieve grondhouding van de Dorpsraad. De vergunde situatie van de beide groothandelsbedrijven is expliciet vastgelegd in het bestemmingsplan, waardoor uitbreiding is uitgesloten.

Twence®

be 5947

Gemeente Enschede | 4 | A/B
Reg.nr.
Ingekomen 13 OKT. 2014
Afdeling BP/SO
Behandeltermijn
Attentie Copie RG

Gemeente Enschede
t.a.v. de gemeenteraad
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum	Behandeld door
BP00081	14.0005520	10 oktober 2014	ing. R.H. Schutte +3174 2404 328 r.schutte@twence.nl

Onderwerp
zienswijze ontwerp BP "Bedrijven met milieuzones"

Geachte leden van de Raad,

De bedrijfslocatie van Twence aan de Boldershoekweg 51 te Hengelo ligt voor het overgrote deel in de gemeente Enschede. Voor deze locatie heeft u in 2011 het bestemmingsplan 'Boeldershoek 2009' vastgesteld. Met het ontwerpbestemmingsplan 'Bedrijven met milieuzones' dat thans ter visie ligt, wordt bevestigd dat onze bedrijfslocatie is bestemd voor geluidzoneringsplichtige inrichtingen. Beide plannen komen op dit punt echter niet volledig met elkaar overeen. Daarover gaat deze zienswijze.

Aan de zuidzijde van ons bedrijfsterrein, ter plaatse van Strootbeekweg 145, ligt een perceel met de bestemming: Bedrijf- Afval en energie-West (zie bijlage). Op het perceel is een bedrijfswoning van Twence gelegen. Dit perceel behoort tot het gebied dat, volgens het bestemmingsplan 'Boeldershoek 2009', onderdeel is van het geluidgezoneerde industrieterrein.

In het ontwerp bestemmingsplan is dit perceel ten onrechte niet als zodanig aangeduid. Dit zou gecorrigeerd moeten worden om de volgende redenen:

1. Bij het zonebesluit van 20 augustus 1992 (nr. 92.007463) is een kaart gevoegd waaruit blijkt dat het perceel binnen het gezoneerde industrieterrein valt. De bedrijfswoning wordt om die reden ook niet genoemd in het saneringsprogramma.

2. Het ontwerpplan heeft als uitgangspunt dat er geen verandering wordt aangebracht in reeds bestaande bestemmingen. In paragraaf 3.1.3 van het ontwerpplan staat immers: *Dit bestemmingsplan brengt daarin geen verandering. Met dit bestemmingsplan worden slechts omissies en onduidelijkheden in de geldende bestemmingsplannen hersteld.*

3. In de toelichting van het vigerende bestemmingsplan Boeldershoek 2009 staat in paragraaf 5.3.1. vermeld:
Het op de bestemmingsplankaart aangegeven gebied met de bestemming 'Bedrijf - Afval en energie - West' en de bestemming 'Bedrijf- Afval en energie - Oost' maakt deel uit van een industrieterrein dat van een geluidzone industrielawaai, als bedoeld in de Wet geluidhinder, is voorzien.

Bezoekadres
Boldershoekweg 51
7554 RT Hengelo
Nederland

Postadres
Postbus 870
7550 AW Hengelo
Nederland

T +31 (0)74 240 44 44
F +31 (0)74 240 43 33
E info@twence.nl
I www.twence.nl

K.v.K-nr. 52737403
BTW-nr. NL8505.75.527.B01
ING 65.36.94.628 BIC: INGBNL2A
IBAN NL88INGB0653694628

Op al onze aanbiedingen en diensten zijn onze algemene voorwaarden en acceptatievoorwaarden van toepassing.

4. Het ontwerpplan heeft nu tot gevolg dat een kleine doch volwaardige bedrijfsbestemming buiten het gezoneerde industrieterrein en in de geluidzone komt te liggen. Hiermee wordt de bestemming gewijzigd wat is strijd is met het uitgangspunt genoemd onder 2. Bovendien verdraagt de aanwezigheid van bedrijfsbestemmingen ín een geluidzone zich niet met het systeem van de Wet geluidhinder.

Ik verzoek u het plan zodanig aan te passen dat bovengenoemd perceel deel uit gaat maken van de bestemming 'overige zone - gezoneerd industrieterrein'.

Voor vragen of opmerkingen over deze zienswijze kunt u contact opnemen met de heer Schutte op bovenstaand telefoonnummer.

Hoogachtend,
Twence B.V.

Mr. P.W.L. Horshuis
Directiesecretaris

Bijlage 1

Bijlage 1
bij Twencebrief 14.0005520

Bestemmingsplan Bedrijven met milieuzones, ontwerp

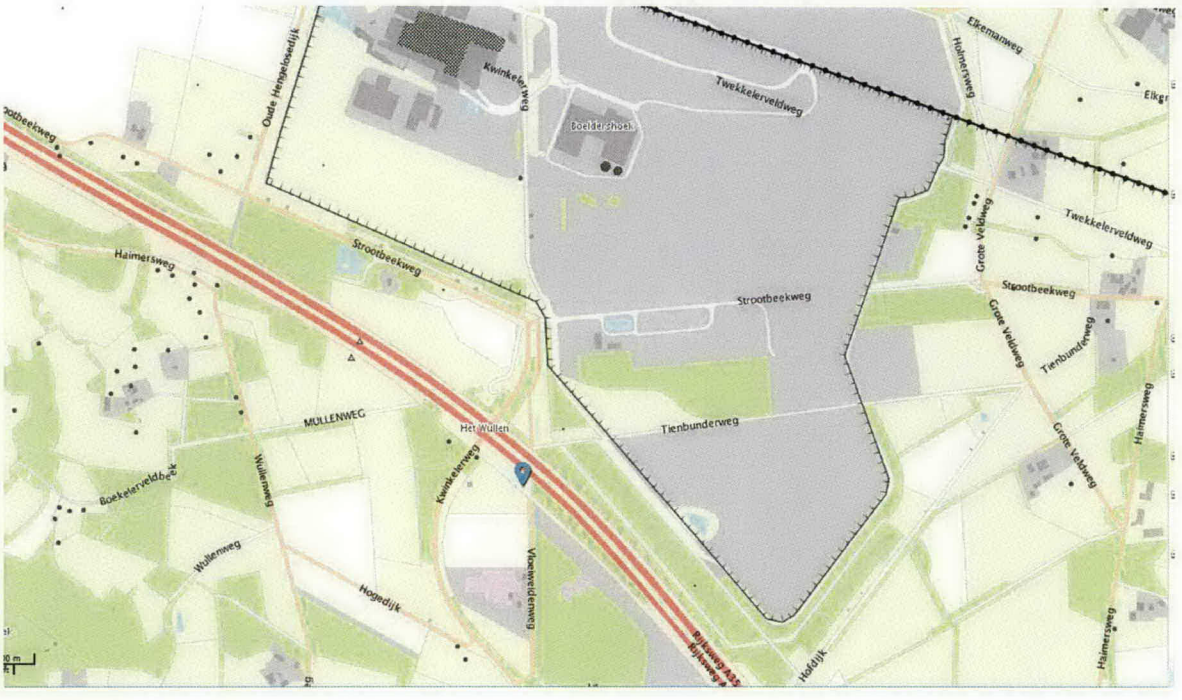

Bestemmingsplan Boeldershoek 2009, onherroepelijk

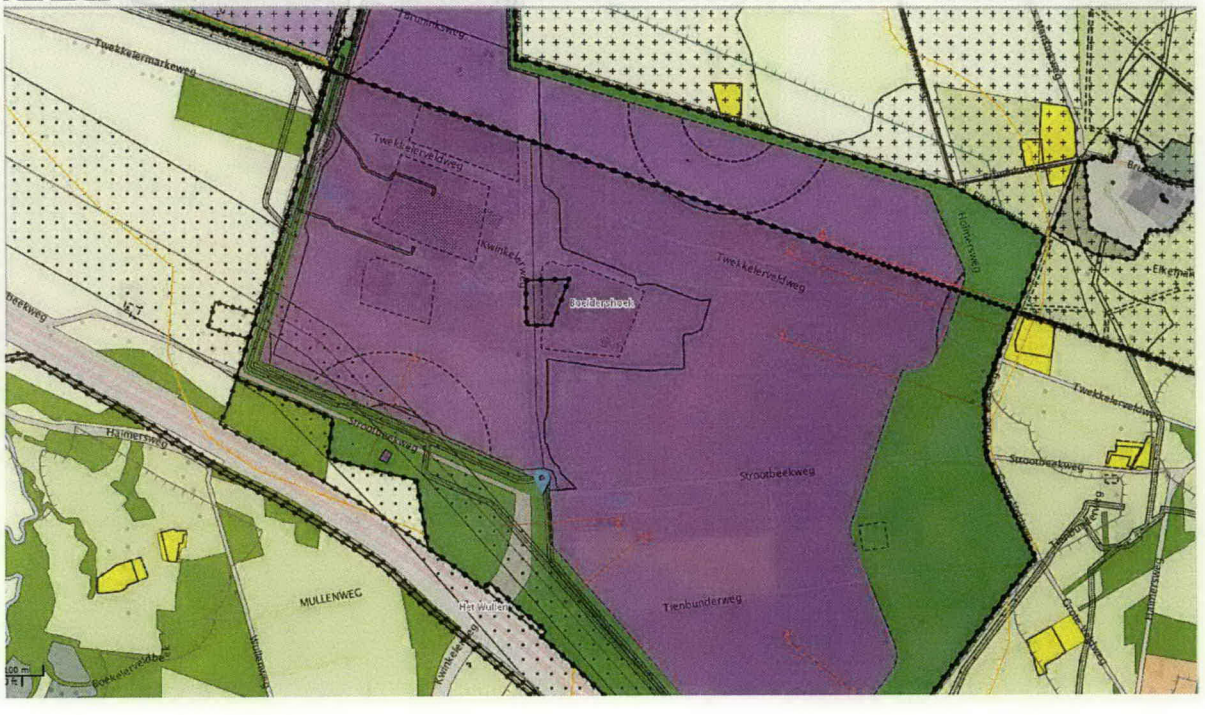

Twence®

Twence® PostNL €1,12

Afz. 7550 AW 870

NEDERLAND
10.10.2014
NetSet RN 822297

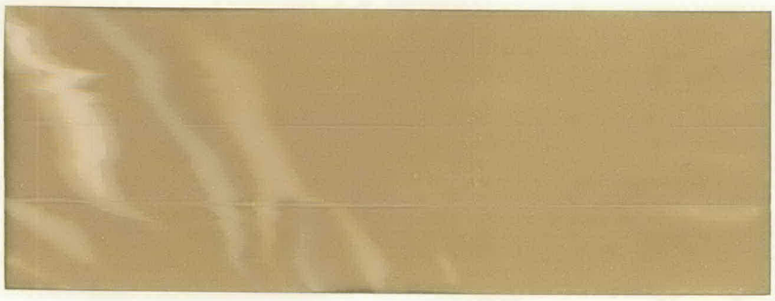

Postbus 870
7550 AW Hengelo
Nederland

Gemeente Enschede

Regels

Bestemmingsplan

Bedrijven Met Milieuzones (Vuurwerk, Risicovol, Geluid)

Status: Vastgesteld

enschede.nl

Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)

Inhoudsopgave

Regels **3**

Hoofdstuk 1 Inleidende regels **4**
Artikel 1 Begrippen 4

Hoofdstuk 2 Algemene regels **6**
Artikel 2 Anti-dubbeltelregel 6
Artikel 3 Algemene aanduidingsregels 7

Hoofdstuk 3 Overgangs- en slotregels **8**
Artikel 4 Overgangsrecht 8
Artikel 5 Slotregel 9

Regels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het bestemmingsplan Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid) met identificatienummer NL.IMRO.0153.BP00081-0003 van de gemeente Enschede.

1.2 bestemmingsplan:

De geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen.

1.3 bedrijf:

een onderneming gericht op het produceren, vervaardigen, bewerken, herstellen, installeren of inzamelen van goederen, alsmede verhuur, opslag en distributie van goederen.

1.4 bestaande inrichting:

een inrichting die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan volgens het geldende recht aanwezig of in uitvoering is op de betreffende locatie;

1.5 categorie 1,2 of 3

categorie 1: vuurwerk dat zeer weinig gevaar en een te verwaarlozen geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik in een besloten ruimte, inclusief vuurwerk dat bestemd is voor gebruik binnenshuis;

categorie 2: vuurwerk dat weinig gevaar en een laag geluidsniveau oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een afgebakende plaats;

categorie 3: vuurwerk dat middelmatig gevaar oplevert en bestemd is voor gebruik buitenshuis in een grote open ruimte, en waarvan het geluidsniveau niet schadelijk is voor de menselijke gezondheid.

1.6 consumentenvuurwerk

vuurwerk dat is ingedeeld in categorie 1, 2 of 3 en dat bij of krachtens het Vuurwerkbesluit is aangewezen als vuurwerk dat ter beschikking mag worden gesteld voor particulier gebruik.

1.7 detailhandel:

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, waaronder de uitstalling ten verkoop, het verkopen en/of leveren van goederen aan personen, die deze goederen kopen voor gebruik, verbruik of aanwending anders dan in de uitoefening van een beroeps- of bedrijfsactiviteit, met uitzondering van afhaalzaken.

1.8 geluidzoneringsplichtige inrichting:

een bij algemene maatregel van bestuur als zodanig aangewezen inrichting die in belangrijke mate geluidhinder kan veroorzaken, bij welke ingevolge de Wet geluidhinder rondom het terrein van vestiging in een bestemmingsplan een geluidzone moet worden vastgesteld.

1.9 groothandel

het bedrijfsmatig te koop aanbieden, het verkopen en/of leveren van goederen aan bedrijfsmatige (niet-consumptieve) afnemers ter aanwending in een andere bedrijfsactiviteit;

1.10 industrieterrein

terrein waaraan in hoofdzaak een bestemming is gegeven voor de vestiging van inrichtingen en waarvan de bestemming voor het gehele terrein of een gedeelte daarvan de mogelijkheid insluit van vestiging van inrichtingen, behorende tot een bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen categorie van inrichtingen, die in belangrijke mate geluidhinder kunnen veroorzaken;

1.11 kwetsbare objecten:

de objecten als bedoeld in artikel 1 van het Besluit externe veiligheid inrichtingen, zijnde:

a. woningen, woonschepen en woonwagens, niet zijnde beperkt kwetsbare objecten;
b. gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
    1. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
    2. scholen, of
    3. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor de dagopvang van minderjarigen.
c. gebouwen waarin doorgaans grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig zijn, waartoe in ieder geval behoren:
    1. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak (b.v.o.) van meer dan 1500 m² per object, of
    2. complexen waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto meer dan 1000 m² bedraagt en winkels met een totaal b.v.o. van meer dan 2000 m² per winkel, voorzover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd, en
d. kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen.

1.12 risicovolle inrichting:

een inrichting als bedoeld in de Wet milieubeheer, waarbij op grond van het Besluit externe veiligheid inrichtingen een grenswaarde of richtwaarde voor het risico c.q. een risico-afstand moet worden aangehouden bij het in het bestemmingsplan toelaten van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten.

1.13 vuurwerk

vuurwerk als bedoeld in het Vuurwerkbesluit

1.14 Vuurwerkbesluit

Besluit houdende regels met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk;

Hoofdstuk 2 Algemene regels

Artikel 2 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 3 Algemene aanduidingsregels

3.1 Overige zone - vuurwerk uitgesloten

a. Het is, al dan niet niet in afwijking van de regels zoals genoemd in de bestemmingsplannen in bijlage 1 (lijst geldende bestemmingsplannen), verboden om de in dit plan begrepen gronden en de daarop voorkomende bouwwerken te gebruiken, in gebruik te geven of te laten gebruiken voor opslag, groothandel, verwerking en/of vervaardiging van vuurwerk ter plaatse van de aanduiding 'overige zone-vuurwerk uitgesloten'.
b. Het in dit lid gestelde verbod is niet van toepassing op bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk op de locatie en voor de hoeveelheid opslag in consumentenvuurwerk, zoals dit vermeld is in bijlage 2.
c. In afwijking van het bepaalde onder a is op gronden, waar volgens het geldende bestemmingsplan detailhandel is toegestaan, tevens verkoop met opslag van consumentenvuurwerk tot maximaal 10.000 kg toegestaan, mits voldaan wordt aan de minimale veiligheidsafstanden tot (geprojecteerde) kwetsbare objecten die genoemd zijn in het Vuurwerkbesluit.
d. In afwijking van het bepaalde in dit lid onder c is detailhandel met opslag van consumentenvuurwerk niet toegestaan, indien een geldend bestemmingsplan, zoals genoemd in bijlage 1, reeds elke vorm van bedrijvigheid ten aanzien van vuurwerk uitsluit.

3.2 Overige zone-risicovolle inrichtingen uitgesloten

a. Het is, al dan niet in afwijking van de bestemmingsplannen, zoals genoemd in bijlage 1 (lijst geldende bestemmingsplannen), verboden om een risicovolle inrichting te vestigen ter plaatse van de aanduiding 'overige zone-risicovolle inrichtingen uitgesloten';
b. Het onder a gestelde verbod is niet van toepassing op bestaande risicovolle inrichtingen.

3.3 Overige zone - gezoneerd industrieterrein

a. Het is, al dan niet in afwijking van de bestemmingsplannen, zoals genoemd in bijlage 1 (lijst geldende bestemmingsplannen), slechts toegestaan om een geluidzoneringsplichtige inrichting te vestigen ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - gezoneerd industrieterrein';
b. Het onder a gestelde is niet van toepassing op bestaande geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

Hoofdstuk 3 Overgangs-en slotregels

Artikel 4 Overgangsrecht

4.1 Overgangsrecht gebruik

4.1.1 Overgangsbepaling

Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

4.1.2 Strijdig gebruik

Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in lid 4.1.1, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

4.1.3 Verboden gebruik

Indien het gebruik, bedoeld in lid 4.1.1, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

4.1.4 Uitzondering op het overgangsrecht gebruik

Lid 4.1.1 is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 5 Slotregel

Deze regels worden aangehaald als:

Regels van het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)".

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Bedrijven Met Milieuzones (Vuurwerk, Risicovol, Geluid)

Status: Vastgesteld

Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)

Inhoudsopgave

Bijlagen regels **3**

Bijlage 1 **Lijst geldende bestemmingsplannen** **4**

Bijlage 2 **Lijst bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk** **10**

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst geldende bestemmingsplannen

Geldende bestemmingsplannen	vastgesteld
Kotmanpark	6-10-2003
Sleutelkamp, De	6-6-2003
Woonwagencentrum, de Eschmarke	xx-xx-2003
Welenmosweg	3-7-2001
Eschmarke, de	18-3-1996
Leuriks-west, de Eschmarke	3-3-2003
Euregiobedrijvenpark	5-2-2002
Sybrook, 't	8-4-2003
Transportcentrum Twente	25-4-2005
Roombeek	16-2-2004
Boekelo 2005	18-12-2006
Boddenkamp-Schuttersveld 2006	25-9-2006
Bolhaar-Roessingh 2006	27-11-2006
Boulevard-Brinkstraat	23-5-2005
Bothoven 2006, de	27-11-2006
Cascade 2006, de	3-7-2006
Groene Scheg, de	25-9-2009
Havengebied 2002	10-5-2005
Laares 2003, de	20-12-2004
Lage Bothofstraat	31-5-2005
Lasonder-Zeggelt	8-5-2006
Lonneker 2006	18-12-2006
Muziekkwartier	15-12-2008
Stadscentrum 2006	27-11-2006
Boswinkel 2006	2-4-2007
Getfert-Perik-Hogeland-Noord	25-9-2006
Stadsveld-Pathmos	21-3-2005
Twekkelerveld 2005	7-4-2008
Velve-Lindenhof 2005	3-7-2006
Vaneker, 't	19-9-2005
Wesselerbrink 2006	25-9-2006
Wooldrik Hogeland Zuid	27-11-2006
Helmerhoek 2006	18-12-2006
Westerval-Noord 2006	18-12-2006

Stroinkslanden 2006	18-12-2006
Lonneker Erf	3-12-2007
Roombeek, herziening 1	18-12-2006
Roombeek, N.U.W. 1 (Grolsch)	2-4-2007
Boulevard zuidzijde	17-5-2004
Marssteden	28-6-2010
Kanaalzone	3-3-2009
Enschede Noord 2004	30-10-2006
Auke Vleerstraat fase 1	20-9-2010
Bosweg 1	18-10-2010
De Bleekerij 2007	28-6-2010
Twekkelerveld, herziening 1	9-11-2009
Buitengebied Noordwest - Tesinkweg 40	7-9-2009
Wesselerbrink, herziening 1	5-10-2009
Het Stroot	26-4-2010
Wycherinkshoekweg 33	26-4-2010
Vergertsveldweg 1	15-2-2010
Buitengebied Noordwest - Bergweg 475	14-12-2009
Buitengebied Noordwest - Wilgenkamp 55	25-1-2010
Maatmanweg 27	25-6-2012
Van Heekpark	25-6-2012
Groen Velve Lindenhof	14-12-2009
Kotmanpark, herziening 1	14-12-2009
Hardick Seckel	14-12-2009
Oude Twentse Schouwburg	26-4-2010
Buitengebied Noordwest - Burg. Stroinkstraat 399	26-4-2010
Rosinkweg	26-4-2010
Boddenkamp-Schuttersveld, herziening 1	18-10-2010
Elzendaal	20-9-2010
Velve-Lindenhof 2005, herziening 2	5-7-2010
Miro Center	5-7-2010
Kanaalzone Stadion	28-6-2010
Bolhaar-Roessingh, herziening 2	28-6-2010
Goorseveldweg 180	20-9-2010
Beckumerstraat 495	26-4-2010
Ribbelt-Stokhorst 2011	17-10-2011
Kotmanpark Oost 2	28-6-2010

Enschede Noord, herziening 1	18-10-2010
Wooldrik Hogeland Zuid, herziening 2	18-10-2010
Leeghwaterstraat	18-10-2010
Medisch Spectrum Twente 2009	5-10-2009
Getfert-Perik-Hogeland Noord- herziening 2	28-6-2010
Boswinkel - Burg. van Veenlaan 72	14-2-2011
Buitengebied Noordwest - Bergbezinkbassin Voortsweg	14-2-2011
Wesselerbrink, herziening 2	14-12-2010
Boddenkamp (Spoorzone)	14-3-2011
De Klomp 1-9	11-4-2011
Lasonder - Van Alphenstraat 10	11-4-2011
Buitengebied Noordwest - Oldenzaalsestraat 626a	17-5-2011
Velve-Lindenhof 2005, herziening 4	5-7-2010
Buitengebied Noordwest - Boekelerhofweg 75a-75b	12-7-2011
Beckumerstraat 173	17-5-2011
Boddenkamp - Coststraat 3-9	12-7-2011
Pijpenstraat 22-26	6-6-2011
Twekkelerveld-Spoordijkstraat 58-62	12-7-2011
Lonneker spoor- Dorpsplein	17-5-2011
Spoorzone middengebied fase 1	11-4-2011
UT-The Gallery	26-9-2011
Lonneker Erf, herziening 1	17-5-2011
Akkerstraat en omgeving	12-7-2011
Buitengebied Noordwest - Hegeboerweg 60	26-9-2011
Buitengebied Noordwest - Weisinkhoekweg	26-9-2011
Kotmanpark-Oost 1	17-10-2011
Twekkelerveld-Olieslagweg 1	26-9-2011
Boeldershoek 2009	26-9-2011
Usseler Es 2008	14-3-2011
Stroinkslanden 2006 - Reerink-Verwooldslanden	12-12-2011
Het Lang Noord	12-12-2011
Stadscentrum - Oldenzaalsestraat 3-7F	6-6-2011
Horstlanden-Veldkamp 2010	24-1-2011
Groene Scheg, herziening 1	2-4-2012
Het Brunink 2011	13-2-2012
Buitengebied Noordwest - Weerseloseweg 360	13-2-2012

Eschmarke Zuidoost	19-12-2011
Boulevard 1945 - 372	7-5-2012
Buitengebied Noordwest - Tesinklandenweg 150	15-12-2011
Het Brunink-Erve Leppink	5-7-2012
Wooldrik-Hogeland Zuid, Gronausestraat 216	29-5-2012
Het Bijvank Noord	25-6-2012
Glanerbrug 2010	17-10-2011
Buitengebied Noordwest - Haimersweg 225	24-9-2012
Herfstweg 151-153	24-9-2012
Buitengebied Noordwest - Beukerweg 50	21-12-2012
Auke Vleerstraat fase 2a	11-12-2012
Schuttersveld - Tubantiasingel 12	17-12-2012
Hogeland-Zuid, Varvik en Diekman	24-6-2013
Buitengebied Zuidoost	27-5-2013
Stadsveld - Pathmos 2009	24-9-2012
Groote Plooy 2013	1-7-2013
Groene Scheg - Oldenzaalsestraat	1-7-2013
Oldenzaalsestraat N733	1-7-2013
Drienerbraken - Kristalbad	27-5-2013
Stadscentrum - Koningsplein	27-5-2013
Groenstructuur fase 2 Stroinkslanden	14-10-2013
Oude Dijk	14-10-2013
Van Hogendorpstraat	14-10-2013
Stadsrandzone strook Vaneker	15-4-2013
Rijksinpassingsplan gasolieopslag zoutcavernes regio Twente	2-10-2013
Klein Boekelerveldweg zuid	11-11-2013
Glanerbrug noord	11-11-2013
Binnenhaven, Osseboer en Landstroken	11-11-2013
Overmaat - Fokkerweg	14-10-2013
Buitengebied Noordwest - Haaksbergerstraat 1006	17-12-2012
Stadscentrum – Saxion	3-2-2014
Boswinkelbeekweg	3-2-2014
Deurningerstraat 23-25	30-6-2014
Drienerlo	6-4-1964
B&S-park	21-2-1994
Polaroidterrein Performance Factory	30-6-2014

Winkelcentrum-Zuid	30-6-2014
’t Vaneker 2013	10-3-2014
Schipholtstraat 2010	3-2-2014
Horsterhof	19-10-1999
Beheersverordening Buitengebied	24-6-2013
Usselo	30-6-2014
Eschmarke Zuidwest	1-7-2013
Horstlindelaan 92	29-9-2014

Bijlage 2 Lijst bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk

Bijlage 2 **Bestaande groothandel in consumentenvuurwerk**

Groothandel	**Adres**	**Toegestane opslag consumentenvuurwerk (kg)**
Van der Wurp B.V.	Marssteden 216	40.000
Dream Fireworks B.V.	Lenteweg 16	50.000

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Bijlagen Regels

Bestemmingsplan

Bedrijven Met Milieuzones (Vuurwerk, Risicovol, Geluid)

Status: Vastgesteld

Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)

Inhoudsopgave

Bijlagen regels **3**

Bijlage 1 **Lijst geldende bestemmingsplannen** **4**

Bijlage 2 **Lijst bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk** **10**

Bijlagen regels

Bijlage 1 Lijst geldende bestemmingsplannen

Geldende bestemmingsplannen	vastgesteld
Kotmanpark	6-10-2003
Sleutelkamp, De	6-6-2003
Woonwagencentrum, de Eschmarke	xx-xx-2003
Welenmosweg	3-7-2001
Eschmarke, de	18-3-1996
Leuriks-west, de Eschmarke	3-3-2003
Euregiobedrijvenpark	5-2-2002
Sybrook, 't	8-4-2003
Transportcentrum Twente	25-4-2005
Roombeek	16-2-2004
Boekelo 2005	18-12-2006
Boddenkamp-Schuttersveld 2006	25-9-2006
Bolhaar-Roessingh 2006	27-11-2006
Boulevard-Brinkstraat	23-5-2005
Bothoven 2006, de	27-11-2006
Cascade 2006, de	3-7-2006
Groene Scheg, de	25-9-2009
Havengebied 2002	10-5-2005
Laares 2003, de	20-12-2004
Lage Bothofstraat	31-5-2005
Lasonder-Zeggelt	8-5-2006
Lonneker 2006	18-12-2006
Muziekkwartier	15-12-2008
Stadscentrum 2006	27-11-2006
Boswinkel 2006	2-4-2007
Getfert-Perik-Hogeland-Noord	25-9-2006
Stadsveld-Pathmos	21-3-2005
Twekkelerveld 2005	7-4-2008
Velve-Lindenhof 2005	3-7-2006
Vaneker, 't	19-9-2005
Wesselerbrink 2006	25-9-2006
Wooldrik Hogeland Zuid	27-11-2006
Helmerhoek 2006	18-12-2006
Westerval-Noord 2006	18-12-2006

Stroinkslanden 2006	18-12-2006
Lonneker Erf	3-12-2007
Roombeek, herziening 1	18-12-2006
Roombeek, N.U.W. 1 (Grolsch)	2-4-2007
Boulevard zuidzijde	17-5-2004
Marssteden	28-6-2010
Kanaalzone	3-3-2009
Enschede Noord 2004	30-10-2006
Auke Vleerstraat fase 1	20-9-2010
Bosweg 1	18-10-2010
De Bleekerij 2007	28-6-2010
Twekkelerveld, herziening 1	9-11-2009
Buitengebied Noordwest - Tesinkweg 40	7-9-2009
Wesselerbrink, herziening 1	5-10-2009
Het Stroot	26-4-2010
Wycherinkshoekweg 33	26-4-2010
Vergertsveldweg 1	15-2-2010
Buitengebied Noordwest - Bergweg 475	14-12-2009
Buitengebied Noordwest - Wilgenkamp 55	25-1-2010
Maatmanweg 27	25-6-2012
Van Heekpark	25-6-2012
Groen Velve Lindenhof	14-12-2009
Kotmanpark, herziening 1	14-12-2009
Hardick Seckel	14-12-2009
Oude Twentse Schouwburg	26-4-2010
Buitengebied Noordwest - Burg. Stroinkstraat 399	26-4-2010
Rosinkweg	26-4-2010
Boddenkamp-Schuttersveld, herziening 1	18-10-2010
Elzendaal	20-9-2010
Velve-Lindenhof 2005, herziening 2	5-7-2010
Miro Center	5-7-2010
Kanaalzone Stadion	28-6-2010
Bolhaar-Roessingh, herziening 2	28-6-2010
Goorseveldweg 180	20-9-2010
Beckumerstraat 495	26-4-2010
Ribbelt-Stokhorst 2011	17-10-2011
Kotmanpark Oost 2	28-6-2010

Enschede Noord, herziening 1	18-10-2010
Wooldrik Hogeland Zuid, herziening 2	18-10-2010
Leeghwaterstraat	18-10-2010
Medisch Spectrum Twente 2009	5-10-2009
Getfert-Perik-Hogeland Noord- herziening 2	28-6-2010
Boswinkel - Burg. van Veenlaan 72	14-2-2011
Buitengebied Noordwest - Bergbezinkbassin Voortsweg	14-2-2011
Wesselerbrink, herziening 2	14-12-2010
Boddenkamp (Spoorzone)	14-3-2011
De Klomp 1-9	11-4-2011
Lasonder - Van Alphenstraat 10	11-4-2011
Buitengebied Noordwest - Oldenzaalsestraat 626a	17-5-2011
Velve-Lindenhof 2005, herziening 4	5-7-2010
Buitengebied Noordwest - Boekelerhofweg 75a-75b	12-7-2011
Beckumerstraat 173	17-5-2011
Boddenkamp - Coststraat 3-9	12-7-2011
Pijpenstraat 22-26	6-6-2011
Twekkelerveld-Spoordijkstraat 58-62	12-7-2011
Lonneker spoor- Dorpsplein	17-5-2011
Spoorzone middengebied fase 1	11-4-2011
UT-The Gallery	26-9-2011
Lonneker Erf, herziening 1	17-5-2011
Akkerstraat en omgeving	12-7-2011
Buitengebied Noordwest - Hegeboerweg 60	26-9-2011
Buitengebied Noordwest - Weisinkhoekweg	26-9-2011
Kotmanpark-Oost 1	17-10-2011
Twekkelerveld-Olieslagweg 1	26-9-2011
Boeldershoek 2009	26-9-2011
Usseler Es 2008	14-3-2011
Stroinkslanden 2006 - Reerink-Verwooldslanden	12-12-2011
Het Lang Noord	12-12-2011
Stadscentrum - Oldenzaalsestraat 3-7F	6-6-2011
Horstlanden-Veldkamp 2010	24-1-2011
Groene Scheg, herziening 1	2-4-2012
Het Brunink 2011	13-2-2012
Buitengebied Noordwest - Weerseloseweg 360	13-2-2012

Eschmarke Zuidoost	19-12-2011
Boulevard 1945 - 372	7-5-2012
Buitengebied Noordwest - Tesinklandenweg 150	15-12-2011
Het Brunink-Erve Leppink	5-7-2012
Wooldrik-Hogeland Zuid, Gronausestraat 216	29-5-2012
Het Bijvank Noord	25-6-2012
Glanerbrug 2010	17-10-2011
Buitengebied Noordwest - Haimersweg 225	24-9-2012
Herfstweg 151-153	24-9-2012
Buitengebied Noordwest - Beukerweg 50	21-12-2012
Auke Vleerstraat fase 2a	11-12-2012
Schuttersveld - Tubantiasingel 12	17-12-2012
Hogeland-Zuid, Varvik en Diekman	24-6-2013
Buitengebied Zuidoost	27-5-2013
Stadsveld - Pathmos 2009	24-9-2012
Groote Plooy 2013	1-7-2013
Groene Scheg - Oldenzaalsestraat	1-7-2013
Oldenzaalsestraat N733	1-7-2013
Drienerbraken - Kristalbad	27-5-2013
Stadscentrum - Koningsplein	27-5-2013
Groenstructuur fase 2 Stroinkslanden	14-10-2013
Oude Dijk	14-10-2013
Van Hogendorpstraat	14-10-2013
Stadsrandzone strook Vaneker	15-4-2013
Rijksinpassingsplan gasolieopslag zoutcavernes regio Twente	2-10-2013
Klein Boekelerveldweg zuid	11-11-2013
Glanerbrug noord	11-11-2013
Binnenhaven, Osseboer en Landstroken	11-11-2013
Overmaat - Fokkerweg	14-10-2013
Buitengebied Noordwest - Haaksbergerstraat 1006	17-12-2012
Stadscentrum – Saxion	3-2-2014
Boswinkelbeekweg	3-2-2014
Deurningerstraat 23-25	30-6-2014
Drienerlo	6-4-1964
B&S-park	21-2-1994
Polaroidterrein Performance Factory	30-6-2014

Winkelcentrum-Zuid	30-6-2014
’t Vaneker 2013	10-3-2014
Schipholtstraat 2010	3-2-2014
Horsterhof	19-10-1999
Beheersverordening Buitengebied	24-6-2013
Usselo	30-6-2014
Eschmarke Zuidwest	1-7-2013
Horstlindelaan 92	29-9-2014

Bijlage 2 Lijst bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk

Bijlage 2 **Bestaande groothandel in consumentenvuurwerk**

Groothandel	**Adres**	**Toegestane opslag consumentenvuurwerk (kg)**
Van der Wurp B.V.	Marssteden 216	40.000
Dream Fireworks B.V.	Lenteweg 16	50.000

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

BESTEMMINGSPLANNEN

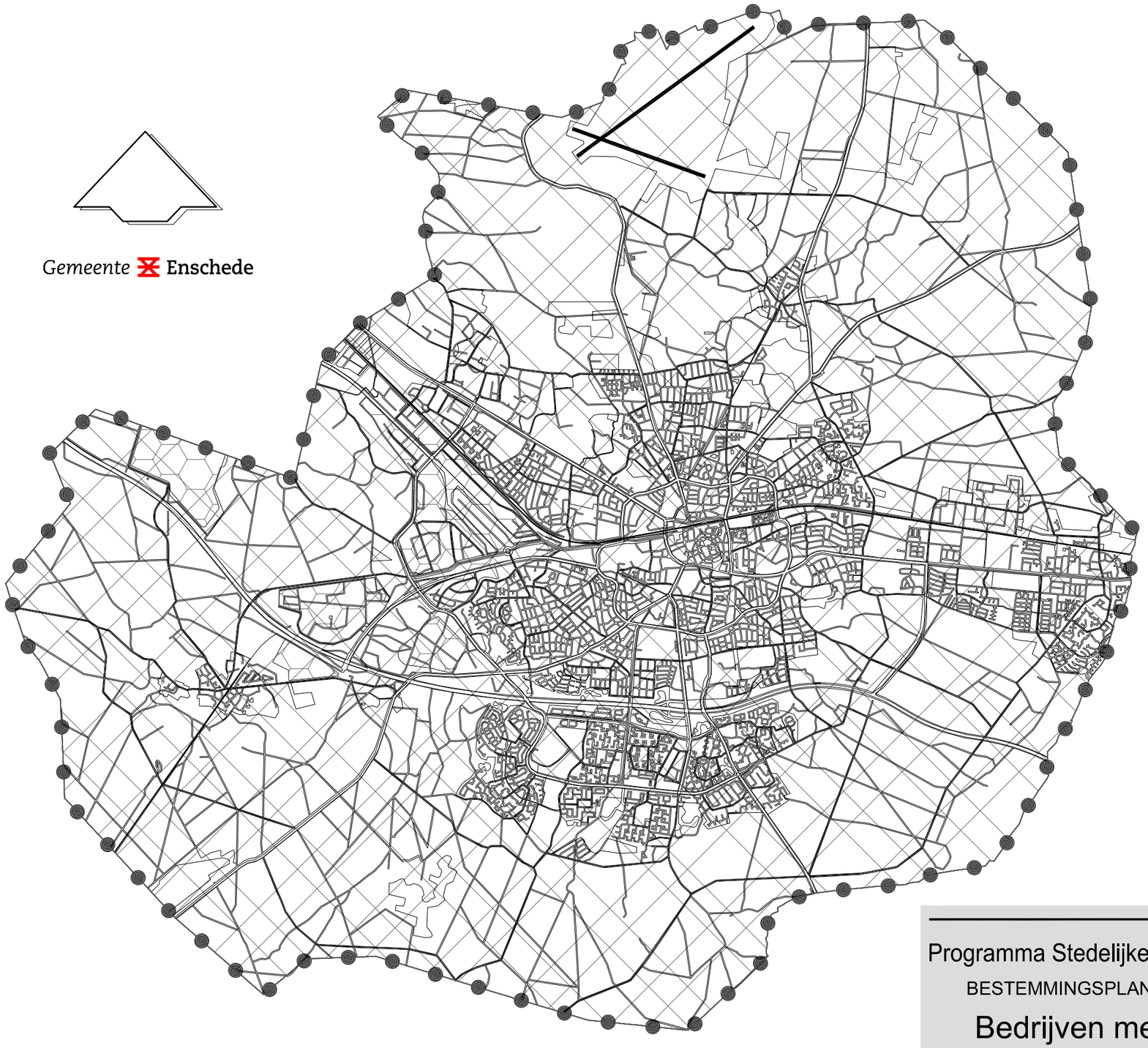

Gemeente Enschede

Plangebied

grens bestemmingsplan

Gebiedsaanduidingen

overige zone - vuurwerk uitgesloten

overige zone - risicovolle inrichtingen uitgesloten

overige zone - gezoneerd industrieterrein

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:..... SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	dB	140401		3				A3	-----
1				4				Tekeningnummer	
2				5				BP00081	

TEKENING LOCATIE: S:_STAD TOTAAL\DIVERSE BEDRIJVEN_BP12\ACAD\DIVERSE BEDRIJVEN_BP12.DWG

Overzicht van wijzigingen bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones"

Bij de vaststelling door de gemeenteraad is het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" ten opzichte van het ontwerp-bestemmingsplan, zoals dat ter inzage heeft gelegen, op de volgende onderdelen gewijzigd:

Naar aanleiding van zienswijzen:

Verbeelding: aanpassing begrenzing gebiedsaanduiding "overige zone- gezoneerd industrieterrein", door toevoeging van het perceel Strootbeekweg 145 aan die zone.

Ambtshalve aanpassingen:

Verbeelding: geen

Planregels:

- Schrappen Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels;
- Schrappen artikel 2 "Opslag van vuurwerk", vernummeren overige artikelen en tekst uit het vorige artikel 2.1 integraal toe voegen aan artikel 3 (Algemene aanduidingsregels);
- In artikel 3 (Algemene aanduidingsregels) de tekst uit het vorige artikel 2.1 (Bestemmingsomschrijving) integraal op te nemen in een nieuw artikel 3.1 ("Overige zone-vuurwerk uitgesloten). Tevens vernummeren overige artikelen;
- Actualisering bijlage 1 planregels (Lijst geldende bestemmingsplannen)

Toelichting:

- In paragraaf 3.1.1. (Beleidsmatige uitgangspunten vuurwerk) is nader aangegeven wat de hoeveelheid vuurwerk, uitgedrukt in kilogrammen, inhoudt volgens het Vuurwerkbesluit;
- Hoofdstuk 5 (Juridische planopzet), paragraaf 5.3. (Beschrijving van het plan), is herschreven in verband met vervallen van hoofdstuk 2 (Bestemmingsregels), vernummering overige artikelen en toevoegen tekst in het vorige artikel 2.1 (Bestemmingsomschrijving) over opslag vuurwerk aan artikel 3.1 met de algemene aanduidingsregels.

Gemeente Enschede

Toelichting

Bestemmingsplan

Bedrijven Met Milieuzones (Vuurwerk, Risicovol, Geluid)

Status: Vastgesteld

Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)

Inhoudsopgave

Toelichting **3**

Hoofdstuk 1 Inleiding **3**
1.1 Aanleiding bestemmingsplan 3
1.2 Ligging en begrenzing plangebied 4
1.3 Geldende juridische regelingen 4
1.4 Relatie paraplubestemmingsplan en geldende bestemmingsplannen 5
1.5 Wettelijk kader 5
1.6 Adviezen, vooroverleg en procedure 6

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader **8**
2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk 8
2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel 9
2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid 11

Hoofdstuk 3 Planbeschrijving **15**
3.1 Beleidsmatige uitgangspunten 15

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten **20**
4.1 Milieu 20

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet **23**
5.1 Algemeen 23
5.2 Indeling planregels 23
5.3 Beschrijving van het plan 24
5.4 Handhaving 25

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid **26**

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding bestemmingsplan

Sinds de vuurwerkramp in 2000 heerst er onder de inwoners van Enschede min of meer een blijvende maatschappelijke onrust rondom vuurwerk. Verzoeken over verkoop en opslag van vuurwerk wekken onveiligheidsgevoelens op bij de inwoners van Enschede. Of het nu gaat om uitbreidingsverzoeken op bedrijventerreinen of locaties in of nabij woongebieden, daarin verschillen deze gevoelens zich niet. Bij goede naleving van het Vuurwerkbesluit is een veilige situatie gegarandeerd. Echter, er zijn andere argumenten waarom vestiging en uitbreiding van een opslag niet altijd wenselijk is. Bij het toestaan van (grootschalige) opslagplaatsen in of nabij woonwijken en bedrijventerreinen zorgt dit voor veel maatschappelijke onrust. Het investeringsklimaat, de leefbaarheid als de aantrekkelijkheid van de werk- en woongebieden komt onder druk te staan. Ook spelen thema's als verkeersaantrekkende werking, ruimtebeslag en bereikbaarheid bij calamiteiten een rol.

Binnen de gemeente Enschede zijn verschillende verkooppunten van consumentenvuurwerk aanwezig en twee groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk gevestigd. De bedrijven zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Detailhandel (verkoop met opslag)	**Adres**
Vuurwerkwinkel Enschede (Royal Fireworks)	Binnenhaven 2
Meinema 3 in 1 meubelen	Janninksweg 60
Harmelink V.O.F.	Deurningerstraat 274
Handelsonderneming M. Breukers	Floresstraat 18a
Vunderink Beimer	Zuid Esmarkerrondweg 55
Dream Fireworks B.V.	Gronausestraat 1240
Bakker Sport	Gronausestraat 1267
Koelemans Rijwielshop V.O.F.	Nicolaas Maesstraat 43
Ijzerhandel Boensma	G. J. Van Heekstraat 101
ABTB Welberg	Lonneker Molenweg 20
K.J. Trading	Oldenzaalsestraat 255
Intratuin	Achterhofweg 22
De dierenspecialist Kloos	Ouverturestraat 38
Groothandel	**Adres**
Van der Wurp B.V.	Marssteden 216
Dream Fireworks B.V.	Lenteweg 16

Om te voorkomen dat zich ongewenste ontwikkelingen voordoen waardoor onomkeerbare situaties ontstaan, heeft de Raad op 30 september 2013 het voorbereidingsbesluit “Vuurwerkopslag Enschede” voor het gehele grondgebied vastgesteld. Dit voorbereidingsbesluit is op 10 oktober 2013 in werking getreden en had een geldingsduur van één jaar. Aangezien het ontwerp-bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk,

risicovol, geluid)" vóór de afloop van die geldingsduur ter inzage is gelegd, is de voorbereidingsbescherming verlengd. Hierdoor is het uitgesloten dat zich nieuwe bedrijven met vuurwerkopslag kunnen vestigen en dat bestaande bedrijven meer vuurwerk kunnen opslaan dan conform een vergunning of geaccepteerde melding in de huidige situatie aanwezig is.

Binnen diverse geldende bestemmingsplannen in Enschede bestaat de mogelijkheid voor bedrijfsmatige activiteiten in consumentenvuurwerk (groothandel, opslag en verkoop).

Er zijn meerdere bestemmingsplannen die toestaan dat binnen de bestemming 'Bedrijven' (of soortgelijke bestemming) een groothandel in consumentenvuurwerk wordt gevestigd. De huidige bestemmingsplannen bieden geen mogelijkheid voor de vestiging van bedrijven in professioneel vuurwerk.

Recente ontwikkelingen zijn aanleiding tot nader onderzoek geweest met betrekking tot vuurwerkbedrijven binnen de gemeente Enschede. Er is bekeken hoe de gemeente om wil gaan met de aanwezigheid van bestaande bedrijven met consumentenvuurwerk en met verzoeken tot nieuwvestiging van de verkooppunten (detailhandel) in vuurwerk met opslag en groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk. Er zijn uitgangspunten bepaald voor nieuwvestiging en de uitbreiding van bestaande bedrijven. Deze uitgangspunten worden opgenomen in het beleid ten aanzien van externe veiligheid en zijn voor zover mogelijk vertaald in het voorliggende bestemmingsplan.

Daarnaast richt dit bestemmingsplan zich ook op risicovolle inrichtingen. Op verschillende bedrijfslocaties binnen de gemeente Enschede is het niet gewenst dat zich ter plaatse risicovolle inrichtingen vestigen. In de regels van verschillende geldende bestemmingsplannen is de vestiging van deze inrichtingen om die reden specifiek uitgesloten. Gebleken is echter dat in een aantal bestemmingsplannen c.q. bedrijfsbestemmingen, waar risicovolle inrichtingen niet gewenst zijn, deze uitsluitingsclausule abusievelijk ontbreekt. Door middel van dit bestemmingsplan wordt de vestiging van deze inrichtingen alsnog uitgesloten.

Tenslotte wordt in dit bestemmingsplan een regeling opgenomen ten aanzien van geluidzoneringsplichtige inrichtingen. Gebleken is dat dit onderwerp niet in alle bestemmingsplannen correct geregeld is. Op bepaalde locaties zijn geluidzoneringsplichtige inrichtingen op grond van het bestemmingsplan niet toegestaan, terwijl op grond van het gemeentelijk beleid ten aanzien van industrielawaai vestiging wel mogelijk zou moeten zijn. Daarnaast zijn er bestemmingsplannen waar de vestiging van geluidzoneringsplichtige inrichtingen abusievelijk niet uitgesloten is in de regels. Dit bestemmingsplan corrigeert deze gebreken.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Het gebied waarop het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" betrekking heeft, betreft het gehele grondgebied van de gemeente Enschede.

1.3 Geldende juridische regelingen

Er geldt een groot aantal bestemmingsplannen binnen de gemeente Enschede. In bijlage 1 van de regels is een lijst met de geldende bestemmingsplannen opgenomen. Deze bestemmingsplannen kennen verschillende bestemmingsregelingen ten aanzien van bedrijven die activiteiten uitoefenen met betrekking tot vuurwerk. In diverse bestemmingsplannen is de vestiging van risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen uitgesloten.

Vuurwerk

- groothandel

Binnen meerdere bestemmingsplannen is het op grond van de bedrijfsbestemming en bijbehorende 'Lijst van bedrijfstypen' toegestaan om een groothandel in consumentenvuurwerk te vestigen. Deze bestemmingsplannen laten nooit meer opslag dan 50.000 kg toe (bijvoorbeeld bestemmingsplan 'Marssteden 2005' en 'Westerval Noord 2006'). Daarnaast gelden er ook bestemmingsplannen waarin elke activiteit met betrekking tot vuurwerk (handel, vervaardiging, verwerking en opslag) specifiek uitgesloten is. Tenslotte zijn er bestemmingsplannen die de opslag van consumentenvuurwerk van meer dan 10 ton specifiek uitsluiten.

- verkooppunten (detailhandel)

De verschillende verkooppunten binnen onze gemeente zijn binnen verschillende bestemmingen gevestigd, met name binnen de bestemmingen 'Wonen' met functie-aanduiding 'detailhandel', 'Centrum' en 'Detailhandel-tuincentrum'. Binnen deze bestemmingen is detailhandel in consumentenvuurwerk toegestaan, evenals de opslag ten behoeve ervan. In de meeste bestemmingsregels is daarbij geen maximum gesteld aan de opslag van consumentenvuurwerk. Enkele bestemmingsregels kennen wel een maximum, van 10.000 kg.

Risicovolle en geluidzoneringsplichtige inrichtingen

Er zijn een aantal locaties binnen onze gemeente waar risicovolle inrichtingen zijn toegestaan (bijvoorbeeld binnen het bestemmingsplan Havengebied 2002). Voor het overige is de vestiging van risicovolle inrichtingen niet (op voorhand) gewenst en zijn deze inrichtingen niet toegestaan op grond van de regels van de bestemmingsplannen.

In gebieden die zijn aangewezen als 'gezoneerd industrieterrein' zijn binnen de bedrijfsbestemming geluidzoneringsplichtige inrichtingen toegestaan. Buiten deze terreinen zijn dergelijke inrichtingen niet toegestaan en zijn deze in de regels veelal uitgesloten van vestiging.

1.4 Relatie paraplubestemmingsplan en geldende bestemmingsplannen

Dit bestemmingsplan betreft een paraplubestemmingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente Enschede en kan worden gezien als een plan dat als een 'paraplu' over andere, reeds bestaande bestemmingsplannen heen hangt. Het plan bepaalt dat de regels ten aanzien van detailhandel en groothandel in consumentenvuurwerk, risicovolle en geluidzoneringsplichtige inrichtingen die zijn opgenomen in de geldende bestemmingsplannen worden vervangen door de regels die zijn beschreven in het parapluplan. De regels uit het parapluplan zijn van toepassing op de geldende bestemmingsplannen die genoemd worden in het parapluplan. Daar waar het parapluplan geen specifieke regels geeft over bedrijfsmatige activiteiten die betrekking hebben op vuurwerk, risicovolle of geluidzoneringsplichtige inrichtingen (bijvoorbeeld over de uitbreiding van bestaande risicovolle inrichtingen) blijven de regels uit het geldende bestemmingsplan van toepassing.

Daarnaast blijven de overige regels van de geldende bestemmingsplannen, die geen betrekking hebben op groothandel en detailhandel van consumentenvuurwerk, risicovolle en geluidzoneringsplichtige inrichtingen, van kracht.

1.5 Wettelijk kader

Het wettelijk kader van een bestemmingsplan is de Wet ruimtelijke ordening (hierna Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (hierna Bro).

Wet ruimtelijke ordening

De Wro schrijft voor dat de gemeenteraad "voor het gehele grondgebied van de gemeente een of meer bestemmingsplannen vaststelt, waarbij ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening de bestemming van de in dat plan begrepen grond wordt aangewezen en met het oog op die bestemming regels worden gegeven".

Besluit ruimtelijke ordening

In het Bro is geregeld hoe een bestemmingsplan en andere ruimtelijke plannen er uit moeten zien, wat vastgelegd moet worden en wat meegewogen moet worden. De toelichting moet daarom vermelden wat de uitkomsten zijn van onderzoeken over ecologie/flora/fauna, hoe het is gesteld met de waterhuishouding, of de Wet milieubeheer van toepassing is voor bijvoorbeeld een Milieueffectrapport, of sprake is van

archeologie/cultuurhistorie, welke milieukwaliteitseisen wat betreft lucht, bodem, geluid bij het plan betrokken zijn en welk beleid van gemeente, provincie en Rijk een rol speelt.

Een bestemmingsplan is daarom een juridisch ruimtelijk beleidsdocument, waarin de bestemming van de gronden met inbegrip van de daarop van toepassing zijnde gebruiks- en bouwregels en de daarop aanwezige bebouwing worden vastgelegd, maar waarin ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden zijn opgenomen.

Deze toelichting is daarom een verplicht document (artikel 3.1.2 t/m 3.1.7 en artikel 3.2.1 t/m 3.2.4 Bro).

Digitalisering

Alle ruimtelijke plannen moeten voor iedereen digitaal beschikbaar en raadpleegbaar zijn. Daarvoor is een landelijke voorziening in het leven geroepen. Er moet gewerkt worden via landelijk vastgestelde regels (artikel 1.2.1 en 1.2.2 Bro, nader uitgewerkt in de ministeriële Regeling standaarden ruimtelijke ordening).

Kosten

In de wet is bepaald dat de kosten voor het maken van een bestemmingsplan verhaald kunnen worden op de aanvrager. Die kosten worden vastgesteld in een exploitatieplan, maar ze kunnen ook op een andere wijze verhaald worden bijvoorbeeld door het sluiten van een overeenkomst (afdeling 6.4 Wro).

1.6 Adviezen, vooroverleg en procedure

Adviezen

Voorafgaand aan het in procedure brengen van een bestemmingsplan vragen burgemeester en wethouders aan het binnen het plangebied werkzame erkende wijkorgaan advies uit te brengen over het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan. Dit is geen wettelijke procedurestap, maar een binnen de gemeente Enschede gehanteerde werkwijze die is vastgelegd in de Regeling Wijkorganen 2003 en nader uitgewerkt in de notitie Wijkorganen en Adviesafspraken.

Binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” zijn verschillende erkende wijkorganen actief.

In verband met het feit dat er slechts op kleine schaal ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, het belang van het continueren van de voorbereidingsbescherming en daarmee de noodzaak om spoedig te starten met de formele procedure van terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan, is besloten om de wijkorganen pas te consulteren tijdens deze formele procedure.

Vooroverleg

In het Bro is voorgeschreven (artikel 3.1.1) dat burgemeester en wethouders voorafgaand aan het in procedure brengen van een nieuw bestemmingsplan overleg moeten plegen met de besturen van eventueel betrokken andere gemeenten, het waterschap, de provincie en met die diensten van het Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen die in het plan in het geding zijn.

Van het wettelijke vooroverleg met Rijk en provincie kan in de praktijk in veel gevallen worden afgezien. De provincie Overijssel en het Rijk hebben beleid vastgesteld, waarin is bepaald dat zij een bestemmingsplan alleen nog voor vooroverleg willen ontvangen, indien dat bestemmingsplan ontwikkelingen mogelijk maakt die raken aan bepaalde ruimtelijke belangen van de provincie of het Rijk. Dit parapluplan maakt slechts op kleine schaal ontwikkelingen mogelijk. Professioneel vuurwerkopslag wordt niet toegestaan in Enschede. Ook is nieuwvestiging van groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk uitgesloten. Ook zijn risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen nader gereguleerd door herstel van omissies in de geldende bestemmingsplannen.

In verband hiermee zijn geen nationale, provinciale of waterschapsbelangen in het geding en is afgezien van

het plegen van vooroverleg. Wel is het voorontwerp van het parapluplan voor een preadvies voorgelegd aan de Brandweer Twente, onderdeel van de Veiligheidsregio Twente. Naar aanleiding van enkele inhoudelijke opmerkingen is het parapluplan op onderdelen verduidelijkt. Vervolgens is de wettelijke adviesaanvraag op basis van het Besluit externe veiligheid inrichtingen bij de Brandweer Twente ingediend. Op 23 september 2014 heeft de Brandweer Twente geconcludeerd dat de gemeente rekening heeft gehouden met de eerdere preadviezen. Het plan staat geen concrete nieuwe activiteiten van risicovolle inrichtingen toe, waardoor er geen gerichte verantwoording van het groepsrisico heeft plaatsgevonden. In verband hiermee is in het advies niet verder ingegaan op de aspecten zelfredzaamheid en bestrijdbaarheid.

Het ontwerp-bestemmingsplan is ter kennisname toegezonden aan de provincie Overijssel, het waterschap Vechtstromen en de omliggende buurgemeenten. De provincie Overijssel heeft in reactie op de kennisgeving laten wij te kunnen instemmen met het plan.

Procedure

Vooraankondiging

Burgemeester en wethouders informeren burgers en anderen over het voornemen een bestemmingsplan voor te bereiden op verzoek van een derde of uit eigen beweging. Dat voornemen wordt gepubliceerd in het gemeentelijk huis-aan-huisblad en op internet. In Enschede wordt geen gelegenheid geboden om zienswijzen hieromtrent naar voren te brengen (artikel 1.3.1 Bro).

In dit geval is het voornemen om een nieuw bestemmingsplan genaamd: “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” in voorbereiding te nemen op 27 augustus 2014 gepubliceerd in het gemeentelijk blad “Huis aan Huis" en op de website van de gemeente Enschede.

Terinzagelegging ontwerpplan

In de Wro staat dat op de procedure van een bestemmingsplan de uniforme openbare voorbereidingsprocedure uit afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Dit betekent dat het ontwerp van een bestemmingsplan gedurende een periode van zes weken ter inzage moet worden gelegd. Deze terinzagelegging biedt iedereen de mogelijkheid om gedurende die periode zienswijzen naar voren te brengen bij de gemeenteraad. Die terinzagelegging wordt gepubliceerd in de Nederlandsche Staatscourant en in het gemeentelijk blad "Huis aan Huis" en langs “elektronische weg”, dus internet.

De aankondiging van de terinzagelegging van het ontwerp-bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)” en de mogelijkheid om tijdens die periode een zienswijze naar voren te brengen, is op 17 september 2014 gepubliceerd in "Huis aan Huis", in de Staatscourant, op de website van de gemeente Enschede en op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op 25 september 2014 is een informatiebijeenkomst georganiseerd, waarbij een ieder kennis kon nemen van het plan.

Zienswijzen

Van de ingekomen zienswijzen en de gemeentelijke beantwoording daarvan iseen verslag gemaakt dat als bijlage bij het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan wordt gevoegd.

Rechtsbescherming

Na vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeenteraad staat voor belanghebbenden nog de mogelijkheid open om bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State beroep in te stellen tegen het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 2 Planologisch beleidskader

2.1 Ruimtelijk beleid en regels van het Rijk

2.1.1 Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau staat in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De structuurvisie is sinds maart 2012 van kracht en vormt de kapstok voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de SVIR beschrijft de Rijksoverheid haar visie op de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven voor Nederland in de richting van het jaar 2040. Eén van de kernbegrippen in de SVIR is decentralisatie. Het kabinet wil beslissingen over ruimtelijke ontwikkelingen dichter bij burgers en bedrijven brengen. Provincies en gemeenten krijgen letterlijk de ruimte om maatwerk te leveren voor regionale opgaven.

Het kabinet heeft dertien nationale (gelijkwaardige) belangen opgesteld. Dit zijn concrete belangen waarvoor het Rijk verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken. Eén van de nationale belangen is het waarborgen van de kwaliteit van de leefomgeving. Het verbeteren van de milieukwaliteit (water, lucht, bodem) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's. Hierbij is benoemd dat afhankelijk van het onderwerp maatwerk mogelijk is.

2.1.2 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening

De basis van juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en het Bro.

Het Barro is in werking sinds 2011 en bevat onderwerpen die van rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, de elektriciteitsvoorziening en toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. Per onderwerp bevat het Barro regels waaraan bestemmingsplannen moeten voldoen. Binnen drie jaar moet het onderwerp zijn opgenomen in een bestemmingsplan. Ten aanzien van vuurwerk zijn geen regels opgenomen in het Barro en Bro.

2.1.3 Vuurwerkbesluit

In 2002 is het Vuurwerkbesluit (hierna: Besluit) in werking getreden, naar aanleiding van de vuurwerkramp in Enschede. De laatste wijziging van het Besluit dateert van maart 2012. Het Besluit reguleert de gehele keten van het invoeren, vervaardigen of assembleren, verhandelen, uitvoeren, opslaan, bewerken en afsteken van vuurwerk met inbegrip van bepaalde vervoersbehandelingen met vuurwerk. Gestreefd wordt naar professionalisering van de vuurwerkbranche. Uit de opgelegde veiligheidsafstanden is af te leiden dat de wetgever (grootschalige) vuurwerkopslag aan de rand van de stad en dorp (op bijvoorbeeld bedrijventerreinen) voorstaat.

Het Besluit geeft onder meer minimale veiligheidsafstanden tussen de verschillende activiteiten met vuurwerk en (geprojecteerde) kwetsbare objecten. Er wordt een onderscheid gemaakt in bedrijven met professioneel vuurwerk, kleinere bedrijven (opslag tot 10.000 kg consumentenvuurwerk) en grote bedrijven in consumentenvuurwerk (boven 10.000 kg). Voor elk van de activiteiten geldt een verschillende minimale veiligheidsafstand.

Zo geldt voor een inrichting met minder dan 10.000 kg consumentenvuurwerk bijvoorbeeld een minimale afstand van 8 meter tussen de (buffer)bewaarplaats en (geprojecteerde) kwetsbare objecten. Voor een inrichting van professioneel vuurwerk geldt een een veiligheidsafstand van minimaal 400 meter tot (geprojecteerde) kwetsbare objecten en is de voorgeschreven afstand afhankelijk van de netto explosieve massa per bewaarplaats of bewerkingsruimte. De veiligheidsafstanden zijn opgenomen in bijlage 3 van het Vuurwerkbesluit.

Daarnaast zijn er in het Besluit bouwkundige en technische eisen c.q. milieuvoorschriften opgenomen (bijvoorbeeld verplichte sprinklerinstallatie, gebruik brandwerend materiaal) voor bedrijven die vuurwerk opslaan en verkopen.

2.1.4 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels van het Rijk

In dit bestemmingsplan is rekening gehouden met de eisen uit het Vuurwerkbesluit. Voor het overige zijn ten aanzien van bedrijfsmatige activiteiten met vuurwerk, risicovolle en geluidzoneringsplichtige inrichtingen in het beleid en regels van het Rijk geen uitgangspunten of regels opgenomen. Dit plan is in overeenstemming met het beleid en regels van het Rijk.

2.2 Ruimtelijk beleid en regels van de provincie Overijssel

2.2.1 Omgevingsvisie Overijssel

Het ruimtelijk beleid van de provincie Overijssel staat vooral in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening die Provinciale Staten van Overijssel op 1 juli 2009 hebben vastgesteld en geactualiseerd bij besluit van 3 juli 2013. De Omgevingsvisie is een integrale visie waarin de beleidsambities en doelstellingen staan die van provinciaal belang zijn voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van Overijssel. Het uitgangspunt is gericht op het jaar 2030. De visie biedt kaders in de vorm van ontwikkelingsperspectieven voor de groene omgeving en stedelijke omgeving. Daarbinnen krijgen gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en andere initiatiefnemers mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te realiseren.

De hoofdambitie van de visie is een toekomst vaste groei van welvaart en welzijn met een verantwoord beslag op de beschikbare natuurlijke hulpbronnen en voorraden. In het beleid van de provincie staan daarom de zorg voor ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid centraal. De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door vooral in te zetten op het beschermen van bestaande kwaliteiten en deze te verbinden met nieuwe ontwikkelingen. Het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving staat voorop, in combinatie met een goed vestigingsklimaat, een goede woonomgeving en een fraai buitengebied. De essentiële gebiedskenmerken zijn daarbij het uitgangspunt.

Om deze ambities waar te kunnen maken bevat de Omgevingsvisie een uitvoeringsmodel. De filosofie van dit model is dat de provincie samen met partners een gezamenlijke visie of doel deelt en dat vervolgens elke partij in de eigen verantwoordelijkheidssfeer in actie komt. Het uitvoeringsmodel heeft drie niveaus: generieke beleidskeuzes, ontwikkelperspectieven en gebiedskenmerken. Aan de hand van deze niveaus wordt duidelijk of een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is en of er behoefte aan is, waar het past in de ontwikkelingsvisie en hoe de ontwikkeling uitgevoerd kan worden.

Uitvoeringsmodel Omgevingsvisie

In onderstaande afbeelding staat de “vishaak” van het uitvoeringsmodel en de niveaus daarin toegelicht.

Generieke beleidskeuzes

Generieke beleidskeuzes vloeien voort uit beleid van EU, Rijk of provincie. Het zijn keuzes die bepalen of een ontwikkeling nodig is of mogelijk. De generieke beleidskeuzes zijn veelal normstellend.

Een voorbeeld van een generieke beleidskeuze is dat gemeenten hun ruimtelijke ontwikkelingsplannen moeten afstemmen met hun buurgemeenten, om te voorkomen dat inefficiënte concurrentie tussen gemeenten ontstaat. Een ander voorbeeld is de 'SER-ladder', die inhoudt dat eerst bestaande bebouwing en herstructureringsmogelijkheden worden benut, voordat er uitbreiding kan plaatsvinden.

Ontwikkelingsperspectieven

Na de toetsing aan de generieke beleidskeuzes komen de ontwikkelingsperspectieven aan de orde. In de Omgevingsvisie staan zes ontwikkelperspectieven beschreven voor de groene en stedelijke omgeving. De ontwikkelperspectieven zijn flexibel voor de toekomst en geven richting aan wat waar ontwikkeld zou kunnen worden.

Gebiedskenmerken

Tot slot zijn de gebiedskenmerken van belang, die bestaan uit vier lagen (natuurlijke laag, laag van het agrarisch cultuurlandschap, stedelijke laag en lust- en leisure-laag). Voor elke laag gelden specifieke kwaliteitsvoorwaarden en -opgaven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het is de vraag 'hoe' een ontwikkeling invulling krijgt.

2.2.2 Omgevingsverordening Overijssel

De hoofdlijnen van de Omgevingsvisie zijn juridisch geborgd in de Omgevingsverordening. Het gaat om de onderwerpen uit de visie die de provincie zo belangrijk vindt dat deze dwingend worden opgelegd.

In de verordening staan algemene regels op het gebied van de ruimtelijke ordening, mobiliteit, milieu, water en bodem. De verordening als juridisch instrument om de doorwerking van provinciaal beleid af te dwingen, is beperkt tot die onderdelen van het beleid waarvoor de inzet van algemene regels noodzakelijk is om provinciale belangen veilig te stellen of om uitvoering te geven aan wettelijke verplichtingen. De Omgevingsverordening geeft regels aan gemeenten die bij het maken van bestemmingsplannen in acht genomen moeten worden.

2.2.3 Toetsing bestemmingsplan aan beleid en regels provincie Overijssel

Het voorliggende bestemmingsplan heeft betrekking op het hele grondgebied van de gemeente. Het maakt slechts op kleine schaal nieuwe ontwikkelingen mogelijk in bestaand, reeds ontwikkeld gebied. Een nadere beschouwing op de generieke beleidskeuzes, ontwikkelingsperspectieven en gebiedskenmerken wordt daarom achterwege gelaten.

Omgevingsvisie

De ambitie is dat inwoners van Overijssel veilig, gezond en schoon kunnen leven, wonen en werken. De provincie wil ervoor zorgen dat de inwoners voldoende beschermd zijn tegen de risico's die onder meer voortkomen uit transport en opslag van gevaarlijke stoffen en belasting door geluid.

In de Omgevingsvisie heeft de Provincie Overijssel zich tot doel gesteld dat in 2010 externe veiligheidsrisico's in Overijssel aan de wettelijke eisen voldoen. Conform de huidige contouren van het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen moet er een risicoplafond komen voor het transport van gevaarlijke stoffen. Nieuwe saneringsituaties ontstaan door gebruik, transport en opslag van gevaarlijke stoffen worden voorkomen. Externe veiligheidsrisico's worden onder meer beheerst door het gericht uitplaatsen van risicovolle bedrijven naar een specifiek terrein. Ten aanzien van het specifieke onderwerp 'vuurwerk' zijn geen generieke beleidskeuzes opgenomen.

Omgevingsverordening

Ten aanzien van detailhandel is in de Omgevingsverordening opgenomen dat bestemmingsplannen niet mogen voorzien in een nieuwe mogelijkheid voor detailhandel op bedrijventerreinen. Een uitzondering kan worden gemaakt voor de vestiging van volumineuze detailhandel waarvoor in binnensteden en wijkwinkelcentra geen ruimte kan worden gevonden. Het gaat om winkelformules die vanwege de omvang en aard van het assortiment een groot oppervlak nodig hebben, zoals bouwmarkten, tuincentra en wooninrichtingszaken.

Ten aanzien van externe veiligheid is in de Verordening bepaald dat bestemmingsplannen niet voorzien in de aanleg, bouw of vestiging van nieuwe essentiële functies en gebouwen binnen het invloedsgebied van BEVI-inrichtingen, een route of buisleiding gevaarlijke stoffen, tenzij er maatregelen worden getroffen dat het gebouw of functie kan blijven functioneren in het geval van een calamiteit. Dit bestemmingsplan voorziet niet in het mogelijk maken van nieuwe essentiële functies en gebouwen binnen de hierboven genoemde invloedsgebieden.

2.3 Gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

Deze paragraaf bevat een korte beschrijving van het algemene ruimtelijke relevante beleid van de gemeente Enschede. De inhoud van deze toelichting is zodanig opgebouwd dat eerst algemene informatie aan de orde komt en vervolgens onderwerpen die specifiek aan dit bestemmingsplan zijn toegeschreven. Het sectorale beleid wordt daarom verderop in deze toelichting behandeld.

2.3.1 Toekomstvisie Enschede 2020 en uitwerkingsvisies

De gemeenteraad heeft op 17 december 2007 de Toekomstvisie Enschede 2020 vastgesteld, waarin de hoofdlijnen en doelstellingen voor het gemeentelijke beleid tot 2020 staan. Het document geeft richting aan het beleid, dat nader uitgewerkt wordt in andere beleidsstukken.

De ruimtelijk relevante aspecten van de hoofdlijnen en beleidsdoelstellingen in de Toekomstvisie zijn uitgewerkt in de Herijking van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie, die op 22 juni 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld. Integraal onderdeel hiervan is een visie op de binnenstad (Binnenstadsvisie) en mobiliteit (Mobiliteitsvisie). Vervolgens is de inhoud van het document Herijking RO-Visie, binnenstadsvisie inclusief mobiliteitsvisie ruimtelijk vertaald in de Structuurvisie Enschede, die in één van de volgende paragrafen aan de orde komt.

2.3.2 Structuurvisies

De Wro verplicht iedere gemeente om voor het hele grondgebied één of meer structuurvisies vast te stellen voor een goede ruimtelijke ordening. Een soortgelijke verplichting geldt ook voor de provincies en het Rijk.

In een gemeentelijke structuurvisie staan de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied en de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. De structuurvisie bevat ook een uitvoeringsparagraaf waarin de raad aangeeft via welke instrumenten en bevoegdheden de voorgenomen ontwikkeling gerealiseerd zal kunnen worden.

Structuurvisie Enschede

De gemeenteraad van Enschede heeft op 26 september 2011 de Structuurvisie vastgesteld. Hierin is het bestaande ruimtelijk beleid uit de hieronder genoemde gemeentelijke nota's opgenomen en met elkaar in relatie gebracht.

- Groenstructuur Actieplan, bevat de belangrijkste gemeentelijke ambities op het gebied van behouden en versterken van parken en groenstructuren;
- Beleidskader kleine windturbines, hierin zijn mogelijke locaties voor kleine windturbines aangewezen;
- Mobiliteitsplan 2004-2015, bevat de gemeentelijke ambities voor de verkeerscirculatie en bereikbaarheid van de stad. Hieruit zijn de belangrijkste verkeersprojecten voor auto, openbaar vervoer en fiets in de

Structuurvisie opgenomen;
- Nieuwe Energie voor Enschede, bevat de gemeentelijke duurzaamheidsambities voor nieuwe ontwikkelingen, herstructurering en renovatie. Hierbij staat de reductie van CO_2 centraal.
- Gids Buitenkans, bevat op basis van landschapstypologieën en -plekken het kwalitatieve kader voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Hotelnota, hierin zijn de ontwikkellocaties voor hotels aangewezen;
- Structuurvisie Luchthaven Twente en omgeving, bevat het ruimtelijke ontwikkelingskader voor de herontwikkeling van het terrein van de voormalige militaire vliegbasis Twente;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001, bevat belangrijke gemeentelijke ontwikkellocaties en infrastructuurprojecten. Hieruit zijn de nog actuele projecten en locaties in de Structuurvisie opgenomen;
- Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie en Binnenstadsvisie 2009, bevat het actuele integrale kader voor ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, economie en de ontwikkeling van de binnenstad;
- Ontwikkelingskader Horeca 2005-2015, hierin zijn de horecaconcentratiegebieden en horeca-ontwikkellocaties aangewezen.

Met uitzondering van de Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie 2001 zijn de individuele beleidsnota's nog steeds van kracht omdat deze meer bevatten dan wat is opgenomen in de Structuurvisie.

In de Structuurvisie gaat het om de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor de toekomst op het gebied van wonen, groen, economie, verkeer, milieu en gebiedsontwikkeling.

Het doel van de Structuurvisie is het in samenhang presenteren van de hoofdlijnen van sectoraal of gebiedsgericht beleid. Het gaat om de hoofdlijnen van ruimtelijk beleid op de lange termijn, zodat er op projectniveau voldoende flexibiliteit is om in te kunnen spelen op veranderingen.

De Structuurvisie is continu in ontwikkeling. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen en nieuw stedelijk beleid wordt de Structuurvisie aangevuld of nader uitgewerkt, zodat het een actueel strategisch en integraal kader vormt.

Sectorale en gebiedsgerichte structuurvisies

In aanvulling op de eerder genoemde integrale Structuurvisie, heeft de gemeenteraad van Enschede ook sectorale structuurvisies (Woonvisie, Watervisie en Detailhandelsstructuurvisie) vastgesteld. Hierin worden specifieke onderwerpen geregeld. De beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 zal voor de onderdelen vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen als sectorale structuurvisie worden vastgesteld. In paragraaf 2.3.3 wordt hier nader op ingegaan.

Detailhandelsstructuurvisie

Op 23 januari 2012 is de Detailhandelsstructuurvisie Enschede 2012 vastgesteld. In deze sectorale structuurvisie staan de hoofdlijnen van het gemeentelijk detailhandelsbeleid voor de komende vier jaar. Na een technische aanpassing in de besluitvorming op 12 november 2012 is dit formeel een structuurvisie zoals bedoeld in artikel 2.1 van de Wro. Binnen bedrijfsbestemmingen is detailhandel als ondergeschikte nevenactiviteit toegestaan. De structuurvisie geeft hiervoor voorwaarden. Deze voorwaarden zijn dat maximaal 20% van de totale bedrijfsoppervlakte voor de detailhandelsfunctie mag worden gebruikt, met een maximum van 100 m² van de winkelvloeroppervlakte en dat de detailhandel in directe relatie met de aanwezige bedrijfsvoering staat en/of de verkoop van door het bedrijf zelf geproduceerde of bewerkte producten betreft.

In de structuurvisie is daarnaast bepaald dat aanbieders van brand- en explosiegevaarlijke goederen (evenals onder meer detailhandel in auto's, boten, grove bouwmaterialen) zich middels een afwijking van het bestemmingsplan kunnen vestigen op bedrijventerreinen. Hoewel bij naleving van de voorschriften uit het Vuurwerkbesluit consumentenvuurwerk als veilig aan te merken is, dient het desalniettemin als een brandgevaarlijk en explosief goed te worden aangemerkt.

Er is voor gekozen om detailhandel in vuurwerk, in afwijking van hetgeen is aangegeven in de Detailhandelsstructuurvisie, niet toe te staan op bedrijventerreinen. Dit houdt in dat er geen medewerking wordt verleend om af te wijken van het bestemmingsplan (artikel 2.12 Wabo). Ten aanzien van nieuwe aanvragen voor vestiging van groothandel in vuurwerk geldt hetzelfde. Ook hiervoor wordt niet afgeweken van het bestemmingsplan.

Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o.

Specifiek voor de luchthaven heeft de raad op 14 december 2009 de Structuurvisie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente e.o. vastgesteld. Op verzoek van Provinciale Staten van Overijssel en gesteund door de gemeenteraad van Enschede is een onafhankelijke adviescommissie in het leven geroepen. Deze commissie onderzoekt de kansen voor een duurzaam economisch sterker Twente en welke rol de voormalige luchthaven Twente daarbij kan spelen.

2.3.3 Toetsing bestemmingsplan aan het gemeentelijk ruimtelijk relevant strategisch beleid

Beleidsvisie externe veiligheid

De gemeente Enschede wil haar burgers een veilige leefomgeving bieden. In die zin draagt de gemeente een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om externe veiligheid. Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving.

Om die verantwoordelijkheid in te vullen, heeft de gemeente Enschede al een aantal jaren een gemeentelijk Extern veiligheidsbeleid (2007). Vuurwerkbedrijven en regelgeving rondom het afsteken van vuurwerk door particulieren vallen formeel onder het Vuurwerkbesluit en niet binnen de kaders van externe veiligheid. Omdat vuurwerk(bedrijven) en externe veiligheid in de beleving van burgers niet te scheiden zijn, is dit onderwerp ook meegenomen in deze beleidsvisie.

De beleidsmatige uitgangspunten van dit bestemmingsplan voor wat betreft vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen zullen tevens deel uitmaken van de nieuwe beleidsvisie Externe Veiligheid, die momenteel wordt geactualiseerd.

In de beleidsvisie wordt ingegaan op de verschillende onderwerpen die betrekking hebben op externe veiligheid, waaronder vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen. Ten opzichte van de beleidsvisie van 2007 worden de volgende punten gewijzigd:

1. het nieuwe landelijke Besluit externe veiligheid buisleidingen (dat aangeeft hoe lagere overheden moeten omgaan met externe veiligheid rond bijvoorbeeld grote gasleidingen) is in de geactualiseerde beleidsvisie verwerkt;

2. in de geactualiseerde beleidsvisie is de laatste stand van zaken met betrekking tot de uitgevoerde saneringen aangegeven;

3. in de geactualiseerde beleidsvisie is het beleid ten aanzien van vuurwerkopslag vastgelegd.

De onderdelen van de beleidsvisie Externe veiligheid 2014 die zijn aan te merken als aspecten van het gemeentelijk ruimtelijk beleid (vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen), worden als structuurvisie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening vastgesteld.

Beleidsregel kleine binnenstedelijke werklocaties

Op 3 februari 2011 is de beleidsregel 'kleine binnenstedelijke werklocaties' in werking getreden. De beleidsregel heeft betrekking op werk-/bedrijfslocaties kleiner dan 1,5 hectare.

In de gemeente is een groot aantal van deze kleinere binnenstedelijke bedrijfslocaties aanwezig. In de afgelopen jaren zijn veel van deze locaties van bedrijfsbestemming naar woonbestemming getransformeerd. Veel bedrijfslocaties zijn als drager van de economie van de stad verloren gegaan. Vanuit beleidsoogpunt is functiemenging, kleinschalige bedrijfshuisvesting en behoud van kleine binnenstedelijke werklocaties belangrijk voor het economisch functioneren van de stad. Deze kleine bedrijfslocaties dragen bij aan levendige en dynamische wijken en het behoud ervan voorkomt de vorming van zogenoemde monofunctionele wijken.

Om te voorkomen dat nog meer interessante binnenstedelijke bedrijfslocaties “verloren” gaan, is op basis van een aantal uitgangspunten een scan uitgevoerd naar de wenselijkheid deze te behouden als werklocatie. In de beleidsregels is vastgesteld welke bedrijfslocaties geen bestemmingswijziging mogen ondergaan en welke wel.

Met de beleidsregel wordt geborgd, dat er voldoende ruimte voor kleinschalige economische ontwikkeling beschikbaar blijft. Hierdoor wordt op een ruimtelijk verantwoorde manier omgegaan met schaarse ruimte en

wordt verrommeling van deze locaties tegengegaan.

Conclusies

Wat betreft detailhandel in vuurwerk op bedrijventerreinen wordt middels dit bestemmingsplan afgeweken van de Detailhandelsstructuurvisie. Voor het overige zijn geen beleidsdoelstellingen of ontwikkelingsrichtingen in het gemeentelijk beleid benoemd die van invloed zijn op het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)". De beleidsmatige uitgangspunten van dit bestemmingsplan voor wat betreft de vuurwerkopslag zullen tevens onderdeel uit gaan maken van de nieuwe beleidsvisie/structuurvisie Externe Veiligheid die momenteel wordt geactualiseerd.

Hoofdstuk 3 Planbeschrijving

3.1 Beleidsmatige uitgangspunten

3.1.1 Vuurwerk

3.1.1.1 Aanleiding

Sinds de vuurwerkramp in 2000 heerst er onder de inwoners van Enschede min of meer een blijvende maatschappelijke onrust rondom vuurwerk. Aanvragen over verkoop en opslag van vuurwerk wekken onveiligheidsgevoelens op onder de bevolking van Enschede. Of het nu gaat om aanvragen op bedrijventerreinen of locaties in of nabij woongebieden, daarin verschilt de veiligheidsbeleving niet.

In juli 2014 waren in Enschede 15 bedrijven in consumentenvuurwerk gevestigd. Twee groothandelsbedrijven voor de opslag van consumentenvuurwerk (40.000 kg en 50.000 kg) en 13 verkooppunten met opslag van consumentenvuurwerk (variërend tussen 1.000 en 10.000 kg). De hoeveelheid vuurwerk betreft volgens het Vuurwerkbesluit het totale gewicht vuurwerk binnen een (buffer)bewaarplaats of een bewerkingsruimte, bestaande uit de lading, het omhulsel, de primaire verpakking en de transportverpakking (bij verpakt vuurwerk), uitgedrukt in kilogrammen.

Er zijn in Enschede geen bedrijven met opslag van professioneel vuurwerk gevestigd.

De aanvraag van een bestaand groothandelsbedrijf voor de opslag van consumentenvuurwerk voor uitbreiding van 50.000 kg naar 370.000 kg en de gevoelens van onveiligheid en onrust vormen de aanleiding om de juridisch-planologische regelingen rondom opslag en verkoop van vuurwerk te herijken. Het maatschappelijk gevoel is dat men invloed wenst te hebben op de plaats en de omvang van vuurwerkopslagen en -verkooppunten.

Om een toetsingskader te kunnen bieden voor toekomstige aanvragen voor detailhandelsbedrijven met vuurwerkopslag en groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk worden hiervoor in dit bestemmingsplan uitgangspunten bepaald. Op deze wijze wordt voorkomen dat per aanvraag een ad-hoc afweging gemaakt moet worden en is voor een ieder (gemeente, inwoner en ondernemer) duidelijk op welke wijze een afweging gemaakt wordt om al dan niet mee te werken aan activiteiten met vuurwerk.

3.1.1.2 Doel

Bij een zorgvuldige naleving van het Vuurwerkbesluit is een veilige situatie gegarandeerd. Echter, er zijn andere argumenten waarom vestiging en uitbreiding van de opslag van consumentenvuurwerk niet altijd wenselijk is. Het toestaan van (grootschalige) opslagplaatsen in (of de directe nabijheid van) woonwijken en bedrijventerreinen zorgt dikwijls voor maatschappelijk onrust. Het investeringsklimaat, de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de werk- en woongebieden komt daarmee onder druk te staan. Ook spelen thema's als verkeersaantrekkende werking, parkeren, ruimtebeslag en bereikbaarheid bij eventuele calamiteiten een belangrijke rol.

Via deze parapluherziening wil de gemeente sturing geven aan de opslag van consumentenvuurwerk. Met dit plan wordt tevens invulling gegeven aan het collegeprogramma 'Duurzaam, Samen, Sterker' (2014-2018). In het coalitieakkoord is bestuurlijk afgesproken om een overkoepelend bestemmingsplan ter voorkoming van grootschalige vuurwerkopslag te realiseren.

Het Vrom-inspectierapport 'Klap op de vuurpijl' (2005) geeft aan dat opslag van meer dan 10.000 kg als grootschalig kan worden aangemerkt. Deze hoeveelheid opslag is als uitgangspunt aangehouden; als er sprake is van opslag boven de 10.000 kilogram wordt gesproken van grootschalige opslag.

Professioneel vuurwerk en theatervuurwerk

Bedrijven in professioneel vuurwerk zijn niet gevestigd binnen de gemeente Enschede. Gezien het ruimtebeslag die dergelijke bedrijven met zich mee brengen, in verband met veiligheidsafstanden, is de

vestiging hiervan ook niet gewenst.

Ook bedrijven in theatervuurwerk zijn niet gevestigd binnen Enschede. Theatervuurwerk is, gezien de specifieke eisen waaraan dit dient te voldoen, qua veiligheidsafstanden gelijk te stellen aan opslag boven de 10.000 kg consumentenvuurwerk. Gezien de gemaakte beleidsmatige keuzes die worden vertaald in dit bestemmingsplan zijn er geen mogelijkheden voor nieuwvestiging van bedrijven in theatervuurwerk.

3.1.1.3 Landelijke wetgeving

Opslag en verkoop van consumentenvuurwerk is veilig als de wettelijke eisen in acht worden genomen. Er is geen verschil in eisen tussen opslag in een woonomgeving of op bedrijventerreinen. Omdat de veiligheidseisen streng zijn en de bedrijven goed worden gecontroleerd, is er in principe (vanuit veiligheid) geen reden om dergelijke bedrijven te weren uit de woonomgeving.

In het Vuurwerkbesluit zijn naar de aard en omvang van vuurwerkbedrijven veiligheidseisen opgenomen. Het gaat dan om afstandsnormen tussen het vuurwerkbedrijf en (geprojecteerde) kwetsbare objecten. Onder kwetsbare objecten worden gebouwen en terreinen verstaan waar zich regelmatig mensen bevinden, d.w.z. gebouwen met een woon-, werk-, winkel-, zorg-, onderwijs-, sport- of recreatiefunctie, kerkgebouwen en daarmee gelijk te stellen gebouwen, sport-, kampeer- en recreatieterreinen en daarmee vergelijkbare terreinen. Tot deze objecten worden ook rijkswegen en spoorwegen gerekend.

In hoofdlijnen kan worden gesteld dat voor vuurwerkbedrijven met opslag van professioneel vuurwerk een minimale veiligheidsafstand van 400 meter tot (geprojecteerde) kwetsbare objecten geldt. De voorgeschreven afstand is afhankelijk van de toegestane netto explosieve massa per bewaarplaats of bewerkingsruimte. Voor de kleinere bedrijven (opslag tot 10.000 kg) met consumentenvuurwerk geldt een minimale (veiligheids)afstand van 8 meter. Voor grotere consumentenvuurwerkbedrijven (opslag boven 10.000 kg), is een veiligheidsafstand van 20 tot 48 meter tot (geprojecteerde) kwetsbare objecten van kracht. Deze veiligheidsafstanden moeten in acht worden genomen bij het verlenen van milieuvergunningen en bij het vaststellen van ruimtelijke ordeningsbesluiten.

Door gebruik van de VNG-bedrijvenlijst, de wijze van bestemmen en de verschillend geformuleerde planregels in de geldende ruimtelijke plannen, zou de indruk kunnen ontstaan dat in Enschede een min of meer willekeurige benadering wordt gehanteerd. Het is echter onwenselijk om geen enkele invloed te hebben op de plaats en de grootte van vuurwerkopslag en -verkooppunten. Als gevolg van de (planologische) inventarisatie gaat Enschede vanaf heden een eenduidige lijn hanteren voor wat betreft de verkoop met opslag van consumentenvuurwerk en vooral grootschalige opslag van vuurwerk in Enschede.

3.1.1.4 Groothandel in consumentenvuurwerk

Bestaande situatie

Er zijn twee groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk binnen de gemeente Enschede gevestigd (Van der Wurp en Dream Fireworks B.V.). Deze zijn beiden gelegen op een bedrijventerrein, respectievelijk Marssteden en Euregiobedrijvenpark. Binnen deze bedrijven is een opslag van maximaal 50.000 kg verpakt consumentenvuurwerk toegestaan. Dit is de toegestane hoeveelheid op grond van het bestemmingsplan. Daarnaast zijn deze bedrijven in het bezit van een vergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

De geldende bestemmingsplannen geven verschillende bestemmingsregelingen ten aanzien van vuurwerk. In bepaalde gevallen wordt de mogelijkheid tot opslag van maximaal 50.000 kg verpakt consumentenvuurwerk gegeven. Ook zijn er bestemmingsplannen waar elke activiteit met betrekking tot vuurwerk specifiek is uitgesloten en bestemmingsplannen waar binnen een bedrijfsbestemming maximaal 10.000 kg consumentenvuurwerk mag worden opgeslagen. In geen enkel bestemmingsplan is de opslag van meer dan 50.000 kg consumentenvuurwerk bij recht toegestaan.

Veel van de bestemmingsplannen zijn gebaseerd op de toenmalige categorie-indeling volgens de landelijk gehanteerde VNG-lijst met de daarbij behorende afstanden. Intussen is deze VNG-lijst onder meer met betrekking tot de categorieaanduidingen aangepast. Zo betreft opslag van verpakt consumentenvuurwerk tussen 10 en 50 ton een activiteit in categorie 3.1 op basis van de 'VNG-lijst bedrijven en milieuzonering 2009'.

Uitgangspunten

Hoewel grote en kleine vuurwerkbedrijven met uitsluitend vuurwerkopslag even veilig zijn, levert een groter bedrijf bij calamiteiten een groter risico op en dienen grotere afstandsnormen in acht te worden genomen. Hoe groter de ruimtelijke werkingssfeer hoe onaantrekkelijker werk- en/of woongebieden voor (andere) ondernemers en bewoners worden. De effecten van deze risico's nemen toe, indien een bedrijf met uitsluitend opslag in een woon/winkelomgeving is gelegen.

Een nadere afweging is gewenst omdat (grootschalige) opslag van consumentenvuurwerk een goed vestigingsklimaat voor andere bedrijven op de bedrijventerreinen in de weg kan staan. Leegstand van bedrijventerreinen, bedrijfswoningen en bedrijfspanden en het voorkomen van het wegtrekken van bedrijven zijn ruimtelijke motieven die worden meegenomen in het kader van de belangenafweging. Daarnaast kan de vestiging van een dergelijk bedrijf voor bedrijventerreinen waar sprake is van bedrijfswoningen en voor bedrijven in een woonomgeving een belemmering vormen voor een goed woon- en leefklimaat. Gezien het verleden van de vuurwerkramp dat Enschede met zich meedraagt en de emoties die daarover aanwezig zijn vormt dit ook een daadwerkelijke belemmering.

Bij groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk is het opgeslagen vuurwerk veelal permanent aanwezig. Dit ter bevoorrading van de verkooppunten van consumentenvuurwerk. Bij de verkooppunten van consumentenvuurwerk is de opslag veelal van korte duur. Vooral op de dagen vlak voor de jaarwisseling zijn de opslagplaatsen met consumentenvuurwerk gevuld. Voor het resterende deel van het jaar worden in deze ruimten andere producten opgeslagen.

Nieuwe bedrijven met opslag van consumentenvuurwerk (groothandel), voorzover dit al niet in enkele bestemmingsplannen is uitgesloten, worden hierom onaanvaardbaar geacht en niet meer toegestaan. Dit betekent dat in dit parapluplan de nieuwvestiging van groothandel in consumentenvuurwerk wordt uitgesloten.

De huidige vergunde situatie aan opslag van de twee groothandelsbedrijven wordt gerespecteerd. Dit betekent dat opslag van maximaal 50.000 kg consumentenvuurwerk (maximaal categorie 3.1 VNG-lijst bedrijven en milieuzonering 2009) is toegestaan voor de locatie aan de Lenteweg 16 (Dream Fireworks B.V.) en 40.000 kg voor de locatie aan de Marssteden 216 (Van der Wurp B.V.). Deze twee groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk mogen het huidige gebruik voortzetten op grond van een specifieke bedrijfsbestemming. Detailhandel, waaronder de verkoop van vuurwerk, is voor hen op de genoemde locaties niet toegestaan. Ondanks dat slechts gedurende een beperkt aantal dagen per jaar consumentenvuurwerk verkocht mag worden (Vuurwerkbesluit) staat de provinciale omgevingsverordening detailhandel op bedrijventerreinen niet toe.

Eveneens wordt de opslag van professioneel vuurwerk ontoelaatbaar geacht. Hiervoor wordt in Enschede geen ruimte geboden. Vanwege de aanmerkelijk grotere veiligheidsafstand geeft dit een dusdanig ruimtelijk beslag dat professioneel vuurwerk in Enschede planologisch niet gewenst is en dus niet wordt toegestaan. Overigens zijn er geen bedrijven met opslag van professioneel vuurwerk in Enschede gevestigd.

Nieuwvestiging van bedrijven met opslag van (professioneel en/of consumenten) vuurwerk (groothandel) wordt derhalve onaanvaardbaar geacht.

3.1.1.5 Detailhandel/verkooppunten

Bestaande situatie

De verkoop gecombineerd met opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg is veilig, mits voldaan wordt aan de wettelijke eisen (Vuurwerkbesluit). Er is geen verschil in de eisen tussen opslag in een woonomgeving of daar buiten. Omdat de veiligheidseisen streng zijn en de bedrijven binnen de gemeente Enschede goed worden gecontroleerd, is er in principe geen reden om dergelijke bedrijven te weren uit een woonomgeving.

Het aantal verkooppunten in woonwijken is de afgelopen jaren drastisch gedaald. In de beleving van de omgeving leveren deze (nagenoeg) geen knelpunten meer op. In de huidige situatie kent de gemeente Enschede 13 verkooppunten van consumentenvuurwerk, die gedurende drie dagen per jaar vuurwerk verkopen aan particulieren. Opslag van het vuurwerk mag het gehele jaar door plaatsvinden. De toegestane opslagcapaciteit bij deze bedrijven ligt tussen 1.000 en 10.000 kg consumentenvuurwerk (dit blijkt uit een uitgevoerde inventarisatie van de meldingen Vuurwerkbesluit).

De verkooppunten liggen redelijk verspreid binnen de gemeente en zijn veelal in woongebieden en langs invalswegen gelegen. Het zijn gemengde gebieden waar verschillende functies naast elkaar bestaan (gebieden met functiemenging). Afbeelding 3.1 geeft een overzicht van de ligging van de verkooppunten en

groothandelsbedrijven.

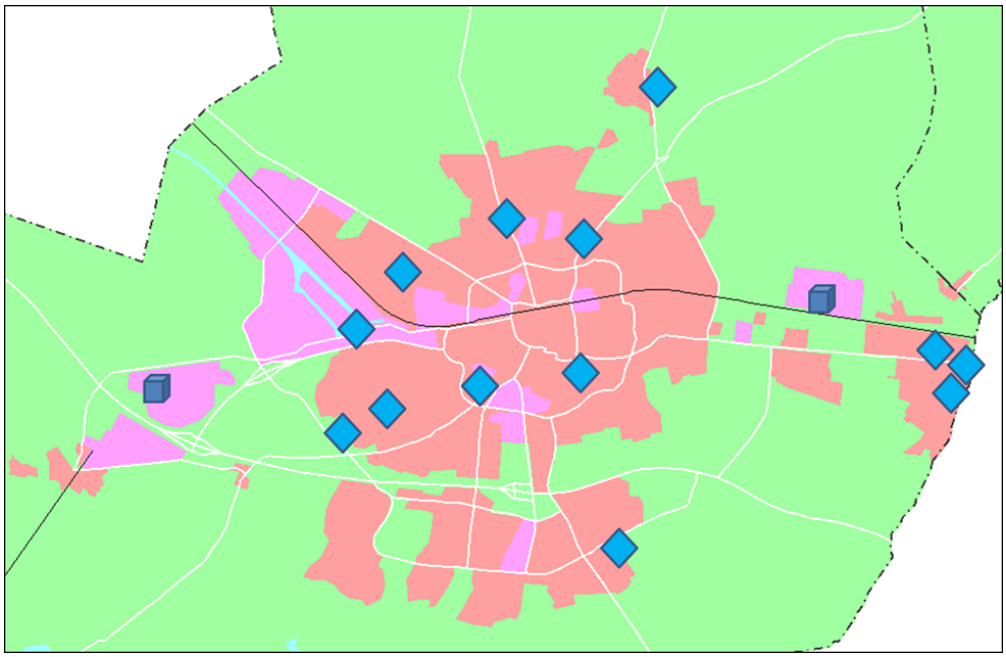

Afbeelding 3.1: ligging verkooppunten (ruit) en groothandelsbedrijven (kubus)

De afstand tussen opslag in consumentenvuurwerk tot maximaal 10.000 kg en (geprojecteerde) kwetsbare objecten dient op grond van het Vuurwerkbesluit minimaal 8 meter in voorwaartse richting te bedragen. In de handreiking 'Bedrijven en milieuzonering' van de VNG (2009) is voor gebieden waar functiemenging plaatsvindt aangegeven dat detailhandel in consumentenvuurwerk tot 10.000 kg zodanig weinig milieubelastend voor de omgeving is dat deze aanpandig aan woningen kan worden uitgevoerd. De verkooppunten in Enschede voldoen aan de (afstands)eisen uit het Vuurwerkbesluit.

Uitgangspunten

Met de wetenschap dat opslag in combinatie met verkoop van consumentenvuurwerk gedurende een beperkt aantal dagen per jaar op de locatie plaats vindt, de beperkte veiligheidsafstand met het daarbij behorende ruimtebeslag en met het oog op het beperken van het aantal verkeers- c.q. transportbewegingen (bevoorrading), worden verkooppunten met een opslag tot 10.000 kg consumentenvuurwerk, ook in een woonomgeving, aanvaardbaar geacht. Op dit punt wordt het bestaande beleid voortgezet.

Nieuwvestiging van verkooppunten met een opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg is op gronden met een detailhandelsbestemming mogelijk. Deze hoeveelheid opslag is gezien de in acht te nemen veiligheidsafstand en het daarbij horende ruimtebeslag ook aanvaardbaar in een woonomgeving.

Binnen een aantal geldende bestemmingsplannen, zoals Roombeek, is elke activiteit met betrekking tot vuurwerk expliciet uitgesloten. Er is ervoor gekozen dat in deze gebieden niet wordt afgeweken van het bestemmingsplan, gezien de destijds nadrukkelijke keuze en achtergronden hiervoor.

Branchering en spreiding van verkooppunten

Het is volgens vaste jurisprudentie niet toegestaan branche beperkende maatregelen (m.u.v. seksinrichtingen) in bestemmingsplanregels op te nemen, zonder dat daaraan ruimtelijk relevante argumenten ten grondslag liggen. Ook de toegestane redenen zijn via jurisprudentie aangegeven. De mogelijkheden zijn zeer beperkt. Aanvaardbare redenen voor branchering zijn:

- het voorkomen van een duurzame ontwrichting van de verzorgingsstructuur (teveel winkels van dezelfde soort, eenzijdig aanbod);
- het voorkomen van ongewenste verkeersbewegingen en parkeerdruk;
- de verschillen in ruimtelijke impact die de diverse branches met zich mee (kunnen) brengen.

(bijvoorbeeld: staat een vuurwerkverkooppunt andere winkels in de weg)

De eerste twee ruimtelijke motieven gaan hier niet op. Daarvoor is de omvang van opslag en verkoop van vuurwerk, vanwege de maximaal toegestane opslagcapaciteit en het geringe aantal verkoopdagen, veel te beperkt. Het is de vraag of de ruimtelijke impact van de verkoop van vuurwerk dusdanig anders is dan van overige vormen van detailhandel dat een verbodsbepaling wenselijk en juridisch gezien houdbaar zou zijn. Dit betekent dat van de verkoop van vuurwerk een dusdanige belemmerende werking op de gewenste ontwikkeling van de omgeving moet uitgaan, dat het verbieden ervan om planologische redenen relevant is.

In ieder geval moet worden vastgesteld dat het opnemen van een branchebeperking in het bestemmingsplan met betrekking tot de verkoop en opslag van vuurwerk slechts mogelijk is wanneer dit ruimtelijk gezien een dusdanige invloed heeft op de omgeving dat het uitsluiten ruimtelijk relevant is. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er door de verkoop van vuurwerk een belemmering ontstaat voor het in de nabijheid vestigen van andere functies. Oftewel, wanneer de verkoop van vuurwerk knelt met, binnen het bestemmingsplan mogelijke, bestaande en nieuwe functies in de omgeving.

De bestaande verkooppunten liggen redelijk verspreid over Enschede en zijn goed bereikbaar vanuit de verschillende stadsdelen. Er zijn geen redenen om de spreiding van verkooppunten met opslag van consumentenvuurwerk nader te reguleren. Voor zover er geen sprake is van milieu-ruimtelijke argumenten zal de markt zelf zorgen voor een natuurlijke spreiding van vuurwerkopslag en verkooppunten.

3.1.2 Risicovolle inrichtingen

Bestaande risicovolle inrichtingen, waarvan er onder meer een aantal gevestigd zijn in het Havengebied en op bedrijventerrein Marssteden, zijn en blijven toegestaan op grond van de geldende bestemmingsplannen. Dit bestemmingsplan brengt daar geen verandering in.

In een aantal bestemmingsplannen is binnen de bedrijfsbestemming geen regel opgenomen dat dergelijke bedrijven niet zijn toegestaan, terwijl vestiging op die locaties niet op voorhand gewenst is. Om vestiging op deze locaties te kunnen voorkomen, wordt nieuwvestiging middels dit bestemmingsplan uitgesloten, waarbij tevens bepaald is dat bestaande inrichtingen uitgezonderd zijn van het verbod.

Mocht er een verzoek worden ingediend tot nieuwvestiging van een risicovolle inrichting, dan zal een afzonderlijke ruimtelijke afweging plaatsvinden. Bij die ruimtelijke afweging zullen, conform het bepaalde in de Beleidsvisie externe veiligheid, onder meer de effecten op het groepsrisico worden afgewogen. Een verantwoording van het groepsrisico zal om die reden onderdeel uit maken van de belangenafweging.

Gebieden die daarbij in aanmerking komen voor de vestiging van een risicovolle inrichting zijn de bedrijventerreinen Euregio Bedrijvenpark, Marssteden en het Havengebied. In overige gebieden binnen de gemeente is vestiging ongewenst, gezien de aanwezigheid van andere (kwetsbare) functies en het conflict wat daarmee zou ontstaan als een vestiging van een risicovolle inrichting wordt toegestaan.

3.1.3 Geluidzoneringsplichtige inrichtingen

Geluidzoneringsplichtige inrichtingen zijn slechts toegestaan binnen de gezoneerde (industrie)terreinen binnen onze gemeente. De terreinen Twentekanaal (voor een gedeelte gelegen in de gemeente Enschede, het overgrote deel ligt in de gemeente Hengelo), Marssteden, De Groote Plooy, Usseler Es, Havengebied/Usselerhalte en Euregio Bedrijvenpark zijn als zodanig aangewezen. Op de verbeelding zijn deze terreinen weergegeven.

Dit bestemmingsplan brengt daarin geen verandering. Met dit bestemmingsplan worden slechts omissies en onduidelijkheden in de geldende bestemmingsplannen hersteld.

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

Op grond van artikel 3.1.6 van het Bro wordt in het kader van de voorbereiding van een bestemmingsplan nagegaan of dat plan uitvoerbaar is. In dat kader moet elk bestemmingsplan worden getoetst aan een aantal omgevingsaspecten. Het vaststellen van een bestemmingsplan kan namelijk gevolgen hebben voor de belangen van natuur en milieu en voor de waterhuishouding. In dit hoofdstuk wordt de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" getoetst aan de belangen van milieu, natuur en waterhuishouding.

4.1 Milieu

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de milieuaspecten geluid en externe veiligheid. Daarnaast wordt in deze paragraaf verslag gedaan van de uitkomsten van de bedrijven- en milieu-inventarisatie en de toepassing van milieuzonering.

4.1.1 Geluid

In artikel 3.3.1 van het Bro is bepaald dat in een bestemmingsplan moet worden aangegeven waar geluidgevoelige gebouwen en terreinen zijn gesitueerd ten opzichte van wegen, spoorwegen en industrieterreinen met een onderzoekszone als bedoeld in de Wet geluidhinder (Wgh). Wanneer het bestemmingsplan binnen deze onderzoekszones de realisatie van nieuwe geluidgevoelige gebouwen of terreinen mogelijk maakt, moet door middel van een akoestisch onderzoek worden nagegaan of de geluidsbelasting binnen de wettelijke normen blijft. De geluidsbelasting mag de in de Wgh genoemde grenswaarden niet overschrijden. Daarbij moet ook de doeltreffendheid worden onderzocht van de in aanmerking komende maatregelen ter voorkoming van in de toekomst optredende geluidsbelasting van de geluidgevoelige gebouwen en terreinen.

Wegverkeerslawaai, railverkeerslawaai en industrielawaai

Het parapluplan voorziet niet in de realisatie van geluidgevoelige gebouwen of terreinen en zorgt niet voor een verruiming van de vestigingsmogelijkheden voor geluidzoneringsplichtige inrichtingen ten opzichte van de huidige situatie. De zng. 'grote lawaaimakers' zijn uitsluitend toegestaan op gezoneerde industrieterreinen en worden in alle andere gebieden uitgesloten. Een nadere beschouwing is om die reden niet nodig.

Conclusie geluid

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat het aspect geluid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.1.2 Externe veiligheid

Bij externe veiligheid gaat het om het beheersen van de veiligheid van personen in de omgeving van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Ook de risico's die zijn verbonden aan het gebruik van luchthavens vallen onder externe veiligheid. De risico's waar burgers aan worden blootgesteld door de aanwezigheid van risicovolle inrichtingen of transportroutes van gevaarlijke stoffen in hun leefomgeving dienen tot een aanvaardbaar minimum te worden beperkt. Daarom heeft de overheid regels opgesteld voor inrichtingen, buisleidingen en transportroutes van gevaarlijke stoffen die onaanvaardbaar grote risico's opleveren voor personen die zich bevinden in woningen, scholen en bejaardencentra etc. die in de directe omgeving hiervan liggen. Kort samengevat heeft dit tot gevolg dat er veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden tussen risicovolle activiteiten en kwetsbare objecten zoals woningen en dergelijke.

Bij externe veiligheid wordt onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico mag in principe nergens groter zijn dan een kans van 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}).

Het groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. De contour is daarom niet bepalend, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen een bepaalde afstand (effectafstand) van een risicovolle activiteit ophoudt. Voor het groepsrisico geldt dat de actuele hoogte van het groepsrisico en de bijdrage aan het groepsrisico van ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord moeten worden.

De wet- en regelgeving met betrekking tot externe veiligheid kan grofweg in twee categorieën worden ingedeeld: regelgeving met betrekking tot risicovolle activiteiten bij inrichtingen en regelgeving met betrekking tot het transport van gevaarlijke stoffen.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en het Besluit Risico's Zware Ongevallen (BRZO) zijn het wettelijk kader voor risicovolle activiteiten bij inrichtingen. Binnen het plangebied, betreffende het gehele grondgebied van Enschede, zijn 20 BEVI-inrichtingen aanwezig, waarvan er 3 BRZO-bedrijf en 7 LPG-tankstations zijn.

Het bestemmingsplan sluit de vestiging van nieuwe risicovolle inrichtingen uit. De bestaande risicovolle inrichtingen zijn en blijven toegestaan op grond van de geldende bestemmingsplannen. Ook uitbreiding van een dergelijke inrichting is toegestaan als dit past binnen het geldende bestemmingsplan. Er worden geen kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten mogelijk gemaakt middels dit bestemmingsplan. Het transport van gevaarlijke stoffen door buisleidingen, over de weg, het spoor en het water behoeft dan ook geen nadere bespreking.

Beleidsvisie externe veiligheid 2014

In 2007 is het externe veiligheidsbeleid vastgesteld. Dit beleid wordt geactualiseerd middels de in voorbereiding zijnde beleidsvisie/structuurvisie Externe veiligheid 2014. De gemeente Enschede wil haar burgers een veilige leefomgeving bieden. In die zin draagt de gemeente een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om externe veiligheid. Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving.

In de beleidsvisie/structuurvisie wordt ingegaan op de verschillende onderwerpen die betrekking hebben op externe veiligheid, waaronder risicovolle inrichtingen. Ten opzichte van de beleidsvisie van 2007 zijn de volgende punten gewijzigd:

1. het nieuwe landelijke Besluit externe veiligheid buisleidingen (dat aangeeft hoe lagere overheden moeten omgaan met externe veiligheid rond bijvoorbeeld grote gasleidingen) is in de geactualiseerde beleidsvisie/ structuurvisie verwerkt;

2. in de geactualiseerde beleidsvisie/ structuurvisie is de laatste stand van zaken met betrekking tot de uitgevoerde saneringen aangegeven;

3. in de geactualiseerde beleidsvisie/ structuurvisie is het beleid ten aanzien van vuurwerkopslagen en verkooppunten van vuurwerk vastgelegd.

De beleidsmatige uitgangspunten van dit bestemmingsplan voor wat betreft de vuurwerkopslag zullen tevens onderdeel uit gaan maken van de nieuwe beleidsvisie/structuurvisie Externe veiligheid.

De onderdelen van de beleidsvisie Externe veiligheid 2014 die zijn aan te merken als aspecten van het gemeentelijk ruimtelijk beleid (vuurwerkopslag en risicovolle inrichtingen), worden als structuurvisie in de zin van artikel 2.1 van de Wet ruimtelijke ordening vastgesteld.

Vuurwerk

Vuurwerk valt formeel niet onder de kaders van externe veiligheid, zolang er niet meer dan 50.000 kg kruitgewicht wordt opgeslagen. Binnen Enschede zijn geen bedrijven gevestigd die meer dan 50.000 kg opslag hebben. Echter, vuurwerkbeleid en regels rondom externe veiligheid zijn in de beleving van mensen niet te scheiden. De vuurwerkramp die op 13 mei 2000 plaatsvond, maakt dan ook dat de reikwijdte van het externe veiligheidsbeleid in Enschede ook vuurwerkbedrijven en het afsteken van vuurwerk door particulieren omvat.

Met de geactualiseerde beleidsvisie/structuurvisie heeft de gemeente Enschede de landelijke ontwikkelingen op het gebied van externe veiligheid weer volledig geïntegreerd in het lokale beleidskader.

De uitgangspunten van het herziene externe veiligheidsbeleid ten aanzien van risicovolle inrichtingen en bedrijfsmatige activiteiten met vuurwerk zijn nader vertaald in dit bestemmingsplan. Voor een verdere uiteenzetting van de uitgangspunten verwijzen wij naar paragraaf 3.1. van deze toelichting.

In onderstaande tabel is te zien dat beide groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk geen knelpunten opleveren voor het plaatsgebonden risico en groepsrisico.

Vuurwerkbedrijven	**PR**	**GR**	**Aard inrichting**
	Knelpunt	Overschr. OW	
Dream Fireworks B.V., Lenteweg 16	Nee	Nee	Vuurwerk > 10 ton
Van der Wurp B.V., Marssteden 216	Nee	Nee	Vuurwerk > 10 ton

Bron: beleidsvisie externe veiligheid gemeente Enschede

Conclusie externe veiligheid

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de externe veiligheid geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.1.3 Milieuhinder van bedrijven en inrichtingen

Het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" maakt nieuwvestiging van detailhandel in consumentenvuurwerk op gronden met een detailhandelsbestemming mogelijk. Nieuwvestiging van een groothandel in consumentenvuurwerk wordt niet toegestaan. Ten aanzien van risicovolle en geluidzoneringsplichtige inrichtingen zorgt dit plan niet voor een verruiming van de vestigingsmogelijkheden ten opzichte van de geldende bestemmingsplannen.

Gebiedsgericht geluidbeleid

Het BARIM (Activiteitenbesluit) maakt het mogelijk om gebiedsgericht geluidbeleid voor inrichtingen als bedoeld in de Wet milieubeheer vast te stellen. De gemeente Enschede heeft van deze mogelijkheid gebruik gemaakt bij de vaststelling van de Geluidnota Enschede (2009-2012). Dit beleid is vastgesteld in april 2009 en in april 2011 op onderdelen gewijzigd en voor onbepaalde tijd verlengd. Het beleid geldt alleen voor nieuwe inrichtingen. Bij het beleid hoort een gebiedstypenkaart waarop per te onderscheiden gebied, meestal een wijk of buurt, richtwaarden zijn vastgelegd. Hierdoor is de geluidruimte voor inrichtingen direct duidelijk.

Dit bestemmingsplan zorgt niet voor meer/extra mogelijkheden ten opzichte van de mogelijkheden die de geldende bestemmingsplannen bieden voor geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

Conclusie milieuhinder bedrijven en inrichtingen

Op basis van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er uit oogpunt van milieuhinder van bedrijven en voorzieningen geen belemmering is voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Hoofdstuk 5 Juridische planopzet

5.1 Algemeen

Type bestemmingsplan

De Wro en het Bro maken het mogelijk een bestemmingsplan op verschillende manieren vorm te geven. Grofweg kan gekozen worden uit de volgende planvormen:

a. een traditioneel gedetailleerd bestemmingsplan. Een dergelijk plan legt het beoogde gebruik van gronden en opstallen en de bebouwingsmogelijkheden van de in het plan opgenomen gronden gedetailleerd vast. De methodiek wordt wel ingezet om bestaande situaties te conserveren, maar wordt ook gebruikt om beoogde nieuwe ontwikkelingen nauwgezet te sturen;
b. een globaal bestemmingsplan dat nader moet worden uitgewerkt. In een dergelijk bestemmingsplan worden een of meerdere bestemmingen opgenomen, die later moeten worden uitgewerkt. Wordt veelal toegepast in gevallen waar de ontwikkeling van een gebied op hoofdlijnen bekend is, maar waar de concrete invulling nog moet volgen;
c. Een globaal eindplan. In deze planvorm wordt het ruimtelijk en functioneel streefbeeld in globale zin vastgelegd;
d. Een mix van bovenstaande planvormen afhankelijk van de specifieke problemen.

Naast dit onderscheid, dat is gebaseerd op de techniek van bestemmen, wordt verschil gemaakt tussen ontwikkelingsgerichte en beheergerichte bestemmingsplannen. Bij de keuze voor een bepaalde systematiek van bestemmingsregeling speelt een rol wat met het plan wordt beoogd: beheren of ontwikkelen. Daarnaast speelt een rol of er in een gebied sprake is van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Met het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" is gekozen voor een zgn. 'paraplubestemmingsplan'. Een dergelijk plan houdt in dat dit als een overkoepelend plan over de geldende bestemmingsplannen binnen de gemeente Enschede heen wordt gelegd. Het betreft een gedeeltelijke herziening van de geldende bestemmingsplannen. De regels in het 'paraplubestemmingsplan' zijn aanvullend van toepassing op alle geldende bestemmingsplannen.

Wijze van bestemmen

In paragraaf 5.3 van deze plantoelichting wordt nader inhoudelijk ingegaan op de wijze van bestemmen waarvoor in het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)" is gekozen.

5.2 Indeling planregels

Het juridisch bindend gedeelte van het bestemmingsplan bestaat uit de regels en de bijbehorende verbeelding waarop de diverse bestemmingen zijn aangegeven. De regels en de verbeelding dienen in samenhang te worden bekeken.

De regels zijn in zijn algemeenheid onderverdeeld in vier hoofdstukken:

a. Hoofdstuk 1 - Inleidende regels;
b. Hoofdstuk 2 - Bestemmingsregels;
c. Hoofdstuk 3 - Algemene regels;
d. Hoofdstuk 4 - Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat inleidende regels. Deze regels gelden voor het gehele plangebied van het bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)”. In artikel 1 (Begrippen) zijn definities van de in de regels gebruikte begrippen opgenomen. Hiermee wordt een eenduidige interpretatie van de begrippen vastgelegd.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Hoofdstuk 2 geeft een omschrijving - de juridische vertaling - van de verschillende in het plangebied voorkomende en op de verbeelding opgenomen bestemmingen.

Dit paraplubestemmingsplan kent geen afzonderlijke bestemmingen en bevat uitsluitend regels die betrekking hebben op het gebruik van gronden en bouwwerken. Die specifieke regels zijn gekoppeld aan de gebiedsaanduidingen, zoals die op de verbeelding zijn opgenomen. In dit parapluplan ontbreken derhalve bestemmingsregels.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Hoofdstuk 3 bevat de algemene regels, bestaande uit de anti-dubbeltelbepaling en de algemene aanduidingsregels met betrekking tot vuurwerk, risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen. Deze regels zijn gekoppeld aan de gebiedsaanduidingen, zoals die op de verbeelding zijn opgenomen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

In hoofdstuk 4 zijn regels opgenomen met betrekking tot het overgangsrecht voor het gebruik van gronden en bouwwerken. Het opnemen van deze regels is op grond van het Besluit ruimtelijke ordening verplicht. Deze artikelen bevatten regels die als del hebben de rechtstoestand tijdens de overgang naar een nieuw bestemmingsplan vast te leggen. De slotregel geeft de naam van het bestemmingsplan aan.

5.3 Beschrijving van het plan

Voor de gronden begrepen in dit bestemmingsplan zijn specifieke regels opgenomen omtrent vuurwerk, risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen. Er zijn binnen de algemene aanduidingsregels alleen regels opgenomen ten behoeve van het gebruik van gronden en bouwwerken. De bouwmogelijkheden, zoals opgenomen in de geldende bestemmingsplannen, (bijlage 1 van de regels) blijven onverminderd van kracht.

Vuurwerk (artikel 3.1)

In artikel 3.1 is een algemene verbodsbepaling opgenomen om de in dit plan begrepen gronden en de daarop voorkomende bouwwerken te gebruiken, in gebruik te geven of te laten gebruiken voor opslag, groothandel, verwerking en/of vervaardiging van vuurwerk ter plaatse van de aanduiding 'overige zone-vuurwerk uitgesloten'.

Het verbod is niet van toepassing op reeds bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk op de locatie en voor de hoeveelheid opslag in consumentenvuurwerk, zoals dit vermeld is in bijlage 2.

Op gronden, waar volgens het geldende bestemmingsplan detailhandel is toegestaan, is tevens verkoop met opslag van consumentenvuurwerk tot maximaal 10.000 kg toegestaan, mits voldaan wordt aan de minimale veiligheidsafstanden tot (geprojecteerde) kwetsbare objecten die genoemd zijn in het Vuurwerkbesluit.

In de geldende bestemmingsplannen is in bepaalde gevallen het onderwerp 'vuurwerk' specifiek geregeld. Deze regels worden in acht genomen in dit plan. Daar waar in de geldende bestemmingsplannen elke vorm van bedrijvigheid ten aanzien van vuurwerk is uitgesloten, wordt dit evenmin mogelijk gemaakt in dit plan. Ook geldt een aantal bestemmingsplannen, waarin een dermate specifieke (bedrijfs)bestemmingsregeling is opgenomen dat een bedrijf in vuurwerk niet mogelijk is gemaakt.

Risicovolle inrichtingen (artikel 3.2)

In de algemene aanduidingsregels zijn regels opgenomen ten aanzien van risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

In artikel 3.2 is bepaald dat het, al dan niet in afwijking van de bestemmingsplannen zoals genoemd in bijlage

1 (lijst geldende bestemmingsplannen), verboden is om een risicovolle inrichting te vestigen ter plaatse van de aanduiding 'overige zone-risicovolle inrichtingen uitgesloten'. Lid b geeft aan dat het gestelde verbod niet van toepassing is op bestaande risicovolle inrichtingen. Deze inrichtingen blijven toegestaan. Ook uitbreidingen die passen binnen het geldende bestemmingsplan zijn toegestaan.

Geluidzoneringsplichtige inrichtingen (artikel 3.3)

In artikel 3.3 zijn de regels met betrekking tot geluidzoneringsplichtige inrichtingen opgenomen. De regels geven aan dat het is toegestaan om een geluidzoneringsplichtige inrichting te vestigen op percelen die daarvoor zijn aangeduid door middel van de aanduiding 'overige zone-gezoneerd industrieterrein'. Met het bepaalde onder lid b wordt aangegeven dat bestaande geluidzoneringsplichtige inrichtingen die op grond van het geldende recht aanwezig zijn, toegestaan blijven.

5.4 Handhaving

Bestemmingsplannen zijn bindend voor iedereen: burgers, ondernemers en de overheid zelf. Het is een juridisch kader voor burgers en ondernemers waaruit kan worden afgeleid wat de eigen bouw- en gebruiksmogelijkheden zijn, maar ook wat de planologische mogelijkheden in juridische zin zijn op percelen in de directe omgeving. Aan de andere kant kan de gemeentelijke overheid naleving van bestemmingsplannen afdwingen als er sprake is van gebruik en/of bebouwing die niet in het bestemmingsplan passen.

In het kader van de bedrijven- en milieu inventarisatie is voorafgaand aan het in procedure brengen van het bestemmingsplan onderzocht in hoeverre de functies die in het plangebied voorkomen in overeenstemming zijn met het geldende bestemmingsplan en bij geconstateerde afwijkingen eventueel gelegaliseerd kunnen worden.

Ten aanzien van de bestaande groothandels- en detailhandelsbedrijven in consumentenvuurwerk is er geen overtreding van de bestaande bestemmingsplannen geconstateerd. Hetzelfde geldt voor risicovolle inrichtingen en geluidzoneringsplichtige inrichtingen.

Hoofdstuk 6 Economische uitvoerbaarheid

In verband met het feit dat de gemeente binnen het plangebied geen ontwikkelingen met financiële consequenties initieert, is bij dit plan geen exploitatieopzet gevoegd. Gelet op het bovenstaande kan worden gesteld dat de economische uitvoerbaarheid van het voorliggende bestemmingsplan voldoende is aangetoond.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Bestemmingsplannen
Programma Stedelijke Ontwikkeling
Gemeente Enschede

© November 2014, gemeente Enschede

enschede.nl

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Beleidsvisie Externe Veiligheid 2014		
Portefeuillehouder	Agendaletter C (Hans van Agteren)		
Programma	*LO*	Aangeboden aan Raad	18 november 2014
Stuknummer **(invulling door Griffie)**		Corsanummer	1400290703

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. de beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 vast te stellen;
2. de onderdelen vuurwerkopslag en risicovolle bedrijven uit de beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 als structuurvisie vast te stellen en te voldoen aan de digitale verplichting (NL.IMRO.0153.SV00008-0003);

Inleiding
Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door de opslag, de productie, het gebruik en het vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving. De beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 is een actualisering van de beleidsvisie uit 2007. Deze actualisering is noodzakelijk omdat het beleid op het gebied van externe veiligheid op een aantal punten is ingehaald door landelijke ontwikkelingen. Verder is in de geactualiseerde beleidsvisie het beleid voor opslagplaatsen en verkooppunten van consumentenvuurwerk vastgelegd. In deze beleidsvisie is vastgelegd wat in Enschede nog als toelaatbaar risico wordt beschouwd en hoe we ongewenste situaties tegengaan. Tenslotte zijn de verschillende (in Enschede aanwezige) risicobronnen beschreven en op kaart weergegeven en is de stand van zaken met betrekking tot sanering van veiligheidsrisico's weergegeven. Met het vaststellen van de beleidsvisie beschikt Enschede weer over een volledig en actueel extern veiligheidsbeleid.

Beoogd resultaat
Enschede wil een veilige gemeente zijn om te wonen, te werken en te recreëren ("coalitieakkoord 2014-2018"). Met deze beleidsvisie externe veiligheid beschikt Enschede we weer over een volledig en geactualiseerd beleid ten aanzien van externe veiligheid en geven we aan welke resultaten we hebben bereikt bij het veiliger maken van Enschede.
Omdat we tegelijkertijd het bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones" vaststellen, heeft Enschede het externe veiligheidsbeleid voor het onderdeel vuurwerk tegelijkertijd geëffectueerd.

Argumenten
1.1 De beleidsvisie zorgt voor een actueel beleid voor externe veiligheid in Enschede
Met het vaststellen van de beleidsvisie beschikken we weer over een volledig en actueel beleid op het gebied van externe veiligheid.

1.2 De beleidsvisie bevat nieuw gemeentelijk beleid voor vuurwerk
Naar aanleiding van een aanvraag voor uitbreiding van een vuurwerkopslagplaats op het Euregio bedrijventerrein (en de maatschappelijke onrust die daarna ontstond) is besloten om nieuw beleid vast te stellen voor opslagplaatsen en verkooppunten van consumentenvuurwerk. Vanwege de bijzondere situatie als gevolg van de vuurwerkramp in Enschede in 2000, is het gemeentelijk beleid ten aanzien van vuurwerk strenger dan de landelijke regelgeving (opgenomen in het Vuurwerkbesluit). De (twee) bestaande grootschalige vuurwerkopslagen (gelegen op bedrijventerreinen) kunnen op basis van dit beleid niet verder uitbreiden en het aantal verkooppunten voor consumentenvuurwerk kan worden uitgebreid (binnen de detailhandelsbestemming). Het vuurwerkbeleid probeert een evenwicht te vinden tussen de belangen van de inwoners en de belangen van onze (vuurwerk)ondernemers. Het in de beleidsvisie opgenomen vuurwerkbeleid wordt geëffectueerd door de beleidsvisie op dit onderdeel als een structuurvisie vast te stellen: verder wordt tegelijk met dit beleid het bestemmingsplan "bedrijven met milieuzones" ter vaststelling aan de Raad aangeboden.

LO-Strategie & Beleid LO-. J.G. van der Steege Telefoon: (053) 481 87 57

Kanttekeningen
1. Tegen het vuurwerkbeleid zoals dat in de beleidsvisie is opgenomen kan maatschappelijke weerstand ontstaan.
Ondanks het feit dat het nieuwe vuurwerkbeleid strenger is dan de landelijke regels (uit het Vuurwerkbesluit) kan er maatschappelijke weerstand ontstaan. Dit is begrijpelijk gezien de geschiedenis van Enschede. Alle inrichtingen waar consumentenvuurwerk wordt opgeslagen en/of verkocht moeten echter sowieso ook voldoen aan het landelijke Vuurwerkbesluit (dat is opgesteld en van kracht is geworden na de vuurwerkramp van Enschede). De meeste van deze verkooppunten slaan slechts enkele dagen per jaar consumentenvuurwerk op. Bij de twee aanwezig grootschalige opslagen (op De Marssteden en het Euregio-bedrijventerrein) ligt het vuurwerk vaak langere tijd opgeslagen.
Tenslotte worden de verkooppunten voor consumentenvuurwerk jaarlijks goed gecontroleerd.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
De beleidsvisie draagt bij aan een veilig Enschede. Veiligheid draagt bij aan duurzaamheid, omdat materialen hierdoor langer in circulatie blijven en niet (ten gevolge van bijvoorbeeld ontploffingen of brand) in het afvalstadium geraken.

Kosten, opbrengsten, dekking
Door het vaststellen van de geactualiseerde beleidsvisie blijft Enschede in aanmerking komen voor de provinciale bijdrage (van €90.000,-) uit het Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel. Deze bijdrage wordt gebruikt om de kosten van uitvoering van het beleid te dekken.

Communicatie
De geactualiseerde beleidsvisie heeft ter inzage gelegen van 18 september tot en met 29 oktober 2014. In deze periode is een inloopavond georganiseerd voor het bestemmingsplan “Bedrijven met milieuzones (vuurwerk, risicovol, geluid)”, waarin het beleid t.a.v. vuurwerk wordt geëffectueerd en dat tegelijk met deze beleidsvisie wordt vastgesteld. Op het beleid zijn geen zienswijzen ingediend. Op het bestemmingsplan zijn twee zienswijzen ingediend: één in verband met de geluidszone bij Twence en één (van Dorpsraad Lonneker) waarin wordt ingestemd met het beleid ten aanzien van vuurwerk. Beide zienswijzen zijn in het kader van het bestemmingsplan beantwoord.

Vervolg
Als het besluit is genomen, dan wordt het beleid externe veiligheid van kracht. Het beleid wordt vanaf dat moment gebruikt voor het maken van bestemmingsplannen en voor het verlenen van omgevingsvergunningen aan bedrijven.

Bijlagen
1. Beleidsvisie Externe Veiligheid 2014

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 18 november 2014

1. de beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 vast te stellen.
2. de onderdelen vuurwerkopslag en risicovolle bedrijven uit de beleidsvisie Externe Veiligheid 2014 als structuurvisie vast te stellen en te voldoen aan de digitale verplichting (NL.IMRO.0153.SV00008-0003);

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Beleidsvisie
Externe veiligheid

Gemeente Enschede
2014

Verantwoordelijk wethouder: J. van Agteren, wethouder Milieu, recreatie, toerisme en verkeer
Ambtelijk opdrachtgever: D.T. de Vos Koelink, directeur LO
Auteur: LO, Wettelijke Taken en Projecten, Afdeling Strategie & Beleid.

Samenvatting

De gemeente Enschede wil haar burgers een veilige leefomgeving bieden. In die zin draagt de gemeente een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om externe veiligheid. Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving.
In deze notitie zijn de beleidsuitspraken dikgedrukt weergegeven.

Deze nota is bedoeld als een actualisering van de gemeentelijke Beleidsvisie externe veiligheid 2007 die is vastgesteld op 18 juni 2007.
Met het vaststellen van deze nota wordt bevestigd dat het landelijke beleid, net als in de Beleidsvisie 2007, voor Enschede leidend is. Alleen voor wat betreft vuurwerk gaat het beleid van Enschede beleid verder dan de landelijke regelgeving.

Om die verantwoordelijkheid in te vullen heeft de gemeente Enschede al sinds 2000 een gemeentelijk externe veiligheidsbeleid. Het huidige beleid stamt uit 2007. Omdat landelijke ontwikkelingen dit beleid inmiddels op een aantal aspecten ingehaald hebben, is deze geactualiseerde beleidsvisie Externe veiligheid opgesteld. Verder is actualisering van de beleidsvisie uit 2007 noodzakelijk om in aanmerking te komen voor de provinciale MEVO II subsidie (van €90.000,- per jaar, van 2011-2014). Deze gelden worden ingezet om externe veiligheid een volwaardige plaats in de gemeentelijke organisatie te blijven geven.

Ten opzichte van de beleidsvisie uit 2007 zijn de volgende zaken gewijzigd:
- alle saneringsdoelstellingen zijn behaald (alle knelpunten zijn gesaneerd);
- de gevolgen van het Besluit externe veiligheid buisleidingen (per 01/01/11) is in de geactualiseerde visie geïntegreerd;
- de visie uit 2007 is aangevuld met het beleid ten aanzien van vuurwerk.

Met de geactualiseerde beleidsvisie heeft de gemeente Enschede de landelijke ontwikkelingen op het gebied van externe veiligheid weer volledig geïntegreerd in het lokale beleidskader.

Zowel stationaire bronnen (bijvoorbeeld bedrijven waar gevaarlijke stoffen zijn opgeslagen) als niet stationaire bronnen (het vervoer van gevaarlijke stoffen) zorgen voor risico's. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen plaatsgebonden risico, groepsrisico en effectbenadering. Deze beleidsvisie geeft aan hoe Enschede omgaat met deze 3 beoordelingsaspecten (plaatsgebonden risico, groepsrisico en effectbenadering) van externe veiligheid.

Plaatsgebonden risico
Het plaatsgebonden risico geeft (voor omwonenden) de kans aan om te overlijden aan een ongeluk met een gevaarlijke stof. Op grond van het landelijk beleid mag deze kans niet groter zijn dan één op de miljoen (grenswaarde is 10^{-6}) voor kwetsbare objecten: een omwonende van bijvoorbeeld een risicovol bedrijf mag dus maar maximaal eens per 1 miljoen jaar komen te overlijden na een ongeval in het bedrijf. Het plaatsgebonden risico kan aangegeven worden met een contour rond het bedrijf (of, bij niet stationaire bronnen, met bijvoorbeeld een contour (lijn) langs een weg). Binnen die contour is de kans op overlijden groter dan 10^{-6}, daarbuiten kleiner dan 10^{-6}.

Het beleid van de gemeente Enschede is (net als in de EV visie 2007) dat geen overschrijding van de grenswaarde voor kwetsbare objecten voor het plaatsgebonden risico is toegestaan. Overschrijding van de richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten (vaak op bedrijventerreinen) is, onder voorwaarden en goed gemotiveerd, wel toegestaan.

Concreet betekent dit dat Enschede geen nieuwbouw van woningen toestaat binnen een plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} (van een stationaire of niet-stationaire bron). De bouw van beperkt kwetsbare objecten binnen deze 10^{-6} contour is onder voorwaarden wel mogelijk. Hoofdstuk 8 gaat in op de huidige situatie van risicovolle bedrijvigheid binnen de gemeente Enschede.

Groepsrisico
Het groepsrisico geeft aan wat de kans is op het overlijden van een groep personen ten gevolge van een ongeval bij een bedrijf of andere risicobron. Het groepsrisico is gekoppeld aan de daadwerkelijk aanwezige personendichtheid binnen het invloedsgebied waar een ongeval met gevaarlijke stoffen kan plaatsvinden. Op basis van het landelijke beleid is de toetsingswaarde voor het groepsrisico een oriëntatiewaarde waar het bevoegd gezag (voor de meeste milieuvergunningen en bestemmingsplannen is dat de Gemeente Enschede) gemotiveerd van mag afwijken. Deze oriëntatiewaarde wordt uitgedrukt in het aantal personen

dat maximaal aanwezig mag zijn binnen het invloedsgebied van een risicobron. In ruimtelijke plannen moet het groepsrisico worden verantwoord: er moet dan worden beargumenteerd hoe ervoor wordt gezorgd dat het aantal personen binnen het invloedgebied onder de oriëntatiewaarde blijft. In de beleidsvisie geeft Enschede aan hoe zij het groepsrisico verantwoordt en hoe zij omgaat met de (landelijk vastgestelde) oriëntatiewaarde. Landelijk beleid is dat voor elke situatie een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico nodig is. Enschede wijkt hiervan af door in kleinschalige gevallen te kiezen voor een beperktere standaardverantwoording.

Het beleid van de gemeente Enschede is er (net als in de EV-visie 2007) op gericht geen nieuwe situaties te laten ontstaan waarbij de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico (OW) wordt overschreden. Dit betekent dat (nieuw)bouwplannen niet mogelijk zijn wanneer hierdoor meer personen per hectare binnen het invloedsgebied aanwezig zijn dan volgens de oriëntatiewaarde zijn toegestaan.
Voor bestaande situaties waar de OW al wordt overschreden geldt, dat gestreefd wordt naar een situatie waarbij de OW niet wordt overschreden. Dit betekent dat per situatie moet worden bekeken wat de (on)mogelijkheden zijn.

Het beleid van de gemeente Enschede is dat Enschede (net als in de EV visie 2007) een standaard verantwoording gebruikt zolang het aantal personen binnen het invloedsgebied onder de 25% van de oriëntatiewaarde (=het maximaal aantal toelaatbare personen) blijft.

Naast stationaire bronnen (bijvoorbeeld bedrijven) zijn er ook niet-stationaire bronnen (vervoer van gevaarlijke stoffen) met een mogelijke risicocontour. In de beleidsvisie Externe veiligheid zijn alle bestaande risicobronnen binnen de gemeente Enschede in kaart gebracht. De risicobronnen zijn opgedeeld in: risicobronnen langs wegen, spoor, water en buisleidingen.
Voor buisleidingen is het wettelijke kader ten opzichte van de vorige beleidsvisie gewijzigd. Het kader is vastgelegd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb). Dit besluit sluit – voor wat betreft externe veiligheid - aan bij de eerdere regelgeving rondom inrichtingen (bedrijven) en transport.

Enschede handelt overeenkomstig het Bevb met als verbijzondering de werkwijze zoals die ook voor het groepsrisico geldt bij kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen (zie hierboven). Ook hier wordt dus als uitgangspunt genomen dat bij plannen waarbij het aantal personen maximaal 25% van de oriëntatiewaarde is, er geen uitvoerige verantwoording met betrekking tot het groepsrisico plaatsvindt: er wordt dan volstaan met een standaard verantwoording.

Omdat vuurwerk(bedrijven) en externe veiligheid in de beleving van burgers niet te scheiden zijn, is dit onderwerp ook meegenomen in de beleidsvisie. Formeel vallen vuurwerkbedrijven buiten de kaders van externe veiligheid (zij vallen namelijk onder het Vuurwerkbesluit). **Enschede conformeert zich aan het Vuurwerkbesluit.** Sinds de vuurwerkramp in 2000 heerst er onder de inwoners van Enschede min of meer een blijvende maatschappelijke onrust rondom vuurwerk. Daarom heeft Enschede beleid geformuleerd dat strenger is dan het landelijke vuurwerkbesluit. **Enschede hanteert als uitgangpunt dat nieuwe vestiging van bedrijven met grootschalige opslag van (professioneel en/of consumenten) vuurwerk onaanvaardbaar wordt geacht. Bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk worden gerespecteerd. Nieuwe vestiging van verkooppunten met een opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg is mogelijk binnen de detailhandelsbestemming.**

Voor wat betreft de mogelijke bodemdaling ten gevolge van zoutcavernes conformeert Enschede zich aan het landelijke beleid. Dit aspect wordt (als eventuele risicobron) eveneens kort beschreven in deze beleidsvisie: **voor het gebied waar kans bestaat op bodemdaling wordt in Enschede het (in samenwerking met diverse instanties opgestelde) bodemdalingsprotocol gevolgd**. Ook aan de luchthaven Twente is aandacht besteed als object dat EV-contouren kent. Enschede volgt daarbij het luchthavenbesluit, wat o.a. betekent dat geen kwetsbare objecten zoals woningen gerealiseerd kunnen worden binnen de 10^{-5} contour van de luchthaven. Bij het niet doorgaan van (de doorontwikkeling van) de luchthaven vervallen deze EV-contouren vanzelfsprekend.

Tenslotte is er landelijk steeds meer te doen over (proefboringen) naar schaliegas. Enschede volgt de ontwikkelingen nauwgezet. Op grond van de huidige inzichten in de risico's en gevolgen van schaliegas, is Enschede er volstrekt niet van overtuigd dat er op redelijke termijn voldoende waarborgen zijn dat de winning veilig voor mens en milieu en met respect voor de fysieke omgeving kan plaatsvinden. Enschede heeft derhalve de minister verzocht uitgesloten te worden van eventuele (proef)boringen op haar grondgebied.

Consequenties van het beleid voor burgers/ondernemers etc.
Het nieuwe beleid van Enschede zoals verwoord in deze notitie, is niet gewijzigd ten opzichte van het eerdere beleid (zoals opgenomen in de beleidsvisie EV 2007, vastgesteld in 2007). Een uitzondering hierop vormt het beleid ten aanzien van vuurwerk.
Het nieuwe beleid heeft geen rechtstreekse gevolgen voor burgers en ondernemers.
Daarom is het alleen mogelijk om een zienswijze in te dienen tegen de manier waarop Enschede haar beleidsvrijheid invult (bijv. ten aanzien van het omgaan met vuurwerk). Het beleid wordt gebruikt bij het verlenen van vergunningen, het maken van bestemmingsplannen etc. Tegen deze besluiten zijn ook zienswijzen mogelijk. Het nieuwe beleid ten aanzien van vuurwerk is uitgewerkt in een paraplubestemmingsplan. Dit paraplubestemmingsplan is tegelijk met deze beleidsvisie als ontwerp ter visie gelegd. Eventuele zienswijzen tegen het onderdeel vuurwerk in de beleidsvisie en het onderdeel vuurwerk in het paraplubestemmingsplan zullen gecoördineerd worden behandeld.

Communicatie
Naast de hiervoor genoemde aspecten met betrekking tot externe veiligheid is ook communicatie erg belangrijk. Door het onderwerp externe veiligheid op te nemen in het traject Wijkveiligheid Enschede (WENS) is er blijvende aandacht voor externe veiligheid en kan in de risicocommunicatie richting burgers een koppeling worden gelegd met andere aspecten van veiligheid als sociale- en verkeersveiligheid. Hierdoor is externe veiligheid ingebed in de programmalijn Veiligheid (conform de wens van de gemeenteraad).

Deze beleidsvisie wordt afgesloten met een plan van aanpak waarin de toekomstige concrete activiteiten worden beschreven. Daarnaast zijn de verwachte consequenties van de ontwikkeling van de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) opgenomen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 5
1. Inleiding 6
2. Ambitie en afbakening 8
3. Beoordelingsaspecten 9
3.1 Plaatsgebonden risico 9
3.2 Groepsrisico 9
3.2.1 Toelichting verantwoording groepsrisico 10
3.2.2 Zelfredzaamheid 10
3.2.3 Enschedese verantwoording groepsrisico 11
3.2.4 Resumé plaatsgebonden risico en groepsrisico 12
3.3 Effectbenadering 12
4. Wettelijk kader vervoer gevaarlijke stoffen 13
4.1 Modaliteit wegen 13
4.2 Modaliteit spoor 13
4.3 Modaliteit water 14
4.4 Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen 14
4.5 Modaliteit buisleidingen 14
4.6 Enschede 15
5. Risicobronnen buiten het kader van externe veiligheid 16
5.1 Vuurwerkbedrijven en het afsteken van vuurwerk 16
5.1.1 Vuurwerkbedrijven 16
5.1.2 Afsteken van vuurwerk 17
5.2 Zoutcavernes 17
5.3 Luchthaven Twente 17
5.4 Schaliegas 18
6. Communicatie 19
7. Bestuurlijke en financiële verantwoording 20
7.1 Financiële verantwoording 20
8. Risicobronnen in Enschede 21
8.1 Bestaande Risicobronnen 21
8.1.1 Uitgevoerde saneringen risicobronnen 21
8.1.2 Risicobedrijven in Enschede 21
8.1.3 Inspectieprogramma Brzo 22
8.2 Niet-stationaire bronnen 23
8.2.1 Routering gevaarlijke stoffen: modaliteit wegen 23
8.2.2 Routering gevaarlijke stoffen: modaliteit buisleidingen 23
8.3 Nieuwe situaties 24
8.3.1 Confrontatie ruimtelijke ontwikkelingswensen met (geprojecteerde) risicobronnen 24
8.3.2 Standaardisering paragraaf Externe veiligheid in bestemmingsplannen 24
9. Gemeentelijk jaarverslag 25
Bijlage 1: Afkortingenlijst 26
Bijlage 2: Relevante begrippen 27
Bijlage 3: relevante (gemeentelijke) stukken 32
Bijlage 4: Advies regionale brandweer 33
Bijlage 5: Wettelijk kader 35
Bijlage 6: Kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten 37
Bijlage 7: Protocol bodemdaling 38
Bijlage 8: Stadspeiling 44

1. Inleiding

Algemeen
Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's die mensen lopen door opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen in hun omgeving. Als we op dit moment de balans opmaken waar we staan met externe veiligheid dan kunnen we constateren dat de hieronder beschreven constateringen van 2005 nog grotendeels staan. Inmiddels is het landelijk beleid verder uitgekristalliseerd (o.a. het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen (Bevb)) en geïmplementeerd. Hiermee is een deel van de beleidsuitgangspunten die in 2007 zijn vastgesteld ook achterhaald. Daarnaast is op enkele punten een nadere uitwerking gewenst, gezien enigszins afwijkende ontwikkelingen (in het landelijk beleid). Beleidsuitspraken zijn in deze beleidsvisie dikgedrukt weergegeven.

Deze nota is bedoeld als een actualisering van de gemeentelijke EV-visie 2007 die is vastgesteld op 18 juni 2007.

Historie
In Enschede is in de periode van 2000-2011 veel tot stand gebracht op het vlak van beleid en uitvoering van externe veiligheid. Enschede liep hiermee vooruit op de ontwikkelingen bij andere gemeenten, de provincies en ook bij het Rijk. Door de jaren heen is veel aandacht besteed aan het uitwisselen van ervaringen met andere overheden. Concreet geldt dat voor de actieve rol in de totstandkoming van het provinciale uitvoeringsprogramma externe veiligheid, en de advisering richting VROM bij het vormgeven van o.a. het Besluit externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi).

Hieronder wordt per periode een beeld geschetst van de verschillende ijkmomenten van het externe veiligheidsbeleid.

Periode 2000 - 2005
Van 2000 tot 2005 heeft in Enschede het project 'Risico's van bedrijven' gelopen. Dit project had de volgende hoofddoelstellingen:

- Risicobedrijven zijn in beeld en hebben prioriteit bij handhaving en vergunningverlening.
- Nieuwe inrichtingen worden systematisch op hun externe veiligheidsaspecten beoordeeld.
- De samenwerking met de brandweer bij de bouw- en milieuregelgeving is geregeld.
- De bedrijven met de hoogste risiconiveaus zijn gesaneerd.
- Het aantal woningen binnen risicocontouren is fors gereduceerd: de landelijke doelstellingen (geen woningen binnen Plaatsgebonden Risicocontouren) voor 2010 waren in Enschede in 2004 al grotendeels bereikt.

In mei 2005 waren deze hoofddoelstellingen vergaand gerealiseerd.

Periode 2005 – 2007
Met het beëindigen van het bestuurlijke project in 2005 is externe veiligheid ondergebracht in de staande organisatie. Daarnaast heeft de Rekenkamercommissie in 2005 een onderzoek uitgevoerd naar de effectiviteit en efficiency van het gemeentelijke externe veiligheidsbeleid. De rapportage hierover is op 17 oktober 2005 door de Raad vastgesteld met de volgende aanbevelingen:
- blijvende aandacht voor externe veiligheid in ruimtelijk beleid (1a)
- behoud van capaciteit en expertise (1b)
- vaststellen van de routering van gevaarlijke stoffen (2)
- aandacht voor communicatie rondom externe veiligheid (3)
- het aanpakken van illegale situaties (4)
- aandacht voor veiligheidsaspecten van het vliegveld (5).

Aan deze aanbevelingen is in de EV-visie van 2007 expliciet aandacht besteed.

Periode 2007 – 2014
In de periode 2007-2012 zijn beide MEVO (Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel) -perioden gelegen. De eerste periode (2007-2010) stond in het teken van de overgang van 'nieuwigheid naar routine'. De huidige programmaperiode van 2011-2014 richt zich op structurele verankering van uitvoering en samenwerking en het voor burger en bestuur aantoonbaar maken van 'resultaten'. Dat externe veiligheid een volwaardige plaats kent binnen de gemeentelijke organisatie blijkt wel uit de programmabegroting 2012 – 2015 "Koers 053 | Stad van Nu" waar externe veiligheid in is opgenomen.

Periode 2015 – 2018
Voor de periode 2015-2018 wordt een nieuw Provinciaal Programma "Impuls OmgevingsVeiligheid" opgesteld. Dit programma kent, in tegenstelling tot de eerdere MEVO periodes, niet de systematiek van het toekennen van middelen aan gemeenten en provincies.

Leeswijzer

Dit beleidsstuk is zodanig opgebouwd dat vanuit de afbakening en ambitie in hoofdstuk 2, in hoofdstuk 3 de beoordelingsaspecten worden behandeld. In de hoofdstukken 4 tot en met 7 worden algemene zaken met betrekking tot externe veiligheid behandeld (landelijk beleid en begrippenkader). Aan het einde van elk hoofdstuk wordt de situatie in Enschede in een aparte paragraaf weergegeven. In hoofdstuk 8 wordt ingezoomd op de risicosituatie van Enschede. Hoofdstuk 9 sluit af met borging en planning van externe veiligheid nu en in de toekomst. Hieronder hoofdstukgewijs een korte toelichting.

- In hoofdstuk 2 wordt nogmaals kort ingegaan op de ambitie van de gemeente Enschede en de afbakening van het begrip externe veiligheid.
- De beoordelingsaspecten van risicobedrijven (de identificatie, de aandacht bij vergunningverlening en handhaving, de capaciteit en de expertise, de behandeling in het bestemmingsplan, de eventuele sanering, het opnemen op de risicokaart en de verantwoording in het kader van het groepsrisico) zijn beleidsmatig voldoende vormgegeven. Omdat de verantwoording van het groepsrisico in Enschede afwijkt van de landelijke werkwijze wordt deze nader beschreven in hoofdstuk 3.
- In hoofdstuk 4 wordt de situatie in Enschede beschreven voor de diverse modaliteiten van het transport van gevaarlijke stoffen, te weten wegen, spoor, water en buisleidingen. Het transport van gevaarlijke stoffen is voor het wegverkeer inmiddels geregeld met de vaststelling van de routering en een systeem van ontheffingen voor transporteurs bij raadsbesluit in februari 2006. De handhaving is belegd bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT).
- Buiten de kaders van externe veiligheid zijn er andere bronnen te bedenken die risico's met zich mee kunnen brengen. In hoofdstuk 5 wordt daaraan aandacht geschonken. Achtereenvolgens wordt ingegaan op vuurwerkbedrijven en het afsteken van vuurwerk, zoutcavernes en de luchthaven Twente.
- Communicatie rondom veiligheidsrisico's komt aan de orde in hoofdstuk 6. Deze communicatie blijft een belangrijk thema. Hoewel de zorg van burgers om externe veiligheidsrisico's beperkt is, is het wel van belang om de samenhang in veiligheidsbeleving en risicocommunicatie in brede zin te bewaken.
- In hoofdstuk 7 wordt nader ingegaan op de bestuurlijke en financiële verantwoording.
- Op de diverse risicobronnen (bedrijven en transporten) binnen de kaders van externe veiligheid wordt nader ingegaan in hoofdstuk 8. Ook wordt aangegeven hoe in Enschede wordt omgegaan met nieuwe situaties.
- In het kader van het MEVO wordt van gemeenten jaarlijks een gemeentelijk jaarverslag gevraagd. Hoewel dat voor Enschede geen inhoudelijke consequenties heeft wordt de opzet daarvan uitgewerkt in hoofdstuk 9.

2. Ambitie en afbakening

Beleidsuitspraak:
Met het vaststellen van deze nota wordt bevestigd dat het landelijke beleid, net als in de Beleidsvisie EV 2007, voor Enschede leidend is.

Enschede blijft zich van veel andere gemeenten onderscheiden door de striktheid en consistentie die in het beleid en de uitvoering worden gehanteerd. De gemeente Enschede streeft naar een verantwoord evenwicht tussen risico's en de behoefte aan de activiteiten die deze risico's veroorzaken.
Het conformeren aan de wettelijke verplichtingen betekent voor een aantal aspecten niet dat sprake is van harde wettelijke normen: voor bijvoorbeeld groepsrisico en risicovol transport moeten overwegingen worden gemaakt die de uiteindelijke keuze verantwoorden. In deze beleidsvisie wordt vooral op die aspecten ingegaan in hoofdstuk 3.2 (groepsrisico) en voor risicovol transport in paragraaf 8.2.1.

Zoals al in de inleiding aangegeven is er in Enschede sinds 2000 op het gebied van externe veiligheid veel gebeurd. Daarbij heeft tevens een afbakening plaatsgevonden van waar wel en waar niet naar wordt gekeken. Bij de oprichting van de regionale uitvoeringsdienst (RUD) is voor risicovolle inrichtingen een prioritering vastgelegd. Deze inrichtingen worden apart benoemd.

Ten aanzien van de overige (niet-) stationaire risicobronnen is de afbakening voor de gemeente Enschede ten aanzien van externe veiligheid gelegen in het wettelijke kader zoals is weergegeven in bijlage 4 van deze visie.
Daarnaast wordt – ondanks het feit dat de onderwerpen buiten het landelijke maar ook buiten het gemeentelijke kader van externe veiligheid vallen – in hoofdstuk 5 van deze beleidsvisie aandacht besteed aan de situatie in Enschede rondom vuurwerkbedrijven, zoutcavernes en de Luchthaven Twente.
Deze beleidsvisie gaat dus over externe veiligheid bij stationaire bronnen (inrichtingen), niet stationaire bronnen (vervoer van gevaarlijke stoffen) en buisleidingen, maar ook over vuurwerk, zoutcavernes en de luchthaven Twente.

Veiligheidsketen
De gemeentelijke externe veiligheidstaken zijn onderdeel van de zogenaamde veiligheidsketen (fig. 1). Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Enschede richt zich hoofdzakelijk op de eerste vier schakels (Proactie, Preventie, Preparatie en Repressie) in de veiligheidsketen. De gemeente Enschede geeft invulling aan haar taken op het gebied van deze schakels door:

- Het in beeld brengen van risico's
- Het beoordelen van risico's
- Het beheersen van risico's

Het communiceren over risico's maakt geen onderdeel uit van de keten. Dit is wel een essentieel onderdeel dat in hoofdstuk 6 wordt behandeld.

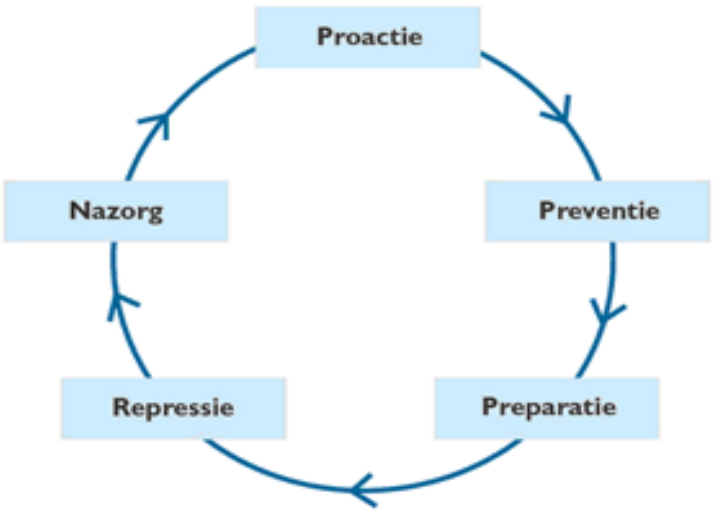

Fig. 1 Veiligheidsketen

3. Beoordelingsaspecten

Zoals aangegeven in de inleiding zijn in Enschede de externe veiligheidsrisico's geïnventariseerd. Vervolgens vindt binnen de gemeente Enschede een beoordeling plaats op de volgende aspecten:

- plaatsgebonden risico
- groepsrisico en
- mogelijke effecten.

Bij deze aspecten wordt geen onderscheid gemaakt tussen stationaire en niet stationaire bronnen. Onderstaand wordt nader op deze aspecten ingegaan.

3.1 Plaatsgebonden risico[1]

Volgens het externe veiligheidsbeleid, zoals dat na de vuurwerkramp in Enschede in het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) 4 is vastgesteld, biedt de overheid burgers een minimum beschermingsniveau tegen risico's die zij zelf niet kunnen beheersen of voorkomen. Dat wil zeggen dat de grenswaarden, die gelden voor kwetsbare objecten (zie begrippenlijst, bijlage 3), voor het **plaatsgebonden risico (PR)** niet overschreden mogen worden.
Wanneer het om beperkt kwetsbare objecten (zie bijlage 3) gaat, gelden voor het plaatsgebonden risico richtwaarden. In Enschede geldt in nieuwe situaties voor beperkt kwetsbare objecten dat de methodiek van het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) wordt gehanteerd. Dit betekent dat bij eventuele overschrijding van de richtwaarde verantwoording moet worden afgelegd waarbij in elk geval moet zijn gekeken naar de technische (on)mogelijkheden en alternatieven.

Beleidsuitspraak:
De ambitie van de gemeente Enschede is dat geen overschrijding van de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico is toegestaan. Overschrijding van de richtwaarde is, onder voorwaarden en goed gemotiveerd, wel toegestaan.

Voor bestaande situaties waar sprake is van een overschrijding van de richtwaarde zal per situatie moeten worden bekeken wat de mogelijkheden zijn om de risico's terug te dringen. De contouren van het plaatsgebonden risico worden geborgd door deze op te nemen in bestemmingsplannen.
In Enschede is geen gebiedsdifferentiatie opgenomen voor externe veiligheid. Dit betekent dat bijvoorbeeld geen onderscheid wordt gemaakt tussen kwetsbare objecten in het buitengebied of in het centrum.

3.2 Groepsrisico[2]

Het **groepsrisico (GR)** is een toetsingswaarde waarin de kans op groepen slachtoffers is verwerkt. Het is gekoppeld aan de daadwerkelijk aanwezige personendichtheid binnen het invloedsgebied van een ongeval met gevaarlijke stoffen. De toetsingswaarde voor het groepsrisico is een oriëntatiewaarde waar het bevoegd gezag (voor de meeste milieuvergunningen en bestemmingsplannen is dat de Gemeente Enschede) gemotiveerd van mag afwijken. Bij de beoordeling van groepsrisico's is onder andere de vraag aan de orde welke omvang van een ramp, gegeven de kans daarop, aanvaardbaar is. Het gaat daarbij uiteindelijk om een bestuurlijke afweging van de risico's tegen de maatschappelijke baten en andere kosten van een risicovolle activiteit. Als de maatschappelijke baten van een activiteit groot zijn, kunnen de bijbehorende risico's eerder worden geaccepteerd dan wanneer deze gering zijn. Hierin ligt een belangrijk verschil met de grenswaarde van het plaatsgebonden risico dat, naast zijn ordeningsfunctie bij de ruimtelijke inrichting, een uniform beschermingsniveau voor burgers persoonlijk garandeert, los van de maatschappelijke baten van een activiteit.
In de Regeling externe veiligheid inrichtingen (REVI) zijn voor een aantal typen risicovolle inrichtingen (zgn. categoriale bedrijven) tabellen opgesteld waarin het invloedsgebied en het maximaal toelaatbaar aantal aanwezigen wordt aangegeven waarbij de oriëntatiewaarde (nog net) niet overschreden wordt. Worden deze tabellen gebruikt dan spreekt men over een generieke bepaling van het groepsrisico. Deze tabellen zijn opgesteld voor PGS-15 opslagen[3] (opslagen van gevaarlijke stoffen opgenomen in de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen), ammoniakkoelinstallaties en LPG tankstations en geven een standaard situatie weer.

---

[1] Het plaatsgebonden risico (PR) biedt een minimum beschermingsniveau tegen ongevallen met gevaarlijke stoffen. Deze basisnorm bepaalt dat de kans om te overlijden aan een ongeluk met een gevaarlijke stof voor kwetsbare objecten niet hoger mag zijn dan één op de miljoen (10^{-6}). Dat betekent dat bijvoorbeeld een omwonende van een risicovolle inrichting maximaal maar ééns per 1 miljoen jaar mag overlijden door een ongeluk in die fabriek. Zie NMP 4 en het kabinetsstandpunt Ketenstudies (Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 27 801, nr. 26)

[2] het groepsrisico geeft weer wat de kans is op het overlijden van een groep personen ten gevolge van een ongeval bij een bedrijf of een andere risicobron

[3] PGS-15 opslagen zijn opslagen voor gevaarlijke stoffen

Voor andere risicovolle inrichtingen kan het nodig zijn dat een QRA (Quantitative Risk Analysis (Kwantitatieve Risico Analyse)) moet worden uitgevoerd waarbij aan de oriëntatiewaarde getoetst wordt. Mochten er dan consequenties zijn voor de omgeving dan worden deze bedrijven net als Bevi/Revi-inrichtingen behandeld.

3.2.1 Toelichting verantwoording groepsrisico

De verantwoording van het groepsrisico is vastgelegd in de artikelen 12 en 13 van het Bevi (en ook in het Besluit externe veiligheid buisleidingen en de circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen). Daarbij gelden een aantal aspecten die in de verantwoording terug dienen te komen.

Wanneer het om een risicovol bedrijf gaat (oprichting, wijziging, uitbreiding) en daarmee de koppeling wordt gelegd met de Wet milieubeheer moeten onderstaande punten aan de orde komen in de groepsrisicoverantwoording:

A. de aanwezige dichtheid van personen in het invloedsgebied van de desbetreffende inrichting;
B. het groepsrisico van de inrichting en meestal de bijdrage van de verandering van de inrichting aan het totale groepsrisico van de inrichting;
C. de mogelijkheden en de voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico in de nabije toekomst;
D. de mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval in de inrichting;
E. de mogelijkheden voor personen die zich bevinden in het invloedsgebied van de inrichting om zich in veiligheid te brengen indien zich in die inrichting een ramp of zwaar ongeval voordoet.

Wanneer het om een ruimtelijke procedure (bijvoorbeeld het opstellen van een bestemmingsplan) gaat dienen, in geval het groepsrisico moet worden verantwoord, de volgende punten te worden meegenomen:

A. de aanwezige en de te verwachten dichtheid van personen in het invloedsgebied van de inrichting of inrichtingen die het groepsrisico mede veroorzaakt of veroorzaken;
B. het groepsrisico per inrichting en de bijdrage van de toegelaten kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten aan de hoogte van het groepsrisico, vergeleken met de kans op een ongeval;
C. indien mogelijk, de maatregelen ter beperking van het groepsrisico die worden toegepast door degene die de inrichting drijft, die dat risico mede veroorzaakt en, indien van toepassing, de voorschriften die zijn of worden verbonden aan de voor die inrichting geldende vergunning;
D. indien mogelijk, de maatregelen ter beperking van het groepsrisico;
E. de voorschriften ter beperking van het groepsrisico die het bevoegd gezag in de omgevingsvergunning wil opnemen;
F. voor- en nadelen van andere mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkelingen met een lager groepsrisico;
G. mogelijkheden en voorgenomen maatregelen tot beperking van het groepsrisico in de nabije toekomst;
H. mogelijkheden tot voorbereiding van bestrijding en beperking van de omvang van een ramp of zwaar ongeval in de inrichting die het groepsrisico veroorzaakt, waarvan de gevolgen zich uitstrekken buiten die inrichting;
I. de mogelijkheden voor personen die zich bevinden in het invloedsgebied van de inrichting die het groepsrisico veroorzaakt, om zich in veiligheid te brengen indien zich in die inrichting een ramp of zwaar ongeval voordoet (zelfredzaamheid).

3.2.2 Zelfredzaamheid

De hierboven genoemde mogelijkheden voor personen binnen het invloedsgebied om zich in veiligheid te brengen (zie I) wordt zelfredzaamheid genoemd. De gemeente Enschede is van mening dat zelfredzaamheid een belangrijk aspect is bij de verantwoording van het groepsrisico. Onderstaand wordt dit begrip nader toegelicht.
Het groepsrisico wordt onder meer bepaald door het effect van een eventueel ongeval, het aantal toegestane personen per hectare binnen het invloedsgebied maar ook de ontwikkelingstijd van de calamiteit in samenhang met de zelfredzaamheid.
Bijvoorbeeld, één van de ongevalscenario's bij een PGS 15 opslag, is het ontwikkelen van een grote brand waarbij toxische ontledingsproducten vrij kunnen komen. Voor een ammoniakkoelinstallatie geldt in hoofdlijn hetzelfde alleen is hier een lek in de installatie verantwoordelijk voor het vrijkomen van ammoniak dat zich in de omgeving kan gaan verspreiden. Bij bovenstaande scenario's is het vrijkomen van de toxische gassen afhankelijk van de windrichting. Tevens zal het enige tijd duren voordat deze gassen zich verspreiden in de omgeving. Er is een bepaald tijdsbestek tussen het ontstaan van een brand c.q. lek en een weidse verspreiding van de toxische gassen. De mogelijkheid tot het treffen van maatregelen of het ontvluchten van de toxische wolk is in bepaalde mate aanwezig. Dit is van belang bij de verantwoording van het groepsrisico.

3.2.3 Enschedese verantwoording groepsrisico

Het Enschedese beleid ten aanzien van de verantwoording van het groepsrisico richt zich op een tweetal aspecten, die eerst zullen worden toegelicht.

1. De oriëntatiewaarde (OW) heeft (in tegenstelling tot de grenswaarde bij het plaatsgebonden risico) geen juridische status. Het geeft de waarde aan die het Rijk als indicatie geeft van een acceptabel groepsrisico. De waarde geeft aan wanneer volgens de rijksoverheid de kans dat bij een ongeval 10, 100 of 1000 doden vallen voldoende klein is. In tegenstelling tot het plaatsgebonden risico geldt voor het groepsrisico een OW die op grond van het Bevi – goed gemotiveerd – mag worden overschreden. *Hoe gaan we hier in Enschede mee om?*
2. Daarnaast geldt – eveneens op basis van het Bevi – dat voor iedere wijziging (toe- en afname) van het aantal personen binnen het invloedsgebied een groepsrisicoverantwoording moet worden uitgevoerd (als beschreven in paragraaf 3.2.1). *Willen we in Enschede voor elke situatie waar sprake is van een wijziging van het aantal personen binnen het invloedsgebied een uitgebreide verantwoording van het groepsrisico?*

Ad 1. Beleidsuitspraak:
Het beleid van de gemeente Enschede is er, (net als in de EV-visie 2007) op gericht geen nieuwe situaties te laten ontstaan waarbij de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico (OW) wordt overschreden. Dit betekent dat (nieuw)bouwplannen niet mogelijk zijn wanneer hierdoor meer personen per hectare binnen het invloedsgebied aanwezig zijn dan volgens de OW is toegestaan. Voor bestaande situaties waar de OW al wordt overschreden geldt, dat gestreefd wordt naar een situatie waarbij de OW niet wordt overschreden. Dit betekent dat per situatie moet worden bekeken wat de (on)mogelijkheden zijn.

Ad 2. In de huidige wet- en regelgeving is bepaald dat iedere verandering (bijv. nieuw woningbouwplan, wijziging/uitbreiding risicovol bedrijf) die leidt tot een toe- of afname van het groepsrisico, verantwoord dient te worden door het bevoegde gezag die het desbetreffende besluit neemt. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt in de omvang van de verandering en/of het bestaande groepsrisico ter plaatse.

Hierdoor kunnen situaties voorkomen dat het bevoegd gezag (gemeente Enschede) een uitgebreide verantwoording over het groepsrisico moet afleggen voor kleinschalige ontwikkelingen[4] als bouwplannen die slechts enkele woningen omvatten. Wanneer op dat moment de OW slechts voor bijv. 25% wordt bereikt is op voorhand al duidelijk dat het plan geen relevant effect zal hebben op het groepsrisico.

Beleidsuitspraak
De gemeente Enschede besluit dat zolang het aantal personen binnen het invloedsgebied onder de 25% van het aantal toelaatbare personen blijft (de OW) zal Enschede de volgende verantwoording gebruiken:
"Met inachtneming van de artikelen 12 en 13 van het Bevi is voor onderhavige situatie gekeken naar de consequenties voor het groepsrisico. Gezien de (beperkte) wijziging die de ruimtelijke ontwikkeling met zich mee brengt in aantallen personen binnen het invloedsgebied alsmede het feit dat het aantal personen binnen het invloedsgebied ook na de ontwikkeling lager is dan 25% van het toelaatbare aantal personen, is de gemeente Enschede van mening dat de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen onevenredige risico's voor de omgeving met zich mee brengt".

Bovenvermelde verantwoording zal altijd ter advisering worden voorgelegd aan Veiligheidsregio Twente en schriftelijk worden vastgelegd (incl. berekening van aantal personen binnen gebied).

Overigens geldt bovenvermelde verantwoording van het groepsrisico uitsluitend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer het om wijzigingen/uitbreidingen van inrichtingen gaat (o.b.v. Wet milieubeheer) dient conform artikel 12 en 13 van het Bevi door het bevoegd gezag verantwoording te worden afgelegd over de wijziging van het groepsrisico (zie paragraaf 3.2.1).

[4] De begrippen "kleinschalige" en "grootschalige" ruimtelijke ontwikkeling zijn gerelateerd aan de 25% van het toelaatbaar aantal personen binnen het invloedsgebied. Een aantal lager dan deze 25% na de ontwikkeling wordt als "kleinschalig"beschouwd, terwijl een aantal dat hoger ligt dan 25% van het toelaatbaar aantal personen als grootschalig wordt beschouwd. In de praktijk kan dit betekenen dat een toename van het aantal personen van 2% van het toelaatbaar aantal personen tot 20% als kleinschalig wordt beschouwd, terwijl een toename van 24% van het toelaatbaar aantal personen tot 26% als een "grootschalige" ruimtelijke ontwikkeling moet worden gezien.

3.2.4 Resumé plaatsgebonden risico en groepsrisico

In tabelvorm is hieronder aangegeven hoe binnen de gemeente Enschede wordt omgegaan met het plaatsgebonden risico en groepsrisico, zoals hierboven weergegeven.

Plaatsgebonden risico

Kwetsbare objecten		**Beperkt kwetsbare objecten (uitleg zie bijlage 3)**	
Nieuwe situatie	Bestaande situatie	Nieuwe situatie	Bestaande situatie
> grenswaarde is niet acceptabel		> richtwaarde is niet acceptabel	> richtwaarde, per geval bekijken

Groepsrisico

Nieuwe situatie	Bestaande situatie	Verandering bestaande situatie		
		Wet milieubeheer	"grootschalige" ruimtelijke ontwikkeling	"Kleinschalige" ruimtelijke ontwikkeling
> OW is niet acceptabel	> OW per geval bekijken	Verantwoordingsplicht groepsrisico obv Bevi	Verantwoordingsplicht groepsrisico obv Bevi	Verantwoordingsplicht obv beleidsvisie EV bij GR tot 25% OW

3.3 Effectbenadering

Risicobronnen die voldoen aan de eisen voor het plaatsgebonden risico en het groepsrisico kunnen bij een calamiteit wel schadelijke en letale effecten veroorzaken. In dergelijke gevallen dienen de te verwachten effecten ook in de beoordeling te worden betrokken. Vanuit het oogpunt van pro-actie en preventie dient te worden gekeken naar de mogelijkheden voor beperking, beheersing en bestrijding van effecten.

Deze toetsing wordt vooral uitgevoerd door de Veiligheidsregio Twente en vastgelegd in haar adviezen. Bij het vaststellen van bestemmingplannen, het verlenen van vrijstellingen en vergunningen en bij het houden van toezicht wordt specifiek aandacht gegeven aan:

- De exacte locatie van risicobronnen in relatie tot de ruimtelijke ordening in de omgeving (bestaande en geprojecteerde kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten).
- De mogelijkheden voor inzet van hulpdiensten (brandweer, geneeskundige dienst en politie).
- De mogelijkheden voor het treffen van aanvullende maatregelen en verhogen van de zelfredzaamheid.
- Eventuele mogelijke aanvullende maatregelen welke op basis van de voortgang van de stand der techniek kunnen worden opgelegd in de vergunning.

Bij al deze aspecten geldt dat dit ter beoordeling en advisering aan de Veiligheidsregio Twente wordt voorgelegd. Bij vergunningverlening en ruimtelijke plannen (ook tot 25% van de oriëntatiewaarde) wordt het plan, als risicobronnen een invloedsgebied over het plangebied kennen, ter advisering voorgelegd aan Veiligheidsregio Twente.

3.4 Enschede

Alle externe veiligheidsrisico's in Enschede zijn geïnventariseerd. De beoordeling van deze risico's vindt plaats op de aspecten plaatsgebonden risico, groepsrisico en mogelijke effecten.
Wat betreft het plaatsgebonden risico geldt voor Enschede dat geen overschrijding van de grenswaarde mag plaatsvinden; een overschrijding van de richtwaarde, onder voorwaarden en gemotiveerd, is wel toegestaan.
Voor beoordeling van het groepsrisico wijkt het beleid van Enschede af van het landelijke beleid.
Het beleid is erop gericht dat geen nieuwe situaties ontstaan waarbij de oriëntatiewaarde voor het groepsrisico wordt overschreden. Voor bestaande situaties waarin de oriëntatiewaarde wordt overschreden streeft Enschede naar een situatie waarbij geen overschrijding meer optreedt. Enschede hanteert een vereenvoudigde verantwoording van het groepsrisico voor situaties waarin het aantal personen binnen het invloedsgebied onder de 25% van het aantal toelaatbare personen (op basis van de oriëntatiewaarde) blijft.
In de tabel in paragraaf 3.2.4 is het Enschedese beleid op deze punten samengevat.

4. Wettelijk kader vervoer gevaarlijke stoffen

Voor transportrisico's zijn de Wet vervoer gevaarlijke stoffen, Nota Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (RNVGS), Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (cRNVGS) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) verschenen en is een Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen in voorbereiding. In de landelijke Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (Staatscourant 147, 4 augustus 2004) wordt het beleid beschreven over de afweging van veiligheidsbelangen die een rol spelen bij het vervoer van gevaarlijke stoffen in relatie tot de omgeving. Het vervoer van gevaarlijke stoffen kent verschillende modaliteiten: weg, spoor, water (zee en binnenwater) en buisleidingen. Voor weg, spoor en water zijn in opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat (nu Infrastructuur en Milieu) de zogenoemde risicoatlassen opgesteld. Hierin zijn voor de verschillende modaliteiten de risico's en mogelijke knelpunten in kaart gebracht. Deze atlassen geven een beeld van de bestaande situatie m.b.t. het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Voor buisleidingen is het Bevb van kracht.

4.1 Modaliteit wegen

Voor de regels in verband met vervoer van gevaarlijke stoffen is ook de Wet vervoer gevaarlijke stoffen van 12 oktober 1995 opgesteld. Op grond van het bepaalde in artikel 11 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen is degene die gevaarlijke stoffen vervoert verplicht de bebouwde kom zoveel mogelijk te vermijden. Deze verplichting geldt niet, indien het vervoer binnen de bebouwde kom noodzakelijk is ten behoeve van het laden of lossen, of omdat er redelijkerwijs geen route buiten de bebouwde kom beschikbaar is. Op grond van artikel 18 van deze wet kan de gemeenteraad op het grondgebied van zijn gemeente wegen of weggedeelten aanwijzen, waarover de bij ministeriële regeling aangewezen gevaarlijke stoffen, bij uitsluiting mogen worden vervoerd.
De gemeenteraad van Enschede heeft bij raadsbesluit in februari 2006 de routering van het transport van gevaarlijke stoffen voor het wegverkeer en een systeem van ontheffingen voor transporteurs vastgesteld. Op onderstaande kaart is de routering gevaarlijke stoffen voor het wegverkeer weergegeven (na realisatie van de N18 zal deze worden toegevoegd).

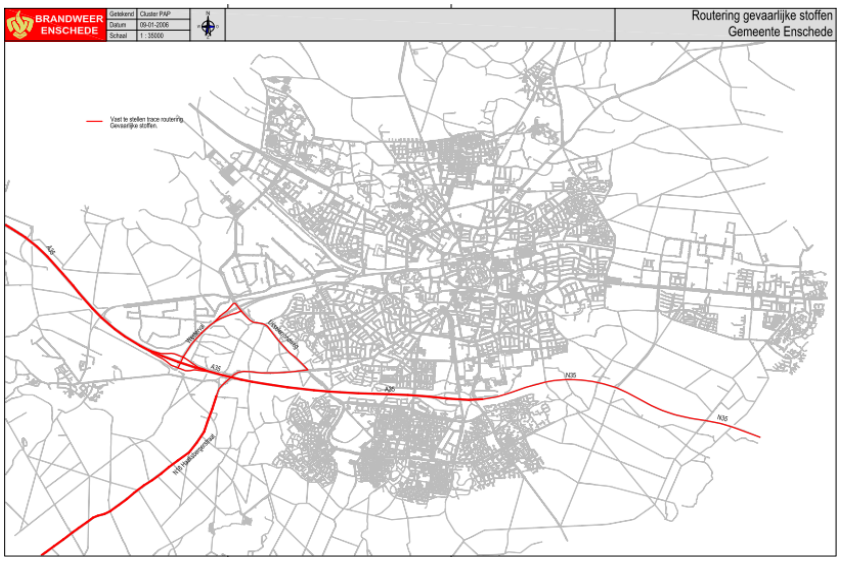

Fig. 2 Routering gevaarlijke stoffen via de weg

4.2 Modaliteit spoor

Op de op figuur 3 afgebeelde kaart 'vervoer gevaarlijke stoffen via het spoor' (bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Risicoatlas Spoor 2001) zijn de tracés weergegeven van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor in Overijssel. Uit de tekening kan worden opgemaakt dat de spoorverbinding Hengelo – Gronau niet en Hengelo – Oldenzaal wel wordt gebruikt voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De dikte van de lijn geeft een indicatie van de intensiteiten over de betreffende spoorlijnen.
De spoorverbinding Hengelo – Oldenzaal is voor een klein deel, ca. 700 meter, gelegen binnen de Gemeente Enschede. In de nabijheid van deze verbinding bevinden zich echter geen relevante objecten in

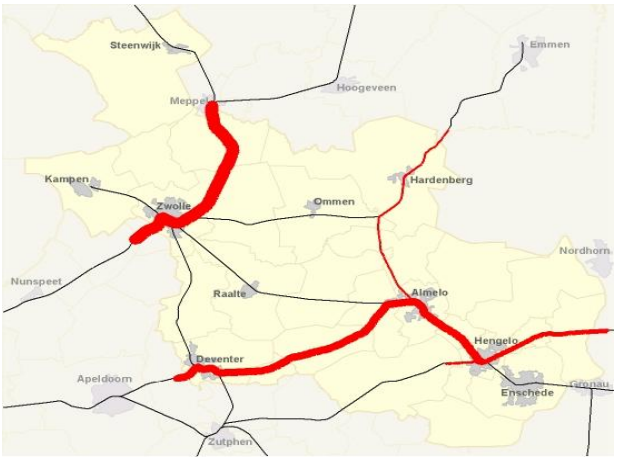

het kader van externe veiligheid. De spoorverbinding heeft geen belemmering voor de Gemeente Enschede

Fig. 3 Vervoer gevaarlijke stoffen via het spoor

4.3 Modaliteit water

Het Basisnet Water moet de bereikbaarheid van de belangrijkste industriële locaties in Nederland en het aangrenzende buitenland garanderen. Daarnaast moet ook de ruimtelijke ontwikkeling langs het water op verantwoorde wijze mogelijk blijven. Uit de documenten van het Basisnet Water kan worden opgemaakt dat het Twentekanaal tussen Hengelo en Enschede geen PR-contour kent en dat er ook geen sprake is van groepsrisico. Daarnaast kent het traject geen plasbrandaandachtsgebied[5]. Het vervoer van gevaarlijke stoffen over water heeft voor de Gemeente Enschede geen belemmeringen.

4.4 Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen

De Wet Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen is inmiddels goedgekeurd door de Eerste en Tweede kamer, invoering staat gepland voor eind 2014. De hoofdlijnen van het Basisnet zijn in 2005 uitgewerkt in de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen. Doel van de NVGS is het duurzaam mogelijk maken van het vervoer van gevaarlijke stoffen binnen de wettelijke en beleidsmatige kaders van veiligheid, milieu en leefomgeving. Het Basisnet omvat de infrastructuur die hoort bij het vervoer over spoor, weg en water. De vaststelling van het Basisnet vindt plaats op basis van bestaande wegen, spoor- en vaarwegen en bestaande plannen tot uitbreiding van het (vaar- en spoor)wegennet. Als blijkt dat de aanleg van nieuwe infrastructuur wenselijk is om het Basisnet verder te kunnen vormgeven, dan zal dat in de verdere ontwikkeling van het Basisnet worden meegenomen.
Het Basisnet heeft alleen betrekking op die stoffen die bij een ongeval een (levens)bedreigend effect kunnen hebben (vervoermiddel plus lading). Het Basisnet is niet bedoeld voor stoffen die bij een ongeval voornamelijk nabij de bron gevaarlijk zijn. Het is de bedoeling dat de Wet Basisnet eind 2014 in werking treedt. De verwachting is dat dit wetsvoorstel voor de gemeente Enschede geen significante gevolgen zal hebben.

4.5 Modaliteit buisleidingen

Voor buisleidingen zijn op 1 januari 2011 het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb) in werking getreden. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening.

Besluit externe veiligheid buisleidingen
Het Bevb regelt de taken en verantwoordelijkheden van de leidingexploitant en de gemeenten waarbinnen hogedruk aardgasleidingen zijn gelegen. De belangrijkste eisen voor buisleidingen binnen de Gemeente Enschede aan bestemmingsplannen zijn de ruimtelijke reservering voor plaatsgebonden risico en verantwoording van groepsrisico en de ruimtelijke reservering voor belemmeringenstrook met aanlegvergunningenstelsel. De Bevb stelt als voorwaarde dat e.e.a. binnen 5 jaar is verwerkt in bestemmingsplannen. Voor de ligging van de leidingen wordt verwezen naar paragraaf 8.2.2.

5 Een gebied aan weerszijden van bepaalde transportroutes waarover grote hoeveelheden zeer brandbare vloeistoffen worden vervoerd. In verband met de effecten van een ongeval waarbij die stoffen zijn betrokken (een plasbrand) moeten gemeenten bij hun ruimtelijke planvorming beargumenteren waarom op deze locaties wordt gebouwd.

De belangrijkste plichten voor de leidingexploitant zijn: zorgplicht, een veiligheid managementsysteem en een saneringsplicht binnen 3 jaar voor situaties waar kwetsbare objecten zich binnen de 10^{-6}-contour bevinden.

Regeling externe veiligheid buisleidingen
De aanwijzing van buisleidingen, de risicoafstanden en de aanwijzing van de rekenmethodiek zijn opgenomen in de Regeling externe veiligheid buisleidingen. Binnen de Gemeente Enschede zijn alleen leidingen voor het transport van aardgas relevant. Het Revb geldt voor het transport van aardgas door buisleidingen met een druk vanaf 16 bar en en/of diameter van meer dan 50 mm.
Voor berekeningen aan hogedruk aardgasleidingen dient het rekenprogramma CAROLA (Computer Applicatie voor Risicoberekeningen aan Ondergrondse Leidingen met Aardgas) te worden gebruikt. De Gemeente Enschede beschikt over deze applicatie en voert berekeningen uit ten behoeve van (ruimtelijke) procedures.

Structuurvisie buisleidingen
Het Structuurschema Buisleidingen uit 1985 wordt opgevolgd door de Structuurvisie buisleidingen. Deze bevat een lange termijnvisie op het buisleidingtransport van gevaarlijke stoffen (gas, olie, chemicaliën en CO_2), waaronder de reservering van ruimte voor toekomstige buisleidingen. Het voormalige ministerie VROM heeft destijds een concept-visiekaart ontwikkeld met de hoofdverbindingen die van nationaal belang zijn. In januari 2009 zijn voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor RO-medewerkers van provincies en gemeenten. Daar is gesproken over het “Nieuwland-onderzoek” naar de ruimtelijke mogelijkheden voor nieuwe leidingen en de rol- en taakverdeling tussen de overheden bij de ruimtelijke doorwerking. Op grond van de uitkomsten van overleg met de betrokken partners (overheden, bedrijfsleven) zal de visiekaart verder worden aangepast. Op basis van de hoofdlijnen uit de Structuurvisie kunnen provincies en gemeenten het exacte buisleidingtracé bepalen. Uitgangspunt daarbij is zoveel mogelijk bundeling met bestaande buisleiding(-stroken). Binnen de Gemeente Enschede is bundeling van leidingen langs de A35 niet meer mogelijk omdat deze strook reeds vol ligt met buisleidingen. Daarom wordt er gewerkt aan een variant die de stad aan de zuidzijde passeert (Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035, 29 oktober 2012).

Beleidsuitspraak
Met de in werkingtreding van het Bevb wordt door Enschede overeenkomstig dit besluit gehandeld met als verbijzondering de werkwijze zoals die ook voor het groepsrisico geldt bij kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen (zie H 3). Ook hier wordt als uitgangspunt genomen dat bij plannen waarbij maximaal 25% van de oriënterende waarde gerespecteerd wordt, er geen uitvoerige verantwoording met betrekking tot het groepsrisico plaatsvindt.

4.6 Enschede

Door de gemeenteraad is in 2006 de routering van het transport van gevaarlijke stoffen voor het wegverkeer vastgesteld. Ook is een systeem van ontheffingen voor transporteurs vastgesteld. Figuur 2 van paragraaf 4.1 geeft de route gevaarlijke stoffen voor Enschede weer.
In Enschede vindt over een geringe afstand vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor plaats, dit levert geen belemmeringen op.
Het vervoer van gevaarlijke stoffen over het water levert voor Enschede geen belemmeringen op.
Verwacht wordt dat het wetsvoorstel voor het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen geen consequenties heeft voor Enschede.
Voor buisleidingen geldt het Besluit externe veiligheid buisleidingen: Enschede handelt overeenkomstig dit besluit. Wat betreft buisleidingen geldt dat alleen aardgastransportleidingen voor Enschede relevant zijn. Voor ruimtelijke procedures dienen voor aardgastransportleidingen berekeningen te worden uitgevoerd: gemeente Enschede beschikt over de benodigde applicatie om deze berekeningen uit te voeren en past deze toe voor procedures waar sprake is van ontwikkelingen in de nabijheid van aardgastransportleidingen. Over het vaststellen van het Enschedese deel van de landelijke structuurvisie buisleidingen vindt overleg met de gemeente plaats: omdat nieuwe buisleidingen niet meer inpasbaar zijn in het bestaande buisleidingentracé (A35), wordt ingezet op een nieuw tracé dat de stad aan de zuidzijde passeert.

5. Risicobronnen buiten het kader van externe veiligheid

Inrichtingen, routes gevaarlijke stoffen en buisleidingen vallen ontegenzeggelijk binnen de kaders van externe veiligheid. Echter, daarnaast zijn er ook bronnen te bedenken die weliswaar niet binnen deze kaders vallen, maar die wel degelijk risico's met zich mee kunnen brengen. In dit hoofdstuk wordt daar aandacht aan geschonken. Achtereenvolgens wordt ingegaan op vuurwerkbedrijven, het afsteken van vuurwerk, mogelijke bodemdaling ten gevolge van zoutcavernes en de luchthaven Twente.

5.1 Vuurwerkbedrijven en het afsteken van vuurwerk

Vuurwerkbedrijven en regelgeving rond het afsteken van vuurwerk door particulieren vallen formeel onder het Vuurwerkbesluit (2012) en niet binnen de kaders van Externe veiligheid. Echter, vuurwerkbeleid en regels rondom externe veiligheid zijn in de beleving van de burger niet te scheiden. De vuurwerkramp die op 13 mei 2000 in onze gemeente plaatsvond, maakt dan ook dat de reikwijdte van het externe veiligheidsbeleid in Enschede ook vuurwerkbedrijven en het afsteken van vuurwerk door particulieren omvat.

5.1.1 Vuurwerkbedrijven

Ten aanzien van vuurwerkbedrijven geldt sinds 22 januari 2002 (gewijzigd op 15 maart 2012) het Vuurwerkbesluit waar ook Enschede zich aan heeft geconformeerd. Wel is er binnen de gemeente Enschede, in het handhavingsbeleid, specifieke aandacht voor (de communicatie rond) bedrijven die consumentenvuurwerk (gericht op de jaarwisseling) verkopen.

Sinds de vuurwerkramp in 2000 heerst er onder de inwoners van Enschede min of meer een blijvende maatschappelijke onrust rondom vuurwerk. Verzoeken over verkoop en opslag van vuurwerk wekken onveiligheidsgevoelens op bij de inwoners van Enschede. Of het nu gaat om uitbreidingsverzoeken op bedrijventerreinen of locaties in of nabij woongebieden daarin verschillen deze gevoelens zich niet. Bij goede naleving van het Vuurwerkbesluit is een veilige situatie gegarandeerd. Echter, er zijn andere argumenten waarom vestiging en uitbreiding van een opslag niet altijd wenselijk is. Bij het toestaan van (grootschalige) opslagplaatsen in of nabij woonwijken en bedrijventerreinen zorgt dit voor veel maatschappelijke onrust. Het investeringsklimaat, de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van de werk- en woongebieden komt onder druk te staan. Ook spelen thema's als verkeersaantrekkende werking, ruimtebeslag en bereikbaarheid bij calamiteiten een rol.

Als vervolg op het door de gemeenteraad van Enschede op 30 september 2013 vastgestelde voorbereidingsbesluit "Vuurwerkopslag Enschede" is voor het gehele grondgebied een ontwerp-bestemmingsplan "Bedrijven met milieuzones" opgesteld. Dit is een zgn. overkoepelend 'paraplubestemmingsplan', dat gelijktijdig een (groot) aantal bestemmingsplannen gedeeltelijk herziet.

Via deze parapluherziening wil de gemeente sturing geven aan de opslag van consumentenvuurwerk en wordt tegemoet gekomen aan de onveiligheidsgevoelens, die verklaarbaar zijn gelet op het verleden dat de stad Enschede als gevolg van de vuurwerkramp met zich meedraagt. Met deze parapluherziening wordt ook invulling gegeven aan het collegeprogramma Duurzaam Samen Sterker (2014 -2018). Bestuurlijk is afgesproken om een overkoepelend bestemmingsplan ter voorkoming van grootschalige vuurwerkopslag te realiseren.

Beleidsuitspraak
Nieuwe vestiging van bedrijven met grootschalige opslag van (professioneel en/of consumenten) vuurwerk (groothandel) wordt in Enschede onaanvaardbaar geacht. Een uitzondering geldt voor de bestaande groothandelsbedrijven in consumentenvuurwerk. Nieuwe vestiging van verkooppunten met een opslag van consumentenvuurwerk tot 10.000 kg is binnen de detailhandelsbestemming mogelijk.
Opslagen tot 10.000 kg zijn gezien de in acht te nemen veiligheidsafstand en het daarbij horende ruimtebeslag ook aanvaardbaar in een woonomgeving.
Binnen een aantal geldende bestemmingsplannen, zoals Roombeek, is elke activiteit met betrekking tot vuurwerk expliciet uitgesloten. Er is ervoor gekozen dat in deze gebieden niet wordt afgeweken van het bestemmingsplan, gezien de destijds nadrukkelijke keuze en achtergronden hiervoor.

5.1.2 Afsteken van vuurwerk

Buiten oudejaarsdag en nieuwjaarsdag is het in Nederland niet toegestaan vuurwerk af te steken. Dit is geregeld in het Vuurwerkbesluit. De Tweede Kamer steunt het kabinetsvoorstel om het afsteken van vuurwerk te beperken tot de periode tussen 10.00 uur oudejaarsavond en 2.00 uur nieuwjaarsnacht. Wanneer in het kader van een evenement vuurwerk afgestoken gaat worden, dient dit, afhankelijk van de omvang, te worden aangevraagd of te worden gemeld bij de provincie.
Indien het afsteken van het vuurwerk meer is dan 200 kilogram consumentenvuurwerk dient de aanvraag om ontheffing minimaal 14 dagen vóór het evenement bij de provincie te zijn ingediend. De provincie toetst vervolgens de aanvraag, maar ook degene die het afsteken van het vuurwerk verzorgd (de “beziger”). Daarbij wordt de gemeente om een verklaring van geen bezwaar gevraagd. De gemeente Enschede heeft deze taak bij de Veiligheidsregio neergelegd. In dergelijke gevallen dient een evenementenvergunning op grond van de APV aangevraagd te worden.
Wanneer het afsteken een maximum van 200 kilogram consumentenvuurwerk betreft of als het maximaal 20 kg theatervuurwerk betreft, kan worden volstaan met een melding die minimaal 14 dagen voor het evenement bij de provincie moet zijn ingediend. Met de provincie is afgesproken dat zij vervolgens zo spoedig mogelijk de gemeente Enschede informeert over de melding. Daarnaast moet de beziger bij de gemeente nagaan of verdere vergunningen in het kader van de APV nodig zijn. Gedacht moet worden aan een evenementenvergunning of een ontheffing in het kader van de APV.

Het gemeentebestuur van Enschede is vanwege de vuurwerkramp terughoudend wanneer het gaat om het afsteken van vuurwerk buiten oudejaarsdag en nieuwjaarsdag. Het bestuur is zich bewust van de emoties die vuurwerk bij veel inwoners van Enschede oproept. Daarnaast wordt het bestuur steeds vaker geconfronteerd met verzoeken die bij de provincie zijn ingediend om vuurwerk af te mogen steken in Enschede. Het gemeentebestuur is zich er van bewust dat er ook in Enschede evenementen voorkomen waarbij het afsteken van vuurwerk een toegevoegde waarde heeft. De afweging tussen de emotionele gevoelens van de bewoners van Enschede en de regelmatige verzoeken om vuurwerk in Enschede af te mogen steken wordt betrokken bij de periodieke evaluatie van het evenementenbeleid. Daarbij gaat het vooral over het afsteken van consumentenvuurwerk.

Het afsteken van theatervuurwerk is - wanneer de melding tijdig is ingediend en eventuele vergunningen en/of ontheffingen tijdig zijn aangevraagd en verleend – met inachtneming van de voorwaarden zoals opgenomen in het Vuurwerkbesluit toegestaan.

5.2 Zoutcavernes

Net als voor vuurwerk geldt ook voor zoutcavernes dat dit onderwerp feitelijk buiten de landelijke kaders van externe veiligheid valt. Onderstaand wordt dan ook slechts geschetst op welke manier met deze cavernes wordt omgegaan.

In het westelijk deel van Enschede en in Hengelo is al lange tijd sprake van zoutwinning. Hierbij ontstaan holten / cavernes in de ondergrond die in het algemeen stabiel zijn. In het verleden zijn echter ook zoutcavernes ontstaan waarvan niet zeker is of die ook op langere termijn stabiel blijven. Als zich een ondergrondse instorting voordoet, dan kan die zich naar boven toe verplaatsen/voortzetten en na verloop van tijd aan de oppervlakte merkbaar worden als een verzakking (bodemdaling). Hoewel er geen sprake is van acute veiligheidsrisico’s, is dit natuurlijk wel van belang voor infrastructuur en ruimtelijke ordening. De omgang met deze problematiek is verwoord in het Bodemdalingsprotocol (Bijlage 7) dat is opgesteld door een projectgroep met vertegenwoordigers van Akzo Nobel, Staatstoezicht op de Mijnen, Rijkswaterstaat, provincie Overijssel en de gemeenten Hengelo en Enschede. Hierin is de locatie aangegeven van de cavernes en is de werkwijze beschreven hoe om te gaan met deze cavernes in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen. Gelet op deze brede aanpak en het karakter van de problematiek (zonder acute veiligheidsrisico’s) wordt dit, evenals het opvullen van zoutcavernes, buiten het gemeentelijke externe veiligheidsbeleid gelaten.

5.3 Luchthaven Twente

Het kabinet heeft in 2003 besloten het militaire vliegveld Twenthe te sluiten. Hierdoor is per 1 januari 2008 een definitief einde gekomen aan de militaire status van het vliegveld. Door de instemming van de Gemeente Enschede en de Provinciale Staten met het plan voor de doorstart van de luchthaven (in 2010) is een einde gekomen aan een periode van onduidelijkheid en kan definitief worden gezocht naar een exploitant. In 2014 is besloten om af te zien van de doorstart met een burgerluchthaven: in plaats daarvan worden nu alternatieve scenario’s uitgewerkt.

Rondom het terrein van de voormalige luchthaven liggen terreinen waar ruimte is voor kleinschalige bedrijvigheid, leisure, woningbouw en nieuwe natuur (EHS). Nu de doorstart van een burgerluchthaven niet doorgaat is geen sprake meer van externe veiligheidscontouren rond het terrein. Zodra meer bekend is over het alternatieve scenario zal worden bezien of externe veiligheid binnen dit scenario een rol speelt en hoe met dit aspect zal worden omgegaan.

5.4 Schaliegas

Schaliegas is aardgas dat opgesloten zit in leisteen-achtige aardlagen, ook wel schalielagen genoemd, en dat alleen uit dit gesteente kan treden via scheuren (fracs), die kunstmatig in dat gesteente aangebracht worden. De leisteen, waarin het gas is opgesloten, is rijk aan organische stoffen die zelf gas voortbrengen.

In Nederland komen op meerdere plaatsen schalielagen voor. Onderstaand kaartje laat dat zien. Op plaatsen waar schalielagen voorkomen zou je schaliegas kunnen verwachten.

Enschede deelt de maatschappelijke zorgen over de veiligheid voor mens en milieu van de winning van schaliegas. Op grond van de huidige inzichten in de risico's en gevolgen van schaliegas, is Enschede er volstrekt niet van overtuigd dat er op redelijke termijn voldoende waarborgen zijn dat de winning veilig voor mens en milieu en met respect voor de fysieke omgeving kan plaatsvinden. Enschede heeft derhalve de minister verzocht uitgesloten te worden van eventuele (proef)boringen op haar grondgebied.

6. Communicatie

Zowel vanuit de milieuwetgeving als vanuit rampenbestrijding- en preventie is communicatie omtrent risico's een wettelijke taak. In de Wet Veiligheidsregio's is risicocommunicatie bij de Veiligheidsregio's gelegd. Onder risicocommunicatie wordt verstaan de communicatie over risico's die een ramp of crisis kunnen veroorzaken, over de maatregelen die de overheid heeft getroffen ter voorkoming en bestrijding ervan en over de door de bevolking te volgen gedragslijn. Risicocommunicatie maakt deel uit van risicobeheersing en gaat daarmee vooraf aan de crisisbeheersing. Het draagt bij aan de weerbaarheid en zelfredzaamheid van de bevolking. Risico- en crisiscommunicatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Risicocommunicatie is geen eenrichtingsverkeer, maar een interactief proces tussen overheden en burgers. Hierbij zijn het veiligheidsbeleid enerzijds en de wensen en behoeften van het publiek anderzijds de belangrijkste uitgangspunten voor risicocommunicatie activiteiten. Het veiligheidsbeleid van Twentse Gemeenten en de Veiligheidsregio Twente geeft richting aan de onderwerpen waarover gecommuniceerd kan worden. Tegelijkertijd is inzicht in de behoeften en gevoelens van de bevolking noodzakelijk om relevante risico-informatie aan te kunnen bieden die ook daadwerkelijk gebruikt wordt. Om een beeld te krijgen hoe de Twentse bevolking tegen veiligheidsrisico's aankijkt en hoe de communicatie het best vormgegeven kan worden, is het noodzakelijk structureel periodiek een (eenvoudige) vorm van publieksonderzoek uit te voeren.

Daarnaast dient te allen tijde rekening gehouden te worden met de huidige 'informatiesamenleving', waarin burgers en overige actoren niet slechts ontvangers zijn van risico-informatie, maar ook producenten via verschillende (sociale) media. Deze interactie vraagt om een dynamischer aanpak van risicocommunicatie, waarbij ontwikkelingen en behoeften in de samenleving het uitgangspunt zijn. Daarnaast richt risicocommunicatie zich op de gedeelde verantwoordelijkheid van zowel overheid als burgers voor een veiliger samenleving. Hiermee wordt de 'samen redzaamheid' versterkt; de burger is samen met ons actief. Een duidelijke rol voor de overheid én burger met respect voor ieders kunnen.

Veiligheidsregio Twente (VRT)
De VRT heeft een communicatievisie opgesteld (4 juni 2012). Hiermee beogen zij:
1. Te bemiddelen tussen en het bevorderen van samenwerking tussen de kolommen en overige actoren, o.a. door middel van beleidsontwikkeling en –uitvoering;
2. Te fungeren als loket voor kolommen en veiligheidspartners; bieden van informatie, advies, deskundigheidsbevordering, facilitering.

De doelstellingen namens het bestuur kunnen als volgt worden geformuleerd:
- Het positioneren van de VRT als een professionele organisatie in de rampenbestrijding en crisisbeheersing bij (externe) doelgroepen;
- Bijdragen aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de VRT voor partners;
- Bijdragen aan multidisciplinaire risicobeheersing (weerbaarheid en zelfredzaamheid van de bevolking) door middel van een regionaal risicocommunicatiebeleid;
- Bijdragen aan een effectieve crisisbestrijding door middel van een doordachte en effectieve crisiscommunicatiestrategie en –uitvoering.

Om communicatie rond externe veiligheid goed af te stemmen worden periodiek overleggen gepland door de VRT waarbij onder andere ook de Gemeente Enschede is vertegenwoordigd.

Enschede
Risicocommunicatie rond specifieke risicobronnen is echter een taak van het bevoegd gezag. Denk aan de landelijke registratieplicht voor risicosituaties, het bekend maken daarvan en de verplichte communicatie rondom activiteiten waarvoor een rampenbestrijdingsplan wordt opgesteld. Dit krijgt zijn beslag in de bijdrage van de gemeente Enschede aan het landelijk register en de landelijke risicokaart, waar Enschede als apart onderdeel uitgelicht kan worden. De risicokaart wordt bij wijzigingen in het bedrijvenbestand standaard geactualiseerd. Vanuit de concernstaf worden alle kwetsbare objecten in Enschede bijgehouden.
Ook in de komende periode zal in de jaarlijkse stadspeiling de beleving van externe veiligheid onder de Enschedese bevolking worden onderzocht. Zoals al aangegeven, is uit eerdere peilingen gebleken dat externe veiligheid in de beleving lager scoort dan andere veiligheidsthema's[6]. Door aan te sluiten bij het traject Wijkveiligheid Enschede (WENS) is er blijvende aandacht voor externe veiligheid en kan in de risicocommunicatie richting burgers een koppeling worden gelegd met andere aspecten van veiligheid (sociale veiligheid, brandveiligheid, verkeersveiligheid).

[6] Het resultaat van de stadspeiling najaar 2010, met daarin opgenomen een overzicht van de peilingen van de afgelopen jaren, is als bijlage (7) aan deze beleidsvisie toegevoegd

7. Bestuurlijke en financiële verantwoording

Externe veiligheid raakt meerdere disciplines, zoals ruimtelijke ordening, milieu maar ook de gemeentelijke en regionale hulpdiensten. Een multidisciplinaire aanpak is binnen de gemeente geborgd met de bestaande werkgroep Externe veiligheid, waar behalve het cluster Wettelijke Taken en Projecten (WTP) en de afdeling Bestemmingsplannen ook de Veiligheidsregio Twente in deel neemt.
Behalve deze werkgroep zijn er tussen de diverse disciplines proces- en/of werkafspraken gemaakt op het gebied van externe veiligheid. Als bijlage bij deze nota is een lijst opgenomen met alle in het kader van externe veiligheid relevante stukken (zie bijlage 3)
Binnen de gemeente Enschede is de portefeuillehouder Milieu, Recreatie, Toerisme en Verkeer bestuurlijk eindverantwoordelijk voor Externe veiligheid. Op ambtelijk niveau is externe veiligheid ondergebracht bij het programma Leefomgeving, cluster WTP, afdeling Vergunningen.

7.1 Financiële verantwoording

In Enschede is gedurende het project “Risico’s van bedrijven” fors geïnvesteerd in verbetering van de externe veiligheid, in de vorm van concrete saneringen, beleidsvoorbereiding, procesverbetering en versterking van de organisatie. Voor de uitvoering van het externe veiligheidsbeleid was bij aanvang een bedrag van circa 7,7 mln. euro gereserveerd. In de loop der jaren is gebleken dat dit bedrag niet volledig uitgenut werd. Bij de vaststelling van de eindrapportage van het project is bij Raadsbesluit van 10 mei 2005 verantwoording afgelegd over de bestedingen. Daarbij is besloten de claim op de reserves te verminderen tot 1,1 mln. euro, bestemd voor structurele- en incidentele inspanningen op het vlak van externe veiligheid. Per einde 2006, bij een kritische review van de bestaande claims op de reserves en in samenhang met de ontwikkeling van de onderhavige beleidsvisie, is geconstateerd dat een verdere reductie van de claim mogelijk is. Er resteert daarmee een claim op de reserve van €200.000,-, bedoeld voor incidentele uitgaven, bijvoorbeeld in de sfeer van saneringen.

In het kader van het MEVO wordt door de Provincie Overijssel over de periode 2010 tot 2014 jaarlijks een subsidie verstrekt voor de uitvoering van het externe veiligheidsbeleid. Voor de gemeente Enschede wordt jaarlijks een bedrag van circa €90.000,- voorzien. Dit bedrag is bedoeld voor de dekking van de apparaatskosten die door de gemeente in dit kader worden gemaakt. Het betreft onder andere (0,7 fte) formatieruimte die binnen het programma Leefomgeving (cluster WTP, afdeling Vergunningen) is gereserveerd voor de coördinatie (en voor het zwaartepunt van de uitvoering) van de externe veiligheidstaken. Tot het takenpakket van deze senior adviseur externe veiligheid behoort ondermeer:

- Onderhoud en borging van de actualiteit van de risicokaart en het risicoregister
- Advisering over externe veiligheid bij bestemmingsplannen, vergunningverlening en handhaving, en bij gemeentelijke projecten
- Aansturen van externe partijen voor de uitvoering van onderzoeksopdrachten op het vlak van risicoanalyse en risicobeleving
- Toezien op de uitvoering van de saneringsopgave die nog resteert voor Enschede
- Initiëren en voorzitten van de hierboven genoemde Werkgroep Externe Veiligheid die elk half jaar overlegt over zowel concrete casussen als over processen en beleidsontwikkelingen
- Monitoren van landelijke beleidsontwikkelingen en zorgen voor de adequate doorvertaling daarvan naar de gemeentelijke uitvoeringspraktijk
- Gevraagd en ongevraagd toetsen van de actualiteit van werkafspraken tussen de interne partijen
- Leveren van een actieve bijdrage in gemeente overstijgende overleggen om beleidsontwikkelingen te volgen cq. vertalen naar Enschedese consequenties, subsidietoekenning 2015-2018 voor Enschede te bewerkstelligen

Naast deze functie is ook bij andere afdelingen als Handhaving, Vergunningverlening en Bestemmingsplannen en de voormalige gemeentelijke brandweer specifieke deskundigheid (door-) ontwikkeld op het vlak van externe veiligheid. Met name bij de afdeling Handhaving is in de deskundigheidsontwikkeling voor de Brzo-taken (Besluit risico’s zware ongevallen) geïnvesteerd. Onderhoud van een adequaat kennisniveau bij alle betrokken medewerkers, incidentele onderzoeken op eigen initiatief voor de beoordeling van aanvaardbaarheid van concrete risico’s, deskundigenkosten, uitvoeren van belevingsonderzoek zijn eveneens apparaatskosten die uit de MEVO-subsidie worden gedekt. Per 1 januari 2014 zal het programma Impuls OmgevingsVeiligheid 2015-2018 het MEVO-programma opvolgen. Dit nieuwe programma zal niet voorzien in een reguliere bijdrage voor afzonderlijke gemeenten, maar vooral gericht zijn op de RUD’s en Veiligheidsregio’s. De inhoud van het programma is nog niet vastgesteld. Wel wordt er door de EV-coördinator invloed uitgeoefend om voor gemeenten een vast budget te reserveren en is reeds bereikt dat er een subsidie aan Enschede wordt versterkt in verband met de deelname aan het deelprogramma “Kennisinfrastructuur”.

8. Risicobronnen in Enschede

8.1 Bestaande Risicobronnen

In de gemeente Enschede is sprake van zorgvuldige en systematische aandacht voor externe veiligheid van risicobronnen bij vergunningverlening, handhaving en ruimtelijke ordening. Zoals al in de inleiding is aangegeven zijn alle bestaande risicobronnen in beeld gebracht en krijgen deze prioriteit in de handhaving. Deze prioriteit is verankerd in het handhavingsprogramma en in het kwaliteitsborgingsysteem van het Cluster Wettelijke Taken en Projecten en de registratiesystemen voor o.a. de Risicokaart (zie ook paragraaf 8.3).

8.1.1 Uitgevoerde saneringen risicobronnen

Onderstaand is in tabel weergegeven op welke wijze de feitelijke sanering van risicovolle bedrijven de afgelopen jaren is gerealiseerd.

	Startniveau eind 2000	Huidig niveau 2013
Aantal woningen binnen 10^{-6} contouren	Circa 800	0
Betreffend aantal bedrijven	Circa 20	0

Bedrijven waarmee in de loop van het project overeenstemming is bereikt omtrent sanering van risico's zijn Hartman BV, Gebroeders Ditters Transport, Jacob Bakker BV, Johnson Diversey BV en HST BV. Daarnaast zijn door verschillende bedrijven op eigen initiatief aanpassingen gedaan, of is door verplaatsing niet langer sprake van risico's voor de omgeving.

8.1.2 Risicobedrijven in Enschede

In onderstaande tabellen is achtereenvolgens voor de in Enschede aanwezige LPG tankstations, Bevi-bedrijven en vuurwerkopslagen aangegeven of sprake is van een knelpunt en/of overschrijding van de oriëntatiewaarde.

LPG stations	**PR**	**GR**	
	Knelpunt	**Overschrijding OW**	**Noodzaak sanering**
Shell Broekheurne; Broekheurnering 1080	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Avia Tankstation Knalhutte; Knalhutteweg 379	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
BP Diekman; Kuipersdijk 420	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Shell Roadrunner; Parkweg 98	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Self Service Weghorst; Twekkeler_Es 53	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Duivelaar; Hendrik ter Kuilestraat 195	Nee	Nee	Niet noodzakelijk
Texaco Tankstation; Haaksbergerstraat 602	Nee	Ja	Niet noodzakelijk

Bevi-inrichtingen	**PR**	**GR**	**Aard inrichting**
	Knelpunt	**Overschr. OW**	
Avia Weghorst; Kanaalstraat 335	Nee	Nee	PGS 29[7]
Diversey Netherlands B.V.; Rembrandtlaan 414	Nee	Nee	Brzo
Rhee Indugas; Twekkeler-Es 8	Nee	Nee	Brzo
Apollo Vredestein; Ir. E.L.C. Schiff Sr. Straat 370	Nee	Nee	PGS 15
Bleko B.V.; Het Lentfert 3	Nee	Nee	PGS 15
Dutch Firearms Trading; Vliegveldweg 333	Nee	Nee	Opslag munitie
Grolsch Boekelo; Brouwerijlaan 1	Nee	Nee	Ammoniakkoelinstallatie
HST B.V.; Transportcentrum 21	Nee	Nee	PGS 15
Jacob Bakker Ijzerhandel B.V.; Binnenhaven 16	Nee	Nee	> 1000 gasflessen in opslag
Kuil Engineering B.V.; Hengelosestraat 304	Nee	Nee	> 1000 gasflessen in opslag
Pent Air.; Marssteden 50	Nee	Nee	PGS 15
Schepers gas; Lenteweg 35	Nee	Nee	Propaanopslag
Scorpion / Vinepa B.V.; Kopersteden 14	Nee	Nee	PGS 15

Vuurwerkbedrijven	**PR**	**GR**	**Aard inrichting**
	Knelpunt	**Overschr. OW**	
Dream Fireworks, Lenteweg 16	Nee	Nee	Vuurwerk > 10 ton
Van der Wurp; Marssteden 216	Nee	Nee	Vuurwerk > 10 ton

[7] PGS: Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen

8.1.3 Inspectieprogramma Brzo

Op grond van artikel 24 van het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo) dienen inrichtingen waarvoor de Seveso II-richtlijn[8] van toepassing is geïnspecteerd te worden. Deze inspecties moeten worden uitgevoerd in het kader van een inspectieprogramma. Het Brzo kent twee soorten inrichtingen, te weten de zwaardere inrichting waarvoor een zogenaamd veiligheidsrapport noodzakelijk is (VR inrichtingen) en de lichtere categorie inrichtingen waar een veiligheidsbeheerssysteem noodzakelijk is (Pbzo[9] inrichtingen)
In Enschede zijn twee bedrijven (Rhee Indugas en Diversey Netherlands B.V.) gevestigd die vallen onder het Besluit risico zware ongevallen (Brzo 1999) en waarvan de gemeente Enschede bevoegd gezag is. Deze bedrijven behoren tot de lichtere categorie bedrijven, dit betekent dat een Pbzo-document (beleidsdocument) en een veiligheidsbeheerssysteem (VBS) verplicht zijn.
Het inspectieprogramma[10] is opgesteld in overeenstemming met de VROM-inspectie (huidige ILT = Inspectie Leefomgeving en Transport), de arbeidsinspectie Noord-Oost, de brandweer Enschede en de Veiligheidsregio Twente. Het programma is opgesteld voor de periode 2007-2012.

Op 1 januari 2013 zijn de meeste omgevingsdiensten (OD's) in Nederland opgericht voor het gehele basistakenpakket. In het stelsel van de OD's is afgesproken dat zes OD's zich specialiseren in de uitvoering van de vergunningverlening, het toezicht en de handhavingstaken (VTH) voor Brzo- en RIE categorie 4-bedrijven (Brzo-OD's). Zo concentreren ruim 100 gemeenten en 12 provincies de uitvoering bij zes gespecialiseerde organisaties. Dit biedt duidelijkheid wie op de uitvoering van de VTH-taken kan worden aangesproken en vereenvoudigt de afstemming met de Inspectie SZW en de Veiligheidsregio's. Voor Gelderland en Overijssel is de omgevingsdienst Regio Nijmegen aangewezen. Deze omgevingsdienst, waarin een inspecteur van de gemeente Enschede actief is, heeft voor de VTH-taken volledig mandaat.

Fig. 5 Risicobedrijven (03/11/2014) binnen de gemeente Enschede (www.risicokaart.nl)

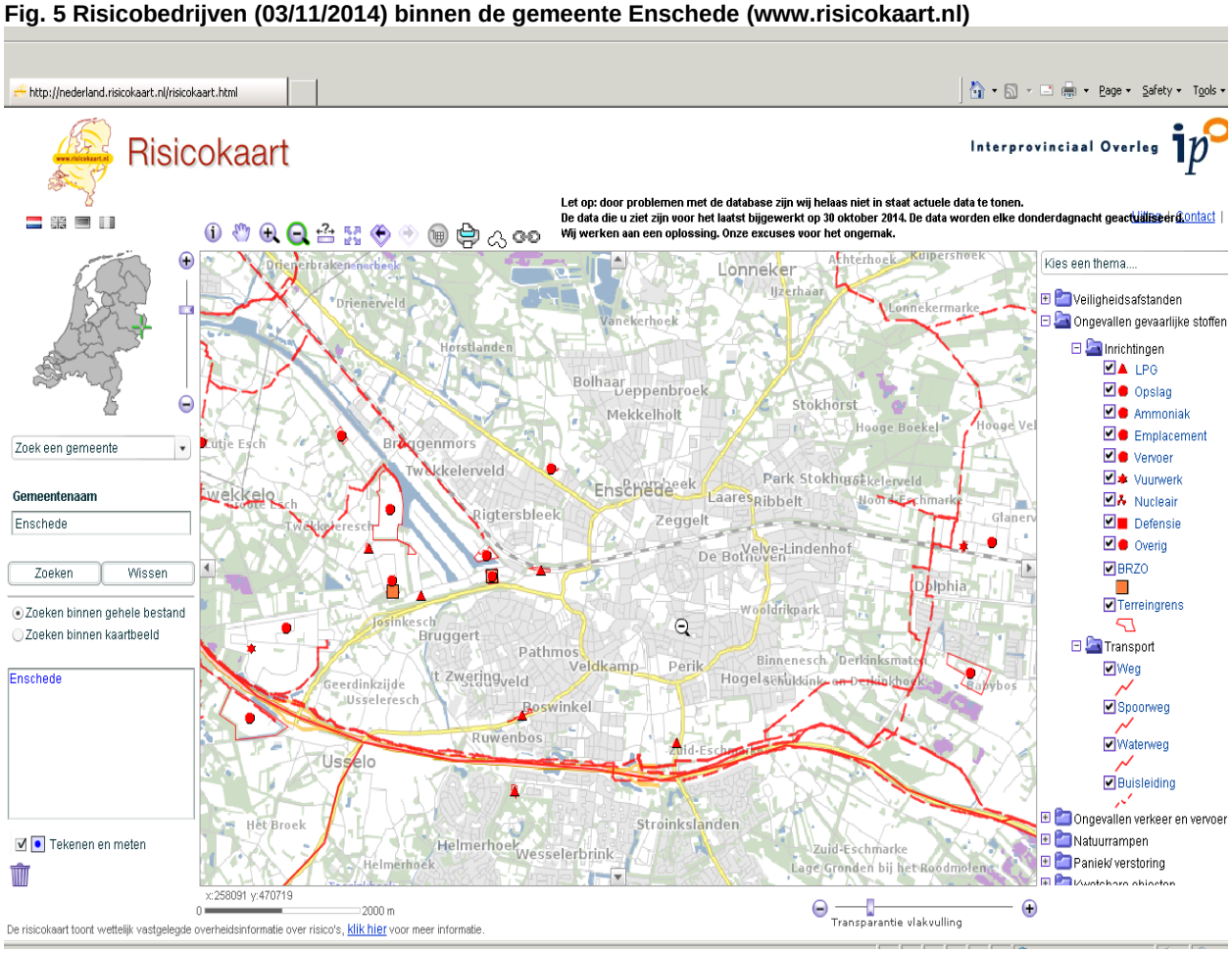

[8] De Seveso II-richtlijn van de Europese Unie richt zich op het beheersen van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken.
[9] Preventie beleid zware ongevallen
[10] Met het programma wil de provincie Overijssel een bestuurlijk kader scheppen waarmee planmatig en systematisch onderzoek van de in de inrichtingen gebruikte systemen van technische, organisatorische en bedrijfskundige aard kan worden uitgevoerd. In dit Inspectieprogramma worden daarvoor de uitgangspunten geformuleerd en de activiteiten van de verschillende handhavingspartners onderling op elkaar afgestemd.

8.2 Niet-stationaire bronnen

Zoals is gebleken uit hoofdstuk 3 en 4 heeft de gemeente Enschede voor wat betreft externe veiligheid naast inrichtingen (stationaire bronnen) te maken met het vervoer van gevaarlijke stoffen over wegen en met buisleidingen (hogedruk aardgasleidingen). Ook voor deze niet-stationaire bronnen zijn de bestaande knelpunten in beeld.

8.2.1 Routering gevaarlijke stoffen: modaliteit wegen

In paragraaf 4.1. is op kaart de door de gemeenteraad van Enschede vastgestelde routering gevaarlijke stoffen voor het wegverkeer weergegeven.

Uit berekening is gebleken dat de contour van het plaatsgebonden risico van het wegtransport gevaarlijke stoffen binnen de gemeente Enschede is gelegen op het wegdek. Voor wat betreft het groepsrisico is het van belang te weten welke gevaarlijke stof wordt vervoerd. Binnen de gemeente Enschede is LPG de bepalende gevaarlijke stof. Het invloedsgebied van een LPG-tankauto is circa 150 meter. Voor sommige andere stoffen geldt een invloedsgebied van circa 200 meter.

Zoals al in paragraaf 3.2 is aangegeven is voor de bepaling van het groepsrisico mede van belang te weten hoeveel personen zich binnen het invloedsgebied bevinden. In Enschede is de dichtheid van personen binnen het invloedsgebied van 200 meter aan weerszijden van de vastgestelde route gevaarlijke stoffen zodanig gering, dat slechts een fractie van de oriëntatiewaarde wordt bereikt.

8.2.2 Routering gevaarlijke stoffen: modaliteit buisleidingen

Binnen de gemeente Enschede bevinden zich een aantal hogedruk aardgasleidingen, variërend van leidingen met een diameter van 4”[11] (met een maximale druk 40 bar) tot leidingen met een diameter van 36” (met een maximale druk van 79,9 bar). Onderstaand een overzicht van buisleidingen met daarbij het maximale invloedsgebied.

diameter (inch)	diameter (nominaal)	inventarisatieafstand (KA) (m)		
		40 bar	66,2 bar	80 bar
4	DN100	45	60	65
6	DN150	70	90	95
8	DN200	95	120	130
10	DN250	120	150	160
12	DN300	140	170	180
14	DN350	150	190	200
16	DN500	170	210	230
18	DN450	200	240	260
20	DN500	220	270	290
24	DN600	260	310	330
30	DN750	310	380	400
36	DN900	360	430	470
42	DN1050	400	490	520
48	DN1200	440	540	580

In figuur 6 zijn de hogedruk aardgasleidingen op kaart ingetekend. Zoals reeds in paragraaf 3.2.3 uiteen is gezet, wordt in de Gemeente Enschede overeenkomstig het Bevb gehandeld met als bijzonder punt de algemene verantwoording van het groepsrisico ten behoeve van “kleinschalige ontwikkelingen”.

[11] Diameters van leidingen worden uitgedrukt in inches, 1 inch = 2,54 cm

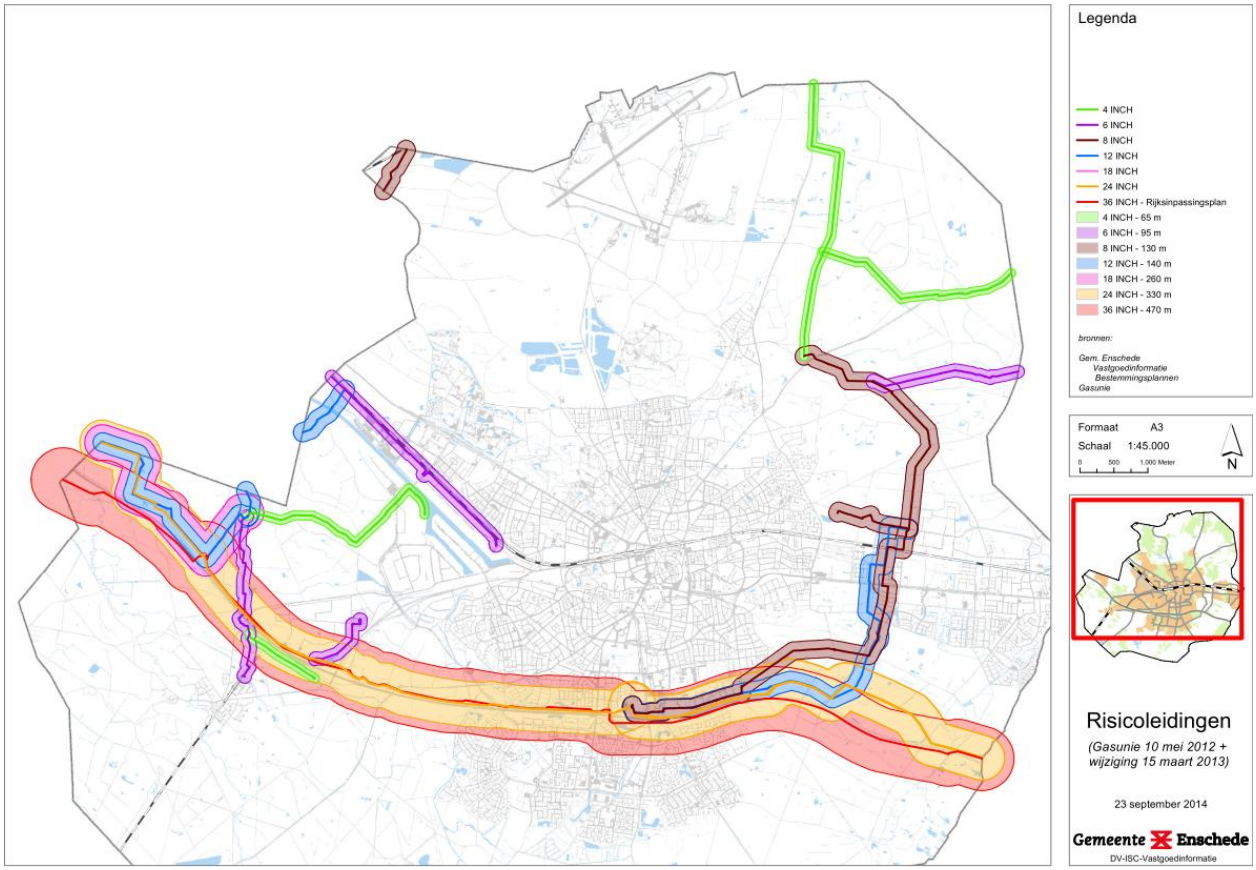

Fig. 6 Hogedruk aardgasleidingen binnen de gemeente Enschede met inventarisatieafstand

8.3 Nieuwe situaties

Het externe veiligheidsbeleid van de gemeente Enschede is er op gericht om nieuwe knelpunten te voorkomen. Voor de gemeente Enschede betekent dit dat de risicokaart(en) continu moet worden betrokken bij ontwikkelingsplannen en –visies. Doordat voor stedelijke projecten wordt gewerkt in projectteams komen reeds in een vroegtijdig stadium alle aspecten, waaronder externe veiligheid, aan de orde. Door het continu actueel houden van de risicokaart kunnen projectmanagers snel zien hoe plannen zich verhouden tot eventuele veiligheidsrisico's.

8.3.1 Confrontatie ruimtelijke ontwikkelingswensen met (geprojecteerde) risicobronnen

Binnen de gemeente Enschede zijn diverse ruimtelijke ontwikkelingsplannen die, zoals hierboven is aangegeven, in aparte projectteams worden beoordeeld op diverse aspecten, waaronder externe veiligheid. Daarbij is het in sommige gevallen lastig aan te geven of het gaat om een bestaande situatie of een nieuwe situatie. De gemeente Enschede sluit aan bij jurisprudentie uit 2007[12] over dit onderwerp: wanneer op basis van een bestemmingsplan een bestemming reeds mogelijk is, hebben we te maken met een bestaande situatie. Dit betekent dat bijvoorbeeld bij de vestiging van een nieuwe Bevi-inrichting niet alleen moet worden gekeken naar aanwezige kwetsbare objecten maar ook moet worden bekeken wat op basis van het vigerende bestemmingsplan aan kwetsbare objecten nog gerealiseerd kan worden, binnen de risicocontour van de Bevi-inrichting.

8.3.2 Standaardisering paragraaf Externe veiligheid in bestemmingsplannen

Ook in bestemmingsplannen heeft externe veiligheid een prominente plaats. Om niet elke keer het wiel uit te hoeven vinden heeft de gemeente Enschede een standaardparagraaf voor externe veiligheid opgesteld. Deze standaardtekst vormt de basis voor de externe veiligheidsparagraaf in bestemmingsplannen, waarbij uiteraard per plan afzonderlijk maatwerk wordt geleverd. Hierdoor kan sturing worden gegeven aan (toekomstige) bestemmingen en functies waarbij vanuit externe veiligheid ongewenste situaties kunnen worden tegengegaan.

[12] Afdeling bestuursrechtspraak zaaknummer 200601450/1, 28 februari 2007

9. Gemeentelijk jaarverslag

Bij externe veiligheid gaat het om de bescherming van burgers tegen de risico's van activiteiten met gevaarlijke stoffen. In Enschede is hier de afgelopen jaren veel aandacht aan besteed. Externe veiligheid kent een hoog ambitieniveau waarbij de informatievoorziening en communicatie over risico's belangrijk blijven. Dit is in de programmabegroting 2013 - 2016 door de gemeenteraad van Enschede herbevestigd. Met deze programmabegroting zullen in de komende periode de volgende concrete activiteiten worden uitgevoerd:

- voortzetten van werkzaamheden met betrekking tot externe veiligheid in lijn met het vastgesteld landelijk en gemeentelijk beleid;
- versterken van het tijdig en integraal betrekken van externe veiligheidsaspecten bij ruimtelijke ontwikkelingen en (milieu)vergunningverlening;
- implementeren van de consequenties van het Besluit externe veiligheid buisleidingen in ruimtelijke plannen binnen Enschede;
- meedenken /sturen aan het voor de Gemeente Enschede meest gewenste tracé voor de structuurvisie buisleidingen;
- het voortzetten van het monitoren van de risicobeleving van de bevolking van Enschede en gerichte communicatie over risico's en veiligheidsbeleving;
- meedenken /sturen aan het inrichten van het Kennispunt Externe Veiligheid binnen de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD).

Daarnaast onderschrijft de gemeente Enschede het Meerjarenprogramma Externe Veiligheid 2011-2014 van de provincie Overijssel door deel te nemen aan provinciale projecten. Tenslotte is de Gemeente Enschede leverancier van de coördinator van de provinciale QRA-pool.

Wat de rol is van de Gemeente Enschede in het kader van de ontwikkeling van de RUD-Twente, is nog onduidelijk. Inmiddels is bekend dat het Kennispunt Externe Veiligheid van de RUD's Gelderland, IJsselland en Twente in Zwolle komt. Over de verdere invulling zal in de nabije toekomst meer duidelijkheid gaan ontstaan.

Bijlage 1: Afkortingenlijst

BBL	Besluit Burgerluchthavens
Bevb	Besluit externe veiligheid buisleidingen
Bevi	Besluit externe veiligheid inrichtingen
BIR	Besluit Informatie inzake Rampen
BLEVE	Boiling liquid expansion vapour explosion, een vuurbal
BRI	Besluit rampbestrijdingsplannen inrichtingen
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BZK	(Ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
cRVGS	circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen
DWT	Drempelwaarde tabel
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EV	Externe Veiligheid
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen
GR	Groepsrisico
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IPO	Interprovinciaal overleg
ISOR	Informatiesysteem Overige Ramptypen
LO	Leefomgeving
LPG	Liquefied Petroleum Gas (vloeibaar gemaakt gas)
MER	Milieu Effect Rapportage
MEVO	Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
OW	Oriëntatie waarde
PGS	Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen
PR	Plaatsgebonden risico
PBZO	Preventie Beleid Zware Ongevallen
PUEV	Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid
QRA	Quantitative Risk Analysis (Kwantitatieve Risico Analyse)
Revi	Regeling externe veiligheid inrichtingen
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
RIS	Regionaal Informatie Systeem
RRGS	Risico Register Gevaarlijke Stoffen
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Seveso II	Richtlijn 96/82/EG, vernoemd naar de Italiaanse plaats Seveso waar in 1978 een ramp met gevaarlijke stoffen plaatsvond, betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen zijn betrokken
S&B	Strategie en Beleid
TAG	(afdeling) Technisch Advies en Gegevensbeheer
VER	Veiligheids Effect Rapportage
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	(Ministerie van) Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VRT	Veiligheidsregio Twente
Wghr	Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen
Wkr	Wet kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding
Wm	Wet milieubeheer
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
Wrzo	Wet rampen en zware ongevallen
WTP	Wettelijke taken en projecten

Bijlage 2: Relevante begrippen

Aanvalsplan
Een aanvalsplan is bedoeld voor de brandweer. Daardoor zijn bij een brand of een ongeval direct de belangrijkste gegevens bij de hand. Een aanvalsplan geeft informatie over de plaats van gevaarlijke stoffen en installaties, over vluchtwegen en toegangen, over brandscheidingen, e.d.. In aanvalsplannen wordt meestal gebruikgemaakt van plattegronden; soms kan worden volstaan met een eenvoudig kaartje (bereikbaarheidskaart). Op grond van de Arbowet moeten bepaalde bedrijven zelf ook over een bedrijfs-noodplan beschikken. In sommige gevallen zijn aanvalsplannen en bedrijfsnoodplannen niet voldoende en moet er volgens de wet Rampen en zware ongevallen, een rampbestrijdingsplan worden gemaakt.

BBT
Het begrip `beste beschikbare technieken' (BBT) staat centraal bij de vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer (Wm) en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo). Met de nadere precisering van de Wm en van de Wvo medio 2005, wordt dat begrip ook in die wetteksten verankerd.
De Europese Commissie organiseert de uitwisseling van informatie tussen de Lidstaten en de betrokken bedrijfstakken over BBT, de daarmee samenhangende controlevoorschriften en de ontwikkelingen op dat gebied. Het resultaat daarvan is terug te vinden in de BREF's - de BBT referentie documenten.
Definitie: “Het meest doeltreffende en geavanceerde ontwikkelingsstadium van de activiteiten en exploitatiemethoden, waarbij de praktische bruikbaarheid van speciale technieken om in beginsel het uitgangspunt voor de emissiegrenswaarden te vormen is aangetoond, met het doel emissies en effecten op het milieu in zijn geheel te voorkomen, of wanneer dat niet mogelijk blijkt algemeen te beperken”

BREF
Ook in het Europese beleid inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (GPBV, in het Engels: integrated pollution prevention and control of IPPC, zie ook de website van de Europese Commissie over IPPC) is het gebruik van de beste beschikbare technieken het uitgangspunt (in het Engels: Best Available Technology of BAT). Door de Europese Commissie werd daarom te Sevilla (Spanje) het Europees GPBV Bureau opgericht met als doel het opstellen van Europese BBT referentiedocumenten (BAT Reference documents of BREF's).

Bestaande situaties
Een op het tijdstip van inwerkingtreding van het Bevi :
- geldende Wm-vergunning;
- vastgesteld bestemmingsplan of vrijstellingsbesluit op grond waarvan de bouw of vestiging van kwetsbare of beperkt kwetsbare objecten is toegelaten;
- aanwezige kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten.

Zie ook nieuwe situaties.

Bevoegd gezag
Het bevoegd gezag is de overheidsorganisatie die verantwoordelijk is voor de naleving van bepaalde wetgeving. In de regel is de gemeente of de provincie het bevoegd gezag, maar een waterschap of een ministerie kunnen ook bevoegd gezag zijn. Deze verantwoordelijkheid kan bestaan uit het afgeven van vergunningen, maar ook uit handhaving en het vaststellen van een bestemmingsplan. Dat is zorgen dat de regels worden nageleefd. Beheerders van (water)wegen, concessiehouders van buisleidingen en bedrijven zijn echter op de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor de veiligheid en het naleven van de regels.

Brzo-inrichting
In het Besluit Risico’s Zware Ongevallen (Brzo 1999) staan criteria die aangeven welke bedrijven een risico van zware ongevallen hebben. Dit hangt samen met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Voor deze bedrijven gelden strengere regels dan normaal. Er wordt binnen de groep Brzo-bedrijven nog onderscheid gemaakt tussen een zware en een lichtere categorie. De lichtere categorie wordt ook wel PBZO (preventiebeleid zware ongevallen)-bedrijven genoemd, omdat ze een preventiebeleid moeten hebben en een veiligheidsbeheersysteem (VBS). Voor bedrijven van de zware categorie geldt dit ook, maar deze moeten tevens een risicoanalyse uitvoeren en een veiligheidsrapport (VR) opstellen. Die bedrijven worden daarom ook wel VR(plichtige)-bedrijven genoemd.

Effect
De effecten ten gevolge van:
- explosie: het ontstaan van een drukgolf en/of warmtestraling;
- brand;
- toxiciteit: gevaar van vergiftiging door giftige gassen of dampen.

Effectgebied / effectbenadering
Het effectgebied van een risicobron geeft aan tot op welke afstand er directe gezondheidseffecten kunnen zijn als er een ernstig ongeval bij de risicobron plaatsvindt. De kans dat een ongeluk gebeurt, is in het effectgebied niet verrekend. Dat is het belangrijkste verschil met risicocontouren.

De effectbenadering is dan ook vooral van belang bij de repressietaak van de hulpverleningdiensten, want het geeft het gebied aan waarbinnen zij moeten optreden. Over het algemeen kan het aantal gewonden worden gekoppeld aan het aantal dodelijke slachtoffers, aangezien met het beperken van de kans op dodelijke slachtoffers tevens de kans op gewonden wordt verkleind. Ook de voorbereiding op en de bestrijding van de effecten van een ongeval en de nazorg hebben zowel betrekking op gewonden als op dodelijke slachtoffers.

Explosie
Een explosie of ontploffing geeft een korte maar krachtige drukgolf en een kortdurende, hevige warmtestraling. Dit zijn de belangrijkste veroorzakers van letsel bij mensen in de buurt van een explosie. Ook brokstukken als bijvoorbeeld glasscherven, die door de drukgolf rondvliegen, kunnen levensgevaarlijke verwondingen veroorzaken. Explosies kunnen optreden bij:

- brandbaar gas: bijvoorbeeld aardgas, propaan, butaan of LPG;
- sommige vluchtige vloeistoffen;
- patronen en andere munitie;
- professioneel en consumentenvuurwerk;
- sommige producten, zoals geconcentreerde kunstmest;
- stof van bijvoorbeeld voedingsmiddelen, graan of hout.

Geprojecteerd object
Nog niet aanwezig object dat op grond van het vigerende bestemmingsplan toelaatbaar is.

Gevaarlijke stoffen
Gevaarlijke stoffen zijn stoffen waarvan het gebruik, het transport of de opslag, risico's met zich meebrengt. Het kan gaan om explosiegevaar, brand, giftigheid of radioactiviteit. De gevaren zijn vaak de keerzijde van nuttige eigenschappen van die stoffen. Het zijn vaak brandstoffen, of grondstoffen voor nuttige producten zoals medicijnen, kunststoffen en kunstmest of hulpstoffen die voor allerlei doeleinden worden gebruikt, bijvoorbeeld voor koelen, reinigen of conserveren. Daarnaast kan het ook om afvalstoffen gaan.

Grenswaarde
Grenswaarde als bedoeld in artikel 5.1 van de Wet milieubeheer. Van een grenswaarde mag niet worden afgeweken.

Groepsrisico (GR)
Cumulatieve kansen per jaar dat ten minste 10, 100 of 1000 personen overlijden als rechtstreeks gevolg van hun aanwezigheid in het invloedsgebied van een inrichting en een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof, gevaarlijke afvalstof of bestrijdingsmiddel betrokken is. Anders gezegd geeft het groepsrisico weer wat de kans is op het overlijden van een groep personen ten gevolge van een ongeval bij een bedrijf. Voor het groepsrisico is geen grenswaarde vastgesteld. Wel is er de zogeheten oriëntatiewaarde, deze dient door het bevoegde gezag (de vergunningverlener, zijnde de provincie of de gemeente) te worden gehanteerd bij de overwegingen omtrent het groepsrisico. Deze oriëntatiewaarde is de kans op een ongeval met 10 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10-5 per jaar, met de kans op een ongeval met 100 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10-7 per jaar en met de kans op een ongeval met 1000 of meer dodelijke slachtoffers van ten hoogste 10-9 per jaar. Hieronder is een FN-diagram weergegeven met daarin als voorbeeld een FN-curve en tevens de oriëntatiewaarde.

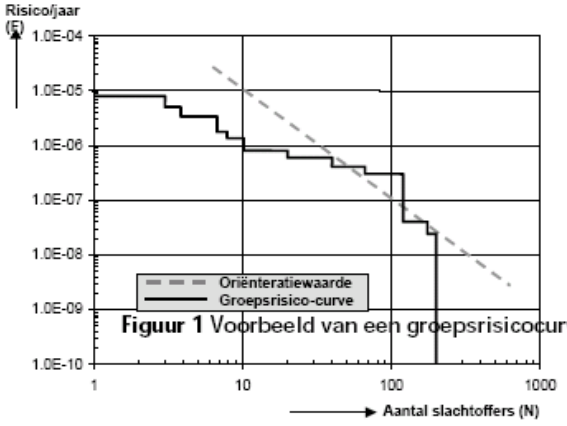

Figuur 1 Voorbeeld van een groepsrisicocurve

Inrichting
Het woord inrichting komt onder andere uit de Wet milieubeheer. Het betreft bedrijven die vallen onder een AMvB ex. 8.40 van de Wet milieubeheer of inrichtingen waarvoor een milieubeheervergunning noodzakelijk is.

Invloedsgebied
Gebied waarin volgens bij regeling van de minister vast te stellen regels personen worden meegeteld voor de berekening van het groepsrisico. Het invloedsgebied voor het groepsrisico bij bedrijven is het gebied tot de 1% letaliteitsgrens, behalve voor LPG-tankstations, waar de grens van het invloedsgebied op 150 meter is gesteld. Deze 1%-letaliteitgrens geeft de afstand aan van de risicovolle inrichting of transportroute tot een punt waarbij een daar aanwezige persoon nog een kans van 1% heeft om te overlijden ten gevolge van een ongeval binnen die inrichting. Het invloedsgebied voor het groepsrisico langs transportroutes is 200 meter rondom de weg, het water en het spoor en 30 meter rondom de ondergrondse aardgasleiding.

Kans op dodelijke slachtoffers
Bij het externe veiligheidsbeleid wordt gesproken over risico's. Hierbij gaat het om de kans dat er een ongeval gebeurt waarbij het effect is dat er dodelijke slachtoffers kunnen vallen. Het gaat hierbij om slachtoffers die direct en binnen 2 à 3 weken overlijden ten gevolge van dat ongeval. Naast het effect dat er dodelijke slachtoffers kunnen vallen, kunnen er ook veel
gewonden zijn.

Het effectgebied van een risicobron geeft aan tot op welke afstand er directe gezondheidseffecten kunnen zijn als er een ernstig ongeval bij de risicobron plaatsvindt. De effectbenadering is dan ook vooral van belang bij de repressietaak van de hulpverleningdiensten, want het geeft het gebied aan waarbinnen zij moeten optreden. Over het algemeen kan het aantal gewonden worden gekoppeld aan het aantal dodelijke slachtoffers, aangezien met het beperken van de kans op dodelijke slachtoffers tevens de kans op gewonden wordt verkleind. Ook de voorbereiding op en de bestrijding van de effecten van een ongeval en de nazorg hebben zowel betrekking op gewonden als op dodelijke slachtoffers.

Zie verder bij plaatsgebonden risico en bij risicocontour.

Kwetsbaar object en beperkt kwetsbaar object
Zie bijlage 5

Nieuwe situaties
Het betreft situaties ná inwerkingtreding van het Bevi (27 oktober 2004):
- het oprichten van een inrichting;
- het veranderen van een bestaande inrichting waarvoor een milieuvergunning nodig is en waarbij de verandering nadelige gevolgen heeft voor het Plaatsgebonden Risico;
- een bestemmingsplan dat wordt vastgesteld of herzien (inclusief de goedkeuring ervan);
- een vast te stellen wijzigings-, uitwerkings- of vrijstellingsbesluit en de in verband daarmee af te geven verklaring van geen bezwaar;
- besluiten die betrekking hebben op vervangende nieuwbouw en opvulling van gaten binnen aaneengesloten bebouwing in bestaand stedelijk gebied.

Zie ook bestaande situaties.

Ontruimingsplan
Een ontruimingsplan geeft aan hoe een ontruiming van een gebouw of een terrein moet plaatsvinden. De overheid eist in bepaalde gevallen een ontruimingsplan van bedrijven. Het gaat daarbij uiteraard om de veiligheid van groepen mensen die aanwezig kunnen zijn.

Oriënterende waarde
Betreft een toetsingswaarde (die het karakter heeft van een oriënterende waarde), waarvan het bevoegd gezag gemotiveerd mag afwijken. Een oriënterende waarde heeft in tegenstelling tot een grens- en richtwaarde geen juridische status.

PBZO-bedrijf
In het Besluit Risico's Zware Ongevallen (Brzo 1999) zijn criteria opgenomen waarmee wordt bepaald welke bedrijven een risico van zware ongevallen met zich meebrengen. Onderscheid wordt gemaakt tussen Brzo-bedrijven van de zware en de lichte categorie. Deze lichte categorie wordt ook wel 'PBZO-bedrijven' genoemd. Bedrijven van de lichte categorie moeten onder andere een 'preventiebeleid zware ongevallen' hebben en een veiligheidsbeheerssysteem.

Plaatsgebonden Risico (PR)
Het plaatsgebonden risico is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. In het plaatsgebonden risico zijn in het kort twee verschillende kansen verwerkt:

- de kans dat een ramp, zoals het ontsnappen van een gevaarlijke stof, plaatsvindt;
- de kans dat een persoon daadwerkelijk overlijdt als gevolg daarvan.

Deze kans mag maximaal 1 op een miljoen (10^{-6}) per jaar zijn. De norm van 10^{-6}/jr geldt ten aanzien van kwetsbare objecten als grenswaarde, die niet mag worden overschreden, en ten aanzien van beperkt kwetsbare objecten als richtwaarde. Rondom een inrichting of transportmedium bestaat op sommige plaatsen hetzelfde risico. Deze plaatsen kunnen als een lijn (een risicocontour) op een kaart gezet worden.

Ramp
Volgens de Wet rampen en zware ongevallen is een ramp of zwaar ongeval een gebeurtenis:

1. waardoor een ernstige verstoring van de openbare veiligheid is ontstaan, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigd of zijn geschaad
2. en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.

Rampbestrijdingsplan
In een rampbestrijdingsplan legt een gemeente vast welke voorbereidingen zijn getroffen voor de bestrijding van een specifieke ramp of een specifieke soort ramp. De gemeente moet een beleid hebben waarin is bepaald voor welke overige gevallen een rampbestrijdingsplan wordt gemaakt. Het gaat erom dat er een rampbestrijdingsplan komt voor rampen en zware ongevallen waarvan de plaats, de aard en de gevolgen voorzienbaar zijn. Voor sommige risicosituaties is een rampbestrijdingsplan direct wettelijk verplicht. In een rampbestrijdingsplan moet de afstemming met aangrenzende gemeenten en aangrenzende gebieden in buurlanden zijn gewaarborgd.

Rampenplan
Elke gemeente moet een rampenplan hebben. Het plan somt op wat er in een gemeente voor de rampenbestrijding in het algemeen geregeld moet zijn. Het is het 'masterplan' voor de gemeentelijke rampenbestrijding.

Register risicosituaties gevaarlijke stoffen
Het Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS) is een centraal landelijk register met gegevens over risicosituaties die in Nederland bestaan rond het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze gegevens worden beheerd door het RIVM en via internet op een risicokaart gepresenteerd. Daarnaast worden deze gegevens gebruikt in plaatselijke risicokaarten die ook andere risicosituaties tonen.

Richtwaarde
Richtwaarde als bedoeld in artikel 5.1 van de Wet milieubeheer ten aanzien van het niveau van het plaatsgebonden risico. Van een richtwaarde mag slechts om gemotiveerde redenen worden afgeweken.

Risicobron
De plaatsen waar risico's vandaan (kunnen) komen, worden risicobronnen genoemd. Het betreft hierbij:

- bedrijven waar gevaarlijke stoffen worden gemaakt, gebruikt of opgeslagen;
- routes en pijpleidingen waarover of -door gevaarlijke stoffen worden getransporteerd.

Risicocontouren
Een risicocontour geeft aan hoe hoog in de omgeving de overlijdenskans is door een ongeval met een risicobron. Deze contourlijnen kan men vergelijken met de gewone hoogtelijnen op een kaart: binnen de contour is het risico groter, buiten de contour is het risico kleiner.

Risicokaart
Een risicokaart laat zien waar risicobronnen liggen. Het gaat daarbij om risicobronnen waardoor mensen direct letsel kunnen oplopen. Bijvoorbeeld gevaarlijke stoffen en andere relevante risico's, zoals overstromingen. In totaal kunnen de risico's van een dertiental verschillende ramptypen op kaart worden getoond. Maar er zijn ook risicokaarten waarop alleen risicosituaties met gevaarlijke stoffen staan.

Route gevaarlijke stoffen
Voor de routering van gevaarlijke stoffen is de Wet vervoer gevaarlijke stoffen van belang. Alle rijkswegen (enkele tunnels onder belangrijke vaarwegen daargelaten) en de meeste provinciale wegen zijn aangewezen als route voor gevaarlijke stoffen. Gemeenten mogen voor de zogenaamde routeplichtige stoffen gemeentelijke wegen binnen hun grenzen aanwijzen waarover deze gevaarlijke stoffen mogen worden vervoerd (en daarbuiten dus niet). Redenen voor routering zijn bijvoorbeeld kwetsbare situaties, zoals dichte bebouwing, de aanwezigheid van een ziekenhuis of de ligging van een waterwingebied. De gemeente kán vervolgens ook vrijstelling verlenen aan bedrijven als deze hiertoe een verzoek indienen.

Transportroute
Transport van gevaarlijke stoffen vindt vooral plaats over de weg, over het water, per spoor en door buisleidingen.

Veiligheidsrapport
De meest gevaarlijke bedrijven die vallen onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen (Brzo 1999), moeten een veiligheidsrapport opstellen. In het veiligheidsrapport moet onder andere worden aangetoond dat:

- een preventiebeleid en een veiligheidsbeheerssysteem zijn ingevoerd;
- gevaren zijn geïdentificeerd en doeltreffende maatregelen zijn genomen;
- de installatie en de bedrijfsvoering voldoende veilig en betrouwbaar zijn.

Veiligheidszone
Een door bevoegd gezag bepaalde zone waarbinnen zich geen kwetsbare objecten mogen bevinden.

Zelfredzaamheid
Zelfredzaamheid geeft aan in welke mate de aanwezigen in staat zijn om zich op eigen kracht in veiligheid te brengen. De zelfredzaamheid kan positief beïnvloed worden door:

a. de voorzieningen in het gebied waarmee vluchten mogelijk wordt gemaakt (infrastructurele mogelijkheden);
b. de fysieke mogelijkheden van de aanwezige populatie om te vluchten;
c. de mate waarin men is voorbereid op de eventuele noodzaak om te vluchten of hiertoe tijdig instructies ontvangt (mentale mogelijkheden).

Bijlage 3: relevante (gemeentelijke) stukken

Raadsbesluiten

a. Beleidsuitgangspunten Externe veiligheid, 19 november 2001
b. Eindrapportage Beleid en realisatie Externe veiligheid, 10 mei 2005
c. Instemmen met bevindingen en aanbevelingen eindrapport rekenkameronderzoek effectiviteit en efficiëntie van het Externe veiligheidsbeleid, 17 oktober 2005 (incl amendement)
d. Overnemen aanbevelingen Rekenkamercommissie inzake Eindrapport Rekenkameronderzoek Beleving van externe veiligheid, 27 februari 2006 (inclusief amendement)
e. Vaststellen routering gevaarlijke stoffen, 27 februari 2006

Interne stukken

a. Rapportage over veiligheidsbeleving in relatie tot bedrijven
b. Werkafspraken RO/T&A/brandweer/bestemmingsplannen
c. Standaardisering paragraaf Externe veiligheid bestemmingsplannen
d. BRZO ’99 Inspectieprogramma 2007-2012, vastgesteld door B&W van Enschede op 21 juni 2005 en aangepast in juli 2006

Bijlage 4: Advies regionale brandweer

Reg.nr.
Datum 15 DEC. 2008
Afd.
Attentie

regio twente
HULPVERLENINGSDIENST

College van Burgemeester en Wethouders van Enschede
De heer R. Kuipers
Postbus 20
7500 AA ENSCHEDE

Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede
Postbus 1400
7500 BK Enschede
tel. 053 487 65 43
fax 053 487 65 00
www.regiotwente.nl
info@regiotwente.nl

Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Datum:	Bijlage(n):
-/-	OV/RIB/LM/08006477	12 december 2008	geen
Onderwerp:	**Behandeld door:**	**Doorkiesnummer:**	**E-mail:**
Verantwoordingsplicht groepsrisico	Mw. L.M.A. Mentink	053 487 6646	l.mentink@regiotwente.nl

VERZONDEN 12. 12. 08

Geacht College,

Naar aanleiding van de op 18 juli jl. door de gemeenteraad van Enschede vastgestelde "Beleidsvisie Externe veiligheid Gemeente Enschede 2007" het volgende:

In de huidige wet- en regelgeving is bepaald dat bij iedere verandering van de bestaande situatie die mogelijk leidt tot een wijziging van het groepsrisico, het bevoegd gezag bij het desbetreffende besluit verantwoording moet afleggen over de mogelijke gevolgen die het besluit kan hebben voor het groepsrisico. Daarbij is tevens bepaald dat de betreffende regionale brandweer over deze verantwoording advies moet worden gevraagd.

In uw beleidsvisie is ten aanzien van de verantwoording van het groepsrisico opgenomen dat voor die gevallen waar op voorhand duidelijk is dat de oriëntatiewaarde niet zal worden overschreden onderstaande verantwoording wordt gehanteerd:

"Met inachtneming van de artikelen 12 en 13 van het Bevi is voor onderhavige situatie gekeken naar de consequenties voor het groepsrisico. Gezien de (beperkte) wijziging die de ruimtelijke ontwikkeling met zich mee brengt in aantallen personen binnen het invloedsgebied alsmede het feit dat het aantal personen binnen het invloedsgebied ook na de ontwikkeling lager is dan 25% van het toelaatbare aantal personen, is de gemeente Enschede van mening dat de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen onevenredige risico's voor de omgeving met zich mee brengt".

Met deze beleidskeuze voor de verantwoording van een bepaald niveau van het groepsrisico, geeft u aan in deze gevallen geen uitgebreide verantwoording meer te zullen opnemen in de paragraaf externe veiligheid. Met deze brief willen wij aangeven dat wij ons op de hoogte hebben gesteld van uw beleidskeuze.

[redacted]

Concreet betekent dit dat wij als verantwoording van het groepsrisico een verwijzing naar dit deel van de beleidsvisie externe veiligheid voldoende achten. Wel willen wij in alle gevallen de RO-plannen en Wm-vergunning aanvragen blijven ontvangen, inclusief het advies van de lokale brandweer. Hierdoor kunnen wij alsnog gebruik maken van ons adviesrecht inzake de zelfredzaamheid van aanwezigen in de omgeving en bestrijdbaarheid van mogelijke risico's, indien wij dit vanuit fysieke veiligheid en rampenbestrijding toch noodzakelijk achten.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

ing. S.J.M. Wevers, MCDm
regionaal commandant brandweer

[redacted]

RE vlg. 2

Bijlage 5: Wettelijk kader

Ten aanzien van externe veiligheid zijn diverse normen geformuleerd, overwegend gebaseerd op de Wet milieubeheer. Deze normen geven aan welke veiligheidsrisico's ten hoogste worden geaccepteerd. Burgers mogen voor de veiligheid van hun woonomgeving rekenen op een minimum beschermingsniveau (plaatsgebonden risico). De kans op een groot ongeluk met veel slachtoffers moet expliciet worden afgewogen en verantwoord (groepsrisico). Op basis van de Wet milieubeheer hebben bedrijven (inrichtingen) een milieuvergunning nodig. Daarnaast zijn voor een aantal bedrijven algemene voorschriften van toepassing.

Beleidsrichtlijn opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik
Voor de opslag van munitie voor civiel gebruik is nog geen wetgeving. Voor deze opslagsituaties wordt gebruikgemaakt van de beleidsrichtlijn opslag ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Het doel van deze circulaire is om meer duidelijkheid te geven over het externe veiligheidsbeleid voor inrichtingen met opslag van ontplofbare stoffen voor civiel gebruik. Uiteindelijk zal deze richtlijn overgaan in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB).

Besluit risico's zware ongevallen (Brzo)
In dit besluit worden regels gesteld aan bedrijven die gevaarlijke stoffen opslaan of gebruiken. Aan de hand van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen is een lage en hoge drempelwaarde ingesteld. Bedrijven die de lage drempelwaarde overschrijden, moeten beleid ontwikkelen om zware ongevallen te voorkomen: Preventiebeleid zware ongevallen (Pbzo). Bedrijven die boven de hoge drempelwaarde vallen, moeten een veiligheidsrapportage (VR) opstellen.

Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (Bevi)
Op 27 oktober 2004 is het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen van kracht geworden. In het Bevi zijn risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het Besluit verplicht het bevoegd gezag op grond van de Wet milieubeheer en Wet op de ruimtelijke ordening afstand te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. Tevens beperkt het besluit het totale aantal personen dat zich in de directe omgeving van een risicovol bedrijf mag bevinden. Gemeenten en provincies moeten de normen uit het besluit naleven bij het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen en bij het verlenen van milieuvergunningen. Tevens moet de brandweer om advies worden gevraagd. Afstemming tussen de drie taakvelden ruimtelijke ordening, milieu en rampenbestrijding is zodoende van groot belang.

Besluit Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS)
Inventarisatie van risicorelevante bedrijven is verplicht in kader van het ERGS. De resultaten zijn opgenomen in de RRGS website (www.risicoregister.nl). Het besluit is echter bij het ter perse gaan van de Omgevingsvisie nog in concept en nog niet van kracht.

Buisleidingen
Voor buisleidingen zijn op 1 januari 2011 het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb) in werking getreden. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening. Het Bevb regelt de taken en verantwoordelijkheden van de leidingexploitant en de gemeenten waarbinnen hogedruk aardgasleidingen zijn gelegen.

Circulaire risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen
In augustus 2004 is de Circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen uitgekomen, in samenwerking met de ministeries van V&W, VROM en BZK. Uitgangspunten hierbij zijn de Nota risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (RNVGS) en de AMvB externe veiligheid voor inrichtingen (Bevi). Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) externe veiligheid transport gevaarlijke stoffen is in voorbereiding.

Verruimde reikwijdte Wet milieubeheer/Regulering vervoer gevaarlijke stoffen per spoor
Door de ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat wordt gewerkt aan een tweetal instrumenten om te kunnen sturen in de omvang en afwikkeling van vervoersstromen: de verruimde reikwijdte Wet milieubeheer en Regulering vervoer gevaarlijke stoffen per spoor.
Het doel van de verruiming van de reikwijdte van de Wet milieubeheer is de transportrisico's te beheersen door degenen die gevaarlijke stoffen aanbieden en gebruiken hierop aan te spreken. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden om de transportstromen en/of transportmiddelen te betrekken bij de milieuvergunningverlening voor het bedrijf. Het zou dan kunnen zijn dat een bedrijf in verband met onaanvaardbare risico's door aan- en/of afvoer van gevaarlijke stoffen geen milieuvergunning krijgt.

De bedoeling van de regeling “Regulering Vervoer Gevaarlijke Stoffen per spoor” is om bij de toewijzing van spoorcapaciteit aan spoorvervoerders rekening te houden met een per spoorlijn vastgelegde risicoruimte. Deze risicoruimte dient dan tevens als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen langs het spoor. Een wettelijke regeling moet dan de maximale risicoruimte per spoorlijn vastleggen, vergezeld van een kaart van het spoorwegnet, waarop per spoorlijn de omvang van die risicoruimte is vastgelegd. Naar alle waarschijnlijk zal deze regeling na de ingebruikname van de Betuwelijn worden ingevoerd.

Wet vervoer gevaarlijke stoffen (Wvgs)
De Wet vervoer gevaarlijke stoffen gaat over het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, per spoor en via de binnenwateren. Onder de wet hangt het Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en drie ministeriële regelingen met internationale voorschriften voor vervoer over de weg, per spoor en over water. Hierin zijn routeplichtige stoffen aangewezen, waarvoor de gemeente routes mag aanwijzen. De handhaving van de Wvgs wordt uitgevoerd door de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). De gemeentelijke invloed bij transporten met gevaarlijke stoffen is beperkt.

Vuurwerkbesluit
Het Vuurwerkbesluit bevat regels met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk. Per 1 maart 2004 is een herziene versie van het Vuurwerkbesluit in werking getreden en is de overgangstermijn verlopen. Indien een bedrijf per die datum niet kon voldoen aan de eisen uit het Vuurwerkbesluit, was het niet toegestaan om vuurwerk op te slaan.
Bij vergunningsplichtige inrichtingen die moesten stoppen, moest de gemeente tevens actie ondernemen door de procedure te starten om milieuvergunningen in te trekken. Het bevoegde gezag moest beoordelen of een vuurwerkbedrijf al dan niet aanpassingen zou kunnen plegen om te voldoen aan de eisen uit het Vuurwerkbesluit. Een bedrijf dat echt niet kon voldoen aan de eisen van het Vuurwerkbesluit, had in veel gevallen recht op een schadevergoeding volgens een vaststaande berekeningswijze. De kosten van de schadevergoedingen voor de sanering van vuurwerkbedrijven worden door VROM aan de bevoegde gezagen vergoed als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen/Risicokaart provincie Overijssel
Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen (RRGS)
Naar aanleiding van de conclusies van de commissie Oosting heeft het kabinet 150 actiepunten opgesteld om het veiligheidsbeleid te verbeteren. Een van de actiepunten is het in kaart brengen van risicovolle situaties. Daarbij gaat het om bedrijven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn en om transportroutes van gevaarlijke stoffen. In de Leidraad risico-inventarisatie gevaarlijke stoffen (oktober 2004) is een selectiemethodiek voor de inventarisatie en verwerking van risicovolle activiteiten opgenomen. De bevoegde gezagen (gemeente, provincie en Rijk) in het kader van de Wet milieubeheer zijn verplicht om risicosituaties met gevaarlijke stoffen vast te leggen in het RRGS. Hiertoe zal binnenkort de Wet milieubeheer worden aangepast en het Besluit registratie gegevens externe veiligheid inrichtingen, transportroutes en buisleidingen in werking treden. Het RIVM is door het ministerie van VROM aangewezen als beheerder voor dit register. Het register is te vinden op www.risicoregister.nl en bestaat uit twee onderdelen, namelijk een invoergedeelte voor het bevoegde gezag en een publiek gedeelte met hierop een kaart voor de burger. Het bevoegde gezag krijgt nu de taak om deze risicosituaties te inventariseren en in te voeren in het RRGS.

Risicokaart provincie Overijssel
Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft besloten dat de provincies zelf een risicokaart maken en beheren. De provincie Overijssel beschikt ook over een dergelijke risicokaart. De kaart bevat risicovolle inrichtingen binnen Overijssel, met hierop aangegeven de bij de inrichting behorende risicocontouren en effectafstanden. Deze kaart is te vinden op de website www.risicokaart.nl. De risicokaart en het Register vertonen grote inhoudelijke samenhang. De risicokaart omvat de gegevens over gevaarlijke stoffen en kerncentrales die in het Register worden vermeld, evenals de gegevens over overige ramptypen (bijvoorbeeld brand in grote gebouwen, overstromingen en luchtvaartongevallen). Voor zowel het Register als de risicokaart vindt gegevensverzameling, -bewerking, -invoer en -uitwisseling op identieke wijze plaats. Informatie uit het Register wordt dan ook één op één in de risicokaart overgenomen. De risicokaart presenteert de risico’s van in totaal dertien soorten ramptypen of zware ongevallen. Naast de risico’s worden ook de zogenaamde risico-ontvangers (kwetsbare objecten) afgebeeld. De provincie is verantwoordelijk voor het produceren en beheren van de risicokaarten, de gemeente is verantwoordelijk voor het leveren van gegevens over haar gebied.

Bijlage 6: Kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten

Kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten

De volgende objecten worden in het Bevi als beperkt kwetsbaar en kwetsbaar aangemerkt:

Beperkt kwetsbaar object

a. verspreid liggende woningen van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen per hectare; dienst- en bedrijfswoningen van derden;
b. Kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak van minder of gelijk aan 1500 m^2 per object;
c. Restaurants, voor zover hierin geen grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn;
d. Winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van minder of gelijk aan 2000 m^2, voor zover zij geen onderdeel uitmaken van een complex waarin meer dan vijf winkels zijn gevestigd, waarvan het gezamenlijk bruto oppervlak meer dan 1000 m^2 bedraagt en waarin een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
e. Sporthallen, zwembaden en speeltuinen;
f. Sport- en kampeerterreinen en terreinen bestemd voor recreatieve doeleinden, voor zover zij niet bestemd zijn voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen;
g. Bedrijfsgebouwen, voor zover het geen gebouwen zijn waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn zoals:
    a. kantoorgebouwen en hotels met een bruto oppervlak van meer dan 1500 m^2 per object;
    b. complexen, waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk vloeroppervlak meer dan 1000 m^2 bedraagt, en winkels met een totaal oppervlak van meer dan 2000 m^2 per object, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
h. Objecten die met de onder a tot en met e en g genoemde gelijkgesteld kunnen worden uit hoofde van de gemiddelde tijd per dag gedurende welke personen daar verblijven, het aantal personen dat daarin doorgaans aanwezig is en de mogelijkheden voor zelfredzaamheid bij een ongeval, voorzover die objecten geen kwetsbare objecten zijn;
i. Objecten met een hoge infrastructurele waarde, zoals een telefoon- of elektriciteitscentrale of een gebouw met vluchtleidingsapparatuur, voorzover die objecten wegens de aard van de gevaarlijke stoffen die bij een ongeval kunnen vrijkomen, bescherming verdienen tegen de gevolgen van dat ongeval.

Kwetsbaar object

a. Woningen, niet zijnde verspreid liggende woningen van derden met een dichtheid van maximaal twee woningen per hectare of dienst- en bedrijfswoningen van derden;
b. Gebouwen bestemd voor het verblijf, al dan niet gedurende een gedeelte van de dag, van minderjarigen, ouderen, zieken of gehandicapten, zoals:
    a. ziekenhuizen, bejaardenhuizen en verpleeghuizen;
    b. scholen;
    c. gebouwen of gedeelten daarvan, bestemd voor dagopvang van minderjarigen;
c. Gebouwen waarin grote aantallen personen gedurende een groot gedeelte van de dag aanwezig plegen te zijn, zoals:
    a. kantoorgebouwen en hotels met een bruto vloeroppervlak van meer dan 1500 m^2 per object;
    b. complexen, waarin meer dan 5 winkels zijn gevestigd en waarvan het gezamenlijk bruto vloeroppervlak meer dan 1000 m^2 bedraagt, en winkels met een totaal bruto vloeroppervlak van meer dan 2000 m^2 per object, voor zover in die complexen of in die winkels een supermarkt, hypermarkt of warenhuis is gevestigd;
d. Kampeer- en andere recreatieterreinen bestemd voor het verblijf van meer dan 50 personen gedurende meerdere aaneengesloten dagen van het jaar.

Bijlage 7: Protocol bodemdaling

Protocol (vastgesteld september 2009):
Aanpak gevolgen aan maaiveld door zoutwinning van Akzo Nobel Salt (bodemdaling) ([13]).

In december 2005 hebben burgemeester en wethouders van de gemeente Enschede een protocol opgesteld als procedurerichtlijn bij het verlenen van vrijstellingen en / of bouw- en aanlegvergunningen in het gebied dat te maken heeft met deze mogelijke bodemdalingen.
Het is noodzakelijk gebleken dit protocol te actualiseren, onder meer door daarin rekening te houden met de terminologie uit de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, die op 1 juli 2008 in werking is getreden.

1. Aanleiding en voorgeschiedenis

Opgetreden bodembewegingen
Sinds 1933 wint Akzo Nobel Salt (Akzo) zout in de winningvergunningen Twenthe-Rijn en Twenthe-Rijn Uitbreiding, gelegen op het grondgebied van de gemeenten Hengelo en Enschede. Het zout wordt door middel van waterinjectie opgelost uit zogenaamde cavernes. Dit zijn holle, met pekel gevulde ruimten, die ontstaan wanneer men door middel van injectie van water zout uit de ondergrond oplost.
Deze cavernes liggen in een zoutlaag op een diepte tussen 300 en 450 meter beneden maaiveld. Vanaf 1960 doet zich in verschillende delen van het winninggebied aanmerkelijke bodemdaling aan het maaiveld voor. Deze bodemdaling ontwikkelde zich in de vorm van tamelijk gelijkmatige schotels, aanvankelijk in een snel tempo (vele decimeters in het eerste jaar), gevolgd door vele tientallen jaren van langzaam dempende bodemdaling. Intussen zijn er vijf van dergelijke schotels ontstaan met een bodemdaling in het diepste punt van 2 tot 4 meter. In januari 1991 ontwikkelde zich in enkele uren tijd aan de Enschedese Havenweg te Hengelo een instortingskrater (‘sinkhole’) met een doorsnede van 30 meter en een diepte van 4,5 meter. Verder is in 2005 bekend geworden dat door een sinkhole een boerderij, een hoogspanningsmast en het talud van de Rijksweg 35 in de omgeving van de Wullenweg bedreigd zouden kunnen worden. Op basis hiervan heeft Akzo Nobel in overleg met het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) maatregelen in gang gezet die de vorming van deze sinkhole moesten voorkomen.
De gemigreerde caverne is met kalkslurry opgevuld en het migratieproces is tot stilstand gekomen. In de toekomst zal ter plaatse geen significante bodemdaling optreden.
Dit verschijnsel was nog onbekend in het zoutwinninggebied van Akzo. In de overige delen van het winninggebied is tot nu toe nauwelijks bodemdaling waarneembaar (maximaal enige centimeters).

Bodemdalingprognose in 2000
Na 1991 heeft Akzo een bodemdalingmodel ontwikkeld, waarmee met enige zekerheid kan worden bepaald of een instabiel wordende caverne op den duur een gelijkmatige bodemdalingschotel of een sinkhole zal gaan veroorzaken. Een caverne is instabiel wanneer het dak ervan instort en de caverne in de ondergrond omhoog gaat kruipen (‘migreren’) richting maaiveld. Met dit model heeft Akzo in juni 2000 nog eens 87 zoutboringen als risicoboringen met een hoge kans op aanzienlijke bodemdaling aangemerkt. Op ongeveer 40 plaatsen kon Akzo de vorming van sinkholes op termijn niet uitsluiten. Sinkholes vormen vanwege hun geringe voorspelbaarheid in tijd, plaats en omvang een bedreiging voor de openbare veiligheid en de omringende eigendommen van derden, zoals opstallen en nutsvoorzieningen. Najaar 2000 heeft Akzo de prognoses gerapporteerd aan de gemeenten Enschede en Hengelo in het kader van een beoordeling van de haalbaarheid van industriële ontwikkeling in het gebied Boeldershoek. Bij deze prognose hoort een kaart, waarop de plaatsen zijn aangegeven, waar het ontstaan van een sinkhole niet kan worden uitgesloten.

Technische beoordeling prognosemodel in 2002
Aangezien de voorspelde sinkholes verstrekkende gevolgen hebben voor de bestemmingsplannen voor de Boeldershoek en het betreffende deel van het Buitengebied, hebben de gemeenten Enschede en Hengelo verzocht om een onafhankelijke beoordeling van Akzo’s prognosemodel. De daartoe ingestelde Stuurgroep Bodemdaling Boeldershoek, die een samenwerkingsverband is van de gemeenten Enschede en Hengelo en het Ministerie van Economische Zaken, heeft deze beoordeling in 2002 laten uitvoeren door het ingenieursbureau RESPEC , Rapid City, USA. Het prognosemodel wordt door RESPEC als realistisch bestempeld. Een belangrijke aanbeveling is om de industriële ontwikkelingen zorgvuldig, pragmatisch en bodemdalingbestendig op te zetten.

[13] Bij het opstellen van dit protocol is gebruik gemaakt van een Nederlandse samenvatting van een in het engels geschreven themarapport over de “Technische beoordeling van een methode om bodemdaling te voorspellen als gevolg van zich in de ondergrond naar boven verplaatsende holten, ontstaan door pekelwinning in de zoutconcessie Twenthe-Rijn in Nederland”; juni 2002.

In het RESPEC rapport is ook een kaart van het gehele boorterrein opgenomen met de posities en geschatte oppervlakte van alle potentiële sinkholes en de overige gebieden, waar een gelijkmatige, schotelvormige bodemdaling wordt verwacht.

Op 5 december 2007 heeft de Stuurgroep haar eindresultaten gepresenteerd.
Geconstateerd kan worden dat de kansen op bodemdaling per caverne voor het overgrote deel voldoende bekend zijn. Voor de overige cavernes is een actieplan opgesteld dat loopt tot medio 2011. De kans op het optreden van significante bodemdaling is beperkt en daar waar de kans verhoogd is, is de omvang in kaart gebracht waarbij letselrisico's en acute calamiteiten rond belangrijke infrastructuur uitgesloten zijn. In geval van migratie van een caverne is sprake van een voldoende responstijd van 15 jaar. Ten aanzien van toekomstige en in gebruik zijnde winningen is door Akzo Nobel en door het Staatstoezicht op de Mijnen geborgd dat bodemdalingen, zoals die in het verleden zijn ontstaan, uitgesloten zijn.

Voorkomen bodemdaling door 'good salt mining practice'
Het is essentieel, dat er geen noemenswaardige publieke veiligheidsrisico's verbonden zijn aan de zoutwinning in het boorterrein van Akzo. Om dit doel voor de toekomst veilig te stellen opereert Akzo met ingang van 2004 volgens het principe van 'good salt mining practice'. Dit zijn richtlijnen, die er toe dienen cavernes intrinsiek bestendig tegen sinkholevorming te ontwikkelen. Andere vormen van bodemdaling van enige omvang op de korte en lange termijn worden eveneens voorkomen.

Een nog niet eerder genoemde oorzaak van gelijkmatige bodemdaling in het boorterrein is pijlerdeformatie. De tussen cavernes gelegen zoutpijlers ('zoutmuren') kunnen ook bodemdaling veroorzaken, indien zij een verminderde lange-termijn stabiliteit hebben als gevolg van een geringe breedte. De pijlers worden dan nogal zwaar belast door het gewicht van het bovenliggende gesteente en worden enigszins in elkaar gedrukt. Ook deze vorm van bodemdaling wordt tegengegaan door toepassing van de richtlijnen van 'good salt mining practice'.
Overigens doet zich op grondgebied van de gemeente Enschede geen pijlerdeformatie voor.

Men kan drie fasen van caverne ontwikkeling onderscheiden: 1) nog aan te leggen cavernes, 2) in bedrijf zijnde cavernes en 3) niet-actieve cavernes. Op nog aan te leggen cavernes kan men de richtlijnen volledig toepassen, op in bedrijf zijnde cavernes grotendeels (intrinsieke bestendigheid tegen sinkholevorming door hoogtebeperking van de caverne; de afmetingen van zoutpijlers liggen echter al vast). Het zijn dus uitsluitend de niet-actieve cavernes, die mogelijk niet voldoen aan het principe van 'good salt mining practice' en waarbij men apart voor elke caverne moet bepalen in hoeverre zij al dan niet intrinsiek veilig is of te dicht bij andere cavernes ligt.

Nieuwe bodemdalingkaarten boorterrein Akzo 2005 - 2008
De bodemdalingkaart uit het RESPEC rapport van 2002 geeft de situatie met betrekking tot niet-actieve cavernes tot het jaar 2002 weer. In latere jaren zijn door Akzo nieuwe, geactualiseerde kaarten uitgebracht, onder de noemer 'Bodemdalingkaart op basis van het Chimney concept'. In het kader van deze procedure is gebruik gemaakt van kaarten van de volgende data:

- 11 oktober 2005 (peildatum sonarmetingen: 29 juni 2005);
- 14 maart 2008 (peildatum sonarmetingen 14 december 2007).

Op deze kaarten zijn de plaatsen aangegeven waar een kans is op het ontstaan van een sinkhole of een gelijkmatige komvormige bodemdaling vanwege een migrerende caverne.

Deze bodemdalingkaart is als bijlage bij dit protocol gevoegd.
Deze kaart zal regelmatig worden geactualiseerd op basis van voortschrijdend inzicht in het mechanisme van cavernemigratie in relatie tot de geologische opbouw van de ondergrond en het lange-termijn gedrag van het zoutdak van een caverne.
Ter controle van de vorm en ligging van de cavernes worden regelmatig akoestische holruimtemetingen verricht. Een aantal niet-actieve cavernes is niet meer toegankelijk. Een caverne zal, indien uit veiligheidsoogpunt noodzakelijk, worden opengeboord.
Mogelijke veranderingen van de cavernes zijn daardoor al in een vroeg stadium bekend. Als uit de metingen blijkt dat een caverne instabiel wordt, duurt het nog zeker 15 jaar voordat aan het maaiveld bodemdaling van betekenis te verwachten is. Er is dan nog voldoende tijd beschikbaar voor het nemen van passende maatregelen.

Een passende maatregel kan zijn het opvullen van cavernes met een vaste stof. In de afgelopen periode zijn al positieve ervaringen opgedaan met het opvullen van cavernes met kalkslurry. Dit is een restproduct dat vrijkomt bij het winnen van zout. Door de gekozen werkwijze zijn thans calamiteiten rond belangrijke infrastructuur, zoals de RW 35, uitgesloten.

2. Gemeentelijke uitgangspunten voor het verlenen van medewerking aan nieuwe ontwikkelingen binnen dit gebied.

Uit het ingestelde onderzoek komt naar voren dat industriële ontwikkeling op het gebied van het bestemmingsplan “Boeldershoek 1992” in beginsel mogelijk is.
Deze ontwikkeling zal als volgt worden aangepakt:

(1) op basis van een beschouwing per deelgebied, en
(2) op basis van een beoordeling per industrieel project van de verenigbaarheid van de voorziene functie-eisen met de verwachte mate van bodemdaling.

Enerzijds is het zonder meer afzien van elk nieuw industrieel ontwikkelingspotentieel niet gerechtvaardigd, anderzijds is een onbeperkte ontwikkeling evenmin toelaatbaar.

Bij het verlenen van medewerking aan de uitvoering van plannen binnen de op de bijgevoegde kaart nr. 63004 “voorbereidingsbesluit Boeldershoek e.o.” d.d. november 2008, aangegeven gebieden, zullen de functionele eisen in beschouwing worden genomen, die nodig zijn om de verschillen in bodemdaling op te vangen. Bij geen enkele vorm van ondergrondse delfstofwinning is het mogelijk op voorhand elk risico met betrekking tot bodemdaling uit te sluiten.

- Gewenste ontwikkelingen voor het uitvoeren van werken (bouwen, maar ook gebruik van gronden) zullen mede worden beoordeeld met inachtneming van de voorspelde bodemdaling.
- Bij de levenscyclus van gebouwen, funderingen van machines, wegen, leidingen en dergelijke, dient men vooraf met reparaties, onderhoudsprocedures en onderhoudswerk- zaamheden rekening te houden om de onvermijdelijke effecten van de bodemdaling te corrigeren.
- Mogelijk dient in enkele deelgebieden de toekomstige ontwikkeling beperkt te blijven tot activiteiten met een lage risicogevoeligheid (groenvoorzieningen, goederenopslag en dergelijke).

Planregels.

Hierboven is uiteengezet dat het gebied en omgeving, zoals aangegeven op kaart nr. 63004, aan mogelijke zakkingen onderhevig is. Dit vergt de nodige voorzichtigheid met het toestaan van bebouwing en de uitvoering van overige werkzaamheden. Zo kan de veiligheid in het geding komen als leidingen en zware gebouwen zouden gaan verzakken. Ook is er een financieel aspect; dure voorzieningen (leidingen en gebouwen met bijbehorende apparatuur) kunnen beschadigd raken en het is de vraag wie dan daarvoor aansprakelijk is. Teneinde te voorkomen dat ontwikkelingsmogelijkheden (bouwplannen en bepaalde aanlegvergunningplichtige werken en werkzaamheden) worden gerealiseerd op plekken waar de bodemverzakking aan de orde is, is het opstellen van nadere regels in de betreffende bestemmingsplan en noodzakelijk. Een deel van het betreffende gebied is gelegen in het bestemmingsplan “Boeldershoek 1992”. Het betreffende gebied is ingevolge dit bestemmingsplan bestemd voor “ontvangst- en scheidingsterrein”. Op grond van de planvoorschriften zijn gronden met deze bestemming bestemd voor “de ontvangst, het sorteren en de verwerking van afvalstoffen en reststoffen, waaronder afvalverbranding en stroomopwekking, evenals voor beheersvoorzieningen voor het afvalstortterrein”.
Voor het gebied van de Boeldershoek – zowel voor het deel dat op grondgebied van de gemeente Enschede ligt, als voor het deel dat op grondgebied van de gemeente Hengelo ligt – wordt momenteel (september 2009) een nieuw bestemmingsplan ontworpen. De Boeldershoek krijgt in dit nieuwe bestemmingsplan in hoofdzaak een bedrijvenbestemming, toegespitst op het verwerken van afval.
Voor zover het gebied voor de mogelijke bodemdaling is gelegen binnen het plangebied van het bestemmingsplan “Buitengebied 1996” zijn vooral de bestemmingen “Agrarisch gebied met landschappelijke waarden” en “Bos met ecologische waarden” van belang.
Beide bestemmingen kennen een aanlegvergunningstelsel. De relevante bebouwingsmogelijkheden binnen deze bestemmingen zijn in het bijzonder gerelateerd aan de bestemmingen “Agrarische doeleinden” en “Woningen”. Het gaat dan om de zogenaamde agrarische bouwpercelen en woningen in dit gebied. Het is de bedoeling dat bebouwing en met name genoemde andere werken of werkzaamheden binnen het onderhavige gebied, eerst kunnen worden gerealiseerd, nadat burgemeester en wethouders ontheffing hebben verleend van het geldende bestemmingsplan.
Het verlenen van de voornoemde ontheffing en/of bouwvergunning voor het oprichten van gebouwen is dan alleen mogelijk als het SodM aan de gemeente hierover advies heeft uitgebracht. Een zelfde procedure met voorafgaande advisering geldt voor het verlenen van aanlegvergunningen voor: het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende voorzieningen. Als voorbeeld hoe één en ander in de toekomst in de regels bij een bestemmingsplan zal worden opgenomen, is bij dit protocol een conceptregel bij het nieuwe bestemmingsplan Boeldershoek 2009 opgenomen.

De gemeente (B&W) volgt bij het verlenen van de ontheffing de volgende procedure:

1 Degene, die binnen het gebied met deze bestemming wil bouwen (verzoeker) vraagt bij de gemeente de benodigde ontheffing aan.
2 De gemeente beoordeelt of zij uit ruimtelijk oogpunt in beginsel bereid is de ontheffing te verlenen.

3 Indien de gemeente in beginsel medewerking wil verlenen aan dit verzoek om ontheffing, gaat de verzoeker de geplande levensduur van het werk na (bijvoorbeeld 50 jaar). Vervolgens neemt hij contact op met Akzonobel over de worst-case prognose van de bodemdaling in het betreffende gebied in relatie tot de geplande levensduur van de uit te voeren werken. De resultaten van dit contact worden schriftelijk vastgelegd in een rapport.
4 De verzoeker verstrekt de gemeente het onder sub 3 genoemde rapport.
5 Nadat de gemeente dit rapport heeft ontvangen, vraagt zij schriftelijk advies aan het SodM over de correctheid van de aangeleverde onderbouwing van de te verwachten veiligheidsrisico's als gevolg van bodeminstabiliteit in de tijd voor het perceel (de percelen) waar het plan is gepland.
6 Het SodM beoordeelt of het mogelijk is op basis van de beschikbare gegevens advies uit brengen of dat het nodig is bij de verzoeker nadere gegevens in te winnen aleer advies te kunnen uitbrengen.
7 Het SodM brengt aan de gemeente schriftelijk advies uit; in dit advies wordt aangegeven:
   - of de door AkzoNobel opgestelde worst-case prognose sub 3 juist wordt geacht;
   - aan welke aspecten bij de uitvoering van de gewenste werken aandacht moet worden besteed.
8 De gemeente zendt het advies sub 7 toe aan de verzoeker en vraagt deze schriftelijk aan te tonen dat de gewenste werken (waarbij vooral ook aandacht voor kwetsbare onderdelen, zoals zakking-gevoelige machines) niet door een mogelijke zakking van de bodem kunnen worden geschaad.
9 Zodra aan het gestelde sub 8 is voldaan, neemt de gemeente een beslissing over het starten van de wettelijke procedures, nodig om de aangevraagde ontheffing te kunnen verlenen.

Naast het hiervoor beschreven protocol moet bij het verlenen van de ontheffing ook rekening worden gehouden met de overige in de planregels opgenomen voorwaarden, zoals die ten aanzien van bebouwingsgrenzen, bebouwingshoogten en bebouwingspercentages.
Het oprichten van andere bouwwerken is onder bepaalde voorwaarden mogelijk zonder dat vooraf ontheffing is verleend; in dat geval hoeft dan niet het bovenomschreven protocol te worden gevolgd.

Aanlegvergunningen
Binnen het grondgebied van de gemeente Enschede loopt een aantal aardgastransportleidingen. Deze leidingen staan aangegeven op de plankaarten behorende bij de betreffende ter plaatse van kracht zijnde bestemmingsplannen.
Voor de veiligheid rondom aardgastransportleidingen wordt in de loop van 2009 nieuwe regelgeving verwacht. Zolang deze nog niet van kracht is, wordt in de planregels bij nieuwe bestemmingsplannen een bepaling opgenomen dat in het geval van het uitvoeren van een werk (zoals het indrijven van voorwerpen in de grond) plaats vindt in de directe nabijheid – dat wil zeggen binnen een afstand van 5 meter ter weerszijden - van een dergelijke op de plankaart aangegeven aardgastransportleiding, naast de hiervoor onder sub 1 tot en met 9 genoemde procedure, tevens de volgende bepaling van toepassing is:
Gelijktijdig met de procedure, zoals beschreven onder sub 5 tot en met sub 8, wint de gemeente schriftelijk advies in bij de beheerder van de aardgastransportleiding over de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen in verband met de leiding niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.
De beslissing van de gemeente over het starten van de wettelijke procedure die doorlopen moet worden om de aangevraagde aanlegvergunning te kunnen verlenen, wordt niet eerder genomen dan nadat de leidingbeheerder hierover heeft geadviseerd. Daarnaast is ook bij aanlegvergunning het hiervoor gestelde onder sub 9 onverkort van toepassing. In het geval derhalve (ook) een aanlegvergunning nodig is, dient zowel een advies van het SodM als van de beheerder van de aardgastransportleiding bij de gemeente te liggen op basis waarvan kan worden afgewogen of de noodzakelijke procedure gestart kan worden. Voor het uitvoeren van werkzaamheden is geen aanlegvergunning nodig, indien het werkzaamheden betreft, die:
a normaal onderhoud of beheer betreffen, waaronder normaal spit- en ploegwerk, anders dan diepploegen;
b reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit bestemmingsplan;
c mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.
Teneinde ongewenste ontwikkelingen in dit gebied te voorkomen heeft de raad al enkele malen – voor het laatst op 26 januari 2009 - de inpassing van deze procedure in de genoemde bestemmingsplannen middels het nemen van een besluit als bedoeld in artikel 3.7 van de Wet ruimtelijke ordening voorbereid.

Bijlagen: 1 Coupure conceptregel bestemmingsplan "Boeldershoek 2009".;
2 Kaart nr. 63004 d.d. november 2008.

Bijlage 1

COUPURE CONCEPT REGEL BESTEMMINGSPLAN BOELDERSHOEK 2009

Artikel 3 Bedrijventerrein

3.1 Bestemmingsomschrijving

1. De voor “Bedrijventerrein” aangewezen gronden zijn bestemd voor ……

3.2 Bouwregels

3.2.1 Algemeen

1. Op de voor “Bedrijventerrein” aangewezen gronden mag uitsluitend worden gebouwd voor zover dit in overeenstemming is met het bepaalde in lid 3.1;
2. Op de voor “Bedrijventerrein” aangewezen gronden mogen uitsluitend bestaande gebouwen aanwezig zijn.

3.2.2 Gebouwen

Voor gebouwen gelden de volgende bepalingen:

1. Nieuwe gebouwen zijn niet toegestaan.

3.2.3 Bouwwerken, geen gebouwen zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, gelden de volgende bepalingen:

1. de bouwhoogte van erf- en terreinafscheidingen mag maximaal 6 meter bedragen ;
2. ……

3.3 Ontheffing van de bouwregels

Burgemeester en wethouders zijn opgrond van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening bevoegd ontheffing te verlenen van het bepaalde in:

1. lid 3.2.2.1voor het bouwen van gebouwen met in achtneming van de volgende regels:

a ……..,

b. …….,

2. ontheffing als bedoeld in lid 3.3.1 t/m lid 3.3.3 kan uitsluitend worden verleend indien het Staatstoezicht op de Mijnen heeft geadviseerd over de te verwachten veiligheidsrisico’s als gevolg van bodeminstabiliteit in relatie tot de perceellocatie en verwachte levensduur van het gebouw.

3.4 Aanlegvergunning:

1.Het is verboden op de in de artikel 3.1 bedoelde gronden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning), de navolgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren, te doen of te laten uitvoeren:

a. het aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse transport-, energie of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende voorzieningen;

b. ……..,

2. Het verbod, als bedoeld in artikel 3.4.1, is niet van toepassing op werken en werkzaamheden, die:

a. normaal onderhoud of beheer betreffen, waaronder normaal spit- en ploegwerk, anders dan diepploegen;

b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van het van kracht worden van dit plan;

c. mogen worden uitgevoerd krachtens een reeds verleende vergunning.

3. Werken en/of werkzaamheden, als bedoeld in artikel 3.4.1, zijn slechts toelaatbaar, indien en voor zover:

a. het Staatstoezicht op de Mijnen heeft geadviseerd over de te verwachten veiligheidsrisico’s als gevolg van bodeminstabiliteit in relatie tot de perceellocatie en verwachte levensduur van het werk.

b. burgemeester en wethouders voor het verlenen van de aanlegvergunning voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden in de directe nabijheid van een aardgastransportleiding schriftelijk advies hebben ingewonnen bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen in verband met de leiding niet onevenredig worden geschaad en welke voorwaarden dienen te worden gesteld ter voorkoming van eventuele schade.

Bijlage 2

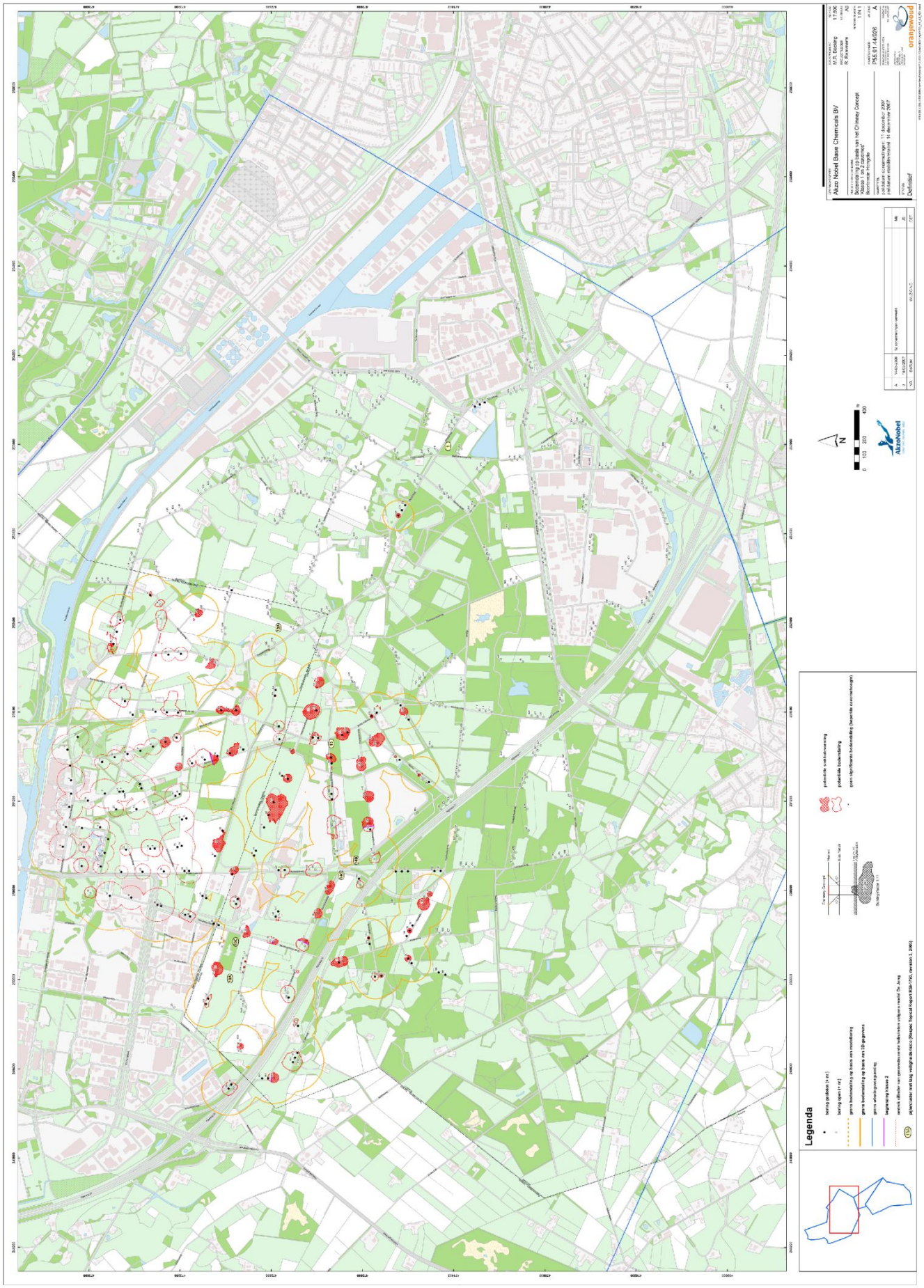

Bijlage 8: Stadspeiling

Resultaat stadspeiling april / mei 2010

In opdracht van de gemeente Enschede zijn in het EnschedePanel vragen gesteld over o.a. bedrijvigheid en veiligheid. Bijgaande fragment uit de nieuwsbrief beschrijft de resultaten van de peiling. De vragenlijst kon worden ingevuld van 22 april tot en met 2 mei 2010 en is door 3.992 panelleden ingevuld. De respons komt hiermee uit op 54 procent. In totaal hebben 3.755 panelleden de vragenlijst via internet ingevuld en 237 schriftelijk.

Bedrijvigheid en veiligheid

Slechts een klein deel van de panelleden (3 procent) voelt zich onveilig door bepaalde bedrijven en bedrijfsactiviteiten in de eigen woonomgeving. Ruim viervijfde (82 procent) voelt zich op dit gebied veilig. In 2008 was dit driekwart (76 procent). Naar wijk valt op dat met name inwoners van Twekkelerveld zich minder vaak veilig voelen dan gemiddeld (70 procent). In Enschede-Noord is het veiligheidsgevoel onder panelleden het hoogst (87 procent).

Naar leeftijd en geslacht zijn er geen (significante) verschillen aangetroffen. Kijkend naar de burgerschapsstijlen valt op dat de pragmatici zich het vaakst veilig voelen in hun eigen buurt (in 86 procent van de gevallen). Onder de andere stijlen ligt dit percentage dicht bij het totaalgemiddelde.

Figuur 1

Kunt u aangeven hoe veilig u zich voelt wat betreft de aanwezigheid van bedrijven in uw woonomgeving?

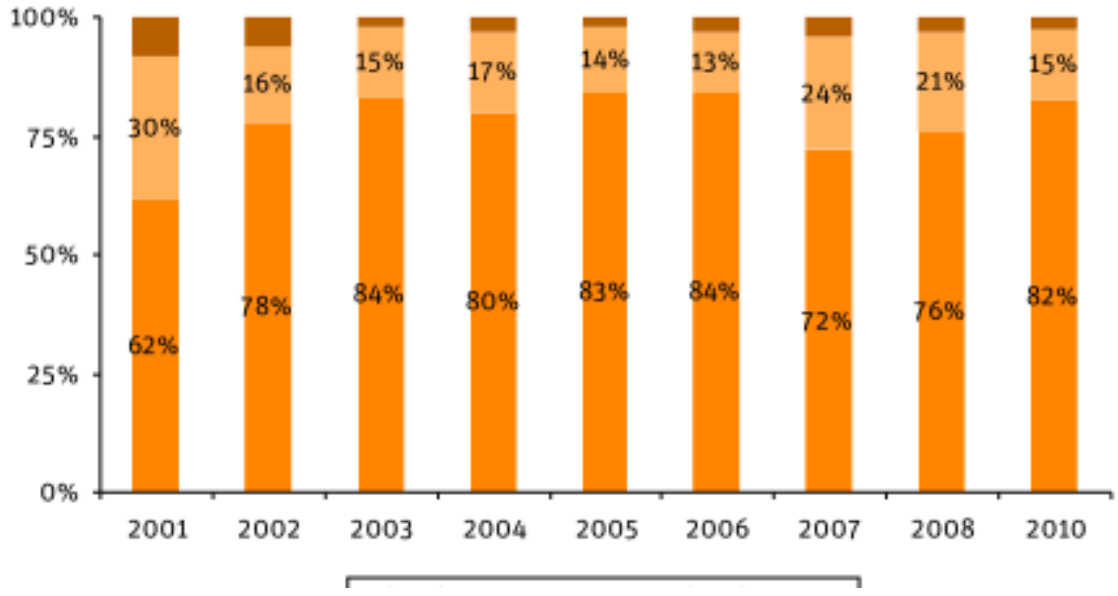

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Het opnieuw en gewijzigd vaststellen van de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan "Het Bleekveld"		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren (Agendaletter C) Eelco Eerenberg (Agendaletter B)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	11 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400276547

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De verbeelding behorende bij het bestemmingsplan “Het Bleekveld” op onderdelen technisch aan te passen en vast te stellen conform NL.IMRO.0153.BP00067-0003.
2. De onder 1. genoemde verbeelding in plaats te laten treden van de verbeelding zoals die op 29 september 2014 in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan “Het Bleekveld” is vastgesteld.

Inleiding
Op 29 september 2014 heeft u het bestemmingsplan "Het Bleekveld" vastgesteld. In dit besluit heeft u aangegeven in te kunnen stemmen met de realisatie van nieuwbouw voor o.a. woningen op een braakliggend terrein aan de Haaksbergerstraat en Blekerstraat. Na de vaststelling van dit bestemmingsplan is echter bij toetsing van het bouwplan gebleken dat de verbeelding niet geheel correct is en daardoor een aantal ondergeschikte bouwdelen niet gerealiseerd kunnen worden.

Het gaat hierbij om de op de verbeelding aangegeven scheidingslijnen ‘maximum bouwhoogte’ in het aan de Haaksbergerstraat gesitueerde bouwvlak. Door de huidige situering kan een galerij ter ontsluiting van woningen aan de Haaksbergerstraat niet worden gerealiseerd. Ook dient in dit bouwvlak de noordelijke bouwvlakgrens op een klein onderdeel te worden aangepast om hier de realisatie van een brandtrap mogelijk te maken. Tenslotte dient de bouwvlakgrens van het bouwvlak dat aan de Blekerstraat is gesitueerd, aan de zuidoostzijde te worden gecorrigeerd om hier de realisatie van bergruimten mogelijk te maken. Voor de technische aanpassingen zie tevens de ‘nota van technische aanpassingen verbeelding behorende bij het bestemmingsplan “Het Bleekveld” die als bijlage aan dit voorstel is toegevoegd.

Beoogd resultaat
Met het opnieuw en gewijzigd vaststellen van de verbeelding behorende bij het bestemmingsplan “Het Bleekveld”, en deze in plaats te laten treden van de verbeelding zoals die op 29 september 2014 door u als onderdeel van het bestemmingsplan “Het Bleekveld” is vastgesteld, wordt beoogd het bouwplan alsnog mogelijk te maken.

Argumenten
Om het bouwplan op korte termijn doorgang te laten vinden is het noodzakelijk dat u de verbeelding, rekening houdende met een aantal technische aanpassingen, opnieuw vaststelt. Hierbij dient vermeld te worden dat de technische aanpassingen van ondergeschikte aard zijn en de structuur en inhoud van het bestemmingsplan niet worden gewijzigd.

Kanttekeningen
Door het niet opnieuw vaststellen van de aangepaste verbeelding kan voor het bouwplan geen omgevingsvergunning voor het bouwen worden verleend.

Het opnieuw vaststellen van de verbeelding is overigens een relatief eenvoudige oplossing om het bouwplan binnen afzienbare termijn toch uit te kunnen voeren. De vertraging voor de verlening van een omgevings-vergunning voor het bouwen en realisatie van het bouwplan kan op deze wijze relatief beperkt blijven.

Een andere mogelijkheid dan het opnieuw vaststellen van de verbeelding is het in procedure brengen van een projectafwijkingsbesluit. Een projectafwijkingsbesluit dient echter de hiervoor geldende wettelijke procedure te doorlopen en hieraan zijn kosten verbonden. De kosten hiervoor zullen voor rekening van de Gemeente

Enschede komen. Daarnaast betekent deze procedure een aanmerkelijke vertraging van meerdere maanden voor de uiteindelijke realisatie van het bouwplan. Mogelijk vloeit hieruit een schadeclaim van de initiatiefnemer voort wegens vertragingsschade.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
Het opnieuw vaststellen van de gecorrigeerde verbeelding als onderdeel van het bestemmingsplan "Het Bleekveld", draagt niet bij aan het realiseren van de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Kosten, opbrengsten, dekking
Aan het voorstel tot technische aanpassingen van de verbeelding van het bestemmingsplan "Het Bleekveld" zijn voor de Gemeente Enschede geen financieel nadelige gevolgen verbonden.

Communicatie
Communicatie vindt plaats op de door de Wet ruimtelijke ordening en de Algemene wet bestuursrecht voorgeschreven wijze.

Vervolg
Na stopzetting van de huidige beroepsprocedure van het bestemmingsplan "Het Bleekveld en na de vaststelling door de gemeenteraad van de aangepaste versie van de verbeelding, zal het vaststellingsbesluit van het bestemmingsplan "Het Bleekveld" met de gecorrigeerde verbeelding opnieuw de wettelijk voorgeschreven beroepsprocedure doorlopen.

De digitale versie van het vastgestelde bestemmingsplan "Het Bleekveld" wordt met de gecorrigeerde versie van de verbeelding gepubliceerd op de website www.ruimtelijkeplannen.nl en wordt de papieren versie gedurende 6 weken ter inzage gelegd in het stadskantoor. Tegen het vaststellingsbesluit kunnen belanghebbenden schriftelijk beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Bijlagen
1. Verbeelding behorende bij het bestemmingsplan "Het Bleekveld" met het nummer BP00067.
2. Nota van technische aanpassingen verbeelding behorende bij het bestemmingsplan "Het Bleekveld".

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

BESTEMMINGSPLANNEN

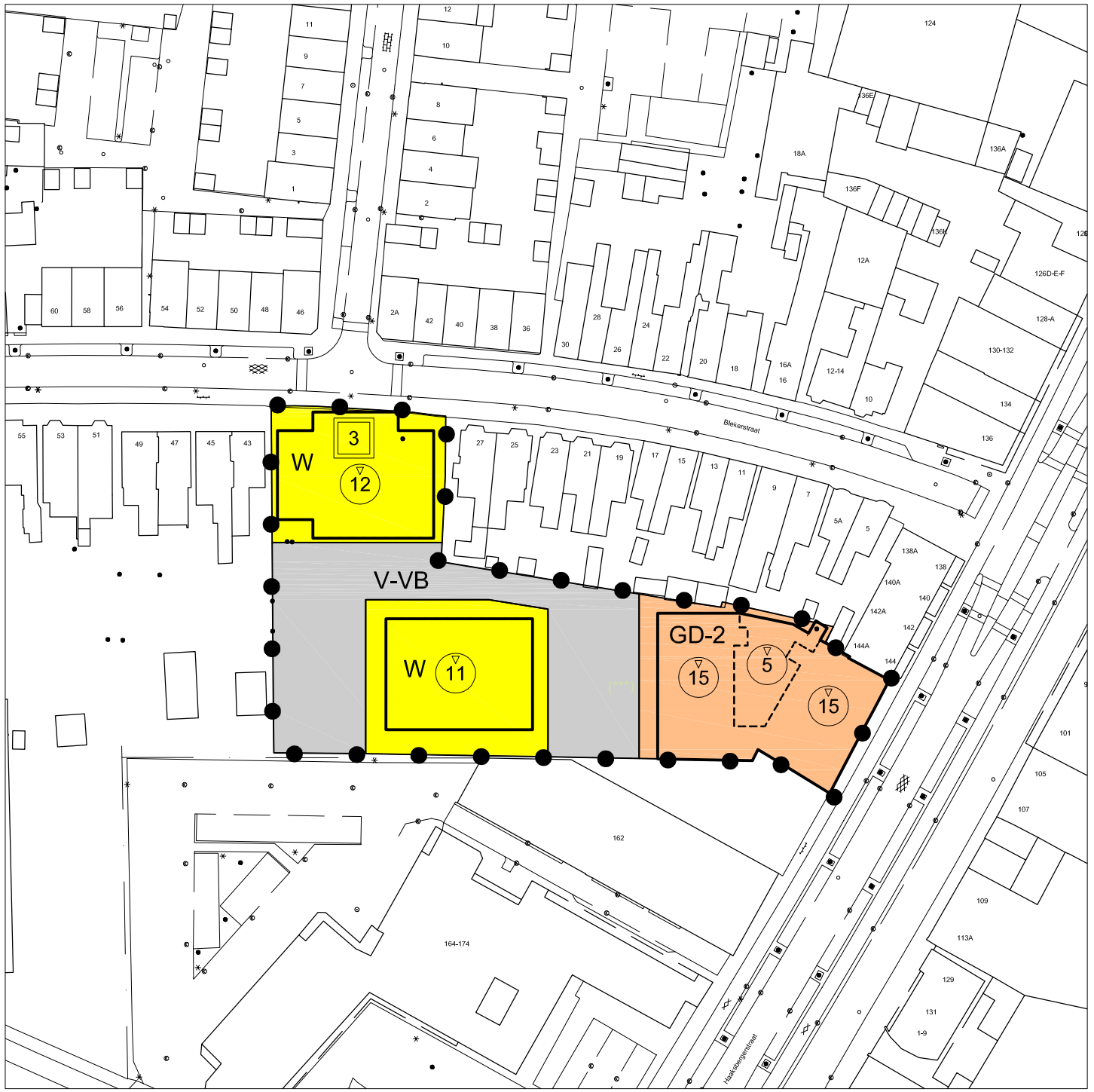

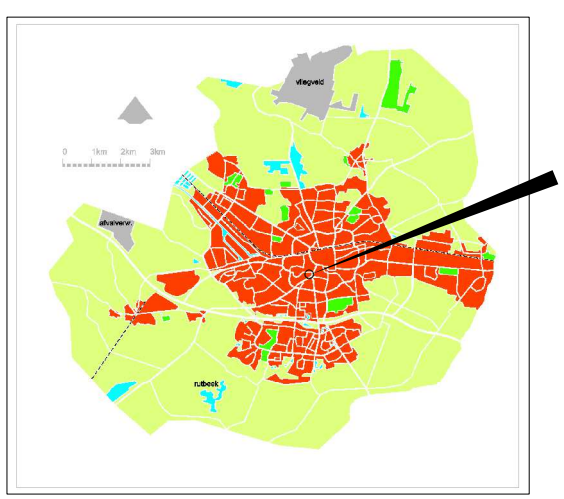

SITUATIE
BESTEMMINGSPLAN

0 10 25 50 100

Plangebied

Bleekveld

Enkelbestemmingen

GD-2 — Gemengd - 2

V-VB — Verkeer - Verblijfsgebied

W — Wonen

Bouwvlakken

bouwvlak

Maatvoeringen

3 — maximum aantal bouwlagen

5 — maximum bouwhoogte (m)

Programma Stedelijke Ontwikkeling

Gemeente Enschede

BESTEMMINGSPLAN:

Het Bleekveld

VASTGESTELD BIJ RAADSBESLUIT:.....

SO/BP

	Naam	Datum	Projectleiding		Naam	Datum	Projectleiding	Formaat	Schaal
	dB	130930		3				A3	1000
1	dB	140603		4				Tekeningnummer	
2				5				BP00067	

TEKENING LOCATIE: S:_STADSDEEL CENTRUM\BLEEKVELD_BP\ACAD\BLEEKVELD_BP.DWG

Nota van technische aanpassingen verbeelding behorende bij het bestemmingsplan “het Bleekveld”.

Verbeelding met het nummer BP00067 zoals dat door de gemeenteraad in het kader van de vaststelling van het bestemmingsplan “Het Bleekveld” op 29 september 2014 is vastgesteld.

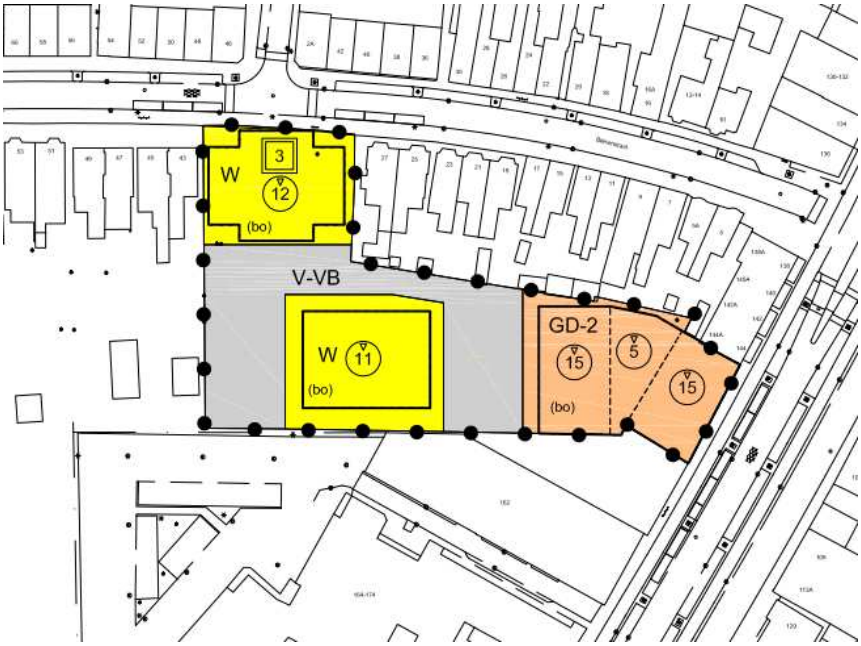

De volgende technische aanpassingen zijn in de verbeelding aangebracht:

1. De scheidingslijn ‘Maximum bouwhoogte’ (stippellijn) in het bouwvlak dat aan de Haaksbergerstraat is gesitueerd, is zodanig aangepast dat hier een galerijverbinding ter ontsluiting van woningen aan de Haaksbergerstraat mogelijk kan worden gemaakt.
2. Aan de noordzijde van het bouwvlak aan de Haaksbergerstraat is de bouwvlakgrens (dik getekende lijn) zodanig aangepast dat hier een brandtrap kan worden gerealiseerd.
3. De bouwvlakgrens van het bouwvlak dat aan de Blekerstraat is gesitueerd is aan de zuidoostzijde aangepast om hier de realsiatie van bergingsruimten mogelijk te maken.

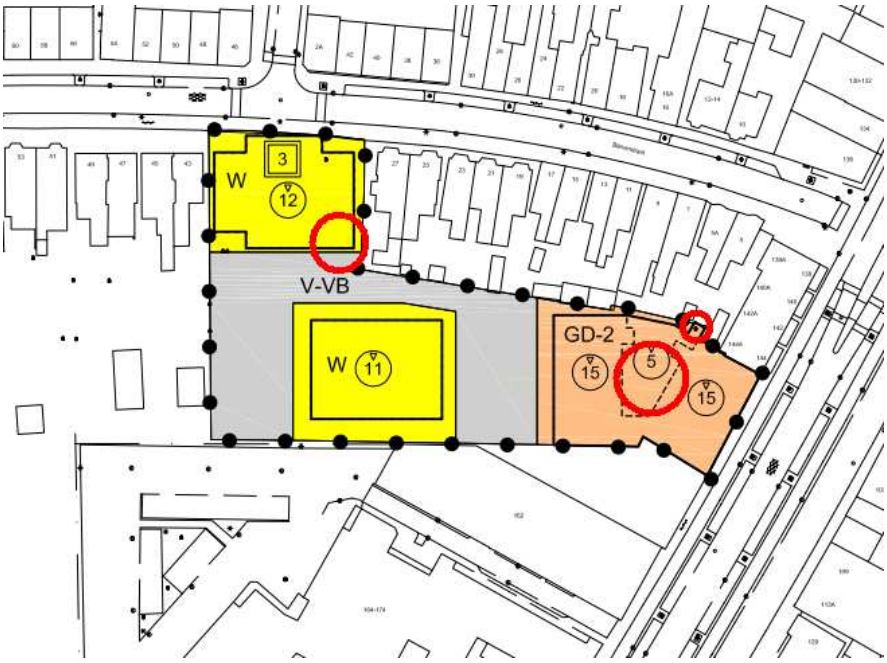

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Herziening grondexploitatie Ossenboer		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	4 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400275562

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De herziene grondexploitatie Ossenboer, bestaande uit de toelichting bij de grondexploitatie inclusief de risico- en verschillenanalyse, vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de consequenties van de uitfasering op basis van de Stedelijke Koers in de herziene grondexploitatie Ossenboer.
3. Het krediet door een verlaging van -/- € 278.037 (voordelig) aan te passen naar € 8.402.248.
4. De hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Inleiding

De grondexploitatie Ossenboer is door uw raad vastgesteld op 25 september 2006, toen nog genaamd "Grondexploitatie Twekkeler Es deelplan 'derde havenarm'". Met dat besluit werd ook een krediet beschikbaar gesteld van € 4.788.000. Vervolgens is dit krediet op 24 september 2007 verhoogd met € 2.129.462 tot een bedrag van € 6.917.462.
In 2012 is de Stedelijke Koers vastgesteld. De gevolgen van de Stedelijke Koers moeten in de individuele grondexploitatie nog worden verwerkt. Inmiddels zijn een aantal grondexploitaties reeds aan uw raad voorgelegd. Ook de grondexploitatie Ossenboer dient nu individueel vastgesteld te worden.

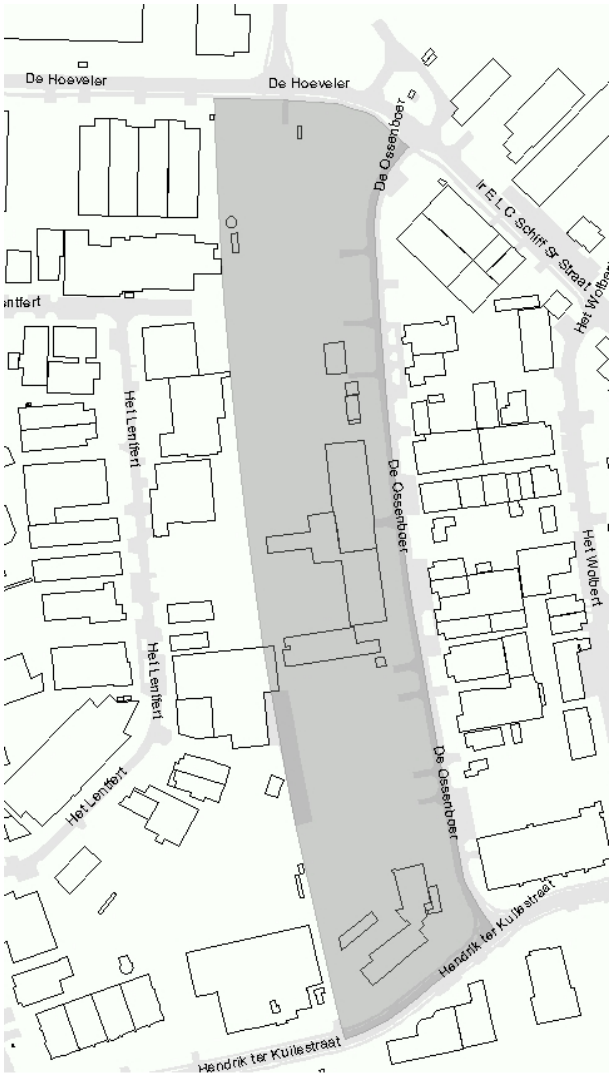

Het project Ossenboer betreft de ontwikkeling van een bedrijventerrein in het Havengebied. Het openbaar gebied is in 2009 geherstructureerd en sinds die tijd zijn enkele kavels verkocht. Op dit moment is nog ruim 26.000 m2 uitgeefbaar terrein beschikbaar.

Voordat de Stedelijke Koers voor de bedrijventerreinen verwerkt kon worden was de actualisatie van de Bedrijventerreinenvisie Netwerkstad noodzakelijk. Op 10 maart 2014 is de Bedrijventerreinenvisie door uw raad vastgesteld. De effecten zijn verwerkt in het MPG 2014 en in de voorliggende herziene grondexploitatie.

Conform de financiële verordening worden grondexploitaties jaarlijks herzien als onderdeel van de vaststelling van het MPG door uw raad. Door vaststelling van het MPG 2014 is ook de grondexploitatie Ossenboer formeel herzien. Een dergelijke herziening beperkt zich volgens de financiële verordening tot het herzien van de grondexploitatie binnen de door de Raad gestelde programmatische en financiële kaders. Wanneer zich

wijzigingen voordoen buiten de door de Raad gestelde kaders, dient de herziene grondexploitatie ter besluitvorming aan uw raad te worden voorgelegd.

Beoogd resultaat
De herziene grondexploitatie past na vaststelling weer binnen alle ruimtelijke, financiële en procedurele kaders.

Argumenten
1.1 De herziening is conform de financiële verordening en beheersregels grondexploitatie.
In de grondexploitatie zijn alle nog te verwachten kosten en opbrengsten geraamd. Aangezien het terrein bouwrijp is en in principe per direct verkocht kan worden, zijn de nog te maken kosten zeer gering. De opbrengsten zijn conform de Bedrijventerreinenvisie geraamd in 2015-2020.

2.1 De Stedelijke Koers heeft een nadelig effect op de grondexploitatie.
Uw raad heeft in 2012 de Stedelijke Koers vastgesteld. In 2014 heeft u vervolgens de bedrijventerreinenvisie vastgesteld. Dit is ambtelijk verwerkt bij de herziening van het MPG 2014 en wordt nu separaat aan u voorgelegd. Onderdeel van de stedelijke koers/bedrijventerreinenvisie was de uitfasering van de kaveluitgifte waardoor de looptijd van de grondexploitatie is verlengd. Dit heeft tot gevolg dat de rentekosten oplopen en dat meer VTU en beheerkosten nodig zijn.

3.1 Het beschikbaar gestelde krediet kan omlaag.
Het krediet voor de grondexploitatie kan naar beneden worden bijgesteld met € 278.037. Dit komt doordat een grote post onvoorzien voor het bouw- en woonrijp maken van het gebied vrij is komen te vallen nu het werk volledig is uitgevoerd. Bij de vaststelling van MPG 2014 is het krediet naar € 8.680.286,-- bijgesteld. In de voorliggende herziene grondexploitatie is € 278.037 minder krediet benodigd dan wat op basis van MPG 2014 is toegekend. Het nieuwe krediet zal na vaststelling van dit raadsbesluit € 8.402.248 bedragen.

Kanttekeningen
1.1 Een alternatief is het stopzetten van het project
Het alternatief van stoppen is financieel niet interessant omdat bijna alle kosten voor dit project al gemaakt zijn. De gronden zijn per direct uitgeefbaar. Stoppen zou een bedrag van ongeveer € 3.000.000 kosten, omdat de boekwaarde dan moet worden afgeboekt.

1.2 De locatie is in beeld voor afvalbrengpunten.
De locatie is in beeld als alternatief voor de huidige afvalbrengpunten. Hierdoor zou de grond niet meer beschikbaar zijn voor uitgifte als bedrijventerrein. Op dit moment is niet duidelijk wat de precieze financiële gevolgen hiervan zijn voor de grondexploitatie Ossenboer. Wanneer dit duidelijk is, zal een voorstel ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

2.1 De verkoop van bedrijfskavels blijft achter.
De gronden zijn bouwrijp en kunnen verkocht worden. De verkoop van bedrijfskavels blijft echter achter op de prognose. Het traject om te komen tot de verkoop van een kavel duurt tegenwoordig langer dan enkele jaren geleden, daarom kost dit meer tijd. In de Stedelijke Koers is hier rekening mee gehouden. In de voorliggende grondexploitatie is hiermee rekening gehouden bij het vaststellen van de VTU-kosten.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen
De grondexploitatie draagt niet specifiek bij aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente.

Kosten, opbrengsten, dekking
De meeste kosten zijn al gemaakt in dit project. Nog slechts drie kostenposten zijn opgenomen:
1. Plankosten om de uitgifte van de kavels te begeleiden en de grondexploitatie jaarlijks te herzien;
2. Budget om ervoor te zorgen dat de kavels toonbaar blijven;
3. Bijdrage aan het project Herstructurering Binnenhaven e.o.

Het krediet voor de grondexploitatie kan naar beneden worden bijgesteld met € 278.037. Dit komt doordat een grote post onvoorzien voor het bouw- en woonrijp maken van het gebied vrij is komen te vallen nu het werk volledig is uitgevoerd. Bij de vaststelling van MPG 2014 is het krediet naar € 8.680.286,-- bijgesteld. In de voorliggende herziene grondexploitatie is € 278.037 minder krediet benodigd dan wat op basis van MPG 2014 is toegekend. Het nieuwe krediet zal na vaststelling van dit raadsbesluit € 8.402.248 bedragen.

De kosten worden gedekt door de verkoop van de bedrijfskavels. Deze zijn recent getaxeerd en de fasering is conform de bedrijventerreinenvisie. Op dit moment moet nog voor circa € 3,7 mln. aan grondopbrengsten gerealiseerd worden.

Communicatie
De inhoud van de grondexploitatie is vertrouwelijk. Over de vaststelling van de grondexploitatie wordt dan ook niet aanvullend gecommuniceerd.

Vervolg
Na vaststelling van de grondexploitatie wordt deze verwerkt in de begroting. Bij de komende herziening van het MPG in 2015 krijgt u de stand van zaken per 1 januari 2015.

Bijlagen

1. Grondexploitatie Ossenboer (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
2. Toelichting grondexploitatie Ossenboer (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
3. Risicoanalyse grondexploitatie Ossenboer (vertrouwelijk ter inzage bij de raadsgriffie)
4. Begrotingswijziging

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris, **de Burgemeester,**

M.J.M. Meijs P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier, **de Voorzitter**

R.M. Jongedijk P.E.J. den Oudsten

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Vaststellen grondexploitatie "De Bothoven".		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E)		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	14 november 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400276593

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De grondexploitatie Bothoven, met de deelgebieden Polaroid, Vitens en Tattersall te openen;
2. De bestaande grondexploitatie Vitens, inclusief krediet, onderdeel uit te laten maken van de nieuwe grondexploitatie Bothoven;
3. Een aanvullend krediet van € 1.313.661,- beschikbaar te stellen en dit krediet te dekken door bijdrages van EFRO, woningbouwcorporaties De Woonplaats en Domijn, Provincie Overijssel en gemeentelijke budgetten (MIW, ISV3, wijkbudget, veiligheidsbudget, rentebaten);
4. De hieruit volgende wijzigingen in de gemeentebegroting 2014 aan te brengen.

Inleiding

In de wijk Bothoven Noord lopen diverse projecten en initiatieven van zowel de gemeente Enschede als de woningcorporaties De Woonplaats en Domijn. Deze projecten zijn in beeld gebracht en samengebracht in de gebiedsvisie Bothoven Noord. De doelstelling van de gebiedsvisie is onderlinge afstemming van de projecten en het benutten van synergievoordelen om zo te komen tot een toekomstbestendige wijk. Het toekomstbeeld van de Bothoven is een sociale wijk, waarin plek is voor cultuur. Een levendige wijk met minder “steen” en meer “groen”. Waarin het bruist van activiteiten waar mensen elkaar kennen en samen zorgen voor een fijne plek om te wonen en ontmoeten. Om dit te bereiken worden er verschillende projecten uitgevoerd, o.a. de herbestemming van het voormalig Polaroidterrein (Performance Factory), herontwikkeling van het Vitensterrein en de aanpak van de wijk Tattersall.

De grondexploitatie Vitens is door uw raad op 25 maart 2013 vastgesteld. Deze grondexploitatie is onderdeel van de stedelijke vernieuwing in “De Bothoven” zoals omschreven in de visie Bothoven welke door uw raad op 4 februari 2013 is vastgesteld. Thans kan de exploitatieopzet voor de deelgebieden Polaroid en Tattersall voorgelegd worden. Deze worden samengevoegd met het deelgebied Vitens, waarmee de totale scope van de grondexploitatie vergroot wordt. Door deze samenvoeging kan de nieuwe groene ruimtelijke structuur integraal gerealiseerd worden. Hierbij wordt op de waterbekkens van Vitens een centraal groen park gerealiseerd met aansluitingen naar Tattersall, de Performance Factory en mogelijk ook naar de Freinetsschool. De herontwikkeling op deze deelgebieden zorgt dat voor het grootste gedeelte van de wijk “De Bothoven” conform de visie Bothoven vernieuwd wordt.

<u>Performance Factory (voormalig Polaroid-terrein)</u>

Als uitwerking van de visie Bothoven is voor het voormalig Polaroid terrein met Domijn een anterieure overeenkomst gesloten ten behoeve van de realisatie van de Performance Factory. De daaruit volgende bestemmingsplanwijziging is op 30 juni 2014 door uw raad vastgesteld. Om de Performance Factory goed in te passen in de stedelijke structuur, wordt de groene structuur uit het Vitensterrein, over de Hoge Bothofstraat, doorgetrokken naar het terrein van de Performance factory. Hierdoor ontstaat een groene structuur dwars door de Bothoven heen. Dit wordt de zogenaamde “de Strip” genoemd.

SO-Planeconomie-. O.M. Hefti Telefoon: (053) 481 56 49

Om dit financieel mogelijk te maken doen de gemeente, Domijn en de Woonplaats diverse bijdragen zoals weergegeven onder punt 6. Het parkeerterrein op de hoek van de Oldenzaalsestraat en de Hoge Bothofstraat is niet meegenomen in de anterieure overeenkomst en het bestemmingsplan. De programmatische invulling op deze locatie is namelijk nog niet bekend. Zodra de invulling helder is zal hiervoor een separate overeenkomst opgesteld worden.

Nieuw park op Vitens waterbekkens

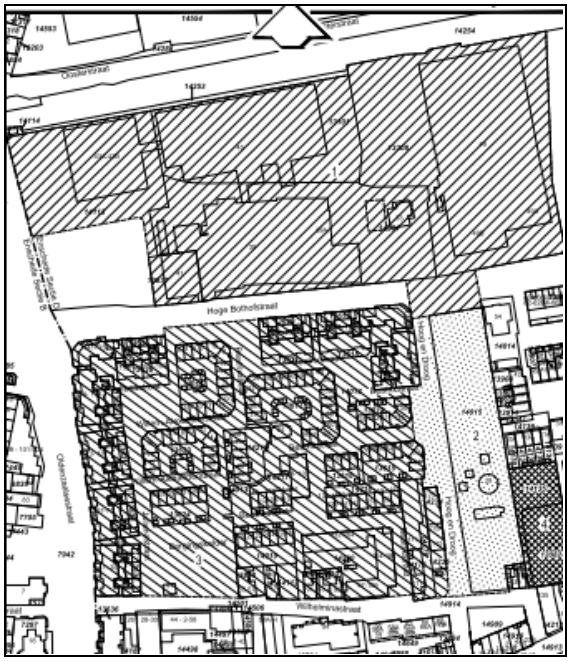

Exploitatiegebied grondexploitatie

Tattersall

Voor de woonwijk Tattersall zijn met de Woonplaats afspraken gemaakt over het verbeteren van de bestaande woningvoorraad en de openbare ruimte teneinde de leefbaarheid en veiligheid van de wijk te vergroten. De als sociaal onveilig beleefde onderdoorgangen worden door de Woonplaats afgesloten en aan de openbaarheid onttrokken. De aanpassingen aan de onderdoorgangen heeft wel tot gevolg dat een aantal parkeerplaatsen vervallen. Deze zullen worden gecompenseerd elders in de openbare ruimte teneinde de parkeerbalans in de wijk sluitend te houden. Tevens wordt gekeken hoe de wijk aantrekkelijker gemaakt kan worden door het verbeteren van het groen en het plaatsen van ondergrondse afvalcontainers. Ook wordt bekeken hoe de geluidsoverlast van het Ketelhuis verminderd kan worden. Tevens worden de woningen energiezuiniger gemaakt. Om bovengenoemde aanpassingen in de openbare ruimte mogelijk te maken doet de Woonplaats een bijdrage en doet de gemeente een bijdrage uit de reguliere “Meerjaren Investeringsplanning Wegen” ofwel MIW middelen. Het beschikbare budget is leidend voor de uit te voeren werkzaamheden in Tattersall.

Voormalig Eufraatterrein

Samen met de buurt, de Freinetsschool en onderwijshuisvesting wordt onderzocht hoe de realisatie van de verbouw van de Freinetsschool en de invulling van het voormalige “Eufraat” terrein invulling kan krijgen. Aan de zijde van de Hoog en Droog zal mogelijk een “zoen-en-zoef-strook” gerealiseerd worden, afhankelijk van het uiteindelijke ontwerp. In het ontwerp van het Vitensterrein wordt rekening gehouden met de bereikbaarheid van de school. De exacte invulling van het Eufraatterrein is nog onderwerp van studie. Op het moment dat het definitief duidelijk is, zal het project toegevoegd worden aan de grondexploitatie.

Beoogd resultaat

De herziene grondexploitatie past door toevoeging van de deelgebieden Performance Factory en Tattersall weer binnen alle ruimtelijke, financiële en procedurele kaders, die sinds de vorige separate vaststelling van de grondexploitatie zijn vastgesteld.

Argumenten

1.1 De grondexploitatie geeft een realistisch beeld van de nog te realiseren kosten en bijdragen.

In de grondexploitatie zijn actuele ramingen opgenomen voor de kosten en opbrengsten. De kostenraming voor het civiele werk tbv het Vitensterrein en de oversteek over de Hoge Bothofstraat is opgesteld door Stadsingenieurs Enschede. Voor Tattersall is het beschikbare budget leidend voor de aanpassingen in de openbare ruimte. De werkzaamheden op het voormalige Polaroid terrein worden uitgevoerd door Domijn . De

gemeente heeft de optie om de openbare ruimte van Domijn over te nemen na realisatie, maar dit is geen plicht. Na realisatie kan de gemeente de afweging maken of zij de extra beheerkosten voor deze "openbare ruimte" voor haar rekening wil nemen of niet. De wijze waarop de openbare ruimte ingericht wordt is mede afhankelijk van de eventuele komst van NRO en de eventuele noodzakelijke aanpassingen aan de openbare ruimte die hiervoor noodzakelijk zijn.
Voor de opbrengsten zijn diverse overeenkomsten gesloten met Domijn en de Woonplaats. Beide corporaties doen aanzienlijke bijdrages in het realiseren van de stedelijke vernieuwing en dragen tevens bij in de ambtelijke begeleidingskosten.

2.1 De grondexploitatie Bothoven geeft een totaalbeeld van de deelgebieden Polaroid, Tattersall en Vitens
De nieuwe grondexploitatie “De Bothoven” bestaat uit drie deelexploitaties. De deelexploitatie Vitens, zoals door uw raad op 25 maart 2013 is vastgesteld, bestond alleen uit het deelgebied Vitens. Sindsdien is verder gewerkt aan de realisatie van de visie Bothoven. Met Domijn zijn afspraken gemaakt over het Polaroid terrein en de aansluiting tussen de Performance Factory en Vitens. Met de Woonplaats zijn afspraken gemaakt over Tattersall. Het Eufraatterrein dient in samenwerking met de school, de buurt en de overige betrokkenen nog verder vormgegeven te worden.

3.1 Er is aanvullend krediet nodig
Door het toevoegen van de deelgebieden Tattersall en de Performance Factory is een aanvullend krediet benodigd van € 1.313.662,- ten opzichte het laatst vastgestelde krediet in het kader van de herziening van het MPG per 1-1-2014. Het laatst separaat vastgestelde krediet (alleen voor Vitens zoals door uw raad op 25 maart 2013 is vastgesteld) bedroeg € 1.079.747. In het kader van het MPG 2014 is dit krediet bijgesteld tot € 1.452.614, doordat de corporaties hun bijdrages al voldaan hebben. Daarnaast zijn een aantal gemeentelijke bijdrages, zoals omschreven bij paragraaf 6, ondergebracht in het project. Het totale krediet komt daarmee uit op € 2.766.275,-. Dit krediet is benodigd voor de werkzaamheden in Tattersall en om de aansluiting tussen de Performance Factory en Vitens te realiseren.

Kanttekeningen
1.1 Alle afspraken liggen al vast in overeenkomsten
Het alternatief van niets doen en geen gewijzigde grondexploitatie vaststellen is ruimtelijk en juridisch geen optie om de volgende redenen:
- Het toevoegen van de deelgebieden Polaroid en Tattersall is een uitwerking van de door uw raad vastgesteld visie Bothoven waarbij de ruimtelijke kwaliteit verbeterd dient te worden.
- De overeenkomsten met Domijn en de Woonplaats met betrekking tot realisatie zijn reeds door het college geaccordeerd. Het niet vaststellen van de grondexploitatie zou feitelijk contractbreuk betekenen met de betreffende woningbouwcorporaties.

1.2 Het risico bestaat dat de uitvoeringskosten anders worden
Op basis van een schetsontwerp voor het Vitensterrein zijn door het ingenieursbureau de civiele kosten bepaald voor het Vitensterrein en de aansluiting op de Performance Factory over de Hoge Bothofstraat. Het ontwerp moet nog definitief vastgesteld worden in samenwerking met de omwonenden. Het risico bestaat dat de uiteindelijke uitvoeringskosten hoger zullen zijn dan het beschikbare budget, omdat de gemeente deels afhankelijk is van de keuzes die Vitens maakt tijdens de uitvoering van de herstructurering van de waterbekkens. Mocht dit gebeuren dan zal de gemeente bepaalde inrichtingselementen moeten heroverwegen of soberder uitvoeren.
Voor Tattersall zijn de beschikbare middelen leidend voor de uitvoering. De feitelijke uitvoering zal in dit deelgebied plaatsvinden via stadsdeelbeheer. De kosten voor de aanpassingen in de openbare ruimte worden gedekt uit de grondexploitatie tot het daarin bepaalde budget. Eventuele extra kosten zullen op termijn en zodra er budget is, opgevangen worden binnen de reguliere middelen van stadsdeelbeheer.

1.3 De raming van de plankosten kan afwijken
In 2014 is voor plankosten naar aanleiding van de "Nota van uitgangspunten", behorende bij het MPG 2014, voor diverse grondexploitaties budget opgehaald voor de jaarschijven 2014 en 2015. Voor de grondexploitatie Vitens is dit niet gebeurd in afwachting van deze gewijzigde vaststelling van de grex. De benodigde plankosten worden, naast een bijdrage uit de reguliere AD middelen in 2014, voor de periode 2014-2017 volledig gedekt uit de grondexploitatie voor de opgenomen deelgebieden op zijn bepaald op basis van de POM methodiek.

2.1 Niet alle deelgebieden uit de visie Bothoven zijn nu meegenomen
Met het vaststellen van het deelgebied Polaroid en Tattersall wordt een aanzienlijk deel van de visie Bothoven gerealiseerd. De ambities voor het Eufraatterrein zijn afhankelijk van de beschikbare middelen. Eventuele extra ambities zijn te zijner tijd afhankelijk van het beschikbaar komen van additionele al dan niet gemeentelijke middelen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

De gemeente Enschede en de woningcorporaties Domijn en De Woonplaats hebben voor de wijk Bothoven Noord integrale gebied overstijgende energieconcepten ontwikkeld, zodat de woonlasten van bewoners en gebruikslasten van andere belanghouders in de wijk worden gereduceerd door minder energieverbruik en door de inzet van duurzame, lokaal opgewekte energie. Er is een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld dat ingaat op concrete activiteiten die ondernomen kunnen worden om deze ambitie te bereiken. Deze activiteiten zijn:

a. Energetische verbetering van huurwoningen op basis van regulier onderhoud en/of op basis van klant gestuurde duurzaamheidpakketten.
b. Energetische verbetering van particuliere woningen en bedrijven
c. Een actie gericht op energiebesparing door duurzaam gedrag
d. Duurzame warmteopwekking op terrein Performance Factory en verduurzamen bestaand warmtenet
e. Actie gericht op opwekking zonne-energie op huurwoningen en particuliere woningen
f. Verduurzaming van de Freinetschool
g. Verduurzaming van de (openbare) verlichting
h. Kennis en ervaring opdoen met smart grids

Deze activiteiten worden nog onderzocht op haalbaarheid. De plankosten voor de ambtelijke begeleiding voor de opstartfase zijn gedekt binnen deze grondexploitatie. De plankosten voor de uitvoeringsfase zijn niet gedekt. Na de opstartfase zullen partijen een keuze moeten maken of gemeentelijke inzet tijdens de uitvoering gewenst is. De provincie heeft € 500.000 subsidie verleend voor (onderzoek naar) het verduurzamen van de Performance Factory al dan niet in combinatie met het warmtenet.

De bovengenoemde energieambities in Bothoven Noord sluiten aan bij de duurzaamheidsambities van de provincie Overijssel. Momenteel wordt door de gemeente, samen met de provincie, de mogelijkheden voor leningen en subsidies verder verkend in aanvulling op de reeds verstrekte subsidie van € 500.000,- . Ook denkt de provincie mee in het optimaliseren van het duurzaamheidsprogramma op Bothoven door middel van kennisuitwisseling en netwerk.

Kosten, opbrengsten, dekking

De totale kosten van de grondexploitatie zijn € 2.766.275,-. De totale baten van de grondexploitatie zijn eveneens € 2.766.275,-. De grondexploitatie is daarmee sluitend. In onderstaand overzicht wordt een overzicht gegeven van de kosten en dekking ten behoeve van de kredietaanvraag.

Posten	**Krediet 25 maart 2013**	**Krediet MPG 1-1-2014**	**Huidige krediet aanvraag**	**Totaal**
Bijdrage Vitens waterbekkens	€ 530.333	€ -	€ -	**€ 530.333**
Bijdrage Domijn Duurzaamheid	€ -	€ -	€ 500.000	**€ 500.000**
Plan en onderzoekkosten	€ 180.000	€ 35.917	€ 271.812	**€ 487.729**
Bouw en woonrijpmaak kosten	€ 299.353	€ 196.106	€ 568.768	**€ 1.064.227**
Overige kosten	€ 70.061	€ 140.845	€ 26.919-	**€ 183.987**
Benodigd krediet	**€ 1.079.747**	**€ 372.867**	**€ 1.313.662**	**€ 2.766.275**
Dekking krediet				
EFRO	€ 410.000		€ 1.000-	**€ 409.000**
Woonplaats	€ 200.000	€ 25.000	€ 299.000	**€ 524.000**
GRAP	€ 200.000			**€ 200.000**
MIW	€ 100.000	€ 100.000	€ 200.000	**€ 400.000**
WZW	€ 100.000			**€ 100.000**
ISV 3	€ 50.000		€ 50.000	**€ 100.000**
Rentebaten	€ 10.332	€ 58.900	€ 111.761	**€ 180.993**
Wijkbudgetten	€ 9.415	€ 30.000	€ 20.000	**€ 59.415**
IMG Duurzaamheid	€ -	€ -	€ 500.000	**€ 500.000**
Bijdrage Domijn		€ 158.967	€ 30.900	**€ 189.867**
Veiligheidsbudget			€ 20.000	**€ 20.000**
Subsidie provincie			€ 83.000	**€ 83.000**
Totaal	**€ 1.079.747**	**€ 372.867**	**€ 1.313.661**	**€ 2.766.275**

De kosten bestaan uit een bijdrage in de kosten voor Vitens ten behoeve van de realisatie van de waterbekkens. De kosten, die voor de realisatie van het park, Tattersall en de aansluiting over de Hoge Bothofstraat naar de Performance Factory staan weergegeven, betreffen kosten voor het bouw- en woonrijp maken. De plan- en onderzoekskosten zijn gebaseerd op de POM. De overige kosten hebben betrekking op o.a. de duurzaamheidsbijdrage aan Domijn voor het verduurzamen van de wijk..

In de grondexploitatie zijn geen inkomsten die afhankelijk zijn van grondverkopen. De dekking bestaat uit diverse bronnen. Deze dekkingsbronnen zijn verzekerd middels contracten of beschikkingen. Het risico op het niet verkrijgen van de opbrengsten is daarmee beperkt. In tegenstelling tot de grondexploitaties uit het verleden is het uitgangspunt bij deze grondexploitatie dat het geld eerst binnen moet zijn, voordat er middelen worden uitgegeven. Dit conform het uitgangspunt uit het coalitieakkoord om de risico's te verkleinen.

De financiële risico's in deze grondexploitatie zijn relatief klein. Dit aangezien de dekking geregeld is middels contracten, beschikkingen en bijdrages. Het belangrijkste risico's betreffen de plankosten en de uitvoeringskosten. Over de wijze waarop de plankosten berekend worden loopt een onderzoek naar het anders financieren uit AD-middelen en een andere werkwijze binnen projectmatig werken. De uitkomsten van het onderzoek worden meegenomen in de Programmabegroting 2015 – 2018 en de nota van uitgangspunten bij het MPG 2015. De plankosten voor de duurzaamheidsambities zijn niet gedekt voor de uitvoeringsfase. De gemeentelijke inzet en dekking zullen na de onderzoeksfase opnieuw bekeken moeten worden. Ten aanzien van de uitvoeringskosten geldt dat er nog keuzes gemaakt kunnen worden in het ontwerp. Nadat het ontwerp vaststaat zijn deze keuzesopties echter nog beperkt.

Voor een exact overzicht van de kosten en opbrengsten wordt verwezen naar grondexploitatie en toelichting hierop.

Communicatie
De inhoud van de grondexploitatie is vertrouwelijk. Het is niet wenselijk om aanvullend te communiceren over de vaststelling van de grondexploitatie.

Vervolg
De vastgestelde grondexploitatie wordt bij de herziening van het MPG per 1 januari 2015 verwerkt in het MPG.

Bijlagen

Mee te zenden:
1. Begrotingswijziging herziene grondexploitatie 2014
2. Exploitatietekening (gewijzigd) exploitatiegebied

Vertrouwelijk ter inzage (leeskamer):
3. De grondexploitatie "De Bothoven"
4. De toelichting op de grondexploitatie en risicoanalyse "De Bothoven"

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

---

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

Gecombineerde Begrotingsstaat 2014				Steller: ➔		Kies gemeente ➔		Enschede			▼ Status; Doc.type; Nr		▼ Status; Doc.type; Nr		▼ Status; Doc.type; Nr		▼ Status; Doc.type; Nr		▼ Status; Doc.type; Nr		▼ Status; Doc.type; Nr	
		Versie:	2014V01A1		Wordt deze begr. Wijz vastgesteld nadat de PB 15 - 18 is vastgesteld ➔			Ja			Open		Open		Open		Open		Open		Open	
	Maken➔	Bedrijf	Document	Invoersjabloon	Boekdatum	Status	Soort besluit	Boekjaar	Periode	DocNr.	XL-BGR-LJ		XL-BGR-MJ1		XL-BGR-MJ		XL-BGR-MJ		XL-BGR-MJ		XL-BGR-MJ	
Kies➔	Ja	B21	BGR-LJ	XL-BGR-LJ	28-10-2014	Open	R 08-12-2014 SO	2014	1		0		0		0		0		0		0	
Kies➔	Ja (5jr)	B21	BGR-MJ	XL-BGR-MJ	28-10-2014	Open	R 08-12-2014 SO PE actualis. bothov		1		Verschil:	0,00	Verschil:	0,00	Verschil:	0,00	Verschil:	0,00	Verschil:	0,00	Verschil:	0,00
Kies➔	Nee	B21	BGR-WB	XL-BGR-WB	28-10-2014	Open		0			Lopend Jaar . B21 . Enschede . 2014		BegrWijzMJ . B21 . Enschede . 2015		BegrWijzMJ . B21 . Enschede . 2016		BegrWijzMJ . B21 . Enschede . 2017		BegrWijzMJ . B21 . Enschede . 2018		BegrWijzMJ . B21 . Enschede . 2019	
		Soort besluit:		Besluit door:	RAAD	<- kies besluitend orgaan, uitklapmenu			Oude Vrielink, M. (SO-PE)		UITGAVEN	INKOMSTEN	UITGAVEN	INKOMSTEN	UITGAVEN	INKOMSTEN	UITGAVEN	INKOMSTEN	UITGAVEN	INKOMSTEN	UITGAVEN	INKOMSTEN
				Datum besluit:	8-12-2014	<- voer in als: (d)d-(m)m-(jj)jj bijv 2-1-14			Naar:		2014	2014	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2019
				Aanlevering door:	SO PE	<- kies organisatie onderdeel, uitklapmenu			Lege regels:		662.535,97	662.535,97	896.133,17	896.133,17	828.058,35	828.058,35	17.072,50	17.072,50	0,00	0,00	0,00	0,00
				Vul in omschrijving (max20 pos):➔	actualis. bothoven		« Aantal pos oké		Juiste manier		LJ 2014 U	LJ 2014 I	MJ 2015 U	MJ 2015 I	MJ 2016 U	MJ 2016 I	MJ 2017 U	MJ 2017 I	MJ 2018 U	MJ 2018 I	MJ 2019 U	MJ 2019 I
▼ DT	▼ Afd	Product ▼	▼Specificatie	Element 3	▼ Kostensoort	▼Specificatie	▼	▼	▼	▼	▼											
J/N	S	El 1	Element 2		Element 4	Element 5	Omschrijving	Begr. Wijz.nr	Stuknr.	Type besluit	Inc/Struc	Basisjaar										
J	1	774	9426100	M02	33200	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M03	34300	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M04	33321	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014			8.750,00		5.000,00		1.250,00			
J	1	774	9426100	M05	33321	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M06	33321	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M07	33321	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014	140.899,82		823.212,49		100.114,62					
J	1	774	9426100	M08	62292	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014	29.478,80		188.960,42		160.227,13		40.057,09			
J	1	774	9426100	M12	63000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M13	63000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M14	34300	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426109	M15	34300	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014			5.000,00		5.000,00		5.000,00			
J	1	774	9426100	M16	34300	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014			656.851,33		506.733,33		6.733,33			
J	1	774	9426100	M17	22200	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014	-40.412,73		-94.929,11		-35.068,55		-2.602,27			
J	1	774	9426100	M19	10000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014			11.775,50		15.619,21		1.607,18			
J	1	774	9426100	M20	83310	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M21	83310	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M22	83310	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M23	83310	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M24	83310	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M25	84320	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M26	84320	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		282.450,00		159.950,00						
J	1	774	9426100	M27	84320	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		716.131,47		167.568,53		108.300,00				
J	1	774	9426100	M29	86300	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		240.000,00		100.000,00						
J	1	774	9426100	M30	84320	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M39	80000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M08	63000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		140.899,82		1.505.589,32		632.467,16		14.590,51		
J	1	774	15900	0	51000	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014	1.238.581,47		427.518,53		108.300,00					
J	1	774	15900	0	86120	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		-40.412,73		-94.929,11		-35.068,55		-2.602,27		
J	1	774	5777400	0	86292	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		29.478,80		188.960,42		160.227,13		40.057,09		
J	1	774	5777400	0	86291	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	5777400	0	80099	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		-29.478,80		-188.960,42		-160.227,13		-40.057,09		
J	1	774	15900	0	85100	0	Actualisatie grex Vitens. Nu Bothoven	0	0	standaard	2098	2014		29.478,80		188.960,42		160.227,13		40.057,09		
J	1	774	9426100	M02	33200	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014			-530.333,00							
J	1	774	9426100	M03	34300	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M04	33321	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	-33.279,70		-14.312,90							
J	1	774	9426100	M05	33321	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M06	33321	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M07	33321	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	-411.527,47		-83.931,00							
J	1	774	9426100	M08	62292	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	-22.403,50		-15.582,50		-40.691,50		-35.641,50			
J	1	774	9426100	M12	63000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M13	63000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M14	34300	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426109	M15	34300	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M16	34300	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	-166.713,45		-40.500,00							
J	1	774	9426100	M17	22200	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	40.412,73		15.447,76		3.642,01		1.748,64			
J	1	774	9426100	M19	10000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014			-1.794,35		-817,90		-1.079,97			
J	1	774	9426100	M20	83310	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M21	83310	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M22	83310	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M23	83310	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M24	83310	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M25	84320	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M26	84320	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		-112.500,00								
J	1	774	9426100	M27	84320	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014				-410.000,00						
J	1	774	9426100	M29	86300	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014				-50.000,00						
J	1	774	9426100	M30	84320	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M39	80000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	9426100	M08	63000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	15900	0	85100	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		-611.520,62		-670.871,25		-817,90		-1.079,97		
J	1	774	15900	0	51000	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014	-112.500,00		-460.000,00							
J	1	774	15900	0	86120	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		40.412,73		15.447,76		3.642,01		1.748,64		
J	1	774	5777400	0	86292	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		-22.403,50		-15.582,50		-40.691,50		-35.641,50		
J	1	774	5777400	0	86291	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014										
J	1	774	5777400	0	80099	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		22.403,50		15.582,50		40.691,50		35.641,50		
J	1	774	15900	0	85100	0	tegenboeking MPG 2014 ivm actualisatie	0	0	standaard	2098	2014		-22.403,50		-15.582,50		-40.691,50		-35.641,50		

Exploitatietekening

De Bothoven

Schaal 1:2000

Gemeente Enschede

DV-ISC-Vastgoedinformatie

LEGENDA:

- bebouwing
- perceelsgrens
- kavelgrens
- sectiegrens
- 1234 perceelnummer
- 56 huisnummer
- 3 kavelnummer
- 1 : Polaroid
- 2 : Vitens
- 3 : Tattersall
- 4 : Eufraat : optie indien haalbare businesscase

Oppervlakten	:	1	± 41790 m²
		2	± 8834 m²
		3	± 38441 m²
		4	± 2300 m²

Kad. gemeente : Enschede

Sectie : D

Datum : 07 oktober 2014

Tekeningnummer : 2875

Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad VII- E

Onderwerp	Structuurvisie cultuurhistorie		
Portefeuillehouder	Jeroen Hatenboer agendaletter (E))		
Programma	*SO*	Aangeboden aan Raad	21 oktober 2014
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1400245311

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. De cultuurhistorische waardenkaart vast te stellen voor periode 2014 tot 2018;
2. De sectorale structuurvisie "Bouwen aan cultuurhistorisch Enschede" vast te stellen: het ambitieniveau, de beleidskaart en beleidsrichtlijnen ten behoeve van het bestemmingsplan en te voldoen aan de digitale verplichting (NL.IMRO.0153.SV00007-0003);
3. Het college de opdracht te geven om de waardenstellingen voor de wijken Pathmos en Plein West-Indië te laten opstellen om deze in het bestemmingsplan nader te beschermen en telasten te brengen van het eindproduct Ruimtelijke Ordening / post Monumenten;
4. Het college opdracht te geven om het paraplubestemmingsplan cultuurhistorie op te stellen en de welstandsnota aan te passen om de cultuurhistorie in Enschede te borgen;

Inleiding
Gemeenten moeten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening houden met cultuurhistorische waarden. Deze verplichting is vanaf 1 januari 2012 vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). In december 2012 heeft de raad de beleidsnota Erfgoed21 vastgesteld. Deze nota is een uitvoeringsprogramma voor de gemeentelijke inzet op monumenten en erfgoed. Door de nota “Erfgoed 21” heeft de raad aan het college van B&W opdracht gegeven om een cultuurhistorische waardenkaart met historische (steden)bouwkundige - en cultuurlandschappelijke waarden op te stellen ten behoeve van de borging daarvan in bestemmingsplannen.

Met de term cultuurhistorie worden de overblijfselen van de geschiedenis bedoeld die de door de mens zijn gemaakt. Hierbij valt te denken aan stedenbouwkundige patronen, landschappelijke structuren en bouwkundig erfgoed. Cultureel erfgoed is alles met een materiele en immateriële waarde wat van belang wordt geacht voor de huidige en komende generaties om een beeld te geven van het verleden en zo een bijdrage levert voor de culturele identiteit van een land, een stad of een plek.

Voorbeelden van de betekenis van cultureel erfgoed zijn bijvoorbeeld:
- De intentie van de Gids Buitenkans om de identiteit van het buitengebied te behouden en verder te ontwikkelen
- Het inpassen van industriële bebouwing en het herbouwen van oude structuren in Roombeek
- De grote betrokkenheid vanuit de bevolking om het Concordia te behouden

De facebooksite “we love Enschede” geeft tevens een mooi beeld hoe mensen verhalen en emoties verbinden aan de gebouwde omgeving.

Kernboodschap
Enschede heeft groot belang dat bewoners trots zijn op de cultuurhistorische identiteit van hun stad. Bewoners die trots zijn op hun vertrouwde leefomgeving zijn meer bereid om zich in te spannen. Tevens blijken cultuurhistorische waarden een belangrijke vestigingsfactor voor een nieuwe generatie stadsbewoners, voor

opkomende bedrijven in de dienstverlening en ook voor recreatie en toerisme. Omdat het maatschappelijk belang hoog is ligt hier dus een taak voor de overheid.

Door het verleggen van de focus op de bestaande stad speelt erfgoed een steeds prominentere rol in de ontwikkeling van de hedendaagse stad. Voor veel grote beeldbepalende gebouwen en veel maatschappelijk vastgoed dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Het is dus tijd voor een nieuwe oriëntatie op de identiteitsdragers van deze stad.

Enschede wil minder regels waaraan getoetst wordt en meer ruimte voor initiatieven. Tegelijkertijd kennen wij de debatten rondom een dreigende sloop. Het debat ontstaat vaak pas in een (te) late fase van het ontwikkelproces. Daarom stellen wij een beleid voor dat leidt tot een samenwerking tijdens de initiatieffase tussen de initiatiefnemer en de gemeente met een afweging op maat.

Beoogd resultaat

1. Onze stijl van besturen: De verantwoordelijkheid voor cultuurhistorie ligt niet alleen bij de overheid. De structuurvisie is daarom geen instrument om behoud van cultuurhistorische waarden af te dwingen. Met de structuurvisie borgen wij als gemeente dat de cultuurhistorische belangen in ruimtelijke ontwikkeling een volwaardige positie krijgen en hiermee bewust wordt omgegaan.

2. Toekomstbestendige en vitale stad:
   - Enschede wil haar historische omgevingskwaliteit behouden, herstellen en versterken voor een aantrekkelijke, vitale en toekomstbestendige stad. De structuurvisie maakt het planologisch mogelijk om in bestemmingsplannen een sloopvergunningstelsel en een gebiedsaanduiding op te kunnen nemen. Door deze aanduidingen wordt op stedenbouwkundig niveau en op objectniveau het cultuurhistorisch belang een belangrijk aspect in de afweging over herontwikkelingen in Enschede.
   - De wijken met de hoogste cultuurhistorische waarden worden in het bestemmingsplan nader beschermd zodat deze unieke bijdragen aan de identiteit van Enschede voor toekomstige stadsbewoners en bezoekers bewaard blijven.
   - Voor gebieden met cultuurhistorische waarden heeft Enschede de basishouding: wij betrekken cultuurhistorische kennis en waarden bij iedere ontwikkeling
   - De structuurvisie biedt ruimte en stimuleert hergebruik en herbestemming van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing .

Argumenten

1. *De ervaring van de Gids Buitenkans laat zien samenwerking in een transparant proces goed mogelijk is zonder dat alles nauwkeurig is voorgeschreven. Door het koppelen van cultuurhistorie aan stedenbouw, landschap en duurzaamheid worden de aanwezige cultuurhistorische waarden in de initiatieffase van een ontwikkeling meegenomen en integraal afgewogen.*

2. *De bestaande cultuurhistorische waarden spelen voor veel bewoners een belangrijke rol voor de identificatie met de stad. Enschede is de afgelopen decennia flink vernieuwd en er is veel gesloopt. Behoud zonder conserveren maar met ruimte voor ontwikkeling vraagt een omslag in het denken. Op dit moment kunnen cultuurhistorisch waardevolle gebouwen gesloopt worden zonder dat er een vergunning voor nodig is. Het is al vaker gebleken dat het cultuurhistorisch belang veel te laat in een ontwikkelproces op de agenda kwam. Dit willen wij omdraaien door cultuurhistorie van begin mee laten wegen.*

3. *De wijken Pathmos en Plein West-Indië komen in de waardering als bijzonder waardevol naar voren. Beide wijken zijn al vernieuwd en momenteel vindt een gefaseerde verkoop plaats van woningen. Er is vooral in Pathmos draagvlak onder de bewoners voor meer bescherming. Door de privatisering van de woningen ontstaat de bedreiging dat de unieke samenhang in de wijken verloren gaat. Het aanwijzen van een beschermd stadsgezicht is een optie die echter veel tijd kost en zeer beperkend is. Wij kiezen voor een minder zware mogelijkheid door in het bestemmingsplan een dubbelbestemming van cultuurhistorische waarden op te nemen. Hiervoor is het noodzakelijk om op ensemble- en objectniveau een nadere verdiepingsslag van de waardering samen met de wijk op te stellen als basis voor de bescherming.*

4. *Aanleiding voor sloop of herbestemming is overwegend leegstand. Leegstand is een toenemende uitdaging voor de stedelijke ontwikkeling. Herbestemmen is niet altijd duurder dan nieuwbouw maar het is complexer. De structuurvisie arrangeert een goede ruimtelijke afweging van het cultuurhistorisch belang per geval.*

5. *De overheid heeft een nieuwe rol en kan zich niet voor alle gebieden en objecten even sterk inspannen. Hier ligt in de toekomst een verantwoordelijkheid van de burger. Maar wij vragen wel een basishouding ten opzichte cultuurhistorische waarden. Het opstellen van een (cultuurhistorische) ruimtelijke analyse bij nieuwe ontwikkeling dient ter inspiratie en verhoogd de kwaliteit van plannen. Oog voor cultuurhistorie leidt tot beter herkenbare plannen die bijdragen aan de identiteit van Enschede en breder worden gedragen.*

Kanttekeningen

1. *De cultuurhistorische waardenkaart en de structuurvisiekaart geven een goed beeld van aanwezige waarden. Maar de kans dat de kaarten niet volledig zijn is aanwezig.. Bij het opstellen van de cultuurhistorische waardenkaart is gebruik gemaakt van bestaande inventarisaties. Voor aanvullend onderzoek / veldwerk was geen geld beschikbaar.*

2. *Het sloopvergunningstelsel kan als een extra beperking voor eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen worden gezien. De analyse van de specifieke kenmerken van het gebouw en een transformatieonderzoek kost geld. Eigenaren kunnen weigeren om hieraan mee te werken. In het geval dat dat zij binnen het vigerend bestemmingsplan hun nieuwbouwplan kunnen realiseren, is er geen middel om sloop te voorkomen. Als zij afwijken van het bestemmingsplan is die ruimte er wel en kan het cultuurhistorisch belang mee worden gewogen. Het sloopvergunning betreft ook veel maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is van de gemeente.*

3. *Het voorstel om cultuurhistorische waarden nader te beschermen is beperkt tot de wijken Pathmos en Plein West-Indië. Enschede heeft echter meer bijzondere en unieke gebieden zoals bijvoorbeeld de Oude Markt of de UT. In deze gebieden is echter meer ruimtelijke en vooral programmatische dynamiek aanwezig zodat deze gebieden meer flexibiliteit vergen. Daarom wordt voor deze gebieden niet voorgesteld om ze in het bestemmingsplan nader te beschermen door extra regels.*

4. *De gemeente kan weliswaar extra planologische ruimte geven maar Enschede heeft niet de financiële middelen om herbestemming te ondersteunen. Iedere partij heeft haar eigen belangen en de afweging van deze belangen zal in sommige gevallen een lastig zijn. Ook omdat de keuze om meer planologische ruimte te verlenen afgewogen moet worden in de stedelijke en context.*

5. *In de cultuurhistorische waardenkaart zijn 1.800 objecten, structuren en gebieden gewaardeerd. In de structuurvisiekaart wordt prioriteit gegeven aan een aantal gebieden. Daarmee geldt bijvoorbeeld het sloopvergunningstelsel niet voor alle objecten en gebieden uit de cultuurhistorische waardenkaart. De objectieve waardering en indeling staat een emotionele waardering van bewoners tegenover die ook met deze structuurvisie discussie zal opleveren waarom gebieden wel en niet zijn opgenomen in de structuurvisiekaart.*

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

Hergebruik is duurzaam. Door hergebruik ontstaat minder afval en worden minder grondstoffen gebruikt. Behoud van cultuurhistorische waarden zorgt voor sociale duurzaamheid omdat de verschillende ontwikkelfases van Enschede beleefbaar blijven voor toekomstige bewoners en bezoekers.

Kosten, opbrengsten, dekking

De extra waardenstellingen zijn gedekt door budget voor monumenten en erfgoed(eindproduct van ruimtelijke ontwikkeling).

De ambtelijke inzet voor de afwegingen is gedekt door AD middelen.

Communicatie

Communicatie met direct betrokkenen:

De cultuurhistorische waardenkaart is tot stand gekomen met Het Oversticht en vertegenwoordigers van de lokale erfgoedorganisaties.

Bij het opstellen van de beleidsnota is samengewerkt met het programma leefomgeving (vergunningen en monumentenloket).

Gemeente Enschede

Vervolg
Opstellen van een paraplubestemmingsplan voor Enschede

Bijlagen

1. Cultuurhistorische waardenkaart
2. Structuurvisie "Bouwen aan cultuurhistorisch Enschede"
3. Plankaart structuurvisie

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

De Secretaris,	**de Burgemeester,**
M.J.M. Meijs	P.E.J. den Oudsten

Besluit
Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van 30 september 2014

1. Het vaststellen van de cultuurhistorische waardenkaart voor periode 2014 tot 2018;
2. Het vaststellen van de beleidsvisie als sectorale structuurvisie: het ambitieniveau, de beleidskaart en beleidsrichtlijnen ten behoeve van het bestemmingsplan en te voldoen aan de digitale verplichting (NL.IMRO.0153.SV0000?-0003);
3. Het college opdracht geven om de waardenstellingen voor de wijken Pathmos en Plein West-Indië te laten opstellen om deze in het bestemmingsplan nader te beschermen;
4. Het college opdracht geven om het opstellen van het paraplubestemmingsplan cultuurhistorie op te starten en de welstandsnota aan te passen om cultuurhistorie te borgen;

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,	**de Voorzitter**
R.M. Jongedijk	P.E.J. den Oudsten

SO-Ontwerp-. M. Götz Telefoon: (053) 481 83 59

Legenda

puntobjecten
- hoge attentiewaarde
- attentiewaarde

gebouwen
- hoge attentiewaarde
- attentiewaarde

lijnobjecten
- hoge attentiewaarde (weg)
- attentiewaarde (weg)
- hoge attentiewaarde (spoorlijn)
- attentiewaarde (spoorlijn)
- attentiewaarde (vaarweg)

vlakobjecten
- attentiewaarde (heide)
- attentiewaarde (groen)
- hoge attentiewaarde (groen)
- hoge attentiewaarde (overig)
- attentiewaarde (overig)
- Vliegveld Twente (buiten projectscope)
- bebouwing
- spoorlijn
- wegen
- water
- gemeentegrens

Toelichting:
De kaart bevat punten uit de lijst van Het Oversticht, deze zijn gekoppeld aan de panden waar het adres binnen valt.
Er is hier nog geen rekening gehouden met de ofunctie, de kaart bevat dus ook grensstenen en andere elementen met een geldig adres.

bronnen:

Gem. Enschede
Vastgoedinformatie
SO Ontwerp
Het Oversticht

Formaat A0

Schaal 1:17.000

0 500 1.000 Meter

N

Cultuurhistorische waardenkaart Enschede

september 2014

Gemeente Enschede
DV-ISC-Vastgoedinformatie

Wat maakt Enschede?

Bouwen aan de cultuurhistorische identiteit van Enschede

Gemeente Enschede

Voorwoord van de wethouder

Foto: Annabel Jeuring

De culturele identiteit van een stad biedt houvast voor haar bewoners en versterkt het gevoel van trots. In Enschede is het goed leven. Voor nieuwe bewoners, bezoekers van Enschede en investeerders is cultureel erfgoed een belangrijke factor. Als gemeente zijn wij ons hiervan bewust. Met deze structuurvisie geven wij aan hoe wij de cultuurhistorische waarden in onze prachtige stad verder willen ontwikkelen.

Deze visie geeft aan welke gebieden en objecten prioriteit krijgen. Deze structuurvisie is geen instrument om controlerend op te treden, om behoud te borgen. Wij hebben een instrument ontwikkelt om cultuurhistorische waarden in begin van een ontwikkelproces af te wegen. Dit om de ruimte voor behoud met elkaar te verkennen. Bij een gemeente die meer ruimte voor haar bewoners en voor ontwikkelingen wil bieden, past geen instrument waaraan getoetst wordt.

Laten wij met elkaar de verantwoordelijkheid nemen om ons cultureel erfgoed duurzaam en toekomstbestendig verder te ontwikkelen.

Inhoudsopgave

	pag.
Inleiding	4
Aanleiding	5
Identiteit	6
Cultuurhistorische waardenkaart	9
De waardering	10
Ambities	16
Beleidskaart	19
Werkwijze	22
Werkschema beschermen	26

Leeswijzer

Dit document is opgebouwd in de volgorde waarom - hoe - wat.

- Het hoofdstuk “waarom” beschrijft de opdracht en de kernboodschappen.
- In het tweede hoofdstuk wordt toegelicht en beschreven “hoe” de cultuurhistorische waardenkaart en de daarvan afgeleide beleidskaart met strategieën tot stand is gekomen.
- Het laatste hoofdstuk “wat” gaat in op de beleidsrichtlijnen en werkwijzen. Wat betekent het beleid voor de stad en wat moet je met elkaar doen om cultuurhistorie in Enschede verder te ontwikkelen.

Facebookpagina “we love Enschede”

Inleiding

De ruimtelijke ordening is de afgelopen jaren fors aan het veranderen. Ontwikkelingen worden steeds kleinschaliger en de top-down benadering van de gemeentelijke regie is geweken voor een mix aan initiatieven van buttom-up en samenwerkingsverbanden. De focus van de stedelijke ontwikkeling ligt in de toekomst op de bestaande stad en het beleid en de juridische instrumenten zouden ruimte moeten bieden aan initiatieven.

groot draagvlak onder de bevolking

Tegenover de dynamiek van stedelijke ontwikkeling staat het grote draagvlak onder de bevolking voor cultureel erfgoed, de zichtbare identiteit van deze stad. Hier ligt een taak voor de overheid het evenwicht tussen marktbelangen en de maatschappelijke betekenis van erfgoed te borgen. Deze beleidsnota wil op een inspirerende en vernieuwende wijze omgaan met het culturele erfgoed van de Gemeente Enschede.

Aanleiding

Gemeenten moeten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening houden met cultuurhistorische waarden. Deze verplichting is vanaf 1 januari 2012 vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Deze verplichting wil bevorderen dat de cultuurhistorische waarden al bij de start van een planontwikkeling een rol spelen en vanaf begin aan worden meegewogen in de besluitvorming.
In december 2012 heeft de raad de beleidsnota Erfgoed21 vastgesteld. Deze nota is een uitvoeringsprogramma voor de gemeentelijke inzet op monumenten en erfgoed. In Enschede wordt op dit moment in bestemmingsplannen in beperkte mate rekening gehouden met cultuurhistorische waarden. Door de beleidsnota “Erfgoed 21” heeft de raad aan het college van B&W opdracht gegeven om een cultuurhistorische waardenkaart met historische (steden) bouwkundige - en cultuurlandschappelijke waarden op te stellen ten behoeve van de bescherming daarvan in een paraplubestemmingsplan voor geldende plannen en voor toekomstige plannen.

Aanpak en werkwijze

De cultuurhistorische waardenkaart is opgesteld in samenwerking met erfgoedorganisaties en belanghebbenden in de Gemeente Enschede. De kaart geeft de huidige stand van kennis weer. Nieuwe inzichten en nieuwe objecten zukken tot aanpassingen leiden. De kaart is dus dynamisch.
Op basis van de resultaten wordt een ambitieniveau voorgesteld hoe met de aangetroffen waarden wordt omgegaan en welke beschermingsregime hiervoor toepasselijk is. Dit resulteert in de beleidskaart en richtlijnen voor bestemmingsplannen.

waarom

Identiteit

beeldbepalende historische gebouwen

Singel en tuindorp Schreurserve

historische binnenstad

historische boerenerven

het textielverleden van Enschede

Kernboodschapen

Door het verleggen van de focus op de bestaande stad speelt erfgoed een steeds prominentere rol in de ontwikkeling van de hedendaagse stad. Voor veel grote beeldbepalende gebouwen en veel maatschappelijk vastgoed dreigt leegstand en achterstallig onderhoud. Het is dus tijd voor een nieuwe oriëntatie op de identiteitsdragers van deze stad.

Enschede heeft groot belang dat bewoners trots zijn op de identiteit van hun stad. Bewoners die trots zijn op hun vertrouwde leefomgeving zijn meer bereid om zich in te spannen. Tevens blijkt erfgoed een belangrijke vestigingsfactor voor een nieuwe generatie stadsbewoners, voor opkomende bedrijven in de dienstverlening en ook voor recreatie en toerisme. Omdat het maatschappelijk belang hoog is ligt hier dus een taak voor de overheid.

Enschede wil minder regels waaraan getoetst wordt en meer ruimte voor initiatieven. Tegelijkertijd kennen wij de zorgen om ons erfgoed als een gebouw gesloopt dreigt te worden. De dreigende sloop wordt pas openbaar als een proces van planvorming al ver gevorderd is. Daarom stellen wij een beleid voor dat leidt tot een tijdige samenwerking tussen burgers, ondernemers en de gemeente met een afweging op maat.
Samen met een initiatiefnemer wordt een afwegingsproces doorlopen dat eindigt in een besluit van B&W.

waarom

Toelichting cultuurhistorische waardenkaart

Deze waardenkaart is gebaseerd op bestaande inventarisaties en bestaande onderzoeken. Voor het Buitengebied bleken dat de bestaande inventarisaties niet toereikend waren om een representatief beeld van de aanwezige waarden in het buitengebied te schetsen. In een tweede fase zijn historische boerderijen geïnventariseerd op basis van gegevens van de provincie Overijssel en in samenwerking met lokale deskundigen. In de waardenkaart zijn alle objecten en structuren opgenomen die eerder dan 1965 zijn gebouwd.

Gebruikte inventarisaties:

- Monumenten Inventaristie (MIP) 80-er jaren
- Lijst van rijks- en gemeentelijke monumenten
- Actualisaties van de gemeentelijke monumentenlijst
- Beschrijvingen van de stadgezichten Het Oversticht
- Karakteristieke erven/ panden t.b.v. BP
- Cultuurhistorische Atlas Enschede II.
- NoBo: inventarisaties naar Naoorlogs bouwen
- Architectuurgids Enschede
- Wigbold en Markestenen (SHSEL)
- Inventarisatie adviescommissie Cultuurhistorie
- Lijst industrieel erfgoed

+ Extra inventarisatie boerderijnen in het buitengebied

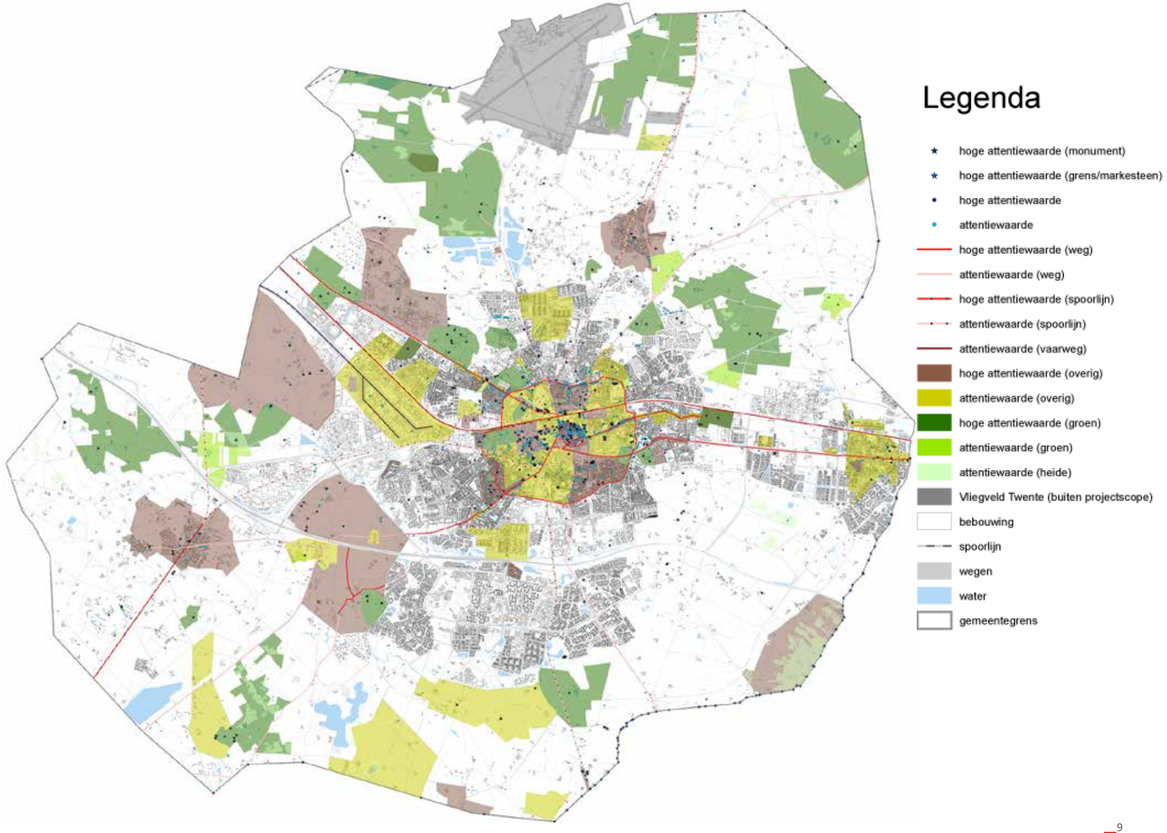

De waardering

De elementen zijn beoordeeld op de criteria kenmerkendheid, zeldzaamheid, gaafheid en ensemblewaarde.

- Kenmerkendheid:
  van betekenis voor de ontstaansgeschiedenis van Enschede
- Zeldzaamheid:
  op lokaal, regionaal en nationaal vlak
- Gaafheid:
  niet mooi en lelijk maar authentiek en origineel, rijk aan details
- Ensemblewaarde:
  grote onderlinge samenhang

In de waardenkaart zijn infrastructuurlijnen, gebouwen, bijzondere objecten en gebieden gewaardeerd. Gebouwen en objecten zijn globaal gewaardeerd en niet op de specifieke kenmerken. Het is dus niet gewaardeerd welke elementen het gebouw waardevol maken. Op de volgene pagina's wordt de waardering nog aan de hand van enkele voorbeelden verder toegelicht.

De waardering is ingedeeld in hoge attentiewaarden en attentiewaarden. Een element heeft een hoge attentiewaarde als het op een criterium heel hoog scoort of bovengemiddeld scoort op alle criteria. Een gemiddelde score resulteert in een attentiewaarde. Ook deze elementen hebben zeker cultuurhistorische waarde.

Niet alle 1000 gebouwen uit de MIP inventarisatie zijn apart beoordeeld. Omdat deze gebouwen in de jaren 80 geen status als monument hebben gekregen, hebben de objecten algemeen geen hoge attentiewaarde gekregen. Dat levert niet altijd het juiste beeld op. Bij ontwikkeingen zal met dit feit rekening worden gehouden.

Voor de gebieden is de CBS indeling gekozen als begrenzing.
Niet alles binnen een CBS gebied heeft dezelfde waarde, ook hier dient nog nader worden gekeken en eventueel een gebied worden verkleind.

De cultuurhistorische waardenkaart toegelicht - voorbeelden

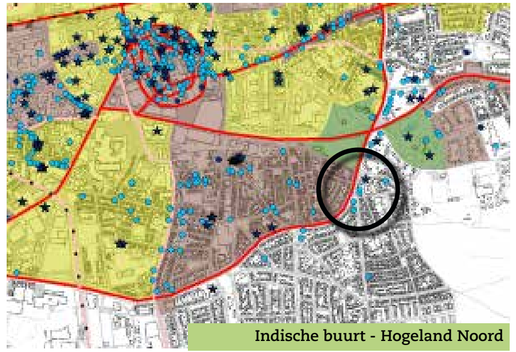

Indische buurt - Hogeland Noord

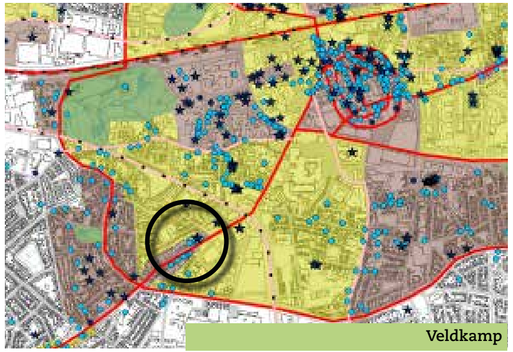

Veldkamp

Hoge attentiewaarde

\+ kenmerkendheid als tuindorp
++ ensemblewaarde
\+ gaafheid

Attentiewaarde

~ kenmerkendheid voor de uitbreiding
~ ensemblewaarde
~ gaafheid

Delen van de Indische buurt zijn samenhangende cultuurhistorische identiteiten kenmerkend voor uitbreidingen van Enschede in de jaren 20.

In Veldkamp is de groei van Enschede zichtbaar. Langs paden rondom het centrum stonden de eerste huizen met vaak heel diepe kavels. Tussen de linten werd er later verdicht. Zo ontstond een mozaïek van kleine eenheden tussen lintbebouwing, typisch voor Enschede.

De cultuurhistorische waardenkaart toegelicht - voorbeelden

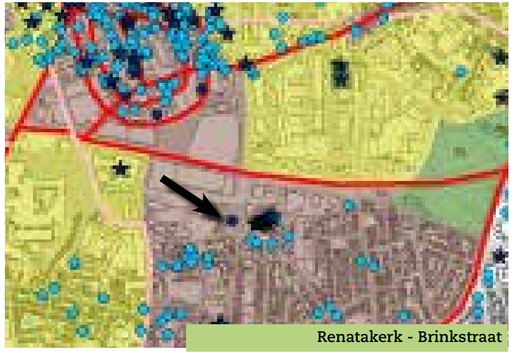

Renatakerk - Brinkstraat

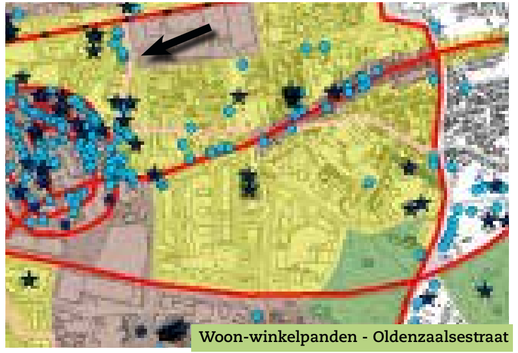

Woon-winkelpanden - Oldenzaalsestraat

Hoge attentiewaarde

\+ kenmerkendheid
++ ensemblewaarde
\+ gaafheid

Attentiewaarde

~ kenmerkendheid
\+ ensemblewaarde
~ gaafheid

Kerk uit de jaren 50 met bijzondere vormgeving, hoge sociaal-culturele waarden.

Historische bebouwing van de Oldenzaalsestraat met kleinschalige en individuele panden uit de jaren 1900 tot 1930.

Wat maakt Enschede - de identiteit van stedelijk Enschede

Het Ei tot 1862

Het oudste gebouw na de stadsbrand

Wederopbouw van de binnenstad - afgeronde hoeken

Geplande uitbreiding met tuindorpen

De meest ingrijpende structuur - aanleg van de Singel

Textielebloeifase - industriestad

Wederopbouw en Boulevard 1945

Grootschalige nieuwbouw / CIAM

De omslag naar de kennisstad - UT

Nog steeds herkenbaar voor de identiteit van de stad Enschede

Kleine nederzetting tot 1862

- Enschede was het middelpunt van de marken;
- De wegen vanuit het omliggende gebied liepen vanuit alle richtingen het dorp in;
- Twee grachten in een eivorm rondom de stad vromen de basis voor het huidige centrum;
- Accent bouwwerken: het stadhuis, de Grote Kerk, het ‘Kasteel van Enschede’ en de twee stadspoorten;

Stadsbrand & textielindustrie, 1862 - 1907

- Wederopbouw oude structuur met afgeronde hoeken op kruisingen in de binnenstad
- De uitvalswegen werden bebouwd
- 1866 Aanleg spoorwegverbinding
- Grootschalige textielcomplexen langs de spoorlijnen

Moderne tijd & woningwet, 1907 - 1945

- 1907 Algemeen Uitbreidingsplan: scheiding tussen woon- en werkgebieden, aanleg van tuindorpen
- Aanleg van de Singel
- Grote textielcomplexen liggen in de stad en bepalen het beeld

Wederopbouw & CIAM, 1945 - 1965

- in het centrum en aan de randen van de stad werd gebouwd
- er ontstaan wijken met portiekflats/torenflats
- (auto)mobiliteit, Boulevard 1945
- Campus van de UT wordt gebouwd

Wat maakt Enschede - de identiteit van de dorpen

Lonneker

Anno 1936

- Kerkdorp ontstaan rond de Heilige Jacobus de Meerderekerk met zijn parochietuin, een dorpskroeg en een eerste aanzet van een dorpsplein;
- Spoorlijn met stationsgebouw in Lonneker;
- Streek typische lintbebouwing langs Dorpsweg;

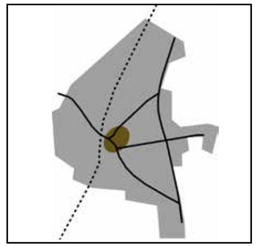
Anno 2014

- Kerkdorp met zijn parochietuin en dorpsplein;
- Structuur van de spoorlijn met stationsgebouw nog deels aanwezig, deels is het spoortracé verdwenen;
- Streek typische lintbebouwing vormt de hoofdstructuur;

Glanerbrug

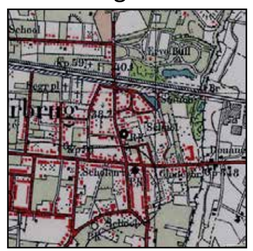

Anno 1936

- Grensdorp naar Duitsland langs een oude handelsweg met Klooster;
- Groei door vestigingen van arbeiders van de spinnerij Eilermarke;
- Kern rondom de kerken bij het knooppunt van de handelsroute met radiale landwegen;

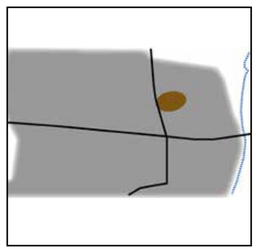
Anno 2014

- Aan elkaar gegroeid met Gronau, Klooster gesloopt;
- In verhouding tot de andere dorpen sterkere uitbreiding met grote, minder dorpse nieuwbouwbuurten;
- Meer moderne en commerciele nieuwbouw in de kern en langs de Gronausestraat;

Wat maakt Enschede - de identiteit van de dorpen

Boekelo

Anno 1936

- De spoorlijn en de stoomblekerij kenmerken de groei van het dorp tot een arbeidsnederzetting;
- Verspreide groei langs langs de landwegen met lintbebouwing en arbeidswoningen;
- Bijzondere tweedeling van het dorp met een tweede kern rondom de kerk;

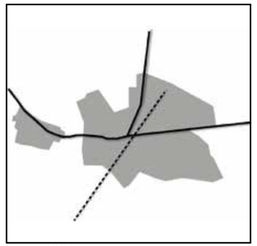
Anno 2014

- Historische bebouwing van de Blekerij herontwikkeld langs het spoor;
- Spoorlijn als toeristische trekpleister behouden;
- Knooppunt bij het spoor, maar nog steeds de dorpsstraat als hoofddrager;
- Bijzondere tweedeling van het dorp behouden;

Anno 1936

- Kransesdorp aan de rand van de Usseler Es;
- Buurtschap met boerderijen zonder vaste kern in de vorm van lintbebouwing langs de landwegen;

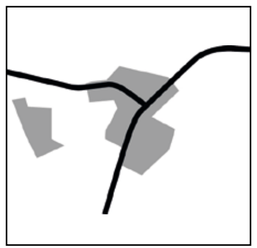
Anno 2014

- Nog steeds een klein kransesdorp zonder kern;
- Drukke doorgaande Haaksbergerstraat bepaald nog sterk de dorpse sfeer (minder naar aanleg N18);
- Nieuwbouw buiten het dorp;

Wat maakt Enschede - de identiteit van het buitengbied

Het landschap en zijn bebouwing

Deze structuurvisie behandeld vooral de bebouwing van het buitengebied en minder de daarbij behorende landschapsstructuren dan wel solitaire landschappstructuren zonder bebouwing. Voor landschappelijke ontwikkeling heeft de gemeente een instrument ontwikkelt, de Gids Buitenkans. Deze structuurvisie is als aanvulling voor het buiitengebied gedacht.

- Oude hoevenlandschap met daarin de essen en oude erven.
- Landgoederen, te onderscheiden in buitenplaatsen, boerenlandgoed en boslandschap.
- Veldontginningen met jongere erven

Oude hoevenlandschap

- Essenlandschap met oude erven gelegen aan de rand van stuwwal vooral aan de oostzijde van Enschede (grotere dekzandruggen);
- Kampenlandschap met oude erven gelegen aan zuidwest rand van de stad (dekzandkoppen);

Landgoederen & buitenplaatsen

- Aangelegd door de industriëlen en andere rijke burgers van Enschede zorgen de landgoederen voor de bebosing van het buitengebied;
- Sterke eenheid tussen bebouwing, parkachtige inrichting en overige landschap erom heen;
- Verschillende bouwvormen van een verder ontwikkelde boerderij tot een statige villa;

Veldontginning

- Natte veldontginning
- Veldontginning op stuwwal.

In dit landschap liggen verschillende bebouwingsvormen:
- Jonge erven, veelal rationele, bedrijfsmatige bebouwing;
- Burgerwoningen in kleine clusters als linten;

Landschapstypenkaart

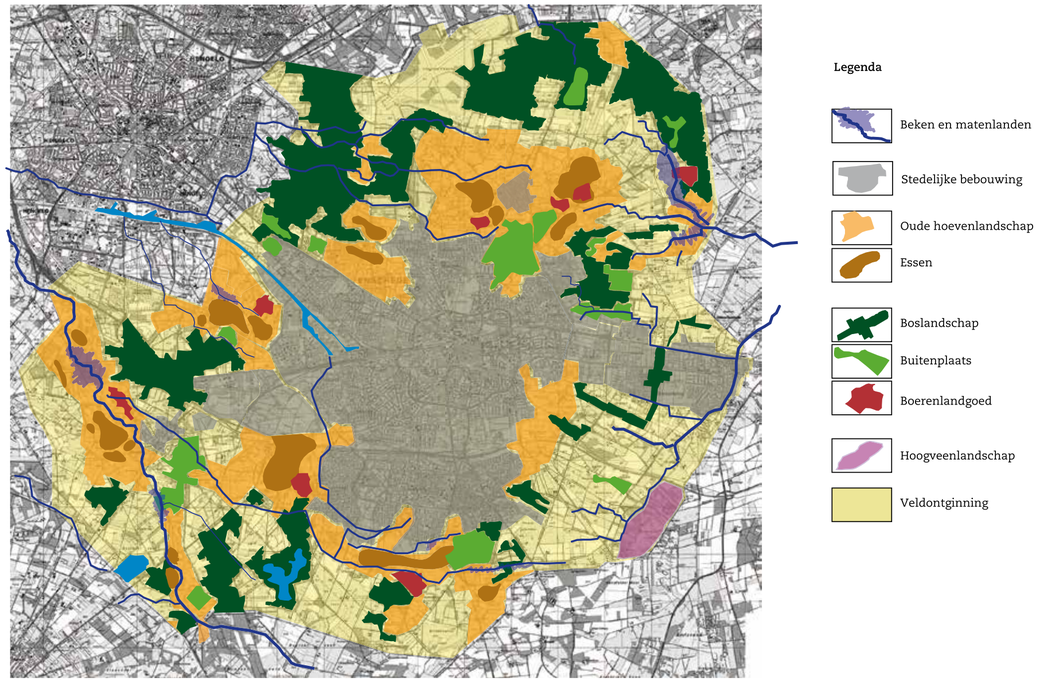

Bron: Gids Buitenkans

Ambities

BESCHERMEN

Toekomstbestendige en vitale stad: de wijken met de hoogste cultuurhistorische waarden worden in het bestemmingsplan nader beschermd zodat deze unieke bijdragen aan de identiteit van Enschede voor toekomstige stadsbewoners en bezoekers bewaard blijven.

WAAROM
- UNIEKE ENSEMBLEWAARDE
- BIJZONDER KENMERKEND VOOR DE IDENTITEIT VAN DE STAD
- DRAAGVLAK VOOR BEHOUD

HOE
- TOETSEN, BEGELEIDEN
- BESTEMMINGPLAN: DUBBELBESTEMMING
- WELSTANDSNOTA: EXTRA CRITERIA

WAT
- OP STEDENBOUWKUNDIG EN OBJECT-NIVEAU BESCHERMEN
- ‘BESCHERMD STADSGEZICHT, VERSIE LIGHT ”

KOESTEREN

Toekomstbestendige en vitale stad: Enschede wil haar historische omgevingskwaliteit behouden, herstellen en versterken voor een aantrekkelijke, vitale en toekomstbestendige stad.

Toekomstbestendige en vitale stad: De beleidsnota biedt ruimte en stimuleert hergebruik en herbestemming van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing.

WAAROM
- BELANGRIJK VOOR DE IDENTITEIT VAN DE STAD
- IDENTITEITSDRAGER VAN EEN WIJK

HOE
- ARRANGEREN AFWEGING, SAMENWERKEN
- BESTEMMINGPLAN: SLOOPVERGUNNING-STELSEL EN/OF GEBIEDSAANDUIDING
- WELSTANDSNOTA; EXTRA CRITERIA

WAT
- OP OBJECTNIVEAU AFWEGEN HERBESTEMMEN -SLOOP
- OP STEDENBOUWKUNDIG NIVEAU STREVEN NAAR BEHOUD, HERSTEL EN VERSTERKING VAN WAARDEN

BASISHOUDING

Toekomstbestendige en vitale stad: Voor gebieden met cultuurhistorische waarden heeft Enschede een basishouding. Wij betrekken cultuurhistorische kennis en waarden bij iedere ontwikkeling.

WAAROM
- BETEKENIS VOOR DE LOKALE IDENTITEIT

HOE
- INFORMEEL, AANDACHT VRAGEN, INFORMEREND

WAT
- PROCES MET EXTRA AANDACHT VOOR DE VERHALEN EN DE IDENTITEITSKENMERKEN

Ambitie - doelen

Beschermen

Enschede heeft een schat aan bijzondere monumenten, rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Zij maken geen onderdeel uit van deze nota. Voor onze monumenten hebben wij al beleid. Naast objecten worden in Nederland ook samenhangende stedenbouwkundige structuren beschermd, aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. In Enschede hebben wij geen beschermde stads- en dorpsgezichten. En toch zijn er unieke wijken aanwezig. Voor deze gebieden is breed draagvlak voor een conserverend regime. Met de cultuurhistorische beleidskaart kunnen wij gebieden selecteren en deze wij in het bestemmingsplan en de welstand nader beschermen

Koesteren

Een karakteristiek pand is geselecteerd vanwege de rol die het pand speelt in het stadsbeeld en voor het karakter van een wijk. Samen met monumenten representeren deze panden het historische stadsbeeld. Cultureel erfgoed in een wijk vertegenwoordigd de ontwikkelingsgeschiedenis en is daarmee een belangrijk onderdeel van de kwaliteit van een gebied. Mensen hechten aan hun wijk omdat zij de ontwikkeling hebben meegemaakt of bewust voor de kwaliteiten hebben gekozen. Cultuurgeschiedenis is daarvan een belangrijk onderdeel.
Enschede wil haar cultuurhistorische identiteiten en dragers behouden, benutten en versterken voor een aantrekkelijke, vitale en toekomstbestendige stad.
Dit ambitieniveau noemen we “koesteren”.
Wij doen dat in het buitengebied. En in de stad doen we dat vooral in het binnensingelgebied en langs de hoofdstructuur. Wij willen hier actief samenwerken met initiatiefnemers om behoud door ontwikkeling te faciliteren. Het cultuurhistorisch beleid zoekt hierbij nadrukkelijk de koppeling met ruimtelijke ontwikkeling, stedenbouw en landschapsontwikkeling.

Op dit ambitieniveau ligt het accent van deze beleidsnota.

Basishouding

Weten van de cultuurhistorische waarden, herkennen van deze en ermee bewust omgaan, is de basishouding die wij nastreven. Wij willen dit zelfs doen als het niet in de waardenkaart is opgenomen. Het opstellen van een (cultuurhistorische) ruimtelijke analyse bij nieuwe ontwikkeling dient ter inspiratie en verhoogd de kwaliteit van plannen. Oog voor cultuurhistorie leidt tot beter herkenbare plannen die bijdragen aan de identiteit van Enschede en breed worden gedragen.
Wij willen deze werkwijze niet voorschrijven. Wij willen er naar streven deze basishouding te verankeren in het ontwikkelingsproces van Enschede.

De beleidskaart

Door de koppeling van cultuurhistorie en stedenbouw ligt het voor de hand dat de beleidskaart verband heeft met de structuur van Enschede. Hier ligt ook een koppeling met de inspiratieboek “Enschede 2030”.

Buitengebied

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden. Deze gebieden zijn rechtstreeks gekoppeld aan de Gids Buitenkans

Het buitengebied van Enschede is de laatste jaren in toenemende mate onder druk van agrarische structuurveranderingen gekomen. Sinds 2008 heeft de gemeente de Gids Buitenkans om ontwikkelingen in het buitengebied te faciliteren met behoud en versterking van de landschappelijke waarden. In het cultuurhistorisch waardevol landschap op de stuwwal en rondom de kernen Lonneker en Boekelo liggen de oude erven van Enschede. De Gids heeft nog geen beleidsmatig middel om sloop van waardevolle gebouwen af te wegen. Want ook in het buitengebied kan een boerderij of schuur zonder vergunning worden gesloopt. Dit middel wordt met deze visie aan de Gids toegevoegd.

Stad

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden.

In het binnensingelgebied, op de campus van de UT en langs de hoofdstructuur liggen gebieden die door hun eigenheid voor de identiteit van Enschede staan. Dat zijn bijvoorbeeld de Singelvilla’s langs de Lasonder of Laaressingel of dat zijn de tuindorpen rondom de binnenstad.
In de oude wijken liggen structuren en gebouwen die identiteitsdragers zijn.
In al deze gebieden willen wij ons inzetten voor het behoud en de verdere ontwikkeling van cultuurhistorische waarden voor toekomstige generaties.
De aanleiding voor sloop is meestal leegstand. De leegstand in Enschede is de afgelopen jaren door de vastgoedcrisis opgelopen en vooral waardevolle bebouwing staat onder druk. De sloopaanvraag is vaak het laatste middel als herbestemmen helemaal niet lukt. Het zoeken naar herbestemming vraagt om kwalitatieve en programmatische afweging vanuit de ruimtelijke context.
Enschede heeft niet de financiële middelen om aan behoud en herbestemmen bij te dragen. Wel kan de gemeente planologische medewerking verlenen en prioriteit geven aan herbestemmen.
Met enige regelmaat vind in een wijk of een ander deel van de stad een ingrijpende ontwikkeling plaats. Soms wordt alleen de straat opnieuw ingericht, maar vaak worden ook huizen verbouwd of gesloopt of parken vernieuwd. In al die gevallen is het belangrijk

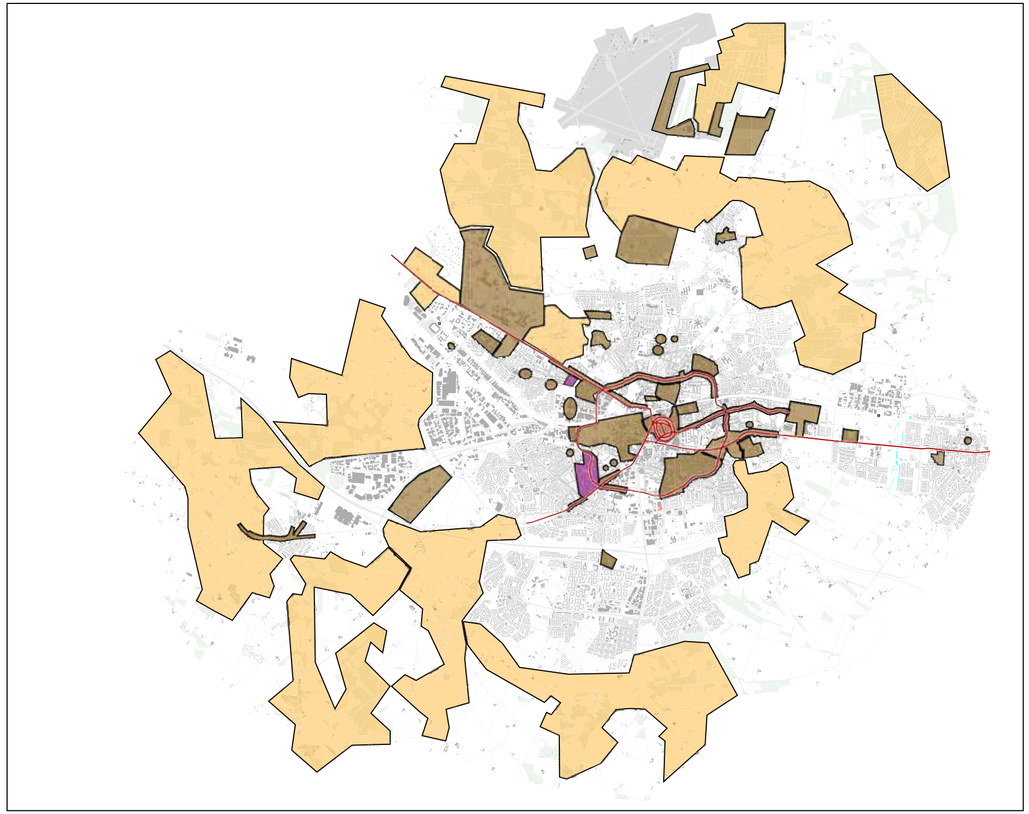

LEGENDA

BESCHERMEN

bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn de bijzondere kenmerken van de stedenbouwkundige structuur, de bebouwing en de openbare ruimte beschermd.

KOESTEREN STAD

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden.

KOESTEREN BUITENGEBIED

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden. Deze gebieden zijn rechtstrreeks gekoopeld aan de Gids Buitenkans

CULTUURHISTORISCHE BELEIDSKAART ENSCHEDE
oktober 2014

ENSCHEDE STAD VAN NU

om eerst goed in beeld te hebben wat de cultuurhistorische kwaliteiten van een gebied zijn: de wettelijk beschermde kwaliteiten, maar ook de aanwezige cultuurhistorie zonder monumentenstatus. Bij wijziging of herontwikkeling in waardevolle gebieden vormt dat een goed uitgangspunt voor vernieuwing met kwaliteit en identiteit. Doen we dat niet, dan is de kans groot dat we kansen laten liggen of dat er zaken verdwijnen waar wij of volgende generaties spijt van krijgen. Wij willen in ieder geval dat er voorafgaande een goede keuze wordt gemaakt in hoevere cultuurhistorische uitgangspunten leidend zijn voor de ontwikkeling.

Beschermen

bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn de bijzondere kenmerken van de stedenbouwkundige structuur, de bebouwing en de openbare ruimte beschermd.

Enschede heeft twee uitzonderlijke tuindorpen die voor de meest bepalende fase van de stadsuitbreiding staan, Pathmos en Plein West-Indië. Beide wijken zijn inmiddels met veel aandacht voor cultuurhistorie vernieuwd. De toenemende verkoop van sociale huurwoningen en de individualisering van de samenleving vragen echter in deze wijken opnieuw aandacht. De bescherming is niet bedoeld om ontwikkelingen te bevriezen, maar zorgt er juist voor dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de historische en stedenbouwkundige karakteristieken behouden blijven.

Tevens verdienen de meest belangrijke infrastructuurlijnen aandacht in deze beleidskaart. De intentie ligt hier vooral op de leesbaarheid van de lijn, de continuïteit van de inrichting en Enschedese verhouding van een straatruimte. Op een aantal plekken ligt er ook een opgave om de leesbaarheid en verhouding weer te herstellen, bijvoorbeeld de Haaksbergerstraat vanaf de Zuiderval tot aan de binnenstad.

Werkschema voor koesteren / stad

Bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden.

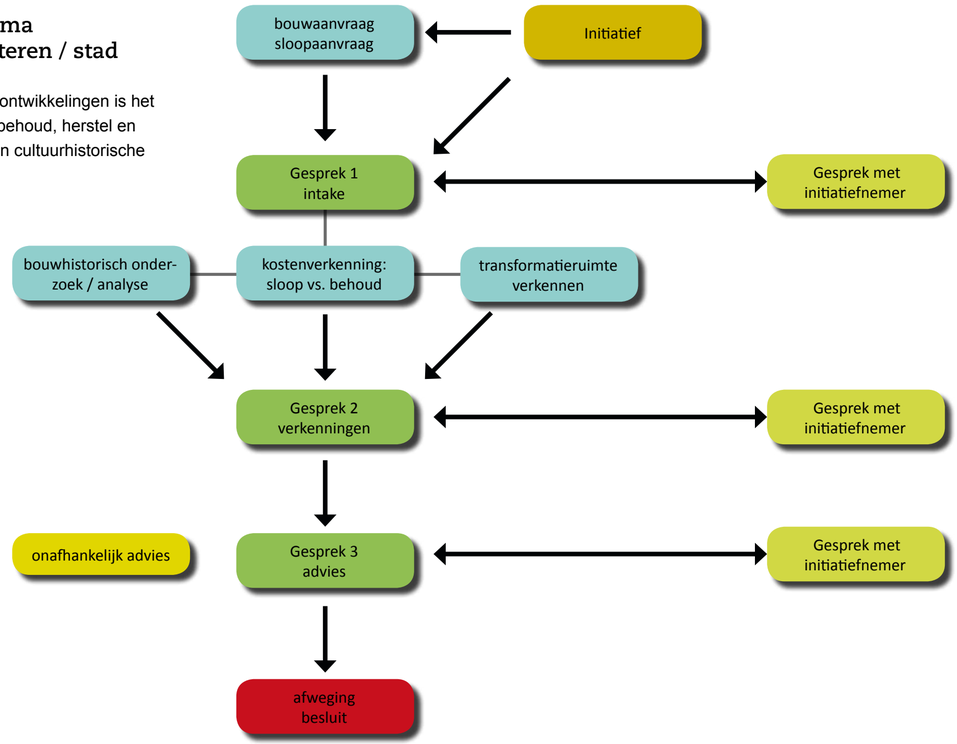

voormalige Melkhal

wij verkennen eerst de herbestemmingskansen

Objectgerichte werkwijze

Het proces begint met de sloopaanvraag van een karakteristiek gebouw of met een herbestemmingswens dat niet in het bestemmingsplan past. Daarvoor wordt een sloopvergunningsstelsel in het bestemmingsplan geintroduceerd. Hiervoor is een afweging op maat nodig. Deze afweging is geen toets aan vastgestelde criteria en richtlijnen, het is een afwegingsproces van feiten en belangen van alle partijen, de overheid, de eigenaar, de initiatiefnemer, etc. De afweging kan voorgelegd aan het college van B&W om een besluit te nemen als het juridisch noodzakelijk is.

Dit sloopvergunningstelsel kan als een extra beperking voor eigenaren van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen worden gezien. De analyse van de specifieke kenmerken van het gebouw en een transformatieonderzoek kost geld. Eigenaren kunnen weigeren om hieraan mee te werken. In het geval dat dat zij binnen het vigerend bestemmingsplan hun nieuwbouwplan kunnen realiseren, is er geen middel om sloop te voorkomen. Als zij afwijken van het bestemmingsplan is die ruimte er wel en kan het cultuurhistorisch belang mee worden gewogen. Het sloopvergunning betreft ook veel maatschappelijk vastgoed dat in eigendom is van de gemeente.

Gesprek 1:

In het intakegesprek wordt het afwegingsproces besproken en wordt afhankelijk van het initiatief gekeken wat gezamenlijk onderzocht moet gaan worden. Het merendeel van dit werk ligt bij de initiatiefnemer.

- Quick-scan waardenstelling: wat zijn de meest kenmerkende cultuurhistorische elementen vooral aan de buitenkant?
- Mogelijke transformatieruimte, bouwtechnische mogelijkheden?
- Financiële verkenning naar kosten voor sloop / nieuwbouw en hergebruik / verbouwing.
- Wat is het beoogde programma en welk effect heeft dat?
  Hoe lang het duurt deze vragen te beantwoorden is afhankelijk van de tempo die de initiatiefnemer maakt. De uitkomsten worden voorafgaande aan het tweede gesprek met elkaar gedeeld.

Gesprek 2:

In gesprek 2 worden de uitkomsten van de verkenningen en onderzoeken besproken en wordt samen gekeken welke effecten het herbestemmen heeft. Op basis van de verkenningen wordt een onafhankelijk advies gevraagd aan de adviescommissie cultuurhistorie van de gemeente Enschede.

- Wil de initiatiefnemer doorgaan met sloop? Wat zijn de argumenten voor en tegen?
- Wil de initiatiefnemer het gebouw behouden en vraagt hij planologische ruimte? Afhankelijk van de vraag wordt het advies voorbereid. Het advies wordt door de gemeente opgesteld.

Gesprek 3:

In het derde gesprek wordt het concept advies met de initiatiefnemer besproken.

- Zijn alle punten goed verwoord?
- Zijn er nog kanttekeningen?

Daarna gaat het advies via de verantwoordelijke wethouder ter besluitvorming naar het college van B&W.
Het besluit wordt met de verantwoordelijke wethouder kortgesloten en in het kader van mandaatbesluit omgevingsvergunning afgehandeld.
Moeilijke afwegingen kunnen aan het college ter besluitvorming worden voorgelegd.

Oldenzaalsestraat/Van Lochemstraat

Gebiedsgerichte werkwijze

Opstellen van cultuurhistorische (stedenbouwkundige) analyse

- historisch onderzoek naar oude luchtfoto's, oude kaarten van de locatie en de omgeving
- hoe is het gebied ontstaan? projectmatig / samenhangend? kleinschalig / individuele panden?
- wat zijn de stedenbouwkundige patronen, zijn er ensembles?
- hoe heeft zich de openbare ruimte ontwikkeld?
- wat zijn de architectonische kenmerken en details?

= wat zijn vanuit cultuurhistorisch perspectief waardevolle structuren en kenmerken die mee kunnen worden genomen in het ontwerp voor de nieuwe situatie

cultuurhistorische structuren als basis

Nieuwbouwinitiatief binnen een cultuurhistorisch waardevolle structuur

↓

Cultuurhistorisch Quick-scan

↓

Opstellen schetsontwerpen

↓

Kwaliteitseisen aan het ontwerp vanuit cultuurhistorisch perspectief

↓

Opstellen Ontwerp en bestemmingsplan

Voorbeeld koesteren voor gebieden quick - scan Vaneker / Zuidkamp

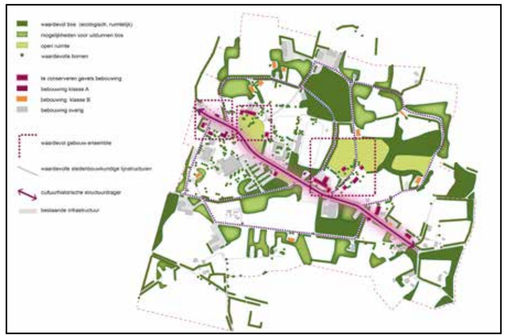

Waardestelling ruimtelijke kwaliteit als uitgangspunt voor het ontwerp

Voorbeeld koesteren voor panden quick - scan Vaneker / Zuidkamp

bestaande situatie Zuidkamp

Waardestelling architectonische kenmerken & ruimte voor transformatie

Werkschema beschermen

bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn de bijzondere kenmerken van de stedenbouwkundige structuur, de bebouwing en de openbare ruimte beschermd.

De wijken Pathmos en Plein West-Indië komen in de waardering als bijzonder waardevol naar voren. Beide wijken zijn al vernieuwd en momenteel vindt een gefaseerde verkoop plaats van woningen. Door de privatisering van de woningen ontstaat de bedreiging dat de unieke samenhang in de wijken verloren gaat. Het aanwijzen van een beschermd stadsgezicht is een optie die echter veel tijd kost en zeer beperkend is. Wij kiezen voor een minder zware mogelijkheid door in het bestemmingsplan een dubbelbestemming van cultuurhistorische waarden op te nemen. Hiervoor is het noodzakelijk om op ensemble- en objectniveau een nadere verdiepingsslag van de waardering samen met de wijk op te stellen als basis voor de bescherming.
Het voorstel om cultuurhistorische waarden nader te beschermen is beperkt tot de wijken Pathmos en Plein West-Indië. Enschede heeft echter meer bijzondere en unieke gebieden zoals bijvoorbeeld de Oude Markt of de UT. In deze gebieden is echter meer ruimtelijke en vooral programmatische dynamiek aanwezig zodat deze gebieden meer flexibiliteit vergen. Daarom wordt voor deze gebieden niet voorgesteld om ze in het bestemmingsplan nader te beschermen door extra regels.

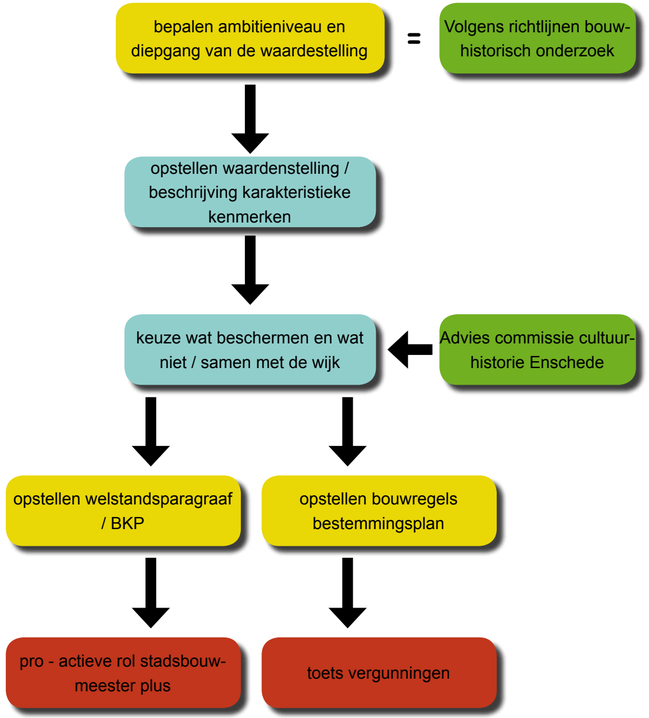

beschermen stadsgezichten

Opstellen van cultuurhistorische waardestelling
- door een onafhankelijk en deskundig adviesbureau
- samen met de bewoners

Onderzoek gericht op stedenbouwkundige aspecten en op architectonische details ten behoeve van het bestemmingsplan en de welstandsnota (volgens de richtlijnen bouwhistorisch onderzoek, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, april 2009). Het gaat niet om het interieur van gebouwen en immaterieel erfgoed.

Hoe
- bureauonderzoek, bronnonderzoek, historisch materiaal verzamelen en analyseren
- veldonderzoek, wat is nog aanwezig, wat zou hersteld moeten worden,
- wat is de ruimte voor aanpassingen

Wat
- Kaart met rapport als eindproduct
- context en ensembles
- het landschap en de ruimtes
- de architectuur en de details

daarom

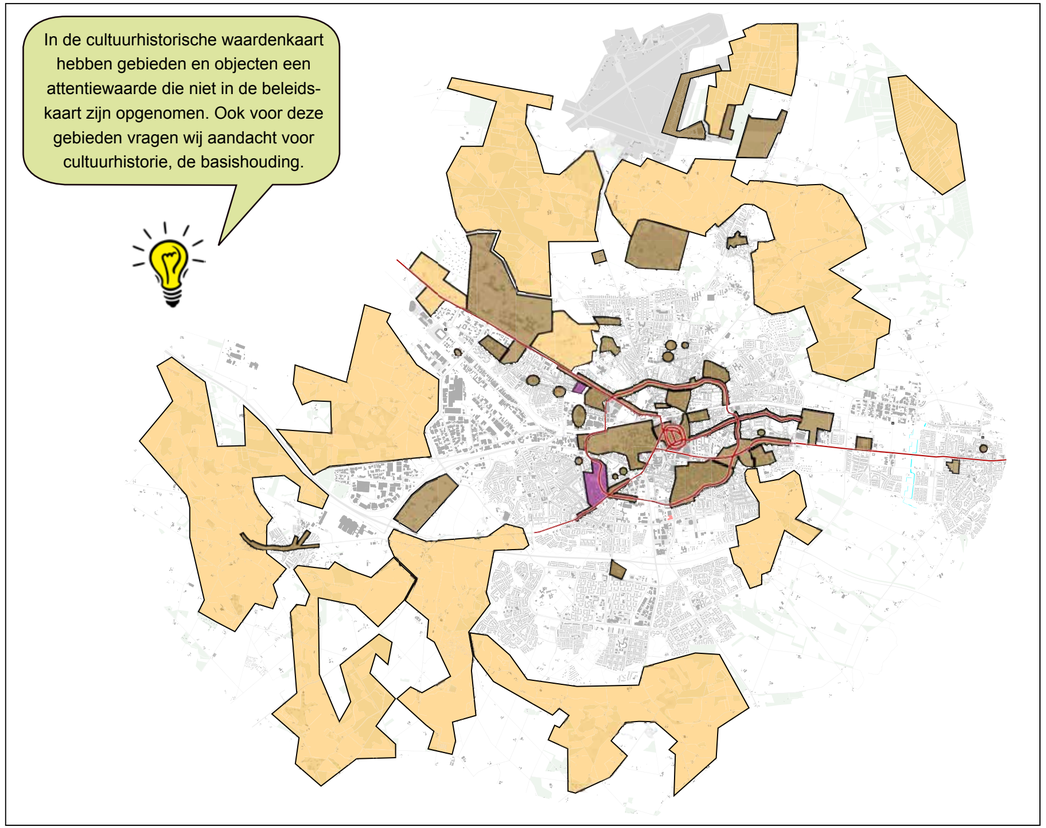

Basishouding

De overheid heeft een nieuwe rol en kan zich niet voor alle gebieden en objecten even sterk inspannen. Hier ligt in de toekomst een verantwoordelijkheid van de burger. Maar wij vragen wel een basishouding ten opzichte cultuurhistorische waarden. Het opstellen van een (cultuurhistorische) ruimtelijke analyse bij nieuwe ontwikkeling dient ter inspiratie en verhoogd de kwaliteit van plannen. Oog voor cultuurhistorie leidt tot beter herkenbare plannen die bijdragen aan de identiteit van Enschede en breder worden gedragen.

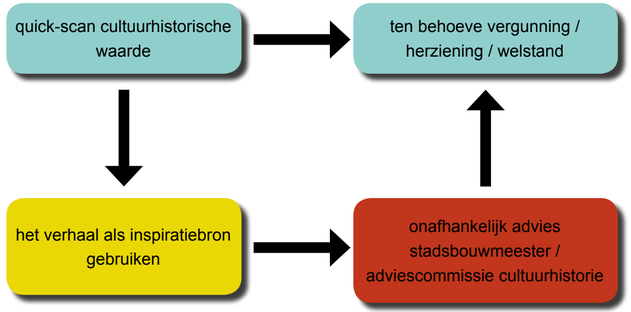

Voorbeeld Delistraat

Aanbevelingen:
- bevraag de bewoners naar waardevolle elementen
- analyseer goed de cultuurhistorische context
- maak transparant zichtbaar en geef een goede toelichting hoe je met de aanwezige cultuurhistorische waarden omgaat

Colofon

Wat maakt Enschede?

Bouwen aan de identiteit van Enschede

Markus Götz
SO-Ontwerp

Enschede, augustus 2014

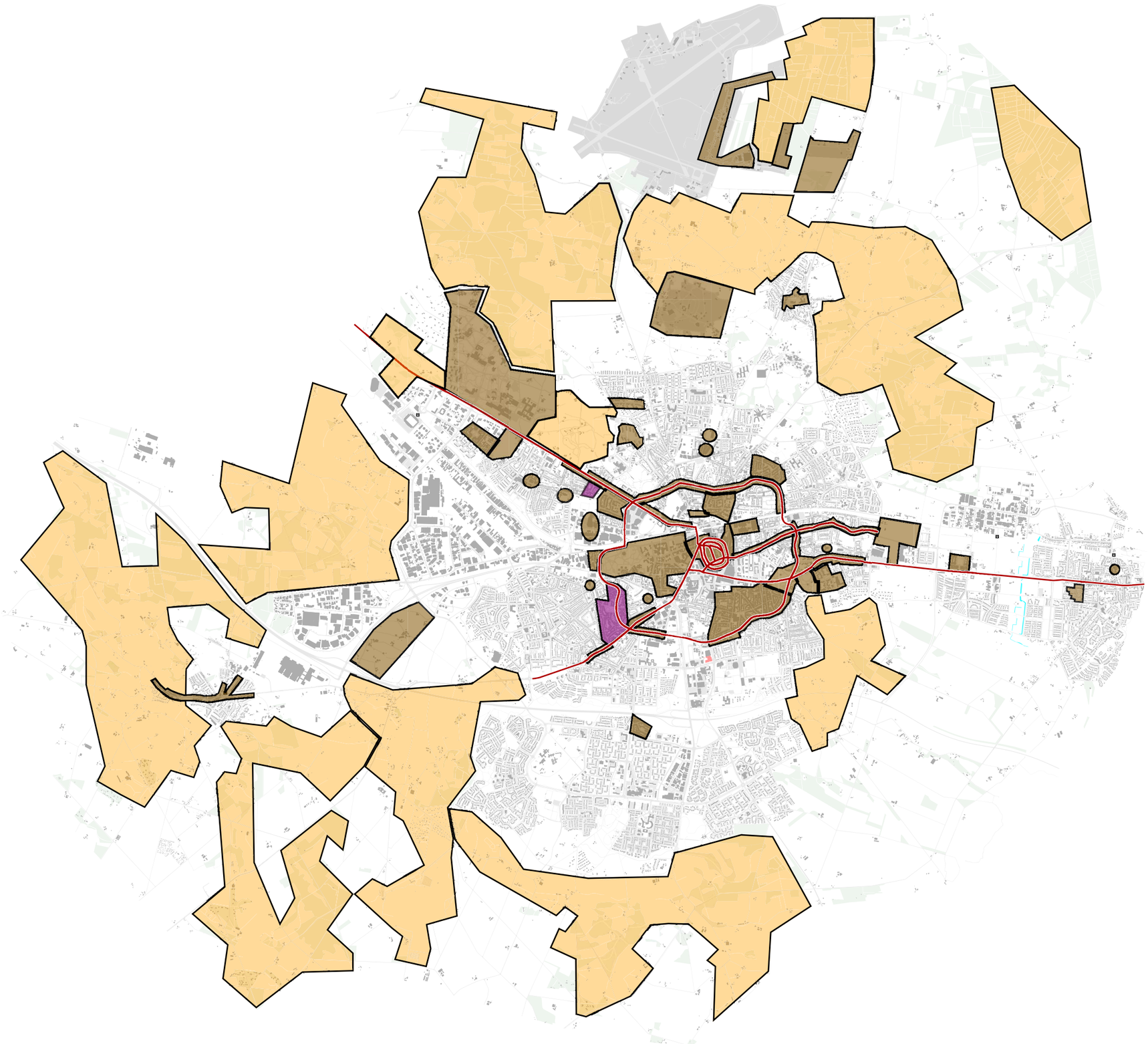

LEGENDA

BESCHERMEN

bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn de bijzondere kenmerken van de stedenbouwkundige structuur, de bebouwing en de openbare ruimte beschermd.

KOESTEREN STAD

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden.

KOESTEREN BUITENGEBIED

bij ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt behoud, herstel en versterking van cultuurhistorische waarden. Deze gebieden zijn rechtstrreeks gekoopeld aan de Gids Buiten-kans

CULTUURHISTORISCHE BELEIDSKAART ENSCHEDE

augustus 2014

ENSCHEDE STAD VAN NU